

РЕЧНИК НА ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИОТ ЈАЗИК
ОД МАКЕДОНСКА РЕДАКЦИЈА

LEXICON LINGVAE SLAVONICAE REDACTIONIS MACEDONICAE

ИНСТИТУТ МАКЕДОНСКОГО ЯЗЫКА „КРСТЕ МИСИРКОВ“
ОТДЕЛЕНИЕ ДЛЯ ИСТОРИИ МАКЕДОНСКОГО ЯЗЫКА

INSTITUTE OF MACEDONIAN LANGUAGE „KRSTE MISIRKOV“
DEPARTMENT OF HISTORY OF MACEDONIAN LANGUAGE

**СЛОВАРЬ ЦЕРКОВНОСЛАВЯНСКОГО ЯЗЫКА
МАКЕДОНСКОЙ РЕДАКЦИИ**

**DICTIONARY OF THE MACEDONIAN RECENSION
OF CHURCH SLAVONIC**

II

В̄ – ВУСЪ

СКОПЈЕ 2023

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“
ОДДЕЛЕНИЕ ЗА ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

**РЕЧНИК
НА ЦРКОВНОСЛОВЕНСКИОТ ЈАЗИК
ОД МАКЕДОНСКА РЕДАКЦИЈА**

II

В̄ – ВУСЪ

СКОПЈЕ 2023

Главен уредник
Зденка Рибарова

Редакција

Наталија Андријевска • Лилјана Макаријоска • Зденка Рибарова
• Радмила Угринова-Скаловска

Автори

Наталија Андријевска (НА) • Александра Ѓуркова (АЃ)
• Весна Костовска (ВК) • Лилјана Макаријоска (ЛМ) • Љупчо Митревски (ЉМ)
• Стоја Поп-Атанасова (СП) • Зденка Рибарова (ЗР) • Катица Трајкова (КТ)

Лектори – консултанти

Наталија Андријевска (грчки и латински јазик)
Славомира Рибарова (англиски јазик)

Коректура

Наталија Андријевска • Александра Ѓуркова • Весна Костовска
• Лилјана Макаријоска • Зденка Рибарова
• Катица Трајкова • Мери Цубалевска

Компјутерска обработка
авторите

Печати
Индиго хаб

Тираж
100 примероци

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

811.163.1:003.349.8(497.7)(038)

РЕЧНИК на црковнословенскиот јазик од македонска редакција. Т. 2 /
[автори Наталија Андријевска ... и др.]. - Скопје : Институт за
македонски јазик "Крсте Мисирков", Одделение за историја на македонскиот
јазик, 2023. - 479 стр. ; 30 см

Други автори: Александра Ѓуркова, Весна Костовска, Лилјана Макаријоска,
Љупчо Митревски, Стоја Поп-Атанасова, Зденка Рибарова, Катица Трајкова

ISBN 978-608-220-082-8

1. Андријевска, Наталија [автор]

а) Црковнословенски јазик -- Ракописи -- Македонија -- Речници

COBISS.MK-ID 60729861

на плодността и господар на целиот свет отелотворен во сонцето: и пророкѹествовахъ пророкѹци (ω) **БАЛЪ** и въслѣдъ неполезна идъ ἐπροφήτευον τῆ Βααλ Jr2,8 Hlud, ω **БАЛААМЪ** (sic) Lobk; [въ]зведѹ царь ба[л]акъ+ валаама и [...] иже именовѹет се **БААЛЪ** βωγῆ ἀνέβασεν ... τὸν Βαλαὰμ ἐπάνω εἰς ἓνα ὄρος ὅπου ὠνομάζετο τοῦ Βάαλ τοῦ Θεοῦ του 19r4Krn

Nota: БАЛААМЪ pro БААЛЪ: иже не поклонишъ [..А] κολῆνοῦ **БАЛААМОῦ** τῆ Βάαλ R11,4 Karp] БАЛААМОКОῦ Slep

ЕХН

SM

ЗР

БАВИДА v. **БАВИЛА**

БАВИЛА, -зи, **БАВОУЛЪ**, -А m., nom. propr.

kalKrp kalApost Zag trOrb trHlud Stan

Scr. БАВИ- Ohr Str Orb Hlud Stan, БАВОУ-/БАВЪ- Krp Slep Karp Verk Zag

Вавил; Вавила; Babylos; – Βαβύλας:

1. св. свмчк Вавила Антиохиски, еп. на Велика (Сирииска) Антиохија, †251 при имп. Дециј Трајан со три отроци и нивната мајка, 4.Sept. et 15.Ian.; во прологот се меша со св. мчк Вавила Никомидиски, †при имп. Максимијан (284–305) со 84 ученици во Никомидија, 4.Sept.: мѣсѣнца тогѹ ·Д· страсть сѣвѣщѣнномѹѹѣнѣка **БАВИЛЫ** и ѹже с нимъ трѣхъ сѣвѣтѣхъ мѣдѣнѣцъ тоῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα 5v17Stan, **БАВЫЛЫ** 140r1Krp, **БОВОУЛЫ** (sic) 106v16Karp, sim. **БАВИДЪ** (sic) 66r3Str, sim. ПАМЕТЪ сѣвѣтѣго **БАВОУЛА** 64v20Verk; ·ēi· (Ian.) СТРАСТЪ сѣвѣтѣмъ мѣжѹѣнѣкомъ **БАВИЛЪ** и нертению Βαβύλου 100r9Ohr 121v7Slep; и реѹѣ сѣвѣтѣмоῦ роῦган се тако ми вѹзыи **БАВИЛО** подѹбаѣтъ ти врѣме се 6r3Stan; и с нимъ крѣщени бышъ въ андиωхин ѿ сѣвѣтѣго **БАСИЛЫ** (sic) 215r22Stan

2. св. мчк Вавила Сицилиски, †при имп. Лициниј (307–324) со учениците Агапиј и Тимотеј, 24.Ian: въ тѣжде денѣ стрѣсть сѣвѣтѣго мѣжѹѣнѣка **БАВИЛЫ** иже въ ѹвѣгени и сикили жиежцаго и ѹже съ нимъ тимотеѣ и агапина 125r19Stan – ЕХН

3. преп. Вавила од Тарс Киликиски, †620, во Сирна сабота (in kal. 22.Feb.): вѹжѣсѣтѣвны и славны **БАВИЛА** с тѣми пѣтъ да бждѣтъ ὁ κλεινὸς Βαβύλας 19d15Orb, **БАВОУЛА** 20v10Zag; мѹѹлѣмъ вѣ нешпѹте мѣжѹѣнѣиѹе мѹѹрѹвие ПАВЛОИЕ ГЕРОНДИЕ и **БАВИДО** ТИМОФѹЕИ и ЕЛАСИЕ ПРИЛЕЖНО мѹѹлѣте хрѣста 176v26Hlud – ЕХН

KS

ЗР

БАВИЛОНЪ, -А m.,

БАВИЛОНЬ¹, -и f. vel -Ъ m.

Slep Vran Psalt comPsalt Grig Lobk parHlud Triod Vtš Stan Krn

Scr. -ВИ- Slep Vran Rdm Dĉn Grig Lobk Bit Zag Orb Hlud Stan, -ВИ-/ВУ- Pog Bon Šaf Vtš Krn, ВЪВ-/ВЪВ- Vtš Krn

Вавилонија, Вавилон; Вавилония, Вавилон; Babylon; – Βαβυλών, Βαβυλωνία:

град и територија, јужен дел од Месопотамија (територија на денешниот Ирак јужно од Багдад); главен гр. на Халдеја, крај р. Еуфрат, престолнина на Вавилонското царство; *akkad.* божја порта; според библиското толкување (Gn11,9) збрка, мешаница: **БАВУЛОНЪ** во размѣсѣ сказаѣтъ сѣ Βαβυλών comPs136,1 Bon Pog, sim. comPs86,4 Bon Pog; ἰζζιδιῖ нзъ **БАВИЛОНА** бѣжи ѿ халдѣи ἐκ Βαβυλωνος Is48,20 Grig Lobk86r1 Orb, нзъ **БАВИЛОНЪ** Hlud] deest Lobk161v10 Vtš; вѣззискатѣ встанѣка проѹнхъ люден иже аще встанѣтъ ѿ асоѹрин и ѿ егѹпта и ѿ **БАВИЛОНА** и ѿ етнѹпѣа ἀπὸ Αἰγύπτου καὶ Βαβυλωνίας, var. Βαβυλῶν Is11,11 Grig Lobk Orb, ѿ **БАВИЛОНЪ** Hlud; и прѣсѣла вѣ до (sic, pro далѣѹе) **БАВИЛОНЪ** ἐπέκεινα Βαβυλωνος A7,43 Vran; три плѣненѣа бѣхоῦ иѣросалимоῦ конѹны едино же егда плѣни навѣходѹносоръ и прѣсѣли евреи ѿ иѣроѹсѣалѣма въ **БАВИЛѹ** Βαβυλῶνα 135r24Krn; гѣлагола емоῦ авѣакѹмъ господине азъ **ВЪВУЛОНА** не видѣх и роѹв лѣвоѹ не вѣм где есѣтъ Βαβυλῶνα 236v7Krn; по законѣ ѹи прѣблѣженѣ въ **БАВИЛОНИ** юни бѣдъ приѣмлаще ἐν Βαβυλῶνι 99r8Hlud, въ **БАВИЛОНЪ** 147v19Zag 123v18Šaf 168d36Orb; проповѣдници

БАДИСОНЪ, -Ѧ m., nom. propr. loci

Krn

Вадисон, Вадисис; Вадисон; Badessos;

– *Βάδυσον*, var. *Βαδισσών*: село во кое живеел св. Евстатиј Плакида: приспѣвз единѡ весь иже имѣноваше се *Βαδισών* и ѡкоже поиде тамо не хотѣше понти понапрѣд *Βαδισσών* 256v7Krn; поидоше и вз село ѡно *Βαδισών* идеже бѣ сѡвѣты *Βαδισσών* 257r8Krn – ECH

∅

ЗР

БАДИТИ, ВАЖДЖ, БАДИТЪ на кого ipf.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud

обвинува некоѡо, клевети некоѡо; обвинять кого-л., доносить на кого-л.; to accuse smb, to slander smb; – κατηγορεῖν. книжници наѡаша на нь *ΒΑΔΙΤΙ* глаголаше катѡорев аѡтоѡ L23,2 Rad Dbm Dbj Krat Mkd∏ вѡдати Krp; не ѡбрѣтохъ ниѡесоже въ ѡлкоѡѣцѣ семь вини ѣже на нь *ΒΑΔΙΤΕ* катѡоревте кат’ аѡтоѡ L23,14 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd Orb Hlud – ECH — Cf. глаголати на кого, клеветати, осждаати, послоушьствовати на кого, сзвѣдѣтельствовати на кого, хоулити sub 2

KSM

ЛМ

ВАЖДЕНИЕ, -Ѧ n.

Krn

излаѡанье, ѡолкуване; изложение, толкование; presentation, interpretation; – φράσις: слово пространнѡ *ΒΑЖДЕНІЮ* на прѣѡображеніе господѡа вкогда λόγος ιδιωτικῆ φράσει εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν 136r21Krn – ECH — Cf. сзказанне, тлзкованне, тлзкз, оуказанне

∅

ЛМ

БАИ, БАИ f. pl. vel indecl.

trHlud

вейки, фиданки; ветви, побеги; branches, boughs; – τὰ βαῖα: (млади) лисја од палмата урма кои симболизираат победа: дѣтѣли ѡко и вѣтви • ѡко *БАИ* на срѣтение ѡготовим са цѣсарю христѡу взпихше ѡс *βαῖα* 70r25Hlud∏ вѣне 142a4Orb – ECH — Cf.

БАИЕ, БАИѦ, ВѢИ, ВѢИЕ, ВѢТВИЕ, ВѢТВЬ, ЛѢТОРАСЛЬ, НОВОРАСЛЬ, ОТЪРАСЛЬ

KS

ЛМ/ЗР

БАИЕ, БАИѦ n. coll.

Krn

вейки, фиданки; ветви, побеги; branches, boughs; – τὰ βαῖα: (млади) лисја од палмата урма кои симболизираат победа: да постелемъ тѣло ѡкоже ризы • сз *ΒΑΙЕМЪ* да оусрѣшимъ паѡе же сз дѣламы блѡгѡѡми метѡ *βαῖων* 70v13Krn – ECH — Cf. БАИ, БАИѦ, ВѢИ, ВѢИЕ, ВѢТВИЕ, ВѢТВЬ, ЛѢТОРАСЛЬ, НОВОРАСЛЬ, ОТЪРАСЛЬ

М

ЛМ/ЗР

БАИСКЪ, -ѡИ adj.

Šaf trHlud

БАИСКЪ ПРАЗДНИКЪ Цвейна недела, Цвейници; Вербное воскресенье, Неделя ваий; The Palm Sunday; – ἑορτὴ τῶν βαῖων:

• *term. liturg.* празник Влегуване на Исус Христос во Ерусалим: *БАИСКЪ* ПРАЗДНИКЪ сращемз вѣрни прѣдпраздноѡжше взси ѡ днесз свѣтло да живоноснжж сподѡбимз са страсѣтъ христѡѡж видѣти тῆ τῶν βαῖων ἑορτῆ ὑπαντήσωμεν 100r17Šaf∏ вѣтвие празникъ зращемз вѣрни 120r24Zag, вѣискы празникъ 132a39Orb — v. etiam ПРАЗДНИКЪ ♦ *БАИСКАѦ ХВАЛА ὕμνος τῶν βαῖων* • *term. liturg. mus.* восхвално песнопение за празникот Влегуване на Исус Христос во Ерусалим: христѡѡви прѣдпразнж *ХВАЛА БАИСКЖ* принесѣмъ градаѡу сѡ славож въ ерѡѡсѡлимъ проевртион ὕμνον τῶν βαῖων ἄσωμεν 60v25Hlud∏ прѣдѡпразноѡемъ хвалами и вѣне принесѣмъ 119v11Zag, взсѣкжж хвалж приносѡше 99v3Šaf, хвалж вѣискжж принесѣмъ 131c19Orb – ECH — Cf. ВѢИСКЪ

∅

ЛМ/ЗР

БАИѦ, БАИ n. pl. vel indecl.

Dbm trHlud Krn

вейки, фиданки; ветви, побеги; branches, boughs; – τὰ βαῖα: (млади) лисја од

палмата урма кои симболизираат победа: *βαῖα* же мекꙑкы вѣтвые *τὰ βαῖα* 77r18Krn; приаша *ΒΑΝΕ* отъ финикъ и изидошъ въ срѣтение его *τὰ βαῖα* J12,13 Dbm] вѣиа финиковъ Dbj, вѣне ѿ финикъ Jov Kgr Kpat, вѣтвына Rad; и прижшъ вси въ ржкахъꙑ *ΒΑΝΑ* ризъи же постилахъ емоу *βαῖα* 82v24Hlud] вѣне 135v1Zag 117r1Šaf 155a22Orb – EXH — Cf. ван, ване, вѣи, вѣне, вѣтене, вѣтвь, лѣторасль, новорасль, отзрасль

KS(ван)

ЛМ/ЗР

БАКХО v. БАКХЪ

БАКХЪ, БАКХО, -А m., nom. propr.

kalEvang kalApost trHlud Stan

Вакхо; Вакхо; Bacchus; – Βάκχος:

1. св. мчк, воин, † ок. 295 при имп. Максимијан во Сирија заедно со св. Сергиј, 7.Oct., 27.Mai., in kal. 7.Oct.: *·̄з̄·* (Oct.) *сваѣтѣвѣхъ мжꙑѣннѣкъꙑ* сергѣ и *БАКХА* τῶν Σεργίου καὶ Βάκχου 143v10Kgr, 70r15Verk, 33v3Stan, *БАХА* 81r1Ohr, *БАХА* 107v6Slep 69v20Str 111r6Karp, sim. *сваѣтѣоꙑмоу сергю и евахоу* (sic) 121v5Jov; *сваѣтаа мꙑꙑѣннѣка серги и бакхъ* бѣста при маѣимнианѣ цѣсѣарни 33v7Stan; въ тѣжде денѣ (27.Mai.) памкаты *сваѣтою мжꙑѣннѣкоу сергина и бакха* иже въ роуфинанѣхъꙑ 233v9Stan; избавите сергие мѣдре и *БАКХЕ* 176r10Hlud

2. св. мчк Вакхо Нови, † во Палестина при царица Ирина (797–802), 16. et 17.Dec., in kal. 15.Dec: *·̄з̄и·* *сваѣтаго пророка аггеа и сваѣтаго мжꙑѣннѣка марина и бакха* новаго 147v8Kgr; *·̄з̄и·* *страсѣтъ сваѣтѣвѣмъ мжꙑѣннѣкоꙑмъ провоу и лнереви · пророка епениж и амоса и модеста и баркха* (sic) и иларни 91r13Ohr; въ тѣжде денѣ (17.Dec.) *страѣсть сваѣтаго мжꙑѣннѣка бакха* новаго иже ѿ палестинъ въ цѣсѣарство ирнины 89v5Stan; прииде въ керꙑсѣалнѣмъ по семь штиде въ лаꙑрж *сваѣтаго савж и бысѣтъ мннхъꙑ бакхо* наꙑꙑѣнны 89v16Stan

KS M(бакхо)

ЗР

БАЛА, -зи f., nom. propr.

Krn

Вала; Вала; Bilhah; – Βαλλά: слугинка на Рахила, жена му на Яков: *ζανε* *ιακoβъ* *ροδι* *·̄βι·* *сꙑꙑновь ... дан же и нефѣ[а]лимъ+ рoди* *ихъ ѿ балы* рабыны рахилѣины *Βαλλάν* 44r26Krn – EXH

0

ЗР

БАЛААКОВЪ adj. poss.

Krn

Валаков, на Валак; Валаков, Валака (gen.); *Balac's; – τοῦ Βαλάκ:* (v. БАЛААКЪ): и въ мало дꙑныи [...] мѣсто *ωνο* *εζλαακοβο* *καὶ οἱ* *εβραῖοι* *εις* *ολίγαις* *ἡμέραις* *έκούρσευσαν* *τόν* *τόπον* *έκεῖνον* *τοῦ* *Βαλάκ* 20r6Krn – EXH

0

ЗР

БАЛААКЪ, -А m., nom. propr.

Les Krn

Валак; Валак; Balac; – Βαλάκ: имп. моавски, син на Сефор: тамо бѣше царь имѣнемъ *БАЛААКЪ* сꙑꙑнъ сепфоровъ *Βαλάκ* 228v11Krn; *навади бо на балаама дати* *БАЛААКОУ* цѣсѣарю маѣямскыи злыи сꙑѣтъ 288v20Les; — per err. pro Βαλαάμ v. sub БАЛААМЪ

S

ЗР

БАЛААМЛЬ adj. poss.

Karp

Валамов, на Валам; Валамов, Валама (gen.); *Balaam's; – τοῦ Βαλαάμ:* (v. БАЛА(А)МЪ): и заблѣдишъ послѣдовавѣше плѣти (sic) *БАЛААМЛЯ* и *восоровомъ* *τῆ* *ὀδῶ* *τοῦ* *Βαλαάμ* *τοῦ* *Βεώρ*, var. *Βοσόρ* 2P2,15 Karp] въ пѣтъ *БАЛААМОВЪ* Slep – EXH — Cf. БАЛА(А)МОВЪ

SM

ЗР

БАЛА(А)МОВЪ adj. poss.

Slep Karp Zag Šaf trOrb trHlud Krn

1. *Валамов, на Валам; Валамов, Валама* (gen.); *Balaam's; – τοῦ Βαλαάμ:* (v. БАЛА(А)МЪ): въ пѣтъ канновъ идошъ и въ льсть *БАЛАМОВЪ* *τοῦ* *Βαλαάμ* Ju1,11 Karp;

ЗАБЛЖДИШЖ ПОСЛѢДОВАВШИ ВЪ ПЖТЪ БАЛААМОВЪ
КОСОРОВЪ ТѢ ОДѢ ТОУ ВАЛААМЪ 2P2,15 Slep] ПЛЪТИ
(sic) ВАЛААМЛА Karp; ѡВН СЕ Ѡ БОЖІА ХОТѢНІА
РАДИ ДА ИСПЛЪНИ СЕ СЛОВО БАЛААМОВО ТОУ
ВАЛААМЪ 21v8Krn; И ВЛЪСВЫИ ИЖЕ БѢХЪ ВЪ ВРѢМЕ
ΩНО РАДИ ДА ВИДЕТЬ ИСТИНЪ ВЪЛААМОВЪ
ВЪЗЪЕШЕ ДАРОВАНІА И ПОСЛѢДОВАШЕ СВѢЗДЕ ТОУ
ВАЛААМЪ 20r13Krn — Cf. БАЛА(А)МЛЪ

2. *Ваалов, на Ваал; Ваалов, Ваала* (gen.);
Baal's; — *тоу Вáал:* (v. ВААЛЪ): НЕ ПОКЛОНИШЖ
СА КОЛѢНОУ БАЛААМОВОУ ТѢ Вáал R11,4 Slep] ВАЛААМОУ Karp; КОЛѢНОУ БАЛААМОВОУ НЕ ХОТѢШЕ
ПОКЛОНИТИ СА ТѢ Вáал 80r14Zag 62r25Šaf
23r29Hlud, sim. 98c42Orb — Cf. ВААЛОВЪ

ЕХН

SM

ЗР

БАЛА(А)МЪ, -А m., nom. propr.

Karp Verk Grig Lobk parHlud parVtš Vtš Stan Les Krn

Валаам; Валаам; Балаат; — Валаам:
син на Веор од племето Мадиджанци,
претскажувач во СЗ; во НЗ симбол на
противбожествена сила: БЪСѢТЪ ДѢУХЪ
БОЖИИ НА БАЛААМА И ВЪСПРИЕМЪ ПРИУДА СВОА И
РЕУѢ ЕПІ ВАЛААМЪ Nu24,2 Grig, НА БАЛААМЪ Hlud
Vtš, sim. 117v11Karp; НАВАДИ БО НА БАЛААМА
ДАТИ ВАЛААКОУ ЦѢСАЮРЮ МАДИАМСКИИ ЗЛЫИ
СЪВѢТЬ 288v20Les; РЕУѢ БАЛААМЪ КЪ КНЕСЕМЪ
ѡКО НЕ ΩСТАВЛЯЕТ МЕ БОГЪ МОИ ПРІИТИ СЪ
ВАМИ ВАЛААМЪ 229r1Krn; БАЛААМЪ ЖЕ НЕ ВѢДѢЩИ
АГГѢЛА И НАУЕ БЫТИ ΩСЛА СВОЕГО КРѢПКО
ВАЛААМЪ 229r14Krn; ОУЗРЕ БАЛААМЪ УИСТѢ И
ВИДѢ АГГѢЛА ВАЛААМЪ 18v12Krn, sim. БАЛААМЪ
229v6Krn; И АБІЕ ѠВРЪЗЪЕ БОГЪ ОУСТА БАЛААМЪ
И РЕУЕ СЛОВО СЕ ВАЛААМЪ 19v14Krn; ВЪ ΩНЫ ДНИ
ВЛЪХЪВЪ БЫСѢТЬ ИМЕНЕМЪ БАЛААМЪ ВЪ ПЕРЬСТѢИ
СТРАНѢ 96v2Stan; НИИНА ИЗЪ ІАКОВА ѡКОЖЕ
БАЛААМЪ РЕУѢ РАЖДАЕТ СЕ ХРИСТОУ 92a15Vtš

Notae: per err. БАЛАКЪ pro ВАЛААМЪ; И ПОСТЫЖЕ
ПАКЪ БАЛААМЪ КНЕСѢ ЦАРЕВІЕ ЕГДА ПРИБЛИЖИШЕ
СЕ КЪ ЦАРЪ ВАЛААКЪ (sic, pro ВАЛААМЪ) ИЗЪШЪДЪ
ЦАРЪ И СРѢТЕ ИХЪ ΩСАН ДѢ УΠΗΓΑΝ ΕΩΣ ΕΙΣ ΤΟΝ
ΒΑΣΙΛΕΑ Ο ΒΑΛΑΑΜ ΕΥΓΗΚΕΝ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ 18v23Krn;
— ВАЛААМЪ pro Вáал v. sub ВААЛЪ; — per err. (pro
ΑΝΤΑΛΑ et ΑΜ(Μ)ΟΝЪ?): Ἄ Δεϛνῆ (Sept.) ... ΜΟΥΚΑ

СВЕТИХЪ МѢУУѢНИКЪ БАЛАМОУ И СВЕТИХЪ
З ПОСТНИЦЪ 63v16Verk] МЖКА СВАТЪИХЪ ИТАЛѢ
И АМОНА И МЪ ЖЕНЪ ПОСТНИЦЪ 69v13Ohr, ПАМАТЪ
СВАТЪИХЪ МЖУѢНИК ИТАЛОУ И АМОНѢ И
СВАТЪИХЪ М ЖЕНЪ МЖУЕНЪИХЪ УРЪНИЦЪ 102r4Slep
S ЗР

БАЛАМОВЪ v. БАЛА(А)МОВЪ

БАЛАМЪ v. БАЛА(А)МЪ

БАЛАНДИ, -ИИ m., nom. propr. loci

Stan

Валенсија; Валенсия; Valencia; — : г. во
Шпанија: ѡТЬ ЖЕ БЫВЪ СЪ ѢПИСКОПОМЪ
АВЛИРИЕМЪ И ВЕДЕНЪ БЫСѢТЬ ВЪ ГРАДЪ
НАРИЦАЕМЫИ БАЛАНДИ И ТЕМНИЦИ ПРѢДАНЪ
БЫСѢТЬ 122v13Stan — ЕХН

Ø

ЗР

*БАЛВИНЪИ, -ИИ m., nom. propr. loci

Stan

Валвини, Вули; Валвини, Вули; — : gr.
Βαλβίνη, Βουλβί; г. во Мала Азија каде пострадал
св. Артемон, презв. лаодикиски: СВАТЪИИ ЖЕ
ШЕДЪ ВЪ БЛЪВИИИ АСИНИСКИИ СЪ МИРОМЪ
ОУСПЕ 188v19Stan — ЕХН

Ø

ЗР

ВАЛЕНТИНА v. ОУАЛЕНТИНА

ВАЛЕНТИНЪ, -А m., nom. propr.

Stan

Валентиин; Валентин; Valention; — : св.
мчк, воин од г. Доростол †228, 24.Apr.:
ВЪПРОШЕНОУ ЖЕ БЫВШОУ И СВАТОМОУ
БАЛЕНТИНОУ И ПОДКОБНО РЕКЪ ПАНЪСКРАТОУ
ΩБѢМА УСТЬНѢИ ГЛАВѢ ОУСѢКОШЖ 200v23Stan;
ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЪ (24.Apr.) СТРАСТЪ СВАТОУ
МЖУѢНИКѢ ПАСИКРАТЪ И ПАЛЕСТИНА (sic, pro
ВАЛЕНТИНА) 200v7Stan; ХРИСТОУВА МЖУѢНИКЪ
ПАСИКРАТЪ И БЕЛЕНТИНЪ (sic) БѢСТА Ѡ ГРАДЪ
РОДОСТОЛА МАКЕДОНСКААГО ВОННА ОУБО СЖИА
ХРИСТИАНИНА 200v8Stan — ЕХН

S

ЗР

*ВАЛЕРИИ, ОУАЛРИИ, -иѡ м.,
nom. propr.

Stan

Валериј; Валерий; Valerian; – :

1. св. мчк Валериј, еп. во г. Августопол (=Сарагоса), учител на св. Викентиј (†304): ѡтъ же бывъ съ ѡпнѣскопомъ *авлиринемъ* и ведень бысѣтъ въ градѣ нарицаемыи баланди 122v12Stan

2. управник на г. Александрија при имп. Дециј (249–251): ѡта же бывша сѡмъ свѣтѡмъ мѡуѣѡнѣжѡка *оуавлиринемъ* кѣрикторомъ игемономъ александрьскимъ 9r22Stan — Cf. ВАЛЕРИАНЪ sub 1

ЕХН

S(оуалерии)

ЗР

ВАЛЕРИАНЪ, АВЛИРИАНЪ,
ОУАЛЕРИАНЪ, -ѡ м., nom. propr.

Stan

Scr. валериянъ (sub 1, 5), валирианъ (sub 1), авлирианъ (sub 1, 2, 4, 6, 7), ѡвлирианъ (sub 6), авлирионъ (sub 1, 3), аѡлирионъ (sub 3), влирионъ (sub 3), оуалериянъ (sub 5), оулериянъ (sub 2)

*Валеријан; Валериян; Valerian; – Ούαλε-
ριανός, Ούαλλεριανός:*

1. римски имп. Valerianus P. Licinius (253–260), претходно државен чиновник (magistratus) на имп. Дециј: тѣ свѣтѡи свѣщенномѡуѣѡнѣжѡкъ стефанъ бѣше при *валерианѣ* цѣсѡри и галинѣ оупатѣ въ римѣ 292v2Stan; мѡуѣѡнѣжѡкъ меркоурне бысѣтъ при дикен и *валирианѣ* цѣсѡрема 72r16Stan; дионисѡ ѡпнѣскопа бывша александрскаго мѡуѣѡна ѡ *авлириона* 30r1Stan; тѣн бѣ въ цѣсѡрствѣ *авлириана* и галиана гонѣние же подвижѣма на хрѣстиѡнѡи 31v19Stan — Cf. *ВАЛЕРИИ sub 2

2. Валеријан, префект на провинција Луканија/Ликаонија (Lucania) при имп. Диоклецијан (284–305): ѡтъ бысѣтъ княземъ *оулерияномъ* и свѣзанъ и затворенъ бысѣтъ въ темници 232r11Stan; тѡи бѣхъ въ цѣсѡрство диоклитиѡне и максимѡне при *авлирианѣ* князы въ калипатридѣ 125r2Stan — ЕХН

3. св. мчк Валеријан, †320 при имп. Лициниј со Илија, Зотик, Лукијан, 13.Sept.: свѣтѣхъ мѡуѣѡнѣжѡкъ макровѡи и гврдѡиана или зотика и лоѡкина *аѡлириона* 13v12Stan; шбрѣтѡста тоу свѣтѡго зотика и лоѡкиана *влириона* (vel и лириона) страждоуше за хрѣсѣстоѡво исповѣдание 14r1Stan; *авлирионъ* (sic) же на гровѣхъ свѣтѡихъ плаѡю се издѡше 14r5Stan – ЕХН

4. св. мчк Валеријан, †303 при имп. Диоклецијан во Трапезунт заедно со Кандид, Акила и Евгениј, 20.Ian. (in kal. 21.Ian.): въ тѣждѣ денѣ (20.Ian.) стрѡстъ свѣтѡихъ мѡуѣѡнѣжѡкъ *авлириана* и андида (sic) и ѡвгениѡ 120r22Stan; по семь свѣтѡи кандидатъ и акила и *авлирианъ* оуѣѡени вышж 120v11Stan – ЕХН

5. св. мчк Валеријан, свршеник на св. мѡца Киликија, брат на св. Тивуртиј, †ок. 230, 24.Nov., in kal. 22.Nov.: въ тѣждѣ денѣ (24.Nov.) стрѡстъ свѣтѡихъ мѡуѣѡнѣжѡкъ киликиѡ и ѡже с неѡ свѣтѡихъ *оуалерияна* и тивоуртиѡ Ούαλεριανού και Τιβουρτίου 71r3Stan; киликиѡ бѣше ѡ градѡ римскааго богатоу родителю дѡщи шбрѡенна же бывши *валерианоу* 71r6Stan; *валериан* же оуѣѡща кръѡстити братѡ своѣго тивоуртиѡ 71r9Stan; въкоупѣ тѣлеса страждѡшихъ мѡуѣѡнѣжѡкъ погрѣбаѡ съ *валерианомъ* 71r14Stan – ЕХН

6. *Аврелијан; Аврелиян; Aurelian; – :* римски имп. Aurelianus (270–275): тѣ свѣтѡи саѡа бѣше въ лѣта *авлириана* цѣсѡрѣ в римѣ 199v18Stan; харитонъ бѣше при *авлирианѣ* цѣсѡри ѡ градѡ иконѡискаго 25v21Stan; при *ѡвлирианѣ* цѣсѡри поудѡни бѡѡахоу жрѣти идоломъ хрѣстиѡне 3v18Stan; *авлирианоу* же цѣсѡрю оумершоу поуѣень бысѣтъ 25v26Stan

7. *Аврелиј; Аврелий; Aurelius; – :* римски имп. Marcus Aurelius (161–180): ѡклеветана бывши ѡ своихъ родителъ и прѣдѡста прѣдѡ *авлирианомъ* цѣсѡремъ 153v21Stan – ЕХН

S(оуалерии, оуалериянъ)

ЗР

*ВАЛЕРИАНЪ, АВЛИРИАНЪ adj. poss.

Stan

1. *Валеријанов, на Валеријан; Валериянов, Валерияна* (gen.); *Valerian's*; – : (v. валерианъ sub 1): стрѣсть сѣвѣтихъ мѣхъ ѹѣнѣжъ Никифора и дроужины его тѣхъ бѣ въ цѣсарство авлириане и галина 138r19Stan; кондратъ христовъ мѣхъ ѹѣнѣжъ бѣше оубо въ цѣсарство диоклитриане и авлириане 215v20Stan; порфирине мѣхъ ѹѣнѣжъ бѣше при цѣсарствѣ авлирианѣ ꙗ градъ ѹѣсѣскааго 55r4Stan

2. *Аврелијанов, на Аврелијан; Аврелиянов, Аврелияна* (gen.); *Aurelian's*; – : (v. валерианъ sub 6): лоукилианъ христовъ мѣхъ ѹѣнѣжъ бѣ оубо въ цѣсарство авлириане 237v4Stan

ЕХН

∅

ЗР

ВАЛТАСАРОВЪ adj. poss.

Stan

Валтасаров, на Валтасар; Валтасаров, Валтасара (gen.); *Beltshazzar's*; – : (v. валтасаръ sub 1): и върженъ бысть въ ровъ и изыде здравъ и поутень бысть равно съ ѡцемъ сѣна валтасарова 89v3Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВАЛТАСАРЪ, -а m., nom. progr.

Lobk Krn

1. *Валтасар; Валтасар; Beltshazzar; – Валтасар*: вавилонско име на пр. Даниел: въ третие лѣто владѣхъ цѣсарю перьскомоу словѣхъ бысть къ данилѣ и наречѣ сѣ има емѣ валтасаръ Валтасар Dn10,1 Lobk

2. *Валтасар; Валтасар; Belshazzar; – Валтасар*: последен цар на Нововавилонското царство Валсазар, според Dn5,3 Валтазар, убиен 539 a.Chr.n.: по сзързати же цара навѣходоносора ... царствова сѣнь его валтасаръ и по сзързати шноговѣмъ царствова дарѣа царъ Валтасар 235r5Krn – ЕХН

S

ЗР

ВАЛЪ v. ВААЛЪ

ВАЛѢТИ (СА), -лѣж (СА), -лѣетъ

(СА) ipf.

Evang Str Verk trOrb trHlud Vtš Les

1. *се ѡркала, се валка; валяться, валиться, кататься; to roll (about); – κυλίεσθαι*: и видѣвъ доухъ и сътресе и и падъ на земли валѣше сѣ пѣни тѣше екулието Mc9,20 Rad Dbm Dbj Jov Ktr Krat Mkd; ѡко камень прѣсвѣтъ варфоломею ѹистѣ валне се прѣльсти втерженіе сильно испровръгль ксы 170b31Vtš • *fig. валѣши сѣ* въ стрѣстехъ бесчестіа κυλίεσθαι εις πάθη ἀτιμίας 209v11Les; таготож швѣтъ безаконна и въ сквернахъ валѣж сѣ стрѣлами вражнѣми звязвень 119a1Orb 46r24Hlud] в глженѣ тиннѣ погржаемъ 85r10Bit, в глвинѣ скврзнѣ влаж сѣ 87r19Šaf • *spec. се ѡклонува (до земја); кланяться (до земли); to bow (to the ground)*; – : и жена грѣшница пришедши къ ногама валѣше сѣ възпихи ... даждъ ми штавление грѣхомъ 96r13Hlud] припадзши къ ногама прѣклонзши сѣ възпаше τοῖς ποσὶν ἐκυλινδοῦτο βοῶσα 122r11Šaf 145r26Zag 164d25Orb – ЕХН — Cf. кланѣти сѣ, покланѣти сѣ

2. *spec. лула, ѡлови (носен од бранови); качать, качаться (подвергаясь ударам волн); to toss, to sail (tossed by the waves); – φέρεσθαι, βασανίζεσθαι*: не могоушоу плавати противъ вѣтроу въдавше се вльнамъ валѣхомъ се еферомѣта A27,15 Verk] вльнѣхом сѣ Str, пловѣхомъ Karp; низложъ же вдринж тако валѣж сѣ оѣτως еферонто A27,17 Str] пловѣжъ Karp, вожахоу се Verk; корабъ посрѣдѣ морѣ валѣж сѣ вльнами βασανίζομενον ὑπὸ τῶν κυμάτων Mt14,24 Krat] гржаемъ Dbj, влаж сѣ Jov Ktr, мжуа сѣ Rad, влаши сѣ Mkd – ЕХН — Cf. влзнѣти сѣ, возити сѣ, влзати сѣ, мзуати сѣ, масти сѣ, плѣти

KSM

ЛМ/ЗР

ВАНЕНСКЪ, -ЪИ adj. poss.

Stan

ванејски; Ванейский; of Vanea; – : (Ванеа – месност во Ерменија): **АНДРИАНЪ** И **КЕОУЛЬ ХРИСТОУБА** МЖУКЕИКА БѢСТА Ѡ СТРАНЫ **ВАНЕНСКЫИ** НАРИЦАЕМЫИ 133r2Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВАПЪ, -А m.

Stan

боја; краска; colour; – : И ДАСТЬ ПОСЛАНИЕ ХРИСТОУБИ БОЖЕСТВЕННИ КЕГО ШБРАЗЪ ПОДВЪЗШЕ СЯ ВЕЩНЫМИ **БАПЫ** НА ХАРЪТНИ НЕДООУМѢННОИ 303v20Stan – ЕХН

∅

ЛМ

ВАПЪНЪНЪ, -ЪИ adj.

Stan

обоен, со боја; покрашенный, цветной; coloured; – : ШЛЕ ЧЮДО И ПРОСТАИ ВОДА ПРѢЛОЖИ СЯ НА **ВАПНЕНЮЕ** ПРѢЛОЖЕННЕ 304r2Stan – ЕХН

∅

ЛМ

ВАПЪСАИЪ adj.

Krn

*обоен; покрашенный; coloured; – **συχο-** **βασιμένος;*** ГДЕ ВЛАСИ НАЧЕШЛАНИ И **ВЗПЪСАИЕ** ГДЕ ЛИЦЕ ИЗМВЕННОЕ И ПОМАЗАННОЕ **συχοβασιμένα** 203r21Krn – ЕХН

∅

ЛМ

ВАРА, -ЪИ vel indecl. f., nom. propr.

Stan

Varisca/Лариса; Varisca/Лариса; Beridel/ Larissa; – : св. мѣца од друж. на 26-те готски мѣци, †ок. 375 при имп. Валент и Грацијан, 26.Mart.: и жень **Ъ** АННА И АЛАСЬ И **ВАРЫ** И МОНКО МАМИКА И ОУНКО И АНИМАИСЬ ТИИ БѢХЖ ПРИ НОУЗЕРЕРИСѢ КНАЗЫ ГЪТЪСТЪМЪ 174r23Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВАРАВА, -ЪИ m., nom. propr.

Evang Zag Šaf trOrb trHlud

Scr. etiam **ВАРАВА** Rad Krat, **ВАРАВА** Mkd, **ВАРАВЪВА** evHlud

*Варава; Варава; Varabbas; – **Вараββās;*** разбойник ослободен од Пилат, наместо Исус Христос, по барање на Евреите: бѣ же **ВАРАВА** разбойникъ съ подроугы сконми съвазанъ иже въ горѣ развон сътвориша **Вараββās** Mc15,7 Rad Dbm Krp(bis) Krat Orb Hlud, **ВАРАВА** Mkd; и ѠПОУСТИ ИМЪ **ВАРАВЕЖ** ВЪСАЖЕННААГО ВЪ ТЕМНИЦЪ ЗА КРАМОЛЖ ЕТЕРЖ И ОУБЫНСТВО **τὸν** **Вараββάν** L23,25 Krat, **ВАРАВЕЖ** Dbm Dbj Krp HludII разбойника въсаженаго Rad, иже за крамолж и оубиство въсаженнааго Mkd, om. Orb; съборище юденское оу пилата испросишж распати та г-спод-и възвзи бо въ тевѣ не шербѣтзше повиннаго **ВАРАВЕЖ** свободишж ѡбиствомъ грѣхзи наследовавши **Вараββάν** 108v15Hlud 156r15Zag 129v11Šaf 177c35Orb

Nota: per egr. **ВАРНАВА** pro **ВАРАВА** Mt27,17 Dbj

KSM

ЗР

ВАРАКЪ, -А m., nom. propr.

Ohr Slep Str Karp Verk Bit Šaf trOrb trHlud

*Варак; Варак; Barak; – **Варάκ;*** еден од старозаветните судии: постигнетъ бо ма повѣсть дѣжшее лѣто ѡ гедешнѣ **ВАРАУѢ** же и самшонѣ пері ... **Варάκ** Hb11,32 Ohr Karp117r5 Verk, **ВАРАУѢ** Slep99v27, о **ВАР[АУѢ]** Slep115v24, **ВАРАУА** Str(bis) Karp101r3; **ВАРАКЪ** и ефтан боевода старѣишж сждыж издрвилеѡвы прѣжде сждиста с нима же и девора мжжеѡмнаа 114d38Orb 90v22Bit 81v11Šaf 41v34Hlud; хвалимъ бжди съ монсеѡмъ и арономъ елиазаръ искоуѡсь навгинь ефтан и **ВАРАКЪ** гедешнѣ самш-онѣ 45b28Orb – ЕХН

KS

ЗР

ВАРАТИ v. ВАРѢТИ

ВАРАХИИ¹, -ИИ m., nom. propr.

Stan

Варахиј; Варахий; Berachiah, Barachias; – : gr. **Вараχίας**, татко на пророкот Захарија,

наречен Варахиј во ев. (cf. Mt23,35): тѣн сѣвѣтын заха(р)на пророкожь ... бѣаше оубо сѣвѣнь ишданѣвъ жрьца ѿкъць же шанка) прѣдтѣ(е)ую и крѣс(т)итѣ(е)ля възываше же се и **варахи** 7r18Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВАРАХИН² v. ВАРАХИСНИ

ВАРАХИНЪ adj. poss.

Dbm Rad Krp Krat Mkd evHlud Grig parHlud parVtš Vtš Km

Варахиин, на Варахиј; Варахиин; Barahias', Verachiah's, Berechiah's (sub 1), **Jeberechiah's** (sub 2); – **тоῦ Βαραχίου:**

1. (v. варахин sub 1): тогда же бѣ архіереи захаріа сѣвѣнь **взрахиинъ** ѿкъць прѣдтѣ(е)уевъ тоῦ Βαραχίου 8v12Km; да придетъ на вы всѣка крѣвь праведна проливаема на землж ѿ крѣве авела праведнааго до крѣве захарна сѣвѣна **варахинна** υἱοῦ Βαραχίου Mt23,35 Rad(bis) Dbm Krp Krat Mkd, **варахзина** Hlud; sim. сѣвѣна **варахинна** L11,51 RadII om. Dbm Dbj Krp Krat Mkd; и рад(о)уѣт се въходеши въ црѣжковъ юже поѣ благо(с)лови **варахинъ** сѣвѣнь и рад(о)уѣ се възываше рад(о)уи се үюд(о) въсемирноѣ б3сбVtš

2. (Варахија, татко на Захарија, современик на пророкот Исаија): и свидѣтелд ми створи[ти] вѣрнзиа үл(о)вѣжкзи и оүрна нерѣѣ захарна сѣвѣна **варахинна** υἱοῦ Βαραχίου Is8,2 Grig Hlud Vtš

ЕХН

KSM

ЗР

ВАРАХИСНИ, -на, ВАРАХИН², -ня,
ВАРАХИНА, -на m., nom. propr.

kalKrp Stan

Варахисиј/Варухиј; Варахисий/ Врухий/ Варухий; Varachisius; – **Βαραχίστος:** св. мчк персиски, монах, †326 или 330/331 при имп. Сапор II, 29./28.Mart.: ·κ·φ· сѣвѣтѣхъ мж(у)кенижъ шны **вархисна** и иже с ним Βαραχίστου 157r32Krp; мѣс(а)ца тог(о) (Mart.) ·κ·и· сѣвѣтѣхъ) мж(у)кенижъ ноны **варахина**

176v22Stan; **варахин** же влѣуень быс(т)ъ по трѣнню нагъ 177r12Stan – ЕХН

KS

ЗР

ВАРАХИНА v. ВАРАХИСНИ

ВАРВАРА, -зи f., nom. propr.

kalJov kalKrp kalApost orRdm trHlud Vtš Stan

Варвара; Варвара; Barbara; – **Βαρβάρα:** вмчца никомидиска, †306 при имп. Максимин Даза, 4.Dec.: ·д· (Dec.) сѣвѣтѣн великомж(у)кеници **барбарѣ** τῆς Βαρβάρας 147r18Krp, 127r5Jov, sim. 89v1Ohr 114v11Slep 116r6Karp, **барбары** 73v26Str, sim. сѣвѣтѣн мж(у)кеницж **барбарж** 79r7Stan; за ны м(о)лите сѣ жењскаа полоу славо ефимне и **барбаро** кирнакне и евгение 177r23Hlud; сѣвѣтама мж(у)кеница **варвара** ѿ въстока дьши дншкорнада нѣкоѣго ѣлина при максимианѣ безаконномъ цѣсаря 79r15Stan

KS

ЗР

ВАРВАРКИНА, -на f., nom. propr. loci

Stan (proIVtš)

Варварика, Варварикија; Варварикия; Barbarica: – : lat. Barbarica, област во Етиопија каде што дејствувал ап. Марко: тѣь всемоу ѣгиптоу и либы и **барваркин** и пентаполи хрѣс(т)ово слово проповѣда 201r21Stan, лнен и **барбарьски** (sic) и пентаполи 151a21Vtš – ЕХН

Ø

ЗР

ВАРВАРИНЪ adj. poss.

trOrb

на Варвара, Варварин; Варварин, Варвары (gen.); **Barbara's;** – : ициж **барбарѣ** пот(о)мъ блаженъ г(л)ав(с)ъ ·ε· 114d12Orb – ЕХН

Ø

ЗР

ВАРВАРЪ, -а m.

kalKrp Ohr Slep Str Karp Verk Psalt Triod Vtš Stan Les Km

Pl. варвари, semel варварѣне Stan

варварин, ѿриядник на ѿузо ѿлеме, ѿузицеу; варвар, иноплеменник; barbarian, member of foreign tribe, foreigner; – **βάρβαρος:**

и понеже възса по искъшенію вожію быше ни же тогда ѿлоуѣи ею вогъз ѡскерзнити се ѿ **ВАРВАРА** ѡного ἀπὸ τὸν βάρβαρον ἐκεῖνον 256v18Krn; **ВАРВАРН** же творѣхъ немилосрѣдне βάρβαροι A28,2 Karp Slep Str; аще оубо не вѣмъ силъи гласа вждж глаголъшомоу мзнь **ВАРВАРЪ** и глаголъди мзнь **ВАРВАРЪ** βάρβαρος ... βάρβαρος 1C14,11 Slep] иножзѣиуникъ ... om. Karp; градъ твои всегда вѣрож ѿ всѣкож вѣди и ѿ иноплеменикъ **ВАРВАРЪ** оубнства и меѣа βαρβάρων 180v21Zag 221c24Orb 146r27Hlud; и вѣрнаго цѣара сїилою твоєю възвеселы подавѣ юмъ на **ВАРВАРЫ** крѣпоскты 5сбVtš; и въ третин же день ратнымъ **ВАРВАРОМЪ** належщемъ ѿверъзеномъ встоунымъ вратомъ и изыдошж воини изъ градѣ и исѣкошж множество **ВАРВАРЪ** много сътворише же **ВАРВАРѢНЕ** стальбы възъ градъ ѡвратъ поплѣневаахъ по соухоу 295v8.11.12Stan; — per err. ѣкоже видѣшж **ВАРВАШЕ** (sic, pro ВАРВАРЕ) внашж змиж оі βάρβαροι A28,4 Str] иножзѣиуници Karp Verk — Cf. ИНОЖЗѣИУНИКЪ, ПОГАНЪ

KSM

ЛМ/ЗР

ВАРВАРЪСКИ 151a21Vtš v. **ВАРВАРКИНА**

ВАРВАРЪСКЪ, -ѣи adj.

Karp Verk Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Krn

варварски, ѿуѣински; варварский; barbarian; — τῶν βαρβάρων, βαρβαρικός: спѣси нас ѿ напасти **ВАРВАРСКААГО** плѣнениа ѿ всѣкож инож раны за множество отроковице прѣгрѣшени βαρβαρικής ἀλώσεως 58r24Hlud 128d37Orb] ѿ напасти поганихъ плѣненихъ 116v4Zag, ѿ напастен поганъскъихъ плѣнениа 96v8Šaf; **ВАРЬВАРЪСКЪ** дръзость и стрѣсти мож низложи βαρβάρων θρασύτητα 38v15Zag 12r12Šaf 42b14Orb; и всакъ езыкъ **ВАРВАРЪСКИ** работнь показаль юсы 36с14Vtš; и изыде на перьсы по морю и снѣ оубѣдѣвъ **ВАРЬВАРЪСКИИ** велможа глаголемыи каганъ принде и ть скозѣ фржгнѣ и съ бесъисльными ѣзыки 295v1Stan; дръжимы же зломждрїемъ не тъкмо же **ВАРЬВАРЪСКАМИ** ржками мжѣнь

вждеть ὑπὸ βαρβάρων χειρῶν 206r23Les — Cf. ИНОЖЗѣИУНИКЪ, ИНОЖЗѣИУНСКЪ, ПОГАНЪСКЪ

Nota: verisimiliter per err. идеже нѣсть елинь и нюден ѡврѣзаниѣ и акровъствиѣ **ВАРВАРСКААГО** рабъ и своводъ βάρβαρος σκύθης C3,11 Karp, акровъстниа **ВАРВАРЪСКОУ** · то и рабъ своводъ Verk] **ВАРВАРЪ** скоутъ рабъ своводъ Ohr Slep, **ВАРВАРЫ** порабошше свовода Str

S

ЛМ/ЗР

ВАРВАРѢНЕ v. **ВАРВАРЪ**

ВАРЕ vox aramaica

Krn

Вар, син; Вар, сын; Var, son; — Βάρ: aram. син (cf. ВАРНОНА): и реуѣ) емоу блѣжень еси симоне варїѡна сыреуѣ) блѣжень еси ты симоне съ)не ишнинъ **ВАРЕ** евренскы съ)нь нарицает се ишна же тлзкоует се голоубъ ἐβραϊκὰ υἱὸς ὀνομάζεται Βάρ 139v24Krn — EXH

Ø

ЗР

ВАРЕННЕ, -ниа n.

типHlud Krn

вариво, варено јадење; варево, сваренная пицца; stew, cooked meal; — μαγειρεύμα: и по конуѣни литѣргн сѣвѣтѣаго василиа идемъ) на трапезж и ѡме **ВАРЕННЕ** безъ масла 103r25Hlud; егда понде тамо **ВАРЕННЕ** вѣ еше горещѣ аргатѡмъ) μαγειρεύμα 236v18Krn — EXH — Cf. ВАРИВО

M

ЛМ

ВАРИВО, -а n.

типŠaf типOrb

вариво, варено јадење; варево, сваренная пицца; stew, cooked meal; — : да јадатъ **ВАРИВО** с масломъ и вина по красоволю а в понедѣльнижъ) и в всторъ)никъ) и в уѣтврѣтокъ) да едно **ВАРИВО** или соуиво или зелне или каково либо що е да са ѡсть безъ масла 25с31.33Orb; да јадатъ **ВАРИВО** соуиво и зелне с масломъ 25с23Orb; а въ срѣдѣ)ж) и в патъ)жъ) ни **ВАРИВА** ни вина 25с37Orb; аще

ЛҪУИТ СА ШРТИНА КАКОВА СВАТЪАГО ТО ДА Е (sic) **ВАРИВО** БЕЗ МАСЛА 25d2Orb; ЯМЕ ЖЕ ВЪ ВСѢКЪ ДЪНЬ ВЪ ПОНЕДѢЛЬНИКЪ ВЪ ВТОРЪНИКЪ ВЪ СРѢДЖ ВЪ УЕКТЕРЪТЪЖЪ **ВАРИВО** ЕДНО БЕЗ МАСЛА И ПО ЕДНОИ УАШИ ВИНА РАЗВѢ СРѢДЖ И ПАТКА 17r31Šaf; И ВЪ НАВЕУКЕРИЕ М-МЖУКЕРНИКЪ НА БЛАГОВѢЩЕНИЕ ЯКО СА ЛЮИТИ ВЪ ПОНЕДѢЛЬНИКЪ ИЛИ В ВТОРЪНИКЪ ЛИ ВЪ УЕКТЕРЪТЪЖЪ ДА БЖДЕТЬ **ВАРИВО** С МАСЛОМЪ 17v1Šaf – ЕХН — Cf. **ВАРЕНИЕ**

М

ЛМ

ВАРИЛЪ Stan v. ***ВИРИЛЪ**

[**ВАРИМАВЛА**] Krp v. **ВАРИПСАВА**

ВАРИОНА, -џI vel indecl. m., nom. progr.

Krp Krat Mkd Krn

Вар Јона; Вар Иона; Var Iona; – **Βαριωνᾶς**: aram. син на Јона, именување на ап. Симон Петар: блаженъ еси симоне **ВАРИОНЪ** Σίμων Βαριωνᾶ Mt16,17 Krp, **ВАРИОННА** Krat, **ВАРИОН** Mkd; и РЕУКЕР ЕМОУ БЛАЖЕНЪ ЕСИ СИМОНЕ **ВАРИОН** СЫРЕУКЕР БЛАЖЕНЪ ЕСИ ТЫ СИМОНЕ СЪИМЕ ИОННИЪ Σίμων Βάρ Ἴωνᾶ 139v23Krn – ЕХН

KS

ЗР

ВАРИПСАВА, -џI, **ВАРИПСАВЪ**, -А m., nom. progr.

(kalKrp) kalOhr Stan

Вариїсава; Варипсава; Varypsabas; – **Βαριψαββᾶς**: св. мчк, пустиник, †II век, 10.Sept.: мѢСЕЦА ТОГЪ (Sept.) П-П- ПОКЛОНЕНИЕ УКЪСТНОМУ ДРѢВЪ И СВЕТАГО **ВАРИПСАВА** τοῦ ἁγίου Βαριψαββᾶ 11r17Stan; sim. ПАМКАТЬ **ВАРИПАВЪ** 75r7Ohr, мжУКЕРНИКА **ВАРИМАВЛЫ** (sic) 141r4Krp; ДОНДЕ ДО УЛКОВѢЖКА МНИХА БОГОВОМЪЗНИВА ИМЕНЕМЪ **ВАРИПСАВА** 11r26Stan – ЕХН

S

ЗР

ВАРИПСАВЪ v. **ВАРИПСАВА**

ВАРИСОНЪ Karp v. **ВАРИСОУСЪ**

ВАРИСОУСЪ, -А m., nom. progr.

Apost

Вариусус; Вариусус; Bar-Jesus; – Βαρισοῦς: aram. син на Исус; маѓепсник и лажен пророк: шбрѣтета етера коренитъца лъжа пророка иудеанина емоу же бѣ имж **ВАРИСОУСЪ** Βαρισοῦς A13,6 Ohr Slep Vran, **ВАРЕНСЬ** Str, **ВАРИСОНЪ** Karp, **ВАРИСЪ** Verk – ЕХН

SM

ЗР

ВАРИСЪ Verk v. **ВАРИСОУСЪ**

ВАРИСЪ v. **ВАРЪ**

ВАРИТИ¹, **ВАРЖ**, **ВАРИТЪ** pf.

Evang (incl. evHlud) Psalt comPsalt orPsalt Parim

Triod Vtš Stan Les

1. **ἰουῖα, оди (наѳред), ѳреѳходи, ѳрисѳиѳне (ѳорано), ѳреѳекне некоѳо, исѳревари, ѳресреѳне; поснешиуть, идти впереди, опередить кого-л., обогнать кого-л., перегнать, предварить; to hasten, to go before, to precede, to anticipate; – ѳθάνειν, проѳθάνειν, проаѳγειν, проѳрхесѳаи, пролаѳβάνειν, прокаталаѳβάνειν, ѳπιστρέѳειν**: и ПѢШИ ѿ ВСѢХЪ ГРАДОВЪ ТЕКОША ТАМО И **ВАРИША** А И ПРИДОША КЪ НЕМОУ проѳλθον Mc6,33 Rad Dbm Dbj Krp Krat П-П- ПРѢДВАРИШЖ Mkd; нь по томъ егда въскрѣснж **ВАРЖ** ВЪ ВЪ ГАЛИЛѢИ проаѳξω ὑμᾶς Mc14,28 Rad Krp П-П- ВАРѢЖ Dbm Krat Mkd Hlud; ЯКО МЫТАРИЕ И БЛЖДНИЦЖ **ВАРАТ** ВЪ ВЪ ЦѢСАРСТВО БОЖНЕ проаѳγουσιν Mt21,31 Mkd П-П- ВАРѢЖТЬ Dbm Dbj Rad(bis) Krp(bis) Krat; ПРѢЖДЕ СЛЪНЦА СЛЪНЦЕ ЗАШЕДШЕ ИНОГДА ВЪ ГРОБЪ **ВАРИШЖ** КЪ ШТРОУ ВЪЗЫСКАЖИИ ЯКО ДНЕСЪ МИРОНОСНИЦЖ ДѢВЫ проѳѳασαν 211a13Orb 169v9Zag 133v12Šaf 138v5Hlud; **ВАРИШЖ** ПРѢЖДЕ ШТРО ЕЖЕ ѿ МАРИИ И ШБРѢТОШЖ КАМЕНЬ ѿВАЛЕНЬ пролаѳβουσαι τὸν ὄρθρον 210b36Orb, **ВАРИШЖ** КЪ ОУТРО 168v11Zag, **ВАРИШЖ** КЪ ОУТРОУ 137v29Hlud; КОНЬЦЪ ПРѢДЪСТОНТЬ ТЪЦИ **ВАРИ** ВѢРОЖ ВЪЗОПИ ДРАМЕ проѳѳασον 10r30Zag; И ИЖЕ ѿ НАС **ВАРИТЬ** ТЪ ПРѢПОВѢДАЕТЪ ИСТИННАГО БОГА 158r19Stan; И АБИЕ ОУБѢДИ ОУЧЕНИКИ

своа ικοϋςъ влѣсти въ корабль и **ВАРИТИ** на ѡномъ полѣ дондеже ѡпоуститъ народын проάγειν αὐτόν Mt14,22 Rad(bis) Jov33r11 Krp45r29 Kpat, **ВАРИТЬ** на ономъ полоу Jov32v3, **ВАРИТИ** и на ѡнъ полѣ Krp43r2, **ВАРИТИ** его на ѡнъ полѣ Mkd; и хоташоу сѣватоמוу климентоу въ корабль вѣсѣсти и плоути въ никомидиѣ **ВАРИТЬ** агатаггелъ и влѣзъ въ корабль ѡжидаше ѡго 124v16Stan • *cum inf.* **ВАРИЛА ЕСТЬ** помазати тѣло мое на погребенне проέλαβεν Mc14,8 Rad Dbm Dbj Krp Kpat Mkd Hlud; сего ради **ВАРИХЪ** бѣжати въ тарзсисъ проέφθασа τοῦ φυγεῖν Jon4,2 Grig Lobk Hlud] приложихъ Orb; мѡлѣтѣвами **ВАРИТЕ** избавити ны ѡ врагъ 175v4Hlud • *abstr.* за зборување, мисли: и едга вѣниде въ домъ **ВАРИ** ικοϋςъ глагола проέφθασен Mt17,25 Rad Jov Krp Kpat Mkd; въ навеуѣрiа пѣти стѣхѣри дневни потомъ влѣговѣщенi посѣта ради ѡкоже **ВАРИШЕ** рѣхѡмъ за[д]радѣ днехъ славнихъ 145v33Viš — Cf. **ВАРѢТИ**, **ДОСТИГНѢТИ**, **ПОСТИГНѢТИ**, **ПРѢДВАРИТИ**, **ПРѢДЗРАСТИ**, **ПРѢДЗИТИ**

2. *ὑπερβουλεῖν, ὑπερβουλεύω; предвидеть, предсказать; to foresee, to prophesy;* — : и тѣ проѡроуѣствова лѣт ·кѣ· **ВАРИТЬ** пришествиѣ хрӣстоу 280v13Stan; иезекиль славныи проѡрокъ бѣ оубо сѣнь ѡдиногѡ ѡ жрецъ ѡ племени левгинна проѡроуѣствова же лѣт ·кѣ· **ВАРИТЬ** выпльщениѣ хрӣстоу 280v22Stan — Cf. **ПРОРЕЩИ**, **ПРОРОКОВАТИ**, **ПРОРОУѢСТВОВАТИ**, **ПРѢДЗРЕЩИ**

3. *ὑπονοεῖν, προνοεῖν; предохранить, защитить; to prevent;* — *προφθάνειν, ἐπιστρέφειν:* тѣмже мола та прѣжде тож вѣды **ВАРИТЬ** и спѣси ма ἐπιστρέφον 11r19Rdm] ѡвративъ 11v2Dĉn; вѡгъ мон милостъ ѡго **ВАРИТЬ** ма профѣаси Ps58,11 Bon Pog Rdm Dĉn — Cf. **ЗАСТѢПИТИ**, **ЗАЩИТИТИ**, **ПОМОЩИ**

4. *κοιλεῖν, καταλαμβάνειν; кого fig. заӣекне некоѡ, ненадежно на̄адне некоѡ; внезапно напасть на кого-л., настизнуть, застизнуть кого-л.; to catch, to seize;* — *προφθάνειν, καταλαμβάνειν, προκαταλαμβάνειν:* **ВАРИШЪ** ма сѣти

сѡмрѣтънзиж проέφθασан Ps17,6 Bon Pog; **ВАРИШЪ** ма въ дѣнь ѡзлюбенниа моего проέφθασан comPs17,6 Bon Pog; **ВАРИСТѢ** стражѣзи ѡн мон прокатаелѣвонто Ps76,5 Bon Pog Rdm Dĉn; вѣдвигни падшаго ма да мене ношъ смрѣтнаѣ не **ВАРИТЬ** мѣ ме каталѣβη 1r15Bit 36r17Zag 39b18Orb] не вратиъъ (sic) 11v21Šaf

KSM

ЛМ/ЗР

ВАРИТИ², **ВАРЖ**, **ВАРИТЬ** ipf.

Grig Lobk parOrb parHlud Les Krm

вари, ζοῦναι; варить, готовить; to boil, to cook; — *ἔψειν; βράζω* (Krm): не снѣсте ѡ нихъ соуѡва ни **ВАРИНА** въ водѣ оудѣ ἠψημένον Ex12,9 Grig Lobk Orb Hlud; и **ВѢВАРИТЬ** соуѡво понти на нивоу свою принести аргатѡмъ е̄ιχε βράσειν 236r26Krm; поиде же гедѣѡнъ и сѣтвори едино ѡ козлищъ **ВАРИНО** и вѣземъ ѡпрѣснѣкъ (sic) хлѣба и принесе кѣ аггѣлѣ части ѣкамен ѣна катѣικιον βρασμένον 230v25Krm • *ptc.-subst.* **ВАРИ** *ζοῦναι; повар; cook;* — *ὁ ἔψων:* ѡкоже дѣждѣ раститъ сѣма тако и сѣборъ дѣѡшъ влѣѣетъ на добрыхъ дѣтѣли да не дѣньскъ прѣдлежѣщихъ на трапезѣ а ѡтро на **ВАРИШАГО** и на хлѣбы пекѣщаго рѣпщемъ глаголаше плѣсниви сѣтъ хлѣбы катѣ тоῦ ἔψοντος 45v24Les — EXH

KSM

ЛМ

ВАРИТИМЕН Rad v. **ВАРИТИМЕН**

[**ВАРИХЪ**] Ohr v. **ВАРИХЪ**

ВАРЛА(А)МЪ, -а m., nom. progr.

kalKrp Stan Krm

Варлаам; Варлаам; Barlaam; — **Варлаам:**

1. св. мчк Варлаам старец, † 304 во Кесариѣ Кападокииска, 19. et 16.Nov., in kal. 19.Nov.: въ тѣжде денъ (19.Nov.), сѣвѣтаго мѣхѣѣниѣка **ВАРЛАМА** Варлаам 146v23Krp, sim. **ВАРЛАМ** (16.Nov.) 64v22Stan; **ВАРЛАМЪ** мѡѡуѣѣниѣкъ бѣше ѡ андиѡхне сѣрскыѣ стар же възрастом сы Варлаам 64v23Stan

2. Варлаам, монах калабриски, XIV век, основоположник на богосл.-филоз. движење на варламитите, познати по учењето за суштината на таворската светлина: ОБЛАКЪ ЖЕ БЛАГОДѢТЬ Д<ОУ>ХА ОСЕНИВШОН НА ФАВОРѢ ПРѢДСКАЗЪЕТЬ ЯВЛѢННѢ ВЪ ТЪМЪХЪ НЕУИСТѢИШИ И НЕУЪСТНѢИ **ВАРЛААМЪ** КАЛАВРІΩΤΗΝΙΝЪ ΜΝΩΓΑΑ ΧΥΛΕΝΙΑ И Γ<ΛΑ>ΓΟΛΕΤЪХЪ ЯКО СВѢТЪХЪ ΩΝЪ СОУЩЬСТВО В<О>ЖІЕ Варλαάμ ο Καλαβρός 154v20Krn

ЕХН

Ø

ЗР

ВАРЛАМЪ v. ВАРЛА(А)МЪ

ВАРНАВА, -ЪІ m., nom. progr.

kalKrp Apost Vtš Stan

Варнава; Варнава; Barnabas; – Βαρνάβας: еден од 70-те ап., придружник на ап. Павле, по потекло левита Јосиј од Кипар, †76, 11.Iun. (in Krp 10.Iun., in Ohr etiam 29.Oct.): М<Ѣ>СА<ЦА> ТОГ<О> ·ΑΙ· (11.Iun.) СТРА<Ж>СТЬ СВ<А>ТОМОУ АП<О>С<ТО>ЛОУ ВАРТОЛОМЕЮ И **ВАРНАВЪ** Βαρνάβα 242v2Stan, sim. ВАРТОЛОМЕЮ И **ВАРНАВЪ** 109v3Ohr 130v4Slēp 90r16Verk, sim. ВАР<Ф>ОЛОМЕА И **ВАРНАВЪ** (10.Iun.) 159v11Krp; в онъи дъни Павелъ и **ВАРНАВА** живѣаста въ антиохии Βαρνάβας A15,35 Ohr, **ВАРНАВА** Slep Str Vran Karp Verk; **ВАРНАВА** хрѣстоувъ апостоуль бѣше оубо ѿ великааго шстрова кипрьскааго вѣровавъ же хрѣстоуви съ седмиадесятъ апостоуль приутень бысѣтъ и съшествникъ павлоу 242v21Stan; языком испльненіе благоговѣствоуе просвѣтилъ єсы б<о>гомоудре **ВАРНАВА** хрѣстоувъи проповѣданіемъ 169b28Vtš

Nota: ВАРНАВА pro ВАРВА M127,17 Dbj

KS

ЗР

ВАРНАВИНЪ adj. poss.

Karp prolVtš Stan

Варнавов, на Варнава; Варнавов, Варнавы (gen.); **Barnabas**?; – *του Βαρνάβα:* (v. ВАРНАВА): марькъ сыновъ **ВАРНАВИНЪ** ο άνεψιός Βαρνάβα C4,10 Karp; свѣтъхъ апостоуль терентіа ѳкѣскопа икониска и марка

ѳкѣскопа иполондыады нетию **ВАРНАВИНА** 44r19Stan; и ѿплогѣвъ въ ѳфесъ къ павлѣ и шповѣда ємоу конуино **ВАРНАВИНЪ** 170b6Vtš – ЕХН — Cf. ВАРНАВЛЬ

SM

ЗР

ВАРНАВЛЬ adj. poss.

Apost

Варнавов, на Варнава; Варнавов, Варнавы (gen.); **Barnabas**?; – *του Βαρνάβα:* (v. ВАРНАВА): ржкож **ВАРНАВЛЕЖ** и савлеж διὰ χειρός Βαρνάβα A11,30 Ohr, **ВАРНАВЕЖ** Slep, **ВАРНАВЛЕЖ** Vran Str Karp Verk – ЕХН — Cf. ВАРНАВИНЪ

SM

ЗР

ВАРОВАТИ СЪ, -ОУЖ СЪ, -ОУЕТЪ СЪ

кого ipf.

comPsalt

се ѿреѿиѿазува од некого, од нешѿо; остерегаться, беречься кого-л., чего-л.; to watch out, to guard against; – κατασκήπτεσθαι: ненавидимъ кто мзнож ли ненавидж мене прѣтилъ ми би ли **ВАРОВАТИ СЪ** мене нжда би трпѣти катескѣпетѣ μου comPs54,13 Bon Pog – ЕХН

SM

ЛМ

ВАРСАВА, -ЪІ m., nom. progr.

Str Vran Karp

Варсава; Варсава; Barsabas; – Βαρσαββᾶς:

1. именување на Јосиф (Јосиј, Јуст), еден од 70-те ап., 30.Oct.: и поставишж два ишсѿа нарицаемаго **ВАРСАВЪ** ѿже сѿ нарицаеть нюсть и матъфеи Βαρσαββᾶν A1,23 Karp, **ВАРСАВА** Str; ишси иже нарицаа сѿ **ВАРСАВА** ѿ апостоуль иже есть сказаемо съиънъ оутѣшениа Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς, var. Βαρσαββᾶς A4,36 Vran

2. именување на ап. Јуда: избраваше мжжж ѿ нихъ и послати въ антиохиа съ пауломъ и съ **ВАРНАВОЖ** и юдж нарицаемаго **ВАРСАВЪ** Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν A15,22 Vran

ЕХН

S

ЗР

ВАРСАНОФНИ, -ниа м., ном. прогр.

kalOhr

Варсанофиј; Варсонофий; Barsanuphius;
– *Βαρσανούφιος*; преп. св., †563 при имп. Юстинијан, 11.Feb. (in kal. 6.Feb.): ⲁⲓ-СТРАСⲤТЪ СВАⲤТОМОУ ВЛАСИЮ ЕПⲔНСКОПОУ И ПРѢПОДОБНОМОУ **ВАРСАНОФНЮ** тоῦ ὁσίου Βαρσανουφίου 103r9 Ohr – ЕХН

S

ЗР

ВАРСАНОФОВИКЪ, -а м., ном. прогр.

kalOhr

Варсанофовик; Варсанофовик; – : светец познат само од kalOhr, 15.Mart.: ⲉⲓ-СТРАСⲤТЪ СВАⲤТОМОУ ШНСИМОУ И СВАⲤТОМОУ **ВАРСАНОФОВИКОУ** 105v3Ohr ⲓ СВАⲤТОМОУ ШНСИМОУ И ВАРНАВѢ 124v25Karp (16.Mart.) – ЕХН

Nota: verisimiliter corrupt, cf. Сергий II: 76 – 16.Mart.; cf. etiam SJS I: 167

S

ЗР

ВАРСИМИН, -ниа, **ВАРСИМИЯНЪ**, -а, **ВАРСИМЪ**, -а м., ном. прогр.

Stan

Варсимиј; Варсимей; Barsimaius; – : св. мчк, еп. едески, † поч. на II век при имп. Трајан (98–117), 30.Ian.: СВАⲤТЫН СВАⲤЩЕННОМЖУЧЕННИКЪ **ВАРСИМИН** љакоже прѣжде писанно бысⲤтъ љепѣсⲤскопъ бѣ љдесьскыља црѣкѣ 129r20Stan; въ тѣждѣ денѣ (30.Ian.) СТРАⲤСТЪ СВАⲤТАГО МЖУЧЕННИКА **САРСИМА** (sic) 129r18Stan; тѣ самъ творѣаше скверныља жрѣтвы шблнѣень бысⲤтъ ѿ **ВАРСИМИЯНА** љепѣсⲤскопа љдескааго 128v6Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВАРСИМИЯНЪ v. **ВАРСИМИН**

* **ВАРСИМЪ** v. **ВАРСИМИН**

ВАРСЪ, -а м., ном. прогр.

Stan

Варс, Варсонофиј; Варс, Иоан Варсонофий; Bars, John-Barsanuphius; – : св.

Юан наречен Варсонофиј, Варс, еп. на Дамаск и нитриски пустиник, †457, 28./29.Feb.: въ тѣждѣ денѣ (28.Feb.) ПАМКАТЪ ПРѢПОДОБНЫљА ДОМНИНЫ И ПАМКАТЪ ПРѢПОДОБНАГО ѿѣца наѣшего **ВАРСА** љепѣсⲤскопа ДАМАСКИНСКАГО 153r16Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВАРТИМЕН, -иа, **ВАРТИМЕОСЪ**, -а(?)

м., ном. прогр.

Dbm Rad Krp Krat Mkd

Варѣимей; Вартимей; Bartimaeus;
– *Βαρτιμαῖος*; aram. син на Тимај, слепец кого Исус го исцелил во близината на г. Ерихон: сѣзнь тимеовъ **ВАРТИМЕН** слѣпъ сѣдѣаше при пѣти проса Вартимаῖος Mc10,46 Dbm, **ВАРТИМЕН** Rad, **ВАРТИМѢН** Krp, **ВАРТИМЕОСЪ** Krat, **ВАРТИМЕН** Mkd; ⲗⲁ ѿ **ВАРТИМЕН** слѣпци перѣ Вартиμαῖου 57r14Mkd – ЕХН

KS

ЗР

ВАРТИМЕОСЪ v. **ВАРТИМЕН**

ВАРТОЛОМЕН, -иа м., ном. прогр.

Dbm Rad Krp Krat Mkd Apost Triod Vtš Stan prolVtš

Scr. вартол- Krp Krat Slep Str Šaf Orb Hlud Vtš Stan, варфол- Dbm Dbj Krp Krat Mkd Ohr Vran Karp Bit Orb Vtš Stan, варьфол- Dbm Rad Mkd, врьтол- Rad Verk Zag, врьфол- Rad, фарфол- Krp; *forma* -мѣн in Rad et in Krp (semel)

Варѣоломеј; Варфоломей; Bartholomew;
– *Βαρθολομαῖος*; еден од 12-те ап., †71 во Албанополис (сега Баку), Ерменија, 11.Iun. (in Krp 10.Iun., in Ohr etiam 29.Oct.), 25.Aug. (Пренесување на моштите), 30.Iun. (Собор на 12-те ап.): шбѣма же на десате апѣстоломѣ имена си сѣтъ ... Филипъ **ВАРТОЛОМЕН** ѳома Варθολομαῖος Mt10,3 Krp143v33, **ВАРТОЛОМѢН** Krp31r21, **ВРЪТОЛОМѢН** Rad, **ВАРЬФОЛОМЕН** Mkd; мѣсаѣца тогѣ ⲁⲓ- (Iun.) СТРАⲤСТЪ СВАⲤТОМОУ АПѣСТОЛОУ **ВАРТОЛОМЕЮ** И ВАРНАВѢ Варθολομαῖου 242v2Stan, sim. **ВАРТОЛОМЕЮ** И ВАРНАВѢ 109v3Ohr, **ВАРТОЛОМЕА** 130v4Slep, **ВАРФОЛОМЕѢ** 128v3Karp, **ВРЪТОЛОМЕЮ** 90r16Verk, **ВРЬФОЛОМЕА** 167a32Vtš,

варфоломею 170a1Vtš, sim. *варфоломеа* и *варнавы* (10.Iun.) 159v11Krp; *варфоломен* едѣнь си ѿ обоунадесяте оученикы иже въ ѣнди нарицаемѣи евдомина сѣвѣтое бл҃гговѣстїе пропѣвѣда 170a10Vtš, sim. *вартоломен* хрїстоу въ апѣстоуль 242v3Stan; прѣнесенїе мошемя сѣвѣтѣго апѣстоула *вартоломеа* 314v19Stan, sim. *варфоломеѣ* 132v21Karp; мѣсаѿцѣ тогѣ (Iun.) ·л· сѣворь ·бї· апѣстоуль ... всѣхъ єсть во ·а· петрь раучитель хрїстоу въ ... ·и· *вартоломен* ·ѣ· маѣи 258r16Stan; приншедь сѣвѣтын филїпъ съ *вартоломешмь* и съ марїамнїемъ сестрою своєю въ нїраполь проповѣданїа ради хрїстоу ва 145r13Stan

KS

ЗР

ВАРХИСИИ v. ВАРАХИСИИ

ВАРЪ¹, -а m.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Bon Pog Dĉn orRdm Parim Zag trOrb trHlud Vtš Stan prolVtš Les Krn

жеѣа, зорешїина, жар; зной, жар; heat, hot weather; – καύσων, καύσις; и равьны намь створиль а еси понесышмь тагота дѣне и *варь* τὸν καύσωνα Mt20,12 Rad Dbj Mkd, *вара* Krp, *варѣ* Krat; бл҃ггословиѣте ш҃нъ знои зима *варз* г҃спода καύσων Dn3,66–67/Ct Bon Pog Dĉn; *варь* днєены патрїархъ трыпѣше потрѣбы ради и стодѣнь ношнѣа понесе по вьса дни τὸν καύσωνα 112a28Orb 93v3Zag 38v3Hlud] знои 78r20Šaf; по семь възыде на стльпъ и бысѣтъ стльпникъ да ни мразъ ни вѣтръ ни *варь* побѣдитъ трыпѣнїе єго 83v11Stan; и взмѣсто дѣуѣха бѣ шблакъ тамошнын иже покрива ихъ въ дѣне и не сзгараахъ ѿ *вара* слѣньунааго кауѣн 36v7Krn; зло бо бѣше шствїе днїю боудѣуѣаго радѣ *вара* сьмрьтопоснаго 192b29Vtš • fig. и зьми ма г҃сподн ѿ ѿлѣвѣка лѣкава шрѣжнїе бо на нь ꙗко на шѣѣа въздвїгнѣти не смѣж стїждж сн рѣкоу с *варомь* въздвїгнѣти на нь жзыкомь шрганьскомь 169r12Rdm — Cf. въжеженїе, възгорѣнїе, жежительнъ (жежительно), жежость, знои

KSM

ЛМ

ВАРЪ², -а m.

Krn

вар; известь; lime; – άσβέστη; наплзннше єднїкѣ ровь великѣ *варь* и да смѣтеть єго сз водою λάκκον μέγαν άσβέστην 183r16Krn; егда же възмѣтише *варь* зреще и бѣ просто сѣвѣтын τὴν άσβέστην 183v23Krn – EXH

M

ЛМ

ВАРЬ, -и f., ВАРИСЬ indecl. f. vel m.

Bon Pog Dĉn (Rdm) comPsalt

дворец; дворец; palace, castle; – βάρις; *варнн* домове сжтз вѣсоцн βάρεις comPs44,9 Bon Pog; *варнсз* бо естз домз βάρις comPs47,4 Bon, *варн-си* (sic) Pog; отъ *варнн* сло[но]взнзїхъ+ и зъ нїхъже възвеселишж та ἀπὸ βάρεων ἐλεφαντίνων Ps44,9 Bon Pog, шть *тварн* (sic) Rdm] ѿ стѣнь Dĉn; вогъ въ *варехз* єго знаемз естз ἐν ταῖς βάρεισιν Ps47,4 Bon Dĉn, въ *варѣхз* Pog, въ *тварехъ* (sic) Rdm – EXH — Cf. ДОМЪ, СТѢНА

KSM

ЛМ

ВАРЬНЗ¹, ВАРЬНЪНЪ, -зи adj.

Parim

врел, жежок; жгучий, горячий; hot; – τῆς καύσεως, τοῦ καύσωνος; и крвзъ ерѣоуσαλλїмзскѣа шѣаститъ ѿ срѣдзї ихъ дѣуѣхомъ сѣдномъ и дѣуѣхомъ *варномъ* πνεύματι καύσεως Is4,4 Grig Lobk Orb; повелѣ г҃сподъ дѣуѣовн *варноу* разварѣащоу и порази слѣнѣ надъ главоа ишнїноа πνεύματι καύσωνος Jon4,8 Grig, *варномоу* Lobk Orb, *варномоу* Hlud – EXH — Cf. знои(нъ)нъ

S

ЛМ

ВАРЬНЗ², -зи adj.

Krn

ѿли со вар; наполненный варом, известью; full of lime; – τῆς άσβέστου; понеже шкаанны гевр҃гїе ꙗви се непокорнѣ повелѣнїа моего и възложи се въ ровь *варнн* хошъ да пондѣте да възмете аще что шста ѿ кости єго τῆς άσβέστου 183v16Krn; воины же

якоже слышахоу слово цареве пондоше въ ровь **вармы** τῆς ἀσβέστου 183v20Krn – EХН
М ЛМ

ВАРЪНЪНЪ v. ВАРЪНЪ¹

ВАРЪРЪ, -а m., nom. progr.
trHlud

Var; Вар; – : преп., † V век во Цариград: прѣславни добли свѣтли мѣхъу⟨е⟩ници и крѣсанте и андриане пталие (sic) **варьре** 176r36Hlud – EХН
∅ ЗР

ВАРЪТИ, варѣж, варѣetz кого ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evHlud Slep Psalt comPsalt orDĉn Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Les

1. **иѣа, оди (наѣред), ѣреѣходи, ѣреѣекнува некоѣо, ѣресреѣнува; спешить, идти впереди, опережать кого-л., обгонять кого-л., предварять; to hasten, to go before, to precede, to anticipate; – проѣгев, пролаμβάνειν, прокаталаμβάνειν, ἡγεῖσθαι:** рѣцѣте оуѣеникомъ ѣго и петрови яко **вараеть** въ въ галѣлѣи проѣгев ѣмѣс Mc16,7 Rad, **варѣеть** Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd, sim. **варѣет** въ въ галлѣи 137r8Šaf 171r10Zag 217b5Orb 145r30Hlud, sim. и се **варѣет** въ въ галлѣи проѣгев Mt28,7 Krat Dbj Jov Krp▯ прѣдварѣеть Mkd; едга же прихождѣ инь прѣжде мене **варѣеть** и приеметь цаление ἄλλος пролаμβάνει με (cf. J5,7) 145v25Hlud, **варѣет** ма прѣжде 180r6Zag, прѣжде **варѣеть** ма 140v15Šaf; и се ты зде немнишскы живешн каа срамота постигнет ны аще елажѣще нас кѣнѣ **варѣет** ны шни въ цѣсарство невѣсное проѣξωσιν ἡμѣс 21v4Les; кѣждо бо свож кевѣра **варѣetz** въ снѣденне пролаμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν 1C11,21 Slep▯ om. Kap; о горе мнѣ како прѣидошѣ денне мои в лѣности мои се конѣнна **варѣет** ма скоро 63a29Orb; прѣжде сзкроушенѣ **варѣetz** досаженѣе ἡγεῖται Pr16,18 Grig Lobk

Orb Hlud; ωстажть бо на земли имѣнниа тамо же **варѣetz** дѣла пролаμβάνει comPs48,18 Bon Pog; скоро да **варѣет** ны шедротѣи тѣож прокаталаβέτωσαν ἡμѣс Ps78,8 Rdm▯ варатъ Bon Pog, варитъ Dĉn — Cf. варити¹, водити, прѣдзварѣти, прѣдзграсити, ходити (~ по)

2. **защѣиѣува; предохранять, защищать; to protect; – :** въ смрѣтѣнѣ ма бѣдѣ сѣща скоро **варѣжши** 65r6Dĉn; помощь въ скрѣвѣхъ вогородиѣе и застѣпниѣж **варѣши** въ бѣдахъ швидимымъ надѣянне 135b3Orb — Cf. застѣпати, защищати, помагати
KSM ЛМ/ЗР

ВАРАГЪ, -а m.

Stan

varjaġ; варяг; Varangian; – : руски назив за Скандинавци: по нѣкоѣм же вѣмени ста иноплеменникъ **варжг** на гробѣ ѣю 284r12Stan – EХН
∅ ЗР

ВАРАИ ptc.-subst. v. ВАРТИ²

ВАСА, -зи, ВАСИѦ, -нѦ f., nom. progr.

kalKrp kalVerk Stan

Vasa; Vacca; Bassa; – Βάσσα:

1. св. Васа, мѣца хелеспонтска, по потекло од г. Едеса, Македониѣа, † при имп. Максимиѣан Галерѣи (305–311), 21.Aug.: мѣсарѣцѣ тогѣо ·ка· сѣвѣтѣжѣ мѣхъу⟨е⟩ниѣж **васы** и ѣад ѣю ѣешгниѦ и агѣпиѦ и вѣрна τῆς ἀγίας мѣртурѣс Βάσσης 309r5Stan, сѣвѣтѣи мѣхъу⟨е⟩ниѣи **васи** 164r22Krp, сѣвѣтоу мѣхъу⟨е⟩ниѣѣю **васио** 96v13Verk

2. св. Васа, мѣца тирска, 21.Sept.: стрѣастъ сѣвѣтоуѣю мѣхъу⟨е⟩ниѣоу **васын** 21v12Stan

3. Васа, слугинка на св. Агрипина: вогѣоу дѣоуѣхъ прѣдасѣтъ **васы** же и пѣвѣла и агѣтониѣа ѣѣстьныѦ моѣи погрѣбошѣ 253r4Stan
EХН
∅ ЗР

ΒΑΣΑΝΖ, -Α m., nom. propr. loci

Psalt comPsalt

Βασαν; Βασан; Bashan; – Βασάν: предел кон исток од горниот тек на р. Јордан: ρεϋε госпoдъ ωтъ **ΒΑΣΑΝΑ** ωбращтж ёк Βασάν ёπιστρέψω Ps67,23 Bon Pog Rdm Dĉn; **ΒΑΣΑΝΖ** во стѣдъ сказаётъ сѧ Βασάν comPs134,11 Bon Pog, sim. comPs67,23 Bon Pog – ЕХН

S

ЛМ

ΒΑΣΑΝЬСКЪ, -ЪИ adj.

Bon Pog Dĉn Grig Lobk

васански; васанский; from Bashan; – тѣс Βασάν: (v. ΒΑΣΑΝΖ): и на вѣсѧко дрѣво желжди **ΒΑΣΑΝЪСКА** βαλάνου Βασάν Is2,13 Grig Lobk и сѣновито Orb; и ωга цѣсарѣ **ΒΑΣΑΝЪСКА** тѣс Βασάν Ps135,20 Bon Pog Dĉn, et Ps134,11 Bon Pog Dĉn – ЕХН

KS

ЛМ

ΒΑΣНИ 156v27Krp v. ΒΑΣΙΛΙΝ sub 6

ΒΑΣИЛА 215r22Stan v. ΒΑΒИЛА

ΒΑΣИЛЕВЪ v. ΒΑΣИЛИЕВЪ

ΒΑΣИЛЕНСКЪ v. ΒΑΣИЛИСКЪ

ΒΑΣИЛИДЪ, -А m., nom. propr.

Stan

Василуд; Василид; Basilides; – :

1. св. мчк, †303 во Никомидија при имп. Диоклецијан, 20.Ian.: въ тѣждѣ денѣ страсѣтъ свѧтыѣ васосъ и ѳевсевиѧ ѳвтиѣиѧ (sic) и **ΒΑΣИЛИДА** 120v15Stan; свѧтын **ΒΑΣИЛИДЪ** посрѣдѣ ѣрѣва прѣрѣзанъ и къ вогъоу ѳтиде 121r5Stan

2. св. мчк од друж. на 10-те критски мци, †при имп. Дециј (249–251), 23.Dec.: син бѣѧж въ цѣсарство дикевво въ ѳстровѣ критьстѣ не ѿ ѳдиногo градѧ нж ѿ разлѣчъныхъ ѣжстии и странъ ... ѿ кидонни **ΒΑΣИЛИДЪ** ѿ ираклинѧ ѳнарѣстъ 95v1Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ΒΑΣИЛИЕВЪ, ΒΑΣИЛЕВЪ adj. poss.

Karp Zag trHlud Vtš Stan

Василиев, на Василиј; Василия (gen.); **Basil's; – τoυ Βασιλείου:**

1. (v. ΒΑΣΙΛΙΝ sub 1): въ тѣждѣ денѣ памѧтъ стѣфана архиепѧрскѧпа костандина градѧ сѣиѧ **ΒΑΣИЛИЕВА** славнаго цѣсарѣ 225v9Stan

2. (v. ΒΑΣΙΛΙΝ sub 3): и бываеть литоургиѣ **ΒΑΣИЛНЕВА** Βασιλείου 118r15Karp, sim. бываеть литургиѧ **ΒΑΣИЛЕВА** 135v7Hlud, литурге **ΒΑΣИЛЕВЪ** 150r9Zag и литоургиѧ свѧтѧго **ΒΑΣИΛΙΑ** 205c21Orb, литургиѧ великаго **ΒΑΣИΛΙΑ** 145r4Vtš; тѣрдое ѳснованіе стльпе и прѣнѣжище граду кападокыскомоу невѣзѣранны стльпѣ оуліановѣ крѣпосѣтъ низложии **ΒΑΣИΛΙЕВО** ѳниіе прославїи 227a30Vtš; **ΒΑΣИΛΙЕВО** ѳни(ниѣ) (вн)оуши сїилоу кѣвѣсноу 227d30Vtš

ЕХН

М

ЗР

ΒΑΣΙΛΙΝ, -Иѧ m., ΒΑΣИЛЬ, -ЛѢ m.,

nom. propr.

etiam ΒΑΣИЛИЕ, -Иѧ

kalKrp kalApost kalLobk Triod Vtš Stan Les Km

Василиј, Васил; Василий; Basil; – Βασίλειος, Βασιλεύς:

1. имп. Василиј I Македонец (867–886): тѣ свѧтын бѣѧше сѣиѧ **ΒΑΣИΛΙΑ** славнааго цѣсарѣ грѣчьскааго 225v10Stan; въ тѣждѣ денѣ свѧтыѣ мѧѣѧнѣ андреѧ ѳанка презвитера и антониа въ аѳроукин сконѣѧвшихъ се при **ΒΑΣИΛΙΝ** цѣсарѧ грѣцѣмъ 23r26Stan; фонтомъ изгнанъ бысѣтъ ѣтъ **ΒΑΣИΛΙЕМЪ** цѣсарѣмъ и поставише пѧкы игнатиа 47r10Stan

2. имп. Василиј II Порфирогенит (975–1025): въ тѣждѣ денѣ памѧтъ прѣподѧбнаго ѿѣца наѧшего аѳанасиа архиепѧрскѧпа корентю иже поуи въ цѣсарство **ΒΑΣИΛΙΑ** 211v19Stan; вѣдѣти подѧбають ѧко въ дѣни **ΒΑΣИΛΙΑ** и костандина **ΒΑΣΙΛΙΟΥ** лѣтѧ многыныхъ радѧ грѣхъ наѧшихъ бысѣтъ троусъ 48v10Stan – ЕХН

3. Василиј Велики (ок. 330–379), архиеп. на Кесарија Кападокиска, еден од црковните Отци, 1.Ian.: мѣсѣца генарь ·ā· оврѣзанне гѣспода нашего исѣхристѣа и памать прѣподѣбнаго шѣтѣца нашего **ВАСИЛИИ** μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου 150v16Kgr 96r3Ohr 78r9Str 119r17Karp 78v20Verk 102r10Stan, **ВАСИЛІА** великаго 102a9Vtš, **ВАСИЛНОУ** 118r18Slep; архиєпѣсскопѣ въ свѣтѣхъ ѿцыцѣ каашь **ВАСИЛИЕ** бѣше въ цѣсарство оуаленда 102v14Stan; и по конуѣни литѣрги свѣтѣаго **ВАСИЛИА** идем на трапезѣ и ѣме варенне безъ масла 103r25Hlud; зане ѣкоже глаголетъ и великын **ВАСИЛІЕ** въ словѣ иже ш постѣ плзтѣ възъѣреваетъ на дѣхъ дѣхъ же на плзтѣ Βασιλείου 208r21Krn

4. св. мчк, еп. амасиски, †322 при имп. Лициниј во Никомидија, 26.Apr. et 28.Apr. (пронаогање на моштите): мѣсѣца тогѣ (Apr.) ·ks· стрѣсть ѿца каашего свѣщеномѣхѣника **ВАСИЛІА** єпѣсскопа амасиска Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀμασειᾶς ἱερομάρτυρος 201v18Stan 127r4Slep 87v8Verk, **ВАСИВАСИА** (sic) єпѣсскопа масиска 158r11Kgr; въ тѣжде денѣ (28.Apr.) ... шбрѣтениє мошѣмъ свѣщеномѣхѣника **ВАСИЛИИ** єпѣсскопа амасискаго 203r14Stan – ЕХН

5. еден од седумте херсонски свмчци, еп. херсонски, †IV век при имп. Диоклецијан на Херсон, 7.Mart.: свѣтѣхъ мѣхѣеникѣ свѣщеныхъ ·z̄· (Mart.) иже въ херсонни єпѣсскопы бывшѣ ефрема **ВАСИЛИИ** и проуихъ τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων, τῶν ἐν Χερσῶνι ἐπισκοπησάντων, Ἐφραίμ, Βασιλέως 156v1Kgr, sim. въ коресини бывшихъ єпѣсскопѣ **ВАСИЛИИ** євгениа и [ш] агатодѣора 159r21Stan; памѣтъ **ВАСИЛІО** єпѣсскопоу хрѣстѣонискоу (sic) Βασιλέως 105r7Ohr (6.Mart.); посла єпѣсскопы въ вѣгры єфрема а корсинию **ВАСИЛИИ** идеже хрѣстѣа проповѣдати 159v3Stan – ЕХН

6. св. Василиј, еп. во Анкира Галатиска, †363, 22.Mart., 24.Mart., in kal. 22.Mart.: ·кв· (Mart.) свѣтѣхъ мѣхѣеникѣ ѳеодосиа и **ВАСИИ** (sic, pro **ВАСИЛИИ**) Βασιλείου ἱερομάρτυρος 156v27Kgr; мѣсѣца тогѣ ·кд· (Mart.) стрѣсть свѣтѣаго свѣщеномѣхѣника **ВАСИИ** презвитера анкирьскыа црѣкве 173r14Stan – ЕХН

7. Василиј исповедник од Парија, еп. во Мала Азија за време на иконоборството, † по 754 г., 12.Apr.: ·вї· (Apr.) прѣподѣбнаго шѣтѣца нашего **ВАСИЛІБ** исповѣдника парисинска Βασιλείου ἐπισκόπου Παρισίου 157v20Kgr, sim. **ВАСИЛИИ** єпѣсскопа париа Βασιλείου ἐπισκόπου Παρίου 188r8Stan, **ВАСИЛІБ** єпѣсскопа 126r12Slep; тѣ свѣтын **ВАСИЛИИ** за прѣмногѣмъ єго добродѣтѣль и вѣжѣствѣнааго житѣиа ради и благагоуѣстѣиа архиєпѣсскопѣ въ парин бысѣтъ 188r10Stan

8. св. Василиј епископ (cf. Сергиј II: 52 pro св. Авксивий? еп. на г. Солона на Кипар): стрѣтъ свѣтомоу **ВАСИЛІО** єпѣсскопоу 104r16Ohr (19.Feb.), **ВАСИЛІБ** епископу 124r15Karp (18.Feb.) – ЕХН

9. Василиј исповедник, сострадалник на св. Прокопиј Декаполит, † при имп. Лев III Исавр (717–741), 28./27.Feb., in kal. 28.Feb.: прѣподѣбнаго шѣтѣца нашего исповѣдника **ВАСИЛИИ** τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ τοῦ Βασιλείου 156r16Kgr (28.Feb.); мѣсѣца тогѣ (Feb.) ·кз· памѣтъ прѣподѣбныхъ исповѣдникѣ **ВАСИЛИИ** и прокѣпѣиа [А]декаполита зѣеника єго 151v21Stan; и не повинѣшѣ са нѣ ш истинѣ проповѣдашѣ до смръти тѣмъ истръганъ бысѣтъ свѣтын **ВАСИЛИЕ** по всемоу тѣлоу 152r5Stan

10. св. мчк Василиј, † при имп. Јулијан Апостат (361–363) во Кесарија, 2.Ian., in kal. 1.Ian.: въ тѣжде денѣ (2.Ian.) свѣтѣаго мѣхѣеника **ВАСИЛІА** 103r25Stan; ѣлѣвѣкѣ **ВАСИЛИЕ** бѣ при цѣсарствѣни оулиана прѣстѣпѣнааго бысѣтъ же ѿ анкиры галатискыа 103v1Stan – ЕХН

11. св. мчк од друж. на св. Стефан Нови, † 767, 28.Nov.: єдино҃го нарицаємаа҃го **БАСИЛИНА** ѡслѣпи и по семь покланѣниє сѡвѣтѣхъ иконѣ гла҃голаша оуслышавъ пѣхнѣвъ и и изжѣть чрѣва є҃го 75r1Stan – ЕХН

12. св. мчк Василиј, † во Скитопол со 70 мчци, 5.Iul.: въ тѣждѣ денѣ сѡвѣтѣа҃го **БАСИЛИНА** и с нимъ пострадавѣшихъ въ скоутополи Ѡ и сѡвѣтѣа҃го мжѣуєнѣкѣ стефана инѣхъ 264r14Stan – ЕХН

13. преп. Василиј, Сирна сабота: дом же прѣмждрости пастирь васианъ нж и **БАСИЛИЕ** же прижѣть вѣнець послѣшаниа Васи́леиос 19d19Orb, **БАСИЛЬ** 20v11Zag – ЕХН

14. крсно име на великиот кнез Киевски Владимир: по кръщєни же лѣтѣхъ ·ки· прѣстави са владимиръ блаженъи ємоу҃же бѣ има въ кръщєнии **БАСИЛИН** 284r1Stan – ЕХН

15. татко на Василиј Велики: бѣа же великыи василиє сѡбнь **БАСИЛИНА** иже ѿ понда и ємьмилиа ѿ кападокиѣ иже прѣмждростиѣ и разоумомъ вса ветѣхыѣ и новыѣ повѣждаѣ 102v22 Stan – ЕХН

Notae: **БАСИЛИН** 58v25Stan v. **ВАСИАНЪ**, **БАСИЛИН** 104a19Ohr et 179v21Stan v. **ВЛАСИИ**
KSM 3P

БАСИЛИНСКЪ Bon Les v. **БАСИЛИСКЪ**¹

БАСИЛИКА Krp v. **БАСИЛИСА** sub 5

БАСИЛИКЪ, -а f., nom. propr.

Stan

Фусик; Фусик; Phusicus, Pusicius; – : св. мчк од др. на св. Симеон Персиски, † 344 при имп. Сапор II во Персија, 14.Apr. (in kal. 17.Apr.): въ тѣждѣ денѣ (14.Apr.) сѡвѣтѣа҃го **БАСИЛИКА** и инѣхъ 189v20Stan – ЕХН

Ø

3P

БАСИЛИСА, -зи f., nom. propr.

(kalKrp) Stan

Василиса; Васулиса; Basilissa; – :

1. св. мчца египетска, жена на св. Јулијан, † ок. 313 при имп. Диоклецијан во г. Антиној во Египет, 8.Ian.: въ тѣждѣ денѣ (8.Ian.) страсть

сѡвѣтѣа҃го оулианиа и **БАСИЛИСЫ** пострадавѣша въ андитон (sic) и иже с нима 108r24Stan; ·и· (Ian.) ... въ тѣ денѣ сѡвѣтѣимъ мжѣуєнѣкомъ ивѣиѣна и **БАСИЛИКЪ** (sic) 153v31Krp

2. св. мчца од Никомидија, † ок. 252 при имп. Диоклецијан во Рим, 24.Mart.: въ тѣждѣ денѣ сѡвѣтѣхъ мжѣуєнѣкѣ калиника и **БАСИЛИСЫ** 173v11Stan

3. св. мчца римска, † ок. 68 при имп. Нерон во Рим, 15.Apr. (in kal. etiam 30.Oct.): въ тѣждѣ денѣ (15.Apr.) сѡвѣтоу мжѣуєнѣцоу **БАСИЛИСЫ** и анастасиѣ · **БАСИЛИСА** и анастасиѣ хрѣстоуѣ мжѣуєнѣци бѣстѣ ѿ великаа҃го градѣа҃ рима 191r15.16Stan

4. св. мчца од друж. на св. Леонид, † ок. 258 во Коринт, 16.Apr.: мѣсацѣа҃ тогѣ ѿ ·зи· (Apr.) страсть сѡвѣтѣхъ лешнида и харисы и ноуе҃хыѣ и **ХВАСИЛИСЫ** (sic) и повѣды и галины и тешдѣора 192r19Stan

5. св. мчца никомидиска, † 309 при имп. Диоклецијан, 3.Sept.: въ тѣждѣ денѣ страсть сѡвѣтѣиѣ мѣуєнѣце **БАСИЛИСЫН** 5r8Stan

ЕХН

S

3P

БАСИЛИСКА v. **БАСИЛИСКЪ**¹

БАСИЛИСКЪ¹, -а m., **БАСИЛИСКА**, -зи f.

Psalt comPsalt Les

васулиск; васулиск; basilisk; – βασιλίσκοϛ: вид змија-отровница со бело петно на главата, кое личи на царска круна, митолошки влекач, змеј: на аспидж и **БАСИЛИСКА** настѣпиши βασιλίскоϛ Ps90,13 Bon, и **БАСИЛИСКЪ** Pog, н-а-спидж **БАСИЛИЕНСКЪ** Rdm Dĉn, sim. н-а-спидж **БАСИЛИСКА** настѣпа 106v24Les; **БАСИЛИНСКЪ** видѣниємъ своимъ оуморитъ члѣвѣка βασιλίскоϛ comPs90,13 Bon, **БАСИЛИСКЪ** Pog – ЕХН

К(васильскъ) S

ЛМ

БАСИЛИСКЪ², -а m., nom. propr.

kalKrp kalApost(exc. Karp) Stan

1. **Васулиск; Васулиск; Basiliscus**; – βασιλίскоϛ: св. мчк, † ок. 308 при имп.

375, 26.Mart.: ВЪ ТЪЖЕ) ДЕНКЪ ПАМКАТЬ) ВСЪХЪ) МЖУ)ЕНИКЪ СВА)ТЫХЪ) ПОПОВЪ ДЪ)ВОЮ БАТОУСИСЪ И ОУИРКАСЪ СЪ ДВЪМА СЪ)НОМА СВОИМА И ДВЪ ДЫЩЕРИ 174r17Stan – ЕХН

Ø

ЗР

БАХТИСИИ, -ИЯ m., nom. progr.

Stan

Bahūisuij; Вахтисий; Bachtisius; – : св. мчк персиски, † IV век при имп. Сапор II (310–381), 15.Mai., in kal. 18.Mai.: ВЪ ТЪЖЕ) ДЕНКЪ) МЖУ)ЕНИККА СИМЕОНА ИСАКИА И БАХТИСОМ - СИМЕОНЪ ИСАКИИ И БАХТИСОН ВЪШЖ ѿ СТРАНЫ ПЕРЬСКИА ПРИ САВОРИИ ЗАКОНПРЪ)СТЖПНЪМЪ 223v5.6Stan – ЕХН

Ø

ЗР

БАХТИСОН Stan v. **БАХТИСИИ**

БАХЪ v. **БАКЪ**

БАШЬ, БАША, БАШЕ pron. poss.

Evang Apost Psalt compPsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

ваш; ваш; your, yours; – ὑμῶν, ὑμέτερος; σᾶς (Krn): ИДИ ЖЕ КЪ БРАТНИ МОЕИ И РЪЦИ ИМЪ ВЪСХОЖДЖ КЪ ОТЬ)ЦОУ МОЕМОУ И ОТЬ)ЦОУ ВАШЕМОУ И БОГ)ОУ МОЕМОУ И БОГ)ОУ ВАШЕМУ ὑμῶν ... ὑμῶν J20,17 Dbm Dbj Jov Krp, sim. ω)ТЬ)ЦЪ) ВАШЕМУ ... И БОГ)ОУ ВАШЕМУ сас ... сас 103r6.7Krn; ПО ВЪРЪ) ВАШЕН БЖДИ ВАМЪ ТΗΝ ΠΙΣΤΙΝ ὑμῶν Mt9,29 MkdII ваю Rad Jov Krp; НЪ ХОТАТЪ ВЪИ ΩВРЪ)ЗАТИ ДА Ω ВАШЕН ПЛЪТИ ХВАЛАТЪ СΑ ἐν τῇ ὑμέτέρᾳ σαρκί G6,13 Ohr Str Karp Verk; ИБО ВАШЖ КРЬВЬ Д)ОУ)ШЬ БАШНХЪ ИЗИЩЖ ѿ РЖКЫ ВСЪХЪ ЗВЪРЕН Тὸ ὑμέτερον αἷμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν Gn9,5 Lobk, БАША ... БАШНХЪ Orb, ВАШЖ КРЬВЬ Д)ОУ)ШЖ ВАШЖ Hlud; НЕ ЯКО ДЪ)НЬСЪ) ИСПЛНИИ СЕ ПИСАНИЕ ВЪ ОУШНЮ ВАШЕЮ 2r19Stan • *pron. poss.-refl.*: ЧТО ПОМЪ)ШЛЪТЕ ВЪ СРЪ)ДЪ)ЦНХЪ БАШНХЪ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν L5,22 Dbj Dbm Jov Rad Krp Krat Mkd; ЯКО ВЪСАКО СЛЫШАНИЕ НЕПОТРЕБНО ВИД)ТЕ И СЪ ОУИМА БАШНМА ДО ВЪРНЕИША СЛЫШАНІА И ШСЕЖЕТЕ И СЪ РЖКАМА

БАШНМА ИЖЕ РЖКАМА СКАЗЮЮТЬ ЯВЛЕННА ИСТИННА ВИД)ТЕ МЕ СЪ ОУИМА БАШНМА И НЕ ВЪРОУЕТЕ сас ... сас ... сас 118r5.6.8Krn; ПОМИНАТЕ ЖЕ И МЕНЕ ВЪ М)О)Л)И)Т)В)А)ХЪ БАШНХЪ ὑμῶν 62v5Les — Cf. ВА (ВАЮ), ВЪИ

KSM

ЛМ

ВЕВЕЯ, -А f., nom. progr.

kalOhr Stan

Веveja, Вивеja; Вевея, Вивея; Vebaia, Thivea; – Βεβαία.

1. св. мчца Вивеja, сестра на св. Сарвил, † во Едеса при имп. Траjan (98–117), 5.Sept.: МЪ)СА)ЦА СЕГ)О) •Е) СВА)Т)И)ХЪ) МЖУ)ЕНИКЪ) ЗАВИЛА И ВЕВЕЖ И ТΟΥ)ТАЛЪ) τῶν ἀγίων μαρτύρων Θεουθαῖλ καὶ Βεβαίας τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς 72v19Ohr, РЫ)Ф)АИЛА (sic) И АВЕВЕЮ СЕСТРЫИ ЕГО 8r11Stan; сестра же ЕГО ВЕВЕЯ КОПЕННОЮ ЯЗВОУ ВЪСПРИЕМШИ ОУБИЕННА БЫС)ТЬ) 8r20Stan; КРЪ)ЩЬ)ШОУ СА ШНОМОУ ѿ КЕП)И)С)К)О)ПА И МЖУ)ЕНИ)НОУ БЫВШОУ ПО Х)Р)И)С)Т)Ъ) И СЪ СЕСТРОМЪ СВОЕМЪ АВНВОМ 129v3Stan

2. св. мчца Вевеja, со св. Терентиj, Викентиj и Емилиjan, 11.Dec.: СТРА)СТЬ СВА)Т)А)ГО) ТЕРЕНТИА ВИКЕНДИА ИМЕЛИАНА (sic) И ВЕ)В)А 84r22Stan

ЕХН

KS

ЗР

ВЕВРИКИА, -ИЯ f., nom. progr. loci

Krn

Веврикиja; Веврикия; – Βεβρυκία: г. во Витиниja: ПОИДОШЕ ВЪ ВЪСТОУНОЕ МЪ)СТО) • ВЪ МЪ)СТО) ИДЕЖЕ ИМЪНОУЕТ СЕ ВЕВРИКІА ТАМО БЪ ЦАРЬ ИМЪНЕМЪ АМИКОСЪ ВЕВРУКІА 237v5Krn – ЕХН

Ø

ЗР

ВЕДРО, -А n.

Dbj Rad Krp Mkd typGrig typHlud

1. *ведро (ясно и суво) време; хорошая (ясная и сухая) погода; fair, good weather; – εὐδία:* ВЕУЕРОУ БЫВШОУ ГЛАГО)ЛЕТЕ ВЕДРО ЧРЬМНОУЮЕТЪ БО СА НЕБО εὐδία Mt16,2 Rad Dbj Krp MkdII om. Krat

2. *суша, зорешийина; засуха, жара; drought, hot weather*; – : ꙗкоже послоуша владько илиж пророка ѿ **ВЕДРЪ** мѡлаще са тако и насъ мѡлаще са послышан и ѿверзи хлабы) мѡбѡсныж намь 191v17Hlud; ѿ **ВЕДРА** и ѿ нахождени воісцѣ 103v22Grig 189v18Hlud

ЕХН

KSM

ЗР

ВЕЕЛЗЕВОУЛЗ v. ВЕЛЗЕВОУЛЗ

ВЕЕЛЗЪВОУЛЗ v. ВЕЛЗЕВОУЛЗ

ВЕЗЕКОВЪ adj.

Grig Lobk parOrb

ВНДѢННЕ ВЕЗЕКОВО молскавица; молния, зарница; (flash of) lightning; – *εἶδος τοῦ Βεζέκ*: и животна теуѣж и ѡбращахъ са скоро ꙗко **ВНДѢНІ ВЕЗЕКОВО** εἶδος τοῦ Βεζέκ Ez1,14 Grig Lobk Orb] коло велико Hlud – ЕХН

S

ЗР

[ВЕКТАРЪ] 11r10Jov v. НЕКТАРЪ

[ВЕЛАНИИ] 22a25Orb v. ЮВЕЛАНИИ

ВЕЛЕ 70v7Str v. ВЕЛИИ

ВЕЛЕГЛАСЬНО, ВЕЛЬГЛАСЬНО adv.

(tropSlep) tropStr tropKarp orDĕn Triod Vtš Stan Les

Forma ВЕЛЬ- in Šaf

мноꙋ жласно, мноꙋ јасно, јавно; очень громко, очень ясно, во всеушышание; loudly, thunderously, clearly, publicly; – *μεγαλοφώνως, διαπρυσίως, μεῖζονα, μετὰ παρρησίας*: то и мы **ВЕЛЕГЛАСНО** выпнемь радѡуи са смотренне зиждителява сконѣниѣ *μεγαλοφώνως* 115r14Karp 73r19Str, **ВЕЛ(...)**сно 112r21Slep; и аще нѣции възбранѣжть или запрѣщажть мльвати мы же **ВЕЛЕГЛНО** възпынимь не прѣстажше дондеже ѡверзеть оуи нкашни оумнѣи свѣтодавецъ ісѡсѡсъ *μεῖζονα* *κράξωμεν* 223r16Les; да на бѡжимъ стражиши бѡгоглаголенеи авакоумъ да станеть с нами и ѡвнть

свѣтоносна ангѡла **ВЕЛЕГЛНО** глаголаща днескъ спкасение мироу *διαπρυσίως* 168v20Zag 210c15Orb 137v38Hlud, **ВЕЛЗГЛАСНО** 133r10Šaf et **ВЕЛЬГЛАСНО** 44r23Šaf; поють ѡи непрѣстанно **ВЕЛЕГЛАСНО** ваша (sic) слава) и спкасение тѣи есы въсенепороунаа 65a18Vtš; и капища прѣльсти петре испровръгъ цркѡкви же създа те **ВЕЛЕГЛНО** ѡтѣще въсегда и вериги петре іже поносы 126c31Vtš; прохаждаше вса грады и страны проповѣдаж **ВЕЛЕГЛАСНО** хрѣстѡта 229r25Stan; и въздвиже гласъ) свои іѡсифъ жидовьскимъ азыкомъ и рѡеуе имь **ВЕЛЕГЛНО** азъ есмь іѡсѣфъ братъ вашъ *μετὰ παρρησίας* 271r2Les — Cf. ВЕЛИИ (велиемь гласомь), ВЕЛЬМИ sub 2, ГЛАСЬНО

SM

ЗР

ВЕЛЕГЛАСЬНЪ, -ѢИ adj.

Bit Zag Šaf trOrb Vtš

ѣромоꙋласен; громкоголосный; loud, thunderous; – : слави и **ВЕЛЕГЛАСНИ** апѡстѡли слоугы хрѣстѡта бѡгѡа нашего молениа донесѣте си наша ꙗкоже кадио и шествиа направлѣите 39v10Šaf 41v4Bit 61r20Zag 73c21Orb; хрѣстѡтѡвъ проповѣдникъ бысѣтъ) **ВЕЛЕГЛАСНЪ** 169a21Vtš; сила же глаголь твоихъ) златѡоусте ꙗко троуба **ВЕЛЕГЛАСНАА** въселеніе въсе ѡгласы конце 57d5Vtš; хвалоу **ВЕЛЕГЛНОУ** владькѡуцѣ въспонте 111d15Vtš — Cf. ГЛАСЬНЪ

KSM

ЗР

ВЕЛЕКОУПИЦА, -А f.

Vtš

жена шѣо сѣекнала жѡлемо духовно боꙗѣсѣво; женщина приобретающая большое духовное богатство; a woman with acquired spiritual blessing; – : ѡтѣуѡство и родъ) имѣніа ѡставила есы варьваро и неѡустиваго ѡтѣца възненавидѣвши бѡгѡа възлюбила есы ѡмоуе оуневѣсти се и бысѣтъ) **ВЕЛЕКОУПИЦА** нареѡеннаа 69a27Vtš – ЕХН

Ø

ВК

ВЕЛЕСЛАВЪНЪ, -ЪН adj.

Bit

ἵπρeclaven; прeclавный; most glorious; – : ВЕЛЕСЛАВНИ ἀπὸς τὸ ἄλι cκῶτι cπoδὸ βιτε же мирoмъ конуати хвалащжъ бы 63v23Bit – ЕХН — Cf. ВЕЛИКОСЛАВЪНЪ, ВЪСЕСЛАВЪНЪ, ПРЪСЛАВЪНЪ, СЛАВЪНЪ

Ø

ЗР

ВЕЛЕХВАЛЕНИЕ, -ИЯ n.

Krn

φαλενη, cυειῖα; превозношение, тщеславие; boasting, vanity; – κeνoδoξία: Дoбpo нѣcтѣ Дoбpo eгдa Дoбpo нe бывaeтѣ cиpѣтѣ eгдa твoриши Дoбpoдѣтeльpaди ВЕЛѢХВАЛЕНІЕ κeνoδoξίαν 222r14Krn – ЕХН — Cf. ВЕЛИУАВЪ (ВЕЛИУАВАЯ СЛАВА), ВЕЛИУАНИЕ, ТЪЩЕСЛАВИЕ

М

ЛМ

ВЕЛЕХВАЛЬНЪ, -ЪН adj.

Vtš

надуен, cυειῖen; превозносливый, тщеславный; boastful, vain; – : oуzами мкoлκиτβѣтѣ (sic) твoнхъ отpoкoвницe ВЕЛЕХВАЛНАГΩ ζμῖα cвeзaлa ѡcы 196a7Vtš – ЕХН — Cf. ВЕЛИУАВЪ, ВЕЛИУИВЪ, ТЪЩЕСЛАВЪНЪ

М

ВК

ВЕЛИИ adj.

Evang Apost Psalt comPsalt orRdm Parim Triod τυpTriod Vtš τυpVtš Stan prolVtš Les Krn

Formae comp. v. sub болии, вашии

1. *ζoлeм* (по размер, oбeм), *κpυῖen; бoльшoй; big, great; – μέγας, πολύς: нзвлѣтѣ мpѣжж на зeмa пльнж ВЕЛИИХЪ* ρυβῖ μεγάλων J21,11Dbm] великзинихъ Dbj, велик(ы)хъ Krp; зpьно гoрoушинo eжe пpиeмъ члoвѣкѣ въврѣже въ вpьтoгpaдѣ cвoи и възpaстe и быcтѣ дpѣвo ВЕЛИИE εις δένδρον μέγα L13,19 Rad Dbm Krp Krat Mkd] велико Dbj, великое Jov; бѣше тpѣвa ВЕЛИИA на мѣcтѣ πολύς J6,10 Krat] мнoгa Rad Dbm Dbj; нῖνεvгнῖ же бѣ гpaдъ ВЕЛЕῖ βoγoу μεγάλη Jon1,4 Grig] великъ Lobk Orb, om. Hlud; тoгo paди ВЕЛEИ Дoмъ и

cлaвeнь oуcтpoнкѣ цѣcaрь cтpaннымъ пo пpoшeнню cκῶτaαγo 256v17Stan; пpѣди гpaдκaψѣ διφaκoу cвѣщж нocaщe ВЕЛИЖ 137r33Hlud, sim. cъ cκῶτaψж ВЕЛИИA 230c26Orb; и възeмъ нѣкто ВЕЛИИE пoлѣно и oудари ѡгo въ глaкѣж 74v13Stan; apxαγγελῖ гoтoвъ cъ кoпῖeмъ oудари κaмeнь ωcнoвaнῖo и пpoпacтѣ ВЕЛῖo быcтѣ тaмo въ κaмeни μεγάλη 240r23Krn • *δλαбок, cилeн* (Дoживуваѣe, cocтoябa); *глубoкий, cильный; big, powerful; – μέγας, περισσός: и ωcκpзβи cа ипнa cκpзβиa ВЕЛIEA и cмжти cа μεγάλην Jon4,1 Grig]* великоa Lobk Orb, мнoгoж Hlud; бждeтѣ бo бѣдa ВЕЛῖA на зeмли μεγάλη L21,23 Mkd Dbm Dbj Krp Krat] велика Rad; oубoашe cκe cтpaхoмκъ ВЕЛῖEмъ и пoбѣгoшe περιcσόν 234r25Krn; oужacе же cа ῖcaκz oужacoмz ВЕЛIEмz зѣлo μεγάλην Gn27,33 Grig Lobk Hlud] великомъ Orb; малz глaccъ иcпoуcти pазбoиннкz на κpстѣ a ВЕЛИЖ вѣрж oбpѣтz μεγάλην 108v35Hlud 156v17Zag 129v28Šaf 177d37Orb • *важeн, шeжoк, cepиoзeн* (наcтaн); *важный, тязeльный, cepьeзный; important, weighty, serious; – μέγας, πολύς, ὑπέρογκος: мнoгzи бo щeдpoтzи тpѣбѣ cжтz пpoтивж нaзвѣ гpѣxoвzнѣи ВЕЛИИA бo и тaжзκa βzиcтz ὑπέρογκον comPs50,3 Bon Pog; вzплz cодoмeckz и гoмopeckz oυμнoжи cа и гpиacи ῖxз ВЕЛИῖ зѣлo μεγάλαι Gn18,20 Grig Lobk Hlud] вeлици Orb; и ωцѣcтῖ гpѣxъ мoи ВЕЛЗИ бo ecтz пoλλή Ps24,11 Bon Pog] мнoг Dčn; ωтѣcтжпнῖж бo ѿ βoγa жидoвe и идoлoмz пoκлoннῖж cа eжe ecтѣ лyбoдѣaнῖe ВЕЛИИE ѿcтжпити ωтѣ βoγa ὁ ἐcтῖ μεγάλη πορνεία comPs72,27 Bon Pog • *fig. нeизмepeн, бeckpaeн, бeзмepeн; бeзгpaничный, бecпpeдeльный, бeзмepный; immeasureable, infinite, immense; – μέγας, μέγιστος, ἄμετρος, ἄληκτος, πολύς: иcпoвѣдaeмa ВЕЛИИA ecтz блaгoвѣpнa тaиннa мѣгa 1T3,16 Ohr(bis) Slep Str Karp; ω жeнo ВЕЛИИA ѡcтѣ вѣpa твoя бжди тeбѣ ѡкoжe xощeши μεγάλη Mt15,28 Rad Dbj] вeлиka Krp Krat Mkd; ВЕЛИЖ мнoцти пoтpѣвa мнѣ ecтz гocпoдῖн μεγάλου ἐλέους comPs50,3 Bon Pog; ѡкo нe**

вѣди христѣ пѣти гробныхъ тако и затвореными дверми въшелъ еси къ прѣславнымъ апко̀сто̀ломъ радость твора имъ и правы си подаваж имъ доу̀хъ и **ВЕЛИЖ** мѣлѣость ѡ̀метров ѧ̀леος 142г21Hlud 175v21Zag 215d32Orb; и възпожтѣ въз пѣснехъ г̀сподъ̀нѣхъ яко **ВЕЛИИ** слава г̀сподъ̀нѣ меγάλη Ps137,5 Bon Pog Rdm Dĉn; и бысть радость **ВЕЛИИ** въ градѣ томъ πολλή χαρά A8,8 Vran] велика Kap Slep Str; и зриновенъ бихъ жизни **ВЕЛИЖ** радостѣи τῆς ἀλήκτου χαρᾶς 24v15Zag; веселне во **ВЕЛИЕ** ѱловѣкоу еже вѣити съ богомъ меγάλη comPs20,7 Bon Pog; ѱюдеса многа неизреу̀енна м̀коленнихъ показавы намъ **ВЕЛИИ** и неизреу̀енна и неислѣдованнаѣ 143v6Stan; хрѝсто̀сь градеть к нему съ в̀ожь̀с̀тѣ̀вными апко̀сто̀ли и показаж **ВЕЛИИ** ѱюдеса μέγιστον 128v2Zag 107v6Šaf] великаа 142b19Orb 70v11Hlud; архистратиге в̀ожен слоу̀го **ВЕЛИЖ** славы λειτουργέ θείας δόξης 85v16Ohr — Cf. безмѣрьнъ, бесконьѱнъ, мѣра (без мѣры), неизмѣримъ

2. **ѡ̀лем** (по количина, по разновидност), **броен, мно̀уброен, обилен; многочисленный, обильный; big, numerous, abundant; – μέγας, πολύς;** и сташъ на ногахъ своихъ сѣнъмъ **ВЕЛЕН** зѣло πολλή Ez37,10 Grig] великъ Lobk Orb Hlud; и реу̀е азъ есмъ вогъ̀ ѡ̀ѱъ твонхъ не вои са въз азѣкъ **ВЕЛЕН** створа та тѣ еиς γὰρ ἔθνος μέγα Gn46,3 Grig Lobk] великъ Orb Hlud; се плема сѣ̀новъ израѝлевъ **ВЕЛИЕ** множство и възмагаеть пау̀е насъ меγὰ πλῆθος Ex1,9 Grig. **ВЕЛИЕ** есть Lobk, **ВЕЛИ** множь̀с̀тѣ̀во Orb Hlud; бѣ же тоу̀ стадо свиное пасомо при горѣ **ВЕЛИЕ** χοίρων меγάλη Mc5,11 Rad Dbj Krp] велико Mkd, om. Krat; азъ мало ѱ̀с̀тѣ̀ съ вогъ̀зния г̀сподъ̀неа неже богатство **ВЕЛИЕ** без вогъ̀зния меγάλοι Pr15,16 Lobk, богатѣстьствна **ВЕЛИИ** Orb] велико Hlud, lac. Grig ● **изобилен, раскошен, бо̀аи; изобильный, роскошный, богатый; abundant, luxurious, rich; – μέγας;** ѱловѣкъ етеръ створи веу̀еръ **ВЕЛИЖ** и зѣа многыа меγὰ L14,16 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd, sim.

180г27Hlud] великъ Jov; сътвори ѱрѣженіе **ВЕЛІЕ** леві емоу̀ въ домоу̀ своемъ и бѣ народе много митаре и инѣхъ иже вѣхъ съ нимъ възлежше меγάλην L5,29 Mkd Dbm Krp Krat] велико Jov Rad, om. Dbj; и възрасте ѡ̀роу̀е и въздон се и сътвори аврамъ̀ ѱрѣждѣ̀ніе **ВЕЛІЕ** въ дѣнь вѣнже ѡ̀дон се исакъ̀ сѣ̀ни (sic) юго меγάλην Gn21,8 Vtš] створи авраамъ даръ великъ боговы Lobk

3. **ѡ̀лем** (по интензитет, по степен на проѱавуване), **силен, ин̀тензивен; значительный, сильный, интенсивный; strong, powerful, intensive; – μέγας, σφοδρός, σφοδρότατος, περισσός, πολύς;** море же вѣтроу̀ **ВЕЛИИ** дыхажшоу̀ всташе меγάλου J6,18 Rad] великоу̀ Dbm Dbj Krp Krat; огнъ̀ прѣдъ̀ нимъ въззгоритѣ са и ѱкрзѣтъ его воу̀рѣ **ВЕЛИИ** катаγίς σφόδρα Ps49,3 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 77v8Verk 243v15Les 280v5Les; авіе по словесы царевѣ облакъ великъ бысѣтъ и громъ и млзніа **ВЕЛІА** καὶ ἀστραπαῖς περισσᾶς 182v14Krn; внезѣпъ̀ доу̀хъ **ВЕЛЕН** сніде ѡ̀ поустѣина меγὰ Job1,19 Grig] великъ Lobk Orb, om. Hlud; видѣ рогозинъ свож на неже стожше поаше палащж **ВЕЛІЕМЪ** пламенемъ каіόμενον σφοδρότατη φλογί 106v22Les; запрѣти вѣтроу̀ и мороу̀ і бысѣтъ тишина **ВЕЛІА** меγάλη Mt8,26 Rad Sim Krp] [вѣлика Jov, вѣлика Mkd; **ВЕЛИИ** стоудень воды юже на ме възливають 51v19Stan; страхъ̀ великъ да възложъ̀ въз плзкъ сенахеримовъ и сѣ̀ртѣіе **ВЕЛІЕ** сѣ̀творъ̀ въз ѱловѣ̀ѱѣхъ его меγαν 234г19Krn; бысѣтъ же гоненіе **ВЕЛИЕ** на хрѝстианы 108v4Stan; аще ли кто сѣ̀противляет се богомъ̀ да подиметь и наказаніе **ВЕЛІЕ** να λαμβάνη καὶ παιδεύσες μεγάλας 180г16Krn; призва сѣ̀ва̀тѣго царь и сѣ̀ **ВЕЛІЕМЪ** гнѣ̀вомъ̀ глагола емъ̀ метὰ πολλοῦ θυμοῦ 189v26Krn ● **силен, ѡ̀ласен; сильный, громкий; strong, loud; – μέγας, σφοδρός;** бысѣтъ же клиу̀ **ВЕЛЕН** крау̀гѣ меγάλη A23,9 Str] много Kap, великъ Verk; тогда бждеть гласъ̀ **ВЕЛЕН** съ небѣ̀се глагола се женихъ̀ градеть крау̀гѣ меγάλη 303г17Les; възплау̀ат са тогда вса црѣ̀кѣ̀вы хрѝсто̀вы плау̀емъ̀ **ВЕЛІЕМЪ**

πένθος μέγα 295r23Les; ουμερβшинхъ напрасно нападѣаниемъ ѿ клиѳа **ВЕЛИИ** и скоро тока ἐκ βοῆς τε σφοδρᾶς 8v20Zag; вѣ снхъ вѣсѣхъ» мѣзѣа **ВЕЛІА** быше мнѡжествѣ и людемъ» μεγάλη 181r26Krn; χριστιᾶνι же бѣхъ на вѣстоцѣ мнѡжество мнѡго твораахъ и мѣвн сѣмѡшеніа **ВЕЛІА** μεγάλην 179v22Krn ♦ **ВЕЛНЕМЪ ГЛАСОМЪ (СЪ ВЕЛНЕМЪ ГЛАСОМЪ Krn), ГЛАСЪИ ВЕЛИИ ἔласно, ἔρομοῦласно; зромко; loudly; – μεγαλοφώνως, φωνῆ μεγάλῃ, κραυγῆ μεγάλῃ, φωναῖς μεγάλαις:** възъпи ісѡусъ» **ГЛАСОМЪ ВЕЛНЕМЪ** φωνῆ μεγάλῃ Mt27,46 Rad Dbj Krp(ter) Krat Mkd Orb Hlud ▯ **ГЛАСѡМЪ ВЕЛИКОМЪ** Jov(bis); жзѣѣци во вѣровавѣшен **ВЕЛНЕМЪ ГЛАСѡМЪ** поношаахъ жидомъ μεγάλη φωνῆ comPs43,17 Bon Pog; молѣаше бо са **ГЛАСѡМЪ ВЕЛНЕМЪ** ὑλοбѣжъ дрзжимъ лѣстнж идољскож ѱаж пришествіа хрестоѡва φωνῆ μεγάλῃ comPs27,2 Bon Pog; наѱать пѣтн **ВЕЛІЕМЪ ГЛАСѡМЪ** φωνῆ μεγάλῃ 107r12Les; они же прилежаахъ **ГЛАСИ ВЕЛІИ** просаще его пропати φωναῖς μεγάλαις L23,23 Krat Krp(bis) Orb Hlud ▯ **ГЛАСЫ ВЕЛИИ** - просаще его на пропатне Dbm, великы Dbj Rad, великыми Mkd; и авіе положи колѣнѣ свои на земли и сѣ слѣззани мѡле се боꝝѣ тихо потѡмъ» вѣста и пакы **ВЕЛІЕМЪ ГЛАСѡМЪ** мѡле се глаголе μεγαλοφώνως ἐδέετο 187r9Krn; вѣсѣ же иже прѣбываше вѣ идола **СЪ ВЕЛІЕМЪ ГЛАСѡМЪ** реѱе» несмъ азъ богъ метѡ μεγάλης φωνῆς 189v4Krn; проѱе не вѣзмогоше изыти зовѣще **ВЕЛІЕМЪ ГЛАСѡМЪ** сѡѡтын геѡргіе помозы намъ κράζουσι μεγαλοφώνως 196r24Krn — Cf. **ВЕЛЕГЛАСНО, ГЛАСЬНО** ♦ **ВЕЛИИ ЛѢПОТА велелεινόςι, величесіѡвеносі; великоленіе, величественность; magnificence, majesty; – μεγαλοπρέπεια, εὐπρέπεια:** дадите величїе боꝝѡу на изѣдрани **ВЕЛИИ ЛѢПОТА** его ἠ μεγαλοπρέπεια Ps67,35 Dĉn ▯ **ВЕЛЗЛѢПОТА** Bon Pog Rdm; гѡсподн боꝝѡ мон възвелннл са еси зѣло въ исповѣданнн и вѣ **ВЕЛИИ ЛѢПОТА** са ѡблѣѱе εὐπρέπειαν Ps103,1 Rdm Dĉn ▯ вѣ велзлѣпотж Bon Pog — Cf. **ВЕЛИКОЛѢПНЕ, ВЕЛЪЛѢПОТА, ЛѢПОТА (ВЕЛИИ ~)**

4. **ῥολεμ** (по значење), *значаен, важен; крупный, знатный; significant, important; – μέγας, πολύς, περισσός:* вѣстанжтѣ бо лѣжини хрестои и лѣжини прѡрѡѡци и дадѡтъ знаменннн **ВЕЛИИ** и ѱюдеса μεγάλη Mt24,24 Rad(bis) Dbj Krat ▯ **ВЕЛИКА** Jov Krp Mkd; монси разѡмѣвъ кжпннж **ВЕЛИЕ** таиннство ѡ рѡждѣствѣ твоемъ τὸ μέγα μυστήριον 116r1Zag 96r15Šaf 128c26Orb 58r3Hlud; **ВЕЛІА** и прѣславна вещь ѱто бо глаголаше анна тамо μεγάλη 46v13Krn; **ВЕЛИИ** ѡврѣте вѣ бѣдахъ тебѣ помѡщнника соло҃нз μέγαν 82v3Ohr 111v29Karp 48v1Stan 31b1Vtš, **ВЕЛЕ** (sic) 70v7Str; и побѡрникъ ієсы **ВЕЛЕН** таиннѣ боꝝїе блѡгѡдѣѱты 78c1Vtš; **ВЕЛИЕ** во и полезѡно слово боꝝїе πολὺς comDt32,2/Ct Bon Pog; ѡна бо все житѣїе свое въ пощени и въ мѡлѣѱтѣѣ проваждаше въдовѣство ꙗко **ВЕЛИЕ** прѣтажаннне въ дѣвѣствѣ имжши 285r18Stan; прїеѱтѣ прѡрѡѡѱѣство **ВЕЛИИ** дарѣ 41r13Stan; слыши и свѣдѣѱтелѣство ѿ оѱствѣ прѡрѡка мѡѱсеа иже реѱе» на горѣ синаистѣн егда видѣ коѱппноѱ иже горѣше и не сѣгараше сего прїшѣд видѣ видѣннне **ВЕЛІЕ** сїе μέγα 158v21Krn; иже и прїшедѣ на помѡщъ **ВЕЛИИ** вѣсѣтѣ» вѣровавѣшїмъ благодѣѱтнж συνεβάλετο πολὺ A18,27 Ohr Slep Karp Verk; аѱе лн ѱѣста помѣнѡѱешн ннѱто **ВЕЛИЕ** 72r19Rdm ▯ **ДИВНО** 75v4Dĉn; аѱе мзи вамъ дѡѱѱѡвнна сѣѡхѡмъ **ВЕЛИЕ** лн аѱе мзи вамъ плѣтѣскаа пожнемъ μέγα 1C9,11 Ohr ▯ **ВЕЛИКО** Str Verk • **уꝗледен, ἰοочиῡῡван, моќен, славен; уважаемый, почтенный, мощный, знаменитый; respected, mighty, glorious; – μέγας, μέγιστος:** вѣсѣтѣ денз и мнмонде елїсеї вѣ соманз и тоѱ жена **ВЕЛИЕ** и оѱдрзжа и снѣствн хлѣвз μεγάλη 4Rg4,8 Grig Orb Hlud ▯ **ВЕЛИКА** Lobk; и вѣсѣтѣ» прѡрѡрѡкъ **ВЕЛЕН** и слоѱжаше самонлѣ въ всѡ дни жнвѡта своѣго 308v8Stan; вѣ дѣѣннн мнѡгїа ѡнзи **ВЕЛЕН** вѣзвз моїси μέγας Ex2,11 Grig ▯ **ВЕЛИКЪ** Orb, вѣ великы Hlud; іѡанъ **ВЕЛИИ** въ рѡжденихъ» женами паѱе вѣсѣхъ» рѡдн са ѿ ѡбѣщанннн гаврїлѣ 318v17Stan; паметъ» прѣѱѡѱѡѱѡѱнѡго ѿѱѡ нѡѱшего нїла иже бѣ

ВЕЛЕН въ поустыницѣхъ и великъ въ словесехъ 62r3Stan; и цѣсаѣре и всѣка властѣ **ВЕЛИИ** лице христово и црѣковное съ страхомъ прославатъ меγίστη comPs44,13 Bon Pog; и събрашъ са мѣстѣни кнази его ипати і воеводзи и владѣици и мѣстѣтеле **ВЕЛИИ** надъ властѣми меγάλοι Dn3,3 Grig] велици Lobk Hlud, om. Orb; авраамъ во шѣтѣхъ вѣсокъ сказаеъ са шѣтѣхъ же всѣмъ христоу яко **ВЕЛЕН** и вѣсокъ μέγας comPs46,10 Bon Pog; **ВЕЛЕН** еси господри и прѣмкѣлѣостивъ μέγας εἶ 71r28Zag 50r30Šaf 87a12Orb 12v30Hlud • **свечен, возвишен; торжественный, возвышенный; festive, noble**; – : вопиѣ ти пѣснь **ВЕЛИИ** еже въ вышнихъ 39v10Hlud 113a19Orb ♦ **ВЕЛИИ ДѢНЬ** ѱразник, значаен ден; празник; feast; – *ή μεγάλη ημέρα*: вѣ во **ВЕЛИИ** дѣнь томъ сѣботы меγάλη ή ημέρα J19,31 Dbm] великъ дѣнь Jov(bis) Dbj Kp(ter), om. Jov118v1; сѣ оубо дѣнь яко славень яко **ВЕЛИИ** яко дивен ѿ всеа твари небежныхъ и земныхъ и ημέра ... меγάλη comPs117,24 Pog] великъ Bon ♦ **ВЕЛИИ** **НЕДѢЛѢ** *Свейла Недѣла, Сѣрасна недѣла; Великая седмица, Страстная недѣла; the Great Week, the Holy (Passion) Week*; – *ή Μεγάλη εβδομάς* • *term. theol.* последната недѣла од Великиот пост пред Велигден: в поукѣдѣлѣниѣхъ **ВЕЛИИ** **НЕДѢЛѢ** 188r34Hlud; въ дѣнь мѣце и **ВЕЛИИ** **НЕДѢЛѢ** на пасцѣ 145v23Vtš ♦ денови од Светлата недѣла: **ВЕЛИИ** **ПОНЕДѢЛЬНИКЪ**, **ВЕЛИИ** **ВЪТОРЪНИКЪ**, **ВЕЛИИ** **СРѢДА**, **ВЕЛИИ** **УЕТВРЪТЪКЪ**, **ВЕЛИИ** **ПАТЪКЪ**, **ВЕЛИИ** **СѢБОТА**: свѣтѣхъ **ВЕЛИИ** **ПОНЕДѢЛЬНИКЪ** на оутрѣни евангелие ѿ маѣкеа τῆ ἀγία καὶ μεγάλη δευτέρα 115v15Kp] в понедѣлѣнѣхъ великия недѣла 153d15Rad; в **ВЕЛИИ** **ВЪТОРЪНИКЪ** 155v19Kp] в вѣторѣнѣхъ великия недѣла 156d1Rad; в **СРѢДА** **ВЕЛИИ** за оутрѣна и меγάλη тетάρτη 163b33Orb 93v3Hlud] в **СРѢДА** свѣтѣхъ недѣла 71v12Grig 108v12Lobk, в **СРѢДА** великия недѣла 162a24Rad; на оумьвение ногоу в **УЕТВРЪТЪКЪ** **ВЕЛИИ** и меγάλη πέμπτη 165b6Rad; иши в **ПАТЪКЪ** **ВЕЛИИ** в ерѣ 186v21Hlud] (в)ъ велики (п)атокъ

163v24Lobk; на **ВЕЛИИ** **СѢБОТА** 170v17Rdm; иши в **СѢБОТѢ** **ВЕЛИИ** за оутрѣна 142v27Hlud • *adj.-subst.* **ВЕЛИИ** п. pl.: и забвишъ бога спасающааго жъ сътворшааго **ВЕЛИИ** въ ѿегуптѣ меγάλα Ps105,21 Bon Pog Dēn, **ВЕЛИИ** Rdm; кто же възвѣститъ ми ихъ же не вѣдѣхъ **ВЕЛИИ** и юдынаи ихъ же не оумѣахъ меγάλα Job42,3 Lobk] велика Orb Hlud, om. Grig; **ВЕЛИИ** шѣтѣхъ провъзгласи ісаѣа древле пророкуе прѣдѣтѣхъ 125d17Vtš • *adj.-subst.* **ВЕЛИИ** п. sg.: **ВЕЛИИ** и мало много же и оумаленно спаково евангелие прѣмѣдро (оу)чиль еси велѣа и прѣславнаа сложними глаголы всѣ на знаменаль еси варфоломею когомоудре 170c32Vtš; — самъ яко вѣсть створивы дѣво тобож прѣучѣста **ВЕЛИИ** (pro величье?) ἐποίησε κόρη μετὰ σοῦ παρθένε μεγαλεῖα 72r19Zag] величье 51v15Šaf 87d12Orb 13r34Hlud

Cf. ВЕЛИКЪ

KSM

ЗР

ВЕЛИКО adv.

Zag Šaf trOrb trHlud Krm

1. **многу; много; very much, greatly**; – **περισσῶς**: въ истинѣхъ въ ино мѣсто не ѹтѣст се толико **ВЕЛИКО** бозы якоже зде тосон περισσῶς 216v2Krm — Cf. **ВЕЛИЦѢ**, **ВЕЛЬМИ**, **СѢЛО**, **МЗНОГО**, **МЗНОСТѢ**

2. **величестѣно; величественно; magnificently**; – (*μέγας, μέγιστος*): радѣхъ са граде витание лазарево ѿѹство яко ты покажеш дивно и **ВЕЛИКО** лазарѣ въстажѣаго изъ мрътвѣхъ δείξει θαυμάσιον μέγα 132b9Orb 100r27Šaf; **ВЕЛИКО** въ вѣмени вѣры покажим са въздръжаниа болѣзни яко да великѣа слава оубо чинъ меγίστους ἐν καιρῷ 101a1Orb 25v23Hlud, **ВЕЛИКО** вѣмени вѣрни покажимъ въздръжанемъ болѣзни 83r24Zag, **ВЕЛИКО** вѣрма нзинѣ вѣрни покажимъ въздръжаниа болѣзни 65r12Šaf — Cf. **ВЕЛЕЛѢПНѢ**, **ВЕЛИКОЛѢПНО**, **ВЕЛЬЛѢПНО**

ЕХН

Ø

ВК

ВЕЛИКОДРЪЖАВЪНЪ, -ѢН adj.

Vtš

великодръжавен, сесилен; великодръжавный, всесильный; powerful, rectoral;
 – : ВЪШНИ ВСЕЦАДРЪ *ВЕЛИКОДРЪЖАВНЕ*
 МКОЛНТВАМИ ВЕЛИКАГО ПАСТИРА И
 ПРФПОДОБНАГО ЖИЗНЬ ОУМИРЫ ВСТМЪ
 ХРІСТІАНМЪ СЛОВЕ ПОСОБСТВОУЮЕ 79a3Vtš
 – ЕХН — Cf. ВЕЛИКОСИЛЬНЪ, ВЕЛЬДРЪЖАВЪНЪ,
 ВЪСЕСИЛЬНЪ

Ø

ВК

ВЕЛИКОДУШЕВЪНО adv.

Zag Šaf trOrb

великодушно; великодушно; generously;
 – *μεγαλοψύχως*: НЖ МКОЛНТЕ СА АПОКСТОЛЫ
ВЕЛИКОДУШЕВНО ШЕСТВОВАТИ НАМЪ ТЕУЕНЕМЪ
 ПОСТНЫМЪ ТОУ *μεγαλοψύχως* διανύσαι 56d8Orb
 48v12Zag 24v31Šaf – ЕХН

Ø

ВК

ВЕЛИКОИМЕНИТЪ, -ѢН adj.

Vtš

великоименный, прославленный; gloriosus; – :
 РАДКОУИ СЕ ЗЕМЛНИ АГГКЕЛЕ И НКЕВЕКСНЫ
 УЛКОВКЪУЕ ИЛИЕ *ВЕЛИКОИМЕННТЕ* 197d8Vtš;
 БОЖСТВЕНОЕ ПРИВЛЪКОШЕ ПРОСВѢЩЕНІЕ СИЯНИ
 ИСТОУНИКА ВСЕСРДЪУНО ВЪЗЛЮБЛШЕ И
 ПРОСВѢЩАЮТЬ НАСЪ ВЪСЕГДА ЮДАКЕСЪ ЗАРАМИ
ВЕЛИКОИМЕНІНТЫ 39a5Vtš – ЕХН — Cf.
 ПРОСЛАВЛЕНЪ

М

ВК

ВЕЛИКОЛѢПІЕ, -ІА n.

Krn

велелейносій, величестівеносій; велико-
ление, величественность; magnificence,
majesty; – *μεγαλοπρέπεια*: ЕМЪЖЕ ПОДКОБАЕТЪ
 ВЪСАКА СЛАВА УЪСТЫ И *ВЕЛИКОЛѢПІЕ* СЪ
 БЕЗНАУЕЛНЫМЪ ЕГО ШТЪЦЕМЪ *μεγαλοπρέπεια*
 198v8Krn, sim. 91v4Krn et 168v17Krn – ЕХН — Cf.
 ВЕЛЬЛѢПІЕ, ВЕЛЬЛѢПОТА

Ø

ЛМ

ВЕЛИКОЛѢПЪ, -ѢН adj.

orRdm

велелейен, величестівен; великоленный,
величественный; magnificent, glorious; – : И
 СЛАВИТИ ТИ ЧЕСТНОЕ И *ВЕЛИКОЛѢПОЕ* ИМА ТВОЕ
 33v14RdmII СЛАВИТИ ПРЪЧЕСТНО И *ВЕЛИКОЛѢПНО*
 ИМА 39v2Dčn – ЕХН — Cf. ВЕЛИКОЛѢПЪНЪ,
 ВЕЛЬЛѢПЪ, ВЕЛЬЛѢПЪНЪ

SM

ЛМ

ВЕЛИКОЛѢПНО adv.

Stan prolVtš

величестівено, велелейно; великоленно,
величественно; magnificently, splendidly; – : И
 ПОЛОЖЕНЪ БЫСЪТЪ БЛИЗЪ ГРОБА ЖРЬЦЪ СЛАВНО
 И *ВЕЛИКОЛѢПНО* 87v12Stan; И КЪ СВОЮМОУ
 ГРАДОУ ПРЪВНЕСЕНЪ БЫСЪТЪ УЪСТНЫМИ СРЪТЕНМИ
 И *ВЕЛИКОЛѢПНО* ВЪСПРИЕТОВАНЪ И ВЪ УЪСТНЕМЪ
 ПОДВИЖИ СВЕТИХЪ И ВЪСЕХВАЛНИХЪ АПОКСТОЛЬ
 ПОЛОЖЕНЪ БЫСЪТЪ 157c3Vtš – ЕХН — Cf.
 БЛАГОЛНУЪНО, БЛАГОЛѢПНО, БЛАГОЛѢПНѢ,
 ВЕЛЕЛѢПНѢ, ВЕЛИКО sub 2, ВЕЛЬЛѢПНО

Ø

ВК

ВЕЛИКОЛѢПЪНЪ, -ѢН adj.

orDčn Vtš

величестівен, велелейен; великоленный,
величественный; magnificent, glorious; – : И
 СЛАВИТИ ПРЪЧЕСТНО И *ВЕЛИКОЛѢПНО* ИМА
 ШТЪЦА И СЪДНА И СВАТАГО ДКОУХА 39v2DčnII
ВЕЛИКОЛѢПОЕ 33v15Rdm; СЛАВА ЖЕ И
 БЛАГОДАРЕНИЕ ЧЕСТЪ И ПОКЛАНѢНІЕ
ВЕЛИКОЛѢПНОМОУ ИМЕНИ ТВОЕМОУ 175r12Dčn;
 СВЕЩЕННО ЖИТІЕ СЪВРЪШЕНЪ ВЪ СВЕТИХЪ
 СВЕТАА СЕЛЕНІА КИИНА ЖИВЕШИ И ВЪНЦЪ
 БЛАГОЛѢПІА ПРИЕМЪ И ЦѢСАРСТВІА ОДѢАНІЕ
ВЕЛИКОЛѢПНО ЖЕ И СВЕЩЕННО 51d9Vtš – ЕХН
 — Cf. ВЕЛИКОЛѢПЪ, ВЕЛЬЛѢПЪ, ВЕЛЬЛѢПЪНЪ

SM

ЛМ

ВЕЛИКОМОЩЪНЪ, -ѢН adj.

Krn

многу мокен, семокен; всемогущий;
omnipotent, almighty; – *μεγαλόδυναμος*:

БЛАГОВОЛИ БОГЪ *ВЕЛИКОМОЩЬНЪ* ДА СВОБОДИТЬ ЕГО ѿ ржкы нечнстаго бѣса μεγαλοδύναμος 170r18Krn — ЕХН — Cf. ВЕЛИКОСИЛЬНЪ, ВЪСЕМОГЪ, ВЪСЕСИЛЬНЪ

∅ ЛМ

ВЕЛИКОМЖУЕНИКЪ, -А m.

kalKrp kalVerk Vtš Stan Krn

великомаченик; великомученик; great martyr; — μεγαλομάρτυς, μάρτυς. ·ēī· СВѢТАГО *ВЕЛИКОМКА* НИКИТИ Νικήτα μεγαλομάρτυρος 142v13Krp; ·кд· СВѢТАГО *ВЕЛИКОМКА* АРЕФЫ ТОУ АГІОУ Μάρτυρος Ἀρέθα 145r26Krp; ·кз· ПАМЕТЬ СВѢТАГО *ВЕЛИКОМКА* ГЕОРГІА 75r19Verk] *ВЕЛИКАГО* МЖУЕНИКА Karp, om. Ohr; ЕГДА ИМАШИ КАКОВОУ ЛИБО СКРЬБЬ НАРЕЦИ ИМЕ СВѢТАГО *ВЕЛИКОМНИКА* МЕРКОУРІАА 226a5Vtš; ХОИЪ ПОВѢДАТИ ЕДИНА ИЛИ ДВѢ ѿ ЮДАЕУСЬ СВѢТАГО *ВЕЛИКОМНИКА* ГЕОРГІА ТОУ АГІОУ μεγαλομάρτυρος 191r5Krn — Cf. МЖУЕНИКЪ (ВЕЛИКЪИ ~)

М ЛМ

ВЕЛИКОМЖУЕНИЦА, -А f.

kalKrp Vtš

великомаченица; великомученица; great (woman) martyr; — μεγαλομάρτυς. ПАМАТЬ СВѢТѢИ *ВЕЛИКОМНИЦИ* МАРИНѢ ТΗΣ АГІАС МЕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ 162r19Krp; СВѢТѢИ *ВЕЛИКОМНИЦИ* ЕКАТЕРИНИ ТΗΣ АГІАС МЕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ 147r1Krp; СВѢТИЕ *ВЕЛИКОМНИЦЕ* АНАСТАСІЕ ФАРМАКОЛИТРИЕ 88b12Vtš — Cf. МЖУЕНИЦА

М ЛМ

ВЕЛИКОРЪУИВЪ, -ЪИ adj.

Zag Šaf trOrb

фалбен, горделив; хвастливый; boastful, prideful; — : СПАХЪ В ОГНИ АВРАМЪСКИЖ ДѢТИ ХАЛДЕЖ ФАРИСЕУВА ДОУШЕ *ВЕЛИКОРЪУИВА* ЖИКА И ВЕЛИУСТА ѿбѣгни 55r4Zag, *ВЕЛИКОРЪУИВААГО* 31v31Šaf, *ВЕЛИКОРЪУИВАГО* 5c17Orb — ЕХН — Cf. ВЕЛЕРЪУИВЪ

∅ ЛМ

ВЕЛИКОСИЛЬНЪ, -ЪИ adj.

Krn

сесилен; всесильный; rectoral; — μεγαλοδύναμος; И ТАМО МОУЛЕШЕ СЕУ МОУЛЕ БОГУА ПЛАУЮЩИИ И ГЛАГОЛЮЩИ ГОСПОДИ ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЮ И *ВЕЛИКОСИЛНЕ* МЕΓΑΛΟΔΥΝΑΜΕ 173v2Krn ● *adj.-subst.* за Бога: нь ты *ВЕЛИКОСИЛНЕ* ВЪСКРѢСИ ЕГО МЕΓΑΛΟΔΥΝΑΜΟΣ 106r1Krn — ЕХН — Cf. ВЪСЕСИЛЬНЪ

∅ ЗР

ВЕЛИКОСЛАВЪНЪ, -ЪИ adj.

kalKarp

многуславен, преславен; всеславный, преславный; most glorious; — ἔνδοξος; *ВЕЛИКОСЛАВНАГО* ΙΩΒΑ ΠΑΤΡΙΦ(Ρ)ΧΑ 126r17Karp; СВѢТАГО И *ВЕЛИКОСЛАВНАГО* МЖУЕНИКА ХРИСТОУВА ГЕОРГІА ТОУ АГІОУ καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου 126v4Karp — ЕХН — Cf. ВЕЛЕСЛАВЪНЪ, ВЪСЕСЛАВЪНЪ, ПРѢСЛАВЪНЪ, СЛАВЪНЪ

∅ ЗР

ВЕЛИКЪ, -ЪИ adj.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš typVtš Stan prolVtš Les Krn

Formae comp. ВЕЛИУАИ, ВЕЛИУАИШИ, ВЕЛИУАЕ

1. *ѡлем* (по размер, объем), *круиен; большой; big, great; — μέγας, πολύς, ύψηλός, βαθύς;* ТЪ ВАМА ПОКАЖЕТЪ ВЪХОДНИЦЪ *ВЕЛИКЪ* ПОСТАЛАНЪ ОУГОТОВАИТА МΕΓΑ L22,12 Rad(bis) Krat] *ВЕЛИЖ* Dbm Dbj Krp(bis) Mkd Hlud; ВИДИШИ ЛІ *ВЕЛИКА* СИ ЗДАНИА НЕ ИМАТЬ ѡСТАТИ СЪДЕ КАМЕНЬ НА КАМЕНИ τὰς μεγάλας Mc13,2 Rad Dbm Krp(bis) Krat Mkd; ПОВѢШЕНЬ БЫСЪТЪ НА СТѢНѢ И КАМЕНИЕ *ВЕЛИКО* ПРИВЕЗАШЕ ЮМОУ КЪ ПОГАМА 11r10Stan; ИСХОДАШИ НАДСЪ НЪ СЪСЖДЪ ЕТЕРЬ ИАКО ПЛАЩАНИЦЪ *ВЕЛИКЪ* ВЪ УЕТЫРИ КРАЖ ПРИВАЗАНЪ МЕΓΑΛΗΝ A10,11 Vran Karp Verk] *ВЕЛИЖ* Ohr Str; И СЕ МОРЕ *ВЕЛИКОЕ* И ПРОСТРАННОЕ ТЪ ГАДИ ИМЪЖЕ НѢСТЪ УИСЛА ἢ μεγάλη Ps103,25 Bon Pog Rdm Dĉn; ВАРНІ ДОМОВЕ СЪТЪ *ВЕЛИЦИ* ύψηλοί comPs44,9 Pog] *ВЫСОЦИ* Bon; ЗМИА БО *ВЕЛИКА* БЛИЗЪ МОНАСТЫРѢ ИВЛЬШАГО СА

146v18Stan; и виждж ѱзвн ѿ неже исцѣли са **ВЕЛИКЪ** строупъ то мѣγα 173r8Zag 135r25Šaf 213d10Orb 40v3Hlud; ѿврьзе двери келин своен изыде шелькше са въ воиннѹьскы шбразъ и клобоукъ **ВЕЛИКЪ** зѣлѡ възложи на главж свож βαθύ 111v4Les ● **возрасен, зрел; взрослый; grown-up; – мѣγας:** роди ихъ ѿ лне **ВЕЛИКЪ**ε дзщере лабановы μεγαλειτέραυ 44r24Krn; глаггола вамъ малымы и **ВЕЛИКЪ**μ μικροῖς τε καὶ μεγάλοις 26r21Les; аще што сътвориши хощеши оуниунжень быти оуже малыми же и **ВЕЛИКЪ**μн нж покоа трѣвоуешн старости ради твож ὑπὸ μικρῶν τε καὶ μεγάλων 33r171Les ♦ **ОТЪ МАЛА ДО ВЕЛИКА:** и наоуунть кждо гражданина своего и кждо братка своего глаггола разоумѣн гюсподра ѱко вси зѣдаты ма ѿ **МАЛА ДО ВЕЛИКЪ**ιχъ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου Hb8,11 Karp Slep; и шблѣкошж са въ врѣтнща ѿ **МАЛА ДО ВЕЛИКА** ихъ ἀπὸ μεγάλου ... ἕως μικροῦ Jon3,5 Grig Lobk Orb Hlud; бѣше же въ шкръкстныхъ градѣхъ въсь великаа зѣло въ неиже бѣхж въсе елнин ѿ **МАЛА ДАЖЕ И ДО ВЕЛИКА** ихъ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου 101v10Les ● **длабок, силен** (доживуване, состојба); **глубокий, сильный; big, powerful; – мѣγας, πολύς:** бждетъ бо тыгда скръь **ВЕЛИКА** мегάλη Mt24,21 Jov Dbj Mkd] скръьбь велинѱ Rad(bis) Krp, пѣуаль веліа Krat; и възбоуаше са страхомъ **ВЕЛИКЪ**μ мѣγαν Mc4,41 Rad] велинемъ Dbm Dbj Krp Krat Mkd; възвратиша же са въ ероуѣсѱлѱнѱмъ съ радостнж **ВЕЛИКОА** мегάλης L24,52 Rad Dbm Dbj Jov Krat Mkd] велинж Krp; проуни апостоли видѣвзше нюдово штзпаденнѱе въ страсѣ **ВЕЛИЦѢ** възшж πολλῶ comPs51,8 Bon Pog; и оубоуашж са мжние воузниа **ВЕЛИКОА** мѣγαν Jon1,10 Lobk Orb Hlud] велинѱ Grig; хоуещнмъ въ гнѣвѣ вюжини ѱростію **ВЕЛИКОЮ** и страшною нѱннѱ шѣдшаго прѣщеніа 35a1Vtš; хощж же вамъ сказати възлюбеннїи страхъ **ВЕЛИКЪ** и трепетъ доушж моеж мѣγαν 3r7Les; швого ѿврьши постнмъ са **ВЕЛИКЪ**ж злоби дроугаго же прижть 72v6Zag 52r11Šaf 88a14Orb ● **важен, шѣжок, сериозен** (настан); **важный,**

тяжелый, серьезный; important, weighty, serious; – мѣγας, πολύς, ὑπέρογκος: вепль содомьскы и гоморьскы шмножи са прѣдъ множ и грѣси ихъ **ВЕЛИЦЪ** зѣло мегάλα Gn18,20 Orb] велинѱ Grig Lobk Hlud; о нюдѣ глагголетз внегда **ВЕЛИКЪ**ι грѣхъ створи мегάλην ἀμαρτίαν comPs35,2 Bon Pog ● **fig. неизмерен, бескраен, безмерен; безграничный, беспредельный, безмерный; immeasureable, infinite, immense; – мѣγας, πολύς:** многзихъ бо ради шедротз вюжини и **ВЕЛИКЪ**ιж млости спѱсѱе вюгъз шловѣкѱ πολύ comPs102,4 Bon Pog; бѣша бо многа **ВЕЛИКА** шюдеса мегάλα comPs105,22 Pog] велинѱ Bon; симъ прїимешн славж **ВЕЛИКЪ** ѿ гюсподра спѱсѱоу нѱшемоу нѱсѱхрїстоу мегάλην 43v23Les; мнѱлѱсрѣднѱемъ **ВЕЛИКЪ**μ и шедротамз свѣдѣтелю твари и всѣхъ творуе ѿ прѣсти създавы ма 23b8Orb 24v18Zag 2v21Šaf; **ВЕЛИКЪ**ι бѣахж ранзи адамла мегάλοι comPs37,6 Bon Pog — Cf. **ВЕЛИН,** **ВЕЗМѢРЪНЪ**

2. **шлем** (по количина, по разновидност), **броен, мношуброен, обилен; много-численный, обильный; big, numerous, abundant; – мѣγας, πολύς:** бѣше же тоу стадо свино **ВЕЛИКО** пасомъ при горѣ мегάλη Mc5,11 Mkd] велинѱ Dbj Rad Krp, om. Krat; приемлѣше и слоужаше въсѣмъ славнымъ же и неславнымъ малымъ же и **ВЕЛИКЪ**μ своимъ имѣнїемъ 80r17Les; — приде въспитѣнъ въ **ВЕЛИЦѢ** сжшствѣ нѣдаланъ (sic) шгнь присносжнѣ ѱвльши са пламени ἀπείρω 138r18Zag, **ВЕЛИЦѢ** ващствѣ 118v18Šaf, **ВЕЛИЦѢ** веши 84v34Hlud 157b19Orb ● **изобилен, раскошен, бошѱи; изобильный, роскошный, богатый; abundant, luxurious, rich; – мѣγας:** и створи шрѣждение **ВЕЛІКО** мегάλην L5,29 Rad Jov] велинѱ Dbm Krp Krat Mkd, om. Dbj; аще кто сътворитъ шѣдъ **ВЕЛИКЪ** и зоветъ цѣсарѣ мѣγα 298v19Les; нѣ прижть его ѱко изъ мрѣтвѱхъ въскрѣсша и веселїе **ВЕЛИКОЕ** о немъ сътвори 45r25Les; шловѣкѱ етерз сътвор[н]и веуерж **ВЕЛИКЪ** мѣγα L14,16 Jov] велинж Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd, sim. 180r27Hlud

3. *ζολεμ* (по интензитет, по степен на про-
явување), *силен, интѣнзивен; значителный,*
сильный, интенсивный; strong, powerful,
intensive; – μέγας: и бысѣть боурѣ вѣтръзна
ВЕЛИКА μεγάλη Mc4,37 Mkd Dbj] велина Dbm
Rad Krp Krat; оубоах са и оужасох са ишезохъ
ѿ страха и ѿ стоуда *ВЕЛИКАГО* μεγάλης 4г6Les;
грѡмкъ *ВЕЛИКЪ* бысѣть толико идеже взи
оубоаше сѣе μεγάλη 187г24Krn; послѣжде
толико *ВЕЛИКОЕ* зло ишетъ и *ВЕЛИКОЕ*
исцѣленіе хошетъ и *ВЕЛИКО* врачеваніе мѣга ...
μεγάλην ... μεγάλην 13v16.17Krn; гонение *ВЕЛИКО*
подвигша на хрѣстианы въ странахъ
никомидинскахъ проливаа ѱлѡвѣуьскѣа
крѣвь 85v25Stan; и въздвыже гѡсподъ дѡхъ
вели въ моры сирѣуь како въздвыже бѡгъз
ветрь *ВЕЛИКЗИН* въ моры мѣга 38v10Krn; въ
тѣждѣ денъ паматъ страха *ВЕЛИКААГО* и
прѣславнаго трѣса 126г25Stan, sim. 29a6Vtš
• *силен, ѣласен; сильный, громкий; strong,*
loud; – μέγας: вистъ же клиуь *ВЕЛИКЪ* крауѣ
μεγάλη A23,9 Verk] клиуь велен Str, вепль
многъ Kap; слышахъ гласъ *ВЕЛИКЪ* иже
реуѣе възмете ю и ѿнесете ю въ прѣисподня
φωνήν μεγάλην 246г11Krn; и видѣшж жителе
земла ханааньскѣа плауь на гоумнѣ
ататовѣ и рекошж плауь *ВЕЛИКЪ* ѣсѣтъ
егѣптѣномъ мѣга Gn50,11 Orb, sim. 272v11Les]
велен Grig Lobk Hlud ♦ *ВЕЛИКОМЪ ГЛАСОМЪ,*
СЪ ВЕЛИКОМЪ ГЛАСОМЪ ѣласно, ѣромоѣласно;
громко; loudly; – μεγάλη φωνή: и сѣтраса и
доухъ неѣстини и възпнѣвъ *ГЛАСОМЪ*
ВЕЛИКОМЪ и изиде из него φωνή μεγάλη Mc1,26
Rad] *ГЛАСОМЪ* велнемъ Dbj Krp Krat; въспѣшж
ма *ГЛАСОМЪ ВЕЛИКОМЪ* αὐτῶν λέγει μοι φωνή
μεγάλη Job38,7 Orb] *ГЛАСОМЪ* велнемъ Grig
Lobk Hlud; и *ВЕЛИКОМЪ ГЛАСОМЪ* исповѣдаѣща
хрѣсѣта бѡга нѡшего ѣдиногѡ соѣцагѡ
45г3Stan; ѡко *СЪ ВЕЛИКОМЪ ГЛАСОМЪ* похвалѣеть
епѣсѡпа и пауѣ мѡлит са емоу да подасѣтъ
емоу нѣуто μεγάλη τῆ φωνῆ 2г18Les — Cf.
ВЕЛЕГЛАСЬНО, ГЛАСЬНО

4. *ζολεμ* (по значење), *значаен, важен;*
крупный, знатный; significant, important;

– *μέγας, μέγιστος, πολὺς:* и дааать
знамениж *ВЕЛИКА* μεγάλη Mt24,24 Jov Krp Mkd]
велина Dbj Rad(bis) Krat; земла глѡгѡлетъ
соухъж и та бо дѣло бѡжне ѡко *ВЕЛИКА* вещь
мѣга comPs94,5 Bon] велина Pog; *ВЕЛИКО*
таинство еже прѣвѣе аггѣломкъ ведомкъ
143b19Vtš; бѡже помѣнѡуи нас *ВЕЛИКОМЪ*
даромъ 101b1Orb; исповѣтъ са тѣбѣ гѡсподѣи
въ *ЦРѢКВѢ ВЕЛИЦѢИ* πολλῆ Ps34,18 Dčn] мнозѣ
Bon Pog Rdm; благовѣстихъ прѣвѣдѣ твожъ въ
ЦРѢИ ВЕЛИЦѢИ ἐκκλησίᾳ μεγάλη Ps39,10 Bon Pog
Rdm Dčn • *adj.-subst. ВЕЛИКА(Я)* n. pl.: ни
ходихъ въ *ВЕЛИКЪИХЪ* ни въ днѣвѣихъ пауѣ
мене ἐν μεγάλοις Ps130,1 Bon Pog Rdm Dčn; тѣ
хвала твоѡ и тѣ бѡгъ твои иже створитъ
ВЕЛИКАИ и славнаѡ снѡ ѡже видѣстѣ ѡуи
твои τὰ μεγάλα Dt10,21 Lobk Vtš, *ВЕЛИКА* Hlud
• *уѣледен, ѡочишѡван, моѣен, славен;*
уважаемый, почтенный, мощный, знаме-
нитый; respected, mighty, glorious; – μέγας,
ὕψιλος, θαυμάσιος: братнѣ имѣе жѡ
старѣшинж *ВЕЛИКА* мѣган Hb4,14 Kap Ohr Str
Verk] lac. Slep; мжжъ же нѣкто именемъ
симонъ ... нарицаа быти себе нѣкого *ВЕЛИКА*
мѣган A8,9 Kap Str Vran] велиѣ Slep; и
внидѣши в незахѡдаши ѡблѡкъ видѣниемъ и
бждѣши *ВЕЛИКЪИ* коупецъ 112b8Orb 38v13Hlud
♦ *ВЕЛИКЗИН МЖУѢНИКЪ великомаченик;*
великомученик; great martyr; – μεγαλο-
μάρτυς: и шздше въ храм *ВЕЛИКААГО*
МЖУѢНИКА γεωργία μεγαλομάρτυρος 194v15Krn;
имоуѣе же вѣры и любѣѣ многѣе къ
ВЕЛИКОМОУ МЖУѢНИКУ γεωργίῳ μεγαλομάρτυρος
192г7Krn — Cf. *ВЕЛИКОМЖУѢНИКЪ, МЖУѢНИКЪ*
(*ВЕЛИКЗИН* ~) • именување на црк. отци и на
имп.: ·ζι· паматъ прѣподѡбнаго ѡтѣца
нѡшегѡ антонина *ВЕЛИКАГО* Ἀντωνίου τοῦ
Μεγάλου 154v3Krp 100г14Ohr 121v15Slep 122г15Kap,
sim. 116v19Stan; зане ѡкоже глѡгѡлетъ и
ВЕЛИКЪИ василіе въ словѣ иже ѡ постѣ
плѣтъ възъарѣваеть на дѡхъ дѡхъ же на
плѣтъ мѣγας Βασίλειος 208г21Krn; костандинъ
ВЕЛИКЪИ прѣбыи въ хрѣстианьскѣихъ
цѣсарѣхъ бысѣтъ сѣрнь костандиноѡвѣ

римскааго кесарѣ 228v6Stan • *adj.-subst.* *zolemeu; знатное лицо, вельможка; power elite, leader; – μέγας, μεγιστάν:* дѣньскѣ ескты въ полати и закоутра въ грѣбѣ дѣньскѣ властелинѣ и *ВЕЛИКЪ* закоутра смрзде и вонѣе урзвѣе плзны μέγας 199r24Krn; великин геуоргѣ ста посрѣдѣ сзѣнмище и гклагола доколѣ ѿ царѣ и науелны и *ВЕЛИЦИ* да творите бранѣ тѣ на хрѣстѣяны *μεγιστάνες* 180v25Krn; и оубоѣни и богатини и мали и *ВЕЛИЦИ* оубѣдите вѣзвшама *μεγάλοι* comPs48,3 *Воп Рог* ♦ **ВЕЛИКЪ ДѢНЬ, ВЕЛИКЪ ПРАЗДЪНИКЪ** *ἵπразник, значаен ден; праздник; feast; – ἑορτή, ἡ μεγάλη ἡμέρα:* на всѣкъ же дѣнь *ВЕЛИКЫ* ѿбнѣан бѣ игемонѣ ѿпоушати единого народоу свазнѣ егоже хотѣхъ *ἑορτήν* Mt27,15 Rad Dbj Kp130v11 Jov Orb, *праздникъ великин* KraШ *праздникъ* Kp133v31 Mkd Hlud; въ сждѣ *ВЕЛИКАГО ДѢНЕ* вжзами вѣуными въ тмѣ съблюде *μεγάλης ἡμέρας* Ju1,6 Karp Slep; такѣ ѿбыѣан бѣ икелномъ кропоу творѣхоу *праздникъ великин* нароуитѣ 67v14Stan ♦ **ВЕЛИКА НЕДѢЛѢ** *Свейла Неделя, Сѣрасна неделя; Великая седмица, Страстная неделя; the Great Week, the Holy (Passion) Week; – ἡ Μεγάλη ἑβδομάς* • *term. theol.* последната неделя од Великиот пост пред Велигден: в втѣорьникѣ закоутра *ВЕЛИКИЕ НЕДѢЛА* 140r22Zag; и ѿсвѣщеень бывѣ (въ) велицѣни црѣкѣви въ тою *ВЕЛИКОУ НЕДѢЛЮ* 47v18Stan; како на коутрни *ВЕЛИКЮ НЕДѢЛЮ* и аще ѣбо ектиришкѣ бѣгородици въ немѣ съвршаютѣ се слоужба кожекѣствнаа 145v14Vtš ♦ денови од Светлата неделя: **ВЕЛИКЪ ПОНЕДѢЛЬНИКЪ, ВЕЛИКЪ ВЪТОРЪНИКЪ, ВЕЛИКА СРѢДА, ВЕЛИКЪ ЧЕТВРЪТЪКЪ, ВЕЛИКЪ ПАТЪКЪ, ВЕЛИКА СЖБОТА:** въ сѣвѣтѣ *ВЕЛИКИ ПОНЕДѢЛЬНИКЪ* заутра 118r6Šaf 137r13Zag 156c18Orb 84r1Hlud; аще ли боудѣтъ въ *ВЕЛИКИ ВТОРНИКѣ* благовѣщеніе прѣжде поютѣ се стѣхирни дневни и такожде и четенкѣ 144v28Vtš; въ *ВЕЛИ ЧЕТВЕРТОКЪ* закоутра *μεγάλη πέμπτη* 145v22Zag 122r31Šaf 97v8Hlud;

АНТѢФОНЪ ДѢ УИНЪ ПОШТІ *ВЕЛИКААГО ПАТКА* 124v21ŠafШ *сѣвѣтѣ ПАТКА* 150r12Zag 174a29Orb; в сѣвѣтѣ *ВЕЛИКЪ СЖБОТЪ* въ *ЗѢ* уасѣ пошн *вѣстанемъ* 194d12OrbШ *сѣвѣтѣ СЖБОТА* 164r19Zag 122r27Hlud

НЕ (ВЪ) ВЕЛИКО ВЪИТИ *не е важно, cosema малку значи; очень мало значить; it is not important, to be a very small thing for somebody; – εἰς ἐλάχιστον εἶναι:* мнѣ же *НЕ ВЪ ВЕЛИКО ЕСТЪ* да ѿ васѣ вѣстажж са или отъ дне *ΥΛΚΟΒѢЖКА* нж ни себе вѣстажаж *εἰς ἐλάχιστον ἐστιν* 1C4,3 Slep Karp, *НЕ ВЕЛИКО ЕСТЬ* Str Verk, *ВЕЛИКО ЕСТЪ* Ohr

Cf. ВЕЛИИ

♦ *ВЕЛИКАА АЛЕКСАНДРИА, ВЕЛИКАА АНТИОХИА* etc. v. *АЛЕКСАНДРИА, АНТИОХИА* etc. ♦ *ВЕЛИКЪ АРХИЕРЕН* v. *АРХИЕРЕН* ♦ *ВЕЛИКАА ВЕЧЕРЬНѢ* v. *ВЕЧЕРЬНѢ* ♦ *ВЕЛИКИИ ПОСТЪ* v. *ПОСТЪ* ♦ *ВЕЛИКО СЛАВОСЛОВИЕ* v. *СЛАВОСЛОВИЕ*
KSM KT

ВЕЛИЦѢ adv.

Stan

многѣ; очень; very much; – : съдрашж на немъ три ремени ѿ главж и до ногоу по семь пещи подыгнѣщеннѣ *ВЕЛИЦѢ* вси ржками и ногами оусѣуени вѣврѣжени бышж 309r1Stan – ЕХН — Cf. *ВЕЛИКО* sub 1, *ВЕЛЬМИ, СѢЛО, МЗНОГО, МЗНОСТѢ*

∅

KT

ВЕЛИУАВЪ, -ЗИИ adj.

Ohr Slep Str Karp comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Les Km

величав, вообразен, зорд, надмен; високомерный, гордый, надменный; boastful, arrogant, proud, haughty; – κενόδοξος, ὑπερήφανος, ἀλαζών, μεγαλόφρων, μεγαλορρήμων, μεγάληαυχος, θρασύς: бжджтѣ бо *ΥΛΚΟБѢЖИ* самолѣвци сревролѣвци грзди *ВЕЛИУѢВИ* хоульници родителемъ протнвни *ὑπερήφανοι* 2Т3,2 Slep; *ВЕЛИУАВЫ* фарисен ѿмрауи са хвалениемъ а митоемѣць смѣрено мльуаниемъ *μεγαλορρήμων* 70v23Zag 86b35Orb 12v1HludШ

велерѣуивѣ 49v25Šaf; дѣнькъсь **ВЕЛИУАВИ** и непріѣтелиань и заоутра смѣрень и безгласнь ѡπερήφανος 199r25Krn; **ВЕЛИУАВО** во срѣдѣце имать слова не трѣпить и въ сласти послоушати θρασεΐαν 165v3Les; ꙗко мнѣти вѣрнѣи люди бѣсѣи **ВЕЛИУАВЪ** и грѣдѣи ἀλαζόνες comPs93,5 Bon Pog; грѣдѣи во и **ВЕЛИУАВИ** и прѣзоривни вѣстажт на нищѣж горащѣж пѣчалнѣ ꙗко ѿ огнѣ ἀλαζονεύεσθαι comPs9,23 Bon Pog; — pro ὀλιγόψυχος: трѣпѣливъ мжжъ многъ въ мждрости а **ВЕЛИУѢВЫ** крѣпокъ безоумень ὀλιγόψυχος Pr14,29 Hlud] наглз Grig, наглодоушень Lobk, наголь Orb — Cf. велерѣуивѣ, велиуивѣ, грѣдѣинѣ, грѣдѣливѣ ♦ **ВЕЛИУАВАА СЛАВА надменосѣи, суетѣа; высокомерие, кичливость; pride, vanity; — κενοδοξία:** ниуесоже по рѣвенню ни по **ВЕЛИУѢВѢИ СЛАВѢ** нж смѣреномъ оумомъ κατὰ κενοδοξίαν Ph2,3 Karp] велиуанноу Slep — Cf. велехваление, велиуание, тѣщеславие KSM КТ

ВЕЛИУАНИЕ, -ня п.

Slep Karp comPsalt Zag Šaf trOrb trHlud Les **величанье, ѡрделивосѣи, надменосѣи, суетѣа; высокомерие, хвастовство, кичливость; pride, haughtiness, boasting, vanity; — ἀλαζονεία, κενοδοξία, αὐθάδεια:** ꙗко все еже въ мирѣ семь помысли сжѣть плѣтъни и помысли оуню и **ВЕЛИУѢНИЕ** жизни нѣсѣтъ ѿ оуѣца ѡ ἀλαζονεία 1J2,16 Karp] грѣдѣини Slep; ни по **ВЕЛИУАНИЮ** нж смѣреннемъ дроугъ дроуга уѣстнѣ твораще болзшаа κατὰ κενοδοξίαν Ph2,3 Slep] по велиуавѣи славѣ Karp; нж нѣдрнѣ же хвалите са въ **ВЕЛИУѢНИХЪ** своихъ ἐν ταῖς ἀλαζονείαις Ja4,16 Karp; безоумень естѣ дѣвол ꙗко и сана погоуви **ВЕЛИУАНИЕМ** си comPs13,1 Bon Pog; грѣдѣинѣ и **ВЕЛИУАНИЕМЪ** прѣложн са ѿ архангѣлства на дѣволство ἀλαζονείας comPs74,9 Bon] ѡниуѣженнемъ Pog; дѣуѣховно раздроушишѣ хвление ариеве **ВЕЛИУѢНИЕ** 167v28Hlud; горе же тогда стыдащим са малыѣ ради и хоудыѣ вѣщи ꙗкоже се уо глаголѣа кын штѣѣтъ ѣсѣтъ славолюбіемъ

нариуащомъ са и **ВЕЛИУАНИЕМЪ** или непокореніемъ или урѣвоуѣаденіемъ ἢ δι' αὐθάδειαν ἢ διὰ παρακοήν ἢ δι' ἀνυποταξίαν 172v23Les; нѣсѣтъ цаѣрсѣво вѣожне пища ни **ВЕЛИУАНИЕ** нж правдѣ и вѣрѣженне съ шѣщаннемъ 131b32Orb 99r25Šaf] пищѣ и питне 60v9Hlud; — аще на **ВЕЛИУАНИЕ** высит ны гѣсподне смѣреніе напишамъ εἰς ὕψος φαντάζει 94v20Les — Cf. велехваление, велиуавѣ (велиуаваа слава), грѣдѣини, тѣщеславие KSM ЗР

ВЕЛИУАТИ, -уаѣ, -уаѣтѣ ipf.

Evang (incl. evHlud) Apost Bon Pog Dĉn comPsalt orPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Viš Stan Les

1. зѣолемува; увеличивать; to enlarge; — μεγαλύνειν: и **ВЕЛИУАЖЪ** подѣмети и вѣскрилинѣ рызѣ своихъ μεγαλύνουσιν Mt23,5 Rad69b9 Dbm Jov Krp Krat Mkd Hlud, **ВЕЛИУАЖЪ** са подѣмети вѣскрилинѣ Rad158a8 Dbj — EXH — Cf. вѣзвелиуати sub 1, вѣзвелиуити sub 1

2. кого велича, воздиѣа, восхвалува; величать, перевозносить, восхвалять; to magnify, to extol, to praise; — μεγαλύνειν, ἐπαίρειν, μεγαλαυχεῖν: вѣрнѣимъ людемъ присно вѣспоминаѣтъ **ВЕЛИУАТИ** вѣоуѣа и кланѣти са въ горѣ сионѣстѣ μεγαλύνειν comPs98,9 Bon Pog; тебе **ВЕЛИУѢМЪ** вѣогородѣце 20v14Rdm; а проуни никтоже смѣѣше прилѣплѣти са к томѣ ихъ нж пауѣ **ВЕЛИУАЖЪ** са (pro а) людинѣ ѣмегалуеве A5,13 Vran, на **ВЕЛИУАЖЪ** людинѣ Str] вѣзвелиуѣхѣ Karp; садителѣ породинѣ вѣаѣгоуѣсна садителѣ его саждащѣаго на земни разоумъ истинны прозѣбшѣ же ѿ дѣѣвоуѣ вѣрашѣж клѣтѣж ежже **ВЕЛИУѢЖЩЪ** та дѣѣвоуѣ вѣблѣжнѣ 25v14Hlud, **ВЕЛИУАЖЩЕ** тебе дѣѣво 70r16Bit 64v33Šaf 100d13Orb, **ВЕЛИУАЖЩЕ** дѣѣво 83r8Zag • *pic.-subst.* тѣхъ мѣоѣлѣѣтѣаѣми въ мирѣ съвѣршенѣ славащѣа и **ВЕЛИУАЖЩЪ** съхрани тоуѣ сѣ доѣѣѣзѣонѣтѣа кѣи μεγαλύνονѣтѣа διαφύλαξον 21c13Orb, хвалащѣихъ и **ВЕЛИУАЖЩИХЪ** 22r26Zag; тѣуѣенне постное сконуати без грѣха сподѣѣвите васѣ **ВЕЛИУѢЖЩИХЪ** 33v16Zag, васѣ **ВЕЛИУѢЖЩЕ**

36a9Orb — Cf. ВЕЛНУИТИ sub 1, ВЗЗВЕЛНУАТИ sub 2, ВЗЗВЕИШАТИ, ПРЪВЪЗНОСИТИ

3. *refl. ce țordee, ce фали, ce велича* (сo neșiiō, ūoradi neșiiō); *гордиться* (чем-л.); *to be proud of, to boast with*; — *μεγαλαυχεῖν, μεγαλύνεσθαι, ἐπαίρεσθαι, κομπάζειν*: ДАМАСКЪ ВЕЛЪМЖДРЪСТВОУЕТЪ Ѡ ТЕБѢ ПАВЛЕ ВИДѢВЪ БО ТА СВѢТОМЪ ПРИУДѢНА РИМЪ КРЪВЕЗ ТВОЖ ПРИЕМЪ И ТОИ *ВЕЛНУАЕТЪ СА* КОМПА́ЗЕИ 110r9Ohr 122r9Karp 129v3Karp; аще ли кто *ВЕЛНУѢТЬ СА* аще ли вы кто по лицоу виетъ ἐπαίρεται 2C11,20 Karp¶ *ВЕЛНУИТЪ СА* Slep; ТАКО И АЗКИЗ МАЛЪ ОУДЪ ЕСТЪ И *ВЕЛНУѢЕТЪ СА* МЕΓΑΛΑΥΧΕΙ Ja3,5 Slep¶ *ВЕЛНУИТЬ СА* Karp; МНОА ВЕЛЪМЖЖЕ *ВЕЛНУМААТЪ СА* МЕΓΑΛΥΝΟΝΤΑΙ Pr8,16 Grig Lobk Orb; ꙗко тогда ѠНМЖ Ѡ ТЕБЕ ОУКОРИЗНА ДОСАЖДЕНИѢ ТВОЕГО И КТОМОУ НЕ ИМАШИ ПРИЛОЖИТИ *ВЕЛНУѢТИ СА* Ѡ ГОРѢ СВѢТѢИ МОЕИ ТОУ МЕΓΑΛΑΥΧΗΣΑΙ So3,11 Grig Orb Hlud; И ВЪДИ ОУПЪВАЖ ВСѢМЪ СРЪДЪЦЕМЪ НА БОГА А Ѡ СВОЕИ ПРЪМЖДРОСТИ *НЕ ВЕЛНУѢИ СА* МЪ ΕΠΑΙΡΟΥ Pr3,5 Lobk Orb, СВОА ПРЪМЖДРОСТИА *НЕ ВЕЛНУѢТИ СА* Grig; Ѡ ДОБРОДѢЯНИ *НЕ ВЕЛНУАН СА* НИ ПАКЫ СЕБЕ ПРАВЕДНИКА ВИДАЩЕ БЛИЖНѢГО НЕ ѠСЖДАИ ЯКО ВЕЛНУАВЫ ФАРИСЕИ МЪ ΕΠΑΙΡΟΥ 96a4Orb 60r6Šaf 20v4Hlud, *ВЕЛНУАЖ СА* 78r15Zag • *ce фали (себеси), ce ūрави надмен; возвеличивать себя, хвастаться; to pride oneself, to boast*; — *μεγαλαυχεῖν, ὑπερηφανεύεσθαι, ἀλαζονεύεσθαι*: ДА НЕ ПРИЛОЖИТЪ СА ПО ТОМ *ВЕЛНУАТИ СА* ΥΛΟΒѢЖОУ НА ЗЕМЛИ МЕΓΑΛΑΥΧΕΙΝ Ps9,39 Bon Pog Dĉn; ѠНИ СМѢРѢАХЪ СЕБЕ АЗ ЖЕ *ВЕЛНУААХ СА* ѠНИ ИЗЪМЪЖДАВАХЪ СЕБЕ АЗ ЖЕ КРАСѢХ СА ὑπερηφανεύομην 140v23Les; аще ли же ПРОГНѢВАЕШИ БЛИЖНѢГО СИ УТО ГРЪДИШИ СА И *ВЕЛНУАЕШИ СА* УТОЖЕ ПРИСКРЪБЕНЪ ЕСИ τί δὲ ὑπερηφανεύη ἢ τί ἀλαζονεύη 133v12Les • *pic.-subst. ВЕЛНУААИ СА* — *ὁ μεγαλαυχῶν, ὁ ὑπερηφανοῦμενος*: ТѢМЖЕ *ВЕЛНУАЖИХ СА* ШЖТАНИА НА ЗЕМЛИ НИ ВЪ УТОЖЕ МѢНИТЪ СА τῶν μεγαλαυχούντων comPs9,39 Bon Pog; *ВЕЛНУАН* (рго ВЕЛНУААИ) БО СА И ГЛАГОЛА ИМАМЪ ТОЛИКО ЛѢТКЪ ВЪ УРЪНЬУѢСТѢМЪ (sic) ЖИТИ ДѢЛЕС ЖЕ

ЗАПОВѢДНЫХЪ НЕ ПОКАЗАВЪ ТАКОВЫИ ОУБО НОСИТЬ ХЖДОЖЬСТВО ХЫТРОСТИ ЕГОЖЕ НЕ НАВЫУЕ ὁ γὰρ μεγαλαυχῶν 57r19Les; УТО ВЪО УСПѢЕТЪ *ВЕЛНУѢАН СА* ПРѢДЪ ВКОГОМЪ ὑπερηφανοῦμενος com1Rg2,3/Ct Pog Bon — Cf. ВЕЛНУИТИ sub 2, ВЗЗВЕЛНУАТИ sub 3, ВЗЗВЕЛНУИТИ sub 2, ВЗЗНОСИТИ sub 2

KSM

ЗР

ВЕЛНУИВЪ, -ЗИИ adj.

Verk Krn

țorđ, țorđeliv, надмен; кичливый, гордый, надменный; proud, haughty, boastful; — *κενόδοξος, ὑπερήφανος*: НЕ БОУДѢМЪ *ВЕЛНУИВИ* ДРОУГЪ ДРОУГА ПРИЗИВАЮЩЕ ДРОУГЪ ДРОУГОУ ЗАВИДЕЩЕ КЕНОДОΞΟΙ G5,26 Verk¶ *ВЕЛНУАВИ* Ohr Slep Str, (ВЕ)ЛИУѢВИ Karp; РАДѢЮИ ЖЕ СЕ ПАУЕ И ВЕСКЕЛИ СЕ ЯКО НЕ ГРЕДКЕТЬ *ВЕЛНУИВІИ* И ГРЪДЕЛИВЫ НЪ СМѢРЕНЪ И КРОТКЪ ὑπερήφανος 75v9Krn — EXH — Cf. ВЕЛЕРѢУИВЪ, ВЕЛНУАВЪ, ВЪСОКОМЖДРЪ, ВЪСОКООУМЪНЪ, ГРЪДЗИНЪНЪ, ГРЪДѢЛИВЪ

M

ЛМ

ВЕЛНУНЕ, -НИА n.

Evang Ohr Slep Str Verk Psalt comPsalt orDĉn Triod Vtš Stan Les

1. *țolemina, сила; сила, величина; greatness, strength*; — *μέγεθος, μεγαλωσύνη*: НАПАДЕТЪ НА НА СТРАХЪ И ТРЕПЕТЪ *ВЕЛНУНЕМЪ* МЗИШЦЪ ТВОЖ ДА ѠКАМЕНАТЪ СА МЕГѢВЕИ Ex15,16/Ct Bon Pog Rdm Dĉn; ДА ВЪНИДЕТЪ ПРѢДЪ ТА ВЪЗДЪИХАННЕ ѠКОВАНИХЪ ПО *ВЕЛНУНИЮ* МЗИШЦЪ ТВОЖ СЪНАБДИ СЪДЪНИЗИ ОУМРЪЩЕНЪИХЪ ТΗΝ μεγαλωσύνην Ps78,11 Bon Pog Rdm Dĉn

2. *величие, величесѣвеносѣ; величие, величественность; grandeur, majesty*; — *μεγαλειότης, μεγαλεῖον, ἀδρότης, μεγαλωσύνη, τὸ μέγιστον, μέγεθος, αὐχὴ, τύφος*: И СИЛЖ СТРАШНИХЪ РЕКЖТЪ И *ВЕЛНУНЕ* ТВОЕ ИСПОВѢДАТЪ ТΗΝ μεγαλωσύνην Ps144,6 Bon Pog Rdm¶ *ВЕЛИУѢСТВИА* Dĉn; МИТАРА СПАКСЕШИ И БЛЖДНИКИ ВМЖДРѢШЕ И ФАРИСЕУВА *ВЕЛНУНѢ* ѠСЖДАШЕ αὐχῶν 102r20Zag¶ ХВАЛОЖ 85r13Šaf

84v17Bit, похвалив са 117d27Orb 45r32Hlud; инѣ же пакы ѿ брашень въздрьжал са ксѣтъ нѣ **ВЕЛИЧЬЕМЪ** и грѣдынеж потоплень ксѣтъ тѣ тѣфѣ 88r1Les • *ѡлему дела; великие дела; great deeds*; – *τὰ μεγάλα, τὰ μεγαλεῖα*: повѣда вогрѣз своа **ВЕЛИЧЬНА** τὰ μεγαλεῖα comPs86,6 Pog] **ВЕЛИЧЬСТВИНА** Bon; ѣко сътвори мнѣ **ВЕЛИЧЬНЕ** силнѣи и сѣвѣто има его ἐποίησέν μοι μεγάλα L1,49 Krat Dbm Dbj Krp Mkd

Cf. ВЕЛИЧЬСТВЕНЕ, ВЕЛИЧЬСТВО

KSM

КТ

ВЕЛИЧИТИ, -УЖ, -УНТЪ ipf.

Dbm Dbj Krat Mkd Apost Bon Pog Dĉn comPsalt Triod

1. КОГО, ЧѢТО велича, воздиѡа, восхваљува; величать, превозносить, восхвалять; to magnify, to praise; – *μεγαλύνειν*: сирѣчь въз сѣборѣ мнозѣ чловѣчьстѣ тоу подобаетъ **ВЕЛИЧИТИ** и възносити вогрѣа на възвоушенне *μεγαλύνειν* comPs106,32 Bon Pog; придеѣте **ВЕЛИЧИМЪ** хрѣстѣа съ вѣнемъ вѣтѣмни *μεγαλύνομεν* 135r10Zag 116v15Šaf] възвеличимъ 154d26Orb 82v8Hlud; ѣко вогородиѣж пѣсѣмни **ВЕЛИЧЬ** 33d34Orb; хвалаще **ВЕЛИЧИТЕ** дѣла вожниа нмже спкасѣнъ вѣрѣтъ чловѣкъ *μεγαλύνετε* comPs65,3 Bon Pog; весъ вѣкъ не прѣстаѣтъ тваръ **ВЕЛИЧЬШИ** слава вожниж *μεγαλύνουσα* comPs70,8 Bon Pog — Cf. ВЕЛИЧАТИ sub 2, ВЪЗВЕЛИЧАТИ sub 2, ВЪЗВЕЛИЧИТИ sub 2, ВЪЗВЕЗШАТИ, ПРѢВЪЗНОСИТИ

2. refl. се ѡордее, се фали, се велича (co neiuĉo, ĉoradi neiuĉo); *гордиться* (чем-л.); *to be proud of, to boast with*; – *ἐπαίρεσθαι, μεγαλαυχεῖν, μεγαλύνεσθαι*: • *sine obj.*: аще кто **ВЕЛИЧИТЪ** са ἐπαίρεται 2C11,20 Slep] величѣтъ са Karp; тако и жзыкь малъ оудь есть и **ВЕЛИЧИТЪ** са се малъ огнь многа дръва съжигаетъ *μεγαλαυχεῖ* Ja3,5 Karp] величѣтъ са Slep • **ЧИМЪ**: чимъ бо чловѣкъ хвалитъ са и **ВЕЛИЧИ** не вогомъ ли того бо присѣно поѣтъ *μεγαλύνεται* comPs70,6 Bon Pog — Cf. ВЕЛИЧАТИ sub 3, ВЪЗВЕЛИЧАТИ sub 3, ВЪЗВЕЛИЧИТИ sub 2, ВЪЗНОСИТИ sub 2

KSM

КТ

ВЕЛИЧЬСТВЕНЕ, -ИНА n.

Apost Psalt orRdm orDĉn comPsalt Triod Vtš Stan Les Km

1. ѡлемуна, сила; сила, величина; strength, greatness; – *μέγεθος*: и чѣто прѣспѣаще **ВЕЛИЧЬСТВЕНЕ** силъ его въз насъ вѣроужижъ по даѣнию дрѣжавѣ крѣпости его *μέγεθος* E1,19 Ohr] **ВЕЛИЧЬСТВО** Slep Str Karp Verk

2. величие, величина, слава; величие, величина; grandeur, majesty, glory; – *μεγαλωσύνη, μεγαλεῖον, ἀδρότης, μεγαλειότης, τὸ μέγιστον, μέγεθος*: ѣже сѣде ѿ деснѣа прѣстола **ВЕЛИЧЬСТВѢ** на кѣвѣсѣхъ тѣс *μεγαλωσύνης* Hb8,1 Karp(bis) Verk(bis)] **ВЕЛИЧЬСТВА** Ohr(bis) Slep Str(bis); хвалите и по прѣмногому **ВЕЛИЧЬСТВЕНЮ** его тѣс *μεγαλωσύνης* Ps150,2 Pog Rdm Dĉn] **ВЕЛИЧИЮ** Bon; чюдно **ВЕЛИЧЬСТВЕНЕ** въ теѣѣ ѡтан са τὸ μέγιστον 67v8Zag 81d34Orb] **ВЕЛИЧЬНЕ** 45r11Šaf; гѣсподри мѣола **ВЕЛИЧЬСТВЕНЕ** твое мнѣкѣстиве спкасѣ ма гѣсподри дароуи своемоу рабоу прощеніе доуѣши его τὸ μέγεθος 241r22Les • pl. *ѡлему дела; великие дела; great deeds*; – *τὰ μεγάλα, τὰ μεγαλεῖα*: слышимъ глаголаше нашими жзыкы **ВЕЛИЧЬСТВѢ** вожниа τὰ μεγαλεῖα A2,11 Karp] **ВЕЛИЧЬНЕ** Ohr Str Verk; глаголаше бо спкасѣ повѣдите имъ **ВЕЛИЧЬСТВИНА** цѣвѣсѣрѣстѣина невѣсѣснааго τὰ μεγαλεῖα comPs72,15 Bon Pog

Cf. ВЕЛИЧЬЕНЕ, ВЕЛИЧЬСТВО

KSM

КТ

ВЕЛИЧЬСТВО, -А n.

Apost comPsalt Zag Šaf trOrb Vtš Stan Les

1. ѡлемуна, сила; сила, величина; strength, greatness; – *μέγεθος*: ѣкоже корабль въ пжунѣ сын имѣж и малъ сквожниѣж и ѿ малыж тож толико **ВЕЛИЧЬСТВО** корабное потаплѣет са τὸ μέγεθος 30v3Les; и чѣто прѣспѣаще **ВЕЛИЧЬСТВО** силъ его въ насъ вѣрѣащехъ по даѣнию дрѣжавѣ крѣпости его *μέγεθος* E1,19 Str Slep Karp Verk] **ВЕЛИЧЬСТВЕНЕ** Ohr

2. величие, величественостѣ; величие, величественостѣ; grandeur, majesty; – *μεγαλωσύνη, μέγεθος, μεγαλειότης*: единомуу прѣмждроу вогрѣоу нашемоу слава и

ВЕЛИУЬСТВО и дрѣжава и власти ме҃галоу́снѣ Ju1,25 Kap; по **ВЕЛИУЬСТВОУ** вѣожню тако славите вѣога поже тѣн ме҃галоу́снѣн comPs150,2 Pog; **ВЕЛИУЬ** вѣон; ꙗкоже во невззможзно улоуѣжоу и змѣрити вѣисотѣи кѣвѣснѣиж тако невззможзно оумоу улоуѣую **ВЕЛИУЬСТВА** постигнѣти тѣ ме҃гѣθος comPs102,11 вѣон Pog; дрѣзан дрѣзан любилиуе ни самъ ни уесть ни **ВЕЛИУЬСТВО** ни еже помышлѣти быти старѣишомоу и по старѣишина быти второмоу ме҃галаи́ότης 91v1Les

Cf. ВЕЛИУЬЕ, ВЕЛИУЬСТВИЕ

KSM

КТ

ВЕЛИАРУЪ, -А m., nom. progr.

Slep Zag trOrb Vtš

Велијар; Велияр; Belial, Beliar; – Велі́ар: пагански демон на злото, во НЗ Сатана: кое же свѣщеніе христови кѣ **ВЕЛИѢРОУ** прѣс Велі́ар 2С6,15 Slep; сѣпостатоу Kap; **ВЕЛИАРЬ** же лѣстець сы прѣжде испады и ꙗви сѣ вѣрнымъ немощень 11d24Orb, **ВЕЛИѢ** (sic) 16r2Zag; сію во нѣн ѡгнь нѣн мѣуѣ ни нна моука ни многоплетеннаагѣ **ВЕЛІ́АРА** повелѣнїе побѣдїише 73a12Vtš

KSM

ЗР

ВЕЛФЕГОРУЪ, -А m., nom. progr.

Psalt comPsalt Bit Zag Šaf trOrb Krn

Велфѣѡр; Вельфѣгор; Baal-peor, Veelfeor; – Веелфѣѡр: во СЗ паганско божество почитувано во гората Пеор: **ВЕЛФЕГОРУЪ** во кожа сказаеѣтѣ сѣ сирѣуѣ неуѣвествзни вѣїшж Веелфѣѡр comPs105,28 вѣон Pog; и приуѣстишж сѣ **ВЕЛФЕГОРУЪ** и снѣдошж жрѣтѣж мрѣтѣвїѣх ѣтелеѣстѣσαν тѣ Веелфѣѡр Ps105,28 вѣон, **ВЕЛЗФѢГОРУЪ** Pog Dĉn, **ВЕЛФѢГОРУЪ** Rdm; люде сѣдошж ꙗкоже пишетьꙋ ꙗсти и пѣти и вѣставѣше грѣхѣ слоуѣжахж истоуѣканьнимъ **ВЕЛФѢГОРУЪ** тѣ ѣлуптѣ Веелфѣѡр 58r2Zag, **ВЕЛЗФЕГОРУЪ** 36v25Šaf, **ВЕЛФѢГОРУЪ** 70d2Orb; прѣлѣщенїю винна изѣдраилѣ ꙗви сѣ пища ꙗдѣ во и пиво **ВЕЛФЕРГѢ** (sic) жрѣтѣж принесе ѡстѣплѣ вѣожнѣ славын 40r19Bit; мѣуѣси же

повелѣ и исклаше елици поклоннїше сѣе) ИСТѢКАННОМОУ **ВЕЛЗФЕГОРУЪ** тѣ ѣлуптѣн Веелфѣѡр 143r26Krn – EXH

KS

ЛМ/ЗР

ВЕЛЗЗАВОУЛЪ, ВЕЛЗЗАОУЛЪ v.

ВЕЛЗЗЕВОУЛЪ

ВЕЛЗЗЕВОЛЪ v. ВЕЛЗЗЕВОУЛЪ

ВЕЛЗЗЕВОУЛЪ, -А, ВЕЛЗЗЕВОУЛЬ,

-Ѣ m., nom. progr.

Evang

Scr. **ВЕЛЗЗЕВОУЛ-/ ВЕЛЗЗЕВОУЛ-** Dbm Dbj Krp, **ВЕЛЗЗЕВОЛ-** Dbm, **ВЕЛЗЗЕЕВОУЛ-** Krp, **ВЕЛЗЗЕОУЛ-** Rad, **ВЕЛЗЗАВОУЛ-** Krp, **ВЕЛЗЗАОУЛ-** Dbm Rad, **ВЕЛЗЗАВЛ-** Krat, **ВЕЛЗЗАВЕЛ-/ВЕЛЗЗАВЕЛ-** Jov Krat, **ВЕЛЗЗѢВОЛ-**, **ВЕЛЗЗѢОУЛ-** Rad, **ВЕЕЛЗЗЕВОУЛ-**, **ВЕЕЛЗЗЕВЛ-**, **ВЕЕЛЗЗѢВОУЛ-** Mkd

Велзевол; Вельзевул; Baal-zebul;

– **Веелѣзевѡл, Веелѣзевѡл, Велѣзевѡл:** во НЗ еден од демонските кнезови, причинител на зло: и книжнїци низѣшедше изѣ ерѣуѣсѣаалима гѣлаголаѣхж **ВЕЛЗЗЕВОУЛЪ** иматѣ ꙗко ѣ кнази вѣсѣ изгонитѣ вѣсѣи Веелѣзевѡл Mc3,22 Dbj, **ВЕЛЗЗЕКОЛЬ** Dbm, **ВЕЛЗЗЕОУЛЬ** Rad, **ВЕЛЗЗАВЕЛЬ** Krat, **ВЕЕЛЗѢОУЛЪ** Mkd; ѣ **ВЕЛЗЗЕЕВОУЛИ** кназы вѣсѣ изгонитѣ вѣсѣи ѣн Веелѣзевѡл L11,15 Krp, ѣ **ВЕЛЗЗЕВОУЛѢ** Dbm, ѣ **ВЕЛЗЗЕВЛѢ** Dbj, ѣ **ВЕЛЗЗАОУЛѢ** Rad, ѣ **ВЕЛЗЗАВЛѢ** Krat, ѣ **ВЕЕЛЗЗЕВОУЛѢ** Mkd; аще и господина домоу **ВЕЛЗЗѢОУЛИ** нарекоша паѣе домашнаа его Веелѣзевѡл Mt10,25 Rad, **ВЕЛЗЗАВЕЛЪ** Jov, **ВЕЕЛЗЗЕВОУЛѢ** (sic) Krp, **ВЕЕЛЗЗЕВОУЛЬ** Mkd

KSM

ЗР

ВЕЛЗЗЕВОУЛЬ v. ВЕЛЗЗЕВОУЛЪ

ВЕЛЗЗЕОУЛЪ v. ВЕЛЗЗЕВОУЛЪ

ВЕЛЗЗѢВОЛЪ, ВЕЛЗЗѢОУЛЪ v.

ВЕЛЗЗЕВОУЛЪ

ВЕЛЗМАОУЛЬ v. (А)ВЕЛЗМАОУЛЬ

– *μεγαλοπρέπεια, εὐπρέπεια*: **КАКО** ВЪЗЪАТЪ СѦ **ВЕЛЪЛѢПОТА** ТВОѦ ПРѢВЫШЕ НЕБЕКСЪЗ ѥ μεγαλοπρέπεια Ps8,2 **Вон** **Рог** **Дѣн** 16v22Grig 23r3Lobk, **ВЕЛЕЛѢПОТА** 4r4Karp 134r10Karp, **ВЕЛЕЛѢП[ОТА]** 32b27Orb; **ДАДИТЕ** СЛАВЖ БОГОУ НА ИЗДРАНИ **ВЕЛЪЛѢПОТА** ЮГО ѥ μεγαλοπρέπεια Ps67,35 **Вон** **Рог** **Рдм** **Велика** **ЛѢПОТА** **Дѣн**; **ИСПОВѢДАННЕ** И **ВЕЛЪЛѢПОТА** ДѢЛЪ ЕГО **МЕГАЛОПРЕПЕΙΑ** Ps110,3 **Вон** **Рог** **Рдм**, **ВЕЛЕЛѢПОТА** **Дѣн** 77r15Verk; **ВЕЛЬЛѢПОТѢ** **ВО** ЦРЪЖКОВНѢИ **КРАСѢТА** **ХРИСТОВА** **ЕУПРЕПЕΙΑ** ТΗΣ **ѦККЛΗΣΙΑС** **СОМ**Ps49,2 **Рог** **ЛѢПОТѢ** **Вон** — Cf. **ВЕЛИКОЛѢПНЕ**, **ВЕЛЬЛѢПНЕ**, **ЛѢПОТА**
KSM 3P

ВЕЛЬЛѢПЪ adj.

comPsalt

велелеїен, величесїивен; великоленный, величественный; magnificent, glorious;
– *μεγαλοπρεπής*: **ТАКЪ** **ВО** **ВЕЛЬЛѢПЪ** **НАДЪ** **ВСЕЖ** **ТВАРИНА** **УЛОВѢЖЪ** **МЕГАЛОПРЕПΗΣ** **ѦПІ** **ПАСΗ** **ТΗ** **КΤΙΣΕΙ** **СОМ**Ps20,6 **Рог** **Вон** — **ЕХН** — Cf. **ВЕЛИКОЛѢПЪ**, **ВЕЛИКОЛѢПЪНЪ**, **ВЕЛЬЛѢПЪНЪ**
Ø 3P

ВЕЛЬЛѢПЪНО adv.

tropOhr

велелеїно, величесїивено; великоленно, величественно; magnificently, gloriously;
– *(θεοπρεπώς)*: **ВЪ** **ВСѦ** **ЗЕМЛА** **ИЗЪИДЖ** **ГЛА**СИ **ТВОИ** **ИМЖЕ** **ВЕЛЪЛѢПНО** **НАΟΥ**УНЛЪ **ЕСИ** **ДІ** **ОУ** **ΘΕΟΠΡΕΠΩΣ** **ѦДОУ**МАТИСЪС 96r4Ohr **ИМЖЕ** **НАУ**УА **УКРАСИ** **СА** **ЕСИ** 78r10Str, **ИМЖЕ** **ВСЕЛЕНЖА** **НАУ**УИЛЪ **ЕСИ** 119r18Karp, **БЛА**ГОЛѢПНО 102r14Stan 103c31Viš, **Іас**. 118r20Slep — **ЕХН** — Cf. **БЛАГОЛИУЪНО**, **БЛАГОЛѢПЪНО**, **БЛАГОЛѢПЪНЪ**, **ВЕЛЕЛѢПЪНЪ**, **ВЕЛИКОЛѢПЪНО**
S 3P

ВЕЛЬЛѢПЪНЪ, ВЕЛЕЛѢПЪНЪ, -ЗИН adj.

Str Karp comPsalt

велелеїен, величесїивен; великоленный, величественный; magnificent, glorious;
– *μεγαλοπρεπής*: **ГЛА**СЪ **ЖЕ** **ПРИШЕДШОУ** **ТАКОВОМОУ** **Ѣ** **ВЕЛЕЛѢПНЫѦ** **СЛАВИ** **СЕ** **ЕСТЪ**

СЪДНЪ **МОН** **ВЪ**ЗЛЮБЕНИ **У**ПО **ТΗΣ** **МЕГАЛОПРЕΠΟΥΣ** **ΔΟΞΗΣ** 2P1,17 Str Karp **Іас**. Verk; **ВЕЛЪЛѢПЪНА** **ВО** **ПОКАЗА** **ТОГДА** **СЪ**ДНА **МЕГАЛОПРЕΠΗ** **СОМ**Ps28,4 **Вон** **Рог** — **ЕХН** — Cf. **ВЕЛИКОЛѢПЪ**, **ВЕЛЬЛѢПЪ**, **ВЕЛИКОЛѢПЪНЪ**

SM

ЛМ

ВЕЛЬМИ adv.

Dbm Dbj Rad Krat Mkd Apost Psalt comPsalt orRdm Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Viš Stan prolViš Les Krm

1. *мноѡу, мошине; много, очень, весьма; very, very much, much, greatly; – μεγάληως, μέγα, μεγάλα, τὰ μέγιστα, πολλῶ, πολλά, οὐ μετρίως, ἕως σφόδρα*: **ПРИВѢСА** **ЖЕ** **И** **УТРОКА** **ЖИВА** **И** **ОУ**ТѢШИША **СА** **ВЕЛЪМНИ** **ОУ** **МЕТРІОУС** A20,12 **Оhr** **Сlep** **Str** **Karp** **Verk**; **ГЪ**РДИ **ЗАКОНЪ** **ПРѢСТ**ЖПААХЖ **ВЕЛЪМНИ** **Ѧ**УС **СФ**ОДРА Ps118,51 **Вон** **Рог** **Дѣн**; **СЛЫША** **ЦАРЬ** **И** **ВЕЛЪМИ** **ВЪ**ЗРАДѢВА **СЕ** **ПОЛЛА** 216v25Krm; **АЩЕ** **ЛИ** **ВЕЛЪМНИ** **У**БАТЬ **ЕСИ** **СНОМЪ** **ТО** **ПОНЪ** **ПОЩНА** **АЩЕ** **И** **МАЛО** **НАУ**НИ **ЕЛИКО** **МОЖЕШИ** **И** **УТРѢ** **ВСЕ** **ИСПЛЪНИШИ** 5r4Rdm; **Б**ОГѢУВѢРИА **У**СЪСТИЮ **ЦРК**УВЕ **ОУ**КРАСИВЪШЕ **ВЕЛЪМНИ** **ДОС**ТОИНО 194r13Zag 153r5Šaf, **ЦРК**УКВЕ **ВЕЛМИ** **ОУ**КРАСИВЪШЕ **ДОС**ТОИНО 166v23Hlud — Cf. **ВЕЛИКО** sub 1, **ВЕЛИЦѢ**, **ВЕЛЬМИ**, **СѢЛО**, **МЪ**НОГО, **МЪ**НОСѢ

2. *силно, моќно, инїивензивно; сильно, кренко, интенсивно; strongly, powerful, intensively; – μεγάληως, μέγα, μεγάλα, τὰ μέγιστα, περισσά, δυνατά, τρανώс*: **БАЛААМ** **ЖЕ** **НЕ** **ВѢ**ДИ **АГГ**ЕЛА **ВЕЛЪМИ** **НА**УЕТЪ **БЫТИ** **У**СЛА **СВОЕГО** **ДУНАТА** 18r16Krm; **И** **ВИЕНЪ** **БЫ**ВЪ **ВЕЛМИ** **И** **СЪ** **ЗѢ**РЬМИ **БРА** **СА** 288v6Stan; **ВЕЛЬМИ** **ВО** **ШОУ**МИТЬ **У**[Г]НЪ+ **ГЕ**УНЬСКИ **МѢ**ГА 12r16Zag; **СЫ**РЕУЪ **КА**КОЖЕ **СЛЫШААХЪ** **А**ПКОС^ТОЛЫ **ГЛА**СЪ **У**НЪ **Ѣ** СТРАХА **СВОЕГО** **ПА**ДШЕ **ДО**ЛѢ [ГЛА]ГЛАВОЮ **И** **ВЕЛЪМИ** **ОУ**БѢОАШЕ **С**Е **ДУНАТА** 144v1Krm; **Ю**ГОЖЕ **СЛА**ВАТЬ **НЕ**БЕСНИ **У**ИНОВЕ **ВЕЛЪМНИ** **ВЪ**ПИЖЕ **С**ВАТЬ **С**ВАТЬ **С**ВАТЬ **ЕСИ** **Б**ОЖЕ **ТРА**НѢ 187r18Zag, **ВЕЛМИ** **ПО**ЖЕ 152r28Hlud **КА**СНО **ВЪ**ПИЖЕ 228c22Orb; **У**МРАУЕНЪ **МНО**ГИМИ **СМ**ЖЕНЬМИ **ВРА**ЖИЯМИ **ПРѢ**ЗРѢВЪ **СП**ОДОБИ **ВЕЛЬМИ** **СИ**ЖЕ **С**ВѢТЬ

ТОВОЖ НЕПОРОУНАѢ УНѢСТИМЪ СРЦДЦЕМЪ ТРАНΩС
189r14Zag, **ВЕЛМИ** СИНАЖИИ СВѢТЬ 153v28Hlud
ЯСНО ВЪСИНАВЫ 230b31Orb • *ѣласно; громко;*
loudly: ГЛАСЪ ТРЖЕЗИ ЗВАЦАШАЕ **ВЕЛМИ**
ἤχει μέγα Ex19,16 Grig Lobk Orb Hlud;
СЗКРЗЖЕТААХЖ БО ЗЖЕЗИ СВОИМИ НА ХРИСТА И
РИКААШЖ НАН' СИРЪУСЪ **ВЕЛ'МИ** В'ПІЖЩЕ МЕГЛА
comPs21,14 Bon Pog; И ЕЛИКО СЛЫШАШЕ
ΑΠΚΟΣΤΟΛΩΣ ВЪСИ ВЪСПЛАКАШЕ СЕЪ **ВЕЛМИ**
μεγάλως 163r4Krn; РЦЫ МИ УЛОВЪУЕ ИЖЕ
ПЛАУЕШИ И РЫДАЕШИ **ВЕЛ'МИ** УТО МОЖЕШИ
СЪТВОРИТИ СЪ ПЛАУЕМЪЪ ΠΕΡΙΣΟΑ 201r26Krn;
ΑΒΝΙΕ **ВЕЛМИ** РЫКНЖВЪ ПАДЕ И ИСПΟΥСТИ ΔΟΥΧΩ
156v20Stan ♦ **ВЕЛЬМИ** ПАУЕ ΜΝΟΩΥ *ἰοβεке,*
ушѣе ἰοβεке; еще больше, значительно
больше; much more, even more; – πολλῶ
μᾶλλον. ВСЕГДА ПОСЛОУШАСТЕ МЕНЕ НЕ ЯКО ВЪ
ПРИШЕСТВИЕ МОЕ ТЪКМО НЖ НЪДНѢ **ВЕЛМИ** ПАУЕ
ВЪ НЕПРИШЕСТВИЕ МОЕ πολλῶ μᾶλλον Ph2,12
Karp] зѣло Slep — Cf. БОЛЕ, БОЛЬМИ, БОЛЬШИМИ,
ВЕЛИКО sub 1, ВЕЛИЦѢ, ВАЩЕ, СѢЛО, МЗНОГО,
МЗНОСѢ, ПАУЕ

Loci corrupti: про мльвити: УТО **ВЕЛЬМИ**
ПЛАУЕТЕ СΑ ΩΡΟΚΟΒΝΙЦΑ НѢСТЬ ОУМРѢЛА НЪ
СПИТЬ τί θορυβεῖσθε καὶ κλαῖετε Mc5,39 Rad] мльвити
и плауете сΑ Dbm Dbj Jov Ktr Krat Mkd; – про вели:
они же прилежѣѣхж гласы **ВЕЛЬМИ** ПРОСАЩЕ ЕГО
НА ПРОПАТНЕ ΦΩΝΑΙΣ μεγάλας L23,23 Dbm] гласы
велии Ktr(bis) Krat Orb Hlud, велики Dbj Rad, великими Mkd

Cf. БОЛЬМИ, БОЛЕ, БОЛЬШИМИ, ВЕЛИКО sub 1,
ВЕЛИЦѢ, ВАЩЕ, СѢЛО, МЗНОГО, МЗНОЖАЕ

• ВЕЛЬМИ ИМОВИТЪ v. ИМОВИТЪ • ВЕЛЬМИ
МЖДРЪСТВОВАТИ v. МЖДРЪСТВОВАТИ •

KSM

ЗР

ВЕЛЬМОЖА Stan v. ВЕЛЬМЖЖА

ВЕЛЬМОЖЬСКЪ comPog v. ВЕЛЬМЖЖЬСКЪ

ВЕЛЬМЖЖЬ v. ВЕЛЬМЖЖА

ВЕЛЬМЖДРЪСТВОВАТИ v.

ВЕЛЕМЖДРЪСТВОВАТИ

ВЕЛЬМЖЖА, -А m., ВЕЛЬМЖЖЬ, -А m.

comPsalt Grig (Lobk) parOrb Stan Les Krn

Formae: ВЕЛЬМОЖА Stan, ВЕЛЬМЖЖЬ Krn

велможа, ѿлемец, блаѿородник;
вельможа, знатный человек; magnate,
nobleman; – δυναστής, μεγιστάν, μέγας
ἄνθρωπος, ἄρχων: КЫ БО ЦѢСАРЪ И КЫ
ВЕЛМЖЖА ΖΕΜΖΝΖΙΧЪ ПРИРАВНАТЬ СΑ ΒΟΖѢ ΤΙΣ
δυναστής comPs75,13 Bon, великЪ И **ВЕЛМЖЖА**
Pog; ΜΝΟΑ **ВЕЛМЖЖЕ** ВЕЛИУНАТЪ СΑ ΜΕΓΙΣΤΑΝΕΣ
Pr8,16 Grig, **ВЕЛЬМИЖЕ** (sic) Lobk, **ВЕЛ'МЖЖИ** Orb; И
ИЗЫДЕ НА ПЕРЬСЫ ПО МОРЮ И СИЕ ОУВѢДѢВЪ
ВАРЬВАРЬСКИИ **ВЕЛМОЖА** ΓΛΑΓΟΛΕΜΥИИ ΚΑΓΑΝЪ
ПРИИДЕ И ТЪ СКОЗѢ ФРЖИИ 295v2Stan; ΜΝΟΖЫ
ЖЕ ПРѢЖДЕ ГОДА Ω **ВЕЛМОЖЬ** ВЪ ПЕСЬ МѢСТО
СВЕДЕНИ БЫШЖ ВЪ АДЪ 206v24Stan; ВЪСТА БО
ВЕЛ'МОУЖ НЕЕΜΑΝЪ И ΠΟΝΔΕ ВЪ ТЫРЬ КЪ
ПРОРОКЪ ЕЛИСЕЪ И СТА НА ДВОРЪ ἄρχων 33v25Krn;
ВЪ СИР'ИИ БѢШЕ НѢКЫИ ЦАРЬ И ИМѢШЕ ЕДИННОГО Ω
ВЕЛ'МОУЖЬ СВОИХЪ НЕЕΜΑΝЪ ИΜΕΝΕΜЪЪ μέγαν
ἄνθρωπον 33v3Krn; ДОСТОИИ' БО ЕСИ ЦѢСАРЬЕВИ
ПРѢДСТОАТИ И СЪ **ВЕЛ'МЖЖИ** УСТЬ ПР'ЕМАТИ
σὺν μεγιστάσι 259v7Les; ПРИШЪДЪШОУ ЖЕ
Ιωσὶφъ ИС ТЕМНИЦЖ И РЕУЕ КЪ НЕМОУ ЦѢСАРЬ
ΦΑΡΑΩΝЪ ПРѢДЪ **ВЕЛ'МЖЖИ** СВОИМИ ἔμπροσθεν
τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ 265v22Les — Cf. БОЛѢРИНЪ,
ВЕЛИКЪ, КЪНАСЪ, МОГЖТЬ, СИЛЪНЪ

KSM

ЗР

ВЕЛЬМЖЖЬСКЪ, ВЕЛЬМОЖЬСКЪ,

-ЗИИ adj.

comPsalt

блаѿороднички, дворѿански; вельможеский;
of magnate, of nobleman; – δυνατός: ИСПРАВЕЛШИИ
БО ОУЧЕНИЕМЪ ЗАΚΟΝΖΝΖΙΜЪ ΔΡΖΖΝΟΒΕΝΙΕ НЕ БОЖТЪ
СΑ СТОУДА НИ ЦѢСАРЬСКА НИ **ВЕЛМЖЖЗСКА**
δυνατῶν comPs118,46 Bon, **ВЕЛЬМОЖКА** Pog – ΕΧΗ

0

ЗР

ВЕЛЬРЪУЕВАТИ v. ВЕЛЕРЪУЕВАТИ

ВЕЛЬРЪУИВЪ v. ВЕЛЕРЪУИВЪ

ВЕЛЬРЪУНЕ v. ВЕЛЕРЪУНЕ

4. *дозволува; позволять, разрешать; to permit, to allow; – ἐπιτρέπειν*: и сие створимъ аще оубо *ВЕЛИТЬ* вогъь ἐάντερ ἐπιτρέπη ὁ θεός Нб6,3 Karp Slep; жены вашъ въ црѣкѣвахъ да мльуать не *ВЕЛИТЬ* бо са имь глаголати оу̑ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς IC14,34 Karp Slep; учити женѣ не *ВЕЛА* οὐκ ἐπιτρέπω IT2,12 Karp Slep

KSM

ЛМЗР

ВЕНДИМИАНЪ, -а м., ном. propr.

Stan

Вендимијан; Вендимиан; Vendemianus, Bendemianus; – : преп., пустыник Витиниски, ученик на св. Авксентиј, † ок. 512, 1.Feb.: въ тѣждѣ денѣ (1.Feb.) прѣподѣбнаго ѿѣца нашего *ВЕНДИМИАНА* I31r24Stan; прѣподѣбнын ѿѣць нашь великын *ВЕНДИМИЯ* бысѣтъ оученикъ прѣподѣбномуу ѿѣцоу нашемуу авксентию I31r26Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВЕНЕВЕНТЪ, -а м., ном. propr. loci

Stan

Веневетий; Веневет; Benevento; – : г. во Италија, во близина на Неапол: сѣвѣщенномоу ученикъ аноурин бѣше съ дружиною своєю при диклантианѣ цѣсарини и тимофея кнеза сампсоньскыне страны юпискѣопъ *ВЕНЕВЕНДА* 19v3Stan; и паки вържень бысѣтъ въ тьмницоу пришьдша же на посѣуение юго ѿ *ВЕНЕВЕНДА* два приуетника юго юта быста 19v12Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВЕНЕДИКТЪ, -а м., ном. propr.

kalOhr kalSlep Zag trOrb Stan

Бенедикт; Бенедикт; Benedict; – Βενέδικτος: св. Бенедикт Нурсиски (480–550), реформатор на западноевропейското монаштво, основач на бенедиктинскиот монашки ред, † 543, 14.Mart., in Slep 15.Mart., in Ohr 21.Mart., in Stan etiam 11.Mart.: сѣвѣтѣго *ВЕНЕДИКТА* еписѣопа римзска Βενεδίκτου I25r15Slep (15.Mart.); *КА* (Mart.) страсѣтъ сѣвѣтѣомоу *ВЕНЕДИКЗТОУ* 105v9Ohr;

мѣсаца тогѣ *ДИ* (Mart.) памкаты прѣподѣбнаго ѿѣца нашего *ВЕНЕДИКТА* архимандрита тоу ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Βενεδίκτου 165v5Stan; въ тѣждѣ денѣ (11.Mart.) ... прѣподѣбнаго ѿѣца нашего *ВЕНЕДИКТА* 163v19Stan; прѣподѣбнын ѿѣць нашь *ВЕНЕДИКТЪ* бѣ ѿ римскааго градѣ 165v6Stan; высотож житиѣ на кѣво былъ еси ѿ *ВЕНДИКТЕ* ѿ Βενέδικτε 19d18Orb, *ВЕНДИКТЕ* 20v11Zag

Nota: ВЕНЕДИКТЪ 222v18.19Stan v. ВЕНЕДИМЪ SM(ВЕНЕДИКЗТЪ) ЗР

ВЕНЕДИМЪ, -а м., ном. propr.

Stan

Венедим; Венедим; Veneditimus; – Βενέδιμος: св. мчк, † во Атина заедно со Ираклиј и Павлин при имп. Дециј (249–251), 14.Iun., 15.Mai., in kal. 18.Mai.: въ тѣждѣ денѣ (14.Iun.) стрѣсть сѣвѣтѣхъ мжученикъ ираклиѣ павлина и *ВЕНЕДИМА* пострадавшихъ въ градѣ видинѣ τῶν ἁγίων μαρτύρων ... Ἰρακλείου, Παυλίνου καὶ Βενεδίμου 246v13Stan; — ВЕНЕДИКТЪ про ВЕНЕДИМЪ: въ тѣждѣ денѣ (15.Mai.) сѣвѣтѣхъ мжученикъ ираклиѣ и павлина и *ВЕНЕДИКТА* 222v18Stan; хрѣстоѣви мжученици ираклиѣ и *ВЕНЕДИКТЪ* и павлинѣ въ атиньстѣ градѣ сже хрѣстиѣне проповѣдаш хрѣстоѣоима 222v19Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВЕНЕИ, -ѣ м., ном. propr.

Stan

Венеј; Веней; – Βιναῖος: св. мчк † во Цариград, 30.Iul. (cf. Сергиј II: 229, 230): мѣсаца тогѣ *ДИ* паматѣ ... сѣвѣтѣхъ вениamina и венина и *ВЕНЕИ* Βενίου καὶ Βιναῖου 289v3Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВЕНЕФАЛЪ, -ѣ f., ном. propr. loci

Stan

Венеѣали; Венефалы; Venephali; – : непознато место во ж. на св. Сава: въ тѣждѣ денѣ памкаты прѣподѣбнаго оѣѣца нашего саѣвы иже въ *ВЕНЕФАЛЕХЪ* 318r19Stan – ЕХН

∅

ЗР

БЕННАМИНОВЪ, БЕНЬАМИНОВЪ adj. poss.

Ohr Slep Vran Karp Verk Grig Lobk parOrb parHlud proVtš Les

Венѣминов, на Венѣмин; Бениѣминов; pertaining to Benjamin; – τοῦ Βενιαμίν: (v. БЕННАМИНЪ): и дастъ имъ вогъз саоуѣ сѣрна кисова мѣжа ѿ колѣна **БЕНЗАМИНОВА** ἐκ φυλῆς Βενιαμίν A13,21 Ohr, **БЕННАМИНОВА** Slep Verk, **БЕННАМИНОВА** Vran, **БЕННѢМИНОВА** Karp; се уѣса ваша видатъ и уѣи **БЕНЗАМИНОВА** брата моего ѣко уста глаголаща к вамъ ои ὀφθαλμοῖ Βενιαμίν Gn45,12 Grig, **БЕННАМИНОВИ** Hlud] **БЕННАМИНА** Lobk Orb; повелѣ своему домодръжцоу да дастъ имъ многъ пшеницъ бес цѣны и да вложить въ вѣтнице **БЕНЪАМИНОВО** уашъ ѡтан и скоро да ѡпоуститъ ихъ съ радостихъ ἐν τῷ μαρσίλω Βενιαμίν 269r19Les — Cf. **БЕННАМИНЪ**

SM

ЗР

БЕННАМИНЪ, БЕНЬАМИНЪ, –А m.,

nom. progr.

Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Bit Zag trOrb trHlud Stan Les Krn

1. Вениѣмин; Бениѣмин; Benjamin; – Βενιαμίν: најмладиот од дванаесетте синови на Яков: іѡсифа же и **БЕННАМИНА** роди ихъ ѿ рахїліе Βενιαμίν 44v2Krn; абые вѣста іаковъ и поетъ о бои свои жени и единадесѣте емоу отроуеете јако **БЕНІАМИНЪ** еше не бѣше сѣ родиль Βενιαμίν 150r14Krn; вѣзрѣвѣ же ѡнима иѡсїѣ видѣ **БЕНЪАМИНА** брата своего Βενιαμίν Gn43,29 Grig Lobk Orb Hlud; **БЕНІАМИ** бо сѣрнъз болѣзни сказаютъ са Βενιαμίν comPs67,28 Воп Pog; прѣдъ ефремомъ и **БЕННАМИНОМЪ** и манасемъ вѣздвигни силъ тж и приди Βενιαμίν Ps79,3 Воп Pog Rdm Dčn; в сѣднѣхъ левгитъ на иуды же ·БІ·ТИ колѣномъ растеса свож да дѡше мою ненависть ѡблнчнтъ еже ѿ **БЕННАМИНА** безаконно 79r18Bit, sim. 115a22Orb 42r15Hlud

2. ѣакон, мчк персиски, †424, следбеник на св. Авда, 31.Mart.: мѣсѣца тогѡ ·Л· (Mart.) ... страсть свѣтѣго **БЕННАМИНА** и прѣподѡбнаго василиѣ уюдотворца 179v20Stan; по семь въ

·Л· лѣтѣхъ мнозы мѣхъѣнѣци явишъ са ѿ нихъже юсть **БЕННАМИНЪ** дѣаконъ иже трѣсти ѡстры ·К· вѣнзенныѣ въ noktи ржунныѣ и ножныѣ приємъ 180r10Stan; новы же ишѣ пакы твѣды **БЕНЪАМИНЪ** нж и витали свѣтилникъ блждницъ спѣсѣж вогѡви 19d12Orb, **БЕНЗАМИ** (sic) 20v8Zag – EXH

3. св. мчк, † во Цариград, 30.Iul., in kal. 29.Iul.: мѣсѣца тогѡ ·Л· (Iul.) паматѣ ... сѣвѣтѣхъ **БЕННАМИНА** и **БЕННА** и **БЕНЪА** 289v2Stan – EXH

KSM

ЗР

БЕННАМИНЪ, БЕНЬАМИНЪ adj. poss.

Grig Lobk parOrb Stan

Венѣминов, на Венѣмин; Бениѣминов; Benjamin's; – τοῦ Βενιαμίν: (v. БЕННАМИНЪ): нападъ на вѣиѣ **БЕНЗАМИНА** брата своего плака са ѡ немъ ἐπὶ τὸν τράχηλον Βενιαμίν Gn45,14 Grig Lobk Orb] на вѣиж **БЕННАМИНОВЪ** Hlud; павель же жидовинъ сы ѿ племене **БЕННАМИНЪ** и бѣ фарсеи 257v15Stan] ѿ племене же [БЕ]БЕНІАМИНОВА 182d18Vtš – EXH — Cf. **БЕННАМИНОВЪ**

KSM

ЗР

БЕНИИ, –ІА m., nom. progr.

Stan

Вениѣ; Вениѣ; – Βένιος: св. мчк, † во Цариград, 30.Iul. (cf. Сергиѣ II: 229, 230): мѣсѣца тогѡ ·Л· паматѣ ... сѣвѣтѣхъ **БЕННАМИНА** и **БЕННА** и **БЕНЪА** Βενίου καὶ Βιναίου 289v3Stan – EXH

Ø

ЗР

БЕНИФАНТЪ Stan v. **БЕНИФА(Н)ТЪ**

БЕНОУСИИ, –ИИ m., nom. progr. loci

Stan

Венус; Венус; – : место во Римѣ: въ тѣже дѣнь свѣтѣхъ моуѣнѣжъ филика ѣпѣскопа и ѣноуарѣ презвитера и фоггоуниѣна и септемиѣна в римѣ страдѣвшнхъ на мѣстѣ **БЕНОУСИИ** 25v17Stan – EXH

Ø

ЗР

ВЕНЬАМИН- v. ВЕНИАМИН-

ВЕНИАМИН- v. ВЕНИАМИН-

ВЕОРОВЪ adj. poss.

Krn

Веоров, на Веор; Веоров; Veor's; – τού Βεώρ: Веор – татко на Валаам, претскажувач во СЗ: јако нѣкто валаам⁷ имѣнемъ влзхвѣкъ сѣднъ **вѣорѣ** бѣ вѣ вѣрѣме ωно τού Βεώρ 228v17Krn; глаголетъ валаам⁷ сѣднъ **вѣорѣ** τού Βεώρ 19v15Krn – ЕХН — Cf. вѣсорѣвѣ

∅

ЗР

ВЕПРЬ, -Ѧ m.

Psalt comPsalt

дѣва свиња, вейар; кабан, вепрь; boar; – οὐς, χοῖρος: озова и **вепръ** ѿ лжга οὐς Ps79,14 Bon Pog Rdm Dĉn; јако **вепръ** бо тако и лѣстѣ тѣмѣниемъ крѣмитѣ са χοῖρος comPs79,14 Bon Pog – ЕХН

KSM

ЛМ

ВЕРИГА, -Ѧ, ВЕРИГЪ, -Ѧ f.

Dbm Rad kalKrp Mkd kalSlep Karp Vtš Stan Les Krn

верига, синцир, окови, ѿранѣи; цепь, цепи, оковы; chain, fetters; – ἄλυσις, δεσμός, μέταλλα; ἄλυσίδα (Krn): иже живеше въ гробѣхъ и ни **веригами** никтоже можаше его свѣзати ἄλυσει Mc5,3 Rad, **вѣригами** Mkd] жжемъ желѣзнымъ Dbm Dbj Krp Krat; възложи на вые свѣтѣлаго и на нозѣ **веригы** желѣзные и повелѣ посрѣдѣ градѣ водити ѣго br1Stan; тогда исплзнитель цѣарѣства магнетѣ имѣнемъ проси оу цара раздрѣшити свѣтѣлаго геωργία ѿ **вериги** ἀπὸ τὴν ἄλυσίδα 186v21Krn; поразоумѣи же възлюблене сѣщнихъ въ изгнанихъ съ **веригами** и лютыми ранами стажаемымъ καὶ μετάλλοις καὶ ἐν πικρῇ δουλείᾳ ἐξεταζομένους 13r22Les; спадошж ѣмоу **веригы** с ржкѣ ѣго и с ногоу аи ἄλυσεις A12,7 Karp] жжа желѣзнаѣ Ohr Slep Str Vran Verk; рима не вставѣ принде к намъ ихъже ради носиль ѣси ѣскѣнымъ

веригы ἀποστολόμω прѣвопрѣстолниче τιμίον ἄλυσεων 115v15Stan, sim. 121v12Slep, sim. 126c11Vtš • **fig.** ω сѣхъ вѣсѣхъ нѣскѣтъ разоумѣважшаго нѣскѣтъ потѣщаниа положившаго нь оуныниѣ и пѣчалѣ вѣка сего јако **веригами** прѣвѣзаны ѣскѣтъ оумъ нѣашѣ ἄλυσις 134v17Les • **term. liturg.** **Чесни вериги на св. аѣ. Пейар; Поклонение честным веригам ап. Петра; the Veneration of the Precious Chains of Apostle Peter; – ἡ προσκύνησις τῆς τιμίας ἄλυσεως τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου:** црковен празник, 16.Ian.: ·σι· поклонение **веригъ** свѣтѣлаго петра τῆς τιμίας ἄλυσεως 154v1Krp, sim. ѣвстѣнзимъ **веригамъ** 121v9Slep, sim. ѣвскѣныхъ **веригъ** 115v11Stan, sim. поклонение ѣвстниѣ **вериги** 126b12Vtš — Cf. желѣзо sub 2, окови, пленица, пжто, сѣжѣа, сѣжѣз, жже sub 2, жѣа

KSM

ЗР

ВЕРИЖЬНИКЪ, -Ѧ m.

Karp Verk

заробенник, заѿвореник; арестант; captive, prisoner; – δέσμιος, δεσμιώτης: егда же придохомъ в римъ сътънникъ прѣдасть **верижники** старѣишинѣ коннѣстѣи τούс δεσμιούς A28,16 Karp Verk] ажники Str; мжжъ нѣкы ѣсть вставленѣ филиксомъ (**в**)**ерижникъ** δέσμιος A25,14 Karp] ажъникъ Str Verk; конномъ не бѣ исты и да **верижники** избиати τούс δεσμιώτας A27,42 Karp] ажники Str; **верижникъ** ѿ ѣроуѣсѣалима прѣданъ(ъ) выхъ в ржцѣ римлѣномъ δέσμιος A28,17 Karp Verk] свѣзаны Str – ЕХН — Cf. свѣзѣнь, жжъникъ

М

ЛМ

ВЕРКИѦ v. АВЕРКИѦ

ВЕРОН, -Ѧ m., nom. progr. loci

Stan

Веруја; Верия; Verea, Veria; – : г. во Киликија (провинција во Мала Азија): и въ **верон** вѣденыи выше поклонити се идоломъ 3r22Stan; поущенъ бывъ съ свѣтымми дѣвами

Ω *Верон* въ ариклинѣ Фракиѣ 3r26Stan; тѣ свѣтѣи бѣстѣ Ω градѣ *Вероѹм* киликинскаго 152v26Stan; и идоста близь *Вероѹм* [идоста близь *Верон*] и създастѣ келинѣ малѣ и вьлѣзостѣ вьнатрѣ вь дверци малѣ 153r2Stan; приведеиъ бысѣтъ вь *Верон* свазань и мѡлѣитвоѡ водѣ изъ зема изведе и многы идолослоужителя оувѣща вѣровати хрѣстоуви 220r19Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВЕРОНИКИЯ, -ИЯ f., nom. propr.

Stan

Вероникија; Вероникия; Veronica; – : жената болна од крвотечение која Исус ја исцелил, 12.Iul.: вь тѣжѣ денѣ андреѡ и прова и страѣстѣ свѣтѣиѡ *Вероникия* иногда крвотоуивѣ исцѣлѣвѣш Ω спѣса нашего искѡу хрѣстоу 272v25Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВЕРОНА, -А f., nom. propr. loci

Stan

Вероја; Вероя; Verea; – *Вѣроја*: град во Тракија: тѣмь ливерни по мнозѣ рѣци шблици нечестия кертичѣска потоуень бысѣтъ вь *Верон* Фракинскѣ 318r13Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВЕРСАВЕЕ v. **ВЕРСАВЕЯ**

ВЕРСАВЕЯ, -ЕЯ f., **ВЕРСАВЕЕ** indecl. f.,
nom. propr.

etiam **Вирсавета**¹, **Вирсавее**¹

Bon Pog comPsalt

Вирсавија; Вирсавия; Bath-sheba; – *Вирсавее*: жена на цар Давид, мајка на цар Соломон (2Rg12,24): вь концѣ ѡалѣмѣ давидовѣ вьнегда приде кз немоу наѡанѣ прокрѡжѣ егда вьниде кз *Вирсавет* прѡс Вирсавее Ps50,2 Bon, кз *Вирсавет* Pog; *Вирсавее* бо рзвеникѣ сказаеѣтѣ са Вирсавее comPs50,tit Bon, *Вирсавее* Pog – ЕХН

KS(Вирсавета)

ЗР

ВЕРЪ, -А m., nom. propr. loci

Vran

Верија; Верия; Verea, Veriah; – *Вѣроја*: старомакедонски град во подножјето на Олимп (Verria, Karaferia, Ver): братиѡ же поциж ѡслашѣ Павла и силѣ вь *Верѣ* εις Вѣројаѡ A17,10 Vran – ЕХН

S(Верѣ)

ЗР

ВЕРЪНИКИ indecl. f., nom. propr.

(Str) Karp Verk

Верникија; Верникия; Bernice; – *Вѣрѣки*: најстарата ќерка на Ирод Агрипа I и сестра на Агрипа II: агрипа цѣсарѣ и *Верѣки* придоста вь кесариа цѣловати фиста Вѣрѣки A25,13 Karp Verk, *Вѣрѣки* (sic) Str – ЕХН

S

ЗР

ВЕРѢЯ, -ИЯ f.

Psalt comPsalt Grig parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Vtš
Les Km

резе; запор; a lock; – *мохлѡс, клеѣθρον*: сзкроушишѣ са врата мѣдѣнаѡ и *Верѣя* желѣзѣнѣж мохлѡс comPs9,7 Bon Pog, sim. Ps106,16 Bon Pog Rdm Dčn; вратѣ смртѣнаѡ хрѣстоуе ни гробѣнѣ пѣчати ни *Верѣя* вратѣнѣ клеѣθρα τѡν θυρѡν 173v4Zag 135v8Šaf 214a8Orb 140v20Hlud; сзнидѣ вь зема еѡже *Верѣя* и заклепи вѣуниѡ оѡ мохлѡѡ Jon2,7/Ct Grig Hlud Bon Pog Dčn; хоцѣтъ погоуѣбити и дѣрѣ хоцѣтъ сзтрѣти и *Верѣя* мохлѡс 87v24Krn; и сзкроушаѣ *Верѣя* вѣуниѡе нѡу ѡстѣним ти сзхожденїемѣ 82b29Vtš — Cf. заклепѣ, затворѣ KSM КТ

ВЕСЕЛЕНЛЗ, -А m., nom. propr.

Krn

Веселил; Веселил; Beseleel; – *Весееле*: син на Уриѣ од коленото Јуда обдарен со посебни способности поради што му е доверена градба на скинијата на заветот (cf. Ex31sq): и пакы вь левите глаголетѣ ѡко исплѣни доу хѣ господѣнь *Веселенла* Весееле 38r26Krn; и пакы вь левите глаголетѣ и

ИСПЛЗНИ СЕ Д<ΟΥ>ΧΑ Γ<ΟΥ>Κ<ΠΟΔ>ΝΗΑ **ВЕСЕЛЕНЛЪ** ЕС<ТЬ> И ДРОУΓΓΑΑ С<В>Д<Ф>ΤΕΛ<Τ>ΣΤΑ ΡΑΔΙ С<В>Λ<Α>Γ<Ο> Δ<ΟΥ>ΧΑ Βεσελεήλ 132v25Krn; И С<В>ΝΙΔΕ Д<ΟΥ>ΧЪ Γ<ΟΥ>Κ<ΠΟΔ>ΝЪ И НАСТАВІ ИΧ ИΝ<Τ>ΔΕ Д<ΟΥ>ΧЪ В<Ф>РЫ ИСПЛЗНИ **ΒΕΛΙΑ** (sic) И ТЪ Д<ΟΥ>ΧЪ ΩΕΖΩΨΡΑΕИ И Д<ΟΥ>ΧЪ ΕΖΣΧΗΤИ ИΛΙΑ Βεσεлеήλ 131v16Krn – EXH

Ø

ЗР

ВЕСЕЛИЕ, -иѡ п.

Dbm Dbj Krat Mkd Ohr Slep Str Vran Karp Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

1. *veselostī, ubavo rasīolozhenie; veselie; cheerfulness, merriment; – εὐφροσύνη, ἀγαλλίασις, θυμηδία, εὐαχία. ВЕСЕЛИЕ* БО ВЕЛНЕ ΥΛΟΒ<Ε>ΚΟΥ ΕЖЕ БЪИТИ СЪ БОГОМЪ Εὐφροσύνη comPs20,7 Bon Pog; РАБОТАНТЕ Γ<ΟΥ>Κ<ΠΟΔ>ΕΒИ **ВЗ ВЕСЕЛИИ** ἐν εὐφροσύνη Ps99,2 Bon Pog Rdm Dčn; ТЪМЪ СЪ **ВЕСЕЛИЕМЪ** ТОГО ПРНЕМЪШЕ ΜΕΤ' Εὐφροσύνης 13r30Zag; БЖДЕТЪ ДОМОУ ИЮДОВОУ ВЪ РАДОСТЪ И ВЪ **ВЕСЕЛИЕ** И ВЪ ПРАЗНІКЪИ БΛ<Α>Γ<Ι>Σ И ВЪЗВЕСЕЛИТ СА ИΣΤΙΝΟΑ ΕΙΣ χαρὰν καὶ ΕΙΣ Εὐφροσύνην Zch8,19 Grig Lobk Orb; И БЖДЕТ ТИ РАДОСТЬ И **ВЕСЕЛИЕ** И РАДОСТИ ТВОЕЖ НИКТОЖЕ НЕ ВЪЗМЕТЪ Ω ΤΕΒΕ χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις 64v25Les ● *fig.* ОБРАТИЛЪ ЕСИ ПЛАУЪ ΜΟИ НА РАДОСТЪ ΜΗ<Ε> ΡΑΣΤΡЪΓΑ ВР<Ε>ΤНШТЕ ΜΟΕ И ПР<Ε>ΠΟУСА ΜΑ **ВЕСЕЛИЕМЪ** Εὐφροσύνην Ps29,12 Bon Pog Rdm Dčn; СЕГО РАДИ ПОΜΑΖΑ ΤΑ ΒΟΓ<Υ> ΒΟΓ<Υ> ΤВОИ ΜΑΣЛОМЪ **ВЕСЕЛИ<Т>** ἀγαλλιάσεως Hb1,9 Karp] РАДОСТИ Оhr(bis) Slep Str, РАДОСТІЮ Verk; ПИАТЪ **ВЕСЕЛИЕ** ПИАТЪ ВІНО ПОΜΑЖЪТЪ СА ΚΡΗΖΜΟЖ Εὐφροσύνην Is25,6 Grig Lobk Orb Hlud; ПАΜΑΤ<Ε> ΤИ РАДОС<Τ>Υ И Д<ΟΥ>ШЕВНАГО **ВЕСЕЛИ<Т>** καὶ ψυχῆς θυμηδίαν 65r18Zag 43v6Saf 79c40Orb 7v23Hlud — Cf. ВЪЗВЕСЕЛИЕ, ОБРАДОВАНИЕ, РАДОВАНИЕ, РАДОСТЬ, РАДОЩА

2. *veselba, žozba, iip; veselie, pirišestvo, pир; feast, banquet; – ἀπόλαυσις, ὑλομανία.* БРАТИЖ И РОДЪ И РОДИТЕЛА ΥΑΔΑ **ВЕСЕЛИЕ** ИΓΡΑΝІЕ ПИЩЪ СВАРЫ СНА ВС<Ε> ΩСТАВНШЕ 310r1Les; ВЪЗВЫСИТ СА ΥΛΟΒ<Ε>ΚЪ ПОΜЫСЛОМЪ ИЛИ СРЕБРОЛЮБИЕМЪ И ТЫЩЕСЛАВІЕМЪ ИЛИ СМ<Ε>ΧΟМЪ И **ВЕСЕЛІЕМЪ** И ΓНЖСНЫМЪ

ВЛЪШЬВЕНІЕМЪ ὑλομανίας 29r24Les; НЪ ПРНЖТЬ ЕГО ЯКО ИЗЪ ΜΡ<Τ>ΒΥΧ<Ε> ВЪСКР<Ε>СЪША И **ВЕСЕЛІЕ** ВЕЛИКОЕ О ΝΕΜЪ СЪТВОРИ 45r24Les; И ГРАДОМЪ ИЗБИ И СЛАНΟЖ ПОСОУΨИ ΔΑ ΗИ ВІНА НА **ВЕСЕЛИЕ** НИ ДР<Ε>ΒΑ НА ПИЩЪ ИΜЖТЪ ἀπόλαυσιν comPs77,47 Bon Pog — Cf. ПИРЪ

Notae: ВЕСЕЛИЕ PRO ЗАУАТІЕ: ВЕС<Ε>ΜΕΝΟ ИΜЖШИ **ВЕСЕЛИЕ** ἄσπορον ... σύλληψιν 181r7Zag 146v5Hlud] ВЕС<Ε>ΜΕΝΩΝΟ ЗАУЖТІЕ 139r5Saf 221d20Orb; ВЕСЕЛИЕ PRO СΚΗΝΩΜΑ Ps25,8 Dčn et pro ΠΟΛΙΤΕΙΑ 29r22Zag v. ВЪСЕЛЕННЕ; ВЕСЕЛИЕ PRO ΔΟΓΜΑ 34r15Zag v. ВЕЛ<Ε>ННЕ

♦ ВР<Ε>ЩИ ВЕСЕЛИЕ v. ВР<Ε>ЩИ ♦

KSM

КТ

ВЕСЕЛИТИ (СА), -лж (СА), -ЛИТЪ (СА) ipf.

Evang Apost Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les Krn

1. *КОГО, УЪТО весели, развеселува (некоѡ); веселить, доставлять радость; to cheer (somebody), to rejoice; – εὐφραίνειν, χαροποιεῖν.* И ВІНО **ВЕСЕЛИТЪ** СР<Д>ЦЕ ΥΛΟΒ<Ε>ΚΟΥ Εὐφραίνει Ps103,15 Rdm Pog] ВЪЗВЕСЕЛИТЪ Bon Dčn; АЩЕ БО АЗЪ СКРЪБЪ ВΑΜЪ ТВОРА ТЪМЪ Κ<Ε>ΤΟ ΕΣΤЪ **ВЕСЕЛИИ** ΜΑ ΤЪΚ<Ε>ΜΟ ПРНЕМΛΑИ СКРЪБЪ Ω ΜΕ[НЕ] Εὐφραίνων 2C2,2 Ohr Slep Str Karp Verk; КРАСНО БΛ<Α>Γ<Ο>ΟΥΧΑΚЕШЫ ЯКОЖЕ ДРЪГИ РАИ И Д<ΟΥ>ШЕ **ВЕСЕЛИШЫ** И ОСТАВΛΑΚЕШИ НЕДОУГЫ 31c11Viš; ИЗНОСИ КЪЖДО ИЗЪ СВОЕЖ Д<ΟΥ>ШЖ ВС<Ε>ΚЖ ПΕΥΑΛЪ ΖΕΜΝΥХЪ ВЕЩЕН И ПРНМЕТЪ СЪ ЛЮБОВІЖ СЛАДКАА СЛОВЕСА ΜΕΔОВНА БО СЖТЪ **ВЕСЕΛΑЩЕ** Д<ΟΥ>ША Εὐφραίνοντα 254r1Les; ВРАГЫ СТРАШЖ И ΩСКР<Ε>ВΛ<Ε>Ж В<Ф>РНЫЖ **ВЕСЕΛΑ** И ПРОСВ<Ε>ЩАЖ И ПРНШЕСТВІЕ ВЪЗВ<Ε>ЩАЖ ВЕЛИКАГО Ц<Ε>САР<Ε> Х<РИ>СТА χαροποιῶν 301v23Les — Cf. ВЪЗВЕСЕЛИТИ, РАДОВАТИ

2. *refl. се весели, се развеселува; веселиться, радоваться, ликовать; to cheer (oneself), to rejoice; – ἀγαλλιᾶσθαι, εὐφραίνεσθαι, μεθύσκεσθαι, τέρπεσθαι, συνευφραίνεσθαι, συνευχεῖσθαι, θαρσεῖν, ἐπαγάλλεσθαι, ἠθεῖν, σκρτᾶν, ἀριστεύειν.* РАД<ΟΥ>НТЕ С<Ε> И **В<Ε>ЛНТЕ СЕ** ЯКО СПОД<ΟΥ>БИТЕ СЕ ВЪИТИ РОДИТЕЛІЕ ТАКОБІЕ ДЪЩЕРЕ ἀγαλλιᾶσθε 175v23Krn; ДА ВЪ ЯВЛЕННЕ

СЛАВЫ ЕГО ВЪЗРАДОУЕТЕ СЯ *ВЕСЕЛЯЩЕ СЯ* ἀγαλλώμενοι 1P4,13 Kap; ΠΡΟΚΟΡΟCΙ ΜΚЖΥΚΕΝΙCΙCΙ ΑΠΟΚΟCΤΟΛΗ ΠΡΑΒΕΔΝΗ ΔΥCΙ *ВЕСЕЛИТЕ СЯ* σκρπτήσατε 75r12Zag, *ВЕСЕЛЖТЬ СЯ* 56v9Šaf, *ВЕСЕЛАТ СЯ* 91d25Orb 16v7Hlud ● **О КОМЪ, О УЕМЪ:** ВЪРОВАВЪШИНИ БОГОВИ И ПРИЕМЪШИНИ МЖКЖ И ВЪСКРЪCЕННИЕ ХРЪCТОВО ТИ РАДОУЖШТЕ *ВЕСЕЛАТЪ СЯ* ω ΝΕΜЪ Εὐφραίνονται ἐν αὐτῷ comPs34,27 Bon Pog; **О ВCЪХ** БО ЗЛЪИХЪ ЯЖЕ CЪДЪАВЕТ ДИАВОЛЪ *ВЕСЕЛИТ СЯ* τέρπεται comPs9,24 Bon, *ВЪCЕЛИТ СЯ* (sic) Pog ● **CЪ ЦЪМЪ:** КЛАНЪЖЩЕ CЕ) ЛЮДЬ И CЪ ОУЧЕНИКЪ *ВЕСЕЛЯЩЕ* CЪ ВЪТВИЕМЪ ωCΑΝΝΑ CЪΒΗΝΟΥ ΔΑΒΙΔΑCΩΒЪ γεγηθότες 134v15Zag 116r27Šaf 154c23Orb 82r28Hlud; ИCТΟΥНИКЪ И ВОДЪИ ДА БЖДЖТЪ ТИ ТВОИ И *ВЕСЕЛИ СЯ* CЪ ЖЕНОА ЁЖЕ Ω ЮНОCТИ ТВОЕΑ συνευφραίνου Pr5,18 Grig, *ВЕСЕЛИШИ СЯ* Orb] *ВЕСЕЛИЕ* Lobk — Cf. *ВЕСЕЛОВАТИ СЯ, ВЕСЕЛЪТИ СЯ, ВЪЗВЕСЕЛИТИ СЯ, ВЪЗ(Д)РАДОВАТИ (СЯ), РАДОВАТИ СЯ* ● *се забавува, ѱразнува; пировать, праздновать; to enjoy oneself, to celebrate; – εὐφραίνεσθαι, συνευχαίεσθαι, μεθύσκεσθαι:* УЛОВЪCЪЖЪ ЕТЕРЪ БЪ БОГАТЪ ωБЛАУАШЕ СЯ ВЪ ПОРЪФИРЪ И ВЪ ОУCЪ И *ВЕСЕЛА СЯ* НА ВCА ДЪНИ CВЪТЛО Εὐφραίνόμενος L16,19 Rad Dbm Krp Kpat Mkd; И НАУНАТЪ (sic) БЫТИ РАБЫ И РАБЫНЪ ЯCТИ ЖЕ И ПИТИ И *ВЪЛИТИ СЯ* μεθύσκεσθαι L12,45 Kpat] ОУПИВАТИ СЯ Rad Dbm Dbj Krp Mkd ● **СЪ ЦЪМЪ:** СКВЪРЪНИТЕЛЕ ПОРЖУРНИЦИ НИ ТААЩЕ СЯ CЛАCТЪМИ CВОИМИ *ВЕСЕЛЯЩЕ СЯ* C ВАМИ CУΝΕΥΧΟΨΜΕΝΟΙ ὑμῖν 2P2,13 Kap Slep — Cf. *ВЕСЕЛОВАТИ СЯ, ВЕСЕЛЪТИ СЯ, ВЪЗВЕСЕЛИТИ СЯ, ВЪЗ(Д)РАДОВАТИ (СЯ), ПРАЗДНОВАТИ, РАДОВАТИ СЯ*

Notae: ВЕСЕЛИТИ pro κατοικίζειν Jr12,15 Hlud v. ВЪCЕЛИТИ; ВЕСЕЛИТИ СЯ pro κατασκηνοῦν L13,19 Jov et Pr1,33 Orb v. ВЪCЕЛИТИ СЯ; ВЕСЕЛИТИ pro κατοικεῖν M123,21 Hlud v. ЖИТИ

KSM

KT

ВЕСЕЛО adv.

tropKap comPsalt orDĕn Triod Vtš

весело; весело; cheerfully; – φαιδρός, (εὐφραίνων, χαριτῶν): НЪВНЪ ЗРАЩЕ ХРЪCТЪ

КРCТЬ ТВОИ CПКАCЕ *ВЕСЕЛО* ΚΟΠΝΕΜЪ ΜΚΗΛΟCΡΔΕ φαιδρός 78r25Zag 60r14Šaf 96a23Orb 23v14Hlud; *ВЕСЕЛО* CТАРИ ЗЛОДЪИ ВЪCХИТЫ ЯКО ω ДВОЮ НА ДЕСАТЕ ΙΟΥΔΕΟΥ ωΚΑΜΑΝΝΑГО ИЗЪ ЕДЕМА УЛОВЪЖА Ω Μ ΠΟCЛЪДНАГО 138c7Vtš; НЪВНЪ ВЪЗДРЪЖАНИЕМЪ *ВЕСЕЛО* ωΥИЩЖ CА) Εὐφραίνων 51r27Zag] *ВЕСЕЛА СЯ* 60d20Orb, om. 28r11Šaf ♦ **ВЕСЕЛО ПЪТИ – ΕΟΡΤΑΖΕΙΝ:** ЯКО ГЛАСОУ БЪИТИ ВCЕИ ТВАРИ CΠΚΑCΕΝΝΙΑ БЪИВШААГО *ВЕСЕЛЪ ΠΟΕΜЪ* ВЪРЪНИМЪ ω ΤΑΙΝΖΙХЪ Εορταζόντων τῶν πιστῶν comPs41,5 Bon Pog — Cf. *ВЕСЕЛНО, РАДОCТЪНО, РАДОCТЪНЪ*

KSM

KT

ВЕСЕЛОВАТИ СЯ, -ЛОУЖ СЯ, -ЛОУЕТЪ

СА ipf.

comPsalt Zag

се весели, се развеселува; веселиться, радоваться, ликовать; to cheer (oneself), to rejoice; – τέρπεσθαι: *ВЕСЕЛОУЖТЪ* БО СЯ ЕЛЕНЕ НА ВЪCОКЪИХЪ ГОРАХЪ ТЕРΠΟΝΤΑΙ comPs103,18 Pog Bon; ТА ЯМНЪ И ДΟΥШЕВНЪ ЛЪCТВИЦЪ НА НЕИЖЕ БОГЪ *ВЕСЕЛОВА СЯ* ЕЖЖЕ НА НЕБЕСИ ωБРЪТХОМЪ) 60v24Zag] ОУТВРЪДОВА СЯ ΕΠΕCΤΗΡΙΚΤΟ 39r16Šaf, ЯТВРЪДИ СЯ 73a8Orb – ΕΧΗ — Cf. *ВЕСЕЛИТИ (СЯ) sub 2, ВЕСЕЛЪТИ (СЯ), ВЪЗВЕСЕЛИТИ СЯ, ВЪЗ(Д)РАДОВАТИ (СЯ), РАДОВАТИ СЯ*

SM

KT

ВЕСЕЛЪ, -ЗИН adj.

comPsalt orDĕn Triod Vtš Les

весел; веселый; cheerful, merry; – φαιδρός, εὐφρόσυνος, ἀγαλλόμενος, ἰλαρός, θεοτερπής: ВCИ ΜΚΗΛΟCΤΙΒΙИ И CТΡΑΝΝΟΠΡΕΜΝИCИ CТΟЖТЪ *ВЕСЕЛИ* CЪ РАДОCТИЖ УАЖЩЕ БЛАЖЕНАГО ОУΠОВАΝΙΑ ἰλαροί 303r7Les; ПЪCНЪ ЖЕ БОГОУ *ВЕСЕЛА* ВЪCПЪВААШЕ СЯ θεοτερπής 122v9Šaf] ПЪCНЪ ЖЕ БОГОУ ВCЕΚΡΑCНЪ 167c11Orb, ПЪCНЪ ЖЕ БОГОВИ ΚΡΑCНЪЖ 97v24Hlud, ПЪCНЪ ПОАШЕ ΓΟCΠΟΔΟΥ 146r7Zag ● *fig.* ВЕСНЪ ЖЕ ΓΛΑΓΟ)ЛЕТЪ БЖДЖШААГО ВЪКА ЯКО CВЪТЛА ЯКО *ВЕСЕЛА* ЯКО Ω ΒИΝΑЛИЦЪ ВЕЛИЖ ТИШИНЪ φαιδρόν comPs73,17 Bon Pog; ВЕУИСЛЪНОЕ ΜΚΗΛΟCΡΔΙΕ ТВОЕ ΧΡΗCΤЪ ИЖЕ АДЪCКИМИ ЖЪАМИ CЪДРЪЖИМИ

зраши къ свѣтоу идѣхъ *ВЕСЕЛАМИ* ногами пасхъ хвалаще вѣунъ ἀγαλλομένω ποδί 169r14Zag 133r25Šaf 210d9Orb 138r19Hlud — Cf. ВЕСЕЛЪНЪ, РАДОСТЪНЪ, РАДЪ

♦ ПРИСНО ВЕСЕЛЪ v. ПРИСНОВЕСЕЛЪ ♦

KSM

КТ

ВЕСЕЛЪНИКЪ, -А m.

Šaf

кој развеселува, кој донесува радоси; развеселяющий, доставляющий радость; the one, who cheers up, who brings joy; – ἐστιάτωρ: нмѣще доуѣха сѣвѣтаго поста *ВЕСЕЛНИКА* богата даровъ его насѣити са и шбило вѣвеселимъ са ἐστιάτωρα 21r17Šaf – ЕХН

Ø

КТ

ВЕСЕЛЪНО adv.

Bit Šaf

весело; весело; cheerfully; – : ликоуи же *ВЕСЕЛНО* ѹюдо великое зѣло к теѣ створитъ вѣскрѣситъ лазарѣ дроуга своего 101v25Šaf 99r1Bit] лнкѣи весели са 135a31Orb – ЕХН — Cf. ВЕСЕЛО, РАДОСТЪНО, РАДОСТЪНѢ

М

КТ

ВЕСЕЛЪНЪ, -ЗИН adj.

Grig parHlud Krn

весел; веселый; cheerful, merry; – τῆς εὐφροσύνης: мнѣзы ... нмѣтъ пѣуалны дѣнь ... аз же и паѣе *ВѢЛНЫ* дѣнь нмамъ еѹфроσύνης 161v12Krn • *fig.* ДАТИ ПЛАУАЩИМЪ СА СИНА СЛАВЪ ЗА ПЕПЕЛЪ ПОМАЗАНІЕ *ВЕСЕЛНО* ПЛАУАЩИМЪ СА оѹкрашеніе ἄλειμμα εὐφροσύνης Is61,3 Grig, *ВЕСЕЛѢНОЕ* (sic) Hlud] помазанне и веселие Lobk Orb – ЕХН — Cf. ВЕСЕЛЪ, РАДОСТЪНЪ, РАДЪ

KSM

КТ

ВЕСЕЛѢТИ СА, -ѢЖ СА, -ѢЕТЪ СА ipf.

Zag Šaf trOrb Les

се весели, се развеселува; веселиться, радоваться, ликовать; to cheer (oneself), to rejoice; – ἀγαλλιᾶσθαι, ἐνευφραίνεσθαι, ἐμπίπλασθαι: и *ВЕСЕЛѢШЕ СА* авраміе видаще

ДОВОРОЕ ЕЖ ПРИЛЕЖАННЕ СЛЪЗЫ И СМѢРЕНЖЪ МЪДРОСТЬ ἠγαλλιᾶτο 109v4Les; ЗАКОНОМ ЖЕ ПРѢОРОКЪИ БОГАТѢЖ ЗАКОНЪНИМИ СЛЮЖБАМИ *ВЕСЕЛѢШЕ СА* ἐνευφραίνεται 105v20Šaf 126r23Zag] *ВЕСЕЛА СА* 139a37Orb 67r30Hlud; КТО ЛИЦЕ ЕГО ЗРА НЕ *ВЕСЕЛѢШЕ СА* ἐνεπίπλατο 101v1Les; ВЪ МЪКАХЪ СѢВѢТИ *ВЕСЕЛѢСТЕ СА* 107v31Šaf 75b38Orb, *ВЕСЕЛѢ[СТЕ СА]*+ 63r9Zag — Cf. ВЕСЕЛИТИ (СА) sub 2, ВЪЗВЕСЕЛѢТИ, РАДОВАТИ (СА)

Notae: ВЕСЕЛѢТИ pro ВЪСЕЛѢТИ (СА): ВЕСЕЛѢТЬ еѹκατοικίζεται 170v15Hlud; ВЕСЕЛѢЖТ СА comPs64,5 Pog] ВЪСЕЛѢЖТЪ СА κατασκηνῶσι Bon

Ø

КТ

ВЕСЛО, -А n.

Karp

весло; весло; oar; – : ♦ *ВЕСЛЪИ ПЛОУТИ весла; гресту (веслами); to paddle; – βραδυπλοεῖν:* МНОГЪИ ЖЕ ДНИ *ВЕСЛЫ* ПЛОВЖЩЕ И ЕДВА БЫВШЕ ВЪ КНИДѢ βραδυπλοοῦντες A27,7 Karp] МОДНЪ ИТИ (sic) Str, МОУДНО ИТИ Verk – ЕХН — v. etiam ПЛОУТИ

KSM

КТ

ВЕСНА, -ЗИ f.

Bon Pog Dĕn comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb Vtš Krn

ἱρρολειῖ; весна; spring; – ἔαρ: *ВЕСНЪ* И ЛѢТО И КЕСЕНЪ И ЗИМЪ СИ БО БОГОМЪ ОУЧИНЕНА СЖТЬ ἔαρ comPs73,17 Bon Pog; ВЪ СИЖ ДѢНИ ЗЕМЛИ СѢТВА И ЖТВА ЗИМА ЗНОИ ЛѢТО И *ВЕСНА* ДѢНЬ И НОЩЬ НЕ ПОУИВАЕТЪ ἔαρ Gn8,22 Lobk Orb Hlud • *fig.* ЯКО ХОТЕ ХРИСЪТЪ ДА ОУПОКОИТЬ ЗЛОЮ ЗЫМЪ ГРѢХОВНОЮ ДА ВЪСІАЕТЪ *ВЕСНЪ* БОГОРАЗМІА ДА ШБЛИУИТЬ ЛЪКАВОЕ ВРѢМЕ ПРѢЛЪСТИ ДІАВОЛСКЪИЕ ἔαρ 16v15Krn; ВЪСИНА *ВЕСНА* ПОСѢТЪНАЯ И ЦВѢТЪ ПОКАЯНИѢ ШУКЪСТИМЪ ОУБО СЕБЕ ВРАТНЕ ἔαρ 17r7Zag, sim. 31v10Zag 8v15Šaf 14d2Orb, sim. 31d27Orb; ГРЪЛИЦЕ ПѢСТИНЕЛЮБНАА ЯВѢ БОЖСТВЕНЮ *ВЕСНЪ* ВЪЗВѢЩАЮЩИ БЕЗЪБОЖІА ЗИМА ЛЮТА И ЖЕННХА ДРЪГ ИСКРЪНИ СВѢТЛО ПРИДЕ 179b28Vtš — Cf. ЕАРЪ, ПРОЛѢТИЕ

Nota: transl. erronea *ВЕСНА* ἄρ 16v8Krn

KSM

КТ

* ВЕСПАСИАНЪ, -А m., nom. progr.

Stan

Vespasianus; Vespasian; Vespasianus; - : римски имп. Vespasianus (70–79): се же оувѣдѣвъ андріанъ финиѣвскы игемонъ иже вѣ при *ВЕСПАСИАНЪ* цѣсарѣ посла к нему оупата тривоуна 249r8Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВЕСТИ¹, -ДЖ, -ДЕТЪ ipf./pf.

Evang evOrb Apost Verk Psalt comPsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les

води, ѿведе; вести/повести, отводить/отвести; to lead, to bring (towards); - а҃гевн, а҃пачевн, еісачевн, катачевн, ена҃гевн, е҃зачевн, парачевн, проачевн, метачевн, фереин, а҃пофереин, еісфереин, од҃гевн, плеївн и *ВЕДОША* и на мѣсто гольгофа фѣрусуи Mc15,22 Dbm] *приведоша* Jov Rad(bis) Krat Mkd Orb, *привѣса* Kp(ter) Hlud; повелѣ князь въ блждноѣ мѣсто *ВЕСТИ* ѿ 85v18Stan; штроуа младо *ВЕДЕТЬ* а а҃҃еи Is11,6 Lobk] *поведетъ* Grig Vtš; воини же емше исочса *ВЕДОША* и къ канѣфѣ архирешви а҃пѣгачов Mt26,57 Rad(bis) Dbj Jov Kp123r9 Krat Mkd, *вѣса* Kp128v21; искажъ юдене *ВЕСТИ* къ народоу и не обрѣтше ею проа҃гачевн A17,5 Vran] *привести* Slep, *извести* Str Karp; что створиши доуше моа *ВЕДОМА* на с҃дѣ *ВЕДОМН* къ водѣ живѣ и въметаѣми въ ѣзеро ст҃денно 137d4Vtš; и осѣдла осла и речеуе кз штроуишоу своемоу *ВЕДІ* ходи а҃҃е пореуоу 4Rg4,24 Grig Lobk Orb] *води* Hlud • *fig.* ш унстото овоузданіе оуиума и все тѣло *ВЕДЖІА* нс тѣмы на свѣтѣ метачоуса 54r4Les; не бои са науала пришти добраго *ВЕДЖАГО* та въ живнѣ вѣуѣнжж тѣкмо въсхоши ходити о немуоу валевн *калѣс одоу ана҃гочусѣс еіс тѣн цоѣн* 74r10Les • *refl. pass. ce cūpremi, ѿежнее; стремиться, тяготеть; to strive; - е҃пейгесѣа, συναπάγесѣа:* а҃пкосткѣмъ г҃ла҃голетѣмъ не високѣа м҃дрѣстѣвоу҃жше нѣ въ смѣреніе *ВЕДЖШЕ СА* συναπαγόμενοι 51r9Les, sim. 58v13Les • *pic.-subst.* вѣкжж лозж твора҃жж плодѣ

шѣи҃а҃ж да мно҃жнши плодѣ принесетѣ тѣкмо въсхоши сп҃кѣсти са ѿкоже любитѣ г҃сподѣ и помагаетѣ *ВЕДЖШМЪ СА* на сп҃кѣсеніе тоїс е҃пейгоме҃ноїс 14r11Les — Cf. *ВОДИТИ, ВЗВЕСТИ, ВЗЗВЕСТИ, ИЗВЕСТИ, НАВЕСТИ, ОТЗВЕСТИ, ПОВЕСТИ, ПРИВЕСТИ*

KSM

КТ

ВЕСТИ² (СА), -ЗЖ, -ЗЕТЪ ipf.

Str Karp Verk

ѿлови; плить; to sail; - катѣчевн, еа҃евн, плеївн и котѣкы въземше въплаважъ въ море коу҃пѣно шслабнше а҃жа крѣмиломѣ и възѣдвигше менше а҃дро ды҃хаа҃шоу же вѣтрѣцоу *ВЕЗѢХЪ СА* на краю катѣчов A27,40 Karp Str Verk; и а҃нкѣры шемше *ВЕЗѢХА СА* по морю еїѣв A27,40 Str Verk] *въплаважъ* Karp; въсѣдѣши же въ корабѣ а҃драметѣски хота҃шѣ *ВЕСТИ СА* въ а҃сниска мѣста мѣллонти плеїв A27,2 Str] *шплотти* Karp, *въвести се* Verk; и тѣ шбрѣтѣ сѣтнѣкы корабѣ а҃лександрѣски *ВЕЗОМЫ* въ италиж *плѣон* A27,6 Str, *въземъ* Verk] *пловшѣ* Karp – ЕХН — Cf. *ПЛАВАТИ, ПЛОУТИ*

KSM

КТ

ВЕТЪХОСЛОВЪ, -А m.

Krn

Палеолоѣ; Палеолог; Paleologus; - Παλαιολόγος: составен дел од името на византиските императори од династијата Палеолози; тука Андроник IV Палеолог (1376–1379): въ врѣме цѣсарѣ а҃ндроника *ВЕТЪХОСЛОВА* по шесто-тысѣшное и осмосѣтное и седѣмьдесѣтѣо лѣто сѣбраше се калогери сѣтворити не҃уто хытрости ради водѣ шнѣ 'Ανδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου 244v17Krn – ЕХН

Ø

КТ

ВЕТЪХЪ, -ЗИН adj.

Evang Apost Psalt comPsalt Lobk parVtš Triod Vtš Stan Les Krn

1. *вѣиов, извѣивен, износен; ветхий, изношенный; old, shabby; - παλαιός:* никтоже во не приставлѣѣтъ плата невѣлена на ризѣ

ВЕТЪХЪ ВЪЗМѢТЬ БО КОПУНИЖ СВОЖ Ѡ РИЗЫ ПОΛΑΙΩ Μτ9,16 Rad Krp Mkd, sim. 16v1Les; — прорѣжъ же илїа имѣаше единъ ВЕТЪХЪИ КОЖОУХЪ ЕΪХЕ ΜΙΑΝ ΠΟΛΑΙΟΥΓΟΥΝΑΝ 33r9Krn • *adj.-subst.* ВЕТЪХОЕ, ВЕТЪХАА *cūaro, cūari raboūi; ветхое, старье; the old, old things; — τὸ παλαιόν, τὰ παλαιά:* ПОДЪВЕНЬ ЕСЪТЬ УЛКОВЪКОУ ДОМОУВНТОУ (sic) ИЖЕ ИЗНОСИТЪ Ѡ СКРОВИЩА СВОЕГО НОВАА И ВѢТХАА παλαιά Mt13,52 Mkd Dbj Rad Krp Krat; аще ли же ни възметь коньць Ѡ него новою Ѡ ВЕТЪХААГО и горе раздрание бждеть тоу παλαιоу Mc2,21 Rad Dbj Krp Krat Mkd

♦ ВЕТЪХОЕ ВИНО *cūaro, одлежано вино; старое вино; old wine; — οἶνος παλαιός:* нь вино ново въ мѣхы новы вливати и шбое съблюдетъ са и никтоже пивъ ВЕТЪХА АБНЕ хоцеть новомоу глаголетъ бо ВЕТЪХОЕ оуне юсть παλαιόν L5,39 Rad Dbm Krp Krat Mkd

2. *cūar, древен, некоѡашен; старый, древний, бывший когда-то; old, ancient, former; — παλαιός, ἀρχαῖος:* еретики яко влкъ ѠГНАВЪ и вѣрнныа просвѣтивъ проповѣданнѣа въселеныа благоуестнѣа наследнѣв есѣкоу писание ВЕТХОЕ новоу сказавъ 257r10Stan

♦ ВЕТЪХЪИ РИМЪ Стар Рим (Roma) за разлика од Нов Рим (Константинопол): мжъуѣеникъ разоумникъ бысѣтъ Ѡ ВЕТЪХААГО РИМА юнь сы възрастомъ 84v14Stan; арсение въ сѣвѣтихъ Ѡткъць нкашь бѣше бо Ѡ ВЕТХАГО РИМА 214r21Stan ♦ *term. theol.* ВЕТЪХЪИ АДАМЪ, УЛОВѢКЪ грешен човечки род: не лзжите дроугъ дроугоу сѣвлзкъше са ВЕТХААГО УЛКОВѢКА СЪ ДѢЯНИ ЕГО τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον C3,9 Ohr Slep Str Karp Verk; врата адова скроушажт са и ВЕТХИ АДАМЪ изводит са а нови сврзшаает са 170v11Zag 211c34Orb 139r29Hlud

♦ *term. theol.* ВЕТЪХЪИ ЗАВѢТЪ, ЗАКОНЪ *Cūar zavēi; Ветхий Завет; the Old Testament; — παλαιὰ Διαθήκη, ἡ πάλαι Διαθήκη:* првиот дел од Библијата: на шбразъ ВЕТХАГО и новаго ЗАВѢТА спкасе нашъ eis τύπον τῆς πάλαι τῆς νέας τῶν δύο ἅμα Διαθηκῶν 94v2Zag 79r12Šaf 112d12Orb 39r19Hlud; прѣложнѣв са ̄ книгъ ВЕТХАГО и новааго ЗАКОНА Ѡ гръуьскаго въ

СЛОВѢНЬСКИ 316r11Stan • *adj.-subst.* ВЕТЪХАА *cūarouō, древноюо; старое, древнее; the old, ancient; — τὰ ἀρχαῖα:* ТѢМЖЕ Ѡ ХРИСТОУВѢ ТВАРИ ИЖЕ НОВАѢ ТВАРЬ ВЕТХАѢ МИНЖШЖ СЕ БЫСѣТЬ ВСЕ НОВО Тὰ ἀρχαῖα 2C5,17 Karp] ДРЕВНѢА Slep — Cf. ДРЕВНЬН, СТАРЪ

KSM

КТ

ВЕТЪШАНИЕ, -ниа п.

Vtš

овейвување, сїареење; обветиание, старение; aging; — : и въ ѡдѣяни ѡвлѣуе се к томоу не приеMLEMOУ ВЕТШАНИЕ (sic) БЛАЖЕННЕ ИЖЕ ИСТКА БЛАГОУДѣТЬ ЯВШИ СЕ 50b25Vtš – ЕХН — Cf. ОБЕТЪШАНИЕ

Ø

КТ

ВЕТЪШАТИ, -аж, -аетъ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Mkd

овейвува, сїарее; ветшать, стареть; to wear out, to age; — παλαιοῦσθαι: • *ptc.-adj.* НЕВЕТЪШАА, НЕВЕТЪШАЕМЪ: продадите имѣниѣе ваше и дадите милостинж и створите себѣ вълагалища НЕВЕТШАЖША СКРОВИЩЕ НЕШКЖДѢМО НА НЕВКЕУХЕЪ мѣ παλαιούμενα L12,33 Rad Dbm Dbj Jov Mkd, НЕВЕТШАЕМАА Krat – ЕХН — Cf. ОБЕТЪШАТИ, ТЛѢТИ

KSM

КТ

ВЕТЪШЬ, -и f.

Slep

вейвоси, сїароси; ветхость, старость; old age, ancientness; — παλαιότης: ЪКО РАБОТАТИ НАМЪ ВЪ ОБНОВЕННЕ ДѢУХА А НЕ ВЪ ВЕТЪШИ ПИСМЕНЕ παλαιότητι R7,6 Slep] тьнцѣ Karp – ЕХН

SM

КТ

ВЕУЕРА v. ВЕУЕРѢ

ВЕУЕРНЕ, -ниа п.

Stan Vtš

вечер; вечер; evening; — : Ѡ ВЕРНИ БО НАУЕТЪ ДО ПОЛОУНОЩИА БО ДЪЖДЪ ИДѢШЕ 56v15Stan — Cf. ВЕУЕРЪ¹ sub 1

ТАИНОЕ ВЕЧЕРНЕ *Тајна вечера; Тайная вечеря; Lord's Supper; — : • term. theol.* последната вечера на Христос со апостолите кога го претскажал предавството: **НА** ПРЪСЫ ВЪЗЛЕГЪ И **НА** ТАИНЪМЪ **ВЕЧЕРИ** СЪ НЫМЪ ЮДЪ 20d23Vtš — Cf. ВЕЧЕРЪ sub 1

ЕХН

Ø

КТ

ВЕЧЕРЪ¹, -а m.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim PilOrb Triod Vtš Stan Les Krm

1. вечер; вечер; evening; — ἐσπέρα, ὀψία, ὀψέ, ἀργά, ἀργατινή (Krn): и БЗІС<ТЪ> **ВЕРЪ** и БЗІС<ТЪ> ОУТРО ДЪВНЪ **Е** ἐσπέρα Gn1,23 Grig Lobk Orb; и **ВЕЧЕРОУ** БЫВЪШОУ БЪ КОРАВЛЬ ПОСРЪДЪ МОРЪ А ІСОУСОУ ЈЕДИНЪ НА ЗЕМЛИ БЪ ὀψίας Mc6,47 Rad Dbm Dbj Krp KratIII поздѣ Mkd; и ДИНАКОУ НОСАЩОУ СВѢЩЪ ЈАКОЖЕ ЕСТЪ ШЕЗИУАН ВО ВСА **ВЕЧЕРИ** 106r7Ohr 125v9Slep; **ВЕЧЕРОУ** же ихъ постигшоу и шБИТАСТА же шБА ВЪ НЪКОН ШБИТАЛИ ἐσπέρας 133r17Les; **Ѡ** ОУТРА БО ДО **ВЕЧЕРА** НЕ ШЛАБѢ ОУБО Д<ОУ>ША АДАМЛѢ НАДѢЖЩИ СА ПРИШЕСТВИИ ХРИСТОУБѢ МѢХРИ ἐσπέρας comPs129,6 Bon Pog; Д<А>ВЪИДЪ БЛАЖЕНЫИ **Ѡ** ВЪСТОКА ИМѢМ РОДЪ ЈАКО ЗВѢЗДА МНОГОСВѢТЛАМ **ВЕРЪ** ШСВѢТИ 255r23Stan

• *fig.* ДО СМРЪТИ БО И ЮЖЕ НЕ МОЖЕТЪ ШЕЛѢНИТИ СА Ш ДѢЛѢ БЛАЖѢМЪ ВЪРЪЗНИ УЛ<ОВЪ>КЪ **ВЕЧЕРЪ** БО МѢНИТЪ СЪМРЪТЪ ἐσπέρα comPs103,23 Bon Pog; ПО ВЪСКРЪСЕННИ БО ШНѢМЪ БЗІСТЪ **ВЕЧЕРЪ** ЕЖЕ ЕСТЪ КОНУИНА ἐσпέρα comPs89,6 Bon Pog — Cf. ВЕЧЕРНЕ

adv. **КЪ** ВЕЧЕРОУ, ПРИ ВЕЧЕРѢ, **НА** ВЕЧЕРЪ *навечер, ѱриквечер; вечером; in the evening, towards evening; — ἐσπέρα, εἰς ἐσπέραν, πρὸς ἐσπέραν, πρόσарγα* (Krn): ПРѢХОДЕЩЕ **КЪ** **ВЕЧЕРЪ** ЕДИНОУ РѢКОУ ПРЪСАРГА 40r11Krn; ЈАКО СѢНЬ ПРѢХОДАТЬ ЈАКО СѢНЬ **КЪ** **ВЕЧЕРОУ** ДА ПРИДЕТЬ ὡς σκιά δειλινή 182v11Les; и ВЪЗВРАТИ СА К НЕМЪ ГОЛЖЕЪ **ПРІ** **ВЕЧЕРѢ** и ИМѢШЕ ЛИСТЪ МАСЛИНЕНЪ ВЪ ОУСТѢХЪ СВОИХЪ СЖЩЪ ПРЪСЪ **ВЕЧЕРЪ** Gn8,11 Grig Lobk Orb, **ВЕРЪ** (sic) Hlud; ВЪЗВРАТАТЬ СА **НА** **ВЕЧЕРЪ** и

ВЪЗЛАУЖТЬ ЈАКО **Ѡ** εἰς ἐσπέραν Ps58,7 Bon Pog Rdm Dčn — Cf. ВЕЧЕРЪ², ВЕЧЕРЪ sub 1

2. вечерна (боѡслужба); вечерняя; vespers; — ὁ ἐσπερινός; • term. liturg. секојдневна црковна служба што се одржува навечер: **ВЕЧЕР** НА Г<ОСПО>ДИ ВЪЗВАХЪ 79r14StrII НАВЕЧЕРНЕ 97r15Ohr 79v14Verk, В НАВЕЧЕРНЕ 119v25Slep 120r9Karp; БЪ ВТ<ОРЪНІ>КЪ **ВЪ** НА Г<ОСПО>ДИ ВЪЗВАХЪ ПОЕМЪ СТИХЪ ГЛАСЪ **В** εἰς τὸν ἐσπερινόν 58r24Zag 37r23Šaf 71b17Orb 2v9Hlud — Cf. ВЕЧЕРЬНИЦА, ВЕЧЕРЬНЪ, ВЕЧЕРЪ sub 2, НАВЕЧЕРНЕ

KSM

КТ

ВЕЧЕРЪ² adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Psalt Grig Triod Vtš Stan prolVtš Les Krm

навечер; вечером; in the evening, towards evening; — ἐσπέρας, ὀψέ, ἀπόψε, ἀργά (Krn): БДИТЕ ОУБО НЕ ВЪСТЕ БО КЪДА ПРИДЕТЬ Г<ОСПОДЪ> ДОМОУ **ВЕЧЕРЪ** или ПОЛОУНОЩИИ или ВЪ КОУРОГЛАШЕНИЕ ὀψέ Mc13,35 Rad Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd; ВЛЪХОВ же РЕУ<Е> ИМЪ ЈАКО ПОЖДИТЕ ЗДЕ ВЪ НОЩЪ СІЮ и АЗЪ ДА ВЪПРОШОУ БОГЪ **ВЕРЪ** ἀπόψε 228v25Krn; и **ВЕРЪ** ЕГДА ПОНДЕ ВЪ ДОМЪ СВОИ ЈАКОЖЕ ІАСТЪ СЪ УЕДАМИ и СЪ ЖЕНОУ СВОЕЮ ἀργά 252v25Krn; ЈАКО ГНѢВЪ ВЪ ІАРОСТИ ЕГО и ЖИВОТЪ ВЪ ВОЛІ ЕГО **ВЕЧЕРЪ** ОУДВОРИТЪ СА ПЛАУЪ и ЗА ОУТРА РАДОСТЪ ἐσπέρας Ps29,6 Bon Pog Rdm Dčn — Cf. ВЕЧЕРЪ¹, ВЕЧЕРЪ sub 1

KSM

КТ

ВЕЧЕРЬНИИ, ВЕЧЕРЬНЪ, -ИИ adj.

Psalt Šaf trOrb Vtš Les

вечерен; вечерний; towards evening; — ἐσπερινός; ВЪЗДѢННЕ РЖКОУ МОЕЮ ЖРЪТВА **ВЕЧЕРЪНІМЪ** ἐσπερινή Ps140,2 Bon Pog Rdm, **ВЕЧЕРНАМЪ** Dčn; СЛЪВНЦЕ ПОСТИГЛО ІЕСТЪ **ВЕЧЕРНАМЪ** ГОДИНЪ ТЕБЕ РАДИ ШЖДАЕТЪ ДОНДЕЖЕ ПОСТИГНЕШИ ШБИТАЛИЩЕ εἰς ἐσπερινήν ὄραν 117v2Les; ПРИГОТОВИТЬ МНИХА НА ОУТРЪНЕЕ же и **ВЕРНЕЕ** РЖКОДѢЛАНІЕ ПАУЕ же МОЩИ (ὀρθρίζειν καὶ ὀψίζειν εἰς τὸ ἐργόχειρον)

28v23Les; ПИСА НАЗАДѢ ОУ **ВѢРНА** СТѢХИФРАХЪ 11a13Viš • *fig.* ПОДРАЖАВЪ ПРЪВЗІЖ ПРИ НОН ПРѢЖДЕ БЛЖДЫ ТЕОРАЩЖ ТѢХЪ ПРИШЕЩИХЪ СА ИЗВОЛЕНИУ В ПОТОПѢ **ВЕУЕРНАГО** ПОКРЖЖЕННА (sic) 77r16ŠafII въ ПОТОПѢ ПОТАПЛЕМАА ѢВ КАΤΑΚΛΥΣΜΩ ΚΑΤΑΔΥΣΕΩΣ 92r23Zag • *adj.-subst.* СИЖ ЖЕ АНЬФОНИИ И СИЖ СЛОУЖѢА ПОЕТ СА ДО СЖБКОТЪ НА АНДИПАСѢЖ ТО НИ ПСКАЛМЫ ГЛАГОЛЕМЪ НИ **ВѢРНЫ** НИ ВТРЬНЫХЪ 212d11Orb; НА ХВАЛНТЕ УСТАВИМЪ ·Ѡ· ПОЕМЪ В УХТАИЦѢ ·Г· МЖУКЕНИУНА И ЦЕМЪ **ВѢУЕРНЫ** 22c2Orb

ВЕУЕРЬНѢА ОБИТѢЛЬ НОКЕВАЛИШІЕ; *ночлег; lodging for the night; – мовѣ. ВЕУЕРНАЖ* *ШЕНТѢЛИ* ИМАШИ СЪТВОРИТИ ВЪ ВѢЦѢ СЕМЬ МОУНЪ УАР ѢХЕИС ПОИΨОΑΙ 133r13Les; ВЪ ВѢЦѢ СЕМЬ **ВЕУЕРНЕН** *ШЕНТѢЛИ* УПОДОБИЛИ СА ЕСМЫ И Ц НЕГО РАЗЛЖУАЕТ СА КЖДО НАС И ВЪ СВОЕ МѢСТО СЪВѢДАЩЕ ПОНДЕМЪ МОУНЪ УАР ѢОΙΚΕΝ Ο ΒΙΟΣ ΟΥΤΟΣ 133r22Les — Cf. ОБИТѢЛЬ

Nota: про НЕВЕУЕРЬНЪ: ПОКААНИА ВРѢМА ЖИВОТА **ВЕУЕРНАГО** НАСТАВЛѢТЬ НА ПОДВИГЫ АЩЕ ПРОСТРЕМЪ РЖКЫ К НИЩІМЪ 26r23ŠafII ВѢУНАГО αἰωνίου 49v13Zag 57d10Orb

ЕХН

KSM

НА

ВЕУЕРЬНИЦА, -А f.

типOhr

вечерна (богослужба); вечерняя; vespers; – : • *term. liturg.* секојдневна црковна служба што се одржува навечер: В СЖБКОТЖ СВАТЖ **ВЕУЕРЪ** НАУНЖТЪ ПѢВЦИ **ВЕУЕРНИЦѢ** 68r17Ohr – ЕХН — Cf. **ВЕУЕРЪ**¹ sub 2, **ВЕУЕРЬНѢ**, **ВЕУЕРЪ** sub 2, **НАВЕУЕРИЕ**

S

КТ

ВЕУЕРЬНЪ v. ВЕУЕРЬНИИ

ВЕУЕРЬНЬ v. ВЕУЕРЬНИИ

ВЕУЕРЬНѢ, -А, ВЕУЕРНА, -ЗИ f.

liturgMkd kalOhr kalSlep kalKarp introdRdm typGrig Zag Šaf trOrb trHlud Viš Krm

Abbr. **ВѢ**, **ВѢР**

вечерна (богослужба); вечерняя; vespers; – Ѡ ѢСПЕРІΝΟΣ. • *term. liturg.* секојдневна црковна

служба што се одржува навечер: И **ВЕУЕРЪ** ЕГДА ИЗЫДОШЕ Ц **ВѢРНО** ПОЕТЪ И ОБРѢТШЕИ СЕ ХРІСТІАНЫ Ѡ ЛЕОНКЪ ЦѢЦЪ ЮНОШИ ѠНОМОУ ДА ХЫ ОУГОСТИТЬ ἄπο τὸν ἑσπερινόν 193v6Krn; ИСПѢСТЫ Е ДЪНИ ДА ДРЖИТ СА ПСАЛТЫРЪ ДА СА ЗАУИНАЕТЪ В НЕДѢЛА **ВЕУЕРЪ** И В ПАТОКЪ ДО **ВѢРНА** ДА СА СКОУѢТЬ ВЪ СЖБКОТЖ 5r16Rdm; НАУИНААТЪ ПѢВЦИ **ВѢРНА** ВЪ ГКОСПОДИ ВЪЗВАХЪ ПОАТЪ ЦПѢЛО 79v29Grig 197c7Orb 125r13Hlud; се же И НА **ВѢРНІ** ВЕЛИКАГО ПАТЪКА 52r15Mkd; НА **ВѢ** ТРОПКАРЪ ГЛАССЪ Б 117r9Karp; ВЪ СВАТЪИ ВЕЛИКЪИ УЕТВРЪТЪЖЪ **ВЕУЕРЪ** ВЪ И УАСЪ КЛЕПЕМЪ ПОЕМЪ **ВѢРНА** НА ГКОСПОДИ ВЪЗВАХЪ 171a18Orb 101r35Hlud, **ВѢР** 124v15Šaf; ПОУИНАЕМЪ **ВѢ** НА ГКОСПОДИ КЪЗВАХЪ 14c35Orb; НА **ВЕУЕРИ** (sic, pro **ВЕУЕРНИ**) ЖЕ БИВАЕТЪ СЛОУЖБА ИАКОЖЕ ПРѢЖЕ ПИСАХОМЪ 114c13Viš; НА **ВѢРНОУ** ЖЕ ПОЕМЪ 144r3Viš; ПОУИНАЕТЪ **ВѢРНО** (sic, pro **ВЕУЕРНОУ**) ПОУЩЕ А ПСАМЪ ИЩЕ УБО ВЪ СОУБОТЪ 114a10Viš

♦ **ВЕЛИКАА ВЕУЕРЬНѢ велика вечерна; великая вечерня; great vespers; – :** *term. liturg.*

вечерна црковна служба што се одржува на празниците и во недела: НА **ВЕЛИЦѢИ ВѢ** СТѢХОЛОГИСАМЪ БЛАЖЕНЪ МЖЪ НА ГКОСПОДИ ВЪЗВАХЪ 216a14Viš ♦ **МАЛАА ВЕУЕРЬНѢ мала вечерна; малая вечерня; small vespers; – :** *term. liturg.* вечерна црковна служба во скратена форма што се одржува спроти големите празници: НА **МАЛѢИ ВѢРНЫ** НА ГКОСПОДИ ВЪЗВАХЪ 60a24Viš — Cf. **ВЕУЕРЪ**¹ sub 2, **ВЕУЕРЬНИЦА**, **ВЕУЕРЪ** sub 2, **НАВЕУЕРИЕ**

KSM

НА

ВЕУЕРЪ, -А, ВЕУЕРА, -ЗИ, f.

Evang Apost Psalt compSalt orDĉn Zag Šaf trOrb trHlud Viš Stan Les Krm

1. вечера, ѡзба; ужин, нир; supper, feast; – δεῖπνον, τὸ δεῖπνῆσαι: ВСТАВЪ С **ВЕУЕРА** И ПОЛОЖИ РИЗЫ И ПРИМЪ ЛЕОНТИ ПРѢПОѢСА СЖ ѢК ТОУ ДΕΙΠΝΟΥ J13,4 Rad Dbm Dbj Jov(bis) Krp(bis) Orb Hlud, **ВЕУЕРЪ** Krat; АЩЕ ОУБО И ЗВАНЪ БЖДЕШИ НА **ВѢРА** МЖА БОГАТА εἰς δεῖπνον 24r17Les; ЖИДОВЕ ПО **ВЕУЕРИ** БО СВѢЩАВШЕ НА

ХРИСТЪА μετὰ τὸ δεῖπνον comPs58,7 Bon Pog; ВЪСИ ОУЖАСНЖТ СА И ѠПАДНЖТЬ И АЩЕ СА НАРЕКЖТЬ ПИРОВЕ ИЛИ *вѣра* δεῖπνα 190r9Les; ЛЮБАТЬ ЖЕ ПРѢЖДЕВЪЗЛЕЖЕННА НА *ВЕУЕРѢХЪ* И ПРѢЖДЕСѢДАНИЯ НА СЪНЬМИЩИХЪ ἐν τοῖς δεῖπνοῖς Mt23,6 Rad(bis) Dbm Dbj Krp Krat Mkd Hlud, НА *ВЕУЕРЫ* Jov; ΥΑΣΩ БѢ *вѣры* И ПОИСКА ГОСПОДИНЬ ЕГО ВОДОУ ЯМИТИ СЕ ΤΟΥ δεῖπνου 194r11Krn ♦ **ВЕУЕРЖ СЪТВОРИТИ** – *δειπνον ποιεῖν*: ГЛАГОЛЪШЕ ЖЕ КЪ ЗВАВЪШМОУ И ЕГДА *СТВОРИШИ* ѠБѢДЪ ИЛИ *ВЕУЕРОУ* НЕ ЗОВИ ДРОУГЪ ТВОИХЪ НИ БРАТНА ТВОА ποιῆς ... δεῖπνον L14,12 Rad, *ВЕУЕРА* Dbm Dbj Krp Krat Mkd; ИРОДОУ *вѣра* *сѣтворшоу* 319r4Stan ♦ **ВЕЗ ВЕУЕРА** – *ἄδειπνος*: ЦѢСАРЬ ЖЕ ѠСКРЪЗЫ ЕГО ПОУИ *ВЕЗ ВЕРЕ* ТОЕ НОЩИ *ἄδειπνος* 235v22Krn — Cf. ВЕУЕРѢНИЕ, ОБѢДЪ ♦ **ВЕУЕРѢ ТАИНА** *Тајна вечера; Тайная вечеря; Lord's Supper*; – *τὸ δεῖπνον μυστικόν*: • *term. theol.* последната вечера на Христос со апостолите кога го претскажал предавството: ВЪСИ ВО ОУТРО ЛЮДИЕ ВЪ ЦРЪКВИ СБИРАЖТЪ СА НАСЛАДИТИ СА *ВЕУЕРА ТАИНИЖ* ΤΟΥ δεῖπνου ΤΟΥ μυστικοῦ comPs101,23 Bon Pog — Cf. ВЕУЕРИЕ (ТАИНОЕ ~)

adv. **НА ВЕУЕРИ, КЪ ВЕУЕРИ, ПРИ ВЕУЕРИ** *навечер, ѱриквечер; вечером; in the evening, towards evening*; – *ἑσπέρα, εἰς ἑσπέραν, πρὸς ἑσπέραν, πρόσαραυα* (Krn): ВЪЗВРАТАТ СА **НА ВЕУЕРИ** И ВЪЗЪАЛУАТЪ *εἰς ἑσπέραν* Ps58,7 Rdm Ѡ НА ВЕУЕРЪ Bon Pog Dĉn; **КЪ ВЕРИ** ГЛАГОЛЮ БѢ ТОГДА ΥΑΣΩ *πρόσαραυα* 243v2Krn; И НОУЖДАСТА И ГЛАГОЛЪЩАА ОБЛЕЗИ СЪ НАМИ ЯКО **ПРИ ВЕРИ** КЕСТЬ И ПРѢКЛОНИЛЪ СА КЕСТЬ ОУЖЕ ДЪНЬ *πρὸς ἑσπέραν* L24,29 Krat, **ПРИ ВЕУЕРѢ** Dbm Dbj Krp(bis) Mkd — Cf. ВЕУЕРЪ¹ sub 1, ВЕУЕРЪ²

2. вечерна (*богослужба*); *вечерня; vespers*; – *ὁ ἑσπερινός*: • *term. liturg.* секојдневна црковна служба што се одржува навечер: КЪ ВЕУЕРИ ГЛАГОЛЮТЪ БѢ ТОГДА ΥΑΣΩ ЕГДА ИЗЫДОШЕ Ѡ *ВЕУЕРИ* КАЛОЕРИ И ЮНОШЪ ПАДШЪ ВЪ МОРЫ ПРИЗЫВАШЕ ЖЕ ВЪ ПОМОЩЬ УИНО-НАУЕЛНИКЫ *ἀπὸ τὸν ἑσπερινόν* 243v3Krn – EXH — Cf. ВЕУЕРЪ¹ sub 2, ВЕУЕРЬНИЦА, ВЕУЕРЬНЪ, НАВЕУЕРИЕ

KSM

KT

ВЕУЕРѢНИЕ, -ниа n.

Dbm Krp

вечерање, вечера; ужинанье, ужин; dining, supper; – *τὸ δεῖπνῆσαι*: СЕ ТВОРИТЬ ВЪ МОЖ ПАМАТЬ И УѢШЖ ТАКОЖДЕ ПО *ВЕУЕРѢНИИ* ГЛАГОЛЪЖ *μετὰ τὸ δεῖπνῆσαι* L22,20 Dbm Krp(bis) Ѡ ПО ВЕУЕРИ Rad(bis) Dbj Krat Mkd Hlud – EXH — Cf. ВЕУЕРѢ sub 1

KSM

KT

ВЕУЕРѢТИ, -рѣж, -рѣetz ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Zag trOrb trHlud

вечера; ужинать, обедать; to dine; – *δειπνεῖν, συνδειπνεῖν*: ИЛИ РЕУЕТЬ УТО *ВЕУЕРАЖ* И ПРѢПОУАСАВЪ СА ПОСЛОУЖИ МИ ДОНДѢЖЕ ЯМЪ И ПИЖ *δειπνήσω* L17,8 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; — *ВЕУЕРѢВЪ* СЪ ЯУЕНИКЫ СВОИМИ ПРѢПОУАСА СА ЛЕУНТИЕМЪ 173d13Orb 104v8Hlud; ЕДА ЛИ *вѣрѣвз* СЪ ѠНѢМИ А Ѡ ТРАПЕЗЖ ТА ѠЛЖУИ *συνδειπνήσας* 103v34Hlud 153r14Zag – EXH

KSM

KT

ВЕЩИЖ adv. v. ВЕЩЬ**ВЕЩЬ**, -и f.

Dbj Rad Krp Krat Mkd Apost Psalt comPsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

1. ѱредмеѱ, рабоѱа, нешѱо; вещь, предмет; thing, something; – *πράγμα, πραγματεία*: СЛЫШАНИЕ ЖЕ ЕСТЬ ЕГДА НЕ ВИДѢТЬ УТО ЕСТЬ *вѣшь* ѠНА И Ѡ ИНОГО УЛОВѢКА СЛОВЕСЬ И Ѡ ГЛАСА ѠНОГО *вѣши* АБІЕ РАЗЪМѢТЬ *πράγμα* ... *πράγματος* 11v20.21Krn; НАГЛОДКОУШНЕМЪ ШДРЪЖИМЫИ И СКОРО МНОЖИЦЕЖ ВЕЩИНЫЖ РАДИ *вѣши* ГНѢВАЖ СА ОУСЛЫШИТЬ АПОКОСТОЛА ГЛАГОЛАЩА ЯКО ГНѢВЛИВОУ МЖЖОУ ПРАВДА НЕ ВЪМѢНИТ СА БОГРОУ *διὰ μηδαινὸν πρᾶγμα* 163r2Les; ЯКО АЩЕ ДВА Ѡ ВАСЬ СВАЩАЮТА НА ЗЕМИ Ѡ ВСѢКОИ *вѣши* КАЖЕ КОЛИЖДО ПРОСИТЕ БЖДЕТЬ ІМА Ѡ ѠТЬЦА МОЕГО ИЖЕ КЕСТЬ НА КЕВКЕСТѢХЪ *περὶ παντός πρᾶγματος* Mt18,19 Rad(bis) Dbj Krp(bis) Mkd; УЛОВѢЖЪ ИЖЕ ЕСТЬ И МИСЛЬНЫИ И УЮВЪСТВНЫИ

мисльни же яко иматъ дѣшѣ иже есѣтъ **вѣщи** невѣщестѣвна и невидѣмаа и бесзмрѣтнаа *πράγμα* 223v14Krn • нешто лошо, помор, чума: не збонши са ѿ страха пошнаго ѿ стрѣлзи летаща ж въ дни отъ **вещи** въ тмѣ прѣходящ ж *από πράγματος* Ps90,6 Bon Pog Rdm Dčn ♦ **ЗЕМЬНЪЯ, ЖИТЕНСКЪЯ, МИРЬСКЪЯ ВЕЩИ** *земни, свейшовни работи, нешиѣа шио се однесувааѣи на земниоѣи живоѣи; земные, светские дела, вещи, относящиеся к земной жизни; secular, earthly things related to life on earth; – γήινα πράγματα, πραγματεία του βίου, πράγματα του κόσμου, κοσμικά πράγματα*: прїимѣте добрын помысль ѿ цѣсарствен некеѣспѣмъ и ѿ рани и дѣѣе нераднн наунете, ѿ **земныхъ** **веще** τῶν γήινων πραγμάτων 151v7Les; мколит са и не глоумит са не мирскы борит са въ **житенскихъ** **вещехъ** не пѣвалоуѣтъ тѣмже не сътеарѣте себѣ славу на земли ἐν ταῖς τοῦ βίου πραγματείας 212v25Les; ѿврзѣте оуи ваши не тзѣѣю тѣлесныѣ нь и доушевныѣ въ еже разумѣти чистѣ глаголемаа яко не сѣтъ **вещи** и работы **мирскыѣ** *πράγματα* ... тоῦ κόσμου 29r24Krn; нь прзвѣе мколю ваше господство да не оуниваѣте и дремлете яко словеса моа не соутъ **мирскыѣ** **вещи** κοσμικῶν πραγμάτων 116v10Krn — Cf. **РАБОТА** ♦ **ВЕЩЬ ЖИВОТЪНАЯ** *живо сушїесїво; живое существо; living being; – πρᾶγμα ζωντανόν*: доури въ всѣхъ сыреуѣ **вещи** въси **животныѣ** единъ животъ имоутъ τὰ πράγματα τὰ ζωντανά 133v12 et 39r9Krn — Cf. **сжїество** • **майериѣа, зраѣа; материя, вещество; matter, stuff, material; – ἄλφ**: ѣѣам бо сказаѣт са крзвѣ сказаѣтъ же са и кжпнзство еже естѣ трзновнаа **вещи** идолзскаа ἄλφ τῶν εἰδώλων comPs73,15 Bon Pog ♦ **ЖТЪЛА ВЕЩЬ** *шуйлив иредмеѣ, шуйлива майериѣа*: мкоуѣѣнѣца хрїстова домнны ... рекше ѣлинскы богы лжнвыѣ каменнѣ и дрѣво и оутлоу **вещи** виѣна бысѣтъ без мкѣлѣости 38v17Stan — Cf. **вещество**, **вещество** • **имой, боѣиѣсїво; имущество,**

богатство; property, wealth; – περιουσία: гкосподѣ въсѣгда глаголаше оуѣеникомъ яко да не имоутъ нечѣто и сѣго ради принесеѣ ихъ обон ты нестежательѣе иже ничѣтоже не имоуѣе ѿ **вещи** περιουσίαν 152v1Krn — Cf. **имѣннѣ** • **основен элементѣ, сїихиѣа; основное вещество, стихия; basic substance, rudiment; – στοιχεῖον**: **земла** глаголетъ соухжж и та бо дѣло вкожне яко велика **вещи** στοιχεῖον comPs94,5 Bon Pog; блюдѣте еда кто ви естѣ крадководѣю философиѣю и тыѣю льстиѣю по прѣданиѣю члѣвѣуѣю по **вещемъ** сѣго мира а не по хрїстоу исѣоуѣю κατὰ τὰ στοιχεῖα C2,8 VerkII по стоуѣниамъ Ohr Slep Str, по съставленнѣю Карп — Cf. **стѣхнѣа, съставленнѣ**

2. **ирирода, сушїина; естество, характер; nature; – φύσις**: тжгда збо не вѣдаѣе вкогда слоуѣжнѣте збо не сжїимъ богомъ **вещи** τοῖς φύσει μὴ οὖσιν θεοῖς G4,8 КарпII родомъ Slep; да сими бждѣте причастьннѣи вкожнѣ **вещи** ѿбѣгше мирскааго помышленнѣ и истлѣннѣи *θείας ... φύσεως* 2P1,4 Карп91v16II дароу Slep, родоу Карп133v18; си же яко и скотъ сжїе **вещи** бываѣше въ пагоуѣж и въ тлѣннѣ имъ ѿ нихъ же не разоумѣать хоулаѣше въ истлѣннѣ им же ихъ истлѣать γεγεννημένα φυσικῶς εἰς ἄλωσιν 2P2,12 КарпII om. Slep; таковаа ти есѣтъ **вещи** грѣховнаа радѣоуѣт са въ малѣ а страдетѣ въ мнозѣ и *φύσις τῆς ἀμαρτίας* 191r2Les • **род, вид**: всѣ бо **вещи** зѣѣри еже и птица гадъ же морскыѣ оутымнѣ са зтомлена естѣ **вещи** члѣвѣуѣскоа *πᾶσα γὰρ φύσις ... τῆ φύσει τῆ ἀνθρωπίνῃ* Ja3,7Карп Slep; и пакъ сѣ дроуѣгыж страны видимъ страшныѣ мжкы и посрѣдѣ ихъ въсѣкжж **вещи** члѣвѣуѣскжж ѿ прѣваго адама до того иже въсѣхъ есѣтъ послѣди же кланѣжнѣхъ са ниѣ *πᾶσαν φύσιν ἀνθρώπων* 304v3Les — Cf. **дарз, естѣство, родз, родѣство¹, сжїество**

3. **дело, работѣа, иосїаѣка, чин; дело, действие, поступок; deed, work, act, action; – πρᾶγμα, ἔργον, δουλεία** (Krn): поуѣто положн въ срѣѣци своемъ **вещи** сна не слыга бо

ΥΛΟΒΕΪΚΟΜΩ ΝΗ ΒΟΓΟΥ Τὸ πρᾶγμα A5,4 Kapr Str Vran; идеже бо завидя и рзвение тоу нестроение и вцсѣка злаа *вещз* πᾶν φαῦλον πρᾶγμα Ja3,16 Slep] дѣание Kapr; въспож има твое јако створиль еси чюдныж *вещни* θαυμαστὰ πρᾶγματα Is25,1 Lobk Grig Orb Hlud, sim. comPs51,11 Bon Pog; бѣа члвкз истиненз непороченз праведенз вогочзтецз шгрѣбаа са ѿ вцсѣкоа злы *вещи* ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πρᾶματος Job1,1 Grig Lobk Orb Hlud, sim. Job1,8 Grig Lobk Orb Hlud; не прѣдзлагаахз прѣдз шчима моима *вещи* законопрѣстѣпзны прᾶγμα παράνομον Ps100,3 Bon Pog Rdm Dēn; ѿ мрѣтвѣхъ и нечистыхъ мыслен и *вещен* вздръжаним са и постим са вси 34r9Bit; како теуеть вѣкъ сзи не свѣмы имже есмы привазани слабостиж *вещми* и помыслы неподобными ἐν πρᾶμασι καὶ λογισμοῖς ἀπρεπέσι 3r18Les; единѣмъ оубо ѿрицаж са словомъ ѿ вцсѣкож злыж *вещи* неприазнинныж любодѣанїа нечѣстоты зависти разбож льжж татѣбы чародѣанїа клеветы гнѣва пᾶσι τοῖς ἔργοις τοῦ διαβόλου 305v23Les; шна неподобна дѣла и недобриѣ *вѣщи* иже зримъ въ инѣхъ и бесѣдвемъ пакы и мы таа творимъ инъ дѣнь δουλείας 249r6Krn; ѿ едноа *вещи* јаже сътвори покажемъ ина всемчлвкостива 77r17Stan

● *работѣа, служба, дежносїи, должносїи, задача; работа, служба, деятельность, должность, задача; work, duty, obligation, task; – прᾶγμα:* разоумивз въ *вещехз* шбрѣтателз блквгзимз надѣан же са на гчспода шблвжкнз ἐν πρᾶμασιν Pr16,20 Grig Lobk Hlud, *вещихъ* Orb; епчвскопъ реуе кь нимъ хошж его и сватиуеуе поставити ... слышавше се шнь ... реуе кь епчвскопоу прости ма штѣуе ... аз же немощенъ есмъ и хоудъ на *вещь* сиж тѣ прᾶγματι 102r15Les; зреще разложителїе како его уститъ царь завидѣше и искахъ врѣме вбити его и не можахъ шбрѣсти ниутоже јако бѣ вѣрнь члвкъ въ царьскыѣ *вѣщи* πρᾶγματα 235r17Krn; князь ... югда же оупразнитъ са ѿ градъскыхъ *вещен* и пакы поусты въ

темницж привести прѣдъ са свѣтааго понжди него шврѣши са чрвсста и пожрѣти идоломъ 91r12Stan — Cf. дѣлание, дѣло, дѣтѣль, дѣяние, работа, слоужение, слоужба

вещиж adv. *нависїиина, всуиносїи; на самом деле, действительно; truly, basically; – тѣ прᾶγματι:* присно бо юда на ложн јако безз млѣвзи сзи тогда помзшлѣше како прѣдастъ гчспода многа бо исходища *вещиж* дѣаше вѣ бо злаа бѣахж јако ѿ днѣвола нареуена тѣ прᾶγματι comPs35,5 Bon Pog; ты кьнна не к томоу въ надеждахъ нь *вещию* пророуе пронареуенїа испльняемаа своя зре възвишаеши блвгословенъ вожъ ѿцъ кавшихъ 153c26Vitš – ЕХН — Cf. истина (въ истинж, по истинѣ), истиньно, рѣснота (въ рѣснотж)

4. *расїравија, ѿравна работѣа, сїор, ѿреїурка; распрѣ, ссора, спор; argument, matter of law, dispute, disagreement; – прᾶγμα:* смѣеть ли кто ѿ васъ *вещми* съ дроугомъ сждь приати ѿ неправедныхъ а не ѿ свѣтыхъ прᾶγμα 1C6,1 Kapr, *вещз* Slep; бысѣтъ же въ алек[с]андрин възысканїе нѣкыхъ *вещен* и посланъ бысѣтъ цѣсаремъ раздрѣшити пра јако мждрин вѣтня 82v28Stan – ЕХН — Cf. пьрѣ, распьрѣ, сварз, сждз, тажа

5. *насїан, случка; событие, происшествие; event, happening; – прᾶγμα; ѿпѣсис* (Krn): пшнеже оубо мнозы науаше повѣсти чинити о извѣствованныхъ въ насъ *веще* ^χπερὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων L1,1 Krat Dbj Krp Mkd] дѣянихъ Dbm; проуее јакоже швзави се јако како бысѣтъ *вѣшь* разыдоше сѣ въси людїе и пише ѿ водъ шпоу топлою ѿпѣсис 194v11Krn; едина в женахъ яви са творца аггеломъ и члвккомъ породши *вещь* странна пауе шма прѣнде вѣкы шмъ 81c20Orb 47r26Bit 44v9Šaf] рождышиѣ вчжсѣвна пауе оума 67r12Zag; шнь страшит се и трепѣеть зрѣши *вѣщи* страшнїе и прѣславные идеже никогда ихъ видѣ прᾶγματα 201v14Krn — Cf. дѣяние, свзїтие

6. *смысла, значење; смисъл, значение; sense, meaning*; — *ὑπόθεσις*: что же *вѣщи* праздника нашего и тлзкованіе вожьствнааго и сѡащеннаго еукаггеліа ὑπόθεσις 144v13Krn; и да оуготковимъ сердца наша да оуслышимъ праздничкоу *вѣщи* и да прославимъ таинство якоже подѡбаеть ὑπόθεσιν 171r17Krn — Cf. *сзмзцлз*

7. *намера, замисла; намерение, замысль; intention, plan*; — *ὑπόθεσις, ἔννοια*: иудене же яко забвистливы и злосъветны иже бѣхъ възложише съветъ да его погубеть и тз якоже разумѣ *вѣшь* ихъ побѣже ὑπόθεσιν 67r23Krn; подолѣ еукаггелисть являеть *вѣщи* прѣдательви иудѣ глаголетъ нѣ яко иудѣ имѣ попѣуеніе ради нишнихъ нз тыи пошаше кесе христоуво и трудеше сѣ да възмѣтъ и она сз инами иже пошаше ἔννοιαν 72v10Krn; сіе *вѣщи* иже быше въз теѣѣ любимиуе ѡешдѡре ѡкждѡ же и поуто ради оуннужи и вбезъзъсти боговъ и како прѣтрьпѣ толикаа мѡуѡніа не възмогъ разоу[мѣ]ти+ ὑπόθεσις 218v1Krn — Cf. *замзцль, замзцлшенне, мзцль, помзцлз, помзцлшенне*

8. *ѡричина; причина; cause*; — *αἰτία, ὑπόθεσις*: възпросихмъ поуто ради не бысѣтъ на полѣ прѣвображеніе гѡсподне и глаголемъ ѡ семь ради двоѣ *вѣщи* διὰ δύο αἰτίας 148v16Krn; сыхъ ради бѡ *вѣше* вѣ оскерзнена сигорѣ гора и сего ради не прѣвобразы се ни же христоу тамо въз самаринскю же горѣ не прѣвобразы се ради сихъ винахъ ὑπόθεσιν 149v23Krn; яко слыша врауѣ *вѣщи* неможеніе его възста дрзжимъ и понде въз храмъ архістратига миханла и сзтвори възсѣ дѡнь лежеши и тогда исцѣле αἰτίαν 241v15Krn; напастн и зла иже находитъ на ѡловѣцѣхъ ѡ тріе *вѣщи* бывають αἰτίας 80r5Krn, sim. 250r6Krn; мѡла же вы братіа възлюбленаа да никтоже васѣ никоже ради *вѣщи* ѡсждень бждеть 173r9Les — Cf. *вина* sub 1

9. *начин; способ, образ; manner*; — *τρόπος*: оубоа сѣ еда како поноуждень бждеть на раздроушеніе урьньуьскаго правила и да

никаковѣи же *вѣщи* привазанъ бждеть оумъ его пѣуали земныхъ вѣщи *μη ἐν τινι τρόπῳ* 105r5Les — EXH — Cf. *кззньство, нравз, образз*

Nota: per egr. pro ζημία: не имѣжи трыпѣніа многими *вѣшми* (sic, pro тзщетами) състонт сѣ и добродѣтели сицевыи не можетъ имѣти ни коснжти сѣ πολλὰς ζημίας 162r16Les

KSM

HA

ВЕЩЬНЫ, -и adj.

Slep Zag Viš Stan

1. *на рабоиуиѣ, на нешиаиѣ; вещей (gen.); of the things*; — *τῶν πραγμάτων*: стѣнз ими закона граджимъ благомъ не самъ ѡбразз *вещенз* τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων Hb10,1 SlepII вѣщаемо (sic) Kapr

2. *материјален, кој се однесува на материјалниоѡ свеи; вещественный, материальный; material*; — : вожьствьныи его ѡбразз подвижаше сѣ *вещьными* вапы на харьтнн недооумѣннѡи како бо можаше непостижмааго по вожьствьномоу словѣ ѡбразз постигнжти 303v20Stan ● *adj.-subst. ВЕЩЬНАЯ* n. pl. материјални богатства, добра: тѣмъ же истотоу дѡушевеноую нескѣрьннѡ съблюдше *вещный* до конца ѡстоуписте дѡуухом же вожьствьныи позлащше сѣ 187b4Viš — Cf. *вещьствьнз* sub 1

3. *ѡелесен, ѡлоиьски; телесный, плотский; carnal*; — *ὀλώδης*: не ѡпали сѣ ѡгнемъ вожьствьнаго ѡнѡстаа попаленнѣ *вещнаго* оуми ѡнѡстаѣ яко да присно славим та гѡспожде κατάφλεξόν μου τὰς ὀλώδεις ὀρμάς 124v25ZagII попали мож вѣщественъи ѡмы 138a33Orb 104r20Šaf 66r36Hlud — Cf. *вещьствьнз* sub 2, *плзтънз, плзтъскз, тѣлесьнз*

EXH

KSM

HA

ВЕЩЬСТВО, -и n.

trOrb

материја; вещество; substance; — : троицъ лица утж едино сжщствомъ проповѣдаж безнауалне съиѣне и дѡуше

ПРАВЫ БЕЗЪ **ВЕЩЕСТВИ** ВСѢХЪ СЪ ВЫШНИМИ СВОИСТВИ (sic, pro КОИИСТВИ) 222c16Orb || БОГЪ ВСѢХЪ 181v20Zag 139v4Šaf, БОЖЕ ВСѢХЪ θεὸς τοῦ παντός 147r12Hlud – ЕХН — Cf. ВЕЩЬ sub 1, ВЕЩЬСТВО

Ø

НА

ВЕЩЬСТВО, -А n.

orDēn Šaf

сушѣина; сущность; essence; – ὕλη
 КГДА СЖДИ СЪ АГГЕЛИ СВОИМИ ПРИДЕТЬ ѿ ГРОБЪ ВЪЗОВЕТЬ К СЕБѢ НЕИЗМѢНЬНОМУ СЖДИЩОУ СВОЕМОУ ЧТО СТВОРИШИ ДОУШЕ МОА НАПРАСНО ВЕДОМО **ВЕЩЬСТВО** ТВОЕ ПРѢДЪ СЖДИЕ ВЪ ВРѢМА ПОКАИ СА И ВЪЗЫПИ ХРИСТУОУ БОГУОУ СЪГРѢШИХЪ БОЖЕ И ПОМѢЛОУИ МЕ 64v1Dēn
 ● *fig. ВАЩВСТВО* (sic) МЖУКЕННА БЛАЖЕНЕ ФЕДОРЕ ЖЕЛАННЕМЪ ТѢМЖЕ И **ВАЩВСТВО** (sic) ТИ БЫСЪТЪ ТѢЛЕСИ ВЕЩЕСТВЕНЪ ОГНЪ ТѢМЖЕ И КЪ БОЖИЮ ОГНЮ РАДЪ ИЗЪИДЕ МЖУКЕННУЕ ХРИСТОВЪ СЛЮЖИТЕЛЮ ФЕДОРЕ ὕλη μαρτυρίου σου θεοῦ Θεόδωρε ὁ πόθος ὄθεν σοι καὶ γέγονε τῷ ἐνύλῳ τὸ σῶμα πυρί 13r8.9Šaf || **ВѢНЕУСТВО ... ВѢНЕЦЬ** 8r22.23Bi, **ВѢНЕУСТВОМЪ ... ВЪ ЧѢСТОТѢ** 39v8.9Zag, **ВѢНЕУСЪТВО ... ВѢНЕУСЪТВО** 42d29.30Orb – ЕХН

Nota: per egr. pro НЕВЕЩЬСТВЕНЪ: ЕДИНО ПРИСНОСЖИТЕ СЛОВО И БОЖЕСТВО **ВЕЩЕСТВО** И ОБРАЗЪ ЕЖЕ ВЪ ТРЕХЪ ЛИЦАХЪ ПОЕМАГО БЛАГОУЕСТНО СПАСИ ТЕБЕ ВЕЛИУБЖИЕ 77r33Hlud || НЕВЕЩЬСТВЕНО 148d14Orb

KSM

НА

ВЕЩЬСТВЕНЪ, -ИН adj.

Triod Vtš

1. *майеријален, кој се однесува на майеријалниоѿ свей; вещественный, материальный; material; – : ● adj.-subst.*
ВЕЩЬСТВЕНАЯ n. pl. материјални богатства, добра: ТѢМ ЧИСТОУ ДОУШЕ НЕСКВЕРННОУ СЪБЛЮДШЕЕ **ВЕЩЕСТВЕНН** СЪВРЪШЕНО ѿСТОУПИСТЕ ДОУХУМЪ БОЖЬСТВЕНИМЪ ПОЗЛАЩИШЕ СЕ 41a1Vtš – ЕХН — Cf. ВЕЩЬ sub 2

2. *тѣлесен, тѣлѣскы; телесный, плотский; carnal; – ἐνυλος, ὑλώδης; ВЪПАДОХЪ ВЪ*

СТРАСТНЖА БОЛѢЗНЬ И ВЪ **ВЕЩЕСТВЕННА** ТЛА И ѿТОЛѢ И ДО НКЪНѢ ВРАГЪ МИ ДОСАЖДАЕТЪ ТИ ἐνύλῳ φθορᾷ 110a37Orb 36r25Hlud || ВЪ ЖИТНЕ ТЛѢННОЕ 75v10Šaf; ИАКО ЖГЛИЕ ОГНѢ НЕВЕЩЕСТВЕНАГО ПОПАЛИТЕ **ВЕЩЕСТВЕННА** СТРАСТИ МОЖ И ВЖЕЗѢТЕ ВЪ МНѢ РАУЕННИЕ БОЖЬСЪТЪВЕННА Ж ЛЮБВЕ СВАТЫ АПОСТОЛИ τὰ ὑλώδη μου πάθη 116d39Orb 105v7Zag 88r14Šaf 44v3Hlud || ГРѢХОВЕННА 86r28Bit, sim. 40r23Šaf 74b37Orb; КОУПИНА ОГНЕМЪ НА ГОРѢ НЕОПАЛНА И РОСОДАВНА ПЕЩЬ ХАЛДЕНСКА ИАВѢ ПРОПІНСОУЕТ СЕ БОГОНЕВѢСТО БОЖЬСТВЕННА НЕВЕЩЕСТВЕННА ВЪ **ВЕЩЕСТВЕНН** ЧРѢВѢ ОГНЬ НЕОПАЛНО ПРИЕТИЕ 9b23Vtš, sim. 200b14Vtš ● *adj.-subst. ВЕЩЬСТВЕНОЕ* телесно, телесна страст: ЖЪЗЛОМЪ СЪУЕННИМЪ ЖЪЗЛОМЪ ИЗЪЛЪКЪ ПРОРОКЪ **ВЕЩЕСТВЕННОЕ** ЧЛОВѢЧЬСКАГО СЪСТАВА 173b11Vtš ● **ВЕЩЬСТВЕНАЯ** n. pl. луфето: ТВОЕ ВЪ **ВЕЩЕСТВЕНН** ЯВЛЕНІЕ ЗАКОНОДАВЦЪ ВЪЗВРАНЫ РАЗОУМѢТЫ ВЕЛИКОЕ ПРѢЧУСТАА Т[АИ]ВНСТВО+ 9b27Vtš — Cf. ВЕЩЬ sub 3, ПЛЪТЕНЪ, ПЛЪТЪСКЪ, ТѢЛЕСЕНЪ

Notae: per egr. pro БЕЗВЕЩЬСТВЕНЪ: ТА НЕИЗДРЕЧЕННАГО ПРѢЖДЕНАУЖНАГО ѿ **ВЕЩЕСТВЕННА** ВСИЯВША БЕСПЪТНЫ ЖТРОБЫ РОДИТЕЛЕВЪ 9v8Bit, **ВЕЩЕСТВЕНАГО** 16r23Šaf || БЕЗВЕЩЕСТВЕНАГО ЕЖЕ аὔλου λάμπαντα 42v20Zag 46d32Orb; – pro БЕ(С)УСТЬЕНЪ: СВЕДЕНИ ВЪХОМЪ ВЪ **ВЕЩЕСТВЕННА** ЖИЗНЪ 67v7Šaf || БЕЗВЕЩЕСТВЕННА (sic) 103c30Orb, БЕЧЕСНАЖ ЕΙΣ ἀτιμωτάτην ζωὴν 28v32Hlud

М

НА

ВЕФИЛЪ, -А m., nom. propr. loci

Krn

Вейил; Вифиль; Beth-El, Bethel; – Βαιθήλ:
 стар град во средна Палестина, истакнато светилиште: И ПОНДОШЕ ВЪ **ВЕФИЛЪ** И ТАМО ВѢХОУ ОТРОУНИЦА ПРОРОКУСКАА Βαιθήλ 32v18Krn; ТОГДА ВЪСТАВЪ ІАКОВЪ И ПОНДЕ ДАЖЕ ДО **ВЕФИЛЪ** ГОРЪ САМАРИНСКЪ Βαιθήλ 150v19Krn; И ѿТОЛѢ ДРЪЖЕЩЕ ОБЫЧАН САМАРАНИНЫ И ПОКЛАННАХОУ СЕ ВЪ ГОРѢ ШНОИ **ВЕФИЛЪ** НЕ РАДИ ИДОЛА НЪ РАДИ ЦРКОВЪ ИЖЕ БѢ ВЪ ГОРѢ Βαιθήλ 151r5Krn – ЕХН

Ø

ЗР

ВЕФИЛЬ adj.

Stan

вейилски; Вефильский; of Beth-El, Bethel; - : (v. ВЕФИЛЬ): АМЕСИНА ЖЬРЬЦЬ **ВЕФИЛЬ** ЧАСТО[ЛЮ]БИБЫ+ И ЛОВѢШЕ ЕГО И ОКЛЕКЕТАШЕ И ѠНЖДЬ ОУБИТИ И 246v22Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВИАНОРЪ, -А m., nom. progr.

Stan

Вианор; Вианор; Vianor; - : св. мчк писидиски, †IV век, 10.Iul.: ВЪ ТЪЖЕ ДЕНЪ (10.Iul.) СТРАСТЬ СВАТОЮ МЖУЧЕНИЖЪ **ВИАНОРА** И СИЛОУАНА 269r13Stan; СВАТЫИ **ВИАНОРЪ** БѢ ПИСИДИНСКИНА СТРАНЫ 269r14Stan; СВАТОМОУ ЖЕ **ВИАНОРОУ** (sic) ПРОВРѢШЖ ПАТѢ И ДЕСНОЕ ШКО ИЗБОДОШЖ 269r25Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВИАТАРЪ v. (А)ВИАТАРЪ

ВИГИЛИИ, -ИИА m., nom. progr.

kalOhr

Виgiliij; Вигилий; Vigilius; - : св. Вигилиј, еп., 7.Feb. (pro воуколъ?, cf. SJS I:186): ПАМКАТЪ СВАТКОМОУ **ВИГИЛИЮ** ЕПИСКОПОУ 103r3Ohr – ЕХН

S

ЗР

ВИГЛЕНТИА, -ИИА m., nom. progr. loci

Stan

Виgленѣија; Виглентия; - : месност во Цариград со храм на Богородица: положены бышж въ црѣкви оу прѣсвѣтжя и прѣфудстжя владѣчуѣцж кжшж богородицж **ВЪ-ГЛЕНТИИ** идеже и тѣхъ сътворѣть са съборъ 293r6Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВИДАНИСЪ, -А m., nom. progr. loci

Stan

Видана; Видана; Vidana; - : gr. Βίδανα, с. во Исаврија, Мала Азија: ть бѣ въ лѣта СВАТЫХЪ АПОСТОЛЬ Ѡ веси глаголемына

ВИДАНИСЪ Ѡстоѣщи -БІ- пыпришь саврьсгааго градъ 158r2Stan – ЕХН

KSM(ВИДАНА)

ЗР

ВИДИМЪ, -ЗИИ adj.

Ohr Str Slep Karp Verk comPsalt orDĕn Lobk tropGrig tropLobk tropOrb Triod Viš Stan Les Krn

видлив; видимый, зримый; visible; - ὁρατός, ὁρώμενος, βλέπομενος, καθορώμενος: соушьство вкожѣ не могѣти ни же аггелы и оун ѣловѣчскыи како могутъ видѣти и аще ѣви са соушьство вкожѣ хотѣше быти вкогъ **ВНМЪ** и ѣвленъ ὁρατός καὶ φαίνόμενος 155r2Krn; **ВИДИМЪ** ЕСИ АГГЕЛОМЪ А НАМЪ НЕВИДИМЪ ИСКУСѢ СЫДНЕ МОИ ὁρατός 90c12Orb 54r27Šaf 15v21Hlud; ВЪ ЯПОВАНИ СПАСЕМ СА ЯПОВАНИЕ ЕЖЕ **ВИДИМО** НѢСТЬ БО ЯПОВАНИЕ ЕЖЕ БО ВИДИТЬ КТО ЧТО И ЯПОВАЕТЪ ἐλπίς δὲ βλέπομένη R8,24 Karp Slep; пророци ... ВЪЗВѢСТИШЖ МЛАДЕНЦА БИТИ Ѡ НЕНСКОУСНИЖ БРАКОУ ВЪПЪЩЕНОУ ЧЛОВѢКОМЪ ПРИМѢШ СА ЗЕМНИМЪ **ВНМА** τοῖς ἐπὶ γῆς καθορώμενον 42v24Zag 9v12Bit 47a2Orb, **ВІДИМАГО** 16r27Šaf; ПРИИШЕДЪШЕ ВЪ ГРАДЪ ВЪ НЪЖЕ ТЫШАШЕ СА И НА **ВИДИМѢ** МѢСТѢ СТАВШЕ НА ВЫСОЦѢ ЕЖЕ ВИДѢВЪ ИГЕМОНЪ 252v9Stan; ЯКОЖЕ ОУБО **ВИДИМАА** СМРЪТЪ ѠЛЖУЕНИЕ ЕСТЬ ДОУШИ Ѡ ТѢЛЕСИ ТАКО И ГРѢХЪ ѠТЪЛЖУЕНЪ ЕСТЬ СВАТААГО ДОУЧА comL1,78.79/Ct Bon; ВОЛЕЖ ТВОЕЖ ДВИЗАЕ **ВИДИМАГО** МИРА КРЪСТОМЪ ТВОИМЪ τὸν ὁρώμενον κόσμον 75r17Zag 56v16Šaf 91d33Orb 16v8Hlud; — ОТ **ВИДИМЪИХЪ** И НЕВИДИМЪИХЪ ВРАГЪ ИЗБАВИ НИ ГКОСПОДИ ЕДА КОГДА РЕКЖТЪ ГДЕ ЕСТЬ ВКОГЪ ИХЪ ὁρατῶν καὶ ἀορατῶν ἐχθρῶν 18v23Grig 26v1Lobk 37b16Orb; ПОХОТѢНІЕ ЖЕ ЕСТЬ ЯКО ТРѢБЕЕТЪ ВЪСАКЪ ЧЛОВѢКЪ ДА ПОХОШАЕТЪ НѢЧТО ИЛИ ДОБРО ИЛИ ЗЛО ИЛИ **ВНМО** ИЛИ НЕВИДИМО ИЛИ ЗЕМЛЬНАА ИЛИ НЕВЕКЕСНАА ἢ ὁρατῶν ἢ ἀορατῶν 51r2Krn — Cf. ВИДИТЕЛЬНЪ, ВИДѢ(НЬ)НЪ, ЯВЛЕ(НЬ)НЪ • *adj.-subst. ВИДИМОЕ žлейка; вид, видение; sight; - τὸ φανταζόμενον:* ТАКО СТРАШНО БѢ **ВИДИМОЕ** ЕДИНОСЖИЦНЫ РЕЧЕ ПРИСТРАШЕНЪ ЕСМЪ И ТРЕПЕТЕНЪ τὸ φανταζόμενον Hb12,21 Karp — Cf. ВИДѢНИЕ sub 2, ЗРѢНІЕ

♦ *adj.-subst.* **ВИДИМА(Я) И НЕВИДИМА(Я)** *сὲ шῆο ἰοσίοι на свейош, маѡеријално и духовно; все, существующее в мире, материальное и духовное; everything that exists in the world, both material and spiritual; – ὄρατὰ καὶ ἀόρατα, βλέπομενα ... μὴ βλέπομενα:* ЁКО ѡ НЕМЪ СЪЗДАНА БЫШЖ ВСѢ Υ<ЛОВѢΥСКАѢ ЯЖЕ НА НЕ<Б<ЕСИ И НА ЗЕМИ **ВИДИМА И НЕВИДИМА** τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα C1,16 Karp Slep Str, **ВИДИМАГО А И НЕВИДИМА** Ohr, **ВИДИМИ И НЕВИДИМА** Verk; живѡщемъ намъ **ВИДИМЪИХЪ И НЕВИДИМЪИХЪ** **ВИДИМАѢ** бо вѣременъна а **НЕВИДИМАѢ** вѣъзна τὰ βλέπομενα ... μὴ βλέπομενα 2C4,18 Slep; нѣнѣ познахъ јако ты еси создатель мирѡ и творць **ВѢИИМЪ И НЕВИДИМЪ** τῶν ὄρατῶν καὶ ἀόρατῶν 253v16Krn; присносѡщи истоуниче цѣса>рю вл<а>дъко вожѣ всѣхъ **ВѢИМЪ И НЕВИДИМЪИМЪ** агг<е>ломъ и υ<ловѣкомъ слав<а> тебѣ 175r6Dēn; иже ѡ ш<т>ѡца прѣжде вѣкъ рожденнаго и прѣжде вѣкъ всѣавша всауьскаа сътворшаго **ВѢИМА** же и **НЕВИДИМА** дѣво м<а>ти родила еси 149a32Vtš — v. etiam **НЕВИДИМЪ** ♦ **НЕОУДОБЪ, НЕОУДОБЪНѢ** **ВИДИМЪ** *шешко видлив; труднозримый, трудновидимый; hardly visible; – δυσθεώρητος:* ѡтъ дѣв<е>цѡ сѣнъ бо си естъ сѣнна и ѹжста јако **НЕОУДОБЪНѢ** **ВИДИМА** и непостижима яже в неѡ тαιна δυσθεώρητον καὶ ἀκατάληπτον comHab3,3 Bon Pog; рад<о>ѡи се коупино нешпалимма рад<о>ѡи се гльбнино **НЕОУДОБЪ** **ВИДИМА** рад<о>ѡи се мосте къ небес<е>мъ прѣводещѡа 139b29Vtš — v. etiam **НЕОУДОБЪ, НЕОУДОБЪНѢ**

KM(ВИДѢТИ) S

HA

ВИДИНЪ, –А m., nom. propr.loci

Stan

Видин; Видин; Vidin; – Νοβιόδουνο: г. на Дунав во сев.-зап. Бугарија: ст<р>асть св<а>тыхъ м<ж>у<е>нѡкъ ираклина павлина и венедима пострадавшихъ въ градѣ **ВИДИНѢ** Βενέδιμος ἢ Μενέδιμος πιθανῶς ἐν Νοβιοδούνω τῆς Σκυθίας, τῆ νῦν λεγομένη Ἰσακτσεα 246v14Stan – EXH

Ø

ЗР

ВИДИТЕЛЬ, –ЛѢ m.

Šaf Vtš

*очевидец, сведок; очевидец, свидетель; eyewitness; – : ἀποκ<т>ο>λζι Γ<ο>σποδ>на всн вѣсхвалимъ смотрениа сѡще в<о>жи **ВИДИТЕЛЯ** и намъ ходатаж къ х<р>истоу в<о>гоу јако молѡще присно за нзи 10c25ŠafII **ВИДѢТЕЛИ** 33r30Zag, свѣдѣтел(не) 34d19Orb; **ВѢИТЕЛЬ** неи[з]реу<е>ннихъ+ ѡкръвѣны (sic) наказатель вишнимъ в<о>жимъ тайнамъ сѣнъ зевед<е>шъ написавъ намъ х<р>истоу еу<а>нг<е>лѡе 16c28Vtš; яви се въ истиноу правовѣрнимъ **ВИДИТЕ** кѡриле прѣмоудре в<о>гоугодниче 129a9Vtš — Cf. **БОГОВИДѢЦЪ, ВИДѢЦЪ, ВИДѢТЕЛЬ, САМОВИДѢЦЪ***

Nota: per egr. про водитель: днес нюда ѡмѣтаеть са богуестна и лишаеть са вл<а>гостъина ... **ВИДИТЕЛЪ** вѣвз (sic) своришоу лжакоу 126r9ŠafII наставникъ ὀδηγός 151v22Zag 175b4Orb 106r15Hlud

M

HA

ВИДИТЕЛЬНЪ, –ЗИН adj.

Krn

видлив; видимый, зримый; visible; – βλέπομενος: υ<ловѣкъ и естъ ѹвестъвнын и мыслъны ѡ тѣлеснѣ же естъ ѹвестъвнын сирѣуъ зреніе **ВИДЕЛИНЪ** ѡ доуше же естъ мыслъны βλέπομενος 13r9Krn – EXH — Cf. **ВИДИМЪ, ВИДѢ(НЪ)НЪ, ЯВЛЕ(НЪ)НЪ**

M

HA

ВИДЪ, –А m.

Dbj comPsalt Vtš prolVtš Krn

1. *вид, облик, излѣд, надворешностъ; (внешний) вид, облик, образ, наружность; shape, form, look, appearance; – εἶδος:* и сниде доушъ св<а>тын тѣлеснъимъ **ВИДОМЪ** εἶδει L3,22 DbjII **ВИДѢНЕМЪ** Dbm Krat, ѡбразомъ Rad Mkd, зракомъ Krp(ter); естъ невидъставнь јако **ВѢИ** не иматъ или под<о>бѡе ино не иматъ εἶδος 130r26Krn; доушъ триши и вѣ трехъ **ВИДѢ** яви се εἶδη 131r20Krn; вѣше бо сладкъ словеси и прѣнѡю **ВИДѢ** в<о>голѣпнь и даршмъ

сѣвише лицемъ свѣтль 165b8Vtš; видѣ бо ихъ цкарь яко не могутъ глаголати ѿ страха своего и ѿ плача прѣтвори **вн** свон въз кротости и глагола имь ѿвѣшите ѡ ѹловѣцы ѹто боите сѣ толико ἦθος 280r6Krn; **видз** бо вожин издранлз сказаетъ сѣ εἶδος γάρ θεοῦ comPs143,2 Bon Pog; еже естъ издранлз яко **видз** вожин имже εἶδος θεοῦ comPs129,6 Bon Pog — Cf. **видѣние** sub 4, **зракъ**, **образіе**, **образъ**, **озракъ**

2. **вид**, **разновидностѣ**; **вид**, **разновидность**; *kind, diversity*; — : тѣмже всакъ прѣтрыпѣль ꙗси **видь** мкоуѹкѣнїа 190c13Vtš; дръзньоль ꙗси ꙗкоже льбь славне къ страдѣнїю ... и моуками многообразныхъ **видь** раждежень ꙗко злато ѡуищенно седморицею геургїе 146a25Vtš — Cf. **образъ**

ЕХН

КМ S(видз¹)

НА

видзсанда, **вйтсанда**, -зи f., nom.
prop. loci

Evang prolVtš Stan

Scr. **видьса**- Dbj Rad Krp Krat Stan, **видьса**- Krat Mkd, **видса**- Jov Stan, **вйтьса**- Dbm Dbj Rad, **виѳса**- Rad Mkd Vtš, raro **вйтса**- Mkd, **внса**- Dbm, in Rad etiam **внѳъза**-, **внѳьса**-, **внсиѳса**-

Вийсаида; **Вифсаида**; **Bethsaida**; — **Вηθσαιδά**: село во Галилеја, на западниот брег од Генисаретското Езеро: снн же принстѣпншж къ филнпоу иже бѣ ѿ **видьсанды** галилеискыж ἀπὸ Βηθσαιδά J12,21 Krp(bis) Krat, ѿ **внсанди** Dbm, ѿ **внтьсанды** Dbj, ѿ **видсанды** Jov, ѿ **внѳьсанды** Rad; и лбне ѡвѣди оуѣеникы своа вьнити въ коравь и варити на ономъ полоу къ **внтьсандѣ** πρὸς Βηθσαιδάν Mc6,45 Dbm Dbj, къ **внсиѳсандѣ** Rad(bis), къ **видьсандѣ** Krp(bis), къ **видьсандѣ** Krat, къ **вйтсандѣ** Mkd; ѿ тою во ѡбо бѣ петръ братъ андрѣвѣ градъ **внѳсанди** рибни сн ловць 182d15Vtš, градъ **видьсанды** 257v13Stan — Cf. **видзсандьскъ** (~ градъ)

KSM

ЗР

видзсандьскъ, -зи adj.

Rad Krp

видзсандьскъ градъ **Вийсаида**; **Вифсаида**; **Bethsaida**; — **Βηθσαιδά**: (v. **видзсанда**): бѣ же филипъ ѿ **видьсандьска града** андрѣвѣ и петровѣ ἀπὸ Βηθσαιδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου J1,44 Krp(bis), ѿ **внсандьска града** RadII отъ вйтьсанды Dbm, ѿ вйтьсанды Dbj — ЕХН — Cf. **видзсанда**

KS

ЗР

видьць, -а m.

comPsalt Zag

очевидец, **сведок**; **очевидец**, **свидетель**; **eyewitness**; — **θεωρῶς**: тобож ра (sic, pro тож во ради) монси **видецъ** здѣтелю 27r18ZagII вогговидецъ 5v6Šaf, сѣвсѣдникъ συνόμιλος 25b5Orb; **видьца** ма таинзы постави **теорон** comPs115,3 Bon Pog; испитникъ истинѣ таинамъ **видецъ** господи 79v15ZagII вѣстелю γνώστης 61v21Šaf, вѣдецъ 97b13Orb 21v11Hlud — ЕХН — Cf. **боговидьць**, **видитель**, **видѣтель**, **самовидьць**

KSM

НА

видѣние, -ннѣ n.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

1. **ѣледање**, **ѡѡлед**; **видение**, **взгляд**, **взор**; **looking, a look**; — **βλέμμα**, **θεωρία**, **θέα**, **ὄρασις**, **τὸ περιβλέπεσθαι**: **видѣннѣ** бо и слоухомъ правдивы живе в нихъ дѣнь ѿ дѣнь дѣоушж правдивж безаконьными дѣлесы мжѹше блѣмѣти 2P2,8 Karp Slep, sim. 12r8Les; **василинскъ видѣннѣ** свонмъ оуморнтъ ѹловѣка тѣ ὄρασει comPs90,13 Bon Pog; оуи же въз **видѣннѣ** оушы въз слышанїе носъ въз обонѣннѣ аззыкъ въз вакъшеннѣ рѣцѣ въз ѡсезаннѣ τὸ ὄρατόν 94r7Krn; кто понесетъ скръвь неизрѣченнж егда оузритъ размѣсившж люди и градъщѣж ѿ конецъ земли на **видѣннѣ** мжѹителѣ и многы поклонѣщѣж сѣ прѣдъ зѣвремь и вьпїахъ сь трепетомъ ты еси спѣситель ꙗкъ εις θεόν 287r10Les; на

траπεζη тышви а на дѣло лѣниви на **ВНДЪННІЕ** въстаниви а на расжженіе блѣгое ωмрауени εις τὸ περιβλέπεσθαι 93r6Les • **сѣѣканье, разбирање, размислување; понимание, размышление, разум; comprehension, understanding, opinion; – θεωρία, γνώσις, διάγνωσις:** аще хоцеши разѣмѣти дѣаниемъ і **ВНДЪННЕМЪ** жизнь ωбновит са θεωρία 93r28Zag, **ВНДЪННМЪ** 78r19Šaf, **ВНДЪННЕ** 112a25Orb] дѣаниемъ 38v2Hlud; стрѣасти ωбоздаваѣще непороуномъ постомъ имѣжщемъ ѹестна **ВНДЪННА** вѣрож сврзшенож възвысити са въси потышимъ са πρὸς σεπτὰς θεωρίας 19v14Šaf] зримъ 44v12Zag; възыщете разѣма да живи боудете исправите разоумъ въ **ВНДЪНЫ** ἐν γνώσει Pr9,6 Vtš] въ свѣдѣнїи Grig Lobk140r13, въ свѣдѣнне Lobk52v14 Orb; нища и просителѣ не прѣзираетъ въ ѡвѣтѣхъ безѣлжжавень есктъ и въ **ВНДЪННХЪ** простъ на всѣко дѣло прилежень и братин възлюблень ἐν διαγνώσει 165r13Les

2. **злейѣка; вид, зрелище; sight; – θέα, θέαμα, θεωρία, ὄραμα, τὸ βλέπομενον, ὀπτασία:** минмошедъ виждж **ВНДЪННЕ** се великое ѣко не сзгараetz кжпина ὄраμα Ex3,3 Grig Lobk Hlud; мѣти твоѣ сѣвѣтаѣ зрещи тебе на дрѣвѣ пригвоздима и копнемъ водома крнѹжи впиѣше глаглаши ѹто се прѣдивное **ВНДЪННЕ** како страждеши хота мира ѡ стрѣасти свободити 90v17Bit; веселит са блѣженѣнаа дѣоуша имаши влѣны блѣгодѣтныж въ себѣ просвѣщаet са и веселит са и сладит са **ВНДЪННЕМЪ** и блѣгожжанїемъ θεωρίας 5v14Les; видѣте любимици зренїе безѣмѣлѣкостивно видѣте страшное **ВНДЪННІЕ** и рзцѣте кто есктъ царь и кто есктъ коннь ... не бываемъ ли възси прзств не бываемъ лы пепель θέαμα 203r10Krn; и на всѣко **ВНДЪННЕ** доброты корабельныж ἐπὶ πᾶσαν θέαν Is2,16 Orb Grig Lobk; зритъ ѹнствѣ и бѣ истинна **ВНДЪННІЕ** ωтроуетѣ спецѣ на мраморїе имѣше и камень привезанъ за вїю его τὸ βλέπομενον 243v25Krn; на горж елешньскжа прид(е) спѣсе мѣлоуѣан родъ ѹловѣѹъ и ωблѣкъ подѣжтъ та ѡ ѡѹиу ѹѹеникъ твоихъ трепещ(ж)шимъ **ВНДЪННМЪ**

ради радѣоушимъ са ради сѣвѣтаго дѣоуѣа διὰ τὴν ὀπτασίαν 237a25Orb 192v5Zag 160r33Hlud — Cf. **ВИДИМЪ** (ВИДИМОЕ), **ЗЪРЪННЕ** • *spec.* (**СЪНННОЕ**) **ВНДЪННЕ** *видение, сновидение; видение, сновидение; vision; – ὄραμα, ὀπτασία, ὄρασις, θεώρημα:* и видѣхъ **ВНДЪННЕ** въз оужасѣ сѣоджщъ сзсждъ единъ ѣко плашаницж велиж ὄраμα A11,5 Ohr Slep Str Vran Karp Verk; **ВНДЪННЕ** же бѣ таково видѣ аггѣла вѣожина възѣводаща ѣа на нѣво и ины аггѣлы срѣтаѣщж ѣа 153v13Stan; и юноты вашж **ВНДЪННѣ** оузратъ и старци вашн сѣниѣ видѣтъ ὄρασεις A2,17 Karp Str Vran; блѣжены ефремъ видѣ въ снѣ **ВНДЪННІЕ** ѣако възыде лѣза на жзыцѣ емоу и възрасте 2v4Les; сїа реѹѣ сѣвѣты и абїе възѣвднв се авлавїе и сзмышляше ѹто есктъ **ВНДЪННІЕ** ὄраμα 279v18Krn; присно демони лѣватъ ѹловѣка ли словомъ смжѣаѣще ли **соннзими ВНДЪНН** ли помзшлени δι' ὄρασεων comPs90,3 Bon Pog; — маноѣ дрѣвле слышала еси ω дѣоуше моѣ ѡ вѣога **ВНДЪННЕ** видѣвши и тогда ѡ неплодѣе приемшаго плодъ ωбѣшани(ѣ) 114d21Orb 41v23Hlud] привидѣнне 78v10Bit 97v1Zag, въ привидѣнн ἐν φαντασίᾳ 81v1Šaf

3. **вид, сеїило за вид, сїюспособнїи за злѣдање; зрение, способность видеть, способность воспринимать зрением; sense of sight, ability to see; – ὄρασις:** ѹѹѣствѣ же соѹтъ сїа петъ **ВНДЪННІЕ** ослѣшанїе овонанїе възѣшенїе и осезанїе ὄρασις 11v16Krn, sim. 92v5Krn; слѣпцемъ иджшимъ и възложи ржкж на нь и **ВНДЪНННЕ** даскъ ѣмоу 193v11Stan; истоуникъ воды мѣлѣтвоѣ искыпѣти сѣтвори и слѣпымъ **ВНДЪНННЕ** и хромымъ оудобъ просто теѹеннїе подаѣтъ 266r22Stan • **орѣан за вид, око, очи; орган зрениѣ, глаз, глаза; organ of sight, eye, eyes; – βλέφαρα, τὸ ὀπτικόν:** да не влазним са **ВНДЪННЕМЪ** и да не наситимъ грзтаны βλέφαροις 36v31Zag 3r13Bit] ѡѹнима 39d21Orb 1v2Hlud • *fig.* огнемъ раждежениж похоти дѣоушевнѣ **ВНДЪННЕ** ωмраѹнѣвше ωгнемъ твоего стрѣаѣа ωбновн хрїсѣствѣ и просвѣти ма τὸ ὀπτικόν 28r26Zag] видѣвши 27a20Orb — Cf. **ОКО**

4. лик, облик, изглед, надворешносѣ; (внешний) вид, облик, образ, наружность; *shape, look, (outward) appearance*; – *είδος, ὄρασις, ιδέα, ὄψις, στάσις, θεωρία*: ни гласа его николиже слышасте ни **ВНДѢННА** его видѣсте *είδος* J5,37 Rad Dbj Kra] **ВѢДѢННА** Dbm, om. Kgr; различна во и бечислна сѣтѣ **ВНДѢННА** ѹловѣуска питажцихъ вѣ немъ подобно гадомъ *αἱ ιδέαι* comPs103,25 Bon Pog; прѣдѣстою прѣдѣ лицемъ твоимъ и **ВНДѢНІЕ** лица его страшно ꙗ̄ ὄρασις Dn2,31 Vtš] ωзракъ Grig, зракъ Lobk Hlud; и роди по **ВНДѢНІИ** своемъ и по ωбразѣ своемъ *κατὰ τὴν ιδέαν αὐτοῦ* Gn5,3 Grig] по тѣлоу Lobk, п[о] дѣлѣ Orb; вѣ **ВНДѢНН** голоува низлетѣ сѣ некѣсѣ 113a18Vtš; ꙗ̄ко **ВНДѢННЕ** дѣгѣи егда естѣ на ωблаци вѣ дѣнѣ дѣждѣнѣ тако **ВНДѢНІЕ** зара ωкрѣстѣ ѡс ὄρασις ... οὕτως ꙗ̄ στάσις Ez1,28 Grig Lobk Orb Hlud; бѣше же **ВНДѢНІЕМЪ** ꙗ̄ко и цѣтъ такожде и тѣло его крѣпко бѣаше *τὸ εἶδος* 108v17Les; каково же естѣ естѣство аггѣльское и кое **ВНДѢНІЕ** или подѣбѣ имѣтъ никтоже не вѣстѣ тѣню тѣ вогъ иже ихъ сѣтвори *εἶδος* 225r17Krn; прѣиде нѣкы ѹловѣжъ свѣтлѣ и **ВНДѢНІЕ** его ꙗ̄коже аггѣлѣ *θεωρία* 231r17Krn; егда постите се не вѣдете ꙗ̄коже лицѣмеры иже погѣблаетъ **ВНДѢНІЕ** свое сѣωбразнѣ ради да ꙗ̄вит се ѹловѣжѣмъ ꙗ̄ко постит се *ὄψιν* 78r7Krn — Cf. видѣ sub 1, зракъ, образиѣ, образъ, озракъ • *појавување, појава; появление, явление; act of appearing*; – *ὄπτασία*: кто стрѣпитъ дѣнѣ вѣсходѣннѣ его или кто постоитъ вѣ **ВНДѢНН** его *ἐν τῇ ὄπτασίᾳ* Ma3,2 Lobk, вѣ **ВНДѢННА** Hlud • **ВНДѢНІЕМЪ, вѣ ВНДѢНН** на изглед, навидум, сѣоред надворешносѣа; на вид, по виду; *by appearance, by looks*; – *εἰς ὄρασιν, τῷ σχήματι, εἰς τὸ σχῆμα*: красно **ВНДѢНІЕМЪ** и добро вѣ снѣдѣ мене оумрѣтви плодъ *εἰς ὄρασιν* 36v29Zag 3r11Bit, вѣ **ВНДѢНН** 39d19Orb 1v1Hlud; **ВНДѢНІЕМЪ** полезни и ωбразомъ гоувителе *τῷ σχήματι* 89v10Les; ношѣю вѣ снѣ моемъ видѣхъ единого архѣереа стара вѣ

ВНДѢНН и реуѣ ми ꙗ̄ко да поидѣмъ вѣ мирѣ *λίκια εἰς τὸ σχῆμα* 274v16Krn

Notae: про прѣзис: и повѣждѣ ꙗ̄вѣ **ВНДѢННѢ** (sic, про дѣаниѣ) ... и ωуѣсти сѣ прѣзис 93r15Zag] дѣла 78r7Šaf 112a3Orb 38r26Hlud; – про агрупнѣа: вѣ ѹюднѣмъ его вѣздѣрѣжани **МНОЗѢМЪ ВНДѢНН** (sic, про бѣдѣнн) ... николиже ни же болѣ ни же оуны *καὶ πολλὴν ἀγρουπνίαν* 108v12Les

♦ **ВНДѢНІЕ** вѣзекѣо в. вѣзекѣо ♦

KSM

НА

ВНДѢНЪ v. **ВНДѢ(НЬ)НЪ**

ВНДѢ(НЬ)НЪ, -зи adj.

Bit Zag Šaf trOrb Vtš

виден, достѣаѣен за глѣдање, видлив; виденный, доступный зрению, видимый; seen, visible; – *ὄραθεῖς*: како же вѣ истынѣ вѣскрѣсе аще не бы вогъ былѣ хрѣстѣ да прѣпрат бы вѣскрѣшен и **ВНДѢНН** бѣвше **МНОЗѢМ** *οἱ ἐξαναστάντες καὶ ὄραθέντες τοῖς πολλοῖς* 219d20Orb] и ꙗ̄ви сѣ **МНОЗѢМЪ** 138v32Šaf; ωзарѣеть постѣ свѣтомъ молитѣож свѣтаще сѣ свѣтомъ **ВНДѢННЪМЪ** помажим сѣ ꙗ̄ко да грѣховнѣж тѣж оуѣбѣжимъ *λαμπρυνθέντες* 33v9Šaf] свѣтломъ в[н]дѣннѣмъ 56v14Zag, свѣтовидѣннѣмъ 67c20Orb • *adj.-subst.* ꙗ̄ко каменѣмъ тѣло покри все **ВНДѢНННМЪ** невѣдѣмагъ зре моусы [во]говѣдѣцѣ+ вѣзѣваше изъ[ва]вителю+ вогѣоу нашѣмъ поимъ ꙗ̄ко прослави се 211d32Vtš

♦ **ВНДѢ(НЬ)НА(Ъ) ДВѢРЬ** источната врата на небесниот храм низ коѣа минува само Бог • *fig.* за Богородица: та **ВНДѢННЪ ДВѢРЬ** незекилемъ проѣрѣжѣомъ ежже никтоже проиде токмо вогъ единъ вогородицѣ дѣвѣж пѣсньми велиуаѣмъ *τὴν ὄραθεισαν πύλην* 95r26 et 15v26Bit, **ВНДѢННЪ ДВѢРЬ** 86v21Bit, **ВНДѢНЪ ДВѢРЬ** 121r18 et 14r14Zag 132d19 et 9a27Orb, **ВНДѢННЪ ДРЕВЛЕ** (sic) 101r19Šaf — v. etiam двѣрь — Cf. **ВИДѢМЪ, ВИДѢТЕЛЬНЪ, ꙗ̄вѣ(НЬ)НЪ**

M

НА

В шко» вѣрѣма свѣтъ створиша фарисен на ксоуѣса и рекоша къ себѣ **ВИДИТЕ** яко никакоже польза есть се весь миръ по немъ идеть θεωρεῖτε J12,19 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat; испытан и **ВЫЖДЪ** яко ѿ галилеа пророкъ не бывають їде J7,52 Rad Dbm Dbj Krp Krat; и **ВИДѢВЪ** вѣрѣ ихъ реуе юмоу ὑλοϋεϋε σταβλѣжтѣ» ти са грѣси твои ιδών L5,20 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; и **ВИДѢВШИ** яко възлеже въ храмн[ни]нѣ ἐπιγυνοῦσα L7,37 Jov] оувѣдѣвши Dbm Rad Krp Krat Mkd; он же **ВИДѢВЪ** ихъ» лицемѣрьство и реуе» имъ Mc12,15 Krat] вѣды ὁ δὲ εἰδώς Dbm Dbj Rad Krp Mkd; **ВИДИТЕ** ли оубо ѣко ѿ дѣлесь оправднть са ὑλοϋεϋεκѣ а не ѿ вѣры тѣуна ὁρᾶτε Ja2,24 Karp Slep; сего же оубо зповаж послати ѣк-о-убо **ВИЖДЪ** ѣже о мнѣ авие ἀφῖδω Ph2,23 Slep] расмошра Karp; **ВИДИШИ** ли яко ш пришествни хрестоѣвѣ бѣ прѣроуе желаніе яко исплзнити са хотѣаше земѣ милости вѣожнж βλέπειс comPs118,64 Bon Pog; разумѣите и **ВИДИТЕ** яко вѣогъ азъ есмь испытаж срѣдѣца истазѣж мысли и шблиуаж дѣлеса γνῶτε καὶ ἴδετε 110d22Orb 91v21Zag 76v18Šaf 37r5Hlud; шдеждеж нетлѣннѣнож шблѣкохом са [ро]рождѣ»ствомъ твоимъ свѣтѣ» **ВИДѢХОМЪ** свѣтоу жлице καταπεύσαμεν 116r7Zag 96r18Šaf 128c35Orb 58r9Hlud; сѣвнгато **ВИДИТЕ** что есѣтъ ѣнца сзтрenna и прѣжена сз кромидомъ» и дрѣгаа миродѣа ηξεῦρετε 196r6Krn; оуслышите жены и оуподѣ»вите се цѣломждрѣные днни **ВНТЕ** како та бѣ старнца и не ѿстжпи ѿ црѣжкѣ»вѣ μάθετε 45r2Krn; уюждѣ се царѣ како смѣет се царствѣ» ти и не **ВНШИ** ли δὲν τὸν ἀπεικάζειс 186v8Krn; вѣста же и зреше само и шнамо **ВИДѢТИ** ѿкждѣ» прїнде емѣ гласъ» νὰ ἰδῆ 252v1Krn

4. **ВИДѢТИ** о үесомъ *разгледѣ нешїо; рассмотреть о чем; to consider something, to see about something*; – ὁρᾶν περί τινος; собравш же сж апко»сто»ли и старѣци **ВИДѢТИ** ш словеси семъ ιδεῖν περί τοῦ λόγου τούτου A15,6 Ohr Slep Str Karp Verk – EXH

5. *лѣда, внимава; смотреть; to see, to pay attention*; – ὁρᾶν; и прѣшаше имъ глаголѣа **ВИДИТЕ** блудѣте са ѿ кваса фарисейска и ѿ кваса иродова ὁρᾶτε Mc8,15 Rad Dbm Dbj Krp] вѣдите Krat, зрите Mkd; оуслышати же имате брани и слышаниа ратѣнаѣ **ВІДИТЕ** не оубонте са поѣдобаеѣтѣ во симъ всѣмъ быти нь не тѣгда есть конѣина ὁρᾶτε Mt24,6 Rad(bis) Jov(bis) Krp(bis) Krat] блудѣте Mkd; **ВИЖДЪ** во реуе и всѣ си створиши по шбразоу показаномоу ти и на горѣ ὄρα Hb8,5 Ohr Slep Str Verk] сьмотри Karp; блѣаженаа дѣоу»ша имаши вѣсѣ сина радованїа ннѣ»соже не **ВИДИТЬ** ни небрѣжетѣ на землн нж ѣсѣтъ плѣнница къ вѣог»оу οὐδὲν ὁρᾶ ἢ τοιαύτη τῆς γῆς 5v16Les

Cf. **БЛЮСТИ**, **ВЗЗЪРѢТИ**, **ВЗНАДРИТИ**, **ГЛАДАТИ**, **ЗЪРѢТИ**, **ПОЗЪРѢТИ**, **ПРИЗЪРѢТИ**, **РАСЗМОТРИТИ**, **СЗГЛАДАТИ**, **СЗМОТРИТИ**, **ОУВИДѢТИ**, **ОУВѢДѢТИ**, **ОУЗЪРѢТИ**

Notae: per err. pro обидимъ: да не **ВИДИМИ** бждемъ ѿ непрѣзни не разоумѣ[мѣ]ваемъ во его помышлени 2C2,11 Karp] обидими бждемъ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν Slep; – pro ἄγειν: comPs45,2 Bon et Job38,20 Orb v. вестн¹, comPs118,43 Pog v. водити; – *corrupt.*: кзто сжтѣ можетѣ похвалити г»спода якоже естѣ лѣпо **ВИДѢТИ** множество хвалзи ежже хвалатѣ нѣ»вѣ»снзїж силзи comPs105,2 Bon] якоже есть ли повѣдати καθὼς ἐστὶν ἢ διηγῆσασθαι Pog

KSM

HA

ВИЗАВОДЪ, -а m., nom. propr. loci

Stan

Визада; Визада; Bisada; – : г. во Персија; тѣн же саворнїе на римскѣмъ странѣ шшедѣ вѣзат градъ» **ВИЗАВОДЪ** нарицаемын оубнѣвѣ же ѣже въ немъ вонны 186v5Stan – EXH

Ø

ЗР

ВИЗАНТИИ, -нїа m., nom. propr. loci

Stan

Византїија, Византї; Византия, Визант; Byzantion; – : гл. г. на Византиската Имперїа, подоцнежен Константинопол: тѣ»сва»тын бѣ

sim. МИНЫ ВИКТОРИѢ *ВКЕНТИА* 146r28Krp] Iac. 126v1Jov; СВѢТЫИ ЖЕ *ВКЕНДИЕ* ТОГОЖДЕ ГРАДѢ КНѢЗЕМЬ ГЛАВОУ ОУСѢКОШЕ 60v27Stan; ВЪ ТЪЖЕ ДЕНЬ (22.Ian.) СТРАСТЬ СВАТѢАГО МЖУЧЕНИКА *ВИКЕНТИА* ДИАКОНА Ѡ АВГУСТОПОЛѢ 122v9Stan; СВѢЩНИКЪ СВѢТОМЪ ТРЬСЛЬНЫНИМЪ ВЪЖИЛАЕМЪ (sic) МОУЧЕНИКЪ ЯВИ СЕ ТРЬСЛЬНЫНАА ЕДИНИЦЕ МИНА И ВИКТОРЪ И *ВИКЕНТИЕ* ВЪРНИ ПРОСВѢЩАЮЩИ И МРАКЪ БѢСОВСКИ ѠГОНЕШИИ 51c6Vtš; ВИКТОРИЕ И МИНО И *ВИКЕНТИЕ* АГАФОНИУЕ ШРИСТЕ ЕВГЕННЕ И МАРДАРИЕ ЗА НИ МОЛЧТЕ ХРИСТА ВОГДА 175v6Hlud

2. св. Викентий, со Вевеја, Терентий и Емилијан, 11.Dec.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЬ ПАМАТЪ ПРѢПОДОБНАГО ѠЦА НАШЕГО ѠЕШТИРИКТА И СТРАСТЬ СВАТѢАГО ТЕРЕНТИА *ВКЕНДИА* ИМЕЛИАНА (sic) И ВЕВИА 84r22Stan – ЕХН

KS

ЗР

ВИКТОРИИ v. ВИКТОРЪ

***ВИКТОРИНА**, -зи f., nom. progr.

kalOhr

Викѡрина; – : африканска мѡца, †202/203 со св. Перпетуа, 3.Nov., in kal. etiam 7.Mart. etc. (cf. SJS I: 480 sub *ДИКТОРИНА* Victurina): Г (Nov.) СТРАСТЪ СВАТЪИМЪ МЖУЧЕНИКОМЪ АКЕФНИМЪ ИШАНОУ И АИТАЛѢ И СВАТЪИ ПЕРПЕТОУИ И *ДИКТОРИНѢ* (sic) 84v10Ohr – ЕХН

S

ЗР

ВИКТОРЪ, -А, ВИКТОРИИ, -ИИ m.,

nom. progr.

kalJov kalKrp kalOhr kalSlep kalStr Zag trHlud Vtš Stan

Викѡор, *Викѡорин*; *Виктор*, *Викторин*; *Victor*; – *Викѡор*:

1. св. мѡк Виктор воин, † при имп. Марко Аврелиј (161–180), 11.Nov., in Stan etiam 12.Nov., in Karp etiam 14.Mai. (Виктор со Стефанида, cf. Сергиј II: 143): МѢСАЦА СЕГКО *В* (Nov.) СВАТЪИХЪ МЖУЧЕНИКЪ МИНѢ И *ВИКТОРИЮ* И ВИКЕНТИЮ И ИНѢХ *Μηνᾶ*, *Βικτωρος* καὶ *Βικεντίου* 86v12Ohr, МИНЪ *ВИКТОРИѢ* И ВИКЕНТИѢ

111v3Slep, МИНА И *ВИХТОРА* И ВИКЕНТИѢ 72v7Str, sim. МИНѢ И *ВИКОРЮ* 126v1Jov, sim. МИНЫ *ВИКТОРИѢ* ВКЕНТИА 146r28Krp; sim. МИНЫ И ВИКЕНТИА И *ВИКТОРИИ* И СТЕФАНА 60v1Stan; СВѢТЫИ ЖЕ *ВИКТОРЪ* БѢШЕ ПРИ АНТОНИ ЦѢСАРИ ПРИ СЕВАСТИАНѢ ДОУКСѢ ВЪ ИТАНИ 60v16Stan; И МЪУЕМЬ ГЛАВОУ ѠСѢКАЕМЬ РАДОВАШЕ СЕ *ВИКТОРЕ* СЛАВНЕ СТРАДАЛУЕ СПАСОВЪ 46c9Vtš; ПРИДѢТЕ ЛЮБОСТРАДАЦИ ТРИСИАНИ МОУЧЕНИКЪ ПОУТѢМ ЛИКЪ МИНОУ ЖЕ И *ВИКТОРА* И ВИКЕНТИА 47a10Vtš; ЛОУКО МЖУЧЕНУЕ (sic) ВЕЛИКОЕ ПРИЗЫВАНИЕ *ВИКТОРИЕ* И МИНО И *ВИКЕНТИЕ* АГАФОНИУЕ ШРИСТЕ ЕВГЕННЕ И МАРДАРИЕ ЗА НИ МОЛЧТЕ ХРИСТА ВОГДА 175v6Hlud; ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЬ (12.Nov.) ПАМАТЪ ... СВѢТЪХЪ МОУЧЕНИКЪ ИРЕКИИ И *ВИКТОРА* 62r6Stan; *В* (Mai.) ... СВАТѢАГО СИДОРА И *ВИКТОРА* 127v3Karp

2. св. Виктор или Викторин, мѡк коринтски, †251 при имп. Дециј или †285 при имп. Диоклецијан, 31.Ian. et 5.Apr.; во друж. се наоѓаат св. Виктор и св. Викторин (cf. Сергиј II: 30, 99); постои и мислење дека пострададе 284 г. во Египет при имп. Нумеријан (283–284): ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЬ СВАТѢАГО МЖУЧЕНИКА *НОУКТОРИНА* (sic) ИНѢХЪ *В* при ДИОКЛИТИАНѢ ЦѢСАРИ 130r16Stan; МЖУЧЕНИ ВЪШЖ КРѢПКО *ИКТОРИЮ* (sic) ДЕСНОЕ ШКО ИЗБОДОШЖ И РЖЦѢ И ПОЗѢ ОУСѢКОШЖ 130r19Stan; МѢСАЦА ТОКО *В* (Apr.) ... СТРАСТЬ СВАТЪИХЪ КЛАВДИАНА И ѠЕШДОРА И *ВИКТОРА* И ЕЖЕ С НИМЪ 183r21Stan – ЕХН

3. св. мѡк Виктор наречен Фотин, † при имп. Нерон (54–68) во Рим со мајка му Фотина Самарјанка, 20.Mart.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЬ (20.Mart.) СТРАСТЬ СВАТЪИНА МЖУЧЕНИЦЪ ФОТИДЫ САМАРЪНИИ ЕЖЕ С НЕА ... СЪНЪ ЮА *ВИКТОРЪ* НА ВАРЪВАРЫ МЖЪСТВОВАВЪ ВОЕВОДА ПРИСТАВЛЕНЪ БЫСТЪ СЖИЖА ВЪ ГАЛИЛЕН ОУБНАТИ ХРИСТИАНЫ 171r16Stan – ЕХН

4. св. мѡк Виктор, †303 при имп. Диоклецијан во Никомидија, 18.Apr.: ВЪ ТЪЖДЕ ДЕНЬ (18.Apr.) СТРАСТЪ СВАТЪИХЪ МЖУЧЕНИКЪ *ВИКТОРА* И ЗОТИКА И ЗИНОНА И АКЕНДИНА И СЕВЕРИАНА 194v24Stan; ПОСЛѢДИ Ѡ НИЖЕ БѢАХЖ

и ти χριστο»ви мж»у»є»н»ѣ»ци **ВИКТОРЪ** и АКЕНДИНЪ ЗОТИКЪ ЗИНОНЪ и СЕВЕРИАНЪ 195r9Stan – ЕХН

5. св. мчк Виктор од друж. на св. Лукија, †301 при имп. Диоклецијан во Рим, 6.Iul.: мж»у»є»ни бышж же с ними ини антонинъ лоукианъ и сасиринъ ... папик сатогуръ **ВИКТОРЪ** и инѣхъ» ·ϕ· 264v26Stan – ЕХН

6. св. мчк Виктор од друж. на 37-те тракиски мчци по потекло од Филипопол, †304 при имп. Диоклецијан во г. Визант, Тракија, 24.Aug. (in kal. 20.Aug.): въ тьж»де» денъ» (24.Aug.) стр»а»сть сва»тыхъ» мж»у»є»н»ѣ»къ ·λζ· иже въ визии и фракин пострад»а»вшихъ» и дроугыхъ» въ филипополи ... а ѿ филиполѣ тимо»ѳен далмать мѣсть нить **ВНСТОРЪ** (sic) ринось саторнилъ ѳепафродить 314v14Stan – ЕХН

7. св. Виктор воин, мчк халкидонски, † ок. 304 при имп. Диоклецијан со св. Ефтимија, 16.Sept.: и видѣбша воина уюдо сосфень и **ВИКТОРЪ** и вѣроста въ χρισ»т»а 16v20Stan – ЕХН

KS

ЗР

ВИКОУРЪ 84v11Ohr v. **КУРЪ**

ВИНА, -зи f.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Km

Scr. **ВИНА** Lobk, Bit (semel), Stan, Les (saepe)

1. **ѱрщина, ѱовод; причина, повод; reason, cause; – аїтіа, аїтїон, аформѣ.** аще достоить ѱловѣкоу поустити женж своа по всѣкони **ВННѢ** ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν Mt19,3 Rad Dbj Jov Krp Mkd; поношениѣ приѣмъ ѱко быс»тъ» многымъ **ВИНА** погыбѣли 128v8Stan; ти же ни единомъ сжци **ВННѢ** борѣхъ са забвстиж гораще μηδενὸς ὄντος αἰτίου comPs119,7 Bon Pog; ѱковаже бо мала пегаль прилежитъ ѱловѣцѣ **ВИНА** бзиваетъ наказаннѣ аїтіа γίνεται comIs26,16/Ct Bon Pog; не дахъ» **ВННЗИ** ненавистьнѣї нз спзїтї влззненавидѣшж ма оук ѣдока аформѣн мїсους comPs68,5 Bon Pog; егда бо видить брата прилежно ѱтжща и ползжща са синми **ВИНАМИ**

и инѣми множайшими ἀφελούμενον ταύταις ταῖς ἀφομαῖς 249v1Les; не да гнѣбает се ни на кого безъ **ВННЫ** или съ **ВННОЮ** χωρὶς ἀφορμῆν, ἢ καὶ με ἀφορμῆν 50v25Krp; сам же г»осподъ» миръ да дастъ вамъ винж по всеи **ВННѢ** г»осподъ» с вами и вами διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ 2Th3,16 Karp] влзсѣкомъ хждожзствѣ Slep • spec.: сва»таа тронѣца ес»тъ» непрѣходимаа бесконз»наа нетлѣннаа пр»иснос»щнаа влзсегдашнѣа ннедино иже ес»тъ» влз мирѣ нѣс»тъ» лиунаа и како да ес»тъ» лиунаа иже сїа ес»тъ» **ВИНА** и вновнаа и теорителнаа αἰτία καὶ ἀφορμῆ 14r13Krp; вогогласна и свѣтомъ просвѣтованна вл»а»г»од»а»тъ» въ вьсь миръ посла слов»о» вожїе **ВИНА** вл»а»г»ихъ» пришьствїе твоѣ намъ» вл»а»говѣствоу»ща 150b1Vtš ♦ **НѢСТЪ** **ВИНА** – **ἀναίτιος**: свѣдѣтелзствоуетъ ѱко ѱловѣкъ къ ѱловѣкоу вогъз илздр»а»левъ да покажетъ ѱко **НѢСТЪ** **ВІНА** вогъз зломъ ὅτι ἀναίτιος θεὸς κακῶν comPs49,7 Bon Pog — Cf. вещь sub 8 ♦ **ВННЖ** **ОТЪСѢЩИ** **не даде ѱовод; не дать повода; does not give reason to; – ἐκκόπτειν τὴν ἀφορμῆν**: ѱже твора и сътвора да ѿсѣкж **ВННЖ** хотащимъ винѣ да ѱ немже хвалать са вбращжть са ѱкоже и мы ἐκκόψω τὴν ἀφορμῆν τῶν θελόντων ἀφορμῆν 2C11,12 Karp Slep ♦ **ТАКА** **ВИНА** **ЕСТЪ** **ѱака е, ѱака сїожаѱ рабоѱиѱиѱе; так обстоят дела; such is the case; – οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία** аще **ТАКА** **ЕСТЪ** **ВИНА** ѱловѣк»оу» съ женож оуне есть не женити са εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου Mt19,10 Rad Jov Krp Mkd ♦ **БЕЗ** **ВННЗИ** adv. **недолжно, неѱраведно; невинно, безвинно, несправедливо; innocently, unjustly; – ἀναίτιος**: никожеже бо неправдзи младенци створишж **БЕЗ** **ВННЗИ** бо закалаеми бзиваахж ἀναίτιως ἐσφάζοντο comPs105,38 Bon Pog ♦ **ЗА** **КОЖ** **ВННЖ, КОЕА, КОТОРЪІА** **РАДИ** **ВННЗИ** **зошїо, ѱоради шїо; почему, зачем; why, for the sake of what; – χάριν τίνος, διὰ ποῖαν αἰτίαν, οἱ αἰδίποτε προφάσει**: за кож **ВННЖ** закла и χάριν τίνος ἔσφαξεν 1J3,12 Karp Slep; **КОТОРЪІЖ** **РАДИ** **ВНННЫ** вставити хощеть свое мѣсто διὰ ποῖαν αἰτίαν 42r6Les; аще

жестокаа напоилъ нзи еси **ВИНА** оумилению οίνου Ps59,5 Вон Рог Rdm Dĉn; небонж **ВИНО** доуѣховное источисте мироу христоѣви апкоѣстоли 72v24Šaf
 ♦ **ВИНО ЗМЪРЪНО, ОЗМЪРЪНЕНО, ОГОРЪЧЕНО, ОЦЪТЪНО, РАЗМЪШЕНО ароматично вино; ароматичное вино; aromatic wine; – ἐσμυρτισμένος οἶνος:** ● *спес.* вино зачинето со мирта; и даѣхъ емоу **ОЦЪТЪНО ВИНО** пити ἐσμυρτισμένον οἶνον Mc15,23 Rad, **РАЗМЪШЕНО ВИНО** Dbm, **ИЗМОУРНО ВИНО** Јов, **ОЗМЪРНЕНО ВИНО** Kgr Hlud, **ОГОРЪЧЕНО ВИНО** Krat Mkd; ѿко хлѣбъ ѿдѣхъ и **ОЦЪТЪНО ВИНО** пѣахъ сапрѣс о оἶνος 46r1Les
 ♦ **ВИНО ДРОЖДНАНО одлежано (ѿревриено) вино; крепленное вино; mature (fermented) wine; – πότος τρυγῶν:** и створи гкосподъ саваѣ въсѣмъ жзыкомъ на горѣ сен пиве оутльстѣно и **ВИНО ДРОЖДНАНО** пиаѣтъ веселне пѣтон ἐπασμάτων πότον τρυγῶν Is25,6 Lobk Orb Hlud|| вино дрождѣмъ Grig ♦ **ВИНО ТАИНОЕ вино за ѿричестѣ; вино для причастия; the eucharist wine; – οἶνος μυστικός:** прореуе **ТАИНОЕ ВИНО** еже естъ крѣвъ христоѣа τὸν μυστικὸν οἶνον comPs103,15 Вон Рог; насадишъ виноградъ да **ВИНО ТАИНО** пиаѣтъ τὸν οἶνον τὸν μυστικὸν comPs106,37 Вон Рог ♦ **ТВОРЕНОЕ ВИНО жесѣнок ѿѣалак; крепкий напиток; strong drink; – σίκερα:** горе насилъствѣащимъ васъ пиаѣщимъ вино силнѣхъ ѣрѣплащимъ **ТВОРЕНОЕ ВИНО** τὸ σίκερα Is5,22 Grig|| **ТВОРЕНОЕ ПИВО** Lobk Orb
 2. pl. **лозје; виноградник; vineyard; – ἄμπελος:** изби градомъ **ВИНА** ихъ и сѣкамине ихъ сланож тѣн ἄμπελον Ps77,47 Вон Рог Rdm Dĉn – ЕХН — Cf. виноградие, виноградъ sub 1, лоза

KSM

КТ

ВИНОВАТИ СА, -НОУЖ СА, -НОУЕТЪ СА
 ѣесомоу ipf.

Šaf

e ѿдолжен (на нешѣо); подлежать чему-л.; to be liable to sth; – ὑποκύπτειν: радѣуи са влѣадъзиуице доуѣшевнзи раю еже дрѣво имѣши посрѣдѣ гкосподѣа животоу егоже сладостиж животоу вѣрож приуѣаѣще

СА и тли **ВИНОУЖЩЕ СА** фторѣ ὑποκύψαντας 92r11Šaf|| тли повиноуѣще са 126c39Orb, тли повинѣвши са 55v6Hlud – ЕХН — Cf. ПОВИНОВАТИ СА, ПОВИНЪНЪ (~ ВЪИТИ), ПОВИНЪТИ СА

М

ЗР

ВИНОВАТЪ adj.

Les

ВИНОВАТА ТВОРИТИ обвинува; обвинять; to accuse; – αἰτιάσθαι: зломждрѣемъ бога благаго **ВИНОВАТА ТВОРИТЬ** хотѣаго всѣкого ѣловѣжа спѣасти αἰτιάται 209r23Les – ЕХН — Cf. ВИНОВЪНЪ, ВИНЪНЪ², ПОВИНЪНЪ, СЪВИНОВЪНЪ

М

ЗР

ВИНОВЪНИКЪ, -А m.

Vtš

зачеѣник, ѿричинѣел, ѿричина; зачинщик, причина; originator, cause; – : небѣснимъ оуѣенѣемъ страдѣащъ и многимъ спѣасенѣю прѣславно **ВИНОВЪНИКЪ** твоимъ дѣнствомъ хриѣстѣ оукрѣплаемъ 205a22Vtš – ЕХН — Cf. ВИНЪНИКЪ

Ø

ЗР

ВИНОВЪНЪ, -ЪИ adj.

Vtš Km

1. **кој е ѿричина, извор на нешѣо; являющийся причиной, источником чего-л.; who is the cause, source of sth; – αἰτιατός, παναίτιος:** спѣасенѣе ѿви се страдѣстоѣрѣпнице многимъ **ВИНОВНА** 196d4Vtš; емоуѣ подѣбаеть слава ... сѣ безнаѣелнымъ и **ВИНОВЪИ** его ѡтъѣемъ παναίτιѡ αὐτοῦ πατρί 123r13Krn; благагодаренѣе подѣбаеть **ВИНОВНОМОУ** и невиновномъ и самоблагаомъ ѡтъѣѣ и сѣврѣшителномъ и **ВИНОВНОМУ** доуѣхоу тѣ ἀναίτιѡ καὶ παναγίѡ καὶ αὐταγάθѡ πατρί ... καὶ αἰτιατѡ πνεύματι 212v20.22Krn ● *pic.-subst.* да благаѣсловеть крѣпко **ВИНОВНАГО** еже прѣжде ѡкаанное езникъ все наслѣдѣе 123a21Vtš; ѡного ради дасѣтъ намъ богуѣа ѿрость а не ради ѣловѣжа иже есѣтъ боѣѣе

сзѣданіе ... не да прогнѣваеши се на кого безъ некоторые винны или и **ВИНОВЪНЪ** и сиѣхъ ради даскѣтъ намъ вогъз жарость ὄχι νὰ ὀργίξεσαι τινὰς χωρὶς ἀφορμὴν ἢ καὶ με ἀφορμὴν 11v7Krn ♦ **ВИНОВЪНЪ** **БЗИТИ** *e* *ὑπρочиниѣел*, *ὑπρочина*; *быть причиною чего-л.*; *to be originator, cause*; — *ἀφορμὴ εἶναι*: едінь во юсы каашемъ спкасенію **ВИНОВЪНЪ** 177d17Vtš; сѣвѣтаа трокѣца ескѣтъ непрѣходимаа ... сѣа ескѣтъ вина и **ВИНОВНАА** и творителнаа аѣтѣ еἶναι αἰτία καὶ ἀφορμὴ 14r13Krn

2. ВИНОВЪНЪ **БЗИТИ** *e* *виновен*, *e* *οδῶворен* *за нешѣо*; *быть виноватым*; *to be guilty*; — *πταίω*: и реукѣ яко жена юже ми даскѣтъ та ме прѣвзсти ѿреукѣ тз та яко тз **Нѣсть** **ВИНОВЕНЪ** нз вогъз иже дастъ емоу подрѣга ебвѣ тз ескѣтъ повинньнъ ὅτι ἐκεῖνος δὲν πταίει ... ἐκεῖνος πταίει 4r1Krn — ЕХН

Cf. **ВИНОВАТЪ**, **ВИНЪНЪ**², **ВЪСЕВИНОВЪНЪ**, **ПОВИНЪНЪ**, **СЗВИНОВЪНЪ**

KSM

ЗР

ВИНОГРАДАРЬ, -рѣ m.

parVtš

лозар, *винар*; *виноградарь*; *wine-grower, vintner*; — *ἀμπελουργός*: и придѣтъ инородциѣ пасѣщею ѡвце твоѣ иноколѣннициѣ ратаніе и **ВИНОГРЪРІЕ** ваши ἀμπελουργοί Is61,5 Vtš] **ВИНАРИ** Grig Lobk Orb, **СВИНАРЪЕ** (sic) Hlud — ЕХН — Cf. **ВИНАРЬ**

M

КТ

ВИНОГРАДИЕ, -ниа n.

Pog

лозје; *виноградник*; *vineyard*; — *ἀμπελοι*: и збн **ВИНОГРАДИЕ** ихъ и смоквинниѣ ихъ τὰς ἀμπέλους Ps104,33 Pog] **ВИНОГРАДЪ** Bon Rdm Dčn — ЕХН — Cf. **ВИНО** sub 2, **ВИНОГРАДЪ** sub 1, **ЛОЗА**

S

КТ

ВИНОГРАДЪ, -а m.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les

1. лозје; *виноградник*; *vineyard*; — *ἀμπελών*, *ἀγρός*: сѣѣщаѣѣ же сѣ дѣлателн и по паназоу на дѣнь посла а въ **ВИНОГРЪ** сѣон τὸν ἀμπελώνα

Mt20,2 Rad Krp Mkd] om. Krat; кто насаждаетъ **ВИНОГРАДЪ** и ѿ плода его не ѣстъ ἀμπελώνα IC9,7 Ohr Slep Str Verk; рабе лжавьин поуто оставиль еси поустъ **ВИНОГРЪ** мон τὸν ἀγρόν 27v8Les; и и зметашимъ вънь и з **ВИНОГРЪ** въземъ ѣдинъ рождъ насади и помколи са дати юмоу дары 247v22Stan; не имамъ излнати вамъ плодъ землзнычкъ и не имать и знемошъи камъ **ВИНОГРАДЪ** селны ἢ ἀμπελος ἢ ἐν τῷ ἀγρῷ Ma3,11 Lobk • *fig.* азъ есмь **ВИНОГРЪ** въ лозие иже бждетъ въ мнѣ и азъ въ немъ ἢ ἀμπελος J15,5 Rad Dbm Dbj] **ЛОЗА** Jov(bis) Krp(bis); азъ есмь **ВИНОГРАДЪ** истиньны и ѡтѣць мон дѣлатель естъ ἢ ἀμπελος J15,1 Rad20d15 Dbm Dbj] **ЛОЗА** Jov(bis) Rad171b9 Krp(ter); въ таниѣ **ВИНОГРЪ** ἐν τῷ μυστικῷ ἀμπελῶνι 83r16Zag; да гроздъ принесете азъ бо юсмъ животъни **ВИНОГРАДЪ** ἢ ἀμπελος 149r12Zag 124v14Šaf 166a34Orb — Cf. **ВИНО** sub 2, **ВИНОГРАДИЕ**, **ЛОЗА**

2. гѣрадина, *ῥολε*; *сад*, *поле*; *garden, field*;

— *κῆπος, σικυήρατον*: подѡвѣно юскѣтъ зръноу горжшиноу иже приемъ ѣловѣжъ въеръже въ **ВИНОГРЪ** сѣон възрасте и быскѣтъ дрѣво велне еἰς κῆπον L13,19 Krat] **ГРАДЪ** Jov, **ВРЪТОГРАДЪ** Rad Dbm Krp Mkd, sim. въ **ВИНОГРЪ** ἐν τῷ ἀγρῷ Mt13,31 Krat] на селѣ Dbj Rad Krp Mkd; яко ѣгода и хранилище въ **ВИНОГРАДЪ** ἐν σικυηράτῳ Is1,8 Orb] **ВЪ** **ВРЪТОГРАДЪ** Grig Lobk — Cf. **ВРЪТОГРАДЪ**, **ВРЪТЪ**, **ГРАДЪ** sub 3, **ГРАДЪЦЪ** sub 2, **САДОВНЕ**, **САДЪ** sub 2

3. винова лоза; *виноградная лоза*; *vine*;

— *ἀμπελος, ἀμπελών*: и насаашъ села и насадишъ **ВИНОГРАДЪ** и створишъ плодъ житенъ ἀμπελώνας Ps106,37 Bon Pog Rdm Dčn; и ѡградомъ ѡградихъ и наколихъ и насадихъ **ВИНОГРАДЪ** створиѣхъ ἀμπελον Is5,2 Grig Lobk • *fig.* **ВИНОГРАДЪ** и зъ егѣпта прѣнесе и згѣна жзѣжъи и насади и ἀμπελον Ps79,9 Bon Pog Rdm Dčn

KSM

КТ

ВИНОГРАДЪНЪ, -зиn adj.

Dbj Mkd Zag Šaf trOrb

лозов, *на лозје*; *виноградный*, *виноградника*; *vine's, of vineyard*; — *τοῦ ἀμπελώνος, τῆς*

ἀμπέλου: да ꙗ дѣлатели прѣиметь ꙗ плода **ВИНОГРАДНААГО** τοῦ ἀμπελῶνος Mc12,2 Mkd Dbjꙗ винограда Rad(bis) Dbm Krp Krat; ꙗто створить гѣсподиѣнъ **ВИНОГРАДЪНЪ** τοῦ ἀμπελῶνος Mc12,9 Dbjꙗ виноградоу Dbm Rad(bis) Krat Mkd; не имамъ пити ꙗ селѣ ꙗ плода **ВИНОГРАДНААГО** сего τῆς ἀμπέλου Mt26,29 Mkdꙗ лознааго Rad Dbj Jov Krp Krat • *fig.* грозда **ВИНОГРАДНА** дѣво егоже прозаве на дрѣвѣ висима **ВИДАШИ** τὸν βότρυν ἢ ἄμπελος 78v10Zag 60v5Šafꙗ **ВИНОГРАДА** 96b42Orb 20v30Hlud — Cf. ЛОЗЪНЪ KSM KT

ВИНО МЖТЪНОЕ v. ТАИНОМЖТЪНЪ

ВИНОПИЦА, -А m.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Grig Lobk parOrb parHlud Krn **виноѡицеу; любитель вина; wine drinker;** — *οἰνοπότης*: приде сѣнънъ ꙗкоꙗсѣꙗꙗскы и ѡды и пиа и глаголаꙗтъ се ꙗкоꙗсѣꙗꙗ ꙗдыца и **ВИНОПИЦА** οἰνοπότης Mt11,19 Rad Dbj Krp Mkd, sim. L7,34 Dbm Rad Krp Krat Mkd; не бѣди **ВИНОПИЦА** ни простираи са прилежаннемъ масъ коꙗповатѣи οἰνοπότης Pr23,20 Grig Lobk Orb Hlud; и самаранинъ нареꙗе се и ѡдѣца и **ВИНОПИЦА** нарицааꙗсѣ οἰνοπότης 138r12Krn; и ѡдѣца и **ВИНОПИЦА** и елика глаголаꙗсѣ ради хоꙗленѣа οἰνοπότης 138r15Krn — EXH KSM KT

ВИНОПИТИЕ, -ИЯ n.

Krn **ѡиенье вино; питье вина; drinking of wine;** — *οἰνοποσία*: вѣ пианственѣ и вѣ блѣдѣ вѣ **ВИНОПИТИЕ** и вѣ блѣдословѣе ἐν οἰνοποσίαις 10v22Krn, sim. 176v8Krn; да праздаꙗнѣемъ не сѣ **ВИНОПИТИЕМЪ** мнѡгомъ и мнѡгоѡстѣемъ мѣ οἰνοποσίαις 197r10Krn, sim. 248r14Krn — EXH KSM KT

ВИНОУРЪПЪУНИ, -НА m.

Les **старѣшина виноуръпъунамъ сѡарешина на ѡехарнициѡиѣ; главный виночерпий;**

chief cup-bearer; — *ἀρχιοινοχόος*: в то оꙗбо вѣрма вѣ неже вѣ ꙗосѣѣ вѣ темници сѣгрѣшнста фараоноꙗ цѣсарю егꙗпетьскомоꙗ дѣѣ слоꙗзѣ старѣшина (sic) хлѣбаремъ и **старѣшина виноуръпъуамъ** ὁ ἀρχιοινοχόος 264r25Les (cf. Gn40,2) — EXH

M

KT

ВИНОЖ v. ВИНА

ВИНЪНИКЪ, -А m.

comPsalt

зачеѡиик, ѡричинѡиѣл, ѡричина; зачинчик, причина; originator, cause; — ὁ **аѣтѡс**: тѣи бо единъ ꙗко вогъ сѣвѣи кто естъ **ВИНЪНИКЪ** моего прѣстѣпленнѣа ὁ аѣтѡс comPs25,2 Bon Pog — EXH — Cf. ВИНОВЪНИКЪ

0

3P

ВИНЪНОЖ v. ВИНА

ВИНЪНЪ¹, -ЗИН adj.

Les

лозов; виноградный; of wine; — : и прихождаꙗ вѣса поднебѣсныѣ птица и ѡдѣꙗ ꙗ плода **ВИННАГО** ꙗ еликоже ѡдѣꙗ паꙗе множааше са 314v15Les — Cf. ВИНОГРАДЪНЪ, ЛОЗЪНЪ ♦ **ВИНЪНОЕ ПИАНЪСТВО ѡиѡансѡво** (ѡредизвикано) **од вино**: ѡблѣци са дѣтѣлиѣ и подвиꙗи са ꙗсто и не сѣблаꙗи са еж оꙗбои са **ВИННАГО ПИАНЪСТВА** еда како та облиꙗить и обнаꙗенъ бѣдѣши добродѣтѣлен φοβήθητι τὸν οἶνον 84v16Les — EXH

KSM

KT

ВИНЪНЪ², -ЗИН adj.

Šaf trHlud

коꙗ е ѡричина, извор на неѡиѡо; являющийся причиной, источником чего-л.; who is the cause, source of sth; — (*αἰτία*): мѡати блѣагаа оꙗблаꙗи доꙗꙗшѣ мож ꙗже лѣкавѣ пронорливѣ враꙗы доꙗꙗшѣ мож ꙗꙗлоби ꙗкааннѣ оꙗлоби ма ꙗко да спѡꙗсѣши **ВИНЪНЪ** спѡꙗсеннемъ да славослова та присно многопѣтаа ὅπως ὡς

αἰτίαν σωτηρίας ὑμνολογῶ σε ἀεὶ 18v2Hlud, ЯКО ДА СПАХСЕШИ **ВИНЬНЪИМЪ** СПАХСЕНИЕ 58r33ŠafII ЯКО ДА СПѢШНИМЪ СПАХСЕНИЕМЪ СВОБОДИШИ МА 94a40Orb – ЕХН — Cf. ВИНОВАТЪ, ВИНОВЪНЪ sub 1, ПОВИНЪНЪ, СЗВИНОВЪНЪ

KSM

ЗР

ВИРА, -Ѡ f., nom. propr. loci

Krn

Вира; Вира; – Вира̄с: место во ж. на св. Никола Мирликиски: и ѿвѣдоше ихъ въ **вира** мѣсто ѡсжденнымъ да ихъ оучѣкнѣтъ въ εἰς τὸν Βηράν τὸν τόπον τῆς καταδίκης 276v19Krn

∅

ЗР

ВИРЕЕСТЪ, -А m., nom. propr.

Stan

Орес̄и; Орест; – : закон кој чудотворно ги пренесол моштите на св. Киндеј во г. Омонада: жьрець же идольскы **виреестъ** нѣкто въземь мощи сѡвѣтааго и прѣнесены бышж ѣдинѣмь дѣнемь по амбакоумѣ 271r5Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВИРИДЬСКЪ v. **ВИРИТЬСКЪ**

***ВИРИЛЪ**, -А m., nom. propr.

Stan

Вирилад; Вирилад; Virilad; – : св. мчк од друж. на 45-те Никополски мчци, †319 при имп. Лициниј, 10.Iul.: и въръжени бышж въ граднын стльпъ блюдѣста же ѣвминина и **варила** два воина яже и вѣроста хр̄истостоѡви 269r5Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВИРИТЪ, -А m., nom. propr. loci

Stan

Вирий, Берий; Virum, Berum; Veirut; – : г. во Финикија, сегашен Бејрут: пославъ я въ **виритъ** градъ да навикнѣтъ законъ имѣше бо тыгда таковыи градъ всѣхъ оучении и книжнаа хранилища 126r9Stan; въ **виритѣ** живше ѿ мж̄уч̄еника же памѣфила наоучьше са

хр̄истианьствѣ 181r1Stan; и ѿ ѣмаснискааго градъ днаконъ бысѣтъ въ **виритѣ** 28v2Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВИРИТЬСКЪ, ВИРИДЬСКЪ, -ѠИ adj.

Stan

Градъ виритъскъ Вирий, Берий; Virum, Berum; Veirut; – : (v. виритъ): коварѣъ же ѣпфскопъ градъ **виридьскааго** бивъ и много пострадъ 60r24Stan – ЕХН

∅

ЗР

ВИРСАВЕЕ¹ v. **ВЕРСАВЕА**

ВИРСАВЕЕ² v. **ВИРСАВЕА**

ВИРСАВЕА¹ v. **ВЕРСАВЕА**

ВИРСАВЕА², -ЕА f., **ВИРСАВЕЕ²** indecl.
f., nom. propr. loci

Parim Krn

Вирсавија; Вирсавия; Beer-sheba; – Вирсаѡвѣ: гратче во Јудеја, во најужниот дел на Палестина: въ дни ѡнзи приде їлиѣ въ **вирсавее** зема нюдовж εἰς Βηρσαβεε 3Rg19,3 Grig, въ **вирсавеа** (sic) Lobk, въ **вирсарен** (sic) Hlud, въ **вирсавею** Vtš; и призва писателя своего цѣсарствѣа ішава имѣ емъ и глагла емъ понди и прѣврон ѿ **вирсавеа** даже до дана и принеси къ мнѣ ѹишленіе Βηρσαβεε 232r4Krn – ЕХН

S(вирсавее)

ЗР

ВИСАРИОНЪ, ВИСАРЪ, -А m., nom. propr.

Zag trOrb Stan

Висарион; Висарион; Bessarion; – **Висаріон:** преп. египетски, чудотворец, †IV–V век, 6.Iun., 29.Nov.: стрѡстъ сѡлѹк̄енномж̄уч̄еника **нанна** иже въ персѣхъ и прѣподѡбнаго **висаринна** 76r5Stan; прѣподѡбнии великы **висаринъ** птице (sic) житне живъ јако аггелъ новы же ишвъ пакы тврды венъаминъ мѣγας Βησσαρίων πτηνῶν τὸν βίον ζῶν 19d9Orb, **висарз** 20v7Zag – ЕХН

∅

ЗР

и прорѣкѣ *ВИДАТ* (sic) κρέμανται 299r17Les; ꙗко и елика прорекѣше прорѣкѣци на сїю *ВИСЕТ* εἰς αὐτὴν ἀρμόζουσι 9v3Krn; бѣлажєнь иже зависти и ревности не послѣдова имѣжи единомъ сею шбѣое имать зависть бо и ревность дроуга за дроугж *ВИСИТА* ἀλλήλοις ἐκκρέμανται 167r25Les

KSM

ЗР

ВИТАЛИИ, -иѡ, ВИТАЛЬ, -лѣ m.,

nom. progr.

Zag trOrb trHlud Stan

Виѡалиј; Виталий; Vitalis; – Βιτάλιος:

1. св. Виталиј, еп. во г. Равена, 23.Iul.: въ тѣжѣ денѣ свѣаѣнепомѣчѣнникъ аполоинариа и *ВИТАЛИИ* ѡпѣкѣскѣопѣ ривсены и аполоиниа ѡпѣкѣскѣопѣ римскаа 283r4Stan; великы висаринь птице (sic) житиє живѣ ꙗко аггѣль новы же ишвѣ паки тврѣды беньаминь нѣ и *ВИТАЛИ* свѣтилникъ блждницѣ спѣаѣсѣа ж богови Βιτάλιος 19d12Orb, *ВИТАЛЬ* 20v9Zag

2. св. мчк Виталиј од островот Керкира (Крф), покрстен со Зион, Евсевиј и Неон од апосто-лите Јасон и Сосипатр, †ок. 63, 28.Арг.: въ тѣжѣ денѣ свѣаѣтыѣхъ мжѣчѣнникъ *ВИТАСИИ* и *ЗИНОИ* и ѡвсєвниа и неѡна и неѡстава 203r12Stan

3. италијански кнез, татко на св. Алфиј, Филадельф и Кипријан: алѣни и фила-делѣа киринь хрѣстоѡви мжѣчѣнникъ бѣшж ѡ страны италиискыѡа бѣагородна и богата сѣднове *ТАЛИИ* (sic, pro ВИТАЛИИ) кназа томъ страны 217r19Stan

ЕХН

KS

ЗР

ВИТАЛЬ v. ВИТАЛИИ

ВИТАЛЬНИЦА, -а f.

Rad

ѡпросѡорија, соба; комната; guestchamber, chamber; – κατάλυμα: гдѣ есть *ВИТАЛЬНИЦА* идеже сѣ оуѣеникы своимни паскоу снѣмъ то *κατάλυμα* Mc14,14 Rad] *обитѣльница* Dbm, *шбитѣль* Krp Krat Mkd Hlud, sim. *ВИТАЛНИЦА* L22,11 Rad(bis)] *обитѣль* Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd Hlud – ЕХН — Cf. *обитѣль, обитѣльница*

М

ЗР

ВИТАНИИ, -иѡ m., nom. progr.

Stan

Виѡониј; Вифоний; Bithonius; – : св. мчк

Витониј со Елпидифор, Диј и Галик, 3.Арг.: въ тѣжѣ денѣ страѣстѣ свѣаѣтою мжѣчѣнникѡу *ВИТАНИИ* и докѣа 182r11Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВИТАНИСКЪ, -зиѡ adj.

Šaf trOrb

виѡаниски; Витанийский; of Bethany; – :

(v. ВИТАНИИ): се градѣть гѡсподѣ къ земни *ВИѡАНИСТѣИ* радѣчѣи са граде ВИТАНИЕ лазарѣво ѡчѣуѣство 132b5Orb 100r25Šaf – ЕХН

Nota: ВИТАНИСКЪ v. etiam sub ВИТИНИСКЪ

Ø

ЗР

ВИТАНИИ, -иѡ f., nom. progr.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evHlud Triod Stan Km

Виѡанија; Витания; Bethany; – Βηθανία:

1. село на источната страна од Маслиновата Гора, на 3 км од Ерусалим: бѣ же *ВИѡАНИИ* близѣ ерѡуѣсѣаѣлѣма ꙗко ·εἶ· стадыи Βηθανία J11,18 Rad Dbm Dbj, *ВИТАНИИ* Krp, *ВИѡАНИИ* Krat, sim. *ВИѡАНИИ* 59r3Krn; бѣше нѣкто боле лазарѣ ѡ *ВИѡАНИИ* въ вси маринны и марѣнны сестры ѡю ἀπὸ Βηθανίας J11,1 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat, sim. ѡ веси *ВИѡАНИИ* 53r9Krn; приближи са ксѡуѣсѣ въ ерѡуѣсѣаѣлѣмѣ въ виѡѣфагыю и *ВИѡАНИЮ* къ горѣ елєвнѣсѣѣи εἰς Βηθαγῆ καὶ Βηθανίαν Mc11,1 Rad, въ *ВИѡАНИИ* Dbm Krat Mkd, *ВИТАНИИ* Krp; посланѣ бысѣтъ кирѣнеѡсѣ въ ерѡуѣсѣаѣлѣмѣ и въ *ВИТАНИИ* и въ виѡлєвнѣ сѣтворити написаниє 96r15Stan; днесѣ лазарѣ змираетѣ и плаѣет са его *ВИѡАНИИ* егоже спѣсѣсѣ нѣаѣшь въздвигнетѣ его ѡ мрѣтвыѣхъ Βηθανία 136d14Orb 124r1Zag 103v8Šaf, *ВИТАНИИ* 65r2Hlud

2. место источно од р. Јордан, каде што деѣствовал Јован Крстител: сии въ *ВИТАНИИ* бзишж ѡб онѣ поль иѡрдана идеже бѣ иѡанѣ кръѣстан ἐν Βηθανίᾳ J1,28 Krp Dbj, въ *ВИѡАНИИ* Dbm – ЕХН

Notae: ВИТАНИИ pro Βιθυνία v. sub ВИТИНИИ, pro Βηθαγῆ v. sub ВИТФАГИИ

KSM

ЗР

κῆφις κῶπυι соуѡааго градѡ **ВНФСАЛОХЪ** и
 зано людѡ оуѡаахоу прѣльсти перскыи
 68r21Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВНФVНННА v. ВИТИНННА

ВЛАВИ Stan v. ФЛАВННА

ВЛАВНН Stan v. ФЛАВННАНЪ

ВЛАВННАНЪ Stan v. ФЛАВННАНЪ

ВЛАГА, -зи f.

Dbm Jov Rad Krp Krat Mkd comPsalt Grig Lobk
 parOrb parHlud Zag Šaf trOrb Stan Krm

1. *вла̀га, влажностѝ, роса; влага, влажностъ, сыростъ, роса; moisture, dampness, dew; – ἰκμάς, δρόσος, νοτίς; ὑγρότης* (Krm): а дроугоѡ паде на камени и прозавѣ оуѡсьше зане не имѣше **ВЛАГЫ** ἰκμάδα L8,6 Rad Dbm Jov Krp Krat Mkd; зема дасть жита своа и кеѡбо дасть **ВЛАГЖ** свож тѣн дроѡон Zch8,12 Orb Lobk(bis) lac. Grig; потекошж истоуници бездни **ВЛАЗЪ** неприуѡстѣни ѡкришж сѡ морѣ νοτίδος ἄμοιροι 133r16Zag 115r24Šaf, **ВЛЖЗЪ** (sic) 153c29Orb lac югоу 81r11Hlud; се проназнамена жззль аароновъ иже без **ВЛАГЫ** сзтвори прозебнѣти ѡко и прѣѡѡстаа без сѣмене мѡжьскаа родн χωρίς ὑγρότητα 24r7Krm — Cf. роса

2. *живоѡйна сила; жизненная сила; vital force; – πλότης*: се ѡ **ВЛАГЫ** земнѡа да бждетъ жилище твое ἀπὸ τῆς πλότητος Gn27,39 Grig Lobk(bis) Orb Hlud; дѣлателемъ соуѡыи розгы рѣжжщемъ и изметаѡщимъ вѣнь из виноградѡ въземъ ѡдинъ рождь насади и помѡли са дати ѡмоу дары **Д** **ВЛАГЖ** живота гобзованне плодомъ гроздь на сладость 247v23Stan • fig. сзгорѣлзи грѣхомъ и соуѡотож идолзскож не ю бо вѣ **ВЛАГА** крѡценниа ѡвила са ἡ πλότης comPs101,4 Bon Pog

Notae: pro βάθος: абне прозавошж зане не имѣаше **ВЛАГЫ** земѣ βάθος Mt13,5 Krp lac глѡбини Rad, глѡбины Dbj, глѡбины Mkd;

— add.: и абне прозавѣ зане не имѣше **ВЛАГЫ** ни глѡбины земльныа διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος τῆς γῆς Mc4,5 Rad lac om. Dbm Dbj Krp Krat Mkd

ЕХН

KSM

ЗР

ВЛАДАТИ, -даж, -даетъ ipf.

Karp comPsalt parViš Viš Les

владеѡ, ἰοσῑодари, раководи, уѡравува (со, над некоѡо, нешѡо); *владеть, властвовать* (кем-л., чем-л., над кем-л.), *управлять; to rule (over), to lead, to govern* (with, over, sth); – *ἀρχειν, αὐθεντεῖν, δοῦναι, τὴν ἐξουσίαν ἐγχειρίζεσθαι*: • sine obj. таковыи бѡгѡъ изѡавленн иакова ѡ скрѣбѣи и рекѣ **ВЛАДАТИ** емоу бѡгѡѡсѡлобениѡеμ δοῦναι 257r3Les; братъ ѡнсица наѡа **ВЛАДАТИ** тѡ и аз ли оубо нѣсмъ подѡобенъ оубѣрѣти са сицеѡаа тѣн ἐξουσίαν ἐνεχειρίσθη 89r12Les • ptc.-subst.

ВЛАДАЕМЪИ ἰοῡῑчинеѡ; *подчиненный; subordinate*; – *ἀρχόμενος*: владѡщии и **ВЛАДАЕМНИ** вси сѡдащен земнѡмоу житию прѣложите са реѡе вѡ кеѡбеснжж мѡдростѣъ ἀρχόμενοι comPs148,11 Bon lac владомни Pog

• **Цѣмъ, ѡимъ**: ѡйтии женѣ не вела ни **ВЛАТИ** мжжми нж быти вѣ мѡѡѣни οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός 1T2,12 Karp lac власти Slep; вѡсе елико имѣниѡ имѣаше вѣ домоу своемъ дасть вѣ ржѡѣ ѡсиѡѡ и не **ВЛАДАШЕ** ниѡимже разѡѣ и хлѣѡа еже на трапезѣ ѡдѣше 261v16Les; радѡѡи се наша похвало бѡгородиѡѡе ѡѡстаа те ѡко **ВЛАДѡѡѡѡ** тѡарми велиѡаѡемъ 149c8Viš • **ѡѡто**: цѣсаѡра глаголетѣъ аѡѡсѡѡлы ѡко **ВЛАДАВЪША** вселенжж ἄρξαντας comPs67,15 Pog lac ѡбладавѡшж Bon; вѡздвиже на те и исполины всѣхѣъ **ВЛАВЪШИ** землю аѡѡе вѡстали бише ѡ прѣстоъ вси цѣсаѡриѡе езыѡѡсѡи оѡ ἴγαντες оѡ ἄρξαντες τῆς γῆς Is14,9 Viš • **ВЛАДАТИ** домоѡи *уѡравува, ἰοσῑодари со домоѡи; владеть, властвовать домоѡи; to rule the household; – οἰκοδεσποτεῖν*: вела оубо ѡнымъ посагати ѡѡаа прижитѡѡ **ВЛАТИ** домоѡы не дѣлати никое же зла противноу хоулы ради

οικοδεσποτεῖν IT5,14 Karp] домоу власти Slep — Cf. ВЛАДЗИУЬСТВОВАТИ, ВЛАСТВОВАТИ, ВЛАСТИ, ГОСПОДЬСТВОВАТИ, ОБЛАДАТИ

SM

НА

ВЛАДИМИРОВЪ adj. poss.

Stan

Владимиров; Владимира (gen.); **Vladimir's**; — : (v. Владимиръ sub 1): тѣи блѡговѣрныи князь мьстиславъ бѣше събнь **ВЛАДИМИРОВЪ** по прѣставлени ѿвѣца своего въ кыевѣ княжщемоу блѡгодаримъ бѣ ѿ вогѡ 191v23Stan — EXH — Cf. Владимиръ

Ø

ЗР

ВЛАДИМИРЪ, -а m., nom. progr.

kalVerk Stan

Владимир; Владимир; Vladimir; — :

1. св. Владимир Василиј, велики кнез Киевски, †1015, 15.Iul.: тѣи свѡтын мжѡуєннѣхъ хлѣбъ бѣаше събнь вогѡуѡствѡаго **ВЛАДИМИРА** иже все землѣ роушскыи крѡщениемъ просвѣти и прѣстави се въ кыевѣ градѣ 7v23Stan; прѣстави са **ВЛАДИМИРЪ** блаженый юмоу же бѣ има въ крѡщении василии 283v26Stan

2. св. Јован Владимир, кнез дукљански (997–1015), 22.Mai.: ·кв· свѡтѡго ѡшанка **ВЛАДИМИРА** и васлииска и маркела 90r2Verk — EXH

SM

ЗР

ВЛАДИМИРЪ adj. poss.

Stan

Владимиров; Владимира (gen.); **Vladimir's**; — : (v. Владимиръ sub 1): бѣ бо грѣкынѣ была урѣница брата **ВЛАДИМИРЪ** жена юмоу же има юроплькѣ 283v20Stan — EXH — Cf. Владимировъ

Ø

ЗР

ВЛАДЗИКА, -зи m.

Evang Apost Psalt comPsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Abbr. вѡк-, вѡц-, вѡк-

ѡсѡодар, владеишел, уйравувач, кнез; правитель, владетель, начальник, князь;

governor, master, ruler, nobleman; – ἡγεμών, ἡγούμενος, ὁ ἐν ὑπεροχῇ ὢν, δεσπότης; и нѣстѣ въ врѣма се княза ни пророка ни **ВЛАДЗИКИ** ни шлокавтоси ни жрѣвѣзи ни приношенїа ни кадила ἡγούμενος Dn3,38/Ct Bon Dčn] вожда Pog; не прѣслоушашъ заповѣди **вѡкн** своего нж тогда прѣшѡдше рѣкж дѣлахъ на селѣ господина своего тоу деσπότηу 26v22Les; иосифъ гнѣваж са на нихъ ... шни же видѣвше пристрашни бышъ и рѣшъ съ страхомъ ни **вѡко** нж вси братїа есмы единодѡушѣна и ѡада единого шѡтѣца кѡриє 267r21Les; кѣ июдѣ слово равнодѡушнѣ бо бѣ яко оуѡеникѡ **вѡка** же яко всѣ тон дрѣжааше ἡγεμών comPs54,14 Bon Pog ● spec. управник, намесник (административна власт): и прѣдѣ **ВЛАДЫКИ** же и цѣсарѡ ведени бѣдете мене ради ἐπὶ ἡγεμόνας Mt10,18 Rad Krp] кѣ кнеѣмъ Mkd; и не ѡвѣща юмоу ни кѣ единомуу гѡлаголоу яко дивити са **ВЛАДИЦѣ** зѣло τὸν ἡγεμόνα Mt27,14 Jov] гемонѡ Dbj Rad Krat Orb, воєводѣ Krp(bis) Hlud, игемонѡ Mkd; възвѣстити емоу ѡвѣты злыж и юрѡсѡтѣ **вѡкы** егѡпѣтѣскыж земла тоу ἀνδρός 267v13Les ● term. theol. за Господ и за Христос: **Владика, Началник; Владыка, Начальник; Lord, Prince**; – δεσπότης, ἀρχηγός, ἐξουσιαστής; вогѡа единого ѡтѣ и **вѡка** всѣхъ деσπότηу 187v17Zag, **вѡкж** 229a12Orb; **вѡкж** жизни ѡвѣсте его же вогѡ въскрси ἀρχηγόν A3,15 Vran] великаа жизнь Str, наѡальника жизни Karp; исповѣдаше име **вѡкы** хрѡсѡтѡа и того радѡ ѡвѣшены бывше 6r11Stan; **вѡк** господни сѣтворен кѣво и зема и море и всѣ ѡже в нихѡ дѣσπота A4,24 Karp Str Vran; тѣи бо вѣси **вѡко** реѡе адамѣ яко аще и сѣгрѣшнѣхъ неволеж нѣ иногѡ вогѡа не вѣмѣ кѡриє comPs85,2 Bon Pog ● именување на Бога: и нарицает са има его ... вогѡ крѣпокъ **вѡка** цѣсарѡ мирѡ ἐξουσιαστής Is9,5 Lobk Hlud, **вѡкж** Orb] властелинѣ Grig(bis) Vtš ● term. theol. обраќање кон игумен, старешина на манастир: теѡе въ манастирѣ и гѡлагола игѡменѣ

newfīтѸ **вѣко** сѡаѸтын имѣнїе мнѡгѡ
обрѣтѡхѣ въ метѡхѣ нашѣ дѣспота 243r16Krn
• обраќане кон патријарх: призва патријархъ
клирики и глагола имъ вы ли крстнсте
вѣдницѸ глаголахѸ клирици мы **вѣко** мон
дѣспотѡ μου 247v17Krn • *meton.* **власїи**;
власть; *authority*; – **ἐξουσία**: и азъ во
Ѹловѣжъ есмь подѣ **владико**ж оуѸиненъ
имѣж подѣ собож коа ὑπὸ ἐξουσίαν L7,8 Rad
Mkd] подѣ властинѣ Dbm, подѣ властемъ Jov,
подѣ властели Kgr, подѣ властѸми Krat; *sim.*
подѣ **владико**ж Mt8,9 Rad Stm Kgr] подѣ
властѸа Mkd • *term. theol. pl.* во ангело-
лошкиот систем назив на б-иот разред (хор),
кој спаѓа во II степен од хиерархијата: аще и
прѣстоли аще ли и господѸства аще ли
власти аще ли **вѣкы** и всѣѸскааго тѣмъ и в
него създавше са ἐξουσίαи C1,16 Karp Ohr Slep
Str Verk; да скажетъ са кѣнѣ властемъ и
вѣкамъ на кѣвѣсѣскѸхъ црѣкѸвиж таїс
ἐξουσίαиς E3,10 Slep] старѣшинамъ Karp
— Cf. **владзиѸственъ** sub 1, **владзиѸство**
sub 1, **властелинъ** sub 1, **власть** sub 1 et 2,
властѸникъ, **воевода**, **вождъ**, **господинъ**,
господѸство, **игемонъ**, **кѣнасъ**, **наѸальникъ**,
область, **старѣшина**, **старѣшинѸство**

* домоу владзика v. домоувладзика *

KSM

HA

ВЛАДЗИКОСВАЩЕНЪНЪ, -зиn adj.

Zag

ВЛАДЗИКОСВАЩЕНЪНОЕ ДѢИСТВО *свешїено-*
дејсїиво на Владикаїа; священнодействие
Владыки; hierurgy of the Lord; – *δεσποτικῆ*
ιερουργїа: за светата тајна на причесната,
установена од Исус Христос на Тајната вечера:
оудржаниемъ оуготовимъ са къ приѡбѣщанию
еже въ сиѡнѣ **вѣкосѣщѣнное дѣиство** слѣзѸами
прѣшѸдстимъ са еже въ немъ вѡжѣвѣстѸвнаго
шмиваниѣ прѡс метουσїαν τῆς ἐν τῇ Σιὼν
δεσποτικῆς ιερουργїας 15v16Zag] **вѣкѸдѸнѣмъ**
сѡащѣнѡдѣиства 11a17Orb – EХН — Cf.
сѡащѣнѡдѣиство

0

HA

ВЛАДЗИУИЦА, -а f.

kaIKrp tropKarp orPsalt Triod Vtš Stan Les Krn

Abbr. вѣѸц-, вѣѸц-

term. theol. **владичица**, **Богородица**;

владычица, **Богородица**; *female sovereign,*
Our Lady, the Queen (of Heaven); – **δέσποινα**:

прѣѸнстаа вѡгоневѣсто дѣѡво мѡаѸти не
прѣстан мѡлаши ѡко товож избѣдемъ
владзиуице скрѣи и бѣдзи 149v10Hlud]
госпожде 142v17Šaf; прѣсѡаѸтаа же вѡгородѸца
есѣтъ мѡаѸти господѸа нашего кѣѸхрѸста и
вѣѸца и цѡрѣѸца мирѸ вѣсемъ дѣспοινα
169r4Krn; прѣѸнстаа **вѣзиуице** надѣанне мое
и приѡбѣжице строупзи дѡуѸши моен исьѸѣли
дѣспοινα 42v11Šaf 64r25Zag 77d3Orb 5r34Hlud]
госпождѸе 43v4Bit; •кѡ• вѣнесенне въ црѣжѡвѣ
прѣсѡаѸтыж **вѣѸцѸ** нашѣ вѡгородѸцѸ тῆς
ὑπεραγїας δεσποινῆς ἡμῶν 146v26Krp; мирѸ ти бѣди
вѣѸце вѡгородѸце мѡаѸти ѸловѣжѡлюбѸца
вѡгѸа 279v3Les — Cf. **госпожда**

KSM

HA

ВЛАДЗИУБНО adv.

trHlud

какѡ владика, какѡ ḡosiōдар; как
владыка, в качестве владыки; like a lord,
like a master; – : велиѸна дарѡва намъ
дѡуѸхъ оуѡ прѣсѡаѸты на апѡсѡтолы сѸшель
есѣ ѡко вѡжеи дѡуѸхъ исплѣж и вса осѡѣщѸж
ѡко всѣмъ прѣстоленъ **вѣѸно** самѡвластѣнъ
172r11Hlud – EХН — Cf. **владзиѸскѸ**,
властѣльскѸ

0

HA

ВЛАДЗИУБНЬ, -ни, **ВЛАДЗИУБНЪ**,

-зиn adj.

Psalt comPsalt Triod Vtš Stan Les Krn

Abbr. вѣѸ-, вѣѸ-, вѣѸ-

1. **владиков**, **на Владикаїа**; **Владыки**
(gen.); *of the Lord, belonging to the Lord, the*
Lord's; – *δεσποτικός, τοῦ δεσπότη, κυριακός,*
τοῦ κυρίου: вѣрзнии вѣ црѣвѣ вѣзвѣселѸтъ
са **вѣѸнеж** крѸвиж напамѣи дѣспοτικῶ
comPs35,9 Bon Pog; орѡѸгомитрѸ мѣнѸтъ

ТЪГДА НА ЛЮДИ ЕВРЕНСКЫА А НА ВЪРНЫА ЛЮДИ ПЛЪТЪ **ВЛЪУНЖ** τοῦ κυρίου comPs77,27 PоgП Господъна Bon; о тѣлѣ глаголетъ **ВЛЪУНИ** κυριακοῦ comPs131,4 Bon, **ВЛАДЫУЪНИИ** Pоg; готов бо адам прострѣт ржцѣ кз тѣлоу **ВЛЪУНОУ** еже естз цркъви вожина деспотикόν comPs27,2 Bon, **ВЛЪУНЮ** Pоg; ѡвы мнѣ ыто пострадахъ азъ шканины единж заповѣдъ прѣстжпихъ **ВЛЪУНЖ** и всѣхъ блъгыхъ лишихъ са тоῦ δεσπότη 22c25OrbП блъдыко 24r16Zag, блъдыкы 2r10Šaf; **ВЛЪУНЕ** οὐβο ω δѣви съвршают се роженіе 176d10Vtš; сѣвѣтжнѣ **ВЛЪУНЖА** иконж хрѣстѣа вогъа нкашего ... потыща са снести и шгневи прѣдати 279r14Stan; не бонт бо са пришестіа **ВЛЪУНАГО** δεσπότη 158v11Les ♦ **ВЛАДЗИУЪНЗИИ ПРАЗДЪНИКЪ** *Госіоден ѡразник; Господский празник; the Lord's festival, the Lord's feast*; – *δεσποτικῆ ἑορτή*: празници посветени на позначјните настани од животот на Исус Христос: кои ли же ли *празникы* елицы соутѣ **ВЛЪУНЫ** и въ елицѣхъ ызстит се вогъз еортоа ... δεσποτικοί 126v8Krn; мы же да празднѣимъ **ВЛЪУНЫИ** сѣвѣтын *празникъ* δεσποτικὴν ... еортн 35r14Krn ♦ **ДЪНЬ ВЛАДЗИУЪНЗИИ ѡ ѡМѢРА ѡ ДЕСПОТИКЪ**: Рождество Христово: да поузьтемъ дѣнь **ВЛЪУНЫИ** да прославимъ хрѣстѣа иже роди се дѣнькѣсь тн ѡмерѣн тн δεσποτικὴν 24r18Krn — Cf. БОЖИИ, ГОСПОДЪНЬ, ГОСПОДЪСКЪ

2. *владетельски, на владетель; владетеля* (gen.); *ruler's*; – *ἡγεμονικός*: въздаждъ ми радостъ спкасѣннѣа твоего и доухомз **ВЛАДЗИУЪНЕМЪ** οὐτερзди ма ѡгеμονικῶ Ps50,14 Bon Pоg, **ВЛЪУНЮ** Rdm, **ВЛЪУНЫИИИ** Dĉn; доухъ твои блъгын наставит ме на землю правѣ и пакы и доухомъ **ВЛЪУНЮ** οὐτερзди ме ѡгеμονικῶ 131v20Krn – EХН

3. *на владичицаѡа, Богородичин; владичицы, Богородицы* (gen.); *of the Queen (of Heaven), Our Lady's*; – *τῆς παρθένου, (δέσποινα)*: зема же глаголетъ **ВЛЪУНЕ** тѣло τὸ σῶμα τῆς παρθένου comPs71,6 PоgП дѣви Bon; радѣоуѣи се блъгожханьни крїнь **ВЛЪУЕН** вѣрнимъ ѡдобренне дѣспoινα 110v1ZagП

ВЛАДЗИУЫЦЕ 91r29Šaf 124d34Orb 53r14Hlud – EХН — Cf. ДѢВИУЬ, ДѢВИУЬСКЪ, ДѢВЬСТВЕНЪ KSM HA

ВЛАДЗИУЬСКЪ adv.

Krn

владички, досіојно на владика; как владыка, в качестіе владыки; like a lord, with the authority of a master, with the manner of Lord; – *δεσποτικῶς*: понеже блъдыуны естѣ праздныкъ нашъ понеже и вожственыи естѣ разоумомъ вѣшь наша съберете сѣ и **ВЛЪУСКИ** и ѡкоже вогъз хошетъ да праздноуемъ δεσποτικῶς 138v10Krn – EХН — Cf. ВЛАДЗИУЬНО, ВЛАСТЕЛЬСКЪ

KSM

HA

ВЛАДЗИУЬСТВЕНЕ, -нѣ n.

Dbm Krp Krat Ohr Str Verk Bon Rdm Dĉn orDĉn trHlud typVtš Les Krn

Abbr. ВЛЪУ-, ВЛЪУ-, ВЛЪУ-

1. *влдеење, власіи, моќ; правление, владычество, власть, моцъ; reign, authority, power*; – *αὐθεντία, ἐξουσία, ἡγεμονία, ἀρχή, δεσποτεία, τὸ ἡγεμονικόν*: въ патѣе на десате лѣтѣ **ВЛЪУТВІА** тиверіа кесарѣ тн ѡгеμονίας L3,1 Krat KrpП **ВЛАДЫУЬСТВОУ** Dbm, блъдыуства Dbj Mkd; sim. 114a31Vtš; тѣмже противѣа са **ВЛЪУЕНЮ** вожню повелѣнню противит са тн ἐξουσία R13,2 StrП **ВЛАДЗИУЪСТВОУ** Ohr Slep Verk, власти Karp; кын штѣтѣ естѣ славолюбїемъ нарицаюмъ са и величанїемъ ... или прѣрѣканїемъ или гръдынеж или **ВЛЪУСТВІА** ради или зависти ради или вѣиства ради ѡ δὲ αὐθεντίαν 172v26Les; зѣло оутверди са **ВЛЪУСТВЕНА** нхъ αἱ ἀρχαί Ps138,17 Rdm DĉnП **ВЛАДЗИУЪСТВА** Bon Pоg; и **ВЛЪУСТВЕНЕ** твое въ всѣкомъ родѣ и родѣ ѡ δεσποτεία σου Ps144,13 RdmП **ВЛАДЗИУЪСТВО** Bon Pоg Dĉn; **ВЛЪУСТВЕНА** ма врагъ зломысль ылѣвѣкъ и зѣави ма маути вожина 195v10Dĉn

● *pl. орғани на власіа, власіи; органы власти, власти; authorities, powers*; – *ἐξουσία*: цѣсарїе же и кнази и **ВЛЪУСТВІА** 311r2Les; привеждѣ вы на соньнища (и) власти и

ВЛАДЫУЪСТВЕНЕ τὰς ἐξουσίας L12,11 Dbm Krp||
 ВЛАДНУЪСТВА Rad Dbj Jov Krat Mkd • *term. theol.*
 лоши духовни сили, демони: ЯКО НѢСЪТЪ ВАША
 БРАНЪ КЪ КРЪВИ И ПЛЪТИ НЪ КЪ ВЛАСТЕМЪ И КЪ
ВЛАДЪУЪСТВЕНЕМЪ (sic) КЪ МИРОДРЪЖИТЕЛЕМЪ ТЪМЪ
 πρὸς τὰς ἐξουσίας E6,12 Ohr, КЪ **ВЛЪУЪСТВЕНЕМЪ**
 Verk|| ВЛАДЪУЪСТВОМЪ Str Slep, ВЛАСТЕМЪ
 Karp — Cf. ВЛАДЪИКА, ВЛАДЪИУЪСТВО sub 1,
 ВЛАСТЕЛИНЪ sub 1, ВЛАСТЪ sub 1 et 2, ВЛАСТЪНЪ
 (ВЛАСТЪНА), ВЛАСТЪСТВЪНОЕ, ВОЕВОДА, ВОЖДЪ,
 ГОСПОДИНЪ, ГОСПОДЪСТВО, ИГЕМОНЪ, КЪНАСЪ,
 НАУАЛЬНИКЪ, ОБЛАСТЪ, СТАРѢШИНА, СТАРѢ-
 ШИНЪСТВО ♦ **ПРѢВЛАДЪИ ВЛАДЪИУЪСТВЕНЕ**
врховна власиѣ; верховная власть; supreme,
sovereign power; – ὑπεροχή: ѡ ЦАРИХЪ И ѡ
 ВСѢХЪ СЖИХЪ НА **ПРѢВЛАДЪИХЪ ВЛЪУЪСТВЕНЕ** (sic)
 πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων IT2,2 Str|| СЖИХЪ
 НА ПРѢВЛАДЪИУЪСТВЕХЪ Ohr50r7, ѡ ВЛАДЪИКАХЪ
 Ohr71r20, СЖИХЪ НА ПРѢВЛАДЪИУЪСТВИХЪ
 Slep, СЖИЖА ВЪ ВЛАСТИ Karp75v17, СЖИХЪ НА
 ПРАВЛѢЩИХЪ (sic, pro ПРѢВЛАДЪИХЪ) Karp106r26
 — v. etiam ПРѢВЛАСТИ — Cf. ПРѢВЛАДЪИУЪСТВЕНЕ,
 ПРѢВЛАДЪИУЪСТВО

2. **обласиѣ шиѡ се наога ѡод нечиѣ**
власиѣ; область, находящаяся под чьей-л.
властью, владычество; region under some-
body's authority; – δεσποτεία: БЛАГОСЛОВИТЕ
 ГОСПОДА ВСѢ ДѢЛА ЕГО НА ВСѢКОМЪ МѢСТѢ
ВЛЪУЪСТВИА ЕГО τῆς δεσποτείας Ps102,22 Bon Rdm
 Dĉn|| ВЛАДЪУЪСТВА Pog; ВЪ ПОУСТЫНѢХЪ И
 ВЪ ГОРАХЪ И ВЪ ПЕЩЕРАХЪ ИЛИ ВЪ ШТРОВѢХЪ
 ИЛИ ВЪ ГРАДѢХЪ И НА ВСѢКОМЪ МѢСТѢ
ВЛЪУЪСТВІА МОЕГО ТОУ ЕСМЪ ПОСРѢДѢ ИХЪ
 ρεῦε господѡ 311r7Les, sim. 283r1Les – ЕХН
 — Cf. ВЛАДЪИУЪСТВО sub 2, ВЛАСТЪ sub 3,
 ОБЛАСТЪ

KSM

НА

ВЛАДЪИУЪСТВО, –А П.

Dbm Dbj Jov Rad Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk
 Bon Pog Dĉn comPsalt orDĉn psLobk Zag Viš Les Km
 Abbr. ВЛЪУ-, ВЛЪУ-, ВЛЪУ-, ВЛЪУ-, ВЛЪУ-

1. **влдеење, власиѣ, моѣ; правление,**
власть, мощь; reign, government, authority,

power; – ἐξουσία, ἡγεμονία, ἀρχή, δεσποτεία:
 ВЪ ПАТО НА ДЕСАТЕ ЛѢТО **ВЛЪУЪСТВА** ТИВЕРІА КЕСАРѢ
 τῆς ἡγεμονίας L3,1 Mkd Dbj, **ВЛАДЪИУЪСТВОУ** Dbm||
 ВЛАДЪУЪСТВИА Krp Krat; И **ВЛАДЪИУЪСТВО**
 ТВОЕ ВО ВСѢКОМЪ РОДѢ И РОДѢ ἢ δεσποτεία σου
 Ps144,13 Bon Pog Dĉn|| ВЛАДЪУЪСТВЕНЕ Rdm,
 sim. **ВЛЪУЪТВО** 5b4 et 94d23Viš; БЖДИ МИ ПОМОЩНИЦА
 И ШТИШНЕ БОГОРОДИЦЕ ПРѢУЧУСТАА ПРИСНАГО
 РАБА ТВОЕГО НЕ ШСТАВИ ТЪЩА ѡ ТВОЕГО
ВЛЪУЪСТВА ВЪ ВѢКЪ 191v5Dĉn; ВЕЛИА МЖУКЕНИКЪ
 ТВОИХЪ ХРИСТЪЕ СИЛА ... ОУПРАЗНИШЖ ВРАЖИЕ
ВЛЪУТВО ВѢРОЖ ТРОИУНОЖ ПОДВИГЪШЕ СА ПО
 ВЛАЗЪИ ВѢРѢ 44v2Zag, sim. ВРАЖИЕ **ВЛЪУТВО**
 17r12Zag|| ЛЬСТЪ 50c23Orb; ВЛАДЪИКА ВСѢХЪ
 ПРИДЕ **ВЛЪУЪСТВА** ТЪЖДАГО ИЗБАВЛЯЕ НАСЪ
 ВЪПАДШЕЕ ВЪ ТЛѢНІЕ 92b10Viš; НЕ БЖДЕТЪ
 СЛОУЖБЫ СВАТЪИЖ НА ШТАРИ НИ ПРИНОШЕНІА
 ПО СКОУАНИ ЖЕ ТРІЕХЪ ВРѢМЕНЕХЪ И ПОЛОВИНЖ
 ШВЛАСТИ СКВРЪНАГО **ВЛЪУЪСТВА** АНТИХРИСТОВА
 τῆς τοῦ μισροῦ ἐξουσίας 295r29Les • **власиѣ, pl.**
органи на власиѣ; власть, pl. органы
власти; power, pl. authorities; – ἀρχή, ἐξουσία:
 И СЪГЛАДАВЪШЕ ПОСЛАВЪШЕ ДѢЛАТЕЛА ТВОРАЩА
 СА ПРАВЕДНИКЪ БЫТИ ДА ИМЖЪ И ВЪ СЛОВЕСИ
 ДА БЫША И ПРѢДАЛЫ **ВЛАДЪИУЪСТВОУ** И
 ШВЛАСТИ ВОЕВОДЪНИ τῆ ἀρχῆ L20,20 Rad Dbj||
 ВЛАДЪИКАМЪ Dbm, КНАЗЕМЪ Krp, ВЛАСТЕМЪ Krat;
 ХОЩЕШИ ЖЕ ЛИ НЕ БОАТИ СЕ **ВЛЪУЪСТВА** ВЛАГОДѢИ
 ИМАШИ ПОХВАЛОУ ѡ НЕГО τὴν ἐξουσίαν R13,3 Verk
 Ohr Slep|| ВЛАСТИ Str, ВЛАСТЕЛИНА Karp; БРАТИЕ
 ВЛАДЪИКАМЪ ПРѢВЛАДЖИИ ДА ПОВИНЕТЪ СА
 НѢСТЪ ВО **ВЛАДЪИУЪСТВО** АЩЕ ѡ БОГА ОУЧИНЕНА
 СЖТЪ οὐ γάρ ἐστιν ἐξουσία R13,1 Ohr Slep Str
 Verk|| ВЛАСТИ Karp • *term. theol.* во ангело-
 лошкиот систем назив на б-иот разред (хор),
 кој спаѣа во II степен од хиерархијата: ПРѢВЪИШЕ
 ВСЕЖ ВЛАСТИ И **ВЛАДЪИУЪСТВА** И СИЛЪИ И
 ГОСПОДЪСТВА И ВСЕГО ИМЕНЕ ИМЕНОУЖЩА СА НЕ
 ТОКМО ВЪ ВѢЦѢ СЕМЪ НЪ И ВЪ ГРАДЖИМЪ
 ἐξουσίας E1,21 Ohr Slep|| om. Str Karp Verk; И ДА
 БЖДЕМЪ ѡ НЕМЪ ИСПЛЪЗНЕНИ ЕЖЕ ЕСТЪ ГЛАВА ВСѢКОН
 ВЛАСТИ И **ВЛАДЪИУЪСТВОУ** ἐξουσίας C2,10 Ohr Slep
 Str Verk|| СТАРѢШИНЪСТВОУ Karp • *term. theol.*
 лоши духовни сили, демони: ЪКО НѢСТЪ ВАША

ВРАНЬ КЪ КРЪВИ И ПЛЪТИ НЖ ВЛАСТЕМЪ И КЪ
ВЛАУЕСТВОМЪ И КЪ МИРОДРЪЖИТЕЛЕМЪ ТМЪ πρὸς
 τὰς ἐξουσίας E6,12 Str Slep] ВЛАДЗИУЪСТВЕНЕМЪ (sic)
 Ohr, ВЛАСТЕМЪ Kapr, ВЛАДЪДЪУЪСТВЕНЕМЪ Verk
 • *term. theol.* за Господ: **Владика, Началник;**
Владька, Начальник; Lord, Prince; – **δεσπότης**:
 ЕДИНО **ВЛАУСТВО** И ВКОГДА НАШЕГО ГКОСПОДА
 ИСКОУХЪРНСЪТА ѠМЕТАЖША СА τὸν μόνον δεσπότην
 Ju1,4 Kapr] ВЛАДЪДЪУЪСТВИИ Slep • *term. theol.* обра-
 канье кон епископ – **δεσπότης**: ИАКОЖЕ ВИДЪ ЕГО
 ИЕПФЪСКОПЪ КАКО ИМЪНЪЕШИ СЕ УАДО МОЕ СВАУТЫИ
 ѠВЪЩА СМЪРЕННОВАЖИТЪ НИКОЛАЕ ГРЪШНИИ РАБЪ
 ВАШЕГО СВАУТЪИШАГО **ВЛАУСТВА** δεσποτα 270v22Krn
 — Cf. ВЛАДЗИКА, ВЛАДЗИУЪСТВЕНЕ sub 1,
 ВЛАСТЕЛИИЗ sub 1, ВЛАСТЬ sub 1 et 2, ВЛАСТЬНИКЪ,
 ВЛАСТЬНЪ (ВЛАСТЬНА), ВЛАСТЬСТВЕНОЕ,
 ВОЕВОДА, ВОЖДЪ, ГОСПОДИИЗ, ГОСПОДСТВО,
 ИГЕМОИЗ, КЪНАСЪ, НАУАЛЬНИКЪ, ОБЛАСТЬ,
 СТАРЪИШИНА, СТАРЪИШИНЪСТВО

2. *обласӣ ш̄ио се наога̄ иод нечија
 власӣ; областъ, находящаяся под чьей-л.
 властью, владычество; region under some-
 body's authority, government, dominion;*
 – **δεσποτεία**: ВЛАГОУСЛОВИТЕ ГКОСПОДА ВСЪ
 ДЪЛА ЕГО НА ВСЪКОМЪ МЪСЪТЪ **ВЛАУСТВА** ЕГО
 τῆς δεσποτείας Ps102,22 Pog] ВЛАДЪДЪУЪСТВИИ
 Bon Rdm Dcn – EХН — Cf. ВЛАДЗИУЪСТВЕНЕ sub
 2, ВЛАСТЬ sub 3, ОБЛАСТЬ

KSM

НА

ВЛАДЗИУЪСТВОВАТИ, -СТВОУЖ,
 -СТВОУЕТЪ ipf.

Lobk trOrb Vtš Les Krn

Abbr. ВЛАУ-, ВЛАУ-, ВЛАУ-

владее, ѓосиодари (со, над некоѓо,
 нешӣо); **владеть, властвовать** (кем-л.,
 чем-л., над кем-л.); **to rule, to govern** (over
 someone, sth); – **δεσποτεύειν, δεσπάζειν,**
ἡγεμονεύειν: • *sine obj.* про Кѓрос: ВЪ ТРЕТИЕ
 ЛЪТО **ВЛАУВОУЖИОУ** ЦЪСАУРЮ ПЕРЬСКОМОУ СЛОВУ
 БЫСЪТЪ КЪ ДАНИИЪ И НАРЕУКЪ СА ИМА ЕМЪ
 ВАЛТАСАУРЪ Кѓрос Dn10,1 Lobk • **ЦЪМЪ, УИМЪ**:
 ТВОЕГО ЦАУРСЪТВИИ НАУАЛО ВЪ ВЪКЫ СПАУСЕ
 УВО ВСЪМИ **ВЛАУСТВОУЕШИ** 215b3Orb; ВЪСЕГДА НА

МНЪ ѠВНАВЛЪЕТЪ КЪЗНИ СВОЖ ТЪИИТ БО СА
ВЛАУСТВОВАТИ МОИМЪ ПОМИСЛОМЪ И МОЕ
 ѠВРАТИТИ ХОЩЕТЪ ОУМЪ МОИ Ѡ ТВОЕЖ СЛАДОСТИ
 И ДОБРАГО ПРОУУЕИИА ВУЖЪУСТВИИХЪ ТВОИХЪ
 ЗАПОВЪДЕН **ДЕСПОТЕУСА** 175r2Les; ГЛАГОУЛЕТЪ
 ИАКОЖЕ ИКЪУСНИИ (sic, pro НЕБЕСИ) **ВЛАУСТВОУЕШИ**
 И ЗЕМЛИ ЖЕ ЦАУРСЪТВОУЕШИ ѓς οὐρανοῦ δεσπάζοντι
 153r18Krn • *acc. pro instr.*: ГЛАГОУЛЕТЪ
ВЛАУСТВЕЮУЖ СИРИЮ КИРИИЮ СИРЪУЪ ВЪ ВРЪМЕ
 ИЖЕ ГОСПОДЪУСТВОВАШЕ ВЪ СИРИИ КИРИИЕ
 ἡγεμονεύοντος 8r23Krn • *pic.-subst.* ВСА ЗЕМЛЯ
 ВЕСЪСЛИТ СЕ ПЪСН ТИ ИСХОДНЮ ПРОВЪЗГЛАШАЮЩЕ
 МАУТЪУРИ ВСЪМИ **ВЛАУЪТВОУЮЩАГУ** НЕИНСКОУСО-
 БРАУНА ПРЪСВЕТАА ДЪУВО 221a7Vtš – EХН
 — Cf. ВЛАДАТИ, ВЛАСТВОВАТИ, ВЛАСТИ,
 ГОСПОДЪУСТОВАТИ, ОБЛАДАТИ

SM

НА

ВЛАДЗИУЪСТИЕ Les v. ВЛАДЗИУЪСТВЕНЕ

ВЛАЖЪНЪ, -ИИ adj.

Vtš Stan Krn

1. **воден (воднио̄), ш̄ио се однесува
 на вода; водный, касающийся воды; of
 water;** – : • *adj.-subst.* **ВЛАЖНО** τὸ βρέχω:
 ВОДА КАКО ЕДЕН ОД ЧЕТИРИТЕ ОСНОВНИ ЭЛЕМЕНТИ:
 А ЕЖЕ ВОДА ГЛАГОУЛЕТ СЕ ВОДА ИАКО БЫВАЕТЪ ВОДА
 СИРЪУЪ **ВЛАЖНО** ИАКО ВОДА НАВЛАЖИНАЕТЪ ЖИЛЫ
 ὅτι γίνεταί ἀπὸ τοῦ ὕω, ἡγουν βρέχω 30v11Krn

2. **влажен, илодороден, живоиодавен;
 влажный, плодородный, жизнеспособный;
 vital, life-giving;** – : КРЪУСТИТЕЛЕВА ГЛАВКА
 КРІАШЕ СЕ ИАКОЖЕ БИСЕРЪ ВЪ ЗЕМЛИ **ВЛАЖИТЪ**
 159c18Vtš; И ВИДЪХЪ ДЫМЪ И ИЩЕ ВЪСХОДАЩЪ
 ИКЪИТЪ И ЗЕМА ПАЛИИЖ УГНЕМЪ И ПРИУАСТЪНО
 ВЪСЕГО ПЛОДА И ВСАКААГО **ВЛАЖНААГО** СЖИЩЪСТВА
 206v6Stan

EХН

М

ЗР

ВЛАНДИНА, -ИИ f., nom. progr.

Stan

Бландина; Бландина; Blandina; – : св.
 мча, †177 во Лион при имп. Марк Аврелиј,

26.Iul., in kal. 25.Iul.: АТЬФАЛЬ же и ВЛАДИНА ѿ пергама приведени бышж 286r17Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВЛАСВИМСАТИ, ВЛАСФИМСАТИ, -САЖ, -САЕТЪ ipf.

Dbm Jov Rad Krp Krat comPsalt

Scr. власви- Dbm Jov Rad Krp Bon Pog, власфи- Dbm Krat

хули, боѡхули, злослови; богохульствовать, кощунствовать; to blaspheme, to profane; – βλασφημεῖν: се нѣци ѿ книжники рекоша къ себѣ съ *ВЛАСВИМСАЕТЪ* βλασφημεῖ Mt9,3 Rad Jov Krp] *ХОУЛЖ* глаголатъ Mkd; и въсѣкъ иже реуѣтъ словѣ на съвнѣ ѱловѣѹ ѿпоустит са емоу а иже *ВЛАСФИМСАЕТ СА* на доуѣхъ свѣтъын не ѿпоустит са емоу τῷ δὲ ... βλασφημήσαντι L12,10 Krat, иже *ВЛАСФИМСАЕТЪ* Dbm, иже *ВЛАСВИМСАЕТЪ* Krp] иже *ХОУЛИТЪ* Dbj, иже на доуѣха свѣтъѡго реуѣтъ словѣ Jov, *ХОУЛИВЪШОМОУ* Rad Mkd; тогда бо оуѣдаты грздин хѣлници ѹто сжтъ не прѣстанжт во нѣколіже *ВЛАСВИМСАЕЩЕ* βλασφημοῦντες comPs73,23 Bon Pog — Cf. *ВЛАСВИМНІА* (власвини ж глаголати, рещи), *ВРѢДЪНЪ* sub 2 (врѣдѣнаѣ, врѣдѣнаѣ словеса глаголати), *ВРѢДЪНѢ* (~ глаголати), *ПОХОУЛИТИ, ХОУЛА* (ХОУЛЖ глаголати), *ХОУЛЕНИЕ* (~ глаголати), *ХОУЛИТИ, ХОУЛОВАТИ, ХОУЛЬНЪ* (ХОУЛЬНО рещи)

KSM

ЗР

ВЛАСВИМНІА, ВЛАСФИМНІА, -НА f.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd comPsalt Zag Šaf Les

хула, боѡхулсѣво; богохульство; blasphemy; – βλασφημία: ѿ срьдѣца во исходаты помышленнѣ зла оубыинства прѣлюбодѣаннѣ татѣбы льжисвѣдѣтель *ВЛАСВИМНА* βλασφημία Mt15,19 Rad Krp] *ХѢЛИ* Dbj Mkd, *ХОУЛНО* глаголанне Krat; о доврѣ дѣлѣ не мещемъ камение на та нж о *ВЛАСФИМЫН* περί βλασφημίας J10,33 Krat, о *ВЛАСВИМНІ* Dbm Krp Jov] ѡ *ХОУЛѢ* Dbj, ѡ льжи Rad; и въпадошж въ *ВЛАСВИМНЖ* рекше въ *ХОУЛЖ* и погнѣвошж εις βλασφημίας 250v25Les; толми възнѣса *ВЛАСВИМНЖ* јако и

НА САМО СМѢТИ нѣво τὴν βλασφημίαν comPs72,9 Bon Pog; не подѡбаетъ бо ти еще проѹтитати закона ѡскврзѣше законъ *ВЛАСВИМНЕА* μάναντα τὴν γλῶσσαν τῆ βλασφημία comPs49,16 Pog] *ѡскврзѣнзшоу* законъ власти моеж Bon; иуден же днѣлѣхж са съ фарисен и садоукен съ книжники глаголаше кто сен ѣсетъ глаголан *ВЛАСФИМНЖ* 141v4Šaf 183v2Zag] глаголан власть моя (sic) 224a29Orb 148v11Hlud — Cf. *ВРѢДЪНЪ* sub 2 (врѣдѣное слово), *ХОУЛА, ХОУЛЕНИЕ, ХОУЛЬНЪ* (ХОУЛЬНО глаголанне, ХОУЛЬНОЕ слово) ♦ *ВЛАСВИМНЖ* глаголати, *рещи хули, боѡхули, злослови; богохульствовать, кощунствовать; to blaspheme; – βλασφημεῖν:* тѣгда архiereи растрѣга рызи своа глагола ѣко *ВЛАСВИМНА* реуѣ εβλασφήμησεν Mt26,65 Rad(bis) Dbj Krp(bis), *ВЛАСФИМНЖ* реуѣ Krat, *ВЛАСВИМНЖ* (sic) реуѣ Jov86v19] *властиж* реуѣ Jov103r18, *ХОУЛНО* реуѣ Mkd; ѹто сѣи тако *ГЛАГОЛАТЬ ВЛАСВИМНА* кто можетъ ѿпоустати грѣхы тѣѹна единъ вѡгуз τί οὗτος οὕτως λαλεῖ βλασφημεῖ Mc2,7 Mkd Dbm Dbj Krp, *ГЛАГОЛАТЬ ВЛАСФИМНЖ* Krat] глаголетъ хѣлениѣ Jov, глаголетъ врѣдѣнаѣ словеса Rad – ЕХН — Cf. *ВЛАСВИМСАТИ, ВРѢДЪНЪ* sub 2 (врѣдѣнаѣ, врѣдѣнаѣ словеса глаголати), *ВРѢДЪНѢ* (~ глаголати), *ПОХОУЛИТИ, ХОУЛА* (ХОУЛЖ глаголати), *ХОУЛЕНИЕ* (~ глаголати), *ХОУЛИТИ, ХОУЛОВАТИ, ХОУЛЬНЪ* (ХОУЛЬНО рещи)

KSM

ЗР

ВЛАСНИ, -НИА m., nom. propr.

etiam ВЛАСНЕ, -НИА Stan Vtš, ВЛАСНИА, -НА Vtš kalKrp kalOhr kalSlep kalKarp kalVerk trOrb trHlud Vtš Stan

Власиу; Власиу; Blaise; – Βλάσιος:

1. епископ на Севастија во Арменија, †ок. 316 при имп. Диоклецијан, 11.Feb.: *ѡ* свѣтъѡго свѣщеникомъ ѹченика *ВЛАСНИА* επѣσκοπα σεβασиска (sic) τοῦ ἁγίου ιερομάρτυρος Βλασίου επισκόπου Σεβαστείας 155v22Krp 85v7Verk 139r24Stan, *ВЛАСИѢ* 123v26Karp, *ВЛАСІА* 133a33Vtš, *ВЛАС(И..)* 123v20Slep, *СТРАСѢТЪ* свѣтъѡмоу *ВЛАСИУ*

104r8Ohr; сѡвѣтъи же **БЛАСНИ** прѣвѣе въ глѣбнѣхъ ѳезернѣхъ въврѣженъ бысѣтъ 139v14Stan; прѣдѣлѣте оубо днѣсѣхъ множество право-вѣрнихъ на сѡвѣтоую память прѣмѣдраго сѡвѣтѣтеля мѡуѣѣнника гѡсподнѣ **БЛАСІЮ** въсхвалимъ поуще хвалеще и глаголюще ш насъ мѡли хрѣстѣа бѡгѡа бѡгѡблѡженне **БЛАСІЕ** 133b3.5Vtš; аще лѣунтъ шртнѣа какова или сѡвѣтѣаго **БЛАСНИ** или сѡвѣтѣаго иѡанѣа крѣстѣелѣхъ ... да ѡдатъ варнѡ соуиво и зѣлне с маслѡмъ 25c19Orb

2. Власиѣ, папа римски или Власиѣ, епископ Севастиски (cf. Сергиѣ II: 52; SJS I: 169), 22.Feb., in Ohr etiam 19.Feb.: въ тѣжде денѣхъ (22.Feb.) памѣатъ ... мѡуѣѣнника соунѣта и **БЛАСНИ** ѳепѣсѣкопа и томы архнѣпѣсѣкопа кѡстанѣдина градѣа 149v1Stan; страсѣтъ сѡвѣтѣомѡу **БАСИЛИЮ** епѣсѣкопу 104r16Ohr, **БАСИЛНѢ** 124r15Karp; страсѣтъ сѡвѣтѣомѡу мѡуѣѣнѣкоу **БАСИЛИЮ** 104r19Ohr

3. преп. Власиѣ, монах од Амориѣа, IX век, 31.Mart.: прѣподѣбнаго **БАСИЛИ** ѣюдѡтѡрѣа ѡ градѣа амоурина рѡждѣство имѣща 179v21Stan – EХН

KS

ЗР

ВЛАСТВОВАТИ, -СТВОУЖЪ, -СТВОУЕТЪ ipf.

Zag Šaf Krn

влადее, žosiodari (co, над некоѡо, неишѣо); владеть, властвовать (кем-л., чем-л., над кем-л.); to rule, to govern (over someone, sth); – ἐξουσιάζειν, εἰς ἐξουσίαν:

● *sine obj.* аще пожнѣши петѣдѣсѣаѣтѣ или сто лѣтѣхъ и шбогатѣши и ѣада тѡриши и прикѣсѣши сѣбѣны и дѣщере и цѣарѣствѣши и **ВЛАСТВОУШИ** потомѣхъ концѣтѣ ἐξουσιάζεις 204v10Krn; сѣтѡри же бѡ бѡгѡуа адама и шстави его **ВЛАСТВОУЩИ** емоу тѣѣю единѡу заповѣдѣхъ повелѣ адамоу да сѣхранитѣ еἰς τὴν ἐξουσίαν 136v22Krn ● **УЪСОМОУ:** бесѣдѣющѣ повелѣѡаетѣ ѣлѡвѣхъ слышещѡмъ же не **ВЛАСТВѢЕТЪ** δὲν ἐξουσιάζει 93r10Krn ● *ptc.-adj.* тѡж дрѣжавѣ цѣсѣарю цѣсѣарѣствоуѣщаго всѣми земно **ВЛАСТВОУЩАГО** всѣмъ цѣсѣарѣ оѣкрѣпи на

прѡтивѣж спѡстатѣ 31r14Šaf, **ВЛАСТВОУЩА** 54v11Zag – EХН — Cf. ВЛАДАТИ, ВЛАДИУЪСТВОВАТИ, ВЛАСТИ, ГОСПОДЪСТВОВАТИ, ОБЛАДАТИ

М

НА

ВЛАСТЕЛИНЪ, -А m.

Dbm Dbj Krp Vran Karp comPsalt Grig Lobk parVtš Šaf trOrb trHlud Stan Les Krn

Formae: nom. pl. властеле, -ли, -лине; nom. sg. властель semel in Stan

1. *žosiodar, владѣшел, ѣѣравуѡач, кнез; правитель, владѣтель, начальник, князь; governor, master, ruler, nobelman; – ἐξουσιαστής, ἀρχηγός, ἡγεμών, ἡγούμενος, ὁ ἐπ' ἐξουσιῶν:* нзѡави ѡ всѣхъ скрѣби его ... и постави **ВЛАСТЕЛИНА** надѣ егѣпѣтомъ и надѣ всѣмъ домоу свѡнмъ ἡγούμενον A7,10 Vran; повнѣте сѣ всѣкому сѣзданию ѣлѡвѣѣусѣкоу гѡспѡда ради аще же цѣарю ѣако прѣшѡладаѡщѡу аще ли же **ВЛАСТЕЛИ** ѣко имѣ послаемѣ въ шсѣжденне злѡдѣомъ въ похѡлѣ же добродѣомъ еѣте ἡγεμόσιν IP2,14 KarpII кнѣземъ Grig Hlud, кнѣзѣ Lobk Vtš; сирѣѣхъ и силѣни людиѣ и **ВЛАСТЕЛЕ** облѣшѣ сѣ и ти въ блѡгѡдѣѣтѣ крѣштѣниѣ оἱ ἐπ' ἐξουσιῶν comPs64,14 Bon Pog; ковѣхъ на хрѣтѣ моѣмъ вси **ВЛАСТЕЛИ** страннѣ (sic, pro страстнѣ) задлѣжаѣще на ма безѡконнѣ своѣ оἱ ἀρχηγοὶ τῶν παθῶν 110a18Orb 36r16Hlud, **ВЛАСТЕЛИ** 75r33ŠafII lac. Zag; и вси паѣе тѣхъ мѣдрѣши есмы и вси игѡумѣни и вси **ВЛАСТЕЛЕ** и вси наказѣтеле и вси досѣдаѣщен и вси законѡдѡвѣци πάντες ἐξουσιασταὶ 90r4Les; дѡуѣхъ есѣтъ равнѣ **ВЛАСТЕЛИНЪ** гѡспѡдинѣ послаѣетѣ раздѣлѣетѣ добро шсѡѡѣаетѣ храми ἐξουσιαστικὸν αὐθέντης 130v10Krn ● за Гѡспѡд: ѣако бѡгѡуа **ВЛАСТЕЛИНЪ** всен тѡри ἐξουσιαστής comPs134,6 Bon Pog ● *spec.* управник, заповѣдник: корнилѣ сѣтникѣ бѣше ѡ кѣсарнѣ пѡлѣстѣнскѣнѣ ·ῥ·м·вонномъ **ВЛАСТЕЛ** бѣ 43v25Stan ● именуѡе на Бѡга: нариѣтѣ сѣ има его ... бѡгѡуа крѣпокъ **ВЛАСТЕЛИНЪ** кнѣзъ мѣрѣ ἐξουσιαστής Is9,5

Grig(bis) Vtš ̅ ВЛАДЪЗІЖКА Lobk Orb Hlud
 ● *meton. власи̅*, pl. *органи на власи̅а*;
власть, pl. *органы власти*; *power*, pl.
authorities; – *ἐξουσία*: нбо ҃ЛОВѢКЪ ЕСМЪ АЗЪ
 ПОДЪ *ВЛАСТЕЛИ* О҃У҃ИНЕНЪ ИМѢЖИ ПОДЪ СОБОЖ
 ВОИНЫ ̅πὸ ἐξουσίαν L7,8 Kgr ̅ ПОДЪ ВЛАСТИЖ
 Dbm, ПОДЪ ВЛАСТЕМЪ Jov, ПОДЪ ВЛАДИКОЖ Rad
 Mkd, ПОДЪ ВЛАСТ̅МИ Kgr; сжци же *ВЛАСТЕЛЕ* ̅
 БОГѢ СЖТЬ О҃У҃ИНЕНИ αὶ δὲ οὕσαι ἐξουσία R13,1
 Karp ̅ ВЛАДЪЗІ҃УЗСТВА Slep Verk, ВЛАСТИ Str,
 om. Ohr — Cf. ВЛАДЪКА, ВЛАДЪЗІ҃УЗСТВЕНЕ sub 1,
 ВЛАДЪЗІ҃УЗСТВО sub 1, ВЛАСТЬ sub 1 et 2,
 ВЛАСТЬНИКЪ, БОЕВОДА, ВОЖДЪ, ГОСПОДИНЪ,
 ГОСПОДСТВО, ИГЕМОНЪ, КЗНАСЪ, НАУМЪЛЬНИКЪ,
 ОБЛАСТЬ, СТАРѢШИНА, СТАРѢШИНЬСТВО

2. *власи̅елин, бла҃городник, дворјанин*;
аристократ, дворянин; aristocrat, noble,
nobleman; – *ἄρχων*: БОГАТИ И *ВЛАСТЕЛѢ* БѢХЪ И
 ДОБРѢШИ ИАКО БѢХОУ ̅ РОДА ЦАРСКАА СИРѢУЪ ̅
 ДАВЪДА ЦАРА ἄρχοντες 172r26Kgr; кое срдце
 ВЪЛОЖИТЕ ВЪ О҃УМИ ВАШЕ ИАКО СЪТВОРИШЕ *ВЛАСТЕЛЕ*
 И БОГАТИ ҃ЛОВѢЦЫ ДА О҃УКАРАЮТ СЕ ТАКО ἄρχοντες
 173r4Kgr; ДА҃ЖЬСЪ ЕССТЪ ВЪ ПОЛАТИ И ЗАО҃УТРА ВЪ
 ГРШБѢ ДА҃ЖЬСЪ *ВЛАСТЕЛИНЪ* И ВЕЛИКЪ ЗАО҃УТРА
 СМРЪДЕ И ВОИМЕ ҃РЪВІЕ ПЛЗНЫ ἄρχων 199r24Kgr

Notae: pro ВѢСТЕЛЪ: БЕЗВѢСТНАМЪ ТАИНАМЪ
ВЛАСТЕЛЪ ὁ γνῶστης 8v18Zag; – pro ЛАМТЕЛЪ:
 ПРѢСѢДИТЬ ВЪ *ВЛАСТЕЛЕХЪ* СЪ БОГАТИМИ ἐν
 ἐνέδρῳ Ps9,29 Dčn ̅ ВЪ ЛААТЕЛЕХЪ Bon Pog

KSM

НА

ВЛАСТЕЛЪ v. ВЛАСТЕЛИНЪ

ВЛАСТЕЛЪСКЪ, -ЗИН adj.

Kgr

власи̅елински, бла҃городнички; аристо-
кратический, дворянский; aristocratic, noble;
 – *τοῦ ἀρχοντος, τῶν ἀρχόντων*: аще хоше царь
 понти вЪ *ВЛАСТЕЛЪСКИ* ДИМЪ И ПОСЛЕТЬ НАПРѢДЪ
 ҃ЛОВѢЖЫ О҃УГОВАТИ И О҃УКРАСИТИ ДИМЪ ТЪ
 ἄρχοντος 4r24Kgr; не послаает̅ ме богуъ вЪ
ВЛАСТЕЛЪСКИ ДОМЫ не послаает̅ ме вЪ ГОСПОДАХЪ
 МѢСТНЫХЪ ДА ПИТАЮ СЕ ἄρχόντων 105v1Kgr – EХН

KSM

НА

ВЛАСТЕЛЪСКЪ adv.

Vtš

како владика, како ҃оси̅одар; как
владыка, как свойственно правителю;
like a lord, like a master; – : вЪ ПО҃СТИНАХЪ
 ХОДЕ ВЛАСИ ВЕЛМВЪЖДИМИ (sic) ПОКРИВАЕМЪ ВЪ
 ШЕБѢХЪ О҃УБО СВѢТОСИАНО ЖИВѢШЕ *ВЛАСТЕЛСКИ*
 ВЪ ШЕБѢХЪ ЖЕ ИАКО ЦѢСАРСТЕВЪСКОЮ (sic)
 ШЕНОСЕ КРАСОТЪ НАДЪ СТРАСТМИ ВЪЦѢСАРИЛЪ
 СЕ ЕСИ 223c15Vtš – EХН — Cf. ВЛАДЪЗІ҃УБНО,
 ВЛАДЪЗІ҃УСКЪ

М

НА

ВЛАСТИ, ВЛАДЖ, ВЛАДЕТЪ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Slep Karp Psalt
 comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les

владее, ҃оси̅одари, раководи, уйравува
(co, над неко҃о, неши̅о); владеть,
властвовать (кем-л., чем-л., над кем-л.);
to rule, to lead, to govern (over someone, sth);
 – *ἀρχειν, ἡγεμονεύειν, ἐξουσιάζειν,*
κατάρχειν, αὐθεντεῖν, κυριεύειν, δεσπόζειν,
ἡγεῖσθαι, κρατεῖν, βασιλεύειν: ● *sine obj.*
 АЗЪ РЕЧЕ О҃У҃ИНИХЪ ВСА КНАЗЖ ИАКО БО҃ГЪ И
ВЛАСТИ И ДРЪЖАТИ ἄρχειν comPs81,6 Bon Pog;
 КЗНАЦИ (sic) ЛЮДЪСТИ И ПИЛАТЪ ИАКО *ВЛАДАШТЕ*
 НАПАДААЖ И ТИ НА ХРИСТА κρατοῦντες comPs58,4
 Bon Pog ● *ptc.-subst. ВЛАДИ* *владешел,*
҃оси̅одар; господствующий; ruler, lord;
 – *κυριεύων, ἀρχων*: еже вЪ СВОѢ ВРѢМЕНА ИВИТЬ
 СА БЛАЖЕНЬ ЕДИНЬ СИЛЫ ЦѢСАРЬ ЦѢСАРЕМЪ И
 ГОСПОДЪ *ВЛАДЖИМЪ* τῶν κυριεύοντων 1T6,15
 Karp ̅ ГОСПОДСТВОУЖИНИМЪ Ohr(bis) Str Verk,
 Iac. Slep; прїидѣте вѢСИ ЕДИНОДКОУШНО БО҃ГАТИ
 И НИЩІИ КНАЗИ И ВСИ *ВЛАДОУШЕН* СТАРѢЦИ СЪ
 ЮНОТАМИ СЫНОВЕ И ДЫЩЕРА И ВСѢКЪ ВЪЗРАСТЪ
 ХОТАШЕН ВѢУНАГО МЖУЧЕНІА ИЗБАВИТИ СА
 223r6Les ● *ptc.-adj., ptc.-subst. ВЛАДОМЪ, -ЗИН*
пощиней; подчиненный; subordinate;
 – *ἀρχόμενος*: ВЛАДЪКЪ҃У҃ИЦЕ ДА҃БЕВО МАТИ
ВЛАДОМА МА СВОБОДИ ТЫ ҃У҃ССТАИА ̅ ВЛАСТИ
 НЕПРИАЗНИНЬНЫЖ РОЖДШИНА ВЛАДЪКЪЖ
 86v17Vit; владжшеш *ВЛАДОМИ* И ВСИ СЖДШЕН
 ЗЕМЛЬНОУМОУ ЖИТИЮ ПРѢЛОЖИТЕ СА РЕЧЕ ВЪ

NEB<E>CNЖЖ МЖДРОСТЬ ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι comPs148,11 Pog] ВЛАДАЕМНИ Bon • ЦѢМЬ, УИМЬ sine praep. vel cum praep. НАДЪ, СЪ: ЖЕНА СВОИМЪ ТѢЛОМЪ НЕ ВЛАДЕТЬ НЖ МЖЖ ТАКОЖДЕ И МЖЖ СВОИМЪ ТѢЛОМЪ НЕ ВЛАДЕТЬ НЖ ЖЕНА ОУК ΕΞΟΥΣΙΑΖΕΙ ... οὐκ ἐξουσιάζει 1C7,4 Karp Slep; ВѢСТЕ ЯКО МНАЩЕИ СА ВЛАСТИ АЗЫКЫ СЪДОЛѢВАЖТЬ ИМЫ ВЕЛИЦИ НХЪ ШЕВЛАДАЖТЬ ИМИ ἄρχειν Mc10,42 Rad Dbm Jov Krat Mkd; БЪИХОМЪ ТЪКО ИСПРЪВА ЕГДА НЕ ВЛАДѢШЕ НАМИ НИ БЯ НАРЕУКЕНО ИМА ТВОЕ НА НАСЪ ОУК ἦρξας ἡμῶν Is63,19 Grig Lobk Hlud, ВЛАДѢШИ С НАМИ Orb] НЕ БѢ С НАМИ Viš; И ПОСТАВИХЪ Ж ВЛАСТЫ НАДЪ ВАМИ ἡγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν Dt1,15Lobk, ВЛА Hlud] ОБЛАДАУТЫ Viš; ШТЪУЕ И СЪДНЕ И СВАУТИ Д<ΟΥХЪ ИДИНОПАУЖЛНОЕ ЕДИНА ВЛАСТЬ НАДЪ ВСѢМИ ВЛАДѢЩИИ τὴν τῶν ἀπάντων δεσπόζουσαν 68v5Zag 8r30Hlud, ВЛАДЖИ 46r15Šaf 82c17Orb] ШЕВЛАДАЖИ 49r28Bit ♦ ВЛАСТИ ДОМОМЪ УИРАВУВА, ἰοσιῶδари со домоу; владеть, властвовать домоу; to guide the house, to rule the household; – οἰκοδεσποτεῖν: БЕЛА ОУБО ЮНИМЪ ПОСАГАТИ И УАДА ТВОРИТИ И ДОМОМЪ ВЛАСТИ οἰκοδεσποτεῖν 1T5,14 Slep] ВЛАДАУТИ ДОМОВЫ Karp — Cf. ВЛАДАТИ, ВЛАДЪИУСТВОВАТИ, ВЛАСТВОВАТИ, ГОСПОДЪСТВОВАТИ, ОБЛАДАТИ KSM НА

ВЛАСТЬ, -и f.

Evang Ohr Slep Str Karp Verk Bon Pog Dĕn comPsalt Parim Triod Viš Stan Les Krn

1. власӣ, мо́к, сила, ѿраво; власть, мощь, сила, право; authority, might, power, law; – ἐξουσία, ἀρχή, βασιλεία, δυναστεία: ДНЕСКЪ АДЪ СТЕНА ВЪПИНАШЕ РАЗДРОУШИ СА МОЮ ВЛАСТЬ ἢ ἐξουσία 212d27Orb 167v3Zag 134v18Šaf 125r20Hlud; ПРІЗВАВЪ ШБА НА ДЕСАТЕ ОУЧЕНИКА СВОЮ ДАСТЬ ИМЪ ВЛАСТЬ НА Д<ΟΥСѢХЪ НЕУИСТЫХЪ ДА ИЗГОНАТЬ А И ИЦѢЛАТЬ ВСѢКЪ НЕДЖГЪ И ВСѢКЖ АЗЪ (sic) ἐξουσίαν Mt10,1 Rad Jov Krp(ter) Mkd, sim. ВЛА 187c9Viš; ДАДИТЕ И МНѢ ВЛА СНА ДА НА НЕГО ЖЕ АЩЕ ВЪЗЛОЖ РЖЦѢ ПРИМЕТЬ Д<ΟΥХЪ СВАУТЫ ἐξουσίαν A8,19 Karp] ОБЛАСТЪ Slep Str Vran; ЯКО ВСѢКЖ ВЛА ДАСТЪ

СЪДН<О>ВИ N<E>B<E>CNЗІХЪ и ζεμνзіхъ и ПРѢИСПОДНИХЪ и ЖЗДКЪ ДОСТОМІЕ ΕΞΟΥΣΙΑΝ comPs15,5 Bon, ВЛАСТЬ Pog; ГЛАГОЛА ЕМОУ ПИЛАТ МНѢ ЛИ НЕ ГЛАГОЛЕШИ НЕ ВѢСИ ЛИ ЯКО ВЛАСТЬ ИМАМЪ РАСПАТИ ТА И ВЛАСТЬ ИМАМЪ ПОУСТИТИ ТА ΕΞΟΥΣΙΑΝ ... ἐξουσίαν J19,10 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis); ШЕЩА КСОУСЪ НЕ ИМАШИ ВЛАСТИ НИКОЕЖЕ АЩЕ НЕ БИ ТИ ДАНО СЪВЫШЕ ΕΞΟΥΣΙΑΝ J19,11 Dbm Dbj, ВЛАСТЬ Orb Hlud] ШЕВЛАСТИ Rad Jov Krp130r9, ШЕВЛАСТЬ Krp142r1; НЖ ЯКО БОГЪ ИМАШИ ВЛАСТЬ ПРАЩАТИ СЪГРѢШЕННА ТΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ 77v31Šaf 111d30Orb 38r21Hlud] ШЕВЛАСТЬ 93r23Zag • ЗА НЕОГРАНИЧЕНАТА ВЛАСТ НА БОГА: ШТРОУА РОДИ СА НАМЪ СЪДНЪ ДАНЪ БЗІСТЪ ЕМОУЖЕ ВЛАСТЪ ЕГО НА РАМѢ ἢ ἀρχή Is9,5 Grig(bis) Lobk Orb Hlud Viš; ТРИ ЛИЦА ПОЖ ЕДИНОГО БОГА ВСѢМЪ ШЪЦА И СЪДНА И СВАУТАГО Д<ΟΥХА ПРИСНОСЖИНА ВЛАШ τὴν αἰδίον ἀρχήν 29r18Zag, ВЛАСТЬ 6r32Šaf] НАУАЛО 27c29Orb; ТРОНИ ЕДИНО ЕСТСТВОМЪ ПОКЛАНѢМ СА ВЪ ЕДИНОМЪ В<ОЖЪСТЕВЪ ШТЪУЕ И СЪДНЕ СЪ СВАУТИМЪ Д<ΟΥХОМЪ ЕДИНО ПАУЖЛО И ЕДИНА ВЛАСТЬ НАДЪ ВСѢМИ ВЛАДЖИ ΜΙΑΝ ΒΑΣΙΛΕΙΑΝ 46r15Šaf 68v4Zag 82c16Orb 8r30Hlud; ВСЕАДНАГО РАСТРЪЗАЖ ЖТРОБЖ АДОВЖ ИСХЗИТИ МА СПАССЕ СВОЕЖ ВЛАСТИЖ И ВЪЗДВИЖЕ МА МРЪТВА ПОВЕЛѢНИЕМЪ СИ ТΗ ΣΗ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ 112v4Šaf 132r11Zag — Cf. ВЛАСТЪНЪ (ВЛАСТЪНА), ВЛАСТЬСТЕБНОЕ ♦ СЪ ВЛАСТИЖ, ВЪ ВЛАСТИ СО ВЛАСӢ, мо́кен; со властью, мощный; with authority, mighty, powerful; – ἐν ἐξουσία: И ОУЖАСАХЖ СА ОУЧЕНИЦИ ЮГО ЯКО СЪ ВЛАСТИЖ БѢШЕ СЛОВО ЕГО ἐν ἐξουσία L4,32 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd, ВЪ ВЛАСТИЖ (sic) Jov — Cf. МОЩЬНЪ 2. власӣ, pl. орѣани на власӣа; власть, pl. органы власти; power, pl. authorities; – ἀρχή, ἐξουσία, ἐξουσιαστής: ЗАПОВѢДАЕТЪ ЖЕ КНАЗЕМЪ И ВЛАСТЕМЪ ДА ВРАЗОУМАТЪ СА УЮДЕСИ И НАКАЖТЪ СА ЗАПОВѢДЕМЪ В<ОЖНАМ ДА НЕ СЖДАЩЕ БЕС ПРАВЪДИ БЖДЕТЕ САМИ ШСЖЖДЕНИ ΕΞΟΥΣΙΑΙΣ comPs2,10 Bon] ВЛАСТЕЛЕМЪ Pog; И ЦѢСАРЕ И ВСѢКА ВЛАСТЪ ВЕЛИНА ЛИЦЕ ХРИСТОУО И ЦРЪЖКОВНОЕ СЪ СТРАХОМЪ ПРОСЛАВАТЪ ΕΞΟΥΣΙΑ

comPs44,13 Вон Пого; много вѣдь подыемъ занеже вѣдаш и свои людине козарьскимъ **ВЛАСТЕМЪ** 256v2Stan; силою же глагола имь христос апко<с>то<л>мкъ да шблѣкоут се понеже кз цкаремъ и силамъ и **ВЛАСТЕМЪ** да послеть ихъ <εξουσιαστας 121r16Krn; ибо азъ ѱловѣкъ есмь подѣ <ВЛАСТЫА имѣа подѣ> совоа воини ѱпод <εξουσιαν Mt8,9 Mkd> подѣ владикож Rad Stim Krp; sim. подѣ **ВЛАСТИЖ** L7,8 Dbm, подѣ **ВЛАСТЕМЪ** Јов, подѣ **ВЛАСТЪМН** Krat> подѣ владикож Rad Mkd, подѣ властели Krp ● *term. theol.* во ангелолошкиот систем назив на 6-иот разред (хор), кој спага во II степен од хиерархијата (<εξουσία), или на 7-иот разред (хор), кој спага во III степен од хиерархијата (<αρχαί): <αγγελски силн на ѱжлнн арх> <αγγελн г<оспод>ства прѣстоли и <βλнн херобини и серафини <εξουσία 44v26Zag, <ВЛАСТИ 19v32> Saf 51a1Orb; втори же ѱнн ес<т> господства силы и <ВЛАСТИ <εξουσιων 261r1Krn; тьмы тьмами тысащаа тысащами агг<ел> и арх> агг<ел> прѣстоли и г<оспод>ства на ѱала же и <ВЛАСТИ не можт еи запрѣтити нж радостнж прнемлатъ ж на ржкахъ своихъ <εξουσιων 148v12Les; да са ѱвнть нѣнѣ <ВЛАСТЕМЪ и старѣшинамъ въ нѣб<ес>ныхъ цр<к>квиа многоразлиѱна прѣмждростъ в<ожнѣ та<с> <αρχα<с> E3,10 Karp Slep; снрѣѱз на нѣв<ес>н тоѱ во посади ѱловѣка идеже заѱжла и <ВЛАСТИ и всѣ сила нѣв<ес> <εξουσία comPs112,8 Вон Пого ● *term. theol.* лоши духовни сили, демони: ѱко нѣс<т> ваша бранъ кз крзвн и плзти нъ кз <ВЛАСТЕМЪ и кз владзѱственемъ (sic) кз миродржнтелемъ тзмзи пр<с> та<с> <αρχα<с> E6,12 Ohr Slep Str Verk> старѣшинствомъ Karp, sim. къ <ВЛАСТЕМЪ 235v9Les; мы же понеже кз на ѱеламъ кз <ВЛАСТЕ^М кз мирн-држнтелемъ (sic) тѣмы вѣка сего кз доѱхшмъ лоѱкабымъ нмамы бранъ пр<с> та<с> <εξουσία 206r23Krn > ◆ **СЗИН НАДЪ ВЛАСТЪМН** ὁ ἐπ' <εξουσιων>: и посла навзходоносоръ цѣсаръ сзврати вьса ... в<ла> <зв> <ж> <к> <з> и м<ж> <ѱ> <т> <ел> **СЖЩА НАДЪ ВЛАСТЪМН** τοὺς ἐπ' <εξουσιων> Dn3,2 Grig Lobk,

СЖЩА НАДЪ в<ла> <зв> <ж> <к> <з> и **ВЛАСТЪМН** Orb, **СЖЩА ПОДЪ** (sic) **ВЛАСТЪМН** Hlud

Cf. ВЛАДЪКА, ВЛАДЪИѱСТВЕНЕ sub 1, ВЛАДЪИѱСТВО sub 1, ВЛАСТЕЛИНЪ sub 1, ВЛАСТЬНИКЪ, ВОЕВОДА, ВОЖДЪ, ГОСПОДИНЪ, ГОСПОДСТВО, ИГЕМОНЪ, КЗНАСЪ, НАѱАЛЬНИКЪ, ОБЛАСТЬ, СТАРѢШИНА, СТАРѢШИНСТВО

3. **областѱ шѱо се наога ѱод нечија властѱ, држава, кнежесѱво; областъ, находящаяся подъ чѣей-л. властью, государство, княжество; region under somebody's authority, country, principedom; – :** грѱѱскоа **ВЛАСТНЪ** шбладажн романъ тои же вѣ давын тисащ сребрникъ нароуитыхъ 305r7Stan; држжщнмъ же имь разнѱ **ВЛАСТИ** борысь ростовѣ глѣбъ моѱровѣ шканнннн же с<ва> <топлькъ пинскаа (sic, pro пинскаа) землѣ 284r2Stan – ЕХН — Cf. ВЛАДЪИѱСТВЕНЕ sub 2, ВЛАДЪИѱСТВО sub 2, ОБЛАСТЬ

4. **НА ВЛАСТИ** adv. *отделно, ѱоединечно; отдельно, особо; severally, separately; – idia:* всѣ же си дѣетъ едннъ тожде доѱхъ раздѣлѣж **НА ВЛАСТИ** комѱждо ѱкоже хошетъ idia 1C12,11 Ohr Slep Str Karp Verk ● *изворно, ориѱинално; подлинно, оригинално; originally; – idio(графос):* снн ѱаломъ **НА ВЛАСТИ** дави доѱвъ кромѣ ѱнсла idioграфос Ps151,tit Вон Пого Dĉn> om. Rdm – ЕХН

Nota: per err. pro сласть in 2P2,13 Slep

KSM

HA

ВЛАСТЬНИКЪ, -а m.

Krn

ѱосѱодар, владеѱел; правитель, владетель; master, ruler; – <εξουσιαστης>: за Христос: на горѱ же егда възыде ѱви се в<ог> <ВЛАСТНИКЪ> цкаръ вьс<ъ> свѣт<ъ> вьс<ъ> свѣтлѣ <εξουσιαστης 141v21Krn; вьѱера ѱкоже ѱсѱжденны на крстѣ д<ъ> <н> <с> ѱкоже **ВЛАСТНИКЪ** вь адѣ <εξουσιαστης 81v23Krn – ЕХН — Cf. ВЛАДЪКА, ВЛАДЪИѱСТВО sub 1, ВЛАСТЕЛИНЪ sub 1, ВОЖДЪ, ГОСПОДИНЪ, КЗНАСЪ, НАѱАЛЬНИКЪ

M

HA

ВЛАСТЪНЪЗ, -ЪН adj.

Krn

кој има властѿ (над некоѿо, нешиѿо), *надреден* (некому); *властниѿ, владејоуѿиѿ; authoritative, superior*; – *ἐξουσιαστής*: ВЪСТАНИ ЛАЗАРЕ ЈАКО ВЪОГЪЗ ЕСМЪ И ЗАПОВѢДАЮ ТИ ЈАКОЖЕ *ВЛАСТЪНЪН* И СТРАШНЫИ ЦАРЬ СЪМРЪЗТИ *ἐξουσιαστής* ббг1Krn; ЈАКОЖЕ ВЪОГЪЗ ЕСЪТЪ САМОВЛАСТЪНЪ ТАКОВИ ПРАВЪМЪЪ ЕСЪТЪ И УЛОВѢКЪ САМОВЛАСТЪНЪ НИКТОЖЕ НЪСЪТЪ *ВЛАСТЪНЪ* ВЪОГЪОУ НЪ НИ ЖЕ РАЗЪМЪ УЛОВѢУЪСКОМОУ *ἐξουσιαστής* 111v13Krn • *adj.-subst. n. pl. ВЛАСТЪНА властѿ*: ЗАНЕ РАДИ ВЪОГЪЗ ѿ НАУЕЛА ВЪ *ВЛАСТНА* ЕГО УСТАВИ УЛОВѢКА *εις την εξουσιαν του* 111v14Krn – ЕХН — Cf. ВЛАДЪИУЪСТВЕНЕ sub 1, ВЛАДЪИУЪСТВО sub 1, ВЛАСТЪ sub 1, ВЛАСТЪСТВЪНОЕ, ГОСПОДЪСТВО, ОБЛАСТЪ, СТАРЪШИНИЪСТВО

S

НА

ВЛАСТЪСТВЪНОЕ, -АГО adj.-subst. n.

Zag

властѿ, моќ, сила; власть, мощь, сила; authority, power; – *τὸ ἐξουσιαστικόν*: ДАНИЛЬ ПРЪОРОКЪ МЖЪ ЖЕЛАНИЮ БИВЪ *ВЛАСТЕСТВЪНОЕ* ВЪОЖНЕ ВИДѢВЪ ТАКО ВЪПИНАШЕ СЪДИА СЪДЕ И ГНИГИ (sic) РАЗГНЪТ СА *τὸ ἐξουσιαστικόν* 10r16Zag – ЕХН — Cf. ВЛАДЪИУЪСТВЕНЕ sub 1, ВЛАДЪИУЪСТВО sub 1, ВЛАСТЪ sub 1, ВЛАСТЪНЪЗ (ВЛАСТЪНА), ГОСПОДЪСТВО, ОБЛАСТЪ, СТАРЪШИНИЪСТВО

Ø

НА

ВЛАСФЪМИСАТИ v. ВЛАСВИМИСАТИ

ВЛАСФЪМИНА v. ВЛАСВИМИНА

ВЛАСЪЗ, -А m.

Evang Slep Str Karp Verk Psalt comPsalt orDĉn Grig Lobk parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan prolVtš Les Krn

влакно; волос; hair; – *θρίξ*: И *ВЛАСЪ* ЕДИНЪ НЕ ПОГНЕБЕТЪ ѿ НИХЪ *θρίξ μία* 302v3Les; НИ ГЛАЗОЖ СВОЕЖ КЛЪНИ СА ЪКО НЕ МОЖЕШИ *ВЛАСА* ЈЕДИНОГО БЪЛА ИЛИ УРЪНА СЪТВОРИТИ *μίαν τρίχα* Mt5,36 Rad Stm Krp Krat Mkd, sim.

213v22Les; ВАШИ ЖЕ И *ВЛАСИ* ГЛАЗЫ ЕСИ ИЗЪУЪТЕНИ СЪТЪ *αἱ τρίχες* Mt10,30 Rad Dbj Jov Krp Mkd, sim. L12,7 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd, sim. 50r7Les; ОУМНОЖИШЪ СА ПАУЕ *ВЛАСЪЗ* ГЛАЗЪИ МОЕЖ *ὑπὲρ τὰς τρίχας* Ps39,13 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. *ВЛА* Ps68,5 Bon Pog Rdm Dĉn • *pl. живоѿински влакна, волна; волосы, шерсть животных; animal hair*; – *τρίχες*: САМ ЖЕ *ἰωάνη* ИМЪША РИЗЪ СВОЖ ѿ *ВЛАСЪ* ВЕЛБЪЖДЪ *ἀπὸ τριχῶν καμήλου* Mt3,4 Krat Stm Krp Mkd; ГРАДЪ УСТАВЛЪ ВЪ ПОУСТИНИИ ЖИВЕШЕ ВЕЛБОУЖДИ *ВЛАСИ* ТЪЛО СИ ПОКРИВАШЕ 223d32Vtš 318v22Stan; БЪШЕ УДЪЪАНИЕ ЈЕГО ѿ *ВЛАСЪ* УСТРИХЪЪ 138r9Stan • *pl. коса; волос; hair*; – *θρίξ, pl. τρίχες, κόμη, (πλόκαμος); τὰ μαλλιά* (Krn): УЕТЪРИИ ДЕСАТИ БО ЛЕТЪ РИЗА ИХЪ НЕ ШБЕТЪША НИ УБОУВЕННИЕ ИХЪ НИ *ВЛАСИ* ГЛАВНИИ РАСТЪАХЪ *ἡ θρίξ* comPs94,9 Bon Pog; И УСТРИЖЕ *ВЛАСЪИ* ГЛАЗЪИ СВОЕА *την κόμην* Job1,20 Grig Lobk HludIII om. Orb; СЛЪЗАМИ МАЖАШЕ НОЗЪ ХРИСТЪОУ СПАУСОУ И УТИРАШЕ *ВЛАСЪИ* СВОИИ ПРЪВЪИХЪ ГРЪХЪ РЪКОПИСАНИЕ ПОТЪРАЖИЕ *ταῖς θριξίν* 85r22Šaf 102r31Zag 118a3Orb 45v6Hlud, sim. 200r22Les; СЪ СЕДМИИ ДАРОВАНИИ ИЖЕ ДАРОВА ВЪОГЪЗ АДАМЪ И ПРЪВОЕ ДАРОВАНИЕ МЪДРОСЪТЪ ВТОРОЕ КРОТОСТЬ ТРЕТИЕ ЦЪЛОМЪДРИЕ И ДОВРОТА УЕТЪРЪЗТОЕ *ВЛАСИ* ПЕТОЕ СТРАННОЛУБИЕ *κόμην τῆς κεφαλῆς* 101v1Krn, sim. *ВЛАСЪИ* *τρίχα* *τῆς κεφαλῆς* 7r24Krn; ПЛАУЮЩИ ТРЪЗАШЕ *ВЛАСИ* СВОЕ И ГЛАГОЛЕ *ωχῶ* ОУВЫ МНЪ *τὰ μαλλιά του* 256r5Krn; РАЗДРЪШИ ДЛЪГЫ ЈАКОЖЕ АЗЪ *ВЛАСИ* СВОЖ ЛЮБОВИЖ ЛОВЪЗАЖИИ *πλόκαμους* 142v25Zag 120v28Šaf 162b36Orb 92v7Hlud — Cf. КОСМА ♦ *ВЛАСЪЗ ПЛЕТЕННЕ ѿлеѿиенѿ коси, ѿравенѿ ѿлеѿиеници; плетение волос; braiding, plaiting the hair*; – *ἐμπλοκή τριχῶν*: ИМЖЕ ДА ЕСТЪ НЕ ВЪНЪШНЕЕ *ПЛЕТЕННЕ ВЛАСЪЗ* ИЛИ ПОЛАГАНИЕ ЗЛАТА ИЛИ УДЪЪАНИЕ РИЗЪИ ЛЪПОТА *οὐχ ὁ ἕξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν* 1P3,3 Slep ♦ *spec. ВЛАСОМЪ ОСТРИЖЕННЕ* обред на потстрижување на косата при замонашување: КАА ПОЛЪА ЈЕСЪТЪ *ВЛАСОМЪ ОСТРИЖЕНИЕ* *τί τὸ ὄφελος τῶν τριχῶν ἀφρημένων* 58r24Les — Cf. ПОСТРИГЪ ♦ *ВЛАСЪИ ПОУЩАТИ ѿушиа коса; отрицивать*

волосы; to grow long hair; – *κομᾶν*: мжжъ аще *ВЛАСЫ* ПОУЩАЕТЬ БЕУЕСТИЕ СЕМОУ ЕСТЬ ЖЕНА ЖЕ АЩЕ *ВЛАСЫ* ПОУЩАЕТЬ ТО СЛАВА ЕИ ЕСТЬ ἐὰν κομᾶ ... ἐὰν κομᾶ IC11,14.15 ΚαρπII кзкз РАСТИТЪ Slep(bis) — Cf. кзкз (~ РАСТИТИ) ♦ *ΒΡΥΧΟΥ ВЛАСЪ* (ГЛАВЪ), *ΒΡΥΧЪ ВЛАСОМЪ* *ὑπεκμερνο, ὑπεϊερανο, во најголема мера; чрезмерно, в высшей степени; excessively, beyond measure; – κορυφῆν τριχός*: ОБАУЕ БОГУЪ СКРОУШИТЬ ГЛАВЪ ВРАГЪ СВОИХЪ *ΒΡΥΧΟΥ ВЛАСЪ* ПРѢХОДАЩИХЪ ВЪ ПРѢГРѢШЕНИИХЪ СВОИХЪ *κορυφῆν τριχός* Ps67,22 Bon Rdm, *ΒΡΥΧЪ ВЛАСОМЪ* Pog, *ΒΡΥΧΟΥ ВЛАСЪ* *ГЛАВЪ* Dčn

Notae: per egr. pro ВЛАСТЬ: СЕГО РАДИ ЖЕНА ДЛЖНА ЕСТЬ *ВЛАСЫ* ИМѢТИ НА ГЛАВѢ АНГЕЛЪ РАДИ ἐξουσίαν (var. κάλυμμα) IC11,10 Καρп Slep; — lect. egr. pro τριχῆ σαρε in Krn (cf. Илиевски 1972: 43)

KSM

НА

ВЛАСѢНИКЪ, -А m.

Stan

Власеник; Власяничный; Trichins; – : прекар на Теодор Трихин: *θεωδωρορ* въ свѣдѣнѣхъ *τρυχῆ* каашь нареуе^нныи трихина ... ВСА БО ПОЩЬ И ДЕНКЪ СЪ ЛЕДОМЪ БОРА СА И СЪ ЗИМОМЪ СТОМЪ МКОЛА СА ЕДИНЪ ТЪУИНА РИЗЪ ПОШЪ *ВЛАСѢНЪ* ТЫКЪ ТОГО РАДИ *ВЛАСѢНИКЪ* НАРЕУЕ^н СА 196v7Stan – EХН — Cf. ТРИХИНА

M

НА

ВЛАСѢНИЦА, -А f.

Stan

костирей, гъруба облека, власеница; вретнице, одежда из грубой ткани, власяница; sackcloth, rough garn, hair-shirt, cilice; – : ПРИДОШЪ ХЖСОМ ПЛѢНИТИ МНИХЫ ТИ ЯКО НИУСОЖЕ НЕ ШРѢТОШЪ ТЪУИНА РОГОЗЫ ЕДИНЫ И СВѢДѢНЪ ВЪ *ВЛАСѢНИЦА* ^ѣХОДАШЪ ПРОГНѢВАШЪ СА И ИЗРѢЗАШЪ ИХЪ НИУТОЖЕ ЗЛА СЪТВОРЕМЪ ИСКОНУАШЪ СА 112v14Stan – EХН — Cf. ВРѢТИЩЕ sub 2, ВРѢЩЕ, ЯРИГЪ

SM

НА

ВЛАСѢНЪ, -ЪИ adj.

Vtš Stan Les

Forma -ѢНЪНЪ semel in Les

ВРѢТИЩЕ ВЛАСѢНО, ПЛАТЪ, СТИХАРЪ ВЛАСѢНЪ, РИЗА, РОУБА ВЛАСѢНА *костирей, гъруба облека, власеница; вретнице, одежда из грубой ткани, власяница; sackcloth, rough garn, hair-shirt, cilice*; – *τὸ τρίχινον, σάκκος*: облека од грубо платно (најчесто облека што ја носеле монасите за умртвување на плотта): НЕ СТАЖА НИУСОЖЕ НА ЗЕМЛИ ТЪКМО РИЗЪ ЕДИНЪ И *СТИХАРЪ ВЛАСѢНЪ* ИМѢАШЕ ЖЕ И ПАНИЦЪ ВЪ НЕИЖЕ ВЪКОУШААШЕ И РОГОЗИНЪ НА НЕИЖЕ ПОУИВААШЕ *τρίχινον* 101r13Les; ВЪ Н-ТОЕ ЛѢТО УРЪНЬУСТВА ЕГО ПОСЛОУЖИШЪ ЕМОУ *ВЛАСѢННИ РИЗЫ* АЖЕ ПОШААШЕ *τρίχινα* 108v25Les; БОГАТСТВО СВОЕ РАЗДАВЪ НИЩИМЪ И ШЕЛЪКЪ СЕ В *РИЗОУ ВЛАСѢНОУ* И ВЪ КОЖОУ ШЕУЮ ПОСТЫЖЕ ПОУСТЫНЮ И ДОБРѢ ИНОУСТВОВАВЪ 44v12Stan; СВѢДѢУЕ И СЪ МНОГОЦѢННЫХЪ РИЗЪ И ШДѢИ И В *РИЗЪ ВЛАСѢНЪ* И СЪ ЖЕНАМИ ШСЖДИ И ПРѢБЫВАТИ 216v13Stan; ШНАЖЕ СЪ *ВРѢТИЩЕМЪ ВЛАСѢНЫМЪ* И СМѢРЕННЫМЪ ПЛАУЕМЪ И БДѢНІЕМЪ И ВЪЗДРЪЖАНІЕМЪ ЖЕ И КРОТОСТИЖ УРЪНЬУСТВОВААШЕ *μετὰ σάκκου* 114v8Les; НА ДРѢВѢ ШБѢСИ И РАНЫ ВЪЗЛОЖИ И РЕВРА РАНАМИ РАСТРЗА И *ВЛАСѢНЫИ ПЛАТИ* ПЛЪТЬ ИХЪ ПОТЫРАШЕ 44v29Stan; ПО СЕМЪ ПОВѢШЕНЪ БЫСЪТЪ И СТРЪГАНЪ ПО ВСЕМОУ ТѢЛОУ ШЦТОМЪ И СОЛИНЪ И *ВЛАСѢНЫМИ РИЗАМИ* ПО РАНАМЪ ТРЕНЪ БЫСЪТЪ 262v12Stan — Cf. ВЛАСѢНИЦА, ВРѢТИЩЕ sub 2, ВРѢЩЕ, ЯРИГЪ

spec. **ВЛАСѢНЪИ МОНАСТЪИРЪ** *μονή τῆς*

Τριχιναρίας: назив на манастир создаден од св. Авксентий од Халкидон: авксентие ... ТАКОЖЕ ПОЖИВЪ И ОУСПЕ И ПОЛОЖЕНЪ БЫСЪТЪ ВЪ СЪЗДАНѢМЪ *τῆ* НЕГО МОНОСТЪИРИ ИЖЕ *ВЛАСѢНЫИ* НАРЕУЕТ СА *τῆς γυναικαίας μονῆς ὀτερ τῆς Τριχιναρίας ὀνόμασται* 142v11Stan — Cf. ТРИХИНА

KSM

НА

ВЛАСѢНЪНЪ v. ВЛАСѢНЪ**ВЛАХЕРНА v. ВЛАХЕРНЪ**

ВЛАХЕРНЗИ, -z f. pl., ВЛАХЕРНА, -zi f.
nom. propr. loci

kalKrp kalOhr kalStr kalKarp kalVerk Stan prolVtš

Влахерна; Влахерна; Blacherny; – Влахёрнаи: населба во Константинопол: свѣщение црѣкви свѣтыа богородицѣ иже въ **ВЛАХЕРНАХЪ** ἐν Βλαχέρναις 131r1Karp, sim. 112v5Ohr 83r17Str 95r2Verk 290r11Stan; положенне ѹестъныхъ ризы прѣсвѣтыѣ богородицѣ еже **ВЛАХЕРНѢ** ἐν Βλαχέρναις 161v9Krp; изъшѣдше пондоше къ царствоꙋющомꙋ градꙋ иже положише ѹстное скровище въ своен клѣти нарицаемѣи **ВЛАХѢНА** създаваше свѣтоꙋю црѣкꙋ въ 188c15Vtš, sim. положиста ѹстное скровище на своемъ селѣ нарицаемѣи **ВЛАХЕРНѢ** 259v14Stan

KSM

СП

ВЛАУИТИ, -ѹж, -ѹИТЪ ipf.

Str Vran Karp comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Vtš Stan Les

1. **влече, ѿеѣне; волочить, тянуть; to drag, to pull; – ѣлkein, сýρειν, παρασύρειν:** еда прославитъ са секѣра ве-с-ѣкѣцаго ... и възнесетъ са пила безъ **ВЛАУАЩАГО** ἄνευ τοῦ ἔλκοντος αὐτόν Is10,15 Grig Lobk Orb, **ВЛАУАЩИ** Hlud; ꙗко болове **ВЛАУААХЪ** иго лестъное еѣлкон τὸν ζυγόν comPs49,10 Bon Pog; егда бо глаголаше христꙋ жидомꙋ истинѣ ти же **ВЛАУААХЪ** и ѣсуран αὐτόν comPs37,21 Bon Pog • *fig.* ꙗко вода сѣтѣ напастн **ВЛАУАЩА** ѹловѣка парасýронτες comPs123,4 Pog] възвлаꙋща Bon

2. **влече (ἰρυσилно), извлекува; вести (наильно), волочить, тащить; to drag, to pull of (forcibly); – ѣлkein, сýρειν:** саоꙋль же ѡзлововаше црѣкѣ по домомъ хода **ВЛАУА** мжж и жены и въдаваа и въ темница сýρων те ἄνδρας καὶ γυναῖκας A8,3 Vran; емше павла **ВЛАУѢХЪ** кон с (sic) црѣкве и абие затворишъ братꙋ еѣлкон A21,30 Karp, **ВЛѢУАХЪ** Str] om. Verk; свежаше нозѣ юго врьвми тънкыми и **ВЛАУЕНЬ БЫСЪТЬ** по стьгнамъ градꙋ дондеже кровь юго потече 13r16Stan

Cf. ВЛѢЩИ

KSM

СП

ВЛИРНОНЪ v. ВАЛЕРИАНЪ

ВЛЗВИНЗИ Stan v. *ВАЛВИНЗИ

ВЛЗКОВЪ adj.

Krn

на волкоꙋ; волка (gen.); *wolf's*; – **тоꙋ лóкꙋ:** ꙗко мѣне ѡны иже ме възпиташе тако ми глаголахъ ꙗко Ѡ оꙋста **ВЛЗКОВА** ме възхытише тоꙋ лóкꙋ 260r22Krn – EXH

0

СП

ВЛЗКОХЪЩИШЪНЪ, -ЗИН adj.

comPsalt Vtš

ѣрабнаѿ од волк; похищенный волком; caught by a wolf; – θηριάλωτος: послани бо бѣша вѣ поꙋстыни ꙗко ѡца **ВЛЗКОХЪЩИШЫ** врьждены диаволомъ πρόβατα θηριάλωτα comPs48,15 Pog Bon; и заблѣдаше вѣрѣте **ВЛЗКОХИШНОЕ** ѡвече на рамъ възпрнемъ къ Ѡꙋꙋ принесе и къ своемꙋ хотѣнꙋю 181a6Vtš – EXH

М

СП

ВЛЗКЪ, -А m.

Evang Str Karp comPsalt orRdm Grig Lobk parHlud parVtš Bit Zag trOrb Stan Les Krn

волк; волк; wolf; – лóκος: и тогда сѣжироуетъ са **ВЛЗКЪ** сѣ агнꙋцемъ лóκος Is11,6 Grig Lobk Hlud Vtš; а наемникъ ... видитъ **ВЛКА** идѣща и оставитъ овѣца и бѣжитъ и **ВЛКЪ** расхытитъ а τὸν λóκον ... ὁ λóκος J10,12 Dbm Dbj Krp Krat; вънемлите Ѡ лѣжихъ пророкъ ... вънѣтрѣдоꙋ же сѣтъ **ВЛЦИ** хыщници ѣсѡθεν δέ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες Mt7,15 Rad Stm Jov Krp(bis) Mkd, **ВЛЦИЕ** Krat; ѣретники ꙗко **ВЛКЫ** ѡгнавъ и вѣрными просвѣтивъ проповѣданнѣ въселеныа благоꙋестнѣ наслѣдивъ 257r7Stan • *fig.* азъ бо вѣдѣ се ꙗко по ѡшествен моемъ придѣтъ въ вы **ВЛЦИ** тащи не ѡждаше стада лóκοι βαρεῖς A20,29 Karp Str] влхви Verk; избави насъ Ѡ мислꙋнаго **ВЛКА** дѣволꙋскѣе ржкъ зане тебѣ ради имамы ходатанꙋ ἀπὸ τοῦ νοητοῦ λóκου 168v3Krn

KSM

СП

людемъ κυμαινομένην 156d17Orb 137v4Zag 84r26Hlud; поуткъ морски *ВЛЗНОУЖЕ* се пѣнамы соухъ ѡвн се ісрканлъ ти приемле сина же поучина тристаты егѣптъскіе потопа 120c19Vtš, sim. 104b15Vtš; Ѡкрзшж са морю *ВЛЗНОУЖШЕ* са ѡснованна бо(у)реж маннем бо запрѣти емоу κυμαινούσης τὰ θεμέλια 81r12Hlud, *ВЛЗНОУЖЩА* са 153c31Orb 133r17Zag • *fig.* крѣщенна благодѣтъ ѡже въ немъ море бо ѡко много и по всен земли *ВЛЗНОУЖ* са доухомъ сватзимъ кумаѡυμένη comPs97,7 Bon Pog; събралъ іеси вѡгноснихъ Ѡѡць блаженни ликъ прѣславно и тѣмн константине всѣхъ *ВЛЗНОУЖЕМА* срдъца оутвердилъ іеси едїноуѣстаа словословиты рождшѣ слова и съпрѣстолаа 156c4Vtš — Cf. ВЛѢТИ (СА) sub 2, ВЛЗНИТИ СА, ВЛЗНѢТИ СА, ВЗЛАЯТИ СА

М

СП

ВЛЗНЪНЪ adj.

comPsalt Grig

волнен; шерстяной; woollen; — τῶν ἐρίων, τῶν ἐρίων: дзждъ бо на рѣно *ВЛЗНЪНО* съходж шѣма не творить ἐπὶ πόκον ἐρίου comPs71,6 Bon Pog; се азъ полагаа рѣно *ВЛЗНЪНО* на гѣмнѣ τῶν ἐρίων Jdc6,37 Grig] *ВЛЗНЫ* Lobk Hlud, роуно швѣѣ Vtš — ЕХН

S M(ВЛЗНѢНЪ)

СП

ВЛЗНѢТИ СА, -НѢЖ СА, -НѢЕТЪ СА ipf.

Str parHlud Vtš

се бранува, се лула, ѡлови (носен од бранови); волноваться, качаться (подвергаясь ударам волн), носиться по воле волн; to roll, to sail (tossed by the sea); — κινδυνεύειν, φέρεσθαι: бысктъ вльнение великое въ мори и корабъ *ВЛНѢШЕ* са разбити τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν συντριβῆναι Jon1,4 Hlud] *ВЛАШЕ* са Grig Lobk, въсколѣваше са Orb; въдавше же са вльнама *ВЛНѢХОМ* са ѣферѡμεѡ A27,15 Str] *ПЛОВѢХОМЪ* Kap, *ВЛѢХОМЪ* се Verk • *fig.* мирномъ строенїемъ пишет се и безмѣрнимъ множествомъ црѣжвн хрїстѡва строенное *ВЛНѢТ* се (sic) твою мѡлнтвною пѣснъ твореще хрїстѡвъ прѣдѣтѣуе 135c14Vtš

— ЕХН — Cf. ВЛѢТИ (СА) sub 2, ВЛЗНИТИ СА, ВЛЗНОВАТИ СА, ВОЗИТИ СА, ВЗЛАЯТИ СА

KSM

СП

ВЛЗСВЪНЪ, -ЪИ adj.

Vtš

на мудрецише; мудрецов, волхвов (gen.); of Magi; — : прѣдѣте вси рождство хрїстѡво вѣрно прѣдпраздѣньствимъ и разоумно пѣнїе ѡко зѣздѣ прѣдлагающе *ВЛЗСВЪНОЕ* славословіе възпїемъ 86b13Vtš

— ЕХН — Cf. ВЛЗШВЪНЪ

Ø

СП

ВЛЗХВНЕ, -НѢ n.

Stan

ѡрейскажување, ѡророшїво; проричание, пророчество; vaticinate, prophesy; — : имжци же вльсви тако ново прѡроуѣство прїматїю оуѣахъ вса перьскыа вльхви и прїде и на *ВЛЗХВНИ* (sic) же ѡже по сїхъ въ кобъ и на цѣсарѣ перьскыа тремъ сжцимъ и съматрѣхътъ къгда оузратъ зѣздѣ таковжѣ 96v8Stan — ЕХН — Cf. ВЛЗШВЕННЕ sub 2, прѡроуѣствне, прѡроуѣство

Ø

СП

ВЛЗХВНИ adj.

Stan

старѣшина влзхваѣ врховен маѣ; верховный жрец, волхв; high magician; — : ѣт же бывъ внын тоѣ ради *СТАРѢШННОЮ ВЛЗХВОЮ* и ноужденъ бывъ ѡврѣци се хрїстѡѡ 7v10Stan — ЕХН

М

СП

ВЛЗХВОВАЛЪНИЦА, -А f.

Krn

маѣйсница, ѡѡчка, ѡрейскажувачка; колдунья, прѣдсказательница; sorceress, prophetess; — μάντισσα: рзци емѣ понїеже царъ не имать оупованїе на вѡгда нь на едннѡ *ВЛЗХВОВАЛЪНИЦИ* грѣшнѡи женѣ μάντισσαν 233r21Krn — ЕХН — Cf. ВРАЖАЛЪНИЦА

Ø

СП

ВЛЗХВОВАНИЕ, -ниа п.

Karp Krn

волиейсїиво, вражање, маџија; волшебство, волхование, колдовство, магия; magic, witchcraft, sorcery; – мауеїа, фармакеїа: послоушахъ же єго зане на дльзѣ врѣмени *ВЛЗХВОВАНИЕМЪ* ѡжасаше ихъ мауеїаїс А8,11 Karp] *ВЛЗХВОУЖ* Slep, корениемъ Vran Str; да не речѣте ꙗко ѿ *ВЛЗХВОВАНИЕ* сзтворихъ нъ ѿ силою бога моего ἀπό мауеїαν 187r4Krn; блена же сѣтъ дѣла плътна ... сложа (sic) коумиромъ *ВЛЗХВОБА(НИѢ)* вражди зависть и рьвениѣ фармакеїа G5,20 Karp] прокажение Slep – EXH — Cf. БАЯНИЕ, ВЛЗШВЕНИЕ sub 1, ВЛЗШЬБЬСТВО, ВЛЗШЬСТВЕНЕ, ВЛЗШЬСТВО, ГАТАНИЕ, УАРОВАНИЕ, УАРОДѢЯНИЕ, УАРЗИ KSM СП

ВЛЗХВОВАТИ, -хвоуѡ, -хвоуєтѡ ipf.

Apost (exc. Vran) Stan Les Krn

1. *ѡаїа, вража, ѡрави маџија; колдовать, волховать; to practise magic, sorcery; – мауеїєи:* мжъ же нѣкто именемъ симонъ прѣжде бѣ въ градѣ томъ *ВЛЗХВОУЖ* и оустрашаа странѡ самаренскѡ мауеїων А8,9 Karp] корениѣ дивы твора Slep, корениѣ творѡ Str, корениемъ ѡюдеса створѡ Vran; многа лѣта *ВЛЗХВОУЖ* дивы творѣше имъ διὰ τὸ ἰκανῶ χρόνῳ ταїс мауеїаїс ἐξεσταкєναι αὐτῶс А8,11 Slep] корениемъ творѣше Str, корениемъ дивы творѣше Vran, влзхвованиемъ Karp; ꙗкоже *ВЛЗХВОУЖ* ѡашеж сребрнож аже имѣаше и въземъ положи ж на рѡцѣ лѣвон и оударѣж прьстомъ десныж рѡкы ꙗко се *ВЛЗХВОУЖИ* звакъ творѣаше всѣмъ прѣдстожнимъ пакъ ѡдарѣж речѣе рьвинъ ксѣтъ има старѣишомоу братоу мантеуόμενος ... τὸ κόνδῳ ἡρουόμενον ἡχον μέγαν ἀνєπεμπєν 268v23.26Les — Cf. БАЯТИ, ВРАЖАТИ, ГАТАТИ, КОРЕНИЕ (творити ~), УАРОВАТИ

2. *ѡреїскажува, ѡпрокува; предсказывать, прорицать; to foretell, to prophesy; – мантеуєсѡи:* некогда пондѣ кз влшѣвленїю того аполлона бога да *ВЛЗХВОУЄТЬ* ради

потребѡ свою να мантеуθῆ 179v5Krn; рѡба етера нмажши дѡуѡхъ пжтескѡ срѣте нзи ꙗже дѣла дааше гѡсподоумъ своимъ *ВЛЗХВОУЖИ* мантеуόμενη А16,16 Ohr Slep Str Karp Verk; *ВЛЗХВОБАВЪ* иногда и речѣ и се вснмаєтъ зѣзѡда ѿ нмакова и сѡкроушнть вса наѡалники моаво[во]вы 96v3Stan – EXH — Cf. ПРОРИЦАТИ, ПРОРОУЄСТВОВАТИ

MS

СП

ВЛЗХВЗ, ВЛЗХЗВЗ, -а т.

Stm Jov Krp Krat Mkd Slep tropKarp comPsalt tropGrig tropLobk Triod Vtš Stan Les Krn

Forma: nom. pl. ВЛЗСВИ Krat Bon

1. *маѡейсник, волшебник, ѡаїалец; колдун, волхв; magician, sorcerer; – маѡос, ѡѡс, фармакѡс; мѡнтис* (Krn): и обрѣтоста етера *ВЛЗХВА* лѡжа прѡрѡрѡка нюдеа τινὰ маѡон А13,6 Slep] корениѡца Ohr Verk, горница (sic) Str, корѣница Vran, корниѣ (sic) Karp; гѡлаголетѡ бо ѿ *ВЛЗХВЗ* и еретикѡ зловѣрнѡхъ нзбавити вѣрнааго ἀπό γοήτων comPs139,5 Bon Pog; въ шны дни *ВЛЗХВЪ* быскѣтѡ именемъ балаамъ въ перьстѣи странѣ 96v2Stan; единѣже ѿ слѡжещнхъ емѡ *ВЛЗХОВЪ* речѣ емѡ ꙗко гѡлаголемы хрїстїаны и наѡетѡ творити гонєнїє на хрїстїаны ἀπό τῶс ὑπηρετῶс τῶу мантеїου 179v11Krn; и повелѣ сз нѡждею възетн единѡ штравоу нже пошаше *ВЛЗХОВЪ* въ лѣвою рѡкж маѡос 185v22Krn — Cf. КОРЕНИТЬЦЪ, УАРОДѢИ

2. *мудрец, асѡролоѡ, маѡ; мудрец, астролог, маг; wise man, astrologer, magus, mage; – маѡос:* ● *spec.* троїца мудреци од исток кои му се поклониле на Богомладенецот: тогда ѡродъ призва *ВЛЗХВИ* испитати врѣма ꙗвльшее се зѣзѡды τῶс маѡос Мт2,7 Krat Stm Jov Krp Mkd; тєбѣ принєсѡтъ цѣсарє дарзи гѡлаголет же и *ВЛЗХВЗИ* рода бо бѣшж цѣсарѣскааго τῶс маѡос comPs67,30 Bon Pog; *ВЛЗХВЗИ* ти привєдѡши въ поклонєннє 4v3Grig 5r4Lobk 181v19Hlud, sim. 119r4Karp

Nota: влзхви pro влзци А20,29 Verk

KSM

СП

ВЛЪХОВЪ, -ЪИ adj.

proIVtš

μαγείστικη; колдовской; magic, sorcerous;

– : ОКЛЕВЕТАНИ БИВШЕ ЦАРЕВЫ ЯКО *ВЛЪХОВЪ* ХОДОЖЬСТВОМЪ (sic) ЧЮДОДѢИСТВІА ТВОРЕЩЕ 186a31Viš] *ВЛЪШЪБЪСТВЕНОМЪ* ХИТРОСТИА 258v7Stan – ЕХН — Cf. ВЛЪХОВЪНЪ, ВЛЪШЪБЪНЪ, ВЛЪШЪБЪСТВЕНЪ

Ø

СП

ВЛЪХОВЪНЪ, -ЪИ adj.

Stan

μαγείστικη; колдовской; magic, sorcerous;

– : ВЪЗБРАТИВ СЕ ЕДИНЪ БѢСЪ ВНИДЕ В НЬ ВИДѢБ ЖЕ КИПРИАНЪ ЯКО НИЧТОЖЕ ОУСПѢЮТЬ *ВЛЪХОВНАМЪ* ХИТРОСТЬ И КРѢСТИ СЕ И ИЖДЕЖЕ *ВЛЪХОВНЫЕ* КНИГИИ 29r14.15Stan – ЕХН — Cf. ВЛЪХОВЪ, ВЛЪШЪБЪНЪ, ВЛЪШЪБЪСТВЕНЪ

М

СП

ВЛЪХЪБЪ v. ВЛЪХЪВЪ

ВЛЪЧЪЦЪ, -А m.

Stm Krat Mkd Slep Karp comPsalt Grig Lobk parOrb Les Km

чичка; волчег; thistle; – τρίβολος;

ИЗЪНОСАЩІБ ЖЕ ТРЪННЕ И *ВЛЪЧЪЦЪ* НЕКЛЮЧИМА И КЛАТВЫ ВЛНЪЗЪ ТРІΒΟΛΟΥС Нб6,8 Karp Slep; ѿ ПЛОДЪ ИХЪ ПОЗНАЮТЕ Ж ЕДА ОБЪИМАТЪ ѿ ТРЪННИА ГРОЗДНЕ ИЛИ ѿ *ВЛЪЧЪЦА* СМОКЕН ΑΠΟ ΤΡΙΒΟΛΩΝ M17,16 Stm Krat, ѿ *ВЛЪЧЪЦЪ* Mkd] ѿ ТРИВОЛѢ Jov Rad, ѿ РѢПИИ Krp(bis); ТРЪННЕ И *ВЛЪЧЪЦЪ* ДА ПРОЗЪВНЕТЪ ТЕБѢ ТРІΒΟΛΟΥС Gn3,18 Grig Lobk Orb, sim. comPs31,4 Von Pog; ИЖЕ ПРОСІАШЖ ЯКО СВѢТІЛА ПО ВСЕИ ЗЕМЛИ И ПОЖИШЖ НА НЕИ ПОСРѢДѢ ТРЪНІА И *ВЛЪЧЪЦА* ΕΝ ΜΕΣΩ ΤΡΙΒΟΛΩΝ 122v15Les — Cf. РѢПИЕ, ТРИВОЛЪ

KSM

СП

ВЛЪШВЕНІЕ, -ІИ n.

Grig Lobk Les Km

Scr. etiam ВЛЪШВЕН- Les

1. *μαγία, волшебништво; колдовство, волшебство, магия; magic, sorcery; – μαγεία,*

φάρμακον, κληδονισμός; СВОА *ВЛЪШВЕНІА* НА КОГОЖДО НАСЪБ НАНОСА И СВОИМИ КЪЗНЫМИ КОМОУЖДО ЗАПИНАЖ ТѢ ФАРМАКА 87v19Les; ТЫ СЪ НЕКОЕ *ВЛЪШЪВЕНІЕ* СЪТВОРИ ДА ПОКОРИТ СЕ ПОВЕЛѢНІЕМЪ НАШИМЪ ΜΕ ΤΙΠΟΤΕΣ ΜΑΓΕΙΑΣ 185r19Km; ЗАНЕ ИСПЛЪНИ СА ТѢКО ИСПРЪВА ЗЕМѢ ИХЪ *ВЛЪШВЕННѢ* κληδονισμῶν Is2,6 Grig Lobk] *ВЛЪШЪСТВЕНА* Orb — Cf. ВАЯНИЕ, ВЛЪХОВАННЕ, ВЛЪШЪБЪСТВО, ВЛЪШЪСТВЕНЕ, ВЛЪШЪСТВО, ГАТАНИЕ, ЧАРОВАННЕ, ЧАРОДѢЯНИЕ, ЧАРЪИ

2. *ὑπορρησισμός, ὑπορρησισμός; пророчество, прорицание; prophesy, vaticinate;*

– *μαντεῖον* (Km): НЕКОГДА ПОИДѢ КЪ *ВЛЪШЪВЕНІЮ* ТОГО АПОЛОНА БОГА ДА ВЛЪХОВОУЕТЪ РАДИ ПОТРЕБЪ СВОЮ ΕΙΣ ΤΟ ΜΑΝΤΕΙΟΝ 179v4Km — Cf. ВЛЪХВЕНЕ, ПРОРОУЧЪСТВЕНЕ, ПРОРОУЧЪСТВО

SM

СП

ВЛЪШЪБЪНЪ, -ЪИ adj.

Km

μαγείστικη; колдовской; magic, sorcerous;

– *τῆς μαγείας, μαγικός;* ТОГДА ЦАРЬ ВИДѢ ЧЮДО» ПРЪВѢБ ЖЕ ОУДИВИ СЕ ПОТОМЪБ ГЛАГОЛА» *ВЛЪШЪБЕНО* ДѢЛО ЕСТЬ» *μαγείας ... ἔργον* 187v3Km; ДА РАЗДРЪШЕТ СЕ ХИТРОСТИ ЕГО ... ИЛИ ИНЫЕ НѢКЫЕ *ВЛЪШЪБЕНІЕ* ХИТРОСТИ *μαγικὴν τέχνην* 185r22Km; ЕСТЬ» ЗДЕ ЦАРЪ ЧЛѢВѢЖЪ ХИТРАЦЪ ВЪ *ВЛЪШЪБЕННѢ* ХИТРОСТИ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΑΓΙΚΗΝ ΤΕΧΝΗΝ 185r12Km; ВЪСПРІЕМЛЮ АЗЪ ЯКО СІЕ РАБОТИ ИЖЕ ТВОРИТЬ ΓΕΩΡΓІЕ НЕ ТЪКМО ЯКО ЕСТЬ» МЪЖЪСТЕНА ДѢЛА НЪ ОБЛАДАЕТЪ И ѿ *ВЛЪШЪБЕННѢ* (sic) ХИТРОСТИ ΑΠΟ ΜΑΓΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ 185r10Km – ЕХН — Cf. ВЛЪХОВЪ, ВЛЪХОВЪНЪ, ВЛЪШЪБЪСТВЕНЪ

KSM

СП

ВЛЪШЪБЪСТВО, -А n.

Les

*μαγία, волшебништво; колдовство, волшебство, магия; magic, sorcery; – : НАЧУИ ЖЕ СА ѿ МЕНЕ ХИТРОСТИ ДОБРѢИ ВЛЪСВІ ПРІИДОШЖ КЪ МНѢ И ѿВЕРГОШЖ *ВЛЪШЪБЪСТВО* И НАВЫКОШЖ ВЛАГОРАЗЪМІЕ 314r2Les – ЕХН — Cf. ВАЯНИЕ, ВЛЪХОВАННЕ, ВЛЪШВЕННЕ sub 1,*

ВЛЗШЬСТВЕНЕ, ВЛЗШЬСТВО, ГАТАНИЕ, УАРОВАННЕ,
УАРОДѢЯНИЕ, УАРЗИ

М

СП

ВЛЗШЬВЪНЪ, -ЗИИ adj.

Vtš

на мудрециѣ; мудрецов, волхвов (gen.);
of Magi; – : грѣдите [в]си хрѣстоуво
рождьствѣ вѣрно прѣдъпраздньствоуимъ
и мисльно пѣнїе принесемъ *ВЛШЕВНИИИ*
славословлены и съ пастирѣи възвпїемъ
прѣдъте 81d14Vtš – ЕХН — Cf. ВЛЗСВЪНЪ

Ø

СП

ВЛЗШЬБЬСТВЪНЪ, -ЗИИ adj.

Stan

магїѣснички; колдовской; magic,
sorcerous; – : шельгана бывша къ цѣсаревѣ
яко *ВЛШЬБЬСТВЪНОМЪ* хытростнѣ исцѣлениѣ
творитѣ 258v7Stan] *ВЛШОВИМЪ* ходожьствомъ
(sic) 186a31Vtš – ЕХН — Cf. ВЛЗХОВЪ, ВЛЗХОВЪНЪ,
ВЛЗШЬБЪНЪ

Ø

СП

ВЛЗШЬСТВЕНЕ, -НИА n.

parOrb Stan

магїѣ, волишебнишїво; колдовство,
волишебство, магия; magic, sorcery; – *κληδο-*
νισμός: испльни са землѣ баша *ВЛШЬСТВЕННА*
κληδονισμῶν Is2,6 Orb] *ВЛШВЕНИѢ* Grig Lobk;
ВЛШВА илишдѣора многими *ВЛШШТВЫ*
льстаща мѣлѣтвомъ съжеже 147v14Stan – ЕХН
— Cf. БАЯНИЕ, ВЛЗХОВАННЕ, ВЛЗШВЕННЕ sub 1,
ВЛЗШЬБЬСТВО, ВЛЗШЬСТВО, ГАТАНИЕ, УАРОВАННЕ,
УАРОДѢЯНИЕ, УАРЗИ

KSM

СП

ВЛЗШЬСТВО, -А n.

comPog Stan proIVtš

волишебнишїво, магїѣ; колдовство,
волишебство, магия; sorcery, magic; – *μαντεία*:
саѣла глаголѣтъ врагы бо попранъ бысѣтъ и
не привѣже къ вогроу нъ *ВЛШТВА* искаше» τὴν
μαντείαν comPs88,44 Pog] *deest* Bon; моужь же

нѣкын келѣда глаголѣмыи въсхотѣвъ юю и
не полоуѣивъ хотѣннѣ юе ѹаѣ *ВЛШШТВОМЪ*
прѣделѣти юи 29r11Stan; придоста въ римкъ и
симона влѣва посрамнеше и *ВЛШШТВО* (sic)
юго[его] шельнѣнша и оумрътвистѣ 183a1Vtš,
sim. ω *ВЛШШТВѢ* (sic) шельнѣнши 258r3Stan
— Cf. БАЯНИЕ, ВЛЗХОВАННЕ, ВЛЗШВЕННЕ sub 1,
ВЛЗШЬБЬСТВО, ВЛЗШЬСТВЕНЕ, ГАТАНИЕ, УАРОВАННЕ,
УАРОДѢЯНИЕ, УАРЗИ

KSM

СП

ВЛѢЩИ, ВЛѢКЖ, ВЛѢУЕТЪ ipf.

Dbm Dbj Krp Apost (exc. Slep) Dčn orRdm Zag Šaf
trOrb trHlud Vtš Stan Les

1. *влече, шїѣне; тянуть, волочить; to*
drag, to pull; – *σύρειν*: не во вѣхж далеуе отъ
зема нъ вко двѣ стѣ лакотѣ *ВЛѢКЖШЕ* мрѣжж
рыбѣ суронτες τὸ δίκτυον J21,8 Dbm Dbj Krp] Iac.
Jov; сѣдащюу же юмоу въ келни своѣи
нападошж разбонничи не вѣдаши яко сжща
монсеѣи шнѣ же юмъ свѣза ѣ нажемъ и яко
мѣхы *ВЛѢКЫ* на рамо възложивъ въ црѣковѣ
привлѣкъ ѣ 318v6Stan; шво дръголинемъ бишж и
шво же каменнемъ сѣкроушишж оуста юго и
зжбы и инѣ *ВЛѢКЫ* и за власы 169r5Stan — Cf.
ВЛАУИТИ sub 1

2. *влече, води (урусилно); тащить,*
вести (насильно); to pull of (forcibly), to drag;
– *ἔλκειν (ἐλκύειν), ἐξέλκειν, καθέλκειν,*
σύρειν: емзше павла и силж *ВЛѢКОШЖ* на
трзгъ кз кнжземъ *εἴλκυσαν* A16,19 Ohr Verk,
ВЛѢКШЕ Str] привлѣкошж Slep Karp; *ВЛѢКЖТЬ*
вы на сждища *ἔλκουσιν* Ja2,6 Karp; и *ВЛѢУААХА*
асзсона и етерзи отъ братъ кз гражданемъ
ἔσυρον A17,6 Ohr Str Vran Karp Verk] оувлаѹахж
Slep; приводима дѣоуше моѹ въ всемирное
сждище и *ВЛѢКОМА* нагло пламѣнныими аѣгѣли
43r10Rdm • *fig.* похотми *ВЛѢКОМЪ* есмъ
ἐξελκόμενος 99r13Zag 82r27Šaf 115d3Orb, *ВЛѢКОМА*
42v29Hlud; ижми ма гѣосподѣи ѿ ѹлѣвѣжа
лжкава азъ полагаж мысль *ВЛѢКОМЖ* которами
169r5Rdm ♦ *ВЛѢЩИ ДОУХЪ воздвнѹва;*
вздыхать; to sigh; – *πνεῦμα ἔλκειν*: оуста
моѹ шѣрѣзохъ и *ВЛѢКОХЪ* дѣоухъ мои яко

ЗАПОВѢДЕН ТВОИХЪ ВЪЖДЕЛѢХЪ εἰλκυσα πνεῦμα
Ps118,131 DčnП ВЗВЛѢКОХЪ Βον, ВЗВЛѢХЪ Ρογ
— Cf. ВЛАУИТИ sub 2, ВЗВЛѢЩИ, ОУВЛАУАТИ,
ОУВЛАУИТИ

KSM

СП

ВОАЗЪ v. ΒΟΟΖЪ

ВОАНЕРГЕСЪ v. ΒΟΑΝΗΡΓЕСЪ

ΒΟΑΝΗΡΓЕСЪ, ΒΟΑΝΕΡΓЕСЪ

indecl., nom. progr.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd

Воаниргес; **Воаниргес;** **Воанергес;**

– **Βοανηργές:** *aram.* синови на громовите; име што Исус Христос им го дал на ап. Јаков и Јован: и нареуе има симоноу петроу и иѣкова зеведеоуа и ишана брата иѣковлѣ и нареуе има имена **воаниргесъ** еже юсть съѣна громава καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὄνομα Βοανηργές Mc3,17 Dbm, **вбаниргениси** Dbj, **воаниргесе** Rad, **воанергесъ** Krp Mkd, **воангерсъ** Krat – EXH

KS

СП

ВОДА, -зи f.

Evang Apost Psalt comPsalt orDčn Parim Triod Vtš
Stan prolVtš Les Krn

1. **вода;** **вода;** **water;** – **ὕδωρ, ῥεῖθρον, ῥεῦμα, νᾶμα; νερόν, ποτισμός** (Krn): иже во напонтъ ви уашъ **воды** въ има мое ... не погоуѣитъ мѣзди своѣа потіση ὑμᾶς потήριον ὕδατος Mc9,41 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; отроуе плачущи искаше **водѣ** νερόν 227v15Krn; множицеж бо падеть на шгнь и множицеж въ **водѣ** εἰς τὸ ὕδωρ Mt17,15 Rad(bis) Dbj Krp(bis) Krat Mkd, въ **вода** Jov; глагола еи аггелъ не юди се маріамъ яко дѣвою родиши жззль ааршновъ како просебе **водѣ** (sic) и жззль моусевъ како порази камень въ пѣстыни и извѣде **водѣ** χωρὶς ποτισμόν ... νερόν 2r9.11Krn; ѿ **воды** же тѣжда штани са ни ѿ истоуника тоуждаго не пин ἀπὸ δὲ ὕδατος ἀλλοτρίου Pr9,18 LobkП om. Orb; үлковѣжа не имамъ да егда възмѣтитъ са **вода** вѣрьжеть ма въ

кжпѣль τὸ ὕδωρ J5,7 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat; мрззци бо бѣси взишъ ѿ прѣлзщензихъ яко **вода** скврзнава мимотекжши ῥυπαρόν ὕδωρ comPs57,8 Βον Ρογ ● воденикава течност: дроугы же приемъ копие прободе емоу ребра и изиде **вода** и кръвь ὕδωρ Mt27,49 Rad Dbm Dbj Jov89v16П om. Jov109r3 Krp(ter) Hlud; **водѣ** слезнаго тока истауаеши мколащоу са 55r27Zag ● атмосферска појава, дождовна вода: и положитъ мж за кровъ свои окрзстъ его кровъ его темзна **вода** въ шблациѣхъ аерззихъ σκοτεινὸν ὕδωρ Ps17,12 Βον Ρογ ● вода како симбол за прочистување: дѣуѣхъ и **вода** и кръвь и трне въ едно сжть τὸ ὕδωρ 1J5,8 Kapr Slep; сирѣчь ѿ морѣ крзщениа до морѣ сѣти и покааниа снмї бо **вѣдани** потаплѣет са грѣхъ ἐν τούτοις γὰρ τοῖς ὕδατιν comPs71,8 Βον Ρογ ● *fig.* **водзи** бо грѣхобзшиж наплзнишъ дѣуѣшъ мож τὰ γὰρ ῥεῦματα comPs68,2 Βον Ρογ; сжть оубо и үвествззиж **водзи** үнстзи разоумѣи же истоузникзи даровъ хрестоуеъ ὕδατα comPs148,5 Βον Ρογ; гедешновоу рѣноу разоумѣи дѣуше моѣ некеѣснжж росж прими и лижи яко и песь и пи **водѣ** ѿ закона текжща еже нетлѣннемъ писание τὸ νᾶμα 97v22Zag 115a15Orb 42r19Hlud
♦ **ВОДА ЖИВА, ЖИВОТНАА, ЖИВОНОСНАА** животодавна вода: даль ти би **водѣ живѣ** ὕδωρ ζῶν J4,10 Rad Dbm Dbj Krp; ѿ үрѣва юго истекжть **воды живы** ὕδατος ζῶντος J7,38 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat; мене шстави истоуника **вѣъ животнихъ** ископа себе кладазъ пгггн ὕδατος ζωῆς 160r11Zag, **воды животны** 184a3Orb; **живоносныхъ водъ** истауаеши ζωῆς γὰρ ῥεῖθρα 96r9ZagП строуж бо тоуиши жизни 80v6Šaf, **животныхъ** ... строуж 114a10Orb 40v23Hlud
♦ **ВОДА КРЗЩЕНИЯ, ВОДЗИ КРЗЩЕНИЯ, КРЗСТИТЕЛЬНЗИА ВОДЗИ** вода за крштавање: и се жїдове ... исзхж же яко үрѣпина не шблаженї **вѣъ крщениа** μὴ πλανθέντες τῷ ὕδατι τοῦ βαπτίσματος comPs21,16 Βον Ρογ; невидїма сирѣчь непостижима сврзшаемаа таина въ **водахъ крщениа** тѣлесзи ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ βαπτίσματος comPs17,12 Βον Ρογ; **крзстительзиж водзи** си бо истоуници животзнии вѣкоу

ѡВИШЖ СѦ τὰ τοῦ βαπτίσματος ὕδατα comPs17,16 Bon Pog ♦ **ВОДА И ОГНЬ, СКОЗЪ ОГНЬ И ВОДЖ ПРОНТИ:** *προνδομζ скозѣ шгнз и водж* и ИЗВЕДЕ NZI ВЪ ПОКОН διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος Ps65,12 Bon Pog, *ΠΡΟΝΔΟΧΟΜЪ* (sic) *скозѣ шгнь и водж* Rdm, *προνδοχομъ скозѣ шгнь и водж* Dĉn; СВѦТИ МЖУЧЕНИЦИ НА ЗЕМИ ПОДВИГЪШЕ СѦ *ВОДА И ШГНЬ* ИХЪ ПРИЖТЬ ТѢХЪ КЕСТЬ ГЛАСЪ *προνδοχъ скозѣ шгнь и водж* ИЗЪВЕДЕ НИ ВЪ ПОКОН 45v26.27Zag

2. *ὑοῦοῦ; ποτον; flood; – κατακλυσμός:* и НЕ ШЩОУТКИША ДОНДѢЖЕ ПРИДЕ *ВОДА* И ВЪЗАТЬ ВЪСА СИ ὁ κατακλυσμός Mt24,39 Rad76b8 Dbj Jov(bis)¶ ПОТОПЪ Rad160a10 Krp Krat Mkd; ПРІИДЕ *ВОДА* И ПОТОПИ ВЪСА ὁ κατακλυσμός L17,27 Krat¶ ПОТОПЪ Rad Dbj Krp Mkd, om. Dbm — Cf. ПОТОПЪ

3. pl., raro sg. *водно ὑпросῑρανσιῦво, води* (во река, езеро, море); *воды* (о реке, езере, море); *water, waters* (river, lake, sea); – *ὔδωρ, ὕδατα, ρεύματα, νάματα:* ПО СРѢДѢ ГОРЗИ ПРОНДЖТЪ *ВОДИ* διελεύσονται ὕδατα Ps103,10 Bon Pog Dĉn, *ВОДЪ* Rdm; РАЗВРЪЗЪ КАМЕНЪ И ПОТЕКОШЖ *ВОДИ* ἐρρύησαν ὕδατα Ps104,41 Bon Pog Rdm Dĉn; ИРДАКЪСКИѦ *ВОДЫ* БЛАГЪОДЪТИЖ ДВИЖЕМОЫ ВЕСЕЛАТЪ ИЕРКОНУСАЛѦИМА ЯКО ВЪ ТЪ СНИДЕ БОГЪ СЛОВЪ СВѦЩѦЖ *ВОДИ* τὰ ρεύματα ... τὰ ὕδατα comPs45,5 Pog Bon; ЮГДА ВНИДЕ НА СТРАНЖ *ВОДЪ* ИЕРДАНОВѢ И СТАНЕТЪ ВЪ ЕРДАНИИ τοῦ ὕδατος τοῦ Ἰορδάνου Jos3,8 Grig, *ВОДИ* Lobk Hlud Vtš; ѡВИШЖ СѦ ИСТОУЗНИЦИ *ВОДЪ* αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων Ps17,16 Bon Pog; СЗБИРАЖ ЯКО ВЪ МѢХЪ *ВОДИ* МОРЪСКЪИЖ ὕδατα θαλάσσης Ps32,7 Bon Pog Rdm Dĉn; ВЪ МОРИ ПЖТЬ ТВОИ И СТЖЗЖ ТВОИ ВЪ *ВОДАХЪ* ΜΖНОГАХЪ И СТОПЗИ ТВОИ НЕ ПОЗЪНАЖТЬ СѦ ἐν ὕδασι πολλοῖς Ps76,20 Bon Pog Rdm Dĉn; И ИЗЛѢЗЪ ИС КОРАБЛѢ ПЕТРЪ ХОЖДАШЕ НА *ВОДАХЪ* ἐπὶ τὰ ὕδατα Mt14,29 Rad Dbj Jov, по *ВОДАМЪ* Krp Krat Mkd; И АВНЕ ОУСТРЪМИ СѦ СТАДО БЪСЕ ПО ВРѢГОУ ВЪ МОРЕ И ОУМРѢША ВЪ *ВОДАХЪ* ἐν τοῖς ὕδασι Mt8,32 Rad Krp Mkd¶ om. Jov; И НАВЕДЕ НА НА ГЪСПОДЪ *ВОДЖ* МОРЪСКЪЖ τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης Ex15,19/Ct Bon Pog Dĉn, *ВОДИ* морьскыж Rdm

Hlud; ИДЕЖЕ АЩЕ ЮСМЪ АЗЪ НА ПЖТИ СЖЩОУ ПОКРИИ МА И НА *ВОДЪ* СЪХРАНѢИ И ВЪ ДОМОУ СПКАСИ 176v6Dĉn

♦ ОСВѦЩЕНИЕ *ВОДЪ* v. ОСВѦЩЕНИЕ ♦ *ВОДА* ПРѢРѢКАНИИ v. ПРѢРѢКАНИЕ ♦ KSM СИ

ВОДИТЕЛЬ, -ЛѢ m.

parHlud Zag (Šaf)

водач; вожд; leader; – ἡγούμενος, ὀδηγός: ДАДИТЕ СЕБѢ МЖЖА МЖДРЫИ И ХЖДОГЫ И РАЗОУМНВЫ ВЪ КОИЖ (sic, pro КО[ЛѢ]ИЖ) ВАШЖ ПОСТАВА НАДЪ ВАМИ *ВОДИТЕЛѢ* ВАМЪ ἡγούμενους Dt1,13 Hlud; ИС ТЕБЕ *ВОДИТЕЛЬ* ДѢВО ВЪПЛЬЩЕИ СѦ 54v5Zag¶ ВСЕДѢТЕЛЪ 30v28Šaf; ДНЕСЪ ИЮДА ѠМѢТАЕТЪ СѦ БОГОУЕСТНА И ЛИШАЕТЪ СѦ БЛАГОСТЪИНА ... *ВНДИТЕЛЪ* (sic, pro *ВОДИТЕЛЪ*) БЪВЪ (sic) СВОРИЩОУ ЛЖКАВОУ ὀδηγός 126r9Šaf¶ НАСТАВНИКЪ 151v22Zag 175b4Orb 106r15Hlud – ЕХИ — Cf. *ВОЖДЪ* sub 1, *НАСТАВЪНИКЪ*

М

СИ

ВОДИТИ, ВОДЖ, ВОДИТЪ ipf.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Apost (exc. Vran) Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Krm

1. *води, ὑредводи, раководи; водить, предводительствовать, руководить; to lead, to guide; – ἄγειν, περιάγειν, ἡγεῖσθαι, φέρειν, ὀδηγεῖν:* БОГЪ ЖЕ *ВОДАШЕ* А ВЪ ДЪВЪНЪ СЛЪЗПОМЪ ШБЛАУНОМЪ ПОКАЗАТИ ИМЪ ПЖТЪ ПОШИНА ЖЕ СЛЪЗПОМЪ ШГНЪНОМЪ ἡγεῖτο αὐτῶν Ex13,21 Grig Lobk Orb Hlud; И РЕКОХЪ ВАМЪ ... НЕ ВЪЗМОГЖ АЗЪ ЕДИНЪ *ВОДИТИ* БЫ ОУ ДУНѢСОМАΙ ΜΟΝΟΣ φέρειν ὑμᾶς Dt1,9 Lobk Hlud Vtš; СЛѢПЕЦЪ ЖЕ СЛѢПЦА АЩЕ *ВДИТЬ* ШБѦ ВЪ ЯМЖ ВЪПАДЕТА СѦ τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὀδηγῆ Mt15,14 Rad Dbj Krp Krat Mkd; ЕДА НЕ ИМАМЪ ВЛАСТЪ СЕСТРЪИ ЖЕНЪИ *ВОДИТИ* ЯКО И ПРОУНИ АΠΚΟСТОΛΗ ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν 1C9,5 Ohr Slep Str¶ ИМѢТИ Verk • fig. НЕ ТРѦБОВАЕТЪ ПРѦМЖДРОСТІ СКЖДНОУМЕНЪ ПАЧЕ БО *ВОДИТЪ* СѦ ВЕЗОУМНЕМЪ ἄγεται ἀφροσύνη Pr18,2 Grig Lobk Orb Hlud; Ѡ СИХЪ БО СЖТЪ ПОНИРАЩЕИ ВЪ

ДОМЪИ И ПЛѢНѢАЩЕИ ЖЕНИШТЦА СЪБРАНА ГРѢХЪИ
ВОДИМА ПОХОТМИ РАЗЛИЧНАМИ ἀγόμενα ἐπιθυμίας
 2Т3,6 Slep; НЕ ВОЛЕА ВО ΥΛΟΒΕΤΕЖОУ БЫСЪТЬ
 ПРΟΦΟУСТВО КОЛИ НЖ Ω СВАТЪАГО ΔΟΥΡΧА **ВОДИМИ**
 ΓΛΑΓΟΛΑШЖ СВАТТИ БЖЖИ ΥΛΟΒΕΤЦИ ὑπὸ πνεύματος
 ἀγίου φερόμενοι 2Р1,21 Kap Slep — Cf. ВЪВОДИТИ sub 1

2. **води некоѡо некаде, ѡридружува;**
водить/вести кого-л., сопровоздавать; to lead, to escort; – *ἄγειν, περιάγειν; σύρω*
 (Krn): ЕГДАЖЕ **ВОДАТЬ** ВЫ ПРѢДАЖЩЕ НЕ
 ПРѢЖДЕ ПЪЦѢТЕ СА ἄωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες
 Mc13,11 Dbm Kpat MkdII **ВЕДЖТЬ** Rad, ВЪВЕДЖТ
 Krp; И АБИЕ ЯКО ЖРЪТВЪНЫИ ДЕНЪ ПРисПѢ И
 ЛЮДЬСКОЕ ПОЗОРИЩЕ ПРИИДЕ ПРИСТЖПИ ШТЪЦЪ
 ШТРОКОВИЦЖ **ВОДА** 107v7Stan; ЯКО ЕСЪТЬ
 СЪПРОТИВНЪ БОГЪ ЯКО ТВОРИТЪ СЪМЪЩЕНІЕ ВЪ
 ГРАДЕ ЯКО **ВОДИТЬ** МНОЖСТВО ВЪСЕ ПО СЕБѢ
 ἔσωρε 67т6Krn; БИИДОУ ЕГО ЗЛѢ **ВОДЕЩЕ** ПО ГРАДОУ
 СВЕЗАНА РОУГАЮЩЕ СЕ И СМѢЮЩЕ 13r27Stan; АЗЖ
 ЖЕ ТКО АГНА БЕЗЛОБНО **ВОДИМЪ** НА ЗАКОЛЕНІЕ
 ἀγόμενον Jr11,19 GrigII **ВЕДОМО** Lobk Orb Hlud

3. **води некаде (за ѡаѡ); вести (о дороге); to lead (somewhere); – фѣреин;** ДАЖДЪ
 МИ ОУУЖЩААГО МА И НАСТАВѢЖЩААГО НА ПЖТЪ
 КЪ ТЕБѢ **ВДАШЪИ** СИРѢУЪ НА КРЩЕНІЕ τὴν πρὸς σὲ
 φέρουσαν comPs24,4 Bon Pog – EXH

Cf. ВЕСТИ¹

KSM

СП

ВОДОЛѢИ, -ЛѢИ m.

Krn

водолија; водолей; Aquarius; – ὑδροχόος;

● *term. astr.* зодиячки знак: ВОДА ЖЕ ИМАТЬ
 РАКЪ **ВОДОЛѢИ** И РЫБА ЗЕМЛА ЖЕ ИМАТЬ
 ЖИВОТНАА ШВЕНЬ СТРЕЛЕЦЪ И БЛИЗНЬЦЪ ὑδροχόος
 16v9Krn; ГОСПОДЪ БОГЪ НАШЪ КЕУХЪРИСТОУС
 РОДИ СЕ МѢСЪЦА ДЕКЕМВРІА ИЖЕ ИМАТЬ
 ЖИВОТНАА **ВОДОЛѢИ** ὑδροχόον 16v13Krn – EXH

M

СП

ВОДОНОСЪ, -А m., ВОДОНОСЬ, -И f.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Parim Šaf Stan Les

сад, ѡсайка (најчесѡо за вода), ведро;
сад, ѡсайка (најчесѡо за вода), ведро;

vessel, water-jar, bowl; – ὑδρία, ὑδρίσκη, ἄγγος; БѢХЖ ЖЕ ТОУ **ВОДОНОСИ** КАМѢНИ Ω
 ЛЕЖЩЪ ПО ОУИЩЕНІЮ ИЮДЕНСКОУ ВЪМѢСТАШЖ
 ПО ДВѢМА ЛИ ТРЕМЪ МѢРАМЪ λίθιναι ὑδρία J2,6
 Dbm, **ВОДОНОСЬ** КАМѢНЬ Krp Dbj; НАПЛЬНИТЕ
ВОДОНОСИ ВОДЫ ТАС ὑδρίας J2,7 Dbm Dbj,
ВОДОНОСЬ Krp; ПРИМѢТЕ МИ Δ **ВОДОНОСИ** ВОДЪИ И
 ВЪЗЛИВАНТЕ НА ШЛТАРЪ И НА ШЛОКАВТОМА И НА
 ПОЛѢНА ТЭССАРАС ὑδρίας ὕδατος 3Rg18,34 Grig
 Lobk Hlud Vtš198a3, ДВА **ВОДОНОСА** Vtš118a10; И
 АБИЕ **ВѢНОСА** ДЕА ПРИНОСА НА РАМОУ И НА ПОГОУ
 ТЕУАШЕ КРѢПЦѢ ВОДЖ НОСА 156r19Stan; ПРИМѢТЕ
 МИ **ВОДОНОСЬ** НОВЪ И ВЪСИПѢТЕ ТОУ СОЛЬ
 ὑδρίσκην καινήν 4Rg2,20 Vtš, **ВОДОНОСЪ** ВОДЪИ
 GrigII ВОДОУРПЪ НОВЪ Hlud ● сад за брашно,
 ноқви: И Ω ТОГО ДЪНЕ **ВОДОНОСЪ** МЖКЪИ НЕ
 ШСКЖДѢТЪ И УВАНЕЦЪ МАСЛА НЕ ОУМАЛИТЪ СА
 ἢ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου 3Rg17,16 Grig Lobk Orb Hlud
 Vtš, sim. 3Rg17,14 Grig Lobk Orb Hlud Vtš — Cf.
 ВОДОУРЪПЪ, СЪСЖДЪ

KSM

СП

ВОДОНОСЬ v. ВОДОНОСЪ

ВОДОНОСЪНЪ, -ЪИ adj.

comPsalt Stan

1. **кожѡо се наоѡа во сад за вода;**
находящийся в сосуде для воды; which is from a water-jar; – ἀπὸ κάδου; ВЕСЬ ВО МИРЪ
 КАПЛѢ **ВѢНОСАА** ВЪ[З]МѢНѢТ СА И ВСИ ВѢЦИ
 ЯКО ЕДИНЪ ДЪНЪ И ЯКО И УАСЪ ПОЩНИ
 σταγῶν ἀπὸ κάδου comPs89,5 Pog Bon

2. **кожѡо носи вода; носящий воду;**
water-bearing; – : ИВО **ВОДОНОСАГО** ШЛА НА
 ПАСТЕЖ ЖЕНЫ ВЪВОДА ЖЕ И ИЗВОДА 156r9Stan

EXH

M

СП

ВОДОСТЬЛАНЬНЪ, -ЪИ adj.

Vtš

ѡокриен со вода, ѡѡѡѡен; погруженный в воду, потопленный; covered with water; – :
 гр. ὑδατόστρωτος: ПОУТЪ МОРСКИ ВЛЬНОУЕ СЕ
 ПѢНАМЫ СОУХЪ ЯВИ СЕ ἱερκανлъ ТИ ПРИЕМЛЕ

СИНА ЖЕ ПОУИНА ТРИСТАТЫ ЕГҮПТСКІЕ
ПОТОПИ С҃ЛО **ВОДОСЛАНЬНЪ** ГРОБЬ СИЛА КР҃ПКА
ДЕСНИЦЕ ВЛ҃АД҃ЬУНАА 120с22Vtš – ЕХН
М ЗР

ВОДОТЕУИВЪ Zag v. *ВОДОТЕУЬ

*ВОДОТЕУЬ, -и f.

(Zag)

кладенец; колодец; spring, well; – фр́еар:
ВѠТЕУИВА (sic) ΔΟΥΨЕ ΠΡΙΓΟΤΟΥΒΑ ЕСИ ΧΑΝΑΩΝΗΣΚЖ
МИСЛИ ИСТОКЪ ИС КАМЕНИ ИЗ НЕГО СЪ
МЖДРОСТИЖ КАПЛА ПР҃ЕЛИВАЖТ СА РОУНОЖ
ВѠГОСЛОВИНА τὰ фр́εата ψυχή προετίμησας τῶν
Χανααίων ἐννοιῶν 96v14Zag¶ **КЛАДЕНЕЦЬ** 77r27Bit
114b29Orb, **КЛАДАЦЪ** 80v30Šaf 41r16Hlud – ЕХН
— Cf. ИСТОУЬНИКЪ, КЛАДАСЪ, СТОУДЕНЬЦЬ
М СП

ВОДОТОУЬ, -и f.

Dbj

йѠйѠок; поток; brook; – хе́ймаρρος:
ИЗ҃ИДЕ СЪ ОУ҃ЕНИКЪИ СВОИМИ НА ΩНЪ ПОЛЪ
ВОДОТОУИ КЕДЪРЬСКИ ТОУ ХЕИМ́ΑΡΡΟΥ ТОУ
Κεδρών J18,1 Dbj¶ **ПОТОКА** КЕДРЬСКА Rad(bis)
Dbm Jov(bis) Krp(bis) – ЕХН — Cf. ПОТОКЪ
М СП

ВОДОТОУЬНЪ, -зиn adj.

Vtš

од кој се излева вода, дождоносен,
дождовен; источающий воду, дождевой;
rainy; – : ΠΡΟΦΟΥΕ И ΠΡΟΠΟΒḒДНИУЕ ВЕЛИКИХ҃
Д҃БЛЬ БѠГ҃А Н҃АШЕГО ... ИЖЕ В҃ЩАНИЕМЪ
СВОИМЪ СЪСТАВИ **ВОДОТḒНИЕ** ШБЛАКИ МѠЛИ Ш
НАС҃Ь ЕДИНОГḒ ΥΛѠВѠКОЛЮБЦА 200a28Vtš
– ЕХН
М СП

ВОДОУРЪПЪ, -а m.

parHlud

йѠсаѠка, сад за вода; сосуд для воды;
bowl, water-jar; – Ḓδρίσκη: ΠΡΙΜḒТЕ МИ
ВОДОУРПЪ НОВЪ Ḓδρίσκην καινήν 4Rg2,20 Hlud¶

ВОДОНОСЪ ВОДЪИ Grig, ВОДОНОСЬ НОВЪ Vtš – ЕХН
— Cf. ВОДОНОСЪ, СЪСЖДЪ
SM СП

ВОДЬНОТР҃ЖДОВИТЪ, -зиn adj.-subst.

titMkd

болен од водна болесѠ; больной
водянкой; dropsikal, suffering from dropsy;
– Ḓ Ḓδρωπικός: -ḒА· Ѡ ВѠНОТРОУДОВИТḒМЪ ΠΕΡΙ
ΤΟΥ Ḓδρωπικού 93r9Mkd – ЕХН — Cf. ВОДЬНЪ sub 1,
ТР҃ЖДЪ (ИМЪИ ВОДЬНЪИ ТР҃ЖДЪ)
KSM СП

ВОДЬНЪ, -зиn adj.

Evang (exc. Stm) tropSlep Karp Psalt comPsalt Parim
Triod Vtš Stan Les Krm

1. воден (водниоѠ), шѠо се однесува
на вода, на воду; водный, водяной,
касающийся воды; water-, of water; – τḒ
Ḓδατος, τḒν Ḓδάτων, Ḓγρός: ПОЛОЖИЛЪ ЕСТЪ
ΠΟΥСТЪИНА ВЪ ЕЗЕРА **ВОДНАМ** И ΖΕΜΑ БЕЗВОДНЖ
ВЪ ИСХОДИЩА **ВОДНАМ** εἰς λίμνας Ḓδάτων ... εἰς
διεξόδους Ḓδάτων Ps106,35 Bon Pog Dčn, **ВДНАА** ...
ВОДНА Rdm; ВЪ ЖДАН҃И ЗЕМИ ИСТОУНИКЪ
ВОДЕНЪ В҃ДЕТЪ ΠΗΓḒ Ḓδατος Is35,7 Grig¶ **ВОДḒ**
Hlud Vtš; И НАРЕУ«Е» ВѠГḒ СΟΥШЖ ΖΕΜΑ А СТАВЪИ
ВОДНЪИ НАРЕУ«Е» ΜΟΡḒ ΚΑΙ τὰ συστήματα τḒν
Ḓδάτων ἐκάλεσεν θαλάσσας Gn1,10 Grig, СЪСТАВЪИ
ВОДНЪИ Orb Vtš; ДА НЕ ПОТОПИТЪ МЕНЕ ВѠРḒ
ВОДНАА НИ ПОЖЗРЕТЬ МЕНЕ ГЛ҃БНИНА КАΤΑΙΓΙΣ
Ḓδατος Ps68,16 Bon Pog Dčn, **ВОДḒ** Rdm, sim.
ВОДНАА 187v21Zag 152v18Hlud, **ВОДНА** 229a20Orb;
НОЕ ВḒ 2 СѠТ҃Ь ЛḒТ҃Ь И ПОТОПЬ **ВОДНЪИ**
ВЫС҃Т҃Ь НА ΖΕΜИ Ḓ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜḒ ΕΓḒΝΕΤΟ Ḓδατος
Gn7,6 Orb, ПОТОПЬ **ВДНИ** (sic) Lobk; ИАРА ΖΥΜΝḒ
СЛАД҃КЬ РАН И СТРАСТНИ **ВОДНИ** ЛЕДЬ НА
СЛАДКОЕ ЖИТḒЕ ВḒУНО НЕ ОУСТРАШИМ СЕ ΥΑΣΑ
ΖΥΜΝΑГО 137c13Vtš; ТѠПЛОТА ОУКРОПНАА ΠΟΡΑΖИΤḒ
СТОУДЕНЬ **ВОДНЖ** τḒν ψυχρότητα τḒν Ḓδατος
55r26Les; ОУВḒЖДЬ КОУПНО Ḓ Д҃ЖДЕВНАГО РОВА
ИАКОЖЕ ЕГДА Д҃ЖДЬ В҃ДЕТЪ И СЪБЕРЕТЪ
ВЛ҃АГОСЛОВЕНḒЕ **ВОДНОЕ** ВЪ РОВЬ ВЪ НАУАЛО
СЪМЖЦЕНА ИС҃Т҃Ь ВОДА И ЕЛИКО ПР҃ḒБИВАЕТЪ
ΥḒФСТḒИШИ ПР҃ḒБИВАЕТЪ Ḓ ΕḒΛΟΓΙΑ ΤΟΥ Ḓδατος

13v18Les; ЗАТВОРЕНА БЫСЪТЪ ВЪ ТЕМНИЦИ ПО СЕМЬ ВЪВРЪЖЕНА БЫСЪТЪ [ВЪВРЪЖЕНА БЫСЪТЪ] ВЪ РОВЪ **КОДЕНЬ** И ЯВЛЪ СА ГОЛЖЪ БЛАГОСЛОВИ КОДЖ И КРЪСТИ Я 278r3Stan • *fig.* ВЪЗРАДОВА СЕ ІѠАНЪ ПРЪСЛАВНО ИГРАЮТЬ ПОДЪОБЕ СЕ ІѠАНА СЛНШЕ Ѡ НЕПЛОДНА РОЖДЕННА УРЪВА МОКРО ЖЕ ЛІНКЮЕТЪ **КОДНИИ** ИГРАНИИ 178a21Vtš ♦ **РОДЪ ВОДЪНЪ** *кој живее во вода, водни сушії-сїва; живущий в воде, водные существа; who lives in water, water animals; – φύσις τῶν ἐναλίων:* иже *родъ КОДЕНЬ* И ПТИЦИ НЕБЕСНИЖ ВЪЗЪШЖ СЪА НА СНЪДЪ ХРЪСЪТЪЕ ТВОИМЪ СЖДЪБАМЪ ПЪСА ФУСИΣ ΤΩΝ ΕΝΑΛΙΩΝ 7r11Zag – EXH ♦ **ВОДЪНЪ ЗВЪРЪ** *водно живоїно: БОДНО* (sic) *ЗВЪРЫ* ВЪ ШТРОБЪ ДЛАНЫ ІѠНА КРЪСТОБРАЗНО ПРОСТРЪ СПКАСНОЮ СТРАСТЪ ПРООВБРАЖАШЕ ЯВЪ 13d3Vtš, cf. incip. **БОДНОУ ЗВЪРЫ** 9a32Vtš, **БОДНЪ ЗВЪРЪ** 213b10Vtš, **ВЪЮДНО** (sic) **ЗВЪРЪ** 223c25Vtš, **БОДНОУ ЗВЪРЪ** 4a27Vtš – EXH ♦ **ВОДНАА РОЖЪНИЦА, ВОДЪНИИ РОЖЪЦЪ РОЖАЧКА; РОЖКИ; сагоб; – κεράτιον:** • *term. bot.* Ceratonia siliqua: еже естЪ не забждн УЛОВЪЖА ШЕНИЦАВЪША ТОЛИКО ЯКО **КОДНЯА РОЖЪЦА** ЯДЖЦА ТЪ КЕРАТІА comPs9,33 Pog, **ВЪДЪНИИ РОЖЪНИЦЪ** Bon – EXH — Cf. керать, рожъница, рожъць ♦ **ИМЪИ ВОДЪНИИ ТРЪДЪ БОЛЕН ОД ВОДНА БОЛЕСІ;** *больной водянкой; dropsikal, suffering from dropsy; – ὑδρωπικός:* и се УЛОВЪЖЪКЪ НЪКТО **ИМЪИ КОДНЫ ТРЪДЪ** БЪШЕ ПРЪДЪ НИМЪ ІН ὑδρωπικός L14,2 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd – EXH — Cf. **ВОДНОТРЪДОВИТЪ** — v. etiam **ТРЪДЪ** ♦ *spec.* **БАНЪ ВОДНАА ВОДА ЗА КРИШІАВАЊЕ; вода крещения; baptismal water; – λουτρὸν τοῦ ὕδατος:** • *fig.* духовно прочистување: да са ШСВАТТИТЬ И ШУИСТИТЬ **БЪНЕА** (sic) **КОДНОЖ** СЛОВОМЪ ТФ ЛΟΥΤΡῶ ΤΟΥ ὕδατος E5,26 Kap – EXH — v. etiam **БАНЪ** ♦ *spec.* **ВОДЪНИИ ПОСТЪ ВОДОЙОСІ, СІРОІ ЙОСІ;** *строгий пост; rigorous fast; – νηστεία ἐν ὕδατι: КОДНИИ ПОСТОМЪ* СРЪДЪЦА ЖМНШЕ КЪ ДРЪВОУ КРЪСЪТНОМОУ ПРИПАДЪМЪ НА НЕМЖЕ ХРЪСЪТЪ ВЪСНА *νηστείας ἐν ὕδατι* 73r26Zag 53r18Šaf 89d11Orb – EXH — v. etiam **ПОСТЪ**

2. *воден (водениої), мокар, влажен; мокрый, сырой; wet, damp; – ὑγρός:* • *adj.-subst.* **Τὸ ὑγρὸν, τὰ ὑγρά:** ШСЕЗАНІЕ ЖЕ ДЪИСТВОУЕТЪ ВЪ МНШАНША ВЪ ГОРЕЩЕЕ И ВЪ СТЪДЪННОЕ ВЪ **КОДНО** И ВЪ СЪХОЕ ВЪ ТРЪПКО И МЕККОЕ *εἰς ὑγρὸν καὶ ξηρὸν* 93v8Krn; ДЪИСТВУЮТЪ ВИДЪНІЮ ВЪ НАСТАВЛЕНІЕ ВЪ **КОДНІЕ** ВЪ СОУШЪ ВЪ ВИСНЪ ВЪ НИЖНЪ И ВЪ ЕЛИКА ТАКОВАА *εἰς τὰ ὑγρά* 92v8Krn; СЫРЪУКЪ ВИДЪНІЕ ВЪ УРЪНОСТИ И ВЪ БЪЛОСТИ ДЪИСТВУЮТЪ ВЪ ВИСНЪ И НИЖНЪ ВЪ СОУШЪ И ВЪ **КОДЪНЪ** (sic) *εἰς τὰ ξηρὰ καὶ ὑγρά* 93v4Krn – EXH

3. *сиров; сырой; raw; – ὑδατώδης:* ПЕУЕНО ЖЕ ДА ЕСЪТЪ МЪСО ЯКО И СЛОВО ТАИНСЪТВА НАШЕГО НИУТОЖЕ ВЪЗРАСТНО НЕ ИМАТЪ НИ ЖЕ **КОДНОЕ** НЪ ИСКЪШАЕТ СЕ СЪ ШГНЕМЪ ὕδατώδες 109r21Krn – EXH — Cf. **СОУРОВЪ, СЪИРОВЪ** KSM CP

ВОЕВАТИ, ВОУЖ, ВОУЕТЪ ipf.

Slep Karp comPsalt homRdm Grig Lobk parHlud Šaf trOrb trHlud Stan prolVtš Les Krn

1. *се бори, војува, води војна; бороться, сражаться, воевать; to fight, to war, to wage war; – στρατεύεσθαι, πολεμεῖν:* ПОТОМКЪ ПРЪИДЕ И ДАЖЕ ДО ИДАСПИНЪ РЕКЪ **ВОЮЮЩЕ** И ПЛЪННАХОУ СЕЛАХЪ ВАРВАРЪСКИИХЪ *πολεμῶντας* 259r25Krn; ПОВЕЛЪВШОУ ХРЪСТИАНИИНОУ НЕ **ВОУВАТИ** НЖ ХОТАЩИМЪ ХРЪСЪТЪА ИСПОВЪДАТИ 216v7Stan; СЕН СВЕТЫИ МОУУКЪИЖЪ СЕВЕРИАНА ВЪСЪТЪ Ѡ ГРАДЪА СЕВАСТИНСКА **ВОЮЕ** ВЪ УИНОУ СИНАТОРЪ ПРИ ЛИКИНИИ ЦЪСЪАРИ 11r1Stan • *fig.* Ѡ ТЖДОУ РАТИ И СВАРИ ВЪ ВАСЬ НЕ Ѡ СЖДОУ ЛИ Ѡ СЛАСТЕИ ВАШИХЪ **ВОУАЩИХЪ** ВЪ ОУДЪХЪ ВАШИХЪ *τῶν στρατευομένων* Ja4,1 Kap; се ЗАПРЪЩЕНИЕ ПРЪДАЖ ТИ ПО ПРЪЖДЕ ВЪИВЪШИХЪ НА ТА ПРЪОУКЪУЪСТЕИХЪ ДА **ВОУЕШИ** О НИХЪ ДОБРО ВОИНЪСТВО ИМЪИ ВЪРЖ И БЛАГЪ СВЪСТЪ ІНА СТРАТЕУΗ ΕΝ ΑΥΤΑΙΣ ΤΗΝ ΚΑΛΗΝ ΣΤΡΑΤΕΙΑΝ IT1,18 Slep] ДА БЖДЕШИ ВОИНЪ Ш НИХЪ Kap • **НА КОГО, УЪТО се бори со/проїив (некоѡ, нешїи), се проїивсїавува; бороться, противодействовать; to fight against, to act against; – στρατεύεσθαι, πολεμεῖν:** ДРОУГЪ НА ДРОУГА **КОЕВА** *ἐπολέμησαν*

ΒСА **ΒΟΕΒΟΔΥ** и КНЫГОУИЖ ЛЮДЗСКИЖ τούς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ Mt2,4 JovII
архиереи Kpat, архіереа Mkd Stm Krp

Cf. ВЛАДЫКА, ВОЖДЬ, ИГЕМОНЫ, СТАРЪИШИНА,
СТРАТИГЪ, СТРАТИЛАТЪ

KS

СП

ВОЕВОДЪНЬ adj. poss.

Rad

*на уїравникої, уїравников; правителя,
владыки* (gen.); *governor's*; – *тоῦ ἡγεμόνος*:
ПОСЛАВШЕ ДѢЛАТЕЛА ... ДА БЫША И ПРѢДАЛЫ
ВЛАДЫУСТВОУ И ШЕЛАСТИ **ΒΟΕΒΟΔΗ** τῆ ἐξουσίᾳ
τοῦ ἡγεμόνος L20,20 RadII **ΒΟΕΒΟΔЪ** Dbm Krp Kpat,
ΒΟΕΒΟΔЪ Dbj – EХН — Cf. **ΒΟΕΒΟЖДЪ**, ИГЕМОНЫ

Ø

СП

ВОЕВОДЪСКЪ, -ЪИ adj.

Stan Krn

*уїравнички, на војсководецої; пра-
вительский, военачальника* (gen.); *war
commander's*; – *στρατιωτικός, τοῦ στρατηλάτου*:
♦ **ΒΟΕΒΟΔЪСКАЯ ОБЛАСТЬ**: ТЪ СВАУТЫИ
САВА БѢШЕ ВЪ ЛѢТА АВЛИРИНА ЦѢСАУРѢ В
РИМѢ **ΒΟΕΒΟΔЪСКЪЯ ШЕЛАСТЬ** ИМѢЯ БѢ ЖЕ
РОДКОМЪ ГЪТИНЪ 199v18Stan — v. etiam **ОБЛАСТЬ**
♦ **ПОЯСЪ ΒΟΕΒΟДЪСКЪИ**: ЦАР ЖЕ МОУИ ЕГО
ШПАСАТИ **ΠΟΑΣЪ ΒΟΕΒΟΔЪСКЪИ** τὴν ζώνην τοῦ
στρατηλάτου 258v22Krn — v. etiam **ПОЯСЪ** ♦ **УИИЪ**
ΒΟΕΒΟДЪСКЪИ: И ПО **ΒΟΕΒΟДЪСКЪИ** УИИОМЪ БЫСЪТЪ
ЕПАРХЪ СИРѢУЪ СТѢГОНОСЦЪ μετὰ τὴν στρατιωτικὴν
τάξι 180v10Krn — v. etiam **УИИЪ** – EХН

KSM

СП

ВОЕВОДЪСТВОВАТИ, -СТВОУЖ,
-СТВОУЕТЪ ipf.

Stan

*уїравува, владее, иїредводи; руководить,
властвовать, предводительствовать; to
govern, to rule, to lead*; – *στρατοπεδαρχεῖν,
στρατηγεῖν*: ѠЕШФИЛОМЪ ПОВЕЛѢННО БЫСЪТЪ
ЮМОУ **ΒΟΕΒΟДЪСТВОВАТИ** ПРѢВѢЮ ОУБО НА
КАПАДОКИСТѢН СТРАНѢ ПО СЕМЪ НА ХАРСИАНѢ
στρατοπεδαρχεῖν 290v14Stan; и **М** ЛѢТЪ

ΒΟΕΒΟДЪСТВОВАВЪ ПРѢЖДЕ ТЫСОУЩА ЛѢТЬ **М**
ПЕ ХРИСТОУВА ПРИШЪСТВИИ СТРАТИГЪСАС 7r3Stan;
ДОНДЕЖЕ ШБРАТИТЬ ИНОПЛЕМЕННИКЫ КРѢПКИИ
ΒΟΕΒΟДЪСТВОВАВЪ ЖЕ НА ЛЮДИ ПРОВЕДЕУ СКРОЗѢ
ПОУСТЫИИ И РАЗДѢЛИВЪ ИМЪ ЗЕМЛЮ ШБѢТОВАИИИ
3r8Stan – EХН

М

СП

ΒΟΕΒΟЖДЪ, -ИИ adj. poss.

Krp

*на уїравникої, уїравников; правителя,
владыки* (gen.); *governor's*; – *тоῦ ἡγεμόνος*:
ТОГДА ВОИИИ **ΒΟΕΒΟЖИ** ПОИИШЕ ИСОУСА ВЪ
СЖИЩЕ ОІ СТРАТИУТАИ ТОῦ ἡγεμόνος Mt27,27
Krp134r19II **ГЕМОНОИ** Dbj Krp130v32 Kpat, **ИГЕМОНОИ**
Jov(bis) Mkd Orb, **ИГЕМОНИ** Rad, **ΒΟΕΒΟДЫ** Krp162v10
Hlud – EХН — Cf. **ΒΟΕΒΟДЪНЪ**, ИГЕМОНЫ

М

СП

ВОЖДЕНИЕ, -ИИ n.

Vtš Krn

1. *водене, уїравуване; предводитель-
ство, руководство; leading, guiding*; – :
ИСПИТА ИРШДЪ ЛѢТО ЗВѢЗДѢ ЕЕЖЕ **ВОЖЕНІЕМЪ**
ВЛЪСВИ ВЪ ВИФЛЕИМѢ ПОКЛАИИХЪ СЕ ХРИСТУ
СЪ ДАРЫ 100c28Vtš

2. *одбележуване (иїразник), иїразнуване;
отмечание (праздника), торжествование; to
mark (by celebration), celebrating*; – *σκοπός*:
ИКО НѢСЪТЪ ВЕЩИ И ПОТРЕБЫ МИРЪСКИЕ НЪ
СПКАСЕНІЕ УЛКОВѢЖОМЪ ЕСЪТЪ ТАИИСТВО
ПОНЕЖЕ И **ВОЖЕНІЕ** ПРАЗДНИКА НАШЕГО СВЕУКАГО
РАДИ СПКАСЕНІА УЛКОВѢУЪСКАГО БЫВАЕТЪ О
σκοπός τῆς ἑορτῆς 99r2Krn

EХН

М

СП

ВОЖДЪ, -А m.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Kpat Mkd evHlud Apost Pog
comPsalt Šaf trOrb Vtš

1. *водач, иїредводник; возждь, предводи-
тель; leader, guide*; – *ὁδηγός, χειραγωγός*:
ΒΟЖИ СЛѢПИИ ШЦѢЖДАЖИИМЪ МШИЦЪ А
ВЕЛЪЖДИ ПОГЛИТАЖЕ ОДΗΓΟΙ τυφλοί Mt23,24

Rad(bis) Krp Krat, *ВОЖДИЕ* Dbm Mkd, *ВОЖДЕВЕ* Hlud; ПОДКОБАШЕ ДА СБЖДЖТЬ СА КНИГЫ СНА АЖЕ ПРѢЖДЕ РЕЧЕ ДОУЧХЬ СВАЛТЫ ОУСТЫ ДАВЪВЪДОВЫ Ш НЮДѢ БЫВШИМЪ *ВОЖДИ* И ЕМШИМЪ ИСКУСА ТОУ γενομένου ὀδηγοῦ A1,16 Karp Vran, *ВОЖЬ* Str; *ВОЖДА* БО ИМѢАХЖ ВЪ НОЩИ СЛЗПА ШГНЗНА СВѢТАЩА ИМЪ ПЖТЬ ὀδηγόν comPs77,14 Bon Pog — Cf. ВОДИТЕЛЬ, НАСТАВЬНИКЪ

2. *владар, ἡγεμόναρ; вождь, владыка; leader, ruler; – ἡγούμενος*; И НѢСТЬ ВЪ ВРѢМА СЕ КНАЗА НИ ПРОРОКА НИ *ВОЖДА* ἡγούμενος Dn3,38/Ct Pog] ВЛАДЪИКИ Bon Dĉn; ИС ТЕБЕ БО ИЗИДЕТЬ *ВОЖЬ* ИЖЕ ОУПАСЕТЬ ЛЮДИ МОЖ ИЗДРАКАИЛѢ ἡγούμενος Mt2,6 Jov Krp, sim. 93c10Vtš] ВЛАДЪИКА Stm Krat Mkd — Cf. ВЛАДЪИКА, ВОЕВОДА, ИГОУМЕНЪ

KSM

СП

ВОЗИ(И)НЪ adj. poss.

Parim

Вузиев; Вузия (gen.); *of Vuzi*; – *τοῦ Βουζί*: (Вузи, татко на пр. Езекиел): И ВЪСІТЪ СЛОВО ΓКОСПОДНЕ КЪ ЕЗЕКІИ СЪВНЪ *ВОЗИНЪ* ИЕРЕЮ ВЪ ЗЕМИ ХАЛДЕНСЦІИ ΠΡΟΣ Ἰεζεκιήλ υἱὸν Βουζί Ez1,3 Grig, *ВОЗИННОУ* Lobk Orb, *ШЗИННОУ* (sic) Hlud – ЕХН

S

СП

ВОЗИНЪ v. ВОЗИ(И)НЪ

ВОЗИТИ СА, -ЖЖ СА, -ЗИТЪ СА ipf.

Verk

ѡлови (носен од бранови); *качатся* (подвергаясь ударам волн); *to sail* (tossed by the waves); – *φέρεσθαι*: НИЗЛОЖИШЕ ІАДРИ(НОУ) ТАКО *ВОЖАХОУ* СЕ οὕτως ἐφέροντο A27,17 Verk] ВАЛѢХЖ СА Str, ПЛОВѢХЖ Karp – ЕХН — Cf. ВАЛѢТИ (СА), ВЛЗНѢТИ СА, ВЗЛАЯТИ СА, МЗУАТИ СА, МАСТИ СА, ПЛОУТИ

SM

СП

ВОИ, ВОИ m. pl.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb Vran orDĉn Parim Triod Vtš Stan Km

војска, војници, воен одред; войска, воиство; army, soldiers, regiment; – στρατεύμα,

στρατεύματα, στρατιά, στρατιῶται; φουσατον (Krn): И СЛЫШАВЪ ЦѢСАРЬ РАЗГНѢВА СА И ПОСЛА *ВОЖ* СВОЖ И ПОГОУБИ ОУБЫИЦА ТЫА τὰ στρατεύματα Mt22,7 Krat Dbm Dbj Jov Rad Krp] ВОИНЫ Mkd; И ОПЛЗУШЖ СА ПРИ МОРИ ВЗСѢКЪ КОПЪ И КОЛЕСНИЦА ФАРАШНОВЗИ И СПОУЗНИЦИ И *ВОИ* ЕГО ПРѢМО ПАВЛИ ἢ στρατιά Ex14,9 Grig Orb, *ВОЖ* Lobk, *ВОЕ* Hlud; И ПРОСЛАВА СА Ш ФАРАШНѢ И Ш ВЗСѢХЪ *ВОЕХЪ* ЕГО Тῆ στρατιᾶ Ex14,17 Grig(bis) Hlud(bis) Vtš, *ВОИХЪ* Lobk(bis) Orb, sim. Ex14,4 Grig Lobk Orb Hlud; И АЗЪ БО УЛКОВѢЖКЪ ЕСМЪ ПОДЪ ВЛАДИКОЖ ОУУІЕНЪ ИМѢЖ ПОДЪ СОВОЖ *ВОА* СТРАТИῶΤΑΣ L7,8 Rad] ВОИНЫ Dbm Jov Krp Krat Mkd; И СЪВРА ВСЕ *ВОИ* СВОИ И ПОСЛА ИХЪ ВЪ ІЕРКУСААЛІИМЪ φουσατον 233v5Krn; НЕ ПОДКОБАШЕ ОСКЪДЕВАТИ НИ ЦАРЬ НИ ВОИНЪ ІАКО ПРЪВЫ ИЖЕ ВЪ *ВОЕМЪ* φουσατου 255r1Krn; ЕГДАЖЕ ВЪ МИРЪ И ЕДИНСТВО И Ш БРАНЫ НЕ РАСХОЖДАХЪ СЕ *ВОИ* ЕГО ВЪЗЫМАШЕ ИХЪ И ХОЖДААХЪ НА ЛОВѢ ЖИВОТНЫМЪ τούς στρατιῶτας 251v13Krn; И НОЩИНА НА ГРЬУЬСКИНА *ВОИ* НАПАДШЕ САМОГО ЖЕ ЦѢСАРѢ И СИНГЛИТА ВСЕГО И *ВОИ* НЕСТРѢГОМИНА СЖШ ЖШЖ 282v16.17Stan; ПО МАЛѢ ЖЕ ПРИВѢЖЕ ФРИТОГЕНЬ КЪ ЦѢСАРЕВИ РИМСКОШ-ОУ-АЛЕНТОУ ІЕМОУЖЕ *ВОЕ* СЪВЪКОУПЛЬША НА ТАНАРИХА ПОВѢЖДЪША 15r26Stan — Cf. ВОИНЪ sub 2, ВОИНСТВО, ВОИНСТВО sub 1, ВОИСКА, РАТЬНИКЪ, ХРАБРЪ ♦ *spec. АНГЕЛЬСКИИ, НЕБЕСЬНИИ ВОИ небесна, анѡелска војска, анѡели; небесные, ангельские вои, ангелы; the heavenly host, angels; – στρατιά τοῦ οὐρανοῦ, τῶν ἀγγέλων, στρατιᾶ οὐράνια, τῶν οὐρανῶν, τάξεις τῶν ἀγγέλων*: ОБРАТИ ЖЕ БОГЪ И ПРѢДАСТЬ СЛЪЖИТИ *ВОЕМЪ* *МЕВѢСНЫМЪ* Тῆ στρατιᾶ τοῦ οὐρανοῦ A7,42 Vran; [*И*МѢВѢСНЫИХЪ] *ВОИ* ВОЕВОДО ΜΟΛΙΜТИ СЕ КЪВНІА НЕДОСТОИНЫИ РАБЫ ТВОИ τῶν οὐρανίων στρατιῶν ἀρχιστράτηγε 8r27Stan; ЕГОЖЕ ПОЖТЬ НЕБЕСНИЖ СИЛИ ТРЕПЕЩТЪ *АНГЕЛСТИ ВОИ* τῶν ἀγγέλων αἱ τάξεις 77r20Zag 18v20Hlud] АНГЕЛСТИ УНИИ 63v16Bit 94c4Orb, УНИИ АГГЕЛЪСТИ 58v31Šaf; СЛИКЪСТВЕМЪ ЦРЪЖКОВНѢИ СВѢТЛОСТИ ХОТѢНИА БОЖИНА *АНГЕЛСКИИХЪ ВОИ* БОГОМЖДРЬНО ВПИЖИИХЪ ἀγγέλων ἢ στρατιά 12v5Bit 42r8Zag 15v6Šaf, *АНГЕЛЬСКИ ВОИ* 45d28Orb

мжжз етер бѣ въ кесари именовъ корнилз сътъникъ отъ *ΜΝΟЖΣΤΕΑ ΒΟΗΝΣΚΑ* ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης A10,1 Slep] *σπιρзи* Ohr Str Vran Karp Verk – ЕХН — Cf. *спира* ♦ *ТЪСЦЪШНИКЪ* **ВОИНСКЪ** *зайоведник на илјада војници, зайоведник на ѿлкоѿ; тысяченачальник полка; commander of the regiment (with thousand soldiers); – ὁ χιλίαρχος τῆς σπείρης:* изыде же вѣсть къ *Тисащникоу воинскомоу* τῷ χιλίαρχῳ τῆς σπείρης A21,31 Karp] къ тисащникъ *спирѣ* Str Verk – ЕХН — v. etiam *тысцъшникъ* ♦ *старѣшина воинскаѧ зайоведник, ѡлавен команданѿ; начальник, главнокомандующий; chief commander, captain; – στρατοπεδάρχης:* егда же придохомъ в римъ сътъникъ прѣдасть верижники *старѣшиннѣ* *воинствѣ* τῷ στρατοπεδάρχῳ A28,16 Karp] *воинвода* Str, *воевода* (sic) Verk – ЕХН — v. etiam *старѣшина* SM SP

ВОИНЫСТВЕНЕ, -ниѧ п.

Šaf Krn

војска; войско; арму; – φουσατον (Krn): тамо бѣ царь имѣнемъ амикось и сзвѣщаше ѡны юноше оубыти его плѣнити и мѣсто его и тз ѿѡгна ихъ съ мнѡгыми *воинствѣи* дондеже довѣгоше и пондоше въ сосѡены *φουσατον* 237v8Krn • *spec. небесна, анѣлска војска, анѣли; небесные, анѣлские вои, ангелы; the heavenly host, angels; – : прѣвзѣ[де] дѣвѣнице небесъ вышнѣжжж (sic) и небѣснѣхъ* *воинствѣи* зиждителѣ зауенши 12v19Šaf] *прѣвзѣиде дѣвѣнице* *небѣсѧ* и *вышнѣѧ* *небѣснѧ* *воинствѧ* 42c31Orb 39r19Zag – ЕХН — Cf. *вои, воинъ sub 2, воинствѣ sub 1, воинска* S SP

ВОИНЫСТВО, -ѧ п.

Slep Karp homRdm Triod Stan Les Krn

1. *воинсѣво, војска; войнство, войско; арму; – στρατιῶται; φουσατον* (Krn): сзбра бѡ царь осмъ тысоушь *ѡловѣѣцы ѿ* *воинство* его и възъмъ и идолы великыѣ босы и науе радостнѣ понти въ ираклію *φουσατον* 215v17Krn;

сни сзвѣтын *воинъи* *вѣхоу* въ градѣ севастиньсцѣмъ при ликинии *цѣсѣари* иже сзвѣщаваше всемоу *воинствоу* прѣбывати въ *христѡвѣ* *вѣрѣ* 53v26Stan; *ѡцѣм* же *ѡбразомъ* трѣба *выпижши* събираеть *воинства* тако и *бѡжѣсѣвнѣ* *книгы* *выпижше* къ намъ събиражт ны помыслы на *страхѣ* *бѡжѣи* ἐπισυνάγει τοὺς στρατιώτας 247r23Les — Cf. *вои, воинъ sub 2, воинствѣне, воинска* ♦ *множѣство* *воинства* *воен одред, ѿлк; воинский отряд, когорта; regiment; – σπεῖρα:* прѣдажъ *павла* и *ины жѣники* *сътъникоу* именовъ *изливсь* *множѣства* *воинства* севастина *σπείρης* Σεβαστῆς A27,1 Karp] *спирѣ* Str Verk – ЕХН — Cf. *спира* ♦ *прѣвзѣ* *воинствоу* *ѡлавен команданѿ; предводитель войска; chief commander; – ὁ πρῶτος τοῦ φουσατου:* нь и *царь* *ѡуждѡше* се *прѣмждростѣю* его сзтвори его *прѣва* *воинствѣ* его и *подасѣ* емоу *ираклѣинскы* *градѣ* *ѣкаме* *τον* *прѡтон* *тоу* *φουсаτου* 214v9Krn ♦ *spec. небеснѡе, анѣлское, вышнѣе* *воинство, воинство* *анѣлз* *небесна, анѣлска војска, анѣли; небесные, анѣлские вои, ангелы; the heavenly host, angels; – στρατιαὶ οὐράνια, τῶν ἀγγέλων, τὰ ἄνω στρατεύματα:* *небѣснѣ* *воинствомъ* *воеводо* *τῶν* *οὐρανῶν* *στρατιῶν* 113r22Karp 100v24Slep, sim. 107r9Karp; *сподѡби* *ни* *бѡжѣ* *живодавѣуе* *оупважшихъ* на та *съликѣствовати* съ *анѣлѣскими* *воинствами* *τῶν* *ἀγγέλων* *στρατιαῖς* 24r6Zag, съ *анѣлѣскыми* *воинствѣи* 25a32Orb; *ѡзрати* *нензрѣеннѣ* *славж* *женнѡвж* *тъмы* *тъмами* *анѣлѣ* и *архаанѣлѣ* *тысаща* *тысащами* *бесчисльнѣхъ* *воинствѣѣ* *анѣлѣ* ἀναρίθμητοι στρατιαὶ 295v22Les; *тронцж* *ѡтж* *лицзи* *оуединено* *сжѣство* *исповѣдаж* *безнаѡжнж* *сзѡнѣ* *доуѣхъ* *прѣвѣи* *бѡгѣ* *всѣхъ* съ *взишннми* *страшнѣими* *воинствѣи* μετὰ τῶν ἄνω φρικτῶν στρατευμάτων 139v5Šaf 181v20Zag 147r13Hlud; *прѣвзѣиде дѣвѣнице* *небѣсѧ* и *вышнѣѧ* *небѣснѧ* *воинствѧ* зиждителѣ *бо* *зауенши* 42c32Orb 39r19Zag] *небѣснѣхъ* *воинствѣи* 12v18Šaf — Cf. *вои, воинъ sub 2, воинствѣне, воинска*

2. *воена, војничка служба; военная служба; military service*; – *στρατεία*: УАДО ТИМОФЕ СЕ АЗЪ ПРѢЩЕННЕ ПРѢДАЖ ТИ ПО ВЫВШИХЪ ПРѢЖДЕ Ш ТЕБѢ ПРОКОРОУСТВЕНХЪ ДА БЖДЕШИ ВОИНЫ Ш НИХЪ ДОБРОЕ *ВОИНЫСТВО* τὴν καλὴν στρατείαν 1Т1,18 Карп Slep; съжалне си шСТАВИ *ВОИНЫСТВО* И ИДЕ ВЪ ГОРОУ ШЛИМБОУ И МЛЪУАШЕ 54v20Stan; ПРѢВЫСЪТЪ ЖЕ ВЪ *ВОИНЫСТВѢ* ДО ОУЛИАНА ПРѢСТЖПНИКА 294r25Stan

● *fig.* шРЖЖИЕ БО *ВОИНЫСТВА* ВАШЕГО НЕ ПЛЪТЪНА НЖ СИЛНА БОГОУИ НА РАЗДРОУШЕННЕ ТЕРЪДЕМЪ τῆς στρατείας 2С10,4 Карп Slep, sim. 202r14Les

◆ *ВЪ ВОИНЫСТВО ОУУНИТИ исїраїи во војска; послать на военную службу; to send to the army*; – *στρατεύειν*: НЕ ПЕУЕТ СА ВЪ *ВОИНЫСТВО ОУУНИТИ* СЪУНЫ СВОЖ ТОУ СТРАТЕУСА 212v17Les – ЕХН

Nota: ВОИНЫСТВО 156v8Zag pro ТАИНЫСТВО

KSM

СП

ВОИНЫСТВОВАТИ, -СТВОУЖ,

-СТВОУЕТЪ ipf.

Vtš Stan Les Krn

1. *воюва, се бори; воевать, бороться; to war, to wage war*; – *στρατεύειν, στρατεύεσθαι*: МЫ ЖЕ ЦАРУ КРОМЪ БОЕВОДУ НАШЕГО ПЛАКИДА НА БРАНЬ НЕ ИСХОДИМЪ ТЪУИЮ АЩЕ ХОЩЕШИ НАМЪ *ВОИНЫСТВОВАТИ* ПОСЛИ ВЪ ВСАКШМКЪ МѢСТЕ И СТРАННѢ УЛОВѢЖЫ ИСКАТЕЛЕ ИСКАТИ ЕГО ЕДА ЕГО ОБРѢЩАТЬ СТРАТЕУШМЕН 257r1Krn; ИЗБРАНЪ ЖЕ ВЫСЪТЪ МОУЖСТВА РАДШ *ВОИНЫСТВОВАЕ* ВЪ ЮКЪСКОУВИНЫСТѢМЪ ВОИНЫСТВѢ И БѢ МОУЖСТВОУЕ ВЪ БРАНЕХЪ 54v15Stan; ТЪБ БѢ Ш ГРАДАУ РИМСКАГО ВЪ ПОУМЕРѢХЪ *ВОИНЫСТВОУИ* ПОДУ ТРИВОУНОМЪ КЛАВДИЕМЪ *ВОИНЫСТВОВА* 274r12.14Stan; АКАКИЕ ХРИСТОУЕВЪ МЖУУЕИИФКЪ БѢАШЕ ПРИ МАКСИМИАНѢ ЦѢСАРИ Ш СТРАНЫ КАПАДОКИНСКЫА *ВОИНЫСТВОУИ* ВЪ УИНОУ ВОИНЫ 214r1Stan; СЕН *ВОИНЫСТВОВАШЕ* ВЪ ЦѢСАРСТВО ДИШКЛИТИАНЕ И МАКСИМИАНЕ 143r6Stan; СЕН *ВОИНЫСТВОВАЕВЪ* СЪ ЛИКИНИЕМЪ НЕУЪСТИВИИМЪ 66v23Stan ● *fig.* ВЪ ПЛЪТИ ХОДАЩЕ НЕПЛЪТЪСКАА *ВОИНЫСТВОУИМЪ* СТРАТЕУМЕВА 2С10,3 202r13Les] ВОИНЫ ЕСМЪ Slep, ВОИНЫ ЕСМЪ Карп — Cf. БОРИТИ (СА) sub 2, БРАТИ (СА) sub 2,

БОЕВАТИ sub 1, ВОИНИКЪ (~ БЗИВАТИ), ВОИНЫ sub 1 (~ БЗИТИ, БЗИВАТИ), РАТИТИ

2. *КОМОУ служу; служить; to serve*; – : ПОСЛЕДИ ШСТАВИ *ВОИНЫСТВОВАТИ* ЗЕМНОМУ ЦѢСАРУ И *ВОИНЫСТВОВА* КЕВКЕСНОМУ ЦѢСАРУ 210r22.23Stan; НИ ВОИНЫСТВОУИМЪ ЦѢСАРУ МРЪТВОУ ЗЕМЛЬНОМУ НЪ ЖИВОМУ ЦѢСАРУ *ВОИНЫТВОИ* (sic) 47a21Vtš — Cf. ВОИНЫСТВОВАТИ, СЛОУЖИТИ

SM

СП

ВОИСКА, -ЗИ f.

typGrig PilOrb typHlud Krn

војска; войска; army; – *στρατός, φουσατον* (Krn): ЯКО НѢКЗИ ЦАРУ СИЛЕНЪ СЪ МНОГОЮ *ВОИНСКОЮ* ПОВѢДИ СЕ Ш ДРУГАГО ЦАРА МАЛОСИЛНАА στρατόν 12r25Krn; Ш РАДОСТИ ВЕЛИКЫЕ ИЖЕ ВЫШЕ ВЪ ТЪИ ДЪНЪ И ОУ СВЕТАУГО И ВЪ *ВОИСУ* ЕГО ВЪСЕ ФУСАТОН 261v8Krn; ПОВЕЛѢ ПЪСТЫТИ *ВОИСКЪ* НА ИЮДЕЖ ТЖ ТАМО 181a29Orb; Ш ВЕДРА И Ш НАХОЖДЕНИИ *ВОИСУ* 103v26Grig 189v18Hlud – ЕХН — Cf. ВОИ, ВОИНЫ sub 2, ВОИНЫСТВОИЕ, ВОИНЫСТВО sub 1

KSM

СП

ВОИНЫСТВОВАТИ, -СТВОУЖ, -СТВОУЕТЪ ipf.

Vtš

служу; служить; to serve; – : НИ *ВОИНЫСТВОУИМЪ* ЦѢСАРУ МРЪТВОУ ЗЕМЛЬНОМУ НЪ ЖИВОМУ ЦѢСАРУ *ВОИНЫСТВОИМЪ* (sic) 47a18Vtš — Cf. ВОИНЫСТВОВАТИ sub 2, СЛОУЖИТИ

Ø

СП

ВОИСТВЪНЪ, -ЗИИ adj.

Les

воинсївен; воинственный; warlike; – *τῶν στρατιωτῶν*: ● *fig.* ТАКО И БОЖЪСЪТВЪНЫИЖ КНИГЫ ВЫПИЖЕ КЪ НАМЪ СЪБИРАЖТ НЫ ПОМЫСЛЫ НА СТРАХЪ БОЖИИ ИБО СЖТЬ ПОМЫСЛИ НАШИ *ВОИСТВЪНИИ* БОРАЩЕ СА СЪ ВРАГОМЪ ЦѢСАРЕВОМЪ στρατιωτῶν 247r25Les – ЕХН

Ø

СП

лъвь Vtš; и левъ и **БОЛЪ** въкоупѣ пожироуѣтъ таῦρος Is11,6 Hlud 𐌿 юнецъ Grig Lobk Vtš; и бждѣтъ въ лжѣна шградѣи швѣамъ и дзбръ ахорзска въ покон **ВЛОВЪ** (sic) людеи моиъз βουκολίων Is65,10 Grig, **БОЛОМЪ** Lobk Hlud, **БОЛОВЕ** Orb; **ВОЛОВЕ** сѣтъ заповѣди спражензи подобно **БОЛОМЪ** βόες ... δίκην βοῶν comPs65,15 Bon Pog — Cf. юнецъ ♦ **СЖПРЖГЪ ВОЛОВЪ, СЖПРЖЖНИ ВОЛОВЕ, РАЛО ВОЛОВЪ sevžar; нара волов; bovine yoke, oxen yoke; – ζεύγη τῶν βοῶν; ζευγάρι** (Krn): **сжпржгъ боловъ** коупихъ патъ ζεύγη βοῶν L14,19 Dbm 𐌿 сжпржгъ боловны Jov, сжпржгъ боловнихъ Rad Dbj Krp Krat Mkd; домовит бѣ нѣкто въ нѣкоен странѣ имѣше два раба и три **сжпржгы боловъ** τρία ζεύγη βοῶν 48r3Les; имѣше и сьныи седмъ и дзщере три и швѣ имѣше седмъ тыщѣе велѣди три тысоуѣе **БОЛОВЕ РАЛА** петъ сѣтъ ζευγάρι 250v2Krn, sim. 80r16Krn; вѣхъ же скоти его швѣцъ тзма и **·····** велѣбждъ **·····** **сжпржжнзихъ боловъ** **·····** ζεύγη βοῶν Job42,12 Grig, **сжпржгъ боловъ** Lobk Hlud 𐌿 сжпржгъ боловнихъ Orb — Cf. боловнъ (сжпржгъ боловнзин) ♦ **БОЛЪ МѢДЪНЪ ВODOXÁЛKOMA:**

● *spes.* направа за мачење: по трехъ дѣнехъ понде нечнсты царь на мѣстѣ и повелѣ шворити **БОЛА МѢДНАГО** шного да видѣтъ тѣлеса сѣвѣтъымъ и ѣкоже ихъ видѣ цѣла тѣлеса ихъ мнѣше сѣ емоу ѣко еше живи сѣтъ τὸ βοδοχάλκωμα ἐκεῖνο 263r15Krn; въвржень быскъ въ **МѢДЪНЪ БОЛЪ** раждежень 20r20Stan; и ѣмъ ю и всади ю въ **МѢДЪНЪ БОЛЪ** раждежень и тако оуби ю 34r9Stan

KSM

СП

БОЛЪНОЕ v. БОЛЪНЪ

БОЛЪНЪ, -зиn adj.

Mkd Psalt comPsalt orDčn Triod Vtš Stan Les

1. **доброволен, намерен, слободен; добровольный, умышленный, вольный; voluntary, premeditated, free; – ἐκούσιος:** христѣа ѣко насъ ради швништавѣша и **ВЛЪНОЕ** оубожество изволѣша ἐκούσιον πενίαν

comPs36,14 Bon Pog; сирѣѣзъ **БОЛЪНЪ** моему смѣренню приложишъ и ти ненависть ἐπὶ τῆ ἐκούσιᾳ μου ταπεινώσει comPs68,27 Bon Pog; и никтоже намъ поможетъ въ дѣнь шнъ ни дроугъ ни жжкы ни срьдвола тькмо же шсждоу **БОЛНОЕ** покааніе и сего сыпоспѣшныж дѣтѣли (εἰ μὴ ἢ ἐντεῦθεν μετάνοια) 222v10Les; дзждъ **БОЛЕНЪ** шлжѣиши вкоже достоуанню твоemu βροχὴν ἐκούσιον Ps67,10 Bon Pog, **БОЛНЫ** Rdm Dčn; — призри на люди ждрѣбен твои гѣсподни сѣ страхомъ пѣти та смръть **БОЛНЖ** ежже трзпиши да ти не прѣделѣтъ милосрдню бесчнслзное множство злобъ нашихъ θάνατον ἐκούσιον 56v11Šaf 75r14Zag, смрътъ **БОЛНЖ** 91d28Orb; нарицает же и **БОЛНЖ** сзмрътъ гѣспода нашего τὸν ἀοίδιμον θάνατον comPs11,2 Bon Pog ● *adj.-subst.* **БОЛЪНА τὰ ἐκούσια:** **БОЛЪНА** оустъ моиъз благоволи гѣсподни и сждѣамъ твоимъ наоуѣи ма τὰ ἐκούσια Ps118,108 Bon Pog Dčn ♦ **БОЛЪНЪ И НЕБОЛЪНЪ свесен и несвесен; сознательный и бессознательный; conscious and unconscious; – ἐκούσιος καὶ ἀκούσιος:** прости моа вѣса прѣгрѣшениа **БОЛНЖ** мож грѣхы и **НЕБОЛНЖ** 128v1Dčn; разоумѣвъ дѣла ѣковѣѣѣа **БОЛНА И НЕБОЛНА** грѣхи пращѣ τὰ ἐκούσια καὶ ἀκούσια πταίσματα 52r27Zag 63a7Orb, **БОЛНА И НЕБОЛНА** 29r3Šaf

2. **самоволен, злонамерен; произвольный, злонамеренный; wanton, malicious; – ἐκούσιος:** възвратишъ во са жидове въ слѣдъ демонъ врагъ **БОЛНЪИХЪ** ἐχθρῶν ἐκούσιων comPs43,11 Bon Pog — Cf. САМОВОЛЪНЪ

3. **угоден; угодный; pleasing; – ἱκανός:** ♦ **БОЛЪНОЕ** сѣтворити **угоди, наїрави задоволсїво; угодить; to content; – τὸ ἱκανὸν ποιεῖν:** пилат же хота народоу **БОЛНОЕ** сѣтворити шпоусти имъ баравѣж τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι Mc15,15 Mkd 𐌿 оугодне сѣтворити Dbm, въгодне сѣтворити Rad, похоть створити Krp(bis) Orb Hlud, оугодиѣ творити Krat – ЕХН — Cf. ВЪГОДИЕ, ПОХОТЬ, ОУГОДИЕ

KSM

СП

ВОЛѢ, -А f.

Evang Apost Psalt comPsalt orPsalt Parim Triod Viš Stan Les Krm

1. *волја, одлука; воля, решение; will, decision; – θέλημα, θέλησις, προαίρεσις, γνώμη, διάνοια, βούλημα, βουλή, πρόθεσις, (τρόπος):* ЁКО СНИДОХЪ С КЕѢКЕСЕ ДА НЕ ТВОРЖ *ВОЛЖ* МОЖ НЪ *ВОЛЖ* ПОСЛАВЬШАГО МА ТѢ ΘΕΛΗΜΑ ΤѢ ΕΜΟΝ ΑΛΛΑ ΤѢ ΘΕΛΗΜΑ J6,38 Rad Dbm Dbj Kgr Kpat; ВЪ ДВОЕИ *ВОЛИ* ЕДИНЬСТВОУ РОДИЛА ЕСИ СЪДНА НАМЪ ИНОУЕДАГО ПРѢВѢУНАГО ДѢВѢО ЕН ДУСИ ΘΕΛΗΣΕСИ 128r21Zag, ВЪ ДВОЮ *ВОЛЮ* 107r31Šaf 142b1Orb, ВЪ ДВѢ *ВОЛИ* 70v4Hlud; ДА ЕСТЕ ЖЕ СЪВРЪШЕНИ ВЪ ТОНЖДЕ МЪСЛИ И ВЪ ТОН *ВОЛИ* ЕН ТѢ ΑΥΤΗ ΓΝΩΜΗ 1C1,10 Ohr Slep Str Karp Verk; *ВЛИ* ВО ЕГО КТО ПРОТНВНТЬ СΑ ΤΩ ΓΑΡ ΒΟΥΛΗΜΑΤΙ R9,19 Karp(bis) Slep(bis); РАЗЪМѢ *ВОЛА* НАШЖ ГКОСПОДН ТΗΝ ΠΡΟΘΕΣΙΝ ΗΜΩΝ comPs65,10 Bon Pog; АЗЪ РѢХЪ ѠРНИЖ СΑ ΒΕΖΟΥΜΝИМЪ ТИ Ѡ ΔΟΥΨЕ ΟΥΠΟΔΟУБИ СΑ *ВОЛИ* ЯКО ДРЕВЛЕ ИЗДРАИЛЪ ВЪЖСЪТЪВЪНЖ МАНЖ ПРОСЖДАЖ ВЕЗСЛОВЕСНО ПОХОТНИХЪ СТРАСТИ Ι ΒѢДИ ТΗΝ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ 96v8Zag; И НЕ БЖДИ МНѢ ПОДРАЖАТЕЛЬ СЛАБОМОУ И ГРѢШЬНОМОУ ГЛАГОΛΑЩОУ ВЪСЕГДА И НЕ ТВОРАЩОУ НИКОГДАЖЕ ΟΥΝΙΛЪ ΠΡѢДЛОЖΕΝΙΕΜЪ СЛАБЪ *ВОЛЕЖ* НЕ ИМАЩЕ ΠΟΚΑΝΙΑ НИ ΜΟΛΗΦΤΕΒΙ ЖЕ ΥΝΙΣΤΥ ΡΑΘΥΜΟΥ ΤΗ ΠΡΟΘΕΣΕΙ 188v15Les; ИЗЪ ДѢТЬСТВА ЖЕ ΜΙΡΑ ѠСТАΒЕЛЪ И ΧΡΗΨΤΑ ВЪЗЛЮБИВЪ ВСЕΑ *ВОЛЕЖ* И ВЪСЪТЪ ΜΝΗХЪ 78v16Stan; ПОЗНА ВО ЯКО ВЪОГЪ ПРЪВЖЖ *ВОЛА* ЯКО ΥΝΙΣΤΑ БѢ Ѡ ВЪКѢЖ ЗЛОВЪИ ТΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΓΝΩΜΗΝ comPs138,5 Bon Pog ♦ **БЛАГА(Я), ДОБРА(Я) ВОЛѢ:** ДАВ ВО ГКОСПОДЪЗ ΥΛΚѢЖКОУ ѠБОЕ И НА ВСѢ БЛАГАЯ ЗЕМЛА ЛΙΧΕΒΙ НЕ ΕΖΥΣΚΑΕΤ ΝЪ *ВЛА* *ВЛА*ГЪИ ΑΛΛΑ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ ΑΓΑΘΗΝ comPs14,5 Bon Pog; *ВОЛЕЖ* ВО *ДОБРОЖ* ΙΣΠΟΒѢДАЩЕИ СΑ ΠΡΗЖТИ ВЪΟΓΟΜЪ БЖДЖТ ΠΡΟΘΕΣΕΙ ΓΑΡ ΑΓΑΘΗ comPs27,7 Bon Pog; РЕВНОУИ ΤΟΓѢ *ДОБРѢИ ВОЛИ* ΜΙΜΗΣΑΙ ΑΥΤΟΥ ΤΗΝ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ 92v11Zag ♦ **ΒΕΖΑΚΟΝΗΝΑ(Я), ЛЬСТЪНА(Я), НЕУЪСТИВА(Я), ПОΓΑΝЪСКА(Я)** etc. **ВОЛѢ:** *ВОЛА* ΠΟΓΑΝΣΚΑ ΤВОРАЩЕ ΤѢ ΒΟΥΛΗΜΑ 1P4,3 Karp Slep; ЕГДА ѠМОУЪЗ ΧΛѢΒЪ ДАСТЪ НΟΥДѢ И ВЪЛИУИ ЕГО ΖΑΚΟΝΟΠΡѢΣΤЖΠΖНЖЖ И *НЕУЪСТИВЪЖ ВОЛА* ΔΥΣΕΒΗ ΓΝΩΜΗΝ comPs38,12 Bon

Pog; *ΛΒΣΤΖНЖЖ ВОЛА* ΜΈΝΗΤЪ ΝΕΙΣΤѢВΖΝΑΑΓΟ СЪВОРИЩА ТΗΝ ΔΟΛΕΡΑΝ ΔΙΑΝΟΙΑΝ comJon2,4/Ct Bon Pog; НЕ ΡΑΖΟΥМѢ ВО ЯКО *ΒΕΖΑΚΟΝΗЖ* ЕГО *ВОЛА* ГКОСПОДЪЗ СЪВѢДѢШЕ ΑΥΤΟΥ ΓΝΩΜΗΝ comPs35,3 Bon Pog; ΜΝΟΓΟΓΡѢШНО НАШЕ ЖИТНЕ И *ΝΕΠΟΚΑΒНЖА ВОЛА* ΨΕΔΡΟΤΑΜΙ ΒΑРИ ГКОСПΟДН Τὸν ΑΜΕΤΑΝΟΗΤΟΝ ΤΡѢΠΟΝ 20v6Grig 29r11Lobk 40a8Orb 1v18Hlud ♦ **ВОЛЕЖ МОЕЖ, ТВОЕЖ, СВОЕЖ, ЕГО Ѡо моја, Ѡвоја, своја, неѠова, соѠсѠвена волја:** ГКОСПΟДН *ВОЛЕЖ ТВОЕЖ* ΠΟΔΑЖДЪ ΔѢВΡѢТѢ ΜΟΕИ СΙΛЖ ΤΩ ΘΕΛΗΜΑΤΙ ΣΟΥ Ps29,8 Bon Pog Rdm Dēn; ΖΑΠѢВѢИ ТИ НЕ СΧΡΑΝΗХЪ *ВОЛЕЖ МОЕЖ* ВΛΑΔЪКЪКО ΓΝΩΜΗ ΕΜΑΥΤΟΥ 82v30Zag; *ВОΛΕЮ* ВО *СВОЕЮ* ΙΖВОЛИ ВЪЗЫТИ НА ΚΡЪВЪСТЪ ДА ΙΖΒΑΒИШИ ЮЖЕ СЪЗДА Ѡ РАΒΟΥΤΥ ВΡΑЖИЕ 37r2Stan; ДА ИЛИ *СВОЕЖ ВОЛЕЖ* ΠΡΗШЕЛЪ ЕСИ НА ΥΡЪНЪΥΣΤΕВО ΑΨЕ НЕ ΒИ ТИ СΑ ΚΛΟΥΝΙΛΑ СΙЦЕΒΑА ВЕΨЪ БЫТИ И ΠΟ ΝЖДИ ВΛѢЗЪЛЪ ЕСИ ΕΞ ΙΔΙΑΣ ΠΡΟΑΙΡΕΣΕѢΣ 26r10Les; ΧΡΗΨΤЪЗ ΚЪ ѠΤЪΨΟУ ЯКО *ВОЛЕЖ* ЕГО И *ВЛЕЖ* *СВОЕЖ* ΠΡΙΔЕ СΠΑΨТИ ΥΛΚѢЖКА ΒΟΥΛΗ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΕΚΟΥΣΙΑ ΓΝΩΜΗ comPs39,10 Bon Pog; С ΝΙΜΙ ВЪСѢΜΙ ΠѢВѢДИШИ ВЪЗЛЮБΕΛΕΝΝЕ ΔΑВШЕ СЕΒЕ ВЪСѢΜЪ СΡΔЪЦЕМЪ ΚЪ ВЪΟЖИЮ ΝΑΣΤΑΒΛΕΝΝЮ ΤΡЪΠΑЩЕ *ВОЛЕЖ* ЕГО ΠΡΟΜΕΝΕΙ ΤΩ ΒΟΥΛΗΜΑΤΙ ΑΥΤΟΥ 7v2Les; ВЪ ΡΑΖΕΟИНИУЖ ΜЪСЛИ ВΠΑΔЪШИ ΔΟΥΨЕ ΜΟΑ ΖѢЛО ΟΥΡΑΝΕΝΑ *СВОЕЖ* *СИ* *ВОЛЕЖ* ΠΡѢДА СΑ ΝΕΡΑΖΟΥΜΝΙΜЪ ВΡΑГОМЪ (ΕΞ ΟΙΚΕΙΩΝ ΠΤΑΙΣΜΑΤΩΝ) 88v26Šaf, *СВОЕЖ* *ВОЛЕЖ* 106r24Zag; ΖΑΝЕ ΔѢВΡΟΔѢТѢЛЪ ΠΡѢЦѢТЕ НА ΝΕΜЪ ΙΖ ΜΛΑΔΟСΤИ *СВОЕЖ* ЕГО *ВОЛЕЖ* ΕΚΟΥΣΙΑ ΤΗ ΓΝΩΜΗ 255v3Les ♦ **ΠΟ ВОЛИ Ѡо нечија волја; по чьей-л. воле; at somebody's will: – κατὰ τὸ θέλημα, κατὰ τὴν θέλησιν:** ЁКО ДА ΙΖΒΑΒИТЪ ΝΥ Ѡ ΝΑΣΤѢЩΑГО ΝΥ ВѢКА ΖЛА *ΠΟ ВОЛИ* ВЪΟΓΑ ѠΤЪΨΑ ΝΑШЕГО ΚΑΤΑ ΤѢ ΘΕΛΗΜΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΠΑΤΡѢС ΗΜΩΝ G1,4 Karp(bis)Π ΠΟ ΙΖВОΛΕΝНЮ Ohr, ΠΟ ΧѢТѢННОУ Slep Str Verk; ЁКО ΑΨЕ ΥΕСО ΠΡΟСНМЪ *ΠΟ ВОЛИ* ЕГО СЛОУШАЕΤЪ ΝΑСЪ ΚΑΤΑ ΤѢ ΘΕΛΗΜΑ ΑΥΤΟΥ 1J5,14 Karp; СЪΠΡΗΠΟСЛОУΨΣΤѢВѢЖЩОУ ВЪΟΓΟΥ ΖΝΑΜΕΝЪΜΙ И ΥЮДЕСЪИ И ΡΑΖΛИУЪΖНЪΙΜΙ СΗΛΑΜИ И ΔΟΥΨΑ СВАТА ДѢИАННЕМЪ *ΠΟ* СВОИ ЕГО *ВОЛИ* ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΥΤΟΥ ΘΕΛΗΣΙΝ Hb2,4 Ohr Slep Str Karp Verk ♦ **ВЪ ВОЛЖ:** НЕ К ΤΟМОУ ВЪ ΥΛΚѢЖЪΥСΚЫЖ ΠΟΧΟΤИ ΝЖ *ВЪ ВОЛА* ВЪΟЖИА

проуєє лѢТО ВЪ ПЛЪТИ ЖИВШЕ ἀλλὰ θελήματι θεοῦ
1P4,2 Karp Slep — Cf. ИЗВОЛЕНИЕ, ХОТѢНИЕ

2. *μοῦ, власиῦ, сiоособносiῦ; μοиць, власть, способность; power, capability; – θέλημα, iκανότης*: нж **КОЛѢ** НАША Ѡ БОГѢ ἢ iκανότης 2C3,5 Karp Ѡ доволѢ Slep; нз вѢ ЗАКОНѢ ГКОСПОДНИ **КОЛѢ** ЕГО И ВѢ ЗАКОНѢ ЕГО ПООУЧИТѢ СА ДЗНЗ И ПОШТЪ ТѢ ΘΕΛΗΜΑ Ps1,2 Bon Pog Dĉn; — ГКОСПОДУ В ГРОБѢ ТРИДНЕВНО **ВЛѢЖ** СЪМРТНОЖ ЕЖЖЕ СЪМИРИ ЗЕМНАЯ И НЕВѢСНАЯ τὸν ἀοίδιμον θάνατον comPs4,9 Bon ♦ **ПРѢДАТИ ВОЛИ** *daḗde na rasĭolaḗaḗe, ĭpredaḗde vo nechie vladeeḗe; predatĭ v voliu* (bibl.); *to delivere to the will* (bibl.); – *парадиδόναι τῷ θελήματι*: Ѡпоустѣ же имѢ разбойника въсажденаго въ темницѢ за крамољж и оубиѣство егоже прошахж а iκουcа **ПРѢДАСТЬ ВОЛИ** ихъ парѣдокев τῷ θελήματι αὐτῶν L23,25 Rad Dbm Dbj Krp136v4 Kpat Mkd Orb Hlud Ѡ **ПРѢДАСТ** lac. Krp109r8

3. *желба, ĭосакување, уḗодување; желание, хотение, угождение; wish, desire, satisfying; – αῖτημα*: пилатъ же посади **КОЛИ** ихъ быти τὸ αῖτημα αὐτῶν L23,24 Kpat Ѡ прошенiю Rad Dbm Dbj Krp136v1 Mkd Orb Hlud, lac. Krp109r5 ♦ **КОЛѢ ПЛЪТИ, ПЛЪТЬСКАЯ** **КОЛѢ** *ĭuelесna желба, ĭохоiа; плотское желание; violent, passion; – θέλημα τῆς σαρκός*: вѢ НИХЪЖЕ МЗИ ВЪСИ ЖИХОМЪ ИНОДГА ВЪ ПОХОТЕХЪ ПЛЪТИ НАШЕЖ ТВОРАЩЕ **БОЛА ПЛЪТИ** И ПОМЪШЛЕННОУ И БѢХОМЪ РОДОМЪ УДА ГНѢБОУ ЁКО И ПРОУНИ ПОИΟΥНТЕC ТΑ ΘΕΛΗΜΑΤΑ Τῆς σαρκός E2,3 Slep Karp; ВЪНЕМЛИТЕ И НЕ ТВОРИТЕ **БОЛА ПЛЪТЬСКИЖ** ДА НЕ БЕЗЪ ѠВѢТА ѠБРАЩЕТЕ СА ВЪ СТРАШНОЕ ѠНО СЖДИЩЕ 93v12Les — Cf. ВЪГОДИЕ, ЖЕЛАНИЕ, ПОХОТЬ, ПРОШЕНИЕ, ОУГОДИЕ, ХОТѢНИЕ • *ĭолза, корисiῦ; польза; profit; – τὸ σύμφορον*: ѡкоже и азъ вѢ васъ вамъ оугаждаѣхъ не нишъ своеж **БОЛА** ЗА МНОГЪХЪ ДА СПѢСѢХЪ СА ТѢ ΕΜΑΥΤΟΥ CΥΜΦΟΡΟΝ 1C10,33 Slep Ѡ польза Karp — Cf. ПОЛЬЗА, ПОТРѢБА ♦ **КОЛЖ СЪТВОРИТИ УḗОДИ, УḗОДУВА, УДОВОЛИ, УДОВОЛУВА; угодитĭ, угождатьĭ; to content, to satisfy; – θέλημα ποιεiν**: **БОЛА** БОЖИХЪ СА ЕГО **СЪВОРИТ** И МОЛИТЕЖ ИХЪ ОУСЛЪШИТЪ И

СПѢСѢТЪ жѢ θέλημα ... ποιήσει Ps144,19 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 7v7Les ♦ **КОЛЖ СЪТВОРИТИ, ТВОРИТИ, СЪВРЪШАТИ, СЪВРЪШИТИ, ИСПЛЪНИТИ** *врши /изврши, исполнува/испiолни (нечија) волја; исполнять/исполнить (че-л.) желание; to obey (somebody's) will; – τὸ θέλημα ποιεiν, ἐπιτελεiν, πληροῦν, τὴν ἐπιθυμίαν ποιεiν; τὸ θέλημα κά(μ)νω* (Krn): ѠБРѢТЪ ДѢВѢДА И ѠСЕОВА МЖЖА ПО СРДЦОУ МОЕМОУ ИЖЕ **СЪВОРИТЪ** ВЪСЖ **КОЛЖ** МОЖ ѡC ПОИѢСИ ПΑΝΤΑ ΤΑ ΘΕΛΗΜΑΤΑ ΜΟΥ A13,22 Ohr Slep Str Vran Karp, иЖЕ **СЪВОРИ** **КОЛЕЮ** МОЮ Verk; **СЪТВОРИТИ** **БОЛА** ТВОЖ БОЖЕ МОИ ВЪСХОТѢХЪ ТѢ ПОИѢСИ ТѢ ΘΕΛΗΜΑ ΣΟΥ Ps39,9 Bon Pog Rdm Dĉn; БОАШЕ ЖЕ СЕ ΕΔΑ ΚΑΚΟ ВЪЗМѢТЬ ВЪСПѢТЬ ИМѢНИЕ ЕГО ИЖЕ ΕΜѢ ДАШЕ ПРѢЗРА ВЪСА И БОГѢ И ДѢУШѢ И ВЪСХОТѢ **СЪТВОРИТИ** **КОЛЮ** ИХЪ НЕ ВЪЗМОЖЕ БО КРОМѢ КОЛЮ ЦѢРКВѢ **СЪТВОРИТИ** **КОЛЮ** СВОЮ ΚΑΙ ΕΒΟΥΛΗΘΗ ΝΑ ΚΑΜΗ Τὸν λόγον τους ... νΑ ΚΑΜΗ Τὸ θέλημα του 278r18.20Krn; БЛАГОСЛОВИТЕ ГКОСПОДА ВСА СИЛЪИ ЕГО СЛОУГИ ЕГО **ТВОРАЩЕ** **БОЛА** ЕГО ПОИΟΥНТЕC ТѢ ΘΕΛΗΜΑ ΑὐΤΟΥ Ps102,21 Bon Pog Rdm Dĉn; ВЪ Ѡ КЪЦѢ ДНАВОЛА ЕСТЕ И **КОЛЖ** КЪЦѢ ВАШЕГО **ТВОРИТЕ** ТѢC ΕΠΙΘΥΜΙΑC ΤΟΥ ΠΑΤΡὸC ὙΜῶΝ ΘΕΛΕΤΕ ΠΟΙΕIΝ J8,44 Rad Ѡ ПОХОТИ ... ХОЩЕТЕ ТВОРИТИ Dbm Dbj Krp, ХОТѢНИЕ ... ХОЩЕТЕ ТВОРИТИ Jon, ЖЕЛАНИЕ ... ХОЩЕТЕ ТВОРИТИ Kpat; ДОКОЛѢ ПРѢБЫВѢШИ НЕУИСТОМОУ ВРАГОУ ВЪИЖ **СЪВРЪШАЕШИ** ѠНОГО **БОЛА** ἀναιδῶς ἐπιτελῶν ἐκείνου τὸ θέλημα 117v5Les; ѡКО ДА НЕ ИМАМЪ НА МОЕМЪ СРДЦѢИ РАЗВѢ И СНЖ ПЕУАЛИ ДА ВИХЪ ТВОЖ **БОЛА** **СЪВРЪШИЛЪ** ἵνα σΑ θελήματα ἐπιτελῶ πάντοτε 177v18Les; АБѢ ѡКО ѠЦѢ БЛАГѢ И МѢЛОУСРДѢ ПОСЛЕТЪ СВОЖ БЛАГОУДАТЬ НА ПОМОЩЬ ТВОЖ И ВЪСА **БОЛА** ТВОЖ **ИСПЛЪНИТЬ** ПΑΝΤΑ ΤΑ ΘΕΛΗΜΑΤΑ ΣΟΥ ΠΛΗΡΟῖ 141v15Les ♦ **КОЛЖ ИМѢТИ, ДѢЯТИ, ТВОРИТИ** КОМОУ, УЕМОУ *се соiласува, одобрува; соглашатиcя, одобрять; to agree, to approve; – συνευδοкеiν*: оубо сѢВѢДѢТЕЛЬСТВОУЕТЕ И **КОЛЖ** **ИМАТЕ** ДѢЛОМЪ КЪЦѢ ВАШИХЪ ЁКО ТИ ОУБО ИЗЪБИШЪ А ВЪ ЖЕ ЖИДЕТЕ ИХЪ ГРОБЫ CΥΝΕΥΔΟΚΕIΤΕ L11,48 Dbm Krp Kpat Ѡ ВОЛИТЕ Rad Mkd, om. Dbj; ЁКО ОПРАВДАНИЕ БОЖИЕ РАЗОУМѢВАЖТЪ ВЪСѢКО ТАКОВАѢ ТВОРАЩЕ СЪМРЪТИ ДОСТОИНИ БЖДЖТЪ

нж и **БОЛА ДѢЖТЪ** ТВОРАЩИМЪ *συνευδοκοῦσιν* R1,32 Slep, **БОЛА ТВОРАТЬ** Карп — Cf. ВОЛИТИ sub 2
 ♦ **ВОЛЖ ДАЯТИ** *οχραβрува, ἰοῦῖῖικнува; бодритъ кого-л., подстрекать; to encourage, to incite; – ὑνωμοδοτεῖν*: много рече на люди жидовьскыа кззноваша вразѣ **БОЛА ДАЖИЕ** ДРОУГЪ ДРОУГОУ ТАКО Я БЖ ПОТРЕБИЛИ *ὑνωμοδοτοῦντες* comPs82,4 Pog, **БОЛЕЖ** (sic) **ДАЖИЕ** ДРОУГЪ ДРОУГОУ КАКО Ж БИШЖ ПОГОУБИЛИ Вон; всѣхъ словомъ наказоуетъ яко ѿкъць любовь храна сѣрномъ любовнымъ **БОЛА** же всѣмъ **ДАЖ** ПРИДСѢТЕ УДА ВСЛЫШѢТЕ И АЗЪ НАКАЖЖ ВЫ СТРАХОУ ГОСПОДНЮ 77v21Les ♦ **ВОЛѢ ЕСТЬ** *υῡδοно e, ῖοδι; нравится (что-нибудь кому), нравиться; to be acceptable; – εὐάρεστον εῖναι*: искъшаще что **ЕСТЬ** **ВОЛѢ** ГОСПОДНѢ *τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ* E5,10 StrII **ЕСТЪ** ГОДѢ Ohr Slep Karp Verk(bis) — Cf. ГОДѢ (~ БЗИТИ), ОУГАЖДАТИ, ОУГОДИТИ

4. **бла̀воление, милосѣ; благоволение, милость; goodwill, mercy; – εὐδοκία, θέλημα**: ен шкъуе яко тако быскъ **ВОЛѢ** прѣдъ товож *εὐδοκία* Mt11,26 Rad Dbj KpatII **БЛАГОВОЛЕНИЕ** Krp Mkd; тзи бо наркѣуеши са **ВОЛѢ** МОѢ И ЗЕМѢ ТВОѢ ВЪСЕЛЕНАѢ *Ѣ*КО БЛАГОИЗВОЛИ ГОСПОДЪ ВЪ ТЕБѢ *θέλημα ἐμόν* Is62,4 Grig Lobk Orb Hlud; яко гнѣвъ въ жарости его и животъ въ *βλῖ* его τῷ θελήματι αὐτοῦ Ps29,6 Вон Pog Rdm Dĉn; въ людехъ вѣрнихъ въ тѣхъ бо **ЕСТЪ** **ВОЛѢ** вожня τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ comPs149,4 Вон Pog; велня дѣла *господнѣ* изискана во всѣхъ **ВОЛѢХЪ** его εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ Ps110,2 Вон Pog DĉnII **ДѢЛѢХЪ** Rdm ♦ **ВОЛЕЖ БОЖИЖ** *ἰο βοжја волја, со божја милосѣ*: не своеж бо в силож прижшж земля *ωβѣщанзж* нз *влѣж вожнеж* *θελήματι* *θεοῦ* comPs43,4 Вон Pog; тогда же помѣнж **ВОЛЕЖ** *вожіеж* старѣн[ши]на *υρ̄п̄уна̄м̄* прѣпкодобнаго *ἰωсіфа* 265v12Les; пасѣте стадо ваше *вогдоу* съблюдающе е не нждеж нж **ВОЛЕЖ** *вожнеж* *μη ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως* *κατὰ θεόν* 205r16Les ♦ **БЗИТИ ВЪ ВОЛИ** *e во (божја) милосѣ*: сирѣуз притагни ма страхомъ твоимъ да яко и сзгвожденъ неподвижимъ *бждж* *вз воли* *твоен* *ὦν ἐν τῷ*

θελήματι σου comPs118,120 Вон Pog — Cf. **БЛАГОВОЛЕНИЕ, БЛАГОРАЗОУМНЕ, ИЗВОЛЕНИЕ** KSM СП

ВОЛАСЛОУЖЕНИЕ, -ня п.

(Slep) Карп

своевольно бла̀очесѣ; самовольное служение; will worship; – ἐθειλοθησκία: ѣже сжть слово имаща прѣмждрость въ **ВОЛАСЛОУЖЕНІѢ** смѣренож мждростна и невѣрженнемъ тѣлоу *ἐν ἐθειλοθησκία* C2,23 Карп, въ **ВЕЛЗСЛОУЖЕНИ** (sic) и смѣренождрзствн Slep – EХH SM(волеcлоужение) ЗР

ВОНИПАТЪ Hlud v. ВОНИФА(Н)ТЪ

ВОНИФАНТИИ v. ВОНИФА(Н)ТЪ

ВОНИФА(Н)ТЪ, -а, ВОНИФАНТИИ,

-ня m. nom. propr.

etiam **ВОНИФАНТИЕ**, -ня Stan, **ВОНИФАНТИА**, -на Krp

kalKrp kalOhr kalSlep trHlud Stan

Вонифациј; Вонифатий; Boniface;

– **Вонифатіос**: мчк, †290 во Тарсос Киликиски (Мала Азија) при имп. Диоклецијан, 19.Dec. (in Stan etiam 20.Dec.): *Ϝ*и *сѣвѣтаго мж̄ӯєнӣка* **ВОНИФАНТИХЪ** *τοῦ ἀγίου μάρτυρος* *Вонифатіου* 147v15Krp, sim. *евтоха* и **ВОНИФА**^Т *Вонифатіου* 91r18Ohr, **ВОНИФАНТА** 116r1Slep, sim. **ВЕНИФАНТА** и *ѣрмолы* 91r27Stan; въ тѣждѣ денкъ (20.Dec.) *страхъ* *сѣвѣтаго мж̄ӯєнӣка* **ВОНИФАНТИА** *тън бѣ* въ *цѣсарство* *диоклантиане* 92r14Stan; *ѣвламьпне* *прѣблажене* **ВОНИПАТЕ** *хр̄ис̄кто̄въ* *мж̄ӯєнӣуе* 176r38Hlud

S(ВОНИФАТЪ) M(ВОНИФАНТИИ) ЗР

ВОНИФАТЪ v. ВОНИФА(Н)ТЪ

ВОНѢ, -а f.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Ohr Slep Str Karp Verk orDĉn Parim Triod Vtš Stan Les Krn

1. **миризба; запах; smell; – ὀσμή, ὀσφρησις, εὐωδία**: швонѣ риззи его **ВОНА** и *благословн* *ἰ*

ΒΟΑΖΑ ὡ ραχавы ΒΟΩΖЬ же рoди швыда τὸν Βοός ... Βοός Mt1,5 Jov, **ШВОАЗА** ... **ΒΟΩΖΥ** Stm, **ΒΟΩΖΑ** ... **ΒΟΩΖЬ** Krp Mkd – ECH

KS

СП

ΒΟΣΚΥ, -Α m.

psStr psKarp Psalt comPsalt Parim trOrb Stan prolVtš
Les Krn

восок; воск; wax; – κηρός; кері (Krn):
яко таять **ΒΟΣΚΥ** шть лица шгнѣ тако да
погыбнѣтъ грѣшници шть лица вѣжина κηρός
Ps67,3 Bon Pog Dčn, **ΒΟΣΟΚΥ** Rdm, sim. 1v19Karp
87v24Str; взытъ срѣдыце мое яко **ΒΟΣΚΥ** таж
по срѣдѣ чрѣва моего κηρός Ps21,15 Bon,
ΒΟΣΚΥ Pog; погыбощ яко и **ΒΕСКЬ** шгнемѣ κηρός
comPs57,9 Bon Pog; горзи яко **ΒΟΣΚΥ** растааш
са ὡ лица гѣспoднѣ κηρός Ps96,5 Bon Pog Dčn,
ΒΟΣΟΚЬ Rdm; яко **ΒΟΣΚЬ** свѣтитъ медь же
ради да оусладить горестъ възкоушенною кері
118v11Krn; и вьнегда томоу шю прострышоу и
слѣзѣ рѣкоу мьчю двигшоу възврати се
желѣзо и растаа се яко **ΒΟΣΚΥ** 206b18Vtš, sim.
287r17Stan

KSM

СП

ΒΟΣΟΡΑ, -ΖΙ f., nom. propr.

Parim

Βοσoρα; Βοσoρα; Βοsorra; – Βόσoρρα:
майка на Јов: бѣше емоу прѣжде има ишвавъ ...
бѣше тз оубо ὡ шкѣца фариса ὡ сѣиновѣ
исавовѣ ишвовѣ сѣиновѣ ὡ мѣтѣре **Βοσoρζι**
ѣко взыти емоу патомоу ὡ аврама Βοσόρρας
Job42,17 Grig, **Βοζορζι** Hlud, **Βοσορρy** Lobk,
ΒИCOPPЫ Orb – ECH

S

СП

ΒΟΣΟΡΟΒΥ adj. poss.

Slep Karp

Βοσορoв, на Βοσορ; Βοσορoв; Βοsor's;
– **τoυ Βοσόρ:** Βοσορ – халдејска или арамејска
форма на името Βοορ, татко на претскажувачот
Βалаам: штабелѣше правзи пжтѣ заблѣдиш
послѣдовавши въз пжтѣ Βалаамовѣ **Βοσορoва**
иже мзѣж неправеднѣ възлюбн тῆ ὀδῶ τoυ

Βαλαάμ τoυ Βοσόρ 2P2,15 Slep, послѣдовавъше
пльти (sic) ΒΑΛΑΑΜΛΛΑ И **Βοσορoвoмь** Karp – ECH
— Cf. **ΒΕΟΡΟΒΥ**

S

СП

ΒΟΣΟΡΥ, -Α m., nom. propr. loci

Parim

Βοσορ, Βοσoυρα, Βοsυρα; Βοσορ, Βοsτρα,
Βοsτρα; Βοsrah, Βοsτρα; – Βοσόρ: г. во Едом,
југоист. од Мртвото Море, престолнина на На-
батејското царство, подоцна на рим. провинција
Арабија, денешна Бусеира (el-Busseireh): кто сѣ
пришедѣ изъ едема брошеніе ризамѣ егo ὡ
Βοσορα ἐκ Βόσορ Is63,1 Grig Lobk Orb Hlud – ECH
— Cf. **Βοστρѣскѣ** (градѣ ~)

S

ЗР

Βοστρѣ, -Α m., nom. propr.

Stan

ΑΝΤΙΠΑΤΡѢ ΒοστρѢ Αντιπαιτρ од
Βοsυρα, Βοsυριец; Антипатр, еп. Βοстры;
Antipater, bishop of Bostra; – : именување на
преп. Антипатр, еп. на г. Востра, Палестина, †
V век, 13.Iun. и во Сирна сабота: памѣтъ
прѣподѣбнаго шѣца нашего **ΑΝΤΙΠΑΤΡΑ**
Βοsτρα и сѣвѣтѣго мжѣчѣнѣка трифoлиѣ
245r15Stan – ECH — Cf. **ΑΝΤΙΠΑΤΡѢ** sub 2

Ø

ЗР

Βοστρѣскѣ, -ΖΙΝ adj.

Stan

Градѣ Βοστρѣскѣ Βοsυρα, Βοsυρα;
Βοsτρα, Βοsτρα; Βοsτρα, Βοsrah; – :
престолнина на рим. провинција Арабија,
денешна Бусеира: послѣдѣ ѣпѣскѣпѣ бывъ
Градѣ Βοστρѣскаго страны аравинскыѣ оуѣа
ш имени гѣспoдѣ нашего иcѣуχѣрѣcтѣа
101v21Stan – ECH — Cf. **Βοσορѣ**

Ø

СП

ΒΟΤΑΝΙΑΤΥ, -Α m., nom. propr.

Krn

Βοιτανιαιυ; Βοτανιαυ; Βοτανιατος;
– **Βοτανιατης:** именување на имп. Никифор III

Вотанијат (1078–1081): въ време царствѣа царя никѣфора нарицаемомъ **БОТАНИАТЪ** бѣ некто мнихъ еѹфиміе зовомъ въ сѣверою горѣ Βοτανιάτου 242r13Krn – ЕХН

∅

СП

БОѲА 68v11Stan v. ***ВОИТАЗАТЪ**

БРАБИ, -нѣ m.

comPsalt

вραπεцъ; воробей; sparrow; – στρουθός: и **БРАБИ** послѣдоужть еи присно яко любаше ѿ οἱ στρουθοί comPs103,17 Pog, (**БРАБИ**)и Bon – ЕХН KSM

СП

БРАВНА, -нѣ f.

Ohr Slep Str Verk

цена, награда; награда, приз; prize, reward; – βραβεῖον: не вѣсте ли яко текжшии въ стадии вси оубо текжтъ единъ же приемлетъ **БРАВНА** τὸ βραβεῖον 1C9,24 Ohr Slep Str Verk (вѣ)нецъ Karp; по блудениоу гона **БРАВНА** възшиѣго званиѣ вожитъ τὸ βραβεῖον Ph3,14 Slep знаменниоу Karp – ЕХН — Cf. вѣньць, знаменне SM

СП

БРАГОВЪНЪ, -зи adj.

comBon

вражју, неїријѣиелски; вражеский, враждебный; hostile, inimical; – τῶν ἐχθρῶν: егда бо видатъ н(зи) брази наши въ дрезвннимъ чиноу постзидатъ са падаетъ бо **БРАГОВНА** сила τῶν ἐχθρῶν comDn3,44/Ct Bon – ЕХН — Cf. бразни, бразьдѣбънъ, бразьдѣнъ, ненавистънъ

∅

СП

БРАГЪ, -зи m.

Evang Apost Psalt comPsalt orDĉn Parim Triod Viš Stan Les Krn

1. **враѣ, неїријѣиел; враг, неприятель; epetu, foe; – ἐχθρός, ὁ θλίβων:** възлюбши ближнѣго своего и възненавидши **БРАГА** твоего τὸν ἐχθρόν σου Mt5,43 Rad Stm Jov Krp Krat Mkd; любите **БРАГЫ** ваша τοὺς ἐχθρούς

ὁμῶν Mt5,44 Rad Stm Jov Krp Krat Mkd; сѣди ѿ деснѣ мене донздеже положъ **БРАГЫ** твоѣ подножие ногама твоима τοὺς ἐχθρούς Hb1,13 Ohr Slep Str Karp om. Verk; да постзидатъ са и сматжтъ са въси **БРАЖИ** мои οἱ ἐχθροί μου Ps6,11 Bon Pog Dĉn; **БРАГЪ** ѣстъ воженъ зане сжботъ разарѣтъ ἐχθρός comPs70,11 Bon Pog; сѣдне неприязнинъ **БРАЖЕ** всѣкож правдѣи не прѣстаеши развращаѣ жти г(спод)нж правзжж ἐχθрѣ A13,10 Ohr Slep Str Vran Karp Verk; тѣ оупнижитъ **БРАГЫ** нашѣ τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς Ps59,14 Dĉn стжжжжжжж Bon Pog, стажжжж Rdm ● *fig.* люти бо сжтъ **БРАЖИ** грѣсѣи ѹловѣкоу ἐχθροί comPs6,8 Bon; како въ плѣты сжще бесплѣтнж **БРАЖИ** повѣдили есте τὸν ἄσώματον ἐχθρόν 79v25Zag 97b27Orb 21v17Hlud — Cf. неприятель, сѣтжжаа (сѣтжжати) ● *spec.* ѣвол, враѣ, бес; дѣвол, враг, бес; devil, demon; – ἐχθρός, διάβολος, δαίμων: волеж си владѣко жлзѹ и ѿцѣта (sic) вкоуци г(спод)и да мое оусладиши вкоушение прѣстжпное прѣлестнж х(рист)ѣ лжабаго **БРАГА** 36r24Zag; поношаахъ бо **БРАЖИ** ѹловѣкоу моу дащоу пришествию х(ристо)воу οἱ δαίμονες comPs88,52 Bon вѣси Pog; спжсти и помжловати желажшихъ тебе присно понеже дръжимъ ѣсмь нечистымъ **БРАГОМЪ** стжжжжж ми присно и възъпжж въ ноши и въ дѣни тоу миароу ἐχθроу 174v16Les — Cf. вѣсѣ sub 1, дѣволъ, неприязнъ

2. **неїријѣиел (во биѣка), їроїивник; неприятель, военный противник; epetu, adversary; – ἐχθρός:** брани бо и сжпи ѣдѣахъ оубиваемзихъ ѡтѣ **БРАГЪ** ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν comPs78,2 Bon; яко приджтъ денне и шблжжати и **БРАЖИ** твои ѡкржж ѡ тебѣ и шбиджтъ тѣ и ѡкроуатъ тѣ въсждоу οἱ ἐχθροί σου L19,43 Rad Dbm Dbj Krp Krat — Cf. противъникъ, сжпостатъ, сжпостатъникъ

KSM

СП

БРАЖАЛЪНИЦА, -нѣ f.

Krn

маїейсница, ѣиѣчка, їрейскажувачка; колдуня, предсказательница; sorceress,

prophetess; – *μάντισσα*: ПАДѢ ДОЛѢ И ѠТОЛѢ ДОСПѢ ДО СЪМРЪТИ И ПОСЛА УЛКОВѢЦЫ ПОИТИ ОУ ЕДИННОИ *вРАЖАЛЪНИЦИ* ДА ВЪПРОСЕТЬ Ю АЩЕ ХОЩЕТЪ ВЪСТАТИ *μάντισσαν* 233r16Krn – ЕХН — Cf. ВЛЪХВОВАЛЪНИЦА

М

СП

ВРАЖАТИ, -жж, -жаetz ipf.

Krn

ḡaiia, вража, ḡрави маḡија; колдовать, волхвовать, ворожить, задать; to practise magic, sorcery; – *μαντεύω*: ГДЕ СЖТЬ НѢКЫЕ СТАРИЦЕ ИЖЕ БАЮТЬ ИЖЕ УАРЮТЬ ИЖЕ *вРАЖАЮТЬ* *μαντεύουσι* 45r6Krn – ЕХН — Cf. БАЯТИ, ВЛЪХВОВАТИ sub 1, ГАТАТИ, КОРЕНИЕ (ТВОРИТИ ~), УАРОВАТИ

М

СП

ВРАЖДАТИ Slep v. ВРѢЖДАТИ

ВРАЖНИ adj.

Jov Rad Krp Krat Mkd Karp Psalt psGrig psHlud Triod Viš Stan Les Krn

од неḡријаиелoи, неḡријаиелски, вражѣи; врага, врагов (gen.), вражеский, враждебный; inimical, hostile, unfriendly; – *τοῦ ἐχθροῦ*: СЕ ДАХЪ ВАМЪ ВЛАСТЬ НАСТЖПАТИ НА ЗМНА И НА СКОРЪПИЖ И НА ВЪСЖ СИЛЖ *вРАЖНИ* *τοῦ ἐχθροῦ* L10,19 Rad Jov(bis) Krp(ter) Krat MkdII врага Dbm Dbj; и нѢСИ МЕНЕ ЗАТВОРИЛЪ В РЖКАХЪ *вРАЖНИАХЪ* *εἰς χεῖρας ἐχθροῦ* Ps30,9 Bon Pog Rdm Dĉn; отъ СТРАХА *вРАЖНИ* ИЗЪМИ ДОУШЖ МОЖ *ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ* Ps63,2 Bon Pog Rdm Dĉn; и прѢДАСТЪ ... ДОБРОТЖ НХЪ ВЪ РЖЦѢ *вРАЖНИ* *εἰς χεῖρας ἐχθροῦ* Ps77,61 Bon Pog Rdm Dĉn ● *spec. ѡволски, на ѡволои; дявольский, дявола (gen.); devilish, diabolical*; – *τοῦ πονηροῦ, τοῦ δαίμονος*: и щИТЬ ВѢРЫ ПРИЕМШЕ ИМЖЕ ВЪЗМОЖЕТЕ ВСА СТРѢЛЫ *вРАЖНИ* РАЖДЕЖЕН(Ы) (ОУ)ГАСИТИ ТѢ БЕЛЖ ТОḡ ПОНΗΡΟḲ Е6,16 KarpII непРИАЖНИНЪНИ Оhr Slep Str, непРИАЖНЪНЫ Verk; ВОЛЮЮ БО СВОЮЮ ИЗВОЛИ ВЪЗЫТИ НА КРЪВЪСТЬ ДА ИЗБАВИШИ ЮЖЕ СЪЗДА Ѡ РАБОТЫ *вРАЖНИ* 37r4Stan 11lr17Karp; и ПАЧЕ ЖЕ ШБЛНУИТИ ХЫТРОСТИ

вРАЖИЕ *τοῦ δαίμονος* 8v22Krn — Cf. ВѢСОВЪНЪ sub 1, ВѢСОВЪСКЪ sub 1, ВѢСЪНЪ sub 1, ВѢСЪСКЪ, ВРАГОВЪНЪ, ВРАЖЪДЪБЪНЪ, ВРАЖЪДЪНЪ, ДЕМОНЪНЪ, ДЕМОНЪСКЪ, НЕПРИАЖНИНЪ, НЕПРИАЖНЪНЪ

KSM

СП

ВРАЖЪБЪНЪ Viš v. **ВРАЖЪДЪБЪНЪ**

ВРАЖЬДА, -зи f.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Ohr Slep Karp Verk comPsalt Parim Šaf trOrb trHlud Viš Les Krn

неḡријаиелcиво, злоба, омраза; вражда, злоба, ненависть; enmity, hostility, malice; – *ἐχθρα*: ЛЮБОДѢИ И ЛЮБОДѢИЦЖ НЕ ВѢСТЕ ЛИ ТКО ЛЪБЫ СВѢТА СЕГО *вРАЖДА* ВКОГЮУ ЕСТЬ *ἐχθρα* Ja4,4 Karp; и СЪМИРИТЪ ШБА ВЪ ЕДИНО ТѢЛО ВКОГЮУ КРЪВЪСТОМЪ ОУБИВЪ *вРАЖДА* НА НЕМЪ *ἀποκτείνας τὴν ἐχθραν* E2,16 Ohr Slep Karp Verk; СВОЕЖ БО СИЛОЖ ХРИСТЪ РАЗОРИ СРѢДОСТОАНИЕ *вРАЖДИ* И СТВОРИ ШБОЕ ЕДИНО ЕЖЕ ЕСТЪ МИРЪ *τὸ μεσότοιχον τῆς ἐχθρας* comPs121,7 Bon Pog; ДРЕВНАА *вРАЖДА* АДАМОВА РАЗДРѢШАЕТ СЕ *τῆς παλαιᾶς ἐχθρας* 1r16Krn — Cf. ВРАЖЪДЕНИЕ, ЗЪЛОБА, НЕНАВИДѢНИЕ, НЕНАВИСТЬ, ПИЗМА ♦ **ВРАЖЪДЖ ПОЛОЖИТИ, ВЪЛОЖИТИ** *внесе неḡријаиелcиво, омраза: враждж положж* межж товоа и междоу сѢМЕНЕМЪ *εἰς ἐχθραν* *θήσω* Gn3,15 Grig Lobk Orb; врагъ се ПРИГОТОВИЛЪ ЕСКЪТЪ ИАКО ДА *вРАЖДА* *вЛОЖИТЬ* междоу НАМА *ἐχθραν* *βάλλη* *μεταξὺ ἡμῶν* 52r2Les ♦ **ВРАЖЪДЖ ИМѢТИ, ДРЪЖАТИ, ПОМЪНѢТИ, ХРАНИТИ** *чувcивува злоба, омраза кон некозо, мрази; питать злобу, ненависть к кому-л., ненавидеть, враждовать; to have enmity towards, to bear a grudge, to hate*; – *ἐν ἐχθρα εἶναι, ἐχθραν ἐχεῖν, κρατεῖν, φυλάσσειν, μνησικακεῖν*: прѢЖДЕ БО ВѢСТА *вРАЖДА* *ИМЖИ* межж собож *ἐν ἐχθρα ὄντες* L23,12 Rad Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd Orb Hlud; ѠВѢЩА АННА *вРАЖДА* *ИМЖИ* СЪ НИМИ ТОЛНКО ИЖЕ НЕ МОГОХЪ ВИДѢТИ ЕГО прѢДЪ СОБОЮ *ἐχθραν* *πολλὴν εἶχα* *μὲ αὐτοῦς* 246v10Krn; СЪ БОГЪМЪ ЛИ *ДРЪЖИШИ* *вРАЖДА* СЪ ЦАРА ЛИ ИМАШИ ПИЗМЪ *μὲ τὸν θεὸν* *κρατεῖς ἐχθραν* 205r8Krn; ДРЪЗЪ И ШПЛАЗНЕЪ И ГРЪДЪ ГОУБИТЕЛЪ НАРИЦАЕТЪ СѢ А ИЖЕ *вРАЖДА* *ПОМНИТЪ*

ВРАЖЬДЬБЬНЪ

ВРАТА

ВРАЖЬДЬБЬНЪ, -ЪИ adj.

Vtš

неїријайїелски, ѿгубен; неприятельский, враждебный, пагубный; enemy, hostile, inimical;
 – : пришьдѣ къ владѣцѣ съкроушити свою
вРАЖЬБНОЮ (sic) ГЛАВКОУ 121a9Vtš • *fig.* просїа
 вѣжѣстеною силою **вРАЖЬБНИ** нашъ ѿети
 грѣхъ 121c3Vtš – ЕХН — Cf. враговьнъ, вражини,
 враждьдънъ, ненавистьнъ

М

СП

ВРАЖЬДЬНИКЪ, -А m.

comPsalt

*їресїайїник, разбојник; преступник, раз-
 бойник; wrongdoer, offender; – каκοῦργος:* ѿко
 ѹловѣка ради поношенїе приѣмлетъ христѣ
 ѿко **вРАЖЕДНИКЪ** распат са ѿко злодѣи ѿс
 каκοῦργος σταυροῦται comPs68,20 Bon Pog – ЕХН
 — Cf. зълодѣи, прѣстѣпникъ, разбойникъ

М

СП

ВРАЖЬДЬНЪ, -ЪИ adj.

comPsalt

*неїријайїелски, злонамерен; неприятель-
 ский, враждебный; hostile, inimical; – ἐχθρός:*
вРАЖЕДЗНИ во вѣшж жзѣци иногда христѣ
 кзѣнѣ же срдьца ихъ съпадѣ вѣрож к вогѣу на
 мѣсто ἐχθρά comPs44,6 Bon Pog – ЕХН — Cf. вра-
 говьнъ, вражини, враждьдъбьнъ, ненавистьнъ

М

СП

ВРАНОВЪ adj. poss.

Psalt

їавранов, од їавраної; вороний; raven's;
 – τῶν κοράκων: дажцааго скотомъ пищж имъ
 и птенъцемъ **вРАНОВОМЪ** призѣважцимъ и тоїс
 νεοσσοїс τῶν κοράκων Ps146,9 Bon Pog Rdm Dčn
 – ЕХН — Cf. врановьскъ

SM

СП

ВРАНОВЬСКЪ, -ЪИ adj.

comPsalt

їаврански, на їавраної; вороний;
raven's, corvine; – τὸν κόρακα: • *fig.* неѹнстѣ

во законѣ **вРАНОВЪСКЪ** пищж же дастъ имъ
 себе христѣ ὁ νόμος καλεῖ τὸν κόρακα
 comPs146,9 Bon Pog – ЕХН — Cf. врановъ

Ø

СП

ВРАНЪ, -А m.

Dbj Rad Kp Krat Mkd Psalt comPsalt Parim Vtš Stan
 Les Krm

врана, їавран; ворон, ворона, грав;
raven; – κόραξ: смотрите **вРАНЪ** ѿко не сѣжть
 ни жнжть τὸς κόρακας L12,24 Rad Dbj Kp Krat
 Mkd¶ пътица Dbm; **вРАНИ** во и сжпи ѿдѣахж
 оубиваемъиъ ѿтѣ врагъ ої κόρακες comPs78,2
 Bon; и посла **вРАНА** видѣтти (sic) аще естѣ
 оустѣпило водѣ τὸν κόρακα Gn8,7 Lobk, **вРАНЪ**
 Grig Orb Hlud; глава же ѿго не шбрѣташе са по
 семь шбрѣте са на дрѣвѣ лежжши **вРАНА**
 стоаща врьхъ и играаща 85r18Stan; и принде
вРАНЪ носѣ хлѣбъ цѣль и дасѣтъ има
 114v2Stan • *fig.* орнеѣ **вРАНЪ** естѣ соѹхъ
 мрзѣтѣвъ κόραξ comPs82,12 Bon Pog

НОШЬНЪИ ВРАНЪ уїика; филин; eagle-owl;
 – **νυκτικόραξ:** вѣхъ ѿко и **ношнѣи вРАНЪ** на
 нѣриши νυκτικόραξ Ps101,7 Bon Pog Rdm Dčn – ЕХН
 KSM

СП

ВРАТА, -Ъ n. pl.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan
 prolVtš Les Krm

Forma вРАТА, -Ъ f. in Krm

врати, їорѣа; ворота, дверь; gate, door,
portal; – πύλη, πυλών, θύρα; πόρτα (Krm):
 лежаше при **вРАТѣХЪ** его гноннѣ прѣс τὸν
 πυλῶνα αὐτοῦ L16,20 Rad Dbm Jov Kp Krat,
 прѣдѣ **вРАТИ** его Mkd; и шедьшоу же емоу въ
вРАТѣ оузрѣ и дроугаа εἰς τὸν πυλῶνα Mt26,71
 Rad(bis) Dbj Jov(bis) Kp(bis) Krat, къ **вРАТОМЪ** Mkd;
 и абыне събрашж са мнозы ѿко к томоу ни
 вѣмѣшати са ни при **вРАТѣХЪ** и глаголааше
 нмѣ слово τὰ πρὸς τὴν θύραν Mc2,2 Jov¶ прѣдѣ
 дверми Dbj Kp, при дѣврехъ Rad Krat Mkd; ѿко
 да вѣзѣшж всѣ хвалѣи твожъ въ **вРАТѣХЪ**
 дѣшери синовѣи ἐν ταῖς πύλαις Ps9,15 Bon Pog
 Dčn; придеѣта въ **вРАТѣ** желѣзнаѣ вѣводжша въ

ΓΡΑΔΞ επί τήν πύλην τήν σιδηράν A12,10 Ohr Slep Str Vran, къ **БРАТОМЪ** Kapr] om. Verk; и ПРИДЕ ВЪ **БРАТА** ΓΡΑΔΞ εἰς τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως 3Rg17,10 Grig Lobk Orb Hlud Vtš; аще ИЗГОНИШИ ЕГО ѿ ЕДИНА **БРАТА** ѿ ДРЪГОЮ ГР(Е)ДЕТЬ ἀπὸ τήν μιάν θύραν 70v8Krn ♦ **ΒΡΑΤΑ ΒΕΝΙΑМИНОВА, ΒΡΑΤΑ ΠΡΖΒАΙΑ, ΒΡΑΤΑ ЖГЪЛЪНАΙΑ** имиња на ерусалимските порти: и НА МЪСТИА ПРЪБЖДЕТЪ ѿ **БРАТЪ ВЕНЪАМИНОВЪ** ДО МЪСТА **БРАТЪ ПРЪВЪИХЪ** и ДО **БРАТЪ АГОЛНЪИХЪ** ἀπὸ τῆς πύλης Βενιαμίν ἕως τοῦ τόπου τῆς πύλης τῆς πρώτης, ἕως τῆς πύλης τῶν γωνιῶν Zch14,10 Grig Lobk • *fig.* ПОДВИЖАИ СА ВЪНИТИ СКОЗЪ ТЪСНАѢ **БРАТА** διὰ τῆς στενῆς θύρας L13,24 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; ВЪШЕДЪШЕ БО ЖЪЗЪЦИ ВЪ **БРАТА** ВЪРНАИА ИСПОВѢДАШЪ СА и СЪП(А)СОШЪ СА τὰς πύλας τῆς πίστεως comPs117,19 Bon Pog; и ПРИБЛИЖИШЪ СА ДО **БРАТЪ** СМРЪТЪНЪИХЪ ἕως τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου Ps106,18 Bon Pog Rdm Dčn; СИ **БРАТА** Γ(О)СП(О)ДНѢ ἡ πύλη 61v1Grig 95r19Lobk 142d9Orb 71r7Hlud; ЦѢСАЮЖЕ НЕДЖГОУИЩОУ и къ **БРАТОМЪ** АДОВОМЪ ПРИБЛИЖАЩОУ СА и ВЪСКРѢСИ и 241v22Stan — Cf. ДВЪРИ

Nota: БРАТА ЗАБРАЛЪНАИА pro τεῖχος: НА КРАИХЪ ЖЕ **БРАТЪ** ЗАБРАЛЪНЪИХЪ ПРОПОВѢДАЕТЪ СА τειχέων κηρύσσεται Pr1,21 Lobk] СТѢНЪ ЗАБРАЛНЪИХЪ Grig Orb
KSM CP

ΒΡΑΤΑΡΙЦΑ, -А f.

Dbj
вратиарка; привратница; female door-keeper; - ἡ θυρωρός: ρ(Е)УЕ **БРАТАРИЦИ** ВЪВЕДИ ПЕТРА τῆ θυρωρῶ J18,16 Dbj] ДВЪРЪНИЦИ Rad Dbm Jov Krp; ГЛАГОЛА **БРАТАРИЦА** ПЕТРОВИ ἡ θυρωρός J18,17 Dbj] ДВЪРЪНИЦА Rad Dbm Jov Krp — EXH — Cf. **ΒΡΑΤΑΡЪНИЦА, ΒΡΑΤЪНИЦА, ДВЪРЪНИЦА**
KSM CP

ΒΡΑΤΑΡЪ, -РЪ m.

Dbm Dbj Rad Krat Mkd trOrb Les Krn
вратиар, сѣражар; привратник, сторож у входа; door-keeper, gate-keeper; - θυρωρός;

портάρης (Krn); СЕМЪ ДВОРЪ **БРАТАРЪ** ѿБРЪЗАЕТЪ ὁ θυρωρός J10,3 Rad] ДВЕРЪНИКЪ Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat; **БРАТАРЪ** ПОВЕЛИТЬ ДА БДИТЬ τῶ θυρωρῶ Mc13,34 Rad Dbm Dbj Krat Mkd] **ΒΡΑΤΗΝΙΚΟΥ** Krp(bis); и ТЕКЪЦИ ПРИСПѢ НА **ΒΡΑΤΑ** ΓΡΑΔΞ ВЪПРОСИ ТАМО **ΒΡΑΤΑΡΙЕ** портάρους 276v17Krn • *fig.* АДОВЫ ЖЕ РАЗВРЪЗЕ ДВРЪ ИАКО В(О)ГЪ и ТЪ ПОПРА АДА и **БРАТАРА** СМРЪТНЪИЖ РАЗДРЪШАЕТЪ СЪАЗАНЫЖ ѿ ВЪКА 197c22Orb — Cf. **ΒΡΑΤЪНИКЪ, ДВЪРЪНИКЪ**

KSM CP

ΒΡΑΤΑΡЪНИЦΑ, -А f.

comPog
вратиарка; привратница; female door-keeper; - ἡ θυρωρός: НА ПЕТРА ПРИГОТОВАЕЪ РАБЫИЖ **БРАТАРИЦЪ** τὴν θυρωρῶν comPs49,20 Pog] **ΒΡΑΤΗΝΙЦЪ** Bon — EXH — Cf. **ΒΡΑΤΑРИЦΑ, ΒΡΑΤЪНИЦΑ, ДВЪРЪНИЦΑ**
M CP

ΒΡΑΤΗΤΗ (СА), ΒΡΑЩЪ (СА), ΒΡΑΤИТЪ

(СА) pf.

Stm Rad Krp Krat Mkd evHlud comPog parHlud Bit typOrb
1. врати; вернуть; to return; - στρέφειν, ἀποστρέφειν: РАСКААБ СА **БРАТИ** ·Л· СРЕВРЪНИКЪ ἔστρεψεν Mt27,3 Hlud] ВЪЗВРАТИ Rad Dbj Jov(bis) Krp(bis) Krat Mkd Orb; и ЛОТА БРАТА СВОЕГО **БРАТИ** и ИМЪНИА ЕГО ἀπέστρεψεν Gn14,16 Hlud] ВЪЗВРАТИ Lobk; МОИСИ ВРЪМА ВЪДРЪЖАНИА и ЗАКОНЪ ПРИЖТЬ и ЛЮДИ **БРАТИ** 13v13Bit — Cf. ВЪЗВРАТИТИ, ВЪЗДАТИ

2. refl. се врати; вернуться; to come back, to return; - ὑποστρέφειν, στρέφασθαι: ВЪСТАВША ВЪ ТОН ΥΨ(С)Ъ и **ΒΡΑТИСТА** СА ВЪ ΕΡ(Ο)Υ(С)ΑΛΙΜЪ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ L24,33 Krp167r22] ВЪЗВРАТИСТЕ СА Krp2v2, ВЪЗВРАТИСТА СА Dbm Dbj Krat Mkd; ОРЖИЕ БО ЕЖЕ ИМЪШАЕ НА ПОМОЩЪ ТО **БРАТИ** СА ἐστράφη comPs88,44 Pog] ВЪЗВРАТИ СА Bon; НЕ ДАДИТЕ СЪВ(А)Т(А)ГО ПСОМЪ НИ ПОМѢЩЕТЕ ВНСЕРЪ ВАШИХЪ ПРЪДЪ СВИНИАМИ ДА НЕ ПОПЕРЖТЬ ИХЪ НОГАМИ СВОИМИ и **БРАЩЪШЕ** СА ΡΑΣΤΡЪГНЖТЬ ВИ στραφέντες Mt7,6 Rad Stm Mkd] ОБРАТИВШЕ СА Jov, ВРΑЩЪШЕ СА Krp,

ВЪЗВРАЩЬШЖ СѦ» Krat — Cf. ВРАЩАТИ (СА) sub 2, ВЪЗВРАТИТИ СА

Nota: про ВАРИТИ¹: ВЪДВИГНИ МА ПАДЪШААГО ДА МЕНЕ НЕ **ВРАТИТЪ** НОЩЬ СМЪРТНАА 11v21Šaf|| НЕ ВАРИТЬ МΗ με καταλάβη 1r15Bit 36r17Zag 39b18Orb KSM СП

ВРАТЬНИКЪ, -А m.

Krp comPsalt Parim Zag Šaf trOrb Les

враїѡар, сїражсар; привратник, сторож; door-keeper, gate-keeper; – θυρωρός, πυλωρός; и **ВРАТНИКОУ** ПОВЕЛѢ ДА БДИТЬ ТѢ ΘΥΡΩΡѢ Mc13,34 Krp(bis)|| **вратарѡ** Rad Dbm Dbj Krat Mkd; НБО ХОТАЩІИ ПРИСТЪПИТИ КЪ ЗЕМНОМУ ЦѢСАРОУ ВЪЗВРАТѢМОМУ БЫВАЕТЪ ѿ **ВРАТНИКЪ** κωλύονται ὑπὸ πυλωρῶν 199v22Les • *fig.* СЪМРѢТИ ВСЕПАГОУБНАА ПОЖДИ РАЗДРОУШЕННА **ВРАТНИЦИ** ΤΒΟИ οἱ πυλωροὶ σου 142b21Orb 128v3Zag 107v7Šaf; ПОДВИЖАШЖ СА **ВРАТЪНИЦИ** АДОВІ СЪ ГНѢВОМ БО СНИДЕ КЪ НІМ БОГЪ ОІ ПУΛΩΡΟΙ ΤΟΥ ἕδου comPs17,8 Bon Pog; **ВРАТНИЦИ** ЖЕ АДОВИ ВИДѢВЪШИ ЖЕ ТА ІЖДАСЖ СА ПУΛΩΡΟΙ ΔΕ ἕδου Job38,17 Grig Lobk Orb Hlud; ОУСТРАЖТ СА **ВРАТНИЦИ** АДОВИ ОІ ПУΛΩΡΟΙ 166v14Zag 196b29Orb — Cf. ВРАТАРЬ, ДВЕРЬНИКЪ KSM СП

ВРАТЬНИЦА, -ЪІ f.

comBon

враїѡарка; привратница; female door-keeper; – ἡ θυρωρός: НА ПЕТРА ПРІГОТОВАВЪ РАБЪИНА **ВРАТНИЦЪ** БѢ БО И ТОН ѿ СЪНЪМІЩА ЖІДОВСКА ИЗБРАНЪ ΤΗΝ ΚΟΡΗΝ ΤΗΝ θυρωρόν comPs49,20 Bon|| **вратарница** Pog – EXH — Cf. ВРАТАРНИЦА, ВРАТАРЬНИЦА, ДВЕРЬНИЦА SM СП

ВРАТЬНЪ, -ЪІИ adj.

Ohr Slep Vran Karp Zag Šaf trOrb trHlud

од враїѡаїѡа, од влезойѡ, влезен; ворот, входа (gen.), входной; of the door, entrance (door); – τοῦ πυλῶνος, τῶν θυρῶν: ТЛЪКЪНЖЕВШОУ ЖЕ ПЕТРОУ ВЪ ДВѢРИ **ВРАТЪНИЖ** ПРИСТЪПИ ЖЕ РАБЪИНИ СЛЪШАТИ ИМЕНЕМЪ РОУДИИ ТΗΝ ΘΥΡΑΝ ΤΟΥ πυλῶνος A12,13 Ohr Slep Vran Karp|| В ДВЕРИ

ВРАТЪ Str, om. Verk; ВРАТА СМРѢТНАГО ХРІСТѢ НИ ГРОВНЫЖ ПЕЧАТЫ НИ ВЕРѢЖ **ВРАТНЫЖ** ТЕВѢ ПРОТИВИШЖ СА ХРІСТѢ κλειθρα τῶν θυρῶν 214a10Orb 173v4Zag 135v8Šaf 140v21Hlud – EXH SM СП

ВРАХИОНЪ, -А m.

parOrb parHlud

рака, рамо; рука, плечо; arm, shoulder; – βραχίων: ЖТЬ ЖЕ ЛИ НЕУТИВЫХЪ СВѢТЬ **ВРАХИОНЪ** ЖЕ ЛИ ГРЪДЫ СΚΡΟΥΣΗИ βραχίονα δε ὑπερηφάνων συνέτριψας Job38,15 Orb Hlud|| **мзшѡца** Grig Lobk – EXH — Cf. МЪШЬЦА Ѧ СП

ВРАУЕВЪНѢ adv.

Vtš

како врач; подобно врачу; like physician; – : ВРАУЕВЪНѢ ДБО ПРѢВѢКЪ НАКАЗАШЕ СѢ» ДОБРѢ ШУСТИСТЕ ВѢРОУ ВЪТОРО ЖЕ ПАКИ ДѢУХОВНО СЕБЕ ВЪРОУЖЪШЕ ѿГОНИТЕ БОЖСТВѢ И ДѢУШЕВНИХЪ НЕДЪГЪ ВРѢЖДЕНІА 184b24Vtš – EXH — Cf. ВРАУЕВЪСКЪІ Ѧ СП

ВРАУЕВАННЕ, -ННА n.

Šaf trOrb Vtš Stan Krn

лекување, леченье; лечение, врачевание; healing, medicine; – ιατρεία, θεραπεία: ВЛѦДЪКЪКО ... ИЗЛѢИ НА НЫ ТВОЕ **ВРАУЕВАННЕ** ПРИЛЕЖАННЕ ЯКО УЛОВѢЖКОЛЮБЕЦЪ 103d1Orb 67v15Šaf|| **ВРАУЕВНОЕ** ПРИЛЕЖАННЕ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΝ ἐπιμέλειαν 29r2Hlud; СВЕТИИ ѿВѢЩА **ВРАУЕВАНІЕ** СЛѢПИМЪ ИСЦѢЛЕНІЕ НЕМОЩНЫМЪ ИСПРАВЛЕНІЕ ХРОМИМЪ И ВЪСКРѢСЕНІЕ МРЪТВЫМЪ ιατρείας 186v3Krn; ИСЦѢЛЕНІЕ БОЛѢЩІИМЪ **ВРАУЕВАНІЕ** НЕДОУЖНЫМЪ ВЪСКРѢСЕНІЕ МРЪТВЫМЪ θεραπείας 138r22Krn; **ВРАУЕВАНІЕ** БЕЗЪМЪЗДНО БОЛЕЩІИМЪ И КЕСЪТЪ ХРАМКЪ БОЖСТВЕНИ РИЗЪ БО ТВОЮ УЧѢСТАА ИСТОУНИКЪ НЕПРѢСТАННО ТОУЕЩИ ИСЦѢЛЕНІА 188c23Vtš — Cf. БАЛЕННЕ, ВРАУЕВЪСТВО, ВРАУЪБА, ВРАУЪСТВО, ИСЦѢЛЕННЕ, ЦѢЛЕННЕ, ЦѢЛЬБА SM СП

ВРАУЕВАТИ, -УЮЖ, -УЮЕТЪ ipf.

kalOhr kalSlep kalStr kalKarp Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Km

лечи, лекува; лечить, излечивать; to heal, to cure; – ιατρεύειν: с(ва)тын бѣше ѿ александрина врауѣ хытростина *вРАУЮМ* же тоу не въкоупѣ же оуѣаше люди хрѣстоуѣ вѣрѣ 130r2Stan; единь уловѣкъ зрещи врауа како и сз конимь былїемь *вРАУЮЕТЪ* наоуѣаеть и шкъ ιατρεύει 95r24Krn; прѣмждра вселенѣи врауа ѿ кога приємзша *вРАУЕВАТИ* 83v6Ohr 109r4Slep 70v23Str 112r18Karp; стрѣксти збницъ поскъ пришедь ѡзловенымь ѿ грѣха *вРАУЕВАТИ СЯ* ιατρεύειν ἐπαγγέλλεται 60d37Orb] врауѣство подаваеть 51v6Zag 28r22Šaf — Cf. *вРАУЕВЬСТВОВАТИ, врауѣство (~ подавати), исцѣлевати, исцѣлѣвати, исцѣлѣти, оуврауевати, цѣлѣити*

KSM

СП

ВРАУЕВЪНЪ, -ЪН adj.

trHlud Stan Km

лекарски, лековий; лечащий, целебный; medical, healing; – θεραπευτικός; ιατρικός (Krn): и неслѣднжж твож мѣлѣкость излѣи на нь твоє *вРАУЕВНОЕ* прилежанне како уловѣколюбець την σήν θεραπευτικήν ἐπιμέλειαν 29r2Hlud] врауеванне 67v15Šaf 103d1Orb; аще хотѣше разболѣти се когда не ищеше врауа ни же былїа *вРАУЕВНА* тзкмо припадѣше кз иконѣ архистратига миѣанла и оуврауеваше его ιατρικά 241r8Krn ♦ *вРАУЕВЪНАМЪ ХЫТРОСТЬ* *лекарски занаеть, вешїина на лекуванье; врачебное искусство, мастерство; art of healing; –* : свѣтаа зинада прѣвѣе дръжаше *вРАУЕВЪНЪ ХЫТРОСТИ* по семь ѡстави имѣнне свое и сестроу и вышдши въ гороу нѣкою вниде въ пещероу 37r26Stan — v. etiam хытрость — EXH — Cf. *вРАУЕВЪСКЪ, врауѣскъ*¹

KSM

СП

ВРАУЕВЪСКЪ, -ЪН adj.

Stan prolVtš Km

1. *лековий; целебный; medical; –* : на горѣ ихъ възведе како на бранїе *вРАУЕВСКЪ*

били нападѣ каменїемъ побити ихъ 186b14Vtš, *вРАУЕВЪСКИХЪ* былєи 258v20Stan

2. *лекарски, на лекаром; врачебный, врачей* (gen.); *medical, healing; – ιατρειτικός*: како аще не видѣть уловѣкъ или да оуслышитъ или да мзутаєт се не можеть сзтворити врауѣство сз словомъ и ѿ ѣести разоумь естѣ какоже едино дѣанїе по слоуѣаю *вРАУАВЪСКЪ* ѿ ѣести же глаголет се како сжтѣ и инные мнѡгыє дѣлы сз словомъ же глаголют се ιατρειτική 95v7Krn

♦ *вРАУЕВЪСКАМЪ ХЫТРОСТЬ* *лекарски занаеть, вешїина на лекуванье; врачебное искусство, мастерство; art of healing; –* : навѣѣ *вРАУЕВЪСКИМЪ ХЫТРОСТИ* и исцѣлѣваше немошныа и виноа оуѣаше ѿ хрѣстоуѣ вѣрѣ и крѣщаше ѿ 134v23Stan; три соутѣ врьсти свѣтынѣхъ и *вРАУЕВЪСКИЕ ХЫТРОСТИ* дръжещимь и нареѣнны бесреврѣнныци 41v15Stan — v. etiam хытрость ♦ *вРАУЕВЪСКАМЪ ФИЛОСОФИИ* *медицина; медицина; medicine, physic; –* : мжѣѣнѣца ѣкатерина быскѣ ѿ александрина дѣщѣи василиска нѣкоєго богата и славна и красна зѣло хытра сжши и наоуѣи са елиньстѣи книзѣ и быскѣ мждра рекше граматикиа и риториа и *вРАУЕВЪСКИМЪ ФИЛОСОФИИ* и глаголаше всѣми ѿ зыкы 72v14Stan — v. etiam философия — Cf. *вРАУЕВЪНЪ, врауѣскъ*¹

EXH

KSM

СП

ВРАУЕВЪСКЪ adv.

Vtš

како врач; подобно врачу; like physician; – : мѣтѣрѣнеє възлюбивѣ блѣгоуѣстїе врауєви доуѣша воиньствовавѣ *вРАУЕВЪСКИ* себѣ наказаль єси 202d3Vtš — EXH — Cf. *вРАУЕВЪНЪ*

M

СП

ВРАУЕВЬСТВО, -А n.

Vtš prolVtš

лекуванье, леченье, лек, лекарсїво; лечение, врачевание, лекарство; healing, curing, medicine; – : врауєвахѣ хоудожьствомъ

УЛОВѢЖОМ ЖЕ И СКОТШМЪ ПОДАЮЩЕ ЦѢЛБЫ
ПРОСЕЩЕ **БРАУЕВЬСТВО** МЪЗДОУ ХРИСТОУВО
ИСПОВѢДАНІЕ ВѢРОУ И НИУТО НЕ ПРИЕМЛЮЩЕ
186a27Vtš; **БРАУЕВЬСТВО** ДОУШАМЪ СТЕЖАВШЕ
ВЪОЖСТВНИ ХРАМЪ НАШЪ ВЪ НЪЖЕ ПРТЕКАЕМЪ
ВЪОГОНОСНИ БЕСРЕБРЬНИЦИ МОЛНТЕ ХРИСТА
ВЪОГА ГРѢХОМЪ ѠСТАВЛЕНІЕ ПОДАТИ 185b13Vtš;
БРАУЕВЬСТВО ПОКАЗА СЕ ХРАМЪ ВАШЪ СВѢТИ
ѠБОУРЕВАЕМНМЪ НЕБЪРНО ПРИСТАНИЩЕ И
СПКАСИТЕЛНО ВЪ НЪЖЕ ПРТЕКАЮЩЕ ВСИ ПРИЕМЛЕМЪ
ТИШИНЪ И ѠЖЕ Ѡ ЛЮТКА ИЗБАВЛЕНІЕ 185c7Vtš
— ЕХН — Cf. БАЛЕНІЕ, БРАУЕВАНІЕ, БРАУЬБА,
БРАУЬСТВО, ИСЦѢЛЕНІЕ, ЦѢЛЕНІЕ, ЦѢЛЬБА

SM

СП

БРАУЕВЬСТВОВАТИ, -СТВОУЖ,
-СТВОУЕТЪ ipf.

Vtš

*лечи, лекува; лечить, излечивать; to
heal, to cure; — : ВЪСЕГДА ИМЪЩЕ ХРИСТА
ДѢИСТВУЮЩА ВЪ ВАС СВѢТИ БЕСРЕБРЬНИЦИ И
УЮДАДѢИСТВУЮТЕ ВЪ МУРѢ ВОЛЕЩЕ ИСЦѢЛЮТЕ
НБО **БРАУЕВЬСТВОВАШЕ** (sic) 184d2Vtš — ЕХН
— Cf. БРАУЕВАТИ, БРАУЬСТВО (~ ПОДАВАТИ),
ИСЦѢЛЕВАТИ, ИСЦѢЛѢВАТИ, ИСЦѢЛѢТИ,
ОУБРАУЕВАТИ, ЦѢЛИТИ*

Ø

СП

БРАУЬ, -А П.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Apost Bon Rdm Dĉn
comPsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Km

лекар, врач; врач; physician; — іατρος:
НИ **БРАУЕВН** Ж НЕ ИМЖТЪ ВЪСКРѢСИТИ іατροί
Is26,14/Ct Bon, **БРАУЕВЕ** Rdm, **БРАУЕ** Dĉn
Балинъ Pog; **БРАУЮ** ИСЦѢЛИ СА САМЪ ЕЛІКО
СЛЫШАХОМЪ БЫВЪШЕЮ ВЪ КАПЕРНАОУМѢ СТВОРИ
ЗДѢ ВЪ ѠКЪУЪСТВИ СВОЕМЪ іατρέ L4,23 Rad Dbm
Dbj Krat Mkd
Балинъ Krp; ЖЕНА СЖШИ ВЪ
ТОУЕНІЕ КРЪВИ Ѡ ДВОЮ НА ДЕСЕТЕ ЛѢТОУ ІАЖЕ
БРАУЕМЪ ИЗДАВЪШИ ВЪСЕ ИМѢНІЕ СВОЕ іατροίс
L8,43 Rad Dbm Dbj Jov Krat Mkd
Балинъ Krp; **БРАУЮ** ДОУШАМЪ И ТѢЛОМЪ СВОБОДИ МА
МЪЛОУСРДЕ Ѡ МОУХЪ СЪГРѢШЕНЕИ тῶ іατρῶ
ψυχῶν τε καὶ σωμάτων 56r8Dĉn 52r9Rdm;

КРОТКОДОУШЕНЪ МЖЖЪ СРЪДЪЦОУ **БРАУЗ**
УРЪВЪЗ ЖЕ КОСТЕМЪ СРЪДЪЦЕ УЮВЪСТВЕНО
πραῦθυμος ἀνὴρ καρδίας іατρός Pr14,30 Grig
Lobk Orb, **БРАУЮ** Hlud; НЕ ПРИБѢГОХЪ БО КЪ
ИНОМОУ **БРАУЮ** И НЕ ВЪЗДВИГОХЪ РЖКЪ МОЖ КЪ
ВЪОГОУ ТЪЖДЕМОУ πρὸς ἄλλον іατρόν 36v2Les; ЕДИНЪ
УЛОВѢЖЪ ЗРЕЩИ **БРАУА** КАКО И СЪ КОИМЪ БЫЛІЕМЪ
БРАУЮЕТЪ НАОУУАЕТЪ И ѠНКЪ И БРАУЮЕТЪ
НЕДЪЖНЫХЪ ΜΠΩΣѢХЪ іατρόν 95r24Km — Cf.
БАЛИНЪ ♦ **СВАТЪИИ БРАУИ** ЦРКОВЕН ПРАЗНИК,
Св. Козма и Дамјан, 1.Nov.: СВВАУТЪИМЪ **БРАУЕМЪ**
ΨΑΛЪМЪ РЛѢ РЛГ РЛѢ 170r9Rdm

KSM

СП

БРАУЬБА, -ЗИ f.

orRdm Bit Km

*лекување, лечение, лек, лекарство;
лечение, врачевание, лекарство; healing,
curing, medicine; — іατρεία:* МОУУКЕНИКШМЪ
ПАМЕТЪ БОЛѢШІИМЪ **БРАУЬБА** СКРЪБѢЩИМЪ
ОУТѢШЕНІЕ НЕМОЩНЫМЪ ИСЦѢЛЕНІЕ ГРѢШНЫМЪ
СПКАСЕНІЕ іατρεία 213r13Km; НЕДЖГОУ[ГОУ]ЖЦА
ГРѢХОУ ИЦѢЛИ БЪОГОРОДИЦЕ И ЗЛЫХЪ МОУХЪ
ДѢЛЪ БОЛѢЗНЫ ИСЦАЛИ **БРАУБА** ПОКАЯНИА
ПОДАЖШИМ ТИ ХРИСТА БЪОГА ГОСПОДЪИ
ПОМЪЛОУИ 43r19Rdm; И БЫЛИЕ МИ ДАЖДЪ
БРАУЬБЪ 82r22Bit — ЕХН — Cf. БАЛЕНІЕ,
БРАУЕВАНІЕ, БРАУЕВЬСТВО, БРАУЬСТВО,
ИСЦѢЛЕНІЕ, ЦѢЛЕНІЕ, ЦѢЛЬБА

KSM

СП

БРАУЬСКЗ¹, -ЗИИ adj.

Stan prolVtš

лекарски; врачей (gen.); medical, healing; — :
♦ **БРАУЬСКАА ХЪИТРОСТЬ**, **БРАУЬСКОЕ**
ХЪДОЖЬСТВО *лекарски занаети, вешийина
на лекување; врачебное искусство, мастерство;
art of healing; — : ПРѢБЫВАШЕ ЖЕ ВЪ БРАУЬСТѢИ*
ХЪИТРОСТИ ВЪ ЦѢСАУРСТВО ЖЕ ДИШКЛИТИАНЕ
305v4Stan; ХЪИТРОСТІА **БРАУЬСКАГО** ХЪДОЖЬСТВА
305v7Stan; НАОУУЕНЪ ЖЕ БЫСЪТЪ ОУБЪО **БРАУЬКОМОУ**
ХЪДОЖЬСТВЪ 206a6Vtš — Cf. БРАУЕВЪНЪ,
БРАУЕВЬСКЪ

M

СП

БРАУЬСКЪ² 35v13Stan v. ФРАУЬСКЪ

БРАУЬСТВО, -А П.

orPsalt Triod Vtš Stan prolVtš Km

лек, лекарсѣво, лекување; лекарство; *medicine*; – *ιατρείον*; *ιατρεία* (Krn): имѣши доуше моа *БРАУЬСТВО* покаянню покаяннемъ выпиши то *ιατρείον* тѣс μετανοίας 56r6Dñ 52r6Rdm; идеже хрѣстоуво *БРАУЬСТВО* вида ѿврѣсто и ѿ того тоуж адамоу здравне *ιατρείον* 97r16Zag 90r17Bit 114c42Orb 41v9Hlud; кровь твои богородице *БРАУЬСТВО* есть доушевное 69v19Zag 83c42Orb 9v16Hlud; яко аще не видѣть уловѣжъ или да оуслышитъ или да мзутаает се не можетъ сзтворити *БРАУАСТВО* *ιατρείαν* 95v5Krn — Cf. баление, врачевание, врачевѣство, врачѣба, исцѣление, цѣление, цѣльба

БРАУЬСТВО ПОДАВАТИ *лечи, лекува; лечить, излечивать; to heal, to cure*; – *ιατρεύειν*: стрѣастъ ѡбща посѣтъ пришедь ѡмрачѣеме са ѿ грѣхъ *БРАУЬСТВО ПОДАВАЕТЪ* *ιατρεύειν* ἐπαγγέλλεται 51v6Zag 28r22Šaf|| врачевати са 60d37Orb – ЕХН — Cf. врачевати, врачевѣствовати, исцѣлевати, исцѣлѣвати, исцѣлѣти, оуврачевати, цѣлити

SM

СП

БРАЩАТИ (СА), -ЩАЖ (СА), -ЩАЕТЪ

(СА) ipf.

Slep Stan

1. кого кз ѹемоу • *fig. обрака; превращать; to convert*; – : оуѹаще ѡ имени хрѣстоуѡвѣ многына ѿ поганыхъ *БРАЩАМЪ* къ правѣи вѣрѣ 121r11Stan — Cf. обращати

2. *refl. се врака; возвращаться; to come back, to return*; – *ὑποστρέφειν*: срѣтз аврама *БРАЩАЩА СА* отз сѣѹа цасаръ (sic) ὑποστρέφοντι Нб7,1 Slep|| възвращающа са Кагр — Cf. вратити (СА) sub 2, възвращати СА sub 1

ЕХН

SM

СП

ВРИЕНИ indecl. f., ВРОУЕНИИ, -ИИ f.,

nom. progr.

(Zag) trOrb Stan

Вриена, Вруенија; Вриена; Vriena; – **Врѡαίνη**: преп. нисивиска, †318 при имп. Диоклецијан, Сирна саб., in kal. 30.Aug.: богѡносица *ВРИЕНИ* кѡнѣ да поутена бждеть съ ѹестнож февроннеж ѡома и даин и ерида и платона пѣта бждеть с нима и емелениа (sic) Врѡαίνη 21c32Orb, хрѣстоносца **ВРИНА** (sic) 22v10Zag; февронниа хрѣстоуѡва мжѹѹѣница вѣаше ѹрноризица въ монастыри свѡтына **ВРОУЕНИИ** въ градѣ нисивѣ въ врѣмена диоклетианѣ 255r23Stan; понеже придошж игемона слоугы и сѣкроушьше дѡери и февронниа въсхытишж игемону прѣдѣставши въслѣдовавши **ВРОУЕНИ** и фоманда 255v5Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВРИНКА, -ЪИ m., nom. progr.

Stan

Вринка; Вринка; Brincus; – : командант на полк во г. Амасија, во Понт, североист. област на Мала Азија, при имп. Максимијан Галериј (284–311) и Максимин Дака (305–311): свѡтын ѡѡдѡрь тиронъ вѣ въ цѣсарство максимиаие и диоклетиане горкою гонителю ново-воинствоуѹна въ ѹиноу глаголемѣмъ тиронатѣ воинствоуѹна подѣ **ВРИНОМЪ** пропѡситомъ 144v22Stan; и шедь въ амасиа и прѣдѣ **ВРИНОМЪ** исповѣда са хрѣстианиинъ 145r5Stan; **ВРИНОКА** (sic) же оудивль са дасѣтъ ѹемоу врѣма на смотрение 145r5Stan; и разыгнѣѡавъ са **ВРИНКА** и въврѣже и въ ѡгнь 145r8Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВРИОРИТОРЪ, -А m., nom. progr.

Krn

Вриориѡор; Вриоритор; – **Врѡορήτωρ**: 'извор на красноречивост', именување на св. Теодор Стратилат, †319, 8.Feb.: свѡтын мѡуѹѹѣникъ ѡѡдѡрь ... ѿ благоезыѹѣе его и разоумѡ его имѣноваше его **ВРИОРИТОРА**

ВРЪТОЛОМЕН v. ВАРТОЛОМЕН

ВРЪТЪ, -А m.

Dbm Krp Krn

ῥαδινα; cad; garden; – κήπος: БЪ ЖЕ НА МЪСТЪ *БРЪТЬ* ИДЕЖЕ И РАСПАША И ВЪ *БРЪТЪ* ГРОБЪ НОВЪ КΗΠΟΣ ... ἐν τῷ κήπῳ J19,41 Dbm Krp] ГРАДЪ ... ВЪ ГРАДЪ Dbj, ГРАДЪЦЬ ... ВЪ ГРАДЪ(..) Jov; НЕ АЗ ЛИ ТА ВИДѢХЪ ВЪ *БРЪТЪ* С НИМЪ ἐν τῷ κήπῳ J18,26 Krp] ВЪ ВРЪТОГРАДЪ Dbm Jov, ВЪ ГРАДЪ Dbj Rad; НЪ ИЖЕ КОНЫ ПРОСТРЕШЕ ШАТОРЕ СВОЕ ПО ЛИВАДИЕ СЕЛА ΩΝΩΓΩ «СВЕ»ТЫ ЖЕ ПОСТАВЫ ШАТОРЪ СВОИ ВЪ *БРЪТЕ* ИДЕЖЕ БЪ ДОМЪ ЖЕНѢ ЕГО ΖΑΝΕ БЪ ВЕЛИКЪ *БРЪТЬ* εἰς τὸν κήπον ... κήπος 259v8.9Krn — Cf. ВИНОГРАДЪ sub 2, ВРЪТОГРАДЪ, ГРАДЪ sub 3, ГРАДЪЦЬ sub 2, САДОВИЕ, САДЪ sub 2

KSM

СП

ВРЪТЪПА v. ВРЪТЪПЪ

ВРЪТЪПЪ, -А m., ВРЪТЪПА, -Ъ f.

Evang (exc. Jov) Apost comPsalt Parim Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan prolVtš Les Krn

ῥεσιπῆρα; пещера; cave; – σπήλαιον: ЛБЕЗ ПРИСНО ВЪ *БРЪТЪПЪ* СВОЕМ ЛАЕТ ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ἰδίῳ comPs9,30 Bon Pog; ΖΒΛΖΔА ТА ПОКАЗАШЕ ВЪ *БРЪТЪПА* ἐν σπηλαίῳ 4v1Grig 5r3Lobk 181v18Hlud 119r4Karp; ВИСѢТЬ БКО СЛЗИША НИѢ ... СТА ПРИ *БРЪТЪПЪ* ἔστη ὑπὸ τὸ σπήλαιον 3Rg19,13 Grig, прѢД *ВРЪТОПЪМЪ* Hlud] ПРИ ПЕЩЫ Lobk, ВЛИЗЪ ПЕЩЕРЫ Vtš; ПО СЕМЪ ИДЕ ВЪ МОНАСТЫРЬ ВЪ ИЕРКОУСКОЛИМЪ И ВЪ *БРЪТПЪ* «ВЛ»ТАГО ФЕШКТИСТА ОУМЛЪУА 120r12Stan; ВНИДЕ ВЪ *ВРЪТОПЪ* И ΩБИТА ТЪ εἰς τὸ σπήλαιον 3Rg19,9 Hlud] ВЪ ПЕЩЪ Grig Lobk, ВЪ ПЕЩЕРѢ Vtš; ВЪНЕСЪШЕ ВЪ *БРЪТЪПЪ* ВЪ РАСПАДЕНИѢ КАМѢНЪНА ВЪ ПРОПАСТИ ΖЕМНЪΙΑ Ω ЛИЦА СТРАХΩ ΓКОСПΟΔΩΝѢ И Ω СЛАЗИ КРЪПОСТИ ЕГО ЕГДА ВЪСТАНЕТЪ РАЗЪДРОУШАТИ ΖΕΜΑ εἰς τὰ σπήλαια Is2,19 Grig Lobk Orb; СНИДѢТЕ СЯ И ПРИДѢТЕ ИЖЕ ВЪ ПЪСТЫНѢХЪ И ВЪ *БРЪТПАХЪ* СРѢСТИ ΓКОСПΟΔΑ ГРАДЖЩАГО СЪ СЛАВОЖ СЛАВЪШЕ ЕГО В ПѢСНЕХЪ ἐν σπηλαίοις 141c32Orb 127v13Zag 106v21Šaf 70r4Hlud;

ТОН БО ΖΑ ΝΒΙ ПОСЛѢЖДЕ ПРИУЖСТИ СЯ ВЪ ГРОБЪНЪ *БРЪТОПЪ* εἰς τὸ τοῦ τάφου σπήλαιον comJon2,6/Ct Bon Pog ♦ *ВРЪТЪПЪ РАЗБОИНИКОМЪ, РАЗБОИНИУЪ* *разбойничко гнездо; вертеп разбоиников; den of thieves; – σπήλαιον ληστῶν:* ХРАМЪ МОИ ХРАМЪ МОЛИТВѢ НАРЕУЕТЬ СЯ ВСѢМЪ АЗЫКОМЪ ВЫ И ЖЕ СЪТВОРИСТЕ *БРЪТОПЪ РАЗБОИНИКОМЪ* σπήλαιον ληστῶν Mc11,17 Rad78a19 Dbm Dbj Krp Mkd] ПЕЩЕРОУ РАЗБОИНИКОМЪ Rad126b9 Krat; ПОНЕЖЕ ДОМЪ *БРЪТОПЪ* СТВОРИСТЕ *РАЗБОИНИУЪ* ἐπεὶ περ οἶκον σπήλαιον ἀπειργάσατο ληστῶν 135r7Zag 154d20Orb, ДОМЪ *ВРЪТОПЪ* СТВОРИСТЕ *РАЗБОИНИУЕ* 82v5Hlud] ДОМЪ СТВОРИСТЕ *РАЗБОИНИУЪ* 116v12Šaf — Cf. ПЕЩЕРА, ПЕЩЬ

KSM

СП

ВРЪТѢТИ (СА), ВРЪЩЖ (СА), ВРЪТИТЪ

(СА) ipf.

comPsalt Les Krn

врѣти, сврѣува, заврѣува; вертеть, поворачивать, крутить; to turn around; – γυρίζω (Krn): ДА ХОЩЕШИ ВЪЗЛОЖИТИ ВЪ ЕДИНЬ ВѢНЦЪ МНОГО МРАВІЕ ДА ХОДЕТЪ И ДА ХОЩЕШИ *БРЪТЕТИ* ВѢНЦЪ ΩНЪ ЕДИНЬКРАТЬ ЕЛИКО ДА ΩБЪВРЪТИТ СЯ ВѢНЦЪ КОЛИКО ПОУТЪХЪ ХОЩЕТЬ ХОДИТИ МРАВІЕ γυρίση 124v8Krn • *refl. се врѣти, се сврѣува, се заврѣува; вертеться, крутиться, ворочаться; to turn around, to revolve; – κυλίεσθαι; γυρίζω (Krn):* ΩΒΟ ЛИ ГОРѢ ΩΒΟ ЛИ ДОЛОУ ТАКО БО *БРЪТИТЪ СЯ* КОЛО ОУТΩС γὰρ κυλίεται ὁ τροχός comPs82,14 Bon Pog; *БРЪТИТ СЕ* ΝΚΕΒΕЄСА ЕДИНЬ КРАТЪ ДЪНЪ И НОЩЪ γυρίζει 124r25Krn; — РѢУМИ ЖЕНЬСКИМИ ВЕСЕЛИТ СЯ ВЪ ДОБРОТАХЪ БЛ«Г»ГОРЪМѢНЪСТВА ТѢЛЕСНАГО ИЗНЕМАГАЕТЪ *БРЪТИТ СЯ* прѢДЪ ЛИЦИ РАД«У»ЧЕТ СЯ ἐν χροαῖς σωματων στροφοδυνεῖται ἐπὶ προσώποις ἀγάλλεται 171v11Les

KSM

СП

ВРЪХОВЪНИКЪ, -А m.

Vtš prolVtš

ῥεδводник; предводитель, воздь; chief, head; – : • за ап. Петар и Павле: *врховен айосѣол, ῥεвоайосѣол; верховный, перво-*

верховный апостол; the Super apostle, prime Apostle; – : гр. коруφαῖος, πρωτοкоруφαῖος: законъ хрѣстоу въ зѣрѣди прѣстоупникъ закона наоуѣи *врѣховннѣ* апкоустоломъ заповѣди недвижими степень 126d14Vtš; пророкомъ *врѣховники* и всесвѣтліе свѣтилники въселенніе въ пѣснехъ поутѣмъ 201c18Vtš; бѣше іаквъ братъ божи прѣви свещеннаученикъ (sic) петръ устнѣши *врѣховникъ* 217b27Vtš; понеже бо нѣци илю того глагола хъ инїи же іеремію того ради *врѣховники* възведѣ да посрѣдѣ обою ихъ рабъ видетъ владѣкъ 213d4Vtš II сего ради *врѣховныя* възводитъ 295r6Stan – ЕХН — Cf. апостолъ (врѣховннн ~), врѣховннъ (врѣховннн, врѣховннн апостолъ)

М

СП

ВРЪХОВЪНЪ, -нн adj.

kalKrp kalKarp kalVerk comPsalt Triod Vtš Stan prolVtš Les

врховен, највисок, главен; верховный, высший, главный, основной; highest, chief, head; – *коруφαῖος*: да въсхвалимъ анѣониѣ *врѣховнаго* и свѣтлаго кѣфимна τὸν коруφαῖον 19v16Zag 18d9Orb; ѿ каменныхъ съуць камени расѣуеноу и посрѣдѣ въержень бысктъ и шѣ(ма) колцема сложенема оударень бысктъ *врѣховнннмъ* каменемъ нестрпимннмоуки искоуившима шума и урѣвомъ него долоу въплъз(ѣше)мъ понеже по толицѣхъ дѣнѣхъ не покорн се 43v14Stan ● *fig.* о господи божѣ моѣмъ сердце моѣ оутверди се имже немошни прѣпомаше се сілоу *врѣховнн* каменъ врѣхъ апкоустоломъ хрѣстоу богу краиѣгльни хрѣстоу петръ богуозванни поутень боудн 181c28Vtš ● *adj.-subst.* *врѣховнннн* *предводник; предводитель, возждь; chief, head*; – : ● за ап. Петар и Павле: *врховен айосѣол, ирвоайосѣол; верховный, первоверховный апостол; the Super apostle, prime Apostle*; – : сего ради *врѣховныя* възводитъ да посрѣдѣ зде видать рабы и владѣкъ 295r6Stan II *врѣховники* възведѣ 213d4Vtš – ЕХН ♦ *врѣховнннн* *апостолъ* *врховен айосѣол; верховный*

апостол; the Super apostle; – *πρωτοкоруφαῖος*: атрибут на ап. Петар и Павле: κ̄ϑ̄ с̄κ̄ᾱϑ̄о̄ӯ и *врѣховноу апкоутологу* петра и павла πανευφήμων ἀποστόλων καὶ πρωτοкорουφαίων Πέτρου καὶ Παύλου 129r5Karp, sim. 161r23Krp, *врѣховнаго апостола* петра и павла 90v15Verk — Cf. апостолъ (врѣховннн ~), врѣховнннн ♦ *врѣховнннн* *ероусалимъ и ѿноу Јерουσαλήμ* ● *term. theol.* небесен Ерусалим, царство божје: спакси са и ты животоращн крѣсте иже насади весь миръ и ты *врѣховннн* *ероусалиме* мкати пророкомъ и прѣвѣнѣцемъ и ты цѣсарство небесное не имаше конѣца спаксѣте са въси с̄о̄ζ̄о̄ӯ и ѿноу Јерουσαλήμ 309r26Les ♦ *пѣснь врѣховннннн* *ѣсма τὼν ἀκραιφνεστάτων*: обяснување на терминот 'степенна псалма' (canticum graduum) кој се наога во насловот на псалмите 119–133: пѣснъ степеннаа *пѣснъ* *взисокннн* *сирѣу* *врѣховнннн* *ѣсма τὼν ὑψηλῶν* *τουτέστι τὼν ἀκραιφνεστάτων* comPs133,tit Bon Pog

KSM

СП

ВРЪХОТВОРЪЦЪ, ВРЪХОУТВОРЪЦЪ,

-А m.

Zag trHlud Vtš

Творец, Создатель; Творец, Создатель; the Maker, the Creator; – : гр. ὀροφουργός, именување на Бога како врховен творец: небесномоу кржгоу *врѣхотворѣ* господи цркъви зыждителю ты мене оутверди въ любви 31v34Hlud, небесномоу кржгоу *врѣхотворѣ* 87v31Zag 19a5Vtš, sim. 32c15Vtš, 155c31Vtš II врѣхъ тебе господи 106c18Orb – ЕХН — Cf. творецъ

Ø

СП

ВРЪХОУ adv., praep.

Evang psVerk Dĉn Parim trOrb Vtš Stan Les Km

1. adv.: *ѿре, на врвоу, одозѿра; наверху, вверху, наверх, вверх; up, on top, above*; – *ἐπάνω, ἐπάνωθεν*: горе вамъ книжниці фарисей лицемѣри есте бо яко гровн невѣдими и члѣкѣци ходаще *врѣхоу* не вѣдате οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω L11,44 Rad

Dbm Dbj Krp Krat Mkd; ста **врѣхоу** идеже бѣ ѡтроуе ἐπάνω οὐ ἦν τὸ παιδίον Mt2,9 Krat Stm Jov Krp Mkd; и ѡПАТЪ СА НА НИХЪ КОЖА **врѣхѣ** и ДΟΥХА НЕ Бѣ В НИХЪ ἀνέβαινε ἐπ' αὐτὰ δέρμα ἐπάνω Ez37,8 Grig Lobk] **врѣхоу** ихъ Orb Hlud; **в-ма врѣхѣ** прикрывахъ тѣлеса ихъ δύο ἐπεκάλυπτον ἐπάνω τοῦ σώματος αὐτῶν Ez1,11 Grig Lobk Orb Hlud; ꙗко херѣвнмъ вьздѣише крилѣ на мѣстѣ кывота и покрывахъ херѣвнмы надъ кывотомъ и на свѣтыхъ **врѣхоу** ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῆς ἐπάνωθεν 3Rg8,7 Lobk] съвыше Vtš; вьзложише рызи свое **врѣхѣ** на ѡслѣ ἐπάνω 75r19Krn; аще и на пепѣле **врѣхѣ** спиши ἐπάνω 78v11Krn — Cf. **врѣхъ¹** (сз **врѣхоу**, **сзврѣхоу**), **взише**, **сзвзише**

2. praep. cum gen.: **на коѡо, шѡо, врз, над коѡо, шѡо; на ком, чем, на кого, что, поверх чего, над кем, чем; он, over, above; – ἐπάνω τινός, ἐπάνωθεν, (εἰς):** вьзложиша и **врѣхѣ** главы его вниж юго написано ἐπάνω τῆς κεφαλῆς Mt27,37 Rad Dbj Jov108r15 Krp(ter) Krat Mkd Orb] **надъ** главѣ юго Jov88v18, на главѣ его **врѣхоу** вниж его написана Hlud; и иже аще кльнет са ѡльтаремъ нытоже юсть а иже кльнет са даромъ иже юсть **врѣхоу** его дльжень есть тѣ ἐπάνω αὐτοῦ Mt23,18 Rad(bis) Dbm Dbj Krp Krat Mkd] **взиши** Hlud; вьзложи на ѡлтарѣ **врѣхоу** дрѣвѣ ἐπάνω τῶν ξύλων Gn22,9 Grig Lobk Orb Hlud; се дахъ вамъ вьсѣкж триавж сѣменѣтж сѣишж сѣма еже есть **врѣхѣ** зема ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς Gn1,29 Grig, **врѣхо** (sic) зема Orb] **сврѣхоу** Lobk; ꙗко велика **врѣхоу** кевесъ мнѡлѡсть твоа ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου Ps107,5 Dĉn, sim. 81v9Verk 56v26Grig 89r3Lobk 134c32Orb] до кевесъ Bon Pog Rdm; садовниж сътвори вьзрасти **врѣхоу** гроба юго подамъ многымъ исцѣлению и до сего дне 135v7Stan; ходитъ **врѣхоу** бездны ꙗко по соухѡу ἐπάνω 292v7Les; да ѡроситъ благодѣтъ твоа **врѣхоу** мене росож жизни вѣчныж еис аутѣн 75r4Les; грѡвь же таи бѣше пещера и камень **врѣхѣ** пещерѣ ἐπάνω еис τὸ σπήλαιον 64v8Krn — Cf. **врѣхъ¹** (сз **врѣхоу**, **сзврѣхоу**), **взише**, **до**, **на**, **надъ**

• praep. cum gen.: **намесѡо, во замена за; вместо, взамен; instead of; – καταπάνω:** ꙗко ѡнелиже оумрѣтъ моужь ее проуе не посагнѣ не хоте поети дрѣгаго **врѣхѣ** прѣваго сжпрѣга своего **катапанѡ** 44v17Krn — Cf. **взз** sub 1, **взмѣсто, мѣсто** (вз ... мѣсто)

KSM

СП

ВРЪХОУТВОРЬЦЪ v. ВРЪХОТВОРЬЦЪ

ВРЪХЪ¹, -оу/-а m.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Psalt comPsalt orDĉn Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Formae: gen. sg. **врѣхоу/врѣха**, loc. sg. **на врѣхоу/врѣсѣ**, nom. pl. **врѣси**

врв, шѡеме; верх, вершина, темя; peak, top (crown) of the head; – ἄκρον, ἄκρα, κορυφή, ὄφρυς, κεφαλή, στέγη: вьставьше изьгнаша и вьнь изь градѣ и вѣдоша до **врѣхоу** горы на неже градѣ ихъ създанъ бѣше ἕως ὄφρους τοῦ ὄρους L4,29 Rad Dbj Krp Krat Mkd, до **врѣхѣ** Dbm; вь единь же на гмѣсѣца вь а мѣсѣца ꙗвишж са **врѣси** горѣ αἰ κεφαλαὶ τῶν ὀρέων Gn8,5 Lobk Orb Hlud] **lac.** Grig; крѣсть на **врѣсѣ** горѣ голгоѡѣ ἐπὶ τῆς κορυφῆς comPs71,16 Bon, на **врѣхоу** Pog; не тъкмо во дѣри нзи и **врѣхѣ** и стѣнзи разорнишж τὴν στέγην comPs73,6 Bon Pog; тогда вьзетѣ его архаггѣль миханль за **врѣсѣ** и несе его и принесе даже до рова лѣвова **коруфѣн** 236v9Krn

• *fig.* **вѣнецъ** во[во] благодѣти понмешн на **врѣсѣ** твоемъ дѣξη σὴ κορυφῆ Pr1,9 Grig Lobk Orb; новын ты бысѣтъ дѣвѣдѣ дѣломъ роуъ съвыше изьлианьнын масла на цѣсарьскын **врѣхѣ** ти помаза доухѡмъ та прѣславне 228v2Stan; на **врѣхѣ** его неправда его сзнидетъ ἐπὶ κορυφῆν αὐτοῦ Ps7,17 Bon Pog Dĉn; дѣвѣж бѡгородицж глаголетъ ꙗко **врѣхѣ** сжщж и вьшзшж всѣхъ женъ еже естъ роуъ ѡс ἄκραν οὐσαν comPs131,17 Bon Pog; вѣра ꙗко **врѣхѣ** и крѣпостъ вѣрнзихъ ѡс ἄκρον com1Rg2,1/Ct Bon Pog; иже прѣжде павла седмьдесетимъ оуѣеникомъ быбѣ **врѣ** и съ павломъ пакн еуаггѣлиѣ проповѣдавъ концемъ 167c15Vtš — Cf. **краи**

◆ ДО ВРЪХА adv. *do zore; доверху; up, to the top*; – *ἔως ἄνω, ἐπάνω*: и напльнишж а до *ВРЪХА* ἔως ἄνω J2,7 Dbm DbjII om. Krp; и вѣдѣние ихъ ꙗко видѣни лектора ꙗко видѣние огнѣ възнатрѣадоу его ѡкрѣстѣ ꙗ видѣниѣ ѡрѣслз і до *ВРЪХА* и видѣхъ и ꙗ видѣниѣ ѡрѣслз и до низоу ꙗко видѣние ѡгнѣ и зарѣ его ѡкрѣстѣ ἐπάνω Ez1,27Grig ◆ ДО ВРЪХА ПЛОДЪ ТВОРИТИ *дава ѿлод, созрева; приносить плод, поспевать; to ripen, to bring fruit*; – *τελεσφορεῖν*: а падшее въ трѣни си сѣтъ слышжѣни и ꙗ пегуѣли богатствѣни и сластми житенскими мимоходаѣни подавлѣжт са и не до *ВРЪХА* ПЛОДА ТЕОРАТЬ оу телесфороуѣсιν L8,14 Krp Dbm KratII не свръшажт плодѣ Rad Jov Mkd — Cf. КОНЫЦЬ (ДО КОНЬЦА) ◆ СЪ ВРЪХОУ, СВЪРЪХОУ adv. *одозѣора; сверху; from the top*; – *ἐκ τῶν ἄνωθεν*: бѣ же ѡдежда нешьвена *СВРЪХЪ* истзкана ἐκ τῶν ἄνωθεν J19,23 Dbm Dbj Krp(bis) Orb Hlud — Cf. ВЪШЕ (СЪ ~), ГОРА (ОТЪ ГОРЪ), ГОРѢ (ОТЪ ~) ● праер. cum gen.: *врз нешѿо; поверх чего; over*; – *ἐπάνω τινός*: се дахъ вамъ всака трѣва сѣмениѣ сѣжѣа сѣма еже естѣ *СВРЪХОУ* всеа земаΰ ἐπάνω πάσης τῆς γῆς Gn1,29 LobkII врзхъ зема Grig Orb — Cf. ВРЪХОУ sub 2, ВЪШЕ, НА, НАДЪ

KSM

СП

ВРЪХЪ², -а m.

parVtš

вришѣба; молотѣба; treshing; – *ἀλοητός*: и ѡставитъ вамъ *ВРЪ* тоуниΰа и тоуниΰе ѡставитѣ сѣме и снѣсте хлѣбъ вашъ въ ситѡсть ὁ ἀλοητός τὸν τρύγητον Lv26,5 VtšII въ врѣма емання Lobk – ЕХН

Ø

ЗР

ВРѢВА, -зи f.

notVtš

врева, бука; шум; noise; – : ѡ цѡ патихъ ꙗ *ВРѢВЪ* не могоу писатѣ marg53bVtš – ЕХН — Cf. КЛИУЪ, ПЛИЩЪ

Ø

ЗР

ВРЪДИВЪ, -зи adj.

Šaf trOrb

нечистѿ, беден; вредный, бедный; unclean, miserable; – *μοχθηρός*: отъѡе бл҃гы ... ѡдалихъ са ꙗ тебе поработихъ са странноу гражданноу и *ВРЪДНЕЫЖ* скоты пасохъ и тѣхъ пишж не насыщахъ са ζῶα μοχθηρά ἐβόσκησα 69c21Orb, *ВРЪДИВЪ* скотъ 35r3ŠafII животна зламъ пасохъ 33r5Bit – ЕХН

Ø

СП

ВРЪДИТИ, ВРѢДЖ, ВРЪДИТЪ pf.

Evang comPsalt Triod Vtš Stan Les Krm

ѿовреди, рани, нанесе шѿѣѣа; повредитъ, ранитъ, причинитъ вред; to wound, to injure, to harm; – *βλάπτειν, ἀδικεῖν, τιτρώσκειν, λυμαίνεσθαι, λύειν*: подкадише ꙗ пекломъ и сѣроу и ꙗловомъ и не *ВРЪДИ* се 5r17Stan; и повръгы и бѣсь посрѣдѣ изыде изъ него никакоже не *ВРѢЖЪ* его μηδὲν βλάψαν αὐτόν L4,35 Rad Dbm Dbj Jov Krp, не *ВРЪДИВЪ* его Krat Mkd; се дахъ вамъ власть настѣпати на змиа и на скорьпиж и на въсж силж вражж ннѣтоже васъ не *ВРЪДИТЪ* оу μη ἀδικήσει L10,19 Rad Dbm Dbj Jov(bis) Krp(ter) Krat Mkd; тогда ꙗкоже видѣ царь ꙗко не *ВРѢЖЕНЫ* быше ꙗ лѣва повелѣ раждеѣи единъ котель великъ дѣν τοὺς ἐβλάψεν 262v2Krp; ꙗко аще ѡставши мене имамъ ти зелине дати еже аще носиши съ собою не имать ни меуъ ни стрѣла ни ино уѣто *ВРЪДИ* тебе нж съхраненъ имашни быти ꙗ всѣкого ѡржжѣна 119v13Stan; се ꙗко врауъ вѣсть поуѣто ради хошетъ *ВРЪДИТИ* се въ тресаѣнѣе βλάπτει 95v10Krp; аще възложниши врѣма отроуатю выше силы *ВРЪДИШИ* е βλάψεις 18v18Les; тѣкѣмо не положи си помысла зломждрѣна ни львоѣ бо ни змиѣѣе ни варварѣи бо *ВРЪДИТИ* не можтѣ ꙗкоже зломждрѣе повинноуѣщижъ са емоу βλάψαι 206r6Les; послани бо бѣша вѣ поуѣстыни ꙗко оѣца влькохѣщны *ВРѢЖЕНЫ* днаволомъ τρωθέντα ὑπὸ τοῦ διαβόλου comPs48,15 Pog Bon; христѣа бо не *ВРЪДИ* всѣко помзшленѣе вражѣе оуκ ἠδίκησε comPs31,10 Bon Pog; по страшнѣмъ ти

ЖИЗНОДАВЪУЕ ИЗ ГРОБА ВЪСТАНИЮ ЯКО НЕ **ВРѢДЫ** ПЕЧАТЫ ХРИСТЪ ГРОБНЫХЪ ТАКО И ЗАТВОРЕННЫМИ ДВЕРМИ ВЪШЕЛЪ ЕСИ КЪ ПРѢСЛАВНЫМЪ АΠΚΟCΤΟΛΟΚΟΜΨ ΟΥΚ ἔλυσαc 215d27Orb 175v18Zag 142r18Hlud • *spec.* CХРАНИ ЦѢЛА ЗНАМЕНИѢ ХРИCCTЪ ВСКРСЕ Ѡ ГРОБА НИЖЕ ЗАТВОРИ ДѢВУЧЬСКИХЪ НЕ **ВРѢДИВ** РОЖДЪCCTЪВѢ СИ ѠВРЪЗЛЪ ЕСИ НАМЪ РАИCКИЖ ДВРИ ΜΗ λυμηνάμενοc ἐν τῷ τόκῳ σου 169r24Zag 210d27Orb 138r28Hlud, НЕ **ВРѢДИ** 133r33Šaf — Cf. ВРѢДАТИ, ОБИДѢТИ, ЯЗВИТИ KSM СП

ВРѢДОВЪНО adv.

comPog

υϊσηϊνο; вредно; harmfully; – ἐπιβλαβέc:

ЯЖЕ БО ЯПВАТИ НА ΥΛΟΒѢКА СОУЕТНО И **ВРѢДОВНО** И НЕУТВЕРЖДЕНО μάταιον καὶ ἐπιβλαβέc comPs145,3 PogII ВРѢДНО ΒΟΗ – ΕΧΗ — Cf. ВРѢДЪНО

M

СП

ВРѢДЪ¹, -А m.

comPsalt orDĉn Grig Lobk parOrb Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Km

1. рана, ранување, ѡвреда; рана, ушиб, повреждение; wound, injury; – τραῦμα, πληγή: МЖЖА ЯБИХЪ ВЪ **ВРѢДЪ** МНѢ εἰc τραῦμα ἐμοί Gn4,23 Grig Lobk Orb • *fig.* ВКОЖЕ МКѢЛОCТИВЕ ГКОСПОДИ МОЕГО CРДЪЦА ЯЗЪВЫ УУИСТИ ПОКАЯНИЕМЪ ПОМАЗАА МИ **ВРѢДЫ** CЪГРѢШИХЪ ТЕБѢ ПОМѢЛОУИ МА (μετανοίας προσπλάτων μοι φάρμακα ἤμαρτον) 75a5Orb 62v10Zag 41r25Šaf; ОУБИТЕЛНИХЪ СТРАCТЕН **ВРѢДЪ** ПОТРЕБЫВШЕ 68d31Vtš; НЪ Ѡ **ВРѢДА** ЛЮТАГО ИЗБАВИ ΜΟΛИΤΒΑΜΙ СИ ΜΚѢЛОCРДИЕ БОГОНЕВѢСТЪНА 137v15ZagII Ѡ ПРѢCТОЛА ЛЮТА 156d36Orb 84v1Hlud, Ѡ ПРѢ (sic) ЛЮТА 118v5Šaf — Cf. БОЛѢЗНЪ, ГНОИ, НЕДЖГЪ, ПРОКАЖЕНИЕ, ПРОКАЗА, РАНА, СТРОУПЪ, АCА

2. болесѡ, cѡрадање; болеснь, страдание; disease, suffering; – πληγή, μόλωψ, πῆρωσιc: КЛИКО ПРѢCЛЪШАНИЕ НАВЕДЕ НА ΥΛΟΒѢКА РАНИ ЯЗВЪИ И **ВРѢДЪИ** АЖЕ ХРИCCTЪ ПРИЖТЬ ДА УЖИВЕТЪ ΥΛΟΒѢКЪ ΤΟΥC Μόλωπαc comPs70,20 Βοη Pog; ПРѢИДЕ ЖЕ ВЪ ЛЮДИ ЕВРЕНСКИЯ **ВРѢДЪ** ВИНОГРАДЫ БО ИХЪ ПРОCМРАДИ ДА ДѢЛАНЪНЫМЪ

ΒΙΝΟΜΟΨ ΝΕ ΟΒΛΑЖΑΤ CΑ ἡ πληγή. τὰc γὰρ ἀμπέλοуc αὐτῶν ἠφάνισεν comPs104,33 Ροη Βοη; И CE ЯЗВИ CЖТЬ И **ВРѢДЪ** ΜΝΟЖЪCCTЪΒΟ ΑΙ Πηρώσειc 91v18ZagII CТРОУПИ И ГНОИ 76v16Šaf, CТРЪПИ И ГНОИ И БОЛѢЗНЪ 110d18Orb 37r3Hlud; ВЪCЕМОУ РОДЪ ТѢЛΟΝΟCЪНЪ НѢКАКЪ ЯКО **ВРѢДЪ** НЕДОУГА ПОДАЛЪ КСCTЪ 14b16Vtš — Cf. БОЛЕCТЬ, БОЛѢЗНЪ, БОЛѢНИЕ, НЕДЖГЪ, НЕМОЩИЕ, НЕМОШЬ, АCА ♦ **ВРѢДОУ ВЪВАТИ ce разболува; болеть, хворать; to become sick; – βλάβτω:** ЯКО И ТРЕCАВИЦА КCCTЪ ВЪЗЖЕЖЕНИЕ CРДЦЪ И ХОЩЕТЪ ТВОРИТИ ВЪCПАЛЕНИЕ И ТΟΠΛΟΤИ И CЕГО РАДИ **ВРѢДЪ** БЫВАЕТЪ βλάβτει 95v13Krn — Cf. БОЛЪНЪ (~ ВЪИТИ), БОЛѢТИ, ИЗНЕМАГАТИ, НЕДЖГОВАТИ, НЕМОЩЕВАТИ, НЕМОШЬНОВАТИ

3. υϊσηϊνα, заѡуба, οἰαcноcѡ; вред, ущерб, опасность; damage, loss, danger; – βλάβη: **ВРѢДЪ** КCCTЪ ДѢШЫ ОУМРЪШОМЪ· ΚΟΗ· ДА ЕГО НЕ ПОГРЫВАЕШИ CЪ ОΥΚΡΑШЕНИЕМЪ CЪ CРЕБΡΟΜΚЪ CЪ ΟΔѢΑНИЕМЪ CЪ ИΝѢХЪ НЕΠΟΔΟΒНЫМЪ ΜΖΥΤΑНИЕМЪ βλάβη 205v15Krn; ЛЖКАВНААГО CΚΡΟΥШИ CТРѢЛЪИ ΚΟΠИЕМ ТИ ВΚΑΔCЪΙΚΟ Ѡ ВCЕГО **ВРѢДА** ИЗБАВИ ΤΗC ΤΟΥΤΟΥ βλάβηc ρύcαί με 10r9Šaf 32v28ZagII Ѡ ВCѢΚΟГО ГРѢХА 33d26Orb • *fig.* ѠВРЪГШАГО РАИ ЕГОЖЕ ЗАТВОРИ ПРѢCΤΟΥΠΛЕНИЕ ЛЪCΤИЮ ΖΜΙΝИΠНОЮ ВЪΚΟΥШЕНИЕМЪ **ВРѢДА** ИНОГДА 108c29Vtš — Cf. ВѢДА, ВРѢЖДЕНИЕ, ЗЪЛО, НАПАCТЬ, ПАКОCТЬ

БЕЗ ВРѢДА без ѡвреда, нейовреден, безбедно; без повреждения, невредимо, безопасно; unharmed, safely; – δίχα βλάβηc: ЯКО ВКОГЪ **БЕЗЪ** ВCѢΚΟЖ CΚΡЪБИ И **ВРѢДА** ΠΟЖИХЪ C НИМИ δίχα πάcηc λύπηc καὶ βλάβηc comPs58,5 Βοη Ροη; ПО CИХЪ ТРИΒΟΥΠΟΥ ПРѢДАНЪ БЫCCTЪ И БИЕНЪ БЫВЪ ВЕЛМИ И CЪ ЗѢРЪМИ ΒΡΑ CΑ ΠΟ CЕМЪ ВЪ ПЕЩЬ ВРЪЖЕНЪ БЫCCTЪ И **БЕЗЪ ВРѢДА** ПРѢБЫCCTЪ 288v7Stan; ВЪВРЪЖЕНЪ БЫCCTЪ ВЪ ΜΟΡΕ ΖΑCΤЖΠΛЕНИЕМЪ ΑΓΓΚΕΛΟΒΟΜЪ **БЕЗЪ ВРѢДА** ИЗЫДЕ НА CΟΥCЖ 255r7Stan; ВЪ ИCТИНЪ ΟΒΡΑCΑЮЩЕ БО CE **БЕЗЪ ВРѢДА** ΟΡЪЖИЕ ПРѢΜΙΝΟУЛЬ КCСЫ ΜΟУΥΚΕΝИУCКИМИ ΚΡЪΕΜИ CΙΑЮЩЕ ИЗДАΛΕΥΚΕ 196d22Vtš — Cf. НЕВРѢДИМО, ПАКОCТЬ (БЕЗ ПАКОCТИ)

♦ НЕ ВРѢДОУ CЪТВОРИТИ v. НЕВРѢДЪ ♦

KSM

СП

ВРѢДЗ² v. НЕВРѢДЗ

ВРѢДЬНО adv.

comBon

ιηθεῖνο; вредно; harmfully; – ἐπιβλαβές:

ЕЖЕ БО НА ΥΛΟΒΕΨΚΑ ΟΥΠΕΑΤΙ СОУЕТЗНО **ВРѢДНО** ΝΕΟΥΤΒРЗЖДЕНО μάταιον καὶ ἐπιβλαβές καὶ ἀνάσφαλον comPs145,3 Bon|| ВРѢДОВНО Rog – ЕХН — Cf. ВРѢДОВЬНО

S

СП

ВРѢДЬНЗ, -ЗИН adj.

Rad Krat Mkd Karp Zag Šaf trOrb trHlud

1. раней, осакайен; раненый, изувеченый;

injured, maimed; – κυλλός, τῶν τραυμάτων: ДОБРѢ ТИ КЕСТЬ ХРОМОУ ИЛИ **ВРѢДНОУ** ВЪ ЖИВОТЬ ВЪУНЫИ ВЪНИТИ НЕЖЕ ДВѢ РЖЦѢ ИЛИ ДВѢ ПОЗѢ ИМЖОУ ВЪВЕРЖЕННОУ БЫТИ ВЪ ОГНЬ ВЪУНЫИ **КУЛΛΟΝ** Mt18,8 Krat Mkd|| **ВѢДНОУ** Rad Dbj Krp; **КАКО** ΩΛѢА [ВЪИЗЛИНВЪ ХРѢССТѢ ВЪЖЕ НА КАЗВИ **ВРѢДНИЖ** ЛЕСТНО ОБАЗАВЪ ΤΑΣ ΟΥΛΑΣ ΤΩΝ ΤΡΑΥΜΑΤΩΝ μου 109r24Zag 123b8Orb, **НА** КАЗВИ **ВРѢДНИЖ** 91r13Šaf|| **КАЗВИ** СТРОУПЫ МОИХ ГНИЖЩЖ ОБАЖИ 51r33Hlud ● **adj.-subst. ВРѢДЬНЗИН осакайеник;** **калека; cripple; – κυλλός:** ИМЖЕ СЪ СОБОЖ ХРОМЫ И НѢМЫ И СЛѢПЫ И **ВРѢДНИИ** **КУΛΛΟΥΣ** Mt15,30 Krat Mkd|| **ВѢСНЫ** Dbj Krp, **ВѢДНИ** Rad; И **ВРѢДНЫА** ЗДРАВЫ И ХРОМЫА ХОДАЩЕ **КУΛΛΟΥΣ** Mt15,31 Mkd Krat|| **ВѢСНЫА** Dbj, **ВѢДНИКЫ** Rad Krp – ЕХН — Cf. **ВОЛЬНЗ, ВѢДОВАТИ (ВѢДОУАИ), ВѢДЬНИКЗ** sub 2, **ВѢДЬНЗ** sub 2, **НЕДЖЖЬНЗ, НЕМОЩЬНЗ, КАЗВЬНЗ**

2. ιηθεῖεν; вредный; harmful; – βλαβερός:

Ω НАПАСТИ **ВРѢДНЫХЪ** ... ВЪЗДРЪЖАН СА Д<ΟΥ>ШЕ ἀπὸ παθῶν βλαβερῶν 30c12Orb 30v17Zag|| **ВРАЖИХЪ** 7v17Šaf; **ВРѢДНАГО** ЗМИА ЛЬСТЬМИ ВЛѢКОМЪ ЕСМЪ СП<А>СЕ И ЯЛОВЕНЬ ЗЛѢ ТАΙΣ ΒΛΑΒΕΡΑΙΣ ΤΟΥ ὄφεως πλάνας 101d27Orb 66r13Šaf 26v21Hlud|| **ПРѢДНѢГО** ЗДАНИѢ (sic) 84v19Zag — Cf. **ПАКОСТИВЗ, ПАКОСТЬЛИВЗ**

ВРѢДЬНО(Е) СЛОВО **хула, βοῶχουλῆνο;**

богохульство; blasphemy; – βλασφημία: СЛЫШАСТЕ **ВРѢДНА** **СЛОВЕСА** τῆς βλασφημίας Mc14,64 Rad|| **ХОУЛЖ** Dbm Mkd, **ВЛАСВИМНА** Krp, **ВЛАСФИМИЖ** Krat; ВСѢ СЫГРѢШЕННА **Ω** ΠΟΥСТАТЬ

СА СЪВНОМЪ ΥΛΟΒΕΨΥΣКОМЪ И **ВРѢДНАА** **СЛОВЕСА** αἰ βλασφημίας Mc3,28 Rad|| **ВЛАСФИМНА** Dbm Krat, **ХОУЛЫ** Dbj Krp Mkd – ЕХН — Cf. **ВЛАСВИМИА, ХОУЛА, ХОУЛЕНИЕ, ХОУЛЬНЗ (ХОУЛЬНО** **ГЛАГОЛАНИЕ, ХОУЛЬНОЕ СЛОВО) ♦ ВРѢДЬНАА ГЛАГОЛАТИ, ВРѢДЬНАА СЛОВЕСА ГЛАГОЛАТИ хули, βοῶχουли, злослови; богохульствовать, кощунствовать; to blaspheme, to profane; – βλασφημεῖν:** ВСѢ СЫГРѢШЕННА **Ω** ΠΟΥСТАТЬ СА СЪВНОМЪ ΥΛΟΒΕΨΥΣКОМЪ И **ВРѢДНАА** **СЛОВЕСА** **ЕЛИКО** АЩЕ **ВРѢДНАА** **ГЛАГОЛЖТЬ** βλασφημήσωσιν Mc3,28 Rad|| **ВЛАСФИМИСАЖТЬ** Dbm Krat, **ХОУЛЖТЬ** Dbj Krp, **ПОХОУЛАТЪ** Mkd; **УЪТО** СЫИ ТАКО **ГЛАГОЛЕТЪ** **ВРѢДНАА** **СЛОВЕСА** βλασφημεῖ Mc2,7 Rad|| **ГЛАГОЛЕТЪ** ХЪЛЕНИЕ Jon, **ГЛАГОЛАТЬ** **ВЛАСЪФИМИЖ** Krat, **ГЛАГОЛАТЬ** **ВЛАСВИМНА** Mkd Dbm Dbj Krp – ЕХН — Cf. **ВЛАСВИМИСАТИ, ВЛАСВИМИА (ВЛАСВИМИЖ** **ГЛАГОЛАТИ, РЕШИ), ВРѢДЬНѢ (~** **ГЛАГОЛАТИ), ПОХОУЛИТИ, ХОУЛА (ХОУЛЖ** **ГЛАГОЛАТИ), ХОУЛЕНИЕ (~** **ГЛАГОЛАТИ), ХОУЛИТИ, ХОУЛОВАТИ, ХОУЛЬНЗ (ХОУЛЬНО** **РЕШИ)**

KSM

СП

ВРѢДЬНѢ adv.

Rad

ВРѢДЬНѢ ГЛАГОЛАТИ хули, βοῶχουли, злослови; богохульствовать, кощунствовать; to blaspheme, to profane; – βλασφημεῖν: А ИЖЕ **ВРѢДНѢ** **ГЛАГОЛЕТЪ** ВЪ Д<ΟΥ>ХЪ С<В>АТЪИИ НЕ ИМАТЬ **Ω** ΠΟΥЩЕННА ВЪ ВѢКЫ βλασφημῆση Mc3,29 Rad|| **ЕЖЕ** **ХОУЛА** **НА** С<В>АТЪИИ Д<ΟΥ>ХЪ Dbj, **ХОУЛИТЬ** Krp, **ВЛАСФИМИСАЕТЪ** Krat Dbm, **ПОХОУЛИТЬ** Mkd – ЕХН — Cf. **ВЛАСВИМИСАТИ, ВЛАСВИМИА (ВЛАСВИМИЖ** **ГЛАГОЛАТИ, РЕШИ), ВРѢДЬНЗ** sub 2 (**ВРѢДЬНАА, ВРѢДЬНАА СЛОВЕСА** **ГЛАГОЛАТИ), ПОХОУЛИТИ, ХОУЛА (ХОУЛЖ** **ГЛАГОЛАТИ), ХОУЛЕНИЕ (~** **ГЛАГОЛАТИ), ХОУЛИТИ, ХОУЛОВАТИ, ХОУЛЬНЗ (ХОУЛЬНО** **РЕШИ)**

SM

СП

ВРѢЖДАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

Slep comPsalt Stan Les

1. ранува, ѡвредува; ранить, повреждать; to injure, to hurt; – ἀδικεῖν: СЛОНОВЫ **Ω** ИИДИЖ

и персиды градѣша ж лъвы же и рысы съ шѣцами и козами смѣшены и къждо дроугъ дроуга не **врѣѣаше** ἀδικοῦντας 126r23Les — Cf. ВРѢДИТИ, ОБИДѢТИ, ИЗВИТИ

2. *наишѣиува; вредить, причинять вред; to cause harm; – βλάπτειν, πλήσσειν:* ВЕЛИЕ БО И ПОЛЕЗНО СЛОВО БОЖИЕ НИСХОДА СЪ КРОТОСТИЖ И БЕЗЗМЛЗВИЕМЪ СНОУЪЗ НЕ **врѣдажтз** БО НЪ ПОЛЗЗОУЖТЪ ГЛАГОЛИ БОЖИИ ОΥ γὰρ πλήσει comD132,2/Ct Bon Pog; ТАКО И МИРСКИЖ БЕСѢДЫ ВЪЗДВИЖЪТЪ СТРАСТИ ВЪ СРДЦѢЦИ МНИХОВѢ ПОЛЗЖ СЪТВАРѢИ ПРИЛОУАЖИМИ СА ОУ ТЕБЕ И СЕБЕ НЕ **врѣдаи** ЛЮБИИ РѢУИ МИРСКИЖ ВЪЗДВИЗАЕТЪ НА СА БѢСА ВЛЖДАГО ΜΗ βλάπτειν 216r25Les — Cf. ВРѢДИТИ, ПАКОСТЬ (ПАКОСТИ ДѢЯТИ)

● *ptc.-adj. врѣдаа ишѣиен; вредный; harmful; – βλαβερός:* А ХОТАЩЕН БОГАТИТИ СА ВЪПАДАЖТЪ ВЪ НАПАСТИ И ВЪ СѢТИ И ВЪ ПОХОТИ МНОГЪИ НЕСЪМЪСИЛЪЗНИ И **враждажшж** ЖЖЕ ПО(...) ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβερὰς 1Т6,9 SlepII **врѣд(ныя)** Карп; Ѡ МѢСТЬ МНОГЪ **врѣѣамши** УЛОВѢЖКЪ ПРОГНА И ИНА МНОГА УЮДЕСА СЪТВОРИ 81v1Stan — Cf. ВРѢДЪНЪ sub 2, ПАКОСТИВЪЗ, ПАКОСТЬЛИВЪЗ

KSM

СП

ВРѢЖДЕНИЕ, -ниа н.

Viš

оишѣиување, ишѣиѣа; ущерб, вред; detriment, damage; – : ВРАУЕВНѢ ЯБО ПРЪВѢМЕ НАКАЗАШЕ СЕ» ДОБРѢ ШУНИСТИТЕ ВѢРОУ ВЪТОРО ЖЕ ПАКИ ДОУХОВНО СЕБЕ ВЪВРОУЖЪШЕ ѠГОНИТЕ БОЖСТВЕНѢ И ДОУШЕВНИХЪ НЕДЪГЪ **врѣженіа** 184b29Viš – EXH — Cf. ВРѢДЪ¹, ПАКОСТЬ

KSM

СП

ВРѢЖДЕНЬНООУМЪНЪ adj.

Km

koj има расиѣан ум, каракѣер; у кого есть испорченный характер; who has perverse disposition; – βλαμμένος εἰς τὸν νοῦν: ГЛАГОЛАВЪ ЕМЪ АВЛАВІЕ **врѣженномне** ПОУТО РАДИ ВЪЗЪЕ ИМѢНІЕ И ШБЫДЕ ТРЫЕ МЖЖЫ

ИЖЕ НЕ СЪГРѢШИШЕ НИУТОЖЕ βλαμμένε εἰς τὸν νοῦν 279v10Krn – EXH

0

СП

ВРѢМЕНЪ v. ВРѢМЕ(НЬ)НЪ

ВРѢМЕ(НЬ)НАІА v. ВРѢМЕ(НЬ)НЪ

ВРѢМЕНЬНО adv.

comPsalt

ѣривремено; временно, на время; temporarily; – πρὸς καιρόν, πρόσκαιρον: НЕ **врѣменно** БО МИЛОУЕТЪ БОГУЪ НЪ ВѢУНО ОΥ πρὸς καιρόν γὰρ ἔλεεῖ ὁ θεός comPs135,2 Bon Pog; **врѣменьно** И ДРЪЖАЩЕ СА ОУПЪВАНИѢ ПРѢСКАИРОН comPs128,6 Pog Bon – EXH

KS

СП

ВРѢМЕ(НЬ)НЪ, -зиа adj.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Karp Verk comPsalt Triod Viš Stan Les Km

ѣривремен, минлив, неѣосѣојан; временный, преходящий, непостоянный; temporary, ephemeral, inconsistent; – πρόσκαιρος; πρόσκαιρινός (Krn): МЕДВЪЗНА БО СЛАДОСТЪ **врѣменна** И СЛОВЕСА БОЖИИ ВѢУНА ПРѢСКАИРОС comPs18,11 Bon Pog; И НЕ ИМЖТЬ КОРЕНЕ ВЪ СЕБѢ НЪ **врѣменьны** СЖТЬ ПРѢСКАИРОІ Εἰσιν Mc4,17 Rad Dbm Krp Krat Mkd, **врѣмени** Dbj; ПАУЕ ИЗВОЛИ СТРАДАТИ СЪ ЛЮДЪМИ БОЖИИ НЕЖЕЛИ **врѣменнжж** ИМѢТИ ГРѢХА СЛАСТЪ ПРѢСКАИРОН Hb11,25 Ohr Karp(bis) VerkII **врѣмж** Str, lac. Slep; ЯКО ИСТИННЪИ НЕЛЗЖЪЗНИ БОГУЪ ВЪ ВѢКЪ ПРѢВЪЗІВАЮШИ И УЛОВѢЖКЪ **врѣмененз** СЖИ РАЗЗОУМЪЗНИ ПРѢСКАИРОС comPs101,13 Bon Pog; НЕ ВЪЛАГАЕШИ ЛИ ВЪ ОУМЪ СВОИ ЯКО АЩЕ Ѡ ДЛЪГА **врѣменнаго** ОУБѢГНЕШИ НЪ ТАМО Ѡ ВѢУНЫЕ МОУКЪ ОУБѢГНЕШИ просκαρινόν 264r22Krn — Cf. МАЛОВРѢМЕНЪНЪ

● *adj.-subst. врѣме(нь)наіа:* НИ **врѣменнзихз** БО ВѢРННИ ЛИШАЖТЪ СА НЪ И ВЪ СКОТѢХЪ И ВЪ ВСѢМЪ ИМѢНИИ БЛАГОСЛОВЕНИИ СЖТЪ ОУТЕ γὰρ τῶν просκαίρων comPs106,38 Bon Pog; ДА НЕ МАЛЫЖ РАДИ СТРАСТИ ТОЛИКАА БЛАГАА ЛИШИМ СА ДА НЕ **врѣменна** ИЩЕ ВЕСМОУТНЫЖ СЛАВЫ ЛИШИМ СА

τὰ πρόσκαιρα 94r25Les ♦ ВЪ УАСЪ ВРЪМЕНЬНЪ во истиюиѡи моменѡи; в одно мгновение; at the same time; – ἐν στιγμή χρόνου: показа юмоу всѣ цѣскарьствѡна въселенна въ уасѣ ВРЪМЕНЬНЪ ἐν στιγμή χρόνου L4,5 Rad Dbj Kp Krat Mkd] въ малѣ врѣмени Dbm

KSM

СП

ВРЪМЕНЪ ady.

Bit

навреме, во ѡправо време; вовремя; on time, in good time; – : еже пощж сподкоуѡвн безблазна ВРЪМЕНЪ всѣмъ намъ хрѡстѣ конзгати пощенне 20r23Bit – EXH

Ø

СП

ВРЪМА, -МЕНЕ n.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Km

1. време, ѡериод, ѡюха; время, период, эпоха; time, period, epoch; – καιρός, χρόνος, ѡра: нѣскты вамъ разоумѣти ВРЪМА ни лѣтъ ѡже октыць положи своеа областна χρόνου ѡ καιρούс A1,7 Kapr, ВРЪМЕНЕ лѣтѣ Str, ВРЪМЕНЕ лѣтѣ Vran; ероусалимъ вждеть попираемъ азыкы дондѣже сконгжть са ВРЪМЕНА азыкь καιрої L21,24 Rad Dbm Dbj Kp Krat Mkd; прьвоѡ во въ пещерахъ и въ горахъ длго ВРЪМЕ прѣбывше 48r17Stan; по семь въврѣжены бывше въ много ВРЪМЕ и по семь изведѣны бывше 26r18Stan; се ждѡ и еше мала ВРЪМЕНЕ уѣа надѣяни спкасѣнїѣ моего χρόνον ἔτι μικρόν Job2,9 Grig Lobk Orb Hlud; сѡѡтаа мкоууѣнѡца ѡфимна бѣше въ ВРЪМЕНА диоклитниана цѣскаря 16v13Stan; давзи себе по васѣ за избавление мжѡенна въ своа ВРЪМЕНА καιροїс ιδίοїс IT2,6 Ohr(bis) Slep Str Kapr(bis); при дикѡ безаконнѣмъ цѣскари въ алеѡандринсѣмъ градѣ югупетсѣмъ въ ВРЪМЕНА ѡна мкоууѣнѡна быста 9r20Stan; въ то же ВРЪМА посланоу бывшоу кназоу изъ рѡма съ граматами грѡуьскыми въ странѡ италиискѡ на оуѡиенне хрѡстианѡ 217r22Stan; в ѡнко ВРЪМА пристѡпиша оуѡеници къ искоусѡвн ἐν ἐκείνῃ τῇ ὡρα Mt18,1 Rad51a10

Kp43r4] въ тѣ уѣсѣ Jov Dbj Rad55d20 Kp47r5 Krat Mkd; с нѡвѡсѣ намѡ дождѡ даж и ВРЪМЕНА гѡвѡзна καιροѡс карпофѡроус A14,17 Ohr Slep Str Kapr Verk • оупределѡн перѡиод, момент: ВРЪМА мое прѡвѡлїи са ѡ καιρός L21,8 Rad(bis) Dbm Dbj Jov Kp105v3 Krat Mkd] om. Kp90r8; прѡдетѣ ВРЪМА да всѣкѣ оуѡиваѡи въ мнѡит са слоуѡжа прѡносѡти вѡгоуѡу ѡра J16,2 Jov21v11 Kp24r6] година Dbm Dbj Jov97r7 Rad6b6 Kp10v14 et 126r14, година (>уасѣ) Jov1v12, уасѣ Rad21b1 et 172c19; югда настанѣтъ ВРЪМА сѡда тогда [пра]вѡ+ вждѣтъ сѡдѡ мон ѡ καιρός τῆс δίκης comPs74,3 Bon Pog; влѡдѣте се и бдѡте и молѡте са не вѣсте во кѡгда прѡдетѣ ВРЪМЕ ѡ καιρός Mc13,33 Rad Dbm Kp Mkd] когда сїн вѡдѣтъ Krat; прѡспѣ во ВРЪМА ѡвлѡенна ѡ καιρός τῆс ἐπιφανείας comPs101,14 Bon Pog; ѡродѣ прѡзѡвѡ влѡхѡи испѡтѡти ВРЪМА ѡвлѡшее се зѡѣзды τὸν χρόνον Mt2,7 Krat Stm Jov Kp, испѡтѡти ѡ нѡхѣ въ ВРЪМА ѡвлѡшѡ са зѡѣзды Mkd; нѡ пишѣтъ ВРЪМА мльгати и ВРЪМА глаголатѡ καιρός ... καιρός 6v16.17Les • години на чѡвѡковиѡт живот: оумалилѡ есн дѡѡни ВРЪМЕНИ еѡ есμικруνας τὰс ἡμέρας τοῦ χρόνου αὔτοῦ Ps88,46 Bon Dčn, ВРЪМЕНЕ Pog Rdm; не ѡвѡзѡи мене въ ВРЪМА старѡсти югда изнемагаѣтъ крѣпѡсть моа не ѡстави мене εїс καιρόν γήροус Ps70,9 Bon Pog Rdm Dčn; и рѡуѣ гѡспѡдѡ вѡгѡз ноѡвн ВРЪМА вѡсѡкомѡ улоуѡѡкѡ прѡде прѡдѡ ма ѣко наплѡни са зѡмѡ неправѡзи ѡ нѡхѡ καιρός Gn6,13 Grig Lobk Orb • сезона, период: не вѣ во ВРЪМЕНЕ смѡкѡмѡ ѡ уаѡ καιρός οὔк ἦν οὔκѡν Mc11,13 Rad77d18, ВРЪМА Dbm Dbj Rad126a10 Kp Krat Mkd; егда же прѡвѡлїи са ВРЪМА плодомѡ ѡ καιρός τῶн καρπῶн Mt21,34 Rad(bis) Dbm Dbj Jov Kp(bis) Krat Mkd; ѡставѡте коупно рѡсти ѡвоѡ до жѡтѡы и въ ВРЪМА жѡтѡы рѡкѡ жѡтелѡмѡ ἐν καιρῶ τοῦ θερισμοῦ Mt13,30 Rad Dbj Jov Kp Krat] въ годѡ жѡтѡѡнын Mkd • ѡдишнѡ време; время года; season; – καιρός: коѡ ВРЪМЕ лѣтѡ и мѡѡсѡцѡ ескты егда рѡди се хрѡстоѡс и глаголѡѡмѡ ѡ семь лѣтѡ ѡѡѡи ВРЪМЕННА

ИМАТЪ ЕДИНО ЖЕ ЕСЪТЪ АЕРЬ СИРѢУЪ ПРОЛѢТІЕ ВТОРОЕ ЖЕТВА ТРЕТІЕ ЕСЕНЬ ИЛИ ЕСЕННО УЕТВРЗТОЕ ЗЫМА *καιρός ... καιρούς* 16r15.16Krn; ΓCΠOΔЪ ВOΓЪ НАШЪ ИCУХРИCΤOС РОДИ СЕ ΜΕΤΑΚΑЦА ДЕКЕМВРІА ИЖЕ ИМАТЪ ЖИВОТНАА ВОДОЛѢИ **ВРѢМЕ** ЖЕ ЗЫМНО *καιρόν* 16v13Krn – ЕХН ♦ **НЗИНѢШЪНЕЕ ВРѢМА** *σεῖαισινοςῖ; настоящее (время); present time; – ὁ νῦν καιρός*: ВЗ ОУДРЪЖАНИ БОЖИИ ВЪ СКАЗАНИ ПРАВДѢ ЕГО ВЪ *κζρνѢшзнее ВРѢМА* ἐν τῷ νῦν καιρῷ R3,26 Ohr Str Karp Verk ♦ **ГРАДЖЩЕЕ, НАCТOАЩЕЕ, ПРИДЖЩЕЕ ВРѢМА** *иднина; будущее; future; – τὸ παρόν, τὸ μέλλον*: ВЗCЪКО ЖЕ ПОКАЗАНИЕ ВЪ *настожще ВРѢМА* НЕ МНИТЪ РАДОСТИ БЪИТИ НЖ ПЕУАЛИ ΠROC MĒN TŌ ΠARŌN Hb12,11 Slep; ОСТАВИ НЖ И СЕ ЛѢТО ДОНЪДЕЖЕ НЖ ОКОПАЖ ОКРЕСТЬ И ОСЫПАЖ ГНОЕМЪ И АЩЕ ОУБО СТВОРИТЬ ПЛОДЪ АЩЕ ЛІ ЖЕ НИ ВЪ *ГРѢДЖЩЕЕ ВРѢМА* ΠOCЪУЕШИ НЖ EIC TŌ MĒLLON L13,9 Dbm Rad, ВЪ *ПРИДЖЩЕЕ ВРѢМА* Dbj] ВЪ ГРАДЖЩЕЕ Krp Mkd, ВЪ ГРАДЖЩЕЕ ЛѢТО Krat ♦ **ПОCЛѢДЪНЕ(Е) ВРѢМА, ПОCЛѢДЪНѢ(НА) ВРѢМЕНА** *spec. есхатолошко време, крајот на векот пред второто доаѓање на Христос: ВЪ ПОCЛѢДЪНѢ ВРѢМЕНА* ѠCТЖПАТЬ ЕТЕРИ Ѡ ВѢРЫ ἐν ὑστέροις καιροῖς 1T4,1 Str Ohr70v15 Slep Karp(bis) Verk] om. Ohr51r20; ГОТОВО БЪИТИ СА ВЪ *ВРѢМА ПОCЛѢДНО* ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ 1P1,5 Karp ♦ **ЕЛНКО ВРѢМА** *дoдeкa, кoлкy дoлῶ; нoкa, дoкoлe; until, how long; – ὅσον χρόνον: кeлнкo вpѣмe* CЪ СОБОУ ИМОУТЬ ЖЕНИХА НЕ МОГОУТЬ ПОCТИТИ СЕ ὅσον χρόνον Mc2,19 Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd ♦ **ВЗ МАЛО ВРѢМА, ВЗ МАЛѢ ВРѢМЕНИ, ПО МАЛѢ ВРѢМЕНИ, НЕ ПО МЗНОCЪ ВРѢМЕНИ** *за крайко (время), набрѣу, во исѣиоуи моменѣ; недолго, ненадолго, в одно мгновение; shortly, for a short time, at the same time; – ὀλιγοχρόνιον, ἐν στιγμή χρόνου, (μετά) ὀλίγον καιρόν, μεθ' ἡμέρας, μετά ὀλίγας ἡμέρας*: СИРѢУЪ ВЗ МАЛО ВРѢМА 8ΥИНИ БОΓЪ ЦѢCАРCТBO ЕГO ὀλιγοχρόνιον comPs88,46 Pog] ВЗ МАЛЪ ГОДЪ Bon; ПОКАЗА ЕМОУ ВCЪ ЦѢCАРCТBA ВЪCЕЛЕНА ВЪ МАЛѢ ВРѢМЕНИ ἐν στιγμή χρόνου L4,5 Dbm] ВЪ ЧАСѢ ВРѢМЕНЪНѢ

Rad Dbj Krp Krat Mkd; ЗДЕ ДА ЕСЪТЪ ВЗ МАЛО **ВРѢМЕ** И ЕГДА ОУМИРАЕТЪ ДА ЖИВЕТЪ ВЪУНО ὀλίγον καιρόν 22v13Krn; И ПО МАЛѢ ВРѢМЕНИ НАВЫКНЕТЪ РЖУНОЕ ДѢЛО μεθ' ἡμέρας 32r16Les; И НЕ ПО ΜΠOСѢХЪ ВРѢΜΕΝΥ ДѢВКИЦА ΩΠA ОУБОЖЕ ТОЛИКО ИЖЕ ΠOΠЪЖΔΕΝΝA БЪИТИ И БЛѢДНИЦА ПО МАЛѢХЪ ВРѢΜΕΝΥ ВЗЗБОЛЕ СЕ ТЕШКО И ПЛАУЕ CКЕ КАКО ЕСЪТЪ НЕКРЪЩЕННА μετὰ ὀλίγον καιρόν ... μετὰ δὲ ὀλίγας ἡμέρας 247r18.20Krn — Cf. ВРѢМЕ(НЪ)НЗ (ВЗ ЧАСѢ ВРѢМЕНЪНѢ) ♦ **НА ДЛЗCЪ ВРѢΜΕΝЕ** *многу долῶ, за долῶ; долго, долгое время; long, for a long time; – ἐπὶ χρόνον*: ВЗДОВА ЖЕ БѢ ВЗ ГРАДѢ ТОМЪ И ΠPИΧOЖΔAШE К НEΜOУ ΓΛAΓOΛAШИ ΜЪCТИ ΜΕΝE Ѡ CЖΠEРНИКА ΜOЕΓO И НЕ ХOТѢAШE *НА ДЛЗCЪ ВРѢΜΕΝИ* ἐπὶ χρόνον L18,4 Mkd Dbm Dbj Rad Krp Krat ♦ **НА ВCЪ ВРѢΜΕΝA** *oдвpeмe-нaвpeмe; нo вpeмeнaм, вpeмe oт вpeмeни; from time to time; – κατὰ καιρόν*: АНГЕЛЪ БО ΓCΠOΔЪНЪ *НА ВCЪ ВРѢΜΕΝA* ΜΥѢШE CА ВЪ КЖПѢЛИ КАТѢ КАИРŌN J5,4 Dbm] *НА ВCА ЛѢТА* Rad Dbj Jov Krp Krat ♦ **НА ВCЪКO ВРѢΜA, НА ВCЪ ВРѢΜΕΝA** *во секое време, секоѣш, засекоѣш; всегда, навсегда; at any time, always; – ἐν παντί καιρῷ*: НЖ *НА ВCЪ ВРѢΜΕΝA* И *НА ВCА ДЪНИ* ΓНЪCИТЪ И ѠCКВРЪНѢЕТЪ ПЖТИ CBOЖ НЕ ВѢPOУЖ ЯКО БЖДЕТЪ CЖДЪ ἐν παντί καιрῷ comPs9,26 Pog, *НА ВCЪКO ВРѢΜA* Bon; ВЪДИТЕ ОУБО *НА ВCЪКO ВРѢΜA* ΜOЛИЖЩE CА ДA CЪΠOДOБИТЕ CА ОУБѢЖѢТИ ВCЪѢХЪ СИХЪ ХOТЖИНИХЪ БЪИТИ ἐν παντί καιрῷ L21,36 Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd; БΛAΓOСКΛOΒA ΓCΠOΔA *НА ВCАΚO ВРѢΜA* ἐν παντί καιрῷ Ps33,2 Rdm Bon Dĉn, *НА ВCЪ ВРѢΜΕΝA* Pog; ΠOBEЛѢНИЕМЪ ЦѢCАРEBOМЪ БИЕНЪ ЧACТO *НА ВCЪКO ВРѢΜA* 75r16Stan ♦ **OТЪ МЗНОΓA ВРѢΜΕΝE, OТЪ МЗНОΓЪ ВРѢΜΕΝЪ** *oдaмнa; издaвнa, c дaвнѣх нoр; long (time) ago; – ἐξ ἱκανῶν χρόνων*: БѢ БО ЖЕΛAА Ѡ ΜΠOΓA ВРѢΜΕΝE ВИДѢТИ ЕГO ἐξ ἱκανῶν χρόνων L23,8 Rad Dbm Dbj Krp(bis) Mkd Orb Hlud, Ѡ ΜΠOΓЪ ВРѢΜΕΝЪ Krat ♦ **ДО ВРѢΜΕΝE** *до oдpeдeнo вpeмe, ѣpи-вpeмeнo; до вpeмeни, до oпpeдeлeннoгo мoмeнтa; until a certain moment, temporarily; – ἄχρι καιροῦ*: БЖДЕШИ CЛѢПЪ НЕ ВИДЖ

Krat, мѣха Rad, пиры Krp Mkd; на гоумнѣ своємъ шбрѣте бѣ мжжи испльниеша **врѣтища** пшеницѣ ти же не можахъ са двигнѣти ѿ зема и въземь сѣвѣтын **врѣтища** и положи на рамѣхъ ихъ и запрѣти имь к томоу не красти 296v19.21Stan; по семь въвьргоше и въ **врѣтищи** въ море и изыде здравь протрыгшоу се **врѣтишоу** 25v5.6Stan; **врѣтище** едино да бждетъ всѣхъ насъ μαροίπιον Pr1,14 Lobk] вѣщані-е-дино Grig, свѣтъ единъ Orb — Cf. възлагалище, мѣхъ, пира

2. **косіуреі** (ѣруба облека), **власеница**; **вретнице** (одежда из грубой ткани), **власяница**; **sackcloth, rough garn, hair-shirt, cilice**; — **σάκκος**: древле оубо въ **врѣтищи** и пепелѣ сѣдаше покаали са быша ἐν σάκκῳ L10,13 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; растрзга **врѣтиште** мое и прѣпоюса ма веселнемъ τὸν σάκκον Ps29,12 Bon Pog Dĉn] om. Rdm; шблѣкошъ са въ **врѣтища** σάκκου Jon3,5 Grig Lobk Orb Hlud; **врѣтища** ма сѣвлѣци τὸν σάκκον 129r10Zag 109v31Šaf, съ **врѣтище** 145d1Orb, **врѣтище** 74r6Hlud; она же съ **врѣтищемъ** власѣнымъ и смѣреннымъ плауемъ и бдѣніемъ и въздръжаніемъ же и кротостижъ ҃рьнь҃ствовааше прилежно μετὰ σάκκου καὶ ταπεινώσεως 114v8Les; яко слыша царь езыкѣа словеса такова растрзга ризы свое и шблѣуе се въ **врѣтище** и понде въ цркѣвъ σάκκον 234r10Krn — Cf. власѣница, врѣще, ѣригъ

KSM

СП

ВРѢЩЕ, -а п.

Krp Krat

косіуреі (ѣруба облека); **вретнице** (одежда из грубой ткани); **sackcloth**; — **σάκκος**: аще в тѣрѣ и сидонѣ бж силы были древле оубо въ **врѣщи** и попелѣ покаали са вишъ ἐν σάκκῳ Mt11,21 Krp Krat] въ **врѣтищи** Rad Dbj Mkd — ЕХН — Cf. власѣница, врѣтище, ѣригъ

Nota: cf. въ врѣще Ps68,12 Sin, in KS sub врѣтище

Ø

ЗР

ВРѢЩИ¹, ВРЗГЖ, ВРЗЖЕТЪ pf.

Evang (exc. Jov) Slep Lobk parVtš Zag Šaf trHlud Stan Les Krn

Inf. врзщи in Stan bis

1. **фрли**; **бросить**; **to throw**; — **βάλλειν, ἐμβάλλειν, ῥίπτειν**: исходе на исходе водамъ и **врже** тоу соль и реуе тако глаголюеть гѣсподъ исцѣлѣютъ води сѣе и не к томъ боудеть оумирае и ѿноудъ ниже бесчествоуци ерришен 4Rg2,21 Vtš] въврже Grig Hlud; яко вдовица сиа оубоогама множе всѣхъ **врже** взмѣтажи ихъ в газофилакнж плеіон πάντων ἔβαλεν Mc12,43 Dbj] въврже Dbm Rad130c23 Krp(bis) Krat Mkd, приложи Rad130c9; да **врженъ** бждетъ въ пещь шгнемъ горажъ ἐμβληθήσεται Dn3,11 Lobk] въврженъ бждетъ Grig, въвржени бждятъ Orb Hlud; и абие повелѣ слѣгамъ и въземшемъ его въ врѣтищи и въ пропасть **врѣщи** и 106r21Stan; аще же око твоє десноє съблажнѣеть та изми ю и **врзи** ю ѿ себе βάλε ἀπὸ σοῦ Mt5,29 Rad Stm Krat Mkd] ѿврзи Krp; иже васъ безъ грѣха есть прѣжде **врзи** камень на нж βαλέτω J8,7 Dbm Dbj Krp Krat; по семь ремениє юмоу кронше ѿ главы до петоу по ледвиамъ юго ѿ нихже свѣтын възьмъ **врже** на лице агрипиноу и шблиуи юго суровство 66r5Stan; мѣолюше и кнєзь яко аще оуглиє горюще съ ливаномъ къ трѣвишоу **вржетъ** мнить жрѣтвоу принести вѣгоумъ 65r3Stan; и свѣзавъ инъ единъ оубрѣсьць дрѣгы триста златици и паки въ ноши понде и **врже** ихъ ѿ шного прозорца еррише 267r19Krn; югда же камени **врженноу** на нь приємъ лежа на єдиномъ ребрѣ лѣткъ ·Г·и-дондеже прѣстави са сын лѣткъ ·Р·и· 73v1Stan

● **собори**, **куйне**; **повалить**, **сбить с ног**; **to push down, to knock down**; — **ῥίπτειν**: паки оухвати се борити се съ инѣми отроуети и възсѣхъ **врже** долѣ еррише 196r10Krn — ЕХН

◆ **врѣщи** въ тѣмницѣ **фрли** в зайвор, **зайвори**; **ввергнуть в темницу**, **поставить в тюрьму**; **to put in prison, to imprison**; — **βάλλειν εἰς φυλακὴν**: многы же даше има ранзи **врзгошъ** въ **темницѣ** запрѣтивше стражоу

ΤΖΜΝΙΥΝΟΜΟΥ ΤΕΡΔΟ ΒΛЮСТИ Ъ Ёβαλον εις φυλακήν Α16,23 Slep] ВЪВРЪГЖ ѿ ВЪ ТЕМЪНИЦЖ Ohr Str, ВЪВРЪГОШЖ Ъ ВЪ ТЕМЪНИЦЖ Kapр Verk
 ♦ ВРЪЩИ ВЕСЕЛИЕ *fig. лукува; восторженно обрадоваться, возликовать; to exult; – ῥηγνύναи εὐφροσύνην* ВЕСЕЛИТЕ СЕ) НЕВКЕ)СА И ДА РАΔΟ)ΥΓΕΤ СЕ ΖΕΜΛΙΑ ДА ВРЪГОУТЬ ГОРИ ВЕСЕЛИЕ И ХЛЪМИ ПРАВДОУ ѿАКО ПОМФЛОУГЕ ΓКОСПΟΔ)Ъ ЛЮДИ СВОЕ ῥηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην Is49,13 Vtš] ДА ВРЪГНЖТЪ ГОРЗИ ВЕСЕЛИЕ Grig, ДА ВЪЗЫГРАЖТЪ ГОРЫ ВЕСЕЛИЕ Hlud — Cf. ВРЪГНЖТИ, ВЪВРЪГНЖТИ, ВЪВРЪЩИ sub 1, ВЪМЕСТИ

2. ВРЪЩИ СА, ВРЪЩИ САМЪ СЕБЕ *se frli; броситься; to throw oneself; – βάλλεσθαι, βάλλειν ἑμαυτόν, σεαυτόν, ἀπορρίπτειν ἑμαυτόν, ἐπιρρίπτειν ἑμαυτόν*: ДВИГЪНИ СА И ВРЪЖИ СА ВЪ МОРЕ βλήθητι Mc11,23 Dbm Rad78b18 Krat, ВРЪЖИ СА Mkd] ВЪВРЪЖИ СА Rad126c11.24 Dbj Krp(bis); АЩЕ СЪВЪНЪ ВКОЖЕИ ЕСИ ВРЪЖИ СА ѿСЖД)ΟΥ) ДОЛОУ Β)АЛЕ СЕАУΤ)Ν L4,9 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; И НА МНОЗЪ ПОМКОЛИВЪ СА СЪ ВЪСОКА МЪСТА ВРЪЖЕ СА И ПРЪЖДЕ ПРИБЛИЖЕНИЯ НА ΖΕΜИ ВКО)ΟΥ) Д)ΟΥ)ХЪ ПРЪДАСЕТЪ 319v17Stan ● *fig. САМЪ СЕБЕ ВРЪГОУХЪ* ВЪ ГЛЖВИНЖ ГРЪХОВНЖ ἑμαυτόν ἀπέρριψα 64r19Zag] САМЪ СА ВЪВРЪГОУХЪ 42v5Šaf, САМЪ СЕБЕ ВЪВРЪГОУХЪ 77c35Orb; НЖ НАДЪЖ СА НА ЩЕДРОТЫ ТВОЖ И ВРЪГЖ СА ѿАКО СЪЖИДЕШИ ВЪ МНЪ ПОКААНИЕ) ЕПРРІПТ)О ἑμαυτόν 247r10Les — Cf. ВЪВРЪЩИ sub 2

♦ ВРЪЩИ ВИНЖ v. ВИНА ♦ ВРЪЩИ ЖРЪБИИ v. ЖРЪБИИ ♦

KSM

СП

ВРЪЩИ², ВРЪХЖ, ВРЪШЕТЪ ipf.

Apost Krn

врши; молотить; to thresh; – ἀλωάν; ἀλωνίζω (Krn): НЕ ШБРАТИШИ ВОЛА ВРЪХЖИ)А ЕДА ѿ ВОЛОВЪХЪ РАДИТЪ ВКО)Ъ) В)У)Н) А)Λ)Ω)Ω)Ν)Τ)Α IC9,9 Ohr Slep Verk, ВРЪХЖИ)ΟΥ) Str; ЗАВЖЖЕШИ ВОЛОУ РОГА ВРЪХЖИ)ΟΥ) ДОСТОИИ) ДЪЛАТЕЛЪ МЪЗДЫ СВОА В)У)Н) А)Λ)Ω)Ω)Ν)Τ)Α ОУ ФИМ)Ω)С)Ε)Ι)С) IТ5,18 Kapр Slep; И КЪПИ ГОУМНО ѿНО И ПШЕНИЦЖ ИЖЕ ВРЪШЕШЕ) ἀλωνίζεν 232v15Krn ● *ptc.-subst. вршач; молотильщик; tresher; – ὁ ἀλωών*: НА ОУПОВАНИЕ ДЛЗЖЗНОУЕТЪ ОРЖИ ОРАТИ И

ВРЪХЖИ НА ОУПОВАНИЕ СВОЕ ПРИУ)ЩАТИ СА ὁ ἀλωών IC9,10 Slep Str, ВРЪХЖИ (sic) Ohr, ВРЪХЖИ Verk – EXH SM СП

ВОУВАЛЪ Stan v. ВУВЪЛЪ

ВОУИЦЪ, -А m.

Krn

вужко; уй, дядя по матери; uncle; – θεῖος: БЪЖАШЕ БРАТ)А) СВОЕГО ИСАВА РАДИ ВЛАГО)С)Λ)Ο)Β)Ε)Ν)ΙΑ ИЖЕ ПРІЕ)ТЪ СЪ ЛЗСТІЮ ПОНДЕ ВЪ СИРІЮ ОУ ВЪИЦА СВОЕГО ЛЗВАННА МКА)Т)К)Ε)Ρ)ІЮ ЕГО РЕВЕКА БРАТ)А) εις τὸν θεῖόν του τὸν Λάβαν τῆς μητρός του τῆς Ρεβέκας τὸν ἀδελφόν 150r3Krn – EXH Ѳ СП

ВОУКОЛЪ, -А m., nom. progr.

kalKrp kalSlep Stan

Вукол; Вукол; Bukolus; – Βουκόλος: прв епископ Смирненски, ученик на св. Јован Богослов, † 100, 6.Feb.: ВЪ ТЪЖДЕ) ДЕНКЪ) (6.Feb.) ПАМ)А)ТЪ) ПРЪПОД)О)В)НАГО) ѿЦА КАШЕГО В)У)К)У)К)У)Λ)А И)Π)Κ)Η)С)Κ)О)ΠΑ ΖМИРЪСКААГО ОУ)Ч)Ε)Ν)ΙΚ)Α Ι)Ω)Α)Ν)Α) В)Ο)У)Κ)Ο)Λ)Ο)У) Βουκόλου 135r14Stan, С)Β)Α)Τ)Κ)Ο)Μ)ΟΥ) В)У)К)У)Κ)У)Λ)ΟΥ) 123v15Slep; В)У)К)У)Κ)У)Λ)Ъ) ... ПОТЪЩА СА БЫТИ В)Ο)Г)Ο)Β)Ο)Α)Ζ)Ν)Ι)ВЪ) 135r16Stan; ПОЛИКАРЬПЪ С)Β)Α)Τ)Υ)И) ѿ Ι)Ω)Α)Ν)Α) В)Ο)Г)Ο)С)Λ)Ο)В)Ц)А НА)В)У)Ε)Ν)Ъ) И ПОСТАВЛЕНЪ БЫС)ТЪ) ВЪ) Ζ)Μ)Ι)Ρ)Ε) И)Π)Κ)Η)С)Κ)Ο)Π)Ъ) ПО ОУМРЪТВИ В)У)Κ)Ο)Λ)А С)Β)Α)Щ)Ε)Ν)Ν)Α)ГО) И)Π)Κ)Η)С)Κ)Ο)Π)Α И)Β)О) И) Ю)Щ)Е) Ж)И)ВЪ) СЫ) В)У)Κ)Ο)Λ)Ъ) И) П)Р)Ο)Ο)Ρ)ΟΥ)С)Τ)Ε)Β)Ο)Β)Α) ѿ НЕМЪ ѿАКО ХОЩЕТЪ БЫТИ Ф)ТО)РЫ) И)Π)Κ)Η)С)Κ)Ο)Π)Ъ) ВЪ) Ζ)Μ)ΟΥ)Ρ)Ε) 149v9.10Stan – EXH

S

ЗР

ВОУЛЬВИСКЪ 157a27Vtš v. *МОУЛЬВИНСКЪ

ВОУСЪ v. ВИСОНЪ

ВЪ praep. cum acc. et loc.

Evang Apost Psalt comPsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

1. Praep. cum acc.

а) Локација; движење, промена на место или состојба: во, на, до, кон; в, на; in, on, to,

towards; – *εἰς, ἐπί* cum acc., *ἐν* cum dat., *πρός* cum acc., *ἕως* cum gen./acc., *διά* cum gen.:
 ПРИДОША **ВЪ** КАПЕРЬНАΟΥМЪ НИЩЦЕ КСОУСА εις Καфарναούμ J6,24 Rad Dbm Dbj Krp Krat; ВЪНИДЕ КСОУСЪ **ВЪ** ЕРИХОНЪ διήρχετο τὴν Ἱεριχώ L19,1 Rad Jov Krat Mkd] ПРОХОЖААШЕ КСОУСЪ ИЕРИХОНЪ Krp Dbm Dbj; ПОСЛАШΟΥ ВАРНАВОУ ПРЪИТИ **ВЪ** АНТИΩΧИЮ ἕως Ἀντιοχείας A11,22 Verk Slep Str Vran Karp] ДО АНТИΩΧИЖ ОНГ; ОСТАВИ ПОУСТЫИЮ И ПРІИТИ **ВЪ** СТРАНЫ ЮУДЕНСКЫЕ εις τὰ μέρη τῆς Ἰουδαίας 27v13Krn; ИЗВЕЛЪ НИИ ЕСИ **ВЪ** ПУСТЫИНА εις τὴν ἔρημον comPs77,40 Bon; ВЪХОДАШОУ ЖЕ ЕМОУ **ВЪ** ВРАТКА ГРАДНАА СРЪТКА ЕГО ЖЕНА ВЛЖДНИЦА διερχομένου τὴν πύλην 1r13Les; И ВЪПАДЕ СА **ВЪ** ИАМЖ ЖЖЕ СЪТВОРИ εις βόθρον Ps7,16 Bon Pog Dčn; ВЪДАСЪТЪ ЕА **ВЪ** МОНАСТЫРЬ И СПАУСЕ ДКОУШЖ ЕЖ εις μοναστήριον 2r11Les; АЩЕ ШЕРЪЖЕШИ СА СВЕТНАГО ЖИТЦА И ВЪНИДЕШИ **ВЪ** ОБЩЕЕ ЖИТЦЕ И ПРЪДАНЫ БЖДЕШИ ИГОУМЕНОУ ЕΙΣΕΛΘΗΣ εις κοινόβιον 15v25Les; ПРЪДАНИ ВЪХОМЪ **ВЪ** РЖКЪИ ВРАГЪ БЕЗАКОНЕНЪ εις χεῖρας comPs73,2 Bon Pog; И ОУДАРИ ТЪЛО **ВЪ** НОЖА ЖЕЛЪЗНЪ ЕПІ ТОУС ПЪДАС Dn2,34 Grig Lobk Hlud Vtš; АЩЕ НЕ **ВЪ** ЛІЦЕ ТЕБЕ ВЛАУГКОСЛОВИТЪ ЕИ МЪН εις πρόσωπόν σε εὐλογήσει Job2,5 Grig Lobk Hlud] ПРЪД ЛІЦЕМЪ Orb; ДАМЪ ДКОУХЪ МОІ **ВЪ** ВЪИ И ЖИВЪИ БЖДЕТЕ εις ὑμᾶς Ez37,6 Grig] НА ВЪИ Lobk Orb, ВЪИ Hlud; ТЕЦИ **ВЪ** СЪВОРЬ ИАКО ПОВЪДЖ ПРИЕМЪ εις σύναξιν 23r16Les; И ВЕДОШЕ **ВЪ** СЪНЬМЪ СВОИ εις τὸ συνέδριον L22,66 Dbm] НА СЪВОРЪ Dbj Orb, НА СЪНЬМЪ Rad Krp(bis) Krat Mkd, НА СЪНЪМЪ Hlud; ШИЖДОУ ЖЕ ВЪСТА ПРЪДАНА БЛАГОДЪТИ ВЪЖИИ **ВЪ** ДЪЛО ЕЖЕ СКОУЗУАСТА εις τὸ ἔργον A14,26 Ohr Str Karp Verk] НА ДЪЛО Slep; НЕ ИДИ С НИМИ **ВЪ** ПЖТЪ ЕН ОДЪ Pr1,15 Grig Lobk] НА ПЖТЪ Orb; ВЪЗИДЕ ПЕТРЬ **ВЪ** ГОРНИЦЮ ЕПІ ΤΟ ΔΩΜΑ A10,9 Verk Slep Str Vran Karp] НА ГОРНИЦЖ ОНГ; ВЪЗЪИДЕ МОИСИ **ВЪ** ГОРЖ εις τὸ ὄρος Ex24,15 Grig] НА ГОРЖ Lobk Hlud Vtš; СНИДЕТЪ ГКОСПОДЪ **ВЪ** ГОРЖ СИОНЬСКЖА ЕПІ ΤΟ ὄρος Ex19,11 Orb Lobk] НА ГОРЖ Grig Hlud; ДА ВЪГЖАТЪ **ВЪ** ГОРЫ εις τὰ ὄρη Mt24,16 Jov] НА ГОРЫ Dbj Rad(bis) Krp(bis) Krat Mkd; — ТЫ МА ОУТЪУЕ ПОСЛА **ВЪ** МЪРЬ И АЗЪ ПОСЛАХЪ А **ВЪ** МЪРЬ εις τὸν κόσμον ...

εις τὸν κόσμον J17,18 Rad(bis) Dbm Dbj Jov(bis) Krp(bis); И ПОСЛАНИ БЖДЖТЪ **ВЪ** РАИ εις τὸν παράδεισον comPs83,7 Bon Pog; ДАЛЪ ЕСИ ВЕСЕЛИЕ **ВЪ** СРЦАЦЕ МОЕ εις τὴν καρδίαν Ps4,8 Bon Pog; АЩЕ ВНИДЕ **ВЪ** ПОКОИ МОИ εις τὴν κατάλαυσίν μου Hb4,5 Karp Slep; **ВЪ** РАДОУТЪ И **ВЪ** ВЕСЕЛИЕ ПРАВЕДНИКЪ ВНИДЕТЪ ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει 9v10Zag; РАДЖИ СА МОСТ ВЪИСТИНЖ ПРЪВОДАШИ Ш СМРЪТИ **ВЪ** ЖИВОТЪ ПОЖЦЕ ПРЪС ΖΩΗΝ ΤΟΥΣ ὑμνοῦντάς σε 113r17Zag 91v25Šaf 126b35Orb 55r20Hlud; ЕГДА ПРИИДЕТЪ ОУВО **ВЪ** ОУМЪ ТВОИ ПОМЫСЛЬ ЛЖКАВЫИ ВЪЗЪПИ КЪ ГКОСПОДОУ εις τὴν διάνοиάν σου 13v26Les; НЕ ПОДЛАГАИМЪ ХОТЪИЕ ДОБРОТИ ДКОУШЕВНЫЕ **ВЪ** ХОХОТЪИЕ ПЛЪТИ εις τὸ θέλημα 27r8Krn; ВЪИ ЖЕ ПЕУАЛНИ БЖДЕТЕ НЪ ПЕУАЛЪ ВАША **ВЪ** РАДОУТЪ БЖДЕТЪ εις χαρὰν γενήσεται J16,20 Rad(bis) Dbm Dbj Jov(bis) Krp(bis); ОБРАТИЛЪ ЕСИ ПЛАУЪ МОИ **ВЪ** РАДОУТЪ МНЪ εις χαρὰν ἐμοί Ps29,12 Pog Rdm Dčn] НА РАДОУТЪ Bon; — ПРИШЕДЪ ЖЕ **ВЪ** ЗЕМА МАДІЪМЪСКЖ СЪДЕ НА СТОУДЕНЪЦИ εις γῆν Μαδιάμ Ex2,15 Grig Hlud, **ВЪ** ЗЕМЛЪ Lobk, **ВЪ** ЗЕМИ Orb; НИЗВЕДОХЪ КРЪВЪ ИХЪ **ВЪ** ЗЕМА εις γῆν Is63,3 Grig, **ВЪ** ЗЕМИ Orb] ПО ЗЕМИ Hlud, om. Lobk; СЪУЕТА СЕ **ВЪ** ЗЕМЛЕ СІЕ ПРОКЛЕТІЕ εις τὴν γῆν αὐτὴν τὴν κατηραμένην 22v26Krn — Cf. НА, ПО, СКВОЗЪ, ОУ

b) Време на извршување на дејството: *во, на, за време на; в, на; at, on, during*; – *ἐν* cum dat.: ПРИДЕ ЖЕ ДЕНЬ ОПРЪСНОКЪ **ВЪ** НЪЖЕ ПОДОБНО БЪ ЖРЪТИ ПАСХЖ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ἧ L22,7 Dbm Dbj Rad(ter) Krp(ter) Krat Mkd Hlud; НЕ ШПОУСТИТЪ СА ЕМОУ НИ **ВЪ** СИ ВЪКЪ НИ **ВЪ** ГРАДЖИИ ЕН ТΟΥТЪ ТЪ АΙΩΝΙ ОУТЕ ЕН ТЪ МΕΛΛΟΝΤΙ Mt12,32 Rad Jov Krp, НЫ **ВЪ** СЫИ ВЪКЪ НИ БЖДЖИИ Mkd; ЕЛИКО ВО ПРИИМЖТЪ КРЪЩЕННЕ **ВЪ** ДЪНЪ ОУНЪ НЕ ПОСТЪИДАТ СА ЕН ЕКЕΙΝΗ ΤΗ ἡμέρα comPs33,6 Bon Pog; СЪМЖЩААХЪ БО СА **ВЪ** ВРЪМА РАСПАТИА ЕН ТЪ КАИРЪ comPs41,12 Bon Pog; ВЪИСТЪ ЖЕ **ВЪ** СТРАЖЖ ОУТЪРЪНИУНЖ ЕН ТΗ φυλακῆ Ex14,24 Grig(bis) Lobk(ter) Orb Hlud(bis); ЕГДАЖЕ ПОМЪНЖ ДЪНЪ И УАС ТЪИ **ВЪ** НЪЖЕ ВЪИСТЪ СТРАХ ТЪИ ВЪНЕЗААПЖ ВЪОЖ СА ЕН ἧ γέγονεν ὁ φόβος 4v26Les; ПАМАТЪ ПРЪПОДОУБНАГО ШЦА КАШЕГО ПАХОМИА

ροδομῶν ἐγίπτιναινα **Б** λῆτα) великааго
 констандина 222r3Stan; **БЗСБ** во землѣ и ѹловѣци
 еж мазватъ **БЗ** ѹасъ крѣщенина тῆ ὥρα comPs97,7
 Bon Pog; и азъ въскрѣшиж и **ББ** послѣднии
 дѣнь тῆ ἐσχάτη ἡμέρα J6,54 Rad Dbm Dbj Krp
 Krat; тзмж сказаеetz въвшижж **ББ** распатиѣ ἐπὶ
 τοῦ πάθους comPs138,11 Pog] **НА** распатиѣ Bon

с) Начин на којшто се врши дејството: **на, во;**
в; in, on; – ἐν cum dat., **dat. abs., εἰς** cum acc., **πρὸς**
 cum acc., **ἐπὶ** cum dat.: аще оубо снитеть са црѣкви
 всѣ въ кѣпѣ и вси **ББ** жзѣики глаголаше
 λαλῶσιν γλώσσαις 1C14,23 Karp Ohr Str Verk; **БЗ** ѹто
 оубо крѣстисте сж ѡни же рѣшиж **БЗ** иѡаново
 крѣщениѣ еиς τί οὐν ἐβαπτίσθητε ... еиς τὸ Ἰωάννου
 βάπτισμα A19,3 Ohr Slep Str Karp Verk; подаетъ
 вамъ доуѣхъ прѣмждрости и явлению **Б**
 разоумъ его ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ
 E1,17 Ohr Slep(bis) Str Karp(bis) Verk; и раздра **А**
БЗ двѣ раздра[н]и+ διέρρηξεν αὐτὰ еиς δύο
 ῥήγματα 4Rg2,12 Grig Lobk Vtš(bis)] **НА** двоѣ
 Hlud, om. Orb; **ББ** наже мѣрж мѣрите възмѣрит
 са вамъ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε 12r4Les, sim. Mc4,24
 Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd; и проповѣдати са
ББ има юго покаианиа ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ
 L24,47 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; гѡсподни
 гѡсподни не **ББ** твоѣ ли има пророуѣствовахомъ
 оу тῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν Mt7,22 Rad Stm
 Krp Mkd] не твоим ли именемъ Krat; и **БЗ** има
 свѣа)тоѣ ег–о–ѹпзвахомъ ἐν τῷ ὀνόματι Ps32,21
 Bon Pog Rdm Dčn; наоуѣтите вса жзѣрки крѣсташе
 ж **БЗ** има ѡтѣца и сѣина и свѣа)т)а)го доуѣха
 еиς τὸ ὄνομα comPs28,9 Bon Pog — Cf. **НА**

d) Цел, резултат или ефект од дејството: **за,**
во, заради; к, в; in, for; – **εἰς** cum acc., **ἐπὶ, ἐν**
 cum dat., **dat. abs.:** ἱзиджть сътворьшен благаѣ
 во въскрѣшенне животоу еиς ἀνάστασιν ζωῆς J5,29
 Dbm Dbj Rad Krp Krat; принеси даръ иже повелѣ
 мосни **ББ** свѣдѣтельство имъ еиς μαρτύριον
 αὐτοῖς Mt8,4 Krp Stm Krat] **НА** послоушьство
 имъ Rad, **НА** свѣдѣтельство имъ Mkd; тако и
 въскрѣшенне мрзтезимъ сѣет во са **БЗ** истлѣниѣ
 спеирета ἐν φθορᾷ 1C15,42 Ohr Slep Str Karp Verk;
 нѣсть шбыѣни римлѣномъ никоегоже ѹловѣка
 дати **ББ** погыбѣль прѣжде даже не бждеть

прѣдъ лицемъ шблѣгаемаго глаголаше на нь
 χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον еиς ἀπόλειαν A25,16
 Karp Str Verk; азъ же оумрѣхъ и шбрѣте ми са
 заповѣ[дъ] наже **ББ** животь и **ББ** сьмрть ἡ
 ἐντολὴ ἡ еиς ζωῆν, αὐτῆ еиς θάνατον R7,10 Karp
 Slep; слово животно прѣдрзжж **БЗ** похвалж
 еиς καύχημα Ph2,16 Slep(bis)] **НА** хвалж Karp(bis);
 разоумѣваше яко всѣми жзѣрки шбладаеetz
 христосъ приемъ ж **Б** вѣрж ἐν тῆ πίστει
 comPs46,8 Bon Pog; прими жзѣрки **БЗ** спасениѣ
 еиς σωτηρίαν comPs89,13 Bon Pog; доуше моа **ББ**
 мжкы ѡсждена юси 192v7Dčn; влзхези ти
 приведши **БЗ** поклонениѣ еиς προσκύνησιν σου
 4r21Grig 5r5Lobk 181v20Hlud; **БЗ** несетъ са
 гѡсподъ саваѡ **БЗ** сждъ ἐν κρίματι Is5,16
 Grig(bis) Lobk(bis) Orb(bis); нзиди **БЗ** срѣтениѣ
 ахазово еиς συνάντησιν Is7,3 Grig Lobk Orb; азъ
 прадамъ взи **БЗ** воржне взи заколениемъ
 падеете еиς μάχαιραν Is65,12 Grig Lobk Orb Hlud;
 мзда ѹловѣѹска не вѣ **ББ** ѡспѣхъ еиς ὄνησιν
 Zch8,10 Orb] **НА** оспѣхъ Lobk; **БЗ** зиде цаѡрѣ
 расонъ арам[ьскы]... цаѡрѣ нзранлевь **НА**
 ероуѣс)алимъ **ББ** бранъ полемѣσαι αὐτῆν Is7,1
 Lobk Grig] **НА** бранъ Orb • объект: ни братиа
 во юго вѣроважж **ББ** нь еиς αὐτόν J7,5 Rad Dbm
 Dbj Jov Krp Krat; яко не вѣроужть **ББ** ма оу
 πιστεύουσιν еиς ἐμέ J16,9 Rad(bis) Dbm Dbj Jov(bis)
 Krp(bis); вѣроужи во нь нѣсть осждень о
 πιστεύων еиς αὐτόν J3,18 Dbm Krp] lac. Dbj;
 мнози вѣроваше **ББ** гѡс)под)а ἐπὶ τὸν κύριον
 A9,42 Verk Slep Str Vran Karp] **НА** гѡспод)а Ohr

e) **насѣрема, ѹроѹиѹе; проуѹе; towards,**
against; – **ἀντί, εἰς:** христосъ шбразъ бзѣваж
 ѹловѣкоу да не вездаетъ зла **Б** зло κακὸν
 ἀντὶ κακοῦ comPs7,5 Bon; колькрати сьгрѣшитъ
ББ ма братъ мон и ѡпѣшж юмоу амартѣсеи еиς
 ἐμέ Mt18,21 Rad25c14 Krp] ко мнѣ Rad51d16 Mkd,
 om. Dbj; сьгрѣшааше **ББ** ма неѹствоужть въ
 свож доуѣшж oi δὲ еиς ἐμέ ἀμαρτάνοντες Pr8,36
 Lobk Orb] кз мнѣ Grig — Cf. **БЗ** з, кз

Во адвербијални изрази: **БЗ** въсѣко вѣрма,
БЗ вѣкзи (вѣкомъ/ вѣка), **БЗ** заемъ, **БЗ** истинж, **БЗ**
 правдѣж, **БЗ** слѣдъ, **БЗ** соуѣ, **БЗ** тѣще etc. v. sub his
 nominibus; **БЗ** ... мѣсто v. мѣсто et взмѣсто praep.

2. Praep. cum loc.

а) Локација, позиција, статичност: **во, на; в, на; in, on**; — *έν* cum dat., *εις, προς* cum acc., *επί* cum gen., *έντός* cum gen., *έσω*: **Филипъ** **ωβρѣте** сж **ВЗ** азотѣ *εις* Ἄζωτον A8,40 Ohr Slep Str Vran Karp; **сѣрати са кназемъ ихъ и старцьмъ и книгъуиѣмъ** **ВЗ** **ιερογυκαλιμѣ** *έν* Ἱερουσαλήμ A4,5 Karp Str Vran; **егда на крѣстѣ** **ВЗ** **голгоѳѣ** ста бо да оуправитъ мира *επί* τοῦ Γολγοθᾶ comPs25,12 Bon Pog; **вззискати лица** **господнѣ** **взсѣдръжителева** **ВЗ** **εργογυκαλιμѣ** *έν* Ἱερουσαλήμ Zch8,22 Grig Lobk8r14 Orb, **ВЗ** **εργογυκαλιμѣ** Lobk14r4; **насади богуъ рани** **ВЗ** **едема** *έν* Ἐδέμ Gn2,8 Grig Lobk Orb; **свѣтлыи и просвѣщеннии** **христоу** **ωмывает се** **ВЗ** **ιωрданы** *εις* τὸν Ἰορδάνην 26v13Krn; **знаменина** **взвелуиимъ** **оуѣеникъ** **своихъ** **во** **всемъ** **мирѣ** **прослави** **спасъ** **нашъ** *έν παντί τῷ κόσμῳ* 184v6Zag 142v24Šaf 225b19Orb 149v16Hud; **потопь** **сзтвори** **ВЗ** **взсѣмъ** **мирѣ** *εις ὅλον τὸν κόσμον* 23r8Krn; **ВЗ** **моисеѡвѣ** **законѣ** **ψано** **естъ** **не** **ωбратиши** **вола** **врѣхши** *έν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ* 1C9,9 Ohr Slep Str Verk; **аще** **естъ** **неправда** **в** **ржкоу** **моѣю** *έν χερσίν μου* Ps7,4 Bon Pog Dčn; **анна** **молаше** **се** **ВЗ** **домоу** **своемъ** 10v23Stan; **не** **вѣмы** **же** **како** **прѣбываетъ** **ВЗ** **келини** **своени** **или** **которжж** **болѣзнь** **имат** **ВЗ** **срѣдци** **своемъ** **к** **богуу** *έν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἢ ποῖον πόνον ἔχει πρὸς τὸν θεόν* 8v2.3Les; **реуе** **кз** **немоу** **господуъ** **во** **снѣ** **анание** *έν ὀράματι* A9,10 Ohr Slep Str Vran Karp Verk; **сзкрзи** **бо** **богуъ** **жзѣкзи** **ВЗ** **свѣтѣ** **лица** **своего** *έν τῷ φωτί* comPs30,21 Bon Pog; **да** **вснаеть** **благодѣтъ** **христова** **ВЗ** **доуши** **моени** *έν τῇ ψυχῇ μου* 5r22Les • *redupl.* **да** **не** **ωскждаѣтъ** **истоуници** **твоего** **живота** **храни** **а** **ВЗВЗ** **своемъ** **срѣдци** *έν σῆ καρδίᾳ* Pr4,21 Grig25v10, **ВЗ** **своемъ** **срѣдци** Grig24v10 Lobk(bis) Orb52d24, **ВЗ** **твоемъ** **срѣдци** Orb50c60; **и** **взи** **сваѣти** **ВЗВЗ** **взсемъ** **жити** **бждете** **ѳко** **азъ** **сваѣтъ** **есмъ** *έν πάσῃ ἀναστροφῇ* 1P1,15 Grig] **ω** **всемъ** **жити** Lobk, **ω** **всемъ** **живи** **бждете** Hud Vtš; **се** **бо** **цѣсарѣство** **божне** **внхтрѣждоу** **ВЗВЗ** **васъ** **естъ** **ѣ** **басилея** **тоу** **θεоу** *έντός ὑμῶν ἐστίν* L17,21 Dbm, **ВЗ** **васъ** **естъ**

Кгр **Rad** **Krat**] **внхтрѣждоу** **васъ** **Мкд** **Dbj**; — **лоза** **не** **можетъ** **плода** **творити** **о** **себѣ** **аще** **не** **бждетъ** **ВЗ** **виноградѣ** *έν τῇ ἀμπέλῳ* J15,4 Dbm Dbj Rad21a3] **на** **лозѣ** Rad171b24 Jov(bis) Krp(ter); **петръ** **же** **внѣ** **стоаше** **ВЗ** **дворѣ** *έξω* *έν τῇ αὐλῇ* Mt26,69 Mkd] **на** **дворѣ** Rad(bis) Dbj Jov(bis) Krp(bis) Krat; **проходяше** **всж** **галилеж** **ксоуо** **оуа** **ВЗ** **своришихъ** **ихъ** *έν ταῖς συναγωγαῖς* Mt4,23 Rad(bis), **ВЗ** **сынмишихъ** Krp(bis)] **на** **сынмишихъ** **Мкд** **Stm** **Krat**; **прѣмждросѣтъ** **во** **в** **исходишихъ** **поет** **са** **ВЗ** **пжтехъ** **же** **дрззновение** **водит** **са** *έν δὲ πλατείαις* Pr1,20 Lobk21r5] **на** **пжтехъ** Grig(bis) Lobk23r6 Orb32b29, **на** **поли** Orb29b29; **яко** **ВЗ** **всемъ** **имѣни** **своемъ** **поставитъ** **и** *επί πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν* Mt24,47 Krp49r19] **надъ** **всѣмъ** **имѣниемъ** **Dbj** **Jov** **Rad(bis)** **Кгр**117v21 et 143r29 Mkd; **и** **положи** **его** **вз** **гробѣ** **иже** **вѣ** **изсѣуень** **ВЗ** **камени** Mc15,46 Mkd Krat] **от** **камене** *έκ πέτρας* Dbm Dbj Jov Rad Krp8r26, **ис** **камене** Krp133r19, *sim.* **иже** **исѣуе** **ВЗ** **камени** *έν τῇ πέτρᾳ* Mt27,60 Dbm Dbj Krp Krat Mkd] **ис** **камене** **Jov** • **предикативно** **со** **гл.** **взити:** **не** **вѣроуеши** **ли** **яко** **азъ** **ВЗ** **ωтъѣци** **и** **ωтъѣць** **ВЗ** **мнѣ** **естъ** *έγῶ* *έν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ* *έν ἐμοί* J14,10 Rad(bis) Dbm Dbj Jov(ter) Krp(ter); **вы** **же** **знаете** **и** **яко** **ВЗ** **васъ** **прѣбываетъ** **и** **ВЗ** **васъ** **бждетъ** **пар'** *ὑμῖν μένει καὶ έν ὑμῖν ἔσται* J14,17 Rad(bis) Dbm Dbj Jov(bis) Krp(bis); **егда** **египтѣне** **вѣшж** **ВЗ** **скрзби** **а** **ти** **ВЗ** **радости** *έν θλίψει ... έν ἀγαλλιάσει* comPs77,43 Bon — Cf. **на**, **о**

б) Позиција; **действие** **меу** **повеке** **луѣ** **или** **работи** **или** **во** **рамките** **на** **нешто:** **меу, каж, во; среди, в; among, between, in**; — *έν* cum dat., *πρός* cum acc., *μετά* cum gen., *παρά* cum dat., *ὑπέρ* cum gen., *gen. abs.*: **рпѣтъ** **многъ** **вѣ** **ω** **немъ** **ВЗ** **народѣхъ** *έν τοῖς ὄχλοις* J7,12 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat; **до** **колѣ** **трыплж** **ВЗ** **васъ** *έως* *πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι* Mt17,17 Rad50a13 Jov] **трыплж** **васъ** (**<** **в** **васъ**) Rad56b7, **трыплж** **васъ** **Dbj** **Mkd**, **трыпла** **вы** Krp(bis) Krat; **благоволи** **явнити** **сѣина** **своего** **ВЗ** **мнѣ** **да** **благовѣшж** **вз** **жзциѣхъ** *έν ἐμοί* G1,16 Ohr Slep Str Karp Verk; **ѡнхдз** **слзшитъ** **са** **ВЗ** **васъ** **любоуѣяние** *έν ὑμῖν* 1C5,1 Ohr Slep Str Karp Verk; **тзи** **же**

прѣбзиван **ВЗ** ннхъ же παουγενъ еси μένε εν οίς ἔμαθες 2Т3,14 Ohr Slep Str Karp Verk; слышахомъ во **ВЪ** васъ нѣкѣа ходаще бесѣнна ннѣим же не дѣлажть εν ὑμῖν 2Th3,11 Karp] 8 васъ Slep; да истинна благовѣщаниѣ бжджть **ВЪ** васъ διαμεῖνι прὸς ὑμᾶς G2,5 Karp Slep; кромѣ земля своеж бзвзше и **ВЗ** жзѣцѣхъ расѣани εν τοῖς ἔθνεσιν comPs43,20 Bon Pog; и владзѣство твоє **ВО** всѣкомъ родѣ и родѣ εν πάση γενεᾷ Ps144,13 Bon Pog Rdm Dčn; едина **ВЪ** женахъ благоκλωвенаѣ ѡпване на та възложихомъ 18v11Zag 17a35Orb; не се ли давидъ крѣпѣтъ са **В** нас кѣкрупται παρ' ἡμῖν Ps53,2 Bon Pog; едина **ВЪ** женахъ ѡви са творѣца ангеломъ мѡнѣ ἑφάνης γυναικῶν 67r11Zag 47r25Bit 44v8Šaf 81c18Orb; велина крѣпость твоѣ **ВЪ** апостолѣхъ εν ἀποστόλοις 62v1Zag 74d25Orb; тако есѣтъ и **ВЪ** насъ неблагодарныхъ εις ἡμᾶς τοὺς ἀχαρίστους 49r14Krn; — нь сжтз **ВЪ** васъ нѣкотори иже не вѣржжть ειςἰν ἐξ ὑμῶν τινες J6,64 Rad] ѡ васъ Dbm Dbj Jov Krp Krat; въ васъ во бесѣстень **ВЪ** васъ едина прѣбвѣаетъ ἐξ ὑμῶν ἑνὸς μαίνεται 147r17Zag] ѡ васъ 123r32Šaf 168c34Orb, om. 98v20Hlud; кто **ВЗ** васъ бои са гκσποда да оуслзшѣтъ гласъ ѡтрока его тѣс εν ὑμῖν ὁ φοβούμενος Is50,10 Grig] васъ Lobk Orb, ѡ васъ Hlud — Cf. отъ, оу

с) Време на извршуване на дејството: **во, на, за време на, додека; в, пока, в то время как; at, during, while; – εν cum dat., dat. abs., ἐπί cum gen.:** аще во **ВЗ** житни сѣи ѹловѣжъ проситъ ѡт него прощенна εν ζωῇ ὧν comPs38,14 Bon Pog; и **В** ноши весъ градъ проришжше и въззмжшажше вса на христѣа εν νυκτῖ comPs58,15 Bon Pog; ѡко родихъ сѣрна **ВЪ** старости своеи εν τῷ γήρει μου Gn21,7 Lobk Vtš; и **ВЗ** рождѣствѣ и по рождѣствѣ истиннаа дѣваа вѣ εν τόκῳ 1r21Krn; и ѡаким же роди ехоннж и братна ѡго **ВЗ** прѣселени възилонзствѣмъ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Mt1,11 Stm Jov Krp Mkd; вѣсѣтъ въ **ВЪ** лѣто **ВЗ** животѣ ноєвѣ εν τῇ ζωῇ τοῦ Νῶε Gn7,11 Grig Lobk Orb Hlud; прижль еси блаѡгаа **ВЪ** животѣ твоємъ εν τῇ ζωῇ σου 22r26Les

д) Начин на извршуване на дејството: **во, на; в, при, с; in, at; – εν cum dat., εις cum acc.:** ходите **ВЪ** любвѣи ѡкоже христоуъ възлюби вы περιπατεῖτε εν ἀγάπῃ E5,2 Karp(bis) Ohr Slep Str Verk; да к томоу не ѡскврзнѣж ржкоу **ВЗ** крѣви εν αἵματι comPs50,16 Bon Pog; вѣ единаство **ВЪ** трѡици когъ славит са εις ἐπὶ πάντων εν τριάδι 187r17Zag 228c19Orb 125r26Hlud; неѡгоднаа сжткъ когъ ѡни же **ВЪ** лѣности жнежши εν ἀμελείᾳ διάγοντες 8r12Les; въздвѣгохъ оуи мон на кеѡво и выхъ тогда ѡко **ВЪ** оужасѣ ѡспер εν ἐκστάσει 3r21Les; и виднжжа доуѡха дѣтѣль **ВЪ** ѡбражѣ голжвини ѡгнннми ѡзѣкы възпрѣмѣ 216r13Stan; нз прѣбзѣааше **ВЗ** зловѣ εν τῇ κακίᾳ comPs35,4 Bon Pog; апостоли видѣвзше иудѡво ѡтзпаденнѣ **ВЗ** страѣ велицѣ вѣшж эн φόβῳ πολλῷ comPs51,8 Bon Pog; сзраспинаеми насъ радѣ распатомоу ѡмрѣтвѣмъ плѣтски людѣи **ВЪ** постѣ и **ВЪ** мѡлнтѣ εν νηστείαις καὶ εὐχαῖς 58v29Zag 37v22Šaf 72b4Orb; ѡни же излиха дивлѣж **ВЗ** себѣ глѡголаше λέγοντες прὸς ἑαυτοὺς Mc10,26 Mkd Dbm Krp Krat] къ себѣ Rad(bis); да не вждѣтъ распра вѣ тѣлеси нж тожде **ВЗ** себѣ пекжтз са оуди τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων 1C12,25 Slep; прогнѣважше когъа да не въззнесжтъ са **ВЗ** себѣ μὴ ἐπαιρέσθωσαν εν ἑαυτοῖς comPs65,7 Bon Pog; сзѡне аще прѣмѣ глѡголанне заповѣди моѡ сзкрѣиши **ВЗ** себѣ παρὰ σεαυτῷ Pr2,1 Grig Lobk Orb; глѡгола **ВЪ** себѣ гκσποди прѣзрѣль еси раба твоего εν ἑαυτῷ 1r15Les; гаврѣль поѡуди се **ВЗ** себѣ како посл(оу)жити танствѣ ἑθαύμαζε καθ' ἑαυτὸν 1v15Krn

е) Цел, эффект или резултат од дејството: **за, заради, во; на, для; for, because of, in; – εν cum dat., περί cum gen., εις cum acc., ἐπί cum dat./gen.:** хотать ви ѡбрѣзовати да **ВЪ** вашѣи плѣти похвалатъ са ἵνα εν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῶσονται G6,13 Str Karp] ѡ вашѣи Ohr Verk; и **ВЗ** твоеи слава ѡгнз горан разгоритз са εις τὴν σὴν δόξαν Is10,16 Grig Lobk Orb Hlud; не радѡѡѣт са **ВЪ** неправдѣ радѡѡѣт са **ВЪ** истинѣ ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ... τῇ ἀληθείᾳ 203v7.8Les; паматъ вашж твѡра **ВЪ** молнтѣхъ монхъ ἐπὶ

оустрон въ ѹбсть свѣтѣлаго захѣруина проорока
нж и слоужителниѣж положи ѿ 110v5Stan; вниень
быскты жезлинемъ и повѣшенъ быскты истръганъ
по семь **ВЪВЕДЕНЬ БЫСКТЫ** въ темниѣж 139v11Stan;
аспиди прогна и **ВЪВЕДЕ** змию глаголеміе
аргали нхже ѿ аргочса принесе 153b1Vtš;
— прѣдасѣтъ сѣ самъ волеж **ВЪВѢ СЯ** къ збнцѣмъ
ὕπηγαγες 47v3Zag] **ВЕДЕ** сѣ 54c36Orb 23v8Šaf;
егда же **ВЪВЕДЖТ** вы прѣдажшии не пѣѣте сѣ
прѣжде ѹто глаголете ни повѣните сѣ ἄγωσιν
ὕμᾱς Mc13,11 Kgr] **ВОДАТЬ** Dbm Kpat Mkd,
ВЕДЖТЬ Rad; — и **ВЪВЕДЕ** ж ѡблакомъ въ дѣне
ὡδήγησεν αὐτοῦς Ps77,14 Dčn] **ВЕДЕ** Bon Pog Rdm
● *fig.* и не **ВЪВЕДИ** наскъ въ напастъ нъ нзбави
наскъ ѿ неприазни м̄ еисенέγκης ἡμᾶς Mt6,13
Rad Stm Jov Kgr Kpat Mkd; въѣко тыщаніе ѡскты
неѹнстаго врага ѿко да та въ ѡкъѹлааніе
ВЪВЕДЕ егда сѣгрѣшиши ὥστε εἰς ἐνεल्पισίαν σε
ἐνευκεῖν 236r7Les; **ВВЕДЕ** ж къ таинамъ
сздѣанзимъ на горѣ сиони еисѣгаге прѣс тѣ
μυστήρια comPs77,54 Bon — Cf. **ВЕСТИ**¹, **ВЗВОДИТИ**,
ВЗЗВЕСТИ sub 2, **ПРИВЕСТИ**

2. *ὑριμι, ὑριбере кај себе; принять, приютить; to accept, to give shelter; — συν-
ἀγειν, εἰσάγειν; ἐπιτηρέω* (Kgr): къгда же та
видѣхомъ странна и **ВЪВЕДОХОМЪ** ли нага и
ѡдѣхомъ συνηγάγομεν Mt25,38 Rad(bis) Dbj Jov
Kgr Mkd] om. Kpat; нагыѣ да ѡблѣѹемъ алуниѣ
да наситимъ жедные да напоимкъ болные да
посетимъ странные да **ВЗВѢДЕМЪ** ѡ грѣшныхъ
да възплаѹнимъ ἄς ἐπιτηρήσωμεν 24v16Kgr; нъ ты
прогна его и **ВЪВЕДЕ** неѹнстаго крѣѹемника въ
свѣтѣлаго еисѣгаγες μιᾶρόν 83v13Les; нъ ѡтрокъ
сѣи дав же имъ цѣнж елико хотѣхж и любовиж
коѹпи ἰωсифа и **ВЪВѢ** его въ домъ свои и
хотѣше его искѹснѣти и оѹвѣдѣти καὶ εἰσαγαγὼν
αὐτὸν εἰς τὸν ἴδιον οἶκον 261v1Les — Cf. **ПРИАТИ** sub 2

Nota: **ВВЕДЕ** ἐξέβαλεν Gn3,24 Grig v. **ВЗВЕСТИ**
KSM СП

ВЗВЕСТИ², -везж, -везетъ pf.

Verk

*οὐῖλωσι, οὐῖωῖαῖουα; одплыть, прибыть;
to sail away, to depart; — πλεῖν:* въсѣдше же

въ корабѣ адрамитьскѣ хотеѹоу **ВЗВЕСТИ СЕ** въ
АНТИСКА (sic) мѣста μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν
'Ασίαν τόπους A27,2 Verk] **ВЕСТИ** сѣ Str, ѡплогѹти
Karp — EXH — Cf. **ВЕСТИ**² (сѣ), **ОТЗПЛОУТИ**

М

СП

ВЗВИЛОНЪ v. **БАВИЛОНЪ**

ВЗВИЛОНѢНЕ v. **БАВИЛОНѢНЕ**

ВЗВЛАУИТИ, -ѹж, -ѹитъ ipf.

comBon

*вовлекува; волочить, тянуть; to drag
in, to draw in; — παρασύρειν:* ѿко вода во
схѣтъ напастѣ **ВЗВЛАУЖЩЖ** ѹлоѡѣка ѿко
непостоннзи парасѹронτες comPs123,4 Bon] **ВЛАУЩА**
Pog — EXH

М

СП

ВЗВЛѢЩИ, -влѣкж, -влѣѹетъ pf.

Bon Pog comPsalt

*вовлече; втянуть, втащить; to draw in;
— παρασύρειν:* тѣ же потоплени вѣшж бѣсове и
ВЗВЛѢУЕНИ вѣшж ѿко въ рѣкж паресѹрσαν ἐν
ποταμῷ comEx15,4/Ct Bon Pog ♦ **ВЗВЛѢЩИ ДОУХЪ**
*воздвигне; вздохнуть; to sigh; — πνεῦμα
ἔλκειν:* вѣста моя ѡвръзъ и **ВЗВЛѢКОХЪ** **ДОУХЪ**
ѿко запоеѣден твонхъ желѣахъ еἰλκυσα πνεῦμα
Ps118,131 Bon, **ВЗВЛѢХЪ** Pog] **ВЛѢКОХЪ** Dčn — EXH
— Cf. **ВЛѢЩИ** sub 2

KSM

СП

ВЗВОДИТИ, -вождж, -водитъ ipf.

Stm Jov Rad Krp Kpat Mkd Apost orDčn Lobk Triod
Vtš Stan Les

1. *воведува, доведува, внесува внаῖре;
вводитъ, приводитъ; to bring in, to bring
somewhere, to take in; — φέρειν, εἰσάγειν,
προσφέρειν:* прѣшедъша же прѣвжа стражж и
взторжа придеѣта въ вратѣ желѣзнаѣ **ВЗВОДЖЩА**
въ градъ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσαν
εἰς τὴν πόλιν A12,10 Ohr, **ВЗВОДИЩѢ** (sic) Str,
ВЪВОДАЩИИ Vran, **ВЪВОДАЩИМЪ** Karp, **ВЪВОДЕЩИ**
Verk] om. Slep; егдаже пакзи **ВЗВОДИТЪ**

ПРЪВЪНЪЦА ВЪ ВСА ВСЕЛЕНЪЖЪ ГЛАГОЛЕТЪ И ДА ПОКЛОНАТЪ СА ЕМОУ ВСИ АГГЕЛИ БОЖИИ *εἰσαγάγη* Hb1,6 Ohr(bis) Slep Verk] ВЪВЕДЕТЬ Str Karp; ЛЪВЪ БО СЛОУЖЪ ЯВИ СА ЕМОУ ИНОГДА ЖЕ УЪСТЪНЫИ СНА СЛОУЖБЫ ТВОРА ИБО ВОДОНОСНАГО ШЛА НА ПАСТЕЖ ЖЕНЫ **ВЪВОДА** ЖЕ И ИЗВОДА 156r10Stan; КЪ БОЖЪСТВЕНОМУ ГРАДОУ КЪ ВИШНЕМОУ ЕРОУСКАЛЪНОМУ ЯКО ИНОМУ **ВЪВОДЕ** ἱσραηλ 50b17Viš; ТОГДА БО РАДОСТЪ ЯЕСТЪ СКАТЪИМЪ АГГЕЛОМЪ ЕГДА **ВЪВОДА** Ж ПРЪДЪ ВЛАДЪСЪРЪКЫ МОЛИТВЫ ПРАВЕДНЫХЪ ВЪЗЛЮБИВШИХЪ БОГА *προσενέγκωσιν* 86v5Les; НИ ЕЖЕ ОУВЪРЕНІЕ САНОВНОЕ ВЪ ЦЪСАРЪСТВО НЕКЕСНОЕ **ВЪВОДИТЬ** ИЛИ УСТАВЛЕНІЕ ГРЪХОМЪ ПОДАЕТЪ *εἰσάγει* 91v6Les; А ЕЖЕ ЖЕНЬСКИ ПОЛЬ **ВЪВОЖДАШЕ** ВЪ МОНАСТЫРЬ И УСТРИЖАШЕ 194r24Stan; В ДОМКЪ БОЖИ БОГОРОДИЦА МКАРІАМЪ СЪ ВЕСЕЛІЕМЪ **ВЪВОДИТ** СЕ 65a12Viš

● **воведува** *нешію некаде, внесува; вводитъ; to introduce sth somewhere; – παρεισάγειν*: НЕ БО СВЪНЕ ПИСАННАГО НИУЪСОЖЕ НЕ **ВЪВОДИМЪ** НИ ЛЪЖНАА ЖЕ СЛОВЕСА ГЛАГОЛЕМЪ *παρεισάγομεν* 95r14Les

● **раководи, уйравува; руководствовать, направлять; to lead; – ἄγειν**: ЕЛНКО ДОУХОМЪ БОЖИЕМЪ **ВЪВОДАТ** СА ВСИ СЪИНОВЕ БОЖИИ СЖТЪ ἄγονται R8,14 Str Karp] ВОДАТЪ СА Ohr Slep(bis) Verk; БЛАГКОДЪТЬ **ВЪВОДЕШІА** ДОУХОМЪ БОЖЪСТВЕННИМЪ 66c22Viš — Cf. ВЕСТИ¹, ВОДИТИ sub 1, ВЗВЕСТИ¹ sub 1, ПРИВОДИТИ

2. *fig. доведува до некоја сосіојба, расіоложение; приводить в какое-л. состояние, чувство; to lead up to some state, mood; – ἀπάγειν, εἰσάγειν, εἰσφέρειν, ἐνάγειν, ἄγειν, φέρειν, καθέλκειν*: ПРОСТРАНА ВРАТА А ШИРОКЪ ПЖТЪ **ВЪВОДАИ** ВЪ ПАГОУБЖ ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν Mt7,13 Rad Stm Jov Krat Mkd, **ВЪВОДА** Krp29v15, **ВЪВОДАТЬ** Krp144v15; НЕ ВЪДЫ ЯКО БЛАГО ЕСТЬ БОГОУ ВЪ ПОКАѢННЕ **ВЪВОДИТЬ** ἐνάγει R2,4 Karp] ВЕДЕТЪ Slep; РАДОУШЪ СА ЗВЪЗДО НЕЗАХОДИМАА **ВЪВОДАШНА** МИРОВИ ВЕСЕЛІЕ ВЪ СРДЦА *εἰσάγον* 96v12Šaf 58r27Hlud, **ВЪВОДАШИ** 129a1Orb 116v8Zag; ДАЖДЪ МИ СЛЪЗЫ ОУМИЛЕННА И ПОКАЯНІЕ ВЪ

СПКАСЕННЕ **ВЪВОДАШЕ** 161r5Dēn] ПРИВОДЖЩЕ 149r15Rdm; ВЪНИМАИ СЕБЪ ОУБО ШКААННЕ ДОБРАГО СЪДЪЛАНІА БЛАГАГО ВЛАДЪСЪРЪКЫ ВЪ СЪБЛАЗНЬ НЕ **ВЪВОДИ** μή ... ἀγάγης εἰς ἔκκλησια 129v6Les — Cf. ПРИВОДИТИ, ПРИМАТИ

KSM

СП

ВЪВОДЪ, -А m.

Bit

воведение; введение; introduction; – : РАДОУШЪ СА ВЪМЪШШИИ БОГА НЕВЪМЪСТИМАГО И КАТЪВЪ РАЗДРЪШЕНІЕ БЛАГОСЛОВЕНІЮ **ВЪВОДЪ** РАДОУШЪ СА ЕДИНА РАЮ ДВРИ ШВРЪЗЪШНИИ 54r23Bit, sim. 32v6Bit – EXH — Cf. ВЪВЕДЕНИЕ, ВЪВОЖДЕНИЕ

M

СП

ВЪВОЖДЕНИЕ, -НИА n.

comPsalt Les

воведување, воведение; введение; introduction; – εἰσαγωγή: ПЪСНЪ МОСЕВА ... ЯВЛЪЕТЪ И СИ ШТЪПАДЕНІЕ ЖИДОВЪСКОЕ И БЛАГОСТЪИНА БОЖИЖ ЖЕ ПОДАСТЪ ИМЪ И **ВЪВОЖДЕННЕ** ЖЪЗЪКЪ τὴν εἰσαγωγήν comDt32,tit/Ct Bon Pog; И ВЪ ТОМ БО СТРАШНЪМЪ УАСЪ ВЪ ПОСЛЪДНЕЕ ТО РАЗЛЪЧЕНІЕ И **ВЪВОЖЕНІЕ** НЕ ВЪЗВРАЩАЩЕЕ СА КТО МОЖЕТЪ 278r8Les – EXH — Cf. ВЪВЕДЕНИЕ, ВЪВОДЪ

S

СП

ВЗВРЪЗГНЪТИ, -НЪ, -НЕТЪ pf.

prolViš Km

фрли во; вбросить, свергнуть; to throw in; – βάλλειν: АЩЕ ЛИ ЖЕ КТО ИЖЕ НЕ ПОКЛОНИТ СЕ ОБРАЗЪ ЦАРЕВЪ ХОЩЕМЪ ЕГО **ВЗВРЪЗГНЪТИ** ВЪ ОГНЬ ИДЕЖЕ ГОРИТЬ *βάλειν* 234v16Km; ВИДЪ ЯКО ВЪХЪ УЕТИРИ И ВЪПРАШАШЕ СЛОУГЫ СВОЕ НЕ РЕХЪ ЛИ ВАМЪ **ВЗВРЪЗГНЪТИ** ТРЕХЪ УЛОВЪЦЪХЪ НЪИНЪ КАКО СЖТЪ УЕТИРИ И ВЪСИ УЮДИШЕ СЕ ω υюд<о> иже яви са *να βάλετε* 235r2Km; И ШВРЪСТИ ТЪЛО ЕГО МРЪТВО И **ВЪВРЪГНОУТІ** Е ВЪ МОРЕ 166a18Viš – EXH — Cf. ВРЪЩИ¹ sub 1, ВЗВРЪЩИ sub 1, ВЗДРЪЖИТИ sub 3, ВЪЗВРЪЩИ

M

СП

ВЗВРЪЖЕННЕ, -ННА п.

Stan

φρλαίη (*neūīō nekađe, vo neūīō*); *бросание; throwing into*; – : и близъ змеѧ бывъ понеже видѣ и по ѡслаби възираѧща жрътѣы желѧща прѣсть сѡѡтаго иѡана посрѣдѣꙋ грѣтани юго врьгъ и *ВЗВРЪЖЕННЕМЪ* того авниѣ сѡмрътѣꙋ юмоу нанесе 107v11Stan – ECH — Cf. ВРЪЖЕНИЕ

М

СП

ВЗВРЪЩИ, -ВРЪЖЪ, -ВРЪЖЕТЪ pf.

Evang Ohr Str Karp Verk Psalt compPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

Inf. взврѣщи in Hlud Stan

1. *φρλι во, сѡави во; ввергнуть, бросить; to throw in*; – *βάλλειν, ἐμβάλλειν, ἐκβάλλειν, ἐπιβάλλειν, ῥίπτειν, χαλάν, ἀποδεῖν, τυγχάνειν; ῥίχνω* (Krn): ὙΛΟѢꙋКА не имамъ да егда възмѣтитъ са вода *ВЗВРЪЖЕТЪ* ма въ кѡпѣль бѡлѣ ме J5,7 Rad Dbm Jov Krp, да *ВЗВРЪЖЕТ* Dbj Krat; стѣпи въ глабниж и *ВЗВРЪЖѢТЕ* мрѣжа ваша въ лобитѣж χαλάσατε τὰ δίκτυα L5,4 Rad Dbm Dbj, *ВЗВРЪЖИТА* Krat, *ВЗВРЪЖЕТЕ* Mkd] мѣщанте Jov, въметѣте Krp; тогда повелѣ нимъ хрѣстоꙋс и *ВЗВРЪЖОШЕ* мрѣжъ ѡ деснѡю страны корабля ἔρριζαν 103v18Krn; шедъ въ море *ВЗВРЪЖИ* жаница бѡле ἄγκιστρον Mt17,27 Rad Dbj Krp Krat Mkd] въдрѣзы Jov; *ВЗВРЪЖШЕ* коткы ѡчетыри и мѡлишж са да день бѣдетъ ῥίψαντες ἄγκύρας τέσσαρας A27,29 Karp Verk] въздѣгше анькиры Str; приашж иѡнж ἰ *ВЗВРЪЖ[А]* и в море ἐξέβαλον αὐτόν Jon1,15 Grig, *ВЗВРЪЖОШЖ* Lobk Orb, *ВЗВРЪЖОЖ* Hlud; ѡковавше седраха и мнсаха и аведенаго *ВЗВРЪЩИ* въ пещѣ ѡгнѣнжа горащжа ἐμβαλεῖν Dn3,20 Grig Lobk, *ВЗВРЪЖИТИ* и Orb, *ВЗВРЪЩИ* Hlud; гѡсподѣи аще въ каль *ВЗВРЪЖЕНЪ БЫСѢТЬ* ереміѡ сѡѡти нъ красноѣ блѡговѡніѣ оꙋмноѣ въспримаше въ рѡнскихѣ селѣхѣ 152a20Vtš; прѡдѣѣте вѣрно поѣмѣ бѡжствѡноꙋю памѣтѣ сѡѡтѣнтелѡ дѡнѣсѣꙋ меѡдіѡ въ рѡвѣ прѣнсподнемъ *ВЗВРЪЖЕНА* да доꙋꙋше избавитѣ погрѣбеніѡ въ тѣмѣ лоꙋкаваго

неꙋѣстїѡ 173b25Vtš; на концъ же въ корабль *ВЗВРЪЖЕНИ* иждеженоꙋ кораблю бывшоꙋ с нимѣи 9r15Stan; по семъ *ВЗВРЪЖЕНА БЫВШИ* въ коновъ мѣднѣ испльнѣ ѡлова и смоле и изнде неврѣждѣна 18r15Stan; делѣфини приѣмше моци ихѣꙋ въ ·Ē· врѣтищѣ *ВЗВРЪЖЕНИ* и изнесошж и на врѣгѣ александръскы 86v15Stan; иде кꙋрѣ цаꙋрь и изетѣꙋ данїила ѡ рѡва лѣвока живѡ и здрава ѡнѣхѣꙋ же иже его *ВЗВРЪЖОШЕ ВЗВРЪЖЕ* ихѣꙋ цаꙋрь възвѣтрѣ рѡва и снѣдѣꙋніи быше свѣрѣѣмѣз ἔρριψαν ... ἔβαλεν 236v20Krn; повелѣ раждеѣщи единѣ котель великѣ иже бѣше въ ѡвразѣ воловъ и въ немъ да *ВЗВРЪЖѢ* сѡѡтѣы ихѣꙋ прѣтекоше бѡ мнѡжѣство мнѡгѣꙋ хрѣстїѡне сѡкрѣвени и еллинѣ да видѣтъ како *ХОТѢТЬ ВЗВРЪЩИ* е въ нъ вѡ ῥίψου ... θέλουv βάλειv 262v4.7Krn; въси во ѡ избытка своѣго *ВЗВРЪЖОША* а синѣ ѡ недостатка своѣго ἔβαλον Mc12,44 Rad Dbj Mkd, *ВЗВРЪЖЪ* Krp(bis)] въмѣтажѣ Dbm, меташа Krat; възꙋмъ и сѡѣза въ единѡмѣꙋ оꙋѡроꙋсѣ трѣста златици и потѡмѣꙋ понде ношїю ѡтан и *ВЗВРЪЖЕ* ихѣꙋ въ двѡмѣꙋ велѣмѣжа ѡнѡгѣꙋ ѡ единѡго прозорѣца ἔρριψεν 266v16Krn; по семъ *ВЗВРЪЖЕНЪ БЫСѢТЬ* посрѣдѣ двѣю дрѣвоꙋ и прѣтираѣемъ бѣ ѡ слоꙋгѣ 128v14Stan; оꙋѡнте са имѣщаго властѣ по оꙋѡиени *ВЗВРЪЩИ* въ дѣрь ѡгнѣнж ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν L12,5 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; не цѣꙋсѡꙋрѣсѣѡвавѣшини бо добрѣ правѣднѣ сѡзѡани бѣдѣтѣ тѣгда и *ВЗВРЪЖЕНИ* въ геѡнниж ῥίπτονται compPs149,8 Bon Pog; неклоꙋѣнмааго раба *ВЗВРЪЖѢТЕ* въ тѣмѣ кромѣшнжж ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον Mt25,30 Rad Dbj Jov Krp Krat Mkd • *ῥοσεε; посеять; to sow*; – *σπείρειν*: зпѡдѣꙋѡн са цѣꙋсѡꙋрѣсѣѡѡтѡ неꙋѡꙋсноѣ зрѣноꙋ горѣшнꙋнж иже приѣмѣ ὙΛΟѢꙋКЪ и *ВЗВРЪЖЕ* въ виноградѣꙋ своѣ ἔσπειρεν Mt13,31 Krat] въсѣѡ Rad Dbj Mkd, сѣѡ Krp ♦ *ВЗВРЪЩИ ВЪ ТѢМНИЦѢ φρλι в заѡвор, заѡвори; ввергнуть в темницу, бросить в тюрьму; to put in prison, to imprison*; – *βάλλειν εἰς φυλακὴν*: да не прѣдастѣ тебе сѣꙋперѣ сѣдѣи и сѣдѣи та прѣдастѣ слоꙋзѣ и въ *ТЕМНИЦѢ ВЗВРЪЖЕТЪ* та εἰς φυλακὴν βλήθησῃ Mt5,25 Rad Krp Mkd]

вѣсадить Krat; *вз тѣмницѣхъ взвръзгоше* его вѣкѣпѣ сѣ иними хрѣстїани мнѡгы εις τὴν φυλακὴν τὸν ἔβαλαν 271v13Krn; и не пок(ори се) идоломъ жрѣтви принести *вѣбрьжень бистъ въ тѣмницѣхъ* 192d5Vtš; и ѡть свѣтѣаго петра и свазавь и двѣма ѡжема [же]желѣзнома *вѣбрьже* и *въ тѣмницѣхъ* 115v23Stan • *fig.* нъ диваволь *вѣбрьже* и въ грѣхѣхъ и сътвори и прѣлюбодѣнствовати съ женою ратаю своего 205r20Stan; не мните ѣко придохъ *вѣбрьщї* мира на землѣ βαλεῖν εἰρήνην Mt10,34 Rad Dbj Krp] вѣложитѣ Mkd; и да сѣблюданм се да не порѣгают се намъ вѣсѡвѣ ни же насѣ да *взвръзгуть* въ ѡрѣвѡвѣшенїе и въ мнѡгоастые νὰ μᾶς ρίψωσιν 197v12Krn; ѡнже не покарѣаше са наказанию свѣтѣаго старѣца нъ ѡстави его и изыде да живеть единъ и въ вѣстрашіе вѡжїе *вѣбрьже* себе ἐν ἀφοβίᾳ θεοῦ τυγχάνων 47r18Les; и тѣмъ знаменїемъ вѣса въ страхѣ *вѣбрьже* εις ἔκστασιν οὖν αὐτοὺς ἤνευκε 269r8Les; *вѣбрьжет* ли кто ѡгнь в надра ἀποδήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ Pr6,27 Lobk] *вѣбжет* Grig Orb — Cf. вѣргнѣти, вѣрѣщи¹ sub 1, вѣвѣргнѣти, вѣдрѣжити sub 3, вѣмести

2. *refl. се фрли; вѣроситѣся, вѣвргнутѣся; to throw oneself; – βάλλεσθαι, βάλλειν ἑαυτόν:* нъ аще и горѣ се речете двигни са и *вѣбрьзи са* въ море бѣдетъ βλήθητι Mt21,21 Rad54b3 Dbj Krat] *вѣрѣзи са* Krp45v30, *вѣрѣзи са* Rad154a14 Krp115v24 Mkd, sim. *вѣвръзи са* Mc11,23 Dbj Rad126c11.24 Krp(bis)] *вѣрѣзи са* Rad78b18 Dbm Krat, *вѣрѣзи са* Mkd; симонъ же петръ слышѣвъ ѣко гѡсподѣрь естъ епеньднтомы прѣпоѣса са бѣ во нагѣ и *вѣбрьже са* въ море ἔβαλεν ἑαυτόν J21,7 Dbm Dbj Jov Krp — Cf. вѣрѣщи¹ sub 2

Nota: pro φυτεύειν: истрѣгнїи са и *вѣбрьзи са* въ море φυτεύθητι L17,6 Rad Krat] вѣсади са Dbm Dbj Krp Mkd, вѣздери са въ море Jov

♦ вѣврѣщи жрѣбиа v. жрѣбни ♦ вѣврѣщи вѣ дрѣво v. дрѣво ♦

KSM

СП

ВЗВЪ v. ВЪ sub 2a

ВЗВѢРИТИ СѦ, -вѣрѣ са, -вѣрѣтъ са pf.

Vtš

довери некому нешїю, *задолжи* некоѡ со нешїю; *доверитѣ, вѣверитѣ; to entrust; –* : хрѣстоѡви показа се оуѣеникѣхъ искрѣни оръганъ добрѣ сѣставлень вѡжѣственими ѡкрѣмленъ помншленїемъ апѡстоле езикумъ званїе ти *вѣврѣри се* къ познанїю хрѣстоѡвѣхъ настаѣлае словеси и дѣяни и все просвѣтилъ ѡсы 167c6Vtš – EXH — Cf. оуѣврѣрити

KSM

СП

ВЗВѢРОВАТИ, -вѣроуѣ, -вѣроуѣтъ pf.

Zag

ѡверува; поверитѣ, увероватѣ; to believe; – πείθειν: ѡко въ глѣбнѣхъ золь ѡвѣрѣжень мншльми злими троуѣдаж са вѣсомъ *вѣвѣровавъ* и похотемъ порабѡтихъ са нъ помѡжи ми гѡспѡжде дѣѡво мѡти даίμοσι πειθόμενος 47r27Zag] *вѣровавъ* 54c23Orb 23r33Saf – EXH — Cf. вѣзѣрѡвати, вѣрѡвати

Ø

СП

ВЗВѢЗАТИ, -важѣ, -важѣтъ pf.

Grig parOrb

ѡрими, ѡрифѡи; принять, вѣнедритѣ; to take in; – ἀποδεῖν: *вѣважѣт* ли кто ѡгнь в надра а рнзъ своихъ не сѣжежѣтъ ἀποδήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ Pr6,27 Grig Orb] *вѣвѣрѣжет* Lobk – EXH — Cf. вѣврѣщи sub 1, вѣзати

SM

СП

ВЗГЛАСИТИ L16,24 Mkd v. ВЗЗГЛАСИТИ

ВЗГНИТИ Ps37,6 Bon v. СЗГНИТИ

ВЗГНѢЗДИТИ СѦ, -жѣ са, -зѣдѣтъ са pf.

Bon Rdm

се вѣнезди; угнездитѣся; to nest; – ἐννοσσεύειν: кедрн либанѣсти жже еси насадилъ нмъ тоу птици *вѣгнѣздаѣтъ са* ἐννοσσεύουσιν Ps103,17 Bon Rdm] *згнѣздаѣтъ са* Pog Dĕn – EXH — Cf. оуѣгнѣздити са

KSM

СП

ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα Mt27,58 Jov] ДАТИ Krp Krat, ВДАТИ Mkd; **ВЗДАША** ВЗ ИДЗ МОЖ ЗЛЪУЗ ЁДѠКАН Ps68,22 Pog] ДАШЖ Bon Rdm Dĉn Hlud; И Д<ΟΥ>ХЗ НОЕЪ **ВЗДАМЪ** ВЪ ДѠСѠ ѐν ѱμίν Ez36,26 Lobk] ДАМЪ Grig Hlud — Cf. ВЗДАВАТИ sub 1, ВЗДАЯТИ sub 1

2. *ὑπεδαде, довери некому нешѡю; поручить, доверитъ; to give, to entrust; – ἐκδιδόναι, βάλλειν, διδόναι*: ΥΛ<Ο>В<Ъ>ЖЪ НѢКТО НАСАДИ ВИНΟΓΡΑДЪ И УГРАДЫ ШПЛОТОМЪ И ИСКОПА ТѢСКЪ И СЪЗДА СПЛЪПЪ (sic) И **ВДА** И ДѢЛАТЕЛЕМЪ ЁΞΕΔΟΤΟ ΑΥΤΟΝ ΓΕΩΡΓΟΙΣ Mc12,1 Rad79a8 Krp, **ВДАСТЬ** Dbm Dbj Rad127b14 Krat Mkd; ПОДОБААШЕ БО ТЫ **ВДАТИ** СРЕБРО МОЕ ТРЪЖНЫКОМЪ βαλεῖν Mt25,27 Jov(bis) Dbj Krp118v5 Krat] ДАТИ Rad(bis) Krp61v27 Mkd; ИАКО БО ΥΛ<Ο>В<Ъ>ЖЪ ВЪХОДЖИ УСТАВИТЪ ДОМЪ СВОИ **ВЗДАВЪ** РАБОМЪ СВОИМЪ ВЛАСТЬ ΔΟΥΣ ΤΟΙΣ ΔΟΥΛΟΙΣ ΑΥΤΟΥ ΤΗΝ ЁΞΟΥСИЎΝ Mc13,34 Dbj] ДАВЪ Dbm Krp(bis) Mkd, om. Rad Krat • *ὑποδαде; продать; to sell; – πῖπράσκειν*: ГЛАГОЛАШЕ БО В СЕБѢ ПРѢДАМЪ СЕГО И НАСЛѢДЪЗ (sic) СЪБРАННЮ ЕГО ВЪПРАШАШЕ ЖЕ И МИРО **ВДАТИ** τὸ μύρον πραθῆναι 148v20Zag 99v6Hlud] МИРОУ ПРОДАНИА 124r30Šaf — Cf. ВЗЗДАТИ, ДАТИ, ОТЗДАТИ, ПРѢДАТИ

3. *ομαжи; выдать замуж; to marry; – γαμίζειν, ἐκδιδόναι*: ВЪСЕЛИ ЖЕ СА МОИСИ ОУ ΥΛ<Ο>В<Ъ>КА И **ВДАСТЬ** СЕПФОРЖ ДЪЩЕРЕ СВОА МОЇСЕВЪИ ЖЕНѢ ЁΞΕΔΟΤΟ ... Μωυση̄ γυναῖκα Ex2,21 Grig Hlud] ДАСТЬ Lobk Orb; **ВДАНА** **ВЫСЪТЪ** НА БРАКЪ МОУЖОУ НѢКОЮМОУ В<О>ГАТОУ НАРИЦАЮМОУ ΘΑΜΗΡЪ 23v12Stan; — БѢ ЖЕ **ВДАНА** ΖΑ СЕДМЪ БРАТНА Mt22,25 Rad(bis)] БѢ ЖЕ НА(С) Dbm, БѢ ЖЕ ВЪ НАСЪ ѡσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί Krp Krat Mkd, БѢШЖ ЖЕ ВЪ НАСЪ Hlud — Cf. ВЗДАЯТИ sub 2

4. **ВЗДАТИ СА, ВЗДАТИ СЕБЕ** *σε ὑπεϋσῆσαι на нешѡю; предаться, отдаться чему-л.; to devote oneself to; – παραδιδόναι, ἐπιδιδόναι, διδόναι, προσχωρεῖν, χρήσθαι, καταφέρειν, χαννοῦν ἑαυτόν*: АЗЪ ЖЕ ΡΕΥ<Ε>ΛЪЖИ **ВДАХЪ** СА προσεχώρησα comPs50,8 Bon Pog; БЛЮДИ Д<ΟΥ>ШЕ МОА ДА НЕ СНОУ **ВДАСИ** СА И СМРЪТИ ПРѢДАСИ СА μὴ τῷ ὑπνω̄ κατενεχθῆς 137r17Zag] НЕ УТАГОТИ СА 156c25Orb 118r9Šaf

84r6Hlud; И НЕ МОГЖОУ ПРОТИВИТИ СА ВѢТРОУ **ВДАВШЕ** СА ВЛЪНАМЪ ПЛОВѢХОМЪ ἐπιδόντες τῷ πλέοντι A27,15 Karp Str Verk; ΖΡΑ ИМѢННЮ ЛЮБИТЕЛѢ ТОГО РАΔΙ ΟΥΔΑΒΛΕΝНЮ **ВДАВЪША** СА ἀρχόνη χρησάμενον 150r22Zag, ΟΥΔΑΒΟΥ **ВЗДАВЪШААГО** СА 124v29Šaf, ΟΥΔΑΒΟΥ **ВЗДАВЪШЪ** СА 105r7Hlud] ВДАВШАГО (sic) 174b13Orb; НЕ ИАКО НАДѢИХΟΜЪ СА НЪ САМИ СА **ВДАШЖ** ДРЕВЛЕ Γ<Ο>СПΟΔΟЖИ ЁДѠКАН ΠΡΩΤΟΝ Τῷ κυρίῳ 2C8,5 Ohr Str Karp, **ВДАВЪШЕ** Verk; СП<А>СЕ НАШЪ ХОТАИ **ВДА** СА ВЪ ЖЖЖЖ ЁΔΙΨΗΣΑΣ 149r1Hlud] ВЪЖДЕЛѢ СА 183v21Zag, ВЪЖЖЖДА СА 141v25Šaf 224b32Orb; ΜΝΗΧ<Ъ> ΑΨЕ **ВДА** СЕБЕ ВЪ ΟΥΝΗΝΙЕ И СЛАБОСТЬ ΟΥΔΟΒЪ НИΖΛΑΓΑЕМЪ БЫВАЕТЪ ПРОТИВНЫМЪ ΔΙΨΟΛΟΜЪ ἔαν χαννώσας ἑαυτόν ἀπορραθυμῆση 143v4Les — Cf. ВЗДАВАТИ sub 2, ВЗДАЯТИ sub 3

• ВЗДАТИ ВЪ ЖРЪТВЕЖ v. ЖРЪТВА • ВЗДАТИ ПЛЕШИ v. ПЛЕЩЕ •

KSM

СП

ВЗДАЯТИ, -ДАЖ, -ДАЕТЪ ipf.

Dbm Dbj Krp Mkd Slep Str Verk comPog Grig Lobk parOrb trOrb trHlud Les

1. *δαва, ὑπεδαва, врачува; давать, отдавать, вручать; to give, to deliver; – ἀποδιδόναι*: И СВѢТЛА В<О>ГОЖИ **ВДАЕТЪ** λαμπρόν τῷ θεῷ ἀποδίδωσι comPs92,4 Pog] ВЗДАЕТЪ Bon; НЕ В<О>ГАТИ ВНИДЖТЬ ВЪ НЪ НЪ ЕЛНКО СКРОВИЩА СВОА ВЪ РЖКЪ НИЩИМЪ **ВДАЖТЬ** 60v12Hlud 131b37Orb] ПОЛОЖЫШЕ 119r25Zag 99r28Šaf — Cf. ВЗДАВАТИ sub 1, ВЗЗДАЯТИ, ОТЗДАВАТИ ♦ **ВЗДАЯТИ** ГЛАСЪ *вика, ἱλασно извикува; взывать, громко говорить; to shout, to speak loudly; – προῖεσθαι φωνήν*: ВАСЪ Ω ΥΑΔЪЦА Μ<Ο>ΛΑ И **ВДАА** ΜΟИ ΓΛΑΣ C<Ъ>ΠΟΜЪ ΥΛ<Ο>В<Ъ>ΥΕΜЪ προῖεμαι ἑμὴν φωνήν Pr8,4 Grig Lobk49v14 Orb] ПРОСТЫРАЖ ΜΟИ ΓΛΑΣЪ Lobk153v17 Viš74a25, ИΖНАШАЮ ΜΟИ ΓΛΑΣЪ Viš53d17

2. *ομαжи; выдать замуж; to marry; – γαμίζειν*: ТѢМЪЖЕ НЕ **ВДАЖИ** СВО[Ж]+ Д<Ъ>ВЪЖ ДОВРѢ ТВОРИТЪ И НЕ **ВДАЖИ** ΛΟΥΥЕ ТВОРИТЪ ὁ γαμίζων ... ὁ μὴ γαμίζων 1C7,38 Slep — Cf. ВЗДАТИ sub 3

3. *refl. se ūpreūshīa на нешīo; предаваться, отдаваться чему-л.; to give, to devote oneself to; – : и проповѣдати съ дръзновеніемъ вѣо҃горазѣмїемъ въсѣмъ да не вѣроу҃жтъ ни вѣдаѣтъ сѧ ст҃раха ради лѣжнаго (μη πιστεῦσαι τῷ τυράννῳ φόβου ἕνεκα) 294r20Les — Cf. ВЗДАВАТИ sub 2, ВЗДАТИ sub 4 ♦ ВЗДАЯТИ СЯ ВЪ ВѢРЖ се доверува некому; быть откровенным с кем-л.; to confide; – πιστεύειν: самъ же ісѣоу҃съ не вѣдааше себе въ вѣрж нхъ зане самъ вѣдѣаше въсѣ оὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς J2,24 Dbm, не вѣдааше себѣ въ ржцѣ (sic) нхъ Dbj*

4. *refl. se yūaiūyua некаде; отпращиваться куда-л.; to head somewhere; – διαφέρεσθαι: ѣко высѣтъ ѡ҃етврѣта на десѣтна ношъ вѣдаѣшм (sic) сѧ намъ въ пжунж въ полѣноши непшевахж корабници приблжити сѧ имъ въ етерж странж διαφερομένων ἡμῶν A27,27 Str, вѣда(ю)шм се Verk¶ пловжшмъ Karp*

Nota: ВЗДАЯТИ in Karp per err. pro ВЗПАДАТИ: хоташен богатити сѧ вѣдаѣтъ въ напастъ ἐμπίπτουσιν IT6,9 Karp¶ вѣпадаѣтъ Slep

KSM

СП

ВЗДВАРѢТИ (СА), -рѣж (СА), -рѣетъ (СА) ipf.

Dbm Dbj Rad Krat Mkd Pog comPsalt Lobk parOrb parHlud Šaf trOrb trHlud Vtš Les Krn

1. *населува; оседать; to inhabit; – ἀλίξεσθαι: рысы съ ѡ҃вцѧми и козѧми смѣшены и къждо ароу҃гъ ароу҃га не вѣрѣдааше гадн же и птицж пернатыж и никомѣже нхъ гонашоу҃ градѣхж ѡ҃крѣсть кѣвота вѣдѣрѣемы τῆς κιβωτοῦ ἀλιζόμενα 126r26Les; приде бо ꙗко ѡ҃ловѣжъ спѣлсе сего же вѣдварѣешн к тебѣ възываа избавниче ѡ҃ зловъ избави ма 58c1Orb*

2. *refl. ūpresīojuva, се населува, се смесїува; пребывать, вселяться, водворяться; to reside, to inhabit; – ἀλίξεσθαι; διατρίβω, κατοικέω (Krn): бѣ ксѣоу҃съ оу҃ѣа въ дѣне въ црѣкы а пошиж вѣдварѣше сѧ исхода къ горѣ нарицаемѣи ѡ҃лешнъ ἠλίξετο L21,37 Rad Dbj Mkd, вѣдварѣаше сѧ Dbm, вѣдварѣж сѧ Kra¶ оу҃дварѣше сѧ Krp; г҃лаголет же и спѣлса ꙗко*

присно въ поустѣинѣхъ вѣдварѣше сѧ ἀλιζόμενον comPs10,1 Bon Pog; тамо вѣдвараше сѧ оу҃ѣенныкы своими διέτριβε 71r14Krn • *fig. сѣма же хрїсто҃во вѣрнни людне еже естъ сѧзданне хрїсто҃во на тѣхъ бо мнѣлоустъ хрїсто҃ва вѣдварѣет сѧ ἀλιζεται comPs17,51 Bon¶ вѣдварѣет сѧ Pog; правостъ бо и правда и истина оу҃ вѣо҃га вѣдварѣетъ сѧ ἀλιζεται comPs91,16 Bon Pog; вѣеуръ вѣдварѣет сѧ плау҃з а заоу҃тра радостъ ἀλίσθησαι Ps29,6 Pog¶ оу҃дворитъ сѧ Bon, вѣдворит сѧ Rdm Dčn; грѣдыни бо ѡ҃ вѣо҃га не вѣдварѣет сѧ ἀλιζεται comPs35,12 Pog¶ оу҃дварѣетъ сѧ Bon; въ коенъ земн вѣдварѣет сѧ сѣтѣтъ тма же въ коемъ мѣстѣ ἀλιζεται Job38,19 Hlud Lobk Orb¶ оу҃дварѣетъ сѧ Grig; завистъ грѣдыни и подобнаа снмъ да не вѣдварѣет сѧ въ надрѣхъ твоихъ мръзостъ многорѣѣе и вестоудїе и боу҃есловїе да не въселѣет сѧ въ та μηδὲ ἀλιζέσθωσαν κόλπῳ σου 63r12Les*

Cf. ВЗДВОРИТИ СЯ, ВЗСЕЛѢТИ, ОУ҃ДВАРѢТИ (СА)

KSM

СП

ВЗДВОРЕННЕ, -ниѧ n.

parVtš trOrb

*живеалишїе, дом; жилище, дом; habitation, home; – ἔπαυλις: и боудеть безводное въ благо и въ жеждоу҃щи земли истоу҃никъ водѣ боудѣтъ тоу҃ боудеть веселїа птицамъ вѣдворенїе сирномкы и трѣстїе и благо ἔπαυλις καλάμου Is35,7 Vtš¶ двори срзнамъ Grig, двори сиримъ Hlud • *fig. ѡ҃у҃скаго благо҃словеннѧ свыше сѣнобнѣ пришествнѧ вѣдвореннѧ свѣтѣаго доу҃ха вѣдѣанне ꙗвнла еси ма҃рне трѣоу҃цж неизреѣенно въвѣразова сѧ 209b1Orb – ЕХН — Cf. ВЗСЕЛЕННЕ, ДВОРЪ, СЕЛЕННЕ, СЕЛИЩЕ, СЕЛО**

0

СП

ВЗДВОРИТИ СЯ, -рж сѧ, -ритъ сѧ pf.

Dbj Rad Mkd Psalt orDčn Grig Lobk parOrb parHlud trOrb Stan Les

се населѣ, се смесїи; вселиться, поселиться, водвориться; to inhabit, to settle in;

– *αὐλίζεσθαι*: се оудалихъ ся бѣгаж и *вздворихъ ся* въ поустыни ηὐλίσθην Ps54,8 Bon Pog Dĉn] оудворихъ ся Rdm; и изыде вънь изъ градѣ въ виѳа[ни]ж+ и *вздвори* ся тоу ηὐλίσθη Mt21,17 Rad Dbj Mkd] *вдвори* ся Jov Ktp(bis), deest Krat; тамо *вздвориши* ся въ лонѣ авраамовѣ съ лазаромъ αὐλίσθήσῃ 212r5Les; доуѣша его въ благыхъ *вздворит* ся и сѣма его наслѣдитъ земля αὐλίσθήσεται Ps24,13 Bon Pog Dĉn; живжи въ помощи възшнѣаго въ кровѣ бога небеснааго *вздворитъ* ся αὐλίσθήσεται Ps90,1 Bon Pog Rdm Dĉn; страхъ г-осподьнъ въ животъ мжжеви а бестрашнзи *вздворитъ* ся на мѣстѣхъ идеже не сѣетъ ся разоумъ αὐλίσθήσεται Pr19,23 Grig Lobk Orb Hlud; велина слава посѣтъникомъ герасимъ съмысль божьствьныи изъ младѣ възпрнемъ съ страхомъ божьствьнымъ *вздворь* ся и въ мнишьскы скващенныи ѡбразъ ѡблкъ ся въ внатрынаѣ поустына фивандьскж въшедь и възшнѣго градѣ съжитель бивъ 155v10Stan • *fig.* вецеръ *вздворит* ся плачь а зѣвѣт-ра-достъ αὐλίσθήσεται Ps29,6 Rdm Dĉn] оудворитъ ся Bon, вздварѣет ся Pog; доуше моя что спши не покажи ся не вѣси ли яко вецеръ *вздвориши* ся радодужши ся а зѣвѣтра не бждетъ та 192r16Dĉn — Cf. вздомити ся, възселити ся, оудворити ся

KSM

СП

ВЗДОМИТИ СЯ, -млж ся, -митъ ся pf.

comPsalt

се всели, се вдоми; вселиться; to settle in; – *ἐνοικεῖν*: кровъ яко тѣлесн скрзи-въ-схотѣвъ и възселъ ся въ нъ и домъ яко *вздомлз* ся богуъ καὶ οἶκος, ὡς ἐνοικήσας ὁ θεός comPs41,5 Bon Pog – ЕХН — Cf. вздворити ся, възселити ся, оудворити ся

Ø

СП

ВЗДРЖЖЕНИЕ, -ня n.

Krn

сѣницъ вздржжение ѡразник Правење сеници; скинопугия, Праздник куцей; Feast of Tabernacle; – *Σκηνοπηγία*: еден од трите

главни еврејски религиозни празници: нь яко евреие съхъ ради почитаютъ петдесѣтницъ понеже и три праздници въ лѣто имѣтъ великыи *сѣницъ вздржженіе* иже празднѣютъ въ седми септеврїа сего ради поминаютъ врѣме идеже възндоше въ іероусѣалимъ τὴν Σκηνοπηγίαν 128r26Krn – ЕХН

Ø

ЗР

ВЗДРЖЖЕНЬНЪ v. ВЗДРЖЖИТИ

ВЗДРЖЖИТИ, -жж, -житъ pf.

comPsalt Grig parVtš Triod Vtš Les Krn

1. ѡдужне, ѡсѡави; водрузитъ; to erect, to hoist (as a cross); – πηγνύναι, ἐμπηγνύναι; ἵστημι (Krn): и ѣко скинїа аже *вздржж* г-осподъ и ѣко кедрн при рѣкахъ ἔπηξεν Nu24,6 Grig Vtš] постави Hlud; сїа якоже слыша царь повелѣ да *вздржжеть* крсть просто възнѣ градѣ и да распноутъ свѣтѣаго να στήσουν 218v18Krn; крста наричетъ понеже срѣдѣ земля *вздржженъ* *вздржжеть* ἐπάγει comPs73,12 Bon Pog; велина крста твоего хрѣстѣ сила *вздржж* бо ся на мѣстѣ и процвѣте 29v21Zag • *ptc.-adj.* **ВЗДРЖЖЕНЪ, ВЗДРЖЖЕНЬНЪ стпмѣнос:** срѣдѣ дошедше срѣдна недѣла држжаниа прѣсѣаѣтаго срѣдѣ *вздржженаго* земн крсть твои прѣсѣаѣты цѣлоуемъ славим та мѣлѣосрде 90b24Orb; вѣше же коло ѡно ѡбѣсенно горѣ и ѡдолѣ имѣше дзскы *вздржжени* и на дзскахъ ѡнѣхъ бѣхъ възложены врѣтове множае стпмѣνα 182r26Krn

2. fig. закреѡи, уѡврди; укрепить, утвердитъ; to strenthen, to fortify; – πηγνύναι: стльпъ ѡмждрила еси създати ѡ доуше и ѡтверждение *вздржжити* своими похотми аще не бы творецъ држжалъ свѣты твож и низвергль на зема ѡхыщренна твоя πῆξαι 110d3Orb] *вздржжити* 76v8Šaf, *оудржжити* 36v37Hlud, om. 91v10Zag; видѣнїем бо и слоухомъ праведныи бѣше живжи въ нихъ и дѣнь ѡ дѣне доушж праведнжа неѡбычныи дѣлесы мжѡаше нж что ти *вздржж* глагола вѣсть г-осподъ блѣагоуѣстивыж ѡ напасти избавлѣти τὴ ἐπάγει λέγων 12r11Les • *ptc.-adj.* помисла твоего

ВЗДРЖИТИ

ТВРЬДОСТЬ (sic) ΜΟΥΥΚΕΝΙΥΕ НЕПОКОЛѢНИМА
ВЗДРЖЕНА ЛЮБОВІЮ ИЖЕ СТРАΧЪСТИ ПЛѢТІЮ
ПРѢТРЪПѢШАГО 192a12Vtš

Cf. ВЗДРЖИТИ sub 1 et 2, ВЗКОРЕНИТИ,
ПОСТАВИТИ, ОУДРЖИТИ

KSM

СП

ВЗДРЖИТИ, -ЖЖ, -ЗИТЪ pf.

Jov parVtš Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les

1. *ὑοσιῶσαι, ὑοδιῶσαι; водрузить, воздвиг-
нуть; to erect, to hoist (as a cross); – πηγύναι,
ἐμπηγύναι*: три крсти ВДРЖИ ПИЛАТЪ НА
ГОЛЬГОТѢ ἐπιξατο 67v17Zag] постави 45r19Šaf,
ВДРЖИ 82a6Orb; едга ВДРЖИ СА ДРѢВО ХРИСТѢ
КРСТА ТВОЕГО ОСНОВАНИА ПОДВИЗАХЖ СА 115v21Hlud
12d9Vtš] ВДРЖИ СА 187d25Orb • *забие;*
воткнуть; to thrust into; – ἐμπηγύναι: кто
ВДРЖИ ГВОЗДЕИ ВЪ СРДЦѢ МИ И ДРѢВѢНО МА
КОПНЕ ПРОБОДЕ ВНЕЗАПАЖ τίς ὁ ἐπιξας 82a11Orb
67v20Zag] постави 45r19Šaf • *fig.* пріемь
шржжіе христово имже бѣше врага оубити въ
свое сердце меуь ВДРЖИЛИ ЕСИ ВСПРѢНИ
ЛЮБИМИУЕ МОИ И ВСТАНИ ἐπιξας 139r18Les

2. *υκρεῖν, υἰεμελι; укрепить, утвердить;
to strenthen, to establish; – ἐδράζειν*: прѣжде
вѣкъ ωснова ме въ науелѣ ... прѣжде горамкъ
ВДРОУЗИТИ се прѣжде всѣхъ хльмь
раждакет ме πρὸ τοῦ ὄρη ἐδρασθῆναι Pr8,25 Vtš]
оутврздити са Grig Lobk Hlud • *fig.* радкоуи се
разоумнаа лѣстенце ... ѡко пучела люво-
дѣлнаа ВДОУЗИ се (sic) вьсѣмь шбразнини
добродѣтелмь 23c15Vtš

Cf. ВЗДРЖИТИ, ВЗКОРЕНИТИ, ПОСТАВИТИ,
ОУДРЖИТИ, ОУТВРЗДИТИ

3. *φρλι во; свергнуть, бросить; to throw
in; – βάλλειν*: шедь въ море ВДРЖИ ЖДИЦЖ
βάλε Mt17,27 Jov] вьврзи Rad Dbj Ktp Krat Mkd
— Cf. ВРѢЩИ¹ sub 1, ВЗВРЗГНЖТИ, ВЗВРѢЩИ sub 1

M

СП

ВЗДОУНОВЕНИЕ, -НІА n.

comPsalt

*вдохнување; вдохновение; breathing in,
inhalation; – ἐμφύσημα*: ни азъ бо шбладаж

ΔΟΥШЕЖ МОЕЖ ТВОЕ ВО ЕСТЪ ВЗДОУНОВЕНИЕ
ἐμφύσημα comPs85,4 Bon Pog – EXH — Cf.
ВЗДЗХНОВЕНИЕ

SM

СП

ВЗДОУНЖТИ, -НЖ, -НЕТЪ pf.

Grig Lobk parOrb parHlud Les Krm

*вдохне (живоῦ), оживи; вдохнуть,
оживить; to breathe in, to inhale life into sth;
– ἐμφυσᾶν*: пріди ΔΟΥХЪ ВДОУНИ ВЪ МРЗТВІА
СНА И ДА ЖИВИ БЖДЖТЪ ἐμφύσησον Ez37,9 Grig
Lobk Orb Hlud; въземь бо прѣсть ω земля и
сѣзда ҃лковѣка и ВДОУНЖ ВЪ НЕГО ΔΟΥХЪ
ЖИВОТЕНЬ ἐνεφύσησεν 214v24Les; ВДОУНОУЕВ
ВЪ НЫХЪ ХРИСЪТЪ И РЕУКЕ ИМЬ ПРІИМЕТЕ
ΔΟΥХА СВЕТАГО ἐμφύσησεν 131r10Krm – EXH
— Cf. ВЗДОУШИТИ, ВЗДЗХНЖТИ, ВЗДЗИХНЖТИ,
ДЗХНЖТИ, ОДОУШИТИ

KSM

СП

ВЗДОУШИТИ, -ШЖ, -ШИТЪ pf.

(Šaf) trOrb trHlud

*вдохне (живоῦ), оживи; вдохнуть,
оживить; to inhale life into sth, to resuscitate;
–*: въ виѳаниж пришедь ҃етврѣдневнаго дроуга
си лазарѣ ωбновити ВДШНБЕ ВЕЗΔΟΥШНАГО
143b14Orb 71v17Hlud, ВД(..)ШНВЗ 108r13Šaf – EXH
— Cf. ВЗДОУНЖТИ, ВЗДЗХНЖТИ, ВЗДЗИХНЖТИ,
ДЗХНЖТИ, ОДОУШИТИ

M(ВЗДОУШИТИ СА)

СП

ВЗДЗХНОВЕНИЕ, -НІА n.

Zag Vtš

*вдохнување (живоῦ), вдохновение,
инсѣирација; дуновение, вдохновение;
breathing in, inhalation, inspiration;
– ἐμπνευσις*: ΔΟΥШИ МОЕИ БОЖЬСТВЪНИМЬ
ТИ И ЖИВОТВОРАЩИМЬ ВДХНОВЕННЕМЪ
ἐμπνεύσει 6v23Zag; проповѣдникъ билъ ҃сы
вьсемирнаго спасеніа е҃҃аг҃҃ельскимъ
проповѣданіемь свѣщеннаа же и нароуїнта
троуба ВДХНОВЕНІЕ 28b11Vtš – EXH — Cf.
ВЗДОУНОВЕНИЕ

SM

СП

ВЗДЗХНЖТИ

ВЗДЗХНЖТИ, -нж, -нетз pf.

Šaf Vtš Krm

вдахне (живої), оживи; вдохнуть, вдунуть, оживити; to breathe in, to inhale life into sth; – ἐμπνέω (Krm): ωβλβκλз ма еси спѡсе вренънож плзтиж и *ВЗДЗХНЖЛЗ* ми еси животь 112v8Šaf; тз *ВЗДЗХНОУ* вэ оуста пророуѣскаа и пророуствовахоу ἐνέπνευσεν 132v4Krm

• *fig.* марка вѡгѡвидца хвалю призиваю бла҃гѡдѡть дѡу҃рховноу да *ВЪДЪХНОВШЪ* ми просвѣщенно проженетз неразоуміе 150a28Vtš; *ВЪДЪХНИ* мрауномоу ми оумѡ лоуѣе твою въсхвалити мѡу҃у҃єниѣѡ варварѡ 69b24Vtš; ни плть ни кръвь тебѣ нъ ѿѡць *ВЪДЪХНОУ* хри҃стѡа бла҃гословити съднѡ истиннаго апѡсто҃ле 181c21Vtš – ЕХН — Cf. ВЗДОУНЖТИ, ВЗДОУШИТИ, ВЗДЗИХНЖТИ, ДЗХНЖТИ, ОДОУШИТИ

SM СП

ВЗДЗИХАТИ, -аж, -аетз ipf.

trOrb

вдахнува (живої), оживува; вдыхать, оживлять; to breathe in, to inhale life into sth; – ἐμπνέειν: положишж та бездѡу҃ш(на) мрътѡа хри҃стѡе въ гробѣ всѣмъ мрътѡымъ *ВЪДЫХАЖЩА* животь въскръ҃се же гѡспѡди ἐμπνέοντα τὴν ζωὴν 232d14Orb – ЕХН

M СП

ВЗДЗИХНЖТИ, -нж, -нетз pf.

trHlud

вдахне; вдохнуть, вдунуть; to breathe in; – :

• *fig.* *ВЪДЫХНИ* ми прѣсѡвѡты даръ ѡко да та прославимз 171v26Hlud – ЕХН — Cf. ВЗДОУНЖТИ, ВЗДОУШИТИ, ВЗДЗХНЖТИ, ДЗХНЖТИ, ОДОУШИТИ

Ø ЗР

ВЗДѢТИ, -деждж, -деждетз

vel -дѣж, -дѣетз pf.

Dbm Rad Krp

сѡяви, вдеие, вмейне; всунуть, вложить; to put into sth; – βάλλειν: и понмъ единого ѿ народа *ВЪДѢВЪ* прѣсть свои въ оушіі его и плоуѡ косноу҃[ноу] и въ езыкѡ ѣβαλεν Mc7,33

ВЪЕДИНИТИ (СА)

Rad, *ВЪДѢ* Dbm Krp] вэложи Mkd Dbj Krat, (...)жи Jov – ЕХН — Cf. ВЗЛОЖИТИ

KSM

СП

ВЪЕДИНЕНИЕ, -ниѡ п.

Vtš Stan

единсѡво, соединување; соединение; unity, connecting; – : таковоѡ оуѡ събрание нареѡенно выстѡ сънѡмъ архан҃гѡломъ рекше внимание и *ВЪЕДИНЕНИЕ* и съвѡкупление 58v10Stan; нензреѡенна ксѡтѡства вѡмѣенна къ чистѡтѣ плтьсѡѣи *ВЪЕДИНЕНИЕ* сѡветимѡ съсѡвомѡ 138d27Vtš; вѡгѡ по съсѡвѣ чѡстаа плти *ВЪЕДИНЕНИЕ* прѣбнѡ непрѣмѣнни по вѡжстенѡмѡ соу҃шѡствѣ бесплтьнз 182b25Vtš – ЕХН — Cf. СЗВЗКОУПЛЕНИЕ, СЪЕДИНЕНИЕ, ОУЕДИНЕНИЕ

Ø СП

ВЪЕДИНЕНЪ adj.

Karp

осамен, сам; один, одинокий; desolate, alone; – μεμονωμένος: а иста же вѡвница *ВЪЕДИНЕНА* вѡваѡетъ на вѡгѡа μεμονωμένη IT5,5 Karp] оуѡединена Slep – ЕХН — Cf. ОУЕДИНЕНЪ

Ø СП

ВЪЕДИНИТИ (СА), -нж (СА), -нитз

(СА) pf.

trOrb Stan

сѡсѡяви, соедини; соединиться; to unite, to connect; – : • *ptc.-adj.* *ВЪЕДИНЕНЪ* ѡноумѡенѡ: *ВЪЕДИНЕНА* естѡсѡвомѡ раздѣлена лици свѡнствѡна трѡнце ѿць прѣсѡшны и съприсносѡшны съднѡ и сѡвѡты единь всесилны дѡу҃хѡ ѡноумѡєнѡ τῇ φύσει 222a18Orb] хвалами въ іединствѣ раздѣлимаа 181r21Zag, хвалимаа вэ свѣтъ раздѣлима 139r16Šaf, хвалимѣ ествѣ раздѣлима 146v17Hlud

• *refl.* *се обедини; объединиться; to be united; – :* възврати са въ сѡвѡтына црѡкѡви сѡ правѡвѣрными *ВЪЕДИННШЕ СА* и пожнѡше сице бла҃гоу҃стѡно 150v19Stan – ЕХН — Cf. ВЪЕДИНОВАТИ СА, ОУЕДИНИТИ

Ø СП

ВЗЕДИНОВАТИ СА

ВЗЖДЕЛѢ(НЬ)НЗ

ВЗЕДИНОВАТИ СА, -НОУЖ СА,
-НОУЕТЗ СА ipf.

Šaf

се соединува; объединяться; to become united; — *ἐν εἶναι*: вожество едино тронца есть прѣславнааго собраниа съвкоуплена есты[сть]ствомъ раздѣлѣть са лица собствина прѣсѣкаемы во сѣуеть са *ВЗЕДИНУЮЩИ СА* тронца са си штыцъ ксѣтъ кзынь и кзынь и доуухъ живы сбирающи вса ἐν οὐσα τρισσεύεται 23v24Šaf] *едина сжи тригоувоуеть* 47v13Zag 54d24Orb — ЕХН — Cf. ВЗЕДИНИТИ (СА), ОУЕДИНИТИ

Ø

СП

ВЗЖАГАЛО, -А П.

Stan

ВЗЖАГАЛО КАДИЛЬНОЕ фишиль; фитиль; (candle)wick; — : посла лисни и ять я и свазавь я яжи и би я нещадно и шмоуи въ дрѣвѣнѣ маслѣ *ВЗЖАГАЛА КАДИЛНАМ* и въжешѣ и иждегошж я 120v5Stan — ЕХН — Cf. ЖЖИКЗ²

М

СП

ВЗЖАГАТИ, ВЗЖЕГАТИ, -ГАЖ,
-ГАЕТЗ ipf.

Stm Krp Bit Zag trOrb trHlud

зайалува; зажигать; to set on fire, to kindle; — *καίειν*: или *ВЗЖАГААТЗ* свѣтильника и поставѣатъ юго подз спждомъ нж на свѣщницѣ и свѣтитъ вѣсѣмъ οὐδὲ καίουσιν Mt5,15 Stm, *ВЖА(ГАЖ) Крп*] *въжигаж* Krat, *въжигаатъ* Mkd; *приближи са врѣма доушевна богатѣства вбон са доуше моя ВЗЖАГАЖИ* свѣщѣ свож пощение свръшжци подвига доуховна жзриш(и) 101v26Bit] *въжизажше* 124v7Zag, *въжизажци* 104r2Šaf 66r18Hlud, *въжизажше* 137d30Orb • *fig. расйалува; распалять, воспламенять; to fire up*; — *πυρῶν*: ретиж стрѣкстотрыпче *ВЗЖАГАЕМЪ* и мкѣтѣре вогомь льженменьно въ црѣкви шпалнлзи еси *πυρούμενος* 38v13Zag 42b11Orb] *раждегомь* 5v3Bit, *въжигаемъ* 12r14Šaf; *шжтание врага оугаси врани его съжеженна ВЗЖЕГАЖИ* наскъ прохлади твоими мѣлѣтвнами 175r19Hlud —

ЕХН — Cf. ВЗЖИГАТИ, ВЗЖИСАТИ, ВЗЗГАРАТИ, ВЗЗГНѢЩАТИ, ВЗЗГРѢВАТИ, РАЖИГАТИ, РАЖИСАТИ
KSM СП

ВЗЖДЕЛАНЗ v. ВЗЖДЕЛѢ(НЬ)НЗ

ВЗЖДЕЛАТИ v. ВЗЖДЕЛѢТИ

ВЗЖДЕЛѢВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЗ ipf.

Krn

юсакува, южелува; хотеть, желать; to long for, to desire; — *ἐπιθυμέω*: *яко* γλωβѣкз есѣтъ въ шбонхъ ѿ доушы и ѿ тѣла и яже доуша вѣсегда ищетъ добра дѣла вѣса хотѣнїа вожїа ищетъ постъ любви ... *ВЗЗДРЗЖАНїА ВЗЖЕЛЕВАЕТЪ* и влждѣ ѿвращает се *ἐπιθυεῖ* 77v12Krn; *мнозгы слышахъ оучение его тлѣнна же сїа прѣзырающе кѣвѣсна же ВЗЖЕЛЕВАХЪ* *ἐπιθυμοῦσαν* 270r8Krn — ЕХН — Cf. ЖЕЛАТИ, ХОТѢТИ

М

СП

ВЗЖДЕЛѢНИЕ, -НИА П.

Grig Lobk parOrb parHlud trOrb

(*силна*) *желба, койнеж; возделение, (сильное) желание; desire, longing*; — *ἐπιθύημα*: *виноградъ добръ ВЗЖДЕЛѢНЗЕ* (НА)УИНАТИ НА НЗ *ἐπιθύημα ἐξάρχειν κατ' αὐτῆς* Is27,2 Grig, *ВЗЖЕЛѢНИЕ* Lobk Orb Hlud; *смѣренне възнесе стѣдомъ злымъ и мытарѣ въздыхаща ослаби ми и зиждителя въпищюу величание разори шправдание шкааннаго фарисея и велерѣубаго ВЗЖДЕЛѢНЕМЪ* *доброу ζηλώσωμεν διὰ τὰ κατὰ* 4c1Orb — ЕХН — Cf. ВЗСХОТѢНИЕ, ЖЕЛАНИЕ, ЖАДАНИЕ
SM СП

ВЗЖДЕЛѢНЗ v. ВЗЖДЕЛѢ(НЬ)НЗ

ВЗЖДЕЛѢ(НЬ)НЗ, ВЗЖДЕЛАНЗ, -ЗИИ adj.

Bon Pog comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Vtš Krn

Formae: *ВЗЖДЕЛѢНЬНЗ* in Lobk Vtš Krn, *ВЗЖДЕЛАНЗ* in Grig Pog

юсакуван, южелуван; возделенный, желанный, желаемый; desirable, longed for;

ВЪЖИГАЖ и СВѢТИЛНИКА и ПОСТАВЛѢТЬ ЕГО ПОДЪ СЪСЪДОМЪ НЖ НА СВѢЩЬНИЦИ οὐδὲ καίουσιν λύχνον Mt5,15 Krat, **ВЪЗЖИГААТЬ** Mkd ▯ ВЪЖАГААТЪ Stm, ВЖА(ГАЖ) Krp; АЩЕ ПОГОУБИТЬ ДРАГЪМЖ ЕДИНЖ НЕ **ВЪЖИГАЕТЪ** ЛИ СВѢТИЛЬНИКА И ПОМЕТЕТЪ ХРАМИНЖ οὐχὶ ἄπει λύχνον L15,8 Dbm, sim. 224v4Ktm ▯ ВЪЖИЗАЕТЪ Rad Dbj Krat Mkd; **ВЪЖИГАЖЩЕ** ОГНЬ НАВОДИТЬ ВСѢХЪ КЪ БОЖИЮ РАЗОУМОУ ἄπτουσα φῶς 114v3Zag ▯ СНАЖЩИ 95r32Šaf 127d16Orb, ВЪЖИЗАЖЩИ 56v37Hlud — Cf. ВЪЖАГАТИ, ВЪЖИСАТИ, ВЪЗГАРАТИ, ВЪЗГНѢЩАТИ, ВЪЗГРѢВАТИ, РАЖИГАТИ, РАЖИСАТИ

М

СП

ВЪЖИСАТИ, -ЖИСАЖ, -ЖИСАЕТЪ ipf.

Dbj Rad Krat Mkd orRdm Zag trOrb trHlud typVtš

ЗАЙАЛУВА; **ЗАЖИГАТЬ**, **ВОЗЖИГАТЬ**; *to set on fire, to kindle*; — **ἄπειν**: КАЖ ЖЕНА ИМЖЩИ 1- ДРАГЪМЪ ЕЩЕ ПОГОУБИТЬ ЕДИНОУ НЕ **ВЪЖИЗАЕТЪ** ЛИ СВѢТИЛЬНИКА И ПОМЕТЕТЪ ХРАМИНИ И ИЩЕТЪ ПРИЛЕЖНО οὐχὶ ἄπει λύχνον L15,8 Rad Dbj Krat Mkd ▯ ВЪЖИГАЕТЪ Dbm; КАДИТЪ ВСЕ ПО ВБИУАЮ И РАЗДАВАЮТЪ ЖЕ ЕКЛИСАРХЪ СВѢЩІЕ БРАТІМЪ И **ВЪЖИЗАМЪ** ВСИ ПО ПОКАЖЕНІЮ ИХЪ И СТАНЕТЪ ПРѢДЪ ЦРЪКВЬНИМИ БРАТИ И КАДИТЬ 145r32Vtš; ПОБДИ **ВЪЖИЗЖЩИ** СВѢЩЖ СВОЖ 93v7Rdm; ОУВОИ СА ДОУШЕ МОѢ **ВЪЖИЗАЖЩЕ** СВѢЩЖ СВОЖ ПОЩЕНІЕ СВРЬШАЖЩЕ 124v7Zag, **ВЪЖИЗАЖЩЕ** 137d30Orb ▯ ВЪЖАГАЖЩИ 101v26Bit, ВЪЖИГАЖЩИ 104r2Šaf 66r18Hlud — Cf. ВЪЖАГАТИ, ВЪЖИГАТИ, ВЪЗГАРАТИ, ВЪЗГНѢЩАТИ, ВЪЗГРѢВАТИ, РАЖИГАТИ, РАЖИСАТИ

KSM

СП

ВЪЖИТИ Lobk parHlud v. **ВЪЖДИТИ**

ВЪЖАДАТИ (СА) v. **ВЪЖАДАТИ (СА)**

ВЪЗ praep. cum acc.

Dbm Dbj Psalt Grig parHlud trOrb trHlud Les

1. замена: **наместію**, **наспрема**, **за**, **во замена за**; **вместо**, **взамен**; *instead of*; — **ἀντί** cum gen.: ПОЛОЖИШЖ НА МА ЗЛО **ВЪЗ** ДОБРО И

НЕНАВИСТЪ ЗА ВЪЗЛЮБЛЕНІЕ МОЕ κατὰ ἀντί ἀγαθῶν Ps108,5 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. Ps34,12 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. Ps37,21 Bon Pog Rdm Dĉn; ЧИМЪ ВЗИ РАЗГНѢВАХЪ НИНѢ ЧТО ДАСТЕ МИ ИЗЪ ЗЛА **ВЪЗ** ДОБРА 114r32Hlud 186c16Orb • **ВЪЗ** + gen. + **МѢСТО**: НЕ ВЪЗДАЕТЪ ЗЛА ЗА ЗЛО НИ КЛЕВЕТЫ **ВЪЗ** КЛЕВЕТЫ **МѢСТО** λοιδορίαν ἀντί λοιδορίας 299v21Les — Cf. ВЪЗМѢСТО, МѢСТО (ВЪ ... МѢСТО)

2. место: **юокрај**, **блиску**, **юри**; *у*, *близь*; *beside, near*; — **πρός** cum gen.: И ВЪЗРѢ ИЛИѢ И СЕ **ВЪЗЪ** ГЛАВИЕ ЕГО ОПРѢСНОКЪ ПЗИРИАНЪ ПРΟΣ ΚΕΦΑΛΗΣ 3Rg19,6 Grig Hlud ▯ ВЪ ИЗГЛАВНИ Lobk, ПРИ ВЪЗЪГЛАВИЕ Vtš

Nota: ВЪЗ ВЕСЕЛІЕ ἐν εὐφροσύνῃ Is65,14 Hlud per err. pro ВЪ ВЕСЕЛІЕ

KSM

ЛГ

ВЪЗАВИДѢТИ, -ВИДЖ, -ВИДИТЪ pf.

comPsalt

ЮОЗАВИДИ; **ПОЗАВИДОВАТЬ**; *to envy*; — **ζηλοῦν**: ДАВИДЪ БО ХРИСТЪ ЯКО ДОБЛЪ РЖКОЖ **ВЪЗАВИДѢШЕ** ВѢСИ КЕЖЕ СЖТЪ ЗИФЕИ ОКЛЕВЕТАВААХЖ ХРИСТЪΑ ζηλώσαντες comPs53,2 Bon Pog — EXH — Cf. ВЪЗДРЪВЬНОВАТИ sub 1, ЗАВИДѢТИ, ПОЗАВИДѢТИ, ПОРЪВЬНОВАТИ

KSM

СП

ВЪЗАКОНЕНІЕ, -НИА n.

Zag

ЗАКОНШЮСИ, **ЗАКОН**, **ОЗАКОНУВАЊЕ**; *установление, закон*; *lawfulness, law, legalization*; — **εὐνομία**: ТОУЖДЕ ЮСТЬ БЕЗАКОНЬНИМЪ **ВЪЗАКОНЕНІЕ** И СТРАНЬНО НЕВѢРНИМЪ ἢ εὐνομία 139r8Zag ▯ 8ЗАКОНЕНІЕ 157d24Orb — EXH — Cf. БЛАГОЗАКОНІЕ, ЗАКОНЪ, ОУЗАКОНЕНІЕ

0

СП

ВЪЗАКОНИТИ, -НЖ, -НИТЪ pf.

Ohr Slep Str Karp Verk Grig Lobk parHlud parVtš

ОЗАКОНИ; **УЗАКОНИТЬ**; *to legalize*; — **νομοθετεῖν**: ДАМЪ ТИ СКРИЖАЛИ КАМѢНІА И ЗАКОНЪ ЗАПОВѢДИ АЖЕ НАПИСАХЪ **ВЪЗАКОНИТИ** А νομοθετήσαι αὐτοῖς Ex24,12 Grig Lobk Hlud Vtš;

ВЪЗАКОНИТИ

ΛΟΥΔΗ ΒΟ ΝΑ ΝЪ **ВЪЗАΚΟΝΕΝИ** *ВЪШЖ* ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτὴν νενομοθέτηται Hb7,11 Ohr Verk] *ЪЗА(ΚΟ)ΝΕΝ(И)* *ВЫШЖ* Karp; *НЪЗРНЪ* же оулоуѣи лоуѣзшеε слоужение и болзшоу завѣтоу естз ходатаи иже на лоуѣзша ѡбѣтованнѣа **ВЪЗАΚΟΝИ** *СА* ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίας νενομοθέτηται Hb8,6 Ohr Slep Str Karp] *оуκλονи са* Verk – ЕХН — Cf. *ЗАΚΟΝЪ* (~ ДАТИ, ПОЛОЖИТИ, ПОСТАВИТИ), *оуЗАКΟΝИТИ* KSM СП

ВЪЗАЛКАТИ (СА), ВЪЗЛАКАТИ (СА),
-УЖ (СА), -УЕТЪ (СА) pf.

Evang Psalt Parim Triod Vtš Les Krm

Forma **ВЪЗАКАТИ** (scr. etiam **ВЪЗЛКАТИ**) in Bon Krm

оѣладни; проголодаться, взалкать; to become hungry; – πεινᾶν, λιμώσσειν: нж егда *ВЪЗАЛУЕТЬ* тѣло и пищж възыщеть ти же помысли дѡуѣша трѣбоуеть пищж свож пεινάση 230v2Les; *ТАКОВЫНХЪ* ради не оупиваним се и мнѡго ѡмы ѡко *ЗА*оуѣтра пакы хощемъ **ВЪЗАЛКАТИ** и вѣдемъ ѡкоже не ѡдше пεινάσει 24v6Krm; *ПРИДЕТЪ* на взи жестокъ гладъ (и) (вжде)тѣ ѣкоже **ВЪЗЗАЛУЕТЕ** и скрѣбнѣ вж(дет)е) пεινάσητε Is8,21 Grig Lobk Orb; и пощъ са дѡни *М* и ноши *М* послѣди же **ВЪЗБАЛКА** *СА* ἐπεινάσεν Mt4,2 Krat Krp, **ВЪЗБАЛКАА** Stm, **ВЪЗАЛКА** Mkd; *БОГАТИИ* ѡбништашж и **ВЪЗЛКАШЖ** ἐπεινάσαν Ps33,11 Bon, **ВЪЗАЛКАША** Pog Rdm Dĉn; *ВЪЗВРАТАТЬ* са на веуеръ и **ВЪЗЛАУЖТЬ** ѡко ψи λιμώσουσιν Ps58,15 Bon, **ВЪЗАЛУЖТЪ** Pog Rdm Dĉn; и не **ВЪЗЗАЛУАТЪ** ни вѣжжждѣтѣ са ни поразиѣтѣ нхъ варъ ни слзньце пεινάσουσιν Is49,10 Grig(bis) Lobk Orb Hlud(bis) Vtš; и **ВЪЗЪЛКА** и вѣжежда и нагъ бысѣтъ и сѣмараннѣ имѣнова се и вѣснованы нареуе) се ἐπεινάσε 83r22Krm; **ВЪЗБАЛКА** ^χ σπ(α)σενῆα ради ващего и не напитаѣте ма 79v25Les — Cf. **ОВЪЛАКАТИ**

KSM

СП

ВЪЗБЕЗМЛЪВЪСТВОВАТИ,

-БОУЖ, -БОУЕТЪ ipf.

Les

молчи, живет как монах (подвижник шιῖο дал завеῖι на молчене);

ВЪЗБЛАГОСЛОВИТИ

безмолвствовать, жить монахом (подвижником, давшим обет молчания); to keep silent, to live like a monk (one who has taken a vow of silence); – ἡσυχάζειν: аще же пауе добрѣ **ВЪЗБЕЗЪМЛЪВЪСТВОУЕШИ** въ поустыни и ѡбыдетъ та помысль ἡσυχάζης 42v23Les – ЕХН — Cf. **ВЕЗМЛЪВЕНИЕ** (~ ТВОРИТИ), **ВЕЗМЛЪВИЕ** (~ ДѢЯТИ), **ВЕЗМЛЪВИТИ**, **ВЕЗМЛЪВОВАТИ**, **ВЕЗМЛЪВЪСТВИТИ**, **ВЕЗМЛЪВЪСТВОВАТИ**, **МЛЪУАТИ**

М

СП

ВЪЗБЛАГОДѢТЬНЪ, -ЗИИ adj.

Slep Bit

благодарен, благодарсѣвен; благодарный, благодарственный; thankful, grateful; – εὐχάριστος: звани вѣсте вѣ едино тѣло и **ВЪЗБЛАГОДѢТНИ** *ВЪЗВАИТЕ* εὐχάριστοι C3,15 Slep] *БЛАГОДѢТНИИ* Ohr Str Karp Verk; *ВЪДРЪЖАНИИ* бо уестъны даръ земнымъ дарова са веселат са улоуѣѣци ѡбогатимн **ВЪЗБЛѢТЬ[НИ]** 6r14Bit – ЕХН — Cf. **БЛАГОДАРЪНЪ**, **БЛАГОДАРЪСТВЪНЪ**, **БЛАГОДѢТЬНЪ** sub 2

SM

СП

ВЪЗБЛАГОСЛОВИТИ, -ВЛЖ, -ВИТЪ pf.

Bon Pog Rdm Grig Lobk parOrb

1. *благодару, восхвали, ὑпрослави; восхвалить, прославить; to praise, to extol, to glorify; – εὐλογεῖν:* **ВЪЗБЛѢГЛОСЛОВА** та гѡсподѣи зане прогнѣва ми са εὐλογήσω σε Is12,1 Grig Lobk Orb] *БЛАГОСЛОВА* Hlud; *ЖИВИИ* **ВЪЗБЛѢВАТЪ** та ѡкоже азъ εὐλογήσουσιν се Is38,19/Ct Bon; не иже бо сѣтѣ вѣ адѣ вѣсхвалатѣ та гѡсподѣи ни оумзрзшии же **ВЪЗБЛѢВАТЪ** та εὐλογήσουσιν се Is38,18/Ct Bon

2. *блаѣослови; благословить; to bless; – εὐλογεῖν:* **ВЪБЛѢВАТЬ** *СА* ѡ немз всѣ колѣна земзнаа εὐλογηθήσονται Ps71,17 Bon Pog Rdm] *БЛАГОСЛОВАТЬ* са Dĉn

ЕХН — Cf. **БЛАГОСЛОВЕСТВИТИ**, **БЛАГОСЛОВЕСТИТИ**, **БЛАГОСЛОВИТИ**

SM

СП

ВЗЗБОЛѢТИ

ВЗЗБОЛѢТИ, ВЗЗБОЛѢТИ СЯ,
-БОЛЖ (СА), -БОЛИТЪ (СА) pf.

comPsalt Krm

1. *ἰοχувсῑвува болка; почувствовать боль; to feel pain; – понεῖν*: жидовзстни людие оузратъ и *ВЗЗБОЛАТЪ* яко и жена раждажши *πονῆσουσιν* comHab3,10/Ct Bon Pog — Cf. БОЛѢТИ sub 3

2. *refl. се разболи; заболеть; to become ill; – ἀσθενέω* (Krm): *ВЗЗБОЛЕ СЕ* множае до сзмрзти и никтоже врауа не оврѣте сѣ) исцѣлиті его ἠσθένησε 240v12Krm; колици такови чловѣцы *ВЗЗБОЛЕШЕ СЕ* ὡ мнwgкожастиe и мнwgкопитіe ἀσθένησαν 248r22Krm — Cf. БОЛЬНЪ (~ ВЪТИ), БОЛѢЗНЬ (ВЪ ~ ВЪПАСТИ), БОЛѢТИ sub 1, ИЗНЕМОЩИ, НЕДЖГОВАТИ, ПОБОЛѢТИ, РАЗБОЛѢТИ СЯ

ЕХН

SM

СП

ВЗЗБОУАТИ СЯ, -БОЖ СЯ, -БОИТЪ СЯ pf.

Dbm Dbj Rad comBon

се уїлаши, ἰοχувсῑвува сῑрав; испугаться, почувствовать страх; to get scared, to feel fear; – φοβεῖσθαι, φρίσσειν: *ВЗЗБОУАШЕ СЯ* страхомъ великымъ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν Mc4,41 Rad Dbm Dbj] оубоашж сЯ Krp Krat Mkd; кзто во оуслзшавъ слж божж не *ВЗЗЗБОУТЪ СЯ* оу φρίσσει comMan10,4/Ct Bon — ЕХН — Cf. ОУБОУАТИ СЯ, ОУЖАСИТИ СЯ, ОУЖАСНЖТИ СЯ, ОУСТРАШИТИ СЯ

KSM

СП

ВЗЗБРАНЕНИЕ, -НІА п.

Karp Vtš Les

забрана, сῑречување; запрет, запрещение; forbidding, prevention; – : [с]въ сьвершенимъ подвигомъ ннчтоже яви се *ВЗЗБРАНЕНІЕ* немощи же ни юноскъ възраста христѣ невидимую тїи силою оукрѣпляемъ 69d13Vtš ♦ *БЕЗ ВЗЗБРАНЕНИЯ без забрана, неῑречено; беспрепятственно; without restraint; – ἀκολάστως, ἀκωλύτως*: иже ли оубо не противит сЯ похоти нь *БЕЗЪ*

ВЗЗБРАНИТИ

ВЗЗБРАНЕНІА наметаніе вставлѣть оуима въсѣкого помысла къ стрѣастемъ оуклонил сЯ *ἔσκη* ἀκολάστως 56r1Les; проповѣдал *ЦѢСА* ρѣсѣтене божіе и оуѣа ѡ гѣсподѣ и *сѣ* оуѣсѣхристѣ съ всѣмъ дръзновеніемъ *БЕЗЪ ВЗЗБРАНЕННѢ* ἀκωλύτως A28,31 Karp] *НЕВЪЗБРАНО* Str, *НЕВЪЗЪБРАНЬНО* Verk — ЕХН

Ø

СП

ВЗЗБРАНИКЪ v. ВЪЗБРА(НЬ)НИКЪ

ВЗЗБРАНИТЕЛЬ, -ЛѢ m.

Les

ῑборник, браниѡел; поборник, защитник; defender, protector; – τὸ ἐμπόδιον: ѡ *ВЪЗМЛѢВІЕ* всемоу *ВЛА*гомоу родителнице постоу оутвержденіе и чрѣвошаденію *ВЪЗБРАНИТЕЛЮ* γαστριμαργίας ἐμπόδιον 251v19Les — ЕХН — Cf. ВЪЗБРА(НЬ)НИКЪ

Ø

СП

ВЗЗБРАНИТИ, -НЖ, -НИТЪ pf.

Evang (exc. Stm) Apost Psalt comPsalt orPsalt Grig Lobk Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Krm

1. *одбрани, зашῑишῑи некоѡо од нешῑио; защититъ; to defend, to protect sb from sth; –* : *ВЪЗБРАНИ* мене ὡ нападани моихъ и шржжи ма на на помощж и силож единоуднаго сьрна твоего 123v6Rdm; часомъ и лѣтомъ сы гѣсподѣ въ мгновеніи ока въсхотѣ сьтворїиты рабы свое многимъ же мнѣкосрдїемъ сы *ВЛА*дѣко *ВЪЗБРАНИИЛЬ* *ἔсы* *ВЛА*годарим те *БЕЗЪ* вѣтними єдине чловѣколювче 36a28Vtš — Cf. ЗАСТЖПИТИ, ЗАЩИТИТИ

2. *КОМОУ* (чѣто vel cum inf.), *ЧЕСОМОУ, КОГО* (cum inf.), *ЧѢТО забрани, ῑῑречи, оневозможж; воспрепятствовать, помешать; to forbid, to hinder; – κωλύειν, ἀποκωλύειν, ἐγκόπτειν, ἐμποδίζειν; κρατέω* (Krm): наставннчє видѣхомъ етера ѡ имени твоємъ изгонашя *БѢСЪ* и *ВЪЗЪБРАНИХОМЪ* емоу *καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν* L9,49 Rad(bis) Dbm Dbj Krp(bis)

Krat Mkd; ρεϋ«ε» εμοϋ да ωβλαδ«α»εши ω
взсѣх«ъ» дрѣвъ раницких«ъ» и тзϋю ω дрѣво
ραζοϋμνοε да блюдет се нь никтоже не
ВЗЗБРАНИ ем8 и вз томь ѡко аще **ВЗЗБРАНИЛЪ**
БЫ εμοϋ κτο послѣжде не хотѣл бы ѡсти δέν
τὸν ἐκράτει ... ἐκράτει I11v17.18Krn; тѣмже
хотѣхомь прити к вамь азъ оубо павель
единоа и дваши и **ВЗЗБРАНИ** намь неприѣзнь
ένεκοψεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς ITh2.18 Karp;
пробавлен же бывъ животь его до φεωδ«ο»σια
великааго ѡмоуже повелѡ **ВЗЗБРАНИТИ**
аринанска сънмища 43r17Stan; не житенскимь
ВЗЗБРАНИЛЪ ѡс«тъ» женити са ἀπεκώλυσε
201v3Les; ωβλυenne же высть εμοϋ своемоϋ
безаконию прѣстѣпление осла бо безъгласно
γλω«в»ѣ«ъ»скимь гласомь провѣща **ВЗЗБРАНИ**
пр«ο»ροкоϋ безοϋμие ἐκώλυσεv τὴν τοῦ προφήτου
παραφρονίαν 2P2.16 Karp Slep; до гроба бо не
поуишж ѡко мзнашзте попирати и **ВЗЗЗБРАНИТИ**
славѣ в«ο»жни ἐμποδίζειv τῇ δόξῃ τοῦ θεοῦ
comPs7.6 Bon; аще збо равны даръ дасть имь
в«ο»гъ ѡкоже и намь вѣровавшимь на г«ο»спод«а»
ис«ο»х«р»ист«а» азъ κто силенъ бѣхъ **ВЗЗБРАНИТИ**
в«ο»г«а» ἐγὼ τίς ἤμην δυνατός κωλύσαι τὸν θεόν
A11.17 Vran; ѡко множицеа възьнжидихъ са
прити к вамь и **ВЗЗБРАНЕНЫ БЫХЪ** до селѣ
ἐκωλύθηv ἄχρι τοῦ δεῦρο R1.13 Karp Slep — Cf.
БРАНИТИ, ВЗЗБРАНѢТИ sub 1

3. КОГО, УЕСО, КОМОУ УЕСО vel УЪТО
οδβιε некому неишю, не дозволи некому
неишю; *отвергнуть, отворотить; to refuse*
sth to sb, to turn away sb; — κωλύειν,
ἀποστρέφειν: хоташаго ω тебе зашти не
ВЗЗѢРАНИ мѣ ἀποστραφῆς Mt5.42 KratII не
ωврати Stm Jov Rad Krp Mkd; еда водзи
ВЗЗБРАНИТИ можетъ кзто ни крзстити сж симз
мѣти τὸ ὑδωρ δύναται κωλύσαι τις A10.47 Ohr Slep
Str Vran Karp Verk; сирѣчъ не **ВЗЗБРАНИ** даровз
доуховзнихъ мѣ κωλύσης comHab3.8/Ct Bon Pog;
ωтемлшпомоϋ тебѣ рызж и срачунж не
ВЗЗБРАНИ мѣ κωλύσης L6.29 Rad Dbm Krp Krat
Mkd — Cf. ВЗЗБРАНѢТИ sub 2, ОТЗБРАТИТИ

4. КОМОУ, УЕСОМОУ ОТЗ УЕСО, ОТЗ КОГО
задржи; удержать; to hold; — κωλύειν: ω

всѣкого пшти зла **ВЗЗБРАНИХ** νογαμα μονμα
ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου Ps118.101 Bon Pog Dēn;
сирѣчъ не **ВЗЗЗБРАНИ** доу«х»оϋ твоεмоϋ ω
мене ѡко ωсзквρзньвзшоϋ ми нз ѡко испрва
да просвѣщаετз мое сρзздз«ε» мѣ κωλύσης τὸ
πνεῦμά σου ἀπ' εμοῦ comPs50.13 Bon Pog — EXH
— Cf. ВЗЗБРАНѢТИ sub 3, ОУДРЗЖАТИ

5. КОМОУ се сѣроѡиивсѡиави некому, се
соочи со некозо, се бори ѡроѡиив; вос-
противиться кому-л., вступить в борьбу с
кем-л.; to oppose, to face sb, to fight against sb;
— πολεμεῖν, ἀπαντᾶν: **ВЗЗЗБРАНИ** борашиимз
са сз множ полѣмшсон тоὺς πολεμοῦντάς με Ps34.1
Bon Pog Rdm Dēn; прнде взраζοϋмити та ѡко
да **ВЗЗБРАНИТЬ** людемь ти вз послѣднее ѡко
вззрѣх та вз д«ъ»нын ὅσα ἀπαντήσεται τῷ λαῶ
σου Dn10.14 Lobk • *refl.* **СЗ ЦѢМЬ:** н«ъ»нѣ
вззвращж са **ВЗЗБРАНИТИ** са сь кназємь
перьскимь тоῦ πολεμῆσαι Dn10.20 Lobk — EXH
— Cf. БРАТИ

Nota: per err. pro вззорати: вразззи ... ѡко
ВЗЗБРАНИ (sic) кр«ъ»стомз ἀροτρίασθέντες
comPs64.11 BonII възωрани Pog

KSM

СП

ВЗЗБРАНЗ v. ВЗЗБРА(НЬ)НЗ

ВЗЗБРА(НЬ)НИКЪ, -а m.

Zag Šaf trOrb Vtš

ѡборник, бранишел; поборник, защитник;
defender, protector; — ὑπέρμαχος: протненимь
ВЗЗБРАНЫНИКЪ семоϋ вѣрни съшедше са сь
радос«т»нж поклоним са πολεμουμένων ὑπέρμαχος
77v7Zag 94d5Orb, **ВЗЗБРАНИНИКЪ** 59r27Šaf; зкращение
праведнѡимь **ВЗЗБРАНИУЕ** вьсѣмь прѣпод«ο»бнимь
сп«а»сителю тѣмь» те въздвизаемь I1b7Vtš
— EXH — Cf. ВЗЗБРАНИТЕЛЬ

M

СП

ВЗЗБРА(НЬ)НЪ, -зиn adj.

orDēn Zag Šaf trOrb trHlud Vtš

храбар, ѡбедоносен; храбрый, победо-
носный; courageous, victorious; — ὑπέρμαχος:
к«ο»н«д»акъ» гласъ» ·н· **ВЗЗБРАНЫНОМОУ** воеводѣ

ΠΟΒΕΔΟЖ τῆ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια
110v26Zag 92v10Šaf 125a31Orb, **ВЗЗБРАНОМОУ**
воеводѣ 53v4Hlud

М

СП

ВЗЗБРАНѢТИ, -НѢЖ, -НѢЕТЗ ipf.

Evang (exc. Jov) Apost comPsalt trOrb Viš Stan Les

1. КОМОУ, УЕСО vel **УЪТО**, cum inf.: *забранува, ѿо̄пречува, оневозможува нешѿио; пренятствовать, мешать; to forbid, to hinder sth; – κωλύειν, διακωλύειν, ἐμποδίζειν, προχωρεῖν, ἀφιέναι*: ωнѣ же **ВЗЗБРАНѢШЕ** юмоу глагола азѣ трѣбоуж ѿ те крстити са диεκόλυεν αὐτόν Mt3,14 Krat Stm Krp Mkd; вы во не въходите хотѣшимъ внити **ВЗЗБРАНѢТЕ** тоус εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελεθεῖν Mt23,14 Dbj Dbm] ни въходящихъ оставлѣете внити Rad(bis) Krp Mkd, ни хотащихъ внити оставлѣете Krat; не тѣуиѣ ѿбращаше са идоложрътвѣныхъ брашенъ нж и хотащимъ ѿ нихъ въкоушати **ВЗЗБРАНѢШЕ** 191r3Stan; се вода что **ВЗЗБРАНѢТЬ** ми кръкстити са τί κωλύει με βαπτισθῆναι A8,36 Karp Slep Str Vran, sim. 37r18Stan; зѣло во негодоваахъ вѣроужинихъ и тѣшаахъ са **ВЗЗБРАНѢТИ** имъ ἐμποδίζειν comPs34,12 Bon Pog; аггелъ дѣтемъ ороси печь кѣрня же женамъ плачуа **ВЗЗБРАНѢШЕ** глаголе что принесосте миро кого ищете въ гробѣ 82d33Viš; издавзна жздааше сѣтз адамъ хлѣба таннааго нз **ВЗЗБРАНѢШЕ** прѣстѣпленіе проехѡреи comPs101.5 Bon Pog; **ВЗЗБРАНѢШЕ** женитѣз хранити ѿ брашенъ ѣже сзтвори богуз на снѣденіе κωλύόντων γαμεῖν IT4,3 Ohr(bis) Slep Verk. **ВЗЗБРАНѢШЕ** женитѣз Str, **ВЗЗБРАНѢШЕ** женитѣз Karp95r6, **ВЗЗБРАНѢШЕ** женитѣз (sic) Karp106r9; и аще нѣци **ВЗЗБРАНѢЖТЬ** или запрѣщають мльчати мы же велегласно възпынимъ непрѣстажше дондеже ѿвръзеть оуи кашии оумнѣи κωλύουσιν 223r15Les; сего ѡбратохоомъ развращающа странъ наша и **ВЗЗБРАНѢЖА** даяти дань кесареви κωλύοντα φόρους Καίσαρι δίδοναι L23,2 Rad Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd Orb, **ВЗЗБРАНѢЖИ** Hlud; они же множаиши сѣть бывше жьрци имже **ВЗЗБРАНѢТЬ** са

сѣмръть прѣбывати διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν Hb7,23 Karp] сзмрътиж сѣтз **ВЗЗБРАНЕНИ** вивати Slep • *pte.-subst.* нѣсктъ во въземлашаго ни **ВЗЗБРАНѢЖЩАГО** еже въскорѣ ѡврѣсти и цѣсаѡрѣ прижти κωλύων 200r2Les — Cf. бранити, възбранити sub 2

2. КОМОУ, КОГО, УЪТО одбива *некому нешѿио, о̄ѿфрла некозо; отвергать, отказывать; to refuse sb sth, to turn away sb; – ἀπαιτεῖν, κονδυλίζειν*: не въсхыиаетъ нишааго не насилоуетъ вдовици не **ВЗЗБРАНѢТЬ** сирог оу κονδυλίζει ὄρφανόν 212v14Les; ѿемлжааго твѡе не **ВЗЗБРАНѢИ** ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σά μὴ ἀπαιτεῖ L6,30 Krat] не въстази Dbm, не истази Rad Krp Mkd; что късниши крстителю крсти гкспода моѡго ѿрданкъ въпнеть къ ѿваног что многимъ **ВЗЗБРАНАЖШИ** ѡуищеніе всоу тваркъ ѡсѡвети ѡстави ѡсѡветити мене и водніе състави и ѡсѡтство ѡко на се ѡвиль се ѡсѡ 107b26Viš – EXH — Cf. възбранити sub 3, отвращати

3. КОМОУ, УЕСОМОУ *отъ уесо задржува, држи насѣрана од нешѿио; удерживать; to hold back from sth; – :* и покаяннѣмъ прѣпожшимъ чрѣсла кааша мрътвостиж сласти ѡкрасимъ нозѣ любовиж **ВЗЗБРАНѢШЕ** ѿ всѣкого пѣти лжакава 37d14Orb – EXH — Cf. възбранити sub 4, оудрзжати

KSM

СП

ВЗЗБОУДИТИ, -БОУЖДЖ, -БОУДИТЗ pf.

Evang Apost comBon orDën Lobk parOrb parHlud Bit Šaf trOrb trHlud Les Krn

1. разбуди; разбудить, пробудить; to wake up; – διυπνίζειν, ἐγείρειν, διεγείρειν: аще видить кого спаща въ вѣрма пѣнѣа съ многымъ тѣшаніемъ **ВЗЗБОУДИТЬ** его διυπνίζει 168r11Les; и пристѣплъше оуѡеници и **ВЗЗБОУДИША** и глаголажше ἠγειραν αὐτόν Mt8,25 Rad Stm Jov Krp Mkd, sim. **ВЗЗБОУДИША** διήγειραν L8,24 Rad Dbm Krp Krat] въздвигошж Mkd; възлезь поспа ѡко и лѡкъ и ѡко и скыменъ кто **ВЗЗБОУДИТЬ** и τίς ἐγερεῖ αὐτόν Gn49,9 Lobk Orb Hlud] въздвигнетз Grig • *се разбуди,*

ce rasoni; проснуться, пробудиться; to get woken up; – διυπνίζειν; ἐξυπνέω (Krn): стрѣгѣшен бо воини христѣа въ гробѣ **ВЗЗБОУДЗШЕ** не вѣрѣтѣж нѣчѣсоже вѣскрсе бо неουδρζημζι οἱ στρατιῶται ... διυπνισθέντες comPs75,6 BonII **ВЗЗБЪДШЕ** Pog ● *refl.* егда же **ВЗЗБЪДИ** са призва стража и глагола емоу ἐξυπνήσε 188v15Krn; авіе **ВЗЗБЪДИ** се авлавіе и сзмышляше что естъ видѣніе ἐξυπνήσε 279v17Krn ● *fig.* за духовно оживување: **разбуди, оживи; пробудить, воспрянуть; to wake up, to resuscitate; – ἐξυπνίζειν**: пакы члѣвѣколюбнымъ си смотреннемъ **ВЗЗБОУДИ** ма въ наставши дѣнь 175v2Dcp; лазарь дроугъ нашъ оуспе нѣ идѣ да **ВЗЗБОУДАЖ** и ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν J11,11 Rad Dbm Dbj Krp Krat, sim. 56r17.22Krn, sim. идѣмъ да и **ВЗЗБОУЖЖ** нѣзѣнѣ 108v2Šaf 144c5Orb 72v36Hlud; на дрѣво вѣдвизаемъ ѡспе спашѣж ѿ вѣка хотя **ВЗБЪДИТИ** 41v25Bit 130r1Šaf — Cf. **ВЗЗБОУДАТИ** sub 1, **ВЗЗБЪДИТИ**, **ВЗЗБЪДИТИ** sub 2, **ВЗСПРАНЖТИ**, **ОУБОУДИТИ**

2. *fig.* **иоуиуикне; побудить к чему-л.; to incite; – ἐξυπνέω** (Krn): оуслышите благовѣрѣны христѣани сз вѣсакымъ вѣзниманіемъ и **ВЗЗБЪДИТЕ** чювства да разѡмѣете словеса моа ἐξυπνήσετε 6v20Krn; слышите сз вѣсакымъ вѣзниманіемъ **ВЗЗБОУДИТЕ** разоумъ да разоумѣете словеса моа ἐξυπνήσατε 100v21Krn — EXH — Cf. **ВЗЗБОУДАТИ** sub 2, **ВЗЗБЪДИТИ** sub 4, **ВЗЗБЪДИТИ** sub 4

KSM

СП

ВЗЗБОУДАТИ, -ждаж, -ждаетъ ipf.

comPog Vtš Les Krn

1. **буди, разбудува; будить; to wake up; – διυπνίζειν**: аще видить кого спаша въ вѣрѣма мѡлѣтѣтѣ тѡ не **ВЗЗБОУДАЕТЪ** его нь и еше безмльвѣе подабааетъ емоу διυπνίζει 168v11Les — Cf. **БОУДИТИ**, **ВЗЗБОУДИТИ** sub 1

2. **НА ЧЬТО, КЪ ЧЕСОМОУ иоуиуикнува; побуждать к чему-л.; to incite; – διεγείρειν; παρακινέω, θαρρέω** (Krn): сз гласъ адамовъ ѡста вѣрныа и **ВЗЗБОУДАЖ** на рьвенне вѡжние διεγείρουσα comPs36,7 PogII оубоуждаж Bon; кѣ

добромоу здравію **ВЗЗБОУДАТЕ** благовѣрѣтїю мѣлѡстивн небоносн бесрѣврънници 185a11Vtš

● *refl.* **ПОДѢВНѢ ЕСТЬ** и **ДѢХѢВНѢ ВЗЗБЪЖАТИ** се и **НАДѢЖНЫ** бывати vа παρακινούμεθα 206r26Krn; **ПОТРЕВНО** естъ сзловомъ (sic) и оученіемъ вѣѡрѣжавати се и **ВЗЗБЪЖАТИ** се **НАДѢЖНЕ** vа θαρρήσωμεν 206r16Krn — Cf. **ВЗЗБОУДИТИ** sub 2, **ВЗЗБЪДИТИ** sub 4, **ОУБОУДАТИ**

EXH

KSM

СП

ВЗЗБОУЖДЕНИЕ, -ня n.

Krn

иоуиуик; побуждение; incitement; – παρακίνησις: **ВЗЗБОУЖЕНІЕ** же соутѣ словеса моа и не ѡко сѣтѣ моа παρακίνησις 206v4Krn; **ПОДѢВНѢ ЕСТЬ** и **ДѢХѢВНѢ** вѣзбѣждати се и **НАДѢЖНЫ** бывати **ВЗЗБОУЖЕНІЕ** же кое естъ или часо ради бывааетъ παρακίνησις 206v1Krn — EXH

SM

СП

ВЗЗБЪДИТИ, -нж, -нетъ pf.

comPog Les

ce разбуди, ce rasoni; проснуться, пробудиться; to get woken up; – διυπνίζειν, ἐξυπνος γίγνεσθαι, διεγείρεσθαι: **ВЗЗБЪЖ** же блаженн ѿ сѣна и ѡскрѣбѣтѣ ѡ и плака са горцѣ ἐξυπνος δὲ γενόμενος 110v10Les; стрѣгѣше во воини христѣа въ гробѣ **ВЗЗБЪДШЕ** не вѣрѣтѣж нѣчѣсоже διυπνισθέντες comPs75,6 PogII **ВЗЗБОУДЗШЕ** Bon ● *fig.* чюбноуемоу морю **ВЗЗБЪДА** (sic) христѡс затвори (sic) и бысѣтѣ тишина διεγερθεῖς comPs106,29 PogII **ВЗСПРАНЖЪ** Bon — EXH — Cf. **ВЗЗБОУДИТИ** sub 1, **ВЗСПРАНЖТИ**, **ОУБОУДИТИ**

KSM

СП

ВЗЗБЪРАНЪ v. **ВЗЗБЪРА(НЬ)НЗ**

ВЗЗБЪРА(НЬ)НЪ, -зи adj.

Zag trOrb (parVtš)

одбран; избранный; chosen; – ἔγκριτος: **ВЗЗБЪРАНИЖ** люди цркѡвниж непѣрѣстано вѣспѣваемъ ἔγκριτον τῆς ἐκκλησίας λαόν 173v2ZagII **ИЗБРАННЫ** люди 135v6Šaf, **ИЗБЪРАНИЖ**

люди 140v18Hlud • *ptc.-subst.* страсть спасенна
приемь ты спасе рода чловѣчскаго ѿ страсти
господи хота свободити нж **ВЗЗБРАННЫ** прогна
еретигы по земѣмь и странамь страсти
приемлаще стѣши мнѣлостиве 123b13Orb
ВЗЗВАНЫЖ ... оутѣши 51r12Hlud, НОВОЗВАНІЕ ЖЗКЫ
... оутѣши 109r28Zag – ЕХН — Cf. ИЗЗБЪРА(НЬ)НЗ

Nota: pro избранны: яко благодѣть и
мнѣлость въ прѣподѣвнихъ его и посѣщеніе
ВЗЗБРАННА его ἐν τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ Sap4,15
Vtš1d27] въ избранихъ его Vtš(ter) Lobk Hlud

М

СП

ВЗЗБѢГНЖТИ, -ГНЖ, -ГНЕТЗ pf.

Stan

*побѣже, избежа; убежать, взбежать; to
escape, to run away; –* : на гжстжа горы
ВЗЗБѢГШЕ избвшж а еликоже ихъ ѣто быстѣ
живо не хоташи христа ѿврьши са 282v23Stan
– ЕХН — Cf. ИЗЗБѢГАТИ, ИЗЗБѢГНЖТИ, ИЗЗБѢЖАТИ,
ОТЗБѢГНЖТИ, ПОВѢГНЖТИ, ОУБѢГНЖТИ, ОУБѢЖАТИ

М

СП

ВЗЗБѢШЕНИЕ, -НН п.

orDĕn

*оуседнаїосї (од бес), безумсїво;
бешенство, неустовство; possession (by the
devil), mindlessness; –* : горкими швнчанми и
блжднмь **ВЗЗБѢШЕНИЕМЪ** самохотиж на
женьскы поль ш злое мое изволение егоже
ни скоты бесловеси не творатъ да какоже ти
єсть възрѣти или пристѣпити къ мнѣ 189r13Dĕn
– ЕХН — Cf. БЕЗОУМІЕ, БЕЗОУМСТВО,
БОУЕСТЬ, НЕСЗМЗІСЛЬСТВО

Ø

ЗР

ВЗЗБАЛИТИ, -ЛЖ, -ЛИТЗ pf.

Dbm Dbj Jov Krp Krat

*доїркала, сїркала; привалить; to roll
to; – проскулієн: ВЗЗБАЛИ* камень велен
зѣло на двери гроба и отьнде проскулієса
λίθον μέγαν Mt27,60 Krat Dbm Dbj Jov Krp
ПРИВАЛИВЪ Mkd – ЕХН — Cf. ПРИВАЛИТИ

KSM

СП

ВЗЗВАРЕНИЕ, -НН п.

Lobk parHlud

*расїоїување, пїоїєње; расплавление;
melting; – χωνευτήριον:* имже съвходитъ
акы шгнь **ВЗЗВАРЕНИЮ** и акы дымь пержшымъ
ὡς πῦρ χωνευτηρίου Ma3,2 Lobk Hlud – ЕХН — Cf.
РАЗВАРЕНИЕ

М

СП

ВЗЗВАСЪ, -А м., nom. progr.

Stan

Возва; Восва, Взвас; Vosua; – : св. мчк од
друж. на 37-те тракиски мчци, †304 при имп.
Диоклецијан во г. Виза (Визант), Тракија,
24.Aug. (in kal. 20.Aug.): въ тѣже денъ (24.Aug.)
страсть сѣвѣтихъ мжъчѣнжкь ·л̄з̄· иже въ
визии и фракии пострадѣвшихъ и дроугыхъ
въ филѣполин сѣть и себирь и шришнь
анатолишнь молня аедимонь сүлоуань набин
(sic) євѣстатіє стратонь **ВЗЗВАСЪ** въ византинж
сѣще а ѿ филиполѣ тимѣѣн 314v12Stan – ЕХН

Ø

ЗР

ВЗЗВЕДЕНИЕ, -НН п.

liturgDĕn Šaf trOrb trHlud

*воздиїнување; возвышение; elevation,
rising; – ἐπανόρθωσις, ἀνόρθωσις:* аааааааа
ВЗЗВЕДЕНИЕ радѣчн са дѣво вѣгопне-
вѣстнаа аааааааа оумршвеніе Адаѣ ἐπανόρθωσις
53r10Hlud 91r21Šaf, sim. 199v21Dĕn] аааааааа
възвращеніе 110r19Zag, въздвиженіе 124d17Orb;
радѣчн са **ВЗЗВЕДЕНИЕ** чловѣкомь радѣчн
са паденіе вѣсомь ἀνόρθωσις τῶν ἀνθρώπων
126a33Orb 54v32Hlud – ЕХН — Cf. ВЗЗДВИЖЕНИЕ
sub 3

М

СП

ВЗЗВЕЛИЧАТИ, **ВЗЗВЕЛИЧАТИ СА**,
-УАЖ (СА), -УАЕТЗ (СА) ipf.

Karp Psalt parHlud Triod Les

*1. зїолемува, намножува; увеличи-
вать, умножать; to increase, to multiply;
– πληθύνειν: ВЗЗВЕЛИЧАЖ СА* (sic) чюдѣса
множаншаа и страшнаа льжеж неправеднож

ВЗЗВЕЛИЧАТИ

ἠβλѣж πληθύνει σημεῖα 292r4Les — Cf. ВЕЛИЧАТИ sub 1, ВЗЗВЕЛИЧИТИ sub 1

2. *велича; восхвалять; to glorify; – μεγαλύνειν*: никтоже смѣаше прилѣпити са ихъ нѣ *ВЪЗЪВЕЛИЧѢХЪ* и людне ѣмегáлуен аутоус о лаосъ А5,13 Karp] ВЕЛИЧАШЪ Str, ВЕЛИЧАХЪ са Vran; *ВЗЗВЕЛИЧАЖ* спκαςεννε ψѣσαρѣ и твора милостъ христѣоу своемоу давидови и сѣмени его μεγαλύνων τás σωτηρίας τοῦ βασιλέως Ps17,51 Bon Pog; и *ВЪЗВЕЛИЧѢХЪ* хвалениемъ μεγαλυνῶ αὐτόν Ps68,31 Rdm Dĉn] *ВЗЗВЕЛИЧЪ* Bon Pog; *ВЪЗВЕЛИЧѢХЪ* има твое μεγαλυνῶ τὸ ὄνομά σου Gn12,2 Hlud] *ВЗЗВЕЛИЧА* Orb, om. Lobk; *УЕСЪТЪ* наго крѣвста югоже прѣвѣзносатъ чини ἀνγκελѣвсти и ми кланѣжше са *ВЪЗВЕЛИЧАЕМЪ* καὶ ἡμεῖς προσκυνοῦντες μεγαλύνομεν 79v5Zag] *ВЕЛИЧАЕМЪ* 61v13Saf, *ВЗЗВЕЛИЧИМЪ* 97a40Orb; *УЛЕКЪ* чини ма вожже да лекько хода твож заповѣди хранѣж и *ВЗВЕЛИЧАЖ* та 16r30Bit — Cf. ВЕЛИЧАТИ sub 2, ВЕЛИЧИТИ sub 1, ВЗЗВЕЛИЧИТИ sub 2, ВЗЗВЕЛИЧАТИ, ПРѣВѣЗНОСИТИ

3. *refl. fig. се возвеличува, се ḡordee; возвеличиваться, гордиться; to extol, to be proud of; – μεγαλύνεσθαι*: везначлне сѣрне кѣрнѣ же та зраше въ гробѣ бездоушна и мрътва копиемъ пѣуалиж водена есмъ лютѣ въстани да и азъ *ВЪЗВЕЛИЧАЖ* са ὅπως μεγαλυνθήσομαι 166v13Zag] да величѣемъ са 196b26Orb, да изъвълнѣж та (sic) 123v35Hlud — Cf. ВЕЛИЧАТИ sub 3, ВЗЗВЕЛИЧИТИ sub 3, ВЗЗНЕСТИ sub 2

KSM

СП

ВЗЗВЕЛИЧИТИ, ВЗЗВЕЛИЧИТИ СА, –УЖ (СА), –ЧИТЪ (СА) pf.

Dbm Dbj Krp Krat Mkd Slep psStr Karp psVerk Psalt comPsalt orRdm Grig Lobk parOrb parVtš Triod Vtš Stan Les Krm

1. *наῦрави ἰοḡолем(о), зḡолеми, умножи; сделать большим, увеличить, умножить; to make great, to increase, to multiply; – μεγαλύνειν, ἐπαίρειν*: тъ вѣзвниси рѣдѣ нашъ тъ *ВЗЗВЕЛИЧИ* мнѣжство юуденское ѣмегáлуе

ВЗЗВЕЛИЧИТИ

47v2Krm; и слышашъ окрѣвствъ живѣщии ѡ рождени еж ѣко *ВЪЗВЕЛИЧИИЛЬ* есть гѣсподѣ мѣлѣкѣствъ свож съ неж ѣмегáлуен L1,58 Krp Dbm Dbj Krat Mkd; и тако готовит са да пришьдѣ гѣсподѣ его и похвалитъ и *ВЪЗВЕЛИЧИТЬ* его 158v1Les; *ѦДЫ* хлѣбъ мои *ВЪЗВЕЛИЧИИЛЬ* есть на ма ковь ѣмегáлуен Ps40,10 Rdm Bon Dĉn, *ВЗЗВЕЛИЧИ* Pog, sim. *ВЪЗВЕЛИЧИИЛЬ* *ѦСЪТЪ* 58v19Les .119v25Krm, sim. *ВЪЗЪВЕЛИЧИИЛЬ* *ѦСЪТЪ* ковь свои на ма ἐπῆρευ ἐπ' ἐμέ τὴν πτέρναν αὐτοῦ J13,18' Dbm] *ВЗЗВЕЛИЧИИЛЬ* есть Dbj Krat ♦ *ВЗЗВЕЛИЧИТИ ДѢЛА*, etiam constructio hebr. *ВЗЗВЕЛИЧИТИ СЪТВОРИТИ* *наῦрави ἰολεмо дело; сделать большое дело; to make a great deed; – μεγαλύνειν τὰ ἔργα, μεγαλύνειν τοῦ ποιῆσαι*: ѣко *ВЗВЕЛИЧИИЛЬ* есть *ДѢЛА* своа ѣмегáлуен τὰ ἔργα αὐτοῦ J12,20 Orb, *ВЪЗВЕЛИЧИТ* са (sic) *ДѢЛА* своа Lobk; *ВЗЗВЕЛИЧИИЛЪ* еств гѣсподѣ *СЪТВОРИТИ* с нами ѣмегáлуен κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν Ps125,3 Bon Pog Rdm, *ВЪЗВЕЛИЧИТЬ* ... *СЪТВОРИТИ* Dĉn • *refl. сῡане ἰοлем, се зḡолеми, се намножи; стать большим, увеличиться, умножиться; to greater, to increase, to multiply; – μεγαλύνεσθαι*: егда во *ВЗЗВЕЛИЧИИШЪ* са сирѣвъ оумножишъ са чѣловѣчи оуглѣбншъ са помзшленинѣ вѣожниа ἐν γάρ τῷ μεγαλυνθῆναι comPs91,6 Bon Pog • *fig. оупасетъ стадо свое крѣпостна гѣсподѣ вѣ слави имени гѣсподѣ вѣога твоего бѣдѣжтѣ зане нинѣ *ВЗЗВЕЛИЧИТЪ* са до концеъ зема μεγαλυνθήσεται Mi5,3 Grig Vtš] *ВЗЗВЕЛИЧИТ* са Lobk2v11 Hlud, *ВЕЛИЧИТЪ* са Lobk139r1; *ВЗЗВЕЛИЧИ* са до кѣвесъ милостъ твоа мѣга ἐπάνω Ps107,5 Bon Pog Rdm] *ВЕЛИЧА* вѣрхоу кѣвѣсѣ Dĉn; sim. *ВЗЗВЕЛИЧИ* са ѣмегáлуноу Ps56,11 Bon Pog Rdm Dĉn — Cf. ВЗЗВЕЛИЧАТИ sub 1, ВЗЗНЕСТИ sub 1*

2. *возвеличи, воздиѣне, вознесе; восхвалить, превознести; to glorify, to rise above, to uplift; – μεγαλύνειν, εὐφραίνειν*: блѣагоуслѣва та и *ВЪЗВЕЛИЧА* има твое μεγαλυνῶ Gn12,2 Orb] *ВЪЗВЕЛИЧѢХЪ* Hlud, om. Lobk; *ВЗЗВЕЛИЧИТЕ* гѣсподѣа сѣ мзнож μεγαλύνате

ВЗЗВЕЛИЧИТИ

Ps33,4 Bon Pog Rdm Dĉn; ВЗЗХВАЛА ИМА БОГА МОЕГО СЪ ПѢСНІЖ **ВЗЗВЕЛИУЖ** и ХВАЛЕНИЕ ЕГО μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει Ps68,31 Bon Pog **ВЗЗВЕЛИУѢЖ** Rdm Dĉn; прѣвѣуѣиѣСТАА МОЛИМ ТА ЯКО ДА НЕПРѢСТАНО ТА **ВЗЗВЕЛИУИМЪ** 52v7Rdm **ВЗЗВЕЛИУЕМЪ** 48r19Dĉn et 64v9Dĉn; СВѢТИЖ ТРОКНЦЖ **ВЗЗВЕЛИУИМЪ** μεγαλύνομεν 79v11Zag **ВЗЗВЕЛИУИМЪ** 96d34Orb 21r23Hud; **ВЗЗВЕЛИУИМЪ** ВСИ УЛОВѢЖКОЛЮБИЕ ТЫ ГОСПОДИ СПѢСѢ НАШЕ 183c3Vtš; ЯКОЖЕ КЪЖДО **ВЗЗВЕЛИУИЛЪ** КСѢТЬ свое перо зде тако и касает са некесныхъ ѣмеγαλυνεν 136r5Les; ω проречѣни же томъ и инѣми множаншми исправлени **ВЗЗВЕЛИУЕНЪ** БЫБЪ СВѢТЫИ и съ миромъ оуспе 235v19Stan; **ВЗЗВЕЛИУИТЕ** ГОСПОДА НАШЕГО КРХРИСТА и ты самъ **ВЗЗВЕЛИУИТЪ** вы въ цѣсарствѣ своемъ еуфранѣте τὸν κύριον ... εὐφρανεῖ ὑμᾶς 95r19.20Les — Cf. ВЗЗВЕЛИУАТИ sub 2, ВЗЗВЗІСИТИ sub 1, ВЗЗНЕСТИ sub 2, ПРѢВЗЗНЕСТИ

3. *refl. fig. se возвеличи, se возгордее; возвеличиться, возгордиться; to extol, to become proud; – μεγαλύνεσθαι:* и глаголаѣть прѣсно да **ВЗЗВЕЛИУИТЪ** СА ГОСПОДУЪ μεγαλυνθήτω ὁ κύριος Ps34,27 Bon Pog Rdm **ВЗЗВЕЛИУИТЪ** СА Dĉn; sim. да **ВЗЗВЕЛИУИТЪ** СА Ps69,5 Bon Pog Rdm Dĉn; ВЗ ИМА ГОСПОДА БОГА НАШЕГО **ВЗЗВЕЛИУИМЪ** СА μεγαλυνθησόμεθα Ps19,6 Bon Pog; ВЗ ВДѢЩЕЕ ВЗСКРСЕНІЕ ХОЩЕШИ НАСЛѢДОВАТИ ВЕЛИУАИШОУ ВЛАГОСТЬ и ИМѢ ТВОЕ ХОЩЕТЪ **ВЗЗВЕЛИУИТИ** СЕ ВЗ РѢДЪХЪ θέλει μεγαλυνθῆ 257r23Krn — Cf. ВЗЗВЕЛИУАТИ sub 3, ВЗЗВЗІСИТИ sub 2, ВЗЗНЕСТИ sub 2

KSM

СП

ВЗЗВЕСЕЛЕНИЕ, -ИЯ П.

Les

веселба, ѡзба; веселье, пириество; merriment, feast; – τὸ εὐφρανθῆναι: по **ВЗЗВЕСЕЛЕНИ** же речѣ къ немъ дѣвѣица ГОСПОДИ ВЪСТАИИ и ПОНДИ ДА ВЪНИДЕВѢ НА ложе и спивѢ тѣ метὰ δὲ τὸ εὐφρανθῆναι αὐτούς 112v26Les – EXH — Cf. ВЕСЕЛИЕ sub 2, ПИРЪ

0

СП

ВЗЗВЕСЕЛИТИ

ВЗЗВЕСЕЛИТИ, ВЗЗВЕСЕЛИТИ СА,
-ЛЖ (СА), -ЛИТЪ (СА) pf.

Evang Apost Psalt compSalt Grig Lobk parVtš Triod Vtš Stan Les Krn

1. *кого развесели, израдува; развеселить, обрадовать; to cheer up, to make merry; – εὐφραίνειν, ἀγαπᾶν:* и вино **ВЗЗВЕСЕЛИТЪ** срѣдѣце уловѣжкоу οἶνος εὐφραίνει καρδίαν Ps103,15 Bon Dĉn **ВЕСЕЛИТЪ** Pog Rdm; **ВЗЗВЕСЕЛИИ** силою своею вѣрнаго царя нашего побѣди дае намъ на соупостаты 14a8Vtš; да вЗЗЗЗЗЗЗЗМЪ СЪ СЛОВѢМЪ БОЖІЕМЪ ДОУШЕ НАШЕ ДА **ВЗЗВЕЛИМЪ** СЪ ДОБРЫМИ ДѢЛЫ ᾧς εὐφραίνομεν 79r26Krn; аще тѣ СВѢТЪ СѢТЬ и ЧИСТЪ ПОДКОВНО СѢТЬ ДА ВЪДЕМЕ НИ МЫ СВѢТЫИ и ЧИСТИ РАДИ ДА ОУГОДИМЪ ЕМОУ РАДИ ДА ЕГО **ВЗЗВЕЛИМЪ** νὰ τὸν εὐφραίνομεν 122v13Krn; ЯКО ПТИЦА ДОБРОПѢСНИВАЯ ВСА ПРИХОДАШЖА СЛОВОМЪ **ВЗЗВЕСЕЛИ** 256r3Stan; ЯКО **ВЗЗВЕСЕЛИЛЪ** МА ЕСИ ГОСПОДИ ВЗ ТВАРИ ТВОЕИ еуфранѣс με κύριε Ps91,5 Bon Rdm Dĉn **ВЗЗВЕЛИУИЛ** МА ЕСИ Pog — Cf. ВЗЗВЕСЕЛѢТИ

2. *refl. se развесели, се израдува; развеселиться, обрадоваться; to become happy, to become merry; – εὐφραίνεσθαι, ὑψοῦσθαι, μεγαλύνεσθαι:* да не порадоуем се егда вѣдит се да не **ВЗЗВЕЛИМЪ** СЕ егда ѡбнишваеѣтъ мѣн еуфраиномѣσθεν 210r13Krn; еже естѣ **ВЗЗВЕСЕЛИ** СА БОЖЕСТВО УЛОВѢЖКА РАДИ ЯКО СПАСЕ ЕГО ηὐφράνθη comPs15,9 Bon Pog; да **ВЗЗВЕСЕЛИТЪ** СА ГОРА СИΩΝСКА и ВЗЗРАДОУЖТЪ СА ДЪШТЕРИ ИЮДЕНСКЪИ СЖДОВЪ ТВОИХЪ РАДИ ГОСПОДИ еуфранθήτω Ps47,12 Bon Pog Rdm Dĉn; **ВЗЗВЕСЕЛИ** СА срѣдѣце мое ηὐφράνθη μου ἡ καρδία A2,26 Karp Vran, **ВЗЗВЕСЕЛИТЪ** СА Str; и **ВЗЗВЕСЕЛИТЪ** СА ДЕСНИЦА ТВОЯ ὑψοθήτω Ps88,14 Dĉn **ВЗЗВЕСЕЛИТЪ** СА Bon Pog Rdm; ГЛАГОЛАѢТЬ ВЫИЖ ДА **ВЗЗВЕСЕЛИТЪ** СА ГОСПОДУЪ μεγαλυνθήτω Ps34,27 Dĉn **ВЗЗВЕЛИУИТЪ** СА Bon Pog Rdm ● **О КОМЪ, О УЕМЪ:** ВЗЗРАДОУЖ СА и **ВЗЗВЕСЕЛА** СА ω милости твоеи еуфранθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου Ps30,8 Bon Pog Rdm Dĉn; ЯКО ω немъ **ВЗЗВЕСЕЛИТЪ** СА срѣце наше ἐν αὐτῷ εὐφρανθήσεται ἡ καρδία ἡμῶν

Ps32,21 Bon Pog Rdm Dĕn; сего ради ω юношаχз иχз не **ВЗЗВЕСЕЛИТЪ СА** βοουз и сирзиχз имз επί τοὺς νεανίσκους αὐτῶν οὐκ εὐφρανθήσεται ὁ θεός Is9,16 Grig Lobk; ПРИДЕ КЪ РАБОУ ЕГОЖЕ ВЪ СЬНОМЪ ПРЪВЕЛЬ И ВИДЪВЪ ДЪЛО ЕГО И **ВЪЗВЕСЕЛИ СА** ω ΝΕΜЪ εὐφρανθή ἐπ' αὐτῷ 27v3Les

● **СЗ ЦЪМЪ:** мнѣ николиже даль еси козлете да съ дроугы свои **ВЪЗВЕСЕЛИТЬ СА БЫХЪ** μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ L15,29 Rad Dbj Jov Krat, **ВЪЗВЕСЕЛИТЬ СА БИМЪ** Dbm Krp, **ВЪЗВЕСЕЛЖ СА** Mkd; изем же и цѣтж дасѣтъ ж гостинникоу и глаголѣа емоу дроуге сътвори ны веуѣра доврж да **ВЪЗВЕСЕЛИМ СА** съ дѣвѣицеж сеж дѣвѣицеж ѱна εὐφρανθῶμεν σήμερον μετὰ τῆς κόρης ταύτης I12v6Les

Cf. ВЕСЕЛИТИ (СА), ВЗЗ(Д)РАДОВАТИ (СА), ВЗЗИГРАТИ (СА) sub 2, ОБРАДОВАТИ, ПОРАДОВАТИ СА

KSM

СП

ВЗЗВЕСЕЛЪТИ, -ѣж, -ѣетъ pf.

Krn

развеселува; развеселять; to cheer up;
– **εὐφραίνω:** тлзкоуѣтъ вѣ сѣвѣтинхъ писаниихъ не **ВЗЗВЕЛМЕ** ἡμῶν δόουшѣ якоже възспоминаніе сѣвѣтѣихъ δὲν εὐφραίνει I69v10Krn – EXH — Cf. ВЕСЕЛИТИ (СА) sub 1, ВЗЗВЕСЕЛИТИ sub 1, РАДОВАТИ (СА)

KSM

СП

ВЗЗВЕСТИ, -ведж, -ведетъ pf.

Evang Ohr Slep Vran Karp Verk Psalt compSalt orDĕn Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

1. **изведе нагоре, изведе** (надвор од некаде), **одведе; вывести вверх, возвести, отвести; to lead (up), to take out, to take away;** – **ἀνάγειν, ἐξάγειν, ἐκβάλλειν, ἀναβιβάζειν, ἀναβαίνειν:** похтъ исѣсѣ петра иякова iwana и **ВЪЗВЕДЕ** ε на горж помолить са ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος L9,28 Krp] ВЪЗИДЕ НА ГОРЖ Dbm Dbj Krat Mkd; гора же еλλεωνска вѣ блнзъ виѣаніе вѣ тою гороу **ВЪЗВЕДѢ** χριστος ἀποστοлы ἀνέβασεν I21v3Krn; и авіе дѣуѣхъ **ВЪЗВЕДЕ** и вѣ

поустынж ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον Mc1,12 Rad] иЗВЕДЕ Dbj Krp Krat Mkd; и авіе **ВЪЗВЕ** и на колесникоу и сказа ѣмѣ яже ѣтѣше 37r16Stan; и **ВЪЗВЕДЕ** яко стадо вѣ поустыни ἀνήγαγεν αὐτοὺς Ps77,52 Bon Pog Rdm] иЗВЕДЕ Dĕn; и азз ниЗИДЖ С ТОБОА Вѣ ЕГЮПЕТЪ И АЗЗ **ВЪЗВЕДЖ** τᾶ δο κοινῶ ἀναβιβᾶσω σε εἰς τέλος Gn46,4 Grig Lobk Orb Hlud; **ВЪЗВЕДЕ** моиси люди вѣ срѣтение воже ѣ стану и стахж подз горж ἐξήγαγεν Ex19,17 Hlud] иЗВЕДЕ Grig Lobk Orb; — водж ис камене **ВЪЗВЕДЕТЪ** имз расадетъ са каменъ и потеуѣтъ вода ἐξάξει αὐτοῖς Is48,21 Grig] иЗВЕДЕТЬ имъ Lobk86r8 Orb Hlud, иЗВЕДЕТЬ имъ вода ѣ камене Lobk161v15 Vtš

● *fig. избави, ослободу; избавить; to set free; – ἀνάγειν, διαίρειν:* и **ВЪЗВЕДЕ** ма на широтж и иЗВБАВИТЪ ма ἐξήγαгѣн ме Ps17,20 Bon Pog; и **ВЪЗВЕДЕ** ма ωтѣ рова страсти ἀνήγαгѣн ме Ps39,3 Bon Pog] иЗВЕДЕ Rdm, иЗВЕДИ Dĕn; **ВЪЗВЕДИ** ма иЗ ГЛЖБИНИ ГРѢХОВНИЖ ἀνάγαγε τοῦ βουθῶ τῆς ἀμαρτίας 96v31Zag 81r1Šaf I14c18Orb 41r34Hlud; вѣпїю ты **ВЪЗВЕДИ** ис тле животь мон многомѣлѣостиве 39b6Vtš; **ВЪЗВЕДИ** ис ѣрѣва адова дѣуѣшѣ мою ἀνάγαγε 89v15Krn; **ВЪЗВЕДЪ** во дѣуѣшж адамла сѣ тѣломъ ἀναγαγῶν compPs26,4 Bon Pog; якоже **ВЪЗВЕЛЬ ЕСИ** лазарѣ древле твоеж мѣлѣостиж χρισѣтѣ и мене вѣздвигни διάρας I21r8Zag 101r7Šaf I32c40Orb — Cf. ВЪЗДВИГНЪТИ sub 1, иЗВЕСТИ

2. **воведе** (некоѣо некаде, во нешїю), **довведе** (некаде, до нешїю); **ввести, привести; to bring in, to bring somewhere, to guide to, to lead (sb); – εισάγειν, προάγειν, ἄγειν, ἐκβάλλειν:** и **ВЪЗВЕДЖ** вѣи вѣ зема іѣзраѣилевж εισάξω ὑμᾶς Ez37,12 Grig Orb] ведж Lobk, иЗВЕДЖ Hlud; **ВЪЗВЕДЕ** и кѣ дѣщери фараоновѣ εισήγαген αὐτὸ πρὸς τὴν θυγατέρα фараῶ Ex2,10 Orb] вѣведе Lobk(bis) Vtš, веде Hlud93r6, приведе Hlud184r26; многы просѣтѣвѣ **ВЪЗВЕДЕ** вѣ стадо χρισѣтѣво I78r14Stan; егда **ВЪЗВЕДЕНИ** бжджтъ на сѣднїе страшное каковѣ стѣдъ приметъ ихъ прѣдѣ правѣднѣмъ сѣднѣ не имащѣмъ слова ѣвѣтна εισάγονται 245v25Les; трѣсти сѣкроушѣны не прѣломить и

ВЗЗВЛЗНИТИ СѦ

ВЗЗВОЖДАТИ

ВЗЗВЛЗНИТИ СѦ, -нж сѦ, -нитъ сѦ pf.

Stan

се разбранува; взволноватъся; to become wavy; — : водѣ же *възбълъннѣши сѦ* и ледови пробивающоу сѦ по малоу и дошедша до бына сѡвѣтѣхъ 121r20Stan — ЕХН — Cf. влѣти (сѦ) sub 2, влзнити сѦ, влзновати сѦ, влзлати сѦ

Ø

СП

ВЗЗВЛѢЩИ, -влѣкж, -влѣуетъ pf.

Str Karp Verk

извлече; вытащить; to pull out; — ἐξωθεῖν: лжгы же нѣкоа разѣмѣше имащж краи въ наже хотѣхж аще вждж могли *възбълѣши* корабль ἐξῶσαι τὸ πλοῖον A27,39 Karp Str Verk — ЕХН — Cf. извлѣши

SM

СП

ВЗЗВОДИТИ, -вождж, -водитъ ipf.

Psalt comBon orPsalt Grig Lobk Triod Vtš Stan Les Krn

1. води нагоре, изведова (надвор од некаде); вести вверх, выводить; to lead up, to take (out from somewhere); — ἀνάγειν, ὑπάγειν, ἀναβαίνειν: гкосподъ мрѣтвнтъ и живнтъ ннзводитъ въ адъ и *вззводит* ἀνάγει 1Rg2,6/Ct Bon Pog Rdm Dčn; ти ко еси лѣствица небеснимъ *възвода* ὡς земля весь родъ ѱловѣуъ 30v11Zag 11 водаши 7v8Šaf; радкоуи сѦ незблждни пжтю *възводаши* на кѣвкѣса 64v4Dčn et 48r15Dčn, *възводан* 52v3Rdm; егда же прѣставит се къ царствѣю кѣвкѣсномѣ *вззводитъ* дѣше ѱловѣкѣ ὑπάγει 208r7Krn; и вси долоу поклонѣще сѦ и не *възводаше* и видат себе сжть прѣдстожши выпрашаеми и лютѣ испитаеми καὶ πάντες κάτω νεύοντες βλέπουσιν τοὺς ἔμπροσθεν τοῦ βήματος παρισταμένους 304v17Les; аще тѣи самъ не идеши с нами не *вззводи* мене ὡςждѣ мѣ ме ἀναγάγης ἐντεῦθεν Ex33,15 Grig 11 не вззведи Lobk Orb Hlud, не изведи Vtš; да оубѣлит се всако земльною есѣтѣство ὡ паденїа нѣннѦ на кѣво *възводимо* 123a33Vtš; — затварае бездноу и ѡвръзае ю *възвѣи* вода въ шблѣцѣхъ и дабаеи дъждъ 10a13Vtš • fig. нбо

страстїю крста *възводе* из гльбины прѣлѣсты 22d11Vtš — Cf. вззвести sub 1, изводити

2. води (некоѡ), восїиува; вести, воспитывать; to lead (sb), to bring up; — ἀνάγειν: на вѡжнж заповѣди *вззвода* ма да въ пѣнии вѡжнн повѣждж ἀναγαγεῖ με comHab3,19/Ct Bon 11 вззати Pog; тѣмъ добрѣ кѣдокимъ ὡ нею *възводимъ* на добродѣтѣль 290v12Stan; тварь нѣннѦ шбетшанїе въсе ѡвръзы зыжднтелѦ зиждема и шбнавляюща те видеши мѣадеѡнѣа вивша и къ прѣвои те добродѣтели *възвѣи* 91d21Vtš

3. ѡодиѡ, воздиѡнува; поднимать; to lift up; — ἀνορθοῦν: подземлетъ гкосподъ вса ннзпадажщжж и *вззводитъ* вса ннзвръжензжж ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατερραγμένους Ps144,14 Bon Pog Rdm Dčn; днесъ дѣвѣствоуетъ вѡжсѣтѣбное влагалище прѣдѣа ты едина *възводиши* истоуникъ истауащши мнѣлѡсрднѦ (τὸν προπατόρων τὴν μόνην ἀνόρθωσιν) 132d15Orb 121r15Zag 11 едина взводаши 101r17Šaf • fig. твоѣ чистоти и разоума правости и правъ вѡжствени сѣдїи таинїе видѣвъ *възводитъ* на велики прѣстоль помазав те мурѡмкѣ прѣмоудре 52c11Vtš ♦ **вззводити завѣтъ ѡвѣрдува, склучува доѡвор; заключать договор; to establish an agreement; — ἀνιστάναι τὴν διαθήκην:** се азъ *възвожж* завѣтъ мои вамъ ἀνίστημι τὴν διαθήκην μου Gn9,9 Lobk 11 взздвижж завѣтъ Grig Orb Hlud — ЕХН ♦ v. etiam завѣтъ ♦ **вззводити оуи ѡзледнува, крева очи; поднимать глаза; to look, to look up; —** : на висотж небеснж *оуи* не *възвождж* 54v18Zag 31v1Šaf ♦ v. etiam око — Cf. вззвождати, взздвнсаати sub 2

KSM

СП

ВЗЗВОЖДАТИ, -ждаж, -ждаетъ ipf.

Krn

воздиѡнува; поднимать; to lift up; — ἀνεβάζω: постъ есѣтѣ лѣствица мыслѣнна иже *възвожжаетъ* оумъ ѱловѣкѣ дондеже ѡбо живеть къ кѣвкѣсы ἀνεβάζει 208r5Krn — ЕХН — Cf. вззводити sub 3

Ø

ЗР

ΤΑΙΝΗΣΤΕΒΑ ΣΙΛΖ Ω ΓΡΪΧΑ ΒΟ ΚΒ ΩΪΥΪΣΚΟΜΟΥ
 ΩΒΪΔΟΥ **ВЗЗВРАТИВЪША СΑ** ΒΛЖДНАГО СЪЗНА
 ἀναδραμόντα 3v7Zag ● *fig.* **ВЗЗВРАТИ СΑ** ΔΟΥΪΧΪ
 ΚΑ И ΒΪСКРЬСЕ ΔΒИЃ ΕΠΕΪΣΤΡΕΨΕΝ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΑΥΤΗΣ
 L8,55 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; ДА КАКО
 МОГЖ ВЪЗАДЪ (sic) ΓΛΑΓΟΛΑΤИ СЪ ΓКОСПОДЪЕМЪ
 ΜΟИΜЪ ВЪ ΜΝΪ ΒΟ ΩΣΕΛΪ ΝΕ ΟΥΚΡΪΠИТ СΑ СΙΛΑ
 ΜΟΥ И ΔΟΥΪΧΪ ΜΟИ ΝΕ **ВЗЗВРАТИ СΑ** ВЪ ΜΑ ΟΥΧ
 ὑπελείφθη ἐν ἐμοί Dn10,17 Lobk; И ΠΡΟΣΤΕΡШΟΥ
 ΝΕΡОВОАМОУ ΡЖКЖЪ ИТИ И И ΟΥΣΪШЕ ΡЖКА ΚΕГО
 ΠΟΜΚΟΛИ ЖЕ СΑ ΝΕΡОВОАΜЪ ΠΡΚΟΡΟΚΟΥ И
 ΠΡΚΟΡΚΟΚΟΥ ΠΟΜΚΟΛЬШ СΑ И ΟΥСТРОИ СΑ ΡЖКА
 ΚΕГО ЯКО И ΠΡΪВΪЃЕ И **ВЗЗЗВРАТИ СΑ** 179v13Stan
 — Cf. ВРАТИТИ (СА), ВЗЗВРАЩАТИ sub 1,
 ВЗЗДАТИ sub 3, ΟΥВРАТИТИ СА

2. *сврѣиѡ* наназад, *насочи* во обраїѡна
 насока; *обратитъ* вспягъ, *направитъ* в
 обратномъ направлении; *to turn back, to direct*
to the other way around; — *ἐπιστρέφειν*,
ἀποστρέφειν, *ἀναστρέφειν*, *μεταστρέφειν*,
ἀνακαλεῖν: ΝΖ НИКЪТОЖЕ ТЪХЪ ΜΟΡΪ
 ΠΡΪΣΟΥШИ НИ ΕΡΔΑΝΑ **ВЗЗВРАТИ** οὐδεις τὸν
 Ἰορδάνην ἀνέστρεψεν comPs76,15 Bon Pog; И ЕЩЕ
 ИСКОНИ ΑΖΖ ΕΣΜΖ ΝΪСΤΖ ИЗЕМΑИ Ω ΡЖΚΟΥ ΜΟΕΟΥ
 СЪТВОРА КТО **ВЗЗЗВРАТИТЪ** ε τίς ἀποστρέψει
 αὐτό Is43,13 Grig Lobk, **ВЗЗВРАТИ** HludII КТО
 ΩΒРАТИТЬ Vtš30c1, deest Vtš146c9; **ВЗЗВРАТИЛЪ**
 ΝΖИ СИ ВЪСПАТЪ ΠΡΙ ΒΡΑΖΪХЪ ΚΛΑШИХЪ ΑΠΕΪΣΤΡΕΨΑΣ
 ἡμᾶς Ps43,11 Bon Pog Rdm Dĉn ● *refl.* *се сврѣиѡ*
назад, *се насочи* (во обраїѡна насока), *се*
врѣиѡ (кон ѡреїѡходноїѡ); *обратитъ* вспягъ,
вернуться (к старому); *to turn back, to head*
(the other way around), to return; — *στρέφεσθαι*,
ἐπιστρέφειν, *ἐπαναστρέφειν*, *μεταστρέφεσθαι*,
ἀνέρχεσθαι: ΜΟΡΕ ΒИДЪ И ΠΟΒΪЖЕ ИΩΡΔΑΝΖ
ВЗЗВРАТИ СΑ ВЪСПАТЪ ὁ Ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ
 ὀπίσω Ps113,3 Bon Pog Rdm Dĉn; **ВЗЗЗВРАЩШИ**
СА ΒΟΔΑ ΠΟΚΡΖИ ВЪСА ΚΟΛЕСΝИЦΑ И ВЪСАДНИКΖИ И
 ВЪСА СΙΛΖ ΦΑΡΑΩΝΟΒЖ ΕΠΑΝΑΣΤΡΑΦΕΝ ΤΟ ὕδωρ
 Ex14,28 Grig(bis) Lobk(bis), **ВЗЗВРАТИ СΑ** Hlud(bis)
 OrbII ΩВРАЩШИ СЕ Vtš; ЖЕНА ΒΟ ΛΟΤОВА
ВЗЗВРАТИВШИ СΑ ВЪСПАТЬ И ΒЫСЪТЪ СΤΑΠΪ
 СΛΑΝΪ ΣΤΡΑΦΕΪΣΑ ΕΙΣ ΤΑ ὀπίσω 12r24Les; И ΔΒИЃ
 ΒΑРИВЪ ΚΟΠΟΝЪ И **ВЗЗЗВРАТИ СΑ** ВЪ СРΪТΕΝИЃЕ

ИΔΟΛΟΣΛΟΥЖИТЕЛЬ 158r21Stan; ВЪСКЖЖ ΠΡΪΚΟΒΑΕΤΖ
 (sic) ΜΑ ΛΪСЪСЪТЪЕЦЪ ВЪΜΕΤΑЖТЬ ВЪ ΠΟΧΟТИ ТЪЛО
 И ЖИЗНИ ΒΛΑГОΔЪТИ ΩΣΤЖΠИХОΜΖ ΔΟΥΪΧΟΜЪ
ВЗЗЗВРАЩШЕ СΑ Ω ΒРАТИЕ ΝΑ ΛΟΥΪШЕ И ΒΟΓЪ
 ΝΑΣЪ ΝΕ ΩΒΡΖЖЕ 18v4Zag, **ВЗЗЗВРАЩШЕ** (sic) Ω
 ΒРАТИΑ 17a15Orb; ΒΛΑЖΕΝΑГО ΕΦΡΕΜΑ ΝΑΚΑΖΑΝΙΕ
 ЯКО ΝΕ **ВЗЗВРАТИТИ СΑ** ВЪСПАТЪ ЕЖЕ ΚΕСЪТЪ ΝΑ
 ΑΖΪΥΪΣΚΑΑ ΔЪЛА ΤΟ ΠΩΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΤΙΣ ΕΙΣ ΤΑ
 ὀπίσω 189r10Les; ΠΟΒΕΛЪ СВАТКАГО ΖΑΤВОРИТИ
 ВЪ ΤΕΜΝИЦИ ΔΟΝΔΕЖЕ **ВЗЗЗВРАТИТЬ СΑ** 235v11Stan
 ● *fig.* СЛАВКА ΜΟΥ **ВЗЗЗВРАТИТ СΑ** ВЪ ИΣΤΛΪΝИЕ И
 ΝΕ ΔΡΡЪЖАХЪ ΚΡΪΠΟСТИ ΜΟΕΑ ἢ ΔΟΞΑ ΜΟΥ
 ΜΕΤΕΣΤΡΑΦΗ ΕΙΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΝ Dn10,8 Lobk; СМЪХЪ
 ΒΑШЪ ВЪ ΠΛΑΥЪ ДА **ВЗЗВРАТИТ СΑ** И ΡΑΔΟΣЪТЪ
 ΒΑША ВЪ ЖАЛОСЪΤЪ ΜΕΤΑΣΤΡΑΦΪΣΕΤΑΙ 34v18Les
 ● *се ѡреврѣиѡ*; *перевернуться*; *to turn over*;
 — *στρέφεσθαι*: ВЪЗЗВРАЩАШЕ СΑ ΚЪ ΧΕΡСОΝΟΥ И
 ΒЪΝΕΓДА **ВЗЗЗВРАТИ СΑ** Ω ΠΡΟΤИВНАГО ВЪΤΡΑ
 ΙΖΪΒΡЪЖΕΝЪ ΒЫСЪТЪ ΝΑ ΔΑΝΑΠΡΪ ΡΪЦΪ И ΤΧ
 СΚΟΝΥΑ СΑ 159v23Stan ● *fig.* ΓКОСПΟΔИ ВЪ ΒИДЪНИ
 ΤΒΟΕΜЪ **ВЗЗВРАТИШЖ СΑ** ΒΝΑΤΡЪНАΜ ΒЪ ΜΝΪ И
 ΚΒИΝΪ ΝΕ ИΜΑΜЪ ΚΡΪΠΟСТИ ΕΣΤΡΑΦΗ ΤΑ ΕΝΤΟΣ ΜΟΥ
 Dn10,16 Lobk — Cf. ВРАТИТИ, ВЗЗВРАЩАТИ sub
 2, ΟΒРАТИТИ, ΠΡΪΒРАТИТИ

3. *одврѣиѡ*, *оїѡклони*, *оїѡпρѣне* од
 неїѡиѡ; *отвратитъ*, *отогнать*; *to turn*
away, to divert, to force apart; — *ἀποστρέφειν*:
ВЗЗВРАТИ ЖЕ ΝΟГЖ ΤΒΟΑ Ω ΠЖТИ ΖΛΑ
 ΑΠΟΣΤΡΕΨΟΝ ΔΕ Σὸν πόδα Pr4,27 Grig Lobk Orb, sim.
 68v1Les; ΒΣΤΑЖИИХЪ ΝΑ ΤΑ **ВЗЗВРАТИТЬ** ΓКОСПΟΔЪ
 ΑΠΟΣΤΡΕΨΕΙ 39r4Les; **ВЗЗВРАТИ** ЯРОСЪТЪ ΤΒΟЖ Ω
 ΝΑΣΖ ΑΠΟΣΤΡΕΨΟΝ Τὸν θυμόν σου Ps84,5 Bon Pog
 Rdm Dĉn, sim. Ps77,38 Bon Pog Rdm Dĉn; ΝЖ ЯКО
 ЩЕДРЪ **ВЗЗВРАТИ** Ω ΛΪΒНОСТИ ΔΟΥΪШЖ ΚΛΑШЖ
 18a2Orb, **ВЗЗВРАТИВЪЗ** 19r14Zag ● *refl.* *се одврѣиѡ*,
се оїѡклони, *се оїѡкаже*; *отвратиться*, *от-*
ступиться, *отказаться*; *to turn away from*,
to divert from, to yield up; — *ἀποστρέφειν*: И
ВЗЗЗВРАТИ СΑ ΚΖЖΔΟ Ω ΠЖТИ СВОЕГО ΝΕΠΡΙ-
 ΪΖΝΙΝΖСКАГО ΑΠΕΪΣΤΡΕΨΑΝ Jon3,8 Grig Lobk Orb,
ВЗЗВРАТИХЖ СΑ Hlud; ЯКРОТИЛЪ ЕСИ ВЕСЪ ΓНЪВΖ
 ΤΒΟИ **ВЗЗЗВРАТИЛЪ СΑ** ЕСИ Ω ΓНЪΒΑ ЯРОСТИ
 ΤΒΟΕЖ ΑΠΕΪΣΤΡΕΨΑΣ ΑΠὸ ὀργῆς θυμοῦ σου Ps84,4
 Bon Pog Dĉn, **ВЗЗЗВРАТИЛЪ** ЕСИ Ω ΓНЪΒΑ Rdm;

ПОСЛА БЛАГОУСЛОВИТИ ВЪ ЕГДА **ВЪЗВРАТИТЬ СЯ** КОЖДО $\bar{\omega}$ ЗЛОБЪ СВОИХЪ ἀποστρέφειν A3,26 Karp] ВЪЗВРАЩАТИ СЯ Str Vran — Cf. ВЪЗВРАЩАТИ sub 3, ОТЗВРАТИТИ

Notae: ВЪЗВРАТИТИ pro ВЪЗДРАСТИТИ: И ДАМЪ НА ВЪИ ЖИЛЪИ И **ВЪЗЗВРАЩЪ** НА ВАСЪ ПЛЪТИ ἀνάξω Ez37,6 Grig] ВЪЗРАЩЪ Lobk Orb, ВЪЗДРАЩЪ Hlud; И **ВЪЗВРАЩЪ** ТА ЗАЛО И ПОЛОЖЪ ТА ВЪ ЖЪЫКЪИ αὐξανῶ σε Gn17,6 Lobk(bis)] ВЪЗРАЩЪ ТА Orb Vtš, ВЪЗВРАЩАЖ (sic) ТА Hlud, om. Grig; И ПРИЗРА НА ВАСЪ И БЛАГОУСЛОВЕА ВЪИ И **ВЪЗВРАЩЪ** ВАСЪ И ОУМНОЖЪ ВЪИ αὐξανῶ ὑμῶς Lv26,9 Lobk] ВЪЗРАЩΟΥ ВЪИ Vtš; ТОУ **ВЪЗВРАЩЪ** РОГЪ ДАВЫДАУ ВЪЗ ἔξανατελῶ Ps131,17 Bon Rdm Dĉn] ВЪЗДРАЩЪ Pog KSM СП

ВЪЗВРАЩАТИ, ВЪЗВРАЩАТИ СЯ, -ЩАЖ (СА), -ЩАЕТЪ (СА) ipf.

Evang Slep Str Vran Karp Verk Psalt comPsalt Grig Lobk Triod Vtš Stan Les Krn

1. врака (νειπίω), возврака; возвращать; to return (sth); – ἀποτίνειν: ЗАЕМЪЛЕТЪ ГРѢШЪИ И НЕ **ВЪЗЗВРАЩАЕТЪ** ПРАВЕДЪИЖЕ МИЛОУЕТЪ И ДАЕТЪ οὐκ ἀποτείσει Ps36,21 Bon Rdm Dĉn] НЕ ВЪЗРАТИТЪ Pog • *fig.* ПРОЗРАЩЕ ПРОРОУЦИ СВѢАТИ ПОСЛѢДОУЩЕ СПОДОБИТЕ **ВЪЗВРАЩАЩЕ** МЪДРЫМЪ БЛАГОСРДНЕ ἐπιποθύντες 176r20Hlud • *refl. ce врака; возвращаться; to be coming back;* – **ὑποστρέφειν, ἐπανάγειν, ἀναστρέφειν, ἀποστρέφειν; γυρίζω** (Krn): ВТРО ЖЕ **ВЪЗВРАЩАА СЯ** КСОУС ВЪ ГРАДЪ ВЪЗЪАЛКА ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν Mt21,18 Mkd Krp45v20 et Krp115v16] ВЪЗВРАЩЪ СЯ Dbj Rad(bis) Krp45r3 Krat; СКОУАВЪШИМЪ ДЪНИИ И **ВЪЗВРАЩАЖИМ СЯ** ИМЪ ОСТА ОТРОКЪ ВЪ ἱερουσαλѣмѣ ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοῦς L2,43 Krat Krp Mkd, **ВЪЗВРАЩЕМЪ СЯ** (sic. pro ВЪЗВРАЩАЖЕМЪ СЯ) Dbm, **ВЪЗВРАЩАЩЕ** ЖЕ СЯ Dbj; ЕЖЕ СРѢТЬ АБРААМА **ВЪЗВРАЩАЩА СЯ** $\bar{\omega}$ СЪУТЪ ЦѢСАУРСКА И БЛАГОУСЛОВИ ЕГО ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς Hb7,1 Karp] ВРАЩАЩА СЯ Slep; ПРИНАТЬ БЫВЪ ЦѢСАУРЕМЪ И СВѢЩЕННЫМЪ СЪСЪДЪИ ПРИЕМЪ **ВЪЗВРАЩАШЕ СЯ** КЪ ХЕРСОНОУ 159v21Stan; ИДИ **ВЪЗВРАЩАН СЯ** ВЪ

ПЖТЪ СВОИ И ПРИДЕШИ ВЪ ПЖТЪ ПОУСТЪИНА ДАМАСКОВЪ ἀνάστρεφε 3Rg19,15 Grig] ВЪЗВРАТИ СЯ Hlud Vtš, om. Lobk; ПОЕМЪ КОУДАКА **ВЪЗВРАЩАЖИМ СЯ** НАМЪ ВЪ ЦРЪКОВЪ ВЛАЗИМЪ 155d36Orb; ОУСЫНЕННИА ИСПАДОХЪ ВЛАДНЫ АЗЪ РАБОЛѢПНО ЖЕ СЪ СВИННИАМИ ЖИРЪЖ И НИ ТѢХЪЖЕ ПИЩЪ НЕ НАСЫЩАЖ СЯ **ВЪЗВРАЩАЖ СЯ** К ТЕБѢ УТЦЪ МНѢЛОУСРДЪ $\bar{\omega}$ НЖДЪЖЕ ИЗЫДЪ ЗЛѢ ВБРАЩЪ СЯ ДОБРѢ ПОКАЯНИЕМЪ 35v20Bit 3r24Zag 7c20Orb et 75b27Orb, **ВЪЗВРАЩАЖ** (СА in lac.) 41v33Saf; ТОЛИКО БѢ СТРАШНЪ СВѢТЫ ТЪИ НА ВРАСѢХЪ ЕГО ЯКО НЕ ДА ВЪИ ЕГО ХОТѢЛИ ВИДѢТИ ВРАСЫ ЕГО ВѢЖАХОУ НЪ ТЪУЮ АЩЕ И ХОТѢХЪ СЛЫШАТИ ИМѢ ЕГО АБІЕ ВЪСИ **ВЪЗВРАЩАХЪ СЕ** ВЪСПЕТЪ $\bar{\omega}$ СТРАХЪ ЕГО ἐγύριζαν εἰς τὰ ὀπίσω 251v10Krn; ДОНДЕЖЕ **ВЪЗВРАЩАЕШИ СЯ** ВЪ ЗЕМА $\bar{\omega}$ НЕАЖЕ ЕСИ ВЪЗАТЬ ἕως τοῦ ἀποστρέφαι σε εἰς τὴν γῆν Gn3,19 Lobk] ВЪРАТИТИ СЯ Grig, ВЪЗВРАТИШИ СЯ Orb • *ptc.-adj.* **НЕВЪЗВРАЩААИ СЯ** ОД КОЈ НЕМА ВРАКАНЕ; *безвозвратный; irreversible;* – : УТИДЖЪТЬ ВЪ УШЕСТВІЕ **НЕВЪЗВРАЩАЩЕ СЯ** И НЕ ИМАЩЕЕ КОНЦА ἀποδηοῦσιν ἀποδημίαν ἐπιστροφὴν μὴ ἔχουσαν 308r22Les; ВЪ ПОСЛѢДНЕЕ ТО РАЗЛЖУЕНІЕ И ВЪВОЖДЕНІЕ **НЕВЪЗВРАЩАЩЕ СЯ** 278r9Les — Cf. ВРАЩАТИ (СА) sub 2, ВЪЗВРАТИТИ sub 1

2. сврѣува, врѣи (во обраїна насока), насочува наназад; *обращать, направлять; to turn back, to turn (the other way around), to direct (back); – ἐπιστρέφειν:* ПРАЩАТИ ГРѢШЪИЖ СИЛЪИЖ ЕСТЪ И **ВЪЗВРАЩАТИ** НА ПЖТЪ ПОКАЯНИА ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὴν ὁδὸν comPs24,8 Bon Pog • *refl. ce врѣи назад, ce насочува* во обраїна насока, *ce врака* кон неиπίω; *поворачиваться, обращаться, превращаться; to be turning back, to head the other way around, to return towards sth;* – **ἐπιστρέφειν, στρέφεσθαι:** ЯКО **ВЪЗВРАЩАЕТЕ СЯ** ПАКЫ НА НЕМОЩНЫА И ХОУДЫЖ СЪСТ(АВЫ) ИМЪЖЕ ПАКЫ СЪВЫШЕ РАБОТАТИ ХОЩЕТ(Е) ἐπιστρέφετε G4,9 Karp Slep; ЯКО **ВЪЗВРАЩАЕТЕ СЯ** ВЪСПАТЬ И ПАКЫ ПЕУЕТЕ СЯ ТВОРИТИ ПОГАНЬСКАА ПѠС СТРЕФЕТАΙ ΤΙΣ ΕἰΣ ΤΑ ὀπίσω 189r15Les; ВѢЖИ ЯКО И ЛОТЬ СОДОМА И ГОМОРА НЕУТИВАГО ЗАПАЛЕННА НЕ **ВЪЗВРАЩАН**

СА ВЪСПАТЬ ДА НЕ БЪДЕШИ СТАПЪ СЛАНЪ ΜΗ στραφῆς εἰς τὰ ὀπίσω 61v9Hlud 121v26Zag 133c16Orb; ЯКО ДА ТЖГОЖ ДРЪЖИМИ ПРИДЖЪТЪ ВЪ ПОКАЯНИЕ КОЛЪКРАТЪ БО ВРАГЪ ДРЪЖИМИ ГЪБЛЪБАХЪ НЪ И ТАКО НЕ **ВЪЗВРАЩААХЪ СА** ἐπεστρέφοντο comPs105,42 Bon Pog; НИ МНОЖСТВОУ БО ГНЪВА БОЖИИ ОУСТРАШАЕТЪ СЖ И **ВЪЗВРАЩАЕТЪ** ΓΡῚШΝЪΙ ΚΑΙ ἐπιστρέφει ὁ ἁμαρτωλός comPs9,25 BonΠ **ВЪЗВЪЩАЕТЪ** (per err.) Pog — Cf. ВЪЗВРАТИТИ sub 2

3. **ὀδвраща, οἰκλονува, οἰκπρῆнува од нешпѡ; отвращать; to turn away, to divert, to force apart from sth; — ἀποστρέφειν:** ВЪСКЖЖ **ВЪЗВРАЩАЮШИ** ϚЖЖ ТВОЖ И ДЕСНИЦЖ ТВОЖ Ω СРЪДЪИ ЯДРЪ ТВОИХЪ ДО КОНЦА ἀποστρέφεις τὴν χεῖρά σου Ps73,11 Bon Pog ДѢН ● **refl. се одвраща од нешпѡ, се ойкажува; отвращаться; to turn away from, to yield up; — ἀποστρέφειν; μεταγυρίζω** (Krn): БЛАГОСЛОВИ ВАС ВЪНЕГДА **ВЪЗВРАЩАТИ СА** КОМЪЖДО Ω ЗЛОБЪ СВОИХЪ ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηρῶν ὁμῶν A3,26 Vran StrΠ **ЕГДА** ВЪЗВРАТИТИ СА Карп; И ТАКО СЪТВОРИ ИСПИТЪЕ ЕГО И ЗРЕ ЕГО ЯКО ПРОУЕЕ НЕ **ВЪЗВРАЩАЕТ СЕ** ОУМИШЛЕНІА НХЪ ПОВЕЛЪ ДА ПОЛОЖЕТЪ НХЪ ВЪ ЕДИНΩМЪ ПОЛЪ И ДА ОСТАВЕТЪ НА ТЪХЪ ЕДИНОВО ЛЪВА ΑΛΥΝΑ δὲν μεταγυρίζουν 262r23Krn — Cf. ВЪЗВРАТИТИ sub 3, ОТВРАЩАТИ, ОТЪМЪТАТИ

Notae: ВЪЗВРАЩАТИ pro ВЪЗДРАЩАТИ: ТРЪНІЕ И ВЪЗЪЦЪ **ВЪЗВРАЩАЕТЪ** ΖΕΜΛΙΑ ἀνατελεῖ 82v8Krn; ЯКО КЕВЪСА НЕ **ВЪЗВРАЩАЕТЪ** ΝЪ ЕЛИКО БЫСЪТЪ Ω НАУЕЛА ПОВЕЛЕНІЕМЪ БОЖІЕМЪ ТОЛИКО ЕСЪТЪ ВЪСЕГДА δὲν αὐξάνεται 124v17Krn; — pro ВЪЗДРАСТИТИ: ЯКО ΩЦА МНОГИМЪ ЖЪКОМЪ ПОЛОЖИХЪ ТА **ВЪЗВРАЩАЖ** ТА ЗАЛО И ПОЛОЖА ТА ВЪ ЖЪКОМЪ ЦАРИЕ ИС ТЕБЕ ИЗЫДЪТЪ Αὐξανῶ σε Gn17,6 HludΠ **ВЪЗВРАЩАЖ** (sic) ТА Lobk(bis). ВЪЗВРАЩАЖ ТА Orb Vtš, om. Grig

KSM

СП

ВЪЗВРАЩЕНИЕ, -НІА П.

kalVerk comPsalt Grig Lobk parOrb Zag Šaf Les Krn

1. **враќање (од некаде); возвращение, возврат; coming back (from somewhere); — ἐπάνοδος, ἀναστροφή; γύρισμα** (Krn): ПО

ВЪЗВРАЩЕНИЕ ЕЖЕ ИЗ ΒΑΒΥΛΟΝΑ μετὰ τὴν ἐπάνοδον comPs95,tit Bon Pog; УТЪШИШЪ БО СА ЗЪЛО ВЪЗВРАТИВШЕ ЛЮДИЕ ИЗ ΒΑΒΙΛΟΝΑ ТАКО И ЛЮДИЕ ЖЪЗЪУЗЪСТИИ ВЪЗРАДОВАШЪ СА Ω **ВЪЗВРАЩЕНИЕ** ВЪРНЪМЪ ἐπὶ τῇ ἐλάνοδῳ τῆς πίστεως comPs125,1 Bon Pog; СЛЫШИТЕ ЛЮБИМИЦИ КАКО БЫСЪТЪ **ВЪЗВРАЩЕНИЕ** ЕГО СВЕТЪ ЖЕ ХОТЪШЕ ВЪЗВРАТИТИ СЕ ВЪ ΩУЗСТВО СВОЕ ПОНДЕ ВЪ ПРИСТАНИЩЕ εἰς τὸ γύρισμά του 269r18Krn; ВЪЗВРАТИШЕ СЪ ПОНТИ ВЪСПЪТЪ ВЪ РИМЪ И ВЪ **ВЪЗВРАЩЕНИЕ** ПРИЛЪУИ СЕ И ОУМРЕТЪ ЦАРЬ ТРАИАНЪ εἰς τὸ γύρισμα 261v22Krn; ДА НЕ ПОМРЪКНЕТЪ ОУИ ЯКОВОУ ЯХИИ МОЕГО **ВЪЗВРАЩЕНИЕ** ЕЖЕ КЪ НЕМОУ τὴν εἴσοδόν μου 257r8Les; ГЛАГОЛЪЕТЪ ОУВО И УЮВЪСТВЪНААГО ИЕРΟΥСАЛЪИМА ΖΑΝΕ ΜΝΟΓΟ ΠΟСТΡΑΔΑ КЪ **ВЪЗВРАЩЕНИЮ** πρὸς ἐπιστροφήν comDn3,28/Ct Pog, КЪ **ВЪЗВЪШТЕНИЮ** (sic, per err.) Bon

2. **ВЪЗВРАЩЕНИЕ МОЩЕМЪ term. theol. враќање, пренесување на мошпѡ; возвращение, перенесение мощей; returning, translation of relics; — ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου, τῶν λειψάνων:** ПАМЕТЪ **ВЪЗВРАЩЕНИЕ МОЩЕМЪ** СВЕТАГО ΙΩΑΝΝΑ ΖЛАТОУСТАГО ΜΗΜΗ ΤΗΣ ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου 83v11VerkΠ **ΩВРЪТЕННЕ** 101v2Ohr; ПРЪНЕСЕНИЕ 154v23Krp 122v31Karп; **ВЪЗВРАЩЕНИЕ МОЩЕМЪ** СВЕТАГО ИГНАТИА ΜΗΜΗ ΤΗΣ ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων 83v15VerkΠ **ΩВРЪТЕННЕ** 101v5Ohr; ПРЪНЕСЕНИЕ 154v27Krp — ЕХН

3. **враќање, насоченосѡ (кон некоѡ, нешпѡ); обращение к кому-л., возврат к чему-л.; turning back, tendency (towards sb, sth); — ἀποστροφή, ἀναστροφή:** МНОЖ ОУМНОЖ ПЕУЪЛИ ТВОА И ВЪЗДЪИХАННЕ ТВОЕ ВЪ ПЕУЪЛЕХЪ РОДИШИ УДА И К МЖОУ ТВОЕМЪ **ВЪЗВРАЩЕНИЕ** ТВОЕ И ТЪ ТОБОА ΩБЛАДАЕТЪ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἢ ἀποστροφή σου Gn3,16 Grig Lobk Orb; АЩЕ НЕ ПРАВО РАСМОТРИШИ СЪГРЪШИЛЪ ЕСИ ПРЪМЪУИ К ТЕБЪ **ВЪЗВРАЩЕНИЕ**—Е—МЪ И ТЪИ ΩБЛАДЕШИ ΙМЪ πρὸς σέ ἢ ἀποστροφή αὐτοῦ Gn4,7 Grig Lobk Orb ● **fig.** НЕДОВОЛЪНИ БО БЫШЪ Ω РАСПАТИ И УМРЪЩВЕННИ НЖ И ВСКРСЕНІЕ ΩКЛЕВЕТАВАТИ НАУЖИЖ ТАКОВАА БО СЪГРЪШЪШИМЪ УЖЕ КЪ

ПРАВДѢ ИСПРАВЛЕНО КЕСТЪ **ВЗЗВРАЩЕНИЕ** εὐθετός ἐστιν ἐπάνοδος comPs68,28 Bon Pog

4. *одвращање, оѡкажување; отвращение, отказывание; turning away, cancelation; – ἀναστροφή, καταστροφή*: κβινη̄ наста врѣма сѡвѣтѣго посѣта добрѣ во **ВЗЗВРАЩЕНИЕ** в сѣдѣхъ и въ тварехъ (sic, pro сварехъ) не постите са ἐναρξόμεθα ταύτης ἐν καλαῖς ἀναστροφῆς 29r10Zag, в добрѣ **ВЗВРАЩЕНИ** 6r21ŠafI в добрѣ неразвращени 27c15Orb; еже бо прѣти са и своему помыслоу послѣдовати знаменіе кестъ на **ВЗЗВРАЩЕНИЕ** καταστροφῆς 9v4Les – ЕХН — Cf. ОТЗВРАЩЕНИЕ KSM СП

ВЗЗВРѢЩИ, -ВРЗГЖ, -ВРЗЖЕТЪ pf.

Dbj Rad Mkd Slep Psalt comPog Les

фрли, нафрли; бросить, накинуть; to throw, to cover; – ἐπιρρίπτειν, βάλλειν, ἐπιβάλλειν: **ВЪЗЪРЪГШЕ** ризы свои на жарѣе въсадиша коу҃са ἐπιρίψαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια L19,35 Rad DbjI вѣзложиш Dbm Krat; приде врагъ съ привѣдѣніемъ народа многа и **ВЪЗЪРЪГОШЖ** мнѣхъ на келии его ажа влѣкѣше к себѣ въпѣахъ καὶ τῷ δοκεῖν βάλλουσιν εἰς τὴν κέλλαν σχοινία 107v15Les • *fig. исфрли, оѡфрли; выбросить, извергнуть; to throw away, to cast; – ἐκβάλλειν*: **ВЪЗЪВРЪЖЕ** слова моя въспаткъ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου Ps49,17 RdmI изверже Bon Pog, ѡврже Dĕn • *fig. ѡпрефрли (neimīo на некоѡо); перенести, возложить; to pass sth on to sb; – ἐπιρρίπτειν*: **ВЗЗВРЪЗЖИ** на господа пегалз свои и тои та прѣпитѣѣтъ ἐπίρριπον ἐπὶ κύριον Ps54,23 Bon, **ВЗЗВРЪЗЖИ** Pog Rdm Dĕn; вѣсѣкоу пегалз **ВЗЗВРЪЗГШЕ** на нз ἐπιρίψαντες IP5,7 Slep — Cf. ВРѢЩИ¹ sub 1, ВЗВРѢЩИ sub 1, ВЗЗДВИГНѢТИ, ВЗЗЛОЖИТИ, ИЗВРѢЩИ, ОТВРѢЩИ

♦ ВЗЗВРѢЩИ жрѣбна v. жрѣбни ♦

KSM

СП

ВЗЗВЗІСІТІ, **ВЗЗВЗІСІТІ СА**,

-ВЗІШЖ (СА), -ВЗІСІТЪ (СА) pf.

comPsalt parHlud parVtš Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Km

1. *издиѣне, воздиѣне, возвиши; поднять, повысить, возвысить; to uplift, to rise above;*

– *μετεωρίζειν, πτεροῦν*: ѡ кореніе влѣагаго влѣагъ прозѣе плоды ѡ младѣнѣства свещени сѣмешн влѣагостине же млѣкѡмкъ пѣнтѣв се и на каменіи тѣло **ВЪЗВІСІТЬ** къ вогъ же прѣвъзнесѣ мисль невѣсноу създа добродѣтели лѣствичъ 5b29Vtš • *fig. аще видить вторын прѣваго јако възмогль кестъ* **ВЪЗВІСІТІ** дѡушж на наметаніе ѡуное тогда прѣидеть съвѣтоу ж грѣхъ плѣти ж съдѣлавъ ѡти κατίσχυσε μετεωρῆσαι τὴν ψυχὴν πρὸς τὸ ρέμβεσθαι 56r12Les; непрѣстанно ж молитво ж вѣдрзжаннемъ добрымъ **ВЪЗВІСІМЪ** дѡушж на вожни ж любовз птерѡсѡмем τὰς ψυχὰς 68r2ŠafI вперимъ 86r1Zag 104a35Orb 29r14Hlud; оумъ свои на высотъ **ВЪЗВІСІ** вожъствѣнжж тѣмъ ѡудесы дѣтѣлима ѡбогати са стльпъ бысѣтъ свѣтоверазенъ вса просвѣщаа 256r4Stan; — pro αὐξάνω: тзи прѣвѣтѣе наше ѡправды тзи авраама **ВЪЗВІСІ** тзи исаака оумнѡжи тзи іакѡва распротраны ты мѡу҃сеа сѣхраны ѡ рѣкы фараѡнитѣскыѣ αὐξήσε 47r7Km • *fig. возвеличи, вознесе; возвеличить, превознести; to extol, to glorify; – ὑψοῦν*: тз **ВЪЗВІСІ** рѡдѣ нашъ тз вѣзвелнѣи мнѡжѣство іуденское ѡψѡсе 47v2Km; въ влѣагословлены **ВЪЗВІСІТ СЕ** градѣ ἐν εὐλογία εὐθειῶν ὑψοθήσεται πόλις Pr11,11 Vtš54b20I вѣзнесет са Lobk Orb Hlud Vtš74c17 et Vtš103b15; се разоумѣеть отрокъ мои вѣнесѣт са и прославит са и **ВЪЗВІСІТ СА** сало ѡψοθήσεται Is52,13 HludI оувзиситъ са Grig Lobk Orb

♦ **ВЪЗВІСІТІ ГЛАСЪ** ѡодиѣне ѣлас, *воскликне; усилить голос, воскликнуть; to lift up one's voice, to cry out; – :* гласы свои **ВЪЗВІСІТЬ** роу҃ками же въсплещѡтъ въ славоу сыхъ прославльшаго те вогъа 35d18Vtš; **ВЪЗВІСІ** гласѣ въ истинѡу сѣѡне вожъствѣни граде и проповѣдѣи ѡѣцъ вожъствѣноу память съ авраамѡмкъ исакомкъ іакѡѡмкъ 85a30Vtš – ЕХН — Cf. ВЪЗГЛАСІТІ sub 1 ♦ v. etiam ГЛАСЪ

2. *refl. fig. се издиѣне, се воздиѣне; подняться; to rise above; – ὑψοῦσθαι, ἐπαίρεσθαι, πτεροῦν, ἀναπτεροῦν*: ἀποστολι

и вси свѣтїи ти зѣло ѿ земзнааго житїи
 ВЗЗВЗІСА СА СІРѢУЗ **ВЗЗВЗІСІШЖ СА** ἐπλήθησαν
 τουτέστιν ὑψώθησαν comPs46,10 Bon Pog; ПАУЕ
 СЕРАФІМЬ **ВЗЗВЗІСІ СА** ροδησι цѣсарѣ хрїстѣ
 ὑπὲρ γὰρ τὰ Σεραφίμ ὑψώθης 57v18HudП выше во
 СЕРАФІМА ВЗНЕСЕ СА 93v16Bit 115v12Zag 95v23Šaf
 128b20Orb; ПОСТОМЪ ДѠУХѠВНОМЪ **ВЗЗВЗІСІМЬ СА**
 НА КЕВѢСА Πτερώσωμεν πρὸς οὐρανόν 18r14ŠafП
 ВЪПЕРИМ СА 48b11Orb; ВѢРОЖ СВРЗШЕНОЖ
ВЗЗВЗІСІТИ СА ВСИ ПОТЬШИМЬ СА ДА ЗЕМНЖЖ
 ПИШЖ ЖИТЕНСКЖЖ ВЗНЕНАВИДИМЪ НЕВѢСНЖЖ
 ПОЛЮУИМЪЖ ЖИЗНЬ ἀναπερῶσαι πάντες σπουδᾶσωμεν
 19v15ŠafП ВѢРОЖ СВРШЕНИЕ ВПЕРИТЬСЬ СА
 44v12Zag; ДИАВОЛА ЯКО **ВЗЗВЗІСІВЗША СА** НА
 БОГѠА СІОНЪ ВО **ВЗЗВЗІСІВЗ СА** СКАЗАЕТЪ СА
 κατὰ τοῦ θεοῦ ἐπλημένον Σιών γὰρ ἐπλημένος
 comPs135,19 Bon Pog ● *fig. ce возвишии, се
 возгордее; возвыситься, превознеситься; to
 extol, to boast about; – συναπάγεσθαι*: аще во
 виннож дѣло не придетъ въ дѠушж ѱюждин
 помысль и **ВЗЗВЗІСІТ СА** ѱловѣкъ помысломъ
 или сребролюбнемъ и тыщеславїемъ или смѣхомъ
 συναπαχθῆ 29r22Les; ПОУЕТЕНЫ БЫСЪТЪ И ПРИЖТЕНЬ
 МЖДРОЛЮБЕНО ѿ цѣсарѣ и ѿ патрїарха и
ВЗЗВЗІСІВЪ СА ѿ грѣдына дасътъ ѱпитимїж
 свѣтѠМОУ МИНѢ НЕ СЛОУЖИТИ 315v2Stan

Cf. ВЗЗВЕЛИЧИТИ, ВЗЗВЕСТИ, ВЗЗВЗІШАТИ,
 ВЗЗДВИГНЖТИ sub I, ВЗЗНЕСТИ, ВЗПЕРИТИ,
 ОУВЗІСІТИ

KSM

СП

ВЗЗВЗІШАТИ, ВЗЗВЗІШАТИ СА,

-ШАЖ (СА), -ШАЕТЪ (СА) ipf.

comPsalt Šaf trOrb Vtš typVtš Les Krm

1. *издиѡа, возвишува; поднимать,
 возвышать; to rise, to extol; – ἐξεγείρειν*: о
 дивное ѱюдо дрѣво **ВЗЗВЗІШАЕМО** НА НЕМЖЕ
 ХРІСТЪ ЦѠРЬ ВОЛЕЖ РАСПАТ СА 83c7Orb; НА
 КОЛѢСНИЦѠУ ОГНЬНОЮЮ ВЗСѢЛЬ ЈЕСИ НА ВИСѠТОУ
ВЗЗВЗІШАЕМЪ 201b7Vtš; НА ГОРАХЪ ПРѢСВѠТЫХЪ
 ВИДѢШЖ ТА **ВЗЗВЗІШАЕМА** ХРІСТЪЕ БОЖЪЕ ВЪ
 СНАНИЕ СЛАВІ УШЪУЖ 149r16Šaf ● *fig. БОЖСТВО
 ВЗЗВЗІШАЖ* ѱЛОВѢКА ЯКО СЛАВА БОЖИА ἢ
 θεότης ἐξεγείρουσα τὸν ἄνθρωπον comPs56,9 PogП

ВЗЗДВИЖЖЩЕ Bon — Cf. ВЗЗДВИЖАТИ, ВЗЗ-
 ДВЕНСАТИ sub I ♦ **ВЗЗВЗІШАТИ (ГЛАСОМЪ)**
*ἰδοδιᾶ ἱλας, воскликнува; усилить голос,
 восклицать; to lift up one's voice, to cry out; –*
 ТЫ КЪРНИА НЕ К ТОМОУ ВЪ НАДЕЖДАХЪ НЪ ВЕЩІЮ
 ПРѠРѠУЕ ПРѠНАРЕУЕѠНІА ИСПЛННАЕМАА СВОА
 ЗРЕ **ВЗЗВЗІШАЕШИ** БЛАГОСЛОВЕѠНЬ БОЖЪЕ ѿЦЬ
 КѠШИХЪ 153c27Vtš; **ВЗЗВЗІШАЕТЪ** ЕКЛІСАРХЪ
 ГЛАСОМЪ 15c8Vtš – ЕХН — Cf. ВЗЗГЛАСОВАТИ,
 ВЗЗГЛАШАТИ sub I, ВЗПИТИ, ГЛАШАТИ ♦ v.
 etiam ГЛАСЪ

2. *refl. ce издиѡа; подниматься; to rise;
 – ὑψηλοῦσθαι*: ДЕМОНИ **ВЗЗВЗІШАЖТЪ СА** ЯКО
 ГОРЗИ НИЗѢЖТЪ ЖЕ ЯКО ПОЛЕ ПРОСМРАЖДЕННА οἱ
 δαίμονες ὑψηλοῦνται comPs103,8 Bon, **ВЗЗВЗІШАЖТ
 СА** (sic) Pog ● *fig. ce возвишува, се гордее;
 возвышаться, превозноситься; to extol, to
 boast about; – ὑπερηφανεύεσθαι; ὑψώνω*
 (Krm): ОНИ СМѢРѢАХЖ СѠ АЗ ЖЕ ГРѢДОСТИЖ
ВЗЗВЗІШААХ СА СЕГО РАДИ ОНИ РАДѠУЖТ СА АЗ
 ЖЕ ПЛАУА СА ἐγὼ δὲ ὑπερηφανεύομην 229r16Les;
 ГДЕ ЛИЦЕ ИЗМИВЕННОЕ И ПОМАЗАННОЕ ОЛѢ
 ПОТЪМНИ СЕ ОЛѢ СЪТРЬ СЕ ГДЕ ГРЪЛО ИДЕЖЕ
ВЗЗВЗІШАШЕ ѿ КИУЕНІЕМЪ ТѢЛЕСНЫМЪ ОЛѢ
 ИСТЛѢ ПОῦ ὁ λαϊκὸς ὄπου ὑψόνετο 203r23Krm – ЕХН
 — Cf. ВЗЗНАШАТИ СА sub I

Cf. ВЗЗНОСИТИ, ВЗЗВЗІСИТИ, ВЗІСИТИ

SM

СП

ВЗЗВЗІШЕНІЕ, -НІА П.

Vtš Stan

*надменосї, надуеносї; надменность,
 высокомерие; pride, haughtiness; –*: АВВАКОУМЪ
 ПРОВИДѢ ГОРИ ЗЛІЕ И ХЛМНИ СЪКРОУШАЮЩА
 ВЪЗНОШЕНІЕМЪ ЛѠУКАВАГО И БѢСОВСКАА
ВЗЗВЗІШЕНІА 83b11Vtš; ШЕДЪ ВЪ МОНОСТЫРЬ И
 БЫСЪТЪ МНИХЪ СМѢРЕНЬ ЯКО **ВЗЗВЗІШЕНІА**
 БѢСОВСКАА НИЗЛОЖИВЪ 224r6Stan; ОУНИУЖЕНА
 БЫСЪТЪ ДОБРОДѢТѢЛЬ И ИЗВОЛЕНО БЫСЪТЪ
 ЛИЦЕМѢРИЕ И ПОУТЕНО БЫСЪТЪ **ВЗЗВЗІШЕНІЕ**
 ПРОМРЪЗЕ СМѢРЕНИЕ 207v5Stan – ЕХН — Cf.
 ВЕЛИУАВЪ (ВЕЛИУАВАА СЛАВА), ВЕЛИУАНИЕ,
 ГРЪДОСТЬ, ГРЪДЗИНИ, ТЪЩЕСЛАВІЕ

KSM

СП

ТА ИСѢТЬ ЗЛѢ ἀπαγγέλλει σοι 51v19Les; ωСТАВНШЖ
ВСА И ВЪЗЫДОШЖ НА ГОРЖ НѢКЖНА ПОСТАЩЕ И
МКОЛЩЕ СА **ВЪЗВѢЩЕНЫ** же **БЫШЖ** И ТЫНА И
ПРѢДСТАШЖ КНА ЗОУ ДИΩΚΛΗΤΗΑΝΟΥ 181r23Stan

2. **объяви, најави, разгласи; объявить, провозгласить, разгласить; to make known, to announce, to proclaim; – ἀπαγγέλλειν, ἀναγγέλλειν, ἐξαγγέλλειν, διαγγέλλειν, διηγεῖσθαι, δηλοῦν, βεβαιούν; παραγγέλλω** (Krn): ПОЛОЖЖ ДОУХЪ МОИ НА НЕМЪ И СЖДЪ АЗЫКОМЪ **ВЪЗВѢСТИТ** κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ Mt12,18 Rad Jov Krp Mkd, **ВЗЗВѢСТЯТЬ** Dbj; и **ВЗЗВѢСТАТЪ** νεκρῶσα πρᾶξᾶς ἐγὼ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην Ps49,6 Bon Pog Rdm Dēn; ТОГДА ЗВѢЗДА ВЛХВОМЪ **ВЪЗВѢСТИ** κβηνηа же ТЕ МИРОВИ ПОКАЗА ВПЛЪТНЕН СЕ ПАКИ ГРЕДН **ЯВѢ** 107a27Vtš; да **ВЪЗВѢСТИТЬ СА** ВЪ ВСЕМЪ МИРѢ СИЛА МОѢ ὅπως διαγγελεῖ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ R9,17 Karp Slep; ПОВѢМЪ ЯЖЕ ω ΧΡΙΣΤῶѢ ВѢМ И **ВЗЗВѢСТИХЪ** провззгласивз ПСЛОУШАН же ВЗИХЪ ЯКО ВСѢ СЪВЪИШЖ СА ВЪ ВРѢМА СВОЕ ἀπὴγγεῖλα comPs54,18 Bon Pog; и РЕУ«Е» ИМЪ ЯКО ДА ШЗДШЕ ВЪ МИРѢ ВЪСЪ ДА ПРОПОВѢДИ СЕ (sic) СЛОВЕСА ЕЖЕ ВАМЪ РЕΚΩХЪ» ДА КРЪЩАЕТЕ ВЪ ИМѢ ОТЬЦА И СЫНА И СВѢАТ«А»ГО ДΟΥХА И ДА **ВЗЗВѢСТИТЕ** елика ВАМЪ РЕХЪ νὰ τοὺς παραγγέλλετε 128v26Krn; ЯЖЕ **ВЪЗВѢЩЕНА** МИ **БЫШЖ** ДΟΥХОМЪ СВѢАТЫМЪ ВСѢ МИ ПОДОБАЕТЪ СКАЗАТИ ἀνηγγέθη 234r19Les; АГГ«Е»ЛА СВОЕГО ПОСЛА КЪ ПРАВЕДНИКОМА ИΩΑΚΙΜΟΥ И АННѢ ИЗ НЕЮЖЕ ХОТѢ ПРОИЗЫТИ ПЛЪТСТѢИ ΜΑΤ«Ε»РН ЮГО И ПРОВЪЗВѢСТИ ЗАУАТИЕ ЮА БЕСУАДНѢИ И НЕПЛОДНѢИ **ВЪЗВѢСТИТЬ** Δ«Ф»В«Н»ЦЖ РОЖДѢСТВО 82r5Stan; Ѡ ВРАНИ ВЪЗВРАЩЬШОУ СА ЮЖЕ НА ЮФИОПЪ И ХОТАЩОУ ПОВѢДЫ РАДИ ЖРѢТИ ИДОЛОМЪ **ВЪЗВѢСТИШЖ** ВСЖДОУ ЮЖЕ СЫНИТИ СА ВСѢМЪ НА ПОКЛОНЕНИЕ ИДОЛОМЪ 99r16Stan; ΧΡΙΣΤΟΣЪ НА КРЪСТА ТАКО ВЪЗЗГЛАСИ ΥΛΟΒΨΥΖСКААГО РАДИ СЪΠ«Α»СЕНИА И ДА **ВЗЗВѢСТІТЪ** БΥΛΟΒΨΥΕНИЕ ЯКО ВЪ ГРѢСѢ СЪΙ ἵνα βεβαιώση comPs21,2 Bon Pog ♦ **ПРѢЖДЕ ВЪЗВѢСТИТИ** ἰорано **најави, иреѡскаже; презде возвестить, предсказать; to announce in advance, to anticipate;**

– **προεπαγγέλλειν:** да ПРѢЖДЕ ПРИДЖТ КЪ ВАМЪ И ПРѢЖДЕ ОУГОТОВАТЬ И **ПРѢЖЕ ВЪЗВѢЩЕНОЕ** БЛАГОВОЛЕНИЕ ВАШЕ τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν 2C9,5 Karp Slep

Notae: etiam pro ἐπίστασθαι et pro γινώσκειν: ВЪСТАВЪ ПЕТРЪ РЕУ«Е» К НМЪ МАЖИЕ И БРАТИЕ **ВЪЗВѢСТИТЕ** Ѡ ПРВЫХЪ Δ«Ф»НЕН ВЪ ВАСЪ» ИЗБРА ВКОГЪ ВСТИ МОИМИ СЛИШАТИ ΑΖΙΚΗ СЛОВО ΕΒ«Α»ΝΓ«Ε»ΛΗѢ ВѢРОВАТИ ὑμεῖς ἐπίστασθε A15,7 Str] ВЪИ ВѢСТЕ Ohr Slep Karp Verk; — и **ВЪЗВѢСТАТЬ** ВСИ ЕГИПТѢНЕ ЯКО АЗЪ ЕСМЪ Γ«Ο»СПΟΔЪ И СТЕОРИШЖ ТАКО γινώσονται Ex14,4 Orb] ЮВѢДАТЪ Grig Lobk, ΡΑΖΟΥΜѢЖТЬ Hlud

Cf. БЛАГОВѢСТИТИ, ВЪЗГЛАСИТИ sub 2, ИЗВѢСТИТИ, ИСПОВѢДѢТИ, ПОВѢДѢТИ, ПРОВЪЗВѢСТИТИ, ПРОПОВѢДѢТИ, ПРОРЕЩИ, ЯВНИТИ KSM СП

ВЪЗВѢСТОВАТИ, -ТОУЖ, -ТОУЕТЪ ipf.

Dbj Vtš

объявува, сооѡшѡува; объявлять, сообщать; to announce, to make known; – διαγγέλλειν: ТЪИ ЖЕ ШЕДЪ **ВЪЗВѢСТОУИ** ЦѢСАУРСТВЕНЕ В«О»ЖИЕ ΔΙΑΓΓΕΛΛΕ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ L9,60 Dbj] ВЪЗВѢЩѢИ Dbm Jov Rad Krp Krat Mkd; ИС ТЕВѢ СРЪДЪ«Ъ»ЦЕ НЕТЛѢНІА ωΡЖІЕ ПРОИДЕТЬ СІМЕШНЪ ВКОГОРОДНЦИ **ВЪЗВѢСТОУЕТЪ** НА КРЪСТѢ ВЪЗНРАЮЩИ СЫНА СИ ЕГОЖЕ ПОЕМЪ» 132b26Vtš – EXH — Cf. БЛАГОВѢСТИТИ, БЛАГОВѢСТВОВАТИ sub 1, БЛАГОВѢСТОВАТИ sub 1, БЛАГОВѢСТЪСТВОВАТИ, БЛАГОВѢЩАТИ sub 1, ВЪЗВѢСТИТИ, ВЪЗВѢЩАВАТИ, ВЪЗВѢЩАТИ, ВѢЩАТИ, ИЗВѢСТВОВАТИ, ИЗВѢСТОВАТИ, ИЗВѢЩАВАТИ, ИЗВѢЩАТИ, ИСПОВѢДАТИ, ПОВѢДАТИ, ПОВѢСТВОВАТИ, ПРОПОВѢДАТИ, ЯВЛѢТИ

0

СП

ВЪЗВѢТЬНИКЪ, -А m.

Karp

кривоклеѡник; клятвопреступник; perjurer; – ἀνδραποδιστής: БЛЖДОМЪ БЛЖДАШИМЪ СЪ МЖЖЬСКИМЪ ПОЛОМЪ **ВЪЗВѢТЬНИКОМЪ** ЛЪЖЕМЪ ПРѢСТЖПЛАШИМЪ КЛАТѢЖ НИУТО ЕЖЕ СПРОТИВ[И]ТЬ

ВЗЗВѢТЬНИКЪ

СА ΖΡΑΒΟΜΟΥ ΞΥΕΝНЮ ΠΡΟΤΙΒΑΤЬ СА ΠΟΡΝΟΙΣ, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις 1Т1,10 Karp] клеветъникомъ Slep – EXH — Cf. КЛЕВЕТЪНИКЪ

∅

СП

*ВЗЗВѢШЕНИЕ, -НІА п.

Zag

бесење, обесување; повешение; hanging;

– *ἀγχόνη*: οὐγγριζενне гадовомъ змерьшихъ пожръти змнемъ попрапи ѿ юдова и *ВЗЗВѢШЕНІѢ* (sic) искрънаго слоужъщихъ ти вѣрно покои ѣк пνιγμοῦ καὶ ἀγχόνης τοῦ πέλας 9r6Zag – EXH

SM

ЗР

ВЗЗВѢШАВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

comBon

извѣстѣува; возвѣщать; to inform; – δηλαδί

(pro 3. sg. praes.): лжкъ *ВЗЗВѢШАЕТ* прѣшениѣ вожне готово и стрѣлж прѣдлежащъ еже естъ ѡсжденіе на грѣшнзжъ то тѣзон δηλαδί ἢ ἀπειλή τοῦ θεοῦ ἔτοιμος καὶ τὸ βέλος ἐπικείμενον comPs7,14Bon – EXH — Cf. ВЗЗВѢСТОВАТИ, ВЗЗВѢШАТИ, ВѢСТИТИ, ВѢШАТИ, ИЗВѢСТВОВАТИ, ИЗВѢСТОВАТИ, ИЗВѢШАВАТИ, ИЗВѢШАТИ, ИСПОВѢДАТИ, ПОВѢДАТИ, ПОВѢСТВОВАТИ, ПРОПОВѢДАТИ, ЯВЛѢТИ

SM

СП

ВЗЗВѢШАТИ, -ШАЖ, -ШАЕТЪ ipf.

Evang Apost Psalt comPsalt Lobk parOrb parHlud parVtš Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Km

1. *σοοῦναι, извѣстѣува; сообщать, возвѣщать; to announce, to inform; – ἀπαγγέλλειν, ἀγγέλλειν, δηλοῦν, μηνύειν*: приде мариѣ магдалини *ВЗЗВѢШАЖШИ* оуѣеникомъ ѣко видѣ гѡсподѣ ἀγγέλουσα τοῖς μαθηταῖς J20,18 Dbm Dbj Jov Krp; *ВЗЗВѢШАЖ* слово свое никакѡвоу ѡправданнѣ и сждзѣзи свожъ кздранлю ἀπαγγέλλων τὸν λόγον αὐτοῦ τῷ Ἰακώβ Ps147,8 Bon Rdm Dčn, *ВЗЗВѢШАЕТЪ* Pog; на погребенне слъзамы пропаты лазаровѣ сестрѣ видаши братѣ своего днесѣ камениемъ покриваема христѡсъ из далеуе *ВЗЗВѢШАЖ* глаголаше

ВЗЗВѢШАТИ

ἀποκτολομъ радѡуѣнъ се васъ ради не пришедѣ во плтыж тамо δηλὼν ἔλεγες 126r7Zag, *ВЗЗВѢШАЖ* же се 105r33Šaf, *ВЗЗВѢШАЖ* са 139a1Orb; дѣвѣдѣ во христѡс сказает са ѡкоже *ВЗЗВѢШАЕТЪ* дѡуѣхъ прорѡуѣствомъ мнѣи comPs64,tit Pog Bon; ѡви са въ снѣ сѣвѣтын ѡванѣ *ВЗЗВѢШАИ* има гдѣ лежитѣ уѣстнаѣ глаѣѣ ѡго 150r9Stan; помысли во нѣаши *ВЗЗВѢШАЖЪ* снѣ δηλοῦσι 42r19Les

2. *οἰκονομῶν, најавува, разъласува; объявлять, провозглашать; to make known, to announce, to proclaim; – ἀναγγέλλειν, ἀπαγγέλλειν, καταγγέλλειν, διαγγέλλειν, αἰνίττεσθαι, βεβαιοῦν, μηνύειν; εὔδηλον* (pro 3. sg. praes.): ты же шеѣ *ВЗЗВѢШАИ* цѣсарствне вожне διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ L9,60 Rad Dbm Jov Krp Krat Mkd] *ВЗЗВѢСТОУИ* Dbj; *ВЗЗВѢШАЖ* вамъ таниж вожнжъ καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ 1C2,1 Ohr Str Karp Verk; дроугъ во дроугѡу сѣвѣтин *ВЗЗВѢШАЖЪ* дѣла гѡсподѣнѣ проуѣшаже дроугъ дроугѣ ἀναγγέλλουσι τὰ ἔργα κυρίου comPs106,22 Bon Pog; не оутан са ѿ ѣждѣ ихъ въ родъ инъ *ВЗЗВѢШАЖЕ* хвалзи гѡсподѣна и силзи его и ѣюдеса его ѡже створѣ ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις τοῦ κυρίου Ps77,4 Bon Pog Rdm Dčn; въ црѣжѣи во книгамн *ВЗЗВѢШАЕТЪ* са има гѡсподѣне вѣрнзжнми καταγγέλλεται τοῖς πιστοῖς comPs101,22 Bon Pog; *ВЗЗВѢШАЖ* взи сѣ намн въ христѣа и помазѣзжн насъ вѡгъз ὁ δὲ βεβαιῶν ὑμᾶς σὺν ἡμῖν 2C1,21 Slep] *ИЗВѢШАЖ* Ohr Karp Verk; аггѣльско же имѣ хошетѣ рѣшы ѡшпее вѣстникъ сирѣѣѣ како аггѣль *ВЗЗВѢШАЕТЪ* повелѣнне вожѣи мнѣи 226r6Km ♦ *ПРОТИВЪ ВЗЗВѢШАТИ сѡори, се расѣрава; спорить, препираться; to argue, to dispute; – ἀνταποκρίνεσθαι*: кѣто во *ПРОТИВЪ* текѣ *ВЗЗВѢШАЕТЪ* правѣдъ сждѣшѡу грѣшникомъ ѡко вѡгѡу тѣс γάρ ἀνταποκριθήσεται σοι δικαίως κρίνοντι τὸν ἀμαρτωλὸν comPs50,6 Bon Pog

Notae: pro ἀθυμεῖν: прѣдста дрѣгомъ си *ВЗЗВѢШАЖИ* спѡсе вѣтмѣ пришествне си ἀθυμοῦσιν 174r14Zag 136r17Šaf 214b34Orb 141r17Hlud; — per err. pro ἐπιστρέφειν comPs9,25 Pog v. ВЗЗВРАЩАТИ sub 2

ВЗЗВѢЩАТИ

Cf. БЛАГОВѢСТИТИ, БЛАГОВѢСТВОВАТИ sub 1, БЛАГОВѢСТОВАТИ sub 1, БЛАГОВѢСТЬСТВОВАТИ, БЛАГОВѢЩАТИ sub 1, ВЗЗВѢСТИТИ, ВЗЗВѢСТОВАТИ, ВЗЗВѢЩАВАТИ, ВѢСТИТИ, ВѢЩАТИ, ИЗВѢСТВОВАТИ, ИЗВѢСТОВАТИ, ИЗВѢЩАВАТИ, ИЗВѢЩАТИ, ИСПОВѢДАТИ, ПОВѢДАТИ, ПОВѢСТВОВАТИ, ПРОПОВѢДАТИ, ЯВЛѢТИ

KSM

СП

ВЗЗВѢЩЕНИЕ, -иѣ n.

Ohr Karp comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Vtš Les *сооѣшѣување, извесѣување, весѣ; сообщение, возвешение, вестъ; announcement, proclamation, news; – ἀγγελία, τὸ ἀναγγεῖλαι*: нова яже азз нинѣ възвѣщѣж и прѣжде *ВЗЗВѢЩЕНІѢ* нариковано вѣсѣтъ вѣмз прѣ τὸ ἀναγγεῖλαι Is42,9 Grig Lobk Orb Hlud; таможе и ѡсждѣннын своимн дѣлы не иматъ мѡлащѣх са ни ѡтць поможеть ни мѡти пришьдши оутѣшають ни милованне съпрѣжное ни дроужное ни *ВЗЗВѢЩЕНІѢ* блѡгда ни слышаніѣ мирнаѡ οὐκ ἀγγελία ἀγαθὴ 207v12Les; проповѣдникъ плѣтїю явленнаго вѣсѣмъ покаяніе невѣснїе поутѣ свѣтоѣ полагаѣ *ВЗЗВѢЩЕНІЕ* прѣжде иродово безаконїе ѡбличѣ 137b31Vtš; — про εὐδηλον: сзмрзѣти *ВЗЗВѢЩЕНИЕ* и дѣяволу - гласѣ во велеи и матежѣ вѣсѣтъ егда сзкроушишѣ са врата мѣдѣнаѣ τὸυ θανάτου εὐδηλον καὶ τὸυ διαβόλου comPs9,7 Bon Pog

Notae: ВЗЗВѢЩЕНИЕ про ВЗ ИЗВѢЩЕНІЕ: Ѹловѣци бо болзшимз клзжѣтъ са и вѣсѣкомоу прѣкословнїю конзѣнна *ВЗЗВѢЩЕНИЕ* клатѣтѣ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος Hb6,16 Ohr Karp 11 ВЗ ИЗВѢЩЕНІЕ клатѣж Slep, конзѣнна во ИЗВѢЩЕНІЕ клатѣтѣ Str, конзѣнна ИЗВѢЩЕНІЕ клатѣва Verk; да пристѣпаемз сз истинзномз срцемз *ВЗЗВѢЩЕНИЕ* вѣрзи ἐν πληροφορίᾳ πίστεως Hb10,22 Ohr Orb, *ВЗЗВѢЩЕНІ* вѣрѣ Hlud 11 ВЗ ИЗВѢЩЕНІ Slep, ВЗ ИЗВѢЩЕНІЕ Str Karp; — ВЗЗВѢЩЕНІЕ про ἐπιστροφή comDn3,28/Ct Bon v. ВЗЗВРАЩЕНІЕ: про ἀρχόνη 9r6Zag v. ВЗЗВѢЩЕНІЕ

EXH — Cf. ВѢСТЬ, ИЗВѢЩЕНІЕ

KSM

СП

ВЗЗГАРАТИ

ВЗЗВѢЯТИ, -вѣж, -вѣетъ pf.

Stm Rad Krp Krat Mkd Str Karp Verk Grig Lobk parOrb parHlud Vtš

задува, ѣочне да дува, завее (вейѣар); подуть, начать дуть, повеять; to start blowing (wind); – πνεῖν, ὑποπνεῖν, ἐπιπνεῖν, ἐπιγίνεσθαι, βάλλειν: сьниде дѣждѣ и придоша рѣкы и *ВЗЗВѢЯША* вѣтри и ѡпрѣша са храмннѣ тои ἐπνευσαν οἱ ἄνεμοι Mt7,27 Rad Stm Krp Krat Mkd; *ВЗЗВѢЯВШОУ* югоу мнѣвше са злогучити своѡ вола ѡвезъше са при краи пловѣхѣ въ критъ ὑποπνεύσαντος δὲ νότου A27,13 Karp Str Verk; не по многѣ же *ВЗЗВѢЯ* протнвѣнь емѣ вѣтрѣ вѣрѣнь нарицаан са еѣхоклидонѣ (sic) ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος A27,14 Str Verk, *ВЗЗВѢЯВШОУ* вѣтроу боурноу Karp • *fig.* дньс възвѣяше вѣтры сѣκλσενίѡ про възвѣстнїцы ксѣтъства нашего 5d22Vtš • *КОГО развее, расѣрсне; развѣять, расеять; to disperse, to scatter; – ἐκκλικῆν*: протнвѣж станеть имѣ дѡуѣхѣ снлзи яко вѣхорѣ *ВЗЗВѢЯЕТЪ* ж и ѡпоуститъ сѡ землѣ ὡς λαίλαψ ἐκκλικήσει αὐτοῦς Sap5,23 Lobk Hlud(bis) 11 развѣяеть Vtš – EXH — Cf. РАЗВѢЯТИ

KSM

СП

ВЗЗВАЗАТИ, -жж, -жетъ pf.

Stan

*заврзе, ѣриврзе; привязать; to tie, to bind; – : сѡвѣтын же ѡрестнѣ шоумѣаго камене дошедѣ *ВЗЗВАЗАНОУ* же юмоу на вынѣ въврѣжень вѣсѣтъ въ море 255r5Stan – EXH — Cf. ЗАВАЗАТИ, НАВАЗАТИ, ПРѢВАЗАТИ, ОУВАЗАТИ*

KSM

СП

ВЗЗГАРАТИ, -раж, -раетъ ipf.

Bon Pog Dĕn Vtš Krm

разѣорува, ѣламнува; возгорять; to fire up, to stir up; – βράζω (Km): • *fig.* крзѣвѣ ѡна срдѣчѣнна възспалѣет се и *ВЗЗГАРАЕТЪ* и сзмѣщѣеть Ѹловѣка да желаетъ иматъ же Ѹловѣжѣ юрость βράζει 50v14Krm; ѡ теѣѣ *ВЗЗГѢРАЕМЗ* что кьснншн крстѣитѣлю крсти гѡспѡда моѣго ѣѡрданѣ въпнїеть къ ѣѡанѡу 107b23Vtš • *refl. fig. ce разѣорува, се расѣѡлува, се заѣѡлува;*

ВЗЗГАРАТИ

разгораться, загораться, возгораться; to kindle, to inflame, to be afire; – ἐμπυρίζεσθαι: ВЗ ГРЪДОСТИ НЕУЗСТИВААГО **ВЗЗЗГАРАЕТЪ** СЯ НИШТИН *ἐμπυρίζεται ὁ πτωχός* Ps9,23 Bon Pog Dēn – ЕХН — Cf. ВЗЖАГАТИ, ВЗЖИГАТИ, ВЗЖИСАТИ, ВЗЗГНѢЩАТИ, ВЗЗГРѢВАТИ, РАЖИГАТИ, РАЖИСАТИ
KSM СП

ВЗЗГЛАВНІЕ, -НІА n.

parVtš

з̄лавје, изголовье; head (of bed); – κεφαλή: ВЗЗРѢ ІЛІА И СЕ ПРИ **ВЗЗЗГЛАВІЕ** ЕГО ОПРѢСНЬКЪ ПИРѢНЪЗ И КРЪУАГЪ ВОДИ И ВЪСТА ІАДЕТЬ И ПИТЪ И ОВРАЩЪ СЕ ОУСПѢ ПРѢС КЕФАЛΗΣ 3Rg19,6 Vtš] И СЕ ВЗЗЪ ГЛАВНЕ ЕГО Grig Hlud, И СЕ ВЪ ИЗГЛАВНИ ЕГО Lobk – ЕХН — Cf. ГЛАВНЕ, ИЗГЛАВНЕ

M

СП

ВЗЗГЛАВЪНИЦА, -А f.

Dbm Dbj Krp Krat Mkd

їерница, воззлавница (dial.); подушка; pillow; – προσκεφάλαιον: И БѢШЕ САМЪ НА КРЪМѢ НА **ВЗЗГЛАВНИЦИ** СПА *ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον* Mc4,38 Mkd Dbm Dbj Krp Krat] НА ПОДЪВЪЗГЛАВЪНИЦИ Rad – ЕХН — Cf. ПОДЪВЪЗГЛАВЪНИЦА

KSM

СП

ВЗЗГЛАГОЛАТИ, -ЛЖ, -ЛЕТЪ pf.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Km

1. ѱрозборува, ѱроѱовори, ѱочне да зборува; заговорить, начать говорить; to speak, to start speaking; – λαλεῖν, εἰπεῖν, φωνεῖν, λέγειν: ДА НЕ ПРОГНАВАЕТЪ СЯ ІАРОСТЪ ТВОЮ НА МА И **ВЗЗЗГЛА** И ЕЩЕ ЕДИНОА ИСКОУШЖ И ЕЩЕ РОУНОМЪЗ И ДА БЖДЕТЪ СОУША НА РОУНО И ЕЩЕ ЕДІНОА ТЪКМО А ПО ВЪСЕН ЗЕМІ РѢСА ЛАЛІШО Jdc6,39 Grig Hlud Vtš, **ВЗЗГЛА**–ЩЕ (sic) Lobk; АЩЕ ВО СНИДЖТЬ СЯ ЦРЪКВИ ВЪКЪПѢ **ВЗЗГЛЖТЬ** ЖЖИКИ ЛАЛѢШИН ГЛѢСОУСІС IC14,23 Str] ГЛАГОЛАТЪ Ohr Verk, ГЛАГОЛАЩЕ Karp; ОУСТА ИМЖТЬ И НЕ **ВЗЗГЛАТЪ** ОУ ЛАЛІШОУСІС Ps134,16 Pog] ГЛАГОЛАТЪ Bon Dēn; ВЪСѢМЪ ПОСЛОУШАЖИМЪ ИЗРЕКЪ СЪ БОЛѢЗНИЖ И **ВЗЗГЛА** СЪ ВЪЗДЫХАНІЕМЪ ѱ НАСТАЖИМЪ МИРОУ КОНУАНИ *εἶπω ἐν στεναγμοῖς* 286r13Les; НЕ

ВЗЗГЛАГОЛАТИ

ВСТРАШАИ СЯ МЖЖЪ ВІДѢНІА МОЕГО МИРЪ ТЕБѢ МЖЖАН СЯ ДА ЕГДА **ВЗЗГЛА** СЪ МНОЖ ОУКРѢПИХ СЯ *ἐν τῷ λαλήσαι* Dn10,19 Lobk; СЛЪШИТЕ ЛЮДИЕ МОИ **ВЗЗЗГЛАГОЛА** ВАМЪ ЛАЛІШО СІИ Ps49,7 Bon Pog Rdm Dēn; НЪ УТО ЛИ **ВЗЗГЛЮ** ОСКРЪВЛЕННОИ МНОЖАЕ ЛЕГѢ 86r18Krn; ТЪГДА **ВЗЗГЛЕТЪ** К НИМЪ ГНѢВОМ СВОИМЪ ЛАЛІШЕИ ПРѢС АУТОУС Ps2,5 Bon Pog Rdm Dēn; **ВЗЗГЛА** Г«ОСПОДЪ» КЪ МОИСЕШВИ ГЛАГОЛА *ἐλάλησεν* Ex40,1 Lobk Vtš; **ВЗЗГЛЕТЪ** ВО К ТЕБѢ МИРНАЯ А В СЕБѢ МЫСЛИТЬ БРАННАЯ 207r11Stan; НЕ **ВЗЗГЛАТЪ** ГРЪТАНЕМЪ СВОИМЪ ОУ ФОНІШОУСІС Ps113,15 Bon Rdm Dēn] ВЗЗГЛѢСАТЪ Pog

● **изѱовори, искаже, објави; провозгласить, объявить; to say, to proclaim, to announce; – λαλεῖν, προσφωνεῖν, φωνεῖν; διαλαλέω** (Krn): ТЪ МНѢ ЗАПОВѢДА УТО РЕКЖ ИЛИ УТО **ВЗЗГЛЖ** *εἶπω καὶ τί λαλήσω* J12,49 Dbm Krp Krat] om. Dbj; КТО **ВЗЗГЛЕТЪ** СИЛЫ Г«ОСПОД»НА ТІС ЛАЛІШЕИ ТАС ДУНАСТЕІАС ТѢ КУРІОУ Ps105,2 Pog] ИЗЗГЛАГОЛАТЪ Bon Rdm; ТОГДА ИЗЪДОШЕ СВАЩЕННИЦИ ІЕВРЕИСКЫИ И **ВЗЗГЛАШЕ** ВЪ ВЪСЕ МНѢЖЕСТВО ІАКО ЕГДА ВИДИТЕ КЪВОТЬ И ВЪЗДВИГНѢТЪ ЕГО ДВА НА ДЕС«Е»ТЪ СВАЩЕННИЦИ ДА СТОИТЕ ВЪСН НАЗАДЪ ДАЛЕУЕ ѱ НИХЪ» *ἐδιαλαλήσασιν εἰς ὄλον τὸ πλήθος* 32r7Krn — Cf. ВЗЗГЛАСИТИ sub 2, 3, ВЗЗДРЕЩИ, ГЛАГОЛАТИ, ИЗГЛАГОЛАТИ, ИЗДРЕЩИ, ПРОГЛАГОЛАТИ

2. НА КОГО обвини, наклеветѱи некоѱо; обвинить, оклеветать кого-л.; to accuse, to slander sb; – κατηγορεῖν τινος, λαλεῖν κατὰ τινος: НАЖИРААХЪ ВО РЕУ«Е» Г«ОСПОД»А АЩЕ ВЪ СЖБОТЖ ИСЦѢЛИТЪ ДА НА НЪ **ВЗЗГЛАТЪ** ІНА КАТІГОРІШОСІС АУТОУ comPs55,7 Bon Pog; ИЩЕ ОУЛОВИТИ НѢЩО ѱ ОУСТЪ ЕГО ДА НА НЪ **ВЗЗГЛЖТЬ** ІНА ЕУРОСІН КАТІГОРІШАИ АУТОУ L11,54 Rad Dbm Dbj Krat Mkd; ПОМЪСІЛИВЪШЕ ЗЛОБНАА **ВЗЗГЛАШЖ** НА ВКОГ»А ХОУЛОКАВЪШЕ НА ВКОГ»А И РЕКЪШЕ БѢСЪ ИМАШИ *ἐλάλησαν κατὰ τοῦ θεοῦ* comPs72,8 Bon Pog; ІАКО ОУСТА ГРѢШНИУА И ОУСТА ЛЪСТИВАГО НА МА ѱВРѢ СЯ **ВЗЗГЛАШЖ** НА МА ЖЪКОМЪ ЛЪСТИКОМЪ *ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ* Ps108,2 Rdm Bon Pog Dēn — Cf. ВАДИТИ, ГЛАГОЛАТИ (~ НА КОГО), ОБАДИТИ, ОКЛЕВЕТАТИ

KSM

СП

ВЗЗГЛАГОЛЬНИКЪ

ВЗЗГЛАСИТИ

ВЗЗГЛАГОЛЬНИКЪ, -а m.

Krn

*ѣласник, навесѣуваѣ; вестник, провоз-
вестник; announcer; – διαλαλητής:* тако и азъ
ВЗЗГЛѢНИКЪ есмь дѣньшномоу праздникѣ и сего
ради длзжь есмь елика и матѣи прѣѣѣстаа
ѣѣсты ради еѣ вѣса да рекѣ коа же бысѣтъ ѡсѣн
διαλαλητής 158v4Krn – EXH — Cf. ВЗЗВѢСТИТЕЛЬ,
ВЗЗГЛАСИТЕЛЬ, ВѢСТЪНИКЪ, ПРОВЗЗВѢСТЪНИКЪ

Ø

СП

ВЗЗГЛАСИТЕЛЬ, -лѣ m.

Les Krn

*ѣласник, навесѣуваѣ; вестник, провоз-
вестник; announcer; – διαλαλητής:* и
ВЗЗГЛАСИТЕЛЬ вѣзва елико може вамъ глаголю
людемъ διαλαλητής 234v10Krn; проповѣдникъ
не бѣ проповѣдалъ *ВЗЗГЛѢСИТЕЛЬ* еше не бѣ
вззгласилъ ѣко гредѣтъ хрѣсѣтъ διαλαλητής
23r21Krn; прѣѣе приходитъ *ВЗЗГЛѢТЕЛЬ* и
вззгласитъ ѣко грѣдетъ царь διαλαλητής
23r22Krn; и вѣ сѣхъ вѣсѣхъ мѣзва велѣа быше
мнѡжьствѣ и людемъ и царь повелѣ
ВЗЗГЛѢСИТЕЛЮ да оѣкротитъ нарѡдѣ δια-
лаληтѣс 181v1Krn

Verisimiliter per err.: видѣнѣемъ сѣвѣтници и
вѣразомъ поносители видѣнѣемъ полезни и
образомъ гоубители видѣнѣемъ ненавистници
(sic. pro независтници) и вѣразомъ *ВЗЗГЛАСИТЕЛЕ*
видѣнѣемъ застѣпници и вѣразомъ же
прѣдатееле (тѡ схήματι σύμβουλοι καὶ τῷ τρόπῳ
διασურταὶ τῷ σχήματι ἀφελεῖς καὶ τῷ τρόπῳ δεινοὶ
τῷ σχήματι ἄφθονοι καὶ τῷ τρόπῳ προδότηι)
89v12Les

EXH — Cf. ВЗЗВѢСТИТЕЛЬ, ВЗЗГЛАГОЛЬНИКЪ,
ВѢСТЪНИКЪ, ПРОВЗЗВѢСТЪНИКЪ

M

СП

ВЗЗГЛАСИТИ, -шж, -ситѣ pf.

Evang Apost Bon Pog Dĉn comPsalt orDĉn Lobk
parOrb parHlud Triod Vtš Les Krn

1. *извѣа, ѣласно ѡроѡвори; возгласитъ,
воскликнуть; to shout, to exclaim; – φωνεῖν,
προφωνεῖν, κραυγάζειν, λαλεῖν:* ѡнь же

изгнавъ вѣса вѣнь и имъ за ржкж *ВЗЗГЛАСИ*
ГЛАГОЛѢ ѡроковице вѣстани ѣфѡнѣсен лѣѡν
L8.54 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; ГЛАСѡМЪ
ВЕЛИКОМЪ *ВЗЗГЛАСИ* фѡнѣ μεγάλη ѣκραύγασεν
J11.43 Jov Krp] вѣзѣва Dbm Dbj, ρεϋε Krat;
ПАКЪ же ПИЛАТЬ *ВЗЗГЛАСИ* хѡта ѡпоѣстити
кѡѣса просефѡнѣсен аѣтоѣс L23.20 Rad Dbm
Krp(bis) Krat Mkd Orb Hlud] вѣзѣва Dbj — Cf.
ВЗЗВЗИСИТИ sub 1 (~ ГЛАСЪ), ВЗЗГЛАШАТИ sub 1,
ВЗЗГРЗМѢТИ sub 2, ВЗЗЗВАТИ, ВЗЗЗПИТИ,
ВЗСКРИҪАТИ

2. *обѣави, наѣави, извѣсѣи; обѣавитъ,
сообѣитъ, известитъ; to proclaim, to
announce, to inform; – φωνεῖν, μελωδεῖν;
διαλαλέω* (Krn): по ѡсмиимъ дѣньни вѣстаниѣ
Гѡспѡдѣи ѣви сѣ оѣѣенникомъ своимъ на
мѣсѣтоѣ идеже бѣхж собрани и *ВЗЗГЛѢИ* имъ
[МИ]МНРЪ подаж имъ фѡнѣсѣс аѣтоѣс 172r23Zag
213b19Orb 140r6Hlud; сего ради таковоѣ повелѣнѣе
ѡ кѣсара *ВЗЗГЛАСИ* сѣ вѣѣномъ же рѡждѣствѣ
твоѣмоу 101b3Vtš; проповѣдникъ не бѣ про-
повѣдалъ *ВЗЗГЛАСИТЕЛЬ* еше не бѣ *ВЗЗГЛАСИЛЪ*
ѣко грѣдетъ хрѣсѣтоѣс прѣѣе приходитъ
вззгласитѣль и *ВЗЗГЛАСИТЬ* ѣко грѣдетъ
царь и тогда приспѣетъ и царь δὲν εἶχε
διαλαλήσει ... διαλαλεῖ 23r21.23Krn; слава единомоу
хрѣсѣтоу вѡгоу ... подвигшомоу азъкъ мон
блѣгодѣлѣтиж *ВЗЗГЛАСИТИ* глаголы сѣдныж
покаанѣе и любовъ пакы сѣздати вѣ дѡѣши
просѣѣнѣе срдѡу и оѣмъ полезѣнь тоѣ мелѡдѣσαι
189r3Les ♦ *прѣжде вѣззгласити наѣави;
сообѣитъ (заранѣе); to herald; – προαναφωνεῖν,
ἀναφωνεῖν:* дѡѣхъ сѣвѣтѣи ѡлѣзма *прѣжде*
ВЗЗГЛАСИ τὸν ψαλμὸν ἀνεφώνησεν comPs108,1 Bon;
сего ради пѣснѣ сѣж дѡѣхъ *прѣжде ВЗЗГЛАСИ*
сказаж ѣже на послѣдокъ проанѣфѡнѣсе
comPs38,1 Bon Pog — Cf. ВЗЗВѢСТИТИ,
ВЗЗГЛАГОЛАТИ sub 1, ВЗЗГЛАШАТИ sub 2

3. *ѡроѡвори, ѡѡчне да зѡорува;
заговоритъ, начать говорить; to speak, to
start speaking; – λαλεῖν, φωνεῖν:* не
ВЗЗГЛѢСАТЬ грѣанем своимъ оѣ фѡнѣсѡсѣн
Ps113,15 Pog] *ВЗЗГЛАГОЛАТЬ* Bon Rdm Dĉn;
ЕГДА *ВЗЗГЛАСИ* кѣ мнѣ слово сѣе вѣстахъ

ВЗЗГЛАСИТИ

тρεπεψж εν τῷ λαλήσαι αὐτὸν πρὸς με τὸν λόγον τοῦτου Dn10,11 Lobk — Cf. ВЗЗГЛАГОЛАТИ sub 1

4. *ὑρoзвyчи, zasyни, ucъyшiiи* (злас, звук); *пpозвyчатъ, зазвyчатъ, зазвенеть; to start to sound, to resound, to utter a sound; — ἤχεῖν, φωνεῖν*: снрѣуъ тръжези взиоуае **ВЗЗГЛАСИТЕ** пожше вкогѧ τουτέστιν σάλπιγγος ὑψηλότερον ἤχησατε comPs150,3 Bon Pog; двоє на десате стрѣнь и ѡрганъ пѣснь **ВЗЗГЛАСИ** спѧснжж 39v23Hlud, **ВЗЗГЛЫ** (sic) 113a39Orb] пѣснъ вспѣшж 72v10Šaf; въ кимбалѣхъ **ВЗЗГЛАСИ** въ пѣснѣхъ въскликнѣмъ хриѣстоу бо явленіе показа се 87b4Vtš — Cf. ВЗЗГЛАШАТИ sub 3, ВЗСТРЪБИТИ

5. *ὑpойее (ὑειελ), закукуруиѧ; пропеть (o пeтyхе), прокукарекатъ; to crow; — φωνεῖν*: како прѣжде даже коуръ не **ВЗЗГЛАСИТЬ** ѡвръжеши са мене трикраты прѣн ἀλέκτορα δις φωνῆσαι Mc14,72 Rad Dbm Krp Krat Mkd; не **ВЗЗГЛАСИТЬ** коуръ дождеже ѡвръжеши са мене трикраты οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ J13,38 Rad Dbm Jon Krp] не възпоетъ Dbj; и **ВЗЗГЛАСИ** патель ἀλέκτωρ ἐφώνησεν Mc14,68 Dbm Krp Krat Mkd] въспѣ Rad — Cf. ВЗСПѣТИ

6. *κογο ὑовика (зласно) некоѧо; позвать кого-л. (громким голосом); to call (aloud) for sb; — φωνεῖν*: лазара **ВЗЗГЛАСИ** изъ гроба τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν J12,17 Dbm Krp(bis) Krat, sim. **ВЗЗГЛАСИ** ѡ гроба 76r21Krn] възкрѣси Dbj Jon, възва Rad; на гробъ приде хриѣсте лазаревь невѣмѣстимы въсѣмъ сего **ВЗЗГЛАСИ** како ѡ сна въставъ и ѡщедри како мнѧкоу сръдъ 150b15Orb 132r26Zag 112v26Šaf 78v15Hlud — Cf. ВЗЗГЛАШАТИ sub 4, ВЗЗЪБАТИ, ПРИГЛАСИТИ

KSM

СП

ВЗЗГЛАСОВАТИ, -соуѧ, -соуѣтъ ipf.

trOrb

ὑoдиѧа злас, воскликнува; усилить голос, восклицать; to lift up one's voice, to cry out; — пѣтъ бѣди исаня великы **ВЗЗГЛАСОВА** еремни дивны въ прѣрѣоуцѣхъ и еше иезекниа и даниль славыни 44b32Orb — EXH — Cf.

ВЗЗГЛАШАТИ

ВЗЗВЪШАТИ sub 1, **ВЗЗГЛАСИТИ** sub 1, **ВЗЗГЛАШАТИ** sub 1, **ВЗПИТИ**, **ВЗСКЛИЦАТИ**

0

СП

ВЗЗГЛАСЪ, -а m.

typZag

воззлас; возглас; exclamation; — : ● *term. liturg.* молитвена фраза што се пее со повисок тон и глас како заклучок на молитвата; gr. ἐκφώνησις: по кѣоуѧни литурѣгиж идемъ на трапезж вкѣснмъ масло и вино трѣда ради настожше ноши и поуѣтемъ метимомъ и **ВЗЗГЛА** и непорочни 89v24Zag — EXH — Cf. ВЗЗГЛАШЕНИЕ

SM

СП

ВЗЗГЛАСЪНЪ per err. 56r34Hlud v.

ВЕЗГЛАСЪНЪ

ВЗЗГЛАШАТИ, -шаѧ, -шаѣтъ ipf.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Vran comPsalt orRdm Triod Vtš Les Krn

1. *вика, извикува, зласно изусѣува; кричать, выкрикивать, возгласить, восклицать; to shout, to call out, to exclaim; — προσφωνεῖν, ἐπιφωνεῖν*: подобни сжтъ дѣтемъ на тръжницихъ сѣдащемъ и **ВЗЗГЛАШАЩЕМЪ** дроугъ дрѣга и глѧголющемъ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις L7,32 Dbm] иже исповѣдажтъ Rad, приглашажшимъ Krp Krat Mkd; они же **ВЗЗГЛАШАЖ** глѧголюще распни распни ἐπεφώνουν λέγοντες L23,21 Rad Dbm Dbj Krp(bis) Mkd Hlud] възжпиша Krat, выпниахж Orb; народъ же **ВЗЗГЛАШАШЕ** глѧсъ вѣжи а не ѧкоу вѣуъ ἐπεφώνει A12,22 Vran; великы архѧнѣль ѧѣстаа видѣвъ **ВЗЗГЛАШАШЕ** тебѣ радѣуѣ са блѧгодѣти съсѣде ежже ради прѣмѧтѣрнѣѧа клатѣж раздроуши са ἐπεφώνει σοι 124d13Orb 110r17Zag 53r7Hlud] възгласи 91r18Šaf; жзыкомъ оубо пѣние **ВЗЗГЛАШАЖ** а дѣушеж неподѣбна мысла 122v16Rdm; пѣснь трѣсѣтоуоу съ страхомъ **ВЗЗГЛАШАЮЩА** славъ твою 41d16Vtš ● *term. liturg.* гласно изговара молитва: іереи же глѧголетъ мѣлитвоу къ себѣ гѣсподни

єдїнородни не **ВЗЗГЛАШѦ** кь[к] себѣ глаголетъ аминъ аще ли нѣсѣтъ діаконъ глаголетъ попу мѡлѣтѡу таи 114b17Vtš; та рци до конца дондеже рече ерен мѡлитѣвы а ннѣ **ВЗЗГЛА** ерен ѡко бл҃агы чл҃вѣко[любыць]+ 171r14Hud; поткомъ **ВЗЗГЛА** ти бо єси стѣ-на-ша і акїе бл҃агоусл҃оуєнє водоу крстаобразно съ чьстнимъ крстомъ 114b30Vtš — Cf. ВЗЗГЛШИТИ sub 1, ВЗЗГЛАСИТИ sub 1, ВЗЗГЛАСОВАТИ, ВЗЗЗІВАТИ, ВЗПІТИ, ГЛАСИТИ, ГЛАШАТИ, ЗЗВАТИ, КРНУАТИ

2. *обявува, наявува, извєстїува, ѡроуласува; обявлять, сообщать, уведомлять, провозглашать; to make public, to proclaim, to announce, to inform; — ἐπιφωνεῖν, ὑποφωνεῖν, προσφωνεῖν*: нъ ѡже аг҃гелы тако взпїахъ и тако **ВЗЗГЛАШАХЪ** вз адѣ а еже бѡ сзпостатныє сыли елицы ѿ неѡвѣсь ради грздиню сзвѣдѣше се вз адѣ ѡкоже не знаахъ кто єсть царь славы ἐπεφώνουν 88r21Km; свѣтомъ вльстєща се тайна зрѣнїа поє прорѡкъ земльнїхъ ѡвновленїе **ВЗЗГЛАШАЕ** єзикомъ дѡухоукомъ движимомъ 121b23Vtš; на се възирающе помажите себе трпѣнїемъ **ВЗЗГЛАШАИ** себе съсваутыми ὑποφώνει σεαυτῷ πάντοτε μετὰ τῶν ἁγίων βοῶν 242v8Les; на се възираи ѡ мнише **ВЗЗГЛАШАИ** срдѣцюу своемоу коупно съсваутымъ дѡвѣдомъ и глаголи ὑποφώνει σου τῇ καρδίᾳ 243r15Les

● *pass. refl.* прѣдѣлзи бо мира положи богуъ вз сионѣ рекъ апкостоуломъ миръ вамъ разѡмѣн же црѣкве в неже миръ всегда **ВЗЗГЛАШАЕТ** ся ἐν ἡ εἰρήνῃ καθ' ἐκάστην προσφωνεῖται comPs147,3 Bon Pog — Cf. ВЗЗГЛАСИТИ sub 2, ГЛАШАТИ

3. *звучи, сунц, исїушїа (злас, звук); звучать, звенеть; to sound, to resound, to utter a sound; —* : ѡтѣе іѡане всемоудре црѣкѡвѣ хрїстоуво[у]+ оуяснилъ єси пѣснми боужьстєнна поє прѣславне дѣнствомъ ѡтѣе дѡухѣ твои цѣеницѡ оударане всеподѡбнѣн дѡвѣдовѣ подѡвє се єюже **ВЗЗГЛАШАЕ** боужьстєннми пѣснми 69a10Vtš; ть съ боужїе жилище бысѣтъ вѡс ѡрганъ ѡви се дѡуховни

ВЗЗГЛАШАЮЩЬ всакое добродѣтели боугодѡхновенное пѣнїе сп҃сєнїа виноу и добротѡу оуказоує цѣсарствїа неѡснаагѡ іѡане всебл҃аженне златѡуоустє 57b9Vtš — EXH — Cf. ВЗЗГЛАСИТИ sub 4, ГЛАСИТИ

4. *кого ѡовикува (зласно) некоѡо; звать кого-л. (громким голосом); to call (aloud) for sb; — φωνεῖν*: и ставъ ісоуъсь рече възгласите и и **ВЗЗГЛАШАЖЬ** слѣпца глаголаше емоу φωνεῖσιν τὸν τυφλόν Mc10,49 KrpГ глашажть Dbm, възгласиша Rad77c11 Krat, зовѣхъ Rad125c23, пригласишъ Mkd; ѡко бо въ коупинѣ те **ВЗЗГЛАШАШЕ** 121b10Vtš — EXH — Cf. ВЗЗГЛАСИТИ sub 6, ВЗЗЗІВАТИ, ГЛАСИТИ, ГЛАШАТИ, ЗЗВАТИ, ПРИГЛАШАТИ

KSM

СП

ВЗЗГЛАШЕНИЕ, -нїа п.

typVtš

воззлас; возглас; exclamation; — : ● *term. liturg.* молитвена фраза што се пее со повисок тон и глас како заключок на молитвата; gr. ἐκφώνησις: потомъ діаконства по **ВЗЗГЛАШЕНИИ** науинаетъ прѣдстатель въскрсєнїа дѡнъ 145v5Vtš — EXH — Cf. ВЗЗГЛАСЪ

KSM

СП

ВЗЗГЛАДАТИ, -аж, -аетъ ipf.

Psalt Les

1. *ѡозледнува, се обспнува; смотреть, взглядывать, осматриваться; to watch, to look around; — ἐπιβλέπειν*: смощрѣахъ ѡ деснѣхъ и **ВЗЗГЛАДААХЪ** и не бѣ знажи менѣ ἐπέβλεπον Ps141,5 Bon Pog Rdm Dĉn

2. *fig. наумува, доаза на ум (некому); мысленно обращать взор; to consider, to be considering; — προσέχειν*: множицеж етеръ ѿ насъ **ВЗЗГЛАДА** злымъ оумомъ и ѡбѣща са мысли своєи и потече абїе προσέχεν ἀκόλαστος καὶ συνεκέσθητο τῷ ἰδίῳ λογισμῷ 297v21Les

EXH — Cf. ВЗЗІРАТИ, ГЛАДАТИ, ВЗЗРѢТИ, ЗРѢТИ, ПРИЗІРАТИ, СЗМОТРИТИ

SM

СП

ВЗЗГНОУШАТИ СА

ВЗЗГНОУШАТИ СА v. ВЗЗГНЖШАТИ СА

ВЗЗГНБТИТИ, -ГНБЩЖ, -ГНБТИТЪ pf.

Dbm Dbj Krp Krat Str Karp Verk Stan Les

1. *заїали, накладе (оған); зажечь, разжечь (огонь); to set on fire, to kindle (a fire); – ἀνάπτειν, περιάπτειν: ВЪЗГНѢЩШНИМЪ* огонь посрѣдѣ двора въкоупѣ сѣдашиимъ имъ περιαιάντων δὲ πύρ L22,55 Krat, *ВЪЗГНѢЩШЕМЪ* Dbm, *ВЪЗГНѢТИШЕ* Dbj, *ВЪЗГНѢЩШЕ* Krp; варвари же творѣхъ немилосрѣдне *ВЪЗГНѢТИШЕ* ωγнь поашъ ны вса настоащаго дѣжда и стогдени ἀνάψαντες γὰρ πυράν A28,2 Karp, *ВЪЗГНѢЩШ* Str, *ВЪЗГНѢЩШЕ* Verk; и *ВЪЗГНѢТИШ* храстинѣ и вниде посрѣдѣ пламене нагъ и глагола къ себѣ 141r23Stan

2. *расїали, раскалишь; to make hot; – ἀνάπτειν: и на конецъ печи велицѣи ВЪЗГНѢЩЕНЪ* бывши и въвержена бывша 147r18Stan • *fig.* пегуалъ оугашеннжъ малжъ на срѣдци моемъ кѣрнѣ хощете пакъ *ВЪЗГНѢТИТИ* въ доуши моиѣ θέλετε ἀνάψαι 271v15Les

Cf. *взжещи, вззгнѣшати, вззгорѣти, взнати (са), взспланжти, взсполѣти са, зажещи, ражещи, разгорѣти са*

KSM

СП

ВЗЗГНБЩАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

Grig Lobk parOrb parHlud Les

заїалува, ѡламнува; разжигать, зажигать; to set on fire, to set aflame; – πυρσεύειν, ἀνάπτειν: • fig. вино бо не пощдѣ тѣла ωγнь *ВЪЗГНБЩАЕТЪ* въ немъ помыслы злыми πῦρ ἀνάπτει ἐν αὐτῷ ἐπιθυμίας κακῆς 85r7Les; мжжъ строптѣвз расиляетъ зло и зара лестивзимъ *ВЪЗГНБЩАЕТЪ* злимъ πυρσεύει какоῖς Pr16,28 Grig Lobk Orb Hlud – ЕХН — Cf. *взжгати, взжигати, взжнсати, вззгарати, вззгнѣтити, вззгѣвати, ражигати, ражисати*

KSM

СП

ВЗЗГНЖШАТИ СА, ВЗЗГНОУШАТИ СА,
-АЖ СА, -АЕТЪ СА ipf.

Psalt comPsalt Vtš

се знаси, се знади од некоѡо, од нешїо; брезговать, гнушаться кем-л., чем-л.; to

ВЗЗГОРѢТИ

detest sb, sth, to loathe; – βδελύσσεσθαι: ни ВЪЗГНЖШАЖ бо са нї възненавїдѣ сѣщнихъ ѡ κζκζκζ люден оῦτε γὰρ ἐβδελύξατο οὔτε ἐμίσησε τὸν ἐξ ἐθνῶν λαόν comPs21,25 Bon, *ВЪЗГНОУША* бо са Rog; вѣсѣкого брашна *ВЪЗГНЖША* (sic) са доуша нхъ пѣн брѡма ἐβδελύξατο Ps106,18 Bon Rdm, *ВЪЗГНОУША* са Rog Dčn; хваленїа вогоуби жрьтѣв прннесль есы ѡвѣ *ВЪЗГНОУШАВ* се ндольскихъ трѣбъ все же шетанїе нечѣстивихъ> стрѡсто>трпуге попраля ксы 204c18Vtš — Cf. *гнжшати са*

KSM

СП

ВЗЗГОРѢНИЕ, -НИА n.

Vtš Krm

*жорешїина, жешиїина; жара, зной; heat; – τὸ αἶθω: ѡко ѡ сего въздѣха въздыхаемъ топлотныхъ глаголѣт се ѡ ВЪЗГОРЕНїА сирѣчь жесты ѡко есѣтъ жежително нѣкое ὁ δὲ αἰθῆρ λέγεται αἰθῆρ, ὅτι γίνεται ἀπὸ τοῦ αἶθω, ἤγουν καίω 30v8Krm • fig. ѡχοῦα; похоть; passion; – : дньсѣ> възвѣшаше вѣтры спѡсенїа провъзвѣстнїцы ксѣтѣства нашего раздрѣшаѣт се *ВЪЗГОРЕНїЕ* нбо неплоди мѡкти показоуѣт се дѣвѣствоуѡщи по рождѣствѣ зыждителевѣ 5d25Vtš ♦ **СЛЗНЬУБНОЕ ВЪЗГОРѢНИЕ сончаница; солнечный удар; sunstroke; – ἡλιοκαΐα: по снхѣ> изыде отроуѣ ωно на ннѣв ѡтѣца своего и ѡ слнѣнаго възгоренїа оумретѣ> ἀπὸ τὴν ἡλιοκαΐαν 106r13Krm – ЕХН — Cf. *варз¹, взжежение, жежительнз (жежительно), жежость, зной****

M

СП

ВЗЗГОРѢТИ, ВЗЗГОРѢТИ СА,

-ГОРЖ (СА), -ГОРНТЪ (СА) pf.

Dbm Dbj Krp Krat Mkd kalSlep kalVerk Psalt comPsalt kalLobk Stan Les Krm

1. *ѡламне, се разжори; вспыхнуть, разгореться; to flame up, to kindle; – : тако ВЪЗГОРѢШОУ* храстиню ископѣашъ са вси ѡбо сжше кѣфѣскопѣ же вожнїеѣ помощнѣ сѣхраненъ бысѣтъ 99r27Stan — Cf. *вззгнѣтити, взспланжти, взсполѣти са, разгорѣти са*

ВЗЗГОРѢТИ

2. *refl. se razǫori, se rasīali, se zaiāali; razgorеться, возгореться, загореться; to start burning, to kindle, to burn; – ἀνάπτεσθαι, ἐκκαίεσθαι, καίεσθαι*: БОГЪ НАШЪ И НЕ ПРѢМЛЪУНТЪ ОГНЪ ПРѢДЪ НИМЪ **ВЗЗГОРНТЪ СЯ** πῦρ ἐναντίον αὐτοῦ καθήσεται Ps49,3 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 77v7Verk, sim. 280v5Les; ОГНЪ ПРНДЪ ВЪВРѢШИ ВЪ ЗЕМЛЖ УЪТО ХОЩЖ АЩЕ ОУЖЕ И **ВЪЗЪГОРѢ СЯ** εἰ ἤδη ἀνήφθη L12,49 Dbm Krp Mkd, **ВЗЗГОРѢШЖ СЯ** Dbj, **ВЪЗГОРНТ СЯ** Kratꞑ изгорѣ сЯ Rad; ЯГЛИКЕ **ВЗЗГОРѢША СЯ** ᾧ него ἀνθρακες ἀνήφθησαν Ps17,9 Pogꞑ разгорѣшж сЯ Bon • *fig.* жидове ГНѢВОМЪ И ЯРОСТНЖ **ВЗЗГОРѢШЖ СЯ** НА ХРИСТЪА ἀνήφθησαν κατὰ τοῦ Χριστοῦ comPs117,12 Bon Pog; ИЮДЕИ ЖАЛОСТНЖ И ЗАВИСТІЖ ЯКО ПЕЩЪ **ВЗЗЪРѢШЖ СЯ** ἀνήφθησαν comPs20,10 Bon Pog; ЕГДА **ВЗЗГОРНТЪ СЯ** ВЪСКОРѢ ЯРОСТЪ ЕГО БЛАЖЕНИ ВСИ НАДѢШЩЕН СЯ НА НЪ ѿтан ἐκκαυθῆ Ps2,13 Bon Pog, sim. 102v9Slep 5v14Lobk — Cf. ВЪЖЕЩИ, ВЪЗГНѢТИТИ, ВЪНАТИ (СА), ВЪСПЛАНЖТИ, ВЪСПОЛѢТИ СЯ, ЗАЖЕЩИ, РАЖЕЩИ, РАЗГОРѢТИ СЯ

3. *refl. сїане шїоїол, се сїоїили; согреть, обогреть кого-л., согреться; to warm up, to heat up; – ζεσταίνω* (Krn): И ВЪЗЕТЪ ОТРОУЕ ΩНО И ШЕЗГРЪНЪ ЕГО И ВЪЛОЖИ УЕЛО СВОЕ НА УЕЛЪ ОТРОУЕТЪ И ОУСТА СВОА НА ОУСТЪ ... ВЪ ТОЛИКО ИЖЕ **ВЗЗГОРѢ СЕ** ОТРОУЕ И ПРОРОКЪ ОУМКОЛИ БОГЪА И ВЪСКРѢСИ ОТРОУЕ ΩНО ἔξεστάθη 106v7Krn – EXH — Cf. РАЗГОРѢТИ СЯ, СЪГРѢЯТИ СЯ

KSM

СП

ВЪЗГГРАЖДАТИ, -ЖДАЖ, -ЖДАЕТЪ ipf.

Slep Karp

зацврсїува, изградува; укреплять в чем-л., воздвигать, строить; to strengthen, to confirm in, to build up; – οἰκοδομεῖν, ἐποικοδομεῖν: • *fig.* црѣжкви же оубо въ всен иѣден и галллен и самари имѣж миръ **ВЪЗГГРАЖДАЕМЪ** И ХОДАЩЕ ВЪ СТРАСѢ ГОСПОДНИ οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη A9,31 Slepꞑ сззидажще сЯ Ohr Vran Karp, сззидажще Str;

ВЪЗГРЪМѢТИ

ОУТВРЪЖДЕНИ И **ВЪЗЪГГРАЖѢМИ** О НЕМЪ И ОУПРАВЛѢМИ ВЪ ВѢРѢ ЯКО НАВУЕНИ (ИЗ)ОБИЛОУАЩЕ В НЕИ БЛАГОХВАЛЕННЕМЪ ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι C2,7 Karpꞑ НАЗДАНИ Slep • *refl. pass.* НЖ ДРОУГЫ НЕ **ВЪЗЪГГРАЖАЕТЪ СЯ** ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται IC14,17 Karpꞑ НЕ ЖИЖДЕТЪ СЯ Slep – EXH — Cf. ВЪЗДВИГНЖТИ sub 3, ЗЪДАТИ, НАЗЪДАТИ, СЪЗИДАТИ

KSM

СП

ВЪЗГГРАЖДЕНИЕ, -НИА п.

Karp

изградување, зацврсїување; построение, укрепление; building, strengthening; – οἰκοδομή: ПРѢДЪ БОГОМЪ Ω ХРИСТЪѢ ТВОРИМЪ И ГЛАГОЛЕМЪ ВСИ БО ВЪЗЛЮБЕНИ ВАШЕГО РАДИ **ВЪЗЪГГРАЖѢНИѢ** ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς 2C12,19 Karpꞑ сзздани Slep; ВѢМЪ БО ЪКО ЗЕМНАѢ ХРАМИНА (НАША) ТѢЛЕСЕ РАЗАРѢТЬ СЯ **ВЪЗГГРАЖѢНИЕ** ᾧ (БОГЪА) (ИМА)МЪ οἰκοδομῆν ἐκ θεοῦ ἔχομεν 2C5,1 Karpꞑ сзздание Ohr Str Verk – EXH — Cf. ЗЪДАНИЕ, СЪГГРАЖДЕНИЕ, СЪЗЪДАНИЕ, ОУТВРЪЖДЕНИЕ

KSM

СП

ВЪЗГРЪДѢТИ СЯ, -ДѢЖ СЯ, -ДѢЕТЪ СЯ pf.

VtS

се возгордее, сїане зорделив; возгордиться; to become proud, haughty; – : МЪУТАНІЕ СИМОНА ВЛЪХВА БОГЪГОВОРЦА ЖЕ **ВЪЗГРЪДѢВША СЕ** НА ВЪЗДОУШНОУЮ ВИСОТОУ НИЗЛОЖИВИ НЕИЗРЕУКЕННОЮ СИЛОЮ БОЖІЕНЮ ТРЪБЛАЖЕННЕ ПЕТРЕ 183c24VtS – EXH — Cf. РАЗГРЪДѢТИ

S

СП

ВЪЗГРЪМѢТИ, -МЛЖ, -МИТЪ pf.

tropStr tropKarp Psalt Šaf VtS

1. *загрми, засуни; загреметь, зазвучать; to thunder (as God's voice); – βροντᾶν*: ГЛАСЪ ГОСПОДЕНЪ НА ВОДАХЪ БОГЪ СЛАВѢ **ВЪЗГРЪМѢ** ГОСПОДЪ НА ВОДАХЪ МНОГАХЪ ἐβρόντησεν Ps28,3 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 79v6Str 120r22Karp

ОБАУЕ ШУИМА СВОИМА СМОТРИШИ И **ВЗДАНИЕ** ГРЪШНИКОМЪ ОУЗРИШИ *ἀνταπόδοσιν* Ps90,8 Вон Rdm Dēn] **ВЗДАНИЕ** Pog; ЯКО УЛОВѢКЪ СЖЩЬСТВОМЪ ТАКО БОГЪ ШЕРАЗОМЪ **ВЗДАНИЕ** КЕСТВОМЪ ПРИМѢШАЕТ СА МНѢ ХРИСТОСА ЕДИНОГО МА ПОЗНАВШИ *τῆς ἀντιδόσεως* 148r25Zag 99r29Hlud, ШЕРАЗОМЪ **ВЗДАНИЕМЪ** 124r10Šaf] ВЪ СЪЗДАНИ ЕСТСЪТВОУ 169c10Orb; СЪ ВЕЛІЕМЪ ГНѢВОМЪ (sic) ГЛАГОЛА ЕМЪ СІА ЛИ СЪТЪ **ВЗДАНИЕ** ТВОА ЗЛАА ГЛАВО ТАКО ЛИ НАΟΥЧИ ПОЖРЕТИ БОГЪМЪ *ἀμοιβὰς* 190r1Krn; И МЫ ШКААНЫ И СТРАСТНЫИ НИКОЕ **ВЗДАНИЕ** НЕ ПОДАДОХМЪ КЪ НЕМЪ НИЕДИНО ДОБРО НЕ СЪТВОРИХОМЪ СЕГО РАДИ ХОЩЕМЪ ШСДТИ СЕ ВЪ ВѢУНЮ МЪКОУ *ἀνταμοιβήν* 49v1Krn; УЛАНИЕМЪ И ОУПЗВАНЕМЪ СИРѢУЪ КОГА ВЪСПРИМЖ **ВЗДАНИЕ** ТРОУДЪ *τὴν ἀμοιβήν* comPs118,82 Вон] **ВЗДАНИЕ** Pog; ИДЕЖЕ ПОДВИЗИ ТОУ И **ВЗДАНИЕ** ИДЕЖЕ ПОБѢДЫ ТОУ И ПОУЪСТИ ИДЕЖЕ БРАНИ ТАМО И ВѢНЦИ *βραβεῖα* 242v5Les — Cf. ВЗДАНИЕ sub 1, ВЗЗМЪЗДИЕ, МЪЗДОВЪЗДАНИЕ

ВЗДАНИЕ, ВЗДАНИЕМЪ ВЗДАТИ, ВЗДАТИ *возврати/возврати, надоместии/надоместива; воздати/воздавать, возместити/возмещать кому-л. за что-л.; to return, to repay, to compensate; – ἀποδιδόναι ἀμοιβήν, ἀνταπόδοσιν, ἀνταποδιδόναι ἀνταπόδομα:* ВЪЗНЕСИ СА СЖДИ ЗЕМИ **ВЗДАЖДЪ ВЪЗДАНИЕ** ГРЪДЪИМЪ *ἀπόδος ἀνταπόδοσιν* Ps93,2 Вон Dēn, sim. 34r13Hlud] **ВЗДАЖДЪ ВЪЗДАНИЕ** Pog Rdm; ЕДА КОГА ВЪСПОМАНЕ НАШЖ ЗЛОБЖ ИШСИФЪ И **ВЪЗДАНИЕМЪ ВЪЗДАСТЪ** НАМЪ ВЪСѢ ЗЛАѢ ЪЖЕ СТВОРИХОМЪ ЕМЪ *ἀνταπόδομα ἀνταποδῶ* Gn50,15 Grig Lobk Orb, sim. 272v25Les] om. Hlud; ПРАВЕДЕНЪ СЖДИ ТОГА ХРИСТОСЪ ПРИДЕТЪ **ВЪЗДАЖ** КОМОУЖДО **ВЪЗДАНИЕ** ДѢЛЪ *ἀποδούς ἐκάστω τὰς ἀμοιβὰς τῶν ἔργων* comPs66,5 Pog] **ВЪЗДАЖ** КОМЪЖДО ВЪЗДАНИЕ ДѢЛЪ Вон • v. etiam ВЗДАТИ, ВЪЗДАТИ

2. *дар, подарок; подарок; gift; – ἀνταπόδομα:* КНАЗИ ТВОИ ПРОТИВАТЪ СА ШБЕЩНИЦИ ТАТЕМЪ ЛЮБАШИ МЪТО ГОНАЩЕ **ВЪЗДАНИЕ** СИРОТАМЪ НЕ СЖДАЩЕ И СЖДА ВДОВИЦАМЪ НЕ ВНЕМАЩЕ *διώκοντες ἀνταπόδομα* Is1,23 Grig Orb]

ОУЗДАНИЕ Lobk • *fig.* СТРАДАНИЕМЪ **ВЪЗДАНИЕ** БОГАТНО ДАРОВА ТЕБѢ ВСѢХЪ ВЛАДЪЖКА 149b19Vtš; КЪНИА ЖЕ МУРА МОРЕ **ВЪЗДАНИЕ** ЧИСТОТЫ ПРОЛИВАЕШИ МИРОУ КОНЦЕМЪ СТРАСТИ ДУУШАМЪ ОУИЩАЮЩЕ 32b14Vtš — Cf. ДАНИЕ, ДАРОВАНИЕ, ДАРЪ, ОТЪДАНИЕ, ПОДАНИЕ, ОУЗДАНИЕ

KSM

СП

ВЪЗДАТЕЛЬ, -ЛЪ М.

Slep

МЪЗДѢ ВЪЗДАТЕЛЬ *давайшел, којийшо наїрадува, ѿлака; воздающий, воздатель; giver, payer; – μισθαποδότης:* ВѢРОВАТИ БО ПОДОБАЕТЪ ПРИХОДАЩОМУ КЪ БОГУ ЯКО ЕСТЪ И ВЪЗНИКААЩИМЪ ЕГО **МЪЗДѢ ВЪЗДАТЕЛЪ** ЕСТЪ *μισθαποδότης* Hb11,6 Slep • v. etiam МЪЗДА – ЕХН — Cf. МЪЗДОДАВЪЦЪ, МЪЗДНИКЪ

KSM

СП

ВЪЗДАТИ, -ДАМЪ, -ДАСТЪ pf.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

1. *даде, ѿодаде* *некому неийшо, врачу; дать, отдать, передать кому-л. что-л.; to give, to offer, to hand sth to sb; – ἀποδιδόναι, ἐπιδιδόναι, ἀνταποδιδόναι:* ВНОГРАДЪ ПРѢДАСТЪ ИНѢМЪ ДѢЛАТЕЛЕМЪ ИЖЕ **ВЪЗДАДЕТЪ** ЕМОУ ПЛОДЫ ВЪ ВРѢМЕНА СВОА *ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρπούς* Mt21,41 Rad66a10 Dbm Dbj Jov Krp(bis), **ВЪЗДАДЕТЪ** Rad155a13] **ДАДЕТЪ** Krat, **ДАДАЖТЪ** Mkd; И **ВЪЗДАШЖ** ЕМОУ КНИГЖ ИСАИА ПРОРОКА *ἐπεδόθη αὐτῷ* L4,17 Mkd] **ВЪДАША** Dbm Dbj Rad Krp Krat, **ДАШЖ** Jov; И ВЪСХОДА ИЕЛИНЪ И ТЕЛА СВОА **ВЪЗДАСТЪ** СВАТОМОУ 277v17Stan; ДА **ВЪЗДАСИ** ЕМОУ КОУПЛА АЖЕ СЪТВОРИЛЪ ЕСИ ТАЛАНТОМЪ ЕГО *ἀποδοῦναι αὐτῷ τὴν ἐμπορίαν* 236r25Les — Cf. ВЪДАТИ sub 1, 2, ВЪЗДАВАТИ sub 1, ВЪЗДАЯТИ sub 1, ДАТИ, ОТЪДАТИ, ПРѢДАТИ

ВЪЗДАТИ БЛАГОДѢТЬ *пројави милосїи, благонаклоненїосїи; оказывать милость, благоденїие; to be merciful; – δίδοναι χάριν:* ВЛАГЫИ БОГЪ **ВЪЗДАСТЪ** *благодѣть* ВЪЗЫСКАЩИМЪ ЕГО *δίδωσι χάριν* 141r10Les • v. etiam БЛАГОДѢТЬ ♦ **ВЪЗДАТИ КЛАТЪЗІ,**

КЛАТЪЖ, О КЛАТЪЖЪ, ОБЪТЪЗИ *исполни* *вещување; сдержать, исполнить обещание; to keep a promise; – αποδιδόναι τούς ὄρκους, τὰς εὐχάς*: не въ лъжж кльнешн са *ВЪЗДАСИ* же ГКОСПОДЕВН *КЛАТЪЖ* ТВОА *ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τούς ὄρκους σου* Mt5,33 Rad Stm Krp Mkd, *ВЪЗДАСИ* же ГКОСПОДЕВН *О КЛАТЪЖ* ТВОЕН Krat, sim. *ВЪЗДАСИ* БО ГКОСПОДЕВН *КЛАТЪЖ* ТВОЖ 213v16Les; *ОБЪТЪЗИ* МОЖ *ВЪЗДАМЪ* ГКОСПОДЕВН ПРЪДЪ БОЖИИМН СА ЕГО *τὰς εὐχάς μου ἀποδώσω* Ps21,26 Bon Pog; *ВЪЗДАВЪ* ΥΛΟΒЪЖЪ ДЪНЕНВНЪ *ΩБЪТЪ* НАВЫУЕ ОУСТНАМА И ОУСТЫ И СРЪДЦЕМЪ ВЕСПРЪСТАНИ СЛАВИТИ *ἀποδοῦς ὁ ἄνθρωπος καθ' ἡμέραν τὰς εὐχάς* comPs65,14 Pog Bon • v. etiam *КЛАТЪЖ, ОБЪТЪ* ♦ **ВЪЗДАТИ МОЛИТЪЖ** *се ἱομοли; помолиться; to pray; – αποδιδόναι εὐχήν*: *ВЪЗДАЖЪ* (sic) ГКОСПОДЕВН *МОЛИТЪЖ* ТВОЖ *ἵαкоже пишеть благаго ѳектъ* не помолити са или помолити са и не въздати *ἀπόδος τῷ κυρίῳ τὰς εὐχάς σου* 202v14Les; *ПОИТЕ* ЛЮДИЕ *ΒΟΓΟΓΟΛЪПНО* ВЪ СИОНЪ И *МОЛИТЪЖ* *ВЪЗДАИТЕ* ХРИСТУΟΥ ВЪ ИЕРОСОΛИМЪ *εὐχὴν ἀπόδοτε* Χριστῷ 115v9Šaf 133v10Zag 153d33Orb 81r33Hlud ♦ v. etiam *МОЛИТЪЖ* ♦ **ВЪЗДАТИ ОТЪВЪТЪ, СЛОВО** *даде оуичей, се оуиравда, обясни; дать отчет, оправдание, оправдаться, изложитъ; to apologize, to explain (oneself); – αποδιδόναι, δίδοναι λόγον, ἀπαιτεῖν (λόγον)*: *ΥΤΟ* СЕ СЛЫШЖ *Ω* ТЕБЪ *ВЪЗДАЖЪ* *ΩБЪТЪ* ПРИСТАВЪСТВОУ ТВОЕМОУ НЕ ВЪЗМОЖЕШИ БО КЪ ТОМОУ СТРОНТИ *ἀπόδος τὸν λόγον* L16,2 Rad Dbm Dbj Krat Mkd, *ВЪЗДАЖЪ* *СЛОВО* Krp; *ВЪНЕМЛИ* ОУБО СЕБЪ *ΕΔΑ* КОГДА *ΩΒΡΑШЕШИ* СА *ΩΠΑДЪ* *Ω* ОБОУ *ΥΑΣΤИЮ* И *Ω* ОБОУ *ΠΙРОУ* И ТАКОЖДЕ И *ΩБЪТЪ* *ВЪЗДАСИ* *ὑπὲρ τῶν ἀμφοτέρων ἀπαιτηθήση* 145v8Les; *КЪЖДО* НАСЪ *СЛОВО* *ВЪЗДАСТЬ* *Ω* СВОЕМЪ *ДЪЛЪ* СЖДЪИ ВЪ *ГОДИНЪ* *ΩНЪ* *ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ κριτῇ* 223v22Les; *ΥΤΟ* *дСЪТЪ* *ΖНАМЕНІЕ* ВЪ *НЕЖЕ* *ΩБЛЪУЕНЪ* *ЕСИ* *КОЖ* *МОЛИТЪВЫ* И *ΩБЪЩАНІА* *ИМИЖЕ* *ΩБЪЩАЛ* СА *ЕСИ* *ГКОСПОДЕВН* *ПРОТЪВЪ* *БО* *СИМЪ* И *СЛОВО* *ВЪЗДАСИ* *РЕУКЪ* БО *ГКОСПОДЪ* *ОУСТЫ* *ТВОИМИ* *СЖЖДЪ* *ТИ* *РАВЕ* *ЛЖАВЫИ* *πρὸς αὐτὰς καὶ τὸν λόγον ἀπαιτεῖ* 201v18Les; *А* *МЫ* *ЛЮБИМИЦИ*

СЛОВО *ВЪЗДАТИ* *ХОЩЕМЪ* *Ω* *СЕМЪ* *ВЪСЕМЪ* *ΛΟΓΟΝ* *ἀπαιτούμεθα περὶ τούτων ἀπάντων* 120r4Les; *ПРЕЗВИТЕРИ* *ВЪЗДАДАТЬ* *СЛОВО* *Ω* *ЛЮДЪХЪ* *СВОИХЪ* И *Ω* *ЦРЪКЪВЪ* И *ДІАКОНІ* ТАКОЖДЕ 274v12Les ♦ v. etiam *ОТЪВЪТЪ, СЛОВО* ♦ **ВЪЗДАТИ СЛАВЪ** *ἱпрослави; прославить; to glorify; – αποδιδόναι τὴν δόξαν, δοξάζειν*: *ТОМОУ* *РЕУЕ* *СЛАВЪ* *ВЪЗДАМЪ* *ПЪСНИЖ* *ΥΕΣΤЪΝΟΜΟΥ* И *СТРАШЪНОМОУ* *ИМЕНИ* *τὴν δόξαν ἀποδώσω* comPs7,18 Bon; *КЪ* *ГОДИНЪ* *ЖЕ* *ПРЪСТАВЛЕНІА* *ΕЖ* *ВЪСИ* *ВИДЪВШЕ* *ЛИЦЕ* *ΕЖ* *СЛАВЪ* *ВЪЗДАШЪ* *ΒΟΓΟΥ* *ΠΟΝΕЖЕ* *НЕ* *ДАДЕ* *ΠΟΜЫСЛА* *СВОЕГО* *ΖΕΜНЫХЪ* *ВЪЩЕН* *НЪ* *ТОЛИКО* *ВЪ* *ЛЮБОВЪ* *ΒΟЖИЖ* *δοξάζειν τὸν θεόν* 115v19Les ♦ v. etiam *СЛАВА* ♦ **ВЪЗДАТИ ХВАЛЪ** *изрази благодарносѣ, заблагодарѣ, восхвали; вознести хвалу, поблагодаритъ; to give thanks, to thank; – εὐχαριστεῖν, δίδοναι αἶνον*: И *ХВАЛЪ* *ВЪЗДАВЪ* *ПРЪЛОМИ* И *ДАСТЬ* *ОУУЕНИКОМЪ* *СВОИМЪ* *ОУУЕНИЦИ* *ЖЕ* *НАРОДОМЪ* *εὐχαριστήσας* Mt15,36 Rad Jov Krat, *ХВАЛЪ* *ВЪЗДАСТЬ* Dbj] *ПОХВАЛЬ* Krp, *БЛАГОДАРИВЪ* Mkd; *ХВАЛЪ* *ВЪЗДАВЪ* *ТОГО* *ПРИНАТЬ* *ПРИВЕДЕНЪ* *ЖЕ* *ПАКЪ* *БЫВЪ* *НА* *ИСПИТАНИЕ* И *МНОГО* *МЪЖУЕНЪ* *БЫВЪ* *МЪЖУКЪ* *НИИ* *ВЪНЕЦЪ* *ПРИНАТЬ* 250r4Stan ♦ v. etiam *ХВАЛА*

2. *врати назад; вернуть; to return, to give back; – αποδιδόναι*: *НЕ* *ИМЖОУ* *ЖЕ* *дМОУ* *ВЪЗДАТИ* *ПОВЪЛЪ* *ГКОСПОДЪ* *дГО* *ДА* *ПРОДАДАТЬ* И И *ЖЕНЪ* *дГО* И *ΥΑДА* И *ВСЕ* *дЛНКО* *ИМАШЕ* И *ΩДАТИ* И *ἀποδοῦναι* Mt18,25 Rad Dbj Jov Krp] *ΩДАТИ* Mkd • *spec.* *МРТЪВЫЖ* *ИХЪЖЕ* *ПРЪЖДЕ* *ПРИЖЪТЪ* *ПОГЛЪТЫВЪ* *НЪНЪ* *ВЪСТАΖАЕМЪ* *ΑΔΕ* *ВЪЗДАЖЪ* *МИ* *ВЪПНЕТЪ* *ЖИВОДАВЕЦЪ* *ΧΡΙСТЪ* *ἀπόδος μοι* 219a37Orb; *ΑΔЪ* *ΥСРЪТЕ* *ΤΑ* *ΔΟЛЪ* *ЩЕДРЫ* И *ΩГОРУИ* *СА* И *ЖНИКЪ* *ВЪЗДАСТЬ* *СЪ* *ТЪЩАНИЕМЪ* *ἀποδιδούς ἐν σπουδῇ* 222b35Orb] *ΩДАВАТЬ* 147r8Hlud — Cf. *ВЪЗДАТИ* sub 2, *ВЪДАТИ*, *ИЗДАТИ*, *ОТЪДАТИ*

3. *возврати, даде (ἰο заслуза), надомесѣи; воздать, возместитъ кому-л. за что-л.; to repay, to give (deservedly), to compensate; – αποδιδόναι, ἀνταποδιδόναι; κάμνω, δίδω* (Krn): *ВЪЗДАЖЪ* *СЖЪДОМЪ* *НАШИМЪ* *СЕДЪМОРИЦЕЖ* *ВЪ* *НЪДРА* *ИХЪ* *ΠΟΝΟШЕННЕ*

♦ v. etiam ВЪЗДАТИ, ВЪЗДАЯТИ ♦ **ВЪЗДАЯНИЯ** **ПОМЪШИЛѢТИ** има *ἕνδρα* наградѣ; *иметь в виду вознаграждение; to look forward to merit*; — *ἀποταμιεύεσθαι*: аще изведеши ма реуе ѿсждѣ въздавѣ мнѣ благодѣяния и проуни праведнии мене притѹж прѣдѣ шѹима имѣше и ѿ моухъ своѹ **ВЪЗДАЯНИЯ** **ПОМЪШИЛѢШЕ** · въздажѣтѣ тебѣ и кѣ тебѣ прибѣжѣтѣ καὶ ἐκ τῶν κατ' ἐμὲ τὰ κατ' αὐτοῦς ἀποταμιεύόμενοι ἀποδώσουσί σοι τὰς αἰτίας comPs141,8 Bon Pog ♦ v. etiam **ПОМЪШИЛѢТИ**

2. *spec. ὑπερδωκεῖν; предательство, измена; betrayal*; — *τὸ ἀποδιδόναι*: юда на **ВЪЗДАЯНИЕ** г^осподю · и вѣзѣтѣ сребрѣзники ноуждеж во прострѣтѣ рѣкѣж и вѣзѣтѣ сребро прѣстѹмѣ кажа ἐν τῷ ἀποδιδόναι τὸν κύριον comPs54,21 Bon Pog — Cf. **ПРѢДАНИЕ**, **ПРѢДАЯНИЕ**
KSM СП

ВЪЗДАЯТИ, -ДАЖ, -ДАЕТЪ ipf.

Evang Apost Psalt comPsalt Grig parHlud Triod Viš Stan Les

1. *дава, ὑποδαва* *некому нешию, врачува; давать, отдавать кому-л. что-л.; to give, to offer, to hand sth to sb*; — *ἀποδιδόναι, ἀνταποδιδόναι*; pro *ἀναζωπυρεῖν* Karp: похваление г^осподѣне ш възсѣхъ аже намѣ **ВЪЗДАЕТЪ** г^осподѣ сждителѣ блѣгѣ домѣ издрѣнѣлевоу наводитѣ на нѣи по мнѣлостѣ своен и по множѣствоу правдѣ своен *ἀνταποδίδωσιν* Is63,7 Grig Hlud] въздасть Lobk Orb; възсѣко же показанѣ въз настожѣ вѣрѣма не мнитѣ радости бѣити нѣ печали послѣди же плодѣ миренѣ наоуѣенѣимѣ тѣмѣ **ВЪЗДАЕТЪ** правдѣ *ἀποδίδωσιν δικαιοσύνην* Hb12,11 Slep; спасению притецѣм братне покаяннемѣ плодѣ в^огоуви **Вѣжѣ** 4b2Orb] плодѣ принесѣмѣ 1v21Zag; — сеж во ради винѣ възпоминаж ти **ВЪЗДАѢТИ** дарѣ в^ожнѣи ѣже естѣ въ тебѣ възложеномѣ рѣкоу моею *ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ* 2Т1,6 Karp79r2] възгрѣвати Ohr(bis) Slep, възгрѣвати (sic) Karp122v11 Verk — Cf. **ВЪДАЯТИ** sub 1, **ВЪЗДАВАТИ** sub 1, **ВЪЗДАТИ** sub 1, **ОТЪДАВАТИ**, **ПОДАВАТИ**, **ОУДАВАТИ**

ВЪЗДАЯТИ МОЛИТЕВЪ, МОЛИТЕЖ *се моли; молиться; to pray*; — *ἀποδιδόναι τὰς εὐχάς*: тако възпож имени твоѣмоу в вѣкѣ **ВЪЗДАЖ** **МОЛИТЕВЪ** мож дне дѣне тоῦ ἀποδοῦναι με τὰς εὐχάς Ps60,9 Bon Pog Rdm Dĕn; вси радостно нѣнѣ прѣѣстнаго поста мимопровождѣ в^огоуви **ВЪЗДАШЕ** **МОЛИТЕВЪ** 68d23Orb] възсѣлажѣ моли тебѣ 34v19Šaf; пауе всѣхъ ѣстнѣишж **МОЛИТЕЖ** **ВЪЗДАШЕ** мыслиа ѹнѣстож ѹасто колѣнѣ поклонѣше г^олаголаше **МОЛИТЕВЪ** 70c37Orb] моли тебѣ в^огоу възсѣлажѣ 36v19Šaf ♦ v. etiam **МОЛИТЕВЪ** ♦ **ВЪЗДАЯТИ ОБѢТЪ** **ИСОЛНУВА** *вѣшѣване; сдерживать, исполнять обещание; to keep a promise*; — *ἀποδιδόναι τὰς εὐχάς*: пожри в^огоу жрѣтѣж хвалѣ **ВЪЗДАЖ** **ШѢТИ** ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχάς σου Ps49,14 73b14Orb] въздаждѣ възшнѣмоу шѣтѣ твож Bon Pog Rdm Dĕn ♦ v. etiam **ОБѢТЪ** ♦ **ВЪЗДАЯТИ СЛАВѢ** *ὑпрославува; прославлять; to glorify*; — *δόξαν ἀναπέμπειν*: да сп^одѣблени бѣдемѣ видѣти прѣѣстны крѣстѣ хрѣстоуе и стрѣсти его постигнѣти и свѣтоуе възсѣсенне донти **СЛАВѢ** емоу **ВЪЗДАШЕ** в^огоу прѣславномѣ 71b39Orb] славѣ всѣлажѣ 58v3Zag 37r31Šaf 2v19Hlud; иди ѹмын са в солѣамнѣ (sic) кѣпѣли и шмые са прозрѣ **СЛАВѢ** **ВЪЗДАЖ** в^огоу доξαν ἀναπέμπων θεῷ 231b11Orb ♦ v. etiam **СЛАВА** ♦ **ВЪЗДАЯТИ СЪВѢДѢТЕЛЬСТВО** *дава оиѣчѣ, сведочи; давать отчет, свидетельствовать; to explain (oneself), to testify*; — *ἀποδιδόναι μαρτύριον*: и великож силож **ВЪЗДАЖ** **СЪВѢДѢТЕЛЬСТВО** ап^остоли вѣрсенне г^оспода *ἰσ^ου^ς χρ^ιστ^ος ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον* A4,33 Vran ♦ v. etiam **СЪВѢДѢТЕЛЬСТВО** ♦ **ВЪЗДАЯТИ ХВАЛѢ** *изразува благодарносѣ, заблагодарува; возносить хвалу, благодарить; to give thanks, to thank*; — *εὐχαριστεῖν*: про^орожѣ шѣ лица адамѣ **ХВАЛѢ** **ВЪЗДАЖѢ** ѹко помнѣванѣ възсѣтѣ и не штавленѣ еὔχαριстеῖ comPs65,20 Bon Pog; прѣвозданын **ХВАЛѢ** **ВЪЗДАЕТЪ** в^огоуви еὔχαριстеῖ τῷ θεῷ comPs85,12 Bon Pog; томоу ѹво и мы вѣрни поклонѣжѣ са **ХВАЛѢ** **ВЪЗДАЕМѢ** мнѣлостѣ просѣше 234a10Orb] **ХВАЛѢ** възсѣлаемѣ 157r30Hlud ♦ v. etiam **ХВАЛА**

♦ **ВЗЗДАЯТИ** **ΥΒΣΤΉ** *οδδαβα ἰοочиῖ, ἰοочиῖυβα; воздавать честь, почитать; to venerate, to honour; – ἀποδιδόναι ἀμοιβήν, ἀπονέμειν τιμὴν, μερίδα*: ΥΑΔΑ ИЛИ ВНОУΥΑΤΑ ИМАТЬ ТОГДА СА ΟΥΥИΤΗ ΠΡѢЖДЕ СВОИ ДОМЬ ВΛΑΓГОΥΕΣΤИВѢИ ТВОРИТИ И ΥΕΣΤИ РОДИТЕΛΕΜЬ **ВЪЗЪАѢТИ** ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις IT5,4 Karp Slep; мжжи такожде сз своими зовѣще ѡко немошнѣишии υзсти женсцѣи **ВЗЗДААЩЕ** υзстз ѡко сщце взоупѣ наслѣдници ἀπονέμοντες τιμὴν IP3,7 Slep; и тои достоинοу **ΥΒΣΤΉ** **ВЪЗЪАЯТИ** немошно 216c1Vtš; аще и жрѣби и **ΥΑΣΤΉ** **ВЪЗДАЕШИ** на земли живѣщихъ нъ и съде врагъ ѡви λογύωσα εἰ καὶ τὸν κληρον καὶ τὴν μερίδα ἀπονέμεις comPs141,7 Pog Bon • v. etiam ΥΒΣΤΉ

2. *враќа назад; возвращать, отдавать; to return, to give back; – ἀποδιδόναι, ἀποτινύειν*: се же творатз грздни и прѣзоривни υловѣци взоемлаше тоуждаа и не **ВЗЗДААЩЕ** мѣ ἀποδιδόντες comPs36,21 Pog Bon; ѡкрѣпшиж са врази мон изгонащен ма без правдзи нхъже не взохзишаахъ тогда **ВЗЗДААХЪ** ἀπετίνυον Ps68,5 Bon Pog, **ВЪЗЪАМЖ** мнѣ Dēn] **ВЪЗДАХЪ** Rdm • *spec.* адъ долѣ та видѣвѣ взыхнжвѣ и **ВЪЗДААШЕ** мртвѣцж спѣшно иже ѿ вѣка тоу стрѣгомы ἀπεδίδου σπουδαίως τοὺς νεκροὺς 233b23Orb] испѣсти 156v6Hlud — Cf. ВЗЗДАТИ sub 2

3. *возвраќа, дава (ἰοο заслужа); воздавать, возмещать кому-л. за что-л.; to repay, to give (deservedly); – ἀποδιδόναι, ἀνταποδιδόναι*: женѣ же мжжз длзжзнжж любовз да **ВЗЗДАЕТЗ** τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω IC7,3 Slep] **ВЪЗДАСТЪ** Karp; любы ближнемоу зла не съдѣваеть не взыненавидить не **ВЪЗЪАЕТЪ** зла за зло ни клеветы взы клеветы мѣсто οὐκ ἀποδίδοι κακὸν ἀντὶ κακοῦ 299v21Les; ношиж бо прѣданъ взоцтз господъ денѣ же распатъ са имже бо вѣ длзженз адамъ христъз **ВЗДАЕТЪ** ἀποδίδωσιν comPs31,4 Bon Pog; и добро **ВЪЗДААТИ** ѿпѣшати длзжникомъ дългы полагаати доушж за дроуга своего 281v1Les; азъ есмь вогъ **ВЪЗДААИ** грѣхи

οκτѣчь на γαδα до вторааго и третиаго рода ὁ ἀποδιδούς ἀμαρτίας comPs108,14 Pog Bon — Cf. ВЗЗДАВАТИ sub 2, ВЗЗДАТИ sub 3

ВЗЗДАЯТИ **ВЗЗДААННЕ**, **ВЗЗДАААННЕ**, **МЪЗДАЖ** *возвраќа, наῖλαῖυβα, надомесῖυβα; воздавать, возмещать кому-л. за что-л., отплачивать; to repay, to compensate; – ἀποδιδόναι ἀμοιβήν, μισθόν*: правденз во сжди тѣгда христъ придетъ **ВЗЗДАЖ** комждо **ВЗЗДАААННА** дѣлз ἀποδοὺς ἐκάστῳ τὰς ἀμοιβὰς τῶν ἔργων comPs66,5 Bon, **ВЪЗДАЖ** комождо **ВЗЗДААННА** дѣлз Pog; по шшзстви своемз **ВЪЗДАЖ** имз **МЪЗДАЖ** взо славѣ мнозѣ ἀποδιδούς αὐτοῖς τὸν μισθόν comPs36,40 Bon Pog; тогда егда **ВЪЗЪАЕТЪ** комождо **МЪЗДАЖ** тогда праведнии воеелат са радощами ἀποδιδῆ ἐκάστῳ τὸν μισθόν comPs96,12 Pog] **ВЪЗДАСТЪ** коможде **МЪЗДАЖ** Bon • v. etiam ВЗЗДААННЕ, ВЗЗДАААННЕ, МЪЗДА KSM CP

ВЗЗДВИГНѢТИ, -нж, -нетз pf.

Evang Apost Psalt comPsalt homRdm Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krm

1. *ἰοοδιῖνε, крене наζορε; поднять; to lift up, to elevate; – ἐγεῖρειν, ἐξεγεῖρειν, διεγεῖρειν, ἀνεγεῖρειν, αἶρειν, ἐπαίρειν, ἀπαίρειν, ἐξαίρειν, ἐπανιστάναи, ἐκριζοῦν; σηκώνω, ἄπτομαι, ὑψώνω* (Krm): сжбота есть и не достоинъ тебе **ВЗЗДВИГНѢТИ** ωдра своего ἀραι τὸν κράβατον J5,10 Rad] **ВЪЗАТИ** Dbm Dbj Jov Krp Krat; керей же **ВЗЗДВИГНѢТЗ** кивотз завѣта господня ἤροσαν Jos3,14 Grig, **ВЪЗДВИГЖ** Lobk Hlud] **ВЪЗМЪШЕИ** Vtš; кто есѣтъ ѿ вась υловѣжъ иже имать швцж единж и аще выпадет са въ сжботж въ ѡмж не поимет лы а и **ВЪЗДВЫГНѢТЬ** οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ Mt12,11 Mkδ Dbj Krp] om. Rad(bis); слышаахъ оуѣеници падоше на лица своемъ и оувоаше сѣ» сѣлω и пристѣплъ ксоу»сѣ» **ВЪЗЪИЖЕ** ихъ» и реу»» взостанете и не вонте се ἦψατο 144r20Krm; и ωбрати се агг»елъ глаголе въ мнѣ и **ВЪЗЪИЖЕ** ме имже образомъ югда взостанеть υловѣжъ ѿ сѣ»на своегω ἐξήγειρέν με Zch4,1 Vtš; и взо уасъ» идеже **ВЪЗДВЫЖЕ** воннь мзъу

ѡсекнѡти единого по единого сеи приспѣ
сѡветын потнѣ и трѡднѣ и абѣе сѡ многимѣ
дрѡзновениѣмъ вѡсхѡтити мѡзѣ ѿ рѡжкы воинѡ
ἐσῆκωνεν 276v22Krn; егдаже **ВЪЗДВИГОШЕ** вѣтрѡла
и видѣвше ѡко творит се имѣ добрѣе ветри
радѡи плаванѡи ἐσῆκωσαν 269r25Krn; **ВЪЗЪВНГЪ**
рѡжцѣ свои бѡлагошѡвы ихъ ἐπάρας 121r22 Krn
● *fig.* сего ради ѡви сѡ смѣренѣ да **ВЪЗЪВНГНЕТЪ**
смѣрившее се есѡтство ѡловѣчѣьское νὰ ὑψώση
10v4Krn; ѡставлѣет же и грѣшниковѣ грѣхы
его ѡко да **ВЪЗДВИГНЕТЪ** его ѿ пѣчѡли ἐπὶ τὸ
εἰς προθυμίαν διεγεῖραι αὐτόν 131r20Les; гѡсподѣ
же да **ВЪЗЪВНГНЕТЪ** доушѡж вѡшѡж вѣ стрѡхѣ
свои ἐγειρή ἡμῶν τὰς ψυχὰς 23v22Les; **ВЪЗЪВНЖЕ**
моуши на стѡлпѣ исцѣленѣе тлетворенѣа
избавленѣа 13b4Vtš ● *spec.* **ἰοδιῆνε на крстѣ,**
расѣне; распѣть; to crucify; – ἀρτᾶν: видаши
тѡ **ВЪЗДВИЖЕНА** на крѡстѣ непороуна криуаше
жалостномѣ гласомѣ ἐν σταυρῷ ἡρτημένον
107r29Zag 121d10Orb 49v19Hlud] om. 89v5Šaf;
на крстѣ **ВЪЗЪВНЖЕНЪ** и с плѣтѡи стрѡжемѣ
и свѣщѡми славне ѡпѡлѡемѣ на дрѣвѣ
протѣзѡемъ и мѣемѣ ѡсѣкаемъ 163a29Vtš;
дадимѣ велѡчѡе хѡристовѣ вѡгѡу нѡашемѡ
ВЪЗДВИЖЕНОМЪ на крѡстѣ на спѡсѡсенне всемѡ
мироу 11c13Orb ♦ **ВЪЗДВИГНЪТИ ГЛАСЪ,**
жрѣло ἰοδιῆνε ἔλας, ἰροῶвори; повѡсѡтъ
голос, заговорѡтъ; to lift up one's voice, to
start speaking; – φωνήν ἐπαίρειν, αἶρειν,
ὑψοῦν: **ВЪЗДВИГОШѡ** гласѡ свои глаголѡще
ἦραν φωνήν L17,13 Dbj Dbm Krat] възнесошѡ
гласѣ Jov Mkd, възнесошѡ глаголѡще Rad,
вѡзнѣсѡ гласѣ Krp; **ВЪЗЪВНЖЕ** гласѣ свои
ἰωσιφ жидовѣскимѣ азѡкомѣ и рѡеуе имѣ
велеглаѡсно ὑψῶσας τὴν φωνήν αὐτοῦ 271r1Les;
егдаже видѣ ἰωσιфѣ гробѣ рахилинѣ мѡтѡе
своеж текше и паде на гробѣ и **ВЪЗЪВНЖЕ** жрѣло
свое сѡ слѡзѡми ὑψῶσας φωνήν αὐτοῦ 258r19Les;
и **ВЪЗЪВНЖЕ** жрѣло свое венѡаминѣ сѡ плаѡемѣ
и рѡеуе кѣ нимѣ ὑψῶσας τὴν φωνήν αὐτοῦ
269v18Les ♦ v. etiam гласѡ, жрѣло

refl. право глаголѡж вамѣ ѡко аще рѡеуе
горѣ сеи **ВЪЗДВИГНИ Сѡ** и вѡврѡзи сѡ вѣ море и
не оуѡсоумнитѣ сѡ вѣ сѡрдѡци своемѣ ... бѡдетѣ

еже рѡеуеτ ἄρθητι Mc11,23 Rad126c10.23] **ДВИГЪНИ** сѡ Dbm Dbj Rad78b18 Krp(bis) Krat Mkd;
и **ВЪЗЪВНГОШЕ** ѿ елима и придоше вѣ-сѡ-нѡмѣ
сѡбномѣ Ἴсрѡи леѡвѣ вѣ пѣстинѡ симѣ
ἀπῆραν Ex16,1 Vtš11d8, **ВЪЗЪВНГШЕ** се Vtš11bа5,
ВЪЗДВИГНѡ же сѡ Grig, **ВЪЗДВИГНѡШѡ** же сѡ
Lobk, **ВЪЗДВИГОШѡ** сѡ Hlud; си ѡко старѣшинѣ
колѣноу висока отѣ дрѣлѣнѡи грѣдынѣно
етѡро помѡшлѡша и не вѣрѡбавѡша вѡгѡу
ВЪЗЪВНЖЕ сѡ землѣ и покѡри ѡко землѡнѡж
мѡдрѡбавѡша ἐπανέστη ἡ γῆ comPs105,17 Pog Bon;
ѡбрати же сѡ ἀνѡεуѡз гѡспѡдѡвнѡз хѡдан
приѡдѡз плѡкѡмѡ сѡбновѡз ἱѡдрѡи леѡвѡз и
понде задѡи и **ВЪЗДВИЖЕ** сѡ стѡлпѡз ѡблѡуенѡз
ѿ лица ихъ и стѡ сѡзѡдѡи ἱхъ ἐξῆρεν Ex14,19
Grig(bis) Lobk(bis) Orb Hlud(bis) ● **изѡрее** (сѡнце,
месѡчина); **взѡйти** (сѡлнце, луна); **to rise** (the
Sun, the Moon); – **ἐπαίρειν:** **ВЪЗДВИЖЕ** сѡ
слѡнце и луна стѡ вѣ ѡноу своемоу вѡнесе
сѡ на дрѣво длѡготрѡпѣлиѡе и вѡстѣуе на
немѡз сѡж си цѡркѡвѡз ἐπῆρθη ὁ ἥλιος καὶ ἡ
σελήνη 111v12Šaf 131r23Zag 149b16Orb 77v36Hlud

Cf. **ВЪЗВЕСТИ** sub 1, **ВЪЗВЕЗИТИ**, **ВЪЗДѢТИ**,
ВЪЗНЕСТИ sub 1, **ВЪЗЪТИ** sub 4, **ВЪСТАТИ**,
ОУВЕЗИТИ

2. **разбуди; разбудѡтъ, пробудѡтъ; to**
wake up; – ἐγειρεῖν, διεγειρεῖν: бѡдан
ѡдрѡжѡмаго сѡномѣ да **ВЪЗЪВНГНЕТЪ** τὸν βαρύμενον
ὑπνῷ διεγειράτω 152v20Les; кѡто можѣтъ да
вѡзвѣдитѣ его вѡзлѡгѣ поспѡ ѡко лѡвѣ ѡко
скѡмень кѡто **ВЪЗЪВНГНЕТЪ** его ἐγѡреῖ 81v19Krn
● *spec.* **оживи, воскресне, сѡиане од мѡрѡвишѡе;**
оживѡтъ, воскресѡтъ, вѡстѡтъ из мертѡых;
to revive, to resurrect, to raise from the dead;
– **ἐγειρεῖν, ἀνιστᾶναι, ἐπανάγειν:** вѡстрѡжит
ѡ трѡжа сѡ стрѡхомѣ сѡ неѡжѡсе и **ВЪЗЪВНГНЕТЪ**
поуѡбѡжѡшихъ и ѡбѡудѡтъ ѿ вѣка спѡщихъ
ἐγѡреῖ τοὺς καθεύδοντας 135r24Les; вѡгѡбѣ ѡтѡцѣ
нашихъ **ВЪЗДВИЖЕ** исѡуѡса егоже вѡ рѡжѡми
ѡсте повѣсѡиѡше на дрѣвѣ ἡγειρεν Ἰησοῦν
A5,30 Kap Vran; анѡрѡж дѡщѡре ѡмерѡжѡ
ВЪСЪЗДВИЖЕ (sic) приѡкосновениѣмѣ рѡжѣ ἐπανήγαγεν
ἀφῆ τῆς χειρός 117d24Orb, **ВЪЗДВИЖЕ** 45r31Hlud] **приѡкосновениѣмѣ**
рѡжѡи вѣсѡкрѡси 85r12Šaf;

свѣдѣтельствовующѣ оубо иже бѣхѣ сѣ нимъ егда лазара възгласи ѿ гроба и **възъвиже** его ѿ мртвѣыхъ ѿγειрен 76r21Krn; исцѣлѣаѣи водн сѣе и мрътвѣѣе **възъвиже** и п[р]окаженнагѣ+ соуща немана сирскаго исцѣлн 173a2Vtš • *fig.* **ѿосѣави, ѿовика** (на должностѣ); **назначитъ; to establish, to call (on duty); – ἐγείρειν, ἀνιστάναι; σηκώνω** (Krn); и ходимъ сѣ повелѣнїемъ цѣрковемъ въ фригїю оумирити таифален ѿко **възъвигоше** своегѣо цѣра ἐστήκωσαν 275v24Krn; прорѣкъ мѣу си прорѣоузствоваше глаголюе пророка вѣмъ **възъвигнетъ** гѣосподъ вѣогъ нашъ ѿ братїе вѣше ѿко мене ἀναστήσωμαι 23v8Krn, sim. прорѣока **възъвигнетъ** ἀναστήσει 27v21Krn; сего ѿ сѣмене вѣогъ по шѣтованїю **възъдвѣже** и зѣранлѣви спѣсителѣ исѣу са ѿγειрен τῷ Ἰσραὴλ σωτήρα A13,23 Karp Ohr Slep Str Vran Verk; клѣтвѣа клѣтѣ сѣ ѣмоу вѣогъ ѿ плода урѣва его по плѣти **възъдвигнѣти** хѣрисѣтѣа и посадити на прѣстолѣ ѣго ἀναστήσαι τὸν Χριστὸν A2,30 Karp Str — Cf. **възѣоудити** sub 1, **възѣзнѣти**, **възѣвести** sub 3, **въскрѣснѣти**, **въскрѣсити**, **въспранѣти**, **въставити**, **въстати**, **оубоудити**

3. **создаде, изъради; создать, построить, воздвигнуть; to create, to build; – ἐγείρειν, ἀνιστάναι:** разорите цѣркѣвѣ снѣ и трѣмн дѣньмн **възъдвигнѣнѣ** ѿ ѣгерѣ аѣтѣн J2,19 Dbm Dbj Ktr; **възъдвигнетѣ** вѣогъ небѣсѣное цѣсѣарѣствне иже въ вѣакѣи не истлѣетѣ ἀναστήσει Dn2,44 Grig Lobk Hlud] **въ[с]крѣситъ+ Vtš;** потомъ послана быста къ ликнїю и принаста ѿ него имѣнїе **възъдвигнѣти** и доломъ храмннѣ 307r11Stan; ѿко скоти во заблѣдиша въ горахъ грѣховныхъ ѿже **възъдвигше** вѣси и ѿко волове вѣауаахъ иго льстное ѣγειран comPs49,10 Pog, **възъдвигнѣшѣ** Bon • *ptc.-subst.* **възъдвигженое**, –аго п. **создание, воздвигнаѣо; поднятие, возбуждение** (bibl.); **living substance** (bibl.); – **τὸ ἀνάστημα:** и потряби сѣ вѣсе **възъдвигженое** еже вѣа на лицї вѣсеа зема ѿ γλϰοβѣажа до скота ἐξήλειψεν πάν τὸ ἀνάστημα Gn7,23 Grig Lobk Hlud] om. Orb

— Cf. **възѣграждати**, **възъдати**, **назъдати**, **сѣзъдати**

4. **ѿошѣикне, ѿредизвика, наѿрави; поднять, вызвать что-л., устроить; to induce, to inspire, to make; – ἐγείρειν, ἐπεγείρειν, διεγείρειν, ἐξεγείρειν, ἀπαίρειν:** противѣще сѣ иудеѣе **възъвигнѣ** рѣвенне озловншѣ дѣоушѣ азыкомъ на братнѣ ἐπίγειραν A14,2 Vran; аще ми би вѣла злѣа ѿ иного колѣна ѿ противникѣ инѣхъ то и тако моѣ сѣрѣдѣѣе волѣло би **възъвигнѣти** крамолѣ 168r9Rdm; нѣ днѣвольт зѣвидан **възъдвѣже** ѿзыкѣ днѣви глазѣтыхъ на сѣвѣтѣнѣ шѣѣѣа 112v8Stan; слово жестоко **възъвигнетъ** же гнѣвѣ ѣгейрей ὀργάς Pr15,1 Orb Hlud] (**въ**)зъдвигнетѣ Grig Lobk; по снѣхъ шѣѣ въ кипрѣ и оуѣа и **възъдвѣже** на сѣ невѣрѣннѣа иудеѣа и ѣлины ѣтѣ бывѣ и тѣмн камениемъ повнѣнѣ высѣтѣ 243r3Stan; ѿкоже во вѣсѣкажн ѣгнѣ **възъвигнетъ** пламень тако и мирѣскыѣ вѣсѣды въздвигнѣтѣ стрѣасти въ сѣрѣдѣѣи мннѣховѣ ѣξεгейрей φλόγα 216r21Les; похотѣ злѣа мѣаѣти ѣсѣтѣ грѣхѣоу та **възъвиже** матежѣ и вѣани на зема ѣξεгейрей πολέμου 64r22Les; гѣосподѣ **възъвиже** дѣоушѣ вѣлен въ мори и корѣвѣ вѣлаше сѣ разѣвити ѣξεгейрей πνεῦμα μέγα Jon1,4 Grig Lobk Orb Hlud; **възъдвѣже** югъ ѿ небесѣ и наведе силѣж своеѣ лнѣж ἀπῆρεν νότον ἐξ οὐρανοῦ Ps77,26 Bon Pog Rdm Dčn; и ѣдинодѣоушно **възъвигнѣмъ** дрогѣ дрогѣа на славословїе вѣожїе спѣа са кѣоу хѣрнѣа διεγειρωμεν εἰς δοξολογίαν 25v22Les; авнѣ же злѣа **възъвигнѣ** сѣа ѣресѣ ѿ льѣа неѣвѣстнѣааго цѣсѣарѣ възърастѣши 211r16Stan ♦ **възъдвигнѣти сѣвѣдѣннѣ ѿсведочи, ѿодиѣне сведошѣво; засвидѣтельствовати; to testify, to establish testimony; – ἀνιστάναι μαρτύριον:** и **възъдвѣже** сѣвѣдѣннѣ въ ѿнаковѣ и законѣ положи въ икѣдрѣннѣи ἀνέστησεν μαρτύριον Ps77,5 Bon Pog Dčn, **възъвиже** сѣвѣдѣннѣа Rdm ♦ v. etiam **сѣвѣдѣннѣ** — Cf. **възѣоудити** sub 2, **възѣвести** sub 3

♦ **възъдвигнѣти** рога v. рога ♦

KSM

СП

ВЗЗДВИГЪ

ВЗЗДВИЖЕНИЕ

ВЗЗДВИГЪ, -А m.

typDbj kalKrp kalSlep kalKarp kalVerk typRdm
typLobk typZag typOrb

term. liturg. *воздвижение; воздвижение; elevation*; — : иереи же прогласить ·Г·Щ·Г·ГОСПОДИ ПОМѢЛКОУИ ЗНАМЕНАА СЪ ЧЕСТНЫМЪ КРСТОМЪ ЛЮДѢИ И ПО КОНУАНИ *ВЪЗЪВЪИГОУ* КРСТА РЕКЪТЪ ТРОПКАРЪ ВЪЗНЕСИ СА НА КРСТЪ ·В·83a20Orb ♦ **ВЗЗДВИГЪ (УЪСТЪНАГО) КРЪСТА** црковен празник, 14.Sept.: *Воздвижение на свейшиоу крси; Воздвижение (честного) креста; the Exaltation of the Holy Cross*; — *ὑψώσις τοῦ (τιμίου) σταυροῦ*: НЕДѢЛѢ ПРѢДЪ *ВЪЗЪВЪИГОМЪ* КРСТА Тῆ κυριακῆ πρὸ τῆς ὑψώσεως 108r17Karp 104v11Slep, ПРѢЖДЕ *ВЪЗЪВЪИГЪ* КРСТА 66v4Verk] ПРѢЖДЕ ВЪЗДВИЖЕНИѢ СѢВЪАТАГО КРЪСТА 75r16Ohr; СОУБѢОТА ПО *ВЪЗЪВЪИГЪ* КРСТА μετὰ τὴν ὑψώσιν 66v11Verk] ПО ВЪЗДВИЖЕНИ 76v4Ohr 105r1Slep; И РѢХЪ КЪРНѢ ЗАУЖ СЕ ПСАЛТИРЬ ПОИ ПО ВСА ДѢНИ НА ОУТЪРНѢИ ПО ЕДНОИ КАѢИСМѢ ДО *ВЪЗЪВЪИГЪ* ЧЕСТНАГО КРСТА 176r14Zag] ДО ВЪЗДВИЖЕННА ЧЕСТНАГО КРСТА 216b36Orb, ДО ВЪЗДВИЖЕНИ КРСТА 142v5Hlud; НА *ВЪЗЪВЪИГЪ* КРСТА ПСАЛОМЪ ·Г·А· ·Р·Л·Е· 170r5Rdm — Cf. ВЗЗДВИЖЕНИЕ sub 4

KSM

СП

ВЗЗДВИЖАТИ, -ЖЖ, -ЖЕТЪ ipf.

comPog

ἰοδιῶα, ιυδιῶα; поднимать, воздвигать; to lift up, to elevate; — *διεγείρειν*: ● *fig.* ВИДИШИ ЛИ КОЕ УСНОВАНИЕ ПОЛОЖИ ПСАЛМОУ ДѢУХЪ СѢВЪАТЫ *ВЪЗЪВЪИЖА* ДѢУША УЛОВѢУА ДА БЛАГОСЛОВЕСТВИТЬ ВЫИЖ ГОСПОДА *διεγείρον* comPs103,1 Pog] ВЪЗДВИЖЕ ВОН — ЕХН — Cf. ВЪЗВЪИШАТИ sub 1, ВЪЗДВИГНЪТИ sub 1, ВЪЗДВИСАТИ sub 1

Ø

ЗР

ВЗЗДВИЖЕВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

Zag Šaf

воздигнува, воскреснува; поднимать, воскрешать; to lift up, to resurrect; — *ἀνιστάναι*:

МРЪТВА МА ПОКАЗА ДРѢВА ВЪКОУШЕНИЕ ЖИВОТНОЕ ЖЕ ДРѢВО ИС ТЕБЕ ЧИСТАА ЯВЛЕНО *ВЪЗДВИЖЕВА* МА И РАИА ПИЩААГО НАСЛѢДНИКА МА ОУСТРОИ νεκρόν με ἔδειξε, φυτοῦ ἀπόγευσις: τῆς ζωῆς γὰρ τὸ ξύλον ἐκ σοῦ φανὲν πάντα γινε ἀνέστησε 153r16Šaf 194r23Zag] ВЪЗДВИЖЕНИЕ 166v34Hlud — ЕХН — Cf. ВЪЗВОДИТИ sub 3, ВЪЗВОЖДАТИ, ВЪЗДВИСАТИ sub 2

Ø

СП

ВЗЗДВИЖЕНИЕ, -НИА n.

Dbm kalJov Rad kalKrp typMkd kalOhr kalSlep kalStr
kalVerk typLobk Triod Viš Stan Les Krm

1. *ἰοδιῶα, крѣвање; поднятие; lifting, elevation*; — (*σύρειν*): ПОВѢЖДЕНЪ БЫСѢТЬ БѢСОМЪ ОУМЪ ПОГОУБИ И НЕ МОЖАШЕ К ТОМОУ РЖКЪ ПРИНЕСТИ КЪ ОУСТОМЪ НЪ Ѡ ИНѢХЪ ПИТАЕМЪ БЫВААШЕ ЯКО МЛАДѢНЪЦЪ ... ДА ЯКОЖЕ РАЗОУМѢШ СЕСТРЫ ПРИКЛЮЧЕШЕЕ СА ЕМОУ ПРИЖШЖ ЕГО КЪ СЕБѢ БѢШЖ БО ДѢВЪСТВОУЖШЕ СЕГО ЗАТВОРИШЖ ВЪ СЪБОРѢ МОНАСТЫРЬСТѢМЪ И БѢШЕ *ВЪЗДВИЖЕНИЕ* εγω на сѢДАНІЕ ВЪСѢМЪ СЪБОРОМЪ καὶ ἦν σύρων ἑαυτὸν ἐπὶ τὸ καθισμάτιον ἑαυτοῦ ἐν ὄλῃ τῇ συνάξει 47v5Les ● *spec. ἰοδιῶα на крси, расиување; распятие; crucifixion*; — *ἀνύψωσις ἐν σταυρῷ*: НА ДРѢВѢ ВЪЗДВИГЛЪ ЕСТЬ ДРЕВЕ МОИСИ ЗМИЖ СПАСЕ ПРОУБРАЗОУЖ *ВЪЗДВИЖЕНИЕ* ТИ НА КРСТѢ ПРѢВЛАЖЕНЕ ИМЖЕ ЯДА ЗМИИНА ВСИ ИЗБАВИХОМ СА ἐτύπου σου τὴν ἀνύψωσιν τὴν ἐν σταυρῷ 122b16Orb 108r28Zag, ПРОУБРАЗОУЖ НА *ВЪЗДВИЖЕНИЕ* 90r24Šaf

2. *движение, раздвигување; движение; moving*; — *κίνησις*: ВЪ ТѢХЪЖЕ СЪЛЛАЖАШЕ МНОЖЕСТВО БОЛАЩИХЪ СЛѢПЫ И ХРОМЫ И СѢУХИ УАЖИИХЪ *ВЪЗДВИЖЕНИА* ВОДѢ Тῆν τοῦ ὕδατος κίνησιν J5,3 Rad Dbm] ВЪЗМЖИЕНИА ВОДѢ Dbj, ВЪЗМЖИЕНИА ВОДЫ Jov Kpat, ДВИЖЕНИЕ ВОДѢ Krp — ЕХН — Cf. ВЪЗМЖИЕНИЕ, ДВИЖЕНИЕ

3. *fig. воздигнување; возвышение; elevation, rising*; — *ἐπανόρθωσις, (ἀνιστάναι)*: АДАМОВО *ВЪЗЪВЪИЖЕНИЕ* РАДѢОУЧѢ СА ДѢВѢВО БГОГОНЕВѢСТНАА АДОВО ЗМРЪЩЕВЕННЕ РАДѢОУЧѢ СА ПРѢНЕПОРΟΥНАА НЕВѢСТО ВСѢХЪ ЦѢСАРѢ

Ἀδὰμ ἐπανόρθωσις 124d17Orb] АДАМОУ ВЪЗВРАЩЕНИЕ 110r19Zag, АДАМОВО ВЪЗВЕДЕНИЕ 91r21Šaf 53r10Hlud; ВЪЗДВИЖАЕМОЕ ДРЪВО ПШКРОПЛЕННО КРЪВІЮ ВЪПЛЬШША СЕ СЛОВА ВКОГДА ПОИТЕ НЕВКЕСНІЕ СЫЛЫ И ЗЕМЛЬНИМЪ **ВЪДВІИЖЕНІЕ** ПРАЗДНОУЮЩЕ 14c16Vtš; НЕВКЕСЕМЪ ВЫШШИИ ВЗДВИЖЕНА НА ДРЪВѢ И НИЗЛОЖИША **ВЗДВИЖЕННИА** БРАЖИИ ЗРѢШИ ЕДИНОГО ВЫШНѢГО ПОУШЕ ТОГО ВЕЛЕГЛАСНО 100v8Bit, sim. 34r24Bit; МРЪТВА ТА ПОКАЗА ДРЪВА ВЪКОУШЕННЕ ЖИВОТНОЕ ДРЪВО ИС ТЕБЕ УИСТАА ЯВЛЕНО **ВЪЗДВИЖЕННЕ** И РАА ПИШНАГО НАСЛѢДНИКА СЪТВОРИ ВЕКРОН МЕ ЭДЕИΞΕ, φυτοῦ ἀπόγευσις· τῆς ζωῆς γὰρ τὸ ξύλον ἐκ σοῦ φανὲν πάντα γινε ἀνέστησε 166v34Hlud] ВЪЗДВИЖЕВА МЕ 194r23Zag 153r15Šaf — Cf. ВЪЗВЕДЕНИЕ

4. *term. liturg. воздвижение; воздвижение; elevation; —* : ТАЖДЪ **ВЪЗВІИЖЕНІЕ** КРСТОУ · ШБЛАУИТ СЕ ІЕРЕН ВЪ ШДЕЖДИ ВѢЛЫ САМ ЖЕ ПОУШИМЪ КРСТОУ ВЪДВИЖАЕТЪ УЪСТНОЕ ДРЪВО 15b18Vtš ♦ **ВЪЗДВИЖЕНИЕ (УЪСТНАГО) КРЪСТА** ЦРКОВЕН ПРАЗНИК, 14.Sept.: *Воздвижение на свейиоу крси; Воздвижение (честного) креста; the Exaltation of the Holy Cross; — ὕψωσις τοῦ (τιμίου) σταυροῦ*: МѢСѢЦА ТОГКО · ΔΙ· **ВЪЗВІИЖЕНІЕ** УЪСТНАГО КРЪСТА ὕψωσις τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ 14r27Stan 141v7Krp 75r20Ohr 104v12Slep 67v8Str 108r20Karp 66v6Verk 151v4Lobk 11a17Vtš; СЪТВАРѢЕТ СЕ ПАМЕТЪ СІИА КЪИИИ ВЪ ОУСПЕННИИ МѢСТО ЗАНЕ СКЛЮУИТ СЕ ІЕН И **ВЪЗВІИЖЕНІЕ** УЪСТНАГО КРЪСТА 62r15Stan; ВѢДОМО ЖЕ БЖДИ ЯКО ЕУКАГКЕЛИЕ ЕЖ Ω ΛΥΚΩИ УЪТЕТ СА Ω НЕДѢЛА ЯЖЕ ПО **ВЪЗДВИЖЕНИ КРСТА** 72r5Mkd; СЖВОТА ПО **ВЪЗДВИЖЕНИ** μετὰ τὴν ὕψωσιν 142v9Krp 76v4Ohr 105r1Slep] ПО ВЪЗДВИГЪ КРСТА 66v11Verk; СІЕ УЮДО ПРЪЗНАМЕНАЕТЪ О СВАТѢМЪ КРЪЩЕНІИ И УСТНОМУ КРСТЪ ЯКОЖЕ ГЛАГОЛЕТЪ И СВАТЫИ КОЗМА ВЪ ЕДИНМЪ ТРОПАРѢ НА **ВЪЗВІИЖЕНІЕ** εἰς ἓνα τροπάρι τῆς ὑψώσεως 34r25Krn — Cf. ВЪЗДВИГЪ

KSM

СП

ВЪЗДВИЖЕНОЕ ptc.-subst. v. ВЪЗДВИГНЪТИ

ВЪЗДВИЖЕНЬНЪ, -ЪИ adj.

Vtš Krn

кренай, ѡдиγнай нагоре; поднятый вверх; lifted, elevated; — σηκωμένος: И РЖЦѢ ЕГО **ВЪЗВІИЖЕННЫ** НА КЕВО ИЖЕ ВКАГОДАРЕШЕ ВКОГДА τὰ χερίά του σηκωμένα εἰς τὸν οὐρανὸν 183v23Krn • *spec. расїнай; распятый; crucified; —* : НА КРСТѢ ТЕ **ВЪЗВІИЖЕНА** ЯКО ЗРѢ ПРѢУКНСТАА МКАТИ ТВОА 195c15Vtš — ЕХН

Ø

СП

ВЪЗДВИСАТИ, -ЖЖ, -ЖЕТЪ et

-САЖ, -САЕТЪ ipf.

Slep Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les

1. *ѡдиγ, ѡдиγнува, крева нагоре; поднимать, воздвигать; to lift up, to elevate; — ἐγείρειν, ἐξεγείρειν, διεγείρειν, ἐπαίρειν, ἐξαίρειν, ὑψοῦν, ἀνυψοῦν, ἀνιστάναι, (ἐπαναστρέφειν)*: **ВЪЗДВИЖАЖ** УТЪ ЗЕМЛА ОУКОГА И УТЪ ГНОИША ОУСТРАБЛѢТЪ НИША ἀνιστᾶ 1Rg2,8/Ct Bon, **ВЪЗДВИЖАЕТЪ** Ροg Dēn, **ВЪЗВІИЖЕТЪ** Rdm; ГЛАГОЛАТЬ БО И ВЪ ДЕНЪ ВЪЗДВІИЖЕННИА УЪСТНААГО КРЪСТА **ВЪЗДВИЖАТИ** УЪСТНЖИ РЖКЖ СВАТКТЕЛЕВИ ВЪНЕГДАЖЕ **ВЪЗДВИЖАТИ** И ШКОГДА ПРОСТИРАТИ СА ШКОГДА ЖЕ СЪГЫБАТИ СА 107v13.14Stan; О ВЕЛИКОЕ УЮДО ЖИВОТВОРАИ САДЪ КРСТЪ ПРѢСВАТЫ НА ВЫСОТЖ **ВЪЗДВИЖАЕМЪ** ЯВЛѢТ СА ДНЕСЪ 80c19Orb • *fig.* ЖИТЕНСКАГО МОРА **ВЪЗВІИЖАЕМАГО** ЗРЕ НАПАСТНОЮ БОУРЕЮ ВЪ ТИХО ПРИСТАНИЩЕ ПРИТЕКЪ ВПІЮ ТИ ВЪЗВЕДИ ИС ТЛЕ ЖИВОТЪ МОИ ΜΠΟΓΜΗΛΟΚΣΤΗΒΕ τοῦ βίου τὴν θάλασσαν ὑψοῦμένην καθορῶν 136c12Vtš, sim. **ВЪЗДВИЖАЕМА** 39b3Vtš 83c22Vtš 25v14Zag 193d32Orb, **ВЪЗВІИЖАЕМЪ** 23d33Orb; ВЛЪНЕНИѢ СПКАСЕ ПРѢГРѢШЕНЕИ МОИХЪ ЯКО ВЪ МОРИ УРЪМНѢМЪ **ВЪЗДВИЖАИША СА** НА МА И ПОКРИВАИША МА НАПРАСНО τὰ κύματα ... ἐπαναστραφέντα ἐκάλυψε με ἄφνω 96v4Zag] ВЪЗВРАТИВЪШЕ СА 80v22Šaf, ВЪЗВРАЩАИЩЕ СА 114b13Orb 41r8Hlud, lac. 77r16Bit; ВЪЗВРАНИУЕ ВЪСѢМЪ ПРѢПОДОБНИМЪ СПКАСИТЕЛЮ ТѢМЪ ТЕ **ВЪЗВІИЖАЕМЪ** ЗРЕШИ ТВАРЬ ВЕСЕЛИТ СЕ И ТРЪЖСТВОУЕТЪ СЛАВЕШЫ 11b9Vtš • *ptc.-subst.*

ωслави во петра подвижати са да разоумѣть **ВЪЗВНЖЩААГО** да мѣлѣостивень бждеть иноплеменникомъ ἵνα γνῶ τὸν ἐγεῖραντα comPs93,20 PogrⱿ подвижщяааго Вон • *spes. ūodiġa на крсѣ, расѣнува; распять; to crucify; – ἀνυψοῦν ἐπὶ ξύλον*: како же ωкомъ движѣи вса зема на дрѣво **ВЪЗВНЗАЕМЪ** ωспе 41v24Bit; ω велие ѹдо ѡко сздѣтелъ мироу в ржкоу безаконикомъ прѣдасѣтъ са на дрѣво **ВЪЗВНЗАЕТ СА** ѹлковѣжколюбецъ ἐπὶ ξύλου ἀνυψοῦται 111r7HludⱿ на дрѣво възносит са 183d4Orb • *liturg.* ωблачит се ѣрен въ ωдежди вѣлы сам же поущимъ крстоу **ВЪЗВНЗАЕТЪ** ѹстною дрѣво 15b20Viš • *refl.* и взнегда ити животнѣмъ идѣхъ колеса придръжаща са ἰχθ и взнегда **ВЪЗДВИЗАТИ** СА имъ животнѣмъ ω зема **ВЪЗДВИЗАХ СА** и колеса ἐν τῷ ἐξαιρεῖν ... ἐξήροντο Ez1,19 Grig Lobk Orb Hlud; ѹто ти створимъ и оулажетъ море ω насъ зане море възсходаше и **ВЪЗДВИЗАШЕ СА** паѹе влзнение ἐξήγειρεν Jon1,11 Grig Lobk OrbⱿ въздвиже са Hlud — Cf. ВЪЗВОДИТИ sub 1, ВЪЗВЪШАТИ sub 1, ВЪЗДВИГНЪТИ sub 1, ВЪЗДВИЖАТИ, ВЪЗДВѢАТИ, ВЪЗДѢАТИ, ВЪЗИМАТИ sub 4, ВЪЗНОСИТИ, ВЪСТААТИ

2. *оживува, воскреснува; оживлять, воскрешать (из мертвых); to resurrect, to rise from the dead; – ἐξεγείρειν*: людие готовим са приати съ страхомъ всѣхъ цѣсарѣ съ вѣнемъ ѡко повѣдитель ω смрти адовыж **ВЪЗДВИЗАЖЩИ** лазарѣ ἐξεγείραντα τὸν Λάζαρον 142b32Orb, **ВЪЗДВИЗАЖЩА** 107v12Šaf, **ВЪЗВНЗАЖЩИ** 70v15Hlud; ѡкоже ты господи вожже ѡашъ **ВЪЗДВИЗАЖ** мрътвыж словомъ 183r13Dĉp; раздрѣшаетъ сѣзаныж ω вѣка адама **ВЪЗДВИЗАЖ** съ прѣдѣды всесильнымъ вожсѣвомъ 197c24Orb — Cf. ВЪЗВОДИТИ sub 3, ВЪЗДВИГНЪТИ sub 2, ВЪЗДВИЖЕВАТИ, ВЪСКРѢШАТИ, ВЪСТААТИ

3. *создава, гради; создавать, строить, воздвигать; to create, to build; – ἐγεῖρειν*: • *fig.* извѣща христѣ вскрѣсение свое призва лазарѣ из гроба и въздвиже ѡко да ѡвиши людемъ вогда и ѹлковѣжа кѣпно въз истынж сѣща и **ВЪЗДВИЖЩЖ** цркѣжковъ тѣлесе своего

ἐγεῖραντα ναὸν τὸν τοῦ σώματος σου 151c18Orb, **ВЪЗДВИЖЩЕ** црк(в)и 113v27Šaf, **ВЪЗДВИЖЩА** цркѣжковъ 79r34Hlud — Cf. ВЪЗДВИГНЪТИ sub 3, ЗЪДАТИ

4. *ѡоѡиѡикува, ѡредизвикува, ѡричунува; побуждать к чему-л., вызывать что-л., устраивать; to incite, to inspire, to take; – ἐγεῖρειν, ἐξεγείρειν, διεγείρειν, δημοσιεύειν*: взненавидѣнѣе **ВЪЗДВИЖЕТЪ** повѣдѣ възса же не стрѣмъ глѣголѣщяа покрѣетъ лювѣи ἐγεῖρει Pr10,12 Grig Lobk Orb; тако и мирскыж вѣсѣды **ВЪЗВНЖЪТЪ** стрѣсти въ срѣщѣи мнѣховѣ ἐξεγείρουσι πάθη 216r22Les; иже **ВЪЗВНЖЕТЪ** въ народѣ сѣблазнѣ братнаж ωскврѣнѣть дѣоушж свож εἰ τις δημοσιεύει ἐπὶ σφάλματι ἀδελφόν 179v15Les; сицевын въ монастыри которы и гнѣвы **ВЪЗДВИЖЕТЪ** и въ ωбѣиен брати ѡсѣтъ ѡко ржда желѣзоу ὁ τοιοῦτος ὄργας καὶ μάχας ἐν μοναστηρίῳ διεγείρει 165v2Les; любаи рѣчи мирскыж **ВЪЗДВИЗАЕТЪ** на са вѣса влжднаго ἐξεγείρει καθ' ἑαυτοῦ 216v1Les; и словесы оуѣення ѡго наслаждаа са и многыа **ВЪЗДВИЗАШЕ** къ хриѣсѣтѣ вѣрѣ ωбратити са 276r25Stan — Cf. ВЪЗВОУЖДАТИ sub 2, ВЪЗДВИГНЪТИ sub 4 ♦ **ВЪЗДВИСАТИ** **ЗАВѢТЪ** уѡврѣдува, склучува доѡвор; *заключатъ договор; to establish an agreement; – ἀνίστασθαι τὴν διαθήκην*: (се) азъ **ВЪЗДВИЖЪ** **ЗАВѢТЪ** мон вамъ (и) (сѣмѣ)нѣ вашемоу по васъ ἀνίστημι τὴν διαθήκην μου Gn9,9 Grig Orb HludⱿ възвождѣ **ЗАВѢТЪ** Lobk ♦ v. etiam **ЗАВѢТЪ**

♦ ВЪЗДВИСАТИ РОГЪ v. РОГЪ ♦

KSM

СП

ВЪЗДВИВТИ СА, -влж са, -витъ са pf.

comPsalt

се зачуди, се вчудовиди; удивиться; to wonder, to be amazed; – θαυμάζειν: ѣрѣвѣше во славѣ вѣвѣшж въз людехъ вѣрнѣихъ жзѣици **ВЪЗДВИВШЖ СА** ἐθαύμασαν comPs125,2 Вон Pogr — EHN — Cf. ВЪЗСѹДИТИ СА, ПОДВИВТИ СА, ПОЧЮДИТИ СА, ОУДИВТИ СА, ОУЖАСНЪТИ

KSM

СП

ВЗЗ(Д)РАДОВАТИ

ВЗЗДРАСТИ

МНѢ οὐ μὴ ἐπιχαρῆ ὁ ἐχθρός μου ἐπὶ ἐμέ Ps40,12
 Bon Pog Rdm Dĉn; посрами во са диаволь и не
ВЗЗРАДОБА СА ω ВСКРѢСЕНИИ ГКОСПОДЪНИ И
 ω СПѢСЕНИИ ΥΛΟΨΕΨΥИ οὐκ ἐχάρη ἐπὶ τῇ
 ἀναστάσει comPs40,12 Pog Bon; сѣдне не ѿпади
 сзблуди же мон сѣятъ и помзшление да
 живетъ доуѡша твоѡ и **ВЗЗРАДОУЕШИ СА** ω
 своен взи бждетъ же ицѣление плзтемъ
 твоимъ χάρις ἢ περὶ σφ̄ τραχίλω Pr3,22 Grig Lobk
 Orb; и видѣхъ двѣ юноши краснѣ пришедьша
 ω нею же **ВЗЗРАДОБА СА** доуѡша моя 205v6Stan;
 мнозын ω рождѣствѣ юго **ВЗЗРѢЮТ СЕ**
 22v15Stan ● **ВЗ УЕМЬ:** ѡко вззвеселилъ ма
 еси господи вз твари твоен и вз дѣлѣхъ
 ржкоу твою **ВЗЗРАДОУЖ СА** ἐν τοῖς ἔργοις τῶν
 χειρῶν σου ἀγαλλιάσῃαι Ps91,5 Bon Pog Rdm Dĉn
 ● **УИМЬ:** тв оуже възлюбленіи христолюбци
ВЗЗРѢУЕМ СА доуѡшеж да оуслышимъ
 таковыж дѣтѣли штрока сего 253v16Les
 ♦ **ВЗЗРАДОВАТИ СА РАДОСТИЖ:** блѡжены
 же видѣбъ ихъ и **ВЗЗРАДОБА СА РАДОСТИЖ**
 великож и лице его высктъ ѡко свѣтъ
 оутрънии ἐχάρη χαρὰν μεγάλην 104r18Les;
 аггѣломъ си прѣставление юм възвѣсти
 она же **ВЗЗРАДОБА СА РАДОСТИЖ** великѡ
 302r6Stan; и **ВЗЗЗРАДОБА СА** иона ω тзкви
РАДОСТИЖ великѡ ἐχάρη Ἰωνᾶς ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ
 χαρὰν μεγάλην Jon4,6 Grig Orb, **ВЗЗРѢДОБА СА**
 Lobk, **ВЗЗРАДОБА СА** иона тыкви **РАДОСТИЖ**
 Hlud

Cf. ВЕСЕЛИТИ (СА), ВЗЗВЕСЕЛИТИ,
 ВЗЗИГРАТИ (СА) sub 2, ОБРАДОВАТИ,
 ПОРАДОВАТИ СА

KSM

СП

ВЗЗДРАЖАТИ, -жж, -жаетъ ipf.

Slep

замолчува некоѡ, ѡера да молчи;
заставлять молчать; to silence somebody, to
take sb quite; – ἐπιστομίζειν: сжтъ бо мноши
 непокорны соуесловзници и оумолзствзци
 пауе сжще и обрѣзаниѡ жже подобаетъ
ВЗЗДРАЖАТИ ἐπιστομίζειν Ttl,11 Slep – EXH

KSM

СП

ВЗЗ(Д)РАСТАЖЩАЯ, -ихъ ptc.-subst. pl.

Stan

расѡенија, она шѡо расѡе; растения;
plants; – : и шшьдѣ ѡдинъ мльуаше въ
 ѡдинои ризѣ хождаше дѣнь и ношь питѣше
 се ѡ **ВЗЗРАСТАЮЩИ** земли 31r2Stan – EXH — Cf.
 ВЗІЛНЕ, ВЗІЛЬ

Ø

ЗР

ВЗЗ(Д)РАСТЕНИЕ, -ня n.

Karp Vtš

расѡение, нараснување; рост, воз-
растание; growing, increase; – αὐξησις: а не
 дрѡжж са главы изъ неже все т(ѣ)ло
 състави и свази подаемо и състарѣмо
 (ра)стеть **ВЗЗРАСТЕНИЕ** бжне τὴν αὐξησιν τοῦ
 θεοῦ C2,19 Karp II въздращение Slep; свише
 оума ѡудѣсь твоихѣ прѣуѡстаа и
 странно ти рождѣство соуше страннь шбразъ
ВЗЗРАСТЕНІА твоего страннаа и прѣславнаа
 твоя ѡгоневѣсто и земльнимѣ несаказаннаа
 65d28Vtš – EXH — Cf. ВЗЗДРАЩЕНИЕ

KSM

СП

ВЗЗДРАСТИ, -стж -стетъ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Slep comPsalt Parim
 Vtš Stan Les

Scr. въздра- Dbm Dbj Krp Slep Bon Grig Lobk,
 възра- saepe

1. израсне, се зѡлеми, зајакне; вырасти,
увеличиться, усилиться; to grow up, to
increase, to grow stronger; – αὐξάνεσθαι,
αὐξύνεσθαι, ἀναβαίνειν, συμφύεσθαι: и
 ѡгда всѣѡно бждетъ **ВЗЗРАСТЕТЬ** и бждетъ
 воле всѣхъ зелии ἀναβαίνει Mc4,32 Rad Krp
 Krat, **ВЗЗДРАСТЕТЬ** Dbm Dbj II възходитъ Mkd;
 а дроугое паде посрѣдѣ тръниа и **ВЗЗРАСТЕ**
 тръниа и подави и συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαи L8,7
 Rad Jov Krat Mkd, **ВЗЗДРАСТЕ** Dbm Krp; възыде
 ложа на жзыцѣ емоу и **ВЗЗРАСТЕ** и испльни
 вса подневѣснжж 2v5Les; садовинж сътвори
ВЗЗРАСТИ врѡху гроба юго подаж многымъ
 ицѣление и до сего дне 135v6Stan; сѣдне
 же издраиалеби **ВЗЗРАСТОШЖ** и оумножишж са

и тауѣнши вѣшж и вѣзмагаж зѣло ηύξήθησαν Ex1,7 Grig Orb, **вѣзрѣстошж** Lobk, **вѣзрastoхж** Hlud • *fig.* законoпрѣстжплєннє (sic, pro за законo-) **вѣзрaste** гнѣкз бoжни на ннхз διὰ τὸ παρανομῆσαι ηύξύνθη comPs73,1 Pog, **вѣздрaste** Bon; и вѣзнесѣтъꙗ са цѣсарсѣтво юго и **вѣзрaste**^{тѣ} цѣсарсѣтво юго аὐξηθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ Nu24,7 Hlud Vtš] **вѣзнесетз** Grig — Cf. вѣздрaщати sub 1, вѣзнити sub 2, прозавнжти sub 1

2. *сiане возрасен, созрее; стать взрослым, созреть; to mature; – ἀδρύνεσθαι, αὐξάνεσθαι: вѣзрaste* отроуищ и вискъꙗ едга изыдетъ отроуищ къ ѡцоу своему къ жнжшимъ село ἡδρύνθη τὸ παιδάριον 4Rg4,18 Hlud] встрзбе Grig Lobk Orb; и **вѣзрaste** ѡтроуе и вѣздои се ηύξήθη Gn21,8 Vtš, **вѣзрѣaste** Lobk • *пoрасне некаде, добие восiуиување; вырасти, быть воспитанным где-л.; to grow up somewhere, to get upbringing; – :* и три лѣта быбъ хрiстoꙗвомъ прозваннємъ дѣтища оумерша въскрѣсн съвѣзрастаѡщоу же **вѣзрaste** съ добродѣтѣлиниа (sic) имже и сѣдины достиже 278v13Stan — EXH — Cf. оустрзвнжти

3. *пoиѣкне, има пoиѣкло; возникнуть, иметь начало; to originate from; – :* абиѣ же зла вѣздвигши са юресъ ѿ льва неустивааго цѣсарѣ **вѣзрастьши** 211r17Stan; снн блажена ѡлга ... ѿ нея бо **вѣзрastoшж** князы кaшнн и поганыхъꙗ шжтаниѣ побѣждаѡтъ 243v13Stan — EXH — Cf. вѣздрaщати sub 2

KSM

СП

ВЗЗДРАСТИТИ, -ращж, -раститъ pf.

Apost (exc. Str) Psalt (Grig) Lobk parOrb parHlud parVtš Triod Vtš Stan Les Krn

Scr. вѣздрa- Slep Karp Pog Dĕn Zag Orb Hlud Stan, вѣздрa- saepe

1. *одзледа, напoрави да израсне; вырастить, возрастить; to make grow; – αὐξάνειν, ἐξανatéλλειν, βλαστάνειν, ἀνάγειν:* оуподобнл са ксѣтъꙗ ҃рьнець ѡсѣаннѣннѣ ѡже **вѣзраститъ** плоды съ водоу и росож и

плодь принесетъ вєселiа ἡτις αὐξάνει 152r9Les; и дамъ на вы жилзи и **вѣзрѣщж** на васъ плтъ и ѡпнж на васъ кожж ἀνάξω Ez37,6 Hlud, **вѣзвращж** (sic, pro вѣзрaщж) Grig, **вѣзрaщж** Lobk Orb; ꙗко ты **вѣзрастила** есы цвѣтъꙗ неглѣнiа хрiстa ἐβλάστησες 166v2Krn • *fig.* кто съвѣсть въ севѣ добраа дѣла да потышитъ са съ смѣренiемъ **вѣзрастити** даръ иже прижтъ ѿ ѡловѣколюбца вoгa σπουδαζέτω αὐξῆσαι τὴν χάριν 296r19Les; и оумножитъ сѣма ваше да **вѣзраститъ** жита правдѣ вашей аὐξήσει 2C9,10 Slep Ohr, да подасть ѡмноженне сѣма ваше и **вѣздрaсти** правдѣ Karp, да **вѣзраститъ** плодь вашъ правдѣ вашей Verk] om. Str; прими мoлєнне раба своего и **вѣзрасти** мoлѣннѣж мож снж и дароуи ми прошенiа аὐξησον τὴν εὐχὴν μου 150r11Les — Cf. вѣздѣлати, издрaстити, прозавнжти sub 2, прорaстити

2. *умножи, засили; умножить, укрепить; to multiply, to strengthen; – αὐξάνειν, ἐξανatéλλειν: вѣзрасти* люди свож зѣло и оукрѣпи ж пауе врагъ ихз ηύξησεν Ps104,24 Bon Rdm, **вѣздрaсти** Pog Dĕn; и призроу на ви и благоꙗслоꙗлю вас **вѣзрaщoу** выи и оумножъ вас и положъ забѣтъꙗ мон съ вамын аὐξανῶ ὑμᾶς Lv26,9 Vtš, **вѣзвращж** (sic, pro вѣзрaщж) васꙗ Lobk; и **вѣзрaщж** та зѣло и положж та въ жзыкы иже ис тебе изыдѣтъ аὐξανῶ се Gn17,6 Orb Vtš, **вѣзвращж** (sic, pro вѣзрaщж) та Lobk(bis), **вѣзвращж** (sic, pro вѣзрaщж) та Hlud] om. Grig; да хранит се доꙗшевно и тѣлесно тѣлеснѣ же съ снѣдiю доꙗшевнѣ же съ слѡвомꙗ бoжiемꙗ да **вѣзраститъ** тѣлеса его вa аὐξάνη 12v15Krn; да видѣтъ и иные люди нашеѣ любѣѣ иже имамы кз вoгoмꙗ да **вѣзврастетъ** (sic, pro вѣзрaстетъ) мнѡжае трѣдꙗ нхꙗ кз идоломꙗ вa аὐξάνου 215r12Krn • *fig.* ѡстави плзти оугодiе и **вѣзрaсти** (sic, pro вѣзрaсти) дѣшн силъ ѡстави плзти хотѣнiе и ѡбогати дѣшн приносима аὐξησον 208r26Krn; талантзи елико ѿ вoгa прижсте равнжж снж блaгодатъ помощнж давшаго хрiстa **вѣзраститъ** пощѣ

БЛАГОСЛОВИТЕ 88v33Hlud 120r14Šaf 161a1Orb,
възрѣстнѣ 141r10Zag — Cf. прозвбнжти sub 1

3. *предизвика нешѣо* (да се ѡјави);
вызвать что-л.; *to make sth (to occur)*;
 – *αὐξάνω* (Krn): и тзи никакоже прѣста ересен
 своихъ нъ и мнѡжанше є *възврати* (sic) ἀλλὰ
 καὶ περισσότερον τὴν αὐξάνε 273r5Krn – EXH

♦ ВЗЗДРАСТИТИ РОГЪ v. РОГЪ ♦

KSM

СП

ВЗЗДРАСТЪ, -а m.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat comPsalt parVtš Zag Vtš
 Stan prolVtš Les Krn

Ser. ВЗЗДРА- in Dbj Krp Bon Pog Stan Les, etiam
 възра-

1. *расѣ, сѣава, висина; рост* (человека),
height, stature; – *ἡλικία*: вѣхъ же
 мнѡжає красна и обон и въз *възрасте* и въз
 зрацѣ ѡкоже ѡ блѡгороднѣю крѣвь иже вѣхъ
 ἡλικίαν 259r12Krn; малъ же сжи *възрастомъ*
 пасѣше гжсы 131r7Stan; приложил ли єси
възрѣсть лакъть єдинъ тѣлоу своемуу ἄραγε
 προσέθηκας ἐπὶ τὴν ἡλικίαν σου πῆχυν ἓνα
 198r14Les

2. *шело, шелесен лик, изѣлед; тело,*
внешний облик; body, figure, look; – *τὸ*
ὄλικόν: яви се въз ѡбразе члѡвѣчѣ
възрасте и ходи сѣ ними даже до село ἐφάνη
 δὲ εἰς σχῆμα ἀνθρώπου ὄλικοῦ 103r25Krn;
 бѡгатуоу родителю сѣрнъ бѣв же моужскын
възрастомъ 50r20Stan; мжъ мждрь и добрь
възрастомъ красенъ и бѣль ѡко и снѣгъ
 227r11Stan • *шелесношѣ τὰ ὄλικά*: да вставимъ
 възса оумышленѣа землзна и възрастна да не
 сѣмышляемъ *възрастѣ* нъ невеществна да
 покажемъ ἄς μὴ νοοῦμεν τὰ ὄλικά 138v13Krn
 ♦ *кромѣ въздраста бесѣлошѣно, бесѣшесно;*
бесплотно, бестелесно; incorporeally; – :
 подѡбляше бо вѡжственимъ вѣшемъ прѣславно
 бити на чѣлѡмъ *кромѣ въздраста* 173d12Vtš
 – EXH — Cf. тѣло

3. *возрасѣ, зѡдини* (на живошѣо);
возраст, лета (человека от рождения); *age*
(of life); – *ἡλικία*: въз трндесѣть лѣтъ

възраста крсты се ἡλικίαν 145v6Krn; и въз
 вѣхъ бѣваше поузтень ѡ *възраста* его и
 мѣдростѣ его ржкоположише его сѣвещенника
 ἡλικίαν 265v10Krn; поживе тако блѡголюбнѣ
 по заповѣди хрѣстоу вѣ пѣ лѣтъ испльнъ
възраста 248v22Stan; мжъ чѣникъ геѡргѣ
 младъ *възрастѣ* двадесѣть лѣтъ ἡλικίαν
 180v1Krn; въ цѣсарство маркиана бысѣтъ
 сѣи блѡгородень и синьклитикъ юнъ же имѣа
възрастѣ 87v19Stan; моужъ си рѣчевить и въз
 юнимъ *възрастѣ* многимъ старцемъ разоумъ
 ѡкриває 165b1Vtš; сѣдина же єсѣтъ моудрѡсѣтъ
 члѡвѣжѡмъ и *възрастѣ* старѡсти житѣне
 несквернѡ ἡλικία γήρος Sap4,9 Vtš(4x) и
 тѣлеси Grig, дѣло (sic) старѡсти Lobk, тѣло
 старѡсти Hlud ♦ *отъ младзѣхъ, юнзѣхъ*
въздрастѣ од младосѣа, од млади
зѡдини: иларин чюдотворецъ ѡ *младынхъ*
възрастѣ бысѣтъ мнихъ 211r26Stan; воукоуль
 вѣ сѣвѣтъхъ ѡтѣць нѣшъ ѡ *юныхъ*
възрастѣ потѣща са быти вѡговѡзанивѣ бѡа
 са вѡга 135r16Stan ♦ *вѣсѣкѣ въздрастѣ,*
въздрастѣ вѣсѣкого рода сѣше, луѣ на
секоја возрасѣ; все, люди всех возрастов;
all, the people of all age; – *пѣса ἡλικία*:
 прѣидѣте вѣси єдинодѡушно бѡгати и нишѣи
 князи и вси владѡущи старѣци сѣ юпотами
 сѣрнове и дѣщера и *вѣсѣкѣ въззрастѣ* хотѣши
 вѣчѣнаго мжъ чѣнѣа избавитѣ са пѣса ἡλικία
 223r7Les; тѣмъ *вѣсѣкѣ въззрастѣ* юныхъ же и
 старыхъ хрѣстианьскы и сѣ младенци
 сѣсѣшими вѣ сѣвѣтѣ бѡжнѣа црѣжѣвѣ
 придошъ 213r3Stan; иже вѣ поуѣтѣнѣхъ и вѣ
 градѣхъ и вѣ мори и на земли и на вѣскомъ
 мѣстѣ царѣ и князъ иереж и архіереж
 чрѣнѣцъ же и чрѣнѣцъ и *възрастѣ бѣакого*
рода и сподѡбн ни царствоу твоему ἐν
 ἡλικία πάση παγγενεῖ 6r25Zag — Cf. вѣрста sub 1,
 въз(д)растѣ sub 1

4. *шолнолѣшносѣ; совершеннолетие;*
adulthood; – : пришедшѡу *възрастоу* єго и
 ѡбрѣчишъ ємоу невѣстѣ добра рода 115r8Stan
 ♦ *доспѣти, прити въздрастѣ*
досѣишѣне шолнолѣшносѣ, зрелосѣ: и

ВЪЗДРАСТЪ

ωβρϰυιcтa eгo ѿ юности и ѹаастa pодитeлѣ eгo *доcпѣти въ възрастъ* (προσδοκούντες ἄγεσθαι ἐν ἀξιώματι) 100r14Les; *пришедь въ възрастъ* помя женѣ и добы дѣтища 93r17Stan ♦ **СЪВЪРШЕНЪ ВЪЗДРАСТОМЪ** *ἰολλολεῖεν; совершенно-летнии; adult; – τέλειος τῆ ἡλικία; и съвръшени рече възрастомъ* безъ сѣмнѣннѣа приходить къ вoгoу καὶ οἱ τέλειοι φησὶ τῆ ἡλικία comPs148,12 Pog, *възрастомъ* Bon ♦ **ВЪЗДРАСТЪ ИМѢТИ** *е ἰολλολεῖεν, возрасен; быть совершеннолетним, взрослым; to be adult, mature; – ἡλικίαν ἔχειν: възрастъ имать* самъ ω сeбѣ да глаголетъ ἡλικίαν ἔχει J9,21 Rad Dbm Dbj Jov Krat, *възрастъ имать* Kтp — Cf. ВЪЗ(Д)РАСТЪ sub I SM ЗР

ВЪЗ(Д)РАСТЪ, -и f.

Stan

1. *возрасѣ; возраст; age (of life); –* : скръбѣше же мкати юго юностныа ради *възрасы* юго 140r18Stan; и саомоу же ω млада *възрастни* вcтавити pодитeлa 274v11Stan ♦ **ДОИТИ ВЪЗДРАСТИ** *доcиѹиγне зpелocиѹ:* по ωбѣщанню pождь ca вoгoу прѣданъ быcтѣ и понеже вѣмѣcтѣ доуѣховныа и тѣлесныа *възрасы донде* ѿ cвоиxъ людин къ иверьскомѣ епкискоу поу посланъ быcтѣ ѿ негоже поставленне приять 256r19Stan — Cf. ВРЪСТА sub I, ВЪЗДРАСТЪ sub 3, 4

2. *врсници; сверстники; coevals; –* : испрѣва же ω *възрастни* прѣсно pодитeлeмa cвоимa глагола ꙗко вси иже оуѣать ca съ мноа имѣше еуѣангелнѣа ѹтатъ азъ же не смѣнъ и cрамлѣнъ ca того ради 114v9Stan — EXH SM ЗР

ВЪЗ(Д)РАСТЪНЪ, -зиn adj.

Kтp

1. *шелесен, маѣријален; телесный, материальный, вещественный; corporeal, material; – ὑλικός:* да вcтавимъ вcса оумышлeнѣа землѣна и *възрастна* да не cзымышлeмъ възрастъ нь невещестена да покажемъ γεωδες καὶ ὑλικόν 138v12Kтp; ѹювастена же ꙗко иматъ

ВЪЗДРАЩАТИ

плзтѣ иже ecтѣ ѹювастена и *възрастна* и тлѣнѣе нѣкое мыслѣна же зданѣа вoжѣа ecтѣ оπου eѣнаи аиcтeтoн, καὶ ὑλικόν 223v15Kтp; бесплзтнѣи же глаголютъ ce аггелы кз нашeмѣ тѣлeсн кз вoжѣю же обрѣтают ce тлзcти и *възрастни* παχεῖς καὶ ὑλικοὶ 225r23Kтp

2. *суров, ἰρeсeн; сырой; raw; – ὑλικός:* пeчeнo же да ecтѣ мѣco ꙗко и cлoвo тaинcтвa нашeгo ниѹтоже *възрастно* не иматъ ни же вoднoе нь иcкѣшaет ce cъ ωгнeмъ иже оунищaетъ cзгрѣшeнѣа нaшa τίποτε ὑλικόν δὲν ἔχει 109r21Kтp EXH

0

ЗР

ВЪЗДРАЩАТИ, -щаж, -щаетъ ipf.

Slep Karp Les Kтp

Scr. ВЪЗДРА- Karp, ВЪЗРА- Slep Les Kтp

1. *израснува, одзледува; выращивать, взращивать; to grow, to raise; – αυξάνειν; ἀνατέλλω* (Kтp); cлoчѣaет ce eдннo дрѣво и бывaетъ и pаcтлѣвaетъ ce и *възращaетъ* и оуподoблaет ce и измѣнaет ce ꙗко ѿ cоуpовo бывaетъ cоуxо αυξάνεται 125v10Kтp; вz живoтнѣиxъ притѣа ω лeшнѣ и бывaетъ ѿ нeбитѣа вz бытѣе и pаcтлeвaет ce ѿ бытѣа вz нeбитѣе и *възращaетъ* ѿ мaлa вz вeликa αυξάνεται 126r3Kтp; ωдоушeвлeннa же глаголют ce cѣа вcса ꙗко *възращaють* и питают ce αυξάνονται 92r24Kтp; ни же *възращaють* ни же оумaлѣют ce αυξάνουσι 124r5Kтp; хощeтъ да рeчeтъ ꙗко eлико зpит ce тѣло eгo ꙗко *възращaетъ* толико ꙗвлaетъ ce ꙗко *възращaетъ* и прѣмoудрocтѣю и pазѣмoмъ oтѣ ηῦξανε ... oтѣ ηῦξανε 48v19,20Kтp; cлѣшaстe ли ꙗко кaкo иматъ нeкeвeca ѿ мѣcтa прѣлoжeнѣе ина же тeчeнѣа не иматъ ꙗко нeкeвeca не *възращaетъ* (sic) нь eлико быcтѣ ѿ нaчeлa пoвeлeнѣeмъ вoжѣeмъ толико ecтѣ вcсeгдa δὲν αυξάνεται 124v17Kтp; тpзнѣе и влзѣць *възращaетъ* (sic) землѣа ἀνατελεῖ 82v8Kтp; азъ иcтиннѣи внoгpаdъ *възращаж* прѣндѣтe къ мнѣ вcси тpоуждaщeи ca азъ ѣпoкoж вѣ 313r8Les; тѣмже ни нaсaждeи ecтѣ ѹтo ни нaпaлaи нж *възращaаи* вoгoу o αυξάνων θεός 1C3,7 Karp, *възращажн* Slep — Cf. ВЪЗДРАСТИ sub I, PАCТИТИ

живѣшимъ рекше положившимъ **ВЪЗДРЪЖАНІЕ** рекъше всѣкъ подвижажи са да въздрѣжит са тоῖς δὲ ἀποτακτικοῖς παρέθετο τὴν ἐγκράτειαν 201v11Les; ωνα же помѣнѣ дѣньи **ВЪЗДРЪЖАНІА** своего и въздѣхнѣвши прослъзи са καὶ ἐμνήσθη παραχρῆμα τῆς ἀσκήσεως αὐτῆς 112r15Les; постъ любить и мнѡγοϋαденіе ненавидѣтъ бдѣніе желаетъ и мнѡγῶσπανία ѡбращаетъ се **ВЪЗРЪЖАНІА** желаетъ и блоужденіе ѡбращает се ἐγκράτειαν 209r7Km; подадите въ вѣрѣ вашен нѣравы блага и въ нравѣ разоумъ въ разоумѣ **ВЪЗДРЪЖАННЕ** а въ **ВЪЗРЪЖАНИ** трѣпѣние τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ 2P1,6 Kap91v19.20] трѣзвение а въ трѣзвени Slep Kap133v21.22; сице же изъноуѣтъ тѣло свое **ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ** многымъ и долѣлѣганнємъ принять дѣоуѣховныа дары 78v20Stan; постомъ и **ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ** и бдѣннємъ и всѣцѣмъ ѡзлоблениємъ бога ради ἐγκρατεία comPs72,14 Βοη Ρογ; аз же несмысленъ нарича сѣ и смѣрѣж са самн **ВЪЗРЪЖАННЕ** имаще оугаждаете аз же недръзновеіемъ ѡсжженъ есмь τὴν ἐγκράτειαν ἔχοντες 157r20Les; въ пици **ВЪЗРЪЖАНІЕ** въ жжди трѣпѣніе въ снѣ бдѣніе διὰ τῆς βρώσεως τὴν ἐγκράτειαν 130r4Les; аще бо навѣкнетъ кто много ѡсти много во ѡсѣтъство просить аще ли навѣкнетъ **ВЪЗДРЪЖАННЮ** не ищеть много ѡденіа τῇ ἐγκρατείᾳ 25r6Les; даниль в ровѣ львы ѡкрыты **ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ** грозно и мы въсхвалимъ стрѣсти постаще са ἐγκρατείας 68a23Orb 57r23Zag 34v4Šaf • *fig.* оупитѣнни кѣнѣ **ВЪЗРЪЖАНІА** тельць ѡ неплоде роди се показѣтъ намъ ѡ дѣвѣи ѡтроковице агнца рожденна и мирѣ въземлюща (sic) сьгрѣшеніа 179b23Vtš ♦ **ВЪЗДРЪЖАННЕ** **БРАШЬННОЕ** *умереності во јаденѣ, ѡсѣенѣ; воздержанность в пице, пост; moderation in food, fast; – ἀποχή βρωμάτων:* ѡимъ ѡпражнѣет са брань блжнна **ВЪЗДРЪЖАНІЕМ** ли **БРАШЕННЫМЪ** или ни 54v25Les; не тъкмо бо **ВЪЗДРЪЖАНІЕМЪ** **БРАШЕННЫМЪ** нь и еже въздрѣжати оуи не видѣти соѣты δι' ἀποχῆς βρωμάτων 55r2Les — Cf. пощеніе, трѣзвение, оудрѣжанне

ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ adv. *воздержано, аскейски; воздержанно, аскетически; with restraint,*

ascetically; – ἐγκρατευτῶς, ἐγκρατῶς: кѣнѣ **ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ** весело ѡуишж сѣа) ἐγκρατευτῶς 51r26Zag 28r10Šaf 60d19Orb; пригвозди възстраѣ твоемъ плзть мож и к любви твоен оуѣзвенжж дѣоушж мож ѡко да твож достигнж страсти **ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ** постъ извола ἐγκρατῶς 21v27Šaf 46r20Zag] въздрѣжанно 53b24Orb — Cf. **ВЪЗДРЪЖАНЬНО**

2. *смиреносі, ѡочішѡване; смирение, почительность; moderation, respect; – ἐγκράτεια:* да не дѣньскъ **ВЪЗДРЪЖАНІЕ** покажемъ а оутрѣ старѣшинамъ пакость твораще блѣгодѣтиж похотѣніа ѡрѣвоу мѣ оуѣ σήμερον ἐγκράτειαν καὶ αὐριον τοῦς προεστώτας ἐκτείρασωμεν 46r4Les — Cf. **СЪМИРЕННЕ**

Nota: per err. pro въз сѣдрѣжанне: иже възнесошж оѣтъци наши съ исѣоуѣомъ **ВЪЗДРЪЖАНІЕ** жзыкомъ ἐν τῇ κατασχέσει A7,45 Vran

KSM

СП

ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ adv. v. **ВЪЗДРЪЖАННЕ**

ВЪЗДРЪЖАНЬНО adv.

IrOrb

воздержано, аскейски; воздержанно, аскетически; with restraint, ascetically; – ἐγκρατῶς: ѡстраши дѣшж мож да на твож възыраж стрѣсти **ВЪЗДРЪЖАННО** съвершж постны ѡспѣхъ не тъкмо жтровож нж инѣхъ пришеверѣтанна грѣховъ ми дрѣжж скроушенна срѣца и дѣоуѣхъ смѣреннємъ пожрѣти ἐγκρατῶς 53b24Orb] да твож стрѣсти достигнж въздрѣжаннємъ 46r20Zag 21v27Šaf – EXH — Cf. **ВЪЗДРЪЖАННЕ** sub 1 (**ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ**)

Ø

СП

ВЪЗДРЪЖАНЬНЪ, -ѣн adj.

Zag

воздержан, аскейски; воздержанный, аскетический; moderate, ascetical; – (τῆς) ἐγκρατείας: дрѣжавож **ВЪЗДРЪЖАНЬНОЖ** сѣа)ти твои крѣсть поспѣшникъ бждѣжнимъ постащжж са оукрѣпи крѣтосъ ἐγκρατείας ὁ θεῖος πέφυκε

ВЪЗДРЪЖАНЬНЪ

σταυρός 77v5Zag|| дрзжавож въздрзжання
59r25Šaf 94d2Orb – EXH

KSM

СП

ВЪЗДРЪЖАТЕЛЪ, -ЛЪ m.

Les

оној шїо се въздржува, исїосник, ѿдвижник; воздержанный человек, аскет, подвижник; one, who abstains, ascetic; – ἐγκρατής: тѣмже мола та възлюбене съпротивѣ въстани и **въздръжателъ** бѣди похотемъ и не повини са хоташим та непотрѣвна сътворити ἐγκρατής 208v11Les; како та именовѣ ѿ съвършениы страдѣлѣе хрїстоу въ не вѣмъ **въздръжателъ** ли та нареж или несъмнителъ прѣмѣдра же ли или непрѣмѣдра и расждителна ἐγκρατή 113r6Les; еже не творити вола пльтьскыѣ нѣ въздръжати страсти пльтьскыѣ съ страхомъ вожїемъ истинныи во **въздръжателъ** имѣж ѿно желаніе благоуе ἐγκρατής 171r7Les; истинны **въздръжателъ** и мжжьстьбеныи се съхранѣи на ѿнѣ покои и ѿ вѣкомъ помыслѣ въздръжит са ὁ ἀληθῆς ἀνδρεῖος καὶ ἐγκρατής καὶ ἑαυτὸν τηρῶν εἰς ἐκείνην τὴν ἄμετρον ἀνάπαυσιν 171r17Les – EXH — Cf. трѣзвѣникъ

SM

СП

ВЪЗДРЪЖАТИ, ВЪЗДРЪЖАТИ СЯ,

-жж (СА), -житъ (СА) pf./ipf.,

-жаж (СА), -жаетъ (СА) ipf.

Krat Slep Karp Bit Zag Šaf trOrb Vtš Stan Les Km

Formae -жаж, -жаетъ in Bit Zag Šaf Orb Les

1. задржи, сїречи, ѿѿречи / задржува, сїречува, ѿѿречува; задержать, удержать / задерживать, удерживать; to hold, to stop, to prevent; – κρατεῖν, ἀπέχειν, χαλινοῦν: видѣвше хрстіаны сзвѣшаше погѣбыти ихъ свѣты же **въздръжа** ихъ глаголющи братїе мои хрстіаны не прогнѣванте се на цара лікнїа заніе тзи естѣ ѡтѣца своего діавола ἐκράτησέν τους λέγοντας 220r7Krn; не тъкмо во въздръжанїемъ бращеннымъ нѣ и еже **въздръжати** оуи не видѣти соѣты διὰ τὸ

ВЪЗДРЪЖАТИ

ἀπέχεσθαι τοὺς ὀφθαλμοὺς 55r3Les; и еже не творити вола пльтьскыѣ нѣ **въздръжати** страсти пльтьскыѣ съ страхомъ вожїемъ χαλινοῦν τῷ φόβῳ τοῦ θεοῦ τὰ πάθη 171r6Les; нынѣ вѣмн дѣлми (sic) мнѣлостини сѣще просвѣщеніе много прѣдлежѣши прѣсѣкажѣши не въздръжанно вѣходз не вѣснзи не **въздръжаетъ** проужж нѣ приходитъ до аггелъ и прѣдзстоитъ богуу пауе ѣловѣкз прѣдзстоитъ во прѣстолю цѣсѣарю 31v25Šaf 55r1Zag|| не въздръжаниемъ проуе 65a24Orb • *refl. ἐγκρατεύεσθαι:* абїе приведесть его близъ града и веси тогда наложить емоу врагъ блждѣ братъ же оубо и еше **въздръжит са** еже ни въ градъ ни къ вѣси приблизити са ἐγκρατεύεται 195r4Les — Cf. дрзжати

2. содржи, включува; содержать, заключать в себе; to include; – φέρειν: • *ptc.-subst. въздръжжи* вѣвѣускаа мене ради трыпиши оудареніе и шплваніе и распатне хрїскѣ ὁ φέρων λόγῳ 60v2Zag|| сздръжжи словомъ вѣвѣускаа 38v5Šaf 72c34Orb — Cf. сздръжати

3. refl. избеѣне/избеѣнува некоѣо, нешїо, се въздржи/се въздржува (од нешїо); избегать кого-л., чего-л., посторониться/сторониться, воздержаться/воздерживаться; to avoid, to refrain from; – ἐγκρατεύεσθαι, συνέχεσθαι, ὑποστέλλειν, ἀσκεῖν, (κρατύνειν): егда же прїдѣ **въздръжаше са** и ѿлжѣаше са и осогѣше себе вож са сжщнхъ отъ обрѣзаниѣ ὑπέστέλλειν G2.12 Slep Karp; и ишедши въ монастырь и бысѣтъ ѣрѣноризица ти тако **въздръжаше са** и пощааше са ѣко аггеломъ оуподѣбити са и еше на земн сжщи 101v8Stan; повелѣ емоу вогъ ити и шбличити и не ѣсти же хлѣва ни воды пити нѣ **въздръжати са** 179v4Stan; **въздръжаши се** въ трогдѣхъ ѣловѣвѣскыѣхъ страдѣлѣвѣскыѣхъ прославила еси подвигы мкоуѣннѣвѣскыѣ многи приведши зыждителю своему 91c17Vtš; въ патжж недѣла пощенїа вогомыслно вси ѣвѣствна дѣшевнаа благовѣрно ѡунищше мколим са вѣрно **въдръжаше са** 70v12Bit; жит же агница хрїстоуа дроугнхъ • лѣтѣ по

сѢМЬ ЗѢЛО **ВЪЗДРЪЖЖИ** СЯ И СЪ СЛЪЗАМИ
 ΜΟΛΑΨΙ ΒΟΓΓΑ ΔΨΝΨ И ΠΟΨΨ ὑπερβαλλόντως
 ἀσκήσασα 115v13Les; ΝΕ ΖΗΤΕΙΝΣΚΥΜЬ ВЪЗВΡΑΝΗΛЬ
 ΗΣΚΤЬ ЖΕΝΗΤΗ СЯ НИ ПОСЛОУШНИКОМЪ **ВЪЗДРЪЖАТИ**
 СЯ οὐδὲ τοὺς ἀποτακτικούς ἀνέκοψε τῆς ἐγκρατείας
 201v5Les; ΝΗ СΑΜЬ ΑΠΚΟСΤΟΛЬ ΝΕ **ΒΗ СЯ ВЪЗДРЪЖАΛЬ**
 ΑΨΕ ΝΕ ΒΗ СЯ ΩΖΗΡΑΛЬ ΝΑ ΜЪЗΔОВЪЗДАΝΙΕ ΟὐΚ
 ἄν δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ἀπόστολος ἐνεκρατεύσατο
 202r3Les ● **ΟΤЪ ΥΕСО:** ᾧ ΝΑΠΑΣΤΕΝ ΒΡѢДННХЬ И
 ᾧ ΖΑΒНСТИ ΡЪВΕΝНА И ᾧ ВСЕЖ ΖΛΟБИ **ВЪЗДРЪЖИ**
 СЯ ΔΟΥΨΗ ΑΠὸ πάσης κακίας ἐγκρατεύθητι ψυχὴ
 30v18Zag 7v18Saf, **ВЪЗДРЪЖАН СЯ** 30c14Orb; ВСѢКЬ
 ПОДВИЗАЖИ СЯ ᾧ ВСЕГО ДА **ВЪЗДРЪЖИТ СЯ**
 Πάντα ἐγκρατεύεται 21v25Les; **ВЪЗДРЪЖЖ** ЖЕ СЯ
 ᾧ ОВОЮ ПРИМЫШЛЕННѢ ИМѢА ЯКОЖЕ ΡΑΖДРѢШИТѢ
 СЯ И СЪ ΔΟΥΨΟΜЬ БЫТИ ΜΝΟΖѢМЬ ЗѢЛО ΠΑΥΕ
 ΟΥΝΕ συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο Ph1,23 Karp]]
 ОДРЪЖЖ СЯ Slep; ΒΑΡΑΚΖ И ΕΒΤΑΕ ΒΟΕΒΟΔΖΙ
 ΣΤΑΡѢИШЖЖ И СЖДИЖ ИЗΔΡΑΝΛΕΒΖΙ ΠΡΟΣЖДИШЖ
 С НИМЖЕ ΔΕΒΟΡΑ И ΩΛΟΦΡΕΝΖ ΤѢХЪ ΔѢΛΕΣΤΕВНΙΑ
 ΠΟΜΙΝΑЖИ ΔΟΥΨΗ ΜΟΑ **ВЪЗДРЪЖАН СЯ** ᾧ ΖΛΑ
 81v13Saf]] ΤѢХЪ ΠΟΧΒΑΛΕΝΙΟΥ Δ«»ШЕ ΜΟΑ
 ΜЖΔΡѢСТВѢЖЖИ ὄδρѢжан себе 78v25Bit, ΤѢХЪ
 ΔΟΒΛΕΣΤИ ΔΟΥΨΗ ΕΝΟΥΨΑИ ὄТВРЪЖΔΑИ СЯ ψυχὴ
 ἀρρενωθεῖσα κρατύνθητι 114d42Orb 41v37Hlud
 — Cf. ΤΡѢЗВΗΤИ СЯ, ΟΥΔΡЪЖАТИ ● *ptc.-subst.*
ВЪЗДРЪЖАН СЯ, ВЪЗДРЪЖАЛИ СЯ ὁ ἐγκρατής,
ὁ ἀσκητής: ΒΛΑЖЕНИ **ВЪЗДРЪЖЖИ** СЯ ЯКО
 ΠΙΨΑ ΡΑΝСКАΑ ΤΑΜΟ ΟΥΓΟΤΟΒΑΝΝΑ ИΜЬ ΗΣΚΤЬ οἱ
 ἐγκρατεῖς 221r18Les; ΠΑΚΥ ΡΑΔΟΣΤЬ ΡΑΖΛЖУЕΝІА
 ВЪ ΩИ ΥΑΣ ВЪСѢМЬ ΠΡΑВЕДНЫМЬ И ВЪСѢМЬ
 СΒΑΨΤЫМЬ И ВЪСѢМЬ **ВЪЗДРЪЖАЖИ** СЯ Πᾶσι τοῖς
 ἀσκηταῖς 176r10Les ● *ptc.-subst.* **НЕВЪЗДРЪЖАН**
СЯ ὁ ἀκρατής: Δ **НЕВЪЗДРЪЖИ** СЯ И ΝΕ ИМѢЖИ
 ВЪЗДРЪЖΑΝІА СИЦΕВЫИ ВЪ ВСѢКОМЬ ΒΕΖΟΥМСТВИ
 ΟΥΔΟΒЬ ВΒΑΖΝЕТЬ ὁ δὲ ἀκρατής καὶ μὴ ἐγκράτειαν
 ἔχων 171r24Les

4. *refl.* **држи** *nechija cūrana; держать*
сторону кого-л.; to side with sb; – ἀντέχεσθαι:
 НИКЫ ЖЕ ΡΑΒЬ ΜΟЖЕТЬ ΔΕѢΜΑ Γ«»СΠΟΔИΝΟΜΑ
 ΡΑΒΟΤΑТИ ЛИБО ΕΔΙΝΟΓΟ ВЪЗΝΕΝΑΒИΔИΤЬ Δ
 ΔΡΟΥΓΑΑΓΟ ВЪЗΛЮБЫТИ ИЛИ ΕΔΙΝΟΓΟ **ВЪЗРѢЖИТ**
СЯ Δ Ο ΔΡΟΥΖѢМЬ ΝΕΡΑДИТИ ΝΑ(..) ΝΕ ΜΟЖЕТЬ
 ΡΑΒΟΤΑТИ Β«»ΓΟΥΨ И ΜΑ(ΜΟ)НѢ ἀνθέζεται

Mt6,24 Kral] држит ся Stm Rad Krp Mkd — Cf.
 ДРЪЖАТИ

KSM

СП

ВЪЗДРЪЖИЖИТИ, -НЖ, -НЕТЪ pf.

Str

дрзие, се охрабри; дерзнуть, расхрабриться;
to become encouraged, to embolden; – ζηλοῦν:
ВЪЗДРЪЖИЖИ ЖЕ ΠΡΟΤΙΒΛѢΑΨΕ СЯ ИЮΔΕИ И
 ΠΟΕΜШЕ ΤΡЪЖНИКИ ΜΑЖΑ ΕΤΕΡЫ ΖΛЫ И ΝΑΡΟΔЬ
 СЪΤВОΡШЕ ΜΛЬВѢХΑ ΠΟ ΓΡΑΔѢ ΖΗΛΩΣΑΝΤΕΣ ΔΕ ΟΙ
 Ιουδαῖοι Α17,5 Str]] **ВЪЗРΕΒΖΝОВАВЪШЕ** Ohr Vran Karp
 Verk, om. Slep – EXH — Cf. ВЪЗДРЪВЪНОВАТИ
 sub 1, ДРЪЖИЖИТИ

S

СП

ВЪЗ(Д)РЪПЪТАТИ, -ПЪЩЖ, -ПЪЩЕТЪ pf.

Stan Krm

ѡчне да неѡдува, ѡчне да се жали;
начать роптать, начать жаловаться; to
start to grumble, to mutter; – γογγύζω (Krm):
 ΒΙΔѢВЬ ΙΕΔΙΝΟΓΟ ΠΡΕΖΒΗΤΕΡΑ ΧΟΤΑΨΑ И
 ΟΥСѢКНЖТИ ΟΥΒΟΑВША СЯ И **ВЪЗРЪПТАВША** И
 ΡΕΥ«»Ε ΙΕΜΟΥ ΝΕ ΒΟИ СЯ ΝЖ СМѢЖИ ΩΥИ СВОИ И
 ΧΡΗ«»СΤЬ ΠΡΟΣВѢΤИΤЬ ΤΑ 189v24Stan; ТЫ ЖЕ
 ΝΕ ΒΛΑΓΟΔΑΡΗШЕ ΒΟΓΓΑ ΝЬ **ВЪЗРЪПТАШЕ** И
 ΓΛΑΓΟΛΑΑХѢ ΩХ«» ГΔΕ ΕСΤЬ ΜΕСА И ΚΡΟΜΙΔΑ
 ΕΓΥΠΚΕΤЬСКАΑ Εγόγγυζαν 133v21Krm; И ΒΥ
 ΖΛΟΝΡΑВНЫ И Β«»ΓΟΜΡΖСΚЫИ **ВЪЗРЪПТАСТѢ** ΝΑ
 ΠΙΤΑΤΕΛΑ ΒΑШЕГО ΒΟΓΓΑ ВЪ ΠΨΤЫНЮ Εγόγγυσετε
 κατὰ τοῦ τρέφοντός σας 83r13Krm – EXH — Cf.
 ΡΟΡЪПЪТАТИ, РЪПЪТАТИ

0

СП

ВЪЗДРЪЖИДАТИ, -ДАЖ, -ДАЕТЪ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Krm

заїлаче, се расїлаче, заїлажи; зарыдать,
возрыдать; to start crying, to burst out sobbing;
 – *θρηνεῖν, πενθεῖν; συνθρηνέω (Krm):* ΠΡΑΒΟ
 ΠΡΑΒΟ ΓΛΑΓΟΛΑЖ ΒΑΜЬ ЯКО ВЪСПΛΑΥΕΤΕ СЯ И
ВЪЗРѢТЕ ΒΥ Δ ΜΗΡЬ ВЪЗΡΑΔ«»УѢТ СЯ θρηνησετε
 J16,20 Rad(bis) Dbj Jov(bis) Krp(bis), **ВЪЗРЪЖИДАЕТЕ**
 Dbm; ВЪСИ ΑΖЫЦИ **ВЪЗРЪЖИДАТЕ** ВЪСА ΚΟΛѢΝΑ
 ВЪСПΛΑΥИΤΕ συνθρηνησατε 86r7Krm; ДА ΠΟΚΑΕΜ

ВЗЗДРЪИДАТИ

СЕ ДА ВЪСПЛАУЕМЪ ДА **ВЗЗРИДАЕМЪ** ВЕЛИКЪИХЪ И МНОГЪИ РАДИ ГРѢХЪ НАШИХЪ ДА НАСЪ ПОМЪНЪЕТЪ ѡς θρηνήσωμεν 49v8Krn ● **КОГО** оплаче: КОГДА ДА ТЕ ВЪСПЛАУЮ СЪЗНЪ МОИ КОГДА ЛИ ДА ТЕ **ВЗЗРИДАЮ** ПОТЕ ВЪ СЕ ΘΡΗΝΗΣΩ 86r23Krn; КАКО ДА ТЕ ВЪСПЛАУЮ ОУТѢХО ОУИМА МОИМА КАКО ДА ТЕ **ВЗЗРИДАЮ** СЛАДКОЕ МОЕ УАДО ΠΩΣ ВЪ СЕ ΘΡΗΝΗΣΩ 193r15Krn ● *refl.* ГОРЕ ВАМЪ СМѢЖИЕМЪ СЪ КЪИНѢ ЯКО **ВЪЗРЫДАЕТЕ СЪ** И ВЪСПЛАУЕТЕ СЪ ΠΕΝΘΗΣΕΤΕ L6,25 Krp159v34, **ВЪЗРЫДАЕТЕ (СА gasura)** ТОГДА И ВЪСПЛАУЕТЕ СЪ Dbm, **ВЪЗРЪИДАЕТЕ** И ВЪСПЛАУЕТЕ СЪ Rad Krp68v19, ВЪСПЛАУЕТЕ СЪ И **ВЪЗРЫДАЕТЕ** Krat, **ВЪЗРЪИДАЕТА** И ВЪСПЛАУЕТЕ Mkd – EXH — Cf. ВЪСПЛАКАТИ (СА), ПРОСЛЪЗИТИ СЪ

KSM

СП

ВЗЗДРЪВЪНОВАТИ, -НОУЖ, -НОУЕТЪ pf.

Ohr Str Vran Karp Verk Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Bit Šaf trOrb Viš Stan Les

Scr. ВЗЗДР- Bon Pog Rdm, ВЗЗР- saepe

1. *почно да завидува, се вознемири, се разлуѣи; начать завидовать, ревновать, вознегодовать; to become envious, to get agitated, to get angry; – ζηλοῦν:* ПАТРИАРСИ **ВЪЗРЕВНОВАШЕ** ИОСИФА ПРОДАША ВЪ ЕГУПЕТЪ И БѢ ВЪГЪ СЪ НИМЪ ΖΗΛΩΣΑΝΤΕΣ A7,9 Vran; ВЪ ТЕМНИЦИ ЗАТВОРОНОМЪ И ѠСЖЖЕНОМЪ НА СЪМРЪТЪ ДА СНѢДЕНИ БЪДЪЖЪТЪ ЗВѢРМИ ВЪДѢВЪ СЪВАЪТИИ ОУЛИАНЪ И ВЪЗЪСКРЪБѢ И **ВЪЗРЕВНОВА** 135r6Stan; ЯКО **ВЪЗДРЕВЗНОВАХЪ** НА БЕЗАКОНЪИИЖЪ МИРЪ ГРѢШЪНИКОМЪ ВЪДА ἐζήλωσα Ps72,3 Bon, **ВЪЗРЕВНОВАХЪ** Pog Rdm Dĉn; И ЕФРЕМЪ ЖЕ НЕ **ВЪЗРЕВНОУЕТЪ** Ѡ ИЮДѢ И ЮДА НЕ ѠСКРЪБИТЪ ЕФРЕМА οὐ ζηλώσει Is11,13 Lobk Grig Hlud, НЕ **ВЪЗРЕВНУЕТЪ** ЮДѢ Orb; ТОЛМИ ЖЕ ПРОСИЯВЪ ДОБРОДѢТѢЛНЮ И ПОСТОМЪ ПРѢСПѢ ЯКОЖЕ НА БѢСЫ ВЛАСТЬ ПРИЕМЪ ИЗГОНИТИ Ю ТѢМ И МНОЗЫИ ПРЪТѢКАХОУ КЪ НИМОУ ВИДЕ ЖЕ ДИАВОЛЬ **ВЪЗРЕВНОВА** ЮМОУ 36v12Stan — Cf. ВЪЗАВИДѢТИ, ВЪЗДРЪЗНЖТИ

2. *ревносно следи некоѣо или нешѣо, ревносно се зафаѣи за нешѣо; с усердием последовать кому-л., чему-л., начать*

ВЗЗДРѢМАТИ (СА)

подражать; to follow eagerly sb or sth, to do sth eagerly; – ζηλοῦν, παραζηλοῦν: ● **КОМОУ,** **УЕСОМОУ:** НА ПЖТЪ НЕУЗСТНЕВЪИХЪ НЕ НАНДИ НИ **ВЪЗРЕВНОУИ** ЗАКОНПРѢСТЖПНИКОМЪ ΜΗΔΕ ΖΗΛΩΣΗΣ ὁδοῦς παρανόμων Pr4,14 Grig Lobk Orb, sim. НИ **ВЪЗРЕВНОУИ** ПЖТЕМЪ ЗАКОНПРѢСТЖПНЫМЪ 68v23Les; НЕ ВРАЖДОУИ НА УЛКОУЕЪКА АШОУТЪ ДА НИУЕСОЖЕ НА ТА ЗЛАИ НЕ СТАЖИ НИ **ВЪЗРЕВНОУИ** ПЖТЕМЪ ИХЪ ΜΗΔΕ ΖΗΛΩΣΗΣ τὰς ὁδοῦς αὐτῶν Pr3,31 Grig, sim. Lobk Orb; **ВЪЗРЕВЗНОВАВЪ** БѢСОМЪ СЪЗНЪМИШТЕ ЖИДОВЪСКО ЗЪРА БО БѢСЪ РАДЪИЖИЗЪ СЪ ЖРЪТВАМЪ ΞΠΟΔΟУБѢ СЪ ИМЪ ΖΗΛΩΣΑΣΑ ΤΟΥΣ ΔΑΪΜΟΝΑΣ comPs72,3 Bon, **ВЪЗРЕВНОВА** Pog; АХАВЪ **ВЪЗРЕВНОВА** НЕУИСТОТАМИ ΔΕΨИΕ ГРѢШНАИ Τὸν Ἄχαάβ παρεζήλωσας 80v15Bit 82v15ŠafⓂ АХАВОУ ПОРЕВНОВАЛА ЕСИ 99r22Zag 115d21Orb 43r2Hlud; МОИСИ ВЪЖЪСЪТЪВЪНЫ ВЪ СИНАИ ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ КЪ ВЪГОУ ЛИЦЕМЪ ВЪ ЛИЦЕ ГЛАГОЛАТИ СПКОУДОУБИ СЪ ТОН ВѢРѢ МЫ **ВЪЗРЕВНУИМЪ** αὐτὸν πιστοὶ ζηλώσωμεν 11b34Orb ● **КОГО:** ВЪГОНОСНЕ ИГНАТѢ ТВОЮГО ЖЕЛАЕМАГО ΧΡΗΣΤΑ **ВЪЗРЕВНОВЪ** (sic, pro ВЪЗРЕВНОВАВЪ) МЪЗДОУ ВЪСПРИЕМЪ ИЕСЫ СВЕЩЕНОДѢИСТВА Ἰεραγῆκελίᾱ Χρηστοῦβα СКОУАТИ СЕ КРЪВѢЮ 86a7Viš

Cf. ДРЪЗНЖТИ, ЗАВИДѢТИ, ПОДОВИТИ СЪ, ПОДРАЖАТИ, ПОЗАВИДѢТИ, ПОРЪВЪНОВАТИ, РАЗДРАЖАТИ, РАЗДРАЖИТИ, РЪВЪНОВАТИ, РЪВЪНОСТЪНОВАТИ, ОУПОДОВИТИ СЪ

KSM

СП

ВЗЗДРѢМАТИ (СА), -МЛЖ (СА)

-МЛЕТЪ (СА) pf.

Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Apost Psalt orPsalt parOrb Zag Šaf trOrb trHlud Krn

задреме, засѣие; задремать, заснуть; to doze off, to fall asleep; – νυστάζειν, ἐπινυστάζειν: НЕ **ВЪЗДРѢМЕТЪ** НИ ОУСНЕТЪ ХРАНА ИКЪДРАИЛѢ οὐ νυστάζει Ps120,4 Bon Dĉn, **ВЪЗДРѢМЛЕТЪ** Pog Rdm, sim. 197v6Krn, sim. Ps120,3 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. ДА НЕ **ВЪЗРѢМЛЕТЪ** 136r14Rdm, ДА НЕ **ВЪЗРѢМЕТЪ** 188r3Dĉn; **ВЪЗДРѢМА** ΔΟУΨΑ ΜΟΥ ѠΤЪ ΟΥΝΖИИНА ἐνύσταξεν (var. ἔσταξεν) Ps118,28 Bon Pog Dĉn; ВЪЖЪЗЫ СЕВѢТИЛНИКЪ СВОИ И НЕ **ВЪЗРѢМИ** ДА СПОДКОУБИШИ

ВЗЗДРѢМАТИ (СА)

СА СЪ МЖДРИМИ Д<Ѣ>ВАМИ ВЪНИТИ 194v6Dĕn
 ● *fig.* лжи словесѣи коуплѣми взи извлѣкѣтъ
 имже сѣдѣз искони не прѣстаеѣтъ и погзвѣлз
 ихъ не *ВЗЗДРѢМЕТЬ* οὐ νυστάζει 2P2,3 Slep] не
 издрѣмлетъ са Карп ● *refl.* ωтъ запрѣштєннѣ
 твоєго в<о>же инаковлз *ВЗЗЗДЗРѢМАШЖ СА*
 вѣсѣдѣшен на конѣ ἐνύσταξαν Ps75,7 Вон Rog
 Rdm Dĕn; Д<оу>шевенож лѣностиж *ВЗЗДРѢМАХ СА*
 159a32Orb 119r32Šaf, *ВЗЗДРѢМАХЖ СА* 140r2Zag,
ВЗЗДРѢМАВША 87r4Hlud; моудѣщоу женихоу
ВЗЗДРѢМАШЖ СА вѣса и спахж ἐνύσταξαν Mt25,5
 Krp62r9 Dbj Jov Rad(bis) Krat Mkđ, *ВЗЗДРѢМАХЖ*
СА Krp118r1 ♦ **ВЗЗДРѢМАТИ СА СЪНОМЪ**
καταφέρεσθαι ὑπνω: сѣде же ютеръ юноша
 именемъ вѣтоухъ> *ВЗЗДРѢМАВЪ СА СНОМЪ*
 ташкомъ катаферόμενος ὑπνω βαθεῖ A20,9
 Карп Ohr Slep Str Verk — Cf. ВЗЗДРѢМАЛѢТИ,
 ДРѢМАТИ, ИЗДРѢМАТИ, ОУСЪНЖТИ

KSM

СП

ВЗЗДРѢМАЛѢТИ, -млѣж, -млѣетъ ipf.

Lobk

дреме, задремува; дремать; to doze off;
 — *ἐπινυστάζειν*: не даждь сна своимѣ ωнима
 ни *ВЗЗРѢМЛѢТИ* вѣкома своимѣ μηδὲ ἐπινυστάζεις
 Pr6,4 Lobk] вѣздрѣми Orb — EXH — Cf.
 ВЗЗДРѢМАТИ (СА), ДРѢМАТИ

S

ЗР

ВЗЗ(Д)РЖТИТИ СА, -щж са, -титъ са pf.

Les

ӣадне на земја, се с̄ируйоли; упасть на
землю, свалиться; to fall down, to collapse;
 — *πίπτειν*: браткѣе аще кто ѿ говѣнѣа братѣж
 свож стож въ съборѣ или хода омраченѣемъ
 своимъ бивъ и *ВЗЗРЖТИТ СА* вънезаапж ниць
 не под<о>баеѣтъ дивити са о семь ни ѹюдити
 са ἄφνω πέση χαμαί 48v12Les — EXH — Cf. ПАСТИ

M(ВЗЗРЮТИТИ СА)

СП

ВЗЗДОУПЛЪ adj.

Stan

шуйлив, ӣразен; пустой, полый; hollow,
empty; — : видѣвъ идолослоужителя дрѣвию

слоужѣщж се же бѣ *ВЗЗДОУПЛЪ* сътворєнни и
 посѣує и 278v16Stan — EXH

Ø

СП

ВЗЗДОУХЪ, -а m.

Zag trOrb Vtš Stan Les Krm

1. *воздух; воздух; air*; — *ἀήρ*: сзи
 сѣтвори *ВЗЗДОУХЪ* ради да вѣздыхаемъ αὐτὸ
 ἕκαμε τὸν ἀέρα 46v22Krm; есѣтъ же прѣвѣ
 сѣставъ и потрѣбнѣиши *ВЗЗДОУХЪ* занѣ безъ
 вѣздыханѣа ѹловѣжъ не можетъ стоати
 ниєдинъ ѹасъ> ὁ ἀήρ 30r25Krm; и еже *ВЗЗДОУХЪ*
 глаголет се *ВЗЗДОУХЪ* јако биваетъ ѿ αω
 сирѣуъ вѣздыханѣе καὶ ὁ μὲν ἀήρ λέγεται ἀήρ
 30v6.6Krm; мимохождаше съ многою славою
 и мь>ѹтаннѣемъ оукрашена камениемъ
 драгимъ и висромъ и златомъ јако и
ВЗЗДОУХОУ наплънити се ѿ вонѣ москосныѣ
 34r19Stan

2. *воздух (воздушно ӣросӣрансӣво),*
а̄ӣмосфера; воздух, атмосфера; air,
atmosphere; — *αἰθήρ, ἀήρ; ἀέρας* (Krm):
 ωтагъченема ωнима монма ѿ безакон[е]и
 монхъ> не вѣзьмогоу вѣзрѣти и видѣти
ВЗЗДОУХЪ небеснаго нж прими ма јако и митарѣ
 τὸν αἰθέρα 1r22Zag; слъзънѣе просвѣти лѣна
 вѣсѣа дрѣвѣа прозєвоше и землѣа оутѣрзди се
 и море раздели се и *ВЗЗДОУХЪ* ωсвѣти се
 тзмныи свѣзды ωблисташе ὁ ἀέρας ἐφωτίσθη
 ὁ σκοτεινός 4v12Krm; ѿ огнѣ ωного рѣки
 прѣсакнжтъ и море исъхнєтъ и *ВЗЗДОУХЪ*
 потрасет са и зѣвѣзды спаднжтъ съ неж>е>се
 слъньнѣе ищезнєтъ и лѣна прѣложит са въ
 крѣвь ὁ ἀήρ κλονεῖται 302v10Les; илѣа ревниви
 стрѣастєи самодрѣжьць на *ВЗЗДОУХЪ* носимъ
 вѣше 201b11Vtš; вѣшьдъ> прѣ>под<о>бне
 неке>снаго теу>єнѣа на добродѣтелни *ВЗЗДОУХЪ*
 страд<а>нми прѣпомасанъ вѣзлетѣ къ селомъ>
 неке>снимъ 5a9Vtš; и пѣша прѣхождаше и
 внегда помыслити ѣи пом<о>лити са
 повѣшена бивашє на *ВЗЗДОУХЪ* 180v3Stan;
 ѹловѣжколюбѣе землѣи твоєи в<а>ггоплѣдѣе
 в<а>ггорастѣорєнны *ВЗЗДОУХЪ* дароує 2b20Vtš
 Cf. аєрз¹

Nota: transl. mech. на ВЗЗДОУХЪ pro έναέριος; шны иже глаголют се на ВЗЗДОУХЪ мытарства έναέρια τελώνια 31r4Krn

KSM

СП

ВЗЗДОУШЬНЪ, -ЪН adj.

Karp orDēn trOrb trHlud Vtš Krn

1. *воздушен, на воздухой; воздушный, воздуха* (gen.); *pertaining to air, aerial*; – *άέριος, του άέρος*: иже на ВЗЗДОУШЬНЪ колѣснициѣ те шгненосна яко въ трѣсе на нѣбѣса огне-дѣхновенноу благаго дають тебѣ юдесе подастъ илїе тезвитѣнине 197c9Vtš; въсхышаат са тогда на шблацихъ ВЗЗДОУШЬНЪХЪ праведны вкоупѣ срѣсти господѣа и кон (sic) в покои вшити невещественныхъ шбитѣл 17b13Orb; мьутанїе симона влѣха вѣговорца же възгрьдѣвша се на ВЗЗДОУШНОЮ висотоу низложиви нешзреченною силою вѣжїею трѣблѣженне петре 183c24Vtš; — избавлѣши ма темнаго шбраза демонскааго слова неполезна ВЗЗДОУШНЪХЪ мытарен и ѿ кназь темнихъ избавлѣши 66r5Dēn; в нихъже прѣжде ходисте по вѣкоу мира сего (по) (кна)зѣ власти ВЗЗДОУШНААГО дѣшомоу въ сьбнохъ непокоривыхъ κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος E2,2 Karp] аернаго Slep; прокажены шчишаат са и неджзы ѿгонат са и дѣшомоу ВЗЗДОУШНЪХЪ множествѣ пνευμάτων ἀερίων τὰ πλήθη 128d1Orb 58r13Hlud; испльнь потоки иногда недждьни нь дѣшомоу ВЗЗДОУШНИ явѣ ясно тебѣ же благаго дають прѣроуе и слабо (sic) те данїемъ дѣшомоу наплъни 172c14Vtš — Cf. аерьнъ

2. *неземен, бесцелесен; неземной, невещественный; ethereal*; – *νοερός*: аггелъ естѣ естѣство ВЗЗДОУШНОЕ сирѣчь иже не можетъ никто разѣмѣти φύσις νοερά 225r1Krn — EXH — Cf. доуховьнъ, мзисльнъ

KSM

СП

ВЗЗДЗИХНЖТИ, -НЖ, -НЕТЪ pf.

Evang Psalt Šaf trOrb Stan Les

воздвигне, засиенка; вздохнуть, застонать; to sigh, to groan out; – *στενάζειν*,

ἀναστενάζειν: ш колико краты ВЗЗДОУШЕМЪ лютѣ и просльзим са егда видимъ ошима швонма нешзреченое нешзреченое цѣсарствїе στενάζομεν 304r25Les; и ВЗЗДОУШЕМЪ дѣшомоу швонмъ глагола что родъ съ знаменна ишетъ право глагола вамъ аще дасть се родоу семоу знаменне ἀναστενάξας τῷ πνεύματι Mc8,12 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; тггда ВЗЗДОУШЕМЪ из [Г]лѣвны+ срѣца глаголетъ ш горе мнѣ что ми оуспѣшъ вси ѣловѣци στενάξας ἐκ βάθους τῆς καρδίας 192r23Les; окаяннаа дѣшомоу ВЗЗДОУШНИ и сѣтѣи покаяннемъ στενάξον 48c26Orb 18v11Šaf] въздихни 43v8Zag; тггда сѣвѣтин ѣвгенне вшедъ съ гемономъ въ цркъвь идольскѣа и къ господоу ВЗЗДОУШЕМЪ и помѣли са и ськроуши идолы 120v8Stan ● **О КОМЪ**: кто же ли не ВЗЗДОУШЕТЪ ш мнѣ вьсоуе имаща има чрьнеуское τίς δὲ μὴ στενάξει ἐπ' ἐμοί 7v22Les — Cf. ВЗЗДЗИХАТИ sub I, ВЗЗДЗИХНЖТИ, ВЗСТЕНАТИ

KSM

СП

ВЗЗДЗИХАННЕ, -ННА n.

Slep Str Vran Karp Psalt comPsalt orPsalt Grig Lobk parHlud parVtš Triod Vtš Stan Les Krn

1. *воздишка, воздвигување, сиенкае, лелекае; вздох, стенание, стоны; sighing, groaning, moaning*; – *στεναγμός, ἀναστεναγμός, κατάνυξις*: слыша ВЗЗДЗИХАННЕ люден вѣрнѣхъ и яко вѣгъ не прѣзрѣ нъ помѣлоба τὸν στεναγμόν comPs29,11 Bon Pog; сего ради примжт та въ веселїе и въ вѣчныж кровы идеже нѣсѣтъ жалости ни волѣзни ни скрѣби ни ВЗЗДОУШАНІА тамо же оузриши животь и свѣтъ истинныи στεναγμός 212r11Les; оуѣщен петрово покаянне слъзами и митарю грѣхы прости и ВЗЗДОУШАНІЕМЪ ѣловѣколюбуе κατανύξει 64r16Dēn 62r5Rdm; благаго дарим те свѣтуе вѣжїи скорое твое помощи яко не прѣзре плауь и ВЗЗДОУШАНІЕ наше τοὺς ἀναστεναγμοὺς 194v18Krn; да слъзами въсхы[ти]тъ благаго дають въ свое срѣце стажати покаянїе и шмыти тѣло свое слъзами и ВЗЗДОУШАНІЕМЪ στεναγμοῖς 187v3Les; послоушан мѣти моа ВЗЗДОУШАНІЕ срѣвца

57v11Hlud; **ВЗЗДѢЛАНЬ** БОГОМЪ ТЫ ЯВИ СА БЛАГОУЄСТИѢ ДѢЛАТЕЛЬ ПРѢУЧИСТЫА ДОБРЫА ДѢТѢЛИ РЖКОВАДИ СЪБИРАА УЄΩΡΥΗΘΕΙΣ 126v5Karp, sim. 103v25Grig 148c25Vtš; БЛАГОДАРОНО **ВЗЗѢЛАНЬ** ХРИСТОУ **БИЛЬ** ЈЕСИ ГЕΩРΓІЕ МОУУЧЕНИУЬСКИ **ВЗЗѢЛАНЬ** ДѢЯНМИ ЯКО БОГАТСТВО ШДОУШЕВЛЕНЬНО ВЪ НЕБЕСНИХЪ ТЕ СКРОВИЩИХЪ ПОЛОЖИ ПОДВИГОПОЛОЖНИКЪ ЯКО МНОЖАЕ ХРАБРОВАВША 147b27.29Vtš • *fig.* азъ къ тебѣ прѣвѣгаю не остави менѣ свете меркоуриѣ дѣлателью добры **ВЗЗѢЛАН** мѣи оумъ яко и лѣдинюу да достоино прославлю те 226d10Vtš; ис корене постѣкль јеси льсть и **ВЗЗѢЛАНЬ** ЈЕСИ ВѢРЪ БЛАГОУЬСТІЕМЪ БОЛЬШЮ (sic) ГЕΩРΓІЕ 149a8Vtš

Nota: pro сздѣтель δημιουργός; трюицѣ пож заушло непостижимо цѣсарство сѣврьшеное јединого бога вѣтъмъ **ВЗЗДѢЛА** мироу господа δημιουργόν тоῦ κόσμου 11v18Zag

ЕХН — Cf. ВЗЗДРАСТИТИ sub 1, НЗДРАСТИТИ, ПРОРАСТИТИ, РАСПЛОДИТИ

KSM

СП

ВЗЗДѢНИЕ, -иѣ п.

Bon Šaf Vtš

їодиїнување, їодавање, кревање; поднятие, воздевание; lifting, raising; — ѣпарси: да са исправитъ молитва моя яко кадило прѣдъ товож **ВЗЗДѢНИЕ** ржкоу моею жртва вѣчрнѣѣ ѣпарси Ps140,2 Bon] **ВЗЗДѢНИЕ** Pog Rdm Dĕn; **ВЗЗѢНІА** кѣвѣснаа полоуунити ти потыщаль се јесы тѣмже зовоушомоу богомѣдре послѣдоваль јесы и тмоу оставилъ јеси 155d4Vtš; виждь ми съкрѣшеніа срѣца стѣнаніаа (sic) богонѣвѣсто прѣми дѣво мѣрѣи и не ѡрини всенепороунаа роукоу мою учѣстѣа **ВЗЗѢНІЕ** яко благолюбива 152b6Vtš; фарисевоу **ВЗЗДѢННОУ** оуподобивъ са злѣтѣν φαρισαίου ѣпарсиν 51v6Šaf] фарисевоу **ВЗЗДѢННОУ** 72r13Zag, фарисевоу зло **ВЗЗДѢННОУ** 87d1Orb — ЕХН — Cf. ВЗЗДѢЯНИЕ, ВЗЗНОШЕНИЕ

SM

СП

ВЗЗДѢТИ, -деждѣ, -деждѣтъ et

-дѣж, -дѣѣтъ pf.

Jov Rad Krp Slep Karp Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Krn

їодиїне, їроїїне, їодаде (нагоре); **подняти, воздесть, протянуть** (вверх); **to lift up, to raise; — ѣктеїνειν, τετανύναι, διατετανύναι, ѣкте-танύναι, айρειν; σηκώνω** (Krn): егда **ВЗЗДЕЖДЕТЕ** ржкзи вашъ къ мнѣ и ѡвращъ ωчи мон штѣъ басъ ржкзи вашъ исплзнь крѣве ѣктеїνѣте Is1,15 Grig Lobk Orb; ѡбразъ написа ж крстны ржцѣ распростира ж мочи амалика побѣди егоже ѡбразоужше ржцѣ **ВЗДЕЖИМЪ** постомъ и молѣнемъ яко да побѣдимъ бѣсовскы ж плзкы хѣираς ѣκτετάσωμεν 58r24Šaf 76v23Zag 94a26Orb, **ВЗЗДѢЖЕМЪ** 18r34Hlud; юже бо къ идоломъ ржкз нашихъ не **ВЗЗДѢЖИМЪ** богу же живомоу вѣровахъмъ ѣξετεїναμεν comPs43,21 Bon Pog; падше и поклонше сѣе еи сѣа же **ВЗЗѢВШИ** ржцѣ свои къ богу и молеше сѣе ѣστήκωσε 162r20Krn; оуслзши господи гласъ молитвы мое ж еда мола са къ тебѣ егда **ВЗЗДѢЖ** ржцѣ мои къ црѣкви свѣтѣи твоѣи ἐν τῷ με айρειν хѣираς μου Ps27,2 Bon Pog Rdm Dĕn; [бѣсьмрътноую жизнь имѣе и доушоу свою къ богу **ВЗЗѢТИ** въ истинюу аѣанксіе свѣте миръ просѣтѣиви правѣврно оученіемъ 129a2Vtš — Cf. ВЗЗДВИГНЖТИ sub 1, ВЗЗДѢВАТИ, ВЗЗДѢЯТИ, ВЗЗНЕСТИ sub 1, ПРОСТРѢТИ, РАСПРОСТРѢТИ

KSM

СП

ВЗЗДѢЯНИЕ, -иѣ п.

Pog Rdm Dĕn

їодиїнување, їодавање, кревање; поднятие, воздевание; lifting, raising; — ѣпарси: **ВЗЗДѢЯНИЕ** ржкоу моею жртва вѣчрнѣѣ ѣпарси Ps140,2 Pog Rdm Dĕn] **ВЗЗДѢЯНИЕ** Bon — ЕХН — Cf. ВЗЗДѢНИЕ, ВЗЗНОШЕНИЕ

SM

СП

ВЗЗДѢЯТИ, -ѣж, -ѣѣтъ ipf.

Slep Karp comPsalt orPsalt Lobk parVtš Bit Šaf trOrb

їодиїѣ, їроїїѣ, їодава (нагоре); **поднимать, воздевать, протягивать** (вверх);

*to lift up, to raise; – αῖρειν, ἐπαίρειν, διαπε-
ταννύναι, ἐκπεταννύναι:* ТАКО БО И ПАВЕЛЪ НАЪУИ
ВЗЗДѢЯЩЕ ПРѢПОДЪОБНО РЖКЗИ СВОЖ НА ВСѢКОМЪ
МѢСТА αῖροντες ὁσίως χεῖρας αὐτῶν comPs62,5 Bon,
ВЗЗДѢЯЩИ Pog; ВЪ НОЩИ МЖКА ВЪ ДѢНѢ ПРОПАТИЕ
ВЕСЪ БО ДѢНЪ **ВЗЗДѢЯХЪ** КЪ ТЕБѢ РЖЦѢ МОИ
διεπέτασα comPs87,2 Bon|| **ВЗЗДѢЯХЪ** Pog; ХОЩЖ
ОУКО ДА ТВОРАТЬ МКОЛНѢТВИ МЖИ НА ВСѢКОМЪ
МѢСТѢ **ВЗЗДѢЯЩЕ** ПРАВЕДНЫЖ РЖКЫ БЕЗЪ ГНѢВА
И ПОМЫШЛЕНИѢ ἐπαίροντας IT2,8 Karp Slep; ТЕБѢ
ЯКО БЕЗЛИУЕНЪ И БЕЗАСТЪПЕНЪ ВЫЖ ПРѢКЛАНѢЖ
СРѢДЪЦА И ТѢЛЕСЕ РЖЦѢ ЮЖЕ ШСКВРЪНЫХЪ **ВЗЗДѢЯ**
И СЛОУЖЖ СЪ ВЪЗДИХАННЕМЪ И ОУМИЛЕНИЕМЪ МКОЛА
СА 48v13Dĉn, **ВЗЗДѢЯ** 43v16Rdm; ПОЩЕНИЕ ПРОВОДАЩЕ
ХРИСТѢ С МИРОМЪ СКОУЧАТИ Е МКОЛОСТИВЕ СПОДОБИ
НЫ ВСА ГРѢШНИКЫ СИЛОЖ КРСТА ТВОЕГО СПКАСЕ
КОЛѢНА КЛАНѢЩЕ РЖКЗИ **ВЗЗДѢЯЩЕ** МКОЛИТЕВИ
ПРІНОСАЩЕ ИЗЪ ОУСТЬ МНОГОГРѢШНЫХЪ ЩЕДРЕ
26v20Šaf|| **ВЗЗДѢЯЖЪ** 50r22Zag, **ВЗЗДѢЯШЕ** 59c24Orb;
ЯКО ХЕРЪВИМЪ **ВЗЗДѢЯЩЕ** КРИЛѢ НА МѢСТѢ
КЫВОТА διαπελετασμένα 3Rg8,7 Lobk, **ВЗЗДѢЯЩЕ**
Vtš — Cf. ВЗЗДВИСАТИ sub 1, ВЗЗДѢВАТИ,
ВЗЗДѢТИ, ВЗЗИМАТИ sub 4, ПРОСТИРАТИ
KSM CP

ВЗЗДЕЛѢТИ Mkd v. **ВЗДЕЛѢТИ**

ВЗЗЖЕЖЕНИЕ Krn v. **ВЗЖЕЖЕНИЕ**

ВЗЗЖИГАТИ Mkd v. **ВЗЖИГАТИ**

ВЗЗИГРАНИЕ, -ня n.

Vtš

*измама, искушение; обман, искушение;
delusion, temptation; – : сьдържаніємъ пръвѣне
пльтскаа **ВЗЗИГРАНІА** шбѣздавѣ послѣжде кѣ
страдѣанію мѣжскою мѣдростію ѿлѣчи се
всєблѣженне прокопіе 190c8Vtš – ЕХН*

М

CP

ВЗЗИГРАТИ (СА), -аж (СА), -аетъ (СА) pf.

Evang Verk Psalt comPog Triod Vtš Stan Krn

1. *зайѣра, ѿдриѣне од радосіи; възграить,
подпрыгнуть от радости; to exult, to leap*

from joy; – σκιρτᾶν, ἀγαλλιᾶσθαι, κροτεῖν:
И ВИСѢТЬ ЯКО ОУСЛЫША ЕЛИСАВЕФЪ ЦѢЛОВАНИЕ
МАРИННО **ВЗЗИГРА СА** МКОДѢНЦЪ РАДОЩАМИ
ВЪ УРѢВѢ ЕЖ ἔσκιρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει
L1,41 Krat Dbm Dbj Kgr Mkd; ВЪ УРѢВѢ
МКОТѢРНѢМЪ ПРѢСВЕТЕ ПОСИМЪ **ВЗЗИГРА СЕ**
РАДОУЖЕ СЕ ДѢВѢСТВЕНАГО ПЛОДА ВИДѢВЪ
ЛИКОУЖЕ ВСѢМЪ ПОДАВАЯШИ ПРѢСЛАВНО 124d10Vtš;
ЖЗЫЦИ **ВЗЗИГРАНТЕ** ЖИДОВЕ ПЛАУИТЕ СА
ЖИВОДАВЕЦЪ БО ХРИСТЪ ЖЗЫ РАСТРЪЗАВЪ
АДОВЫ И МРЪТВИЖ ВЪСКРѢСНЛЬ ЕСТЬ ἔθνη
κροτήσατε 224b21Orb|| **ВЗСПЛЕЩАТЕ** 183v16Zag
141v17Šaf 148v28Hlud • *fig.* ГОРЗИ **ВЗЗИГРАШЖ СА**
ЯКО ШЕНІ И ХЛЗМИ ЯКО АГНЬЦИ ШЗЪУИ ἔσκιρτησαν
Ps113,4 Bon Pog Dĉn, **ВЗЗИГРАШЖ** (sic) СА Rdm;
РѢКЫ ВЪСПЛЕЩТЕ РЖКАМИ ВЪКЪПѢ ГОРЫ
ВЗЗИГРАНТЕ СА ѿ лица ГКОСПОДНѢ ЯКО ГРАДЕТЬ
ἀγαλλιᾶσονται Ps97,8 Rdm|| **ВЗЗРАДОУЖТЪ СА**
Bon Dĉn, **ВЗЗДРАДОУЖТ СА** Pog; ПѢСНЪМИ
ВЗЗИГРАЖТЬ ВСѢ ДРѢВА ЛЪЖНАА ПОДЪОБНА
ИМЖЩЕ ДРѢВА КРСТЪ БОЖИЕМЪ ἐν ὕμνοις σκιρτάτω
πάντα τὰ ξύλα 49r12Bit, **ВЗЗИГРАЖТ СА** 68r25Zag
82b38Orb 8r22Hlud|| ПѢСНМИ СВЪЗЗИГРАНТЕ ВСѢ
ДРѢВА ЛЪЖНАА 46r2Šaf

2. *се развесели, се израдува; раз-
веселиться, порадоваться; to become merry,
to be delighted; – ἀνασκιρτᾶν, σκιρτᾶν:* ВЪСА
ЗЕМЛЯ И ВЪСИ ИЖЕ НА ЗЕМЛИ ВЕСѢЛИТЕ СѢ И
ВЗЗИГРАНТЕ ЯКО ДНЪСЪ ѿ НАУЕЛО СПКАСЕНІА
НАШЕГО ЯВИ СЕ ДНЪСЪ ХРИСТОСЪ ВЪСКРСЕ
σκιρτάτε 96v25Krn; ѿ КОРЕНЕ ТВОЕГО ВСНА ЦВѢТЪ
ЖИЗНИ НЕСЕИ ПРѢДѢДЪ **ВЗЗИГРА СА** СПАСѢЖ
МИРА ИЗЪ УЕСНИЖ ѿРОКОВИЦЖ ХРИСѢТОСЪ БОГЪ
ἀνασκιρτησον 65r13Zag 43v2Šaf, **ВЗЗИГРАШЕ СА**
79c13Orb, ПРѢДѢДЕ **ВЗЗИГРАИ** 7v12Hlud, sim.
21c4Orb; ВСѢКЪ ЗЕМЕНЪ ДА **ВЗЗИГРАЕТ СА**
ДѢХОМЪ ПРОСВѢЩАЕМЪ 37v25Bit 75r3Zag 56r29Šaf
61r20Šaf 96v5Šaf 91d5Orb 96d41Orb 128d26Orb
16r34Hlud 21r28Hlud 58r18Hlud; **ВЗЗИГРАШЖ СА**
АПКОСѢТОЛИ ЗРАЩЕ СИЛЫ ДНЕСЪ СЪДѢТЕЛѢ
ВЪЗНОСАЩА НАДЕЖДЖ ХРИСТѢА ἔσκιρτησαν ἀπόστολοι
161r29Hlud 151v16Šaf 238a25Orb; **ВЗЗИГРАНМЪ**
ДѢОУХОВНО И ЛИКОУЮЩЕ ВЪХВАЛИМЪ ВЕЛИКАГО
ΔΙΗΜΙΤΡΙΑ 33d27Vtš — Cf. ВЕСЕЛИТИ (СА) sub 2,

ВЪЗВЕСЕЛИТИ sub 2, ВЪЗ(Д)РАДОВАТИ (СА) sub 2, ПОРАДОВАТИ СА

KSM

СП

ВЪЗИМАТИ, -ЕМЛЖ, -ЕМЛЕТЪ et

-ИМАЖ, -ИМАЕТЪ ipf.

Evang Ohr Slep Karp Psalt comPsalt Parim Triod Vtš
Stan prolVtš Les Krn

Formae: raro etiam ВЪЗИМАМЪ, ВЪЗИМЕТЪ, inf.
ВЪЗЕМАТИ in Hlud

1. *зема; брать; to take; – αἶρειν, λαμβάνειν, προσάγειν, ἐπιφέρειν; πιάνω, πέρνω* (Krn): и *ВЪЗЕМЛЕШЫ* ωλѣи помазанна и помажешы скынина и все еже в неи λίμνη Ex40,9 Lobk] *ВЪЗЕМШИ* Vtš; *ВОЯХЪ* во са тебе яко ѹловѣѣхъ ярь еси *ВЪЗЕМЛЕШИ* егоже не положъ и жьнешы негоже не сѣявъ αἶρεις L19,21 Rad Dbm Krat Mkd, *ВЪЗЕМЕШИ* Jov Krp; *МОЛЕТ* се на шномъ мѣстѣ *ВЪЗИМАЮЩЕ* ѿ прѣсти гроба его хапаніа аспидова оубрачуют се I53a24Vtš; *ТЪГДА* сѣвѣтаѣа домнина шблѣкши са въ мжжъскыѣ ѡдеждѣ и ношнѣ *ВЪЗИМАШЕ* сѣвѣтыхъ мощи и погрибаше 99r11Stan; и *ВЪЗИМАШЕ* оукрѣхъ шнои сѣ вѣѣма рѣкама и глаголѣ велико имѣ сѣвѣтыѣ троѣце господи коуѣхристѣ помозы намъ ἐπίανε I67v24Krn; и кьрнѣа заповѣждь сѣвѣщенникомъ *ВЪЗИМАЮЩИ* кобуегъ завѣта глаголѣ якоже хощете вьнити въ странѡу воды іѡрданскіѣ и станете при ѡрданы τοῖς αἶρουσιν τὴν κιβωτόν Jos3,8 Vtš] *НОСА/САЩЕМЪ* (sic) Grig, *НОСАЩИМЪ* Lobk Hlud; *КТО* оубо хощеть ѡтити на пжть безъ брашна далеуе якоже мы хощемъ ѡтити ѡставльше бо брашно зде и нытоже на ѡшествіѣ *ВЪЗЕМЛЕМЪ* μηδὲν εἰς τὴν ἀποδημίαν ἐπιφέρεσθαι I34v24Les; и *ВЪЗИМАШЕ* его ѡтѣцз его въ васако (sic) лѣто и полагаше его тамо въ цркѡвъ ѹинопауелника и мѡляше се въсегда архаггѣлѣ исцѣлннн отроуετε его ѣперве 238r9Krn; егдаже бѣ мнрь и единство и ѿ браны не расхождахъ се вон его *ВЪЗИМАШЕ* нхъ и хожаахъ на ловѣ животнымъ ѣперве 251v13Krn; мѡлю ти се господинѣ каравокѣре тамо иже *ВЪЗИМАЕШИ* коупленіѣ стлзпи възми

и мои сѣ ѡкѡпомъ своимъ и ѡнеси его въ храмъ ѡнь πέρνειс I91r19Krn; никакоже оубо ѡдеждѣ свѣтлы не *ВЪЗЕМЛЕТЬ* страдѣлецъ въ вѣѣма подвига на помощь сѣпротивнаго προσάγει I6r17Les; и исхождахѡу же сѣвѣтын по все дѣѣни ѣдинъ по ѣдиномоу и *ВЪЗЕМЛАХОУ* водоу ѿ ближнихъ истѡуникъ и напаяхѡу проуеѣ I4r18Stan • *ptc.-subst.* ты же приходиши къ всѣхъ цѣсѣарю нуѣсоже сицеваго видиши ни мьзды ищеть нѣсѣтъ бо *ВЪЗЕМЛАЩАГО* ни възбранѣщаго еже въскорѣ швѣрѣсти и цѣсѣарѣ прижти οὐδεις γάρ ο λαμβάνων 200r2Les
♦ *ДОУШЖ ВЪЗИМАТИ* *fig.* (constructio hebr.) *дриси во неизвесносѣ; дерисать в неизвесности; to keep in suspense; – τὴν ψυχὴν αἶρειν:* доколѣ *ДОУШЖ* нашъ *ВЪЗЕМЛЕШЪ* τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις J10,24 Krp(bis) Rad Krat, sim. доколѣ *ДОУШЖЕ* наше *ВЪЗЕМЛЕШИ* 55r24Krn] *ДОУША* наша возьмешы Dbm Dbj Jov

2. *ѹрима, добива; принимать, получать; to take, to get, to receive; – αἶρειν, λαμβάνειν; πέρνω* (Krn): *ТЪГДА* пристжплѣ ѣдинъ нищнн приходии къ нему и *ВЪЗЕМЛАН* пищѣ ѿ него I64v2Stan; нарицаетъ же жнды яко мьзды ѿ неправды *ВЪЗЕМЛАЩЕ* λαμβάνοντας comPs72,13 Rog Bon; *ТА* вѣста при каринѣ цѣсѣарн врауа хьтростинѣ многы исцѣлѣща и мьзды исцѣлениѣ не *ВЪЗИМАЩА* 258v5Stan; и въниде въ цркѡжовъ и швѣрѣте продающихъ ѡвце и волы и голѣбы и ѹловѣѣцы иже *ВЪЗИМАХОУ* среврзники ѣперван 51v24Krn • *се здобива со нешѣо, си ѹприсвојува; приобретать, присваивать; to take possession of, to take over; – λαμβάνειν:* ѡбауе не повинете ли са глагѡлащемоу яко никтоже ѿ себе ѹсти *ВЪЗЕМЛЕТЬ* тьѹнж нареуѣнныи вѡгоѡмъ οὐδεις ἑαυτῷ λαμβάνει τιμὴν 90r14Les] не ѡ сѣвѣ кто приемлетъ ѹестъ Hb5,4 Ohr(bis) Slep(bis) Str(bis) Karp(bis) Verk; сего ради всаки родъ хрѣстѣаньскы повинетъ добродѣтелъ и славѣ прьвоуѣ *ВЪЗИМОУ* I65b32Vtš — Cf. ВЪСПРИМАТИ, ПРИМАТИ

3. *одзема, лишува од нешѣо; брать, отнимать; to take away, to eliminate; – αἶρειν,*

περαιρείν, λαμβάνειν, ἀναλαμβάνειν: ВЗ СМѢРЕНІ СВОЕМЪ СЖДЪ ЕГО ВЪЗЪАТЪ СѦ А РОДЪ ЕГО КТО ИСПОВѢСТЪ ЪКО *ВЗЗЕМЛЕТЪ СѦ* ѿ зема животъ его ѿ беззаконѣхъ люди моихъ веденъ възикъ на смрътъ аїретай Is53,8 Grig Orb Hlud, *ВЗЗЕМЛЕТЪ СѦ* Lobk, sim. *ВЗЗЕМЛЕТЪ СѦ* отъ зема A8,33 Slep Vran Karp] възметъ сѦ Str; sim. *ВЗЗЕМЛЕТ СЕ* ѿ землы животъ 119v22Krn; и реуе) нліа ѡжестиль юси просити обауе аще видѣши ме *ВЗЗЕМЛЕЩА* ѿ себе боудеть ты тако аще ли же не видѣши не боудеть ἀναλαμβάνόμενον 4Rg2,10 Vtš116c17] възпримлемъ ѿ тебе Grig, възпримлема Lobk Hlud, аще видѣши ме възета Vtš198c29; горе насилзстѣвашимъ васъ пиашимъ вино силнѣхъ ѡрѣплашимъ твореное вино ѡправдашимъ неустиваго мзъди ради и правдъ ѿ праведника *ВЗЗЕМАШИМЪ* аїροντες Is5,23 Grig Lobk] внимажшимъ Orb; sim. ѿ праведника *ВЗЗЕМЛАЩА* 231v10Les, *ВЗЗЕМЛАШИ* 277v5Les; вънегда възвратитъ сѦ къ господѣ *ВЗЗЕМЛЕТЪ СѦ* покривало перαιρείται τὸ κάλυμμα 2C3,16 Str, *ВЗЗЕМЕТЪ СЕ* (sic) Verk] възметъ сѦ Ohr Slep Karp — Cf. ВЗЗНОСИТИ, ПРИИМАТИ

ВЗЗИМАТИ ГРѢХЪ, ГРѢХЪИ, ПРѢГРѢШЕНИЯ, СЪГРѢШЕНИЯ *зема на себе зрєвови; брать на себя грєхи; to take upon oneself sin; – αἶρειν τὴν ἀμαρτίαν, τὰ πταίσματα; πέρνω τὰς ἀμαρτίας* (Krn): видѣ нѡанъ икоу)сѦ грѣдѣща къ себѣ и глагола се агнецъ божїи *ВЗЗЕМАИ ГРѢХЪИ* всего мира ὁ αἶρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου J1,29 Dbj Dbm, *ВЗЗЕМА ГРѢХЪ* Krp; се агнецъ божїи *ВЗЗЕМЛЕН ГРѢХЪ* мирѣ сирѣуъ се ѡкы егоже вамъ глаголахъ скыднъ бога истиннаго иже *ВЗЗЫМАЕЪ ГРѢХЪИ* ѡловѣжмкъ на себѣ да хы оуиститъ ὁ αἶρων τὴν ἀμαρτίαν ... ἐπῆρε τὰς ἀμαρτίας 28v3.4Krn; радѡу)кн сѦ агнице рождши бога агнца непорочнаго *ВЗЗЕМАЩАГО ПРѢГРѢШЕНИЯ* въсєго мира τὸν αἶροντα κόσμου παντὸς τὰ πταίσματα 125a10Orb 110v9Zag, *ВЗЗЕМАЩАГО* 91v5Šaf 53r26Hlud; показѣтъ намкъ ѿ дѣви штроковице агнца рождєнна и мирѣ *ВЗЗЕМЛЮЩА* (sic) *СЪГРѢШЕНИЯ* 179b26Vtš

4. (се) *крева, (се) ѡодуѣа; поднимать(ся); to lift up, to raise; – ἐπαίρειν,*

ἐξαίρειν: ѿ *ВСОУДАΟΥ* БОГОНОСНИ АΠΟΚΤΟ)ЛИ ѡБЛАКИ ВИСОУЕ *ВЗЗИМАЮМИ* дошѣдше прѣу)нстаго живонауєлнаго тѣла люезнѣ лѡбизахъ 216b17Vtš; и вискть) егда блага)к)л)ѡ)влѣаше ихъ) зреще его *ВЗЗЕМЛЮЩА* и ѡблакъ подеть его ѿ оуїю ихъ) ἐπῆρθη 121r23Krn • *refl.* хрз)ст)омъ во пасомни *ВЗЗЕМАТЪ СѦ* на възотъ) ἐπαίρονται εἰς ὕψος comPs27,9 Вон, *ВЗЗЕМАТ СѦ* Rog; внегда шествоваты животнымъ идѣхъ и колеса и внегда стоати имъ стоахъ и внегда *ВЗЗИМАТИ СѦ* имъ ѿ зема с ними колеса *ВЗЗИМАХЪ СѦ* ἐν τῷ ἐξαίρειν ... ἐξῆροντο Ez1,21 Lobk106v9.10, вънегда *ВЗЗИМАТИ СѦ* имъ ѿ зема *ВЗЗЕМѢХЪ СѦ* сими (sic) колеса Hlud86v30.31, вънегда *ВЗЗИМАТИ СѦ* имъ ѿ зема възздви)з)а)хъ сѦ Grig70v3 Lobk104r10.11 Orb159a14.15 et Orb161d32.33, вънегда *ВЗЗЕМАТИ СѦ* имъ ѿ зема възздви)з)а)хъ сѦ Hlud89v27.28] вънегда възздви)з)ати сѦ имъ ѿ зема възздви)з)а)хъ сѦ Grig68v18.19; блага)гоу)стїа ревностїю тезъвѣтѣнинъ ѡпалѣемъ на ѡгнезрау)нѣи колѣсници *ВЗЗИМАЮТ СЕ* 200d14Vtš; гора во с)в)е)т)а)а) ѡб)в)ст)в)на)а) б)о)г)ъ) въ нек)с)нїе ѡбитѣли прѣвишши *ВЗЗИМАЮТ СЕ* ке)во) земльное въ нек)с)ное и нетлѣнное селєнїе въсєлаюмо 218d7Vtš • *spec.* *ἀνασταίνω* (Krn): ла)з)ар)е) гр)є)ди) въ)н)ъ) ... ради да раз)м)ѣ)тъ) кто) е)с)тъ) и)же) те) *ВЗЗИМАЕЪ* τίς εἶναι ὅπου σὲ ἀνασταίνει 65v21Krn — Cf. ВЗЗДВИСАТИ sub 1, ВЗЗДѢВАТИ, ВЗЗДѢЯТИ, ВЗЗНОСИТИ

Cf. ВЗЗАТИ

KSM

СП

ВЗЗИРАНИЕ, -ИЯ п.

Les

ἰοῦλεδ, злєда)н)є; взгляд, взор; look, watching; – βλέμμα: б)л)а)ж)є)н)ъ) о)у)б)о) вы)в)и)н) повѣдникъ въсѣкон похоти слоу)х)о)у) и *ВЗЗИРАНИЮ* прикосновєнїю и аханїю блѣм)а)т)о)с) 298v3Les – ЕХН — Cf. ВИДѢНИЕ sub 1, ВЗЗОРЕ, ВЗЗРѢНИЕ, ЗРѢНИЕ

М

СП

ВЗЗИРАТИ

ВЗЗИРАТИ, -аж, -аетз ipf.

Apost Bon Pog Rdm comPsalt Grig Triod Vtš Stan Les Km

1. *ἔλεδα, ἰοῦλεδнува; смотреть, взгляды-
вать, взирать; to watch, to look at; – ἀτενίζειν,
ἐνατενίζειν, ἀποβλέπειν, καθορᾶν, κατεμ-
βλέπειν; κοιτάζω* (Krn): не ридан мене мкати
моѡ *вззираючи* въ гроеѡ егоже плѣтїю бесеменне
зауела еси сѡна καθορῶσα ἐν τάφῳ 84с30Vtš
166v5Zag 196b13Orb 123v29Hlud; мжние издѡраульсти
ѡто ѡудите са ѡ семь или на ны ѡто
вззираете ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε A3,12 Vran Karp
вѡстаете Str; нж *взираем* бѣ прѡсно на мкѡтѡрѡ
си и не прѡстанномѡ ѡзѡкомѡ мкѡтѡрѡне има
призѡвааше 275r20Stan; егда прѡставленїе
прѡѡстаго ти тѣла готовѡше сѡ тогда
апѡсѡтѡли ѡбѡстоѡще ѡдрѡ сѡ трепетомѡ зрѣхѡ
те ѡви оубѡ *взирающе* на тѣло оужасѡмѡ
одрѡжими бѣхѡ 218a2Vtš; вѡдрѡжанїе же оуима
еже вѡдрѡжати вѡзорѡ и не *взирати* ни
поразоумѡвати добротѡ ни же красотѡ еже не
подѡбаеть мѡ ἐνατενίζειν 170r21Les; и лице твоѡ
паѡе слѡнца не трѡпѡе зрѣти не стрѡпїимоѡ
твоѡго сїанїа на земли ницѡ падѡхѡ никакоже
взирати моѡше 211b13Vtš; и ѡкоже *вззирающе*
бѣхѡ на кѡво идоѡщѡ емѡ и се мжѡ два
стаста прѡдѡ нимѡ вѡ одежди бѣли
ἀτενίζοντες ἦσαν 121v15Krn; ѡврати же моиси
лице свое говѡше бо *взирати* прѡдѡ бѡга
κατεμβλέψαι Ex3,6 Grig
вѡзрѣти Lobk, зрѣти
Hlud ♦ *взирати вѡспать се обѡрува,
ἔλεδα наназад; оглядываться (назад); to
turn back, to be looking back; – στρέφειν εἰς
τὰ ὀπίσω*: тѡгда братїе поведаѡ са ѡ
аггѡель лютѡхѡ женоми и бїеми и поидѡтѡ
зѡбы скрежещѡше и ѡасто *взирающе вѡспать*
вѡдѣти хотѡше праведнѡхѡ ѡ нихѡже са
разлѡжѡнѡхѡ στρέφομενοι εἰς τὰ ὀπίσω 308v16Les
● *се обраѡа* (во мислїиѡе), *насочува мисли*
*кон некоѡо, нешїиѡ; обращаться к кому-л.,
чему-л., устремляются мысленным взором; to
address (in one's thoughts), to turn one's
thoughts towards sb/sth; – ἀποβλέπειν,
ἐνατενίζειν, πτεροῦν*: видиши ли како кѡ
хрїстѡу *взирааше* ѡаж помошѡ прѡсѡ τὸν

ВЗЗИСКАНИЕ

Хрїстὸν ἀπέβλεπεν comPs120,2 Bon Pog; прѡсно
взїраете ѡгї сѡдѡѡнѡнѡ к бѡгу ѡу ἐнаτενїзуσїν
οἱ ὀφθαλμοῖ comPs24,15 Bon Pog; вѡрѡжѡим са
бѡжѡсѡтѡвѡными дѣѡни добрѡими алуемѡ бо
ѡнѡшааше са вѡпнемѡ на вѡсотѡ *вззирающе*
ѡмомѡ прѡсѡ аїθѡриѡн ѡψѡс τὸν νοῦν πτερѡσωμεν
ψάλλοντες 36с32Orb
на вѡсокаѡ зрѡше ѡмѡ
вѡперѡм 34r20Zag; — ѡко бѡгуѡ не зрїть на
лицѡ нѡ вѡ срѡци *вззираеть* и сѡмѡтраеть
хѡщѡши ли да поѡзѡстиши прѡзѡднїкѡ (τὴν
καρδίαν ἐξετάζει) 169v26Krn

2. *обрѡува вѡниманїе на нешїиѡ, има
ἰредвїд; обраѡать вѡниманїе, прїнїмать
во вѡниманїе; to pay attention to sth, to take
into consideration; – ἀτενίζειν, ἐνατενίζειν,
ἀφορᾶν, ἀποβλέπειν, διαβλέπειν, ἀναθεωρεῖν*:
елико бо истїнѡхѡ любѡтѡ и хрѡнатѡ блаженїи
• прїлипажи бо бѡзѣ на сѡдѡзѡи его прѡсно
вззираеть διὰ παντὸς ἐнаτενїζει comPs118,30
Bon Pog; вѣрнѡи вѡпнїтѡ кѡ бѡгу ѡу *вззирающе*
на жїтѡнскаѡ злѡ ἀφορῶντες εἰς τὰ τοῦ βίου
κακά comPs122,3 Bon Pog; помнїте нѡоумѡнѡ
вашѡ нже глаѡголаѡшѡ вамѡ слово бѡжнѡ
имже *вззирающе* на вѡзѡезднѡе жївѡта
ἀναθεωροῦντες τὴν ἕκβασιν τῆς ἀναστροφῆς Hb13,7
Ohr(bis) Slep Str(bis) Verk66v22, *вззираете* Karp(bis),
вззираючи Verk59v19; нѣсть бо кѡша вѡранѡ кѡ
вїдїмымѡ да *вззираемѡ* или да оутѡрѡднѡ
са не вїдїмѡ бо сѡтѡ вѡращен са с нами їна
дїаблѡпѡмевои ἀσѡалїсѡμεѡа 94v5Les; на плодѡ
пѡслоѡшанїа *взвїраѡ* вратѡ потѡщаѡ са
пїсѡти ѡ немже повелѣл мн еси ἀφορῶν
216r14Les; на пѡслѣднїи дѡнѡ *взвїран* и не
зѡбывѡи ни негѡсїмаго пламенѡ прѡсѡ τὴν
ἑσѡтѡн ἀποβλέποντες ὡран 300r11Les

Cf. вѡдѣти, вѡзгладѡти, вѡзѡрѣти,
зѡрѣти, прїзирѡти, сѡзирѡти, сѡмѡтрїти
♦ вѡзирѡти славѡи v. слаба ♦

KSM

СП

ВЗЗИСКАНИЕ, -ниѡ n.

comPsalt Stan prolVtš Les Krn

1. *бѡраѡе, ѡбѡруванїе; поуски, розѡск;
seeking, demand; – ἀναζητήσις, ἐκζητήσις:*

ВЪСТАНИ РѢШЖ СНИДИ НА *ВЪЗЪИСКАНИЕ* НАШЕ СПКАСИ NZI БКОЖЕ ΕΙΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΙΝ comPs79,3 Bon; И ПАУЕ МКАТКЕРЕ СВОЮ ЕЛЕНΟΥ ПОСЛА ВЪ ЙЕРОСКОЛИМЪ НА *ВЪЗЪИСКАНИЕ* УЪСТНИХЪ ДРѢВЕСЬ НХЖЕ ХРИСТОСЪ БОГЪ НАШЪ РАСПЪН СЕ ПЛЪТЮ 157b19Vtš; И ПОНЕЖЕ ПО МОРЮ ИДЖИЕМА ИСТОПИСТА СА СЪИНА ЙЕГО ОУВѢДѢВЪ ЖЕ СЕ Ѡ НѢКОЮГО РАВА СВОЕГО И ИЗЫДЕ СЪ ЖЕНОМЪ СВОЕМЪ НА *ВЪЗЪИСКАНИЕ* ЙЕЮ И ШРѢТЕ Я ВЪ ЙЕРОУСАΛΛΗΜЪ ИЗЪВЕРЖЕНА ИЗЪ МОРѢ 126r14Stan; ЗДЕ МКОЛЕНІЕ ТАМОЖЕ *ВЪЗЪИСКАНИЕ* ЗДЕ ДЛГОТРЪПѢНІЕ А ТАМОЖЕ ЙАРУСЪТЪ ЗДЕ СЪМОТРЕНІЕ ТАМОЖЕ ИСПЫТАНІЕ ΕΚΕΙ ΔΕ ΕΚΖΗΤΗΣΙΣ 119r1Les; ТЪИ РЕУКЕ ОТКЪУЕ О ДЕСНЖЖ СѢДЕНІЕ МОЕ СВѢСИ И *ВЪЗЪИСКАНИЕ* МОЕ НА *ВЪЗЪИСКАНИЕ* ОТКЪУЕ ПОЗНА τὸ ἀναστῆναι με πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀνθρώπου ἔγνωσ comPs138,1 Pog, И ВЪСТАНИЕ МОЕ НА *ВЪЗЪИСКАНИЕ* УЛОВѢУЕ Bon — Cf. ИЪИСКАНИЕ, ИСТАСАНИЕ, СЪТАСАНИЕ

2. *ἵρᾱшање, ἱѣма; вопрос, тема; question, theme; – ζητήμα* (Krn): СІЕ БО ДЕСКЕЪТЪ *ВЪЗЪИСКАНИЕ* ПРОУЕЕ И МЫ ПОТРѢБНѢИША ГЛАГОЛЕМЪ И ПРЪВОЕ ДА НАУНЪ *ВЪЗЪИСКАНИЕ* СЕ МКОЛЮ СЕ И МИЛЬ СЕ ДѢЮ ВАШЕИ ЛЮБВЕ ДА НЕ ОУНИВАЕТЕ И ДРЕМЛЕТЕ ЕЖЕ РЕКОШМЪ Ζητήματα ... Ζητήματα 14r1.2Krn; ПРЪВОЕ *ВЪЗЪИСКАНИЕ* ЕСЪТЪ ПОУТО ХРИСТОСЪ БЕЗГРѢШНЪ СЫН И КРЕСТИ СЕ ΠΡΩΤΟΝ ΜΕΝ Ζητοῦμεν 29r6Krn; НЪ ПОНЕ МАЛО РАЗДРѢШИХМЪ ВТОРОЕ *ВЪЗЪИСКАНИЕ* ДА ПРІИДЕМ ЖЕ И ВЪ ТРЕТІЕ Ζήτημα 6v11Krn — Cf. ВЪЗЪИСКАТИ sub 2 (ВЪЗЪИСКАЕМОЕ), ВЪПРАШАНИЕ, ВЪПРОСЪ, ВЪПРОШЕНІЕ

3. *разлѣдување, расцѣрава, исуѣражување; выяснение, расследование; consideration, investigation; – ἐξέτασις* (Krn): ЦАРЬ ДІШКЛИТІАНЪ ЗАΟΥТРА ЕГДА ДѢНЪ БЫСЪТЪ СѢДѢ ВЪ ЦРЪКОВЬ АПОЛОНОВЪ ВЪНѢ ЦРЪКВѢ ДА СЪТВОРИТЪ *ВЪЗЪИСКАНИЕ* Εξέτασιν 189r3Krn; СЪ ЖЕ ИСПЛНЪ ВѢРЫ И ПРѢМЖДОСТИ ТВОРѢШАЕ ЗНАМЕНИА И УЮДЕСА ВЪ ЛЮДЕХЪ НЮДЕНСКИХЪ ОУУА И БЛАГОВѢСТВОУМА ЕЖЕ Ѡ ХРИСЪТЪ БЫВШОУ ЖЕ *ВЪЗЪИСКАНИЮ* Ѡ ЛЕВРЕТИНЪ И КИРИНЕН И ШБЪСТЖПИШЖ СТЕФАНА СЪВЪЗЪИСКАЮЩЕ СА С НИМЪ И ПОГѢЖДЕНИ БЫВШЕ 97v22Stan; БЫСЪТЪ ЖЕ ВЪ АЛЕК[С]АНДРИИ

ВЪЗЪИСКАНИЕ НѢКЫНХЪ ВЕЩЕИ И ПОСЛАНЪ БЫСЪТЪ ЦѢСАРЕМЪ РАЗДРѢШИТИ ПРА ЯКО МЖДРЫИ ВѢТНА 82v27Stan — Cf. ИЪИСКАНИЕ, ИСПЫТАНИЕ, ИСТАСАНИЕ, СЪТАСАНИЕ

KSM

СП

ВЪЗЪИСКАТЕЛЬ, -ЛЪ m.

trOrb trHlud

исцѣиувач, расцѣрашувач; исследователь; investigator, interrogator; – συζητητής: РАДОУЧѢ СА ЯКО ОУВАДОШЖ ЗЛИ *ВЪЗЪИСКАТЕЛИ* РАДОУЧѢ СА ЯКО ШБИШЖ БАСНОСЛОВЦИ οἱ δεινοὶ συζητηταὶ 56v3Hlud, *ВЪЗЪИСКАТЕЛИ* 127c5Orb – EXH

KSM

СП

ВЪЗЪИСКАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.,

-ИЩЖ, -ИЩЕТЪ pf.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Km

Forma vb. pf. saepe explicit futurum

1. *бара/ѡбара; искать, разыскивать/ разыскать; to look for, to search for; – ζητεῖν, ἐκζητεῖν, ἐπιζητεῖν, ἀναζητεῖν, ἀπαιτεῖν, πρὸς ἀναζήτησιν*: ПОСТЪНЖЖ И МОЛИТВЪНОЖ ЖРЪТВЖ СЕЖ БО *ВЪЗЪИСКАЕТЪ* ЯКО БЕСКВРЪЗНЪИ Επιζητεῖ comPs49,14 Bon Pog; *ВЪЗЪИСКАЕМ* ЖЕ *БЫВААШЕ* И САВННЪ Ѡ ИДОЛОСЛОУЖИТЕЛЬ И НЕ ШРѢТАЕМЪ 164r25Stan; СЪ МНОГЫМ ЖЕ ТЪЩАНІЕМЪ ПОСЛА МНОГЫ ВЪСЖДОУ *ВЪЗЪИСКАТИ* БЛАЖЕННААГО ἀναζητησαι 105v6Les; ЛИЦА ТВОЕГО ГКОСПОДИ *ВЪЗЪИШТЖ* ζητήσω Ps26,8 Bon Pog ДѢН; ПОМКИЛОУИ ТВАРЬ СВОЖ УЛОВѢЖКОЛЮБУЕ СПКАСЕ *ВЪЗЪИЩИ* ЯКО ПАСТЫРЬ ПОГЫВШАГО 82v9Bit 101r2Zag 83v29Saf 116d13Orb 44r27Hlud; ЕГДА БО ВЪСХОТѢ ОУЦЪ ПОСЛАТИ ВЪ МИРЪ *ВЪЗЪИСКАТЪ* УЛОВѢЖКА ПОГНАША ЖИДОВЕ СИРѢУЪ КЪ ВОЛНОМОУ МОЕМОУ СМѢРЕНИЮ ПРИЛОЖИША И ТИ НЕНАВИСТЪ ΕΙΣ Τὸν κόσμον πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀνθρώπου comPs68,27 Pog, *ВЪЗЪИСКАТИ* УЛОВѢЖКА Bon; НЖ ЕГДА ВЪЗАЛУЕЪТЪ ТѢЛО И ПИЩЖ *ВЪЗЪИЩЕТЪ* ТИ ЖЕ ПОМЫСЛИ ДКОУША ТРѢБОУЕТЪ ПИЩЖ СВОЖ τὴν τροφήν ἀπαιτῆ 230v3Les; НЖ ПЕЦИ СА И *ВЪЗЪИЩИ* КАКО ОУГОДИТИ БОГОВИ ДА ОУСЛЫШИШИ БЛАЖЕНСТВО Ѡ СВАУТИХЪ ΕΚΖΗΤΗΣΟΝ 249r15Les; МАГНЪ *ВЪЗЪИСКА* КОВАУЕ ОУЧИННИТИ МОУЧУННЕ СЪСОУДЫИ 26r18Stan; ГОРЕ ОУНЫВАЖМОМОУ

възъшетъ во врѣма еже злѣ расстоуишь несть и не шбращеть е зѣтѣши 232v7Les; наѡучите се» добро твориты *възъщите* соудъ избавите шбидна соудите снроу избавите вдобцѣ (sic) ѣкзѣтѣшате Is1,17 Vtš, *възъщите* сжда Grig Orb Hlud, *възъщите* сжда Lobk(bis) • *ptc.-adj.* **ВЪЗИСКАНЪ** *ἐπιζητούμενος*: и нареуѣтъ люди сѡвѣтъи избавени господемъ тѣи же нареуѣши са **ВЪЗИСКАНЪ** градъ и не штавенъ ѣлѣзѣтѣмѣни пѣлис Is62,12 Grig(bis) Orb Hlud(bis) **ВЪЗЛЮБЕНЫ** градъ Lobk141r3, *изысканъ* градъ» Lobk145v17 — Cf. **ВЪЗЛЮБ(Л)ЕНЪ** sub 2, **ИЗИСКАТИ** (*изысканъ*) • *ptc.-subst.* а *възъшѣштин* г-осподъа не лишѣтъ са всѣкого добра ои дѣ ѣкзѣтѣшнѣс тѣн кѣрион Ps33,11 Bon, *възъскашѣн* Pog Rdm, *възъскашѣ* Dčn; колми пауе блѡдъгын вогъ въздасть блѡгодѡдѡтъ *възъскашнмъ* его dídōsi χάριν τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτόν 141r10Les; *възъскашнмъ* во его мъздодавецъ бываеть шмѣташнм же са его нарз естъ тоῖς γὰρ ἐκζητοῦσιν αὐτόν 179r16Les ♦ **ВЪЗИСКАТИ НА БРАКЪ** *ἰοбара рака* (*на девојка*), *зайпроси* (dial.); *попросить руки*; *to make a proposal*; — : сѡвѣтаѡ та **ВЪЗИСКАНА** *бывши на бракъ* ш левкадина кназа нѣ не повинѣши са шбауе хошаше оубѣжати его 95r1Stan; сѣшнн красна **ВЪЗИСКАЕМА** *бѣше* многымн *на бракъ* 105v19Stan — EXH ♦ v. etiam **ВЪЗИСКАТИ КРЪВЕ** *одмазди за кровъ*; *отомстить за кровъ*; *to revenge blood*; — *ἐκζητεῖν*, *ἐκδικεῖν τὸ αἷμα*: и *възъшѣтъ* *кръве* ихъ и не иматъ безвинны штавити и г-осподъ възселит са въ сишнъ ѣкдѣкѣш (var. ѣкзѣтѣш) τὸ αἷμα αὐτῶν J14,21 Lobk Orb; да *възъшет* са *кръвъ* [вз]всѣхъ (sic) прорѡкъ пролнвѣемаа ш слоуженѣа (sic) мнроу ш рода сего ἵνα ἐκζητηῇ τὸ αἷμα L11,50 Mkd **ВЪЗИСКАТИ** да мьститъ са *кръвъ* Dbm Dbj Rad Kp Krat • *ptc.-subst.* *яко възъскашн крвъ* ихъ помѣнѣш оти ѣкзѣтѣшн тѣа аѣмата Ps9,13 Bon, *възъскаш крвън* Pog, *възъска крвъ* Dčn ♦ v. etiam *крвъ* ♦ **ВЪЗИСКАТИ СЛОВО** *ἰοбара ошчѣш*, *ошравдување*; *потребовать отчета*, *оправдания*; *to explain (oneself)*; — *λόγον ἀπαιτεῖν*: ш шкаанне *яко слово възъшетъ* распенын са г-осподъ ш

всемъ нерадени твоемъ λόγον ἀπαιτεῖ 98v23Les ♦ v. etiam **СЛОВО**

2. *ἰпрашува/ἰпраша*, *исѣшѣува/исѣшѣа*, *иследува/иследу*; *спрашиваѣт/спроситъ*, *исследовать*; *to ask, to question, to research, to investigate*; — *ἐκζητεῖν*; *γυρεύω* (Krn): не вогъ ли *възъшетъ* снхъ тои во извѣсть ташнаа сръдъцоу ѣкзѣтѣши Ps43,22 Bon Pog Rdm Dčn; зане **ВЪЗИСКААТЪ** ш живѣихъ мрѣ(тѣвѣа) тѣ ѣкзѣтѣшнн перѣ тѣн ζώντων τοὺς νεκρούς Is8,19 Grig Lobk Orb; *яко прѣвѣне быти ѣпнѣскопоу андишннскомоу ти тогда възъскашн* *еже* ш вѣрѣ 313r2Stan; реуе во въз сръдъци своемъ не *възъшетъ* оук ѣкзѣтѣши Ps9,34 Bon Pog Dčn; многыне ш ѣлнн шбращѣне къ вогъу и **ВЪЗИКАНЪ** *бываше* страны тоѣ кнѣземъ арнаноу на оубнѣннне 24r20Stan; аше хошешн да насъ испитаешн подробно и аше хошешн да намъ *възъшѣши* дѣло досѣтошнно цѡрствѣа твоего γυρεύσης 153v9Krn; нъ понеже и третѣе възысканѣа по часѣ разшмѣшмкъ прннесн и чѣтврѣтое еже имѣшмкъ **ВЪЗИКАТИ** да раздрѣшмкъ зѣтѣма 8v1Krn • *ptc.-subst.* **ВЪЗИКАЕМОЕ** *ἰпрашање*, *шѣма*; *вопрос*, *тема*; *question, theme*; — *зѣтѣма*: нъ понеже раздрѣшншмкъ **ВЪЗИКАЕМАА** да исплзню и штавшѣе зѣтѣματα 10r7Krn — Cf. **ВЪЗИКАНИЕ**, **ВЪПРАШАНИЕ**, **ВЪПРОСЪ**, **ВЪПРОШЕНИЕ**

3. *сака/шосака*, *шожелува/шожелу*; *хотеть/захотеть*, *желать/пожелать*; *to wish for, to want*; — *зѣтѣн*, *ѣкзѣтѣн*, *ѣлѣзѣтѣн*: днѡволъ таш во хрнстѣа **ВЪЗИКА** погоубннн ѣзѣтѣшнн ἀποκτεῖναι comPs9,29 Bon Pog; домоу ради г-осподъа вогъа нашего **ВЪЗИКАХЪ** добра тѣбѣ ѣзеѣтѣшса ἀγαθά σοι Ps121,9 Bon Pog Dčn; тамо пишеть *яко мшчн възъска* *лице* вѡжѣе видѣти ѣзѣтѣше 152r4Krn; оставите безшмне ἰ жѣвѣ бѣдете *възъщите* мѣдростъ и пожѣветѣ зѣтѣшате Pr9,6 Grig, *възъшѣте* прѣмѣдростъ Lobk(bis) Orb, *възъшетѣ* разшма да живн боудете Vtš; вогъ во мнѣше са имъ чѣсѣтннын крсть сѣтѡрѣшмѣшкъ ради ш него чюдѣсь **ВЪЗИКАВЪ** оубо ашасташне ш немъ оубѣдѣти все сѣмотрѣннне и вѣрова

ВЗЗИСКАТИ

христѣхъ 123r13Stan; и еже не похотѣти славному быти и еже не **ВЗЗЫСКАТИ** славы ни поучести искати τὸ μὴ ζητεῖν δόξαν 170v4Les; подвижанте са внити скозѣ тѣснаѣ врата глаголюж вамъ мнози **ВЗЗЫЩЖТЬ** внити и не възмогъти ζητήσουσιν εἰσελθεῖν L13,24 Dbj Dbm Jov Rad Krp Krat Mkd, sim. 310v6Les

Cf. ВЗЗИСКОВАТИ, ИСКАТИ

КМ S(вззискати¹ ipf. et въззискати² pf.) СП

ВЗЗИСКОВАТИ, -коуѣ, -коуетъ ipf.

Les

бара, ѱобарува; искать, отыскивать; to look for, to search for; – ἐκζητεῖν: ты самъ прѣклонити на покааніе како троуду твоему мздж не въздасътъ всѣ ѿ тебе сжъти и ты грѣдиши са мзды[мъ] мздника **ВЗЗЫСКОУЕТЪ** ѿ лишившихъ са егѡ и твоихъ ли слъзъ ѡвръжетъ са τὸν μισθὸν τοῦ μισθωτοῦ ἐκζητεῖ 139v15Les – ЕХН — Cf. ВЗЗИСКАТИ, ИСКАТИ

KSM

СП

ВЗЗИТИ, -идж, -идетъ pf.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Km

1. се искачи, оѱиуде (наѱоре), излезе (од некаде), сѱиѱне; взоѱти, подняться, выѱти, достигнуть; to climb, to ascend, to leave (from somewhere), to come; – ἀναβαίνειν, ἐπιβαίνειν, ἐξέρχεσθαι, ἀνέρχεσθαι: сѣбнъ сѣ щемъ сѣшед бо на земля не оскерзни са нѣ ѡкоже снїде тако и **ВЗЗНАЕ** ἀνῆλθη comPs17,24 Bon Pog; на кево **ВЗЗНАЕ** беселе сѣе бо годѣхновенне еремїе и сѣ бесплътными прѣстолю всѣхъ царѡ вѣходниши 153d15Vtš; тѣгда **ВЗЗНАЕ** на амбонѣ блаженныи патрїархъ ерѡуѡсѡлѡнїемскыи и въздвиже крѡсть 14v20Stan; свѣтлыи агаѡоникъ аггѣлы **ВЗЗЫДЕ** на соушѡу 53v15Stan; ноѱїю въз снѣ видѣ ѡко иже егда дїаволь врагъ доврѣ **ВЗЗЫДЕ** въз ѡдрило корабное и исеуе южа егѡ ἀνέβη 268v4Km; егдаже **ВЗЗЫДОШЕ** горѣ на горѣ врзсѣ запетъ же авраамъ сѣбна своего заклати ἀνέβη 228r11Km; и

ВЗЗИТИ

оукрѣплень бывъ патермоутинемъ свѣтлымъ и с нимъ **ВЗЗЫДЕ** на скарж и изыдоста неврѣждена 268v14Stan; **ВЗЗЫДЕ** дзимъ гнѣвомъ егѡ и ѡгнъ ѡтѣ лица егѡ възспланетъ са ἀνέβη Ps17,9 Bon Pog • за пат во месност или град, особено во Ерусалим: по снхъ же бѣ праздникъ юденскъ **ВЗЗЫДЕ** исоуѡсъ въз ерѡуѡсѡлнмъ ἀνέβη J5,1 Dbj Dbm Jov Krp Krat, sim. **ВЗЗЫДЕ** 51v5Km] вниде Rad; **ВЗЗЫДЕ** же ишсѣхъ хранитель вогородици с неѡ написати са въз внолѡмъ 96r17Stan; и **ВЗЗЫДЕ** ишсѣхъ погрести ѡца своего и **ВЗЗЫДЖ** с нимъ възсї ѡтроци фараѡнови и старзци домѡ егѡ и възсї старзци зема егѡпетзскыи ἀνέβη ... συνανέβησαν Gn50,7 Grig, **ВЗЗЫДЕ** ... **ВЗЗЫДОШЖ** с нимъ Lobk Orb, sim. 272r23.24Les] идѣ ... идѡшж с нимъ Hlud • *fig.* и ѡгнъ възгорѣ са въз инаковѣ и гнѣвъ **ВЗЗЫДЕ** на икздрѡлѣ ἀνέβη Ps77,21 Bon Pog Rdm Dčn; възстани їди в неври градъ великои и проповѡждъ въз немъ тѣко **ВЗЗЫДЕ** възплъ зловзи егѡ кз мнѣ ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς Jon1,2 Grig Lobk Orb] вниде Hlud; повѣдѣеть ѡко аще не **ВЗЗЫДОУТ** и ты въз вышною добродѣтель не могоутъ понти въз царство кекеѡсное δὲν ἀνέβου 121v5Km; се азъ вѣда ѡко мѡлѡитѣи твож ѡтѣуе **ВЗЗЫДОШЖ** къ вогѡу свѣтѡмоу за ма ἀνέβησαν 263r16Les; положи жѡ основанїе свое възлюбленне крѣпко да **ВЗЗЫДЕТЬ** дѣло твое на высотж ἵνα ἀναβῆ 10v19Les; аггѣльскоѡ житѡне приѡмкъ и правжѡ вѣрж и зволивъ нж и на высотж свѣтитѣльства **ВЗЗЫДЕДЪ** благодѣтнѡ испльни са доуѡхѡвноѡ 166r12Stan; ѡко бо по семь **ВЗЗЫДЕ** неприазнинно помышленїе еи ἀνέβη 56v8Les ♦ **ВЗЗИТИ** **ВЗ ПАМАТЬ, НА СРЪДЪЦЕ се сеѱи, му дожде (му ѱадне) на ум; приѱти на ум, приѱти в голову; to remember, to come to mind; – ἀναβαίνειν εἰς μνημόσυνον, ἐπὶ καρδίαν:** молѡитѣи твож и милостѡнж твож **ВЗЗЫДЖ** **ВЗ ПАМЖТЪ** прѣдъ вогѡ ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον A10,4 Ohr Slep Str, **ВЗЗЫДОША** Vran Karp Verk; ѡко сконѡваше са емѡ четѡридесатное лѣто **ВЗЗЫДЕ** емѡ **НА СРЪДЪЦЕ** посѣтити братиж свож ἀνέβη ἐπὶ τὴν

καρδίαν αὐτοῦ A7,23 Vran; иже шко не видѣ ни
 8XO слыша ни *на срѣдѣцѣ* ὕλκωѣжкоу не
ВЪЗЪИДЕ иже 8ГОТОВА БОГЪ ЛЮБАЩИМЪ и ἐπὶ
 καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη IC2,9 Karp(bis) Ohr
 Slep(bis) Str Verk, sim. 207v24Les 212r1Les 229v10Les
 297r13Les 313v14Les, sim. *на срѣдѣцѣ* ὕλκωѣжкоу
 не *ВЪЗЪИДОШЖ* 121v10Les

2. *никне, израсне, ѿошкне; взойти, возрасти, возникнуть; to sprout, to grow, to arise; – ἀναβαίνειν:* и вѣмѣсто прѣта *ВЪЗЪИДЕТЬ* кѹпарис и вѣмѣсто же прѣхѣ *ВЪЗЪИДЕТЬ* мирьсина ἀναβήσεται ... ἀναβήσεται Is55,13 Vtš, *ВЪЗЪИДЕТЬ* ... изыдетъ Lobk; влѣжены ефремы видѣ въ снѣ видѣнїе ꙗко *ВЪЗЪИДЕ* лоза на жзыцѣ емоу и възрасте и испльни вьса поднебѣснжж 2v5Les, sim. 314v12Les; а доугаа падошж въ тръни и *ВЪЗЪИДЕ* трънне и подави е ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι Mt13,7 Krp Dbj Rad Mkd, sim. Mc4,7 Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd; сего ради ꙗкоже погоритъ стѣблие ѿ агли ѿгни сзжежетъ са ѿ пламене ѡставена коренъ ихъ ꙗко прѣстѣ вждетъ и цвѣтѣ ихъ ꙗко прѣхъ *ВЪЗЪИДЕТЪ* ἀναβήσεται Is5,24 Grig Lobk Orb; изыдетъ жъзль ис корене ꙗсеова ни цвѣтѣ ѿ него *ВЪЗЪИДЕТЬ* ἀναβήσεται Is11,1 Vtš Hlud] изыдетъ Grig Lobk • *fig.* да *ВЪЗЪИДЕТЬ* изъ истлѣнїа животъ мой к тѣбѣ ἀναβήτω 89v14Krn (cf. Job33,18) — Cf. ВЪЗЪРАСТИ sub 1, прозѣвнѣти ♦ *ВЪЗЪИДЕ ВѣСТЬ* кз комоу *сѣишнѣ весѣи, извесѣиување:* искашм (sic) же его ѡбити и *ВЪЗЪИДЕ ВѣСТЬ* къ тисжшникѣ спирѣ и възмати са весѣ ерѣѣсѣлѣнѣмъ ἀνέβη δὲ φάσις τῷ χιλιάρχῳ A21,31 Str] изыде же вѣсть Karp, приде рѣуѣ Verk

3. *ошиде некаде, се ушѣи некаде; ушти, отойти, отправиться; to go somewhere, to head somewhere; – ἀναβαίνειν, ἐξέρχασθαι, εἰσέρχασθαι, ἀνέρχασθαι, συναναβαίνειν:* *ВЪЗЪИДЕ* ὕλκωѣжкѣ на дѣло свое и на дѣланиа своа до вѣуѣра ἐξελεύσεται ἄνθρωπος Ps103,23 Dĕn] изыде Bon Pog Rdm; и иже на кровѣхѣ да не сълазетъ въ домн ни да *ВЪЗЪИДАТЬ* възати уьсо ѿ домоу своего μηδὲ εἰσελθάτω τι ἄραι Mc13,15 Krat] въходить Dbm, вьнидетъ

Rad Krp Mkd; *ВЪЗЪИДЕ* на трѣжиши на немъже граждане ѡбразъ него поставишж 217v20Stan • *влезе; войти; to come in; – ἀναβαίνειν:* вѣкѣпѣ же петръ иванъ и *ВЪЗЪИДОСТА* въ црѣжѣвъ на мѣлѣтѣж ἀνέβαινον A3,1 Vran, *ВЪЗЪИДЕ* Str] въхождаста Karp; въ прѣполовение прѣздыка *ВЪЗЪИДЕ* исоуѣсь в црѣжѣвъ и 8УАШЕ ж глагола ἀνέβη J7,14 Jov Dbm Dbj Krp Krat] вьниде Rad; и по семъ *ВЪЗЪИДЕТЪ* ерен въ ѡлтаръ 79r4Grig • *нашадне, ѿрѣне ѿрошив некоѣо; выступить, вышти против кого-л.; to attack sb, to act against sb; – ἀναβαίνειν; ἐπανεβαίνω* (Krn): *ВЪЗЪИДЕМЪ* на идѣмеа и да ѡзловимъ а ἀναβησόμεθα Is7,6 Grig Lobk Orb; *ВЪЗЪИДЕ* цѣсарѣ расонѣ арамьскы и фалькеа сѣрнѣ ромелиѡвъ цѣсарѣ изѣранѣвѣз на ерѣѣсѣлимъ въ бранѣ ἀνέβη Is7,1 Lobk Orb] Iac. Grig; да вѣсте нафѣ великѣ бранѣ на нас хошеть *ВЪЗЪИТИ* дньс ἐпанέβη 268v7Krn

Cf. ВЪЗЪЛѢСТИ, ВЪЗЪЛЪЗТИ, ВЪЗЪЛѢСТИ, ВЪЗЪНИТИ, ВЪЗЪСТЪПТИ, ВЪЗЪСХОДИТИ, ВЪЗЪХОДИТИ, ИЗЪИТИ, ИСХОДИТИ, ПРИИТИ

KSM

СП

ВЪЗЪИТИЕ, -иѣ п.

comPsalt Šaf trOrb trHlud

искачување; восхождение, подъем; ascension; – ἀνοδος, ἀνάληψις: въ каѣ въ пещерѣ въ неже роди са въ распатне въ вѣскрѣсенне въ *ВЪЗЪИТИЕ* въ сиѡнѣ въ голзготѣ въ та во всели са εἰς τὴν ἀνάληψιν comPs131,7 Bon, и *ВЪЗЪИТИЕ* Pog; глаголетъ пакъи на кѣвѣса его *ВЪЗЪИТИЕ* сѣ плзтиж тѣн εἰς οὐρανοῦς ἀνοδον comPs17,11 Bon Pog; к томоу во ꙗви са ὕλκωѣжкомъ плътиж по кѣвѣснѣмъ *ВЪЗЪИТИИ* μετὰ τὴν εἰς οὐρανοῦς ἀνοδον comPs17,12 Pog Bon; твоего на 8МЪ показа ѡблака ꙗкоже прѣхъ на елѣнѣстѣн егда вьшедъ под ногама положи ѡ хрѣстѣ мой ꙗвлѣж свож врагы вса расѣвѣти *ВЪЗЪИТИЕМ* си 24Ia33Orb 151r11Šaf 164r38Hlud; на ѡлнници аѣнѣломъ разѣмѣшж спѣсе *ВЪЗЪИТИЕ* страшное и глаголаѣхъ к себѣ ὕλκωѣуѣ ѡбразъ естѣ видимы нж ꙗко богу прѣвѣишн

ВЗЗИТИЕ

νεκρεῖς с плътиж възходитъ 234b8Orb — ЕХН
— Cf. ВЗЗНЕСЕНИЕ, ВЗЗНОШЕНИЕ, ВЗСХОЖДЕНИЕ,
ВЗШЬСТВОЕ

М

СП

ВЗЗЛАГАНИЕ, -иѧ n.

Slep Str Vran

ἰολαῖα (раце); *возложение* (рук);
laying on (of hands); — *ἐπιθέσις* (τῶν χειρῶν):
ВИДѢТЬ СИМОНЪ ЯКО *ВЗЗЛАГАНИЕМЪ* РЖКЫ
АПКСТОЛСКИ ДАЕТ СА ДΟΥХЪ СВАТЫ διὰ τῆς
ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν A8,18 Vran Str, *ВЗЗЛАГАНИЕМЪ*
РЖКЪ Slep II *ВЗЗЛОЖЕНИЕМЪ* РЖКЪ Karp — ЕХН
— Cf. ВЗЗЛОЖЕНИЕ

S

НА

ВЗЗЛАГАТИ, -аж, -аetz ipf.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Slep Karp comPsalt
orDĉn Zag Šaf trOrb Vtš Les Krn

ἰολαῖα, *сīава*, *ἰοc̄īавува*; *класть*, *воз-*
лагать; *to lay* (on), *to put on*, *to place*; — *τιθέναι*,
ἐπιτιθέναι, *ἀνατιθέναι*: СВАЗАЖТЬ БО БРѢМЕНА
ТАЖКА И БѢДНѢ ПОСИМА И *ВЗЗЛАГАЖТЬ* НА
ПЛЕЩА ΥΛΟΒѢЖКОМЪ САМИ ЖЕ НИ ПРЪСТОМЪ
СВОИМЪ НЕ ХОТАТЬ ДВИГНЖТИ ИХЪ ἐπιτιθέασιν
ἐπὶ τοὺς ὄμους Mt23,4 Rad158a4 Krat Mkd II
ВЗСКЛАДАЖТЬ Dbm Dbj Rad69b5 Krp Hlud,
ВЗСКЛАДАТЬ Jov; НИКТОЖЕ СВѢТИЛНИКА ВЪЖЕГЪ
ПОКРЫВАЕТЪ ЕГО СЪСЖДОМЪ ... НЖ НА СВѢЩТНИКЪ
(sic) *ВЗЗЛАГАЕТЪ* ДА ВЪХОДАШИ ВИДАТЬ СВѢТЬ
ἐπὶ λυχνίας τίθησιν L8,16 Krp Dbm Krat Mkd III
ПОСТАВЛѢТЬ Rad, om. Jov • *внесува*; *вносить*;
to bring in; — : ВЪНОУТРЪ ВЪ ЦРѢКОВЬ БОЖИЮ
БОГОВМѢСТИМЫ ХРАМЪ *ВЗЗЛАГАЕ* СЕ ДѢВАМЪ
ПРѢСВЕТАА И ШТРОКОВИЦЕ КИ СВѢЩОУ ПОСЕЩЕ
ПРѢХОДЕТЬ 62d19Vtš; ПРѢСТОЛЬ ДѢНЬСЬ СЪ
СЛАВОЮ ВЪНОУТРЪ ПРИЕМЪ ἰωакимъ *ВЗЗЛАГАЕТЪ*
ШСВЕТИВЪ ГОСПОДЕВИ Ὡ НЕКЪ ИЗБРАННОЮ ВЪ
МАТКЕРЪ СЕБЕ 60b15Vtš • *fig. ВЗЗЛАГАТИ* УЪТО
НА КОГО ДОВЕРУВА НЕШТО НЕКОМУ; И СЛОВЕСА И
ДѢЛА НА ГОСПОДА *ВЗЛАГАЖТЪ* ВѢРНИИ τῶ κυρίῳ
ἀνατίθενται comPs55,11 Bon Pog • *ВЗЗЛАГАТИ*
НА СЕБЕ ПРЕЗЕМА НА СЕБЕ: СПАДЪСЬ КАШЪ НА СЕБЕ
ВСѢ *ВЗЗЛАГАЕТЪ* 82r2Les — Cf. ВЗСКЛАДАТИ,

ПОЛАГАТИ, ПОСТАВЛѢТИ ♦ *БРИТВЪ ВЗЗЛАГАТИ*
бричи; *брить*; *to shave*; — *ξυρίζω* (Krn):
ОТРОУЕТЪ СВОЕМЪ НЕ *ВЗЗЛАГАН* *БРИТВЪ* НА ГЛАВЪ
ЕГО να μὴ τὸ ξυρίσης 231r13Krn — Cf. БРИУТИТИ СА
♦ v. etiam БРИТВА ♦ *ВЗЗЛАГАТИ НАДЕЖДЖ*,
ОУПЗВАННЕ КЪ КОМОУ, НА КОГО *ἰοлаῖα*
надеж, *се надева на некозо*; *возлагать*
надежды, *уповать на кого-л.*; *to set hopes*
on/upon sb; — : ВСЕ УПВАННЕ МОЕ К ТЕБѢ
ВЗЗЛАГАЕМЪ 18r20Zag, НА ТА *ВЗЗЛАГАЕМЪ* 17a37Orb,
sim. К ТЕБѢ *ВЗЗЛАГАЖ* 57v22Zag 35r8Šaf 69c29Orb;
И *НАДЕЖДЖ* СИ К ТЕБѢ *ВЗЛАГАЖ* 85v17Šaf; НА ТА
УБО ЕДИНОГО УПОВАННЕ *ВЗЛАГАЖ* 122d6Orb II
ОУПВАННЕ ПОЛАГАЖ 109r6Zag 90v33Šaf, om. 50v12Hlud
— Cf. ВЗЗЛОЖИТИ (~ НАДЕЖДЖ, ОУПЗВАННЕ),
ПОЛАГАТИ (~ ОУПЗВАННЕ) ♦ v. etiam НАДЕЖДА,
ОУПЗВАННЕ ♦ *ВЗЗЛАГАТИ РЖКЖ, РЖЦѢ*,
РЖКЗИ НА КОГО *ἰοлаῖα рака*, *раце на некозо*
(за *блаѡслов* или *исцелување*); *возлагать*
руку, *руки на кого-л.* (за *благословение* или
исцеление); *to lay a hand, hands on/upon sb* (for
blessing or healing); — *τιθέναι*, *ἐπιτιθέναι*
τὰς χεῖρας: УНЪ ЖЕ НА КЪЖДО ИХЪ *РЖКОУ*
ВЗЛАГАА И ИЦѢЛѢШЕ Α τὰς χεῖρας ἐπιτιθείς
L4,40 Rad, *РЖЦѢ ВЗЛАГАЖ* Dbm Krp Krat,
ВЗЛАГАЖ (sic) *РЖКЖ* Dbj II *РЖЦѢ ВЗЗЛОЖЪ* Mkd
• *диῖα*, *крева рака на некозо*; *поднимать*
руку на кого-л.; *to put a hand upon sb*; — *ἐπι-*
βάλλειν τὴν χεῖρα: *ВЗЛАГААШЕ* БО ПРИСНО БОГУЪ
РЖКЖ СВОЖ НА ВРАГЗИ ИХЪ ἐπέβαλε ... τὴν χεῖρα
comPs80,15 Bon Pog — Cf. ВЗЗЛОЖИТИ (~ РЖКЖ,
РЖЦѢ, РЖКЗИ) ♦ v. etiam РЖКА

KSM

НА

ВЗЗЛАКАТИ (СА) v. ВЗЗЛАКАТИ (СА)

ВЗЗЛЕЖАТИ, -жж, -житъ ipf.

Evang Ohr Slep Str Verk Lobk parOrb Zag Šaf trOrb
trHlud Vtš prolVtš Les Krn

1. *лежи*; *лежать*; *to lie*; — *ἀνακείσθαι*,
κατακείσθαι, *ἀναπίπτειν*, *συνέχεσθαι*: ДОКОЛѢ
Ш ЛѢНИВЕ *ВЗЗЛЕЖИШИ* КОГДА ЖЕ Ὡ СНА ВЪСТАНЕШИ
κατάκεισαι Pr6,9 Orb Lobk; ПРИДЕ ВЪПЛЫШЪ СЕ
ΧРИСТОУ БОГУЪ КАШЪ ИС УРѢВА ... ВЪ ЯСЛЕХЪ

высотѣ да ѡзрнмъ мыслѣно христѣа наше
естество крѣвѣстомъ свобаждаѣща 56r22Vt;
вѣононосе симеоне исцѣленїа подаванши ...
страдѣаи прѣпоуасанъ **ВЗЗЛЕТѢ** къ селомъ
небѣснимъ 5a10Vtš • *fig.* врази господни
жидове егда бо мнѣшж лзжеж оуделѣвзше са
христѣоу и на высотѣ побѣди **ВЗЗЛЕТѢВШЕ**
тогда яко дзимъ ишезнжшж еїс ѱφος νίκης
παράγεγονέναι comPs36,20 ВонII възлѣвзше Rog;
дїоклитїанъ грзѣьскын царь ... прзвы
высѣтъ вѣсѣхъь господахъь и вѣсего мира
ВЗЗЛѢТЕ царство его (ὄλον τὸν κόσμον ὑπέταξεν
εїс τήν βασιλείαν του) 179r24Km — Cf.
ВЗЗЛѢТАТИ, ЛЕТѢТИ, ЛѢТАТИ, ПОЛЕТѢТИ

KSM

НА

ВЗЗЛЕЩИ, -ЛАГЖ, -ЛАЖЕТЪ pf.

Evang tropOhr tropSlep tropStr tropKarp Parim Zag
Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Km

1. *леѣне; лечь; to lie; – ἀναπίπτειν, κατακλίνεσθαι, ἀνακλίνεσθαι, ἀνακλίνειν (ἑαυτόν), κείσθαι, καταστρωννύναι, ἐπιπίπτειν, τιθέναι; πίπτω, χωρέομαι* (Km): **ВЗЗЛЕГЪ** поспа яко и левъь и яко и скымень ктѣ възбоудитъ и ἀναπεσών Gn49,9 Lobk Grig Orb Hlud, sim. κατακλιθεїс Nu24,9 Grig Lobk Hlud Vtš, sim. хошетъь **ВЗЗЛЕЩИ** да поспитъ ѳелѣи пѣсеи νὰ κοιμηθῆ 19v19Km; нлїа же воещи се іежавели побѣже въз погстыню и **ВЗЗЛЕЖЕ** подъь едinemъ дрѣвїемъ садовъьнымъ поспати ѣпесев 233r1Km; паки **ВЗЗЛЕГЪ** и оуспе и спащоу же емоу възрасте трънїе и дивїа ладина покры ἀνακλίνας ἑαυτόν ... ἐκοιμήθη 27r23Les; **ВЗЗЛЕГОШЕ** прѣпоуити въз селѣ иже вѣ близъ рѣкы ѣмеиван еїс τήν χώραν 40r15Km; похоть ... во изгна евж из раѣ ... та сътвори людеъь **ВЗЗЛЕЩИ** въ пѣстыни κατέστρωσε τὸν λαὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ 64r13Les; якоже бо млѣдѣнцъь млѣдѣнствовати блѣговолить юсы ... и въ ясlechъь бесловеснихъь **ВЗЗЛЕГЛЪ ЮСЫ** 93d18Vtš • се навали, се потпре: приемлетъь во та припадѣаща на прѣси **ВЗЗЛЕГЪША** ἐπιπεσόντα τῷ στήθει 109v4Karp 78r1Ohr 106r15Slep et 127v7Slep 68v21Str

24v23Stan, **ВЗЗЛЕГЪШАГО** 18b4Vtš; снж възлюбн сѣвѣтын иванъ евѣангѣлистъ и възлюбнвъ ж сподѣвн са **ВЗЗЛЕЩИ** на прѣсѣхъь гѣсподѣоу славы ἐπὶ τοῦ στήθους ἀνακλιθῆναι 54v16Les • се смести во: **ВЗЗЛЕЖЕ** въз оутровѣж женсѣкѣ дѣвѣнѣю да избавить его Ὡ ὕρѣва адова ἐχωρήθη 10v9Km • легне во гроб, почине: въз гробѣ **ВЗЗЛЕГЪ** крѣпкож и живонауалнож дланиж смрътнжж затвори сотрель еси сѣ γὰρ τεθεїс ἐν τάφῳ 165v11Zag 123r27HludII ты во положень въз гробѣ 195c31Orb; помколив се реуѣ к нимъ миръ вамъ братнѣж и **ВЗЗЛЕЖЕ** в ровѣ и покрьенъ высѣтъь дѣскою и пришьдши нѣци и не вѣрѣтоше тѣлесы юго 25r9Stan; въз гробѣ **ВЗЗЛЕЖЕ** лѣностиж ѡкаменено имѣж тжготож срѣдѣце τάφῳ ῥαθυμίας κείμενος 122b21OrbII възлежж 108v2Zag, вѣсз лежж (sic) 90r26Šaf — Cf. ВЗЗЛЕЖАТИ sub 1, ВЗЗЛѢГАТИ, ЛЕЩИ, НАПАСТИ

2. *леѣне на ѱрїеза, земе учесїиво во ѳозба; возлечь за тραπεзоу; to recline at table; – ἀνακλίνεσθαι, ἀνακλίνειν, κατακλίνεσθαι, ἀναπίπτειν, ἀνακείσθαι, δειπνεїн:* стар обичај според кој се лежелѣ околу трпезата: егда же глаголаше молѣше и фарисей нѣкы да вѣѣдоуѣтъ оу него вѣшедь **ВЗЗЛАЖЕ** оу него ἀνέπεσεν L11,37 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; ювити хота исѣоуѣсз прѣвѣстѣвннз своего смѣреннн вѣѣмъ **ВЗЗЛЕЖЕ** въз домоу симони пищж алѣуашимъ дѣипнѣсас 94r38Hlud; повелѣ вѣсѣхъь вѣкоупѣ вѣвести да вѣѣдоуѣтъ сѣ нимъ ... повелѣ вѣсѣмъ **ВЗЗЛЕЩИ** по ѱннѣ и по имени ἀνακλιθῆναι 268v21Les • **сз цѣмъь:** и высѣтъь яко **ВЗЗЛЕЖЕ** с нима прнемъ хлѣбъь блѣгоѣклоѣви и прѣломнѣз дааше нма ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτόν L24,30 Mkd Dbm Dbj Krp(bis)II вѣлеже Krat • *ptc.-subst.* кнѣ во волин възлежн ли или слоѣжнн • не **ВЗЗЛАГЖИ** ли • азъ же посрѣдѣ вѣсѣь есмъ яко слоѣжнн ὁ ἀνακείμενος L22,27 Krp106v29II възлежн Dbm Dbj Mkd, възлежан Rad(bis) Krp120v22 Krat — Cf. ВЗЗЛЕЖАТИ sub 2, ОБЛЕЩИ

KSM

НА

ВЗЗЛИВАТИ

ВЗЗЛИВАТИ, ВЗЗЛИВАТИ СА,
-ВАЖ (СА), -ВАЕТЪ (СА) ipf.

Evang Grig Lobk parVtš Zag Šaf trOrb trHlud Stan Les
Krn

1. *полева, облева, излева; наливать, обливать, изливать; to pour over, to pour on, to pour out; – ἐπιχεῖν, ἐπιστάζειν, κατακενοῦν; χύνω* (Krn): и пристѣплъ шбаза строупы его **ВЗЗЛИВАЖ** масло и вино ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον L10,34 Mkd Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat; принимѣте ми четиры водоноси воды и **ВЗЗЛИВАИТЕ** на шлокавтоматъ ἐπιχέετε ἐπὶ τὸ ὀλοκαύτωμα 3Rg18,34 Lobk Grig Vtš198a4] възлѣтите Hlud, да пролѣют се Vtš118a11; велина стодѣнь воды юже на ме **ВЗЗЛИВАЮТЕ** 51v19Stan; слъзи си спѣсе ѣко алавастро шно миро на главѣ **ВЗЗЛИВАЖ** κατακενῶν 100v32Zag] изливаж 82v1Bit 83v22Šaf 116d2Orb 44r19Hlud; блѣдница приде к тебѣ миро принесе съ слъзами **ВЗЗЛИВАЖШИ** на нозѣ твои ὑλοφѣколюбѣе κατακενοῦσά σου ποσί 163c10Orb; шнажена же бысть и шгнѣмъ жегоше ю **ВЗЗЛИВАЮЩЕ** на нѣ връху пеколь и масло дрѣвѣно 38v3Stan; въ древное врѣме имахѣ шбытан ѣко кого хотѣхѣ сътворити цѣара или архіереа имѣше масло сырѣтъ мѣρω и **ВЗЗЛИВАХѣ** неколико на врѣстѣ емѣ ἔχουναν 62r14Krn, sim. 120r18Krn ● *fig.* неслѣднѣж твож мѣнлостъ **ВЗЛИВАН** на нзи ἐπίχεον ἡμῖν 67v14Šaf] излѣи 103c42Orb 29r1Hlud; христе вожѣ ... подаждь ми ицаление **ВЗЗЛИВАН** на ма велинж мѣнлостъ 48r22Hlud] възлѣи 120c2Orb ● *ptc.-subst.* ѣкоже бо **ВЗЗЛИВАЖ** сквернно што и многыи смрадъ сътворѣть тако не въздръжжи са раститъ страсти ὁ ἐπιχέων βόρβωρον 197r3Les — Cf. ВЗЗЛИВАТИ, ИЗЛИВАТИ

2. **ВЗЗЛИВАТИ СА** *прелева; переливаться; to overspill; – ἐπιβάλλειν*: и бысть боурѣ вѣтрѣна велинѣ вльны же **ВЗЗЛИВААХѣ СА** въ корабла τὰ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον Mc4,37 Krp] вливаахѣ са Dbm Dbj Rad Krat Mkd – EXH — Cf. ВЗЛИВАТИ СА

KSM

НА

ВЗЗЛИВАТИ

ВЗЗЛИКОВАТИ, -КОУЖ, -КОУЕТЪ pf.

Grig Lobk parOrb parHlud

прослави, се восхиѣи; возликовать, восхититься; to rejoice, to be entranced; – πανηγυρίζειν: ВЗЗВЕСЕЛИ СА ВЗКѢПѣ иерѣѣсѣлиме **ВЗЗЛИКѢИТЕ** В НЕИ ВСИ ЛЮБАЩЕИ Α πανηγυρίσατε ἐν αὐτῇ Is66,10 Lobk Grig Orb Hlud – EXH — Cf. ВЗСЛАВИТИ, ЛИКОВАТИ, ПРОСЛАВИТИ

S

НА

ВЗЗЛИВАТИ, -ЛѢЖ, -ЛѢЕТЪ pf.

Evang Karp Psalt orDcn Grig Lobk parOrb parHlud
Triod Vtš proVtš Krn

Forma imp. etiam ВЗЗЛИВАН in Zag(1x) Orb(4x)

полее, облее, излее; налить, облить, излить; to pour over, to pour on, to pour out; – καταχεῖν, ἐκχεῖν, ἐπιχεῖν, χεῖν, περιχεῖν, ἐπιστάζειν, κατακενοῦν, βάλλειν: приде жена имѣши стѣклѣнницѣ помазанна благовоныи масти и съкроушыши стѣклѣнницѣ **ВЗЗЛИНА** емоу на главѣ κατέχεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς Mc14,3 Rad(bis) Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd Hlud, sim. Mt26,7 Dbj Jov Rad(bis) Krp Krat Mkd, sim. и **ВЗЗЛИВѢИ** на главѣ его 72r4Krn; **ВЗЗЛИВѢШИИ** бо сѣа мѣро се на главѣ моа на погрѣбеніе мнѣ сътвори βαλοῦσα γὰρ αὐτῇ τὸ μύρον τοῦτο Mt26,12 Mkd Dbj Rad(bis) Krp Krat, **ВЗЗЛИВѢШИИ** Jov; алавастры спѣсе хризмѣ **ВЗЗЛИВАШЕ** на твож христе главлѣ κατεκένου ἐπὶ τὴν σὴν κεφαλὴν 144r14Zag; приѣмьши миро **ВЗЗЛИНА** на чѣстныи връхѣ твои 154r17Dcn; жилами соурѣвѣми бнѣнѣ и оуглѣнѣмѣ опаленѣ и на шпаленіе рани шцѣтъ **ВЗЗЛИВАШЕ** 193a13Vtš ● *fig.* и бждѣтъ въ послѣдѣнаж днѣ глаголетъ гѣсподѣ **ВЗЗЛѢѢ** ᾧ δѣѣха моего на всѣкѣ плѣть и прорекѣтъ сърѣнове ваши и дѣщера вашѣ ἐκχεῶ ... ἐπὶ πᾶσαν σάρκα A2,17 Karp] излѣж Str Vran; прѣати цѣсѣара **ВЗЗЛИВѢИ** гнѣвѣ мои на на тоῦ ἐκχεῖ ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν ὀργὴν So3,8 Grig Hlud] изливати Lobk Orb; теѣа **ВЗЗЛИВАН** на ма благостына едине ὑλοφѣколюбѣе τὴν σὴν ἐπιστάξας μοι χρηστότητα 122d9Orb, **ВЗЗЛѢИ** 109r7Zag] излиавѣ 91r1Šaf, възливаж 50v13Hlud; **ВЗЗЛѢИ** на ма великѣж твож мѣнлостъ ἐπίχεε

ένδυσάμενός τε τὸ στρατιωτικὸν σχῆμα καὶ
καμηλαύκιον βαθύ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ 111v4Les
● стави врз, префрли преку: **ВЗЗЛОЖИШЖ** ριζы
своа на жрѣба и вьсадишж Ἰσραὴλ ἐπιρίψαντες
L19,35 Dbm Krat 𐌆 въззержше Dbj Rad; то сжткъ
рызы иже **ВЗЗЛОЖИШЕ** ἀποκείτοлы възхѣ ωслѣтѣ
τὰ ρούχα ὀποῦ ἔβαλαν 77r18Krn; оуѣеницы
ВЗЗЛОЖИШЕ ρызи свое възхѣ на ωслѣ ἔβαλαν τὰ
ροῦχά τους 75r19Krn ● наметне: и приемша снмь
и афеть ρижа **ВЗЗЛОЖИСТА** на ωбѣ рамѣ свои и
ндоста ωпакы и покрьста наготж ωтѣца
своего не видѣста ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο νῶτα
αὐτῶν Gn9,23 Lobk Grig Orb Hlud; андоум же
нѣкто хрѣистѣианнинь въ воинѣхъ причѣтень
въннде к неи ... и воиньскж оубо ωдеждаж
ВЗЗЛОЖИ на на 233r23Stan ● обуе: повелѣ аѣе
принести сзпогы желѣзны ... да **ВЗЗЛОЖЕТЪ**
на носѣ сѣвѣтѣ ωмѣ вὰ τὰ βάλουv εἰς τὰ ποδάρια
184r19Krn ● намести, прицврети: льщеніе на
адицж **ВЗЗЛОЖИШОУ** изѣлауать оудобѣ из
глабини ρыбы 80v7Les ● качи, натовари: на
скарж раждеженж **ВЗЗЛОЖИ** и 271r17Stan;
голѣни ихъ сѣкроушиншж и на колестъници
ВЗЗЛОЖШЕ въеръжени бышж в рѣкж 161v1Stan;
въземь мощи и **ВЗЗЛОЖИ** и на ωсла свое
240r17Stan ● смести, внесе (внatre): въ таковою
нищетѣ сзѣета се ѣако възхотѣ **ВЗЗЛОЖИТИ**
тріе свое дзщере въз блѣдилнище вὰ βάλῃ 266v5Krn;
свѣтоую свѣтихъ соѣцоую цѣломѣдріи
родителіе твои ѣнѣстаа **ВЗЗЛОЖИТЕ** въ храмѣ
гѣоѣподѣны въспѣнтавшоую се ѣмѣ 9a2Vtš; въ
храмъ вѣжи **ВЗЗЛОЖИ СЕ** 63d22Vtš; дѣньскъ
въсеѣнѣстаа дѣвѣла **ВЗЗЛОЖИ СЕ** въ црѣьковѣ
вѣжѣю 65d3Vtš; въз ѣнѣстое мѣсто **ВЗЗЛОЖИ** въз
рѣцѣ вѣжѣи прѣдаждь τὴν ἔθεσε 176r6Krn; да
хощѣши **ВЗЗЛОЖИТИ** въз единь вѣнцъ много
мравіе да ходетъ вὰ ἤθελες βάλει 124v7Krn; и
ВЗЗЛОЖИШЫ трапезж и свѣщъниикъ εἰσοίσεις
Ex40,4 Lobk 𐌆 вънесѣши Vtš ● *fig.* довери,
препушти: изѣоли во сѣ сѣвѣтомѣ дѣоуѣхочу и
намь никоторыѣ таготы болшжѣ **ВЗЗЛОЖИТИ**
вамь развѣн снхъ и нѣждъныхъ ἐπιτίθεσθαι
ὕμῃν βάρος A15,28 Vran; слажж и веллѣпотж
ВЗЗЗЛОЖИШИ на нѣ ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν Ps20,6

Вон Рог; божество во **ВЗЗЛОЖИ** на господзскзи
Υλοβѣкѣ еже естѣ бедра вѣожниа περιέθηκεν
ἐπὶ τοῦ κυριακοῦ ἀνθρώπου comPs44,4 Вон Рог;
тѣмь вѣожствѣнѣ воли послѣдѣствовавѣ
сѣзидати таковаго вѣоѣгохранимаго градѣ
своимъ именемъ и сирѣчь по своѣи вѣрѣ ω
наѣела того на вѣоѣга **ВЗЗЛОЖИВѣ** 157b11Vtš;
вьса самь сѣвѣ гѣоѣподѣви **ВЗЗЛОЖИВѣ** 3d23Vtš
● преземе врз себе: постомъ вѣдѣниемъ и всж
злж стрѣсть на сѣ **ВЗЗЛОЖИ** да сѣрана
словеса твоа ἑμαυτὸν ὑπέβαλον comPs16,4 Рог Вон
● понуди, принесе: живж жрѣтѣж **СЕБЕ** живоу
вѣоѣоу **ВЗЗЛОЖИШЖ** и меѣемь глѣвѣи ихъ
оуѣѣены бышж 204r19Stan ● изложи некого
на нешто, наметне некому нешто: да не дрѣжимъ
злѣбы и вражди сѣ братіями ни же да
лоѣкавствѣнимъ вѣсакомѣу словеса и да не
ВЗЗЛОЖИ его въз зла помышленіа вὰ τὸν ρίχνωμεν
εἰς κακὸν λογισμόν 36r17Krn ● изложи, соопшти:
ВЗЗЛОЖИШЕ оуѣителіе ωны на пѣти како
прѣведоше книги ἀνέφεραν 40r1Krn ● **УБТО** на
кого **се однесува на некоѣо; отиоситѣся к**
кому; to refer to sb; – ἀνατιθέναι τινί: на
хрѣста ѣаломъ **ВЗЗЛОЖИ** τῷ Χριστῷ ὁ προφήτης
τὸν ψαλμὸν ἀνέθηκεν Ps140,tit Вон Рог; на
хрѣста ѣаломъ **ВЗЗЛОЖИ Сѣ** τῷ Χριστῷ ὁ
ψαλμὸς ἀνετέθη Ps97,tit Вон Рог ● *ptc.-adj.* вѣѣми
ωбразы вѣоѣгѣви **ВЗЗЛОЖЕ** и блистаніа
ѣудѣсѣ приемле дарованіа трѣвоѣущимъ
разданѣши прѣблѣженне геωргіе 148c8Vtš; вьсь
ωсвѣѣиень вѣоѣгѣви и всеωбразно ω дѣнства
ВЗЗЛОЖЕНЪ моѣдростію прѣбѣожственоую ωзари
все зарами 106c17Vtš — Cf. **ВЗЗЛАГАТИ,**
ВЗЗКЛАСТИ, НАЛОЖИТИ, ПОЛОЖИТИ, ПОСТАВИТИ
♦ **БРИТВѣ ВЗЗЛОЖИТИ избричи; выбрѣти;**
to shave; – ξουράφι βάζω (Krn): реѣѣ ми ѣако
хощѣ родити сѣьна и вина да не пїю и **БРИТВѣ**
да не **ВЗЗЛОЖѣ** на главѣ отроѣетѣ ξουράφι вὰ
μὴ βάλω εἰς τὸ κεφάλι 231r20Krn ♦ *v. etiam* **БРИТВѣ**
♦ **ВЗЗЛОЖИТИ** кого **въ словеса наѣовори,**
убѣду некоѣо; уговорѣти, убѣдѣти кого-л.; **to**
persuade, to convince sb; – βάζω τινὰ εἰς
λόγια (Krn): авраам же ωтолѣ люблѣше
мнѣжѣ агара и видѣ сарра и завидѣ еи и

ΒΖΖΛΟЖИ ΑΒΡΑΑΜΑ ΒΖ ΣΛΟΒΕCΑ И ΖΓΝΑ ΑΓΑΡΑ CΖ ИCΜΑΗΛΩΜΚΒ βάνει τὸν Ἀβραάμ εἰς λόγια 227r19Krn • v. etiam CΛΟΒΟ ♦ **ΒΖΖΛΟЖИΤИ** **ΕΒΑΝΓΕΛΙΕ** *изложу евангѣлие; предложитъ евангѣлие; to lay the Gospel; – ἀνατίθεσθαι τὸ εὐαγγέλιον: ΒΖΖΛΟЖИХЗ* ИМЗ *ΕΒΑΝΓΕΛΙΕ* еже проповѣдажъ вѣ [н]зѣцѣхъ единѣмъ же мнѣшимъ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον G2,2 Slep] ИCΠΟΒѢДАХЪ ИМЪ *ΕΒΑΝΓΕΛΙΕ* Karp — Cf. ИCΠΟΒѢДАТИ (~ ΕΒΑΝΓΕΛΙΕ), ΠΟΛΟЖИТИ (~ ΕΒΑΝΓΕΛΙΕ) • v. etiam **ΕΒΑΝΓΕΛΙΕ** ♦ **ΒΖΖΛΟЖИΤИ** **ΝΑΔΕЖДЖ**, **ΟΥΠΖΒΑΝИΕ** *НА* **КОГО** *ἰοложу надеж на некоѡ; возложитъ надежды на кого-л.; to set hopes on/upon sb; – τιθέναι τὴν ἐλπίδα, τὰς ἐλπίδας: ВСЕДГА* *ἰΠΟΒΑΝИΕ* **ΒΖΖΛΟЖИХОМЪ** *НА* ТА *ВСЕМОГѢИГО* εἰς σὲ τὴν ἐλπίδα ἐθέμεθα 30r15Hlud 47r12Grig 75r15Lobk 105a17Orb; ὕΤΟ *ВСОУЕ* *НА* ὕΛΟΒѢЖКА *НЖДЕЖ* *ЗМЕРША* *ВЕЗѢМНЕ* **ΒΖΖΛΟЖИ** *НАДЕЖДЖ* *ѢΘΟΥ* τὰς ἐλπίδας 42d5Orb 7v4Bit 12v23Šaf 39r24Zag, sim. 134c22Vtš — Cf. ΒΖΖΛΑΓΑТИ (~ **ΝΑΔΕЖДЖ**, **ΟΥΠΖΒΑΝИΕ**), ΠΟΛΟЖИТИ (~ **ΟΥΠΖΒΑΝИΕ**) • v. etiam **ΝΑΔΕЖДА**, **ΟΥΠΖΒΑΝИΕ** ♦ **ΒΖΖΛΟЖИΤИ** **ΟΥИ** *вѣру очу; устремитъ глаза; to set eyes; – τιθέναι τοὺς ὀφθαλμούς: ИΖΓΟΝΑИИ* *МА* *НѢИИѢ* *ΩБЫДОШЖ* *МА* *ΟΥИ* *CВОН* **ΒΖΖΛΟЖИШЖ** *ЖКЛОНИТИ* *НА* *ЗЕМА* *ΤΟΥC* *ὀφθαλμούς* αὐτῶν *ѢΘЕΝΤΟ* Ps16,11 Dčn Bon Pog, sim. 126v19Šaf • v. etiam **ОКО** ♦ **ΒΖΖΛΟЖИТИ** **ΡΑΝЗИ**, **ИЗВЗИ** *рану, нанесе рану; изранитъ; to wound; – ἐπιτιθέναι πληγὰς: В* *ΡΑΖΒОННИКЫ* *ВЫПАДЕ* *ИЖЕ* *CЪВЛѢКШЕ* *И* *ИЗВИ* **ΒΖΖΛΟЖИША** *ΩТИДОША* *πληγὰς* *ἐπιθέντες* L10,30 Rad Krat, **ΒΖΖΛΟЖИШЕ** Dbm Dbj Jov Krp Mkd; *БИЕНЪ* *ВЕЗ* *МѢЛОCТИ* *И* *НА* *ДРѢВѢ* *ΩГѢСИ* *И* *ΡΑНЫ* **ΒΖΖΛΟЖИ** *И* *РЕВРА* *ΡΑΝΑМИ* *ΡΑCΤΡΖΑ* 44v28Stan — Cf. **ΟΙΑΖΒИТИ**, **ΠΟΛΟЖИТИ** (~ **ИЗВЗИ**), **ΠΡΟΟΥΑΖΒИТИ**, **ΟΥΡΑНИТИ**, **ΟΥИΖΒИТИ** • v. etiam **ΡΑΝΑ**, **ИЗВА** ♦ **ΒΖΖΛΟЖИТИ** **ΡЖКЖ**, **ΡЖЦѢ**, **ΡЖКЗИ** *НА* **КОГО** *ἰοложу рака, раце на некоѡ* (за *блаѡCлов* или *исцелуване*); *возложитъ руку, руки на кого-л.* (за *благословение* или *исцеление*); *to lay a hand, hands on/upon sb* (for blessing or healing); *– ἐπιτιθέναι τὴν χεῖρα, τὰς χεῖρας: ДЪИИ*

МОА *НА* *КОПЬЦИ* *ЕСТЬ* *ДАН* *ПРИШЕДЪ* **ΒΖΖΛΟЖИ** *НА* *НЪ* *РЖЦѢ* *ДА* *CΠΚΑCΕΝΑ* *БЖДѢТЬ* *И* *ΩЖИВЕТЬ* *ἐπιθῆς τὰς χεῖρας αὐτῇ* Mc5,23 Rad Dbm Dbj Mkd, *ДА* *ПРИШЕДЪ* **ΒΖΖΛΟЖИШИ** *РЖЦѢ* *НА* *НА* Krp, *ДА* *ПРИШЕДЪ* **ΒΖΖΛΟЖИТЬ** *РЖЦѢ* *НА* *НА* Krat; sim. **ΒΖΖΛΟЖИ** *НА* *НЖ* *РЖКЖ* *ἐπίθες* *τὴν* *χεῖρά* *σου* *ἐπ’* *αὐτὴν* Mt9,18 Rad Jov Krp Mkd; *И* **ΒΖΖΛΟЖИТЬ** *РЖКЖ* *CВΟЖ* *НА* *МА* *И* *ΩΤΡѢБИТЬ* (sic) *ΠΡΟΚΑΖЖ* *Ω* *ΠΛТИ* *МОЕЖ* *ἐπιθήσει* *τὴν* *χεῖρα* *αὐτοῦ* 4Rg5,11 Hlud] *НА* *ЛОЖИТЬ* *РЖКЖ* *CВΟΑ* Lobk, *ΠΟΛΟЖИТЬ* *ΡΟУКѢ* *CВΟΥ* Vtš; *ΑΓΑΠИТЬ* ... **ΒΖΖΛΟЖИ** *РЖКЖ* *НА* *НЪ* *И* *ВИДѢНИЕ* *ДАCѢТЬ* *КЕМОУ* 193v11Stan • **ДИЖИЕ**, **КРЕНЕ** **ΡΑΚΑ**, **ΡΑЦЕ** *НА* *НЕКОѡ*; *поднять руку, руки на кого-л.; to put a hand, hands upon sb; – ἐπιβάλλειν τὴν χεῖρα, τὰς χεῖρας: В* *ΖИCКАША* *ΑΡΧИΕΡѢИ* *ΚНИЖНИИЦИ* **ΒΖΖΛΟЖИТИ** *НА* *НЪ* *РЖЦѢ* *ВЪ* *ΤЪ* *ΥΑCЪ* *И* *ΟΥΒΟИША* *CΑ* *ΛΥДИИ* *ἐπιβαλεῖν ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας* L20,19 Rad Dbm Dbj Krp Krat; *НИ* *Ο* *ΥΕCΟМЪ* *ΟΥΒΟ* *ΒΡΑΓЗИ* *ИХЗ* *CЪМѢРИЛЪ* *БИМЪ* *И* *НА* *CΤЖΑЖИШЖ* *ИМЪ* **ΒΖΖΛΟЖИЛЪ** *БИХЗ* *РЖКЖ* *ΜΟЖ* *ἐπέβαλον* *τὴν* *χεῖρά* *μου* Ps80,15 Bon Dčn, **ΒΖΖΛΟЖИЛЪ** *БИМЪ* *РЖКЖ* *ΜΟЖ* Pog Rdm; *ΑΠΚΟCΤΟΛЪ* *И* *ΒCѢХЗ* *ΒѢРНИХИЗ* *И* *ΜΠΟΖИ* *ΒΟ* *ΝΕВѢРНИИ* **ΒΖΖΛΟЖИШЖ** *НА* *НА* *РЖКЗИ* *ἐπέβαλον* *ἐπ’ αὐτοὺς τὰς χεῖρας* comPs96,10 Bon Pog — Cf. ΒΖΖΛΑΓΑТИ (~ **ΡЖКЖ**, **ΡЖЦѢ**, **ΡЖКЗИ**), **ΝΑΛΟЖИТИ** (~ **ΡЖКЖ**), **ΠΟΛΟЖИТИ** (~ **ΡЖКЖ**) • v. etiam **ΡЖКА** ♦ **ΒΖΖΛΟЖИТИ** **ΡЖКЖ**, **ΡЖКЗИ** *НА* **ΟΡΑΛΟ**, **ΡΑΛΟ** *ἐπιβάλλειν, ἐμβάλλειν, βάλλειν τὴν χεῖρα ἐπ’ ἄροτρον: НИКТОЖЕ* **ΒΖΖΛΟЖЪ** *РЖКЫ* *CВΟΑ* *НА* *ΡΑΛΟ* *И* *ΖΡΑ* *ΒЪCΠΑТЬ* *ΟΥΠΡΑВЛЕНЪ* *ЕСТЬ* *В* *ЦѢCΚΑΡЪCΤΒИЕ* *ΚΟЖИЕ* *οὐδεις* *ἐπιβαλὼν* *τὴν* *χεῖρα* *αὐτοῦ* *ἐπ’ ἄροτρον* L9,62 Rad Dbm Jov Krp Krat Mkd, **ΒΖΖΛΟЖИТЪ** *РЖКЗИ* *CВΟΑ* *НА* *ΩΡΑΛΟ* Dbj, sim. **ΒΖΖΛΟЖИВЫИ** *РЖКЖ* *CВΟЖ* *НА* *ΡΑΛΟ* 211r20Les, *РЖКЫ* **ΒΖΖΛΟЖИВЪ** *НА* *ΡΑΛΟ* *βαλὼν* 12r26Les, **ΒΖΖΛΟЖИТЬ** *НА* *ΡΑΛΟ* *РЖКЫ* *ἐμβαλὼν* 238r9Les • v. etiam **ΟΡΑΛΟ**, **ΡΑΛΟ** ♦ **ΒΖΖΛΟЖИТИ** **ΡЖЦѢ** *НА* **ΟΥИ** *заѡвору, заклоѡи очу* *некому; закрыть глаза кому; to close somebody’s eyes; – ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς* *τινος: АЗЪ* *ΒΖΖВЕДЖ* *ТА* *ДО* *ΚΟΠЦΑ* *И* *ИΩCИФЪ* **ΒΖΖΛΟЖИТЬ** *РЖЦѢ* *НА* *ΩИИ* *ТВОИ* *ἐπιβαλεῖ* *τὰς* *χεῖρας* *ἐπὶ* *τοὺς* *ὀφθαλμούς* *σου* Gn46,4 Orb Grig

ВЗЗЛЮБЕННЕ v. ВЗЗЛЮБ(Л)ЕННЕ

ВЗЗЛЮБЕНЗ v. ВЗЗЛЮБ(Л)ЕНЗ

ВЗЗЛЮБЕНЬНЗ v. ВЗЗЛЮБ(Л)ЕНЗ

ВЗЗЛЮБИМЪ, -ЗИН adj.

Str trOrb

любен, възлюбен (liter.); *любимый, возлюбленный; loved, beloved*; — *ἀγαπητός, (ἀγαπητικῶς)*: тѣмже братиѣ моѣ **ВЗЗЛЮБИМАѢ** и любѣѣ радости мои вѣнецъ тако стоите ω г-осподи възлюблени ἀδελφοί μου ἀγαπητοί καὶ ἐπιπόθητοι Ph4,1 Str] възлюбенаѣ Ohr Slep, възлюбена Karp, възлюбленаѣ Verk; нокти строужеми и съсъкомы меуемъ на ѣды съвьѣписте са къ х-рнстоу **ВЗЗЛЮБИМИ** прѣхвални мж-у-кеници ἀγαπητικῶς πανεύφημοι μάρτυρες 129b5Orb] възлюбѣми 116r21Zag, възлюбѣми 97r4Šaf — ЕХН — Cf. ВЗЗЛЮБ(Л)ЕНЗ sub 1, ВЗЗЛЮБ(Л)ѢМЪ, ЛЮБИМЪ, ЛЮВЪ

S

НА

ВЗЗЛЮБИТИ, -БЛЖ, -БИТЪ pf.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Km

1. *зальуби, засака; полюбить, возлюбить* (liter.); *to love*; — *ἀγαπᾶν, φιλεῖν, στέργειν, ποθεῖν, ἐπιποθεῖν, προτιμᾶσθαι*: самъ бо ѿ-ѣць любить вы ꙗко вы мене **ВЗЗЛЮБИСТЕ** и вѣростае ꙗко ѿ вог-а изыдохъ ѡти ѹмеѣс ѣмѣ пефлѣхате J16,27 Rad(bis) Dbm Dbj Jov(bis) Krp(bis); аще кто любить мене слово мое съблюдаеть и ѡ-ѣць мой **ВЗЗЛЮБИТЬ** и ἀγαπήσει αὐτόν J14,23 Rad Dbm Krp125r11, **ВЗЗЛЮБИТЫ** и Dbj, **ВЗЗЛЮБИ** и Krp159r21] съблюдетъ и Jov; любите **ВЗЗЛЮБШАГО** взи г-оспода ποθεῖτε τὸν ποθήσαντα κύριον 12r10Šaf 38v11Zag 42b8Orb, **ВЗЗЛЮБШАГО** 5v4Bit 134a28Vtš; **ВЗЗЛЮБЛА** та г-осподи крѣпости моя ἀγαπήσω σε Ps17,2 Bon Pog, **ВЗЗЛЮБА** Dčn; брате **ВЗЗЛЮБИ** вог-а всеж доу-шеж твоеж ἐπιπόθησαι θεόν 84r8Les (cf. Mt22,37 Mc12,30 L10,27); ѡ-ѣць-ѣе вог-атство въкоупѣ же и славоу възненавидѣвши невѣснаго женѣха **ВЗЗЛЮБИЛА** ѣсы барваро всехвалнаа 72d5Vtš;

ѹти ѡ-ѣца и матеръ и **ВЗЗЛЮБИ** ближнѣго своего ꙗко и самъ са ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου Mt19,19 Rad Jov, **ВЗЗЛЮБИШИ** Krp Mkd; sim. **ВЗЗЛЮБИШИ** Mc12,31 Dbm Dbj Rad Krp(bis) Krat Mkd; sim. **ВЗЗЛЮБИШИ** Mt22,39 Dbm Dbj Jov Rad(bis) Krp Krat Mkd, да **ВЗЗЛЮБИШИ** Hlud; sim. **ВЗЗЛЮБИШИ** R13,9 Ohr Slep Str Karp Verk; sim. **ВЗЗЛЮБИШИ** G5,14 Slep, **ВЗЗЛЮБИТИ** Karp; sim. **ВЗЗЛЮБИШИ** Ja2,8 Karp; волеж **ВЗЗЛЮБИЛЪ** еси равы свои ꙗко мѣл-костивъ 239b16Orb 162v12Hlud; мжжи любите свои жены ꙗкоже и х-рнстоу съ **ВЗЗЛЮБИ** свои цр-ьковы и прѣдасть са самъ за на ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν E5,25 Karp; въ празникъ благъ възвеселит са истинж и миръ **ВЗЗЛЮБИТЕ** τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε Zch8,19 Lobk Orb] любите Grig; вѣрзнии не **ВЗЗЛЮБИШЖ** свѣта демонскааго (sic) нз ѿринжшж и ѣстерѣан ѣти τὴν βουλὴν τῶν δαιμόνων comPs105,13 Bon Pog; ꙗко истовъ вог-ъ истинж **ВЗЗЛЮБИШИ** ἀλήθειαν ἠγάπησας comPs50,8 Bon, **ВЗЗЛЮБИ** Pog; **ВЗЗЛЮБИЛЪ** еси злож пауе благостина ἠγάπησας κακίαν Ps51,5 Bon Pog Rdm Dčn; вывъ ѹвеникъ и выс-тъ прѣдатель въ ѡбыунѣ лобзани лестиж таж и **ВЗЗЛЮБИ** несмыслъно и вл-ад-ь-унж любовь ѿвергъ протимѣται ἀφρόνως 175b2Orb, **ВЗЗЛОУБИ** пауе несмыслъно 151v21Zag, **ВЗЗЛЮБЕНО** смзислно (sic) 106r13Hlud] избираеть безоумнемъ 126r8Šaf • *pass.* понеже бо ѿ рода ц-арскаа дв-ь-ь-д-ѡ-ва и д-ѣ-ваа и мѣл-костивено ѹедо и възпитана въз св-а-таа св-а-тыхъ сего ради произвѣра се сего ради **ВЗЗЛЮБИ** се ѿ възсѣхъ жень διὰ τοῦτο ἀγαπήθη ἀπὸ ὅλας τὰς γυναικῶν 9v24Krn — Cf. ЛЮБИТИ

2. *ѹосака, ѹожели; захотеть, пожелать; to desire, to wish*; — *ἐπιποθεῖν, ποθεῖν, ἐπιποθίαν ἔχειν, ἀσπάζεσθαι, ἀγαπᾶν, αἰρετίζειν*: ѹловѣкз ... **ВЗЗЛЮБИТЪ** пжти вожиж и ищѣтз их прнсно ἐπιποθεῖ τὰς ὁδοὺς τοῦ θεοῦ comPs118,15 Bon Pog; имы бл-а-г-ѡ-д-ѣ-тз ап-ѡ-с-т-ѡ-льства снж поврзгъ сребро **ВЗЗЛЮБИ** ἀργύριον ἐλεπόθησεν comPs48,13 Pog Bon; въздръжанне вси **ВЗЗЛЮБИМЪ** ѡма нашего 1v23Zag] възложимъ 4b7Orb; възхопѣте ѣбо ω мжжи прѣмждростъ и **ВЗЗЛЮБИТЕ** и накажите

σα ποθήσατε Sap6,11 Lobk Vtš; влюди δ<ο>ψησε μοα да не вѣззивиши са въ беззаконныхъ сѣтехъ нж **ВЗЗЛЮБИ** покаѣние ἀλλ' ἀσπάζου τὴν μετάνοιαν 117с30Orb 84v26Šaf] влюди 101v25Zag; да шмрьзнет⁷ ти лжкавѣство и **ВЗЗЛЮБИ** кротость **ВЗЗЛЮБИ** въздръжаніе γρῆνὴ ὑστεροῦ и беззмльвіемъ поог҃уан са ἀγάπα πρῶτητα, πόθησον ἐγκράτειαν 185v23.24Les; да не **ВЗЗЛЮБИ** тлѣнна и вѣременна нь нетлѣнна и вѣунаа μὴν ἀγαπῶμεν τὰ φθαρτὰ καὶ πρόσκαιρα 138v16Krn; — ѡко новорождени младенци сѣмзислзное и нескврзное млѣко **ВЗЗЛЮБИТЕ** да ѡ немъ възрастетѣ въ спкѣсение τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε 1P2,2 Slep ● *cum inf.* мнѣ же мѣста не бѣ въ странахъ сихъ **ВЗЗЛЮБИХЪ** прити к вамъ и видѣти вы ѿ многыхъ лѣтѣхъ ἐπιποθίαν δὲ ἔχω R15,23 Karp] възлюбение же имзи ἐπιποθίαν δὲ ἔχων Slep; г<ο>сподѣ христѣ приде сишна же избра въ томъ житіи и цаорзствовати **ВЗЛЮБИ** βασιλεύειν ἡρετίσατο 115v29Šaf 154b2Orb, **ВЗЗЛЮБИВЪ** 81v30Hlud] изволи 134r8Zag; аѳанасіе христѣстоѡвъ исповѣдникъ ... ѿ младыхъ покѣти въ мнишьскы шеразъ **ВЗЗЛЮБИ** ѡдѣяти са и ѡставль родъ и богатѣство 149r2Stan — Cf. въжделѣти, възискати sub 3, възлюблѣти, въсхотѣти, изволити, любити

KSM

НА

ВЗЗЛЮБ(Л)ΕΝΝΕ, -НН

Slep Karp Psalt comPsalt Šaf trOrb trHlud Vtš

1. **любовь; любовь; love; — ἀγάπησις, τὸ ἀγαπᾶν**; и положишж на ма зло въз добро и ненавистъ за **ВЗЗЛЮБЛЕНИЕ** мое μῖσος ἀντὶ τῆς ἀγαπήσεώς μου Ps108,5 Bon Pog, **ВЗЗЛЮБЕНИЕ** Rdm Dčn; жидове ... ѡко зли и злобзи плзни за **ВЗЗЛЮБЛЕНИЕ** ѡко благодѣтелѣ ненавидѣахж пауе ἀντὶ τοῦ ἀγαπᾶν comPs108,5 Bon Pog; в<ο>голюбное смѣрение в<ο>гогдоное трпѣние и къ искрѣнемъ добро **ВЗЗЛЮБЕНИЕ** стажимъ вси 131a21Orb 98v29Šaf] възлогвено[моу]+ 118v24Zag, добро възлюбеномоу 60r20Hlud; въ похвалж славѣ благодати его еаже благосѣдѣа намъ нж **ВЗЗЛЮБЕНИЕМЪ** E1,6 Karp] о възлюбенѣмъ

ἐν τῷ ἡγαπημένῳ Slep; громогласнимъ ты езикомъ и забѣщанѣ в<ο>жинѣ прѣмѣдросты скръвенное слово в<ο>ладо **ВЗЗЛЮБЛЕНІЕ** же зовешы 16d14Vtš; пауе же ѡскврншен ѡкоже азъ свое храми δ<ο>ψηсамъ же и тѣломъ **ВЗЗЛЮБЛЕНІЕ** исцѣленіемъ подаванѣтъ 205d14Vtš — Cf. люб(л)енне, любзи

2. **коѣнеж; сильное желание; desire; — ἐπιπόθησις, ἐπιποθία**: повѣдаж намъ ваше **ВЗЗЛЮБЕНИЕ** ваше плаканне ваше рзиданне по мзнѣ ѡко ми пауе възрадовати са τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν 2C7,7 Slep Karp; колико сѣдѣла въ васъ тыщанне не ѡвѣт ли не негодование ли не страх ли не **ВЗЗЛЮБЛЕНИЕ** ли не рвенне ли не мѣсть ли ἀλλὰ ἐπιπόθησιν 2C7,11 Karp, **ВЗЗЛЮБЕНИЕ** Slep; **ВЗЗЛЮБЕНИЕ** же имзи прити къ вамъ ѿ многъ лѣтѣхъ ἐπιποθίαν δὲ ἔχων R15,23 Slep] възлюбихъ ἐπιποθίαν δὲ ἔχω Karp — EXH — Cf. въжделѣние, желанне

KSM

НА

ВЗЗЛЮБ(Л)ΕΝΙΚЪ, -А

tropKarp Vtš

возлюбен (liter.), любимец, избранник; возлюбленный, избранник; beloved person, the loved one, the chosen one; — : паматѣхъ **ВЗЗЛЮБЕНИКА** христѣстоѡва иѡанка в<ο>гословца 127r5Karp; ѡ христѣе крѣви рызоу ѡблеуѣсе се венцемъ неповѣдимомъ оувезе се и **ВЗЗЛЮБЛЕНІКЪ** в<ο>жѣи нареуѣсе 226d5Vtš; и азъ оуслѣшае те скоро помощника и **ВЗЗЛЮБЛЕНІКА** г<ο>сподѣнѣа в<ο>селе се ѡ теѣхъ 226d18Vtš — EXH — Cf. възлюб(л)енъ sub 1, възлюбленьникъ

KSM

НА

ВЗЗЛЮБ(Л)ΕΝЪ, ВЗЗЛЮБ(Л)ΕΝЪНЪ, -ЪН adj.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

Forma -енънъ in Krat Orb Vtš Stan Les Krn

1. **любен, возлюбен (liter.); любимый, возлюбленный; loved, beloved; — ἀγαπητός, ἡγαπημένος, ἀγαπόμενος, φίλος, παμφίλτατος;**

се ѱε<τ>ъ сѣднѣ мон **ВЗЗЛЮБЛЕННИ** послουшаите εго ο υίός μου ο αγαπητός Mc9,7 Krat, **ВЗЗЛЮБЛЕННИ** Dbm Dbj, **ВЗЗЛЮБЕННИ** Mkd; sim. **ВЗЗЛЮБЛЕННИ** Dbm Mkd, **ВЗЗЛЮБЕНИ** Dbj Krp, **ВЗЗЛЮБЛЕННИ** L9,35 Krat; sim. **ВЗЗЛЮБЛЕННИ** 214d3Vtš; братиε бждѣте подобни бкогѡу ꙗко ужда **ВЗЗЛЮБЕНАА** ѡς τέκνα αγαπητά E5,1 Ohr, **ВЗЗЛЮБЕНА** Slep Karp(bis), **ВЗЗЛЮБЕНАЪ** Str, **ВЗЗЛЮБЛЕНА** Verk; братиε ѡблѣцѣте са ꙗко изъбранни бкогѡу сѣвати и **ВЗЗЛЮБЕННИ** ѡς ἐκλεκτοί του θεου ἄγιοι καί ἡγαπημένοι C3,12 Ohr Slep, **ВЗЗЛЮБЛЕННИ** Str Karp Verk; цѣлоуите и персидѣ **ВЗЗЛЮБЕНЖ** ꙗже много трοудн са ѡ гѡсподн Персίδα τὴν αγαπητὴν R16,12 Karp, **ВЗЗЛЮБЕНЖА** Slep; не ѡстави мнѡлости твоεа ѡ насъ аврама ради **ВЗЗЛЮБЕНАГО** ѡ тебе διὰ Ἀβραάμ τον ἡγαπημένον ὑπό σου Dn3,35 Grig Lobk Orb Hlud Bon Dčn, **ВЗЗЛЮБЛЕНААГО** Pog Rdm; сѣднѣ бо быхъ азъ послοушаниε ѡтѣцѡу и **ВЗЗЛЮБЕНЬ** си прѣдъ лицемъ матере моεа αγαπόμενος Pr4,3 LobkꞤ **ЛЮБИМЗ** Grig Orb; виноградъ былн есте хрнстѡу въ истынѣ хрнстѡвы **ВЗЗЛЮБЛЕННЫ** вино бо доухоуное истоуисте въсемоу мироу бкожнн апѡсѡтоли 113b15Orb, **ВЗЗЛЮБЛЕННИ** 72v24Šaf; бкогѡслове дѣвственнѣ **ВЗЗЛЮБЛЕННЕ** спѡсовъ мѡлитвами сы насъ спѡси мѡлим се ѡ врѣда всакого 18c6Vtš; имѣаше два сѣднѣ **ВЗЗЛЮБЛЕНА** пауε въсѣхъ насъ δύο τέκνα παμφίλτατα ὑπὲρ πάντας ἡμᾶς 270v4Les; анно **ВЗЗЛЮБЛЕННА** моа жено ... мѡли бкогѡ да те оуслышитъ да намъ дароуетъ уадо ἡγαπημένη μου γυναῖκα 173r12Krn; боголюбное смѣрениε бкогѡоугодное трпѣниε къ искрнемоу добро **ВЗЗЛЮБЕНОМОУ** стѣжнмъ вси 60r20Hlud, **ВЗЗЛЮБЕНАМОУЪ** 118v24ZagꞤ **ВЗЗЛЮБЕННИЕ** 98v29Šaf 131a21Orb — Cf. **ВЗЗЛЮБИМЗ**, **ВЗЗЛЮБ(Л)ЪЕМЗ**, **ЛЮБИМЗ**, **ЛЮБЗ** ● *adj.-subst.* **ВЗЗЛЮБЛЕНЗИН**, **ВЗЗЛЮБЛЕНЬНИ** **ὁ αγαπητός, ὁ ἡγαπημένος**; и ѡврѣже са **ВЗЗЛЮБЛЕНЗИ** ѡтзи оульстѣ и рширѣ ὁ ἡγαπημένος Dt32,15/Ct Bon Pog RdmꞤ **ВЗЗЛЮБЛЪШАГО** и Dčn ● обраќанье кон вернице: **ВЗЗЛЮБЕНЕ** не подобн са злоу нъ благоу αγαπητέ 3J1,11 Ohr Slep, **(...)ЮБЛЕНЕ** Verk; **ВЗЗЛЮБЛЕННИ** лювимъ дроуѓъ дроуѓа ꙗко любы ѡ бкогѡа есте αγαπητοί 1J4,7 Karp Slep;

ВЗЗЛЮБЛЕННИ не днбите са раждеженню быважѡмоу въ васъ αγαπητοί 1P4,12 Karp, **ВЗЗЛЮБЕННИ** Slep; тѣмѣже **ВЗЗЛЮБЕННИ** бѣганте ѡ идиолотрѣвнаго αγαπητοί μου 1C10,14 Slep; кто достоенъ ѱε<τ>ъ ѡ **ВЗЗЛЮБЛЕНЕ** оуמרѣти за оумершаго насъ ради αγαπητέ 13v6Les; не полагаи **ВЗЗЛЮБЕННЕ** дѣнъ за дѣнъ еже ѡбратити са къ гѡсподу φίλε 236r22Les — Cf. **ВЗЗЛЮБ(Л)ЕНИКЗ**, **ВЗЗЛЮБЛЕНЬНИКЗ**

2. *сакан, досѡоен за ѡубов; любимый, достойный любви; lovable, worthy of love; — προσφιλής*: ● *adj.-subst. n. pl.* елико соутъ истиньнаѣ и елико говѣннаѣ ... и елико **ВЗЗЛЮБЛЕНАМ** ... си помншлѣтите имѣже наоууисте се ὅσα ἐστὶν ... προσφιλή Ph4,8 VerkꞤ прѣлюбодѣнна (sic) Ohr, прѣлюблена Slep, любезно Karp65v22, любовна Karp103v18, om. Str — Cf. **ЛЮБЗВЪНЗ**, **ЛЮБЗНЗ**, **ПРѣЛЮБЛЕНЗ** ● посакуван: ты же нареуѣши са **ВЗЗЛЮБЕНИ** градъ и неѡставенъ Is62,12 Lobk141r3Ꞥ **ВЗЗЛЮБКАНЗ** градъ ἐπιζητούμενη πόλις Grig(bis) Orb Hlud(bis), изысканъ градъ Lobk145v17 — Cf. **ВЗЗЛЮБКАТИ** sub 1 (**ВЗЗЛЮБКАНЗ**), **ИЗЛЮБКАТИ** (**ИЗЛЮБКАНЗ**) **КМ(ВЗЗЛЮБИТИ) S** **НА**

ВЗЗЛЮБЛЕНЬНИКЗ, -а m.

Les Krn

возлюбен (liter.), ѡубимец, избранник; возлюбленный, избранник; beloved person, the loved one, the chosen one; — ἡγαπημένος: потъщитε са нѣднѣ **ВЗЗЛЮБЛЕННИЦИ** мон сѣ богатьствомъ бѣнннѣ въ градъ нѣ каушь и ѡууество 127r17Les; гѡлагѡла емоу прѣууѣстѣа **ВЗЗЛЮБЛЕННИУЕ** мон петре не скрѣвы ниутоже ἡγαπημένε μου Πέτρε 163v16Krn — EXH — Cf. **ВЗЗЛЮБ(Л)ЕНИКЗ**, **ВЗЗЛЮБ(Л)ЕНЗ** sub 1

Ø

НА

ВЗЗЛЮБ(Л)ЕНЬНЗ v. **ВЗЗЛЮБ(Л)ЕНЗ**

ВЗЗЛЮБ(Л)ЪЕМЗ adj.

Zag Šaf

любен, возлюбен (liter.); любимый, возлюбленный; loved, beloved; — (ἀγαπητικῶς):

ТѢЛО ВЪ СЛАВѢ ЕГО ПО ДѢВНІЕМЪ **ВЪЗМАГАТИ** емѸ и покорити емѸ въсѣуескаѢ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξει αὐτῷ τὰ πάντα Ph3,21 Str Ohr Slep Karp Verk • *cum inf.* НА БРАНИ НА НЕЖЕ ОУГЪЗВЕНЬ ЕСИ НА ТОНЖЕ **ВЪЗМАГАН** прихити побѣдѣ ἐν αὐτῷ δυνήθητι λαβεῖν τὸ νίκος 235r17Les — Cf. **ВЪЗМОЩИ** sub 2, **КРѢПИТИ**, **ОУКРѢПЛѢТИ** • *se осмелува, се дрзнува; осмеливаться, дерзать; to dare;* — *τολμάω* (Krn): мрзтвѣца зриши оумръша и ты дрззнуоуль еси и испоуцаеши гласѣ въ таковоє таниѣство прѣдѣвѣстонши и **ВЪЗМАГАЕШИ** безыина образа толмаѣс νὰ κάμηс ἄσχημα σχήματα 201v6Krn — Cf. **ВЪЗМОЩИ** sub 2, **ДРЪЗАТИ**

KSM

НА

ВЪЗМЕТАТИ v. **ВЪЗМѢТАТИ****ВЪЗМИТАТИ** v. **ВЪЗМѢТАТИ****ВЪЗМЛЗВИТИ**, -влж, -внтѣ pf.

Les

изрази незадовољсѣво, се ѡбунѣи ѡроѡиив; выразить недовольство, взбунтовать против кого-л., чего-л.; to express discontent, to revolt against; — *θορυβεῖν*: съпротивнѣи же оубо видѣвше съпротивнѣ имъ побѣдѣ **ВЪЗМЛЗВАТЬ** испроврѣши хоташе братоу помысль θορυβοῦσι скуβαλεῦσαι τὸν λογισμὸν τοῦ ἀδελφοῦ 219v6Les — ЕХН — Cf. **МЛЗВА** (МЛЗВЖ СЪТВОРИТИ), **МЛЗВИТИ**

М(ВЪЗМЛЗВИТИ СЯ)

НА

ВЪЗМОЖЕНИЕ, -ниа п.

Šaf Les

1. ѡмош, ѡѡшкреѣа; помощь, подкрепление; help, support; — : радость знаменна ѡржжне непобѣдимое црѣковнаа стѣна мжѸуѣнникомѣ похвала апкоѣстоѡломѣ красота архирешмѣ оутверждение **ВЪЗМОЖЕНИЕ** немощнымъ доуѣши поклонити сѣ сподоѣби ἐνδυναμώσας τὴν ἐξασθενοῦσάν μου ψυχὴν 56r1Šaf] **ВЪЗМАГАНІЕ** 91c7Orb — Cf. **ВЪЗМАГАНІЕ**, **ПОМАГАНІЕ**, **ПОМОЖЕНИЕ**, **ПОМОЩЬ**

2. засилување, зајакнување; усиление, укрепление; strengthening, reinforcement; — *τὸ ἰσχύσαι*: ѡпоуѣтѣмъ ѡ братѣе дроугѣ дроугѣ съ миромъ ѡпоуѣненіе плъно сѣще Ѹловѣколюбіа вкожѣа прѣжде **ВЪЗМОЖЕНІА** вражѣа прѣ тоу ἰσχύσαι τὸν πονηρὸν 234r19Les — Cf. **ОУКРѢПЛЕНИЕ**

ЕХН

Ø

НА

ВЪЗМОЖЬНО adv.-praed.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Ohr Slep Str Vran Karp comPsalt Zag Vtš Les Krn

ВЪЗМОЖЬНО (ЕСТЪ) возможно, можно е; возможно, можно есть; it is possible; — *δυνατόν ἔστι*: ѣгоже вогѣ въскрѣси и раздрѣши болѣзні смртныѣ ѣкоже не **ЕѢ ВЪЗМОЖНО** дрѣжати сѣ ѣемѸ ѡ неж оуѣ ѣн δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ A2,24 Vran Str Karp; акроѣомѣ гѣлагѡлетѣ сѣ егоже нѣстѣ никакоже ни хоуѣѣ сѣши ни вкожѣвскѣтѣ во хрѣстоѣѣ **ВЪЗМОЖНО** прикоснѣти сѣ оудѣ γὰρ τῆς θεότητος τοῦ Χριστοῦ δυνατόν θιγεῖν comPsl 13,8 Bon Pog; нзѣ вокоу Ѹѣст[и]оу сѣвѣна како **ВЪЗМОЖНО** ѣсть родити рыци ми пѣс ѣсти τεχθῆναι δυνατόν 112r6Zag] **МОЩНО** 93v18Šaf 125b34Orb, om. 53v28Hlud; сѣвѣтѣи ѡвѣща **НѢСѢТЬ** царѣ **ВЪЗМОЖНО** ѡврѣши сѣ азѣ хрѣстѣа истиннаго вкогѣа δὲν εἶναι βασιλεῦ δυνατόν νὰ ἀρνηθῶ ἐγὼ 218v10Krn; хрѣвскѣтѣолювѣци рѣшѣ побѣждѣ намѣ дроугѣ вкожѣи аще **ВЪЗМОЖНО** ѣсѣтѣ да слышавше болше потѣшим сѣ покаати сѣ 275r10Les; **НѢСѢТЬ** во **ВЪЗМОЖНО** мнѣ ѡврѣстѣи оуста своа 227c1Vtš; тѣцааше во сѣ аще **ВЪЗМОЖНО** ми **БИ ВЪЗЛО** въ нѣ дѣвнѣз въ ероуѣсалиѣмѣ εἰ δυνατόν εἶη αὐτῷ A20,16 Ohr] аще ви мощно емоу вѣило Slep, аще възмоши емѸ Str, аще мощно емоу ви было быти Karp, аще ви възмоши емоу Verk; ѣко аще **ВЪЗМОЖНО** оуѣса ваша нзврѣтѣвѣше оубо дали ми бисте ὅτι εἰ δυνατόν G4,15 Slep, аще **БИ ВЪЗМОЖЬНО** Karp; Ѹто немощно есѣтѣ **ВЪЗМОЖНО** же ѡ вкогѣа и сѣ τί ἀδύνατον εἶναι εἰς τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ 170v21Krn; и рѣѣте горѣ сѣи прѣбиди ѡ сѣдѣ тамо и прѣбидѣтѣ и нытоже **ВЪЗМОЖНО** (sic) **БЖДЕТЬ** вамѣ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν Mt17,20

γάρ ἐστιν ἐκφυγεῖν 214v18Les — Cf. ВЗЗМАГАТИ sub 1, МОЩИ

2. *зајакне, се засили, се здобие со сила, моќ; укрепити, усилити се, приобрести силу, моуц; to strengthen, to become strong, to acquire power, might; – δυναμοῦσθαι, δυνατεύειν, ἰσχύειν, ἐνδυναμοῦσθαι, δυνατοῦσθαι, ὑπερισχύειν*: се плема сьдновъ изъдраиѣкъ въ велие естъ и множькъ стъво **ВЗЗМОЖЕ** ПАУЕ НАСЪ ἰσχύει ὑπὲρ ἡμᾶς Ex1,9 Lobk|| ВЗЗМАГАЕТЪ Grig Hlud, ВЗЗМАГАЖЪ Orb; глаголь мжъчѣтелемъ понеже **ВЗЗМОЖЕ** седмицеж раждежена бысктъ печь древле в неи дѣтѣ ὑπερίσχυσεν 143v19Zag|| прѣвзможе 121r22Šaf 164a11Orb 94r1Hlud; и по ладвнѣмъ биѣна бывъши съвыше по семь въеръжена бысктъ въ темьницѣ аггѣльскѣмъ пищѣ приѣмьша лоуѣе **ВЗЗМОГОСТА** 306v4Stan; не ѡклонъ са невѣрованиемъ нж **ВЗЗМОЖЕ** вѣрож ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει R4,20 Kap; юнъ бо сзи тѣломъ дъавъдъз гиганта оумрзтви милостиж божиенъ **ВЗЗМОГЪ** и гонезъ ѡтъ силзи гигантовзи ἐλέει θεοῦ δυνατωθεῖς comPs143,2 Bon Pog; ѡко постомъ саѡнь (sic) **ВЗЗМОГШЕ** придѣте ѡко иного звѣри поперѣмъ людне ѡрѣвнаго вѣса δυναμωθέντες δεῦτε 33r26Šaf, **ВЗЗМОЖМЪ** 67b34Orb; мжъствовав же нѣкогда на поганьнѣ **ВЗЗМОГЪ** ѡ аггѣла поставлень бысктъ стратилатомъ ѡ цѣсарѣ рекше воководоѡ 72r20Stan; кромѣ бо помощи божиж не можетъ срдъце доволно быти себѣ ... ѡ сладости мѣлкъсрдїа еж принесеть емоу свож смѣренжж мждроскъ и ѡ силы еж **ВЗЗМОЖЕТЪ** и поеть и славить кога 144r3Les — Cf. ВЗЗМАГАТИ sub 2, ОУКРѢПИТИ • *cum inf. се осмели, смогне храброси, се дрзне; осмелити се, посметь, дерзнуть; to dare, to take courage; – τολμάω, ἀποτολμάω* (Krn): ѡкоже лзвъ хочетъ възлещи да поспитъ и кто **ВЗЗМОЖЕ** ВЗЗВѢДИТИ ЕГО τίς τολμᾷ νᾶ τὸν ἐξυπνήση 19v20Krn (cf. Gn49,9); азъ есмь некръщенина и желаю быти хрстїаница и никто не **ВЗЗМОЖЕТЪ** прїети ме ради грѣхы мое дѣν τολμᾷ νᾶ με ἀναδεχθῆ 247v2Krn; въ лицѣ подѡблше сѣ еи ѡкоже мжъ еи проуе не **ВЗЗМОЖЕ** изыскати

ЕГО КТО ЕСКЪ δὲν ἀπετόλμα νᾶ τὸν ἐξετάση 260v16Krn; аще мωси ѡнь боговидць и великий пророкъ не **ВЗЗМОЖЕ** видѣти се прѣдъкъ лицемъ твоимъ азъ же како да ѡсежъ сѣвѣтѣи твои врьхъ сз грѣшнѣма рѣкама мѣгас профѣтѣс еулаβεѣто νᾶ ἰδῆ 28v11Krn — Cf. ВЗЗМАГАТИ sub 2, ДРЪЗНѢТИ • **НА КОГО ὑβѣди, совлада (некоѡ); победити, одолеть (кого); to conquer, to overcome (sb); – δυνατεύειν, ἰσχύειν**: сикима сказаетъ са рамѣнство рама же вѣсз силзнизкъ раздѣли гѡсподъ сирѣвъ растеса да не **ВЗЗМЖТЪ** НА ѡЛОВѣка ѡсте мѣ δυνατεύειν κατὰ τοῦ ἀνθρώπου comPs59,8 Bon Pog; миханле прьвы аггѣломъ гавриле съ вѣми бесплътными вамъ са миль дѣж ѡгда хошж доушж ѡдати да не **ВЗЗМОЖЕТЪ** НА МА врагъ 199r22Dĉn; въ пжынѣ бо выпадши въ напастъ равно же въспрѣнжъ и подвизав са ниѣтоже оуспѣ невѡ нж въставѣ ѡвленно и **ВЗЗМОЖЕ** НА нь ἡ πολλῆ τῶν κυμάτων ἐπανάστασις ἴσχυσε κατ’ αὐτοῦ 196r22Les — Cf. ОДЕЛѢТИ, ПОВѢДИТИ, ОУДЕЛѢТИ

KSM

НА

ВЗЗМРЪЗОВАТИ, -зюж, -зюетъ

НА КОГО pf.

comBon

замрази; возненавидеть; to come to hate;
– **βδελύσσεσθαι**: **ВЗЗМРЪЗОВАШ** БО НА хрстѣа ѡко вѣсна сжша ἐβδελύξαντο γάρ τὸν Χριστόν comPs87,9 Bon|| **ВЗЗМРЪЗСТВОВАША** Pog – EHN — Cf. ВЗЗМРЪЗЪСТВОВАТИ, ВЗЗНЕНАВИДѢТИ

Ø

НА

ВЗЗМРЪЗЪСТВОВАТИ, -вож, -воетъ

НА КОГО pf.

comPog

замрази; возненавидеть; to come to hate;
– **βδελύσσεσθαι**: **ВЗЗМРЪЗСТВОВАША** БО НА хрстѣа ѡко вѣсна сжша ἐβδελύξαντο γάρ τὸν Χριστόν comPs87,9 Pog|| **ВЗЗМРЪЗОВАШ** Bon – EHN — Cf. ВЗЗМРЪЗОВАТИ, ВЗЗНЕНАВИДѢТИ

M

НА

ВЪЗМЪСЛИТИ

ВЪЗМЪСЛИТИ, -МЪСЛЖ, -МЪСЛИТЪ pf.

Bon comPsalt

ἰομисли, смисли, науми; задумать, замислить; to think of/up, to intend; – ἐννοεῖν, λογίζεσθαι: ТО КТО ЗЛАА *ВЪЗМЪСЛИШЖ* НА ХРИСТЪА НЪ ЖИДОВЕ *ἐνενόησαν* comPs69,3 Bon Pog; иже *ВЪЗМЪСЛИШЖ* НЕПРАВДАЖ ВЪ СРЪДЪЦИ СВОЕМЪ ВЪСЪ ДЪНЪЗ *ὠπλὺσααхж* БРАНИ *ἐλογίσαντο* Ps139,3 Bon П помыслиша Pog Rdm Dĉn; помъсленнемъ бо неправедно *ВЪЗМЪСЛИШЖ* ЖИДОВЕ НА ХРИСТЪА *ἐλογίσанто* comPs139,3 Bon Pog – ЕХН — Cf. ПОМЪСЛИТИ, СЪМЪСЛИТИ, ОУМЪСЛИТИ

SM

НА

ВЪЗМЪЗДНЕ, -НЪ n.

Ohr Slep Str Karp Verk comPsalt Bit Zag trHlud Viš Stan

οὐῖλαιῖα, ἰλαῖα, нагѣрада; отплата, оплата, вознаграждение; gerayment, wage, reward; – ἀντιμισθία, μισθαποδοσία, ἀμοιβή: ВСЪКО ПРЪСТЖПЛЕННЕ ПРАВЕДНО ПРИЖТИ *ВЪЗМЕЗДНЕ* *ἐνδικον μισθαποδοσίαν* Hb2,2 Ohr(bis) Slep(bis) Str(bis) Verk(bis) П мѣздж възданж Karp101v13, мѣздж Karp113r31; тожде же *ВЪЗМЕЗЪНЕ* ЯКО УАДОМЪ ГЛАГОЛА ОУПРОСТРАННСТЕ СА ВЪ *ἀντιμισθίαν* 2C6,13 Karp Slep; не ѿложите трѣпѣннѣа вашего еже имате велие *ВЪЗМЕЗДНЕ* *μεγάλην μισθαποδοσίαν* Hb10,35 Ohr Slep(bis) Str Karp Verk; по дни же томъ принесе кожъ шенѣа велика оуѣна врачеванию *ВЪЗМЕЗЪНЕ* и не въсхотѣ принати и 157r15Stan; прославатъ са вѣрнии *ВЪЗМЪЗДНИА* дѣлз приемзше тас *ἀμοιβὰς τῶν ἔργων* comPs107,2 Bon, *ВЪЗМЕЗДНЕ* Pog; пощеннѣа кьрнѣа концъ приближи са и вогъ явестьбно се приходить *ВЪЗМЕЗДНЕ* дѣломъ вздаати комѣжде 97v27Bit; тѣмже и дарованнѣе *ВЪЗМЪЗЪНЕ* приѣль ѣсы нсцѣляютѣи (sic) недоужннѣе и доуѣхи ѿгонити симешне прѣподкоуѣнѣиши 2c31Viš — Cf. ВЪЗДАНИЕ sub 1, ВЪЗДААННЕ sub 1, ДАРОВАНИЕ, МЪЗДА, МЪЗДОВЪЗДААННЕ

KSM

НА

ВЪЗМЪРЪТИ

ВЪЗМЪЩАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

Karp

СЕБЕ се одмаздува за себе; мститъ за себя; to avenge oneself; – ἐκδικεῖν ἑαυτόν: НЕ СЕБЕ *ВЪЗМЪЩАЩЕ* ВЪЗЛЮБЛЕНИ НЕ ДАДИТЕ МѢСТА ГНѢБОУ ПИСАНО БО ЕСТЬ МНѢ МЕСТЪ АЗЪ ВЪЗДАМЪ ГЛАГОЛУЕТЪ ГОСПОДЪ МЪ *ἐαυτοῦς ἐκδικοῦντες* R12,19 Karp П себе мѣщаше Slep – ЕХН — Cf. МЪЩАТИ

0

НА

ВЪЗМЪНѢТИ СА comPs89,5 Pog v.

ВЪМЪНѢТИ

ВЪЗМЪРТИ, -РЖ, -РИТЪ pf.

Stm Rad Krp Krat Mkd orDĉn Les

одмери, измери; отмерить, измерить; to measure off/out; – ἀντιμετρεῖν, μετρεῖν: ТОЖ БО МѢРОА ЕАЖЕ МѢРИТЕ *ВЪЗМЪРИТ СА* ВАМЪ *ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν* L6,38 Mkd Rad Krat, *ВЪЗМЪРАТ СА* ВАМЪ Krp П измѣритъ са вама Dbm; въ нѣже мѣрж мѣрите *ВЪЗМЪРИТЬ СА* ВАМЪ *μετρηθήσεται ὑμῖν* Mc4,24 Rad П намѣритъ са вама Dbm Dbj Krp Krat Mkd; sim. Mt7,2 Stm Krat, въ наже мѣрж *ВЪЗМЪРАТЕ* (sic) *ВЪЗМЪРАТ СА* ВАМЪ Krp П мѣрите мѣратъ вама Joy, мѣрите ѿмѣрит са вама Rad Mkd; sim. *ВЪЗМЪРИТ СА* ВАМЪ *ἀντιμετρηθήσεται* 12r4Les; въ наже мѣра мѣриши *ВЪЗМЪРИТЬ* ТИ СА 194r11Dĉn – ЕХН — Cf. ВЪЗМЪРЪТИ, ИЗМЪРИТИ, МѢРИТИ, НАМЪРИТИ, ОТЪМЪРИТИ

KSM

НА

ВЪЗМЪРЪТИ, -РЪЖ, -РЪЕТЪ ѣмоу ipf.

comBon

одмерува, измерува; отмеривать, измерять; to measure off/out; – (ἀντίσταθμος): *ВЪЗМЪРЪЖ* БО ГРѢХОМЪ МОИМЪ И НАКАЗАННЕ ОУМЪСЛИ *ἀντίσταθμον γὰρ τῶν ἀμαρτιῶν μου καὶ τὴν παιδείαν ἐπενόησα* comMan10 Bon – ЕХН — Cf. ВЪЗМЪРИТИ, МѢРИТИ

M

НА

κοραβνικι ἵακο τ'ἔχ'» ради **ВЗЗМОУТИ** се море ἠγριώθη 22r6Stan; сзмѡшеніе веліе въ морѣ и толико **ВЗЗМЪТИ** се морѣ ἵако хотѣше погрѣзѣти се въс'» корабъ сз корабники ἐταράχθη 268v13Krn — Cf. ВЗЗВЛЗНИТИ СЛ, ВЗСКЗИПѢТИ sub 1 • *се зайеѣрави, се заклаѣи; зашататься; to sway; — тарάσσειν: ВЗЗМЖТИШЖ* и въсколѣваш с'» ἵако пианин ἐταράχθησαν 245r4Les (cf. Ps106,27) — Cf. ВЗЗМАСТИ СЛ sub 1, ВЗСКОЛѢВАТИ

2. **ВЗЗМЖТИТИ КОГО, УЪТО збуни, смеѣе; смутить; to confuse; — тарάσσειν, θολοῦν:** понеже збо слышахомъ ἵако етери ω нас'» ишедше **ВЗЗМЪТИШЖ** вы словесы развращаше д'оу'шж вашж глаголаше ωбрѣзати с'» ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις A15,24 Vran; възглагола съ въздыханіемъ ω настажнимъ мироу конуани и ω змїи бестоуднѣмъ и лжквѣмъ хоташимъ **ВЗЗМЖТИТИ** въса поднеб'єснжж и въложити страхъ и прѣнемаганіе и люто неб'єрїе въ срд'»цехъ Ѹловѣкомъ сътворити тоῦ μέλλοντος тарάσσειν πᾶσαν τὴν ὑπὸ οὐρανόν 286r16Les; съпротивнїи же оубо видѣвше съпротивнж имъ повѣдж възмлввати испроверѣши хоташе братоу помысль да **ВЗЗМЖТАТЬ** оумъ емоу всѣми помыслы ἵνα θολώσαντες τὴν διάνοιαν ὑφ' ἐτέρων λογισμῶν 219v7Les • *вознемири, расѣревожи; взволновать, встревожить; to trouble, to disturb; — ἐκταράσσειν:* зстрашениа твоа **ВЗЗМЖТИШЖ** ма ѣξετάραξαν με Ps87,17 Bon Pog Dĉn] сматошж ма Rdm; sim. **ВЗЗМЖ..** 47r15Grig, **ВЗМЖТИШЖ** 105a22Orb 30r18Hlud] смжтишж 75r18Lobk — Cf. СЗМЖТИТИ (СА)

ВЗЗМЖТИТИ СЛ *се раздвижи, се ѡбуну; приѣти в движение, взбунтовать; to be moved, to revolt; — συχύννεσθαι, κινεῖσθαι:* искжшимъ же ѣго оубити изыде же вѣсть къ тисащ'єнникуу коннскомоу ἵако **ВЗЗМЖТИ** с'» весь ѣркоу'с'»алимъ ὅτι ὄλη συχύννεται Ἱερουσαλὴμ A21,31 Karp Str Verk; **ВЗЗМЖТИ** же с'» весь народъ и выс'»тъ стеченне людемъ ἐκινήθη A21,30 Str] подвиже с'» Karp, възмете се Verk — Cf. ВЗЗМАСТИ СЛ

sub 2, ПОДВНСАТИ (СА) • *се вознемири, се расѣревожи, се смеѣе; взволноваться, встревожиться, приѣти в смятение; to be troubled, to be disturbed, to be confused; — тарάσσειν (ἑαυτόν), тарάσσεσθαι; ἐμβριμάομαι* (Krn): ἴсү'с'» же ἵако видѣ ж плаушпоу с'» ... запрѣти ἴсү'с'» д'оу'с'»оу **ВЗЗМЖТИ** с'» сам'» ἐτάραξεν ἑαυτόν J11,33 Krat Dbj Jov Rad Krp] сьмжти с'» Dbm; н'»нѣ д'оу'с'»а моа **ВЗЗМЖТИ** с'» νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται J12,27 Rad Dbj Jov Krp(ter) Krat] сьмжти с'» Dbm; и се рекъ ксоу'с'» **ВЗЗМАТИ** с'» д'оу'с'»оу ἐταράχθη τῷ πνεύματι J13,21 Krat Dbj] сьмжти с'» Dbm; **ВЗЗМЪТИ** се д'оу'с'»омъ ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι 63v9Krn; **ВЗЗМЖТАТЬ** с'» жзѣици и оубожть с'» тарахθήσονται Ps64,9 Bon Rdm] **ВЗЗМАТЖТ** с'» Pog, сматошж с'» Dĉn; и ѡвѣ бждет'» има твоє сжпостатомъ твоимъ ω лица твоего жзѣицы **ВЗЗМЖТАТ** с'» тарахθήσονται Is64,1 Lobk Orb Vtš] **ВЗЗМАТЖТЗ** с'» Grig, сматжт с'» Hlud — Cf. ВЗЗМАСТИ СЛ sub 2, СЗМАСТИ (СА), СЗМЖТИТИ (СА) • *ptc.-adj. ВЗЗМЖЩЕНЗ* *вознемирен, расѣревожен; взволнованный, встревоженный; troubled, disturbed; — ἐμβριμώμενος* (Krn): ксоу'с'» паки **ВЗЗМЖЩЕН** въ сѣбѣ прїнде на гробѣ ἐμβριμώμενος ἐν αὐτῷ 64v4Krn

ЕХН — Cf. ВЗЗМЖПАТИ, МАСТИ (СА)

KSM

НА

ВЗЗМЖПАТИ, ВЗЗМЖПАТИ СЛ,

-АЖ (СА), -АЕТЗ (СА) ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Ohr Slep Str Karp Verk comPsalt Lobk parOrb Bit Šaf trHlud Les

1. **ВЗЗМЖПАТИ УЪТО ѡромува, раздвижува (за вода), бранува (за море); перемешивать, приводить в движение (о воде), волновать (о море); to trouble (of water), to stir up (of water of the sea); — тарάσσειν, διαταράττειν:** анг'»ль бо г'»оспод'»нь на въса лѣта миаше се въ коу'пѣли и **ВЗЗМЖПАШЕ** водж ἐταράσσετο τὸ ὕδωρ J5,4 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat; sim. анг'»ль бо г'»оспод'»нь съхождаше на всѣ лѣта над'» на и **ВЗЗМЖПАШЕ** ж

ицѣлениа подаваж прїходашимь с вѣрож
 διετάραττεν αὐτήν 140v25Šaf 145v34Hlud] смжпаше
 180r16Zag 221a18Orb; ꙗко кона вы хрїстѣ
 спкасѣ въ мирное море въвель естъ **взмжпаше**
 его прѣгоркынж воды сладькыж твораще
 23r18Bit • **ВЗЗМЖПАТИ СА се ѱромышува, се**
раздвижува (за вода), се бранува (за море);
перемешиваться, приходить в движение (о
воде), волноваться (о море); to be stirred, to be
troubled (of water), to become turbulent (of sea);
– тарάσσειν, ἐξεγείρεσθαι, μαιμάσσειν:
 Γ<οσποδ>и ὕλοѣка не имамъ да егда
взмжпает са вода да въврѣжетъ ма въ
 кѣпѣль ѿтан тαραχθῆ τὸ ὕδωρ J5,7 Krat]
 възъмжити са Dbm Dbj Jov Rad Krp; море
взмжпает са и землѣ нсѣшетъ θάλασσα
 тарάσσειται 287r13Les; ꙗко море въсхождаше и
взмжпаше са пауе на на ἐξηγείρετο μάλλον
 ἐπ' αὐτούς Jon1,13 Orb] възздвижаше са Grig
 Hlud, въздвижаж са Lobk; заградыхъ же море
 враты югда **взмжпаше са** нс ὕρѣва матере
 своа нсхода ѿте ἐμαίμασεν Job38,8 Lobk]
 раждаѣше са Grig, раждаше са Orb Hlud — Cf.
 влзнити са, влзновати са, въздвижати sub 1
 ♦ **ВЗЗМЖПАЕМЪ, ВЗЗМЖПААН СА ОТЪ**
вѣтра ἀνεμιζόμενος: да проситъ же вѣроа
 ннѣзсо же сѣмна са сѣмнан бо са подобенъ
 естъ влзненню морскомоу ѿ **вѣтра възмжпаше**
 и развѣваща са κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζόμενον
 Ja1,6 Slep, **взмжпаше** са Karp

2. **ВЗЗМЖПАТИ КОГО, УЪТО раздвижува,**
ѱобунува; приводить в движение, поднимать
на бунт; to move, to stir up; – ἀνασειείν:
 алкажъ бо жидове ѿ оутра до вeyerа и на
 ѣдъ себе не зпразнаше назиражше смрти
 спкасѣвъѣ и в ноши бесѣзъ градѣзъ проришше и
взмжпаше вса на хрїста ἀνασειόντες πάντας
 κατὰ τοῦ Χριστοῦ comPs58,15 Bon Pog • **збунува;**
смущать; to confuse; – тарάσειν, ἐκ-
тарάσσειν: потом же бес ѣнсла възнесет са
 срдѣще емоу и потомъ извлюеть змїи свож
 горестъ прѣдлагаж ѿ атробы ѣдъ смртным и
взмжпаетъ въселеннж и подѣвижаж конѣца
 wskрьблѣж всѣѣуска wskрьнѣеть и многы

Δ<οϋ>σα тарάσων τὴν οἰκουμένην 291v22Les; снѣ
 ὕλο<в>ѣка **взмжпаета** градѣзъ нашъ
 нюдѣанина сжшта ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν
 πόλιν A16,20 Ohr Str Karp Verk] сзмжпаета
 Slep; не трѣпаше вѣси завистиж разлнчнж
взмжпаше оумь ὕλοѣѣкоу хоташе
 измѣненїе мжтное расѣрзпати емоу да
 ѡбращет са тѣ повнненъ и прѣльстатъ его
 ἐκταράσσουσι τὴν διάνοιαν τοῦ ἀνθρώπου 14r21Les
 • **вознемирува, расѣревожува; волновать,**
тревожить; to trouble, to disturb; – о тебѣ
 провзгласова вогороднѣце прѣѣѣста
 семешн провзвѣста ѡржжне крстное срдѣце
 твое **взмжпаше** егда ѡво ви(днть) 57r28Bit

ЕХН — Cf. възмжити, масти (са),
 сзмжпати (са)

KSM

НА

ВЗЗМЖЩЕНИЕ, -ниа п.

Evang Psalt comBon Grig Lobk parOrb parHlud

ѱромышување, раздвижување (за вода),
бранување (за море); перемешивание,
движение (о воде), волнение (о море);
troubling, moving (of water), surge (of water of
the sea); – тαραχή, κίνησις, σάλλος: в тѣхъ
 слежаше множѣзъѣво болѣшнхъ ... ὕѣши
взмжпаше воды τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν J5,3 Jov
 Krat, **взмжпаше** водѣ Dbj] въздвиженїа
 водѣ Dbm Rad, движение водѣ Krp; и иже
 прѣвѣ влажаше по **взмжпаше** воды здравъ
 бываше метὰ τὴν тараχὴν τοῦ ὕδατος J5,4 Rad Dbm
 Dbj Krp Krat, по **взмжпаше** воды Jov; тѣ
 владешн дрзжаѡж морзскож **взмжпаше** же
 влзнъ его тѣ оѣкротиши τὸν δὲ σάλλον τῶν κυμάτων
 αὐτῆς Ps88,10 Bon Pog Rdm, **взмжпаше** Dēn; на
 земли тжга азикомъ и ѿ неѣаанїа шоума
 морьскааго и **взмжпаше** ἤχους θαλάσσης καὶ
 σάλου L21,25 Mkd Dbm Dbj Jov Rad Krp] om. Krat;
 и ста море ѿ **взмжпаше** ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς
 Jon1,15 Lobk Grig Orb Hlud; коравнннн въз морн
взмжпаше (sic) сжше ἐν σάλῳ ὄντες
 comPs106,27 Bon] въз смжпаше Pog – ЕХН — Cf.
 въздвижение sub 2, движение, сзмжпаше

KSM

НА

ВЗЗНАКЪ¹ adj.

Les

ПРИМАТИ ВЗЗНАКАМА РЖКАМА *прима со раширени раце; принимать разведенными руками; to accept with open arms; – : ш вѣсѣкомь дѣлѣ блѣзѣ радѣуѣет са вогѣ ... и вѣзнякама ржкама вѣхѣ* *примлетъ и призываетъ глаголѣ прѣндѣте къ мнѣ вси троудажши са и вѣрѣменени азъ оупокож вы* 312r25Les, sim. 284r20Les – EXH

M

HA

ВЗЗНАКЪ² adv.

Stan

НАЙЛЕКИ, НИЧКУМ; НАВНИЧЬ; ON ONE'S BACK; – : терапонѣтъ хрѣстоѣвѣ мѣхѣуѣнѣжѣ ... приведень выскѣтъ прострѣтъ и привазанъ къ ѣтыремъ колцемъ вѣзѣкъ на земи 232r14Stan – EXH

KSM

HA

ВЗЗНАШАТИ СА, -АЖ СА, -АЕТЪ СА ipf.

Krn

1. се возгордува, сѣанува вообразен, надмен, се ѣрави важен; гордиться, становиться высокомерным, надменным, важничать; to grow proud, to become conceited, arrogant; – ѣперѣфанеѣомаи, кеводоѣѣо: занѣ аще творите мѣлѣостини ѣловѣжкомѣ тысоѣщѣ и рѣпѣете и **ВЗЗНАШАЕТЕ** се волѣши ескѣтъ шнѣ иже подаваеѣтъ единоѣ мѣдницѣ съ блѣгодаренѣемъ кеводоѣѣ 178v20Krn; и имѣ дѣнѣшныи книжници и оѣчителѣ срамляемѣ се да реѣемъ ѣко не знаемъ нѣ **ВЗЗНАШАЕМЪ** са ѣкоже оѣчителѣ и словесни ѣперѣфанеѣомаеѣ 76r7Krn; да не **ВЗЗНАШАЕМЪ** се шдежды и оѣкрашенѣа и пошенѣа ѣко сѣмрѣтъ ни шждаеѣтъ мѣ ѣперѣфанеѣомаеѣ еѣс роѣха 110r14Krn — Cf. ВЗЗВѣШАТИ sub 2, ВЗЗНОСИТИ sub 2

2. се ѣрави некаков, се ѣреѣрава во некоѣо; прѣтворяѣтъ, прѣкидываѣтъ кем; to feign, to pretend (to be sb); – каѣоѣомаи: ѣкѣдѣоѣ ти прѣндоше сѣе хѣтрости геѣорѣе

рѣи намѣ мѣолю ти се азъ вѣлагаю вѣ оѣмѣ мон ѣко ради да покажешъ вѣзшѣвленѣе твое сеѣо ради **ВЗЗНАШАЕШИ** се и глаголѣши ѣко еси хрѣстѣанинѣ диѣ тоѣо каѣоѣомаи 184r4Krn

EXH

SM

HA

ВЗЗНЕГОДИТИ, -ГОДЖ, -ГОДИТЪ

на кого pf.

Lobk parHlud

се разбесни, се разѣневи; вознегодовать, рассердиться; to rage, to get angry; – ѣганактеѣи: **ВЗЗНЕГОДИТЪ** же на на вода морѣскама рѣки же потопатъ напрасно ѣганактеѣи кат' аѣтѣн ѣдор ѣалѣсшѣ Sap5,22 Lobk, вѣзѣнегоди Hlud173v23] оѣстрмит са Hlud187v25, вѣзѣнегодоеѣтъ Vtš – EXH — Cf. ВЗЗНЕГОДОВАТИ sub 1, НЕГОДОВАТИ

Ø

HA

ВЗЗНЕГОДОВАТИ, -ДОУЖ, -ДОУЕТЪ pf.

parVtš

1. НА КОГО се разбесни, се разѣневи; вознегодовать, рассердиться; to rage, to get angry; – ѣганактеѣи: **ВЗЗНЕГОДОУЕТЪ** же да не (sic, pro на на) вѣоѣда морѣска рѣки же потопетѣ нагло ѣганактеѣи кат' аѣтѣн ѣдор ѣалѣсшѣ Sap5,22 Vtš] вѣзѣнегодитъ Lobk, вѣзѣнегоди Hlud173v23, оѣстрмит са Hlud187v25 — Cf. ВЗЗНЕГОДИТИ

2. ѣесо ѣрезре, ѣренебреѣне; опротиветь, возгнушаться; to disdain, to abhor; – прѣсохѣѣѣи: и соѣдѣ монѣхѣ **ВЗЗНЕГОДОУЕТЪ** дѣоѣша ваша ѣкоже вамѣ не творити вѣсѣхѣ запѣвѣдѣи монѣхѣ прѣсохѣѣи ѣ ѣсихѣ ѣмѣн Lv26,15 Vtš] и грѣхомѣ вашимѣ прѣближи са дѣоѣша ваша Lobk

EXH — Cf. НЕГОДОВАТИ

M

HA

ВЗЗНЕАВНДЪННЕ, -НИА n.

Grig Lobk parOrb

омраза; ненависть; hatred; – мѣсоѣ: **ВЗЗНЕАВНДЪННЕ** вѣзѣвнѣетѣ побѣдѣ вѣса же

ВЗЗЕНАВИДѢНИЕ

НЕ СТЪЗМЪ ГЛАГОЛАЩА ПОКРЪИЕТЪ ЛЮБИ ΜΙΣΟΣ
Pr10,12 Grig Lobk Orb – EXH — Cf. **НЕНАВИДѢНИЕ**,
НЕНАВИСТЬ

SM

BK

ВЗЗЕНАВИДѢТИ, -ВИЖАЖ, -ВИДИТЪ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp
Verk Psalt comPsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn .

замрази, ѱрезре; возненавидеть; to hate, to despise; – μισεῖν, βδελύσσεσθαι, καταφρονεῖν, ἐρίζειν: аще кзто грѣдетъ ко мнѣ и не **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** оубо тѣца своего и матере и жены и чадъ и братиѣ и сестры еше же и доуша своеа не можетъ мои оученикъ быти оу мисеѣ L14,26 Dbm Rad Krp(bis) Krat Mkd, **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** (sic) Dbj; поутю доуше мене некеснаго испльнена свѣта и живота **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** еси жениха бесмртнаго и чнстаго мисеѣс 3r26Les; егда бо безаконнобаахъ **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** ихъ вогъ и смѣришъ са до ада ἐβδελύξατο comPs105,43 Bon Pog; ѱкоже иже оуподобы господъ слово бысрѣ или царю или ѱкоже глаголетъ [ра]ботати любо единого **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** и дрѣгаго вазълюбити любо единого дрѣжитъ са а ѱ дрѣземь нерадитъ мисеѣс 77r1Krn; вазълюбн правѣдъ и **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** неправѣдъ ἐμίσησας Hb1,9 Ohr(bis) Str Karp Verk; и **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** оубо лѣность и ненависть и вѣкын злын нравъ господъ ради мисеѣс 15r15Les; житенскъжъ славъ свѣте **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**въ крстнѣжъ же мжкжъ с радостнѣжъ въсприжъ 4v10Bit, **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**вѣсте 42a16Orb; да земнѣжъ пищъ житенскъжъ **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**мъ некеснажъ полючимъ жизньъ катафронѣшомъ 19v16Šaf] вставимъ 44v13Zag; прѣво влѣдла жена везапъ ѱви са **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**вѣши горкаго грѣха и сладости тѣлеснѣжъ мисеѣс 93v31Hlud 143v12Zag 121r16Šaf 163d34Orb • *pass.* зане **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** вставенъ и **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**въ и не бѣ помагати ти и положъ та радостъ вѣчнѣжъ веселѣе въ родъ и родомъ μεμισμένην Is60,15 Grig Lobk Orb Vtš, зане **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** вставенне **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**о Hlud;

ВЗЗЕНПЫЩЕВАТИ

ВЗЗЕНАВИДѢТИ *вѣстѣ* ѱ вогъа иже съваждаеть брата съ братомъ мисеѣται 179v8Les; **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** *вѣстѣ* ѱ люденъ своихъ ἐμισήθη 123v24Stan • *ptc.-adj.* мръска же и **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**вѣна красота женъскаа оубѣнетъ μεμίσηται 293v12Les • *ptc.-subst.* ѱко **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**вѣни въ внатрѣнажъ тѣмъжъ поидѣтъ ѱко нерадившеи жили сѣтъ 276v20Les • *омаловажи; умалить значение; to belittle; – ἐρίζειν*: ты оубо ѱко мждрь сын не **ВЗЗЕНАВИДѢТИ** славѣншъ братнѣ ни ревнѣншъ въ вѣстраши вожѣи живѣншхъ ἐρίζε 15r25Les; пакы аше **ВЗЗЕНАВИДѢТИ**вѣ брата тѣи еда како стрѣстѣ его вѣышла вѣстѣ еже ты не вѣси сего ради немощъ приносить сего пауе подѣбаеть помѣловати и мѣолити са за нь ἐρίζε 15v3Les — Cf. **ВЗЗМРЪЗОВАТИ**, **ВЗЗМРЪЗЪСТВОВАТИ**, **НЕВРѢЩИ**, **НЕНАВИДѢТИ**, **ПРѢЗЪРѢТИ**

KSM

BK

ВЗЗЕНПЫЩЕВАТИ, -ЩОУЖ, -ЩОУЕТЪ pf.

Ohr Slep Karp Verk Psalt

ѱомисли (несѣио за некоѣо), смеѣа (несѣио за некоѣо); подумать (о ком-л.), честь (кого-л. чем-л.); to think (sth about sb); – ὑπολαμβάνειν τι, εἰς τινὰ λογίζεσθαι, ἡγεῖσθαι: • **НА КОГО**: аше бо вѣсхошъ похвалити са не бѣдъ немждръ истинѣ бо рекъ стѣждъ же са еда како на ма **ВЗЗЕНПЫЩЕВАТИ** пауе еже видѣти ма ли слѣшати что ѱ мене мѣ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται 2C12,6 Ohr Slep Verk] непщуетъ на ма Str, помислити ѱ мнѣ Karp • **ЧТО**: больше вогатѣство **ВЗЗЕНПЫЩЕВАТИ**вѣ египетъско скровище поношенне хрѣсотово възираше бо на възъмездне ἡγησάμενος Hb11,26 Karp84v23] непщуетъ Ohr Str Karp100v28 Verk; **ВЗЗЕНПЫЩЕВАТИ**вѣ безаконне ѱко бѣдъ тебѣ подобенъ ὑπέλαβες ἀνομίαν Ps49,21 Bon, **ВЗЗЕНПЫЩЕВАТИ**вѣ Pog Rdm Dčn – EXH — Cf. **МЪСЛИТИ**, **НЕПЫЩЕВАТИ**, **ПОМЪСЛИТИ**, **СЪМЪСЛИТИ**, **ОУМЪСЛИТИ**

KSM

BK

ВЗЗНЕСЕНИЕ, -НІА п.

titDbm titJov titMkd kalOhr kalStr kalKarp comPsalt
liturgRdm kalGrig kalLobk Triod Vtš Stan Krm

1. *вознесување (на небо); вознесение (на небо); ascension; — ὑψωσις, ἀνάληψις*: ГКОСПОДН *ВЗЗНЕСЕНИУ* ТИ ВДИВИШЖ СА ХЕРОУВНИИ 'Αναλήψει 240b25Orb 159v7Hlud; ПО ПЕТИ НА ДЕСКЕЪТЪ ЛѢТКЪ ХРИСТОУВА *ВЗЗНѢНІА* ПИСА ЕΥΚΑΓΓΕΛІЕ ЕГО ΙΩΑΝΝΗ ЖЕ ΕΥΚΑΓΓΕΛΙΣΤЬ ТΗΣ Χριστοῦ 'Αναλήψεως 68r2Krn; СЕИ БЛАЖЕНЫИ ΙΩΑΝΚЪ ЕΥΚΑΓΓΕΛΙΣΤЬ ПО *ВЗЗНЕСЕНИ* И ПО ОУСПЕНИ БОГОРОДИЦЕ ПРИДЕ ВЪ КЕФЕСЬ ΜΕΤΑ τὴν ἀνάληψιν τοῦ κυρίου 24v26Stan ● *fig.* ИСПОВѢДАНИЕМЪ ВЗСТАНИ СМѢРЕННЕ СЕБѢ ПЛОДАШИ НЕСКЖДНОЖ КРЬМОЖ *ВЗЗНЕСЕННЕ* ѿ БОГА ИМЖЩААГО ВЕЛИЖ МКНЛОСТЬ διὰ μετριοπαθείας ὑψωσιν παρὰ Χριστοῦ 52r13Šaf 88a20Orb 13v23Hlud, *ВЗНЕСЕНН(А)* 55v7Bit, *ВЗЗНѢНН* 72v10Zag — Cf. ВЗЗНТІЕ, ВЗСХОЖДЕНИЕ, ВЗШЬСТВЕНЕ ● ЦРКОВЕН ПРАЗНИК, ЧЕТИРИЕСЕТТИОТ ДЕН ПО ВЕЛИГДЕН: *Вознесение Хрисѣово — Сѣасовден; Вознесение господне; the Ascension of Our Lord Jesus Christ*; — 'Ανάληψις: В УЕТВРЬТЪЖКЪ ·Ѡ· НЕДКѢЛА НА *ВЗЗНЕСЕННЕ* ГКОСПОДНЕ ТΗ ΠΕΜΠΤΗ ΤΗΣ 'Αναλήψεως 17r17Jov, sim. *ВЗЗНЕСЕННЕ* ГКОСПОДНЕ 15a14Ohr, sim. *ВЗЗНЕСЕННЕ* ГКОСПОДНЕ 7v20Slep-Plov, sim. 159r29Hlud, sim. *ВЗЗНѢННЕ* ГКОСПОДА КНКОУХРИСТА 24r21Str] НА ВЗШЕСТВЕНІЕ ГКОСПОДА БОГА 18b11Rad; ПРИУКАСТНО ХВАЛИ ЕРОУСКАЛНМЕ ПОИ ЕГО ДО *ВЗЗНЕСЕННА* ГКОСПОДНѢ 216b27Orb ◆ *ВЗЗНЕСЕНИЕ КРЪСТА* ЦРКОВЕН ПРАЗНИК, 14.Sept.: *Воздвижение на свейиоѣ крѣсѣ; Воздвижение (честного) крѣста; the Exaltation of the Holy Cross*; — ὑψωσις τοῦ (τιμίου) σταυροῦ: НА *ВЗНѢННЕ* КРѢТА МѢСКАЦА СЕХТАВРА ·ΔΙ· ΕΙΣ τὴν ὑψωσιν τοῦ τιμίου σταυροῦ 125v37Hlud] НА ВЗЗВНГЪ КРЪСТА 121r8Lobk — Cf. ВЗЗДВИГЪ, ВЗЗДВИЖЕННЕ sub 4

2. *возгордеаносѣ; высокомерие; arrogance*; — ἔλαρσις: ФАРИСЕИ ѡСЖДИ СА *ВЗЗНЕСЕННЕМЪ* бс3Orb; ТЕБЕ РАДИ УВѢДѢШИ ДКУШЕ МОА СМѢРЕННА ИЖЕ ѿ *ВЗЗНЕСЕННА* СМѢРЕННЕ А ѿ

СМѢРЕННА ВЗЗНОШЕННЕ ΕΞ ἐπάρσεως 96a2Orb] ѿ ВЗЗНОШЕНИѢ 78r14Zag 64v24Bit 60r5Šaf — Cf. ВЗЗВЗШЕННЕ, ВЗЗНОШЕННЕ sub 3, ΓΡΖΔΖΙΝИ KSM BK

ВЗЗНЕСЕНЪ, ВЗЗНЕСЕНЬЗ, -ЗИИ adj.-ptc.

Vran Karp comPog Triod Vtš

Forma: -ЕНЬЗ in Vtš 5x

1. *вознесен, воздиѣнаѣ (нагоре); вознесенный, поднятый (вверх); elevated*; — ἀναληφθείς, ἀνιπτάμενος, ὑψωθείς: ДЕСНИЦЕА БОЖНЕА *ВЗЗНЕСЕНЬ* И ѡБѢЩАННЕ СКАТАГО ДКУХА ὑψωθείς A2,33 Karp, *ВЗЗНѢНЬ* ВЫСТЬ Vran] ВЗЗНЕСЕ СА Str; НА РАМОУ ХЕРВБИМЪ *ВЗЗНЕСЕНОУ* ХРИСТОУ СЪ СЛОВОЖ СѢДАЩОМОУ ВЪ СЛАВѢ ѡТЪУИ ПѢСНЬ ПОВѢДНЖ ПОЖЦЕ] ἀναληφθέντι 235c10Orb] ВЗЗНЕСЬШОУ СА 160v20Hlud; РАДКУУИ СА БОГОРОДИЦЕ МАТИ ХРИСТА БОГА ЕГОЖЕ РОДИ ДНЕСКЪ ѡТЪ ΖΕΜΑ *ВЗЗНЕСЕНА* ἐκ γῆς ἀνιπτάμενον 152r19Šaf 162r12Hlud] ВЗЗНОСАЩА СА 236d19Orb; ВЪСПОЕМЪ ПЕТРА И ПАВЛА БОГОРАЗΟΥМНИ КРИЛИ ПРѢЛЕТѢВШЕ КОНЦИ НА КЕВКЕСА *ВЗЗНЕСЕННА* 179c29Vtš ◆ *ВЗЗНЕСЕНЪ, ВЗЗНЕСЕНЬЗ НА КРЪСТѢ воздиѣнаѣ на крѣсѣ, расѣнаѣ; вознесенный на крѣст, распятый; crucified*; — σταυρῷ ἀναρτηθείς: ПОТЪШИМ СА ХРИСТА ПРИМИРИТИ ТЕБЕ РАДИ НА *КРЪСТѢ ВЗЗНЕСЕНОУ* ИЗБАВЛѢАЩЖ ВѢРНЫЖ ѡСЖДНИКЪ] σταυρῷ ἀναρτηθέντι 54c15Orb 23r26Šaf; НА *КРЪСТѢ* ТА *ВЗЗНѢНА* ѡСЖДЕНА ВИДАШИ ТА МКАТИ ТВОА ХРИСТЕ 73r20Hlud 108v29Šaf 144d14Orb; НА *КРЪСТѢ ВЗЗНЕСЕННА* ѡЦЪТЪ И ЖЗЪЪ ВЪКОУШАЮЩА 167c27Vtš — Cf. ВЗЗНОСИМЪ sub 1

2. *вообразен; высокомерный; conceited*; — ἐπρημένος: СІОНЪ БО *ВЗЗНЕСЕНЬ* СКАЗАЕТ СА ἐπρημένος comPs134,11 Pog] ВЗЗНЕСЕННЕ ВОП ● *fig.* ПРИДН КЪ ПѢНІЮ РАБЪ ТВОИХЪ БЛАГОДѢТЕЛЮ ВРАГОУ СМѢРАЕ *ВЗЗНЕСЕНОУ* ГРЪДННЮ 98c2Vtš — Cf. ПРѢВЗЗНЕСЕНЪ

Ѡ

BK

ВЗЗНЕСЕНЬЗ v. ВЗЗНЕСЕНЪ

ВЗЗНЕСТИ, -сж, -сетъ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp
Psalt comPsalt Parim Triod Vtš typVtš Stan prolVtš Les Krn

1. *ἰοδιῶνε, κрене наζορε; подиять вверх; to lift up, to elevate; – ὑψοῦν, ἀνυψοῦν, συνεγείρειν*: покрзи ма въз таниѣ крова своего на каменъ *ВЗЗНЕСЕ* ма ὑψωσέν με Ps26,5 Bon Pog Dēn; змиж моиси на дрѣво *ВЗЗНЕ* ѣ вбразоуеть искоуѣса ἀνυψῶν 60v17Zag, змиа *ВЗЗНЕСЕ* на дрѣвѣ вбраздет та искоуѣсе 72d24Orb; тамо во възедъ ѱлоуѣжа велѣлѣпотѣ поставивъ поуелъ его еси пауе кеѣвѣснзиѣ силъ и *ВЗЗНЕСЪ* его посади с собож синѣгирас γὰρ καὶ συνεκάθισας comPs8,2 Bon — Cf. *ВЗЗДВИГНЖТИ* sub 1 • *вознесе (на небо); вознести (на небо); to go up (into heaven); – ὑψοῦν, ἀνάγειν, ἀναλαμβάνειν, ἀναφέρειν; ἀναβαίνω* (Krn): съ кеѣвѣсе сниде когѣ вышнѣи да ѿ земла *ВЗЗНЕСЕТ* та на кеѣво ὑψῶση πρὸς οὐρανόν 120v15Les; ты ме поеше и *ВЗЗНЕСОШЕ* ме на висотѣ кеѣвѣсноу ἀνέβασαν 245v26Krn • *качи на ἰοβисоко месѿо; понести вверх; to bring on a higher place; – ἀναφέρειν, ἐπαίρειν*: и *ВЗЗНЕСЕ* и полѣожн на шдрѣ ѱлоуѣжа божиѣ и затвори ѱ немъ и ἰζβиде ἀνήνεукен 4Rg4,21 Grig Lobk Orb] *ВНЕС*–е–го Hlud; и *ВЗЗДТЪ* ѿ лона еа и *ВЗЗНЕСЕ* и въз горницъ въз неже самъ сѣдѣше тоу и положи на лжи своємъ ἀνήνεукен αὐτόν 3Rg17,19 Grig Lobk Orb Hlud Vtš; срѣѣъ на възотж *ВЗЗНЕСѢМЪ* оукарѣетъ сѣде хѣштѣникъи ἐπάρωμεν comPs11,5 Bon] *ВЗЗЫДѢМЪ* Pog • за пат во месност или град, особенно во Ерусалим: *ВЗЗНЕСОСТА* и родителѣ его въ ἱεροσόλιμ поставити и прѣдѣѣ когѣомъ ἀνήγαγον L2,22 Krat Mkd, *ВЗЗНЕСОША* Dbm Dbj, *ВЗЗНѢСА* Krp, sim. *ВЗЗНЕСОСТА* 40v5Krn; *ВЗЗНЕСОСТА* его въз иерѣуѣсѣлѣкѣмъ срѣѣѣ ѿнесоше хрѣстѣа въз иерѣуѣсѣлѣкѣмъ ѿко млѣдѣѣнца мала ἀνήγαγον 48r15Krn — Cf. *ВЗЗНТИ* sub 1, *ВЗНЕСТИ* sub 1 ♦ *ВЗЗСОУЕ ВЗЗНЕСТИ ἀνέχεσθαι*: *ВНСОУЕ ВЗЗНЕ* ѣома невѣрѣе и показѣ емоу реѣра и дѣлани свои τὸν ἀνασχομένον τῆς Θωμᾶ ἀπιστίας 175r9Zag 215a11Orb 141v23Hlud,

ВЗЗСО(...) *ВЗЗНЕСЪ* 136v31Šaf ♦ v. etiam *ВЗЗСОУЕ*
♦ *ВЗЗНЕСТИ ГЛАСЪ ἰοδιῶνε ἔλας, ἰροζοѣори; подать голос, заговорить; to raise one's voice, to speak up; – ὑψοῦν τὴν φωνήν, αἶρειν τὴν φωνήν, ἐπαίρειν τὴν φωνήν*: и *ВЗЗНЕСѢ* ГЛАСѢ МОИ И ПЛАКАХ СА И ПРѢКЛОНИХѢ ГЛАВЖ ἐπάρας τὴν φωνήν 4r9Les; *ВЗЗНЕСИ* крѣпостѣю ГЛАСѢ СВОИ ὑψωσον τῆ ἰσχύι τὴν φωνήν σου Is40,9 Vtš Lobk; и ТИ *ВЗЗНЕСОШЖ* ГЛАСѢ ГЛАГОЛАШЕ ἦραν φωνήν L17,13 Mkd Jov Rad, *ВЗЗНѢСЖ* ГЛАСѢ Krp] *ВЗЗДВИГОШЖ* ГЛАСѢ Dbm Dbj, *ВЗЗДВИГОША* ГЛАСѢ Krat — Cf. *ВЗЗГЛАСИТИ* sub 1, *ВЗЗДВИГНЖТИ* sub 1 (~ ГЛАСЪ), *ВЗЗЗПИТИ* sub 1 ♦ v. etiam ГЛАСЪ ♦ *ВЗЗНЕСТИ ОУИ ἰοζледне, κрене очи; взглянуть, подиять глаза; to look, to look up; –* : придѣте въскликнѣмъ и на висотж *ВЗЗНЕСѢМЪ* ѱУИ и разоумъ въперимъ 161v11Hlud] *ВЗЗВЕДѢМЪ* ѱУИ 236b25Orb — Cf. *ВЗЗВЕСТИ* sub 3 (~ ОУИ), *ВЗЗРѢТИ* • *изнесе (од некаде), однесе, ἰонесе (со себе); вынести; to carry out, to carry away; – συναναφέρειν*: сѣ собоа *ВЗЗНЕСЕТЕ* кости моа ѿсѣдѣ с вами συνανοίσετε Gn50,25 Grig Lobk Hlud] *ИЗНЕСѢТЕ* Orb • *изнесе (на ἰурѣза), ἰонуди; принести; to bring, to offer (on the table); – ἐκφέρειν*: нж створи мнѣ ѿ тѣдѣ шпрѣснокъ малъ прѣжде *ВЗЗНЕСЕШИ* ми сѣѣ же и ѱадоу створиши послѣдѣ ἐξοίσεις μοι 3Rg17,13 Grig] *ИЗНЕСЕШИ* мнѣ Lobk Vtš, *ИЗНЕСЕШИ* ми Orb, *ИЗНЕШИ* (sic) ми Hlud — Cf. *ИЗНЕСТИ* • pf. ad нести; – *φέρειν*: и възн ѿ савзи придѣтѣ несѣше ти злато ἰ ливанъ *ВЗЗНЕСЖТЪ* ти и каменъ драгон и спкасение ѿ господа блѣговѣстатѣ οἰσοουσιν Is60,6 Grig Lobk Orb Hlud — Cf. *ПОНЕСТИ* • *spec. ἰпринесе (жрѣѣва); принести (в жертѣу); to sacrifice; – ἀναφέρειν*: *ВЗЗНЕСЫ* нсака сѣѣна своего на трѣбникъ ἀνευέκας Ja2,21 Karp Slep; иде авраамъ и пожѣтѣ ѱвель и *ВЗЗНЕСЕ* и на ѱлокаѣтѣсѣ за нсака сѣѣна своего ἀνήνεукен Gn22,13 Lobk Hlud] *ВЗЗВЕДЕ* Grig Orb; *ВЗЗНЕСЖТЪ СА* приатнаѣ на ѱлтарѣ мои ἀνευεχθήσεται Is60,7 Grig Lobk Orb, *ВЗЗНЕСЖТЪ* Hlud — Cf. *ВЗЗВЕСТИ* sub 3 • *spec. ἰοδιῶνε на*

крстїи, расїне; распять (на кресте); to crucify; – ύψοῦν: на крстѣ **ВЗЗНѢ** се да насѣ присвоитѣ кѣ себѣ εις τὸν старὸν ὑψώθη 82v13Krn; на дрѣвѣ тебѣ ради **ВЗЗНЕСЬШОМОУ СЕ** χριστοῦ 4a17Vtš

*refl. се качи нагоре, се издиѣне, се вознесе; подняться вверх, вознестись; to rise above; – ύψοῦσθαι, ἀναλαμβάνεσθαι, ὑπερυψοῦσθαι: ВЗЗНЕСЕ сѧ вода надъ земеа ὑψώθη Gn7,24 Grig Lobk Orb; взише глави ὕψωσθη **ВЗЗНѢСА** сѧ бѣси ὑπερυψώθησαν comPs37,5 Bon Pog; гѡсподѣ же коуѣс по глаголѡнїю его кѣ нимѣ **ВЗЗНѢ** сѧ на кеѡбо и сѣде ω деснѣа вѡгѡ ἀνελήμφθη Mc16,19 Mkd Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat; и въскрсе и апѡκѡтѡломѣ ѡвль сѧ и **ВЗЗНЕСЕ** сѧ и сѣде ω деснѣа ѡца на кеѡвѣсехѣ 229v10Stan — Cf. прѣвззнести • *fig. усїе, наїредне; уснетъ, продвинуться вперед; to succeed, to proceed; – прокѡптеи*: нѣ не **ВЗЗНЕСѢТ** сѧ пауѣ безѡумне бо нѣх ѡвѣ бѣдетѣ прокѡψουσιν 2Т3,9 Slep; лѣкавини ὕψωσθηци и гонти **ВЗЗНЕСѢТѢ** сѧ на горее лѣстаѣе сѧ лѣстѣми прокѡψουσιν 2Т3,13 Ohr Slep Str Verk, **ВЗЗНЕСѢТЬ** на иерь (sic) Karp — Cf. вззнести sub 1, поспѣти, прѣспѣти, оуспѣти*

2. *їонесе, їрими на себе (зрєвови); принять, взять на себя (грехи); to take upon oneself (sin); – ἀνάγειν (τὰς ἀμαρτίας), ἀναφέρειν (τὰς ἀμαρτίας)*: зѧ наже вѣсѧ грѣхѣи на крѣстѣ **ВЗЗНЕСЕ** τὰς ἀμαρτίας ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἀνέγαγεν comPs67,5 Bon Pog; и грѣхѣи нѣх тѣ **ВЗЗНЕСЕТѢ** τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει Is53,11 Grig Lobk Orb Hlud — Cf. вѣзати sub 4 (~ грѣхѣи)

3. *fig. возвиши, возвеличи; повыситъ, возвыситъ; to rise above, to elevate, to glorify; – ύψοῦν, ἐπαίρειν, αἶρειν, καταπαίνειν*: отѣ лица гнѣва твоего и ѡрости твоеѣ ѡко **ВЗЗНЕСѢ** низврѣже ма ἐπάρας Ps101,11 Bon Pog Rdm Dčn; постомѣ пѣзтѣ оуѣтнѣимѣ дѡуѣшѣ молитѡвѣми **ВЗНЕСѢМѢ** καταπάνωμεν 27r26Šaf 50v27Zag 60b19Orb; ѡко к тебѣ **ВЗЗНѢСѢ** дѡуѣшѣ ἦρα Ps142,8 Rdm] вѣзѡхѣ Bon, вѣзѡсѣ

Pog, вѣзѡсѣ Dčn; ὕψι брате малыѣ и великыѣ да та гѡсподѣ **ВЗЗНЕСЕТѢ** ἵνα се ὑψώση 217v1Les; ω ὕψωσото вѡгѡгѡлѡвезнаго ѡсиѡфа **ВЗЗНЕСШИ** на земли тоуѣдени ѡко да продавшимѣ его искоуѣпитѣ ὑψώσασα 54r11Les — Cf. величїти sub 1, вѣзвеличїти sub 2, вѣзвѣсїти sub 1, вѣзперїти sub 1, прѣвззнести • *восхвали; восхвалитъ; to praise; – ύψοῦν, βοᾶν: ВЗЗНЕСОУ* те цаѡроу мон вѡже мон и бѡгѡгѡсѡвлю име твоѣ вѣѣки 166a12Vtš; црѣкѣи глаголетѣ кѣ гѡсподѡу **ВЗЗНЕСѢ** та сирѣѣз прослѡвѣла та ὑψώσω се comPs29,2 Bon Pog; понте гѡсподѡа **ВЗЗНЕСѢТЕ** има ѡго боѡте Is12,4 Hlud] вѣзпонте Grig Lobk(bis) Vtš — Cf. вѣспѣти, прѣвззнести

refl. се возгорде; возгордиться; to become proud; – ύψοῦσθαι, μετεωρίζεσθαι, συγκατατιθέναι: гѡсподѣи не вѣзнесе сѧ срдѣѣе мое не **ВЗЗНЕСОСѢ** сѧ ωчи мон оудѣ ѣметеѡрїсѡθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου Ps130,1 Rdm, **ВЗЗНѢСѢ** сѧ Bon Dčn] вѣзѡсѣте сѧ Pog; потом же вѣс ὕψωсѣ **ВЗЗНЕСЕТ** сѧ срдѣѣе емоу ὑψοῦται 291v19Les; по семь побѣдоѡ **ВЗЗНЕСЬШОУ** сѧ и пиши и питїю вѣзѣпрїлежѣщѡу 282v14Stan; вѣнегда бо **ВЗЗНЕСОШѢ** сѧ жидѡве грѣзїнеѣн ѣν γὰρ τῷ ὑψοῦσθαι comPs72,18 Bon, **ВЗЗНѢСА** сѧ Pog; брат же мѡна на болїи оуспѣхѣ вѣѣкомѣ иесѣтѣ **ВЗЗНЕСЕТ** сѧ помысломѣ еже иесѣтѣ злѣе вѣсего συγκατατίθεται 30r26Les • *ánúein*: по вѣременеѣх доволнѣх прѣзрѣ немѡлѡсѣтївїи прїскрѣбѡщѣ вѡвїцѣ а не на правѡе настѡвїти хѡта вѡвїцѣ нѣ вѣзѡже **ВЗЗНЕСТИ** сѧ трѣпѣнїемѣ вѡвїца ἰσχυσεν ἀνύσαι ἢ ὑπομονή τῆς χήρας 175r17Les — Cf. вѣзнести sub 2, прѣвззнести • **ВЗЗНЕСТИ Сѧ НА КОГО** се издиѣне над некоѡѡ, се наѡрли на некоѡѡ; *вознестись над кем-л., наброситься на кого-л.; to exalt over sb, to attack sb; – ύψοῦσθαι ἐπὶ τινα, κατὰ τινα*: имѣнте же ѡбразѣ смѣренѣѣ мѣдрѡсти братѣне прѡрѡѡка самѡнѡла не **ВЗЗНЕСЕ** бо сѧ срдѣемѣ на илїа жрѣца иже бѣ слышалѣ ѡ

ВЪЗНЕСТИ

ΒΟΓΓΑ ΓΡῚΧῚ ΜῖΖΕΒΗ ὑψώθη τῆ καρδίᾳ κατὰ Ἦλί 18r15Les; ΔΗΒΟΛΑ ΓΛΑΓΟΛΕΤῚ ЯКΟЖЕ **ВЪЗНЕСЕ СΑ** ΝΑ ΥΛΟΒῚΥΣΤΕΒΟ ΙΔΟΛΟΣΛΟΓῖΕΝΝΕΜῚ ὑψώθη κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος comPs36,35 Βοη Ρογ; ΔΟΚΟΛῚ **ВЪЗНЕСΕΤῚ СΑ** ΒΡΑΓῚ ΜΟΗ ΝΑ ΜΑ ὑψωθήσεται ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ Ps12,3 Βοη Ρογ Dēn — Cf. ВЪСТАТИ

♦ ВЪЗНЕСТИ РОГῚ v. РОГῚ ♦

Nota: ВЪЗНЕСТИ Is2,20 Lobk per err. pro ИЗНЕСТИ KSM BK

ВЪЗНИКНῖТИ, -Нῖ, -НЕῚТῚ pf.

Slep Psalt orRdm Triod Vtš Stan

ce ἰρῶβιε (на ἰοβρивина), ce διῖνε; пробиться, подняться; to penetrate, to lift up; — διακῖπτει: егда прозавнῖшж грῚшници яко трῚва и **ВЪЗНИКОШῖ** вси твораши беззаконие διέκυσαν Ps91,8 Βοη, **ВЪЗНИКῖ** Ρογ, **ВЪЗНИКНῖ** Rdm Dēn; къ твоѣи бо славῚ противоу зрῚти хероуѡвими не могуῚтῚ ни **ВЪЗНИКНОῖТИ** сєрафими нь съ страхомῖ прῚдстоюще 120a3Vtš • *fig. ce освети, доjde на себеси; прийти в себя, воспрянуть; to regain consciousness; — ἀνανήφει:* прииде патриархῖ атики андиωхинскыи александрии ωнкῖ же яко ω сна **ВЪЗНИКНῖ** 280r7Stan; еда когда дастῚ имῚ βογῚ покаѣние въ разоумῚ истинῚ и **ВЪЗНИКНῖТῚ** ω неприῚзнимзи сῖти ἀνανήψοσι 2T2,26 Slepῖ въсклонати сῖ Καρ; дῖше моя въстани что спиши коньѡнна приближаетῚ ти сῖ и хошеши мжѡити сῖ нῖ **ВЪЗНИКНИ** понῚ мало да пощадитῚ та христῚ βογῚ всῚ дръжж и всῚ коньѡваж ἀνανήψον 78r14Bit 97r14Zag 114c39Orb, **ВЪЗῖКНИ** (sic) 41v7Hlud; елико лῖностиж доселῚ ωдрьжими есме кьрнῚ **ВЪЗНИКНῖМῖ** нбо мало намῚ прῚдстонть мимохода постное вῚма 89r18Bit — Cf. ВЪЗВЗНῖТИ, ВЪСКЛОНИТИ, ВЪСПРАНῖТИ, ИЗНИКНῖТИ, ПРОЗАВНῖТИ

KSM

BK

ВЪЗНИСТИ, -НῖЗῖ, -НῖЗЕῚТῚ pf.

Evang (incl. evOrb evHlud)

надене; надеть; to put on; — περιτιθέναι: текῚ же єдинῖ и наплннєвῚ гжбῚ ωцта и

ВЪЗНОСИТИ

ВЪЗНῖЗῖ ΝΑ ΤῚСῚΤῚ περιθείς Mc15,36 Rad Dbm Krat Mkd, **ВЪЗНЕСῖ** Dbj Krpῖ **ВῖНῖЗῖ** Orb; sim. (...) **ЗНЕῖЗῖ** Mt27,48 Dbm, **ВЪЗНЕСῖ** Dbj Krp(ter) Hlud, **ВЪЗНῖЗῖ** Jov89v12 Rad Krat Mkd Orb, **ВЪЗНАῖЗῖ** Jov108v22; sim. **ВЪЗНЕῖЗῖШЕ** περιθέντες J19,29 Dbm Dbj Jov, **ВЪЗНЕСῖШЕ** Krp Hludῖ **ВῖНῖЗῖШЕ** Orb — EXH — Cf. ВЪНИСТИ, ВЪНОЗИТИ, ВῖНῖЗИТИ, ОῖНИСТИ KS M(ВЪЗНῖСТИ) BK

ВЪЗНОСИМῖ, -ЗИИ ptc.-adj.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan

1. *вознесуван; вознесенный; elevated; — ἀναλαμβάνομενος, ὑψοῖμενος, ἀναφερόμενος:* Γκοσποдн **ВЪЗНОСИМОῖ** ТИ ωнждῖ же не ωлжѡи сῖ воинства а⟨н⟩г⟨е⟩льска ἀναλαμβανομένου σου.237b2Orb, **ВЪЗНОСИМῖ** 162v3Hlud; Γκοσποдн а⟨п⟩с⟨т⟩о⟨л⟩и видῚшж та на ωблацῚхῖ **ВЪЗНОСИМА** 162v9Hlud 237b11Orb; **ВЪЗНОСИМА** виждῖ та и доброты стрῖдῖстми невῚдῖнни ωблежжѡа ὑψοῖμενον 91b25Orb 74v7Zag 55v22Šaf 16r30Hlud; ω конецῚ сῖтекоше сῖ а⟨п⟩с⟨т⟩о⟨л⟩ωмῖ лоуѡши βογοпῖауєлнимῖ маповєнῖемῚ **ВЪЗНОСИМОῖ** те къ висоте зрєще 221a14Vtš; ѡпкῖсќо⟨п⟩ь лиωдорῚ досоу презвитера постави въ себе мῖсто по ωбыѡаю же словословєнни ω црῖкῖкῖе къ βογοу **ВЪЗНОСИМОῖ** 186v14Stan; прῚстоа того ради сподῖоби сῖ проразоумῖннио и знаменнио многоу ωбы къ βογοу **ВЪЗНОСИМῖ** ωбы же въ адῚ сводимы прῖс θεῖον ἀναφερόμενας 117r6Stan — Cf. ВЪЗНЕСЕῖΝ sub 1

2. *возгордеан; высокомерный; arrogant; —* идоли льстниє ωблѡвалῚ єсы и **ВЪЗНОСИМОῖ** прῚльстῚ оупразднилῚ єсы 205b23Vtš — Cf. ВЪЗНОСῖЛИВῚ, ПОНОСῖЛИВῚ

Ø

BK

ВЪЗНОСИТИ, -НОШῖ, -НОСИῚТῚ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evHlud Ohr Slep Str Karp Verk Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les

1. *крева, ἰοδιῖα нагоре, ἰонесува нагоре, вознесува; поднимать вверх, возносить; to elevate, to lift up, to exalt; — ἀνάγειν, ὑψοῖν,*

άνυψούν, ἀναφέρειν, ἐγείρειν, ἐκφέρειν: **ВЗЗНОСА** ωβλακзи ὦ послѣдзньнихъ земли ἀνάγων Ps134,7 Bon Pog, **ВЗЗНОСАИ** Dčn; ὦροϋε ποσρѣдѣ множества въсхыщенно на въздоуχъ **ВЗЗНОСИМО БѢШЕ** εἰς τὸν ἀέρα ἀνεφέρετο 24r10Stan; **ВЗЗНОСАЩОМОУ** ὦ земля збога и ὦ гноища ѡстрабелѣж нища ѡко да по конуиштѣ сподѡбит ны славѣ кроткихъ и смѣреныхъ τῷ ἐγείραντι 16v23Les — Cf. **ВЗЗДВИЖАТИ**, **ВЗЗДВИСАТИ** sub 1 • **вознесува** (на небо); **возноситъ** (на небо); **to elevate** (into heaven); — **ύψοῦν, ἀναλαμβάνειν, ἀναφέρειν, ἀνάγειν:** **ВЗСПРИЕМЪ** ὕλοѡѣка и **ВЗЗНОСА** на кѡѡбо ἀναφέρων εἰς τὸν οὐρανόν comPs23,8 Bon Pog; прѣпираетъ та нліа прорѡкъ възлюбивыи безъмльвіе и страхъ ѡѡжини и **ВЗЗНОСАИ** до небѡсе ἀναλѡφθεις 251v6Les; гдѣ небѡсноѡ желаніе и неліцемѣрноѡ говѣніе гдѣ смѣреніе **ВЗЗНОСАЩЕЕ** на небѡса ἢ ἀνάγουσα εἰς οὐρανοὺς 208r14Les ♦ **ВЗЗНОСИТИ СЖДЪБИ НА КОГО** ἰοδιῶнува **обвинение, обвинува; обвинять; to bring charge, to blame;** — **ἐκφέρειν κρίμα:** поуто не глаголѣтѣ истіны нж **СЖДЪБИ** развращены на хрѡста и ѡгѡа **ВЗЗНОСИТЕ** κρίμα ... ἐκφέρετε comPs57,2 Pog] **СЖДЪБИ** ... и зносите Bon ♦ v. etiam **СЖДЪБА** • *spec.* **ἰρινесува** (жрῖва); **приноситъ** (в жертву); **to offer** (sacrifice); — **ἀναφέρειν, φέρειν, εἰσφέρειν, προσφέρειν:** ρεϋѣ гѡсподъз ѣко **ВЗЗНОСИШЖ** мнѣ жрѡтвзи ἂν ἐνέγκαισαν Is66,20 Grig] **принесошж** Lobk Orb, **принесж** Hlud; тѣмже оубо **ВЗЗНОСИМЪ** жрѡтвж ἀναφέρωμεν Hb13,15 Ohr Str Karp Verk; и хже во **ВЗЗНОСИТЪ СА** крѡвз животзнама въз сѡвѡтама ѡ грѣсѣхъ архнерѡммз εἰσφέρεται Hb13,11 Ohr Str Verk] **вноситъ** Karp • *spec.* **ἰοδιῶна на крѡи, расῖнува; распинать** (на кресте); **to crucify;** — **άνυψοῦν ἐπὶ ξύλου:** и на дрѡво **ВЗЗНОСИТ СА** ὕλοѡѣколюѡѡѡѡ да въ адѣ сжшжа жжники свѡбодитъ ἐπὶ ξύλου άνυψοῦται 183d4Orb] **ВЗЗДВИЗАЕТ СА** 111r7Hlud ♦ **ВЗЗНОСИТИ ГЛАСЪ** ἰοδιῶнува **злас, воскликнува; подавать голос, восклицать; to raise up one's voice, to cry out;** — **ύψοῦν φωνήν:** сиѡне горо

весели са **ВЛА**говѣствоуж **ѡроϋѡσα** ληиμοϋ **ВЗЗНОСАИ** ГЛАСЪ ὕψωσον φωνήν 134r11Zag, **ВЗЗНОСА** ГЛАСЪ 115v32Šaf 154b6Orb] **ВЗЗНЕСѡ** ГЛАСЪ 81v32Hlud; ѣко трѡба **ВЗЗНОСИ ГЛАСЪ** свои и възвѡсти людемъ моимъ грѡхъ ὕψωσον τήν φωνήν σου Is58,1 Grig] **ВЗЗНЕСИ** ГЛАСЪ Lobk, **ВЗЗНЕСИТИ** ГЛАСЪ Orb Hlud ♦ v. etiam ГЛАСЪ

refl. se качува нагоре, се издиῶ, се вознесува; подниматься вверх, возноситься; to elevate, to rise above, to extol; — ύψοῦσθαι, ἀναλαμβάνεσθαι, προσφέρεσθαι: ρадѡϋи са тзи во наставила еси **ВЗЗНОСАЩИ СА** на небѡса 94r26Šaf, **ВЗЗНОСАЩИ СА** 127c37Orb; ѡѡжсѡтѡвныж силы **ВЗЗНОСАЩА СА** на кѡѡбо ὕψοῦμενας εἰς τὸν οὐρανόν 194v8Les; соугѡба ρεϋе пѣснз да **ВЗЗНОСИТЪ СА** ὁ ὕμνος προσφέρέσθω comPs135,tit Bon Pog • *fig.* **успѡева, наῖредува; успеваѡ, продвигать вперѡ;** **to succeed, to proceed;** — **προκόπτειν:** а скѡрньна тыщеглашениѣ ѡмѣтан нж и паϋе **ВЗЗНОСИТЬ СА** неϋтively прокѡψουσιν 2T2,16 Karp, **ВЗЗНОСИТЪ СА** Slep] **ВЗЗНЕСИТЪ СА** Ohr Str Verk — Cf. **прѣспѣвати, спѣти, оϋспѣвати**

Cf. **ВЗЗНЕСИТИ** sub 1, **ВЗЗНОСИТИ**, **ПРИНОСИТИ**
2. *fig.* **возвишува, возвеличува; возвышати, возвеличивать; to elevate, to glorify;** — **ύψοῦν, ἐπαίρειν, περιποιεῖσθαι:** на сждѣ грѣшнзж смѣрѣѡтъ ѡко не покаавшж са а праведнзж **ВЗЗНОСИТЬ** ὕψοῖ comPs74,8 Bon Pog; имѣжи люѡѡѡѡ ѡѡжини николиже себе **ВЗЗНОСИТЬ** ни глаголѣтѣ своѡго ниϋѡсоже нь въсе еликоже имать ѡѡѡѡе въсѣмъ прѣлагаѣтѣ ѡауѡ εριποιεῖται 159v5Les ♦ **ВЗЗНОСИТИ ГЛАВЖ** ὕψοῦν τήν κεφαλήν: тзи же гѡсподни застѡпникъ мои еси слава моя **ВЗЗНОСА** **ГЛАВЖ** мож ὕψων τήν κεφαλήν μου Ps3,4 Bon Pog — Cf. **ВЕЛИЧАТИ** sub 2, **ВЗЗВЕЛИЧАТИ** sub 2

*refl. se возгордува; гордиться; to become proud; — **ύψοῦν ἑαυτόν, ύψοῦσθαι, ἐπαίρεσθαι, ὕψηλοφρονεῖν, μετεωρίζεσθαι, κομπάζειν:** да вѣстѡ сжтѡ ὕлоѡѣкз ѡко врѣмененз ѡстѡ и да не **ВЗЗНОСИТЪ СА** ἵνα μὴ ἐπαίρηται comPs101,24 Bon Pog; **взса** во наоϋншж смѣрити са а не **ВЗЗНОСИТИ СА** силож и*

ВЪЗНОСИТИ

БОГАТЪСТВОМЪ ὑψηλοφρονεῖν comPs74,5 Bon Pog; ВИ НЕ ИЩЕТЕ ЧТО ИМАТЕ ЧАСТИ ИЛИ ЧТО ПИТИ И НЕ **ВЪЗНОСИТЕ СЯ** μὴ μετεωρίζεσθε L12,29 Rad Dbm Dbj Ktp MkdII прѣвъзносите сѧ Krat; А ДРОУЗИ **ВЪЗНОСАЩЕ** ^ЕВОПИНАХЪ БОЖЕ ЧВАЛА ТА ἐκόμλαζε 102r21ZagII ЧВАЛѢШЕ СЯ 84v19Bit, ЧВАЛАЩЕ СЯ 85r15Šaf, ЧВАЛАЩИ СЯ 117d31Orb, ЧВАЛѢШЕ 45r6Hlud — Cf. ВЪЗНАШАТИ СЯ sub 1

● **ВЪЗНОСИТИ СЯ НА КОГО се издиѧ над некоѧо, се нафрла на некоѧо; набрасываться на кого-л.; to exalt over sb, to attack sb; – ἐπαίρεσθαι, κατεπαίρεσθαι:** ЯКО СИЛЕНЬ СЫН И ЗДРАВЪ И **ВЪЗНОСИТ СЯ** НА НЕМОЩНАГО каτεπαίρεται 180v17Les; ДРОУГЫН ЖЕ ЧТО МАЛО ИСПРАВИЛЪ ЯСЧЪ И **ВЪЗНОСИТ СЯ** НА ЛѢННЕБАГО ἐπαίρεται 88r5Les — Cf. ВЪСТАЯТИ

Cf. ВЪЗНЕСИТИ sub 3, прѣвъзносити

3. **се однесува на некоѧо; относиться к кому-л.; to refer to sb; – ἀναφέρεισθαι:** И ПОКРЪВАЕТЪ ѿ ВСѢКОЖ СКРЪВИ швое же РАЗОУМНО НА ХРИСТА **ВЪЗНОСИТЪ СЯ** εἰς τὸν Χριστὸν ἀναφέρεται comPs90,14 Bon Pog

♦ ВЪЗНОСИТИ РОГЪ v. РОГЪ ♦

KSM

ВК

ВЪЗНОСЬЛИВЪ adj.

Slep Grig Lobk

вообразен, надмен; напыщенный, надменный; arrogant, haughty; – τετυφωμένος, μετέωρος: прѣходитъ на възсакого досадителѣ ГРЪДАГО НА възѣкого възсока И **ВЪЗНОСЛІВА** μετέωρον Is2,12 Grig LobkII понослива Orb; НАГЛИ **ВЪЗНОСЛИВИ** сластолюбци ПАЧЕ НЕЖЕЛИ БОГОУЛЮБЦИ τετυφωμένοι 2Т3,4 Slep — Cf. ВЕЛЕРѢУИВЪ, ВЕЛИУАВЪ, ВЕЛИУИВЪ, ВЪЗНОСИМЪ sub 2, ГРЪДЗИНЪ, ПОНОСЬЛИВЪ

SM

ВК

ВЪЗНОШЕНИЕ, -иѧ n.

Psalt comPsalt Triod Vtš Km

1. **вознесување (на небо); вознесение (на небо); ascension; – ἀνάληψις, ἄνοδος, ἐπίβασις:** БЛАЖЕНЪ ЗБО ІЖЕ СНАЖ ПРИСНО ПРИНОСА ГЛАГОЛЕТЪ ПРИ **ВЪЗНОШЕНИИ** ХРИСТОУВѢ πρὸς ἐπίβασιν

ВЪЗНЖДИТИ СЯ

comPs136,9 PogII възсходенни Bon; **ВЪЗНОШЕНИЕ** ГЛАГОЛЕТЪ ѿ ЗЕМЛА НА КЕБЕСА ХРИСТОУВО СЪ ПЛЪТИЖ ἀνάληψιν comPs46,6 Bon Pog; И ВЪЗДВИЖЕ СЯ НА прѣвншнѣа ИНОГДА ѿ ЗЕМНИХЪ ДΟΥШЕ МОѢ **ВЪЗНОШЕНИЕ** ПОМИШЛѢИ ἄνοδον 100r6ZagII възсходенни 82v21Bit 84r5Šaf, възсходь 116b6Orb 43v5Hlud ♦ **ВЪЗНОШЕНИЕ ГЛАСА** ἰοδιῶνῦвање ἔλας, **воскликнување; усиление голоса, восклицание; raising one's voice, crying out; –** ОУДОЛЬ ОУБО ЕСЧЪСТВА СМѢРЕННА ВЪЗНЕСЕ И ЧЛМЪ СМѢРИ СЕ СЪМРЪТНОЮ **ВЪЗНОШЕНИЕ ГЛАСА** БО ВЪПІЮЩАГО ВЪЗВА ВЪ ПОУСТИНАХЪ 224c30Vtš — Cf. ВЪЗИТИЕ, ВЪСХОДЪ, ВЪСХОЖДЕНИЕ, ВЪШЬСТВО

2. **принесување жрѣва; жертвоприношение; bringing sacrifice; – ἀναφορά:** ТОГДА БЛАГОВОЛИШИ ЖРЪТВѢ ПРАВДѢ **ВЪЗНОШЕНИЕ** шлокавзтомата ἀναφορᾶν Ps50,21 Bon, **ВЪЗНОШЕННА** Pog Rdm Dčn — Cf. ПРИНЕСЕНИЕ, ПРИНОСЪ, ПРИНОШЕНИЕ

3. **возгордеаноси; высокомерие, arrogance; – ἔπαρσις, ὑπερηφάνεια** (Km): СЪ СЪКРЪШЕНИМЪ СРЪДЦЕМЪ ДА ОУГОДИМЪ БОГОУ ПАЧЕ МНШЖАЕ СЪ **ВЪЗНОШЕНИЕМЪ** НЕ ПРИЕМЛЕТЪ НАСЪ БОГУЪ ὑπερηφάνειαν 122v20Km; ТЕБЕ РАДИ ДѢШЕ МОЮ ВѢДѢВШИ СМѢРЕННЕ ЕЖЕ ѿ **ВЪЗНОШЕНИИ** ἐξ ἐπάρσεως 64v21Bit 78r14Zag 60r5Šaf 20v3HludII ѿ ВЪЗНЕСЕНИИ 96a2Orb — Cf. ВЪЗВЪШЕНИЕ, ВЪЗНЕСЕНИЕ sub 2, ГРЪДЗИНИ

4. **славословие** (bibl.); **восхваление; praise; – ὑψωσις:** **ВЪЗНОШЕННИ** БОЖИИ ВЪ ГРЪТАНИ ИХЪ ὑψώσεις Ps149,6 Bon Pog Rdm Dčn — Cf. СЛАВОСЛОВЕНИЕ, СЛАВОСЛОВИЕ, СЛОВОСЛАВИЕ, СЛОВОСЛОВЕСИЕ, СЛОВОСЛОВИЕ

KSM

ВК

ВЪЗНЪСТИ v. ВЪЗНИСТИ

ВЪЗНЖДИТИ СЯ, -ждѧ сѧ, -дитъ сѧ pf.

Karp

доjde на мисла, науми; вознамериться; to intend, to plan; – προτίθεσθαι: НЕ ВЕЛА ЖЕ ВАМЪ НЕ ВѢДѢТИ БРАТНЕ МОѢ ЯКО МНОЖИЦЕА **ВЪЗНЖДИХЪ СЯ** ПРИТИ К ВАМЪ προεθέμην ἐλθεῖν

ВЗЗНЖДИТИ СΑ

R1,13 Karp 11 ВЗЗОУСТІХЗ СΑ Slep – EXH — Cf.

ВЗЗОУСТИТИ СΑ

M

KT

ВЗЗОРАТИ, -орж, -оретъ pf.

(comBon) comPog

изора; вспахать; to plough up; – ἀροτριᾶν:

БРАЗДЫ ЖЕ СЖТЬ СРКЪДЦЕ ЗМЪ ДКОУША ЯКО
ВЪЗЪРАНИ КРКЪСТОМЪ ЗПИЖТ ЖЕ СΑ СИРЪУЪ
 ИСПЛНАТ СΑ БΛΑΓΚΟΔΕΤΗΙΖ ΤΑΙΝΖ ΔΑ ΠΛΟΔΖ
 ΠΡΗΝΕΣΧΤΖ ΔΚΟΥΧΑ ΣΒΑΤΑΑΓΟ ΩΣ ΑΡΟΤΡΙΑΟΘΕΝΤΕΣ
 τῷ σταυρῷ comPs64,11 Pog, **ВЪЗЪРАНИ** (sic) Bon – EXH

M

KT

ВЗЗОРЪ, -а m.

orDĉn Zag Šaf Vtš Les

1. *υοζлед, зледање; видение, взгляд, взор;*
looking, look; – βλέμμα, ιδέα, ὄρασις: ВЪ
 ЖЖДИ ТРЪПѢНІЕ ВЪ СЪНѢ БДѢНІЕ ВЪ ЛЪЖИ
 ИСТИНА ВЪ **ВЪЗОРѢ** ЦѢЛОМЖДРІЕ БОЛѢ БО КΑΨΑ
 ΩΒΡΑΖЪ ДѢТѢЛИ ΚΑΨΑΨ ΝΑΡΗΥΑ ΔΙΑ ΤΟΥ
 ΒΛΕΜΜΑΤΟΣ 130r6Les; ДВРИ ЗΑΤВОРИ Ω ВСѢКОГО
 ДОБРАГО **ВЪЗОРА** ΛΚΑΒΑΑΓΟ ΠΖΤΗ ВЪЗДРЪЖАННЕМЪ
 И МОЛНТВОЖ ΠΑΣΑΙΣ ΚΑΛΩΝ ΙΔΕΑΙΣ 27v25Šaf
 51r16Zag 11 om. 60c30Orb; СЖДИТИ ΜΗΡΟΥ ВЪΣΕΜΟΥ
 ΜΗΛΟСΤΙВΟМЪ **ВЪЗРОМЪ** ΠΡΗΖРѢВЪ ПОМΚΗΛΟΥΗ
 ΜΑ 85v10Šaf; СЕ ΠΡѢΛΥΒΟДѢΑΝІЕ ИСКОРЕННТИ
 ΧΟΨΕШИ ЕЖЕ ДОЛОУ ИМѢТИ ΟΥΗ Α ΔΚΟΥΨΑ ΓΟΡѢ
 ΚЪ ΒΚΟΥΟΥ ΞΔРЪЖΑΒΥΗ ΑΤΡΟΒЖ ΞΔРЪЖИΤЪ И
ВЪЗОРЪ ΛΥΤΥΗ ΒΟ ΠΡѢΔΑΤΕΛЪ ΗΣΚΤЪ ВЪСΟΚΟЕ
 ΟΚΟ ΒΛΕΜΜΑΤΟΣ 55r10Les; ΥРЬНЬУСТЬЕВН АΖΥΚΟΜЪ
 ΥРЬНЬУСТЬВОУИ **ВЪЗРОМЪ** ΥРЬНЬУСТЬВОУИ
 ΠΟΜЫСЛОУ ΥРЬНЬУСТЬВОУИ ΣΜѢΧΟΥ ΔΑ ΠΟΚΑЖΕШИ
 СΑ ВЪ ВСѢХЪ ЯКО СЪВРЪШЕНЪ СΤΡΑΔΑΛΕЦЪ
 ΒΛΕΜΜΑΤΙ 86v14Les; ВЪЗДРЪЖΑΝІЕ ЖЕ ΟΥΗΜΑ ЕЖЕ
 ВЪЗДРЪЖΑΤΗ **ВЪЗОРЪ** И ΝΕ ВЪΖΗΡΑΤΗ ΝΗ
 ΠΟΡΑΖΟΥΜѢΒΑΤΗ ΔΟΒΡΟΤΥ ΝΗ ЖЕ ΚΡΑСΟΤΥ ЕЖЕ
 ΝΕ ΠΟΔΚΟΒΑΕΤЪ τὸ κρατεῖν ὀράσεως 170r21Les
 — Cf. ВИДѢННІЕ sub 1, ВЪЗЪРѢННІЕ sub 1,
 ЗЪРѢННІЕ

2. *иззлед, лик; образ, (внешний) вид,*
облик; look, shape; – : ДНВН СЕ СΤΡΑΝНОМЪ
 ΜΟΚΕΜЪ **ВЪЗРОУ** И ΝΕ ΟΥЖΑCΑИ СЕ 140c27Vtš; И
 ΒΕCΕΛѢШЕ СΑ СРДЪЦЕ ЕГО ΝЪ И **ВЪЗРОМЪ**

ВЗЗОУУИТИ

ΥРЬНЬУСΚΥΜЪ ΤΑΚΟ ΒѢШЕ CВѢΤΕΛЪ ΛΙЦΕΜЪ
 ЯΚΟ ΝΗΚΟΛΗЖЕ ΕΓΟ ΜΝѢΤΗ ΥРЬНЬУСТЬΒΟΒΑΒШΑ
 108v21Les – EXH — Cf. ВИДЪ sub 1, ВИДѢННІЕ
 sub 4, ВЪЗЪРѢННІЕ sub 2, ΖΡΑΚЪ, ΟΒΡΑΖΗΕ,
 ΟΒΡΑΖЪ, ΟΖΡΑΚЪ

KSM

KT

ВЪЗОРЪНЪ adj.

Grig parOrb parHlud

υοчийуван; уважаемый; respected;
 – *περίβλεπτος: ВЪЗОРЕНЪ* БЫΒΑΕΤЪ ΜЖЪ ΕЖ ВЪ
 ΒΡΑΤѢХЪ ВЪΝΕΓΔΑ ЖЕ ΑΨЕ CΑΔΕΤЪ ΜЖЪ ΕЖ ВЪ
 ΖΒΟΡѢ ΠΕΡΙΒΛΕΠΤΟC Pr31,23 Orb Grig Hlud 11
 ВЪЗРѢНЪ Lobk – EXH — Cf. ВЪЗЪРѢНЪ

SM

KT

ВЪЗОСТРЪНЪ adj.

proIVtš

зашилен; заостренный; pointed; – : БѢШЕ
 ΠΡΟΡΚΟЖЪ ΕΡΕΜΙΑ ВРѢΜΕΝΜΗ CΤΑΡЪ ΤѢЛОΜΚЪ
 CΚΟΥΔЪ И ВЪ ΜΑΛѢ ИΜѢΗ ΒΡΑΔΟΥ **ВЪЗΩСТРЪНЪ**
 153c19Vtš – EXH

0

KT

ВЪЗР- v. ВЪЗДР-

ВЗЗОУСТИТИ СΑ, -ΟΥΨЖ СΑ,
 -ΟΥСТИТЪ СΑ pf.

Slep

дожде на мисла, науми; вознамериться;
to intend, to plan; – προτίθεσθαι: ЪКО
 ΜΝΟΓΑΨΗ **ВЪЗОУСТІХЗ СΑ** ΠΡΗΤΗ ΚЪ ΒΑΜЪ
 ΠΡΟΕΘΕΜΗΝ ΕΛΘΕΙΝ R1,13 Slep 11 ВЪЗЪНЖДИХЪ СΑ
 Karp – EXH — Cf. ВЪЗНЖДИТИ СΑ

SM

KT

ВЪЗОУУИТИ, -УЖ, -УИТЪ pf.

Lobk parVtš

науци; узнать; to learn; – μελετᾶν: ЯΚΟ
 ИCΤΗΝЖ **ВЪЗОУУИΤЪ** ΓΡЪΤΑΝЪ ΜΟΗ ΜΕΛΕΤΗΣΕΙ
 Pr8,7 Lobk154r4 Vtš74b6 11 ИCΤΗΝѢ ΠΟУУѢΤ СΑ
 Grig Orb, ИCΤΗΝѢ ΠΟΟΥѢΤ СΑ Lobk49v19
 Vtš54a2 – EXH — Cf. ΠΟΟΥУИΤΗ СΑ

0

KT

Rad Dbj|| възгласише Dbm Krat, възгласишж Jov Krp; проуеє единъ дъньъ проходеши врзтоградъ скон видѣ ѱловѣжа иже положи оуже обѣснати са **ВЗЗВА** во его ѱна и глагола емѣ κράζει 247r9Krn; и **ВЗЗВАВЪ** блκаженжж единокж и дваши и триши глаголаши ἐκάλεσε 110v26Les; тои **ВЗЗОБЕТЪ** ма ѱκтыцъ мон еси тзи ἐπικαλέσεται με Ps88,27 Bon Pog Rdm Dĉn

● **КЗ КОМОУ**: сего ради оуслзиша гласκλ κκολκнтвзи моеж егда **ВЗЗВАХЪ** к тебѣ ἐν τῷ κεκραγῆναι με πρὸς σέ Ps30,23 Bon Rdm|| възываахъ Pog; **ВЗЗОБЕТЪ** кз мнѣ и оуслзишж и сз нимъ есмъ въ скрзби и змж и прослава и ἐπικαλέσεται με Ps90,15 Bon Pog Rdm Dĉn

● *fig.* дънкъсь нѣсжткъ съ нами **ВЗЗВАНН** же бышж къ гκсподюу κκашемѣ ἐκλήθησαν 133r2Les — Cf. ВЗЗГЛАСИТИ sub 6, ВЗЗЗПИТИ sub 2, ВЗЗЗВАТИ sub 2, ЗЗВАТИ, ПРИГЛАСИТИ

3. *ἰοκани; пригласить; to invite; – καλεῖν, ἀντικαλεῖν, ἀποστέλλειν*: не зови дроугъ теонхъ ни брати твоа ... еда ли те такожде **ВЗЗОВЖТЬ** и бждеть ти възданиє ἀντικαλέσωσιν се L14,12 Rad Dbm Krp Krat Mkd, **ВЗЗОВЖ-Т-А** Dbj; оубѣдѣ же и яко храберъ и красень ѱбаує и исповѣдають хрисктѣа и послабъ и **ВЗЗВА** и въ никомидни ἀπέστειλε καλῶν αὐτὸν εἰς Νικομήδειαν 137v11Stan — Cf. ЗЗВАТИ, ПОЗЗВАТИ, ПРИЗЗВАТИ

KSM

КТ

ВЗЗЗГРАТИ СА v. ВЗЗИГРАТИ (СА)

ВЗЗЗКНЖТИ per err. 41v7Hlud v. ВЗЗНИКНЖТИ

ВЗЗЗПИТИ, -пиж, -пиетъ pf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost (exc. Vran) Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

Forma въззопити in Vtš

1. *извикне, викне, воскликне; вскричать, возопить, воскликнуть; to shout out, to cry out, to exclaim; – κράζειν, κραυγάζειν, ἀνακράζειν, βοᾶν, ἀναβοᾶν, ἐκβοᾶν, φωνεῖν, ἀναφωνεῖν, προσφωνεῖν, ἀλαλάζειν, ἀποφάναι, δυσωπεῖν; λέγω* (Krn): ѱ страха

ВЗЗПИШЖ ἔκραξαν Mt14,26 Jov Dbj Krp Mkd|| въскриуаша Rad, въпиахж Krat; ѱвѣшавъ реує имъ яко аще си оумльуать каменне **ВЗЗОПИЕТЪ** κράξουσιν L19,40 Rad(bis) Krat, **ВЗЗОПИТИ ИМАТЬ** Krp|| възпити науьнетъ Dbm Dbj; та въслѣдъ иджши на павла и насъ **ВЗЗПИ** глаголашши ἔκραζεν A16,17 Str Ohr Karp Verk|| възпихши Slep; приидет же дъньъ ѱнь великыи и страшныи еже ꙗсктъ ѱмьстень и плакати са имаши непрѣстанно и **ВЗЗПІЕШИ** ѱ немоши дѣушж твоеж боішея 99r3Les; понеже дрьжимъ есмъ нечистымъ врагомъ стжжжщєи ми присно и **ВЗЗПИЖ** въ ноши и въ дъни яко да избавиши ма ѱ брани его боішо 174v17Les; ѱврззе дѣры просто и кз дѣвѣи поидѣ **ВЗЗПИ** радѣуи са ѱ оврадованнаа гκсподъ с тобою εἶπε 1v18Krn (cf. L1,28); врѣма весело оудрзжаниа нынѣ чистотѣ прѣсвѣтлѣи любєи блκгошєбразнѣи и проужж добродѣтѣли насзишжше са вѣрно и богатно **ВЗПНЕМЪ** κρѣστε хрисктѣвз прѣсвѣатѣи ἐκβοήσωμεν 21v17Šaf 52c16Orb, **ВЗЗОПИЖШЕ** 46r11Zag; не дадѣмъ мльуаніа **ВЗЗПІИМЪ** въкоупѣ да са не ꙗвити лъжа κκаша крауγάζωμεν 58r13Les

● се огласи: како колѣблет са землѣ ѱажше сждина пришьствіа како **ВЗЗПИЖТЬ** тржбы како ѱврѣзжт са гроби ἀλαλάζουσι σάλπιγγες 233r25Les

● *fig.* прѣданіє ꙗсктъ ѱ прѣдѣдъ нсьпрѣва яко землѣ **ВЗЗПИЛА** ꙗсктъ за кровь правѣднаго ἐβόησε πρὸς τὸν θεόν 257v21Les

◆ **ВЗЗЗПИТИ ГЛАСОМЪ ВЕЛНЕМЪ, ГЛАСОМЪ ВЕЛНКОМЪ, ГЛАСОМЪ КРѢПЗКОМЪ, ВЕЛЕГЛАСЬНО** *викне ἔласно, викне ἔρομοῦласно; возопить очень громко; to cry out loudly; – κράζειν φωνῇ μεγάλῃ, ἀναφωνεῖν κραυγῇ μεγάλῃ, βάλλειν φωνὴν ἰσχυράν, μείζονα κράζειν, ἐπαίρειν φωνήν, μεγαλοφώνως βοᾶν*: **ВЗЗПИШЖ** же **ГЛАСОМЪ ВЕЛНЕМЪ** и затъкошж 8ши скон κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ A7,57 Karp|| възкликнжвжше же **ГЛАСОМЪ ВЕЛНКОМЪ** Slep, възкликнжвжше **ГЛАСОМЪ ВЕЛНЕМЪ** Str Vran; и **ВЗЗПИ ГЛАСОМЪ ВЕЛНЕМЪ** и реує ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ L1,42 Krat Dbj Krp Mkd, **ВЗСПИ**

(sic) ГЛАСОМЪ ВЕЛНКОМЪ Dbm; ων же *ВЪЗЪПІЕТЪ* ГЛАСОМЪ КРЪПКОМЪ ЯКО ПОДВИЗАТИ СЯ МЪСТОУ Βάλλει φωνήν ισχυράν 292r10Les; *ВЪЗЪПНВ* же ВЪСЬ ВЕЛІЕМЪ ГЛАСОМЪ и ρεϋε) ἔκραξε φωνῆ μεγάλη 106v13Les; и АЩЕ НЪЦНИ ВЪЗЪРАНЪЖТЬ ИЛИ ЗАПРЪЩАЖТЬ МЛЪУАТИ МЫ же *ВЕЛЕГЛАСНО ВЪЗЪПНИМЪ* НЕ ПРЪСТАЖЩЕ ДОНДЕЖЕ ѠВРЪЗЕТЬ ОУИ КАШНИ ОУМНЪИ СВЪТОДАВЕЦЬ ІСОУСЪ μείζονα κράζωμεν 223r17Les; ТОИ И МЫ *ВЕЛЕГЛАСНО ВЪЗЪПНЕМЪ* РАДОУЧѢ СЯ СМОТРЕНИЕ ЗЫЖДИТЕЛЕВА СКОУЪННІА μεγαλοφώνως βοήσωμεν 69r12Stan, *ВЕЛЕГЛАСНО ВЪЗОУПНЕМЪ* 63b3Vtš] *ВЕЛЕГЛАСНО ВЪПНЕМЪ* 73r19Str 115r14Karp; *ВЪЗЪПВШИМЪ* ГЛАСОМЪ Ѡ НАРОДА ἐπαράσης φωνήν 93r3Mkd, *ВЪСПНВШИНМЪ* (sic) *ГЛАСОМЪ* ВЪ НАРОДѢ 62r4Dbm — Cf. ВЪЗГЛАСИТИ sub 1, ВЪЗГРЪЗМЪТИ sub 2, ВЪЗЪВАТИ sub 1, ВЪПИТИ sub 1, ВЪСКЛИКНЪТИ, ВЪСКРИУАТИ

2. **КОМОУ, КЪ КОМОУ ѡовика, викне; призвать, позвать; to call; – βοᾶν, κράζειν:** МОЛИ СЯ ЕМОУ И *ВЪЗЪПН* ВГОУОУ ЖЕЛАНІЕМЪ СРДЪЦА Βόησον πρὸς τὸν θεόν 176v18Les; НЕИЗРЕУЕННЖ СИЛЖ *ВЪЗЪПШЖ* ДРОУГА КЪ ДРОУЗЪ ἔκραξαν comPs23,7 Bon Pog; МОЛИТВАМИ И СО СЛЪЗАМИ ВГОУОУ СПАСАЖЩѢ НАСЪ *ВЪЗОПНЕМЪ* ТИ СГРЪШНХЪ ТИ ГКОСПДИ СПАСИ НИ βοῶντες 27v3Zag 25d28Orb; и *ВЪЗОУПН* МОУСИ КЪ ВГОУОУ И ПОКАЗА ЮМОУ ГКОСПОДЪ ДРЪВО И ВЪЛОЖИ Ю ВЪ ВОДОУ И СЛАДКА БЫСЪТЪ ВОДА ἐβόησεν Ex15,25 Vtš(bis), *ВЪЗЪПН* Grig Lobk Hlud; СИ АДАМЪ КЪ ВГОУОУ *ВЪЗОПНЛЪ* ЕСТЪ ЯКО АЗЪВИ ИСПЛЪНЪ ДОУШЖ ИМЪ ЗА ПРЪСТЪПЛЕННЕ ἐβόησεν comPs40,5 Bon Pog ● **НА КОГО:** ЮГОЖЕ ВИДЪВЪШИ СЕСТРА ЮГО И *ВЪЗЪПН* НА МЪУЧНТКЕЛЪ 306r23Stan — Cf. ВЪЗЪВАТИ sub 2, ЗЪВАТИ, ПОЗЪВАТИ, ПРИГЛАСИТИ, ПРИЗЪВАТИ

3. **объяви, ѡрорече; объявить, предсказать; to announce, to proclaim; –** : ЕЛІСЕИ СЛАВНЫИ ПРКОРОКЪ ВКОЖНИ ... ЮГДАЖЕ ХОТЪШЕ РОДИТИ СЯ БЫСЪТЪ ВЕЛИЕ ЗНАМЕНИЕ ЗЛАТКА ЮНИЦА ИЖЕ ВЪ СИЛОМЪ БЫСТРО *ВЪЗЪПН* ЯКО ПРКОРОКЪ РОДИ СЯ ВЪ ИЕРКОУСАЛЪМЪ ДЪНЬСЪ 245r21Stan, *ВЪЗОУПН* 172d18Vtš — Cf. ВЪЗЪВЪСТИТИ sub 2, ВЪЗГЛАСИТИ sub 2, ПРОРЕЦИ

KSM

КТ

ВЪЗЪПЛЬ, -ЛЪ m.

Vtš

крик, ѡлач; крик, плач; cry, weeping; – : *ВЪЗОУПЛЬ* ПРОШБРАЗОУКЕ ПОГРЕБЕНІЕ ТРИДѢНЕВНОЕ ПРРОКОЖЪ ІΩНА ВЪПНЕ И МОЛЕ СЕ) ИС ТЛЕ ИЗЪАВИ МЕ ЦАРОУ СИЛАМЪ 141c31Vtš, sim. 205c6Vtš – EXH — Cf. ВЪПЛЬ, ВЪПЛЬСТВЕНЕ, ПЛАУЪ

Ø

КТ

ВЪЗЪИБЛЕМЪ 193c8Vtš v. *НЕВЪЗЪИБЛЕМЪ

ВЪЗЪИВАНІЕ, -НІА n.

Vtš

ѡовикување, ѡовик; взывание, призыв; invocation, call; – : ЯКО ВРЪДЪ НЕДОУГА ПОДАЛЬ КЕСТЪ НЪ ШРЪТЪ ЖЕ ЗЕМЛЪНІИМЪ *ВЪЗЪИВАНІЕ* КРСТНОМОУ ДРЪВЪ ЗОВЕМЪ ПРЪПЪТІИ ѠБЪЦЬ КАШНХЪ 14b18Vtš – EXH — Cf. ВЪЗЪИВАНІЕ sub 2, ЗЪИВАНІЕ, ПОЗЪИВАНІЕ, ПРИЗЪИВАНІЕ, ПРИЗЪИВАНІЕ

S

КТ

ВЪЗЪИВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

Dbj Jov Rad Slep Karp Bon Pog (orRdm) orDĕn Lobk parOrb Triod Vtš Stan Les Krm

1. **ѡовикува, вика, воскликнува, оѡласува; звать, взывать, кричать; to call, to invite, to cry; –** *кράζειν, κραυγάζειν, ἀνακράζειν, ἀνακαλεῖν, φωνεῖν, βοᾶν, ἠθθεῖν, ἀνυμνεῖν, μέλλειν, ἐπικαλεῖσθαι, συγκαλεῖν:* и ДОУСИ НЕУИСТНИ ЕГДА И ВИДЪХЖ ПРИПАДАХЖ КЪ НЕМОУ И *ВЪЗЪИВАЖ* ГЛАГОЛЖЩЕ ЯКО ТЫ ЈЕСИ ХРИСТОСЪ СЫНЪ ВКОЖНИ ἔκραζον Mc3,11 Rad] *ЗЪААХЖ* Dbm Mkd, *ВЪПНАХЖ* Dbj Krp Krat; и ПОСЛА СВОЖ РАБЫ *ВЪЗЪИВАЖЩЕ* СЪ ВЫСОКИМЪ ПРОПОВѢДАНИЕМЪ συγκαλοῦσα Pr9,3 Lobk52v6 Orb] *СЪЗЫВАЖЩЫ* Lobk140r6 Vtš; ПОКЛОНИМ СЯ ШЪЦОУ И СЪНОУ И СВАТКОМЪ ДОУХОУ И СВАТЪИ ТРОИЦИ ВЪ ЈЕДИНОМЪ СЖЩСТВѢ СЪ ХЕРОУВИМИ *ВЪЗЪИВАЖЩЕ* СВАТЪ СВАТЪ СВАТЪ ЈЕСИ ГКОСПДИ 181v7Dĕn, *ВЪЗЪИРАЖЩЕ* (sic) 135r9Rdm; СКЕРЪНИ ШИЩАЖ ГРЪХОВННЖ ПОСТАЩИМЪ СЯ ВЪРОЖ И *ВЪИВАЖЩЕ*

ЕДИННОГО ЗДѢТЕЛѢ ἀνομιούντων 69v27Zag 47r25Šaf, **ВЗЫБАЖИХЪ** 83d10Orb 9v25Hlud; ТЕБѢ КЛАНѢЖ СЯ ДНЕСЬ **ВЗЫБАЖ** ОСѢВѢТИ МА ПРѢШСѢВѢТОВАННЕ ВЕСЕЛИ СЯ И РАДОУИ СЯ ЦРКВИ БОЖИИ Κραυγάω 46r8Šaf 82c6Orb, **ВЗИРАЖШЕ** (sic) 68r31Zag; ДААШЕ СЯ ИМЪ ТѢЛО ЯКОЖЕ **ВЪЗЫБААХЪ** АМИНЬ Γλαγοлаΰше БЖДѢШЕ ХЛѢБЪ ВЪ РЖКАХЪ ИХЪ ἐπεκαλοῦντο 194r9Les; Ὡροци **ВЪЗЫВАЮЩЕ** БЛАГОСЛОВИТЕ ВСА ДѢЛА ГКОСПОДННА ГКОСПОДА ПОН 166c6Vtš ♦ **ВЗЗЫВАТИ ВЕЛИЕМЪ ГЛАСОМЪ ВИКА** ἱλασно, *вика ἱρομοῖλασно*; *взывать очень громко; to cry out loudly*; – *μεγάλη φωνή κράζειν*: ПРѢДЪСТОЕЩИ ЖЕ ΥΛΟΒѢЦЫ **ВЕЛІЕМЪ ГЛАСОМЪ ВЪЗЫБААХЪ** ВЕЛИКИИ БОГОУ Γεωργίεβъ μεγάλη φωνή ἔκραζαν 187v1Krn — Cf. ВЗЗЫВАТИ sub 1, ВЗПИТИ sub 1, ВЗСКЛИЦАТИ, ЗЫВАТИ, ПРИЗЫВАТИ, СЗЗЫВАТИ

2. **КОГО ѿовикува, ѿризива (некоѿо); звать, призывать (кого-л.); to call for sb**; – *καλεῖν, κράζειν, φωνεῖν, συγκαλεῖν*: МКОЛѢШЕ ВЫ ОУТѢШАЖШЕ ИЗЪВѢСТОУЖШЕ ХОДИТИ ВАМЪ ПОДЪОБНѢ БОГОУ **ВЪЗЫБААЩОМУ** ВЫ БЪ ЦААРЬСѢТВО И СЛАВЖ *καλοῦντος* 1Th2,12 Karp; И СВОА ШЕЦА **ВЪЗЫВАЕТЪ** ПО ИМЕНИ *φωνεῖ* J10,3 DbjII *зываетъ* Dbm, *глашаютъ* Jov Krp(bis) Krat, *призываетъ* Rad • **КОМОУ**: И РАЗДѢЛИ ЖЕ МОРЕ Ἰσραηλῆа ЖЕ БѢЖЕЩА ПѢША ХОДЕЩА СПКАСЕ ПѢСНЫ ГКОСПОДЕВИ **ВЪЗЫВАЮЩА** 159d26Vtš • **КЪ КОМОУ се обраќа кон некоѿо (со молба); обращаться к кому-л. (с мольбой); to turn to someone (with request)**; – *κράζειν*: И ЕГДА **ВЪЗЫБААХЪ** КЪ НЕМОУ ОУСЛЫШААШЕ МА ἐν τῷ κεκραγῆναι με πρὸς αὐτόν Ps21,25 Bon Pog; И КЪ ЦАРѢ **ВЪЗЫБААХЪ** πρὸς τὸν βασιλέα ἔκραζον 189v17Krn — Cf. ВЗЗЫВАТИ sub 2, ВЗПИТИ sub 2, ГЛАШАТИ, ЗЫВАТИ, ПРИЗЫВАТИ, СЗЗЫВАТИ

3. **се нарекува; называться; to be called**; – *ὀνομάζεσθαι*: ТЫ СВЕѢТЫИ ЗАХАРИИА ПРОРОКЪ И ЖРЦЬ ЦРЬКВЕ ИЕРКОУСѢАЛѢИМСКИЕ БѢАШЕ ОУВО СЫНЬ ИЩАЕУБЪ ЖРЦА ШТѢЦЬ ЖЕ ΙΩΑΝΝΑ ПРѢДѢТѢУИА И КРѢСѢТИТѢКЕЛῆа **ВЪЗЫВАШЕ** ЖЕ СЕ И ВАРАХИ ὀνομάζετο 7r18Stan – EHN — Cf. НАРИЦАТИ

KSM

КТ

ВЗЗЫДАНЬНЪ, -ЗИИ adj.

Vtš

создаден; созданий; created; – :

[Н]ЕСЪЗДАННИМЪ СВѢТѢМЪ НАСЪ РАДИ **ВЪЗЪАНИИ** ЯВЛЬШОМЪ СЕ ΧΡΙCΤΕ 169b12Vtš – EHN

Ø

КТ

ВЗЗЫДАТИ, -ЗИЖДЖ, -ЗИЖДЕТЪ pf.

Grig

изъради; построить; to build; – *οἰκοδομεῖν*: АЗЪ ВЪЗЗЫДВИГЪ СЪ ПРАВДОА ЦѢСАРИА И ВЪСИ ПЖТИЕ ЕГО ПРАВИ **ВЪЗЗЫЖДЖТЪ** ГРАДЪ МОИ И ПЛАНЪНИКЪИ ЛЮДИ МОИХЪ ВЪЗЫВРАТИТЪ НЕ С МЪИТОМЪ НИ СЪ ДАРЪИ РЕУЕ ГКОСПОДЪ САВАῶ οἰκοδομήσει Is45,13 GrigII *съзыждатъ* Lobk, *зыждеть* Orb Hlud – EHN — Cf. ЗЫДАТИ, СЗЗЫДАТИ

S

КТ

ВЗЗЫРѢННЕ, -НИА п.

Zag Šaf Vtš Les

1. *ѿоꝓлед; взгляд; look*; – :

ПРѢВЪЗНЕСЕНАГО ДРЪЖАВОЮ НЕУБЪСТІА ГРЪДАГО МКОУУФТКЕЛῆа ИЖЕ КЪ ВЛАДЪЦѢ БОЖЕСТВЕННИИ **ВЪЗЫРѢНИ** ВЪЗЫВАЕ РАЗДРАЗИЛЬ ЮСИ СЛАВА СИЛѢ ТВОЕИ ГКОСПОДИ 191c19Vtš • **КЪ КОМОУ ѿоꝓледнување, уѿаѿување ѿоꝓлед; устремлять взор, поглядывать; looking up, raising up one's eyes**; – *τὸ ἀναβλέψαι*: И ПРѢЖДЕ **ВЪЗЫРѢНІА** КЪ НЕМЪ СЕ ЗДЕ ЕСМЪ И ПРѢЖДЕ ЕГО ПРИБЛИЖЕНІА ὩВРЪЗАЕТЪ СКРОВИЩА ПРѢДЪ ИСКЪЩИМЪ ЕГО πρὶν ἢ ἀναβλέψαι 118r9Les — Cf. ВИДѢННЕ sub 1, ВЪЗОРЪ sub 1, ЗЫРѢННЕ

2. *изълед, лик; образ, (внешний) вид, облик; look, shape*; – : ЕЖЕ ВСЕ БОЖИЕ **ВЪЗЫРѢННЕ** ПОСИТЬ ДРЪЖИТЬ СЯ БОГОРОДИЦЕ ДѢВО НА РЖКОУ ТВОЕЮ 139v5Šaf, **ВЪЗЫРѢННЕ** 181v21ZagII *зырѢнне* 147r14Hlud, *божиемъ маннемъ* θεῖφ νεύματι 222c18Orb — Cf. ВИДЪ sub 1, ВИДѢННЕ sub 4, ВЪЗОРЪ sub 2, ЗРАКЪ, ОБРАЗНЕ, ОБРАЗЪ, ОЗРАКЪ

EHN

KSM

КТ

ВЪЗЪАРЕВАТИ

— ἐπιθυμέω: ꙗкоже глаголетъ и великыи василіе въ словѣ иже ѿ постѣ плзтѣ възъареваетъ на доуѣхъ доуѣхъ же на плзтѣ сирѣчь плзтѣ же ищетъ вещи сзпротивна доуѣшы доуѣша же ищетъ дѣла сзпротивна тѣлѣ ἐπιθυμίη 208r22Krn — ЕХН — Cf. ПРОГНѢВАТИ (СА)

∅

ЛМ

ВЪЗЪАРИТИ СА, -рж са, -ритъ са pf.

Krn

се разбесни, се разгнѣви; разъяриться, възъяриться, рассердиться; to become infuriated, to fly into a rage; — θυμώνω: иматъ же ѱлковѣжъ ꙗрость ради да възъяритъ се вѣ θυμώνεται 50v16Krn; третіе силы соутѣ животныи ꙗрость сирѣчь ꙗкоже повелѣваетъ воѣгословъ григоріе да възъярѣ се на дѣвола и на того да имамы ꙗрость нашоу вѣ θυμόμεν 11r24Krn — ЕХН — Cf. ВЪЗЪАРАВАТИ СА, ПОАРИТИ СА, ПРОГНѢВАТИ (СА), РАЗГНѢВАТИ (СА), РАЗЪАРИТИ СА, АРИТИ СА

KSM

ЛМ

*ВЪЗЪАХАТИ, -ѣдѣ, -ѣдетъ pf.

Jov

оѡѡлови; отплыть; to sail off; — ἐπανάγειν: речѣ кь симону вижъ (согт. > вижѣды) ѣды (sic, pro ВЪЗЪАДИ) въ глѣбынѣ ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος L5,4 Jov] вънни Dbm, постѣпи Dbj Rad Mkd, възыди Krp, вълѣзи Krat — ЕХН — Cf. ВЪАХАТИ, ПРѢАХАТИ

KS(ВЪЗЪАХАТИ) M(ВЪЗЪАХАТИ)

КТ

ВЪЗАТИ, ВЪЗЪМЖ, ВЪЗЪМЕТЪ pf.

Evang Apost Psalt compPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

Forma оуЗАТИ in Krn

1. земе, фаѡи, зѣраѡи; взять, схватить; to take, to catch, to grab; — αἶρειν, ἐπαίρειν, λαμβάνειν, ἀναλαμβάνειν, κομίζεσθαι, βαστάζειν, ἐκβάλλειν, ἀνάγειν, δέχεσθαι, ἀναιρεῖν, ἐξαίρειν, διαίρειν, ὑπολαμβάνειν, ζητεῖν; πιάνω, παίρνω, σηκώνω, μεταβαίνω (Krn): мощи юго въземши оу себе скрыи многымъ

же проповѣдимомъ и зламъ страждѣющимъ мощи ради възатиа сама себе ꙗвѣ сътвори ВЪЗЕМШИ и глаголаши 273v3.7Stan; и ВЪЗЪМЪ два сребрьника и дастъ гостильникоу ἐκβαλὼν L10,35 Rad Krp Mkd] земе Dbm Dbj Jov Krat; малое желѣзце ВЪЗМИ съ совож имже хоѡеши быліе копати и ѡсти ἄρον 30r7Les; сътвориное единъ ковуегъ великыи и въведе въ нъ женѣ свою и събраніе его въсе и ВЪЗЕ ѡ въсакого рода животнаго ἐπῆρε 35v8Krn; ВЪЗАТЬ млать и вънне въ храмнѣ идольскѣи и съкроуши всѣ капища и жрѣтвы расыпа 278r18Stan; ВЪЗЪМИ свое и нди хошѣ же семоу послѣднемоу дати ѣко и тебѣ ἄρον Mt20,14 Rad Dbj Krp Krat Mkd; тогда речѣ цѣсаарѣ слоугамъ свазавше емоу рѣцѣ и позѣ ВЪЗЪМТЕ и и въерьзѣте и въ тѣмѣ кромѣшнѣжъ ἐκβάλετε Mt22,13 Krat Dbm Jov Rad Krp Mkd; принесѣте господоу славу имени его ВЪЗЪМТЕ жрѣтѣи и въходите въ дворѣи его ἄрате Ps95,8 Bon Pog Rdm Dčn; и въселенѣа въса ѡвзема рѣкоа моа и ѣко гнѣздо и ѣко аи ѡставена ВЪЗЪМЖ ἄρω Is10,14 Grig] въземла Orb, на земе (sic) Hlud; и ВЪЗАТЬ иѡвъ ѱрѣпѣ да строужетъ гнои свои ἔλαβεν Job2,8 Orb] приатъ Grig Lobk Hlud; и аѡиѣ ВЪЗЕМШЕ слоугѣи съсоудѣи желѣзныи и скроушише все оудѣи ихъ λαβόντες 11v18Stan; ѡвѣщавши же блѣдница глагола кь немоу зра тебе ꙗко жена азѣ ѡ мѣжа ВЪЗАТА БЫХѣ ты же мене не зри нѣ на земеа зри ѡ неже ВЪЗАТЬ еси τοῦ ἀνδρὸς ἐλήφθην ... ὁ ἀνὴρ ἐλήφθης 1r23Les

♦ ВЪЗАТИ ДОУШѢ fig. (constructio hebr.) задрѣи во неизвесносѣи; задержатъ в неизвесности; to keep in suspense; — τὴν ψυχὴν αἶρειν: доколѣ доуѣша наша возъмешн τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις J10,24 Dbm Dbj Jov] доуѣшѣ въземлешн Krp(bis) Rad Krat ♦ ВЪЗАТИ КРЪСТЪ земе на себе искушениѣа; взять на себя испытанѣи; to take temptation upon himself; — λαμβάνειν τὸν σταυρόν: ѡверѣет са и сож вола и ВЪЗМЕТЪ крѣстъ свон и въслѣдъ идетъ спѣаса ꙗкошего коуѣхрѣстѣа λαμβάνει τὸν σταυρόν αὐτοῦ 212v5Les ♦ ВЪЗАТИ

ВЪЗАТИ

МѢРЖ земе мера, измери; измерить; *to measure*; – *λαμβάνειν μέτρον*: снж любимици мон **ВЪЗМѢТЕ** МѢРЖ правило доброе ωно съвршєныхъ ѿкъць бывшихъ прѣжде насъ λαβόμεν μέτρον 124v5Les

2. **заземе, освою; захватить, покорить; to take, to conquer**; – *αἶρειν, λαμβάνειν; παίρνω* (Krn): единъ же прѣдатель градскын реуке имъ вѣсте ли поутю ради не можете **ВЪЗЪЕТИ** градъ яко имѣтъ хрѣстїаны въноутрь цркѣвъ архистратига михаила νὰ πάρετε 239r15Krn; и приждъ римлѣне и **ВЪЗМЖТЪ** мѣсто наше и азыкы ἀρούσιν J11,48 Rad Dbm Jov Krp Krat, **ВЪЗМЖТЫ** Dbj; γλωσσέβкь нѣкы добра рода иде на странж далеуе **ВЪЗАТИ** себѣ цѣкъсарство и възвратити са лаβεῖν L19,12 RadII приати Dbm Dbj Krp Mkd, прѣжти Krat, (...)жти Jov

3. **прими, добие; принять, получить; to get, to receive**; – *λαμβάνειν*: а ниже единъ **ВЪЗѦ** шедъ ископа и земля и скры сребро γλωσσодина своего λαβόν Mt25,18 MkdII приемль Dbj, приемъ Jov80r6, приемы Rad76d3 Krp(bis) Krat, приимы Rad161a24, (п)риемы Jov43r1; **ВЪЗАТИ** жрѣби слоужбы сего апостоульства изъ негоже испадє юда и нти въ свое мѣсто лаβεῖν A1,25 KarpII прижти Vran, om. Str; ѣко да въкоушнєвъ смърти въ избавение прѣстжплениємъ бывшимъ ѿ прѣваго завѣта да ѡбѣщание **ВЪЗМЕТЪ** възвани вѣунаго приуастиѣ λάβωσιν Hb9,15 KarpII приимжть Slep ♦ **ВЪЗАТИ ЗАПОВѢДЪ** *прими наредба, заповед; получить приказ; to receive order*; – *λαμβάνειν ἐντολάς*: **ВЪЗЕМШЕ** же **ЗАПОВѢДЪ** сьрнове ꙗковли и сьнидошж въ егѣпетъ коупити жита λαβόντες ἐντολάς 267r11Les ♦ **ВЪЗАТИ ОБРАЗЪ** *прими лик; получить лицо; to receive face*; – *ἐν σχήματι ἐπιδημειν*: тако и блѣженнн **ВЪЗАТЬ** **ѡБРАЗЪ** вражїи да прѣборитъ и повѣдитъ ἐν σχήματι ἄλλοτρίῳ ἐπεδήμησεν 111v9Les ♦ **ВЪЗАТИ ОБРЖУЕНИЕ** *се сврши, даде збор; обручиться; to get engaged*; – *τὸν ἀρραβῶνα λαμβάνειν*: науатъ дѣвѣца масти са снцевыми помыслы и по семь пакъ помѣнж юношж ѿ

негоже **ѡБРЖУЕНИЕ** **ВЪЗАТЬ** и покaанїе прїемши плака са τὸν ἀρραβῶνα ἔλαβε 56v7Les ♦ **ВЪЗАТИ ТРОУДЪ** *прѣуриу мака; претерпеть муку; to suffer torment*; – *(προ)αίρειν κόπον*: горе мнѣ грѣшномуу и неключимомуу рабоу аще **ТРОУДА** прѣжде не **ВЪЗМЕШИ** и трѣпнши всѣ глоспода ради то поутю изыдохомъ изъ мира сего кто достоенъ ꙗсѣтъ ἐὰν κόπον οὐ προαιρούμεθα 13v4Les ♦ **ВЪЗАТИ УРЪНЬУЬСКЪИ ОБРАЗЪ, СВАТЪИ ОБРАЗЪ, СКИМЖ** *се замонаши; постричься в монахи; to take monastic vows*; – *λαμβάνειν τὸ σχῆμα (τοῦ μοναχοῦ)*: прѣпоаши себе говѣнїемъ и послоушанїемъ накажи самъ себе и мѡли са глaгoлa аще и **ѡБРАЗЪ УРЪНЬУЬСКЪИ** **ВЪЗѦ** нж повѣдамъ нѣсжм са наоууилъ τὸ σχῆμα τοῦ μοναχοῦ ἔλαβον 21r13Les; и по врѣмени нѣкоемъ сътвори старецъ **ВЪЗАТИ** братоу великын **СВАТЪИ** **ѡБРАЗЪ** **СКЪМЖ** лаβεῖν ... τὸ ἅγιον σχῆμα 46v20Les — Cf. ВЪСПРИАТИ

Cf. ВЪЗИМАТИ, ПРИАТИ, ПРѢАТИ

4. **одземе, оуѣрани; отнять, устранить; to take away, to remove**; – *αἶρειν, λαμβάνειν, ἐξαίρειν, περιαίρειν, διαίρειν; ἀφαιρέω, σηκώνω* (Krn): и възрадоуєтъ са срьдѣце ваше и радости вашеа никътоже не **ВЪЗЪМЕТЪ** ѿ васъ аїрей J16,22 Rad(bis) Dbm Dbj Jov(bis) Krp(bis); имжшомоу бо въсєгда дано бждєтъ и изъбждєтъ а ѿ неимжшааго и еже аще мнитъ са имы **ВЪЗАТО** бждєтъ ѿ него ἀρθήσεται Mt25,29 Rad(bis) Dbj Jov(bis) Krp118v10 Krat, да са **ВЪЗМЕТЪ** Krp62r1, **ВЪЗМАТ** са Mkd; егда видиши сьмрзти сьрнѣ своемѣ рзцы якоже ꙗѡвъ глaгoлeтъ глосподѣ дасѣтъ глосподѣ **ВЪЗЕТЪ** ἀφείλετο 205r13Krn; приде потопъ и **ВЪЗАТЬ** всѣ тако бждєтъ и пришествие сьрнa γλωσσέβγѣскааго ἦρεν Mt24,39 Rad(bis) Dbj Jov(bis) Krp Krat Mkd; камень ташкн ѿ моего срьдѣца **ВЪЗМИ** мѡлиме ти са διάρa 127v22Zag, **ВЪЗАТИ** 106v28Saf 141d12OrbII ѡтѣтрасти 70r13Hlud; люди жидовскъи възпнжж **ВЪЗЪМИ** **ВЪЗМИ** расъпни ꙗїре аїре comPs17,44 Bon Pog, sim. ἄρον ἄρον comPs37,13 Bon Pog et comPs117,12 Bon Pog; глaгoлa ен ксoуc не рєхъ ли ти яко

аще върѣши оузриши славу божию сыреуѣи
 ꙗкоже реуѣи **ВЪЗМѢТЕ** камень σηκώσετε 64v24Km
 ● ја одземе, ја оддели душата од телото: въ
 ѹасѣ съмрътныи егда разлѣѹает са доуѹша
 съ страхомъ и боазниж прѣидѣтъ аггелѣи
ВЪЗАТИ доуѹшж и ѡлжѹити ж хотаще ѡ
 тѣлесе и поставити ж на сѣдѣши съмрътнѣмъ
 и страшнѣмъ οἱ ἄγγελοι ψυχὴν λαβεῖν 70v12Les;
 и постиже повелѣнѣе гѡсподѣне **ВЪЗАТИ**
 доуѹшж ѡ тѣла ψυχὴν λαβεῖν τοῦ σώματος
 71r10Les ● *pass.* взи раззгроздѣвзшии есте а не
 паѹе плакасте са да не **ВЪЗМЕТЪ** са ѡ срѣдзи
 вѣшеж ѣзарθῆ 1C5,2 Ohr] **ИЗМЕТЪ** са Slep Str
 Karp Verk; — въ смѣренѣ своемъ сѣдъ его
ВЪЗАТЪ са а родъ его кто исповѣстѣтѣ
 вѣземетъ са ѡ зема животъ его ἦρθη Is53,8
 Grig Lobk Orb Hlud, sim. A8,33 Karp Vran Slep] **ВЪЗЕМЕТЪ**
 са Str — Cf. **ИЗАТИ** ♦ **ВЪЗАТИ**
ГРѢХЪ *земе на себе зрєвови; взять на себя*
грехи; to take upon oneself sin; — айρειν
ἀμαρτίαν, τὰς ἀμαρτίας: онъ тѣи са да
 грѣхы **ВЪЗМЕТЪ** и грѣха в немъ нѣстѣ тѣс
 ἀμαρτίας ἄρη 1J3,5 Karp Slep; такожде и гѡсподѣ
 ꙗкошъ да **ВЪЗМЕТЪ** вѣса грѣхы ѡ всего мѣра
 въ гробѣ положень бысѣтъ ἄρη πᾶσαν ἀμαρτίαν
 τοῦ κόσμου 254v1Les — Cf. **ВЪЗНЕСТИ** sub 2

5. *ὑοδοῖνε, κрене; поднять; to lift, to raise;*
— λαμβάνειν, ἀνασπᾶν, αἶρειν, ἀναλαμβάνειν,
ὑπολαμβάνειν, περιαιρεῖν, ἐξαιρεῖν, ἐπαίρειν:
 и **ВЪЗМЕТЪ** знамениѣ въ азѣкѣи и сѣберетъ
 гзибнѣшж ἰζραν]левзи ἀρεῖ Is11,12 Grig Lobk
 Orb Hlud; **ВЪЗМѢТЪ** рѣкѣи строугѣи сѣвож ѡтѣ
 гласа водъ многоз ἑπῆραν Ps92,4 Bon Pog Rdm
 Dĉn; спѣлси гѡсподѣи люди свож и благословѣи
 достоѣнне свое и оупаси ж и **ВЪЗМѢ** ж до
 вѣка ἔπαρον Ps27,9 Bon Pog] **ИЗМѢ** Rdm Dĉn;
 раздѣлишж са между ѡбѣма и **ВЪЗАТЪ** **ВЪЗІСѢТЪ**
 илина вѣхромъ на небо ἀνελήμφθη Ἴηλίου ἐν
 συσεισμῶ ὡς εἰς τὸν οὐρανόν 4Rg2,11 Grig Lobk
 Hlud Vtš(bis) ● подигне, издигне душа кон Господа:
 възвесели доуѹшж раба твоего ꙗко к тебѣ
ВЪЗАХЪ доуѹшж мож ἦρα τὴν ψυχὴν Ps85,4 Bon,
ВЪЗАСЪ Pog] възвесѣ Rdm, въздвѣгохъ Dĉn
 ● *refl.* се же вѣсѣтъ третицеж ἰ абѣе **ВЪЗЖТЪ** **СЖ**

сѣсѣдъ на ꙗкобо ἀνελήμφθη A10,16 Ohr Slep Str
 Vran Karp Verk, sim. **ВЪЗАСЪ** **СЖ** ἀνεσπάσθη A11,10
 Ohr, **ВЪЗАШЪ** са Slep Str, **ВЪЗАТЪ** са Vran Verk] **ВЪСТРЪГНѢШЖ**
 са Karp ♦ **ВЪЗАТИ** **ВРАТА**
ὑοδοῖвору враѣи; приоткрыть дверь; to
open the door slightly; — ἐπαίρειν, αἶρειν
πύλας: ВЪЗМѢТЕ **ВРАТА** *кѣнази* **ВАШИ** и
ВЪЗМѢТЕ са **ВРАТА** *вѣзѣнаи* и *вѣндетъ*
цѣсѣрѣ **СЛАВѢ** ἄрате *пύλας ... καὶ ἐπάρθητε*
пύλαι αἰώνιοι Ps23,7 Bon Pog; аггеломъ
днѣлѣмъ са *вѣсхождениа* *ѡбразоу* *оуѣеникомъ*
ѹоуаѣмъ са *страшномоу* *вѣзатию* *вѣзѣде* с
плѣтиж *христѣ* и *врата* **ВЪЗАШЪ** са *спѣлсе*
пύλαι σοι ἐπῆρθησαν 150r4Šaf — Cf. ВЪЗДВѢГНѢТИ
sub 1, ВЪЗДѢТИ, ВЪЗНЕСТИ sub 1

Cf. **ВЪЗИМАТИ**, **АТИ**

KSM

KT

ВЪЗАТИЕ, -ИНА П.

orRdm trOrb trHlud Šaf Vtš Stan Les

1. *земање; взятие; taking, usage; — :*
 моши ꙗко въземши оу себе скры многымъ же
 проповѣдимомъ и зламъ страждѣшимъ мошинъ
 ради **ВЪЗАТИНА** сама себе ꙗвѣ сѣтвори
 въземши и глѣголаши 273v6Stan; кто во
 помѣноуѣтъ ѡного нмаѣаго рѣцѣ коснѣти са
 рѣкоу его на **ВЪЗАТИЕ** прѣдѣлѣжѣшихъ
 вѣрашъ 143r18Les; и же **ВЪЗАТИЕМЪ** тоуѣдаго
 же клѣхъ са именемъ сѣвѣтымъ твоимъ или
 похѡулихъ въ помыслѣхъ иже ѡсѣдѣхъ
 ѹловѣжы а самъ во са прѣжде сѣда ѡсѣдѣхъ
 94v5Rdm ♦ **ВЪЗАТИЕ** **КЛАТѢ** *одземање/*
ὑовлекување на клеῖβαῖи; укорочение
проклятия; freedom from damnation; — :
 всепѣтаа дѣвѣаа ѡ праведнихъ днѣсѣ
 пронзиде ... животоу ꙗкошѣмъ ходѣтанѣа
КЛАТѢ **ВЪЗЕТИЕ** *блѣгословенѣю* *поданѣе*
 6d8Vtš ♦ **ВЪЗАТИЕ** **МЪНИШЬСКАГО** **ОБРАЗА**
замонашуванье; постриг в монахи; taking of
monastic vows; — τὸ λαβεῖν τὸ ἅγιον ἔνδυμα
τοῦ μοναχοῦ: аще ѡвѣрѣши са сѣетнаго
 житѣа и вѣндѣши въ ѡбѣе житѣи въ
 множаншж братѣж да тебе не прѣлѣстѣтъ
 врагъ изѣдѣши изъ ѡбѣаго житѣа прѣжде

ВЗЗАТИЕ

ВЗЗАТІА МНИШЬСКАГО ШБРАЗА и шдеждаж ни же сьвршыена зѣло бо раскаешн са прѡ тоу лаβεῖν τὸ ἅγιον ἔνδυμα τοῦ μοναχοῦ 9r16Les

2. *ὑοδιζање, крeвaње; поднятие; lifting, raising*; – *ἔπαρσις, μετάληψις*: АГГ«Е»ЛОМЪ ДИВАЩЕМЪ СА ВЪСХОЖДЕНИИ ШБРАЗΟΥ ОУЧЕНИКОМЪ ЮДАЩЕМ СА СТРАШНОМОУ *ВЗЗАТИЮ* ВЪЗЫДЕ С ПЛЪТИЖ ХРИСТЪЕ И ВРАТА ВЪЗШЖ СА СПАСЕ ТΗΣ ἑπάρσεως 150r4Šaf; ржкы и збави ма христѣе боращаго ма недвижимж въздвигшаго ржкж къ брашьнѣ плода емже единомоу шпалениемъ *ВЗАТНЕ* шстави христѣе многомнѣлѡстиве τὴν μετάληψιν 97a11Orb 21r34Hlud, *ВЗАТНЕМЪ* 61r28Šaf] възпоинемъ 79r22Zag

KSM

КТ

ВЗКЛАСТИ, -кладж, -кладѣтз pf.

Str Verk

наѡовари; нагрузить, наложить; to load; – *ἐπιτιθέναι*: Ѡвезъшим са намъ *ВЪКЛАДА* и еже въ трѣбованне ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας A28,10 Str, *ВЪКЛАСЬ* Verk] въскладошж Karp – EXH — Cf. ВЪСКЛАСТИ

SM

НА

ВЗКОНЬУАНЪ ptc.-adj.

parOrb

конечен, смрѡен; окончательный, смертельный; definitive, deadly; – *συντετελεσμένος*: и вы не възвеселите са да въ[з]могжть вашж азы зане *ВКОНЬУАНИ* сьпрѣбрашени вещи слышахъ г«спод»а саваѡ ѡже створить на всен земли συντετελεσμένα καὶ συντετημένα πράγματα Is28,22 Orb] сконзьуанзи Grig Hlud, исконьѣнниа Lobk – EXH — Cf. СЗКОНЬУАТИ (СЗКОНЬУАНЪ)

0

НА

ВЗКОПАТИ СА, -паж са, -паѣтз са pf.

Les

се всади; всадиться, посадиться; to implant; – *καταστράπτειν*: ● *fig.* страхъ б«ожн да *ВЪКОПАЕТ СА* въ срдѣци твоемъ

ВЗКОРЕНИТИ (СА)

καταστράπτειν 243r12Les – EXH — Cf. ВЗКОРЕНИТИ (СА) sub 1, ВЗСАДИТИ sub 3

KSM(ВЗКОПАТИ)

ЛМ

ВЗКОРЕНИТИ (СА), -нж (СА), -нитз (СА) pf.

comBon Lobk parOrb (parHlud) Vtš Les Krm

1. *вкорени, зацврѣи; укоренить, укрепить; to take root, to strengthen*; – *ρίζουν, ἐγκεντρίζειν*: ● *fig.* волѣ же самовластна сжщни ѡко дѣлатель ѡсѣтъ *ВЪКОРЕНИТ* же тѣкмо злыж шбыѡаж въ алѣчи ѡрѣвошбѡденіе къ (sic, pro въ) жжжди многопитіе въ сьнѣ слабость и сьнз и скоренить дѣтѣли бл«агы въ пиши въздръжаніе въ жжжди трѣпѣніе въ сьнѣ дѣтніе ἐγκεντρίζει 130r1Les ● *refl.* не имжт бо сѣяти ни насадать ни же имать *ВЪКОРЕНИТИ СА* в земли корень ихъ възвѣа на на вѣтрѣ и исхошж οὐδὲ μὴ ρίζωθῆ 1s40,24 Orb Lobk, *ВЪКОРЕНИТИ СА* (sic) Hlud] оѡкоренити са Grig

● *fig.* ѡкоже нкѡнѣ виждаж въ мннѣхъ *ВЪКОРЕНИ* бо са въ нихъ ревность и зависть и клевета ἐρίζωσε γὰρ ἐν αὐτοῖς 87v16Les; кз томоу бо юже не *ВЪКОРЕНИ СА* нюда в земли шбѣшанѣи ρίζωθήσεται comPs51,7 Bon] въскоренит са Rog; *ВЪКОРЕНИВ СЕ* ѡкоже дрѣво д«а»въ»дѣскы славне пр-и-сходѣшихъ» водь великъ въздаль ѡсы мкоу»к«нїа плодь 32c25Vtš — Cf. ВЗКОПАТИ СА, ВЗСАДИТИ sub 3, ВЗКОРЕНИТИ СА, ОУКОРЕНИТИ СА

2. *сѡекне, добие, извлече корисѡ од; приобрести, получить, извлечь пользу; to acquire, to get, to derive the benefits from*; – *καρπόμεαι, καρπώνομαι* (Krm): едино дѣло имѣаше възегда ѡко притиѡати въ црѣквы и сз моудримн старци сзвззвращати се ради *ВЪКОРѣИТИ* оученіе и дѣшевѣные полѣзы вѣ καρπώνεται 265v8Krm; нѣ ѡко злѡшмны и злонзволителнь ѡловѣжк иже бысѣтъ погань не *ВЪКОРЕНИ* ниѡтоже ни самъ ш себе възпріемъ бл«аго дѣн ѣкарпѡθη τίποτε 157r16Krm — Cf. приобрѣсти, оулоуѡити

EXH

KSM

НА

ВЗКРЗИТИ СА

ВЗКРЗИТИ СА, -КРЗИЖ СА, -КРЗИЕТЪ СА ipf.

Šaf trOrb trHlud

ἰοῖσθαι; утонать, тонуть; to sink;
 – *βαπτίζεσθαι*: • *fig.* ТОМЖ НЕ ОСТАВИ
ВЪКРЫЖИЩЕ СА ВЛАДЪСЪКО ГЛЖБИ НЕВЪРНА (sic,
 pro ГЛЖБИНЖ НЕВЪРНА) РЖКОЖ СИ ИСПЫТАВЪ
 βαπτίζόμενον 141r26Hlud, **ВЪКРИЖИЩА СЕ** (sic)
 136r26Šaf, **ВЪКРЫЖИЩА СА** 214c12Orb] **КРИЖИЩА СА**
 174r24Zag – ЕХН — Cf. КРЗИТИ (СА), ОУТАПАТИ
 Ø ЛМ

ВЗКОУПЪ, ВЗКОУПЬ adv. modi

Dbm Jov Rad Ohr Vran Bon parOrb

заедно; вместе; together; – ἅμα, ἐπὶ τὸ αὐτό, ὁμοῦ, ἀπὸ μιᾶς: ВСИ ЖЕ ВЪРОВАВШЕ БЪХЖ
ВЪКЪПЪ И ИМЪХЖ ВСИ ШБЩЕЕ *ἐπὶ τὸ αὐτό* A2,44
 Vran; ТЪУАСТА ЖЕ ОБА **ВЪКОУПЪ** ὁμοῦ J20,4
 Dbm] **ВЗКОУПЪ** Dbj Jov Krp; ПРИБЛИЖИШ СА И
 ПРИДОШЖ **ВЪКЪПЪ** ἅμα Is41,5 Orb] **ВЗКОУПЪ** Grig
 Lobk Hlud; И НАУАСА **ВЪКОУПЪ** ОТЬРИЦАТИ СА
 ВЪСИ *ἀπὸ μιᾶς* L14,18 Dbm] **КОУПНО** Dbj,
ВЪКОУПЪ Jov Rad Krp Krat Mkd; И БЖДЕТА ОБА
ВЪКОУПЪ ЕДИНО Mt19,5 Jov] ШБА ВЪ ПЛЪТЪ
 ЕДИНЖ *οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν* Dbj Rad Krp Mkd; И
 СЛЪЗОСТА ШБА **ВЪКОУПЪ** A8,38 Vran] ШБА ВЪ ВОДЖ
ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ Ohr Slep Str, **НА ВОДЖ** Karp
 — Cf. ВЗКОУПЪ sub 1, КОУПЬНО • *единодушно;*
единодушно; with one accord; – ὁμοθυμαδόν:
 ПО ВСА ЖЕ ДЪЪНИ ТРЪПАЩЕ БЪХЖ **ВЪКЪПЪ** ВЪ
 ЦРЪКЪВИ *ὁμοθυμαδόν* A2,46 Vran; ИЗВОЛИ СА
 НАМЪ БЫВШИМЪ **ВЪКЪПЪ** ИЗБРАШЖ МЖЖА ПОСЛАТИ
 КЪ ВАМЪ *ὁμοθυμαδόν* A15,25 Vran — Cf. ВЗКОУПЪ
 sub 1, ЕДИНОДАНО, ЕДИНОДОУШЬНО, ИНОДОУШЬНО,
 КОУПЬНО

KSM

НА

ВЗКОУПЪ adv.

Evang Apost Psalt compPsalt Parim Triod Vtš Stan
 proVtš Les Krn

Forma оукоупѣ in Dbm

1. adv. modi: *заедно; вместе; together; – ἅμα,*
ἐπὶ τὸ αὐτό, ὁμοῦ, ἄμφο, ἀπὸ μιᾶς, (ἠνωμένος);
ἀντάμα (Krn): ФАРНСЕЕ ЖЕ СЛЫШАВЪШЕ ЯКО
 СРАМИТЬ САДДОУКЕЕ И СЪБРАША СЪА **ВЪКОУПЪ**

ἐπὶ τὸ αὐτό Mt22,34 Krat Dbj Rad, **ОУКЪПЪ** Dbm] **НА**
 НЪ Mkd, om. Hlud; **ВЗКОУПЪ** НА МА ШЗПТААХЖ
 ВСИ ВРАЗИ МОИ *ἐπὶ τὸ αὐτό* Ps40,8 Bon Pog Rdm
 Dšp; И ТЕЛЕЦЪ И ЛЪВЪЗ И ЮНЕЦЪ **ВЗКОУПЪ**
 ПОЖИРОУАТЪ ἅμα Is11,6 Grig Lobk Hlud Vtš;
 ТРОИЦЕ ПРОСТА СЖШИ НЕРАЗДЪЛИМА И ВЪ
 ЕДИНЪСТВЪ СЖШИ НЕСТЪСТВОМЪ **ВКОУПЪ** ὡς
 ρεῦε и сѣи и сѣи и сѣи и сѣи и сѣи и сѣи и сѣи
 ἠνωμένη 81r19Šaf 97r8Zag] **ЕДИНА** СЪВЪКЪПЛЕНА
 Δαχὸμъ и естествомъ 78r7Bit, om. 114c28Orb
 41v1Hlud; ВСКРЪСИ ВЪ АДЪ МРЪТЕНЖ ВСА
ВЪКОУПЪ ВСКРЪСИ ВЪОЖИЖ ШБЛАСТИЖ ὁμοῦ
 181v15Zag 139r33Šaf] **КЪПНО** 222b32Orb, om.
 147r6Hlud; ТОГДА ВЪЗЪМЪ ДАНІИЛЬ СМОЛЪ И ЛОН И
 КОСМЪ ОУМЪСИ ВЪСА **ВЪКЪПЪ** ἀντάμα 236r14Krn;
 Αὐγελι ἀρχανγελι прорѣци мѣхъуѣници
 ἀποστοли стрѣхототрѣци **ВЪКЪПЪ** ВСИ
 178r38Hlud; ВЪСПЛАУАТ СА **ВЪКОУПЪ** ЖИВОТНАА
 ВЪСЪ ДИВІА СЪ ПТИЦАМИ ἅμα 295r12Les;
 ШМЕРШАГО ЗА НЫ ДАЛИ БО СПИМЪ ЛИ БО БДИМЪ
ВЪКОУПЪ С НИМЪ ШЖИВЕМЪ ἅμα сὺν αὐτῷ 1Th5,10
 Karp71v26] (...)ПЬНО Karp71v30; НЕ БЖДЖТЪ РЕУЕ
ВЗКОУПЪ С НИМИ ἅμα τούτοις comPs140,4 Bon Pog;
 Γεωργίε χριστιανινъ ... ПОВЕЛЪВАЮ ШЗДШЕ
 ὡςѣете нечистою ЕГО ГЛАВЪ **ВЪКЪПЪ** СЪ
 ЦАРЪКЪЦЕЮ АЛЕΞΑΝΔ[ρ]ῶ ἀντάμα μὲ τὴν
 βασιλισσαν Ἀλεξάνδραν 190r22Krn; ВЪЗЕТЪ ЕГО ὡ
 ρжкѣ десноуЮ **ВЪКЪПЪ** СЪ ЖЕНОЮ СВОЕЮ ὁμοῦ μὲ
 τὴν γυναῖκά του 192v1Krn • **ВКУПНО**: БЪ ЖЕ
 НАРОДА ИМЕНЕМЪ **ВЪКОУПЪ** ЯКО ὡς *ἐπὶ τὸ αὐτό*
 A1,16 Karp Str Vran — Cf. ВЗКОУПЪ, КОУПЬНО
 • *единодушно; единодушно; with one accord;*
 – *ὁμοθυμαδόν, ἐν ὁμοίᾳ*: И БЪШЖ **ВЪКОУПЪ**
 ВСИ ВЪ ПРИТВОРЪ СОЛОМОНИ *ὁμοθυμαδόν* A5,12 Karp,
 ЕДИНОДОУШЬНО **ВЪКЪПЪ** Vran] **ЕДИНОДОУШЬНО**
 Str; ПРІИДИ СЪ НАМИ И ПРИШЕШИ СА КРЪВИ СЪВЪТ
 ЖЕ СЪТВОРИМЪ **ВЪКОУПЪ** ἐν ὁμοίᾳ 58r6Les;
 ШБЛИУАЖЩЕ НЕ ДАДЪМЪ МЛЪУАНІА ВЪЗЪПІИМЪ
ВЪКОУПЪ ДА СА НЕ ЯВИТЬ ЛЪЖА КЪАША
ὁμοθυμαδόν 58r13Les — Cf. ВЗКОУПЪ, ЕДИНОДАНО,
 ЕДИНОДОУШЬНО, ИНОДОУШЬНО, КОУПЬНО • *истию*
шакъ, на истию начин; также, равным
образом; also, equally; – ἄμφο, ὁμοίως (Krn):
 ω неблѣгодарны родѣ слѣице помрѣуе и

ВЗКОУШЕНИЕ, -ИЯ n.

Triod Vtš Les Ktn

1. *вкусување, ѱробање; вкушение, пробование; tasting; – γεύσις, ἀπόγευσις, βρώσις, τὸ γεύσασθαι*: христоꝰ испивъ жлзѹъ ради да исцѣлить **ВЗКОУШЕНИЕ** АДАМОВО τὴν γεῦσιν τοῦ Ἀδάμ 118v7Ktn; дрѣво ωно ραζοῦμное прзвѣ ѱви се адамоу сладко по **ВЗКОУШЕНИЕМЪ** и изгнаніемъ ѱви се горко и ѿ всакоу горестъ горѹанше метὰ δὲ τὴν γεῦσιν 118v14Ktn; мрзтва ма показа дрѣва **ВЪКОУШЕНИЕ** животное же дрѣво ис тебе ѹнстаа ѱвлено вездвижева ма и раа пишнааго наслѣдника ма оустрон νεκρόν ме εἰδειξε φυτοῦ ἀπόγευσις 153r14Šaf 194r22Zag 166v33Hlud; въ юдеж христѹе паки градеши въздыскати животнаа иже дрѣвомъ ѱмръщвена и желаж въскрѣсѹити ѱмръщвенаго дрѣвнымъ **ВЪШЕНИЕМЪ** τοὺς τεθανατωμένους τῇ διὰ ξύλου βρώσει 138b34Orb 125r21Zag 104v14Šaf 66v21Hlud; бѣжимъ ѱбо братѹе соѹетныж похоти та бо ѱвнажи евж ѿ славы да похощеть маломоу брашноу **ВЪКОУШЕНИЮ** та потопъ наведе въсемоу мироу γεῦσιν μιᾶς βρώσεως 298r11Les; христъ цѣсарз славѣ ржцѣ простерз взнесз насз в прзвое блаженьство ѿ негоже прзвѣ врагъ **ВЪКОУШЕНИЕМЪ** истрзже 46v23Šaf] врагъ похотиж ѱкраде ὁ ἐχθρὸς δι' ἡδονῆς συλήσας 69r4Zag 83a34Orb, похотиж врагы ѱкраде 9r20Hlud; по **ВЪКОУШЕНИ** же ρεϣε кь немоу метὰ δὲ τὸ γεύσασθαι 107r16Les — Cf. ВЗКОУСЗ sub 2, ОКОУШЕНИЕ

2. *јадење, храна; еда, пища; meal, food; – ἔψιμα*: егдаже творѣаше старецъ **ВЪКОУШЕНИЕ** малое приносѣше и себѣ палладіе хлѣбъ и ѱдѣше съ ними и тако пакъ ѱдѣшаше на свое дѣло μικρόν ἔψιμα 47r11Les – EXH — Cf. ПИЩА, СЗНѢДЕНИЕ, СЗНѢДНЕ, СЗНѢДЬ, ѱДЕНИЕ, ѱДЬ, ѱСТІЕ

3. *вкус, сеѹило за вкус; вкус, вкусовое чувство; taste, sense of taste; – γεῦσις, τὸ γευστόν* (Ktn): ѹвѣства же соѹтъ сѹа петъ видѣніе ослѣшаніе обонаніе **ВЪКЪШЕНИЕ** и осезаніе γεῦσις 11v17Ktn, sim. 92v6Ktn; **ВЪКЪШЕНИЕ** же

ескъ цѣвеница азъикъ τῆς γεύσεως δὲ εἶναι ὄργανα ἢ γλῶσσα 92v16Ktn; оуи же вѣ видѣніе оушы вѣ слышаніе носъ вѣ обонаніе азъикъ вѣ **ВЪКЪШЕНИЕ** ржцѣ вѣ осезаніе сжткъ же ѱкоже прѣдърекохъ ѹвѣстѹа (sic) тѣлеснаа εἰς τὸ γευστόν 94r8Ktn

KSM

НА

ВЗКОУШЕНЬНЪ, -ЪИ adj.

Ktn

од вкусувањеѹо, вкусен (вкусениоѹ); вкушения (gen.), вкушенный; of tasting, tasted; – τῆς γεύσεως: по вѣскрсеніе же ѱастъ медъ сз сзтѹмкъ сзтѣ же ради да просвѣтитъ адама и иже ѿ адама и ради да прѣподаскъ ѿ свѣта своего ѱко восзкъ свѣтитъ медъ же ради да оусладить горестъ **ВЪКОУШЕННОЮ** τὴν πικρίαν τῆς γεύσεως 118v12Ktn – EXH

0

НА

ВЪКЪСНЖТИ, -КЪСНЖ, -КЪСНЕТЪ pf.

Dbj

скисне; закваситься, скиснуть; to leaven; – ζυμοῦσθαι: подобно естъ царство жеѡеꝰное квасоу и-же-на вѣземши и скры въ мжѹнинхъ сѣтехъ трехъ дондеже **ВЪКЪСНЖ** всѣ ἐζυμώθη Mt13,33 Dbj] въскысе Rad, оукъсѣ Ktn, въскысоша Krat Mkd; sim. дондеже **ВЪКЪСНЕТ СЯ** ἐζυμώθη L13,21 Dbj] въскысж Dbm, въскысе Jov Rad Krat Mkd, въсе (sic, pro въскысе) Ktn – EXH — Cf. ВЪКЪСНЖТИ, ОУКЪСѢТИ

KSM

НА

ВЪЛАГАЕМАЯ v. ВЪЛАГАТИ

ВЪЛАГАЛИЩЕ, -А n.

Evang (incl. evHlud) Grig Lobk parOrb Zag Šaf trOrb

1. *кесе, ѹорба; кошелек, сума; purse, bag; – βαλλάντιον, πήρα*: жрѣбини же свои положи с нами ѱбѣще **ВЪЛАГАЛИЩЕ** стажимъ вси κοινὸν δὲ βαλλάντιον Pr1,14 Lobk Grig Orb; створите себѣ **ВЪЛАГАЛИЩА** не ветѣшажѹа скровище неѡскждѣємо на жеѡеꝰсехъ βαλλάντια L12,33 Rad Dbm Jov Ktn Krat Mkd] имѣние Dbj;

мисли, ѱомислува; думать, помышлять; to think; – βάζω, βάνω εἰς τὸν νοῦν (Krn): *ВЗЛАГААХЪ* ВЗ ОУМЪ СВОИ УЛКОВѢЦЫ ЯКО КРСТЕНТЕЛЪ ИΩΑΝΝΗΣ ВЗСКРСЕ ἔβαναν εἰς τὸν νοῦν τους 139v8Krn; ЯКО АЩЕ ЕСМЪ АЗЪ ПРИВИДЕНІЕ ЯКОЖЕ *ВЗЛАГАЕТЕ* ВЗ ОУМЪ ВАШЪ НЕ ХОТѢХЪ НМѢТИ ПЛЗТКЪ И КОСТИ ΒΑΝΕΤΕ εἰς τὸν νοῦν σας 104r13Krn; НЕ ГЛАГОЛУЕТЪ ΕΥΚΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΤΖΚМО ΜΑΡΙΑ ΝЪ ГЛАГОЛУЕТЪ ЯКО ΩΝΑ ИЖЕ ПОΜΑΖΑ ΧΡΙΣΤΟΥ СЪ ΜΥΡΩΜΚЪ РАДИ ДА НЕ *ВЗЛАГАЕШЪ* ВЗ ОУМЪ ТВОЕМЪ ЯКО РАДИ ИΝ̄НА ΜΑΡΙΑ ГЛАГОЛУЕТЪ μὴ βάλῃς εἰς τὸν νοῦν σου 53r23Krn; ЯКО НЕ *ВЗЛАГАЕШИ* ВЗ ОУМЪ СВОИ ΒΟЖЬСΤΕΝΑΑ ДѢЛА НЪ УЛКОВѢУЬСКАА МИСЛИШИ δὲν βάνεις εἰς τὸν νοῦν σου 142v23Krn — Cf. ВЗЛОЖИТИ (~ ВЗ ОУМЪ, ВЗ ОУМѢ, НА ОУМѢ), МЗІСЛИТИ, МЪНѢТИ, ПОМЗІШЛѢТИ, СЗМЗІШЛѢТИ + v. etiam ОУМЪ ♦ **ВЗЛАГАТИ ВЗ ОУШИ** *εἰσφέρειν εἰς τὰς ἀκοάς*: ДИВНА БО КЕТЕРА *ВЛАГАЕШИ* ВЪ 8ШИ НАШИ εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοάς A17,20 Karp18r5 Ohr(bis) Slep Str23v1 Verk(bis), *ВЛАГАШИ* ВЪ 8ШИ Str69v13] ВНОСИШИ ВЪ 8ШИ Karp110r26 — Cf. ВЗНОСИТИ (~ ВЗ ОУШИ) + v. etiam ОУХО ♦ **ВЗЛАГАТИ ДРѢВО ВЪ ХЛѢБЪ**: еврејска поговорка со која се изразува намера за убиство: рци прѡфоруе Јасно что есть *дрѢво* славензи исане *ВЛАГАЕМОЕ* ВЪ *ХЛѢБЪ* 9v23Šaf — Cf. ВЗЛОЖИТИ (~ ДРѢВО ВЪ ХЛѢБЪ), ВЗНИТИ (ДРѢВО ВЪ ХЛѢБЪ ВЗНИДЕ) + v. etiam ДРѢВО, ХЛѢБЪ ♦ **ВЗЛАГАТИ МЕТАНІЕ** *се ѱоклонува; полагать поклон; to bow; –* : и елико дължни сжткѡ мниси *ВЛАГАТИ* *ΜΕΤΑΚΛΙΝΕΙ* В КЕЛИИХЪ СИ ЕДНО ЗА СЕБЕ А ДРОУГО ЗА УАДА ΔΟΥΧΟΒΝΑ А ДР8ГО И ЗА ЦАРѢ И Ω ВСѢХЪ ХРИСТИЯНѢХЪ 25c9Orb + v. etiam МЕТАНІЕ ♦ **ВЗЛАГАТИ ПЛАУЪ** *οἰλαкува, ѱажи; оплакивать; to mourn; – θρήνοις βάλλεσθαι*: ПЛАУЪ *ВЗЛАГАЖИ* ЛАЗАРЕВѢ СЕСТРѢ СТРАСЪТЪ ТВОЖ СЕБДАШИ ВЗСѢМЪ ЯВЛѢТѢ ΘΡΗΝΟΥΙΣ ΒΑΛΛΟΜΕΝΑΙ 102r17Šaf 122v9Zag, ПЛАУЪ *ВЛАГАЖИ* 135c8Orb 63v14Hlud — Cf. ПЛАКАТИ (СА), РЗІДАТИ + v. etiam ПЛАУЪ

2. *e несигурен, ѱрашува; быть неуверенным, спрашивать; to be uncertain, to ask; – ἀμφιβάλλω* (Krn): аще же и *ВЗЛАГАЕТЪ* КТО ЯКО ПОУТО РАДИ ВЗСѢДЕ ХРИСТОУС ИΜΑΜΥ

ДА ὩΒѢΨΑΝΜΥ ἀμφιβάλλη 76v4Krn – EXH — Cf. НЕДОМЗІШЛѢТИ

3. **ВЗЛАГАТИ СА** *κομοу ѱομαζа некому; помогать кому-л.; to help sb; – συμβάλλεσθαι*: аще видиши мжжа разоумиунаа оутрѣнюи къ немоу и степенми въ двери его да въходитъ нога твоя се же бо *ВЛАГАЕТ СА* ЛЮБИМИУЕ МОИ НЕ ТЪКМО ВѢДАШИМЪ ИСТИНЖ НЖ И НЕ ВѢДАШИМЪ τοῦτο γάρ συμβάλλεται 249r9Les – EXH — Cf. ПОМАГАТИ, ПОМОЩЬ (НА ~ ВЗИТИ)

Notae: 1J4,18 Str Verk et Jr12,14 Grig Lobk Orb Hlud v. *ВЗЛАГАТИ

KSM

НА

ВЗЛАЕМЪ per err. 69v23Šaf v. **НЕВЗЛАЕМЪ**

ВЗЛАЗИТИ, -лажж, -лазитъ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Str Karp Lobk parOrb Šaf typOrb *влеѳува, оди внаѳре; входить, вступать; to enter, to go in(to); – ἐμβαίνειν, εἰσπορεύεσθαι, καταβαίνειν*: і же прѡвѢ *ВЛАЖАШЕ* ПО ВЪЗЪМЖЕННИ ВОДЫ СЪДРАВЪ БЫВААШЕ ὁ οὖν πρῶτος ἐμβάς J5,4 Dbm Dbj Jov Krp Krat, *ВЛАЖАШЕ* Rad; ЕГДАЖЕ ПРИХОЖДЖ АЗЪ ИНЪ ПРѢЖДЕ МЕНЕ *ВЛАЗИТЬ* πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει J5,7 Rad Dbj Jov Krp Krat] сьлазитъ Dbm; възвращающим са намкѡ въ црѡкѡ *ВЛАЗИ* 155d37Orb; и пожим же намъ трѡсѡвтѡе нерен и днаконкѡ *ВЛАЗАТЬ* и приносаткѡ ѡескѡны крѡсть 92c30Orb; христѡз ... *ВЛАЗА* НА БРАКЪ ВОДЖ ВНОМЪ ТВОРѢШЕ ПРЪВОЕ УЮДО СТВОРИ ἐν Κανᾶ δὲ γάμψ 84v32Šaf] влѢзъ НА БРАКЪ 84r27Bit, въшедъ НА БРАКЪ 102r1Zag, (...) НА БРАЦѢ 117c42Orb, и НА БРАЦѢ 45r21Hlud • *ptc.-subst.* нѢкто мжж хромъ ис урѢва мкѡтѡеръ свож ... югоже полагажж ... просити милостына Ὡ *ВЛАЗАШИХЪ* ВЪ ЦРѡКѡВЪ παρὰ τῶν εἰσπορευομένων A3,2 Karp, *ВЛАЗАШИ* (sic) Str] Ὡ ВЪХОДАШИХЪ Vran — Cf. ВЗЛѢСТИ, ВЪХОДИТИ

KSM

НА

ВЗЛАЖАТИ СА, -лаж са, -лаетъ са ipf.

Jov Krp Krat Mkd Slep Grig Lobk Bit (Zag) Šaf trOrb *се лула, се ниша (носен од бранови); качаться, колебаться (подвергаясь ударам*

волн); *to toss, to rock (tossed by the waves)*; – *κλυδωνίζεσθαι, βασανίζεσθαι, κινδυνεύειν, θαλαττεύειν*: и Γ'οσποδ'ъ вЗЗДЕНЖЕ Д'оу'хъ великы вЗ морн и кораблз **ВЛАЯШЕ СΑ** ραЗБИТИ СΑ ХОТА τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν συντριβῆναι Jon1,4 Lobk Grig] вЪСКОЛѢВАСЕ СΑ Orb, вЛьнѢШЕ СΑ Hlud; ладна же бѣ посрѣдѣ морѣ **ВЛАЯШИ СΑ** вЛьНАМИ βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων Mt14,24 Mkd, **ВЛАЖ СΑ** Jov Krp] грЖЖаемъ Dbj, мЖУА СΑ Rad, валѣж СΑ Krat; сьниде бо҃ра вѣтрьна въ езеро и скон҃уаваахж СΑ и **ВЛААХЖ СΑ** и въ вѣдѣ бѣхж συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον L8,23 Krat Krp] скон҃уѣваахже СΑ и о҃у҃тапаахше Dbm, скон҃уаваахж СΑ и въ вѣдѣ бѣхж Rad Mkd • *fig.* в гл҃жинѣ скврзѣнѣ **ВЛАЖ СΑ** 87r19Šaf; прнстаннше намъ б҃ди **ВЛАЖШИМ СΑ** ὁτѣшенне скрѣжшиимъ λιμὴν ἡμῶν γενοῦ θαλαττεύουσι 126d26Orb, **ВЛАЯШИМЗ СΑ** (sic) 92r18Šaf] тр҃ждаахши СΑ 55v25Hlud; братъ не б҃дѣмз к томоу младеци **ВЛАЯШЕ СΑ** и скзитаахше СΑ вЗ вЗсѣкомз вѣтрѣ о҃у҃чениѣ κλυδωνιζόμενοι E4,14 Slep] плава(ж)ше Кагр; хрнстѣ бо҃же нашкѣ ... не прѣзри наскѣ **ВЛАЖШИХ СΑ** пакы же ѿ тебе в напастехъ нж шцедри едине дълготрѣпе ѿ скрви людѣи свож мѣ парίδης ἡμᾶς κινδυνεύοντας 49v15Bit, **ВЛАЖШИХ СΑ** (sic) 65v26Zag – ЕХН — Cf. валѣти (СΑ) sub 2, вЛЗНИТИ СΑ, вЛЗНОВАТИ СΑ, вЛЗНѢТИ СΑ, вЗСКОЛѢБАТИ, МЗУАТИ СΑ

KSM

НА

ВЗЛИВАТИ (СΑ), -ВАЖ (СΑ), -ВАЕТЪ (СΑ) ipf.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Zag trOrb trHlud

влева, налева, шура; вливать, наливать, лить; to pour in(to); – βάλλειν: никтоже не **ВЛѢВАЕТЪ** вина нова въ мѣхы ветѣхы βάλλει Mc2,22 Rad Dbm Dbj Krp Mkd] вЛѢВАЕТЪ Krat; sim. L5,37 Dbm Rad Krp Mkd] вЛѢВАЕТЪ Krat; sim. **ВЛНВАЖТЬ** βάλλουσιν Mt9,17 Rad Krp Mkd; нѣ вино новое въ мѣхы новы **ВЛНВАЖТЬ** βάλλουσιν Mt9,17 Rad Krp] вЛѢАТИ Mkd; sim. **ВЛНВАЖТЬ** βάλλουσιν (var. βλητέον) Mc2,22 Dbm Krp, **ВЛНВАТИ** Dbj, **ВЛНВАНТЕ** Krat] вЛННАТИ Rad Mkd; sim. **ВЛНВАТИ** βλητέον L5,38 Dbm Rad Krp] вЛѢВАТИ Krat, вЛЫАТИ Mkd; водж въ

ωμывалницѣ **ВЛНВАСЕ** ποζѣ ωμываше Γ'οσποδ'ъ ὄυеникомъ своимъ βάλλει 168c12Orb 147r4Zag 98v5Hlud (cf. J13,5)] лѣетъ 123r21Šaf — Cf. вЛННАТИ, вЛѢВАТИ, ЛННАТИ • *refl. se влева, се шрелева; вливаться; to overspill; – ἐπιβάλλειν*: и бысѣтъ бо҃рѣ велина вЛьни же **ВЛНВАХЖ СΑ** въ корабль τὰ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον Mc4,37 Rad Dbm Dbj Krat Mkd] вЗЗЛНВААХЖ СΑ Krp – ЕХН — Cf. вЗЗЛИВАТИ sub 2

KSM

НА

ВЗЛННАТИ, вЛѢЖ, вЛѢЕТЪ pf./ipf.

Evang (incl. evOrb evHlud) trOrb trHlud Stan Les

влее, налее, шури / влева, налева, шура; влить, налить / вливать, наливать, лить; to pour in(to); – βάλλειν, ἐμβάλλειν, ἐκχεῖν: потомуже **ВЛННА** водж въ о҃у҃мывалницѣ βάλλει J13,5 Rad Dbm Dbj Jov(bis) Krp(bis) Krat Orb Hlud; sim. потому рече **ВЛѢНТЕ** водж въ ωμывалницѣ 173d17Orb 104v10Hlud; нж вино новое въ мѣхы новы **ВЛЫАТИ** βλητέον L5,38 Mkd] вЛНВАТИ Dbm Rad Krp, вЛѢВАТИ Krat; sim. **ВЛННАТИ** βλητέον Mc2,22 Rad Mkd] вЛНВАЖТЬ (var. βάλλουσιν) Dbm Krp, вЛНВАТИ Dbj, вЛНВАНТЕ Krat; sim. **ВЛѢАТИ** Mt9,17 Mkd] вЛНВАЖТЬ βάλλουσιν Rad Krp; въ грѣтанъ ѣмоу смолж врашж **ВЛННАШЖ** 177r15Stan; **ВЛННАШЕ** в поздры него сннапѣ ἐκχέουσιν ὄξος εἰς τοὺς μυκτῆρας αὐτοῦ 38r17Stan; источитъ вино свое и **ВЛННАНО** б҃дѣтѣ въ сьс҃жды βληθῆ 14r15Les; ꙗкоже въ нѣкын сьс҃ждѣ **ВЛѢАНОУ** виноу ωцтоу невѣзможно ꙗсѣтъ быти ἐμβληθῆναι 9v13Les; влннь бысѣтъ зѣло и въ поздри лютын шцетѣ и смраднын **ВЛННАНЪ** прнѣмъ 291r13Stan — Cf. вЗЛИВАТИ (СΑ), вЛѢВАТИ, ЛННАТИ

KSM

НА

ВЗЛОГЪ per err. Jos3,15 Hlud v. ПОГА**ВЗЛОЖИТИ, -ЖЖ, -ЖИТЪ pf.**

Evang (incl. evOrb evHlud) Vran apHlud Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

сѣави во/на, шосѣави (внѣше), внесе; вложить, поместить внутрь чего-л., внести;

ἐβαλεν εἰς τὸν νοῦν του 8v13Krn — Cf. ВЗЛАГАТИ sub 1 (~ ВЗ ОҪМЗ, ВЗ ОҪМѢ), ПОМЗИСЛИТИ, СЗМЗИСЛИТИ • v. etiam ОҪМЗ ♦ **ВЗЛОЖИТИ ВЗ ОҪШН** чуе, заїомни; *услышать, запомнить; to hear, to remember; — τιθέναι εἰς τὰ ὦτα* ρεуе гкосподѣ оууеникомѣ сконмѣ **ВЪЛОЖИТЕ** ВѢ **ВЪ ОҪШН** ВАШИ СЛОВЕСА СИ ΘΕΣΘΕ ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν L9,44 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd • v. etiam ОҪХО ♦ **ВЗЛОЖИТИ ДРѢВО ВЗ ХЛѢБЗ** ἐμβάλλειν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον: еврејска поговорка со која се изразува намера за убиство: прїдѣте **ВЛОЖИМЗ ДРѢВО ВЗ ХЛѢБЗ** ЕГО И ІСТРѢМЗИ ѿ зема жнезїхъ нма его ἐμβάλλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ Jr11,19 Grig Lobk Orb Hlud; рци ω еремие что **дрѣво** еже реуеуе **вѣ хлѣбѣ вложншѣ** беззаконьници крсть есть хрїстоуеуе и тѣло его уестное 46d14Orb — Cf. ВЗЛАГАТИ sub 1 (~ ДРѢВО ВЗ ХЛѢБЗ), ВЗНИТИ (ДРѢВО ВЗ ХЛѢБЗ ВЗНИДЕ) • v. etiam ДРѢВО, ХЛѢБЗ ♦ **ВЗЛОЖИТИ ПОМЗИСЛЗ, ПОМЗИСЛЗИ** комоу, **ВЗЛОЖИТИ ВЗ ОҪМЗ/ОҪМѢ** комоу (ПОМЗИСЛЗ) *суῖzerupa/ἔπιδρομι* **некому, наведе, наїпера на мисла некозо; внушитъ (мысль) кому-л., навести на мысль кого-л.; to suggest an idea to sb; — ὑποβάλλειν τινί, ὑποβάλλειν τινὶ λογισμούς, ἐμβάλλειν τινὶ λογισμούς, νεύω εἰς τὸν νοῦν** (Krn): врагѣ же **вложитъ помысль** братоу глагола ωтнди ѿсждоу и живи ω сеѣѣ и поуниван ὑποβάλλει ὁ ἐχθρὸς λέγων 194v15Les; аще каменемъ поразишь дѣоушѣ твоѣ и **вложитъ** скверьнныѣ **помысли** ты же съпротнѣѣ стани ἐμβαλὼν αὐτῇ λογισμούς 243r3Les; и злыи **помысль вложитъ** емоу **вѣ шмѣ** глагола ὑποβάλλει λέγων 32v7Les; множицеѣ **вложнѣ** врагѣ **вѣ оҪмѣ** мннхоу глагола ωбауе юнь еси наслади са **вѣ** похотехѣуе свонхѣуе ὑποβάλλει σοι λέγων 38r18Les; врагѣ **пльтьскаа помышлѣшѣсаа вложитъ** нмѣ **пльтьскыѣ помысли** ὑποβάλλει αὐτῷ σαρκικούς λογισμούς 29v21Les; нѣкотороуе бо ѿ ннхѣ **вложитъ вѣ оҪмѣ** врагѣ ненавнсть на ржунѣмѣ дѣлѣ ὑποβάλλει μίσος 28r8Les; сего ради **вложн вѣ оҪмѣ**

Ζαχαρίην да ю ωбрѣуитъ сз мѣжемѣуе ἐνευσειν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Ζαχαρίου 8v23Krn — Cf. НАОУСТИТИ, НАОУУИТИ • v. etiam ПОМЗИСЛЗ, ОҪМЗ ♦ **ВЗЛОЖИТИ СТРАХЪ** *ὑπερδυσπλασία* **сїурав; навести страх на кого-л.; to raise fear; — ἐμβάλλειν δειλίαν, φόβον, βάζω φόβον** (Krn): **взглагола** ... ω змїи **вестоуднѣмѣ и лжквѣмѣ** хоташнмѣ **взжмжтнѣ** **вѣса** подѣнебѣснжѣ и **вложнѣ** **страхъ** и прѣнемаганїе и люто невѣрїе **вѣ** срдѣуеуе **уловѣжкомѣ** ἐμβαλεῖν δειλίαν 286r17Les; **страхѣ** великѣ да **вложѣ** **вѣ** плзкѣ сенахернмовѣ и сзтрзтїе велїе сзтворѣ **вѣ** **уловѣжѣ** его **φόбон** мѣган вѣ **бáлѣ** 234r18Krn; нви се констандїнноу цауеуе сѣ авлавіемѣуе **вѣ** снѣ и снмѣ **страхѣ** **вложѣ** 73b27Vtš; сѣтраслѣ юси зема и смаль грѣхѣуе ради **квашнхѣ** **вложѣ** **страхѣ** **вѣ** срдѣуеуе **кваша** ἐμβάλλων φόβον 126v14Stan — Cf. ОҪЖАСИТИ, ОҪСТРАШИТИ (СА) • v. etiam СТРАХЪ ♦ **ВЗЛОЖИТИ СЗѢТЪ, ОҪМЗИШЛЕННЕ** *донесе решение, одлучи, се доѣовори; принять решение, договориться; to come to a decision, to decide, to agree; — βάζω βουλήν, λαμβάνω ἐνθύμησιν* (Krn): **вложнше сзѣтѣ** и напонише ωтѣуеуе **своего** пошн ωнои **внпо** **мнѣжае** **бáноуσι** **βουλήн** 149v14Krn; тамо во **вложнше** **злѣе** **оҪмышленїе** **дзшере** его **ѣлаван** **какїн** **ѣнѣмншн** 149v8Krn — Cf. ВЗЗЛОЖИТИ (~ СЗѢТЪ), СЗѢТЪ (~ СЗТВОРИТИ), СЗѢЩАТИ • v. etiam СЗѢТЪ, ОҪМЗИШЛЕННЕ ♦ **ВЗЛОЖИТИ СА ВЗ ЖРОДЬСТВО** *сїуане јуродив (ἠὸδωιχνικὸν шїио ἠрїфатїиу сосїиојба на ἠривидно лудило, но шїио ἠоседува ἠророчки дар); стать јуродивым (подвижником принявшим вид кажущегося безумия, но обладающим даром пророчания); to lead the life of 'God's fool' (an ascetic who has taken a state of the seeming madness, but possesses the prophetic gift); — : семѣонѣуе ...* ωтнде **вѣ** юмесѣ и **вложѣ** **са** **вѣ** **жродьство** и **многа** **уюдеса** сѣтвори **вѣ** **жродьствѣ** 281r21Stan • v. etiam ЖРОДЬСТВО

Nota: Jr12,15 Grig v. *ВЗЛОЖИТИ

KSM

НА

ВЗМЕТАТИ, -МЕТАЖ, -МЕТАЕТЪ et
-МЕЩЖ, -МЕЩЕТЪ ipf.

Dbm Jov Rad Krp Mkd Bon comPog Zag Viš

Forma ВЗМЕЩ- in Rad (semel) et in Mkd (bis)

φρα (внαιῦρε, во νεμῖω); **забрасывать** (внутрь чего-л.); **to throw (into sth)**; – **βάλλειν, ἐμβάλλειν, ἀμφιβάλλειν, μεταβάλλειν**. ВИДѢ СИМОНА И АНДРЕА ΕΡΑΤΑ ΙΕΜΟΥ **ВЗМЕТАЖЩА** МРѢЖА ВЪ МОРЕ ἀμφιβάλλοντας τὰ δίκτυα Mc1,16 Rad Krp] **ВМѢТАЖЩА** Dbj Krat, **МЕТАЖЩА** Mkd; и не прѣсташж **ВЗМЕТАЖШТЕН** слоугъзи цѣсаревъзи жегъште пештѣ нафтѣ и пекломъ и изгрѣбъзми и лозъемъ ои ἐμβάλλοντες αὐτοὺς ὑπῆρέται Dn3,46/Ct Bon] **ВЗМѢТАЖЩАМ** Pog, **ВМѢТАЖЩЕ** Dcp; ведоми къ водѣ жнеѣ и **ВЗМЕТАЕМН** въ ѳезеро стѣденно крѣпеще ке въ водѣ сеи възиряхъ съ небкесе вѣнци повѣдними оувести се мкогъчѣничи М. 137d5Viš; аще трѣбж на селѣ дѣнескъ сжшж и оутрѣ въ печь **ВЗМЕЩЕМЖ** вогъ тако шдѣеть εις κλίβανον βαλλόμενον L12,28 Mkd Rad, **ВЗМЕТАЕМО** Dbm] **ВЗМѢТАЕМЖ** Dbj Krp Krat; зрѣше како народъ **ВЗМЕЩЕТЪ** мѣдъ въ газофѣлакѣя βάλλει χαλκόν Mc12,41 Mkd] **мещеть** Dbm Dbj Rad Krp63v8 Krat, **мететь** Krp98v8 • *fig.* въскжж прѣковаетъ ма лѣктрець **ВЗМЕТАЖТЬ** въ похоти тѣло 18v3Zag] **ВМѢТАЖТЬ** 17a13Orb — Cf. ВЗЛАГАТИ sub 1, ВЗМЕСТИ, ВЗМѢТАТИ, МЕТАТИ • *ptc.-subst.* **ВЗМЕТАЕМА(Я)** **вло̀зови, ἕριλοзи; вклады, пожертвования; contributions, donations; – τὰ βαλλόμενα**: татъ вѣ и ковъежець имы и **ВЗМЕТАЕМАѢ** ношаше τὰ βαλλόμενα J12,6 Dbm Krp, **ВЗМЕТАЕМА** Jov] **ВЗМѢТАЕМАЯ** Dbj Rad, **ВМѢТАЕМО** Krat — Cf. ВЗЛАГАТИ sub 1 (ВЗЛАГАЕМАЯ), ВЗМѢТАТИ (ВЗМѢТАЕМАЯ, ВЗМѢТАЕМО)

KSM

HA

ВЗМЛАДЕНЬСТВОВАТИ СЯ,

-СТВОУЖ СЯ, -СТВОУЕТЪ СЯ pf.

Viš

сѣане младенец (arch.), **новорожденче; стать младенцем, новорожденным; to become**

an infant, a new-born child; – : ουγοτοβιμкъ се χριςκτѣа видѣты **ВМЛѢНѢТВОУЮЩА** се ѳмнима ωγνιμα 93b5Viš – EXH — Cf. МЛАДЕНЬСТВОВАТИ

0

HA

ВЗМѢНИТИ, -МѢНЖ, -МѢНИТЪ pf.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd evHlud Ohr Slep Str Karp Verk Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krm

1. **оцени, ἕροцени како; честь, почитать чѣм-л.; to account, to consider as; – λογίζεσθαι, νομίζειν**: **ВЗМѢНИШЖ** нзи ѳако ωвзцж на заколение ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς Ps43,23 Bon Pog Rdm, **ВЗМѢНИХОМЪ СЯ** Dcp, sim. **ВЗМѢНИХОМЪ СЯ** R8,36 Ohr Str Karp Verk; ѳако везъменъ во **ВЗМѢНЕНЪ** имъ **взихъ** зракъ рабен приемъ ὡς ἄφρων γὰρ ἐλογίσθη αὐτοῖς comPs68,6 Bon Pog; ѳако вевестенъ **ВЗМѢНИ СЯ** и поржганъ **взисктъ** вѣмни ѳако γκловѣкж смѣренъ ὡς ἄτιμος ἐλογίσθη comPs87,16 Bon Pog; **ВЗМѢНИ СЯ** злова исходъ ихъ ἐλογίσθη κάκωσις ἢ ἔξοδος αὐτῶν Sap3,2 Hlud Grig Lobk Vtš; въпрошень же вывъ ω χριςκτѣе како въ плъти сы **ВЗМѢНИТЬ СЯ** вогъ 247r18Stan; ѳединже ω γνιμοναγелникъ сатананлъ нарицаемъ иже диваволь разгрѣдѣбъ и себе **ВЗМѢНИТЬ** вогъа ωпада сана своего и съврѣжень высктъ съ кекеке се εαυτὸν νομίσας θεόν 58v1Stan • вброи во, изедначи со: и сз безаконъими **ВЗМѢНЕНЪ** **вѣи** ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη Is53,12 Grig Lobk Orb Hlud; sim. сконѣа сѣ писанѣе глаголащее и сз безаконники **ВЗМѢНИ СЯ** метѣ ἀνόμων ἐλογίσθη Mc15,28 Mkd Dbm] **приутень** бысктъ Rad Krp(bis) Krat Orb Hlud; sim. **ВЗМѢНИ СЯ** L22,37 Dbm Rad(bis) Krp(bis) Krat Mkd Hlud, **ВЗМѢНИТИ СЯ** Dbj, sim. сз безаконими **ВЗМѢНИ СЯ** метѣ ἀνόμων λογισθῆναι 46v27Zag 22v13Šaf 54a31Orb; се во кз мрѣтвещъ **ВЗМѢНИ СЯ** иже въ вышнихъ живы ἐν νεκροῖς λογίζεται 123v21Hlud 196a21Orb, **ВЗМѢНИТ СЯ** 166r22Zag — Cf. ВЗМѢНИТИ sub 1, ПРИМѢНИТИ, ПРИУСТИ

2. **ἕρεῖворѣ, измени; превратить, изменить; to turn into, to change; – λογίζεσθαι**: ѳако травоу **ВЗМѢНИТЬ** кси злато и вогъктѣство ω всеблѣженне 21a26Viš; не и

еще ли мало и прѣложит са ливанъ яко гора хермелска и хермель въ лжгъ **ВЗМѢНИТ** *са* εἰς δρυμόν λογισθήσεται Is29,17 Hlud Lobk Orb; многъ сы въ ѱадѣхъ и славень вnezeapaпж бесѱадень и бездомокъ полатж ѱво гноище бисерие же стрѣпи **ВЗМѢНИШЖ** *са* εμοу μαργαρίτας τὰ ἔλκη ἐλογίζετο 112c4Orb] нарицажще 94r7Zag, самъ себѣ вѣнѣше 78v18Šaf; видѣ аггелы страшны и забы власть свою зрытѣво воинство страшное и тоговѣ страхъ якоже днмъ **ВЗМѢНИ** *се* τὸν ἐδικόν του φόβον ὡς καπνὸν ἐλογίσθη 202r19Krn ● *се сѱори некому; показаться кому-л.; to seem to sb; – λογίζεσθαι, δοκεῖν τινί:* тако же **ВЗМѢНИШЖ** *са* εμοу δѣнне ти въси яко мало вѣрма ἐλογίσθησαν αὐτῷ 101v6Les; снѱ въсѣ **ВЗМѢНАТ** *са* намъ яко сънь докеῖ ἡμῖν 73r15Les — Cf. ВЗМѢНѢТИ sub 2

3. *земе ѱредвид, обрне внимание на; засчитатъ, принять в счет; to take into account/consideration, to pay attention to; – λογίζεσθαι:* гкосподѣи ѱто естъ ѱловѣжъ яко сказа *са* εμοу или съднъ ѱловѣѱъ яко **ВЗМѢНИШИ** и ὅτι λογίζη αὐτόν Ps143,3 Rdm Dčn] **ВЗМѢНѢШИ** и Bon Pog ● **КОМОУ** **Ъ**ѱТО: *ѱриѱше нешѱо некому; приписать что-л. кому-л.; to impute sth to sb; – λογίζεσθαι, γράφειν τινί:* мене же недостоиннаго застѣпи и не **ВЗМѢНИ** ми сего грѣха мѣ логиотѣи ἡμῖν κρῖμα τοῦτο 105r19Les; влѱженъ мжжъ емѱже не **ВЗМѢНИТЪ** гкосподѣ грѣха оὔ οὐ μὴ λογίσται κύριος ἀμαρτίαν Ps31,2 Rdm Bon Pog, sim. не **ВЗМѢНИ** 94v3Grig, не **ВЗМѢНИТЬ** 138r13Lobk, не **ВМѢ** 205c19Orb; вѣ прѣвѣи ми отвѣтѣз никтоже не приде сѣ множ нж вѣси ма оставишж да (om. не) **ВЗМѢНИТЪ** *са* нмѣ мѣ αὐτοῖς λογισθεῖν 2T4,16 Slep; се же заповѣди ѱпаль еси и грѣхъ прѣстѣпленѱ **ВЗМѢНИ**-*т*-и *са* ἐγράφη σοι 56r18Les; таковыи вогъ давы трѣпѣнѱе авраамови приносѱщѱ саака съднѱ своего на жрьтѣж да **ВЗМѢНИТ** *са* εμοу на похваленѱе ἵνα λογισθῆ τῷ Ἀβραάμ ἡ ὑπομονή εἰς καύχημα 256v20Les; недостоинному ми сѱще спѱсе не на грѣхъ **ВЗМѢНИ** нж на вставление 73v16Zag 56v20Bit — Cf. ВЗМѢНѢТИ sub 3, ВЗНАТИ sub 1 ♦ **НИ** **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ **ВЗМѢНИТИ**,

ВЗ **НИ** **Ъ**ѱТОЖЕ **ВЗМѢНИТИ** *не земе ѱредвид, ѱренебрежне, обезвредни; не принять во внимание, пренебречь чем-л., обесценить; to pay no heed to, to disregard, to depreciate; – εἰς οὐδὲν λογίζεσθαι, εἰς οὐδὲν ἡγεῖσθαι, εἰς οὐδὲν τίθεσθαι:* земла вѣщѱаннѱ *ни* **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ **ВЗМѢНИШЖ** яко невѣзѣвѣагодѣтѣни εἰς οὐδὲν ἡγήσαντο comPs105,24 Bon Pog; хотѣаше во вогъ *ни* **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ **ВМѢНИТИ** бывша и ѱдати ἱмѣз и покааше *са* спѱсѣни бжжѱтѣз ти же не разѱмѣша εἰς οὐδὲν θέσθαι comPs55,8 Pog] *ни* **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ положити Bon; ѱжда елинѣска и жидовска и еретнѱска и хоѱлиникѣз ти погѣвѣнѣтѣз тѣгда и *ни* **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ **ВЗМѢНАТЪ** *са* εἰς οὐδὲν λογισθήσονται comPs36,38 Bon, и *В* **НИ** **Ъ**ѱТОЖЕ **ВМѢНАТ** *са* Pog; да не въшѣдѣше плаѱем *са* в вѣкы бес ползѣз таковыж во слѣзы *ни* **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ **ВЗМѢНАТ** *са* εἰς οὐδὲν λογίζονται 118v20Les; моуѱѣтѣльскаѱ прѣщениѱ *ни* **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ **ВЗМѢНИВѢ** посрѣдѣ соуднѱа якоже павелѣз вѣпѱаше никтоже мене ѱлогѱнтѣз ѱ любве хрѱстѱа и збавитѣльѱ моѱгѱ 207d24Vtš — Cf. ВЗМѢНѢТИ sub 3 (*ни* **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ ~), положити (*ни* **ВЗ** **Ъ**ѱТОЖЕ ~), оѱннѱжити

4. *pass. се сѱомене; упомянуться; to be mentioned; – ὀνομάζεσθαι:* вѣкымъ бо коварствомъ лжкѱвствѣетъ беззаконныи да ѱнжѣдѣ нма гкосподѱа спѱсѱитѣлѣ κѱшкего прѣсѣвѱтое и славное да не **ВЗМѢНИТ** *са* въ вѣременѱ змѱева вож же *са* и трепещж ѱ сѣвѱтыж силы имене спѱсѱова μηδὲ ὅλως ὀνομασθῆ 290r6Les – EXH — Cf. МѢНИТИ¹

KSM

НА

ВЗМѢНѢТИ, -МѢНѢЖ, -МѢНѢЕТЪ ipf.

Slep Karp Bon Pog comPsalt Šaf Vtš Krn

1. *смейѱа, цени, ѱроценува како; считать чем-л., рассматривать в качестве чего-л.; to account, to consider as, to reckon; – λογίζεσθαι:* егда творншкѣ добродѣтель ради велѣхваленѱе и грѣднны и ѱѣсты ѱловѣѱѱскыѱ ѱны добродѣтели не **ВЗМѢНИЮТ** *се* прѣдѣ вогѱомъ ради добродѣтели дѣн λογίζεται εἰς τὸν θεὸν ὡς ἀρετῆ 222r15Krn; дѣлаѱоמוу мѣзда не

ВЗМѢНѢТЬ СЯ по благодати нѣ по длъгоу оу λογίζεται κατὰ χάριν R4,4 Karp SlepII не ВЗМѢНИТ СЯ Str; весз бо родз каплѣ водоноснаа **ВЗМѢНѢЖТЗ СЯ** и вси вѣнзци (sic, pro вѣци) ѣко единз (om. дзнз) и ѣко часз пощзнзи ѡс σταγὼν ἀπὸ κάδου λογίζεται comPs89,5 Bon, **ВЗМѢНѢТЬ СЯ** (sic) Pog; пауе агнецз во и юнецз вѣра дѣнствоуетз сзмѣрене бо и благоуетие пауе тѣхз можетз и **ВЗМѢНѢЕТЗ СЯ** ὑπὲρ πάντα ισχύει καὶ λογίζεται comDn3,40/Ct Bon • вбројува во, изедначува со: се бо въ мрътьвцехъ **ВЗМѢНѢАЕТ СЕ** иже въ вишнихъ живи и въ гробѣ малѣ обнтають 84b28Vtš — Cf. ВЗМѢНИТИ sub 1, ВЗНИМАТИ sub 3, ПРИУНТАТИ

2. **ἰρειῶвора, менува; превращать, менять; to turn into, to change; – λογίζεσθαι:** иже многзи чждзи славенз бездомокз напрасно и бесчуденкз полатж гноише строупзи же бисерз самз себѣ **ВМѢНѢШЕ** μαργαρίτας τὰ ἔλκη ἐλογίετο 78v18ŠafII нарицающе 94r7Zag, ВМѢНИШ СЯ 112c4Orb — Cf. ВЗМѢНИТИ sub 2

3. **зема ἰпредвид, обрнува внимание на; засчитывать, принимать в счет; to take into account/consideration, to pay attention to; – λογίζεσθαι:** г-спод-и что естз чловѣкз ѣко сказаешн ся емоу ли сз-и-нз чловѣчъз ѣко **ВЗМѢНѢШИ** и ѡти λογίση αὐτόν Ps143,3 Bon PogII ВМѢНИШИ и Rdm Dčn — Cf. ВЗМѢНИТИ sub 3, ВЗНИМАТИ sub 1 ♦ **НИ ВЗ ЧЪТОЖЕ ВЗМѢНѢТИ не зема ἰпредвид, ἰренебреѣнува, обезвреднува; не принимать во внимание, пренебрегать чем-л., обесценивать; to pay no heed to, to disregard, to depreciate; – εἰς οὐδὲν λογίζεσθαι:** зннчужахтз во вѣрнзж нечестивни и **НИ ВЗ ЧЪТОЖЕ ВЗМѢНѢЖТЗ** εἰς οὐδὲν λογίζονται comPs122,3 Bon Pog; аще не би христосъ стоалз ѡ чловѣчѣ **НИ ВЗ ЧЪТОЖЕ БИ ВЗМѢНѢМЗ** εἰς οὐδὲν λογίζεται comPs123,1 Bon Pog — Cf. ВЗМѢНИТИ sub 3 (ни вз чътоже ~, вз ниутоже ~), ОУНИУЖАВАТИ, ОУНИУЖАТИ, ОУНИУЖЕВАТИ

ЕХН

SM

НА

ВЗМѢСИТИ, -шж, -ситз pf.

comPsalt Šaf trOrb

измеси; вымесить; to knead; – ζυμοῦν:

• **fig.** ѣко мкати бо сионз питаетз чловѣка въ томз бо прзвое **ВЗМѢШЕНЗ БЗІСТЗ** члѣбз животнзи еже естз тѣло христово ἐζυμώθη comPs86,5 Bon Pog • **соедини; соединить; to unite; – ἐνοῦν:** г-сподъ си всемъ мироу зыждитель и б-огъ сззданныхъ бестр-к-стенъ шбнишавъ себе пргчъа (sic, pro пргчъа) **ВМѢСНЬ** пасха за наже хотѣше шмрѣти тогда самъ себе прѣлагаше ѣдите выпиж тѣло мое вѣрож чтвердите ся πτωχεύσας σεαυτῷ ἦνωσας καὶ τὸ πάσχα οἷς ἐμελλες θανεῖν 167c37OrbII шбнишавъ ся невзмѣстими 146r21Zag, себе оумѣсилз 122v22Šaf, себе причетавз 98r4Hlud; sim. себе шбнишаниа **ВМѢСНЬ** пасха за нзи же хотѣше оумрѣти самз себе прѣлагаше ѣдите выпиж тѣло мое и вѣрож очтвердите ся 53v1ŠafII шбнишавъ причета пасхж себѣ 89d36Orb – ЕХН — Cf. ПРИУЕТАТИ, ОУМѢСИТИ

Nota: per err. ВМѢШИ 125a4Orb v. ВЗМѢСТИТИ

М

НА

ВЗМѢСТИЛИЩЕ, -а п.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Km

смесѣувалишище; помещение; dwelling place; – χωρίον, δοχεῖον: доушоу шнсти тѣло ѡсвѣти цркъквъ сдѣлавъ **ВМѢСТИЛИЩЕ** б-ог-оу 142b6Vtš • **fig.** тѣмъже та вси ангелсти чинове и чловѣчъски родъ винж немльуни гласи **ВМѢСТИЛИЩЕ** невзмѣстимаго члѣбъз 188v8Zag 229d16Orb 153r27Hlud; ѣко ѣже бысчъ **ВЗМѢСТИЛИЩЕ** с-к-а-т-ы-е тр-к-ци ц-а-р-ское твореніе дохеῖον 161r23Km; въселне се г-сподъ ч-н-стаа посрѣдѣ тѣбѣ **ВМѢСТИЛИЩЕ** с-к-е-т-о-е истоуника многыхъ явлаетъ исцѣлены и оуишеніе стр-к-сты б-г-ородище пр-н-сподѣваа 38d26Vtš; ѡ дѣлѣ своемъ нерадитъ **ВМѢСТИЛИЩЕ** бываеть похотемъ дохеῖον 158v8Les — Cf. ВЗЛАГАЛИЩЕ sub 2, ВЗМѢЩЕННЕ

SM

ЛМ

ВЗМѢСТИТЕЛЬ, -лѣ m.

(Zag) trHlud Les

1. *намесник; наместник; deputy*; — : по семь ѡсиѣ сын въ егѹпѣтѣ невѣдомъ бѣ **ВЗМѢСТИТЕЛЬ** пшеницѣ даж на длготѣж врѣмене длготрѣпа подаж пицѣ трѣбоуѣшимъ 81r9Les — Cf. НАМѢСТНИКЪ

2. *бессемено зачатый; непорочно зачатый; conceived without seed*; — : радѣоуѣн са ѹртоже бесѣменнаго **ВЗМѢСТИТЕЛѢ** 56v26Hlud, **НЕВЗМѢСТИТЕЛѢ** (sic) 114r22Zag] бесѣменномуѣ зауѣжтнѣ паствѣ аспѣруу νυμφεύσεως 94r28Saf 127d1Orb

3. *υποδρζувач; поддеержатель; supporter*; — *ἐπιχορηγός*: не бо оубо ѡкоже достнѣше въ ѹнсла сѣвѣтоуѣж вамъ нѣ гѣосподѣа исѣоуѣхрнста призѣавше давѣца и **ВЗМѢСТИТЕЛѢ** словеси наѹннаемъ оубѣ обнажнтн словеса да ползѣемъ ползоуѣжнхъ са ἐπιχορηγόν τῶν λόγων 7v12Les — Cf. ПОДАТЕЛЬ

ЕХН

М

ЛМ

ВЗМѢСТИТИ, -мѣшж, -мѣститѣ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Mkd Slep Karp compSalt liturgDĉn tropGrig tropLobk parVtš Triod Vtš Les Krn

Forma -нѣн- ptc. perf. pass. semel in Vtš

1. *собере, смесѣи (внатѣре); вместитъ, поместитъ (внутрь, внутри); to contain, to place (in)*; — *χωρεῖν, συχωρεῖν; ρουφίζω* (Krn): бѣхж же тоу водоноси камѣни ѣ- лежшъ по оунищеннѣю нѣуденскоу **ВЗМѢСТАЩ** по двѣма литреъмъ мѣрамъ χωροῦσαι J2,6 Dbm Dbj Krp; исцѣли ѡлѣарѣ гѣосѣподѣнъ раскопаннн и сѣтвори ровъ **ВЗМѢСТЕШ** двѣ мѣрѣ сѣмене крстѣ ѡлтара χωροῦσαν 3Rg18,32 Vtš118a3] **ВЗМѢСТАЩ** Grig Vtš197d31, **ВЗМѢТАЩЕ** (sic, pro **ВЗМѢЩАЩЕ**) Lobk, **ВЗМѢЩАЩЕ** Hlud; сѣжъ же и ина многа ѣже сѣтвори ксоуѣс ѡже аще по ѣдиномоу писана бѣважтѣ ни самомоу мна въсемѣ мироу **ВЗМѢСТИТИ** пишемыѣхъ снхъ книгахъ аминъ χωρήσειν J21,25 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis); ѣдина тн **ВЗМѢСТИ** зижднтелѣ своѣго бѣогороуѣдѣѣе в ѹрѣвѣ и плѣтѣж безъ истла

породн ἐχώρησας 183v26Zag 141v30Saf 149r8Hlud] **ВЗПЪЛТИЛА** еси 224c14Orb; **ВЗМѢСТИЛА** ѡсѣи въ ѣтровоу свою дѣво мѣлѣты ѣдиноу ѡ тронѣе хрнста бѣога и цаѣра егоже поѣтъ въса тѣаръ 10c25Vtš • *fig.* которын азѣкъ нзрѣѣѣтъ и которын гласѣ нарѣкоѣтъ какоѣ слоуѣхъ **ВЗМѢСТИТЬ** слышати тѣ χωρήσει ἀκοῦσαι 302r10Les • *refl.* въ оуста во адова вшедъ и въ цѣсарѣстѣва адова **ВЗМѢЩ** са и сн разорѣ χωρήσας comPs21,22 Bon Pog; архаггѣль готовъ сѣ копѣемъ оуѣдари камѣнъ ѡснованнѣю и пропасть велнѣю быскѣтѣ тамо въ камѣнн толикѣ ндеже **ВЗМѢСТИШЕ** ѡбѣ рѣцѣ ѡнѣ велицѣ ἐρούφισεν 240r24Krn; въспѣ хрнстѣ ѡ дѣвѣи мыслѣное слѣнѣе и праведнѣно зѣвѣзда та покажа въ врьтѣпѣ **ВЗМѢСТАЩАГО** са невѣмѣстнмаго χωρούμενον 119r4Karp 5r3Lobk, **ВЗМѢСТАЩА** са 4v2Grig] **ВЗМѢЩЕЩАГО** са 181v19Hlud; сѣтвори намѣ сѣнѣ твои и бѣогъ прѣвѣѣнн ѡтѣца ѣже въ ложеснахъ твоихъ **ВЗМѢСТИ** се 76b17Vtš • се удостои: хрѣстосѣ по въскрсеннн растоуѣнѣж жѣдовѣи **ВЗМѢСТИШ** бо въ прѣвое взннтн достоѣаннѣ ни нѣудѣи же ни бѣсовѣ συεχωρήθησαν comPs17,38 Bon, не **ВЗМѢСТИША** во са Pog — Cf. **ВЗМѢЩАТИ** sub 1 ♦ **ЛЮБѣЗНО ВЗМѢСТИТИ** са со задоволеннѣво се смесѣи; с удовольствнѣемъ вмѣстнтѣся; *to get placed with pleasure*; — *ἐμφιλοχωρεῖν*: днѣволъ бо жнрова жндовѣзкѣи снемъ **ЛЮБѣЗНО** бо **ВЗМѢСТИ** са въ нѣ зѣло ἐνεφιλοχώρησε comPs79,14 Bon ♦ v. etiam **ЛЮБѣЗНО** ♦ **ВЗ** **ПОКААННѢ ВЗМѢСТИТИ** са се ѡокае; *покайтѣся; to repent*; — *εἰς μετάνοιαν χωρεῖν*: не хотѣ да етерн погѣбнѣжтѣ(ѣ) нѣ да всн **ВЗ** **ПОКААННѢ ВЗМѢСТАТѣ** са εἰς μετάνοιαν χωρήσαι 2P3,9 Slep Karp; sim. нѣ всѣ хоѣтъ **ВЗ** **ПОКААННѢ ВЗМѢСТИТИ** 191r24Les ♦ v. etiam **ПОКААННѢ**

2. *сѣашн, разбере; понять; to understand*; — *χωρεῖν*: **ВЗМѢСТИТЕ** ны ннѣдиноу не ѡбнѣдѣхомъ ннѣдиноу расѣпахомъ ннѣдиноу же лнхоемѣствоѣахомъ χωρήσατε ἡμᾶς 2C7,2 Karp, **ВЗМѢСТИТИ** Slep; ѡн же рѣѣѣ имъ не всн **ВЗМѢСТА** ^ѣ словѣо се нѣ имже дано ескѣ

χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον Mt19,11 Mkd Jov Rad,
ВЗМѢСТАТ СА Kgr — Cf. ВЗМѢЩАТИ sub 2,
РАЗΟΥМѢТИ

3. *ὑπέρεκα; привετствовать, добро пожаловать; to welcome; — δεξιόνομαι* (Krn): КАКО ДА **ВЗМѢСТЕТЬ** ИНѢХЪ ЮНОШАХЪ СОУСѢДАМЪ НАШИМЪ ЕГДА СЗМИСЛЕТЬ ИМѢ МОЕ ΠΩΣ νὰ δεξιωθοῦν 193v22Krn — ЕХН

Nota: per егг. pro ВЗЗВѢСТИТИ СА: НА ПОСЛѢДОКЪ СРАМОТА **ВЗМѢСТИ СА** (sic) comPs48,tit Bon|| ВЪЗВѢСТІ СА ἐδηλώθη Pog

KSM

ЛЪМ

ВЗМѢСТО praep. cum gen.

typKarp Lobk parVtš typŠaf typOrb typHlud Vtš typVtš Stan proVtš Km

наместіо, месіо; вместо; instead, instead of; — αντί; αντίς (Krn): ПОНДЕШИ ВЪ ПОУТЬ ПОУСТИНЕ ДАМАСКОМ И ПОМАЖЕШИ ЕЛИСЕА СЪДНА АСАФАТОВА **ВЗМѢСТО** СЕБѢ ПРΩΡΟΚΑ χρίσεις εις προφήτην ἀντί σου 3Rg19,16 Vtš|| ВЪ СЕБЕ МѢСТО Grig Lobk Hlud; ПРИНЕСѢМЪ ДОБРОДѢТЕЛИ **ВЗМѢСТО** МИРА ПРѢДЪКРАШАЮЩЕ ВѢРНО РОЖДСТВѢ 94a8Vtš; ГЛАСЪ СЪВИШЕ ДОНДЕ КЪ НЕМОУ ИСКОНУАВЪ МКОЛКНТВѢ И **ВЗМѢСТО** ПАНДЕЛЕШ ПАНДЕЛЕНМОНЪ НАРЕУКѢНЪ БЫСЪТЪ 206b13Vtš; ВСА ДРѢВА СЕЛНАА ВЪСПЛЕЩΟΥТЪ ВѢТВЫИ И **ВЗМѢСТО** ПРѢТА ВЪЗИДЕТЬ КЪПАРИС И **ВЗМѢСТО** ЖЕ ПРАХЪ ВЪЗИДЕТЬ МИРЬСИНА ἀντί τῆς στοιβῆς ... ἀντί δὲ τῆς κονύζης Is55,13 Vtš|| И ВЪ [ВЕ]СТИВЫ [ВЪ] МѢСТО Lobk; **ВЗМѢСТО** ДА СА ИСПРАВИТЬ ГЛАГОЛѢМЪ ПРОКЧМЕНЬ ГЛАСЪ 2̄ ДА ОУПЪБАЕТЪ ИЗЪДРАИЛЪ НА ГКОСПОДА 16v15Lobk; ПОДКОБАЕТЪ ЖЕ ВѢДѢТИ ЯКО 2̄ СЕГО ДНЕ **ВЗМѢСТО** МЖУКѢННУНА ЛАЗАРОВЪИ СТИХИРЪ 72v20Hlud 144b7Orb; ОУСѢКНЖШ ГЛАВЪ ИГО И ИСТЕКШИ **ВЗМѢСТО** КРЪВИ МЛѢКО 287r20Stan; ПОЖТЬ **ВЗМѢ** ХЕРВНИМЪ ДА ОУМЛЗУИТЬ 135v7Hlud|| МѢСТО И ХЕРВНИМЪ 205c22Orb; ПОИ **ВЗМѢ** ТРОНУНА И В ВТОКРНИКЪ И ВЪ СРѢДЪ 118r13Šaf; ТОГДА ВЪЗЕТЪ ОВНЬ ОВНЬ И ЗАКЛА ЕГО **ВЗМѢСТО** СЪДНА СВОЕГО ИСААКА ἔσφαξέ το ἀντί τοῦ υἱοῦ 228r21Krn; НЕ УБРѢТОШЕ

ЕГО И **ВЗМѢСТО** РАДИ РАДОСТИ ИЖЕ ХОТѢ ИМѢТИ ДЪНЬ ТЗИ ИМѢХЪ СКРЗБЫ И ПЕЧАЛИ ἀντίς διὰ χαρὰν ὅπου ἤθελαν 255r2Krn; И КЪДНА КТО ДА ЕСЪТЪ **ВЗМѢСТО** ТЕБѢ СЪДНА МОИ ЕГДА ТЕ РОДИХЪ ТАКО ЛИ УАМХЪ ἀντίς ἐσένα 85r15Krn; **ВЗМѢСТО** РАДОСТИ ИМАМЪ СЪДНЕ МОИ ПЕЧАЛЬ **ВЗМѢ** ВЕСКЕЛІЕ ГОРЕСТЬ **ВЗМѢ** ХВАЛИТИ МИ СЕ РЫДАНИЕ **ВЗМѢСТО** ЧЪСТЫ СКРЗБЪ **ВЗМѢСТО** БЛАГОТИШІЕ ДВОЕСЗМЪЩЕНІЕ **ВЗМѢ** ДОБРЪ ДЪНЬ ИМАМЪ СКРЗБНЫ **ВЗМѢ** ЕЛИКО НАДѢХ СА И УААХЪ ДОБРА НЪДНА ПРШЕБРѢТЪХЪ ТРѢДЪ И БОЛѢЗНЬ ἀντί χαρὰν ... ἀντίς εὐφροσύνην ... ἀντίς ἀγαλλίασιν ... ἀντίς εὐτυχίαν ... ἀντί τιμῆν ... ἀντίς καλὴν ἡμέραν ... ἀντίς ὅσα ἐθάρρουν 85r21.22.23.24.25Krn — Cf. ВЪЗ sub 1, МѢСТО¹ п. (ВЪ ... МѢСТО), МѢСТО² praep.

0

АГ

ВЗМѢТАЕМАА v. **ВЗМѢТАТИ**

ВЗМѢТАЕМО v. **ВЗМѢТАТИ**

ВЗМѢТАТИ, -МѢТАЖ, -МѢТАЕТЪ ipf.

Evang notVran Pog Dšn comBon Grig Lobk parOrb parHlud trOrb Les Krn

фрла (внаїре, во нешїо); забрасывать (внутри чего-л.); to throw (into sth); — βάλλειν, χαλᾶν, ἐμβάλλειν, ἀμφιβάλλειν, μεταβάλλειν; ρίχνω (Krn): КЫИ ЛОВЕЦЪ **ВЗМѢТАЕТЪ** ВЪ МОРЕ ОУДИЦЪ НАГЪ РІХВЕИ 9r18Krn; ВИДѢВЪ ЖЕ ЕДИНЪ ВЪДОВИЦЪ ОУВОГЪ **ВЗМѢТАЖШ** ТОУ 2̄ ЦАТѢ ΒΑΛΛΟΥΣΑΝ ἑκεῖ λεπτά δύο L21,2 Rad Mkd, **ВЗМѢТАЖШ** Kgr Krat|| ВЪМЕТАЖШ Dbm, om. Dbj; И МНОЗИ БОГАТИ **ВЗМѢТААЖ** МНОГО ἔβαλλον πολλά Mc12,41 Dbm Dbj Rad(bis) Kgr63v9 Krat Mkd|| ВЪМЕТААЖ Kgr98v10; ВЪСИ ВО ОТЪ ИЗЪБЫТЬКА СВОЕГО **ВЗМѢТАЖТЬ** ἔβαλον Mc12,44 Dbm|| ВЪЕРЪГОШ Dbj Rad Mkd, ВЪЕРЪГЪ Kgr(bis), МЕТАША Krat; ВЪ ΩΓΝЪ **ВЗМѢТАЖТЪ СА** СВАТНИ ΩΓΝЕМЪ ΔΟΥΧΟΒΟΝΟΜЪ ΟΥΚΡѢПЛѢМНИ εις τὴν μεταβάλλονται οἱ ἅγιοι comPs103,4 Bon|| ВЪМЕТАЖТ СА Pog ● *fig.* ВЪСКЖА ПРѢКОПААТЬ ЛЬСТЬЦИ **ВЗМѢТАЖТЬ** ВЪ ПОХОТИ ТѢЛО 17a13Orb|| ВЪМЕТАЖТЬ 18v3Zag ● *refl.* *се фрла,*

ἑαυτά; бросаться, падать; to throw oneself, to fall; – πίπτειν: σπᾶσι σα възлюбенне и не ВЗМѢТАИ СЕБЕ ВЪ ТИИЖ ГРѢХОВЕНЖЖ ПАЛ ЛИ ЕСИ ВЪСТАНИ μὴ ἐπίπτῃς: πεσῶν ἐξανάστηθι 237v24Les

● *ptc.-subst. ВЗМѢТАЕМАЯ, ВЗМѢТАЕМО* *влозови, ұрилози; вклады, пожертвования; contributions, donations; – τὰ βαλλόμενα: ТАТ БѢ КОБЪУЕЖЕЦЪ ИМЫ И ВЗМѢТАЕМАЯ ПОШАШЕ Тᾶ βαλλόμενα J12,6 Rad Dbj, ВЗМѢТАЕМО Krat* *ВЪМЕТАЕМАѢ Dbm Krp, ВЪМЕТАЕМА Jov — Cf. ВЪЛАГАТИ sub 1 (ВЪЛАГАЕМАЯ), ВЪМЕТАТИ (ВЪМЕТАЕМА(Я)) ♦ ВЗМѢТАТИ ВЪ ТЪМЪНИЦѢ Фрла в заи́вор, заи́вора; бросать в темницу, сажать в тюрьму; to put in prison, to imprison; – : ЯКО АΠΚΟ<C>ΤΟΛΚΟМЪ ВЗМѢТАНОМЪ БЫВШИМЪ ВЪ ТЕМНИЦА АΓΓ<E>ΛЪ Γ<C>CΠΟΔΥΝЪ ПОШИА ИЗВЕД<E> и 8v/margVrap — Cf. ВЪВРѢЩИ sub 1, ВЪЛАГАТИ sub 1, ВЪМЕСТИ, ВЪМЕТАТИ, МЕТАТИ*

Nota: per err. pro ВЗМѢЩАТИ: створи море ВЗМѢТАЖИЕ (sic) ДВѢ МѢРѢ Χωροῦσαν δύο μετρητάς 3Rg18,32 Lobk *ВЪМѢЩАШИ Grig Vtš197d31, ВЪМѢЩАЖИЕ Hlud, ВЪМѢЩЕЩЪ Vtš118a3*

KSM

НА

ВЗМѢШЕНИЕ, -НІА п.

Ohr Str Karp Verk Zag trOrb trHlud Vtš

смеса, шесіо; смесь, месно; mixture, dough; – φύραμα: ВРАТКНЕ> МАЛЪ КВАСЪ ВСЕ ВЗМѢШЕНИЕ КВАСИТЬ ὄλον τὸ φύραμα ζυμοῖ IC5,6 Karp Ohr Verk *СЪМѢШЕНИЕ Str* ● *fig. ШВРЗЗѢТЕ ОУБО ВЕТЪХЪИ КВАСЪ ДА БЖДЕТЕ НОВО ВЗМѢШЕНИЕ ἵνα ἦτε νέον φύραμα IC5,7 Ohr Str Karp Verk* ● *за човековото битие: ис тебе шблѣуе са ВЗМѢШЕНИЕ МОЕ НЕТАЛѢННА БЕЗМЖЖНА МАТИ ДѢВКО БОГЪ СТОРОИ ВѢКН СОВОКОУПИ В СЕБѢ УЛОВѢУЬСТВО τὸ φύραμά μου 107v17Zag 121d38Orb 49v31Hlud* *ШВЛЗКЪ СА ВЪ МОЕ СМѢШЕНИЕ 89v21Šaf; ПРѢДВЪЗГЛАСИМЪ ШТЪЦЪ ВО И Д<O>УХЪ СИ РАВНОУЬСТНЪ ЗА МН<I>Л<O>CРДІЕ КАШЕ ШВЛѢКЪ ВЗМѢШЕНІЕ ХОЩЕТЪ РАЖДАТИ СЕ ВЪ ГРАДѢ ВНОФЛЕЖМСЦѢ 87a32Vtš – EXH — Cf. МѢШЕНИЕ, СЪМѢШЕНИЕ*

SM

НА

ВЗМѢЩАТИ, -МѢЩАЖ, -МѢЩАЕТЪ ipf.

Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Slep Karp Grig (Lobk) parHlud parVtš Bit Zag trOrb trHlud Vtš Km

1. собира, смесіува (знаи́ре); вмещать, помещать (внутри, внутру); to contain, to place (in); – χωρεῖν: А ИЖЕ ЗЕМЛЯ ГЛАГОЛУЕТ СЕ ЗЕМЛЯ ЯКО БЫВАЕТЪ Ш ЗЕМЛЕ СИРѢУЪ ВЗМѢШЕНІЕ ЯКО ЗЕМЛЯ ВЗМѢЩАЕТЪ МНШЖСТВО УЛОВѢЖЪ ВЪСѢХЪ Χωρεῖ 30v14Krp; КОРАВЪ ЕСѢТЪ ПЛЗНЪ И ПРОУЕЕ ИНО НЕ ВЗМѢЩАЕТЪ δὲν Χωρεῖ 191r24Krn; ІСЦАЛИ ШЛТАРЪ Γ<C>CΠΟΔΥΝЪ ИСКОΠΑΝЪ И СТОРИ МОРЕ ВЗМѢЩАШИ ·Β· МОРИ (sic, pro мѢРѢ) СЪМЕНЕ ШКР<C>CТЪ ШЛТАРА Χωροῦσαν 3Rg18,32 Grig Vtš197d31, ВЗМѢТАЖИЕ (sic, pro ВЗМѢЩАЖИЕ) Lobk, ВЗМѢЩАЖИЕ Hlud *ВЪМѢЩЕЩЪ Vtš118a3; ГРАДЕ Χ<R>Ι<C>ΤΑ БОГА ВЪСПРИМИ ЗЫЖДИТЕЛЯ ВЪ ВРѢТЪПѢ И ВЪ ЯСЛЕХЪ ВЗМѢЩАЮЩА СЕ 87b21Vtš* ● *fig. ЯКОЖЕ МОЖАХЪ ВЗМѢЩАТИ ТѢЛЕСНИМА ШУИМА СЪТРЪПЕЩЕ 210c7Vtš* ● *refl. НОСИТ СЕ ЯКО МЛ<A>Д<E>НЦЪ НЕВЪМѢСТИМИ ВЗМѢЩАЕТ СЕ ВЪ РОУЦѢ СТАРУИ 132b6Vtš; ПОВЕЛѢНОМУ ТИ ТАИИШТВЪ ПРИЕМЪ В РАЗОУМѢ СКРЪВЕНО ИШСИФЪ СКОРО ПРИДЕ БЕСПЪЛТНЫ ГЛАГОЛА НЕНКОУСНѢИ БРАКОУ ПРѢКЛОИЪ НА СХОЖДЕНИЕ КЕБ<E>СА И ВЗМѢЩАЕТ СА ЕГОЖЕ ВИДѢ В ЛОЖЕСНАХЪ ПРИЕМША РАБЕИ ШВРАЗЪ Χωρεῖται 124b34Orb 110r8Zag 52v27Hlud* ● *fig. ВѢМЪ ЯКО ПЛЕМЕ АВРАМЛЕ ЮСТЕ НЪ ИЩЕТЕ МЕНЕ ОУБИТИ ЯКО СЛОВО МОЕ НЕ ВЪМѢЩАЕТЪ СА ВЪ ВАСЪ οὐ Χωρεῖ J8,37 Rad Dbm Dbj Krp Krat; ТЪКМО ЖЕ ВЪ ТАКОВІИХЪ ШМИШЛЕНІИХЪ ВЗМѢЩАЕТ СЕ ОУМЪ Χωρεῖ 95r3Krn — Cf. ВЪМѢСТИТИ sub 1 ♦ ЖЗЖКО ВЗМѢЩАТИ СА, ЖЗЦѢ ВЗМѢЩАТИ СА се сшиснува; меснитъся; to restrict oneself; – στενοχωρεῖσθαι: НЕ ЖЖКО ВЗМѢЩАЕТЪ СА ВЪ ЖТРОБАХЪ ВАШИХЪ οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν 2C6,12 Slep, НЕ Ш АЗЫЦѢ (sic) ВЗМѢЩАА СА Karp ♦ v. etiam жзжко, жзцѢ*

2. сфака, разбира; понимать; to understand; – χωρεῖν: МОГЫ ВЗМѢЩАТИ ДА ВЪМАСТИТЬ Χωρεῖν Mt19,12 Jov Mkd *ВЪМѢСТИТИ Rad Krp; НА ГОРѢ ПРѢШВРАЗИ СЕ И ЯКОЖЕ ВЗМѢЩАХЪ ОУУЕИНИЦИ ТВОИ СЛАВОУ ТВОЮ Χ<R>Ι<C>ΤΕ ВΟЖЕ*

213b12Vtš ♦ **ВЗМѢЩАТИ ВЪ ОУМЪ** *мисли; думать; to think*; – *βάνω εἰς τὸν νοῦν* (Krn): ВИДѢ ЯКО ЕДИНО ЖЕ ВЪСХИТИВЪ ЛЗЕВЪ ДРЪГО ЖЕ ВЪСХИТИ ВЛЗКЪ • КОЕ СРДЪЦЕ **ВЗМѢЩАЕТЕ ВЪ ОУМЪ** ВАШЪ ЛЮБИМНИЦИ ЯКО СЪТВОРИТИ ВЪ УАСЪЦЪ ΩНЪ ΒΑΝΕΤΕ ΕΙΣ Τὸν νοῦν σας 255v13Krn; и ПОВРЪЖЕ ЕГО НА ЗЕМЛЮ И САМЪ ВЪЗЪМЪ И РАЗДРЕШІ НХЪЦЪ ΩСХЖДЕНІЕ ΩНѢХЪЦЪ • КОЕ РАДОСТИ **ВЗМѢЩАЕТЕ ВЪ ОУМЪ** ВАШЪ ЛЮБИМНИЦИ ЯКО СЪТВОРИШЕ ВЪ УАСЪЦЪ ΩНЪ ТРІЕ ΩСХЖДЕННЫ ΒΑΝΕΤΕ ΕΙΣ Τὸν νοῦν σας 277r1Krn – ЕХН — Cf. ВЗМѢСТИТИ sub 2, ВЗНИМАТИ sub 4, РАЗОУМѢВАТИ, РАЗОУМѢТИ KSM ЛМ

ВЗМѢЩЕНИЕ, -нѣ n.

Krn

σμεσίуваλιшиѣ; помещение; dwelling place; – *τὸ χωρῶ*: А ИЖЕ ЗЕМЛЯ ГЛАГОЛУЕТ СЕ ЗЕМЛЯ ЯКО БЫВАЕТЪ ѿ ЗЕМЛЕ СИРѢУЪ **ВЗМѢЩЕНІЕ** ЯКО ЗЕМЛЯ ВЗМѢЩАЕТЪ МНѠЖСТВО УЛОВѢКЪ ВЪСѢХЪ γίνεταі ἀπὸ τοῦ γῶ ἤγουν χωρῶ 30v13Krn – ЕХН — Cf. ВЛАГАЛИЩЕ sub 2, ВЗМѢСТИЛИЩЕ

∅

ЛМ

ВЗМЖЖИТИ СЯ, -жж ся, -житъ ся pf.

Vtš Stan

1. *σῖане човек, се ѿобрази во човек; очеловечиться, преобразиться человеком; to become a human being, to anthropomorphize oneself*; – : ЖИВОНОСНАГО ВЪСКРЪСЕНІА ХРИСТОВА ТЪЗОНМЕНИТА БИВШИ УЪСТНИМЪ ЖИТІЕМЪ ЗВАНІЮ РАЗЛИЧНО ПОСЛѢДОВАЛЪ КСИ И КСЪТЪСТВОМЪ ОУКРѢПЛЬШИ **ВМЖЖИВШИ СЕ** СЪМНСЛОМЪ 88c28Vtš — Cf. ВЪПЛЪЗТИТИ sub 2, ВЪУЛОВѢУТИТИ СЯ

2. *ѿокаже мажесѣивеносѣ, храбросѣ; проявить мужество, храбрость; to show courage, bravery*; – *ἀνδρίζεσθαι*: ѿНЖДОУЖЕ ВИДѢВШИ ЖЕНЫ НѢКЪЯ ПΑΥΕ КЪСТЪСТВА **ВМЖЖИВШЕ СЯ** И ПОСРАМИШЖ МЖУЧѢТКЕЛѢ Ѡ БЫВАЮЩИХЪ ѿ НИХЪ УЮДЕСЪ ἀνδρίζομενας καі κατασχυνοῦσας 74r17Stan

ЕХН

М

НА

ВЗНАРАДИТИ Ohr v. ВЗНЗРАДИТИ

ВЗНАУАТИ Hlud v. ВЗУАТИ et НАУАТИ

ВЗНЕГДА conj., adv.

Apost Psalt comPsalt orDĉn Parim Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan prolVtš Les

Ser. ВЗНЕГДА Slep Hlud

1. conj. temp. *коѡа; когда; when*; – *ήνίκα, ήνίκα ἀν'έάν, έν τῶ + inf., ὅταν, ἄν, πότε, έν φ*: О ИЮДѢ ГЛАГОЛУЕТЪ **ВНЕГДА** ВЕЛИКЪИ ГРѢХЪ СЪТВОРИ ВОЛѢШЕ ВО ВЪ СЕБѢ ПОМЪИШЛѢЖ КЪИМЪ ѠБРАЗѠМ ПРѢДАСТЪ ОУУИТЕЛѢ *ήνίκα* ТИΗ ΜΕΓΑΛΗΝ ΑΜΑΡΤΙΑΝ ΕΠΟΙΗΣΕΝ comPs35,2 Bon Pog; ОУБОУА ВО СЯ ЗЕМЛѢ И **ВНЕГДА** СЖДИМЪ СТОА ПРѢДЪ ПИЛАТОМЪ έν τῶ εἰς κρίσιν παραστῆναι τὸν Χριστόν comPs75,10 Bon Pog; **ВЗНЕГДА** ВО ВЪЗНЕСОШЖ СЯ ЖИДОВЕ ГРЪДЗИНЕЖ ПАДОШЖ ПАДЕНИЕМЪ ЛЮТОМЪ έν γάρ τῶ ὑψωθῆναι Ἰουδαίουσ comPs72,18 Bon Pog; и РАСКАЕШИ СЯ ПОСЛѢДОУ **ВЗНЕГДА** ИСТРЖТЪ СЯ ПЛЪТИ ТѢЛА ТВОЕГО *ήνίκα ἂν κατατριβῶσιν σάρκες* Pr5,11 Grig Orb] **ВНЕГДАЖЕ** Lobk; и НЕ ПРѢСТОАШЕ І ЕЩЕ НИКТОЖЕ ИѠСИФОВИ **ВЗНЕГДА** ПОЗНА СЯ СЪ БРАТИА СВОА *ήνίκα ἀνεγνωρίζετο* Gn45,1 Grig] **ТОГДА** Lobk, **ВНЕГДАЖЕ** Orb, **ВНЕГДАЖЕ** Hlud; БЖДЕШИ ЖЕ **ВЗНЕГДА** РАЗОРИШИ И РАЗДРѢШИШІ ИГО ЕГО ѿ ВЪІА ТВОА *ήνίκα εἰάν καθέλης* Gn27,40 Grig, БЖДЕТЪ ЖЕ **ВНЕГДА** Lobk Orb, **ВНЕГДА** Hlud; **ВНЕГДА** ХОТѢ ВНИТИ ВЪ ВИѠАНИЖ ХРИСТЪЕ СЛЪИШИ ПРИВЕСТИ ЖРѢБА έν τῶ μέλλειν σε φθάνειν 73r10Hlud, **ВНЕГДА** 108v13Šaf 144c29Orb; **ВЗНЕГДА** ОУТРО БЖДЕТЪ ДА ПРИШЕДЪ ВЪПРОШЖ СЪ НИМИЖЕ БѢХЪЦЪ *πότε ὀρθρος ἔσται* Pr23,35 Hlud] **КОГДА** Grig Orb, **ТОГДА** Lobk; БЖДЕТ ВО **ВНЕГДА** ПРИЗОВЕТЕ МА АЗЪ ЖЕ НЕ УСЛЫШЖ ВАСЪ *ὅταν ἐπικαλέσησθέ με* Pr1,28 Orb] **ЕГДА** Grig Lobk; **ВНЕГДА** МИМОИДЕТЪ СЛАВА МОА И ПОСТАВЛЮ ТЕ ПРИ КОНЦИ КАМЕНЕ И ПОКРІЮ МОЮ РОКЪ НАДЪ ТОБОУ ДОНДЕЖЕ МИМОИДѢ *ήνίκα δ' ἂν παρέλθη μου ἡ δόξα* Ex33,22 Vtš Grig Lobk Orb] om. Hlud; **ВЗНЕГДА** ВЪЗВРАТИ СЯ ѿ ПРОТИВНАГО ВѢТРА ИЗЪВРЪЖЕНЬ БЫСЪТЪ 159v22Stan; **ВЗНЕГДА** ИСХОЖДАШЕ ДОУША МОА ВИДѢХЪ МОУРИНЫ

ἐπάγει ὁ ἐχθρός 219r9Les • *cum inf.* — ἐν τῷ + *inf.*: **ВЗНЕГДАЖЕ** ЕМОУ ВЗИСѢТЪ ПРІБЛІЖІТІ СЖ ВЗ ДАМАСКѢ И ВЗНЕЗАПАЖ ШБЛІСТА И СВѢТЪ Ѡ НКЕВЕСЕ ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτόν A9,3 Ohr Str Vran Karp Verk, **ВЗНЕГДАЖЕ** Slep; ВЪ ДЕНЬ ВЪЗЪДВИЖЕНІЯ УЪСТНААГО КРЪСТА ВЪЗЪДВИЗАТИ УЪСТЪНЖА РЖКЖ СВѢТНТЕЛЕВИ **ВЪНЕГДАЖЕ** ВЪЗЪДВИЗАТИ Я ШВОГДА ПРОСТИРАТИ СА ШВОГДА ЖЕ СЪГЫБАТИ СА ἐν δὲ τῷ ὑψοῦν αὐτήν 107v14Stan ♦ **ВЗНЕГДАЖЕ** **АЩЕ** *когда и да; кожда ни; whenever;* — *ήνίκα ἄν:* ВЪЗРОЕНЪ ВЪИВАЕТЪ ВРАТѢХЪ МЖЖЪ ЕА **ВЗНЕГДАЖЕ** **АЩЕ** САДЕТЪ ВЪ СЪНЪМИШИ СЪ СТАРЪЦЪИ И СЪ ЖИТЕЛИ ЗЕМИ *ήνίκα ἄν* καθίση Pr31,23 Grig Lobk Orb] ЕДГА Hlud; ТѢМЖЕ И АЗЪ ВАШЕИ ПОГЫБѢЛИ ПОСМѢА СА И ПОРАДОУА СА **ВНЕГДАЖЕ** **АЩЕ** ПРИДЕТЬ НА ВЫ ПАГОУЕЖ *ήνίκα ἄν* ἐρχεται ὑμῖν ὄλεθρος Pr1,26 Orb, **ВЗНЕГДАЖЕ** Grig] ЕДГА Lobk; СЕ ОУБО ВѢЖДЪ ВЪЗЛЮБЕННЕ ЯКО **ВЪНЕГДАЖЕ** **АЩЕ** ВЕСѢДОУЕШИ ВЪЖЪВЪСТЪВЪНЫМИ КНИГАМИ ШСВѢЩАЕШИ СА ПОТЪШИ СА УАСТО ВЕСѢДОВАТИ ВЪ НИХЪ (τοῦτο οὖν γινώσκων, ἀδελφέ μου, σπούδαζε πυκνότερως ἐντυγχάνειν αὐταῖς) 248v20Les; — **АЩЕ** ЖЕ ОУБО **ВЪНЕГДАЖЕ** НАУНЕСИ УЪСТИ И ШВРАЩЕШИ СЛОВО ДВОЕРАЗΟΥМНО БЛЮДИ СА ДА ТЕБЕ НЕ НАУНИТЬ ЛЖКАВЫИ ГЛАГОЛАТИ ВЪ СЕВѢ ἐάν οὖν ἐν τῷ ἀναγινώσκειν σε 250v26Les — Cf. ВЗНЕГДА sub 1, ЕДГА, ЕГДАЖЕ, КОГДА

2. adv. temp. *когда; кожда; when;* — *ἔως, ήνίκα ἄν:* ДО ДЪНЕ **ВНЕГДАЖЕ** ДАСѢТЪ ГКОСПОДЪ ДЪЖДЪ НА ЗЕМЛѢ *ἔως ἡμέρας τοῦ δοῦναι κύριον* 3Rg17,14 Lobk] ДО ДЪНЕ ДОНДЕЖЕ Grig, ДО ДЪНЕ В НАЖЕ Orb, ДО НЕГОЖЕ Vtš, om. Hlud; ДНЕСЪ **ВНЕГДАЖЕ** УТЕТЪ СА МОИСИ ПОКРЪВАЛО НА СРЪДЪЦЪИ ИМЪ ЛЕЖИТЪ *ήνίκα ἄν* ἀναγινώσκειται Μωϋσῆς 2C3,15 Ohr Slep Verk] ВЗНЕДЪГА Slep, ВЪНЕГДА Str, ЕДГА Karp — Cf. ВЗНЕГДА sub 2, ЕДГА, ЕГДАЖЕ

KSM

АГ

ВЗНЕДОПАЖ adv.

Km

ненадежно, одненадеж, одеднаш; не-ожиданно, внезапно, вдруг; suddenly, of a

sudden, unawares; — *ἔξαφνα:* КАКО БО ГЛАГОЛУЕТЪ ЕУАГГЕЛИСТЪ ЯКО ОУЖАСОШЕ СЕЪ ЕДА ДРЪГЫ КРАТЬ НЕ ВИДЕШЕ ЕГО ИЛИ НЕ ПОЗНАШЕ ЕГО ОУВОАША СЕ НѢ НЪ РАДИ ЕГО ВИДѢШЕ **ВЗНЕДОПАЖ** ПОСРѢДѢ ИХЪ СТА СЕГО РАДИ ЯКОЖЕ МНИТЬ МИ СЕ ОУВОАШЕ СЕЪ ὄχι ἀμή διατι τὸν εἶδαν ἔξαφνα εἰς τὸ μέσον τους 117v18Km — EXH — Cf. ВЕЗЛѢПА, ВЗНЕЗАПАЖ, НАПРАСНО

Ø

НА

ВЗНЕЗАПАЖ v. **ВЗНЕЗАПАЖ**

ВЗНЕЗАПАЖ v. **ВЗНЕЗАПАЖ**

ВЗНЕЗАПАЖ Grig v. **ВЗНЕЗАПАЖ**

ВЗНЕЗАПАЖ, ВЗНЕЗАПАЖ adv.

Evang Apost Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan prolVtš Les Km

Formae: -пж saepe (scr. etiam -поу, in Jov Lobk -па), -пж in Grig (bis)

Scr. -запа- in Dbj Jov Rad Krp Vran Verk Rdm Dčn Grig Lobk Orb Hlud Stan; -заѣп- in Dbm Slep Str Karp Grig; -заап- in Dbm Jov Krp Krat Mkd Ohr Bon Pog Šaf Hlud Stan Les Km; -зап- in Dbm Rad Zag Hlud Vtš Stan Les

ненадежно, одненадеж, одеднаш; не-ожиданно, внезапно, вдруг; suddenly, of a sudden, unawares; — *ἔξαιφνης, ἄφνω, αἰφνίδιον, αἰφνιδίως, αἰφνίδιος, ἔξάπινα, ἔξαπίνης; ἔξαφνα, (ἀδιάταχτος)* (Km): ВЪНЕМЛѢИТЕ ЖЕ СЕВѢ ЕДА КОГДА ШТАЖЪУАЖТЬ СРДЪЦА ВАША ШБЪАДЕННЕМЪ И ПИАНЬСТВОМЪ И ПЕУАЛМИ ЖИТЕНСКИМИ И НАИДЕТЬ НА ВЫ **ВЪНЕЗАПАЖ** ДЪНЪТЬ АИФНИДИОС L21,34 Rad Dbm, **ВНЕЗАПАЖ** Dbj, **ВЪНЕЗАПАПА** Jov, **ВЪНЕЗАПАЖ** Krp Krat Mkd, sim. **ВЪНЕЗАПАЖ** 280v19Les; **ВЪНЕЗАПАЖ** ЖЕ ТРЖСЪ ВЪИСѢТЪ ВЕЛЕН ἄφνω A16,26 Ohr, **ВЪНЕЗАПАЖ** Slep Str Karp, **ВНЕЗАПАПОУ** Verk; ЯКО БО НЕПЪЩЕВААХЪ ЖИДОВЕ **ВНЕЗАПАЖ** ЖТИ ХРИСТЪА АИФНИДИОС comPs63,5 Bon Pog; **ВНЕЗАПАЖ** ДЪУХЪ ВЕЛЕН СНИДЕ ШТЪЪ ПОУСТЪИНА *ἔξαιφνης* Job1,19 Grig, **ВНЕЗАПАПА** Lobk, **ВНЕЗАПАЖ** Orb Hlud; ТѢМЖЕ БОЖ СА ЕДА **ВЪНЕЗАПАЖ** ДЪХНЕТЪ ВѢТРЪ И ШВРАЩЕМ СА НЕПРЪГОТОВАНИИ АИФНИДИОС 128r5Les;

ПРИДЕТЬ НА ТА **ВНЕЗААПЖ** ЗЛА ПАГОУБА 160v21Stan; МНОГЪ СЫ ВЪ УАДѢХЪ И СЛАВЕНЬ **ВНЕЗААПЖ** ВЕСУАДЕНЬ И БЕЗДОМОКЪ αἰφνίδιον 112c2Orb] НАПРАСНО 94r6Zag 78v17Šaf; ДРѢВѢНО МА КОПНЕ ПРОВОДЕ И **ВНЕЗААПЖ** РАЗДРОУШИ МА ἄφνω 67v21Zag, **ВНЕЗААПЖ** 45r23Šaf, **ВНЕЗААПЖ** 82a13Orb; ПРЪВО БЛЖДНАА ЖЕНА **ВНЕЗААПЖ** МЖДРА ЯВН СА ВЗНЕНАВИДѢВШИ ГОРКААГО ГРѢХА И СЛАСТИ ТѢЛЕСНЫЖ ἑξαίφνης 121r16Šaf, **ВНЕЗААПЖ** 143v11Zag 93v31Hlud, **ВНЕЗААПЖ** 163d33Orb; НЕ ВѢРОУЕТЕ ЛИ СЛОВЕСИ СПКЛАСОВОУ ЯКО **ВНЕЗААПЖ** ЯКО МЛННІИ БЛЪСНЕТ СА ТАКО ЮСЪТЪ ПРИШЪСТЕІЕ ΕΓΩ ἑξαίφνης 154v6Les; ВИСЕЩОУ ЖЕ ФИЛИПОУ И МКОЛНЩОУ СЕ **ВНЕЗАПОУ** РАЗВЕДКЕ СЕ ЗЕМЛЯ И ПОЖРѢ БЕЗБОЖНЫЕ ΑΝΘΙΠΑΤΑ И ЮХИДНОУ И ЖРЬЦЕ ЮЕ ἑξαίφνης 63r11Stan; КАКО БЫШЖ ВЗ ЗАПОУСТѢНІЕ **ВНЕЗААПЖ** ИСКОНЪУАШЖ СА И ПОГЫВОШЖ ЗА БЕЗАКОНІЕ СВОЕ ἑξάπινα Ps72,19 Βοη Ρογ, **ВНЕЗААПЖ** Rdm Dčn; ЯКОЖЕ ВИДѢШЕ МАРІЮ ЯКО ТАКО **ВНЕЗААПЖ** И СКОРО ВЪСТА ПОСЛѢДОВАШЕ ΕΙ ἑξαφνα 63r9Krn; АЩЕ УТО ИМАТЕ НАРЪУИТИ Ω ΙΜΤΗΝΙΕΜΚЪ СВОИМЪ ТВОРИТЕ СКОРѢШЕЕ ДА НЕ ΟΥΜΡѢТЕ **ВНЕЗААПЖ** νὰ μὴν ἀποθάνετε ἀδιάταχοι 278v16Krn — Cf. БЕЗЛѢПА, ВЗНЕДОАПЖ, НАПРАСНО

KSM(ВЗНЕЗААПЖ)

НА

ВЗНЕСЕНИЕ, -НІА П.

kalJov kalKrp kalSlep kalStr kalKarp kalVerk kalLobk Stan Krn

1. **воведување, донесување; введение, приведение; bringing in, carrying in; – ἀνάβασμα** (Krn): ● за воведувањето на Христа во ерусалимскиот храм: ВѢДѢТИ ЖЕ ВЕЩЬ ЯКОЖЕ **ВЗНЕСЕНИЕ** БѢ Ω НАЗАРЕТА ВЗ ІЕРОУСΚΑΛΙΝМЪ СЕГО РАДИ ГЛАГОЛУЕТЕ ΕΥΚΑΓΓΕΛΙΣΤΗ ΛΩΚΑ ВЗ НАУЕЛѢ ДЪНЪШНАГО ΕΥΚΑΓΓΕΛΙΩ ВЗНЕСОСТА ЕГО ВЗ ІЕРОУСΚΑΛΙΝМЪ СИРѢУЪ ΩНЕСОШЕ ХРИСТА ВЗ ІЕРОУСΚΑΛΙΝМЪ ЯКО МЛКАДКЕИЦА МАЛА ἀνάβασμα 48r13Krn – EХН ● *term. theol.* **Введение на пресвѣѣѣа Богородица; Введение во храм Пресвѣѣѣа Богородица; the Entry of the Mother of God into the Temple; – Εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου:** црковен

празник, 21.Nov.: •КА• **ВЗНЕСЕНИЕ** ВЪ ЦРКЪКОВЬ ПРѢСВАТЪИЖ ВЛКАДЪУЧИЦЖ НАШЖ БОГОРОДИЦЖ ἡ ἐν τῷ Ναῶ Εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Θεοτοίνης ἡμῶν Θεοτόκου 146v26Krp; МѢСКАЦА ПОЖБРА •КА• **ВЗНЕСЕНИЕ** СВАТѢИ БОГОРОДИЦИ Εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου 155v2Lobk, sim. 112r17Slep 73r14Str 115r10Karp 74v20Verk] ВХОДЪ ПРѢУЧЕСТЫИА БОГОРОДИЦЖ 69r6Stan — Cf. ВЗВЕДЕНИЕ sub 2, ВЪХОДЪ

2. **внесување храна, јадење; внесение ници, еда; bringing food, eating; –** ВЪВРЪЖЕНЬ ВЪ ТЕМНИЦИ ПРѢДЪЛЕЖШИНХЪ ИДОЛОЖРЪТЪВНЫХЪ ВЪКОУСИТИ НЕ ВЪСХОТѢ НЖ •М• ДЪННИИ АЛУЕНЬ БЫВЪ **ВЗНЕСЕНИЮ** УНСТЫХЪ ХЛѢБЪ НЕ ДАИЩОУ ЦѢСАРЕВИ ТЕМНИУНЫМЪ СТРАЖЕМЪ ДКОУШЖ ГКОСПОДОВИ ПРѢДАСЪТЪ 261r1Stan – EХН — Cf. СЗНѢДЕНИЕ, СЗНѢДИЕ, СЗНѢДЪ, ЯДЕНИЕ, ЯДЪ
KSM НА

ВЗНЕСТИ, -НЕСЖ, -НЕСЕТЪ ПѢ.

Evang Slep Str Parim Zag Vtš Stan Les Krn

1. **sine obj. влезе; воити; to go into; – εἰσφέρειν, εἰσέρχεσθαι:** **ВЗНЕСШЕ** ВЪ ВРЪТЪПЗИ ВЪ РАСПАДЕНИѢ КАМѢНЪНА ВЪ ПРОПАСТИ ΖΕΜΝΙΑ Ω ЛИЦА СТРАХА ГКОСПОДЪНѢ И Ω СЛАЗИ КРЪПОСТИ ЕГО εἰσενέγκαντες εἰς τὰ σπῆλαια Is2,19 Grig Lobk] **ВЗНЕСШЕ** Orb; sim. **ВНЕСТИ** ВЪ ПРОПАСТЬ ТВРЪДАГО КАМЕНІЕ И ВЪ РАСПАДАНИИ КАМЕННА τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὰς τρώγλας Is2,21 Orb] **ВЗНІТИ** Grig Lobk — Cf. ВЗЛѢСТИ, ВЗНИТИ ● **КОГО, УЪТО ВНЕСЕ, ДОНЕСЕ, ВОВЕДЕ; внести, принести, ввести; to bring in/to, to take in; – εἰσφέρειν, εἰσάγειν, προσάγειν, ἀναφέρειν; ἀνεβάζω** (Krn): И ПРИДЕ ДКОУХОМЪ ВЪ ЦРКЪКВЕ И ЕГДА **ВЗНЕСОСТА** РОДИТЕЛѢ ОТРОУА ІСКОУСА СЪТВОРИТИ ИМА ПО ШЫІУАЮ ЗАКОНА Ω НЕМЪ И ТЪ ПРИАТЬ Е НА РЖКОУ СВОЕЮ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν L2,27 Dbm] **ВЗВЕДОСТА** Dbj Krp Krat Mkd; И **ВНЕСЕ**-ГО И ПОЛОЖИ ЕГО НА ОДРѢ 8 УЛОВѢКА БОЖИИА ἀνήνεγκεν αὐτόν 4Rg4,21 Hlud] **ВЗНЕСЕ** Grig Lobk Orb; **ВЗЗЕТЪ** ВО ЕГО Ω РЖКЫ ЕЕ И **ВЗНЕ** ЕГО ВЗ ГОРНИЦИ ἀνεβάσε τον 105v25Krn; **ПРОСТЕРЪ** РЖКЖ СВОА І АТЗИ И И **ВНЕСЕ** И К СЕВНА ВЗ КОВУЕГЪ εἰσήγαγεν Gn8,9 Grig Lobk

Orb] ὠνεσε Hlud; **ВНЕСОШЖ** кз иωσιφови
 братниѧ его дарзи εισήνεγκαν ... τὰ δῶρα
 Gn43,26 Grig Lobk Orb, **ВЗНѢСА** Hlud; ниуѣсоже
 во не **ВЗНЕСОХОМЗ** вѣ мнрѣ сѣ еже естѣ ѡвѣ ни
 изнести уѣсо възможемѣ οὐδὲν γὰρ εισήνεγκαμεν
 εἰς τὸν κόσμον IT6,7 Slep, sim. 205v15Les] **ВЗНЕСИ**
 нѣсмы во ниуѣсоже принесли Карп; свѣтлым
 иконы **ВНЕСЕ** вѣ црѣковѣ εισήγαγεν εἰς τὴν
 ἐκκλησίαν I40r9Stan; скривѣа в нѣдрѣхъ своихъ
 рѣцѣ неправедно ни вѣ оуста своѧ не имать
ВНЕСИ ею оу мѣ проσαγάγη αὐτάς Pr19,24 Lobk] **ВЗНЕСИ**
 не имать донести ю Grig, ни вѣ уста своѧ
 донесеть ею Orb, не имать ею донести Hlud
 ● *fig.* ωβнажи ма хрѣстѣ спѣсе ὡ заповѣден
 твоихъ страньнимн похоти **ВНЕСЕНЫ БИХЪ** в
 стрѣсти нѣ излѣн на ма мѣлѣость твоѧ
 гѣсподн 81v5Zag] похотѣми биень быхъ ἠδοναῖς
 μεμαστῖγωμαι 68v3Bit 63v7Šaf 99d15Orb 24v6Hlud
 — Cf. **ВЗВЕСИ**¹ sub 1, **ВЗЗВЕСИ** sub 2, **ВЗЗНЕСИ**
 sub 1, **ВЗНОСИТИ**, **ДОНЕСИТИ**, **ПРИНЕСИТИ**

2. внесе храна, изеде; съестъ; to eat;
 — **ѢСѢИ**: гѣсподн никакѣже азъ не **ВНЕСОХЪ**
 сего сквернаго и неоуищенаго οὐδέποτε ἔφαγον
 A10,14 Str] ѡсз Ohr Vran, ѡдохъ Slep, ѡхъ Карп,
 ѡсти Verk — EXH — Cf. ѡсти

KSM

HA

ВЗНИДЕНИЕ 56v14Zag v. **ВИДѢНИЕ**

ВЗНИКНѢТИ, -нѣ, -нѣтѣ pf.

trOrb

вѣадне, ѡѡадне; впасть, понасть; to
fall under; — : ω како до конца ὡ свѣта ὡпадѣ
 погыбе и вѣ ѡдавление самѣ **ВНИКНѢ** 173a11Orb
 — EXH — Cf. **ВЗПАСТИ** (сѧ) sub 1

M

ЛМ

ВЗНИМАНИЕ, -ниѧ n.

Stan Krn

внимание; внимание; attention; — **προσοχή;**
προθυμία (Krn): любымнѣи слышите сѣ
 възсакымъ **ВЗНИМАНИЕМЪ** възбоудите разоумъ
 да разоумѣете словеса моѧ мѣ пᾶσαν προθυμίαν
 100v20Krn; послоушанте сѣ възсакымъ

ВЗНИМАНИЕМЪ занѣ да прѣимѣте сѣврзшенноу
 мѣздоу мѣ пᾶσαν сѣс проθυμίαν 158v9Krn;
 архистратигъ миѣанль видѣѣ ὡстоупника
 спадша и сѣбра аггѣльскыи ликын рѣкѣ
ВЗНИМѢМЪ ... таковоѣ оубо сѣбрание нарекуѣнно
ВЫСѢТЪ сѣвнѣмъ архангѣломъ рѣкше **ВНИМАНИЕ**
 и **ВЪЕДИНЕНИЕ** и сѣвѣкоупление просохѣ και
 ὁμόνοια και ἔνωσις 58v9Stan

M

HA

ВЗНИМАТИ, **ВЗНѢМАТИ**,

ВЗНЕМЛЖ, **ВЗНЕМЛЕТЪ** et

ВЗНИМАЖ, **ВЗНИМАЕТЪ** ipf.

Evang Apost Psalt compPsalt Parim Bit Zag Šaf trOrb
 Vtš Stan Les Krn

Forma imp. etiam **ВЗНЕМЛѢТИ** in Jov Rad Krat Dĕn
 Zag Orb Hlud

1. внимава, обрнува внимание на, слуша;
принимать в счет, слышать; to pay attention
to, to listen; — **προσέχειν, σπουδάζειν, ἀνέχεσθαι,**
παραδέχεσθαι: богуъ глаголетѣ уѣловѣжоу
 како **ВЗНИМАТИ** подобаетѣ и прѣходити пѣтѣ
 неправденъ просѣχειν деῖ compPs118,128 Bon Pog;
 понеже зѣахъ и не слышасте и прострахъ
 словесе и не **ВНИМАТЕ** оу просѣχετε Pr1,24 Grig
 Lobk] om. Orb; близъ сѣдѣ **ВНИМАИ** ω доуше
 просѣхе ψυχή 66v18Šaf, **ВНЕМЛИ** доуше моѧ
 102b9Orb; егда слышите рѣчѣ гласъ
 еѣаггѣльскыи **ВЗНЕМЛѢТЕ** и не невѣрите
 просѣчете compPs94,8 Pog Bon; **ВНЕМЛИ** зѣло и
 не погѣби праваго пѣтѣ просѣхе σφοδρῶς
 62v10Les; **ВНЕМЛѢТЕ** да не вѣ сѣхъ оубазнете
 σπουδάσατε μὴ ἐν τούτοις ἀλίσκεσθαι 173r16Les;
 тѣмже възлюбленныи братѣ **ВНЕМЛИ** сѣвѣтѣж
 ти глаголъ ἀνάσχοу 66r17Les; сѣвѣдаше не
 сѣвѣмы и слышѣше вѣ оушеса каша и не
ВЗНИМАЕМЪ оу парадеχόμεθα 123v21Les; ω горе
 мнѣ ꙗко слышѣше сѣа всѣ и не **ВЗНИМАХЪ** оу
 παραδέχομην 192v3Les ● **УБТО, УЕСО, УЕМОУ,**
КОМОУ: сего ради подобаетѣ лише намъ
ВЗНИМАТИ слышаннѧ да не когда ὡпадемъ
 просѣχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκουσθεῖσιν Hb2,1 Ohr,
ВЗНИМАТИ слышаннемъ Slep Str, **ВНИМАТИ**
 слышанне Карп, **ВНЕМАТ(И** слышаннѣмъ Verk;

ВЪНЕМЛѢТЕ сь страхомъ слово его просѣчете ... τὸν λόγον αὐτοῦ 225v10Les; сѣрне монхъ глаголь **ВНІМАН** кз монмз же словесемз прилаган твое оухо ἐμῆ ρήσει πρόσεχε Pr4,20 Grig25v11 Lobk(bis) Orb52d19, мож глаголы **ВННМАН** Orb50c2] взнзми Grig24v8; не **ВЗНЕМАЩЕ** нюденскз баснен и заповѣди ѱлѣвѣѱскзихъ отвращащихъ ѱ истинзи мѣ просѣхонτες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις Tt1,14 Slep; донздеже придж **ВЗННМАН** оуѱенню просѣче тѣ анаγνώσει 1T4,13 Ohr Slep Str, **ВННМАЕШИ** Karp, **ВННМАНТЕ** Verk; лоукианъ мкоуѱѣнкѣкь ... давь имѣниѣ своѣ нищнимъ и **ВННМАШЕ** ѱтению вѣожьствъныхъ писанен просѣче тѣ анаγνώσει 40r6Stan; емже **ВЪННМАХЖ** всн ѱ мала и до велика ѱ просѣихон πάντες A8,10 Vran Slep Str] om. Karp; не **ВННМАН** зля женѣ мѣ просѣче фаύλη γυναικί Pr5,3 Grig Lobk Orb • почитува: **ВЗНЕМѢТЕ** людие мон законъ мои просѣчете ... τὸν νόμον μου Ps77,1 Bon Pog Rdm, **ВЪНЕМЛѢТЕ** Dĉn; sim. **ВЗНЕМѢТЕ** 101r20Ohr 122v28Karp, 68r12Šaf, **ВНЕМѢТЕ** просѣчете ... τῷ νόμῳ μου 14v18Zag et 86r7Zag; азз законоу вѣожню **ВЗННМААХЖ** тѣ νόμῳ τοῦ θεοῦ просѣихон comPs118,51 Bon Pog — Cf. **ВИДѢТИ** sub 5, **ВЗЗИРАТИ** sub 2, **ВЗМѢНѢТИ** sub 3, **ВЗНОУШАТИ**, **ВЗНАТИ** sub 1, **ПОСЛОУШАТИ**, **СЗМОТРИТИ** • **СЕБѢ** *внимава на себе, се ѱази, се чува; смотреть за собою, остерегаться, беречься; to take heed to oneself, to be careful, to beware; — просѣχειν ἑαυτοῖς, σεαυτῷ, ἑαυτῷ*: **ВЪНЕМЛѢТЕ** же себѣ еда когда ѱтажьѱажть срдѣца ваша ѱбьаденнемъ и пняньствомъ просѣчете дѣ ἑαυτοῖς L21,34 Rad Jov Krat, **ВЪНЕМЛѢТЕ** Dbm Dbj Krp Mkd; мжние нздѣранлсти **ВННМАНТЕ** себѣ о ѱлѣвѣѱѱѣхъ снхъ ѱто хошете творити просѣчете ἑαυτοῖς A5,35 Vran; трѣзви са възлюбленне и **ВЪНЕМЛИ** себѣ до конца ѱко прѣмждрь а не ѱко не прѣмждрь πρόσεχε σεαυτῷ 65r9Les • *ptc.-subst.* **ВЪНЕМЛАН** себѣ на всѣкомъ мѣстѣ сзи спѣсет са ὁ просѣχων ἑαυτῷ 216r18Les • **ОТЪ КОГО, ОТЪ УЕСО** *се ѱази, се чува од некоѳо, од нешѱю; остерегаться, беречься кого-л., чего-л.; to take heed, to beware of sb, of sth; — просѣχειν*

ἀπό τινος: **ВЪНЕМЛѢТЕ** же ѱ ѱлѣвѣѱѣкь прѣдадетъ во вы на сьнми и на сьнмищихъ вашихъ оувижть вы просѣчете дѣ ἀπό τῶν ἀνθρώπων Mt10,17 Rad, **ВЪНЕМЛѢТЕ** Krp] блюдете са Mkd; **ВЪНЕМЛѢТЕ** и блюдетъ са ѱ кваса фарисенска ὁράτε καὶ просѣчете ἀπό τῆς ζύμης Mt16,6 Rad(bis) Krat, **ВЪНЕМЛѢТЕ** Krp(bis), **ВННМАНТЕ** Mkd • **СЕБѢ** **ОТЪ КОГО, ОТЪ УЕСО**: прѣвѣѱе **ВЪНЕМЛѢТЕ** себѣ ѱ кваса фарисенска еже ксть лѣцемѣриѣ просѣчете ἑαυτοῖς ἀπό τῆς ζύμης L12,1 Rad Krat, **ВЪНЕМЛѢТЕ** Dbm Dbj, **ВЗНЕМЛАНТЕ** Mkd; add. **ВННМАНТЕ** себѣ ѱ ѱлѣвѣѱѣкь възложать на вы ржкы своа прѣ дѣ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν L21,12 Rad, **ВЪНЕМЛѢТЕ** Jov, **ВЪНЕМЛѢТЕ** Krp(bis), **ВЪНЕМЛАНТЕ** Mkd] om. Dbm Dbj Krat; тѣмже **ВЪНЕМЛѢТЕ** себѣ ѱ наглодоуѱшиа просѣчете ἀπό τῆς ὀξύχολίας 163v2Les — Cf. **БЛЮСТИ** sub 2, 3, **ХРАНИТИ** (са)

2. **КЗ КОМОУ** *ѱо̀зледнува некоѳо; смотреть кого-л.; to look at sb; — εἶς τινα ἀτενίζειν*: к тебѣ не мож **ВННМАТИ** стѣда ради лица твоего (sic, pro моего) εἰς σέ ἀτενίζειν οὐ δύναμαι 114r3Les — EXH — Cf. **БЛЮСТИ** sub 1, **ВЗЗИРАТИ** sub 1, **СЗМОТРИТИ**

3. **О КОМЪ** *мисли за некоѳо, смеѱа некоѳо како; считать кого-л. чем-л.; to consider sb as; — просѣχειν τινί*: ѱко на проста ѱловѣка и не имжѱа помощи тако **ВННМААХЖ** ѱ христѣ жндови просѣихон тѣ Христῷ comPs61,4 Bon Pog — EXH — Cf. **ВЗМѢНѢТИ** sub 1

4. **СФАКА**, *разбира; понимать, постигать; to understand, to comprehend; — συνιέναι; ἐνθυμάομαι* (Krn): не же ли разоумѣте ни **ВЗННМАЕТЕ** еше ли ѱкаменено имате срдѣце ваше οὐδὲ συνίετε Mc8,17 Mkd] ѱоуѣте Dbm Rad Krp Krat, om. Dbj; принеси и ѱетврзтое еже имѣхомъ възыскати да раздрѣшимъ и **ВННМАНТЕ** кое ескть ἐνθυμάσθε ποῖον εἶναι 8v1Krn ♦ **ВЗНИМАТИ** **МЗИСЛИЖ**: оудни се ѱѱсѣѱѣ паѱе ксѣтѣствнагѱ зре и **ВЗННМАШЕ** *мислѱю* ροновнагѱ (sic, pro ροϱοновнагѱ) дѣжда въ вѣѣмнѣмъ заѱети твоѣмъ вѣгородѱце

175d10Vtš – EXH — Cf. ΒΖΜΉΨΑΤΗ sub 2, ΡΑΖΟΥΜΉΒΑΤΗ, ΡΑΖΟΥΜΉΤΗ, ΥΨΟΥΤΗ

Nota: per err. pro ΒΖΝΗΜΑΤΗ: Ψ ΠΡΑΒΕΔΝΗΚΑ **ΒΝΗΜΑΨΗΜΨ** τοῦ δικαίου αἴροντες Is5,23 Orb] ΒΖΖΕΜΑΨΗΜΨ Grig Lobk

KSM

HA

ΒΖΝΗΣΤΗ, ΒΖΝΉΖΨ, ΒΖΝΉΖΕΤΨ pf.

Dbj Jov Rad evOrb psOrb Zag Stan Krn

забоде, забие, надене; воткнуть, вонзить, вложить; to stick in, to thrust into, to put on/in; – περιτιθέναι, ἐμπηγνύναι, νύσσειν, βάλλειν; καρφώνω (Krn): **ИСПЛЪНЪ ГЖБА ѠЦТА** **ВЪНЪЗЪ** НА ТРЪСТЪ ПЕРИΘΕΙΣ ΚΑΛΆΜѠ Mc15,36 Orb] **ВЪЗЪНЕЗЪ** Dbm Rad Krat Mkd, **ВЪЗЪНЕСЪ** Dbj Krp; *sim.* НА ТРЪСТЪ **ВЪНЪЗШЕ** ὑσώπω περιθέντες J19,29 Orb] **ВЪЗЪНЕЗШЕ** Dbm Dbj Jov, **ВЪЗЪНЕСШЕ** Krp Hlud; **ѢКО СТРѢЛЫ ТВОЖ** **ВЪНЪЗЖ** ВЪ МН[Ѣ] ἔνεπάγησάν μοι Ps37,3 Orb] **ΟΥΝЪЗЪ** Вои Рог, **ЪНЪЗѠЖ** Rdm Dĉn Lobk; **ВЪНЪЗЪ** ножъ въ ножницѣ βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην J18,11 Rad Dbj Jov] **ВЪЛОЖИ** Dbm Krp; **ГВОЗДЪ ВЕЛИКЪ** **ВЪНЪЗШЕ** ВЪ ТАИИѢ ΥΕΣΤΗ ΤѢЛА ΕΓѠ ἑκάρφωσαν εἰς τὸ κρυφὸν μέρος 218v22Krn; **ВЪ ТВОѢ ΡΕΒΡΑ** **ВЪНЪΖΕΤ** **СА** κοπὴν νυγίσεται 134v10Zag] **ВЪНЪΖΑΤΨ** 116r22Šaf, **ВЪНЪΖИТ** **СА** 154c14Orb, **ВНОЪΖИТ** **СА** (sic) 82r23Hlud; **ВЪΖЕМЪ** ТРЪСТЪ ПИСА ΤΡΙΒΟΥΝΟΥ И ВЪ ΟΥΧѠ ΚΕΓѠ **ВЪНЪΖЕ** И ΟΥΜΡѢΤЪ 225v7Stan – EXH — Cf. ΒΖΔΡЖΖИΤΗ sub 1, ΒΖΖИΣΤИ, ΒΖЛОЖИΤИ, ΒΖНОΖИΤИ, ΒΖНЪΖИΤИ, ΟΥННΙΣΤИ

KS M(ΒΖНЪΖΗΨΤΗ et ΒΖНЪΣΤИ)

HA

ΒΖΝΗΤΗ, -ИДЖ, -ИДЕТΨ pf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt orDĉn Parim Triod Vtš typVtš Stan prolVtš Les Krn

Formae: ptc. perf. **ВЪШЪЛЪ** saepe, **ВЪННШЪЛЪ** in Les (5x) et in Krn (semel)

влезе, о̅и̅и̅де вна̅и̅ре, с̅и̅а̅и̅и̅, до̅ј̅де, и̅р̅ис̅и̅и̅ѡ̅и̅ѡ̅не, во̅и̅ти, вступитъ, ступитъ, при̅и̅ти, при̅бы̅ти; to enter, to go in(to), to come, to arrive; – εισέρχεσθαι, εισιέναι, εισπορεύεσθαι, ἐμβαίνειν, ἀναβαίνειν, ἀνέρχεσθαι, ἀπέρχεσθαι, κατέρχεσθαι, ἔρχεσθαι, πορεύεσθαι, ἐπανάγειν, ἀναχωρεῖν, ἐπιβαίνειν,

ὑπείσέρχεσθαι, διέρχεσθαι, προσέρχεσθαι, ἀφικνεῖσθαι, κατάγειν, ὑπερπηδᾶν, καθίζειν, ἀναπέτεσθαι, ἐνδημεῖν; εἰσβαίνω, πηγαίνω (Krn): **ΠΡΙΣΠѢ ВО ВРѢМА КЕГДА ЖЕНИХЪ** **ΒΖΝΗΔΕΤΨ** **ВСТѢМЪ** ΨΔΑΣΤЪ по дѣломъ ихъ ὅταν ὁ νυμφίος ἐλεύσεται 19v28Zag] **ΠΡΙΔΕΤЪ** 10v18Šaf 18d1Orb; **ВЪННΔΕ** идеже бѣ ѡроуа лежа εισπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον Mc5,40 Rad Dbm Dbj Krat Mkd, **ВЪННΔѠШЖ** Krp; **КАКО** **МОЖЕТЪ** **ВЪННΗΤИ** **КЪ**ТО **ВЪ** **ДОМЪ** **КРѢПКААГО** И **СЪСЖДЫ** **КЕГО** **ΡΑΖЪΓΡΑБИΤИ** εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν Mt12,29 Rad Krp Mkd; **СЪННΔЕ** χριστοῦς **ВЪ** **ΙΕΡΚΟΥΚΑΛΛΗΜЪ** И **ΒΖННΔΕ** **ВЪ** **ЦРЪЖКОВЪ** ἐπῆγε γοῦν μέσα εἰς τὴν ἐκκλησίαν 51v23Krn; И **ВЪННΔΕ** **ТЪ** **ВЪ** **ΠΕΨΕΡЪ** И **ВЪ** **СΕЛИ** **СΕ** **ТЪ** εἰσῆλθεν ἐκεῖ εἰς τὸ σπήλαιον 3Rg19,9 Vtš Grig Lobk Hlud; И **МОЛѢХЖ** И **ДА** **НЕ** **ΠΟΒΕЛИТЪ** **ИМЪ** **ВЪННΗΤИ** **ВЪ** **ΒΕΖΔНЖ** εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν L8,31 Jov] **ИΤИ** Dbm Krp Krat Mkd; **ТѢМЖЕ** **ВЪННΔѢМЪ** **ВЪ** **КЕЛИЖ** И **ΠΛΑΥѢМ** **СА** **ГРѢХЪ** **СВОИХЪ** **ДА** **ГКОСПѠДА** **ΟΥΜΚΟΛИМЪ** πορευθῶμεν εἰς τὰ κελία 58v20Les; **ΜΑСА** **ΚΑΛ** **ΕСИ** И **ВННО** **ΠИЛЪ** **ΕСИ** И **ВЪ** **ГОСТИННИЦѢ** **ВЪННШЕЛЪ** **ΕСИ** **ДА** **СПΑΝΣΕШИ** **ΔΟΥШЖ** **ΠΟΥΒΙШЖЖ** εἰς πανδοχεῖον κατήχθης 113r15Les; И **ΑΒИЕ** **ЪБѢДИ** **ΟΥΥΕΝΙΚЫ** **СВОА** **ВЪННΗΤИ** **ВЪ** **ΚΟΡΑΒЪ** ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον Mc6,45 Dbm Dbj Rad(bis) Krp(bis) Krat] **ВЪЛѢΣΤИ** Mkd; **ΠΟΤΟМ** **ЖЕ** **ΠΟ** **ТРЕХЪ** **ΛѢΤѢХЪ** **ВЪННΔѠ** **Ѡ** **ВЪ** **ΕΡΚΟΥΚΑΛΛΗΜЪ** **СЪΓΛΑΔΑΤΗ** **ΒΡΑΤΗΑ** ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα G1,18 Str] **ВЪΖΖИΔѠХЪ** Slep Karp, **ВЪΖИΔΟΥ** Verk, om. Ohr; **НА** **ПЖТЪ** **ΑΖΥΙΚЪ** **НЕ** **ИДѢТЕ** И **ВЪ** **ΓΡΑДЪ** **САМАΡΕΝЪ** **НЕ** **ВЪННΔѢТЕ** εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθητε Mt10,5 Rad Krp31r27 Mkd] **НЕ** **ИДѢТЕ** Jov, **НЕ** **ВЪΧΟДИТЕ** Krp144r5 et Krp145v12; И **ВЪННΔѠШΑ** **ВЪ** **ΚΑΠΕΡΝΑΟΥΜЪ** И **ΑΒИЕ** **ВЪ** **СЖБОТЫ** **НА** **СВОРИЩИХЪ** **ΟΥΥΑШЕ** εισπορεύονται εἰς Καπερναοῦμ Mc1,21 Rad Dbj Mkd, **ВЪННΔЖ** Krp, **ВЪННΔΕ** Krat; *sim.* **ВЪННΔΕ** **И** **СΚΟΥСЪ** **ВЪ** **ΚΑΠΕΡΝΑΟΥΜЪ** κατῆλθεν εἰς Καфарναοῦμ L4,31 Rad Dbj Jov Krp Krat] **СЪННΔЕ** Dbm Mkd; **ВЪННΔΕ** **И** **СΚΟΥСЪ** **ВЪ** **СТРАНЖ** **ΤΥРЬСКЖ** И **СИΔОНЬСКЖ** ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Mt15,21 Krp62r26] **ΩΤΗΔΕ** Dbj Rad80a8 Krp40v2 Krat Mkd, **ИДЕ** Rad47b12; **ДА** И **ТЫ** **НЕ** **ВЪННΔЖТЪ** **ВЪ** **МѢΣΤΟ** **СΕ** **ΜЖΥΤНОΕ** ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον L16,28 Krat] **ΠΡΙΔЖТЪ** Dbm Jov Rad Krp Mkd;

мъжи кѹпрѹсти и кѹриѣнѹсти иже **ВЪШЕДЪШЕ** ВЪ АНТИΩΧΗЖ ГЛАГОΛΑΔΑΧЖ КЪ ЕΛΙΝΟΜΖ ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν A11,20 Ohr Slep Kapr Verk] пришедь Str, дошедше Vran; въ рани съ славож великож и радостиж **ВЪННДЕШИ** εἰς τὸν παράδεισον ... εἰσελεύση 185v9Les; проμвленнѣмъ велнкааго архистратига михаила **ВЪШЕ** въ горж лѣсновьскжѹ и създа храмъ въ има сѡвѡтааго архистратига 115r15Stan; **ВЪННДЕ** вѹноуѣрь паракелѣю его и мѡкле се вѡгуѣ εσέβη μέσα εἰς τὸ παρακелλίον του 216r2Krn; вѣсхотѣвѣ же быти мнѣхъ и мльуати съхождаше же къ морскимъ странамъ и на горж високож **ВЪШЕДЪ** 216v26Stan; тебѣ **ВЪШЕДШОМЪ** до прѣнсподнихъ земли и ѹловѣжа спѡсѣша свонимъ вѣскрѣсеннѣмъ христу и вѣнесша са вел[иуаеъмъ] сѣ τὸν καταβάντα ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς 238d9Orb; и **ВННДЖ** сѡрнове ἱζδранлєви посрѡдѣ морѣ по соухоу εἰσῆλθον ... εἰς μέσον τῆς θαλάσσης Ex14,22 Grig(bis) Lobk7v1.22, **ВННДОШЖ** Lobk127v11 Orb, **ВННДОХЖ** Hlud(bis), **ВЪННДОШЕ** Vtš; дрѣзнѣвѣ **ВЪННДЕ** къ пилатуу и просѣ тѣла искоуѡва εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πιλάτον Mc15,43 Rad Dbm Dbj Jov Krp133r15 Krat Mkd, **ВЪНН** (sic) Krp8r20; къ грѣшникоу мѡжоу **ВЪННДЕ** вѣтати парѡ амаρτωлѡ а̀ндрѣ εἰсῆλθεν καταλῦσαι L19,7 Krat Dbm Dbj Jov Rad Mkd] приде Krp; к немѣ же павель **ВЪШЕДЪ** помѡли са πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν A28,8 Str Verk] влѣзе Kapr; никтоже не смѣеть **ВЪННТИ** къ нама εἰσιέναι πρὸς ἡμᾶς 262r25Les; сѡвѡтаѡ а̀настасиѡ вѣслѣдѣствова сѡвѡтомоу хроуѡгоноу и **ВННДЕ** къ сѡвѡтымъ и цѣлова ихъ и слоужаше имъ εἴσελθεν εἰς τὰς ἀγίας 94v17Stan • допре: ѡко се ты въ ѹрѣвѣ примешы и родишы сѡрна и желѣзо не **ВННДЕТЬ** на глава его о̀к а̀наβῆсεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ Jdc13,5 Lobk] не вѣзнандетѣ (sic) Vtš • во царството небесно: та сѡвѡтаа и влѡжєннаа дѡуѡша ѡго **ВЪШѢШИ** на кѡвѡса приѣтъ вѣунаѡ и влѡгаа и вѣсрѡтнѡе цѣсарство гѡсподѡа кѡшего а̀нєлθѡуσα εἰς οὐρανούς 18v6Stan; не вѣзбранѣи себѣ **ВЪННТИ** въ цѣсарство неѡвѡсное εἰς τὸν οὐρανὸν а̀нєлθєἶν 147r10Les; а̀ще кто не родит

се второе како ѡ сѡвѡтааго крѡуѡшенѣа ѡнѣ не можетъ да **ВЪННДЕ** въ цѣсарство неѡвѡсное нѡ εἰσελθєἶ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν 31v1Krn; дрѣзаємѣ же и благоволимѣ паує ѡтѣти ѡ тѣла и **ВЪННТИ** къ гѡсподѡу а̀нδѣмῆσαι πρὸς τὸν κύριον 2C5,8 Ohr Str Verk] прѣти Kapr • **СЪ ЦѢМЪ συναναβαίνειν, συνεισέρχεσθαι:** ипнѣ многиѣ **ВЪШЕ** съ нимъ въ ἱєросолѣмъ аἰ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱєροσόλυμα Mc15,41 Krat Dbm Rad Orb, **ВЪШЕДША** с нимъ Dbj, **ВЪШЕДШЖА** с нимъ Krp] вѣзшєдшжѡ сѡ нимъ Mkd; вѣси **ВЪШЕДЪШЕ** с нимъ погрєсти ѡца его οἱ συναναβάντες Gn50,14 Grig Lobk] шєдшєи с нимъ Orb, хѡждєшє с нимъ Hlud; да вѣзможємъ съ жєнѣхѡмъ **ВЪННТИ** прѣждє затворєнѣа дѡвєрєи ἵνα συνεισέλθѡμєн τῷ νυμφίῳ 210r19Les; **ВННДѢМЪ** съ хриѡкѡтоу сѡ мѡдрѣми дѣвѡми συνειсєлθѡμєн Христῷ 19v29Zag 18d2Orb, sim. 33r26Zag 10v19Šaf 34d13Orb et 140r15Zag 159b19Orb • *fig.* в та илѡли **ВЪННТИ** вѡгородѣцє ѡко дѣждѡ на земѣ ѡвѡнѣ мєнє жѣтробѡж тѡеѡж ѹѡста 209d10Orb; **ВННДЕ** же сѡтона въ иудѡ εἰсῆλθεν дѣ сѡтанѡс εἰς Ἰοῦδαν L22,3 Rad(bis) Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd; ѡко вѣсы мнози **ВЪННДОША** въ нѣ εἰсῆλθεν дѡимѡнѣа поллѡ εἰς αὐτὸν L8,30 Krat Dbm Jov Mkd, **ВЪНДЖТЬ** Krp; **ВЪШѢ** во дѣвѡль въ дѣщєрє нѣѡкѡеѡ вѡгѡта моужѡ εἰсєлθѡн гѡр 36v13Stan; не тако лѣ подѡѡѡашє пострѡдѡѡти хриѡтоу и **ВЪННТИ** въ славѡ своѡ εἰсєлθєἶν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ L24,26 Krat Dbm Dbj Krp(bis) Mkd; не вѡмѣстишѡ во са **ВННТИ** въ прѣвое дѡстоѡнѣе ни ἱудєи же ни вѣсѡвє εἰς τὸ а̀рхѡиѡн парєлθєἶν ἀξѣѡма compS17,38 Pog Bon; ипнѣ трѡуѡдишѡ са а вѣ въ трѡуѡдѣ ихъ **ВЪННДОСТЕ** εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰсєлѣлѣѡтє J4,38 Rad Dbj Jov, **ВЪННДЕТЕ** Dbm Krp; и **ВЪННДЕ** трѡпєтѣ вѣ кости мож εἰсῆλθεν трѡмос εἰς τὰ ὀστᾶ μου Hab3,16/Ct Bon Pog Rdm Dčn, sim. 215r16Les et 280r22Les; мѡлѣтє са да не **ВЪННДЕТЕ** въ напѡстѣ ἵνα μῆ εἰсєлθѣтє εἰς πєиρѡсѡмѡн L22,46 Krat Dbm Dbj Krp, sim. 125v24Šaf 174d21Orb 105v23Hlud et 128r11Šaf 176c21Orb 107v3Hlud 231v26Les, да не **ВННДЕТЕ** въ исьѡѡсѣ 154r11Zag] да не искоуѡшєнѣи вѣдєтє

ἵνα μὴ πειρασθῆτε 151r17Zag; **ВНИДѢМЪ** въ здръжанне и ωчищенне семъ приносаше хвалъ дрѣвоу крстномъ поклонимъ са προσέλθωμεν κεκαθαρμένοι τῆ ἐγκρατεία θερμῶς 81c29Orb 67r16Zag] (при)дѣмъ 47v2Bit, сзниидѣмъ 44v14Šaf; не скриваи божина слова нъ исповѣданъ юдеса его ꙗко да испльниши са блѣгѣдѣнъти и **ВНИДЕШИ** в радость г-спода своего 159b28Orb 140r21Zag 87r20Hlud] придѣши 119v9Šaf; вѣждъ бо да не **ВЗНИДЕ** въ срдѣце твое помышленіе хоулное να μὴν ἀνέβῃ εἰς τὴν καρδίαν σου 254r12Krn; **ВНИДИ** въ срдѣце свое и помысли въ себе еда въ ѹесомъ прогнѣвахъ г-спода моего дѣньскъ еἰσελθὼν εἰς τὴν καρδίαν σου 137v22Les; или ꙗко **ВНИДЕТЪ** на взи вnezапапъ мзва ѡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφνω θόρυβος Pr1,27 Grig] надетъ Lobk Orb; да **ВЗНИДЕТЪ** прѣдъ та въздзиханне ωкованзихъ еἰσελθάτω ἐνώπιόν σου Ps78,11 Bon Pog Rdm Dĉn • *spec.* се искачи: **ВШЕДЪ** на крзсть христосъ плѣни днавола ἀναβάς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ comPs67,19 Bon Pog; спѣси ма **ВШЕДЫ** на крсть ѹловѣѹство прнелѣкъ к себе г-сподъи ὁ ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ 5r33Hlud 43v2Bit, **ВШЕДЪ** на крсть 64r21Zag 42v6Šaf 77c38Orb; тако и христъ на горѣ голготѣ на каменъ **ВШЕДЪ** на крстѣ ста на висотѣ ἐπὶ τῆς πέτρας ἀναβάς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ comPs17,34 Bon Pog • *term.* се вознесе (за Христос, за пророците): **ВШЕЛЪ** ꙗси на висотъ плѣнилъ ꙗси плѣнь ἀνέβης εἰς ὕψος Ps67,19 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. ἀναβάς εἰς ὕψος E4,8 Ohr Slep Karp, **ВШЕЛЪ** есть Verk; възкръсе нз мрзтвзихъ и **ВШЕДЪ** на кѣвѣса ἀνελθὼν εἰς οὐρανοῦς comPs97,1 Bon Pog; имъше архiereѣ великааго **ВШЕДЪШААГО** на небѣса исѡгъса сзѡна божина да дрзжимъ са исповѣданна его διεληλυθότα τοὺς οὐρανοῦς Hb4,14 Ohr] пришедшаго Str, прошедша Karp, прошедшаго Verk, om. Slep; ꙗже есте ω деснѣа бѡгѣа **ВШЕДЪ** на кѣво поревѣис εἰς ουρανόν IP3,22 Karp Slep; радѡгъ са възпи исане възношенне х-рестоѡво прославена отъ зема к небеси егда х-рестъ **ВШЕЛЪ** есть 150v5Šaf 240d9Orb] възнесе са 164r9Hlud; въ двою сжѣствоу **ВШЕДШАГО**

живодавца х-рста въ кѣвѣса съ славож съ ѡтѣцѣмъ сѣдѣшаго сѣвѣнни поите ἀναπάντα ... εἰς οὐρανοῦς 238c22Orb] възнесша са 152r5Šaf 161v30Hlud; на колесницъ ωгннж древле добродѣтелми **ВШЕДЪ** ꙗко илиа ѡ зема на кѣво на висотъ несѣше са сего догъше моа възходъ помышлѣн 43v3Hlud 84r3Šaf 116b3Orb] възходан 100r4Zag — Cf. **ВЗЗИТИ** sub 1, 3, **ВЗЛѢСТИ**, **ВЗЗНЕСТИ** sub 1, **ВЗЛѢСТИ**, **ВЗНЕСТИ** sub 1, **ВЗХОДИТИ**, **ДОИТИ**¹, **ИТИ**, **НАИТИ**, **ОТИТИ**, **ПРИТИ** ♦ **ВЗНИТИ** **ВЗ** **МОНАСТЪИРЪ**, **ВЗ** **ЛАВРЪЖ**, **ВЗ** **ОБЩЕЕ** **ЖИТИЕ** *οὐκιδε во манасѣир, се замонаши; принять монашество, постричься в монахи; to become a monk, to receive monastic tonsure; – εἰσέρχεσθαι ἐν μοναστηρίῳ, ἀπέρχεσθαι ἐν τῇ λαύρᾳ, εἰσέρχεσθαι εἰς κοινόβιον, ἐν συνοδίᾳ* прѣтвори себе мариномъ въ марна мѣсто и съ своимъ ѡцѣмъ ѡвгенниемъ **ВНИДЕ** въ **МОНАСТЫРЪ** и построже са еἰσηλθὼν ἐν μοναστηρίῳ 140v13Stan; възненавидѣ миръ и х-рстоѡвъ възлюбнѣвъ **ВШЕДЪ** въ **МОНАСТЫРЪ** нѣкы и висотъ мнихъ 221r1Stan; ѡстави родителѣ и всь възлѣдова х-рстоѡвы **ВШѢ** въ **ЛАВРОУ** глаголжемогю ωградъ висотъ мнихъ ἀπελθὼν ἐν τῇ λαύρᾳ 2v11Stan; аще ѡврьжеш са сѣтнаго житѣа и **ВНИДЕШИ** въ **общее** **житѣе** въ множаншж братнж да тебе не прѣльститъ врагъ изыдеш нзъ общаго житѣа прѣжде възатѣа мнишьскаго ѡвраза и ѡдеждъ еἰσελθης εἰς κοινόβιον 9r13Les; аще ли же единъ безмльвствогеш добрѣ и ѡввидет та помысль **В** **общее** **житѣе** въ множаншж братнж **ВЗНИТИ** ἐν συνοδίᾳ ἀδελφῶν πλειόνων εἰσελθεῖν 43r7Les • v. etiam **ЖИТИЕ** (общее ~), **ЛАВРА**, **МОНАСТЫРЪ** ♦ **ВЗНИТИ** **ВЗ** **СЛОУХА** *ἔρχεσθαι εἰς τὰς ἀκοάς, ВЗНИТИ* **ВЗ** **ОУШИ** *εἰσέρχεσθαι εἰς τὰ ὄτα. ВНИДЕ* въ **СЛОУХА** твѡа гласъ радости и веселѣа ἐλεύσεται εἰς τὰς ἀκοάς σου 140v8Les; и възплъ мон прѣдъ нимъ **ВЗНИДЕТЪ** **ВЗ** **ОУШИ** его еἰσελεύσεται εἰς τὰ ὄτα αὐτοῦ Ps17,7 Bon Pog • v. etiam **СЛОУХЪ**, **ОУХО** ♦ **ВЗНИТИ** **ВЗ** **СЖДЪ** **СЪ** **ЦѢМЪ** *ἰουδιῆνε ἰουζѣа ἰροῦιив некоѡ; предъявити иск кому-л.; to bring in an indictment against sb; – εἰσέρχεσθαι εἰς κρίσιν. не ВНИДИ* **ВЗ** **СЖДЪ**

сз рабомъ твоимъ яко не шправедитъ са прѣдъ тобож всѣкъ живи мѣ εισѣлθης εις κρίσιν Ps142,2 Bon Pog Dĉn, не **ВНИДЖ** въ сждѣ Rdm, sim. не **ВНИДИ** въ сждѣ 175v16Dĉn, 283r7.12Les et 311r14Les • v. etiam сждѣ ♦ **ВЗНИТИ КЪ ЖЕНѢ** *сѡαῖνι во врска со жена; вступитъ в связь с женщиной; to have a relationship with a woman; – εισέρχασθαι πρὸς γυναῖκα*, **ВЗНИТИ** КЪ ДЪЩЕРЬМЪ **ΥΛΟΒѢΥΣΚΖΙΜЪ** *εισπορεύεσθαι πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων*: тако **ВШЕДЪ** КЪ **ЖЕНѢ** мжжати не без мжкзи зломъ вждетъ ѡ εισελθὼν πρὸς γυναῖκα Pr6,29 Grig Orb, **ВШЕДЪ** КЪ **ЖЕНѢ** Lobk; и потомъ яко **ВНИДОХЪ** сѣнове божии *къ дщереми υλοбѣуѣскимъ* и раждахъ са бѣси ѡς ἂν εισεπορεύοντο ... πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων Gn6,4 Lobk, **ВНАѢХЪ** (sic) ... *къ дщереми υλοбѣуѣскимъ* Orb] **ВЗХОЖДАХЪ** ... *къ дщеремамъ υλοбѣуѣскимъ* Grig • v. etiam дщпи, жена ♦ *fig.* **ВЗНИТИ НА БРАКЪ** (**сз хрнстомъ**) *се ἱοσβεῖνι на Хрисиῖα; посвятить себя Христу; to devote oneself to Christ; – εισέρχασθαι εἰς τοὺς γάμους, κατακλίνεσθαι εἰς τοὺς γάμους*: жениха хрнстѣа своѣго възлюбльши ... **ТѢМЪ** и **ВШЛА** *еси с нимъ на бракъ* ѡθεν εισελήλυθας сὺν αὐτῷ εἰς τοὺς γάμους 16v10Stan, **ВЗНИДЕ** *сз нимъ на бракъ* 114v15Slep 74r3.4Str; **ҮАЖИ** **ЗВАНЪ** **БЫТИ** и **ВЪНИТИ** *на бракъ* ѡдеждѣ свѣтлѣ да стажитъ град во цѣсаревѣ ... **животъ** вѣуныи тоуитъ **живщимъ** въ немъ еиς тоὺς γάμους ἐκείνους κατακλιθῆναι 126v22Les • v. etiam **БРАКЪ** ♦ *fig.* **ВЗНИТИ НА БРАНЬ** *влезе, сѡαῖνι во борба; вступитъ в борбу; to join the battle; – παρατάσσεσθαι; ἔρχομαι εἰς πόλεμον* (Krn): на брань такожде позванъ еси а ты безъ ѡржжѣа *на брань* **ВЪНИТИ** *хощеши* χωρὶς ὀπλῶν τοῖς ἐχθροῖς θέλεις παρατάσσεσθαι 132r22Les; понеже хошемъ и имы **ВЗНИТИ** *на брань* сз **ΥΛΟΒѢΥΚΟΝΕΝΑΒИДЦА** **ДІАВОЛА** *вѣ* ἔλθωμεν εἰς πόλεμον 206r14Krn • v. etiam **БРАНЬ** ♦ **ДРѢВО** **ВЪ** **ХЛѢБЪ** **ВЗНИДЕ** *ξύλον τῷ ἄρτῳ βληθέν*: еврејска поговорка со која се изразува намера за убиство: егоже видѣ пророкъ прозра **дрѣво** **въ** **хлѣбъ** **вниде** *крсть* твои **господи** **цѣлоушче** **вопнемъ** **жзи** **заколениѣ** **копие** и **гвозди** **прошедше** **тебе** **ξύλον** **тῷ** **σῷ** **ἄρτῳ** **βληθέν**

67v3Zag 45r6Šaf 81d26Orb — Cf. **ВЗЛАГАТИ** sub 1 (~ **ДРѢВО** **ВЪ** **ХЛѢБЪ**), **ВЗЛОЖИТИ** (~ **ДРѢВО** **ВЪ** **ХЛѢБЪ**) • v. etiam **ДРѢВО**, **ХЛѢБЪ**

Nota: per err. pro **ВЗЗИТИ** ἀνατέλλειν: **сѣвнцогъ** **ВШЕДШОУ** (sic) и **ЗВѢЗДА** сѣкрывши са тоῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος 113v16Stan

KSM

НА

ВЗНИТИЕ, -ниѣ n.

Ohr Slep Str Vran Karp

доаѣанье, **ѡприсѡиѡнуване**; **приход**, **приезд**; **coming**, **arrival**; – **εἴσοδος**: **проповѣдавшоу** **иѡаногъ** **прѣдъ** **лицемъ** **ВЗНѢ** **его** **кръщение** **покаѣнню** **всѣмъ** **людемъ** **изрѣанлевомъ** **прѡ** **просѡпу** **тѣс** **еисѡдѡу** **аѡтоῦ** A13,24 Ohr Slep Str Vran Karp] **прѣд** **лицемъ** **вншнаго** **кръщение** Verk – **ЕХН** — Cf. **ВЗХОДЪ**, **ВЗХОЖДЕНИЕ**, **ПРИХОДЪ**, **ПРИШЕСТВИЕ**

SM

НА

ВЗНОЗИТИ, -ножж, -нозитъ pf.

trHlud

забѡде; **вонзитъ**; **to plunge**; – **νύσσειν**: **единъ** **са** **распинаетъ** **юже** **во** **реуѣ** **не** **взмѣнит** **са** **на** **нъ** **меуъ** **въ** **тѡѡ** **ребра** **ВНОУЗИТ** **са** (sic) **копие** **нугѣсѣта** 82r23Hlud] **внъзет** **са** 134v10Zag, **ВЗНЗДАТѢ** 116r22Šaf, **ВЪНЗИТ** **са** 154c14Orb – **ЕХН** — Cf. **ВЗЗНИСТИ**, **ВЗНИСТИ**, **ВЗНЪЗИТИ**, **ОУНИСТИ**

KSM

ЛМ

ВЗНОСИТИ, -ношж, -носитъ ipf.

tropSlep Karp comPsalt parVtš Vtš tropStan Les

внесува; **вноситъ**; **to bring in**; – **εἰσφέρειν**: и **ВНОСЕТЪ** **ѡерен** **ковѣегъ** **заповѣди** **гѡсѡподни** **въ** **мѣсто** **н[го]** **въ** **дворы** **дома** **въ** **сѣвѣта** **сѣвѣтихъ** **подъ** **крыль** **херѡуѡимъ** **еисѣфѡруси** 3Rg8,6 Vtš] **внесошж** Lobk; **блѡгдннмъ** **плесаниемъ** **сѣвѣннаѡ** **главѣ** **тѡѡ** **скѣрннѣи** **женѣ** **даннѣи** **бнѣши** **роукама** **ношаше** **сѣ** **нѣннѡ** **цѣломоудрьно** **сѣвѣннѣи** **дланма** **сѣвѣннѡ** **ВНОСИТ** **се** **въ** **црѣкѣ** **сѣвѣтоу** 160b2Vtš • за **воведуване**то на **Богородица** **во** **ерусалимскиот** **храм**: **в** **црѣковѣ** **божннѡ** **нснодѣѡѡѡ** **ВНОСИТ** **са** и **хрнстѣа** **всѣмъ** **благѡвѣствоуѣтѣ** 69r11Stan

112r20Slep, **ВНОСИТЬСИТЬ СЯ** (sic) 115r13Karp] **НАСНЬ ДАФВА ВЛѢТ СЯ** τρανώς ἡ Πάρθενος δείκνυται 73r18Str • за воведувањето на Христа во ерусалимскиот храм: **ЯКО МЛАДАКЪНЦЬ КЪДННА ВЪНОСИТ СЕ** въ свѣтаа свѣтихъ ѿ свѣщанѣ всауьскаа томоу вѣрно поуще **ЯКО ВЛАДАКЪЦѢ ПОКЛОНИМЪ** се 130c27Vtš — Cf. ВЗВОДИТИ sub 1, ВЗНЕСТИ sub 1 • **объявува, сѣоменува; обявлять, вспоминать; to announce, to recall; — εἰσφέρειν**: иного бѣога имене не **ВЗНОШ** εἰσφέρω comDt32,3/Ct Bon Pog • *spec. ἵρηνесува (жрѣва); приносить (в жертву); to sacrifice; — εἰσφέρειν*: иже **ВНОСИТЬ** крѣвь животныхъ в(..) о грѣсѣхъ архiereшмъ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα Hb13,11 Karp] их же во **ВЗНОСИТЪ СЯ** Ohr Str Verk — Cf. ВЗЗНОСИТИ sub 1, ПРИНОСИТИ ♦ **ВЗНОСИТИ ВЪ ОУМЪ** **МИСЛИ**, **ἰομισлува на нешѣо; думать, помышлять о чем; to think of sth; — εἰς ἔννοιαν φέρειν**: съпостатнаа и лоуѣшаа творимъ вѣременнаа и непрѣбывающаа онѣхъ же бесѣмрѣтнихъ влѣагъ ни **ВЪ ОУМЪ** **КАШЪ ВЪНОСИМЪ** εἰς ἔννοιαν φέρομεν 181v17Les ♦ **ВЗНОСИТИ ВЪ ОУШИ** **Εἰσφέρειν εἰς τὰς ἀκοάς**: дивно бо нѣшто **ВНОСИШИ ВЪ УШИ** наши εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοάς A17,20 Karp110r26] **ВЗЛАГАЕШИ ВЪ ОУШИ** Ohr(bis) Slep Str23v1 Karp18r5 Verk(bis), **ВЛАГАШИ ВЪ УШИ** Str69v13 — Cf. ВЗЛАГАТИ sub 1 (~ ВЪ ОУШИ) ♦ v. etiam оухо — EXH

KSM

НА

ВЗНОРѢТИ, -нѣрж, -нѣретъ pf.

Slep

се вовлече; втереться; to get involved; — παρεισδύεσθαι: **ВЗНОРѢШ** бо етери ѱловѣци прѣжде прописаннѣ въ сии грѣхъ неѣзствивни **Парεισεδύσαν** Ju1,4 Slep — EXH — Cf. ВЗНИТИ

SM

ЛМ

ВЗНОУКА, -зи f.

Zag Šaf Stan

внука, ἰοῖομκα; внучка, потомок (по женской линии), племянница; granddaughter, niece, descendant; — ἑγγόνη: видѣвъ бѣога

добрыа **ЯГО** **ПРАВЫ** створи **ЦѢСАРЕВѢ** **МАТКЕ**РИ **ПОЯТИ** **ВНОУКЪ** **ЯГО** **НЕВѢСТЪ** **СВОЕМОУ** **СЫДНОУ** **КОСТАНДИНОУ** **ТѢН** **ἑγγόνην** 77r24Stan; **АВРААМЛѢ** **ВНОУКА** **ПРѢСВАТАА** и **ДАВЪИ**ДОВА **ДЪЩИ** **ЯВИ** **СА** 8r30Šaf 31r20Zag — EXH

М

АГ

ВЗНОУКЪ, -а m.

comPsalt Parim Bit Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Km

1. внук; внук; nephew; — ἑγγονος, ἕκγονος, ἀνεψιός (Km): **МАРТЫНЪ** **БѢШЕ** **ВЪ** **ЦѢСАРСТВО** **КОСТАНДИНА** **ГЛАГОЛЪ** **ЯМААГО** **ВРАДАТА** **ВНОУКА** **ИРАКЛИА** **ЦѢСКАРИА** **ТОУ** **ἑγγόνου** 16r7Stan; **ТОГДАЖЕ** **ЦА**РСТВОВАШЕ **ЦА**РА **КО**НСТАТИНА (sic) **ВНУКЪ** **ИРАКЛИА** **Κωνσταντῖνος** **ὁ** **ἑγγονος** **ТОУ** **Ἰρακλείου** 239r2Km; **Ѡ**КЪЦѢ **КА**ШЪ **ИГНАТИЕ** **БѢШЕ** **ОУ**ВО **СЫ**НЪ **МИ**ХАИЛА **ЦѢСКАРИА** и **ЦѢСА**РНИЦЕ **ПРОКОПИЕ** **ВРАТЪ** **ЖЕ** **ФЕ**ФИЛОВЪ и **ВНОУКЪ** **НИ**[КН]ФОРОУ **ἑγγονος** 47r1Stan; и **СЛОУ**ЧАЕТ **СЕ** **ЯКО** **В**ОГЛОСЛОВЪ **И**ВАННЪ и **ХРИ**СТОСЪ **БЫ**ВАЕТЪ **ВНОУКЪ** и **ОУ**ТАЦЪ **ХРИ**СТОСЪ **ЖЕ** **ОУ**ТАЦЪ **В**ОГЛОСЛОВЪ **ЖЕ** **ВЗНУКЪ** **ὁ** **θεολόγος** **Ἰωάννης** **καὶ** **ὁ** **Χριστὸς** **ἦ**τον **ἀνεψιός** **καὶ** **θεῖος**, **ὁ** **μὲν** **Χριστὸς** **θεῖος**, **ὁ** **δὲ** **Ἰωάννης** **ἀνεψιός** 100r18.19Km; **СО**ДКОМЪ и **ГО**МОРЪ **ВѢ**ХОУ **ГРА**ДИ **ВЕ**ЛИЦИ **И**ЖЕ **ПОВѢ**ЛЯШЕ **И**ХЪ **ЛО**ТЬ **ВНУ** **АВРААМОВЪ** **Λὼτ** **ὁ** **ἀνεψιός** **τοῦ** **Ἀβραάμ** 149r13Km

2. ἰοῖομοικ, потомок; descendant; — ἑγγονος, ἕκγονος: **СЖТЪ** **ЖИ**ДОВЕ и **ВЗНОУЦИ** **И**ХЪ **ВЗ**СЖДОУ **И**ЗГАНѢМИ **ТА** **ТОУ**ТОН **ἑγγονα** comPs36,28 Bon Pog; **РА**ЗОУМНО **В**ЖДЕТЪ **ВЪ** **А**ЗЦИФѢХЪ **СѢ**МА **И**ХЪ и **ВНОУЦИ** **И**ХЪ **ПО**СРѢДѢ **ЛЮ**ДЕИ **СВО**ИХЪ **ТА** **ἕκγονα** **αὐτῶν** Is61,9 Grig Lobk Orb Hlud Vtš; **НЕ** **В**(Ъ) **З**ВЕСЕЛИТ **СА** **ВСИ** **И**НОПЛЕМЕННИЦИ **СТРЪ** **ВО** **СА** **И**ГО **В**ИЖОМОУ и **Ѡ** **СѢ**МЕНЕ **ВО** **З**МИИНА **И**ЗИДЕТЪ **ВНУЦИ** **АС**ПИДОМЪ и **ВНОУЦИ** **И**ХЪ **И**ЗИДЖТЪ **З**МНА **ПА**РАШЖ **ἑξελεύσεται** **ἕκγονα** **ἀσπίδων**, **καὶ** **τὰ** **ἕκγονα** **αὐτῶν** **ἑξελεύσονται** **ὄφεις** **πετόμενοι** Is14,29 Lobk Orb Hlud; **ВИ**Л **БИ** **ЯКО** и **ПѢ**СОКЪ **МО**РСКЫ **ПЛЕ**МА **ТВО**Е и **ВНОУЦИ** **У**РѢВА **ТВО**ЕГО **ТА** **ἕκγονα** **τῆς** **κοιλίας** **σου** Is48,19 Hlud] **И**УАДИИ **Г**РИГ, **И**ЩЖДИИ **ЛО**БК **О**РБ; **А**ГНИЦА **РО**ЖДЪШІА **С**ЛОВА **ПРѢ**БЕЗНАУЕЛНААГО **ВЪ** **ПО**СЛѢДНА **ВРѢ**МЕНА **БѢ**ШЕ **СЫ**ДНА **У**ЮДНА **А**ДАМОВА **ВНОУКА** и **ДА**ВИДА **ПО** **Д**ОСТОЯНІЮ **И**ЖЕ **НЕСКА**ЗАННО **РО**ЖДЪСТВО

ῶκ̅υ̅ьскоѣ множество прѣд̅к̅)празд̅ноу̅ють радосно 85a24Vtš; **ВНЪКЫ** древе ѿнаковъ благо-слоуѣниемъ прообразова ѿсно крсть ѱес̅т̅ны̅ ἐγγόνους 84d24Orb, на **ВНОУКА** 48v14Šaf, **ВНОУКЪ** 10v18Hlud; ꙗкоде безаконне лжи **ВНОУУЕ** 221c2Vtš — Cf. ВЗНОУУА, НСУАДИЕ

SM

AГ

ВЗНОУУА, -УАТЕ п.

Slep Karp Šaf trOrb trHlud

внук, внуче; внук, внучка; nephew; – ἔγγονον, ἔγγονον: вдовица ꙗти истиньн̅ж̅ вдовица ꙗада или **ВНОУУАТА** имать то да са оу̅ють прѣжде свои домъ бл̅к̅)гоу̅естн̅в̅н̅ творити τέκνα ἢ ἔγγονα ἔχει 1T5,4 Karp Slep; распинаема шбразомъ кр̅с̅)стомъ р̅ж̅ц̅) прострѣ шбразоу̅ж̅ **ВНОУУЖТЕ** древле наковъ славн̅з̅ бл̅к̅)гословствоу̅ж̅ знамену̅ю̅ж̅ще ἐγγόνους 54r17Šaf, **ВНУУАТА** 90b39Orb 15v16Hlud – EXH — Cf. ВЗНОУКЪ sub 2

SM

AГ

ВЗНОУШАТИ, -НОУШАЖ, -НОУШАЕТЪ ipf.

Grig parOrb Šaf trOrb trHlud Vtš

слуша; слушать; to listen, to hear; – ἐνωτίζεσθαι: сл̅з̅иши нево и **ВНОУШАИ** земе̅т̅ко̅т̅ко̅т̅)д̅з̅ в̅з̅з̅г̅)лаг̅)ла̅ с̅з̅р̅н̅з̅) родн̅х̅ и в̅з̅з̅нес̅з̅ ἐνωτίζου γῆ Is1,2 Grig Orb] в̅н̅ш̅и Lobk; сл̅з̅иши нево и **ВНОУШАИ** земле да подвижит се ωснован̅я̅ да прим̅ш̅т̅к̅) трепеть прѣисподн̅я̅ 94a18Vtš; вид̅н̅те̅ ꙗко аз̅ъ есм̅ъ в̅ог̅)ъ ваш̅ **ВНШАИ** д̅к̅)у̅ше̅ моа̅ ἐνωτίζου ψυχῆ μου 110c8Orb 76r19Šaf 36v17Hlud] в̅н̅ш̅и 91r24Zag; т̅б̅х̅ доблести д̅к̅)у̅ше̅ **ВНОУШАИ** в̅т̅в̅р̅ж̅дан̅ са̅ ψυχῆ ἀρρενωθεῖσα κρατύνθητι 114d42Orb 41v37Hlud] м̅ж̅др̅ств̅ж̅ши̅ 78v25Bit, помин̅а̅ж̅ши̅ 81v12Šaf – EXH — Cf. ВЗНИМАТИ sub 1, ВЗНОУШИТИ, ПОСЛОУШАТИ, СЛЗШАТИ

SM

AГ

ВЗНОУШИТИ, -НОУШЖ, -НОУШИТЪ pf.

Slep Str Vran Karp Psalt comPsalt Parim Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les

слушне, чует; услышать; to hear; – ἐνωτίζεσθαι, προσέχειν: се вам̅ разоу̅мно

в̅ж̅ди и **ВНОУШИТЕ** г̅л̅аг̅)л̅) мои̅ ἐνωτίσασθε τὰ ρήματά μου A2,14 Karp Str Vran; **ВНОУШИ** м̅к̅)л̅ен̅н̅е̅ мое̅ пр̅)с̅х̅ес̅ т̅)̅ пр̅)с̅еу̅х̅)̅)̅ μου Ps60,2 Dēn Rdm] в̅н̅ш̅и Bon Pog; и **ВНОУШИТЕ** д̅р̅ж̅ж̅щ̅ее̅ народы̅ иво̅ и г̅р̅д̅а̅щ̅и̅ са̅ ω̅ народ̅б̅х̅̅ стран̅ск̅)х̅̅ ἐνωτίσασθε οἱ κρατοῦντες Sap6,2 Lobk Hlud(bis) Vtš; а̅ц̅е̅ оу̅сл̅з̅ишиши̅ г̅к̅)с̅п̅)д̅а̅̅ т̅в̅)о̅е̅г̅)о̅ г̅л̅ас̅)к̅) оу̅год̅на̅го̅ пр̅)а̅д̅ н̅м̅з̅ створиши̅ **ВЗНОУШИШИ** запов̅я̅ди̅ е̅го̅ ἐνωτίση̅ та̅)̅ς̅ ἐν̅το̅ла̅)̅ς̅ αὐ̅τοῦ Ex15,26 Grig Lobk Hlud Vtš11c31, **ВНОУШИ** Vtš115d28; **ВНОУШИТЕ** оу̅ш̅има̅ ваш̅има̅ и в̅с̅л̅б̅д̅к̅)̅ и̅д̅)̅т̅е̅ п̅т̅е̅и̅ мо̅н̅х̅к̅)̅ пр̅)с̅е̅х̅е̅те̅ то̅)̅)̅ς̅ ω̅т̅)̅)̅)̅)̅ Is55,3 Vtš] в̅з̅н̅и̅ма̅н̅те̅ Grig Hlud, вид̅н̅те̅ ω̅у̅ес̅ы̅ ваш̅им̅ы̅ Lobk; **ВЗНОУШИ** ст̅е̅н̅а̅н̅н̅е̅ д̅к̅)у̅ш̅ж̅̅ мо̅е̅ж̅ и̅ п̅л̅а̅у̅б̅ ω̅н̅ю̅ ми̅ и̅ пр̅)н̅и̅ми̅ ма̅ к̅ъ̅ т̅е̅б̅)̅ пр̅)п̅а̅д̅а̅ж̅щ̅а̅̅ ἐνωτίσαι 76r12Šaf 110b40Orb 36v11Hlud, **ВНОШИ** (sic) 91r19Zag; к̅т̅)̅ не̅ жал̅)у̅еть̅ пр̅)д̅а̅т̅ел̅)̅ ꙗко̅ **ВНОУШИВЪ** и̅ с̅г̅р̅)ш̅и̅ 122v2Šaf 145v25Zag 167b7Orb; **ВНОУШИ** г̅л̅аг̅)л̅)̅)̅)̅ добра̅го̅ с̅в̅б̅т̅а̅̅ ἐνωτίσαι ρήματα 73v22Les; и̅ н̅)в̅а̅ вид̅)̅в̅ше̅̅ пр̅)с̅л̅ав̅н̅а̅̅ г̅л̅ас̅к̅)̅ ῶу̅ьски̅ **ВНОШНВШЕ** (sic) на̅ ф̅а̅в̅)р̅)̅)̅)̅ слов̅ес̅и̅ 214d7Vtš — Cf. ВЗНОУШАТИ, ВЗНАТИ sub 1, ПОСЛОУШАТИ, СЛЗШАТИ

KSM

AГ

ВЗНЪ adv. et praep.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat evOrb evHlud (Str) Vran Karp Psalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod typVtš Stan Les Km

1. adv. (*одвна̅и̅ре̅*) **надвор; вон, наружу, прочь; out; – ἔξω:** и̅з̅ид̅е̅ **вонь** на̅ пр̅)д̅в̅)р̅н̅е̅̅ ἔξω Mc14,68 Rad Dbm Krp Krat] в̅з̅н̅т̅ Mkd; и̅з̅ы̅ди̅ **ВЗНЪ** ῶ̅ г̅р̅)в̅а̅̅ т̅в̅)о̅е̅г̅)о̅ оу̅сл̅ы̅ши̅ запов̅б̅д̅к̅)̅ мою̅ ἔξω ἀπὸ τὸν τάφον 65v12Krn; п̅и̅л̅а̅т̅)̅ ж̅е̅ сл̅ы̅ш̅а̅в̅)̅ та̅̅ слов̅ес̅а̅ и̅з̅в̅е̅д̅е̅ **ВЗНЪ** к̅с̅)у̅)с̅а̅̅ ἔξω J19,13 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis) Orb Hlud; д̅б̅л̅а̅т̅ел̅е̅м̅)̅ соу̅х̅ы̅н̅)̅ роз̅г̅ы̅̅ р̅б̅ж̅ж̅щ̅е̅м̅)̅ и̅ и̅з̅м̅е̅т̅а̅ж̅щ̅им̅)̅ **ВЗНЪ** и̅з̅ в̅и̅н̅)г̅)р̅а̅д̅к̅)̅ в̅)̅з̅е̅м̅)̅̅ ю̅д̅и̅н̅)̅ р̅)ж̅д̅)̅ н̅а̅с̅а̅д̅и̅ 247v21Stan; л̅ю̅б̅ы̅̅ бо̅ в̅к̅)ж̅)̅а̅̅ **ВЗНЪ** и̅з̅г̅)н̅и̅т̅)̅ ст̅р̅а̅х̅̅ ἔξω βάλλει τὸν φόβον 159r6Les; и̅з̅в̅е̅д̅к̅)̅ ж̅е̅ и̅х̅̅ **ВЗНЪ** до̅ в̅и̅)ф̅)а̅н̅)̅е̅̅ ἔξω 121r22Krn ♦ **ВЗІТИ ВЗНЪ ОУЪ УЕСО се нао̅)̅)̅)̅)̅ надвор од̅ не̅ш̅)̅)̅)̅)̅; на̅х̅)о̅д̅и̅т̅)̅с̅я̅̅ в̅н̅е̅̅ ч̅е̅г̅)о̅-л̅;̅̅ to be found outside of something; – εἶναι ἔξω**

(Krn): ρзци мы што сѣтъ въ басны бѣсовско дѣлw есѣтъ и **ВЗНЪ** ѿ славы вожіе δαιμονικὸν ἔργον εἶναι καὶ ἔξω τῆς δόξης τοῦ θεοῦ 45r11Krn ♦ **ИЗИТИ ВЗНЪ ОТЪ УЕСО** *οσῑαβι нешӣо нас̄ирана; оставить что-л. в стороне; to leave sth aside; – ἐβγαίνω ἔξω ἀπό τι* (Krn): нь слово ме поноуждаеть **ИЗИТИ ВЗНЪ** ѿ ραуеніа моего вѣ βγω ἔξω ἀπὸ τὸν σκοπὸν μου 30r11Krn; проуеє да имаю прощеніе яко слово ме понѣждаеть **ИЗИТИ ВЗНЪ** ѿ науинаніа моего вѣ εὐγω ἔξω ἀπὸ τὸν σκοπὸν μου 99v17Krn ♦ **ИСХОДИТИ, ИЗЛѢСТИ ВЗНЪ ОТЪ БОГА** *се оддалечува/се оддалечи од божја̄ӣа волја; отдаляться/отдалиться от божьей воли; to draw away from God's will; – ἐβγαίνω ἔξω ἀπὸ τοῦ θεοῦ* (Krn): яко аще ми хошетъ дати царь домъ его въсь плзпа злата не **ИСХОЖДЪ ВЗНЪ** ѿ **БОГА** моего хотѣніа δὲν εὐγαίνω ἔξω ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου τὸ θέλημα 229r7Krn, sim. 18r8Krn, sim. не могъ да **ИЗЛѢЗЪ ВЗНЪ** ѿ **БОГА** моего хотѣніа 19v8Krn ♦ **ИСТЖПИТИ ВЗНЪ ОТЪ ОУМА** *сӣане неразумен, изгуби ум; стать неразумным, потерять рассудок; to become unreasonable, to lose one's mind; – ἐβγαίνω ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν* (Krn): аще повелѣваеши да **ИСТЖПИТЬ ВЗНЪ** ѿ **ОУМА** своего вѣ εὐγη ἔξω ἀπὸ τὸν νοῦν του 185v12Krn — Cf. **ВЗНЪ** sub 1, **ВЗНЪЖДОУ** sub 1, **ИЗВЗНОУ**

надвор; вне; outside; – ἔξω: на грwбъ понде лазаревъ не вѣдѣхъ яко христоу есѣтъ **ВЗНЪ** иже ю уакаетъ (sic) ἔξω 63r14Krn
2. праер. cum gen. **надвор од; вон из; outside, out of; – ἔξω:** повелѣвшимъ **ВОНЪ** свора изыти и стазахъ са къ себѣ ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν A4,15 Karp Vran, **ВОНЪ** (sic) Str; wставль домъ и ближники и воггатыство и всего мнра ишедѣ **ВЪНЪ** градѣ 164r22Stan; и аще **ВЪ** правила инако сказѣютъ 146r1Vtš; кто ѣбо не плауетъ са въ лѣности живѣшихъ и малыж ради вещи прѣбываѣшихъ **ВЪНЪ** цѣсарства некснаго и не съ дрыгновеніа (sic) ради **ВЪНЪ** изгнаноу быти урьтога wного 158r4Les — Cf. **ВЗНЪ** sub 2, **ВЗНЪЖДОУ** sub 2, **КРОМЪ**, **СВѢНЕ**

♦ **ИЗ ВЗНЪ, ОТЪ ВЗНЪ v. ИЗВЗНЪ, ОТЪВЗНЪ** ♦
KSM КТ

ВЗНЪРАДИТИ, -ЖДЖ, -ДИТЪ pf.

Ohr Slep Karp Verk Grig Lobk parHlud

види, здо̄лѣда; видеть, зреть; to see, to behold; – ὁρᾶν, θεᾶσθαι: нж якоже естѣ писано **ВЪНЪРАДАТЬ** ти нмже възѣвѣсти са w немъ ни же слышашъ разоумѣтѣ ѡφονται R15,21 Karp Slep; еже слышашомъ и видѣхомъ оуима нашима еже **ВЗНЪРАДИХОМЪ** и ржкзи нашъ осазашъ ѣтеасѣμεθα 1J1,1 Slep, **ВЗНАРАДИХОМЪ** (sic) Ohr VerkII нзрекохомъ Karp; и дзщери і старзци ваші сонзѣ видатъ и юношъ видѣниѣ **ВЗНЪРАДАТЪ** ѡφονται 1J3,1 Grig Lobk, **ВЪНЪРАДИ** (sic) Hlud – EXH — Cf. **ОУЗЪРѢТИ**

S(ВЗНАДРИТИ) M

КТ

ВЗНЪРАЖДЕНИЕ, -ИЯ n.

Grig (Lobk) (parHlud)

одврайносі; мерзость; abomination; – ὄρασις: урѣвъ во ихъ не ѡмретъ и wгнъ ихъ не оугасне и бждѣтъ **ВЗНЪРАЖДЕНИЕ** въсяком плзти каі ѣсονται εις ὄρασιν 1s66,24 Grig, бждѣтъ въ **РАЖЕЖЕНИЕ** (sic) и въ видѣниє Lobk, и бждѣтъ **БРАЖЕЖЕНИЕ** (sic) HludII и приждѣтъ въ видѣни Orb – EXH

0

КТ

ВЗНЪЗЕНЬНЪ, -ЗИ adj.

Stan

забоден; вонзенный; stucked in; – : веннаминъ днаконъ нже трѣсти wстры **ВЪНЪЗЕНЬНЪ** въ нокти ржѣныма и пожныма принемъ 180r11Stan – EXH

0

НА

ВЗНЪЗИТИ, -НЪЖЖ, -НЪЗИТЪ pf.

Šaf trOrb prolVtš

забоде; воткнуть; to stick into; – νύσσειν: на взі не вѣнитъ са меуъ въ твоа ребра **ВЗНЪЗѢ** копие νυήσεται 116r22Šaf, **ВЪНЪЗИТЪ** са 154c14OrbII **ВЪНЪЗЕТЪ** са 134v10Zag, **ВНОУЗИТЪ** са (sic) 82r23Hlud; єдинъ гвоздь **ВЪНЪЗИШЕ** въ таини оудъ єго 165d29Vtš – EXH — Cf. **ВЪЗНИСТИ, ВЗНИСТИ, ВЗНОЗИТИ, ОУНИСТИ**

M

КТ

ВЗНЬМАТИ v. ВЗНИМАТИ

ВЗНЬСТИ v. ВЗНИСТИ

ВЗНѢ adv. et praep.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk
comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les Krn

1. adv. *надвор; вне; outside; – ѣ̀ξω, ѣ̀ξωθεν*: петръ же стоѣше при дврехъ **ВЗНѢ** ѣ̀ξω J18,16 Rad Dbm Dbj Jov Krp; иудѣомь стоѣщимь **ВНѢ** видѣ гаврила стоѣща ѡ десноуѡ ѡлтарѣ кадилнаго ѣ̀ξω 22v10 Stan; единь дѣнь изыдоше обои играти **ВЗНѢ** ѣ̀ξω 227v4Krn; поуто късниши лазаре реуѣ дроугъ твои **ВНѢ** стоа зоветь та грады изиди оубо да и азъ ѡслабение прима ѣ̀ξω 132v21Zag 150c32Orb; зѣвѣрїе во плътюмдци изыджтѣ вьнатрѣ страхѣ а **ВЗНѢ** трепеть въ ноши и въ дѣньи ѣ̀ξωθεν 293r26Les ● *adv.-subst.* ѡ дѣсно и ѡ лѣво и въ вышнѣ и въ нижнѣ и въноуѣтрнѣ и **ВЗНѢ** въ всакомь нже аще видѣши мѣсто обрѣтаешн вогъа ѣ̀ξω 116r19Krn ◆ **ВЗИТИ ВЗНѢ** *λείπω* (Krn): зане нѣсѣтъ подѡбно да *есѣтъ* **ВЗНѢ** сѣньнѣ ѡ ѡтѣѣца или дѡуѣхѣ ѡ сѣньна вѣ λείπη ὁ υἱὸς ἀπὸ τὸν πατέρα 129v24Krn ◆ **ВЗИТИ ВЗНѢ** *отъ бога се отдаючи од боѡа; отдалиться от бога; to draw away from God; – εἶναι ἔξω τοῦ θεοῦ*: гдѣ сжтѣ нѣкые старице нже бають нже ѡарѣють нже вражають да оуслышѣтѣ не ли *сѣтѣ* ты вѣси **ВЗНѢ** ѡ вогъа δὲν ἦτον αἰτή τοιοῦτη ἔξω τοῦ θεοῦ 45r7Krn ◆ **ВЗИТИ ВЗНѢ** *оумомь се избеуми; обезуметь; to become mad; – γίνομαι ἔξω τοῦ νοῦ* (Krn): цар же ѡко видѣ его вѣсѣ *высѣтъ* **ВЗНѢ** *оумомь* εἰργεινεν ἔξω τοῦ νοῦ του 182v24Krn ◆ **ИЗЛѢСТИ ВЗНѢ** *отъ ѡесо осѣави нешїѡ насїѣрана; оставить что-л. в стороне; to leave sth aside; – ἐβγαίνω ἔξω ἀπὸ τι* (Krn): нѣ да имамъ прощенїе ѡко слово ме понѣждаеть *излѣсти* **ВЗНѢ** ѡ словесь моихъ вѣ εὐγω ἔξω ἀπὸ τὸν σκολόν μου 4r9Krn ◆ **ИСХОДИТИ ВЗНѢ** *оумомь сїѣанува неразумен, ѡуби ум; становиться неразумным, терять рассудок; to become unreasonable, to lose one's mind; – ἐβγαίνω*

ἀπὸ τὸν ἔξω νοῦν (Krn): елицн пїють и ѡпивають се и *исходѣтъ* **ВЗНѢ** *оумомь* сѡнмькѣ εὐγαίνουν ἀπὸ τὸν ἔξω νοῦν του 203r8Krn ◆ v. etiam *оумѣ* — Cf. **ВЗНѢ** sub 1, **ВЗНѢ** *ждоу* sub 1, **ИЗВЗНОУ**

2. praep. cum gen. *надвор од; вне, вон; outside of, out of; – ѣ̀ξω, ѣ̀ξωθεν, ѣ̀к, ѣ̀ктѡс*: приатъ ишвѣ ѡрѣпѣ да строуѣтѣ гнои свої и тѣ сѣдѣше на сметиши **ВНѢ** града ѣ̀ξω тѣс πόλεως Job2,8 Grig Lobk Orb Hlud; и потопи ѡко земла плѣтѣ своѣ и дѣлеса и жнзнь прѣбьисѣтъ **ВЗНѢ** сѡкѡснаго ковѣга ѣ̀ктѡс тѣс σωστικῆς κιβωτοῦ 36v28Hlud 110c28Orb] сѣвѣне 91v5Zag, кромѣ 76r32Šaf; блюди оубо дѡуѣше моа сномь не ѡтаготи са да не прѣдана бждешн смрти и **ВНѢ** вратѣ цѡрѣствнѣ изгнана бждешн 118r10Šaf; сѣвькоупивше воиньн трѡне их и вѣдоше ѡ **ВНѢ** стѣны ѣ̀ξω тоῦ τείχους 51r8Stan; кто ѡво не плаует са въ лѣности жнвѣшихъ и малыж ради вещи прѣбьываѣшихъ **ВЗНѢ** цѣсѡрѣства невѣснаго ѣ̀ξωθεν 158r3Les; **ВЗНѢ** моши твоени вогъ не хоуетъ да его любнши ѣ̀ξω тѣс δυνάμεως σου 210r6Krn; изыдоше и ѡкоже изыдоше стоещѣ **ВЗНѢ** црѣкѣвѣ и рекоше ѣ̀ξω тѣс ἐκκλησίας 196v11Krn — Cf. **ВЗНѢ** sub 2, **ВЗНѢ** *ждоу* sub 2, кромѣ, сѣвѣне ◆ **ВЗНѢ** *оума избеумен; обезумевший; maddened; – ѣ̀ξω τοῦ νοῦс*: не ходи ѡко **ВЗНѢ** *оума* твоего ѡ пѣуали твоее ѣ̀ξω тоῦ νοῦс σου 205r3Krn; царь ѡкоже слыша ѡвѣщанїе сѣвѣтѡго вѣсѣ высѣтъ вѣзѣгласнь и **ВЗНѢ** *оума* своего и ѡ скрѣзбы мнѡгыѣ положи рѣкѣ деснѡ на лице своемь ѣ̀ξω тоῦ νοῦс του 217r25Krn ◆ v. etiam *оумѣ*

KSM

КТ

ВЗНѢШЬНЬ, -ни adj.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd evHlud Ohr Slep Str Karp
Verk comPsalt Parim (Zag) Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Krn*Forma* ВЗНѢШЬНѢ in Šaf (semel)

1. *надворешен; внешний, наружный; external; – ѣ̀ξωθεν, ѣ̀ξω, паректѡс, ѣ̀ξѡтерѡс*: ѡн же повелѣ еи быти **ВЗНѢШНЕН** келїн вѣхъ же дверцѣ малы еїс то ѣ̀ξѡтерѡн 109r11Les; и ѡврати ма на пѣтѣ сѣвѣтѣхъ вратѣ **ВЗНѢШНѢХЪ** зрѣшихъ къ вѣстокоу ѣ̀ξѡтерѡс Ez44,1 Lobk Hlud Vtš(ter);

врѣтища ма свѣѣци и въ веселне шѣлѣци и ѿ [о]гмзі **ВНѢШЬНЖЖ** и плаѹа вѣѹнаго избави ма и помѣлоѹи ма ѣк σκότους ἔξωτέρου 109v32Šaf; тѣмже ни понѣ мало ѿвергохом са **ВНѢШНѢГО** житиѹа глагола же мира ἔξωθεν 89r18Les; **ВНѢШНЖЖ** красота прилежаниемъ нинѣ не попекох са вѣнатрнѣа прѣзрѣхъ вѣгогобразнжж красотж ἔξωθεν 36r32Hlud 75v16Šaf 110b7Orb

● *adj.-subst.* **ВЗНѢШЬННИ** *нехристѹијанин, свейѹовно лице; нехристианин, светское, мирское лицо; non-Christian face; – ἔξω, ἔξωθεν.* вамъ есть дано вѣдѣтї таннъ цѣсаарьствѣна вѣожина шнѣмъ же **ВНѢШННМЬ** въ притѣѹахъ вѣѣ бѣважтѣ ѣкείνοις δὲ τοῖς ἔξω Mc4,11 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; что ми есть **ВНѢШННМЬ** сждити не вѣжтрнѣмоѹ ли вы сждите τοὺς ἔξω 1C5,12 Karp Slep; и **ВНѢШННМЬ** вѣогъ сждитѣ измѣте злаго ѿ васъ самѣхъ τοὺς δὲ ἔξω 1C5,13 Karp Slep; не бждѣмъ прѣтѣкновенїе и сѣблазна **ВНѢШННМЬ** ни грѣхи на грѣхи прилаганмъ да не хоѹлнт са добрын шѣразъ насъ радн нь паѹе да похвалень бѣваеѣтѣ τοὺς ἔξωθεν 90v16Les

● *adj.-subst.* **ВЗНѢШЬННЄ** *n. sg., ВЗНѢШЬНѢ(НА) n. pl. надворешносѹи, надворешна сѹирана; внешность, наружная сторона; arrearance, exterior; – τὸ ἔξωθεν, τὰ ἔξω, τὸ ἔκτος.* горе вамъ книгоѹна и фарицен оѹпокрити ѹако шѣѣцаѣте **ВНѢШНѢНЄ** стѣклѣнници τὸ ἔξωθεν Mt23,25 Rad(bis), **ВНѢШЬННЄ** Dbm Krp48r6 Krat Mkd Hlud] *lac.* Krp117r1; не тзи ли еси шградилз **ВНѢШННАѢ** его и вѣатрнѣѣа домоѹ его τὰ ἔξω αὐτοῦ Job1,10 Grig Lobk, **ВНѢШНАЖ** Orb, **ВЗНѢШНѢ** Hlud; да не хранимъ вѣжтръ въ срѣцахъ нашихъ злѣбы ни же да се являемъ ѿ **ВЗНѢШННѢ** сѣвѣты и добры ап' ἔξω 221v17Krn; зане аще ѿ **ВЗНѢШННѢ** являем се добры и и мы въ дѣшахъ нашихъ имамы тзмамы прѣгрѣшенїа каа полза ἂν ἀπὸ ἔξω 221v24Krn; или оѹми ѹашѣ ѿ **ВЗНѢШННѢ** ѿ вѣноѹтръ да есѣтѣ ѡскверненѣ что ползоѹетѣ еи ѡно ап' ἔξω 222r1Krn; ѹако вѣнатрнѣа ихъ въ врѣма прѣдлагажтѣ плодъ сѣ листѣїемъ а не **ВНѢШННѢА** ѿнждоѹже ѡдѣважт са дрѣвеса своеж лѣпотож нь вѣнатрнѣа ихъ повелѣнїемъ вѣожнемъ прѣдлагажтѣ плоды

своеж кждо по своемуѹ ксѣтѣѣстоѹоу ἔξωθεν 183r7Les

◆ **ВЗНѢШЬННИ ОУИ** *шѣлесни очи; телесные глаза; corporeal eyes; – σχῆμα τὸ ἔξωθεν.* понеже «**ἰὴν**» оуи видитѣ гдѣ ксѣтѣ помысль нѣашъ и показоѹетѣ гѣде ксѣтѣ срѣдѣѣ нѣаше τὸ γὰρ σχῆμα τὸ ἔξωθεν 128v5Les

◆ **ВЗНѢШЬННИ ҮЛОВѢКЗ:** телесен, кој не се поведѹва по христијанските начела на животот, нехристијанин: да вѣжтрнѣни и **ВНѢШННИ ҮЛОВѢКЗ** ѡчнститѣ са ὁ ἔξωθεν καθαρῆ ἄνθρωπος comPs50,12 Bon Pog; тѣмже не стжжаемз си нж аще и **ВЗНѢШНН** нашз **ҮЛОВѢКЗ** растлѣваеѣтз нж вѣжтрнѣни обѣаеѣтз днз дѣне ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος 2C4,16 Slep

2. *нехристѹијански; нехристианский; non-Christian; – ἔξω:* андреѹа бѣше оѹбо ѿ градѣѹа дамаска хрѣстијаниноѹ родителю сѣрнъ прѣдаѣѣ же са оѹѹенню вѣожѣѣствѣныхъ писанен нж и **ВНѢШНН** философии 238v5Stan; наоѹѹенъ бѣсѣтѣ родителема своима вѣѣкомоѹ наказанию **ВНѢШНН** писанин и вѣожѣѣствѣнаго писанинѣа τῶν ἔξω γραμμάτων 109v15Stan; тѣ сѣвѣтын ѣгиптѣнннъ бѣ ѿ градѣѹа пилоѹсѣна ... навѣѹе не тѣкмо сѣвѣтымъ книгамъ вѣнатрнѣаго писанинѣа нж и **ВНѢШНѢГО** тїс ἔξω 133r23Stan — Cf. тоѹждѣ

KSM

KT

ВЗНѢШЬНЬ 109v32Šaf v. ВЗНѢШЬНЬ

ВЗНѢЖДОУ, ВЗНѢЖДѢ adv. et praep.

Dbm Rad Krp Krat Mkd Slep Karp Psalt comPsalt orRdm Grig Lobk parOrb Zag Šaf trOrb Stan Les

Formae: -оѹ saepe, -Ѣ in Pog (semel)

1. *adv. однадвор, надвор; снаружси, вне; from outside; – ἔξω, ἔξωθεν, ἔξώτερον.* вѣходаѣе мжжзскз полз и жензскз ѿ вѣѣкоѹа плзти внѣдѣ к ноѣви тѣкоже запоѣѣада вѣогъз ноѣви і затѣѣорї гѣоспоѣдъ вѣогъз **ВНѢАДОУ** коѣѣегъ ἔξωθεν Gn7,16 Grig Lobk Orb] *om.* Hlud; и жтрѣждѣ и **ВНѢЖДѢ** добровѣннн сжтѣѣ ἔξωθεν comPs132,2 Pog, **ВЗНѢЖДОУ** Bon; снрѣѣѣз по всемоѹ тѣлоѹ прижтѣ клѣтѣж и не тѣкмо **ВЗНѢЖДОУ** шѣѣтѣ и клѣтѣѣа нз и вѣжтрѣждоѹ

испѣзни и яко вода ἔξωθεν comPs108,18 Βον Ρογ; се вниень быбь крѣпко толми яко вноуѣрныимъ юго растрѣгноуѣти се и ѡвити се **ВНМОУДОУ** вниень же и ведень въ црѣквѣ идопскою поклонити се имъ ἔξωθεν 59v18Stan; пришедзшемъ намъ въ македонѣи ннединогѣ покоѣ имѣ пѣлтъ наша нъ о възсемъ скрѣбаще **ВЗНѢЖДОУ** тажъ взнатрѣждоу боѣзни ἔξωθεν 2С7,5 Slep Karp; затворишъ гробъ твои затвориши и се внжтрѣждѣ ѡтверждаше и **ВНѢАДѢ** стрѣгжше всждѣ пѣчатѣ ѡтверждѣннѣ 207d21Orb — Cf. ВЗНЗ sub 1, ВЗНѢ sub 1, ИЗВЗНОУ, ИЗВЗНОУЖДОУ, ИЗВЗНЗ, ИЗВЗНѢЖДОУ

2. праер. cum gen. *надвор од; вне, вон; outside of, out of; — ἔξω: ВНѢЖДОУ* виноградъ стож и никтоже ма спѣсе не нажъ 93v18Rdm; яко неплоднѣж سموковницѣ нъ яко мѣлосрдѣ оущедри та бо вида впижшъ не ѡстанемъ **ВНѢЖДѢ** жениха хрѣста ἔξω τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ 120r5Šaf 141r4Zag] **ВНѢ** урьтога жениха 160d24Orb; sim. **ВНѢЖДОУ** жениха хрѣста ἔξω τοῦ νυμφῶνος Χριστοῦ 119v32Šaf 140v22Zag] **ВНѢ** урьтога хрѣстаѡва 160d8Orb; сътвори же келиж малъ инъ **ВНѢАДОУ** прѣвыж ἔξωτερον τοῦ πρώτου 105v20Les — Cf. ВЗНЗ sub 2, ВЗНѢ sub 2, КРОМѢ, СВѢНЕ

KSM

КТ

ВЗНѢЖДѢ v. ВЗНѢЖДОУ

ВЗНАТИ, ВЗНМЖ, ВЗНМЕТЪ pf.

tropOhr tropKarp tropVerk Psalt comPsalt orDĕn Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les Km

1. *обрне внимание на, чуе, слушне; обратитъ внимание, внять, услышатъ; to pay attention to, to consider, to hear; — προσέχειν; κατανύσσομαι* (Krn): и ты гѣсподѣи вѣже силъ вѣже и здранлевъ **ВЗНМЖ** посѣти всѣхъ жзѣкъ не помилуѣи вѣсѣхъ творащнхъ безаконнѣ прѣсхѣс Ps58,6 Βον Ρογ Rdm Dĕn; срѣбуъ не по дѣлоу моему **ВЗНМЖ** нъ помѣлоуѣи слззѣи мож прѣсхѣс

comPs38,13 Βον] от. Ρογ; **ВОНМЖ** небо и възглагола ѡслиши земле вноуѣши глаголи мож прѣсхѣс 85v29Zag 73r8Bit 67v32Šaf 104a31Orb; приклони оухо твоѣ и **ВНМЖ** вѣожнѣ повѣдающе заѣтеѣе бесемѣне 140d17Vtš; и вы не ѡистѣиши не разѣмѣстѣ ли понѣ толико заѣтѣса раздра се посрѣдѣ и вы не **ВЗНѢСТѢ** δὲν ἐκατανύχθητε 86v14Krn

● возглас во литургиѣта: егда хѣте рѣши дѣаконъ **ВЗНМЖ** свѣтаа свѣтынхъ тогда ѡвѣща отроѣе оно и рѣѣе **ВЗНМЖ** и ѡтоле исцѣле недѣжное отроѣе прѣсхѣс ... прѣсхѣс 238r16.17Krn; видѣвъ ѡстоупника спадша и събра аггѣльскыѣ ликыи рѣкъ **ВНМЖ** мы създѣны бывше и великому вѣогѣу прѣдстоѣще прѣсхѣс 58v5Stan

● **УЕСО, КОМОУ, УЬТО, КОГО:** сѣне моихъ глаголѣ **ВЗНМЖ** к моимъ же словесемъ прилаган свое оухо прѣсхѣс Pr4,20 Grig24v8] вѣман Grig25v11 Lobk(bis) Orb(bis); уловѣкъ кз вѣогѣу мола са гѣсподѣи **ВЗНМЖ** ми еда пакзи сѣмѣратъ ма бѣси прѣсхѣс μοι comPs37,23 Βον Ρογ; **ВЗНАТ** лѣ раѣѣ моему нѣвоу ѣко нѣстѣ прѣмѣи емъ прѣсхѣс Job2,3 Grig Lobk Hlud] ѡблюде Orb; **ВЗНМЖ** доуѣши мои ѡтѣми жѣ врагѣ моихъ ради и забави ма прѣсхѣс Ps68,19 Βον Ρογ Rdm Dĕn; вѣже вѣже мои **ВЗНМЖ** ми вѣскѣ ѡстави ма далѣѣѣ ѡтѣ спасѣннѣ моего словеса грѣхопадани моихъ прѣсхѣс μοι Ps21,2 Βον Ρογ, sim. 157r12Zag 130r9Šaf 178a30Orb 109r15Hlud; оуслѣши вѣже мѣклнтѣж мож **ВНМЖ** молѣннѣ мое прѣсхѣс Ps60,2 Βον Ρογ] вноуѣши Rdm Dĕn; вѣстани гѣсподѣи **ВНМЖ** сѣдѣ мои прѣсхѣс Ps34,23 Rdm Βον Ρογ Dĕn, sim. 153r9Les, 28v5Grig 42r7Lobk 58b22Orb; **ВНМЖ** въздѣржаннѣ рѣкъ нѣшнхъ прѣстерѣ дланы свои на крѣстѣ распинаемъ за всѣ земныѣ бесплѣтныѣ прѣсхѣс 38c35Orb 11r6Šaf; гѣсподѣа нѣшего исѣуѣхрѣста рождѣшъ ѣ вълюбѣи ѡ всего срѣдѣца **ВНАТѢ** ѣ и ижеде ѣ ѡ роѣа стрѣсти 263r20Stan

● покаже почит: нѣдеммъ бо спѣсѣннѣ нѣстѣ яко не **ВЗНАСА** закона нъ глагола вѣшааго въ немъ ѡвѣргж са οὐ προσέχων τῷ

νόμος comPs118,155 Bon Pog; οὐσλзшште слово ΓКОСПΟДНЕ ΚΝΑΖΪ СОДОМΖСΤΙ **ВЗНЗМЪ** ΖΑΚΟΝΖ ΒΚΟЖИ ЛЮДИЕ ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ νόμον θεοῦ Is1,10 Grig Lobk] ВНЕМЛѢТИЕ Orb — Cf. ВИДѢТИ sub 5, ВЗНИМАТИ sub 1, ВЗНОУШИТИ, ПОСЛУШАТИ
 ◆ **ВЗНАТИ ВЪ ПОМОЩЬ ѿоуѿа да ѿомоѿне; поспешитъ на помочь; to hasten to help; — προσέχειν εἰς τὴν βοήθειαν.** ВКΟЖЕ ВЪ ПОМОЩЗ МОЖ **ВЗНЗМН** ΓКОСПОДНИ ПОМОШТИ МЗНѢ ПОТЪШТИ СΑ εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχεσ Ps69,2 Bon Pog Rdm Dčn; ВКΟЖЕ МОН НЕ ΟΥДАЛИ СΑ ΩΤЬ МЕНЕ ВКΟЖЕ МОН **ВЗ ПОМОЩЗ** МОЖ **ВЗНЗМН** εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχεσ Ps70,12 Bon Pog Dčn] om. Rdm — Cf. ПОМОЩИ

2. **доуѿре; тронуть; to touch; — ἄπτεσθαι;** и се ѿко подкѡбню ѸЛѡВѢУЮ **ВЗНАТЬ** ѸСТЪНѢ МОН и ѿВРЗЪ ѸСТА МОЮ ГЛАГОЛАХЪ ѿΨАТО Dn10,16 Lobk; и приложи видѢти ми ѿко видѢние ѸЛѡВѢУЕ и **ВНАТ** ми и речѸ ми не ѸСТРАШАИ СΑ МЖЖЪ ВИДѢННА МОЕГО ѿΨАТО МΟΥ Dn10,18 Lobk — Cf. КОСНЖТИ

KSM

КТ

ВЗНАТИЕ 118b23Orb v. *ВЗУАТИЕ

ВЗНАТИ СΑ, ВЗНМЖ СΑ,

ВЗНМЕТЪ СΑ pf.

Dbj Jov Rad Krp Mkd Lobk

ѿламне, се зайали; вспыхнуть загореться; to blaze up, to catch fire; — τύφασθαι, ἄπτεσθαι; ТРЪСТИ СЪКРОУШЕНЫ НЕ ПРѢЛОМИТЬ и ПЛАТА **ВЗНМШ** СΑ НЕ ΟΥΓАСИТЬ ДОНДЕЖЕ ВЪЗВЕДЕТЬ НА ПОВѢДЖ СЖДЪ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει Mt12,20 Rad Dbj Jov Krp Mkd; и въздвигъ анкѸгѸель ΓКОСПОДЪНЪ КРАН ПАЛИЦΑ В РЖЦѢ СВОЕИ и **ВНАТ СΑ** ЖРТВΑ ѿΨАТО Jdc6,21 Lobk — EXH — Cf. ВЪЖЕЩИ, ВЪЗГОРѢТИ, ВЪСПЛАНЖТИ СΑ

KS M(ВЗНАТИ)

КТ

ВЗНАТРОЬ v. ВЗНЖТРЬ

ВЗНАТРОЬНЬ v. ВЗНЖТРЬНЬ

ВЗНАТРОЬЖДОУ v. ВЗНЖТРЬЖДОУ

ВЗНЖТРЬ, ВЗНАТРОЬ adv. et praep.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Str Karp comPsalt Triod Vtš Stan Les Krm

Formae: ВЗНЖТРЬ in Dbm Dbj Rad Krp Krat Karp Bon Pog Šaf Orb Vtš Stan Krm; ВЗНАТРОЬ in Jov Krat Mkd Str Bit Zag Šaf Hlud Stan Les

1. adv. **навнаѿре, внаѿре; внутрь; inward; — ѣσω, ѣσωθεν, ѣвдон; мѣса** (Krm): В ΩΚΟУ ВРѢМА ВОИНИ ВЕДЪШЕ ΙΚΟΥСА **ВНЖТРЬ** НА ДВОРЬ ЕЖЕ ЕСТЬ СЖДИЩЕ ѣσω Mc15,16 Rad Dbm Krp135r22 Krat Mkd Orb Hlud] om. Jov Krp131r12; стоещи же взнѢ ГРѡΒΑ ΜΑΓΔΑΛΙΝΗ ΜΑΡΪΑ ПЛАУЮЩИ СЕ и ПО ΜΑΛΩΜΚЪ УАСѢ ПРИНИУЕ **ВЗНОУТРОЬ** ВЪ ГРѡΒЪ и ВИДѢ ДВА ΑΓΓΕΛΑ ΜΕΣΑ 98r8Krm; УТО КССТЪ ЕЖЕ ΩСТАВИТИ и **ВНАТРОЬ** ВЪНТИ ПОМЫСЛОМЪ и ПОВѢДИТИ СΑ СЪ НИМИ ѣвдон 219r8Les; иДЕ ВЪ ДОМЪ СВОИ и ВЛѢЗЕ **ВНАТРОЬ** СЪ СТРАХОМЪ и ТРЕПЕТОМЪ 266r24Les; СЪЗДАСТѢ ΚΕΛΙΝΑ ΜΑΛЖ и ВЪЛѢЗОСТѢ **ВНАТРОЬ** ВЪ ДВЕРЦИ ΜΑΛЖ ѣσω 153r3Stan; ПРѢЖДЕ ВЪШЕСТВІΑ ΕΓΟ **ВНАТРОЬ** СΡΑЩЕТЪ ΕΓΟ НЕИЗРѸΕΥΕΝНЫ ΩНЪ СΜΡΑΔЪ ѣвдон 219v21Les; ТОГДА ВЗНИДОШЕ **ВЗНОУТРОЗ** СΚΑΨΕΝΝИЦИ ВЪ ΙΩΡΔΑΝΗ ΜΕΣΑ 32r17Krm

2. adv. **внаѿре (некаде, во нешѿю); внутри; inward; — ѣσω, ѣσωθεν, εἰς τὸ ἐσώτερον, ἐντός, ѣвдон; мѣса** (Krm): ѿКОЖЕ ΙΩСІФЪ **ВНАТРОЬ** ВЪ УРЪТОЗѢ ПОПРА ВЪСА ΚΡѢΠΟΣΤЪ ГРѢΧОВНЖЖ и СВѢТЛОМЪ ВЪНЦЕМЪ ΟΥΒΑΖЕ СΑ ѣвдон 254r20Les; **ВНОУТРОЬ** БО РАБЪ ХВАЛѸШЕ ВЛАДѸКЪ ДИВЛѸШЕ СЕ ΜΑΔΤИ ПРѢДТѸЕУΕΒΑ ΝΑУЕТЪ ВЪПИТИ 174b11Vtš; ВЪСѢ БО СЛАΒΑ ЦРЪЖΚΟΒΕΝΑΑ **ВНЖТРОЗ** ЕСТЪ ѣσωθεν comPs44,14 Pog] ВЗНЖТРОЗУДОУ Bon; МОРЕ ГЛАГОЛУЕТЪ ЖИТИНСКОЕ ЕЖЕ ПО ИСТИНѢ ВЕЛИКО и ШИРОКѸ ѿКО **ВНЖРЬ** ИМѢЖ и ПОЖИРОУНА ѣντός comPs103,25 Pog Bon; **ВНАТРОЬ** СΡΑЩЕТЪ ΕΓΟ НЕИЗРѸΕΥΕΝНЫ ΩНЪ СΜΡΑΔЪ и ЗАТЪΚΝЖВЪ РЖКОЖ ΟΥСТА СЪ ΝΟΖДРЪΜΑ ѣвдон 219v21Les; ѿКОЖЕ ВЪСТА ΖΑΚΟΥΤΡΑ ѿ ΠΟСТЕΛЮ СВОЮ ВИДѢ ИСОУТЪ **ВНЖТРОЬ** ВЪ ДОМЪ ΕΓΟ ΟΥΒΡЪСАЦЪ ΟΥΖΛЪ СВѢΖΑΝЪ ΜΕΣΑ 267r1Krm; **ВНАТРОЗ** ВЪ ЖТРОБѢ ТИ ПЛЪТЬ СЪВЪЗРАСТИ ТѢМЪ ВΚΟΓΟΡΟΔΙУЖ ТА ВЪ ИСТИНЖ ТА УТЕМЪ ѣвдон 84r18Šaf 101r9Zag; ЗЕБРІЕ БО ПЛЪТОУДЦИ ИЗЫДЖТ **ВНАТРОЬ** СТРАХЪ А ВЪНѢ ТРЕПЕТЪ ВЪ НОЩИ и ВЪ ДЪННИ ѣσωθεν

293r26Les; ѡста ꙗкоша не хранаща ни крадаща срдѣуныѡ мысли и мнит са **ВЪНАТРЬ** имѣти срдѣѡце оусты же порѡганно бѡдетѣ ѣνδον 129r2Les; пріетъ да ю взвѣдѣтъ въ ѡлтарь и тѡмо **ВЗНОУТРЬ** бѣше стѡмнѡ мѡѡсѡвѡ мѡса 176r12Krn; да не хранимъ **ВЗНЖТРЬ** въ срдѡцахъ нашихъ злѡбы мѡса 221v16Krn

3. adv. *одвнѡйре, од внаѡйрешнаѡа сѡйрана; изнутри; from inside; – ѣσωθεν, ѣνδον, ѣνδοθεν; мѡса* (Krn): **ВЪНЖТРЬ** же есте плъни лицемѣрна ѣσωθεν Mt23,28 Krp(bis) **ВЪНЖТРЬЖДОУ** Rad(bis), **ВЪНЖТРЬЖЕЖДОУ** Krat, **АТРЬЖДОУ** Mkd, **ИЗЖТРИ** Hlud; **ВЪНАТРЬ** же бѣхъ исплъненъ безаконіа и нечистѡты ѣσωθεν 136v7Les; ни же да се являемъ ѡ **ВЗНЖШНЫХЪ** сѡвѡты и добры и **ВЗНОУТРЬ** да есмы взсаѡьскы грѣхы исплънены мѡса 221v18Krn
♦ **ОТЪ ВЗНЖТРЬ** *ѡпо мѡса* (Krn): повелѣ бѡге принести сѡпогы желѣзны иже имѣхѡ ѡ **ВЗНЖТРЬ** клинѡе ѡстре и стрѡгле ѡпо мѡса 184r17Krn; ѡ **ВЗНОУТРЬ** да есѡтъ грѣшны и ѡ **ВЗНЬ** да являемъ се сѡвѡтъ ѡпо мѡса 222r3Krn; ѡ **ВЗНЖТРЬ** еси взсѡ навѣтникъ ꙗко дѡаволь есѡтъ **ВЗНЖТРЬ** тебѣ взсаженъ ѡпо мѡса 81v5Krn

Cf. **ВЗНЖТРЬНѢ**, **ВЗНЖТРЬЖДОУ** sub 1, 2, **ИЗВЗНЖТРЬ**, **ИЗЖТРИ**, **ЖТРЬ**, **ЖТРЬЖДОУ**

4. praep. cum gen. *внаѡйре во; внутри; inside; – мѡса еѡс, мѡса, еѡс то мѡсон* (Krn): **ВЪНОУТРЬ** небѣснаго храма ꙗко сѡветкителъ сѡвѣшенъ вѡмѣстѡль ѡсы трапезѡу и видѣнѡе прѣмѡудрѡсти 106c4Vtš; вѡложи его **ВЗНОУТРЬ** катѡуна своѡго мѡса еѡс тѡн катѡунав 150r19Krn; великын константѡнъ цѡрь егда сѡзыда константѡнъ градѡ сѡтвори едина цркѡвъ въ имѣ архѡстратѡга мѡханла и не **ВЗНЖТРЬ** градѡ нъ вѡнѣ въ окрѡсть мѡса еѡс тѡн пѡлѡн 237r21Krn; ꙗкожѣ видѣ маріа ꙗко прѡлѡа мѡрѡ на носѣ гѡспѡдѡне ѡскрѡен се **ВЗНОУТРЬ** себѣ мѡса тѡу 72v7Krn; александръ ѡпѡнѡскоѡпъ градѡ солоѡнѡскааго **ВЪНАТРЬ** стѣны сѡзда цркѡжѡвъ 177v1Stan; ѡнъ же стѣнъ при сагарѣ рѣцѣ поставле и и сѡзда **ВНАТРЬ** домоу нѡскѡж храминѡж таинѡж домѡ вѡжѡен 293v25Stan; ѡблаѡит са еренъ въ вса свѡты и станѣтъ

ВНЖТРЬ ѡлтарѣ 212d13Orb; еѡагѡгѡелѡсть же лѡка гѡагѡлѡетъ **ВЗНЖТРЬ** еѡагѡгѡелѡа его ради прѡвѡе жены тако еѡс то мѡсон тѡу еѡагѡелѡу 71v19Krn — Cf. **ВЗНЖТРЬЖДОУ** sub 3

Nota: lect. err.: **ВНИДЕ ВЪНАТРЪ** (sic, pro **ВНИДЕ ВЪ НА** [ТРЪ]) еѡсѡлѡен еѡс аѡтѡуѡс Ez37,10 Grig] **В НА** дѡуѡхъ Lobk Orb, дѡуѡхъ Hlud

KSM

КТ

ВЗНЖТРЬНЬ, ВЪНАТРЬНЬ, -ни adj.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les Krn

Formae: **ВЗНЖТРЬНЬ** in Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk Bon Pog Dčn Šaf Orb Vtš Stan Krn; **ВЪНАТРЬНЬ** in Slep Verk Rdm Grig Lobk Bit Zag Šaf Hlud Stan Les

1. *внаѡйрешен; внутреннѡй; inner; – ѣσωθεν, еѡсѡтерѡс, еѡс, ѣνδον, ѣνдѡтерѡс.* иже запрѣщенѡе прѡемѡ взсади бѡ **ВЗНЖТРЪНЪ** темнѡцѡ тѡн еѡсѡтерѡн ѡулакѡн A16,24 Ohr Str Karp, **ВНАТРЪНЪ** Slep, **ВНОУТРЪНОУ** Verk; ꙗко не неразѡмѣетъ врагъ **ВЪНАТРЪНЪ** заклепѡ и верѣж лѡвити дѡуѡшѡж жнеѡшѡхъ въ лѣнѡсти ѣσωθεν 39r8Les; тогда затворѡитъ братъ грѣхъ въ **ВНАТРЪНЪ** храминѣ до ѡетѣрьѡтаго дѡне или до пѡтаго тѡ еѡсѡтерѡ 219v18Les; мѡаѡти сѡѣтѡу вѡагѡсѡлѡвенѡа мѡлѡи хрѡста вѡгѡа вснѡти **ВНЖТРЪНЪ** велиѡж мѡлѡсѡтъ дѡуѡшѡмъ нашѡимъ 93d40Orb • *adj.-subst.* **ВЗНЖТРЪНЪ** *хрѡсѡѡѡѡѡнѡн, дѡухѡвнѡ лице; хрѡсѡѡѡнѡн, дѡухѡвнѡе лице; Christian, ecclesiastic; – ѡ еѡс.* ѡто бѡ ми есѡтъ вѡнѣшнѡимъ сѡждѡти не **ВЪНАТРЪНЪ** ли вѡи сѡждѡте тѡуѡс еѡс 1C5,12 Slep, **ВНЖТРЪНЪ** Karp • *adj.-subst.* **ВЗНЖТРЪНЪ** n. sg., **ВЗНЖТРЪНЪ** (ѡ) f. sg., n. pl. *внаѡйрешнѡсѡ; внутреннѡсѡ; inside; – тѡ еѡсѡθεν, ѡ еѡс, тѡ ѣνδον, тѡ ѣνтѡс, тѡ еѡсѡтерѡн, тѡ еѡс, тѡ ѣνтѡс.* не тѡи ли еси ѡградѡлѡ вѡнашнѡѣ его и **ВНАТРЪНЪ** домоу его тѡ еѡс Job1,10 Grig, **ВНАТРЪНЪ** Lobk, **ВНЖТРЪНЪ** Orb, **ВНАТРЪНЪ** Hlud; рѣѡе же гѡспѡдѡ к неѡуѡ нѡнѣ вѡ фѡрѡсѡенъ вѡнѣшнѡе стѡкленѡѡи и блѡди ѡѡнѡѡѡе **ВЪНЖТРЪНЪ** же вѡше плъни сѡтъ гѡбленнѡа и злѡбы тѡ дѡ еѡсѡθεν L11,39 Rad, **ВЪНЖТРЪНЪ**

Dbm, **ВНЖТРОЊЪМА** Dbj Krp, **ВЪНЖТРОЊНА** Krat, **ВЪНЖТРОЊНЪЕ** Mkd; БЛАГОСЛОВИ Д<ОУ>ШЕ МОЈА Г<ОСПОДА> И ЕСЪ **ВЪНЖТРОЊЪМА** МОЈА ИМА С<ВА>ТОЕ ЕГО τὰ ἐντός μου Ps102,1 Βοη Ρογ Δση, **ВЪНАТРОЊЪА** Rdm; ЯКО **ВЪНАТРОЊЪА** ИХЪ ВЪ ВРЪМА ПРЪДЛАГАЖТЬ ПЛОДЪ СЪ ЛИСТВІЕМЪ А НЕ ВЪНЪШНЪА ѠНЖДОУЖЕ ШДЪБАЖТ СА ДРЪБЕСА СВОЕЖ ЛЪПОТОЖ НЪ **ВЪНАТРОЊЪА** ИХЪ ПОВЕЛЪНІЕМЪ БОЖНЕМЪ ПРЪДЛАГАЖТЬ ПЛОДЫ СВОЖ КЪЖДО ПО СВОЕМОУ КС<ТЬ>СТВОУ ѐνδοθεν ... ѐνδοθεν 183r6.9Les ● **внай̄решиносѣи, уй̄роба; внутренности, утроба; internal organs, womb; – τὰ ἐντός, ѐγκата, σπλάγχνον**: Г<ОСПОД>И ВЪ ВИДЪНИ ТВОЕМЪ ВЪЗВРАТИШЖ СА **ВНАТРОЊНАМ** ВЪ МНЪ И КЪДНЪ НЕ ИМАМЪ КРЪПОСТИ τὰ ἐντός μου Dn10,16 Lobk; НА КОНЦЪ ОУКАЗВЛЕНЪ БЫС<ТЬ> КОПИЕМЪ И ПОСЕ **ВНОУТРОЊНАМ** СВОА В РОУКАХЪ τὰ ѐγκата 4r12Stan; КОПИЕМЪ ЗБОДОШЕ И И МУЕМЪ КОСНОУВШЕ СЕ **ВНОУТРОЊНІ** ѐГО τῶν σπλάγχνων 33r10Stan; ЕДИНЪ ГВОЗДЪ ВЪНЪЗИШЕ ВЪ ТАНИИ ОУДЪ ѐГО ДАЖЕ И ДО **ВНОУТРОЊНІ** ѐМЪ ПРОИТИ 165d31Vtš ♦ **ВЪНЖТРОЊНАА КОСТИ внай̄решино ор̄гани; внутренне органи; internal organs; – τὰ ἐντόσθια** ДА СТРЪЖЪТЪ ТЪЛО С<ВА>Т<А>ГО ДАЖЕ ЯВИТИ СЕ ЕМОУ **ВНОУТРОЊНІЕ** КОСТИ τὰ ἐντόσθια του 218r13Krn ♦ **ВЪНЖТРОЊНИИ ОУИ, ВЪНЖТРОЊНЕЕ ОКО духовен ѡзлед; духовный взор; the mind's eye; –** : БОЖЕ ЦЪЛЪБАМИ БЛ<А>ГОДАТЕЛЮ ДА ПРОЗРА **ШУИМА ВЪНЖТРОЊНИМА** ИЗЪБГНЖВЪЗ НС ТМЪИ 86v29šaf 103v5Zag 119a33Orb, **ВНАТРОЊНЕМЪ ОКОМЪ** 46v10Hlud 84v11Bit; ВЕЛИКО ВЛ<А>ДЪКО ЮДО БЫС<ТЬ> ВЪ СИЛОАМЪ СЛЪПЦОУ ПРОЗРЪБЕШОУ ТЪЛЕСНЫМА ОУИМА ДА ПРОСВЪТАТ СА И **ВЪНАТРОЊНАЖ ШУИ** ОУМА НАШЕГО ЕЖЕ ПРОПОВЪДАТИ БЕЗЪ СТРАХА 185r11Les ♦ **ВЪНЖТРОЊНАА СИЛЪИ**: за ангелските сили при влегувањето на Господ во светилиштето: ОТЪВЪЩАШЖ ПАКЪИ **ВЪНЖТРОЊНАЖ СИЛЪИ** КТО ЕСТЪ ЦЪСАРЪ СЛАВЪИ аі ѐνδον δυνάμεις comPs23,8 ΒοηΠ жтрзнамъ силы Ρογ ♦ **ВЪНЖТРОЊНИИ УЛОВЪКЪ**: духовен, кој се поведова по христијанските начела на животот, христијанин: ДА **ВНЖТРОЊНИИ** И ВНЪШНИИ **УЛОВЪКЪ** ШУИСТИТЪ СА ὁ ѐσωθεν ... καθαρῆй ἄνθρωπος comPs50,12 ΒοηΠ жтрннї ... УЛОВЪКЪ Ρογ; ДА ДАСТЪ ВЪМЪ БОГАТЪСТВО СЛАВЪИ СВОЕЖ

СИЛОЖ ШТВРДИТИ СА Д<ОУ>ХОМЪ ЕГО ВЪСЪКОМОУ **УЛОВЪКОУ ВЪНАТРОЊНОМОУ** τὸν ѐσω ἄνθρωπον E3,16 Slep Karp ♦ **ВЪНЖТРОЊНЪА ПОУСТНИИ** *отдалечена обласѣи, ѡусѣина; отдаленная пустыня; remote district; – ѐσωτέρα ѐρημος, ѐνδοτέρα ѐρημος*: МЪННХЪ ЖЕ НЪКТО ПАФНОТНЪ ИМЕНЕМЪ ВЪСЕЛИ СА ВЪ **ВНАТРОЊНАМ** **ПОУСТЫНА** 244r11Stan; ВЪ **ВНАТРОЊНАЖ ПОУСТЫНА** ВЪВЕДЕТЬ ЕГΩ ΕΙΣ ΤΗΝ ѐνδοτέραν ѐρημον 31r23Les; ВЪ МННШЬСКИ С<ВА>ЩЕННЫИ ШБРАЗЪ ШБЛЪКЪ СА ВЪ **ВНАТРОЊНАМ** **ПОУСТЫНА** ФИВАНДСКЪ ВЪШЕДЪ 155v11Stan; АЩЕ НЕ ЯСИ НЕ МОЖЕШИ ДЪЛА ТРЪПЪТИ НЖ **ВЪНАТРОЊНАЖ ПОУСТЫНА** ИДИ И СП<А>СЕНЪ ВЪДЕШИ ΕΙΣ ΤΗΝ ѐσώτεραν ѐρημον 30r5Les ♦ **ВЪНЖТРОЊНЪА ТЪМА најдлабока ѡемнина; тьма кромешная; deepest darkness; –** : ВЪ ДЪНЪ ИСПЫТАНІА ЯКО ВЪЗНЕАВИДЪНІИ ВЪ **ВНАТРОЊНАЖ ТЪМЪ** ПОИДЖТЬ 276v21Les — Cf. ВЪНЖТРОЊШЬНИИ, ЖТРОЊЪ

2. *христѡијански; христианский; Christian; – ѐσω*: ТЪ С<ВА>ТЫИ ЕГИПТЪННЪ БЪ Ѡ ГРАД<А> ПИЛОУСИА ... НАВЫУЕ НЕ ТЪКМО С<ВА>ТЫИМЪ КНИГАМЪ **ВЪНАТРОЊНАГО** ПИСАНИА НЖ И ВЪНЪШНЪГО ТΗΣ ѐσω γραφης 133r23Stan – EXH

KSM

КТ

ВЪНЖТРОЊНЪ adv.

Krn

внай̄ре; внутри; inward; – ѐσω: ОБРЪТАЕШИ ЕГО ВЪСАКО И Ш ДЪСНО И Ѡ ЛЪВО И ВЪ ВЪШНЪА И ВЪ НИЖНЪА И **ВНОУТРОЊНА** И ВЪНЪА καі ѐσω καі ѐξω 116r19Krn – EXH — Cf. ВЪНЖТРОЊ sub 2, ВЪНЖТРОЊЖДОУ sub 1, ЖТРОЊЪ, ЖТРОЊЖДОУ

0

КТ

ВЪНЖТРОЊШЬНИИ adj.

Mkd

adj.-subst. ВЪНЖТРОЊШЬНЕЕ, -ЕГО n. **внай̄решиносѣи; внутренность; inside; – τὸ ἐντός**: ШУИСТИ ПРЪВЕЕ **ВЪНЖТРОЊШЪЕ** СЪКЛЕННИЦИ τὸ ἐντός Mt23,26 MkdΠ жтрннее Rad(bis) Hlud, **ВЪНЖТРОЊНЕЕ** Dbm Krp(bis) Krat – EXH — Cf. ВЪНЖТРОЊЪ sub 1, ЖТРОЊЪ

M

КТ

**ВЗНЖТРЬЖДОУ, ВЗНАТРЬЖДОУ,
ВЗНЖТРЬЖДѢ** adv. et praep.

Evang (exc. evOrb evHlud) Slep Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud trOrb Vtš Les

Formae: ВЗНЖТРЬ- in Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Bon Pog Dčn Lobk Orb Vtš; ВЗНАТРЬ- in Stm Slep Rdm Grig Hlud Les; -ЖДОУ saepe, -ЖДѢ Pog (semel); ВЗНЖТРЬЖЕЖДОУ Krat (ter)

1. adv. *внай̄ре* (некаде, во нешӣо); *внутри*; *inward*; – *ἔσωθεν, ἐντός*. ВЗСѢ ВО СЛАВА ЦРѢКЪ ВЗНАМА *ВЗНЖТРЗОУДОУ* ЕЖЕ ЕСТЪ КРАСОТА ЕЖ И ЧОУЕВЕСТВЕНАМА И РАЗОУМНАМА *ἔσωθεν* comPs44,14 BonП *ВЗНЖТРЪ* Pog; НАПИСАЕТ ТЫ ДѢВО ДРЕВЛЕ ТАИНЬССТВО (sic) ПОЕ ПРѢЩЦЬ ЦАРЕВЫ ДЩЕРЫ СЛАВА ВСА *ВЬНОУТРЬЮДОУ* ИЖЕ ТЕ ПРОСЛАВЬ 34a12Vtš; ВЪСѢ СЛАВА ДЩЕРЬ ЦѢСАРЪ *ВЗНЖТРЪЖДѢ* *ἔσωθεν* Ps44,14 Pog, *ВЗНЖТРЪЖДОУ* Bon Dčn, *ВЗНАТРЪЖДОУ* Rdm; НИ РЕКЖТЬ ЗДѢ ИЛИ ШНДѢ СЕ ВО ЦѢСАРСТВО БОЖИЕ *ВЗНЖТРЪЖДОУ* ВЪ ВАСЬ ЕСТЬ *ἐντός* L17,21 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd — Cf. ВЗНЖТРЬ sub 2, ВЗНЖТРЬНѢ, ИЗВЗНЖТРЬ, ИЗЪЖТРИ, ЖТРЬ, ЖТРЬЖДОУ

2. adv. *одвнай̄ре, од внай̄решина̄а сїурана; изнутри; from inside*; – *ἔσωθεν, ἔνδον*: ОЦѢЩАЕТЕ ВЪНѢШНЕЕ СТЬКЛѢНИЦЕ *ВЗНЖТРЬЖЕЖДОУ* ПЛЪНИ СЖТЪ ХЩИЕНІА *ἔσωθεν* Mt23,25 KraП *ЖТРЬЖДОУ* ЖЕ Dbm Rad(bis) Krp(bis) Mkd, ИЗЪЖТРИ ЖЕ Hlud; ХРИЗМА ВО НЕРЕШВА И ПРОЛИВААШЕ СА ТЪГДА НА ГЛАВЖ И СХОЖДААШЕ НА БРАДЖ НЕРЕШВЖ Ш БРАДЫ НА РИЗЖ ВѢСТО ВО ЯКО ПОМАЗАЕМИ МИРОМЪ И *ВЗНЖТРЪЖДОУ* И ВЗНѢЖДОУ ДОБРОВОННИ СЖТЪ *ἔσωθεν* comPs132,2 BonП *ЖТРЬЖДѢ* Pog; ЗАТВОРИШ ГРОБЬ ТВОИ ЗАТВОРИ И СЕ *ВНЖТРЪЖДѢ* УТВЕРЖДЪШЕ И ВНѢАДѢ СТРѢГЖЩЕ ВСЖДѢ ПЕЧАТЫ УТВЕРЖДЕНІА 207d20Orb; ИМѢХЖ ЖЕ КНИГЫ СРѢЧУ СВИТОКЪ НАПИСАНЪ *ВЗНАТРЪЖДОУ* И ВЪНѢАДОУ 2v13Les, sim. 315r11Les; ИЖЕ ПРѢДЪДВЕРІА ВИДѢ СЕ ЖЕ *ВЗНАТРЪЖДѢ* КРАСЧЕТЪ СА *τὰ ἔνδον* 88v1Les — Cf. ВЗНЖТРЬ sub 3, ИЗВЗНЖТРЬ, ИЗЪЖТРИ, ЖТРЬ, ЖТРЬЖДОУ

3. praep. cum gen. *внай̄ре во; внутри; inside*; – *ἔσωθεν*: ВІДѢНІЕ ИХЪ ЪКО ВИДѢНИ

лектора ЪКО ВИДѢНІЕ ОГНѢ *ВЗНАТРЪЖДОУ* ЕГО *ἔσωθεν αὐτοῦ* Ez1,27 Grig Lobk Hlud, *ВНЖТРЬЖДОУ* Orb – EXH — Cf. ВЪНЖТРЬ sub 4

KSM

КТ

ВЗНЖТРЬЖЕЖДОУ v. **ВЗНЖТРЬЖДОУ**

ВЗНЖТРЬЖДѢ v. **ВЗНЖТРЬЖДОУ**

ВЗОБРАЖАТИ, ВЗОБРАЖАТИ СА,

-ЖАЖ (СА), -ЖАЕТЪ (СА) ipf.

Šaf Vtš Stan

1. *на̄ледно ѱрикажува; наглядно изобразити; to represent visually*; – *ζωγραφεῖν*: РАДКОУИ СА ЯКО КЖПѢЛЪ *ВЪШБРАЖАЕШИ* ЗАКОНА *ζωγραφοῦσα τὸν τύπον* 95v6ŠafП *ПРОСНАЖЩИѢ* ШБРАЗЪ 114v10Zag, *ПРОПИСАЖЩИ* ШБРАЗЪ 127d30Orb, *ПРОПИСАЖЩИА* ШБРАЗЪ 57r8Hlud; ТЕБЕ *ВЪШБРАЖАЕ* АСИРСКИ ПЛАМЕНЬ 122c32Vtš; ПОВѢЖДАШЕ ОУСРЪДІЕМЪ ДРЪЗОСТНИМЪ НИЗЛАГАЮЩИХЪ НА КРСТѢ ПРОСТРѢТЬ И ГВОЗДМИ БЛАЖЕНЕ СТЕГНОУТЪ *ВЪШБРАЖАЕМЪ* СПКАСНОУЮ СТРАСТЪ ЗЫЖДИТЕЛЯ 164d13Vtš; ОУТРОБОУ НЕШПАЛІМОУ *ВЪШБРАЖАЕТЪ* ДѢВЧЮЮ ІЖЕ ВЪ ВЕТСѢИ ПАЛІИМІЕ ЮНОШЕ ПРѢВИШЕ РАЖДАЮЩ 100b23Vtš ● *создава, обликува во вид на зайис, зайишува; создавать, записывать; to create, to write down*; – : ЗАКОНЪ ВЪ СИНАИ ПИСАНІЕМЪ *ВЪШБРАЖАЕ* ХРІСЪТЪЕ БОЖЕ 212b23Vtš

2. *refl. добива облик, се ѱојавува, се ѱреѱсїавува; получают вид, появляются, представляться, уподобляться; to form, to appear, to present oneself*; – : ПРЪБОЕ ШБРАЖЕНІЕ *ВЪШБРАЖАШЕ СА* И ВИДѢНІЮ ВЪСЛѢДОУЩИ ИЖЕ И ВИДѢ И НА РАЗЛИЧНЫХЪ МѢСТѢХЪ ЯВѢ ПЕРСОМЪ ДРЪЖЖ БОЖЪ СТВЕНАМА БѢШЕ ИКОНА 304v22Stan; ПРОПОВѢДАНІЕ ОУАШНАЕ БЛАГОУЧЪСТІА СОУГОУВИМЪ ШБРАЗМЪ *ВЪШБРАЖАЕТ* СЕ ЯСНО 171d21Vtš

EXH

Cf. ВЗОБРАЗИТИ, ВЗОБРАЗОВАТИ СА, ОБРАЗОВАТИ, ПРООБРАЗОВАТИ

KSM

КТ

ВЗОБРАЖЕНИЕ, -ниа п.

Bit Zag Šaf trOrb Vtš Stan prolVtš Krn

Forma: взоображеньниe in Vtš (semel)

1. *лик, облик, слика; лицо, вид, образ; face, form, picture*; – *ἐκτύπωμα*: дрѣзновенно д<оу>шею х<ри>стоѡвь шбразъ ѳнсти наоуѳае в<о>гопринетне и с<в>етихъ *взоображеніа* 47d21Vtš; повелѣ сътворити крѣстьз ѿ злата и сребра скованз въ шбразъ явльшоу се юмѣ написати на немъ три *взшбраженіа* 192c18Vtš; старости ѳестъ оулюуше црѣккви крѣста твоего и ѳестнзѳхъ иконз и ѳестнзѳхъ *взшбражензѳхъ* с мѣдростиѣ вл<а>д<з>ико хвалами величуемз та *ἐκτύπωματα* 16r7Šaf 42v6Zag 46c21Orb, *вошбражены* 13r23Bit; и приншественіе в<о>жъствьногоу *вшбраженію* в<о>гомжънаго зрака х<ри>ста истиннаго в<о>га нашего творимъ 305r25Stan

● предзнак: тѣлеснмы *вшбраженни* и разлнчнмы гаданы и шбрази законнмы прорнцани тв<о>р<е> провъзвѣстише в<о>гоглаголивы рождство паѳе юс<т>ства 58c1Vtš — Cf. обр<а>зъ

2. *ѳредание, навесѳуванье; предание, признак; legend, sign*; – *ιστορία*: по *вшбраженію* дрѣвномѣ бѣше прор<о>къ ереміа врѣменни старъ тѣломъ скоуѣ 153c16Vtš; *взшбраженне* едино въ дрѣвнемѣ завѣте еже възси вѣсте проѳее тзѳю елико възспомнаниа ради толнко да рекѣ *ιστορίαν* 35r21Krn; прзвое да реѳемъ ѿ книги иже имѣноѳет се ц<а>рствіе третіе едино *взшбраженіе* въ врѣме ахаава ц<а>ра иже повелѣваше самаріи сыреѳъ севастіа бѣ и пророкъ нліа *ιστορίαν* 105r18Krn; сътвори въ срдцы рыбине три дны и три ноци и по днѣхъ тѣхъ изврзже его пакы рыба на соушѣ възса цѣла и жива и сіе *взшбраженіе* възскрсеніѣ х<ри>стоѡѳу прошбразоѳет се *ιστορία* 107v6Krn — Cf. из<о>браженне

3. *ѳреображенне, ѳреобразуванье; пре-ображенне; transfiguration*; – *μεταμόρφωσις*: поѳто *взображеніе* х<ри>стоѡво шбрѣте с<е>мѳси и іліа и обон сы прорocy и глаголемъ ш семь *εις τήν μεταμόρφωσιν* 151v1Krn – EHN — Cf. прѣображенне

M

ВЗОБРАЖЕНЬНИE V. ВЗОБРАЖЕНИЕ

ВЗОБРАЖЕНЬНЪ, -зиа adj.

Vtš

ѳреобразен; преобразенный; trans- formed; – : прѣславно в<о>жственоу тѣб<е> *вшбраженною* силоу шблък се пиѳею ѳетирдес<е>тз<д>ннѣвнѳю илие ѳюдни льсти шставиль юси поѳтз тѣмже въ хоривѣ глаголаше в<л>аго<с>ловень в<о>гъ ѿтцъ (sic) 200b17Vtš – EHN

0

KT

ВЗОБРАЗИТИ, ВЗОБРАЗИТИ СЯ,

-жж (сА), -знтз (сА) pf.

orDĕn Triod Vtš Stan prolVtš

1. *создаде, вообличи ѳо узлед; создать, образовать, уподобить; to create, to form*; – *μορφοῦν*: видѣвъ зыжднтель въ мрѳѣ прѣгрѣшеннн плѣнницами нензѣжннми егоже *вшбразы* прѣсти поставляють под<о>віе 121d7Vtš; ѳюдо прѣвеликоне росодавицѣ *вшбразы* печь шбразомъ 100a32Vtš, sim. 122a2Orb 49v34HludII печь шгнѣ шбразова шбразъ 107v20Zag ● возобнови: иже дланнж ѿ небытнн създави ма и шбразомъ твонмъ в<о>ж<е>ствннмъ поѳтъ прѣ-стѣпенннмъ же заповѣди пакы ма възврати въ зема ѿ нежже въззатъ выхъ въ подовнне възбеди дрѣвнеж красотож *вшбрази* ма 180r7Dĕp ● личи, е сличен: слоѳга юго бѣше снѳе нн же къ дебелн великон тѣлеснѣи тѣломъ *вшбражена* бѣше нн же паки велми низокъ нъ въ мѣроу под<о>вень 151b18Vtš ● исцрта: д<ѣ>віе рождство ювьствено исписаль юсы и на скрижалехъ любовію *вшбразинль* юсы 27d26Vtš ● *ptc.-adj.* *взоображензин вообличен во вид на слика, нацрѳан; запечатленный; imprinted*; – *ἐυχαραχθείς*: пѣснъ в<о>гоѳу принсѣме иже на стѣнахъ и на дьскахъ и на истннннхъ сжсждѣхъ *вшбраженнж* с<в>а<тн>ж х<ри>стоѡвн шбрази прѣѳестннж вси ѳестно поклониме сА *ἐυχαραχθείσας* 40v14Zag 14r5Šaf 43d15Orb

KT

2. *воведе, уїврди; ввести, установить; to bring, to determine; – τυποῦν:* и по семь иконоборце написаниєм заповѣдаше и *въобразыше* ѿкоже и свѣтѣлымъ иконамъ не покланяют се τυπώσαντες 37v21Stan

3. *се ѿобрази, се воїлоїи; преобразиться, воплотиться; to transform, to be incarnated; – μορφοῦν:* *въобрази са* въ ма слово да ма бога створить естствѣ штьѹа шбразѹа ис тебе маѹти дѣвѣице и та ѹстрои на врагы копие и вѣрнымъ стѣнж и похвалж 5v25Bit 38v30Zag 12r29Šaf 42b33Orb, sim. *въображ се* 134b16Vtš; менке ради бога сы *въобрази са* въ ма показѹа ѹюдо исцѣливѣ прокаженѹаго шслабленаго ѹкрѣпивѣ и кровотоуивѣ стави теѹенне прикоснжвѣши са ризы ѣморфѹѹтис 95v31Zag 113d35Orb 40v15Hlud; имать оѹво божственаѹа твоѹа дѹѹша и непороѹнаѹа славиїи дїмитриѣ невѣсны ерѹѹсѹалѹимъ жилиице иже въ стѣнахъ прѣѹистина роѹкама невидимаго бога *въобразы се* 31a17Vtš; божиѣ вѣмѣстилище и мисльноѹю лѣствицѹ юже сѣниде бога и *въображ се* наше соѹщѣство 176c30Vtš; пошжди боже наследие свое прѣзрѣвѣ нинѣ прѣгрѣшениѹа наша и мы на се молаше са на земли вѣтѣмене *въобразити са* хриѹстосъ въ тоѹждихъ μορφωθῆναι 58v6Hlud 129a27Orb, *въобразити* 116v13Zag, *вообрати* (sic) 96v18Šaf; жтробѹа твоѹа намъ бога роди *въобразышаго са* по насъ нж ѿко творца всѣхъ ѹмоли богородице ѿко да шправдим са молитвами ти 114c31Orb 41v2Hlud вѣ шбразѹа нашѣ 78r9Bit, въ каѹшѣ шбразѹа вивѣша 97r9Zag 81r20Šaf ● се появи: образѹа моѹсы древлѣ прѣѹистїиѣ страсты на сеѣѣ прошбразы свѣщеннихъ срѣдстоѣ крѣсть же *въображ се* амалика всегоѹвителя 13b1Vtš ● се уподоби да прими монашки живот: ѿ того наоѹчи са оѹставоѹ шбразоѹ мѣнишьскомоѹ житѹию и ѿ того *въобрази са* аггѣльскоѹ шѣщаниѣ великаѹаго шбразѹа 213r23Stan

Cf. *взображати, взобразовати са, образити*

KSM

КТ

ВЗОБРАЗОВАТИ СА, –ζοῦξ са, –ζοῦετз са pf.

trOrb

се вообличи; образоваться; to form; – : ѿѹскаѹаго вѣлагошлѹвенниѹа свѣше сѣиновѣнѣ пришествиѹа вѣдворениѹа свѣтѹаго дѹѹха шдѣшаниѣ ѿвила еси маѹрие трѹицѹж нешзрѣѹенно *въобразова са* 209b4Orb – EHN — Cf. *взобразити* sub 3, *образити*

М

КТ

ВЗОБРАТИТИ 96v18Šaf v. *ВЗОБРАЗИТИ*

ВЗОБЗИҀИТИ, –Ҁ҃, –ҀИТз pf.

Krn

вообичаи; ввести в обычаи; to become usual; – αἰ συνήθειαι εἶναι: да празднѣимъ не ѿкоже езыци *взвбзнѹише* (sic) нь ѿкоже оѹгодно естѣ хриѹстоѹ и дѣвѣнѣс праздноѹеми прѣѹѹнѣстѣ ѡс εἶναι τῶν ἔθνῶν ἢ συνήθειαις 168r13 Krn – EHN

Ѧ

ЛМ

ВЗОРЖАВАТИ СА, –важ са, –ваеτз са ipf.

Krn

се вооружува; вооружаться; to arm; – παρακινέω: ● *fig.* молите се людемъ моимъ свѣщенницы глаголите вѣ срѹцы иерѣсѹалѹимѹ понеже хошемъ и и мы взнѣти на бранѣ сѣ ѹлѹвѣжѹкѹенѹавидца дїавѹла потребно естѣ сѣ сѣсловомъ и оѹѹенїемъ *взоржжавати се* и вѣзѣждати се надѣжне ѹа παρακινηθῶμεν 206r15Krn – EHN — Cf. *взоржжати, взоржжевати, взоржжити*

М

КТ

ВЗОРЖЖАТИ, –аж, –аеτз ipf.

comBon

вооружува; вооружать; to arm; – ὀπλίξειν: вѣсн на хриѹта жидѣ *взоржжаше* ὀπλίζοντες comPs36,14Bon вѣзоржжеважше Rog – EHN — Cf. *взоржжавати са, взоржжевати, взоржжити*

KSM

КТ

ВЗОРЖЕВАТИ

ВЗОРЖЕВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

comPog

вооружува; вооружать; to arm; – όπλίξειν.
БЪСИ НА ХРИСТА ЖИДЫ *ВЗОРЖЕВАЖШЕ* όπλίζοντες
comPs36,14Pog] *ВЗОРЖАЖШЕ* Βοη – ΕΧΗ — Cf.
ВЗОРЖАВАТИ СА, ВЗОРЖАТИ, ВЗОРЖИТИ

∅

КТ

ВЗОРЖЕНИЕ, -НИА п.

Vtš

вооружување; вооружение; arming; – :
• *fig.* морски пѣчинородни кѣвотъ вьноуѣтръ
прѣвѣне тридѣневнаго ты погребенїа *ВЪОРЖЕНІЕ*
їωанна пророкъз ѡбви се спѡсен бо юже и
прѣже поущенз высѣтъз неврѣждень вьпїаше
пожрѣ ти съ гласомъ хваленїа гѡсподн
219b19Vtš – ΕΧΗ

∅

КТ

ВЗОРЖИТЕЛЬ, -ЛѢ m.

trHlud

воин; воин; warrior; – : божественъ плѣче
богогласни зѣнителие и *ВЪОРЖИТЕЛНЕ* плѣка
гѡсподнѣ зѣзды многосвѣтлыж мыслныж
тверды тайнаго сиона 168r29Hlud – ΕΧΗ — Cf.
ВОИНИКЪ, ВОИНЪ sub I, РАТЬНИКЪ, ХРАБРЪ

∅

КТ

ВЗОРЖИТИ, ВЗОРЖИТИ СА,

-ОРЖЖ (СА), -ОРЖИТЪ (СА) pf.

Dbj Rad Krp Krat Mkd Slep Karp comPsalt orRdm
Triod Vtš Stan Les

1. вооружи; вооружить; to arm; – όπλίξειν,
καθοπλίξειν. • *fig.* силож крѣстнож *ВЪОРЖИ*
и оуязьен гѡсподн противнаго ми сжпостатж
124r8Rdm; крстомъ *ВЪОРОЖИЛЪ* ѡсы нестора
36d16Vtš; жзѣкы *ВЪОРЖЖШЕ* имже ѡко стрѣлзи
поущаитъ са словеса горзкаѡ *όπλίσαντες*
comPs63,4 Βοη, *ВЪОРЖЖШИ* Pog; обратз поборьцоу
вась събра дрѣжавноу силоу *ВЪОРОЖИ*
христоуѣвнию ѡцоу безнаѣлноу прѣстолно
словѡ и прѣнаѣльное *καθοπλίσας* 195v1Zag
154r7Šaf] om. 167v13Hlud; вѡжимн сьдѣтелю
силами бѡгогласна оуѣенїа и *ВЪОРОЖЪ*

ВЗОРЖИТИ

ѡдодателя съвршилъ ѡсы недоуѣи прогна
и болѣзни же нсѣѣли 151c7Vtš; враѣебнѣ ѡбо
прѣвѣне наказаше сѡ добрѣ ѡуистисте вѣроу
вьторо же паки доуѣхобно себе *ВЪОРОЖЪШЕ*
ѡгоните бѡжственѣ и доуѣшевнихъ недѣгъ
врѣжденїа 184b26Vtš • *ptc.-adj.* **ВЗОРЖЕНЪ**
вооружен; вооруженный; armed; – άρματηλάτης;
ВЪОРОЖЕНА фараѡна погроузы ѡдоуѣтворе
древле мѡусеиски жезль крстаѡбразно
прозары и раздѣли море *άρματηλάτην* фараѡ
18d5Vtš, sim. 32a16Vtš 47c26Vtš 56b12Vtš 159d20Vtš
47r31Šaf 84a6Orb, *ВЪОРЖИЕНА* (sic) фараѡна
9v32Hlud • **ВЗОРЖИТИ КОГО НА КОГО, НА**
УБТО: *ВЪОРЖИ* своѡ слоугы на оуѣвненне
250r19Stan; аще *ВЪОРЖИТИ* кто себе на
противнаго въздвигнетъ нылѣшаго (sic) и
сѣтворитъ прилежное *καθοπλίση* 208r6Les — Cf.
ВЗОРЖАТИ, ВЗОРЖЕВАТИ

2. refl. се вооружи; вооружиться; to arm;
– όπλίξεσθαι, στρατεύεσθαι, καθοπλίξεσθαι:
егда крѣпкы *ВЪОРЖЪ* са и хранитъ свои домъ
вь мирѣ сжть имѣннѡ его *καθοπλισμένος*
L11,21 Rad Krp Krat, *ВЪОРЖЖ* са Mkd, *ВЪОРЖИ*
са Dbj] оуоржи са Dbm; ѡко древле сѡвѣты
аврамъ *ВЪОРЖЕШЕ* са вси бѡгогласно вра[гы]
твож истовыж блѡже твоѡ дрѣжавнож силож
повѣдишж *στρατευόμενοι* 166v10Hlud, *ВЪОРЖИВШЕ*
194r1Zag • *fig.* и вы вь тѣжде мысль
ВЪОРЖИТЕ са ѣко мѣчими плѣтна *όπλίσασθε*
1P4,1 Karp Slep; христа исповѣдаше и крстомъ
ВЪОРЖИВШЕ са тѣмже достоинно ѡбviste са
вѣсомъ прогонници и поганымъ повѣдителие
όπλισάμενοι 97b29Orb, *ВЪОРЖЪШЕ* са 79v25Zag,
ВЪОРЖЕШЕ са 21v18Hlud; аще на гнѣвъ
въздвигнет ны миромъ *ВЪОРЖИМ* са *όπλισόμεθα*
94v15Les; синь знаменанмъ са (sic) и синь
ВЪОРЖИМ са ѡржїе христіаномъ *όπλισόμεθα*
301r9Les; вь вьрна вѣрни ѡбелькъ са вѣри добрѣ
ѡвразомъ крѣстнымъ *ВЪОРЖИВШЕ* са сами
воини блѡговѣри ѡбвишж са *καθοπλίσαντες*
49v19Zag, *ВЪОРЖЪШЕ* са 57d22Orb] om. 26r29Šaf;
бѡжеѣствомъ *ВЪОРОЖИ* се и все вое направїи
226b10Vtš; *ВЪОРЖША* са вѣрож ѡкоже доуѣвѣды
прѣжде иноплеменика повѣди триѡпостаснымъ

ΒΟΨΧΨ<C>ΤΨΟΜΨ 38r24Zag, *βωρжж са* 42a8Orb
 ● **ВЗОРЖИТИ СА НА КОГО:** и тако *βωρжжнв са*
 на врага потръпи и не прѣнемаган въ брани
 нж крѣпи са въсегда и глаголн оплнζόμενος
 243r7Les; на χρзста днѣволз *βωρжжз са*
 оплнζόμενος comPs73,3 Bon Pog; вѣсждоу же
 жидове постыдѣшж са и посрамишж са на
 вогга *βωρжжзше са* оплнζόμενοι comPs69,3 Bon
 Pog — Cf. ВЗОРЖЖАВАТИ СА, ОУОРЖИТИ СА
 KSM KТ

ВЗОУАВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

Krn

дава вид; давать зрение; to give eyesight;
 — *ὀμματώνω:* не врауюеш ли ты недѣжные
 не *βзоуавааше* ли слѣпнѣ и нцѣлеваше
 вѣсные дѣн ὀμμάτωνες 81r20Krn — EXH

θ

KТ

ВЗПАДАТИ, -ДАЖ, -ДАЕТЪ ipf.

Dbj Jov Slep (Karp) Dĉn comPsalt orDĉn Parim Zag
 Šaf Les Krn

1. *υ̅α̅ι̅α во, υ̅ι̅α̅ι̅α во, се наο̅ι̅α некаде;*
падать, впадать во что-л., попадать; to fall
(in, into), to be found somewhere; — ἐπιπίπτειν,
βάλλειν, περιπίπτειν, πίπτειν, ὑποπίπτειν,
προσπίπτειν, συμπίπτειν, συγκαταπίπτειν:
 многаши въ огонь *ββпадаѣтъ* ѣβαлен Mc9,22
 Jov] въврже Dbm Dbj Rad Krp Mkd, въвржа Kpat
 ● *fig.* доага во некаква положба или состојба:
 вѣсѣк бо лѣннвыи *ββпадаѣтъ* въ зло ѣмπεσε̅ι̅ται
 εις κακά 166v10Les; правда непорочнааго
 право наставлѣеть на пѣти въ неустне же
ββпадаѣтъ ве законникз περιπίπτει ἀδικία
 Pr11,5 Lobk Orb Vtš(ter)] *ββпадѣтъ* Hlud; не
ββпадан въ сквернж ѿ неже са бѣ ωчнстиль
 м̅η̅ προσπέσης βορβόρω 238r4Les; ѿ сзмышленїа
 мнѡгаа *ββпадаю* въ недоумѣнїе πῖπτω εις
 ἀπορίαν 39r11Krn; аще естз възможно да минет
 ма уаша си да покажет бо ѡко въ їстинж
 възлковѣуз са въ страхз *ββпадааше* φόβω
 ὑπέπιπτε comPs25,11 Bon Pog; юже бо не *ββпадаѣтъ*
 въ лѣстз оукѣти ὑποπίπτει τῇ πλάνῃ comPs61,3
 Pog] *ββпадетз* Bon; въздръжанїе ѿ питїа еже

оудръжати са ѿ πῖαν̅ς̅те̅а̅ и не *ββпадати* въ
 не и ни добровонна вина искати ни въ сладостѣ
 его пити καὶ μ̅η̅ συμπίπτειν ἐν οἶνοποσίαις
 170v19Les; и еже оудръжати уювьства и не
ββп̅а̅тн въ приключнѣшаж са помыслы ка̅ι̅ μ̅η̅
 συγκαταπίπτειν ταῖς συμβαινούσαις 171r1Les;
 шплетшаго са въ злогноуѣснаа дѣла ... въ
 ннхже *ββп̅а̅ж* дѣнь и нош̅ь̅ и по всж уасы
 189v4Dĉn; а хоташеи богатити са *ββпадаѣтъ*
 въ напастн и въ сѣти и въ похоти мнѡгзи
 ἐπιπίπτουσιν εις πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας
 πολλὰς 1T6,9 Slep, *ββдаѣтъ* (sic) Karp; за грѣхзи
 оустнама *ββпадаѣтъз* грѣшникз въ сяти
 ἐπιπίπτει εις παγίδας Pr12,13 Grig Lobk Orb Hlud
 ♦ **ВЗПАДАТИ ВЪ ПЛѢНЪ сїанува заробеник;**
попадать в плен; to be taken captive; — ἐμ-
πίπτειν εις προνομῆν: не *ββпадати* въ плѣнз
 и подз оубиензими падѣтъз тоу м̅η̅ ѣмπεσε̅ι̅ν
 εις προνομῆν Is10,4 Grig Lobk Orb Hlud ● *refl. fig.*
ββпадаѣтъ са въ мрѣжж свож грѣшннннн
 πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρω αὐτοῦ Ps140,10 Dĉn]
ββпадѣтъз са Bon Pog Rdm — Cf. ВЗПАДНЖТИ
 sub 1, ВЗПАСТИ (СА) sub 1, ПАДАТИ, СЗПАДАТИ

2. *се за̅ι̅ε̅чу̅ва; застава̅т̅ся; to catch;*
 — *ἀλίσκεσθαι:* не днвно бо аще кто *ββпадаѣтъ*
 крады крадет̅ь̅ бо да доушж алуашж
 насытит̅ь̅ ἀλ̅ῶ̅ Pr6,30 Orb] *ββпадетз* Grig Lobk;
 аще бо *ββпадаѣтъз* нскоупитз са ·ζ̅-рнѣж и вѣсѣ
 нмѣннѣ своѣ давз їзбавитз са ἀλ̅ῶ̅ Pr6,31 Grig
 Orb] *ββпадет̅ь̅* Lobk — EXH — Cf. ВЗПАСТИ
 (СА) sub 2

KSM

KТ

ВЗПАДНЖТИ, -ДНЖ, -ДНЕТЪ pf.

Verk Les

1. *υ̅α̅δ̅н̅е во; упасть; to fall (in, into); — περι-*
πίπτειν, παραπίπτειν. ● *fig.* прѣрѣкаж нгоуменог
 и не покарѣж са емоу не зак̅с̅нн̅т̅ь̅ *ββпаднжти*
 въ злаа перипеσε̅ι̅ν κακοῖς 217r4Les; и аще бншж
 не ωслѣшали тω не бншж *ββпаднжн* въ напастн
 οὐκ ἂν παρέπεσον 51r1Les — Cf. ВЗПАДАТИ sub 1,
 ВЗПАСТИ (СА) sub 1

2. *заринка; зарыть; to bury; — ἐκπίπτειν:*
 егоже въздвигнѣваше помощь теорѣхоу

ΥΛΟΒΕΒΚΥ ΝΕΚΥΝ ΙΣΧΟЖДАШЕ Ω ΕΡΟΥ-
 ΚΑΛΗΜΑ ВЪ ΕΡΙΧΟΝΗ И ВЪ ΡΑΖΒΟΝΝΙΚΥ **ВЪПАДЕ**
 λησταῖς περιέπεσεν L10,30 Rad Dbm Dbj Jov Krp
 Mkd, ВЪ ΡΑΖΒΟΝΝΙΚΥ **ВЪПАДЪ** Krat ♦ **ВЗПАСТИ**
ВЪ ΡΖΥΤΕ ἰαδνε во нечија власи; **оказаться в чьей-л. власти; to fall into the**
power; – ἐπίπτειν εἰς χεῖρας: страшно во
 естѣ **ВЗПАСТИ ВЪ ΡΖΥΤΕ** βογοῦ ἐμπεσεῖν εἰς
 χεῖρας Hb10,31 Ohr Str Karp Orb Hlud, sim.
 224v15Les, sim. 157v25Krn; аще **ВЪПАДЖ ВЪ ΡΖΥΤΕ**
 варваромъ или въ разбойники или зѣбрь
 зѣль срашет ма ἐπέσω εἰς χεῖρας 31v24Les
 ♦ v. etiam ржка • refl. ρεуе же притьуж нмь
 еда можетъ слѣпць слѣпца водити не ѡба
 ли въ ѡмж **ВЪПАДЕТА СА** ἐμπεσοῦνται L6,39 Rad
 Dbm Krat Mkd] падета са Krp; sim. **ВЪПАДЕТА**
СА πεσοῦνται Mt15,14 Dbj Rad Krp Krat Mkd; ровз
 нздри и ископа и **ВЪПАДЕ СА** въ ѡмж жже
 сѣтвори ἐμπεσεῖται Ps7,16 Bon Pog Dĉn, sim.
 176b12Orb • fig. **ВЪПАДЖТЪ СА** въ мрѣжж свож
 грѣшници единъ есмъ азъ дондеже прѣидж
 πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρω αὐτοῦ Ps140,10 Bon Pog
 Rdm] **ВЪПАДАЖТЪ СА** Dĉn; sim. comPs140,10
 Bon Pog; еже сказаетъ даанне вѣдѣаше во
 βογѣ ѡко дасть са вставление пророкоу
ВЪПАДШОУ СА въ рѣвеникъ льсти ἐμπεσόντι εἰς
 τὸ φρέαρ comPs50,1 Pog Bon; на крстѣ
 пригвозди са за мѣлѡсрѣдне разбойникоу
 ρан ѡврьзе кѣнѣ же въ разбон **ВЪПАДША СА**
 ληστευθέντα με 60b13Orb 27r23Šaf, въ развож
ВЪПАДЪ СА 50v24Zag — Cf. ВЪПАДАТИ sub 1,
 ВЪПАДЖТИ sub 1, ОТЪПАСТИ, ПАСТИ (СА),
 СЪПАСТИ

2. **зайече, فايي; застичь; to catch;**
 – **ἀλίσκεσθαι:** аще во **ВЪПАДЕТЪ** кто крадъ
 крадетъ бо да насѣтитъ доушж алзѣщж
 ἀλφ Pr6,30 Grig Lobk] **ВЪПАДАЕТЪ** Orb; аще ли
ВЪПАДЕ ^τискъпитъ са седморицею ἀλφ Pr6,31
 Lobk] **ВЪПАДАЕТЪ** Grig Orb – EHN — Cf.
 ВЪПАДАТИ sub 2

3. **заринка; зарыть; to bury; – περι-**
πίπτειν: **ВЪПАДШЕ** же въ мѣсто ѡсопно
 ѡставишж корабъ περιπεσόντες A27,41 Str Verk]
 шедьше Karp – EHN — Cf. ВЪПАДЖТИ sub 2

4. **ὑρисиῖγινη; прибыть; to arrive; – κα-**
ταντάω: възеше овѣ отроуета и пондоше къ
 εγυπτѣ сирѣуѣ мисри по двоихѣ же
 дѣнехъ пѣта **ВЪПАДОШЕ** въ мѣсто идеѡе бѣ
 морѣ проуе обрѣтоше единъ корабль тамо
 κατήντησαν 255r16Krn – EHN — Cf. ПЕРИТИ

KSM

КТ

ВЪПЕРИТИ, ВЪПЕРИТИ СА,

-рж (СА), -РИТЪ (СА) рf.

introdRdm Triod Vtš

1. **fig. насочи, воздиѣне, возвиши;**
устремить, поднять, вознести; to guide, to
rise high, to extol; – πτεροῦν: ѡснѣ снѣга
 оубѣлишж са и невеществна злата крилѣ
ВЪПЕРНВШЕ мзислзѣн на некѣса възлетѣшж
 ѡко βογοпарни ѡрѣли 2r17Rdm; тѣмже
ВЪПЕРИЛА ѡсы своего жениха любовію
 71d17Vtš; непрѣстанж мѡлнитеж въздръжаниемъ
 добримъ **ВЪПЕРНМЪ** доушж на βοжѣсѣтѣвнж
 любѣе πτερώσωμεν 86r1Zag 104a35Orb 29r14Hlud]
 възвѣсимъ 68r2Šaf; на високаѣ зраше ѡмъ
ВЪПЕРНМЪ пожше благовѣститѣ всѣ дѣла
 34r21Zag; и разоумъ **ВЪПЕРНМЪ** облиуенинѣ
 вкоупѣ и ѡвѣствна на некѣса 150v14Šaf
 236b25Orb; разоумъ **ВЪПЕРИ** къ висотѣ 45b2Vtš

2. **refl. fig. ВЪПЕРИТИ СА УИМЪ се насочи**
кон нешѣю, се воздиѣне; подняться к чему-л.,
устремиться, вознестись; to head towards sth,
to rise high; – ἀναπτεροῦν, πτεροῦν: **ВЪПЕРИВ** се
 любовію ѡвленною славою твоєю съ мѡуѣеники
 поаше ѡць 138d13Vtš; **ВЪПЕРИ** се крилома соуше
 любовію βοжію къ висотѣ некѣснѣн 184a2Vtš;
 постомъ доухоვნымъ **ВЪПЕРИМ** са на некѣса
 πτερώσωμεν 48b11Orb 15v5 ViШ възвѣсимъ са 18r14Šaf;
 крѣстомъ **ВЪПЕРШЕ СА** наслѣдимъ βοгатѣства
 σκασзнааго πτερωθέντες 53r21Šaf 56r18Bit 73r29Zag,
ВЪПЕРНВШЕ СА 89d17Orb, **ВЪПЕРАШЕ СА** 15v1Hlud;
 стрѡсти ѡбоуздаваж непороуниимъ ѡстожщъ
 небесъ прѣуѣнстаго зримъ вѣрож свръшенне
ВЪПЕРИ СА вси потыциимъ са ἀναπτερώσαι 44v12Zag]
 възвѣсити са 19v15Šaf

Cf. ВЪЗВѣСИТИ, ВЪЗЪНЕСТИ, ОУВѣСИТИ

KSM

КТ

ВЗПИСАТИ, ВЗПЬСАТИ,

-ПИШЖ, -ПИШЕТЪ pf.

Ohr Slep orRdm Šaf trOrb

zaiiushе, naiiushе; записати, написати; to inscribe, to write; – γράφειν: НАСЪ БО РАДИ ОУБО **ВЗПСА** СА НА ОУПВАННЕ ДЛЪЖНОУЕТЪ ОРЖ И ОРАТИ *ἐγράφη* IC9,10 Ohr, **ВЗПИСА** СА Slep] НАПИСА СА Str Verk; НАДЪВЪЗ СА ПОСЛОУШАНИ ТВОЕМЪ **ВЗПИСАХЪ** ТИ ВЪДЪЗІ ЪКО И ПАУЕ ЕЖЕ ГЛАГОЛЪД СТВОР(ИТИ) *ἐγάψα σοι* Phm1,21 Slep; ЕИ ГКОСПОДН ИСКΟΥХРИСТЪ **ВЪПИШИ** МА ГРЪГРЪШНАГО (sic) РАБА ТВОЕГО ИМА РЕКЪВЪ ВЪ КНИГЫ ЖИВОТНЫЖ b2v9Rdm; РЖКОПИСАНИЕ ВПИЖ ВЪ КНИГЫ **ВПИСАЖ** МА СПКАСАЖ МА ЯКО МНОЛОСРЪДЪВЪ 54v14Šaf, **ВЪПИСАВЪ** 90c41Orb – ЕХН — Cf. НАПИСАТИ, ПИСАТИ

KS(ВЗПЬСАТИ) М

КТ

ВЗПИСОВАТИ, -ПИСОУЖ, -ПИСОУЕТЪ ipf.

Les

слика, ipeicivauva; рисовать, представлять; to paint, to present; – διαγράφειν, ζωγραφείν: ● *fig.* **ВЪПИСОУИТЕ** ВЕСКВЕРЬНО ВЫИЖ ВЪ ДКОУШИИ ШАРОМЪ ИКОНЫМЪ *ζωγραφείται* 84r20Les; **ВЪПИСОУЕТЪ** ВЪ ПОМЫСЛЪ ТВОЕМЪ ДОБРОТЫ ЖЕНЬСКИЖ *διαγράφειν* 55v10Les – ЕХН — Cf. ПОПИСАТИ

М

КТ

ВЗПИТИ, ВЪПИЖ, ВЪПИЕТЪ ipf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt orRdm Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

1. *вика, извикува, воскликнува; кричать, звать, восклицать; to shout out, to cry out, to exclaim; – κράζειν, κραυγάζειν, ανακράζειν, βοᾶν, ἐκβοᾶν, αναβοᾶν, φωνεῖν, ὀλολύζειν, ἀναμέλπειν, ψάλλειν, ἀνευφημεῖν, λέγειν, (δυσωπεῖν):* УНИ ЖЕ **ВЪПИНАХЪ** ВЪЗМИ ВЪЗМИ ПРОПЬНИ И *ἐκραύγασαν* J19,15 Rad Dbm Jov Orb] ВЪЗЪПИШЖ Dbj Krp(bis) Hlud; СТОУАШЕ ИСКΟΥСЪ И ЗОВЪШЕ **ВЪПИЖ** *ἐκράζειν λέγων* J7,37 Jov] ГЛАГОЛЪЖ Dbm Dbj Rad Krp Krat; И *ᾠ* СТРАХА **ВЪПИНАХЪ** *ἐκράζαν* Mt14,26 Krat] ВЪЗЪПИШЖ Dbj Jov Krp, ВЪЗЪПИШЖ Mkd, ВЪСКРИУАША Rad; ПРИСТЪПИША ОУЧЕНИЦИ ЕГО МОЛЪХЖ И ГЛАГОЛЪЖШЕ *ᾠ*ПОУСТИ

А ЯКО **ВЪПИИЕТЪ** ВЪСЛЪДЪ НАСЪ *κράζει* Mt15,23 Rad Dbj Krat Mkd] *κρῖνυιτι* Krp; И ПРЪДЪХОДАШЕИ И ВЪСЛЪДЪ ГРЕДЖШЕИ **ВЪПІАХЪ** ГЛАГОЛЪЖШЕИ УСАНЫНА БЛАГОСЛОВЕНЬ ГРАДИ ВЪ ИМА ГКОСПОДНЕ *ἔκραζον* Mc11,9 Rad Dbm Krp Krat] *зѡахъ* Mkd; ИСАИЪ ЖЕ **ВЪПИИЕТЪ** *ω* ИЗДРАИЛИ АШЕ ЕСТЬ УНСЛО СЪВЪНОВЪ ИЗДРАИЛЕВЪ ЯКО И ПЪСЬКЪ МОРСКИ И УСТАНЬКЪ СПКАСЕТЪ СА *κράζει* R9,27 Karp Slep; ВЪРЪЗЪЗ И ЕЛИКО ВЪ ТРЪПЪНИИ ИМЖТЪ ДКОУШЖ СВОЖ ВЕСПРЪСТАНИ **ВЪПИЖТЪ** СИЦЕ *βοῶσιν* comPs38,8 *Воп* Pog; И ЕЛИСЕИ **ВЪПИИАШЕ** *ω*УЕ АРМА ИЗДРАИЛЕВОМЪ *ἐβόα* 4Rg2,12 Lobk Hlud Vtš(bis)] *зрѡше* Grig; УАЖШИ МЪЗДЖ ПРИЖТИ СГРЪШИНВЪШОУ ТРЕПЕШЕТЪ ЛЮТЪ **ВЪПИЖШЕ** ВЪ МЖКЫ *ᾠ*СИЛАЕМИ *ὀλολύζοντες* 13r24Zag; ИЗГНАНЪЗ БЫСКТЪ АДАМЪ ИЗ РАИ ПИШИ РАДИ ТЪМЪ И СЪДЕ ПРЪМО ЮМОУ РИДАЖ **ВЪПИИАШЕ** *ω*КАМАНЬНИМЪ ГЛАСОМЪ ГЛАГОЛАШЕ *ὀλολύζων* 24r13Zag, **ВЪПИИ** 22c20Orb] ПЛАКАША СА ЖАЛОСТНО 2r8Šaf; ТЕБЕ ДЪВЪЫЖ СЪВЪНЕ *ᾠ*РОКОВИЦА СВЪДАШИ ГЛАГОЛАШЕ ПЛАУЕМЪ **ВЪПИИШИ** ЯКО СЛЪЗЫ ДОСТОИННО СДЪА *δυσωποῦσα* 120v27Šaf 142v24Zag] *мко*ЛАШИ СА 162b33Orb 92v5Hlud; СЪ НЕВЪСНИХЪ КРОУГЪ ГАУРИЛЪ СЛЕТЪБЪ ВЪ НАЗАРЕТЪ ПРИШЪДЪ КЪ ДЪВЪТИ МКАРИИ **ВЪПИИЕТЪ** РАДКОУИ СЕ ЗАУЪНИИ СЪВНА АДАМА 142d28Vtš; ГЛАГОЛА ЕМОУ ВЕЛИКЫ ВАСИЛИЕ УТО ТАКО ПРЪБЫБАЕШИ **ВЪПИЖ** И ХБАЛА МА *ἔκραζες* 2r24Les; ПАВЕЛЬ АПОКСТОЛЬ ВЪКОУСИВЫИ ЕЖ И НАСЛАДИВ СА ЕЖ **ВЪПІИЕТЪ** И ГЛАГОЛЪЕТЪ *βοᾶ* 186r26Les; ПРИ ШВУИ КЖПЪЛИ УЛОВЪЖКЪ ЛЕЖАШЕ В НЕМОЩИ И ВИДЪБЕ ТА ГКОСПОДН **ВЪПИИАШЕ** ГКОСПОДН УЛОВЪКА НЕ ИМАМЪ ДА ЕГДА ВЪЗМЖТИТ СА ВОДА И ВЪВРЪЖЕТЪ МА ВЪ КЖПЪЛЬ *ἐβόα* 220d32Orb 180r4Zag 140v13Šaf 145v24Hlud; НЪ ЯЖЕ АГГЕЛЫ ТАКО **ВЪПІАХЪ** И ТАКО ВЪЗГЛАШАХЪ ВЪ АДЪ *ἐβόων* 88r20Krn; ПЛАУИТЕ **ВЪПИИШЕ** БЛИЗЪ БО ДЪВЪНЬ ГКОСПОДНЪ И СТРЕННЕ *ᾠ* БОГА ПРИДЕТЬ *ὀλολύετε* Is13,6 Lobk Hlud, **ВЪПИИАШИ** Orb] ПЛАУЕВЪПЛЪЗ(..) Grig ● се огласи: ЯЦЕМ ЖЕ ШЕРАЗОМЪ ТРЪБА **ВЪПИИШИ** СЪБИРАЕТЪ ВОИНЫСТВА *βοῶσαι* 247r22Les ● *fig.* ЗЕМЛЯ БЕЗЪ ЯЗЫКА **ВЪПИИЕТЪ** СТЕНОУШІИ УТО МЕ ЗЛИМЫ УСКЕВЪНАЮТЕ МНОГИМЫ УЛОВЪЖЦИ 36b7Vtš;

ВЗПΛΖΖΗΤΗ

ВЗПΛΖΥΗΤΗ СΑ

ΜΟΥΥΦΗΤΕΛΗΒΟΥ τῶν ἐντέρων κάτω συνελασθέντων
43v16Stan – EXH — Cf. ИСПΛΖΖѢТИ

0

ЛЪМ

ВЗПΛΖΖѢТИ, -жж, -зитъ pf.

Stan

вѡлзи; вползти; to crawl; – εἰσερπύζειν:
змиѣви велнкоωмоу схранилище (sic, pro в
хранилище) цѣсарскаго имѣннѣ ѿ нѣкоудоу
ВЫПΛΖΖѢШОУ и въ хранилище въхода не бысѣтъ
никомуѣже ποθεν εἰσερπύσαντος 63r23Stan – EXH
M ЛЪМ

ВЗПΛΖΤΗΤΗ, ВЗПΛΖΤΗΤΗ СΑ,

-ПΛΖЩЖ (СА), -ПΛΖΤИТЪ (СА) pf.

tropSlep tropKarp comPsalt orPsalt Triod Viš Stan Les Km

1. *οἰηλοῦ̄ворι; воплотить; to incarnate;*
– *σαρκῶν, σωματῶν:* мѡли се сѣиѣ твоемоу
еже *ВЗПΛΖΤΗΛΑ* εси ἐσωμάτωσες 168v11Km; кога
бо всен тварн въ урѣвѣ понесѣши *ВЫПΛЪΛΑ* εси
тѣмже та богородицѣ вси знаемъ 143r18Zag
121r9Šaf; ис тебе бо жина прѣмждросѣтъ храмъ
себѣ создав и *ВЫПΛЪ* неизреуѣнное смотрение
дѣво бракоуненскоу снама ἐσαρκῶθη 60r27Zag,
ВПΛΖΤΗ 38r32Šaf 72c24Orb; тако и ты хоцѣши
ВЗПΛΖΤΗΤΗ не вѣснааго хлѣба сарκωθῆ
174v16Km • *ptc.-adj. ВЗПΛΖЩЕ(НЪ)НЪ οἰηλο-*
ῦ̄ворен; воплощенный; incarnated; – σεσω-
ματωμένος, σωματούμενος, σεσαρκωμένος,
σαρκωθείς: отроуа раждаешн и дѣвѣ-
ствоуешн едина когоблажѣнаѣ таина
великаго уюдо страшное кога родила еси
ВЗПΛΖЩЕНАГО спаса мироу σεσωματωμένον
47r15Zag, *ВЫПΛΖЩЕНА* 23r14Šaf 54b37Orb; егоже
ВЗПΛΖЩЕНА разоумѣ красѣиша тебе едино-
уждѣ сѣиѣне прѣунистаа впиаше дѣвѣаѣ
σωματούμενον 55v23Šaf 91b27Orb 16r31Hlud,
ВЫПΛΖЩЕННАГО 74v8Zag; едино оубо лицѣ
въ двѣ же естѣствѣ прѣнепороунаа роди
ВПΛΖЩЕНААГО кога 64v8Šaf 69v9Bit 82v13Zag
100c9Orb 25r25Hlud; богородицѣ те утоуше
страстотрѣпци кога *ВЫПΛΖЩЕННА* сѣиѣна
твоѣго блаждѣице проповѣдающе 138b22Viš
— Cf. ВЗΥΛΟΒѢΥΗΝΖ

2. *refl. ce οἰηλοῦ̄ворι; воплотиться;*
to incarnate; – σαρκῶσθαι, σωματούσθαι,
κνεῖσθαι, μετὰ σαρκὸς ἐπιδημεῖν: азъ
реуѣ при конуинѣ вѣка *ВЗПΛΖΤΗΧΖ* СА азъ и
прѣжде вѣкз вѣхъ σεσάρκωμαι comPs36,25 Bon
Pog; ис тебе же послѣди без мѣшениа
мжжска *ВЫПΛЪ* СА кηθείς 86r19Zag 68v4Šaf
104b29Orb 29r33Hlud; ис тебе бо *ВЫПΛЪΤΗ* се
избавитель мироу 2c9Viš 117r15Slep 27r30Karp;
видите видѣте яко азъ есмь когъ вашъ иже
прѣжде вѣкз рождение без матере и ѿ дѣвѣ
ВЫПΛЪЩЪ СА послѣжде безъ мжжа кηθείς
19v20Šaf, *ВЫПΛЪЩЕН* СА 44v17Zag; сниде на зема
и *ВЫПΛЪΤΗ* СА ѿ сѣаѣтаго доуѣа и въ
приснодѣвѣ мариа въуловѣуѣша СА
229v4Stan; шнъ бесмртнын не *ВЫПΛЪΤΗ* ли СА
насѣ ради ἐσαρκῶθη 131v23Les; тогда посла
сирѣуѣ благоволн ѿѣцз и *ВЗПΛΖΤΗ* се сѣиѣ
и раждаетѣ се ѿ жены ἐσαρκῶθη 137v24Km;
христосъ *ВЗПΛΖΤΗ* СА на земла метὰ σαρκὸς
ἐπιδημήσας comPs52,3 Bon сз плзтиж Pog
— Cf. ВЗМЖИТИ СА sub 1 • *ptc.-subst. σαρκωθείς;*
да шдеждѣт са въ стоудѣ не вѣроуѣи тако
и намъ славѣ *ВЫПΛЪЩАГО* СА шбразѣ уестномуу
покланѣемъ са тоῦ σαρκωθέντος 43d5Orb 40v7Zag

Cf. ВЗПΛΖЩАТИ СА, ВЗΥΛΟΒѢΥΗΤΗ СА

KSM

КТ

ВЗПΛΖΥΑΤΗ СΑ, -УАЖ СА, -УАЕТЪ СА ipf.

comPsalt

ce ὑοσῑροјува; строиться в ряды; to
assemble; – παρατάσσεσθαι: на всѣкъ оубо
дѣнь *ВЫПΛΥΑΑХЖ* СА свѣщаважше на христѣа
злаа паретάσσοντο comPs139,3 Pog Bon • *ptc.-subst.*
ВЗПΛΖΥΑЖШИ СА на христѣа падажѣтѣ
пαρατασσόμενοι comPs26,3 Bon Pog – EXH — Cf.
ВЗПΛΖΥΗΤΗ СΑ, ОПΛΖΥΑΤΗ СΑ

SM

КТ

ВЗПΛΖΥΗΤΗ СΑ, -УЖ СА, -УИТЪ СА pf.

Pog

ce ὑοσῑρου; построить; to assemble;
– *παρατάσσεσθαι:* аще *ВЗПΛΥИТ* СА на ма
плькз не оубонт са сердце мое паратаξѣται

Ps26,3 Pogl ѠПЛЗУИТЪ СА Bon Dĉn – EXH — Cf.
ВЗПЛЗУАТИ СА, ОПЛЗУИТИ СА

KSM

КТ

ВЗПЛЗЩАТИ, ВЗПЛЗЩАТИ СА,
-ЩАЖ (СА), -ЩАЕТЪ (СА) ipf.

Triod Vtš

се ошелошворува; воплощаться; to incarnate; — : ● refl. БОГЪ ИЗЛИВАЕТ СА И **ВЫПЛЬЩАЕТ СА** И ПРОВЪЗЪЩАЕТЪ СЕ АНГЕЛОМЪ 109v25Zag 123c2Orb 51v7Hlud; АЩЕ НЕ БЫ БОГЪ **ВЫПЛЬЩАЖ СА** РАСПИНАЕМЪ С НАМИ ТО НЕ БЫ СЛЪНЦЕ ЛЪУА СВОЖ ПОТАНЛО НИ ЗЕМА ТРАСЖШИ СА КОЛѢБАЛА СА БЫ 191b34Orb Ѡ ВЗПЛЬЩЕН СА 119r26Hlud; ХРИСТОС БОГЪ Ѡ ДѢВИ **ВЫПЛЬЩАЕТ СЕ** ЯКО УЛОВѢЖЪ 93a17Vtš; СЛОВО **ВЫПЛЬЩАЕТ СЕ** СИЛИ НЕКЕСНИЕ РАДОУЮТ СЕ 101b12Vtš

ptc.-adj. **ВЗПЛЗЩАЕМЪ ошелошворен; воплощенный; incarnated; — : ИЗЪ БОКОУ ДѢВИУОУ ВЫПЛЬЩАЕМА** 36v5Zag, sim. **ВПЛЬЩАЕМ** 51v26Bit Ѡ ВЪУЛОВѢУША СА 1v18Bit; ИЖЕ Ѡ ДѢВИ ШТРОКОВИЦЕ БОГА **ВЫПЛЬЩАЕМА** УЛОВѢЖЪ КЪМЪ НА ИЗБАВЛЕНИЕ 208c13Vtš; ВЪЗРАДОУЕТЪ СА ДНЕСЪ НЕБО И ЗЕМЪ СВѢТЛО ЯКО ХРИСТОСЪ РОДИ СА **ВЫПЛЬЩАЕМЪ** 154r16Hlud 189v11Zag 230c37Orb; ТЕБЕ НЕЗРКЕУЕННААГО ... Ѡ БРАКОНЕНКОУСНЫЖ **ВЗПЛЗЩАЕМА** СЪ УЛОВѢЖЫ СУЕТАНА И СЪ ЗЕМНЫМИ ВІДИМАГО 16r26Šaf Ѡ ВЪПЛЬЩЕНОУ 42v23Zag 46d37Orb

Cf. ВЗПЛЗТИТИ

Ø

КТ

ВЗПЛЗЩЕНИЕ, -ИЯ n.

comPsalt Triod Vtš Stan Krn

ошелошворување; воплощение; incarnation; — сάρκωσις, σάρξ; ἔνσαρκος οἰκονομία (Km): ЮДЕСА ИЖЕ СЪТВОРИ АРХИСТРАТИГЪ МИХАИЛЪ ЛЮБИНИЦЫ БЫШЕ ПРѢЖДЕ **ВЗПЛЗЩЕНИЯ** ХРИСТОУВА И ПО **ВЗПЛЗЩЕНИЯ** ХРИСТОУВА СЪТВОРИ МНОЖЕСТВА πρὶν τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Χριστοῦ καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν τοῦ Χριστοῦ 236v23.24 Krn; НЕ РАЗОУМѢАЖ ВО РЕУЕ БѢСОВЕ СИЛЗИ ГОСПОДНѢ **ВЗПЛЗЩЕНИЯ** τῆς τοῦ κυρίου σαρκώσεως comIs26,11/Ct Bon Pog; РѢУИ ПРОРОУЪСКИ И

ГАДАНИА **ВЫПЛЬЩЕНИЯ** ТИ ПРОРЕКОШЕ 218c30Vtš; ПОСЛАТЬ БЫСЪТЪ С НЕБЕСИ АРХАНГЕЛЬ ГАВРИЛЬ БЛАГОВѢСТИТИ ДѢВИ **ВПЛЬЩЕНИЕ** 92v11Bit; ИСКОНИ БѢ СЛОВО ДОБРѢ НАПИСАВЪ ПРѢВѢ СЛОВЕСЫ **ВЫПЛЬЩЕНИЯ** И ПРОПОВѢДАВЪ ЕДИНЬ БЕЗНАУЕЛНО ЕСЪТЪСТВО РОЖДЪСТВО 19b29Vtš; ВЕЛИКОЕ ТАИНСТВО ВАРТОЛОМЕЮ БОЖЕСТВНАГО **ВЫПЛЬЩЕНИЯ** МИРОВИ ЯВИЛЬ ЮСЫ 170b26Vtš; СЛАВНИМЪ РОЖДЪСТВОМЪ И **ВЫПЛЬЩЕНИЯ** СЪБНА БОЖИИ МИРОВИ ПРОПОВѢДАЕТ СЕ σάρκωσις υἱοῦ τοῦ θεοῦ 175c26Vtš, sim. 253v21Stan; РАДОУЮСА ЖТРОБО БОЖЕСТВНАГО **ВЫПЛЬЩЕНИЯ** σαρκώσεως 125b18Orb 111r13Zag 92v25Šaf 53v19Hlud, sim. 142a19Vtš; ТОГДА ВЪ ЗАУЖТИЕ БРАКОНЕНКОУСНЫЖ **ВЗПЛЗЩЕНИЕ** ВИДѢТИ ЯКО СЕЛО ПОКАЗАНИА СИЛОЖ СПАСНО ВЪПИТИ 93r28Šaf 125c16Orb — Cf. ВЪУЛОВѢУЕНИЕ

KSM

КТ

ВЗПЛЗЩЕ(НЪ)НЪ v. ВЗПЛЗТИТИ

ВЗПЛЬ, ВЗПЛѢ m.

Stm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud trOrb Vtš Stan Les

вик, крик, ѡлач; крик, рыдание, плач; cry, outcry; — κραυγή, κοπετός; оуслыша ШТЪ СВАТЪЖ ЦРЪЖВЕ ГЛАСЪ МОИ И **ВЗПЛЪ** МОИ ПРѢДЪ НИМЪ ВЪНИДЕТЪ ВЪ ОУШИ ЕГО ἢ κραυγή μου Ps17,7 Bon Pog; ГОСПОДИ ОУСЛЫШИ МОЛЪТВЕЖ МОЖ И **ВЫПЛЬ** МОИ К ТЕБЕ ДА ПРІДЕТЪ ἢ κραυγή μου Ps101,1 Rdm Bon Pog Dĉn, sim. 52v27Grig 83r21Lobk 123a26Orb 51r8Hlud; НЕ ѠВРАЩАЕТ ВО СА ГОСПОДЪ Ѡ **ВЫПЛѢ** СМѢРНЫХЪ τὴν κραυγὴν comPs4,4, Pogl Ѡ ВСѢХЪ Bon; НІЗЪШЕДЪ ОУВО ДА ОУЗРА АЩЕ ПО **ВЗПЛЮ** ИХЪ КЪ ГРАДЖШОМОУ ИХЪ МННА СКОУЗУААТЪ СА τὴν κραυγὴν Gn18,21 Grig Lobk Orb Hlud; СИРѢУЪЗ ЕГДА ЖИВОЕ И СПАСЪЗНОЕ РОДИТИ ХОТѢАХОМЪ СЪ **ВЗПЛЕМЪ** МОЛИТВЪЗНИМЪ КЪ СВОМОУ ШТРОКОУ ПРИСТЪПИХОМЪ метὰ κραυγῆς comIs26,17/Ct Bon Pog; **ВЫПЛЬ** ЖЕ ПАУЕ И КЛАТВЫ ВЪЗЛЮБИЛЬ ЕСИ КРАУГІН 65v15Les; ОТЪ ВСЖДЪ ВО БѢАЖ ДОБРОПРИЕМЛАЩЕ И НИ ГОРѢ НИ **ВЫПЛѢ** БѢ ВЪ НИХЪ КОПЕТОС comPs143,14 Pog Bon; СЛЫШАВЪ КТО

ГЛАСЪ МОУСИКІЙСКИИ МИМОШЪДЪ ПЖТЕМЪ И СЛЫШИТЪ ЖЕ ПАКЪ **ВЪПЛЬ** И ПЛАУА ГЛАСЪ И ПОРАЗИТЬ СЛАДЪКИИ ГЛАСЪ МЪСИКІЙСКИИ φωνήν πένθους 55r17Les ● *лелек; вопль; wailing*; — *ὄδυρμός*: ГЛАСЪ ВЪ РААМЪ СЛЫШАНЪ БЫСЪТЪ ПЛАУЪ И РИДАНИЕ И **ВЪПЛЬ** МНОГЪ *ὄδυρμός* Mt2,18 Krat Stm Krp Mkd ♦ **ВЪПЛЬ ВЕЛИИ, ВЕЛИКЪ, КРЪПЪЗКЪ** *силен вик; сильный вопль; strong crying*; — *κραυγή ἰσχυρά, κραυγή μεγάλη*: КЪ МОГШОМОУ СПКАСЪСТИ (sic) ѿ СМРЪТИ СЪ **ВЕПЛЕМЪ КРЪПЪЗКОМЪ** И СЛЪЗАМИ ПРИНЕСЕМЪ И ОУСЛЪШАНЪ ВЪСТЪ ѿ ГОВЪЯНИИ МЕТА КРАУГΗΣ ἰσχυράς Hb5,7 Ohr Slep Karp, **ВЕПЛЕМЪ** МНОГОМЪ И **КРЪПКОМЪ** Str; СРЪУЪЪ **ВЪПЛЕМЪ ВЕЛИКОМЪ** И ѿ СРЪДЪЦА ВЪПНАХЪ КЪ ВЪГОУ РЕУЕЪ УЛКОВЪКЪ МЕТА КРАУГΗΣ μεγάλης comPs65,17 Rog, **ВЪПЕМЪ** (sic) **ВЕЛИКОМЪ** Вон; СЕ ѸЩЕНИЕ ЯЗЫКОМЪ ЯКО ДА СПКАСЪШЕ СЯ Ѡ ВЪОСЪ ПОУИЖЪТЪ ГЛАСОМЪ РЕУЕ ВЕЛИЕ (sic) И **ВЪПЛЕМЪ ВЕЛИЕМЪ** СЛАВИТЕ ВЪОГА φωνή, φησί, μεγάλη καὶ κραυγή comPs80,2 Rog, ГЛАСОМЪ РЕУЕ ВЕЛИЕМЪ И **ВЪПЛЕМЪ** Вон — Cf. ВЪЗЪПЛЬ, ВЪПЛЬСТВЕНЕ, КЛИУЪ, ПЛАУЪ
KSM KT

ВЪПЛЬСТВЕНЕ, -ИИ П.

Lobk
ѵлачење, лелек; плач, рыдание; crying, wailing; — *κοπετός*: ТАКО ГЛАГОЛЪЕТЪ ГЪСПОДЪ ВЪРАТИТЕ СЯ КО МНЪ ВСЪМЪ СРЪДЪЦЕМЪ ВАШИМЪ И ПОЩЕНЕМЪ И РЫДАНИЕМЪ И ПЛАУЕМЪ И **ВЪПЛЬСТВЕНЕМЪ** ἐν κοπετῶ J12,12 Lobk¶ **ВЕПЛЕМЪ** Orb — EХН — Cf. ВЪЗЪПЛЬ, ВЪПЛЬ, ПЛАУЪ
S KT

ВЪПОВАДИТИ, -ВАДЖЪ, -ВАДИТЪ pf.

Parim
вѵре҃гне, ѵод҃гоѵви (кола); запрячь, снарядить (колесницу); to harness, to prepare (the cart); — *ἀναζεγγύναι, ζεγγύναι*: **ВЪПОВАДИ** ЖЕ ФАРАОНЪ КОЛЕСНИЦА СВОА И ВЪСА ЛЮДИ СВОА СЪБРА СЪ СОБОА ἔζευσεν Ex14,6 Grig Orb Hlud¶ **ПОВАДИ** Lobk; ЧТО ВЪПИЕШИ КЪ МНЪ ГЛАГОЛИ КЪ СЪИНОМЪ ИЗЪДРАИЛЕВОМЪ ДА **ВЪПОВАДАТЪ** ἀναζευσάτωσαν Ex14,15 Grig(bis)

Lobk(bis) Vtš¶ **ВПОВАЖЪ** Orb, **ВЫПОВЪДЖ** Hlud129r8, **ВЫПОВЪДАТЪ** Hlud182r28 — EХН — Cf. ВЪПРАШИ, ПОВАДИТИ
SM KT

ВЪПОРНВЪ 1C11,16 Slep v. ВЪСПОРНВЪ

ВЪПОСЪЛАТИ, -СЪЛЖ, -СЪЛЕТЪ pf.

Šaf
исѵрайи; послать; to send; — *καταπέμπειν*: ЕЖЕ НАМЪ ВЛАГО(ВЪС)ТВОВА **ВЪПОСЛИ** ВЪ ЛЮБИИ СВЛЮСТИ ВЪСЪМЪ *κατάπεμψον* 148v29Šaf¶ **ПОСЛИ** 158v37Hlud — EХН — Cf. ВЪСПОСЪЛАТИ, ПОСЪЛАТИ
Ø KT

ВЪ ПРАВЪДЖ v. ПРАВЪДА

ВЪПРАШАНИЕ, -ИИ П.

Les
расѵрашување, сослушување; расследование, допрос; inquiry, questioning; — *τὸ ἐρευνᾶσθαι*: ТОГДА БРАТЪИ МОА ПО **ВЪПРАШАНИИ** ВСЪХЪ ВСЪМЪ ЯВИТ СЯ И ВСЪМЪ ДЪЛА ПОНЕСЪТЪ СЯ ПРЪДЪ АНГГЕЛЫ *τὸ ἐρευνᾶσθαι* 306r15Les — EХН — Cf. ВЪПРОСЪ sub 3, ВЪПРОШЕНИЕ sub 3
KSM KT

ВЪПРАШАТИ, -ШАЖ, -ШАЕТЪ ipf./pf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt Lobk parHlud parVtš Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Krm

1. *ѵрашува/ѵраша, расѵрашува/расѵраша; спрашивать/спросить, вопрошать/спросить; to ask, to question*; — *ἐπερωτᾶν, ἐρωτᾶν, πυνθᾶνεσθαι*: СЛЪШЪЕЪ (sic) ЖЕ НАРЪДЪ МИМОХЪДЖИ **ВЪПРАШЪАШЕ** ЧТО ОУЕЪ ЕСТЬ СЕ ἐπυνθάνετο L18,36 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; ВИДЪ ВЪ СНЪ ВИДЪИЕ МЖА СТРАШНА ДРЪЖИЩА СВІТОКЪ ХАРТИИИ И **ВЪПРАШААШЕ** КТО ОУЕЪ МОЖЕТЪ ПРИЖТИ И СЪХРАНИТИ СЕ 314v22Les; И РЕУЕЪ ЕМЪ АНГГЕЛЪ ГЪСПОДЪНЪ ВЪСКАЖ **ВЪПРАШАЕШИ** ИМА МОЕ ЕСТЬ ЧЮДНО ἐρωτᾶς Jdc13,18 Lobk Vtš; ВЪЗЛЕГЪ НА ПРЪСЫ ἱκούσωνЪ ДРЪЗНОВЕНИЕ ПООУИИЛЬ ИЕСЫ ЯКО ОУЧЕНИИКИ И **ВЪПРАШАЮТЪ** КТО ИЕСЪТЪ ПРЪДАЖИ ТЕ ГЪСПОДИ 18b12Vtš;

есми възкѣпѣ въз сльженіе господинѣ нашемѣ некогда не шѣлѣтихомъ се *взпросити* дрѣгѣ дрѣга ѿкѣдѣ есми ἐρωτήσωμεν 259v19Krn; шни же рѣшж сам ны *взпроси* ѡ родѣ нашемѣ αὐτὸς ἐπερωτήσεν ἡμᾶς 267v18Les — Cf. ВЗПРАШАТИ sub 1, ВЗСПРОСИТИ, ОУПРОСИТИ

2. *иследи нешию, исѣраша некоѡ; расследовать что-л., расспросить кого-л.; to investigate, to question; — ἐπερωτᾶν, ἐρωτᾶν; ζητέω* (Krn): прѣвое *взпросимъ* поуто вогѣ не възплзти се самъ безъ блѣговѣщеніе аггѣлово дѣвѣи ζητοῦμεν 3r3Krn • **КОГО:** вѣрнзи ѱлоуѣжъ кз вогѣ възпиетз и глѣголѣтз *взпрѣси* ма и оувѣжди пѣти мож ἐρωτήσόν με comPs138,23 Вон Рог; *взпрошенз бысктъ* искоушь ѿ фарисеи ἐπερωτηθεῖς L17,20 Mkd Dbm Dbj Krp Krat] искоушень бысктъ Rad; швльганъ бысктъ кз цѣсарю авлврнаноу и ѣтъ бысктъ и *взпрошень* ѿ него и хрѣскта исповѣда съ дрѣзновениемъ ἠρωτηθεῖς 84v24Stan; сице пришѣдѣ некотори слѣпцы и цѣлби полоуѣнв и цѣсаремъ *взпрошень* кто врауѣствѣ твоюмоу вина бысктъ 206a19Vtš — Cf. ВЗСТАСАТИ, ИСКОУСИТИ, ИСТАСАТИ

3. *ѡмоли, ѡбара; попросить, поискать; to ask, to look for; — αἰτεῖν, ἀπαιτεῖν, ἐπερωτᾶν, ἐρωτᾶν, ζητεῖν:* и всего югоже *взпросите* въз мѡлкнѣтѣ вѣроуѣще приежете αἰτήσητε Mt21,22 Dbj] възпросите 54b6Rad 45v31Krp Krat Mkd, просите 154a17Rad 115v25Krp; *взпроси* пилата ншсѣѣз (sic) ... да възме тѣло искоуѣсково ἠρώτησεν J19,38 Dbj] моли Dbm Jov Krp; ѡко тоу *взпрѣшж* нзи плѣнзшн нзи словесъ пѣсни ἐπηρώτησαν Ps136,3 Вон Рог Dēn — Cf. ВЗПРАШАТИ sub 3, ВЗСПРОСИТИ, ИСПРОСИТИ, МОЛИТИ, ПОМОЛИТИ, СЗПРОСИТИ

Cf. ПРОСИТИ

KSM

КТ

ВЗПРОСЪ, -А m.

Karp Šaf Stan Les

1. *ѡрашање; вопрос; question; — :* по многыхъ *взпросѣхъ* и ѿвѣтѣхъ виень бысктъ по плещма и по ребромъ и въ темници

затворень 301v10Stan • *term. lit.* вид црковна литература во која во форма на прашање и одговор се одговара на прашањето: *взпрѣ* ѱимъ ѡпрашѣет са бранъ блѣдлаа въздрѣжаніем ли брашеннымъ или ни ѿвѣтѣ ... не тѣкмо во въздрѣжаніемъ брашеннымъ нь и еже въздрѣжати оуи не видѣти соуѣты 54v24Les — Cf. ВЗЗИСКАНИЕ sub 2, ВЗПРОШЕНИЕ sub 1

♦ **ВЗПРОСЪ ПРАШАТИ ѡсѣаува ѡрашање:** петрѣ егда зрѣше вѣважшнхъ тогда страхъ многъ приемъ рабож швльгенз бысть *взпросъ прашажшжж* 131r19Šaf

2. *расѣравија, сѣор; ссора, спор; quarrel, argument; — ζητησις:* разъвелнѣль са естъ ннѣсоже не вѣды нѣ бола ѡ *взпросѣхъ* и словесе плѣтннхъ ѿ ннѣже бываеъ завнсть перѣ ζητησις 1Т6,4 Karp] о стазани Slep; а боуихъ ненаказанен ѡрицаи са *взпрѣ* сѣвѣждѣ ѡко раждажши свары ζητησις 2Т2,23 Karp] стазани Slep — Cf. СЗТАСАНИЕ

3. *расѣрашуванье, сослушуванье; расследование, допрос; inquiry, questioning; — :* агрипина хрѣсктоѡва мѣжѣнѣнца рода си славна ѿ ветхалаго рима ... приведена бысктъ на *взпросъ* 252v23Stan; зинонъ и зина хрѣсктоѡва мѣжѣнѣника вѣста ... шба же на *взпросъ* приведена быста 252r9Stan — Cf. ВЗПРАШАНИЕ, ВЗПРОШЕНИЕ sub 3

ЕХН

KSM

КТ

ВЗПРОСЬНИКЪ, -А m.

Str Karp

ѡворник, ораѡор; оратор; orator; — συζητητής: гдѣ прѣмждрость гдѣ книгоуна гдѣ сѣтъ *взпросници* вѣка сего συζητητής 1С1,20 Karp, *взпросники* (sic) Str] совзпросникъ Ohr Slep Verk — ЕХН — Cf. ВЗЗИСКАТЕЛЬ, СЗВЗПРОСЬНИКЪ

SM

ЉМ

ВЗПРОШЕНИЕ, -НИА n.

titDbm titMkd Slep Karp Šaf trOrb Vtš Stan Les Km

1. *ѡрашање; вопрос; question; — ζητημα, πεισις:* бестраха ѿвѣщаеъ *взпрошеніа* емоу вьсѣ нерада ни ѡ мѣкахъ ни ѡ стрѣстѣхъ

привидѣніемъ емоу τὰς πεύσεις 294r14Les; третіаго **взпрошеніа** еже петре любши ли ме третіаго ти ѿвръженіа христоꙋс исправи 180d16Vtš, sim. 126b33Vtš • проблем, разгледувано прашање: две **взпрошеніа** имамъ да раздрешѣ и тогда сѣ вѣгомъ да сконѹаю слово мое ζητήματα 104v1Krn; да прїндѣ да раздрешѣ **взпрошеніа** ваша и прѣвое же **взпрошеніе** имамы јако колико мѹрѹносице жены сѣтъ иже пондоше на грѣбъ христоꙋвѣ сѣ мѹрѹмъ ζητήματα ... ζητήμα 99v19.19Krn; сїа десѣтъ **взпрошеніа** имамы дѣнѣс и могѹтъ быти и инаа мнѡжаншаа нѣ мы тѣѹю потрѣбѣнѣша глаголемъ ζητήματα 29r16Krn — Cf. ВЗЗИСКАНИЕ sub 2, ВЗПРОСЪ sub 1

2. **молба, барање; просьба; request; — ѣперѡтїа:** иже за шѣразъ кѣнѣ спѣсаетъ насъ крышеннемъ не плѣтныѣ скрѣны ѿметанне нѣ свѣсти блазѣн **взпрошенне** ѣ вѣгда ѣперѡтїа 1P3,21 Kapr Slep; помышленнѣ възымаѣще **взпрошенне** же кѣ христоꙋѹ егда реѹе явѣ изѣдраѣлѣѣва наѹатка во изреѹе 241b4Orb 151r15Šaf — Cf. ВЗЗИСКАНИЕ sub 1, прошенне

3. **расїрашуванье, сослушуванье, расследование, допрос; inquiry, questioning; ѣрѡтїа:** (Krn): — ѿ никомида нѣкоѣго идолослоѹжителѣ ѡта бысѣтъ приведена на **взпрошенне** и прѣдъ всѣми исповѣдавши има христоꙋво бїена бысѣтъ 245r4Stan; авїе повелѣ да погоѹветъ аѣанасїа и възскрѣсьшааго ѹловѣка кромѣ никоего истѣзанїа или **взпрошенїа** ѣрѡтїа 187v20Krn — Cf. ВЗПРАШАНИЕ, ВЗПРОСЪ sub 3

KSM

КТ

ВЗПРѢКЪ v. ВЗПРѢКЪ

ВЗПРѢКЪ adv.

Str Vran Verk comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Vtš Les

Forma ВЗПРѢКЪ in Str (semel)

1. **ѡѡреку; поперек; across; — :** крста наѹрѣтавѣ моѹсы **взпрѣки** жѣзломъ ѹрѣмное море прѣсѣѹе їсѣанїлю проходеѹѹ 13a23Vtš; тожде шѣразъ фараѡна сѣ колеснїцамы оѹдаръ сѣвѣкѣпїи **взпрѣки** напсавѣ непѡвѣдимѡе

шрѣжїе 13a28Vtš; дрѣвошѣразно крста въ земли прѣсмикаѣма змїа прївезавѣ **взпрѣки** лоѹкавннмъ ѡ семь ѡблиѹи ерѣдѣ 13b9Vtš

2. **ВЗПРѢКЪ ГЛАГОЛАТИ ѡроѡиѡвречи, се ѡроѡиѡви; противоречить; to speak against; — ἀντιλέγειν, φιλονεικεῖν:** азъ же не противла са ни **взпрѣки глагола** ἀντιλέγω Is50,5 Lobk Grig Orb Hlud, sim. 91r7Les; **глагола** же **взпрѣки** юдеѡмъ нѣдаждѣ (sic, pro ноѹжда) ми бнстѣ нарѣши кесара не јако ми глаголаты ѹто на ѣзикы свои ἀντιλεγόντων A28,19 Verk, **глагола** же **взпрѣкѣ** Str] сѣпротивѣ же глаголаѣѹѹми Kapr; вѣстѣ намъ ѣстѣ јако всежде **взпрѣки глагола** же **взпрѣки глагола** же ἀντιλέγεται A28,22 Verk] прѣки глагола са Str, противити са Kapr; и **взпрѣки глагола** же глаголемымъ ѿ павла хѣлаѣи ἀντέλεγον A13,45 Vran; вѣ единѣ бо ѹасѣ поновншѣ са всѣѹзскаѣа и никтоже вѣ **взпрѣки глагола** ѡ ἀντιλέγων comPs138,16 Bon Pog; все же не **взпрѣки глагола** же покритѣ любни мї φιλονεικούντας Pr10,12 Lobk, **взпрѣки глагола** же Orb] стрѣмъ глаголаѣѹѹ Grig — Cf. ПРОТИВИТИ са, прѣкѣ (~ глаголати), стрѣмъ (~ глаголати), сѣпротивѣ (~ глаголати)

EXH

KSM

КТ

ВЗПРѢУАТИ са, -ѹаѣ са, -ѹаетъ са pf.

Les

се заїлейка, зїреши; впутаться, ошибиться; to tangle; — ἐμπλέκεσθαι: въ поганѣскыѣ пѣти не ходити ни пакы **взпрѣуанте са** да еже добрѣ забывѣше пакъ злѣ поминаете какѡς πάλιν ἐνεπλάκτημεν 189v13Les — EXH — Cf. сѣплести

KS

КТ

ВЗПРАЩИ, -п्राग्, -प्राज् pf.

Les

вїреїне; запрячь; to harness; — συζευγνύουαι: слышавѣ же ивсїѣ прїхожденїе ѡтѣѹа своего и **взраже** колесница 271v25Les; покровнши оѹи еи ижденѣтъ ж на

ВЪПРАЩИ

СТРАНЪ БЕСУЪСТІА И ЯКО ВОЛЬ **ВЪПРАЖЕНЬ**
 ХЖДОЖЬСТВОМЪ συνεξευγμένον 67v26Les – EXH
 — Cf. ВЪПОВАДИТИ

KSM

КТ

ВЪПОУСТѢТИ, -СТѢЖ, -СТѢЕТЪ pf.

comBon

cūane iūsū, oīūsūošen, oīūsūi; stamē
onustošenym, onustem; to become empty,
to devastate; – ἐρημοῦσθαι: и ВЪ НИЖЪНИМЪ
 ЯКО **ВЪПЪСТѢ** и ВЪ ВЪШНИИ[МЪ] НИЕРУУСЪСАЛИМѢ
 ЯКО НѢСТЬ ИМЪ МѢСТА ТОУ ἡρημώθη comPs72,20
 Bon] ωпѣстѣ Pog – EXH — Cf. ОПОУСТѢТИ

0

КТ

ВЪПЪСАТИ v. **ВЪПИСАТИ**

ВЪРАВЪНИТИ СЯ, -РАВЪНЪ СЯ,

-РАВЪНИТЪ СЯ КОМОУ pf.

Bon Pog Rdm comPsalt

ce cūoredu (co некоѡо); сравниться с кем-л.;
to compare with sb; – ἰσοῦσθαι, ἐξισοῦσθαι:
 ЯКО КТО ВЪ ОБЛАЦѢХЪ **ВРАВЪНИТЪ СЯ** ГКОСПОДЕБИ
 ἰσωθήσεται Ps88,7 Bon Pog Rdm] ВРАВЪНИТ СЯ
 ДѢН; НИКТОЖЕ ВО НЕ **ВРАВЪНИТЪ СЯ** БОГОУБИ
 ἐξισοῦται com1Rg2,2/Ct Bon Pog – EXH — Cf.
 ИЗДРАВЪНИТИ СЯ, ПРИРАВЪНИТИ, ОУРАВЪНИТИ

S

КТ

ВЪРАЗΟΥМИТИ, -МЛЪЖ, -МИТЪ pf.

Karp Psalt comPsalt psGrig Lobk psOrb Zag Šaf trOrb
 trHlud Les

īoduchi некоѡо, вразуми; подучить кого-л.,
вразумить; to teach sb, to provide under-
standing; – συνετίξειν, συνιέναι: ПРОПОВѢДЪ
 НАРИУЕТЪ ЕВЪАГГЕЛЪСКОЖЪ **ВЪРАЗΟΥМИ** БО ЛЮДИ
 ЖЪЗЪУЪСКОЖЪ ЯКО МЛАДЕНЪСТВОУЖИЖЪ ОУМОМЪ
 συνέπεε comPs118,130 Bon Pog; ПРИДЕ **ВЪРАЗΟΥМИТИ**
 ТА ЯКО ДА ВЪЗВРАНИТЬ ЛЮДЕМЪ ТИ συνετίσαι
 Dn10,14 Lobk; **ВЪРАЗΟΥМИ** МА ИСПИТАЖЪ ЗАКОНЪ
 ТВОИ συνετίσον με Ps118,34 Bon Pog Dĉn, sim.
 Ps118,73.125.144.169 Bon Pog Dĉn; ЗАКОНЪ И
 БЛАГОДѢТЪ ВЪ ВѢКЪ БО ПРѢВЪИВАЕТЪ СИРѢУЪ
 ТѢМА МА **ВЪРАЗΟΥМИ** ме συνετίσον comPs 118,144

ВЪРАЗΟΥМѢТИ

Bon Pog; БЛАГОСЛОВЛА ГКОСПОДА **ВЪРАЗΟΥМЪШААГО**
 МА συνετίσαντά με Ps15,7 Bon Pog Dĉn, sim.
 19r25Grig 27r15Lobk 37d30Orb; **НЕНАВИДАЩИХЪ** ТА
 МНОГО ОБЛАЕМЪ КАКО ВЪПАТИ СЯ И КАКО
 РАСПАТ СЯ БЕЗГРѢШНЫИ И **ВЪРАЗУМИ** НИ ЯКО И
 ФОМЪ ВЪПИТИ ТЕБѢ συνετίσον ἡμᾶς 140r26Hlud
 172v20Zag 135r14Šaf 213c24Orb; ВЪСВѢ ПРІИДОШЪ И
 ѠВРЪГОШЪ ВЪШВЕНІА И НАВЫКОШЪ БОГОРАЗΟΥМІЕ
 МЫТАРЕ ОБСТАВИШЪ МЫТО И **ВЪРАЗΟΥМИШЪ**
 ЦРЪКОВЬ 285v13Les; И **ВЪРАЗΟΥМИ** ПЛЪТНЪ СВОЖ
 ЗАКОНОМЪ ЗАПОВѢДИ ЖУЕНИ И ОУПРАЖЕНИ
 E2,14 Karp] **ВЪРАЖЪ** τὴν ἔχθραν Ohr Slep Verk
 ● *refl. pass.* ЗАПОВѢДАЕТЪ ЖЕ КНАЗЕМЪ И
 ВЛАСТЕМЪ ДА **ВЪРАЗΟΥМАТЪ СЯ** ЮДЕСЪИ И
 НАКАЖЪТЪ СЯ ЗАПОВѢДЕМЪ БОЖНАМ ѡСТЕ
 συνιέναι τὰ θαύματα comPs2,10 Bon Pog — Cf.
ВЪРАЗΟΥМЛѢТИ, **ВЪРАЗΟΥМѢТИ**

KSM

КТ

ВЪРАЗΟΥМЛѢТИ, -МЛѢЖ, -МЛѢЕТЪ ipf.

comPsalt trHlud

īoduchuva некоѡо, вразумува; подучивать
кого-л., вразумлять; to teach sb, to provide
understanding; – συνετίξειν: ВЪРАЗΟΥМѢЕТЪ
 СИРѢУЪ ОУЧИТЪ ПРОКРОЖЪ БЖДЖИНИМЪ И Ѡ КРЩЕНИИ
 И Ѡ СПЪСАЖИНИХЪ СЯ НМЪ συνετίξει comPs31,tit
 Bon, **ВЪРАЗΟΥМЛѢЕТЪ** Pog; НА КОНЦИ РЕУЕ
 СКОУАЖИЕМЪ СЯ ВРѢМЕНЕМЪ **ВЪРАЗΟΥМѢМОУ**
 УЛОВѢУЪСТВОУ ХРІСТОВОМЪ ДЪВЪДЪ БОГЪ
 ХРІСТОВЪЪ συνετιζομένης comPs53,1 Bon Pog;
 ДУУХЪ СИРѢУЪ **ВЪРАЗΟΥМѢЖ** СЪНЪМА συνετίζων
 comPs77,tit Bon Pog; РАДОУУХИ СЯ МНОГИ
ВЪРАЗΟΥМѢЖИ И ПРОСВѢЩАЖИ 56v7Hlud] В
 РАЗΟΥМѢ ПРОСВѢЩАЖИЕ 114r3Zag, РАЗΟΥМОМЪ
 ПРОСВѢЩИ 95r24Šaf, РАЗΟΥМѢВЛАЩИ 127c13Orb
 – EXH — Cf. ВЪРАЗΟΥМИТИ, ВЪРАЗΟΥМѢТИ

M

КТ

ВЪРАЗΟΥМѢТИ, -ѢЖ, -ѢЕТЪ pf.

Vts

разбере; понять; to understand; – :
 ЕГУПТА ДРЕВЛЕ НА РОУКЪ ДѢВЪУЮ ПОСИМЪ
 БѢСОВСКА ТРѢВИЩА ПОТРЕСОВА ИБО ТИ МАРКО
 ПОСЛАЛЪ ЮСИ **ВЪРАЗΟΥМѢТИ** ВСѢМЪ ТВОЕ

ВЗРАЗΟΥМѢТИ

ВЪΥΛΟΒΕΨΥΕΝΙΕ И ΒΟЖІЮ ТВОЮ ΧΡΙΣΤΕ
 ΤΑΙΝΟΥ 150b27Vtš – EXH — Cf. ВЗРАЗΟΥМИТИ,
 ВЗРАЗΟΥМЛѢТИ

M

КТ

ВЗРИНѢТИ, -НѢ, -НЕТЪ pf.

comPsalt orDĕn parOrb Les

*фрли во, вѣурне; вбросить, ввергнуть;
 to throw in, to push; – ἐμβάλλειν, ἐξωθεῖν,
 ὠθεῖν.* и *ВЪРИНѢ* А В ЗЕМЛА БЕЗВОДНѢ
 ПОГЪБА ЛИЦЕ ЕГО ЕЗЪСΩ J12,20 OrbII изринѢ
 Lobk • *fig.* да не хвалит са врагъ мой ω мнѢ
 въ глѣбина грѣховнѢ *ВЪРИНѢ* ма 183v1Dĕn;
 и въ глѣбинѢ лзстънѢж и въ брение
 грѣховноѢ *ВЪРИНѢШ* ма вѢси ἐνέβαλόν με
 comPs68,3 Bon Pog; ωмрауил⁷ во ми ѡсѣтъ оумь
 скверными помысли и *ВЪРИНѢЛ*⁷ ма ѡсѣтъ въ
 ровъ грѣховныи ὄθησάς με 198v20Les – EXH
 — Cf. ВЪРЗГНѢТИ, ВРѢЩИ¹ sub 1, ВЪВЪРЗГНѢТИ,
 ВЪВРѢЩИ sub 1, ВЪДРЪЖИТИ sub 3, ВЪЗДРИНѢТИ,
 ВЪМѢСТИ, ИЗДРИНѢТИ

SM

КТ

ВЪРЪЖИТИ, -УЖ, -УИТЪ pf.

Vtš Krn

1. *ὑπεδάδε, врачи, доверу; вручить,
 дать, верить; to hand, to give; –* : стадѸ
 ωкрьмлениѢ ѡвѢ *ВЪРОУЧЕНЪ* еже къ
 пристанищѸ наставникъ вѡжствнаго хотѣнїа
 ἰωανне дневе 52c15Vtš; ѡ роуки влѡдѣуѣне
ВЪРОУЧЕНЪ (sic) *БЫСѢТЪ* ѡзико (sic) на жрѣбїа
 всехвалне 27c21Vtš; оуѣеникъ възлюбленъ
 уисти вѡгословїа ωрганъ ѡкоже дѣвѣствнїнкъ
ВЪРОУЧЕНЪ и храниитель непороунаго дѣвѣства
 ѡе бывѢ нѣннѢ достоинно зѣлѡжѡет се
 21d13Vtš; абїе же томѸ ѡеже на хрїстіаны вранѢ
ВЪРЪЧЕНА БЫСѢТЪ ѡ цаѡра 192b26Vtš

2. *ὑπρέμε νεиῶο, се заφαιῶο со
 νεиῶο; предпринять что-л.; to take sth, to
 become occupied with sth; – μεταχειρίζομαι*
 (Krn): недоволено емѸ вѢ то тзѣїю нь и
 множанше зло *ВЪРЪЧ* се да творитѢ υλѡвѣжъ
 ѡметаχειρίσθη 137r7Krn – EXH

KSM

КТ

ВЪСАДИТИ

ВЪСАДИТИ, -ЖДѢ, -ДИТЪ pf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Bon Pog Dĕn orPsalt
 Triod Vtš Stan proIVtš Les Krn

Forma: -НН- ptc. perf. pass. in Les (semel) Krn (semel)

1. *смесїи во, сїаѡи во, фрли во;
 поместить, ввергнуть, бросить; to place in,
 to put in, to throw in; – καθιέναι, ἐμβάλλειν;
 εἶναι ἐγκάτοικος, κατοικέω* (Krn): *ВЪСАДИ* ю
 въ мѢдѣнь волю раждеженъ ἐνέβαλε χαλκῶ βοῖ
 34r9Stan; въ ωлово вѣраше *ВЪСАЖЕНЪ БЫСѢТЪ*
 287r9Stan; съзида црѣвѡвѢ идежѣ нѣннѢ
 лежитѢ ... съ уѣстною рнзою обвнѢ ю
 многоцѣнною багрѣнїицею *ВЪСАЖЕНЪ* въ
 ковѣгъ мраморѣнѢ и пѣуатемъ цаѡрскимъ
 запѣуативѢ 189c25Vtš • *fig.* дїаволь *БЫСѢТЪ*
ВЪСАЖЕНЪ въ срѡце его εἶναι ἐγκάτοικος
 157v5Krn; колико кратъ васѣвѢ изгѣна
 ѡ υλѡвѣцѣхъ иже *БЫСѢТЪ ВЪСАЖЕННЫ*
 κατοικημένοι 88v5Krn ♦ **ВЪСАДИТИ ВЪ
 ТЪМННИЦѢ** *фрли во заῶвор, заῶвору;
 ввергнуть в темницу, бросить в тюрьму; to
 put in prison, to imprison; – ἀποτιθέναι ἐν τῇ
 φυλακῇ, βάλλειν εἰς φυλακῆν, τιθέναι εἰς
 φυλακῆν, τιθέναι εἰς τήρησιν, τιθέναι ἐν τῇ
 φυλακῇ, τιθέναι ἐν τηρήσει, ἐμβάλλειν εἰς
 τὴν φυλακῆν; φυλακῶνω* (Krn): иродъ во юмь
 иωана сваза и и *ВЪСАДИ* и въ *ТЕМННИЦѢ* ἐν τῇ
 φυλακῇ ἀπέθετο Mt14,3 Rad Dbj Krp Mkd; слоѡга
 та *ВЪСАДИТЬ ВЪ ТЕМНИЦѢ* βαλεῖ εἰς φυλακῆν
 L12,58 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd, sim. Mt5,25
 KratII въ темнницѢ вѣврѣжетѢ Rad Krp Mkd; и
 възължнѢ на нь ржкы и *ВЪСАДИНѢШ* А
 въ *ТЕМННИЦѢ* до ѡтриѢ ѣθενто εἰς τήρησιν A4,3
 Karp VranII положишѢ ихъ въ съблюденне Str;
 свазанъ же бывѢ и тон с нимъ и въ *ТЕМННИЦѢ*
 ѡба *ВЪСАЖДЕНА БЫСТА* 300r20Stan; архiereне
 вѢси извѣргоше сѣвѡтѡго и въ *ТЕМННИЦѢ*
ВЪСАДИШЕ его ἐφυλάκωσάν τον 274r5Krn;
ВЪСАЖЕНЪ БИТЪ ВЪ ТЪМННИЦѢ 165d23Vtš — Cf.
 ВРѢЩИ¹ sub 1, ВЪВЪРЗГНѢТИ, ВЪВРѢЩИ sub 1,
 ПОЛОЖИТИ

2. *смесїи, качи некоѡо на νεиῶο;
 посадить; to seat someone on sth;
 – ἐπιβιβάζειν, ἐπιβιβάζειν, ἀναβιβάζειν.*

ВЗСАЖДА же и на свои скотъ ἐπιβιάσας L10,34 Rad Dbm Dbj Krat Mkd, **ВЗСАДИ** Јов, **ВЗСАДИВЪ** Кгр; тоуже шбрѣть сътъникъ корабль александръскы пловѣщъ въ италиа **ВЗСАДИ** ны въ нь ἐνεβίβασεν A27,6 Karp Str Verk; на шсле **ВЗСАЖДЕНА** бывши ἐν ὄνῳ τε ἐπιβίβασθεῖσα μετὰ ναυπηγῶν 53r3Stan; **ВЗСАДИВЪ** же ж на конь ἀνεβίβασεν 114r26Les; шблѣуе цѣсарь іωσίφα въ вѣсь и въ порфирж и **ВЗСАДИ** его на свож колесницѣ ἀνεβίβασε 266r15Les

3. **засади, ѱосее; засади, посеять; to plant, to sow; – φυτεύειν, σπείρειν:** سموковъница имѣше нѣкы въ виноградѣ своємъ **ВЗСАЖЕНЪ** πεφυτευμένην L13,6 Rad Dbm Mkd Krat] сажденж Dbj Кгр • *fig.* **ВЗСАЖДИ** оухо не слышитъ ли ὁ φυτεύσας Ps93,9 Bon Pog, **ВЗСАЖЕН** Dĉn, sim. **ВЗСАЖЕН** 197v21Les] въсажди Rdm; **ВЗСАДИ** въ ма съврѣшеная твож любовь 62v8Rdm; **ВЗСАДИ** въ ма страхъ твои 176v12Dĉn; штверди наскъ совож гкосподни дрѣвомъ шмръшвен прѣгрѣшенна нашка и страхъ твои **ВЗСАДИ** въ срѣѣца нашка ꙗко мнѣкоу срѣдѣ 143r28Hlud 137v6Šaf 177r16Zag; постѣци дрѣво зловное и **ВЗСАДИ** въ него мѣсто доуши твои дрѣво животное φύτευσον 64v9Les; сребролюбѣе во корень късѣтъ въсемоу злоу стѣбло же на немже **ВЗСАЖЕННО** късѣтъ зловное вѣтвѣе πεφύτευται 206r17Les; блѣжѣнъ шбрѣтын са оугодное сѣма и добро прѣдложению еже **ВЗСАДИ** блѣжѣнка хрисѣтъ самъ на селѣ своємъ ἔσπειρεν 70v1Les — Cf. ВЗСАЖДАТИ, ВЗСѢЯТИ, НАСАДИТИ, САДИТИ

4. *refl.* **се ѱресади, се (ѱре)фрли; пересади, ввергнуться; to plant oneself; – φυτεύεσθαι; βάλλομαι** (Krn): глаголали бысте оубо ꙗгодичнѣ сеи възстрыгни са и **ВЗСАДИ** са въ море φυτεύθητι L17,6 Mkd Dbm Dbj Кгр] въздери са Јов, възрѣзи са Rad Krat; аминь глаголю вамъ реуѣте горѣ сеи възстани и **ВЗСАДИ** се въ морѣ и бждетъ тако блѣθηти 64v11Krn (cf. Mt21,21) – EXH — Cf. врѣщи¹ sub 2, възрѣщи sub 2

KSM

KT

ВЗСАДЬНИКЪ, ВЗСѢДЬНИКЪ, -а m.

Psalt Parim Triod Vtš Les Krn

Formae: -сад- in Bon Pog Rdm Dĉn Grig Lobk Orb Vtš Les Krn; -сѣд- in Bon Rdm Grig Bit Zag Šaf Orb Hlud

коњаник, јавач; всадник; horseman, rider; – ἀναβάτης, ἐπιβάτης, ἡνίοχος; καβαλλάρης (Krn): вода покрзи колесница и **ВЗСАДНИКЪ** τοὺς ἀναβάτας Ex14,28 Grig(bis) Lobk(bis) Vtš, **ВЗСАДНИКЪ** Hlud(bis)] om. Orb; конѣ и **ВЗСАДНИКА** възрѣже въ море ἀναβάτην Ex15,1/Ct Bon, **ВЗСАДНИКА** Pog Dĉn, **ВЗСАДНИКЪ** Rdm, **ВЗСАДНИКА** Hlud] om. Grig Lobk Orb; кто конѣ без мѣры ꙗздитъ тѣ оумарѣть и и аще пакы кто без мѣры попоуститъ его то **ВЗСАДНИКА** развнеше оуморитъ его τὸν ἡνίοχον 142r21Les; ꙗцѣмъ же шбразомъ меуъ прѣсѣцѣть жилы коневи и **ВЗСАДНИКА** нишлагаеть τὸν ἐπιβάτην 211r6Les; възѣра пешь прѣнде въ виѣанѣю и дкъсъ **ВЗСАДНИКЪ** носимъ въ иероуꙗкълкъмъ каβαλλάρης 70r8Krn; лица ἱζκδρανълеви (sic) непокорними ногами понта ѱрымнаго и мокрѣю гльвиноу прошѣдше **ВЗСАДНИКИ** трѣистати враги зреще въ нѣи погрѣжаеми 211c32Vtš, sim. 47b21Vtš — Cf. коньникъ, сзпоузыникъ, сзпоузынѣць, ꙗздыць

SM

KT

ВЗСАЖДАТИ, -аж, -аетъ ipf.

Rdm trOrb Krn

сади; сажать; to plant; – φυτεύειν; καρπώνομαι (Krn): • *fig.* **ВЗСАЖАН** оухо не слышит ли ὁ φυτεύσας Ps93,9 Rdm] **ВЗСАЖДИ** Bon Pog, въсажди Dĉn; **ВЗСАЖДААЩЕ** спѣсьное наѣуение тѣхъ моуѣтвами щедре миръ подаждь дѣшамъ нашнмъ 56d28Orb; и възспрѣемлемкъ слово еже слышимъ и **ВЗСАЖАЕМЪ** е καρπώνομεσθεν 171r20Krn; блѣжены слышешен слово вожѣе и хранеше е въ таковыхъ ѱловѣцѣ **ВЗСАЖАЕТ** се оуѣенѣе καρπώνεται 157v15Krn — EXH — Cf. ВЗСАДИТИ sub 3, НАСАЖДАТИ, САДИТИ, САЖДАТИ

SM

KT

ВЗСАЖДЕНИЕ, -иѧ п.

Zag Šaf trOrb trHlud

садење; насаждение; planting; – :

♦ **ДОУХОВНО ВЗСАЖДЕНИЕ** *духовна дејносӣ, учење; духовная деятельность; spiritual activity; – φοίτησις τοῦ πνεύματος*: днесъ прѣдлагает са крсть твои дрѣво животное на поклонение и мирь весь радкоуѣт са **ДОУХОВНОМЪ ВСАЖДЕНИЮ** того шблбизааше φοιτήσει τῇ τοῦ πνεύματος 96с13Orb 60v12Šaf 78v18Zag 20v36Hlud – ЕХН — Cf. НАСАЖДЕНИЕ

Ø

КТ

ВЗСАЖДЕНЬНЪ, -зиѧ adj.

Krn

забоден; воткнутый; stuck; – μπηγμένος:

принесоше едино велико коло идѣже имѣше **ВЗСАЖЕННА** школо взсе стрѣгла великаа μπηγμένα 182r23Krn – ЕХН

Ø

КТ

ВЗСВИСТАТИ, -стаж, -стаѣтъ pf.

comPsalt

зайишиӣи; зашипеть; to hiss; – συρίζειν:

реуѣ ѱловѣкъ придж вз беззвѣстѣнжж житенскааго морѣ жижнз и **ВЗСВИСТАВЪ** змѣи смѣри ма συρίσας comPs68,3 Bon Pog – ЕХН

М

КТ

ВЗСЕЛЕНА v. ВЗСЕЛЕНАЯ

ВЗСЕЛЕНАЯ, -зиѧ, ВЗСЕЛЕНЬНАЯ, -зиѧ, ВЗСЕЛЕНА, -зи f.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Apost (incl. apHlud)

Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Formae: ВЗСЕЛЕНА in Ohr Bit Zag Orb Hlud; ВЗСЕЛЕНЬНАЯ in Orb Vtš Stan Les; оуСЕЛЕНАЯ in Bon (semel)

1. **земја, вселена, свей; обитаемая земля, вселенная, свет; earth, universe, world; – οἰκουμένη, κτίσις, κόσμος**: и проповѣсть са еуѧнѣлѣкиѣ царствина по всен **ВЪСЕЛЕНЬИ** τῇ οἰκουμένῃ Mt24,14 Rad(bis) Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd; и възведе и диволь на горж высокж и показа ѧмоу всѣ цѣвскаръствина **ВЪСЕЛЕННА**

τῆς οἰκουμένης L4,5 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; еже слышасте проповѣданиѣ въ всен **ВСЕЛЕНЬИ** τῇ κτίσει C1,23 Karp] по взсен твари Slep; иже апкоустоломь прѣвопрѣстолици **ВСЕЛЕНЬИ** ѱчителе владѣкж всѣхъ оумѣлите 129r7Karp] мироу всемоу 109v18Ohr; оуслзшите си взси жззѣци взноушите вси живѣшии по **ВСЕЛЕНЬИ** τὴν οἰκουμένην Ps48,2 Bon Pog Rdm Dčn; и разоумѣжтз ѧко тзи еси гкосподз вогъз единз и славенз по взсен **ВЪСЕЛЕНЬИ** τὴν οἰκουμένην Dn3,45/Ct Bon Pog Dčn Grig Lobk Orb] земли Hlud; шть рѣкы до конѣцз **ВСЕЛЕНЬИЖ** τῆς οἰκουμένης Ps71,8 Bon Pog Rdm, **ВЪСЕЛЕНЬИЖ** Dčn, sim. comPs71,8 Bon Pog; вз вса земля иззидж вѣштаниѧ ихъ и вз конзцж **ВЪСЕЛЕНЬИЖ** (sic) глаголи ихъ τῆς οἰκουμένης Ps18,5 Bon, **ВЪСЕЛЕНЬИЯ** Pog, sim. 120v8Krn; ты еси чѣстѣны крѣсте цѣсаремь воржне и всемоу мироу мирь чѣстѣны во створены крѣсть правовѣрнихъ радостз **ВСЕЛЕНЬИ** хранителз τῆς οἰκουμένης 51v24Šaf 72r26Zag 87d25Orb 13v6Hlud; маѧти вожина цкарѣѣ **ВСЕЛЕНЬИ** 205d32Orb 135v30Hlud; юдина еси маѧти дѣва прѣсноблагоуслобена и прѣславнаа моли хрѣста вогла мирь даровати **ВЪСЕЛЕНЬИ** 2с12Vtš; прѣжде даже горзи не взишж и сззда са земля и **ВЗСЕЛЕНАЯ** τὴν οἰκουμένην Ps89,3 Bon Pog Rdm Dčn; ѧко шрожника хрѣстова и моуѣеника димитрѣа въ пѣснехъ и пѣнихъ сззывающе владѣѣцѣ и зиждителю **ВЪСЕЛЕНЬИ** 34с30Vtš; ѧко троуѣа велегласнаа **ВЪСЕЛЕНЬИ** вѣсе шгласы конѣ 57d5Vtš — Cf. вѣсь (~ мирз), земля, мирз

♦ **ВЗСЕЛЕНАЯ СЪВѢДѢННА** *term. theol. скиниѧ на сведошѣвоӣо; скиния собраниѧ; tabernacle of testimony; – σκηνώμα τοῦ μαρτυρίου*: и **ВСЕЛЕНЬИ СЪВѢДѢННА** и всѣ ждна свѣтѣж еже **ВСЕЛЕНЬИ СЪВѢДѢННА** τὸ σκηνώμα τοῦ μαρτυρίου ... τῷ σκηνώματι τοῦ μαρτυρίου 3Rg8,4 Lobk] шбитѣлице свѣдѣнѣа Vtš – ЕХН — Cf. кровз, обитѣлице (~ сзвѣдѣнѣа), скиниѧ

♦ **ВЪСЕА ВЪСЕЛЕНЬИЯ/ ВЪСЕЛЕНЬИЯ СЪБОРЪ** *вселенски собор; вселенский собор; ecumenical council; – οἰκουμενικὴ σύνοδος*: свѣаѧтын седмыи **ВСЕЪ ВЪСЕЛЕНЬИЕ СЪБОРЪ** бысѣтъ в никен

οἰκουμηνικῆ συνόδου 37v12Stan; НА ПРОПОВѢДАННІЕ СВАТѢИХЪ АПКОСТОЛЪ И СЕДЬМЫ СЪБОРЪ **ВЪСЕМЯ ВЪСЕЛЕННЫЯ** τῶν ἑπτὰ οἰκουμηνικῶν συνόδων 150v17Stan

2. *население; обитатели земли; population; – οἰκουμένη, γῆ*: ИЗЫДЕ ПОВЕЛѢНІЕ ѿ КЕСАРѢ АВГОУСТА НАПИСАТИ ВЪСѢ **ВЪСЕЛЕНЖЖ** πᾶσαν τὴν οἰκουμένην L2,1 Krat Dbm Dbj Jov Krp Mkd, sim. 96r14Stan; прѣуныстыи владѣйка доухомя льстѣемь хоцетъ искоушити вьса **ВСЕЛЕНЖЖ** НА НЕУСТІЕ ИХЪ ПОСЛАБИТЬ 286v4Les; ТАКОВАА БЖДЕТЪ ГОДИНА ѿНА ЯКО МЛНІА ЛЮТАА БЖДЕТЪ БЪНЕЗААПЖ И ОУЖАСНЕТ СА **ВЪСЕЛЕННАА** πᾶσαν τὴν γῆν 135r23Les; великыи вогъ явлѣеть са сждити **ВСЕЛЕННѢИ** И ВЪЗДАТИ КОМОУЖДО ПО ДѢЛОМЪ ЕГО οἰκουμένην 303r21Les

KSM

КТ

ВЗСЕЛЕНИЕ, -ИЯ п.

Slep Bon (psGrig) Bit Vtš Krm

живеалиишїе; жилище; dwelling; – κατοικία, σκηνώμα, κατοίκησις (Krm): НАРЕКЪ НАРОУНТА ВРѢМЕНА И МЕЖДЪ **ВЗСЕЛЕННА** ИХЪ τῆς κατοικίας A17,26 Slep II житию Ohr14v12 Karp(bis) Verk(bis), жития Ohr80r13, же ею (sic) Str; хрїстоу с имь вьзврати тысоушорицею и подасътъ имь наслѣдїе и **ВЗСЕЛЕНІЕ** царство неѣвѣсное вѣуны животь κατοίκησιν 213v14Krm; свѣщенношбразныхъ иконъ хваления и вогородицѣ шбразомъ приемлаше вожне **ВСЕЛЕННЕ** воголѣпно веселаще τὰ θεῖα σκηνώματα 11r25Bit II веселиа 15r3Šaf 44d20Orb, om. 41r24Zag; поуще вьси вѣрны прѣдивноу дѣвоу хрїстоу **ВЪСЕЛЕННѢ** И ВЪСИВШОУ 3a11Vtš; евжино вьзванїе **ВЪСЕЛЕНІЕ** всенауелное скровище 56a13Vtš; господи вьзлюбихъ красотѣ домоу твоего и мѣсто **ВЗСЕЛЕННА** славы твоеѣ σκηνώματος Ps25,8 Bon II селенна Pog, веселиа (sic) Dčn; sim. **ВЗСЕЛЕНЗИА** (sic) сла[взи] 24v17Grig; доуховно слѣжше вогодоухновенныхъ прѣорѣж прѣжде **ВСЕЛЕННА** шбещники владѣати своен 9v24Bit – ЕХН — Cf. житие, селенне

KSM

КТ

ВЗСЕЛЕННАЯ v. ВЗСЕЛЕНАЯ

ВЗСЕЛЕНЬСКЪ, -ЗИН adj.

Vtš

вселенски; вселенский; universal; – : ѿ ѿѿанне прѣхвалне и **ВЪСЕЛЕНСКИ** АПКОСТОЛЕ ГАВРІЛОВО БЛАГОВѢСТВОВАНІЕ И НЕПЛОДНІЕ ПРОЗЕВЛЕНІЕ И ПОУСТИНИ ДОБРОЕ ШВУЕ ИСКРЪНИ ДРЪЖЕ ЖЕНИХА хрїстоу 174a22Vtš – ЕХН

KSM

КТ

ВЗСЕЛИТИ, ВЗСЕЛИТИ СА, -ЛЖ (СА), -ЛИТЪ (СА) pf.

Dbm Stm Dbj (Jov) Rad Krp Krat Mkd Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krm

Forma: оУСЕЛИТИ Rdm (semel)

1. *всели, насели некоѡо; вселить, населить кого-л.; to move, to settle someone; – κατοικίζειν, κατασκηνοῦν, ἐξεκκλησιάζειν, οἰκεῖν, σκηνοῦν, εἰσάγειν*: ИЗГНА ѿ ЛИЦА ИХЪ ЖЗЪКЗИ И ПО ЖРѢБИЮ ИХЪ РАЗДѢЛИ ИМЪ ЗЕМЛА ЖЖЕМЪ ДѢЛОМЪРНЗИМЪ И **ВЗСЕЛИ** ВЪ СЕЛѢХЪ ИХЪ КОЛѢНА ИЗДРАИЛЕВА КАТЕСКІНѡСЕН Ps77,55 Bon Pog Rdm Dčn; вьсѣтъ яко сконуѣ монисии (sic) сьзыждѣ домъ господавньи и **ВСЕЛИ** ВСА СТАРЦА ИЗДРАИЛЕВЫ ВЪ СИОНЪ ἐξεκκλησίασεν 3Rg8,1 Lobk II сьвьра Vtš • *ptc.-adj.* **ВЗСЕЛЕНЪ населен; населенный; populated; – κατοικούμενος, οἰκούμενος**: крѣпостна ржкзи моа сьтворѣ ѿ прѣимѣ и прѣамждростна рѣзѣма моего ѿимѣ прѣдѣлзи азѣикомъ и силѣ ИХЪ ПЛѢНА И СТРАСЖ ГРАДЗИ **ВЗСЕЛЕНЗИА** κατοικουμένης Is10,13 Grig Lobk Orb Hlud; вогъ сьтворы страни и поустинїе и конце **ВЪСЕЛЕНІЕ** поднеѣснимъ ἄκρα οἰκούμενα Pr8,26 Vtš, коньца **ВЗСЕЛЕНЗИА** Grig Lobk Hlud • *fig.* СВАТЪИ ТВОИ ДОУХЪ **ВЗСЕЛИ** ВЪ ЖТРОБЖ МОЖ ОІКΗΣОН comPs50,12 Bon Pog; обауе близъ бошимъ са его спѣсѣние его **ВЗСЕЛИТИ** слажъ вь зема нашѣ κατασκηνώσαι Ps84,10 Bon Pog Rdm Dčn; вьзведъ бо доуша адамла сь тѣломъ **ВЗСЕЛИ** НА НЕКѣСЕХЪ ВЪ БЪКЗИ БЪКЪ катѣкисен comPs26,4 Bon Pog; вь видѣни голоуба прѣде нь **ВЪСЕЛИ** ВЪ ДОУШАХЪ НКѣшихъ себе ѸЛОВѢЖКОЛЮБУЕ 113a32Vtš

2. *refl. се всели, се насели некаде; вселиться, населиться где-л.; to move in, to settle in; – κατασκηνοῦν, κατοικεῖν, ἐνοικεῖν, παροικεῖν, ἐπισκηνοῦν, σκηνοῦν, οἰκεῖν, κατοικίεσθαι, ἦκειν, ἀποστρέφειν, ὑποστρέφειν, καταλύειν; χωρέω* (Ktm): ωβρѣте хлѣбниж малж и шьдѣ **ВЪСЕЛИ СА** въ на ѱкѣсен 100v1Les; и възрасте и быскты дръво велие и птица небесныя **ВЪСЕЛИША СА** въ вѣтвию юго катескѣносен L13,19 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd, **ВЕСЕЛИШЖ СА** (sic) Jov; штавз на зареѣ пришедз **ВЪСЕЛИ СА** въ капернаоумз катѣкѣсен Mt4,13 Stm Krp Mkd; штиде же моиси ѿ лица фараунова и **ВЪСЕЛИ СА** въ зема мадиамзскж ѱкѣсен Ex2,15 Grig Lobk, **ВЕСЕЛИВ СА** Hlud (sic, pro въселив са) ѿ шита Orb; блаженз югоже и зъбра и прижтз **ВЪСЕЛИТЬ СА** въ дворѣхъ твоихъ катаскѣносѣ Ps64,5 Bon Pog Dĉn, **ВСЕЛАТ СА** Rdm; кзто **ВЪСЕЛИТЗ СА** въ сзватѣи горѣ тзвоеи катаскѣносѣ Ps14,1 Bon Pog Dĉn; и зъбавилз юси же зълз достояниа твоего гора сионз си в наже **ВЪСЕЛИЛЗ СА** юси катескѣносас Ps73,2 Bon Pog Rdm Dĉn; яко аще не би гѣсподъ помоглз мнѣ въ малѣ **ВЪСЕЛИЛА СА** би въ адз дѣоуша мою парѣкѣсен Ps93,17 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. **ВСЕЛИ СА** comPs93,17 Bon Pog; въ горахъ и въ пещерахъ и въ доупинахъ земзнихъ **ВЪСЕЛИТИ СА** сѣвѣтзимз катаскѣноуѣ comPs103,12 Bon ѿ Pog; иде въ горж и **ВСЕЛИ СА** въ поустына катѣкѣи тѣн ѣрѣмон 104r23Stan; прѣсвѣтлаа гора въ ньже **ВСЕЛИ СА** гѣсподъ катѣкѣсе 8r31Hlud 68v6Zag 57r29Šaf 82c18Orb; въ поустыни **ВѢЛИ СА** великы моиси ѱкѣсен 40r37Hlud 95v19Zag ѿ хождаше 80r12Šaf 113d5Orb; василне же прижтз вѣнець послѣшаниа же в гробъ живъ **ВСЕЛИ СА** οἰκήσας 19d22Orb 20v14Zag; землѣ каа ти юскты нж **ВЪСЕЛИ СА** на неи κατοικησον 81r4Šaf 96v23Zag 114c2Orb 41r25Hlud; праведници же насладатъ зема и **ОУСЕЛАТЬ СА** въ вѣкы на неи катаскѣносουσѣи Ps36,29 Rdm, **ВЪСЕЛАТЗ СА** Bon Pog Dĉn; и въниде тѣ въ пещерѣхъ и **ВЪСЕЛИ СЕ** тѣ катѣлуосен 3Rg19,9 Vtš ѿ шита Grig Lobk Hlud • *fig.* слово хрѣстоуво да **ВЪСЕЛИТЗ СА** въ

взи ἐνοικεῖτω C3,16 Ohr Karp ѿ **ВЪСЕЛѢТ СА** Slep Str Verk; по истинѣ бо **ВЪСЕЛИ СА** в на вогъ катескѣносен comPs67,17 Bon Pog; дѣоухъ сѣвѣти в насъ **ВСЕЛИВЪ СА** οἰκήσαν 15v5Zag, **ВСЕЛИТ СА** 10d14Orb; шгнь бо **ВЪСЕЛИ СЕ** въ те вѣожъствѣны 31c25Vtš; яко вогъ сѣвѣтын ѿринж храмъ и **ВЪСЕЛИ** же **СА** въ него похотъ злаа ἐνώкѣсе 85v20Les; вогъ **ВЪСЕЛИ СЕ** въ срѣце его ѣвѣосен 19r10Ktm

Cf. ВЪДВОРИТИ СА, ВЪДОМИТИ СА, ВЪСЕЛѢТИ, НАСЕЛИТИ, ОБИТАТИ, ОУДВОРИТИ СА

Notae: per err. pro веселити: рѣузна оустрзмлениа **ВЪСЕЛАТЗ** градз вѣожни Ps45,4 Bon ѿ веселатз εὐφραίνουσѣи Pog Dĉn, весела Rdm; о всѣхъ бо злзихъ яже сздѣваеатз дѣаволь **ВЪСЕЛИТ СА** comPs9,24 Pog ѿ веселит са τέρεται Bon

KSM

КТ

ВЪСЕЛѢТИ, ВЪСЕЛѢТИ СА,

-ЛѢЖ (СА), -ЛѢТЕЗ (СА) ipf.

Slep Str Verk Psalt comPsalt parOrb Šaf trHlud Vtš Les

Forma: вѣсѣлѣти in Bon Pog

1. *вселува, населува некоѣо; вселять, населять кого-л.; to settle someone; – κατοικίεσθαι:* въ вѣрѣ прѣбывающж юдинозислзно и правж вѣрж имѣше к вогѣоу сиж вогъ **ВѢЛѢТЬ** въ црѣкѣвз κατοικίεσθαι comPs67,7 Bon, **ВЪСЕЛѢТЕЗ** въ црѣкѣве Pog • *fig.* видите людѣи и днвите се гора бо сѣвѣтаа явѣствнаа вогъ въ невѣсноие шитѣли прѣвишши въ зимают се кѣво земльною въ невѣсною и нетлѣнною селенію **ВЪСЕЛИМО** 218d10Vtš

2. *refl. се вселува, се населува некаде; вселяться, населяться где-л.; to move in, to settle in; – κατασκηνοῦν, κατοικίεσθαι, αὐλίεσθαι, οἰκεῖν, ἐνοικεῖν:* и въ доуплинахъ земльныхъ **ВѢЛѢТИ СА** катаскѣноуѣ comPs103,12 Pog ѿ **ВЪСЕЛИТИ СА** Bon; и разѣмѣете яко азъ есмь гѣсподъ вогъ вашъ **ВСЕЛѢЖ СА** в сионъ катаскѣноуѣ J14,17 Orb ѿ **ВЪСЕЛИ СА** Lobk • *fig.* слово дѣоуховно да **ВЪСЕЛѢТЬ СА** въ васъ ἐνοικεῖτω C3,16 Str Slep Verk ѿ **ВЪСЕЛИТЗ СА** Ohr Karp; свѣтз истиннзи естз хрѣстосъ **ВЪСЕЛѢТЕЗ** бо

СА ВЪ ВСѢХЪ ВѢРНѢИХЪ κατασκηνοῖ comPs89,17
Воп, *всѣлѣть* бо СА Rog; дѡуѣхъ ѿ оубѣа
исхода и сѣрна ради вѣрнымъ явль са
подателень в нѣже *вѣлѣет* СА κατοικίζεται
170v8Hlud; ѣко дѡуѣхъ вѡжѣи *всѣлѣет* СА въ
црѣкѡвъ оікеῖ 82v15Les; въ црѣкѡвѣ бо рѣуѣ
всѣлѣше СА слава твоѣа κατεσκήνου comPs73,2
Воп, *всѣлѣше* СА Rog; ѡждажѣаго тѣ вѡгѣа
и хотѣаго дати цѣсаѣрство свое въ вышнихъ
присно въ непорочнѣмъ и чѣстѣмъ *всѣлѣет*
СА вѡгѣа въ таковое тѣло ἐνοικεῖ 83v24Les;
снѣвыи ѡ мирѣ радѡует СА и длготрѣпнѣе
всѣлѣет СА въ него αὐλίζεται 162v14Les

Cf. ВЗСЕЛНТИ, НАСЕЛѢТИ

KSM

КТ

ВЗСНИАВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

Vtš Km

иззѣва, освѣѣлува; восходитъ, сиятъ;
to rise, to shine; – ἀνατέλλω (Krn): ѣко
ѣкоже слѣнѣе сѣкрѣвает се и паки
взсѣиваетъ тако и чѡвѣкъ оумираетъ и
паки востаеъ ἀνατέλλει 200v16Krn • *fig.* ѣко
ѿ раѣа происходещюю намъ ковѣегъ завѣта
нже завѣща хрѣстоѡс свѣтиликѣа разжмны
всѣивающаа свѣтъ црѣкѡвъ 28d2Vtš – EXH
— Cf. ВЗСНИАТИ

M

КТ

ВЗСНИАТЕЛЬ v. *ВЗСѢИАТЕЛЬ

ВЗСНИАТИ, -СНИАЖ, -СНИАЕТЪ pf.

Evang Apost Psalt comPsalt orDĕn Parim Triod Vtš
Stan Les Km

Forma: ВЗСНИАТИ in Mkd Les

1. *засвѣѣи, заблеска; засиятъ, вос-*
сиятъ; to shine; – ἀνατέλλειν, λάμπειν,
ἐκλάμπειν, αὐγάζειν, ἐπιφαίνειν, ἐξανα-
τέλλειν, ἐπιλάμπειν, ἀναλάμπειν, κατα-
λάμπειν, διαλάμπειν, ἀπολάμπειν, ἀνάπτειν.
и се аггѣлѣз гѡспѡднѣз приде и свѣтѣз *восниа*
въ храмнѣѣ ἔλαμψεν A12,7 Ohr Slep Str Vran
Verk] просвѣтѣ са Karp; *всѣимъ* ѣси ѣко
звѣзда свѣтѡноснаа γεωργίε 148a24Vtš; *всѣиа*

лице его ѣкоже» слѣнѣе ἔλαμψε 142r1Krn;
ТОГДА *взснѣаетъ* въ тѣмѣа свѣтѣз твои и тѣмѣа
твоѣа ѣко полоудѣне Is58,10 Grig Lobk Orb
Hlud • изгрее: *взснѣа* слѣнѣе и сѣрашѣ са и
въ ложихъ сѣатнѣхъ лагѣтѣз ἀνέτειλεν Ps103,22
Воп Rog Rdm Dĕn; зѡуѣтра въ единѣ сѣботѣ
придоша на грѡвъ *взснѣвѣшюу* слѣнѣеѡу
ἀνατείλαντος Mc16,2 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis)
Krat, *взсѣившюу* Mkd; и мрѣкнетъ слѣнѣеѣ
взснѣвѣшѣ ἀνατέλλοντος Is13,10 Lobk Hlud] **снѣашюу**
Grig, **снѣавѣшюу** Orb; слѣнѣе просвѣти
лѣна *всѣиа* дрѣвѣа прозевѡше и землѣа оутѣрзди
се ἀνέτειλε 4v11Krn • *fig.* *взснѣаетъ* зѣмѣа ѿ
нѣкова и востаеъ чѡвѣкъ ѿ издрѣнѣѣ
ἀνατελεῖ Nu24,17 Grig Lobk Hlud, *всѣиа* Vtš;
прѣѣсѣтѣнѡе пощенѣе на чнѣмъ свѣтло
люѣами *воснѣаѣше* сѣатнѣхъ заповѣден
хрѣстѣа вѡгѣа ἀπολάμποντες 27v27Zag] om.
26b23Orb; ѿ корене твоѣго *вснѣа* цвѣтъ и
жнзнь несѣа прѣдѣа възыграше са спѣсаа
мира ис чѣстѣж ѿроковицѣ хрѣстѣ вѡгѣ
ἀνέτειλε 79c11Orb 65r13Zag 43v1Šaf 7v12Hlud;
истина ѿ землѣа *взснѣа* и правѣаа с ѣвѣе
приниѣе ἀνέτειλεν Ps84,12 Воп Rog Rdm Dĕn,
sim. 1r18Krn, sim. 159r6Krn; да *взснѣаетъ*
благѡдѣтъ хрѣстоѡва въ дѡуѣши моѣи и да
просвѣтитъ ѡмраченнѣж мож мысли лампѣ
5r22Les; призри на ма изведи дѡуѣшѣ мож ис
темницѣ безаконѣа да *взснѣаетъ* лоѣа твоѣа
въ моѣмъ помыслѣ ἑκλάμψη 240r4Les; ис тебе
во *взснѣа* слѣнѣеѣе праведноѣ хрѣстоѡз
вѡгѣз нѣашѣз ἀνέτειλεν 73v4Ohr 103v6Slep
66v10Str 107r26Karp 10r18Stan; *вснѣа* весна
постѣнаѣа и цвѣтѣѣѣ покаяннѣѣ ἀνέτειλε 17r8Zag
14d2Orb; по семь въ нѣхѣѣ многѣхѣѣ
исправленнѣхъ *взснѣавѣ* и къ вѡгѡу ѡтиде
вьсприѣмъ живѡтъ вѣѣны διαλάμψας
118r1Stan; вѣзрадоуетъ са сѣдѣѣѣе ваше и
кости вашѣѣ ѣко тѣва *взснѣатѣз* и познана
бѣдетъ рѣка гѡспѡдѣнѣѣ боашимъ са его
ἀνατελεῖ Is66,14 Grig Lobk Orb Hlud • **прѣжде**
взснѣати *прѡекλάμπειν*: благѡдѣатъ
крѣстѣнаѣ *прѣжде* всемоу мироу *вснѣа* на
вѡжѣеѣѣѣнѣѣѣ ѣдрѡти призѣаѣѣе на

στράκιστὴ проекλάμπουσα 60r9Zag 72b30Orb,
прѣжде **ВЗСНАВШИ** 38r5Šaf

2. **ΥΒΤΟ** *расілаμῖνι, раззори; зажечь; to blaze, to start fire; – ἀνατέλλειν, ἐξανατέλλειν, ἐκλάμπειν*: ● *fig.* рождѣство твоє христѣе вожѣе κλαῖσζ **ВЗСНІА** всемоу мироу свѣтъ разογμзнзи ἀνέτειλε 94r6Ohr 76v18Str 97c16Vtš; рад<о>γκн са всемѣ мироу радость порождѣши и сжѣнимъ въ тмѣ свѣтъ **ВЗСНАВШИ** 96d38Orb 61r19Šaf, **ВЗСНІА** 79r15Zag, **ВЗСНАВШИМЪ** 21r26Hlud; ѿ оустъ твоихъ благодѣтъ **ВЗНАВЗ** ἐκλάμψασα 86v18Ohr, **ВЗСНѢВШІ** 111v7Slep 113v31Karp, **ВЗСНѢ** 72v13Str, **ВЗСНАВШИ** 62r9 et 126v21Stan; **ВЗСНѢ** вогъз пакзи ѿ зема взнако дряво красно ѡзракомъ и добро въ снадъ ἐξανέτειλεν Gn2,9 Grig] вѣм Lobk, всади Orb

Cf. **ВЗСНАВАТИ**, **ПРОСВѢТѢТИ СЯ**, **ПРОСВѢТИТИ**, **ПРОСНІАТИ**, **СНІАТИ**

Nota: per. egr. pro месня: посрѣд<ѣ> твари прѣтрыпѣвъ христѣе **ВЗСНІА** слов<о> вожне Μεσσία 71r16Zag] има сие (sic) 50r15Šaf, om. 86d27Orb 12v21Hlud

KSM

КТ

ВЗСКАКАТИ, -УЖ, -УЕТЪ ipf.

Krn

скока (од некаде); выскакивать; to jump; – πηδάω: такова и ина страшнѣнша сзмышляюще мрзтвые мнѡгаши же и егда доуше бореще с<е> и иные **ВЗСКАУЕЩЕ** ѿ постѣле свое хотѣще оубѣжати сзмрзты πηδοῦν 202v1Krn – ECH — Cf. **СКАКАТИ**

KSM

ЛМ

ВЗСКАПАТИ, -КАПЖ, -КАПЛЕТЪ pf.

Les

каїне; капнуть; to drip; – στάζειν: даждѣ ми прошеніа твоа дароуи ми м<о>лкнѣвж **ВЗСКАПИ** на сердце мое капла единж любве твоеж да разгорит са въ срци моемъ пламень любве твоеж яко в лжзѣ στάζον 149v3Les – ECH — Cf. **ИСКАПАТИ**, **ИСКАПИТИ**, **КАПЖТИ**, **КАПАТИ**

М

ЛМ

ВЗСКЛАДАТИ, -КЛАДАЖ,

-КЛАДАЕТЪ ipf.

Dbm Dbj Rad Krp evHlud Zag Stan

клава, сѡава, ѡосѡавува; класть, возлагать; to lay on, to put on; – ἐπιτιθέναι, περιτιθέναι: свазажть брѣмена ташка и неοудѡвз носима и **ВЗСКЛАДАЖТ** бо на плеща γλ<о>в<ѣ>γѣска ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους Mt23,4 Dbj Dbm Rad69b5 Krp Hlud] **ВЗСКЛАДАТЬ** Jov, **ВЗЗЛАГАЖТ** Rad158a4 Krat Mkd; с<в>а<т>ын бо дас<т> ѡмоу цѣнж и хоташимъ инѣмъ на са **ВЗСКЛАДАТИ** дръва самъ с<в>а<т>ын на свою плещоу понесе 270v26Stan; вѣнець ѿ тръниѣ **ВЗСКЛАѢТ СЯ** иже анг<е>ломъ цаѡрз въ льжоу порьфиροу шблауит са περιτίθεται 157r4Zag] носить 130r4Šaf 178a20Orb 109r6Hlud – ECH — Cf. **ВЗЗЛАГАТИ**, **ВЗСКЛАСТИ**, **НАКЛАДАТИ**, **ПОЛАГАТИ**, **ПОСТАВЛѢТИ**

KSM

НА

ВЗСКЛАНѢТИ СЯ, -КЛАНѢЖ СЯ,

-КЛАНѢТЪ СЯ ipf.

parVtš Zag trOrb Vtš

се засолнува; заслоняться; to take shelter; – : іже соущѣствомъ неωсежнми вогъ въ ѡслехъ **ВЪКЛАНЯЕТ СЕ** 94c15Vtš ● **НА КОГО СЕ НАКЛОНУВА**, **СЕ ѡѡѡиѡира** на некозо; *наклоняться, опираться на кого-л.; to lean upon sb; – ἐπερείδεσθαι*: дръво [живо]та+ ѡс<т>ъ вѣсѣмъ дръжешнимъ се ѡе и **ВЪКЛАНЯЮЩІ СЕ** на сию ѡко на тверда τοῖς ἐπερείδομένοις ἐπ' αὐτήν Pr3,18 Vtš] **ВЗСЛѢНѢАЩИМЪ СЯ** на на Grig Lobk(bis) Orb ● *fig.* **КЪ КОМОУ СЕ ѡоклонува** некому, **ѡочийѡува** некозо; *поклоняться кому-л., почитать кого-л.; to worship sb, to venerate sb; – ἀτενίζειν*: окамъна доуше похотѣми и пиѡнзствомъ ѡмрауила са еси никакоже не **ВЪСКЛАНѢЖЕ СЯ** къ мн<л>осрдномоу вогроу тѣмъ проси просвѣщение οὐδαμῶς ἀτενίζω πρὸς σὲ τὸν μόνον θεόν 28v6Zag, никакоже **ВЪСКЛАНѢЩІ СЯ** 27a15Orb – ECH — Cf. **ВЗСКЛОНИТИ** sub 2, **ВЗСЛАНѢТИ СЯ**

KSM

НА

ВЗСКЛАСТИ

ВЗСКЛАСТИ, -КЛАДЖ, -КЛАДЕТЪ pf.

Jov Karp Lobk parVtš

κλαδε, σῦαβι, ἰοσῦαβι; положить, возложить; to lay on, to put on; – ἐπιτιθέναι, στοιβάζειν: и ВЗСКЛАДЕ полѣна на ѡлтарѣ иже створи ἐστοίβασεν 3Rg18,33 Lobk Vtš197d32] om. Grig Hlud; сътвори всесъже[же]нїа и възложи на полѣна и ВЗСКЛАДЕ на ѡлтарѣ ἐστοίβασεν 3Rg18,33 Vtš198a2] складе Grig Lobk Hlud; събыражть же брѣмена ташка и неουδοѡ посила и ВЗСКЛАДАТЬ на плещи γλοϋκομѡ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὄμους Mt23,4 Jov] възкладажть Dbm Dbj Rad69b5 Krp Hlud, възлагажть Rad158a4 Krat Mkd • *ναῖοϋαρι; нагрюзить, наложить; to load; – ἐπιτιθέναι:* ὦπλοῦτι χотащимъ намъ ВЗСКЛАДОШЖ ны еже на потрѣбѣ ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας A28,10 Karp] възклада Str, възклась Verk – ЕХН — Cf. ВЗЗЛОЖИТИ, ВЗКЛАСТИ, ВЗСКЛАДАТИ, НАЛОЖИТИ, ПОЛОЖИТИ, ПОСТАВИТИ, СЗКЛАСТИ

KSM

НА

ВЗСКЛЕВЕТАВАТИ, -ТАВАЖ, -ТАВАЕТЪ ipf.

apHlud

возврака со κλεβεῖα; отвечать клеветой; to reply with a slander; – ἀντιλοιδορεῖν: ѡже ѡклеветаваемъ не ВЗСКЛЕВЕТАВАШЕ οὐκ ἀντελοιδόρει 1P2,23 Hlud] възклеветааше Slep Vtš, ѡклеветаваше Karp Grig Lobk – ЕХН — Cf. ВЗСКЛЕВЕТАТИ, ОКЛЕВЕТАВАТИ

SM

НА

ВЗСКЛЕВЕТАТИ, -ТАЖ, -ТАЕТЪ ipf.

Slep apVtš

возврака со κλεβεῖα; отвечать клеветой; to reply with a slander; – ἀντιλοιδορεῖν: иже ѡклеветанъ сзин не ВЗСКЛЕВЕТАШЕ οὐκ ἀντελοιδόρει 1P2,23 Slep Vtš] ѡклеветаваше Karp Grig Lobk, възклеветавааше Hlud – ЕХН — Cf. ВЗСКЛЕВЕТАВАТИ, ОКЛЕВЕТАВАТИ

SM

НА

ВЗСКЛИКНОВЕНИЕ

ВЗСКЛЕПАТИ, -КЛЕПЖ, -КЛЕПЕТЪ

et -КЛЕПЖ, -КЛЕПЕТЪ pf.

Grig Lobk parOrb parHlud Les

κλεῖνε, चुकне, даде знак; постучать, подать знак; to strike, to give a sign; – σημαίνειν, κρούειν: Γ'οσподѡ в'огѡ ... въздвигнетъ рыбенне ВЗСКЛЕПЕТЪ и възъпиетъ на врагы свож крѣпостиж σημανεῖ καὶ βοήσεται Is42,13 Hlud Lobk, ВЗСКЛЕПЕТЪ Grig Orb; егда же ВЗСКЛЕПЕТЪ съборъ вьсѣхъ послѣди же приндетъ братъ вь съборъ прѣжде вьсѣхъ излазитъ κρούση εἰς τὴν σύναξιν 28v26Les – ЕХН — Cf. КЛЕПАТИ

SM

НА

ВЗСКЛИКАТИ, -УЖ, -УЕТЪ pf.

Mkd

извика, викне; воскликнуть, вскричать; to exclaim, to cry out; – κράζειν: и ВЗЗ'КЛИКАВЪ много прѣжавъ са изыде κράξας Mc9,26 Mkd] възъпивъ Dbm Jov Rad Krp, възъпивъ Dbj, възъпи Krat – ЕХН — Cf. ВЗЗПИТИ sub 1, ВЗСКЛИКНЖТИ, ВЗСКЛИЦАТИ, ВЗСКРИЧАТИ, КЛИЦАТИ, КРИЧАТИ

Ø

НА

ВЗСКЛИКНОВЕНИЕ, -НИА п.

titJov titKrp tropOhr tropSlep tropKarp tropVerk Psalt comPsalt tropGrig tropLobk tropOrb tropHlud Zag (Šaf) trOrb trHlud Les Krn

восклик, ликување, радосни извици; восклицание, клики радости, восторга; exclamation, joyful shouting; – ἀλαλαγμός: ѡвндъ и пожрѣхъ вь кровѣ его жрѣтѣж хвалениа и ВЗСКЛИКНОВЕНИА ἀλαλαγοῦ Ps26,6 Bon Dčn, ВЗСКЛИКНОВЕНИЮ Pog; ВЗЗКЛІКНОВЕНИА же ѡко вь конѣцихъ вселенъиж поемо естъ сздѣанне ἀλαλαγοῦ comPs26,6 Bon Pog; в'лажени людие вѣдаше ВЗСКЛИКНОВЕНИЕ ἀλαλαγμόν Ps88,16 Rdm, ВЗСКЛИКНОВЕНИА Dčn, sim. ВЗСКЛИКНОВЕНИЕ 47v20Grig 76r13Lobk 105b25Orb 30v12Hlud, sim. ВЗСКЛИКНОВЕНИИ 19v26Les] кликновение Bon Pog; възъиде в'огѡ вь ВЗЗКЛИКНОВЕНИИ Γ'οσподѡ вь гласѣ трѣбнѣ ἐν ἀλαλαγμῶ Ps46,6 Bon Pog, в'огѡ

ВЗСКЛИКНОВЕНИЕ Rdm, вогъь **ВЗСКЛИКНОВЕНИ** Dĉn, sim. вогъь **ВЗСКЛИКНОВЕННА** (sic) 17r18Jov, **ВЗСКЛИКН** 21r29Krp, sim. **ВЗСКЛИКНОВЕННЕМЗ** 15v11Ohr, **ВЗСКЛИКНОВЕНИИ** 8r23Slep-Plov 18v30 et 19r5Karp 14r9Verk; sim. пророкъ д<а>в<ь>дъь гл<а>гол<е> възьиде вогъь **ВЗСКЛИКНОВЕНЫИ** г<о>сподъь въз гласе тръбенъьмъ εν ἀλαλαγμῶ 114v22Krn; sim. ꙗко и на елешни ап<о>сто<л>и съ д<о>у<х>омъ възопиенъ възьиде вогъь **ВЗСКЛИКНОВЕННЕ** г<о>сподъь въз гласѣ тръбенъьмъ да нзбавить рода Ѹловѣуѣ ѿ неправди мж<у>нителѣ 162v21Hlud 237c7Orb ● **ἀλάλαγμα**, var. **ἄλλαγμα**: продастъ люди свож безъ цѣнзи и не бѣ множества въз **ВЗСКЛИКНОВЕНИИХЪ** нашихъ εν τοῖς ἀλαλάγμασιν (var. ἀλλάγμασιν) Ps43,13 Bon 1 въз **ВЗСКЛИЦАНИИХЪ** Pog Rdm, **ВЗСКЛИЦАНИ** Dĉn — Cf. възплъ, възсклицание, кликновение, клицание, клиуъ

Nota: per err. pro ἀνάενυσις Ps72,4 Rdm v. възсклонение

KSM

НА

ВЗСКЛИКНЖТИ, -КЛИКНЖ, -КЛИКНЕТЪ pf.

tropOhr Slep Str Vran tropKarp tropVerk Psalt tropGrig tropLobk tropOrb tropHlud Bit Šaf trOrb trHlud Vtš Les

воскликне, извикне, кликне; воскликнуть, возликовать; to exclaim, to cry out; — ἀλαλάζειν, κράζειν: нбънна **ВЗСКЛИКНЪМЪ** д<ѣ>ваа бо єдина вог<о>гом<а>ти къ приетію нев<ѣ>сномъ прѣставляет се 218b17Vtš; възси ꙗзыци възплещате ржкамі **ВЗСКЛИКЗНѢТЕ** вог<о>у гласомъ радости ἀλαλάζατε τῷ θεῷ Ps46,2 Pog Bon Dĉn, **ВЗСКЛИКЗНѢ** (sic) Rdm, sim. **ВЗСКЛИКЗНѢТЕ** 105r12Ohr 8r15Slep-Plov 18v26Karp, 13r18Grig 17v22Lobk 18c27Orb; възплещѣмъ въз пѣснехъ г<о>сподевн вѣрни и **ВЗСКЛИКНѢМЪ** вог<о>у крсть г<о>сподъьнь св<а>ты цѣлоуѣе ἀλαλάζομεν θεῷ 81d17Orb 47v21Bit 44v33Šaf; тако и ты възлюбенне възьпи м<о>л<и>твож **ВЗСКЛИКНИ** пѣніемъ и ѿженешн лжаваго звѣрѣ лиснцъ еже ꙗс<т>ъ сотона ἀλάλαξον τῇ ψαλμῶδια 242v22Les; **ВЗСКЛИКНЖШЕ** же гласомъ велнемъ затъкошж ѡши своа κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ A7,57 Vran

Slep Str 1 възьпишж Karp — Cf. въззъвати sub 1, въззъпити sub 1, възскликати, възскриуати

KSM

НА

ВЗСКЛИЦАНИЕ, -НИА n.

Psalt Šaf trOrb trHlud Vtš

восклик, ликување, радосни извици; восклицание, клики радости, восторга; exclamation, joyful shouting; — ἀλαλαγμός, κραυγή: добрѣ понте емоу **ВЗСКЛИЦАНИЕМЪ** εν ἀλαλαγμῶ Ps32,3 Rdm Bon Pog Dĉn; иво нзрадно снѣжши ѡгнемъ наставлѣтеъ къ разоумоу вог<о>жню възѣхъ зареж оумъ просвѣщажши **ВЗСКЛИЦАНИЕМЪ** поунтажше еж крауγῆ 95v1Šaf 114v5Zag, званнемъ 127d19Orb, нзбавеннемъ 57r1Hlud; свѣтло тръжест<т>воунте **ВЗСКЛИЦАНИЕМЪ** радостнж 209b34Orb; зрѣти тебе не смѣжше хероувини летаще възпнжъ **ВЗСКЛИЦАНИЕМЪ** вожестъенж пѣснь тръс<т>ватимъ гласомъ 180r12Hlud, sim. 66d12Orb; въз гласѣ радованіа въз ψ<ѣ>л<м>ѣхъ **ВЗСКЛИЦАНІА** възспонмъ мариноу м<о>у<ѣ>ницѣ 194d9Vtš; хвалите и въз кимбанѣхъ **ВЗСКЛИЦАНИЮ** εν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ Ps150,5 Dĉn, **ВЗСКЛИЦАНІА** Bon Pog, **ВЗСКЛИЦАНІ** Rdm; възѣкъ жзикъ впнеть днесъ **ВЗСКЛИЦАНИЕМЪ** тръбеннымъ εν ἀλαλαγμῶ 148r27Šaf 239b12Orb 158r36Hlud ● **ἀλάλαγμα**, var. **ἄλλαγμα**: продастъ люди своа бес цѣны и не бѣ множества въз **ВЗСКЛИЦАНИИХЪ** нашихъ εν τοῖς ἀλαλάγμασιν (var. ἀλλάγμασιν) Ps43,13 Pog Rdm, **ВЗСКЛИЦАНИ** Dĉn 1 въз възсклицовениихъ Bon — EXH — Cf. възплъ, възскликновение, зъвание, кликновение, клицание, клиуъ

KSM

НА

ВЗСКЛИЦАТИ, -ЦАЖ, -ЦАЕТЪ ipf.

comPsalt Zag Šaf trOrb trHlud Vtš

воскликнува, извикува, крикнува; восклицать, ликовать, кричать; to exclaim, to cry out; — ἀλαλάζειν: к томоу не прѣстажъ вѣрніи ψалъмзи и пѣнни **ВЗСКЛИЦАЖШЕ** вог<о>ви ἀλαλάζοντες τῷ θεῷ comPs97,4 Bon Pog; г<о>сподъь въз гласѣ тръбенъьмъ в<л>а<г>о<с>л<о>ва та

ВЗСКЛИЦАТИ

ВЗСКЛИЦАЖИ а⟨н⟩г⟨е⟩лскзж плькзи его днесъ⟨в⟩ на възсотъ възнесе са 163v1Hlud 238a19Orb, **ВЗСКЛИЦАЖИ** 149v19Šaf; приемши его с плачѣмъ яко мѡти ... рыдажши съ слъзѡми и шблѡбызажши жалостно горцѣ **ВЗСКЛИЦАШЕ** чѣстаа 193d16Orb 162v24Zag, **ВЗСКЛИЦАЖИ** 121v7Hlud; рыдажши **ВЗСКЛИЦАШЕ** выпіюши мат⟨е⟩рски 167c29Vtš; нескврьнна агница агница и пастырѣ повѣшена на дрѣвѣ зраши рыдажши глаголаше мѡт⟨е⟩рскы **ВЗСКЛИЦАЖИ** 12c32Orb; агница и пастира избавителя агница зрѣши на крстѣ **ВЗСКЛИЦАШЕ** слъзещи и горко выпіюши 168d6 et 199b35Vtš – ЕХН — Cf. възпити sub 1, възкликати, възкликнѡти, възскричати, клицати, кричати

SM

НА

ВЗСКЛОНЕННЕ, -иѡ п.

Bon Pog (Rdm) Dčn

кревање, исѡраванье, выпрямление; rising;
– **ἀνάνευσις, ἀνεσις**; ● *fig.* яко нѣсть **ВЗСКЛОНЕНИѡ** въз смрзти ихъ ἀνάνευσις Ps72,4 Bon Pog Dčn, **ВЗСКЛИКНОВЕННИ** (sic) Rdm; сзлацаемъ мнозѣми жъзѡми желѣзѡнами яко не въззвести главъи моеж и нѣстъ мнѣ **ВЗСКЛОНЕННИ** ἀνεσις Man10/Ct Bon – ЕХН

KSM

НА

ВЗСКЛОНИТИ, -клонѡ, -клонитъ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Karp Zag Vtš

1. *raro* **крене, исѡрави, сѡване; поднять, выпрямить, refl. подняться, выпрямиться, встать; to lift up, to straighten up, refl. to get up, to rise, to stand up;** – **ἀνακύπτειν**: наѡинажшимъ же симъ бывати **ВЗСКЛОНИТЕ** и въздвигнѣте главы ваша ἀνακύψατε L21,28 Rad139c4, **ВЗСКЛОНИТЕ Сѡ** Rad117c25 Dbm Dbj Krp Krat Mkd; и се жена бѣ имаши доухъ неджжень лѣтѣ⟨в⟩ ·нї· и бѣ слака и не могжши **Сѡ ВЗСКЛОНИТИ** ѡнѡдъ ἀνακύψαи L13,11 Mkd Dbm Dbj Rad, **ВЗСКЛОНИТИ Сѡ** Jov Krp Krat; ѣкоже прилежѣахъ выпрашажще его **ВЗСКЛОНЬ Сѡ** и рече имъ ἀνέκυψεν J8,7 Dbm Dbj Krp, **ВЗСКЛОНЬ**

ВЗСКОЛѢБАТИ

рече имъ Krat; **ВЗСКЛОНЬ** же **Сѡ** ἰσοῦς и рече еи ἀνακύψας J8,10 Dbm Dbj Krp Krat ● **се свесѡи, се разбуди; очнуться, пробудиться; to regain consciousness, to wake up;** – **ἀνανήφειν**: **ВЗСКЛОНИ Сѡ** ω δούση μοѣ дѣла своѣ яже зѣа помисли ἀνάνηψον 93r13Zag] изътрѣзѡи са 78r4Šaf, въздыхни 111d41Orb, възъвени 38r23Hlud ● **се свести и се ослободи од нешто: еда когда дастъ имъ богъ покаѣние възъмъ истинны **ВЗСКЛОНАТЬ Сѡ** ѡ дѣволова прѡгла ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος 2T2,26 Karp]** възникнѡтъ Slep — Cf. въззвнѡти, въззникнѡти, истрѣзѡити са

2. **засолни; заслонить; to shelter;** – : се бо дѣваа ἰσαίѡ прорече⟨в⟩ имѣе въз ѡрѣвѣ и въз ѡслехъ **ВЗСКЛОНИТЬ** цѡрѡ 87a12Vtš; како въз ѡслехъ бесловеснихъ **ВЗСКЛОНЮ** те избавляющаго все ѡ бесловесѡа 92c14Vtš — Cf. възкланѣти са

ЕХН

KSM

НА

ВЗСКОЛѢБАТИ, ВЗСКОЛѢБАТИ Сѡ,

-блѡ (сѡ), -блетъ (сѡ) et -блѡ (сѡ),
-баетъ (сѡ) pf.

Krp Psalt Lobk parOrb trHlud Les

заниша, замавѡа; закачать, замахать; to begin to sway, to begin to wave; – **ἐπικροτεῖν**: все дрѣва лжѡна **ВЗСКОЛѢБАТЬ** вѣтѡи своини ἐπικροτήσει Is55,12 Lobk] възплещюгъ⟨в⟩ Vtš

refl. **се зайѡѡерави, се заниша, се зайѡресе; зашататься, закачаться, заколебаться, задрожать; to stagger, to rock, to begin to quake;** – **σαλεύεσθαι, κλονεῖσθαι, σείεσθαι, κινδυνεύειν**: възмѡтошъ сѡ и **ВЗСКОЛѢБАШ Сѡ** яко пиѡни ἐσαλεύθησαν Ps106,27 Bon Pog Rdm Dčn, sim. 245r4Les; зѣзды спадажъ с небесъ и силы небесныхъ **ВЗСКОЛѢБАТ Сѡ** σαλευθήσονται Mt24,29 Krp48v29] двигнѡтъ сѡ Dbj Jov Rad(bis) Krp48v20 et Krp158v2, подвигнѡтъ сѡ Krat Mkd; слънѡце лоуѡа свож скрзѡеть съ страхомъ теѣ христѡе стражджщюу възкръсьши мртѣвѡи горзи **ВЗСКОЛѢБАШ Сѡ** и земѣ трастѡе сѡ ὄρη ἐκλονεῖτο 144v25Hlud] колѣважъ сѡ 220a6Orb; тогда землѣ

ВЗСКОЛѢВАЕТ СЯ ГРОВИ БОЖТ СЯ МЛЪНИЖ УЮДАТ СЯ σείεται 135r19Les; и ГКОСПОДЪ ВЪЗДВИЖЕ ДКОУХЪ ВЕЛИКЪ ВЪ МОРИ И БЫСЪТЪ ВЛЪНЕННЕ ВЕЛИКО ВЪ МОРИ ЯКО КОРАБЪ **ВЗСКОЛѢШЕ СЯ** ХОТА РАЗБИТИ СЯ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν συντριβῆναι Jon1,4 Orb] ВЛААШЕ СЯ Grig Lobk, ВЛЪНѢШЕ СЯ Hlud — Cf. ВЗЗМАСТИ СЯ sub 1, ВЗЗМЖТИТИ sub 1, ВЗСТРАСТИ СЯ, КОЛѢВАТИ, ПОТРАСТИ, СЪТРАСТИ

ЕХН

KSM

НА

ВЗСКОНЪУАНИЕ, -НА П.

Slep

крај, исход; конец, исход; end, outcome;
— **ἐκβασίς:** ПОМИНАТЕ ИГОУМЕНЪИ ВАШЖ ИЖЕ ГЛАГОЛАШЖ ВАМЪ СЛОВО БОЖИЕ ИЖЕ ВЪЗИРАШЕ НА **ВЗСКОНУѢНИЕ** ЖИТИА ПОДКОБИТЕ СЯ ВЪРОА τὴν ἐκβάσιν τῆς ἀναστροφῆς Hb13,7 Slep] ВЪЗМЕЗДИЕ Ohr64v4, СКОНУАНИЕ Ohr75v20 Str(bis) Karp(bis) Verk(bis) — ЕХН — Cf. КОНЬЦЪ, КОНЪУАНИЕ, КОНЪУИНА, СЪКОНЪУАНИЕ

SM

НА

ВЗСКОПАТИ, -КОПАЖ, -КОПАЕТЪ Pf.

vel -КОПАЖ, -КОПАЕТЪ pf.

Grig Lobk parOrb Stan

скопа, ѱрекопа; вскопать, окопать; to dig, to spade; — **σκάπτειν:** и ѱСТАВЛА ВИНОГРАДЪ МОИ И НЕ ИМАМЪ ШЕРѢЗАТИ ЕГО НИ **ВЗСКОПАТИ** ЕГО οὐδὲ μὴ σκαφή Is5,6 Lobk Grig Orb; МѢСТО СЪ ПРИУТОМЪ ПОСТИЖЕ И **ВЗСКОПАВЪ** ШЕРѢТЕ РАКЖ 292r10Stan — ЕХН — Cf. КОПАТИ, ОКОПАТИ

SM

НА

ВЗСКОРЕНИТИ СЯ, -НЖ СЯ, -НИТЪ СЯ Pf.

comPog

се вкорени, се зацврси; укорениться, укрепиться; to take root, to strengthen;
— **ρίζουσθαι:** ● *fig.* К ТОМОУ БО ШЖ ЙЮДА НЕ **ВЗСКОРЕНИТ СЯ** ВЪ ЗЕМЛИ ѱБѢЩАНЪИ ρίζωθήσεται comPs51,7 Pog] ВКОРЕНИ СЯ Bon — ЕХН — Cf. ВЗКОРЕНИТИ (СА) sub 1, ОУКОРЕНИТИ СЯ

Ø

НА

ВЗСКОРѢ adv.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Vran Karp Verk Bon Pog Dĉn comPsalt orDĉn Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les Km

1. **брѣу, веднаш, ѱоскоро, ѱобрѣу; быстро, скоро, скорее, быстрее; quickly, at once, sooner, more quickly;** — **ταχύ, ταχέως, ἐν τάχει, (τὸ) τάχος, τὸ εὐθύ, εὐθύς, εὐθέως, παρευθύ, ὀξέως, συντόμως, σπουδή, ἐν ῥιπῇ, τάχιον, τάχιστα, ὄκιστα; ἐν συντόμῳ, γλήγορα, πάραυτα, τὸ συντομώτερον, τὸ γληγορώτερον, (εὐκόλα)** (Km): ОНА ЖЕ ЪКО СЛЫШѢ ВЪСТАВЪШИ **ВЗСКОРѢ** И ПРИДЕ КЪ НЕМОУ таχύ J11,29 Dbm] скоро Dbj Jov Rad Krat, ЖДРО Krp; АБИЕ СИРѢУЪ **ВЗСКРѢ** ПОСТЫДѢШЖ СЯ ЖИДОВЕ ПРИ КРЪСТѢ ПΑΡΕΥΘΥ comPs69,4 Bon Pog; **ВЗСКОРѢ** БО ПРѢТЕУЕ СЛОВО ЕВКАГГЕЛЪСКОЕ ПО ВСЕЙ ЗЕМИ ἐν τάχει comPs147,4 Bon Pog; ПРАВЕДНЫ ВЪ БОГАТЪСТВѢ СЪТВОРИТЬ ЛѢТКА МНОГА НЕПРАВЕДНИ ПОГЫБЕНЖЪ **ВЗСКОРѢ** συντόμως Pr13,23 Lobk Orb Hlud] Iac. Grig; **ВЗСКОРѢ** ИДѢТЕ И РЦѢТЕ АПОСКОЛОМЪ ЯКО ВЪСКРЪСЕ ГКОСПОДЪ σπουδῇ 229c30Orb; ТРЕТИЦЕЮ ШЕРЪЖЕ СЯ ПЕТРЪ **ВЗСКОРѢ** РЕУЕНОЕ КМОУ РАЗОУМКѢ εὐθέως 153v3Zag 176b2Orb 107r12Hlud] АБИЕ 127v20Šaf; ОУБИСТВО КЪ ЛЮБОДѢАНИЮ ПРИМѢСИВЪ НЖ СОУГОУБО ПОКААНИЮ **ВЗСКОРѢ** ПОКАЗАВЪ εὐθύς 42v9Hlud 115c8Orb] АБИЕ 80r11Bit 98v15Zag 82r22Šaf; РЕУКЕ) ЕМЪ **ВЗСКОРѢ** БѢЖИ Ш ЗДЕ СЪ ВСЕМИ ТВОИМИ ВОИНЫ γλήγορα 238v4Km; КОПИЕМЪ ГРѢХЫ МОЖ **ВЗСКОРѢ** РАЗДРѢШИ СПКА)СЕ τάχος 90c39Orb 54v13Šaf; ХРИСТЪ СЯ ИСКЪШАШЕ ДИАВОЛА ИСКЪШЬША КАЖЖ КАМЕНИЕМЪ ХЛѢБИ БЖДЖТЬ НА ГОРЖ ВЪЗВОЖДАШЕ ВИДѢТИ ЦѢСА)РСТВЕНЕ ВСЕГО МИРА **ВЗСКОРѢ** ἐν ῥιπῇ 84r9Bit 84v17Šaf] ВЪ МЫГНОВЕННЕ ѱКА 101v16Zag, ВЪ СКОРѢ ВРѢМЕНЕ 117c10Orb; ПОСЛИ ВЛАДЪ)КО **ВЗСКОРѢ** ТВОЖ БЛАГО)ДАТЬ ἐν τάχει 175r5Les; ПРИДИ **ВЗСКОРЕ** ЯКО ЦА)РЬ ТЕ ИЩЕТЪ τὸ συντομώτερον 279v20Km; ГЛАГОЛА ЕМОУ ЙСКОУ)СЬ ЕЖЕ ТВОРИШИ ТВОРИ **ВЗСКОРѢ** τάχιον J13,27 Dbm] скоро Dbj Krat; РЕКЪШОУ НА)АНОУ И ГКОСПОДЪ ѱСТАВИЛЪ ЕСТЪ ГРѢХЪ ТВОИ **ВЗСКОРѢ** БО ИСПОВѢДА СЯ СКОРѢ ЖЕ ПРИМЪТЪ ОСТАВЛЕННЕ

ᾠ κηλ<ο>στιβαγο συντόμως comPs31,5 Pog Bon; борце мажѣсе се сз маслѡмкѡ ради да не повѣдѡт се **взскорѢ** εύκολα 206r18Krn • **накрайѡко; кратце; briefly**; – **σύντομα** (Krn): ὕτο βο глагол>аше анна тамо подробнѡ да скажѡ хошетѣ и мнѡгѣ ὕаскѡ проѡеε нѣкла мала да рекѡ **взскорѢ** σύντομα 46v16Krn — Cf. абне sub 1, врззо, взистро, взистрѢ, скоро sub 1, адро

2. **наскоро, набрѣу; скоро, вскорѣ; soon, shortly afterwards**; – **ταχύ, ταχέως, ἐν τάχει, διὰ τάχους**: надѢж са о г<о>спод<и> ѣко **взскорѢ** самѡ придѡ тахѣως Ph2,24 Slep] скоро Karp(bis); богѡ же мнра с вами да ськроушитѣ сатонѡ (sic) подѡ ноги вашѡ **взскорѢ** ἐν τάχει R16,20 Karp Slep; да вьззврататѡ са и оустзидатѡ са зѣло **взскорѢ** διὰ τάχους Ps6,11 Bon Pog Dēn; не плаѡи са м<а>ти х<р>исто<с>ь извѣсти богородиѡци положена ма вѣ гробѢ нѡ **взскорѢ** оузрши ма вьскрса извѣщаѡ ти свѣтлѡжѡ радость 136r33Hud; видѣста сѡ мажа ѡба вѣ единон ноши сѡнѡ еже и хотѣше са събити има **взскорѢ** ἐν τάχει 264v4Les; помѡть же и женѡ б<л>агоговѣннѡ и вѣрнѡ нѡ **взскорѢ** тон оумерши тѡ же самѡ тахѣως 109v17Stan; вѣды ѡко **взскорѢ** ε<σ>τ<ι>ν ѡставленне тѣлоѡ моѡмоѡ тахинѣ ε<σ>τ<ι>ν ἡ ἀπόθεσις 2P1,14 Karp Str, **взск**(..) Verk — Cf. скоро sub 2

Nota: lect. err.: **взскорѢ** (sic, pro **взсхотѢ**) во ѡтѡ несѡцааго на взигне привѡдошѡ са comPs148,5 Bon] **взсхотѢ** ἠθέλησε Pog

KSM(скорѡ)

НА

ВЗСКОУИТИ, -скоуѡ, -скоуитѡ pf.

Ohr Slep Str Vran Karp Verk Stan Les Krn

1. (<ВЗ+СКОУИТИ) **скокне во, вѡрча, се вѡурне; вскочитѣ, вбежатѣ, броситѣся; to jump into, to spring in, to rush in**; – **εἰσπηδᾶν, ἐπιπηδᾶν, ἐκπηδᾶν**: испроси же свѣща и **взскоуи** и трепетень бѡвь припаде кѡ павлѡ и силѢ εἰσεпѣдешев A16,29 Str Karp Verk, **взскоуѡ** Slep] скоуи Ohr; прѡидѡт во вѣси ѡко вльци и хищници обходаше мнихоми келиа ищѡщи двѣри ᾠврѡсты себѢ ѡко да **взскоуиешѣ** и растлатѣ вѣ нен еже ѡс<т>ѣ

Δ<ο>υ<σ>α повиноѡжи са имѢ ε<ν>δον ἐπιπηδῆσαντες 14v1Les; оублюдоше врѢме ѡгда слоѡжашѣ **взскоуише** вѣ црѡкѡвѣ нже ѡ немѢ ᾠгнавѡше в тон црѡкѡвѣ соѡрово и неѡлоε<с>ѣѡно оѡбише εἰσεпѣдешев 13r3Stan; варзнава и павелѡ растрѡзавѡша ризѡи своѡ **взскоуишта** вѡ народѡ вѡпнѡща и глагол>аѡща ε<ξ>εпѣдешев A14,14 Ohr Slep Str Karp] скоуишта Verk

2. (<ВЗЗ+СКОУИТИ) **скокне, сриѡа; вскочитѣ, бѡстро поднѡйтѣся; to jump, to leap up**; – **ἐξάλλεσθαι, ἄλλεσθαι, ἀναπηδᾶν; пηδᾶω** (Krn): и **взскоуи** и ста и хожаашѣ ε<ξ>αλλόμενος A3,8 Vran Karp, **взскоуишѣ** Str; онѡ же абне **взскоуѡ** и хожаашѣ ἦλατο (var. ἀνήλατο, ε<ξ>ἦλλατο) A14,10 Slep] скакаше Ohr Str Karp Verk; ѡкоже его видѣше абѡе **взскоуише** и оѡхватише его и цѣлѡюще его глагол>аѡхѣ еда еси ты боевода плакида ε<π>ῆдешев 258r15Krn; **взскоуишѣ** же сотона пакѢ прѢдѡстоашѣ емоѡ ἀναпѣдῆσας 107r10Les; ѡкоже оѡслѡша ѡнѢиши братѢ абѡе **взскоуи** радостнѢ ε<π>ῆдешε 260r18Krn • **скокне**, се качи на коњ: глагол>ла емоѡ прѡиди вѡседнѢи зде на задѢ коню и абѡе **взскоуи** ѡноша и вѡседѢ ε<π>ῆдешε 194r17Krn — Cf. взкакати, вьслзпати

3. (<ВЗЗ+СКОУИТИ) **искокне надвор; выскочитѣ; to jump overboard**; – **ἀπορρίπτειν**: повелѢ же ѡмѢжшнмѢ плавати **взскоуишѣ** прѢжде исплоѡти на краи ἀπορῖψαντας A27,43 Karp, **взскоуишѡ** Str, **взскоуѡше** Verk — Cf. **искоуити**

ЕХН

Cf. скоуити

KSM

НА

ВЗСКРАН¹, -ѡ m.

Jov Rad

раб, краѡ (на облека); **подол, краѡ** (одежды); **hem, fringe**; – **κράσπεδον**: молѢхѡ и да понѢ **взскран** ризѡи ѡго прикоснѡтъ са тоѡ краспѣдоѡ Mc6,56 Rad] вьскрилини Dbm Dbj Krp, вьскрыло Krat, вьскрилиоѡ Mkd; пристѡпши сѡзѡды прикоснѡ са **взскран** ризѡи его тоѡ краспѣдоѡ Mt9,20 Jov] вьскрилини

Rad Krp, краѡ Mkd; sim. **ВЗСКРАН** τοῦ κρασπέδου L8,44 Jov] **взскрилин** Dbm Dbj, **подольцѣ** Rad, **взскрилие** Krp, **взскрыліа** Krat, краѡ Mkd – EХН — Cf. **взскрилие**, **взскрило**, **кран¹**, **крилие**, **подолзкз**, **подзкрилие**, **подзметз**

M

НА

ВЗСКРАН² graep. cum gen.

Karp Bon Dĉn Grig Lobk parOrb parHlud Les

їокрај, крај; возле, у; beside, by; – парѧ τὸ χεῖλος: **яко зѣѣзды** κє»κє»сьныѧ и **яко пѣсокъ** **ВЗСКРАН** морѣ парѧ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης Gn22,17 Lobk Grig Hlud] **пѣсокъ** морьскы Orb; sim. **ВЗСКРАН** морѣ Dn3,36 Grig Lobk Orb Hlud Bon Dĉn 256v17Les] **взскринины** морѣ Pog; sim. **яко и пѣськъ** **ВЗСКРАН** морѣ вєчисльны Hb11,12 Karp] **взскринины** морѣ Slep – EХН — Cf. **взскринины**, **кран²**

KSM

НА

ВЗСКРИЛИЕ, -иѧ n.

Slep Pog

близок, крајбрежен; ближний, прибрежный; near, littoral; – ѧ парѧ τὸ χεῖλος: **яко зѣѣзды** небєсьныѧ и **яко пѣськъ** **ВЗСКРИЛИЕ** морѣ τὴν ἄμμου τὴν парѧ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης Dn3,36/Ct Pog] **взскрилие** морѣ Bon Dĉn Grig Lobk Orb Hlud 256v17Les; sim. **взскринины** морѣ Hb11,12 Slep] **взскрилие** морѣ Karp – EХН — Cf. **взскран²**

KSM

НА

ВЗСКРИЛИЕ, -иѧ n.**ВЗСКРАМОЛИТИ, -молж, -молитз pf.**

Grig Lobk parOrb

восіѧне, се крене іпроіив некоѧо; восстать против кого-л.; to rise up against sb; – ἐπισυνίστασθαι: и ты сьѧне не ѡбон са иѧ ни ѡжасан са ѡ лица иѧ»ъ занє расверѣпѣжт»ъ и **ВЗСКРАМОЛАТЬ** на та ѡкръ»сть ἐπισυστήσονται ἐπὶ σὲ κύκλῳ Ez2,6 Lobk Orb, **взскрѧмолатъ** (sic) ѡкръ»стз Grig] **взстанатз** на та ѡкръ»стз Hlud – EХН — Cf. **взстати**

SM

НА

ВЗСКРИЛИЕ, -иѧ n.

Evang (incl. evHlud) Zag Šaf trOrb trHlud

раб, крај (на облека); **подол, крај** (одежды); **het, fringe; – крѧспедон:** пристжпльши сьзѧди прикоснж са **ВЗСКРЫЛІА** рызѣ єго и авие ста токь крѣє єѧ тоῦ κρασπέδου L8,44 Krat, **ВЗСКРИЛИЕ** Dbm Dbj, **ВЗСКРИЛИЕ** Krp] **взскран** Jov, **подольцѣ** Rad, краѡ Mkd; sim. **ВЗСКРИЛИЕ** τοῦ κρασπέδου Mt9,20 Rad Krp] **взскран** Jov, краѡ Mkd; крзвотоучивзж ицѣливз **ВЗСКРИЛИ** коснжвшж са г»оспод»и κρασπέδου 85r4Šaf] **ризѣ** 84v6Bit, **крилиѧ** 102r8Zag, **ризъ** 117d12Orb, **ризы** 45r24Hlud; прикасаж са **ВЗСКРИЛИ** рызѣ хресто»ѣ тоῦ κρασπέδου 83v20Šaf, **ВЗСКРИЛИѣ** 100v29Zag 116c39Orb 44r16Hlud] **от.** 82r26Bit; раширѣжтъ же хранилища своѧ и величѧжтъ подьметы и **ВЗСКРИЛИѧ** рызъ своиѧ тѧ крѧспедѧ Mt23,5 Rad(bis) Jov Krp Hlud, подьметы **ВЗСКРИЛИ** Dbj] **подолькы** рызъ своиѧ Dbm Krat Mkd — Cf. **взскран¹**, **взскрило**, **кран¹**, **крилие**, **подолзкз**, **подзкрилие**, **подзметз**

KSM

НА

ВЗСКРИЛО, -ѧ n.

Krat PilOrb

раб, крај (на облека); **подол, крај** (одежды); **het, fringe; – крѧспедон:** молѣхж и да понѣ **ВЗСКРЫЛО** рызъ єго прикоснжт са тоῦ κρασπέδου Mc6,56 Krat] **взскрилин** Dbm Dbj Krp, **взскран** Rad, **взскриліоу** Mkd; коснж са зады **ВЗСКРЫЛО** рызъ єго и томь чѧсѣ ста истоучникъ крѣєє ж и здрава выс»тъ 179d1Orb (cf. Mt9,20, L8,44) – EХН — Cf. **взскран¹**, **взскрилие**, **кран¹**, **крилие**, **подолзкз**, **подзкрилие**, **подзметз**

Ø

НА

ВЗСКРИЧАТИ, -кричж, -кричитз pf.

Rad Bit Šaf

воскликне, крикне; воскликнуть, вскричать; to cry out, to exclaim; – крѧζειν, ѧлолѧζειν, ѧναβοᾶν: и видѣвьше и оу»еници по мороу ходащъ и смѧтошѧ са глагол»жще ѣко

призракъ естъ и ѿ страха **ВЗСКРИУАША** ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν Mt14,26 Rad] възъпишж Dbj Jov Krp Mkd, въпиахж Kpat; болѣзньно стенаши матерскы **ВЗСКРИУЖШИ** κηλοσρздоуѣши не можаше трыпѣти на крстѣ възһражши μητρικῶς ὀλολύουσα 48r17Šaf] криуаши 84c19Orb 10r35Hlud; sim. 76r20Bit 98v33Šaf] криуаше 118v27Zag, кри[кри]уаши 131a27Orb, криуаши 60r24Hlud; вѣрож си помзшлѣти дщереѣ ежже слово вкожне ицѣли да **ВЗСКРИУИ** ѱакоже и ѡна ѿ срѣдѣца рекжши сѣиѣне давѣдовѣ помилуѣи ма ἀναβόησον ἐκ βάθους τῆς καρδίας 85r28Šaf] възопи 102v9Zag – EXH — Cf. ВЗЗЪПИТИ sub 1, ВЗСКЛИКАТИ, ВЗСКЛИКНѢТИ, КРИУАТИ

KSM

HA

ВЗСКРЗБѢТИ, -БЛЖ, -БИТЪ pf.

Psalt comPsalt psGrig psLobk psOrb psHlud Šaf trOrb Stan

1. *се найѡажу, ѡочувсѡвува ѡаѡа, душевна болка; опечалиться, почувствовать скорбѣ; to grieve, to feel sorrow; – λυπεῖσθαι, θλίβεσθαι*: възнзми ми и оуслзши ма **ВЗСКРЗБЕХЪ** πευαλιж моѡж сматохъ са ἐλυπήθη ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου Ps54,3 Bon Pog Dĉn, 35r31Grig 56r5Lobk 75d17Orb 5r36Hlud] om. Rdm; **ВЗСКРБѢ** во проѡрокъ зане ѱаже провидѣ и проѡреуѣ не може тѣлесныма оуима видѣти ἐλυπήθη comPs115,1 Pog, **ВЗСКРЗБѢХЪ** (sic) Bon; къ гѡсподѡу югда **ВЗСКРБѢХЪ** възвахъ и оуслыша ма ἐν τῷ θλίβεσθαι με Ps119,1 Dĉn Bon Rdm, 62r8Grig 96r9Lobk 143b20Orb 71v20Hlud, sim. 31r30Šaf 5a18Orb] скрѣвѣхъ Pog; въ темници затвореномъ и ѡсжженомъ на смъртѣ да снѣдени бждѡтъ зѣрми видѣвѣ сѣвѡты ноулианъ и **ВЗЪСКРБѢ** и възревнова ζηλώσας ἐλυπεῖτο 135r6Stan — Cf. ОГОРЬУИТИ СА, ОСКРЗБИТИ, СКРЗБѢТИ, ОУСКРЗБИТИ

2. *размисли, ѡѡѡне во мислиѡе; по-думать, потонуть в мыслях; to think, to meditate; – ἀδολεσχεῖν*: помѣнжхъ вѡгда и възвеселихъ са **ВЗСКРБѢХЪ** и прѣнеможе дѡуѣхъ мон ἠδολεσχησα Ps76,4 Rdm Bon Pog Dĉn — Cf. ПОГЛОУМИТИ СА

EXH

KSM

HA

ВЗСКРЗЖЪТАТИ, -ЖЬЩЖ, -ЖЬЩЕТЪ pf.

comPsalt

скрѣка (со забу), се закани некому; заскрежетать (зубами), пригрозить кому-л.; to gnash (the teeth), to threaten sb; – βρῦχειν: **ВЗСКРЗЖЕТА** во зжѣи свонми на христѡа и растаѡа ѡ спа[са]емзихъ ἔβρυξε γὰρ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ comPs111,10 Bon, **ВЗСКРЗЖЕТА** Pog – EXH — Cf. ПОСКРЗГЪТАТИ, ПОСКРЗЖЪТАТИ, СКРЗЖЪТАТИ

SM

HA

ВЗСКРЗМИТИ, -МЛЖ, -МИТЪ pf.

parHlud Krm

нахрани, одѣледа; вскормить, вырастить; to breast feed, to bring up; – θηλάζειν; ἀνατρέφω, τρέφω (Krm); и възать жена ѡтроуа и **ВЗСКРМИ** ἐ ἐθήλαζεν αὐτό Ex2,9 Hlud184r35] доуаше Lobk(bis) Orb Hlud93r5, въздої Vtš; кѣрнѡа кто да есѣтъ възмѣсто теѣѣ сѣиѣ мон егда те родихъ тако ли уаѡхъ егда те **ВЗСКРМБИ** ὅταν σὲ ἀνέθρεψα 85r17Krm; тѣи въз сѣвѡтаа сѣвѡтынхъ поиде и пищѣ принесе прѣѣѣстѣи тѣ послѣжи тѣ **ВЗСКРМИ** αὐτὸς τὴν ἀνάθρεψεν 6r17Krm

● *fig.* дѡуѣше наше да **ВЗСКРЗМИМЪ** сѣ словѡмъ вѡжѣемъ ἄς θρέψωμεν 79r25Krm – EXH — Cf. ВЗЗДОЕВАТИ, ВЗЗДОИТИ, ВЗСКРЗМЛѢТИ, ВЗСПИТАТИ, ДОИТИ², КРЗМИТИ, ОТЪДОИТИ, ПОДОИТИ

KSM

HA

ВЗСКРЗМЛЕННЕ, -НИА n.

tropKarp

fig. восѡѡѡание; воспитание; education; – : црѣжѡвное **ВЗСКРМЛЕННЕ** имѣвѣ (..)ѡи нзъ печи зтрьнеѡавъ къ гѡсподѡу 114r21Karp – EXH

Nota: per egr. pro ВЗСКРЗСЕННЕ: радѡуѣи са **ВЗСКРМЛЕННЕМЪ** (sic) кипрз (sic) ѡсѣвѡѣши 93v1Šaf] възкрѣсеннѡа ѡѡразь ἀναστάσεως τύπον 127a23Orb 55v37Hlud

M

HA

ВЗСКРЗМЛѢТИ, -ЛѢЖ, -ЛѢЕТЪ ipf.

Krm

храни, одѣледува; кормить, выращивать; to feed, to bring up; – ἀνατρέφω: ● *fig.* поѡѡе

ВЗСКРЗМЛѢТ ἔ δ' οὐ ψα не вѣ колиуьствѣ сыреуь вѣ длзготѣ или вѣ широтѣ или вѣ глзбынѣ нѣ кѣ хотѣнїю вѣожїю ἀναθρέφει τὴν ψυχὴν 69r1Krn – EHN — Cf. ВЗСКРЗМИТИ, КРЗМИТИ

0

НА

ВЗСКРЗСЕНИЕ, -НН П.

Evang Apost apLobk apHlud Rdm comPsalt orRdm orDĕn Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

spec. воскресение (од мртвиуиѣ); воскресение (из мертвых); resurrection (from the dead); – ἀνάστασις, ἔγερσις, τὸ ἀναστῆναι, τὸ ἐγερθῆναι, ἐξανάστασις: НАДЕЖАЖ РАДИ **ВСКР̄СЕННѢ** МРЪТВИМЪ АЗЪ СЖДЪ ПРИЕМЛА ἀναστάσεως νεκρῶν A23,6 Kapn Verk, **ВСКР̄СЕНИЕ** Str; вѣ **ВСКР̄СЕНИ** ОУБО НИ ЖЕНАТ СА НИ ПОСАГАЖТЪ ἐν γάρ τῇ ἀναστάσει Mt22,30 Hlud Krp] **ВСКР̄ШЕНИЕ** Dbm Dbj Krat Mkd, **ВСКР̄ШЕНИ** Rad(bis); sim. вѣ **ВСКР̄СЕНИЕ** МРЪТВИХЪ ТΗΣ ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν L20,35 Rad Mkd] **ВСКР̄ШЕНИЕ** Dbm Dbj Krp Krat; СЖДИШ ПИЛАТАВОУ (sic) ПРѢДЪСТАХЪ И РАСПАТИЕ ПРѢТРЫПѢХЪ ЗА СПАСЕНИЕ И **ВСКР̄СЕНИЕ** (add.) ВСЕГО МИРА 183c7Orb] ЗА СПАСЕНИЕ ВСЕГО МИРА διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν 159v19Zag, ЗА СПАСЕНИЕ МИРѢ 111r29Hlud; И МЫ ВѢ НИЖЕ ВѢРОУЕМЪ ЯКО ЕСЪТЪ **ВЗСКР̄ЕНІЕ** МРЪТВИМЪ ДА НЕ СКРЗВИМЪ МНѢЖАЕ ἀνάστασις ἐκ νεκρῶν 200v18Krn; Г'ОСПОДЪ К'АШЪ ВЪСТА ИЗ МРЪТВИХЪ ИСПРОВЕРЪГИ И АДА И ПРИНЕСЕ ѡТЪЦОУ СВОЕМОУ К'АШЕ СЪМНРЕНІЕ ПРОПОВѢДАЖ **ВСКР̄СЕНІЕ** И ЖИЗНЬ ВѢУНЖЖ ἀνάστασιν 254v12Les; МНОГЪ БО РАДОСТИ И ВЕСЕЛИИ ИСПЛЗНИШЖ СА ѡ **ВЗСКРЗСЕНІИ** ХРЗСТОВѢ ἐπὶ τῇ ἐγέρσει τοῦ Χριστοῦ comPs39,17 Bon Pog; ПО **ВСКР̄ЕНИ** БО Г'ОСПОДЪНИ ИЗ МРЪТВИХЪ ЦРЪЖЫ ЯВИ СА ИЗБАВЛШИ СА ѡ ИДОЛЬ μετὰ γάρ τὸ ἀναστῆναι τὸν κύριον comPs101,14 Pog Bon; ПОТРЪПИТЕ МА ВѢ ДЪНЪ **ВСКР̄ЕННИ** МОЕГО ВѢ СВѢДѢТЕЛЬСТВО ἀναστάσεώς μου So3,8 Lobk Grig Orb Hlud, sim. 104v17Krn; ИЮДА ВѢОЖЪСЪТЪВЪНЫИ АПК'ОСЪТОЛЪ ... ПРОХОЖДАШЕ ВСА ГРАДЫ И СТРАНЫ

ПРОПОВѢДАЖ ВЕЛЕГЛАСНО Χ'ΡΙΣΤ'Α И ИЗЪ МРЪТВИХЪ **ВСКР̄ЕНИЕ** ИЗВѢСТВОУА ВСѢМЪ 229r26Stan; БЕЗОУМНИ ЖИДОВЕ ПОУТО НЕ ВѢРОУЕТЕ ВѢ СВѢТЬ ЛАЗАРЕВОУ **ВЗСКР̄СЕНИЮ** ВѢОЖИМА РЖКАМА τῇ τοῦ Λαζάρου ἐγέρσει 79r16Hlud 151a33Orb] ЛАЗАРЕВОУ ВЗСКР̄ШЕНИЮ 113v7Šaf; ТРЪЕ ЕУ'АГ'УГ'ЕЛНСТЪ МАТ'ФЕИ МАРКО ЛЪКА НЕ ПИШѢТЪ НИУТО РАДИ **ВЗСКР̄ЕНІЕ** ЛАЗАРЕВО НЪ ТЪУІЮ ΙΩΑΝΝΗ διὰ τὴν ἔγερσιν τοῦ Λαζάρου 67v15Krn ● ЗА ВЕЛИГДЕН, ПРАЗНИКОТ НА ХРИСТОВОТО ВОСКРЕСЕНИЕ: ПАСХА СВѢТАА ПАСХА **ВСКР̄ЕНИЕ** ХРИСТОВО ПАСХА СВѢТЛАА 134r19Šaf; СВѢТЛО ПРАЗНЪЕМЪ **ВСКР̄ЕНИЕ** ПАСХА ТАИНА НАМЪ ДАРОУЖ СВѢАТЫА СТРАСЪТИ ИМЖЕ СП'АСИ СП'АСЕ УЛОВѢУЬСКИ РОДЪ ѡ ЖМРЪШВЕНИИ 207d25Orb; **ВСКР̄ЕННѢ** ДЪНЪ ПРОСВѢТИМЕ СА ЛЮДЕ ПАСХА Г'ОСПОДЪНЪ ἀναστάσεως ἡμέρα 168r12Zag 210b4Orb 137v9Hlud; ЧЕСТНААГО ТИ **ВСКР̄ЕННА** ДОИТИ НАМЪ ВЕСЕЛО МИРНО Χ'ΡΙΣΤ'Ε СПОД'ОБИ НЪИ СТВОРИТИ ТВОЕ ПРІЛЕЖНО ѡПРАВДАНИЕ ἐξανάστασιν 11r24Šaf 35v23Zag 39a8Orb ● ЗА ПРАЗНИКОТ ЛАЗАРЕВА САБОТА: СЛОВО ТЛЪКОВАНІЕ СКОРЕСНЕНІЕ ВѢ ·5·Ю СЖВОТЪ ПОСЪТА НА **ВЗСКР̄ЕНІЕ** ЧЕТВОРОДЪНЕВНАГ'О ЛАЗАРА ἔγερσιν τοῦ Λαζάρου 49v17Krn ● ЦРКОВЕН ПРАЗНИК, ОСВЕТУВАЕ НА ХРАМОТ НА ХРИСТОВОТО ВОСКРЕСЕНИЕ, 13.Sept.: МЪСЪКЪЦА ТОГ'О ·ГІ· ПАМЕТЪ СВѢТ'АГО **ВСКР̄СЕННИ** И ПОКЛОНЕНИЕ УЪСТНААГО ДРѢВА τῆς ἀγίας Ἀναστάσεως 13v9Stan — Cf. ВЗСКРЗСНОВЕНИЕ, ВЗСКР̄ШЕНИЕ, ВЗСТАНИЕ

Nota: per egr. pro ἐνανθρώπησις: НАОУЧИТИ СЪДНЫ УЛОВѢУА ТАИНЫ **ВСКР̄ЕННА** comPs144,12 Pog] ВЪУЛОВѢУЕНЪИ ТΗΣ ἐνανθρώπησεως Bon KSM НА

ВЗСКРЗСНОВЕНИЕ, -НН П.

Jov Krp

spec. воскресение (од мртвиуиѣ); воскресение (из мертвых); resurrection (from the dead); – ἔγερσις: И ИШЕДШЕ ИЗ ГРОВОВЪ ПО **ВОСКР̄НОВЕНИИ** ЕГО ВЪНИДОШЖ ВѢ СВѢАТЫ ГРАДЪ метὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ Mt27,53 Krp134v26 et 137v14, ПО **ВСКРСНОВЕНИЮ** ЕГО Jov109r11] ПО

въскръсенни Dbm Dbj Jov90r2 Rad Krp132r5 Krat Mkd, по въскръсенне Orb Hlud – EХН — Cf. ВЪСКРЪСЕННЕ, ВЪСКРЪШЕННЕ, ВЪСТАННЕ
KSM НА

ВЪСКРЪСНЪТИ, -НЪ, -НЕТЪ pf.

Evang (incl.vHlud) Apost Psalt comPsalt psGrig psLobk psOrb parHlud parVtš Triod Vtš Stan prolVtš Les Km

intrans. **сѣане, се крене; встать; to arise, to rise up; – ἀνίστασθαι: въскръснн** г-осподн да не крѣпитъ са ѱловѣкъ ἀνάστηθι Ps9,20 Bon Pog Dĉn; **въскръснн** вожє сѣди зєми ἀνάστα Ps81,8 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 205d1Orb 135v18Hlud, 145r21Vtš, 105r3Krn; мѣжи нинєвгытьсти **въскръснѣть** на сѣдъ съ родомъ сѣмъ и ѡсѣдетъ и ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει L11,32 Rad Dbm Krp Krat] **въстанѣть** на сѣдъ Dbj Mkd ● *се одрѣжи; устоять; to stand; – ἀνίστασθαι:* ц-арство юго люд-ємъ инимъ не ѡставит се и нектъ измѣждитъ вса ц-арствѣа и сы **въкрѣнетъ** въ вѣжы ἀναστήσεται Dn2,44 Vtš] ѡстанетъ стѣсета Grig, станетъ Lobk, занє ты (sic) Hlud ● *spec. воскресне, сѣане (од мрѣвиѣ); воскреснуть, востать (из мертвых); to resurrect, to rise (from the dead); – ἀνίστασθαι, ἐγείρεσθαι, ἐξανίστασθαι, ἐξεγείρεσθαι, συνανίστασθαι, συνεγείρεσθαι:* егда во изъ мрѣвнхъ **въскръснѣть** ни женатъ са ни посагажтѣ ек νεκρῶν ἀναστῶσιν Mc12,25 Dbm Dbj Rad Krp(bis) Krat Mkd; мрѣвн ѡ гроба **въкрѣнѣть** ἐξαναστήσονται 9v7Zag; трици вѡ кратъ доунѣ на лицн отроуетъ и авѣе **въскрѣ** ἀναστήθη 106r2Krn; ть **въскръсе** ѡ мрѣвнхъ ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν Mt14,2 Rad Dbj Mkd] **въставъ** Krp; **въскрсъ** изъ мрѣвнхъ и раздрѡуши смрѣть и свободъ ѱловѣка ἀναστᾶς ἐκ νεκρῶν comPs58,5 Bon Pog; вѣдѣше прѣѣчѣстаа ѣко пакы хошєть **въскрѣнѣти** χριστος θέλει ἀναστήθῃ 43r4Krn; тварь во мож хошѣ сп-асти и оумрѣти изволихъ нь **въкрѣнѣ** и тебе възвелнѣж ѣко вогѣ на небєси и на зєми 164r12Zag 194d2Orb 122r20Hlud; ашє прѣста не приложж в рєбра его и въ гвоздиннѣж ѣзвы не вѣрѣж ѣко **въкрѣль** ἐστὶ χριστός ὅτι

ἐξεγίγερται 216a4Orb 175v26Zag 135r4Šaf 142r26Hlud; пошто ми не вѣроуєши ѣко **въскрѣ** изъ мрѣвнхъ ὅτι ἀνέστην ἐκ νεκρῶν 142r29Hlud 176r8Zag 216a18Orb; да въспоемъ χριστοῦ ѣко повѣдитєлю **въскрѣшѡ** πѣс-нми ὡς νικητῆ ἐξαναστάντι 108a33Orb; да оуслышимъ и како **въскрѣ** лазарь ἀναστήθῃ 53r2Krn; — ашє во **въскрѣснѣте** съ χριστοῦмъ възшзнихъ нишате идєжє естъ χριστοςъ συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ C3,1 Slep] естє въстали съ χρισ-тоумъ Karp; азѣщєри цѣсарѣ глаголѣтъ доушѣ свѣтѣжѣ жжє **въскрснѣшѣ** съ χρισ-тоумъ συνανέστησαν τῷ Χριστῷ comPs44,10 Bon, **въскрсѣ** съ χρισ-тоумъ Pog ● *ptc.-subst. въскрсѣнн ὁ ἐγερθεῖς:* слава тебѣ распатын слава тебѣ погребєннын слава тебѣ **въскрѣснн** δόξα σοι ὁ ἐγερθεῖς 99r24Les ● *trans. spec. воскресне некоѣо, крене (од мрѣвиѣ); воскресить кого-л., поднять (из мертвых); to resurrect sb, to raise (from the dead); – ἐγείρειν; ἀνασταίνω (Krn):* дѣнесъ лазарь оумираетъ и плаует са его витания егожє сп-асъ нашъ изъ мрѣвнхъ **въскрѣнетъ** промѣлѣж дроугомъ своимъ въскръсенне свое ἐγείρεις ἐκ τῶν νεκρῶν 65r4Hlud] **въздвиженѣтъ** 124r2Zag 103v9Šaf 136d23Orb; лазарє гредн възнь да навикнѣтъ ѱловѣчы ѣко естъ въскрсєннє мрѣвнымъ да разѣмѣють прѣлѣщеннн юудєне ѣко ашє тебѣ **въскрѣ** ижє еси дрѣгъ мон мнѡжѣє паує хошѣ възкрѣсыти самъ и моєи плѣти ἐσєна ἀναστήσω 65v25Krn — Cf. ВЪЗДВИГНЪТИ sub 2, ВЪСКРѣСИТИ, ВЪСКРѣШАТИ, ВЪСТАТИ

KSM НА

ВЪСКРЪСЪНЪ, -ЪН adj.

titDbj titJov titKrat titMkd kalOhr liturgSlep Bit Zag trOrb trHlud Vtš

Abbr.: вѣ, вѣ, въскрѣ, въскрѣ, вскрѣ, вѣкрѣ (pro въскрсѣннъ vel въскрѣсннъ)

κοιμηθῆσεν се однесува на Христѡвоѡ воскресєние; относящийся к Христѡвому воскресєнию; referred to Christ's Resurrection; – : еч-анг-елѣе ·д· **въскрѣно** 144r12Mkd 70r18Dbj, **въскрѣ** 125v3Krat; коньцъ ·д·моу

ВЗСКРЪСЪНЪ

εΥΚΑΝΓΓΕΛΙΟ *взскрѣноμου* 144v11Mkd, *взскрѣ*
126r6Krat • *term. liturg., adj. et adj.-subst.*
ВЗСКРЪСЪНО n. sg., **ВЗСКРЪСЪНА** n. pl. *воскресен;*
воскресен; chant in memory of Christ's
Resurrection; – ἀναστάσιμος: песна од неделната
служба посветена на Христовото воскресение:
поемкѣ стихирѣ *вскрѣни* ⋅ѣ⋅ и крѣстоу ⋅Г⋅
стихирѣ ἀναστάσιμα 65v20Zag, *вѣ* 49v7Bit
80b23Orb; канконѣ ⋅В⋅ *взскрѣснъ* и вогородици
и вѣмкѣ сѣвѣтѣмъ 4v27Slep-Mosk; и на
оуѣтрни тропѣарѣ *вѣкрѣнь* 184b13Vtš;
сѣвѣилень глѣгс нскрѣ ⋅Д⋅ подѣобенъ *взскрѣ*
19r10Bit; вѣ тожде дѣвнъ поуи блаженъ
шѣтѣцѣ нашѣ методие архиепѣискоуѣпѣ
моравескѣ оуѣителѣ словѣнзскоуѣ жѣзикоуѣ
нже прѣложи *взскрѣснъ* 107r2Ohr; в сѣвѣотѣ
вѣуѣерѣ стихологисамѣ на гѣосподи
вѣвѣахѣ шѣставимѣ сѣтихѣ ⋅Ф⋅ и поемкѣ ⋅Г⋅
вѣ по ⋅В⋅ и дроуѣгѣхѣ стихирѣ ἀναστάσιμα
145v15Hlud 220d27Orb, *вскрѣно* ⋅Г⋅ 179v21Zag; не
глѣголемѣ възскрѣсенне хрѣстоуѣ *взскрѣсно*
не поемкѣ нѣ все празѣникѣ 153c26Orb — Cf.
ВЗСКРЪСЪНЪ

S(ВЗСКРЪСЪНЪ) М

НА

ВЗСКРЪНИВЪ adj.

parHlud

ι̅περ̅β̅η̅λι̅ν̅, ν̅ει̅ο̅σ̅ι̅ο̅ι̅α̅ν̅, ν̅ε̅ρ̅ε̅μ̅ε̅ν̅ч̅и̅в̅ы̅й̅, н̅е̅-
п̅ο̅σ̅τ̅α̅ν̅н̅ы̅й̅; changeable, inconstant; – ε̅υ̅-
μ̅ε̅τ̅α̅β̅ο̅λ̅ο̅ς: мѣжѣ *взскрѣнивѣ* вѣпадѣетѣ
жѣзикоуѣ вѣ зла ε̅υ̅μ̅ε̅τ̅α̅β̅ο̅λ̅ο̅ς γλ̅ω̅σ̅σ̅η Pr17,20
Hlud] рѣуивѣ Grig, безѣмень Lobk, скрѣнивѣ
Orb – ЕХН — Cf. рѣуивѣ, скрѣнивѣ

Ø

НА

ВЗСКРЪСИТИ, -шѣ, -ситѣ pf.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan
proIVtš Les Km

trans. кр̅е̅н̅е̅, п̅ο̅δ̅и̅а̅т̅ь̅; to raise up; – ἀ̅ν̅ι̅σ̅τ̅ά̅ν̅αι:
оуслѣшѣ ма гѣосподи и не прѣзри нѣ вѣнмѣ мѣ
и *вскрѣси* ма падѣша прѣстѣпленѣем ἀνάστησόν
μ̅ε̅ comPs16,1 Bon Pog; гѣосподѣскѣ γλ̅ο̅β̅ѣ̅κ̅ѣ
кѣ вѣожствоу глѣгола *взскрѣси* ма и
вѣзѣдамѣ имѣ по всемоу лицу земла

ἀνάστησόν με comPs40,11 Bon Pog • *разбуди;*
разбудить; to wake up; – ἀ̅ν̅ι̅σ̅τ̅ά̅ν̅αι: и
вѣзлѣгѣ поуиетѣ ѣко и лѣвѣ и ѣко и скимень кѣто
взскрѣситѣ и ἀναστήσει αὐτόν Nu24,9 Lobk Hlud,
взскрѣситѣ и Grig] вѣставитѣ и Vtš • *spec.*
воскресне некоѣо, кр̅е̅н̅е̅ (ο̅δ̅ μ̅ρ̅ι̅β̅ι̅ω̅ι̅ε̅);
воскреситѣ кого-л., поднять (из мертвых); to
resurrect sb, to raise (from the dead); – ἐ̅γ̅ε̅ι̅ρ̅ε̅ι̅ν̅,
ἐ̅ξ̅ε̅γ̅ε̅ι̅ρ̅ε̅ι̅ν̅, ἀ̅ν̅ι̅σ̅τ̅ά̅ν̅αι, ἐ̅ξ̅α̅ν̅ι̅σ̅τ̅ά̅ν̅αι,
σ̅υ̅ν̅ε̅γ̅ε̅ι̅ρ̅ε̅ι̅ν̅, σ̅υ̅ν̅α̅ν̅ι̅σ̅τ̅ά̅ν̅αι: посѣтивѣ сѣ
нелисен и *вскрѣсилѣ* естѣ ѣмерѣшаго ѣѣрока
ἀνέστησε νενεκρωμένον τὸν παῖδα 47r20Zag
23r20Šaf 54c6Orb; вѣ грѣвѣ положи сѣ да насѣ
взскрѣси (sic) ἵνα ἡμᾶς ἀναστήσῃ 82v17Km;
мрѣтѣвѣцѣ *взскрѣснѣ* и адама ѣживнѣхѣ
вѣагостиѣ своеѣ 206c13Orb; дѣтишѣ нѣкто ѣ
ѣхидны оуѣзвѣнѣ и оуѣмрѣвѣнѣ хрѣсѣтѣ
призѣвавѣ и *взскрѣси* ѣго 286v24Stan; сѣго вѣогѣ
взскрѣси трети дѣвнѣ τούτου ὁ θεὸς ἤγειρεν
A10,40 Verk Ohr Slep Str Vran Karp; ѣко того
сконѣѣ γαдоуѣ нѣхѣ и намѣ *вскрѣси* нскѣгѣсѣ
ἀναστήσας Ἰησοῦν A13,32 Karp] вѣзѣдѣвѣгѣ
нскѣгѣсѣ Str Vran Verk; его *взскрѣснѣ* да живѣтѣ
на землы ѣкоже и прѣвѣε τὸν ἀνάστησα
66r19Km; да вѣрѣете ѣко азѣ хошѣ *взскрѣснѣ*
самѣ себе θέλω ἀναστήσει τὸν ἑμαυτὸν μου
56v26Km; гдѣ положистѣ лѣзарѣ егоже скоро
нѣзѣ мрѣтѣвѣцѣ живѣ *вскрѣснѣ* вѣмѣ вѣмкѣ
азѣ ἐξαναστήσω 111r18Šaf 149a2Orb; да
вѣзрадѣоуѣет сѣ сишнѣ и да вѣспоетѣ
живѣодавѣца *взскрѣснѣшаго* словѣмѣ нѣз грѣва
лѣзарѣ τὸν ἀναστήσαντα λόγῳ ἐκ τάφου τὸν
Λάζαρον 151b30Orb 113v13Šaf; помѣнѣлѣи ме
ниѣаго сѣвѣтѣ вѣожѣи и *взскрѣси* ми вола моего
ἀνάστησε τὸ βόδι μου 188r14Km; — вѣскрѣсѣ ѣ
грѣва и *взскрѣснѣ* γλ̅ο̅β̅ѣ̅κ̅ѣ συναναστήσας τὸν
ἄνθρωπον comPs3,6 Pog] сѣвѣскрѣснѣ Bon; и насѣ
с нимѣ *взскрѣситѣ* силоѣ своеѣ ἡμᾶς ἐξεγ̅ε̅ρ̅ε̅ι̅
1C6,14 Ohr Slep Karp] с нимѣ сѣвѣскрѣснѣ
Verk, om. Str; и с нимѣ *взскрѣси* и посади с
нимѣ на нѣвѣсѣсѣхѣ συνήγειρεν E2,6 Ohr Str Karp
Verk • *fig. в̅з̅ск̅р̅ѣ̅с̅н̅и* бо ми вѣогѣ сѣма драгое
(sic, pro дроуѣгое) вѣ авѣла мѣсто егоже оуѣн
каннѣ ἐξανέστησεν Gn4,25 Lobk Grig Orb; аѣе

оупованне живо **ВЪСКРЪШЕНИЕМЪ** Χριστοῦ Βομζ ω̄ μρзтвзйхз δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν 1P1,3 Grig] **ВЪСКРЪСЕНИЕМЪ** Καρ Ηλуд, ω̄ **ВЪСКРЪСЕНИИ** Lobk, ω̄ **ВЪСКРЪСЕНИ** (sic) Vtš; **ЕДИНЬ** Χριστοῦс и **ЕДИНА** ВѢРА и **ЕДИНЬ** КРЪСТЬ и **ЕДИНА** СЪМРТЬ и **ЕДИНА** БЛАГОДѢТЬ и **ЕДИНА** СТРАСТЬ и **ЕДИНО** **ВЪСКРЪШЕНИЕ** μία καὶ ἀνάστασις 238r14Les; **ТЕМНИИ** ЖИДОВЕ ПОУТО ω̄ СВѢТѢ НЕ ВѢРОУЕТЕ ЛАЗАРЕВОУ **ВЪСКРЪШЕНИЮ** Βο̄ЖИНАМА **РЖКАМА** τῆ τοῦ Λαζάρου ἐγέρσει 113v7Šaf] **ВЪСКРЪСЕНИЮ** 151a33Orb 79r16Hlud • за Велигден, празникот на Христовото воскресение: СПОДОБИ НИЗІ НЕШСЖДЕНЗНО ПОКЛОНИТИ СА СПКАСЕ СВАОТМОУ ТВОЕМОУ **ВЪСКРЪШЕНИЮ** τὴν ἀγίαν ἀνάστασιν 70r30Grig] **ВЪСКРСЕНИЮ** 106v2Lobk 161d23Orb 89v21Hlud; **ПАСХА** СВѢТЛАА **ПАСХА** **ВЪСКРЪШЕННЕ** ВЪСѢМЪ ПАСХА СПКАСЕНИЕ ВСЕМОУ МИРОУ 134r20Šaf • празнување на св. Лазар Четвородневниот, 17.Mart.: **ВЪ** ТЪЖДЕ ДЕНЬ **ВЪСКРЪШЕНИЕ** ПРАВЕДНАГО ЛАЗАРѢ ДРОУГА ΧΡΙΣΤΟΒА 169r8Stan — Cf. ВЪСКРСЕНИЕ, ВЪСКРСНОВЕНИЕ, ВЪСТАНИЕ

KSM

НА

ВЪСКОУРИТИ СА, -РЖ СА, -РИТЪ СА pf.

Psalt

се задими; задымиться; to smoke; – καπνίζεσθαι: прикасаж са горахз и **ВЪСКОУРАТЪ СА** καπνίζονται Ps103,32 Bon Pog Rdm Dčn; **КОСНИ** ГОРЫ **ВЪСКОУРАТЪ СА** καπνισθήσονται Ps143,5 Dčn Pog Rdm, и **СКОУРАТЪ СА** (sic, pro **ВЪСКОУРАТЪ СА**) Bon – EXH — Cf. КОУРИТИ СА

KSM

НА

ВЪСКЗИПѢТИ, -ПЛЖ, -ПИТЪ pf.

Psalt comPsalt Šaf Stan Les

1. **се разбранува; забурлить; to become turbulent; – ἀναβράσσεσθαι:** **ВЪСКЫПѢ** море и ПОТОПИ КОРАБЛА НХЪ 295v21Stan • **fig.** ВСИ СТРАХОМЪ и ТРЕПЕТОМЪ **ВЪСКЗИПАТЪ** ἀναβράσσουνται comPs85,10 Bon Pog — Cf. ВЪЗВЛЗНИТИ СА, ВЪЗМЖТИТИ sub 1

2. **се исполни, се преполни; наполниться, переполниться; to fill, to overfill; – ἐξέρπειν:**

ВЪСКЗИПѢ земѢ НХЪ ЖАБАМИ ἐξήρπεν Ps104,30 Bon Pog Rdm Dčn — Cf. КЗИПѢТИ

3. **fig. исплочи, бликне; вылить, брызнуть; to pour (out), to gush; – ἀναβλύζειν, βλύζειν:** **ПРОВОДЕНЪ** ВЪ РЕБРА ДА КАПЛА ЖИВОТОУ **ВЪСКЗИПИШИ** ми ἀναβλύσης μοι 130v12Šaf] **ИСПОУСТИШИ** 157v27Zag, **ИСТОУНИШИ** 178c32Orb, **КОУПИШИ** 109v27Hlud; **ДАРОУИ** ЈАКО БЛАГЪ ДА **ВЪСКЫПѢ** ВЪ МНѢ ПОТОЦИ ТВОЕЖ БЛАГОДѢТИ СЪ МНОЖСТВОМЪ ШБИЛИА ἵνα βλύση 253v6Les — Cf. ИСТОУНИТИ

EXH

KSM

НА

ВЪСКЗИСНЖТИ, -КЗИСНЖ, -КЗИСНЕТЪ pf.

Dbm Jov Rad (Krp) Krat Mkd

скисне; закваситься, скиснуть; to leaven; – ζυμοῦσθαι: **ПОДКОЕНО** ЈЕСТЬ ЦААРЬСТВЕНЕ НЕБЕСНОЕ КВАСОУ ИЖЕ ВЪЗЪМЪШИ ЖЕНА СЪКРИ ВЪ МЖУНЫХЪ ТРЕХЪ СИТѢХЪ ДОНДЕЖЕ **ВЪКЫСЕ** ВЪСА ἐζυμώθη Mt13,33 Rad, **ВЪСКИСОША** Krat Mkd] **ВЪКЗИСОЖ** Dbj, **ОУКЗИСѢ** Krp; **sim.** ДОНДЕЖЕ **ВЪСКИСЖ** ἐζυμώθη L13,21 Dbm, **ВЪСКИСЕ** Jov Rad Krat Mkd, **ВЪСЕ** (sic, pro **ВЪСКИСЕ**) Krp] **ВЪКЗИСНЕТ** СА Dbj – EXH — Cf. ВЪКЗИСНЖТИ, ОУКЗИСѢТИ

KSM

НА

ВЪСКЖЖ adv.

Evang (incl. evHlud) psOhr Slep Str Vran Karp psVerk Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les

Forma ВЪСКЖ in Ohr Bon (bis) Pog (semel) Zag (semel)

Scr.: -жж saepissime; -ою in Verk Vtš Stan; -аю in Lobk; -аж in Lobk Zag

зоишо; почему; why; – ἵνα τί, εἰς τί, τί: **ΒΟЖЕ** МОИ **ВЪСКЖА** МА ШСТАВИ ἵνα τί Mt27,46 Mkd Dbj Jov(bis) Rad Krp(ter) Krat Hlud] **ПОУТО** Orb; **sim.** **ВЪСКЖЖ** εἰς τί Mc15,34 Dbj Krat] **НА** УЪТО Dbm, **ПОУТО** Rad Orb, (...)то Krp, **ВЪ** УТО Mkd; **ВЪСКЖ** ГКОСПОДН ѠРѢШИ ДКОУШЖ МОЖ ἵνα τί Ps87,15 Bon Pog, **ВЪСКЖА** Rdm Dčn; и рѣуе емѢ АНГЕЛЬ ГКОСПОДНЬ **ВЪСКАЖ** ВЪПРАШАЕШЫ ИМА МОЕ ЕСТЬ УЮДНО εἰς τί Jdc13,18 Lobk, **ВЪКОЮ** Vtš; **ВЪСКЖ** ДРѢМЕШИ ДКОУШЕ МОѢ и ГРѢХОУ СЛОУЖИШИ ἵνα τί 45v21Zag, **ВСКЖЖ**

21r26Šaf; Δ<οϋ>ше моя ВЗСКЖЖ лежиши τί 81r23Šaf Үто 78r12Bit 97r12Zag 41v5Hlud, поуто 114c36Orb; ρεϋε имь съ печалиж ВЗСКЖЖ вы смхитисте срдъџе мое εις τί 271v11Les; ϕεωΔ<ο>сню поклони се а сьџна юго миноу цѣѣс<а>реви же рекшоу ВЪСКОУЮ сьџна моего миноу ἵνα τί 43r23Stan — Cf. ПОУЬТО, УЬТО (вз ~, на ~)

KSM

НА

ВЗСЛАВИТИ, -СЛАВЛЖ, -СЛАВИТЪ pf.

trHlud

ἰпрослави, ἰофали; прославить, восславить; to glorify, to praise; — : Δ<ο>Γ<ε>ЛЗ ВЗСХВАЛИМЗ прор<о>жы съ ΔΠ<ο>с<т>о<л>ы ВЪСЛАВИМЗ 157r28Hlud ҃ славимъ 234a7Orb — EXH — Cf. ВЗСХВАЛИТИ, ПРОСЛАВИТИ, СЛАВИТИ

KSM

НА

ВЗСЛАДИТИ СЯ, -СЛАДЖ СЯ,

-СЛАДИТЪ СЯ pf.

Karp

се наслади; насладиться; to take delight (in); — συνήδεσθαι: ВЪСЛАЖЖ во сЯ законоу в<о>жню συνήδομαι R7,22 Karp ҃ сзслаждаж бо сЯ Slep — EXH — Cf. СЗСЛАЖДАТИ СЯ

KSM

НА

ВЗСЛАНБТИ СЯ, -НБЖ СЯ, -НБЕТЪ СЯ

НА КОГО/УЬТО ipf.

Grig Lobk parOrb Stan

се ἰοῖῃира на некоџо/неиῃῃо; опираться на кого-л./что-л.; to lean upon sb/sth; — ἐπερεί-δεσθαι: дрѣво жнвотно есть всѣмъ дрѣжжшим сЯ еж и ВЪСЛАНБЖИМ СЯ на на јако на Γ<ο>спода ТЕРЬДА τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτήν Pr3,18 Orb Grig Lobk(bis) ҃ вьсклѣнаюшимъ се на сню Vtš; врѣма же џетрѣтомѣсаџноѣ сьтворьши в ровѣ и оукроти змиџа јако на нь ВЪЗЪСЛАНБТИ СЯ и поунвати 271v20Stan — EXH — Cf. ВЗСКЛАНБТИ СЯ, ВЗСКЛОНИТИ sub 2

KSM

НА

ВЗСЛОУЖЕННЕ Str v. ВЪЗЛОЖЕНИЕ

ВЗСЛЗЗИТИ СЯ, -СЛЗЖ СЯ,

-СЛЗЗИТЪ СЯ pf.

Krp

ἰпрослзи; прослезиться; to weep; — δακρύειν; и ВЪСЛЗЖИ СЯ Ι<ο>ϋ<с>ь ἑδάκρυσεν J11,35 Krp ҃ прослзжи Dbm, прослзжи сЯ Dbj Jov Rad — EXH — Cf. ПРОСЛЗЗИТИ, СЛЗЗИТИ

S

НА

ВЗСЛЗПАТИ, -ПАЖ, -ПАЕТЪ pf.

(comBon) comPog

ἰοῖῃскокне, ἰοῖῃриџне од радосџ; подскокитъ, подпрыгнуть от радости; to jump up, to leap from joy; — σκίρτάν: разоумѣхомъ ρεϋ<ε> радос<т>ь и видѣхомъ јако џ хльма възнесенна н<а>шего вьсходитъ и радощами јако агната ВЪСЛЗПАХОМЪ ἑσκίρτήσαμεν comPs113,6 Pog, ВЪСХЛЗПАХОМЪ (sic) Bon — EXH — Cf. ВЪЗЗИГРАТИ (сЯ) sub 1, ВЪСКОУИТИ sub 2

M

НА

ВЗСЛБДИТИ, -ЖДЖ, -ДИТЪ pf.

trOrb

ἰоследува, ἰпрѣне ἰо неиῃῃо; последовать чему-л.; to follow sth; — : ● fig. аще во БЫ ВЪСЛБДИТЬ СЛОВО разоума не бы навель [не] на џаџниџа тѣмже и намъ подаждъ х<р>истѣ в<о>жѣ гла<г>ола<т>и и творити сп<а>снаџа јако џловѣколю>в<ь>џ 167b9Orb ҃ би оуслѣдилъ 145v26Zag, би вьслѣдовалъ 122v3Šaf — EXH — Cf. ВЗСЛБДОВАТИ, ВЗСЛБДЬСТВОВАТИ, ВЗСЛБЖДАТИ, ГРАСТИ (~ ВЗСЛБДЗ), ИТИ (~ ВЗСЛБДЗ, по, послѣдъ), ПОСЛБДОВАТИ, ПОСЛБДЬСТВОВАТИ, ОУСЛБДИТИ, ХОДИТИ (~ ВЗСЛБДЗ, по)

SM

ЛМ

ВЗСЛБДОВАТИ, -ДОУЖ, -ДОУЕТЪ ipf.

/ raro pf.

Krat Mkd orDĉn Zag Šaf Vtš Stan Les

следи некоџо, неиῃῃо; иди следом, следовать за кем-л., за чем-л., последовать кому-л., чему-л., за кем-л., за чем-л.; to follow sb, sth; — ἀκολουθεῖν, ἑπακολουθεῖν: ● КОМОУ,

УЕМОУ: и *ВЗСЛѢДОВАШЖ* емоу народи мнози и исцѣли ихъ тоу ἠκολούθησαν Mt19,2 Mkd|| по немъ идошж Dbj, по немъ идж Rad Krp; изъ млада вогла възлюбивъ и *ВЗСЛѢДОВА* емоу 264r18Stan; ωκλ> же разыгнѣвавъ са съ юростина прѣвѣе мж>уи и крѣпко съ *ВЪЗСЛѢДОУЩИМИ* емоу презвитеры и диаконы метὰ τῶν ἀκολουθούντων 129r13Stan; воготоунож зѣздох видѣше влзсьви по тои *ВЗСЛѢДОВАШЖ* зарн яко свѣтильника дрѣжше еж и тож сказаж свѣтла цѣсарѣ тѣ тоуту ἠκολούθησαν αἰγλη 112v10Zag|| тож посладовавш зарн 125d31Orb, тож послѣдовавши зарн 54v2Hlud • *fig.* никоегоже бл>ага прѣд<ъ тобож съдѣлаваша нж всегда *ВЗСЛѢДОУЩА* лжквенимъ и злимъ моимъ дѣланнем 20r18Dčn|| послѣдоуща 21r14Rdm; не вбразъ змалѣжи глагола да не бждеть нж вбразъ што ползоеть *ВЗСЛѢДЖ* вбразоу вбразъ бн нн>тоже юс<тъ> безъ дѣла ἀλλ' ὅτι τῷ σχήματι ὀφείλει ἐπακολουθεῖν ὁ τρόπος καὶ τὰ ἔργα 92v3Les • **КОГО, УЪТО:** и оуѣеникъ вывъ възлюбленаго ѿ хрѣста оуѣеника югоже *ВЗСЛѢДОВА* по стопамъ и нравомъ поревнова и наоуи са ѿ него бл>аг<о>дѣти 313v10Stan • *fig.* и изыгнанъ быс<тъ> изъ стада яко поклонникъ уьстьныхъ иконъ и св>а<т>ыхъ ѿ<ъ>ць заповѣди *ВЪЗСЛѢДОУА* въ горкаа затоуениа вложень быс<тъ> 211r19Stan • *fig. sine obj.* и гла>си с нев<е>си агг<е>ль вожнихъ исцѣленниа же болша *ВЗСЛѢДОВАШЖ* патриархъ юр<о>у<с>а<л>имьскы съ двѣма инѣма юп<и>ск<о>пома съ уестина въ св>а<т>ѣмъ положишж сионѣ 292r14Stan — Cf. ВЗСЛѢДИТИ, ВЗСЛѢДЬСТВОВАТИ, ВЗСЛѢДАТИ, ГРАСТИ (~ ВЗСЛѢДЪ), ИТИ (~ ВЗСЛѢДЪ, ПО, ПОСЛѢДЪ), ПОСЛѢДОВАТИ, ПОСЛѢДЬСТВОВАТИ, ОУСЛѢДИТИ, ХОДИТИ (~ ВЗСЛѢДЪ, ПО)

KSM

ЛМ

ВЗСЛѢДЪ adv., praep.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb evHlud Ohr Slep Str Karp Verk Bon Pog Dčn orDčn comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krm

1. adv. *одзади, назад; сзади; from behind, back, behind;* — *ὀπισθεν:* си пристжплъши

ВЗСЛѢДЪ и коснж са възкрили ризъ его проселθουσα ὀπισθεν L8,44 Dbj Jov|| съзати Dbm Rad Krat Mkd, съ слѣ(да) Krp — Cf. ЗАДИ, СЛѢДЪ (СЪ СЛѢДА), СЪЗАДИ

2. praep. с. gen. *зад, ѿо; следом, вслед; behind, after;* — *ὀπίσω, ὀπισθεν, κατόπιν:* пристжпиша оуѣеници его молѣжж и глаголюще ѿпоусти а яко выпнеть *ВЗСЛѢДЪ* насъ краѣеи ὀπισθεν ἡμῶν Mt15,23 Rad Dbj Mkd, *ВЗСЛѢДЪ* тебе Krat|| за нами Krp; ѡже во дроугни вбратишж са *ВЗСЛѢДЪ* сотоны ѣзетрѣпшан ὀπίσω τοῦ σατανᾶ 1T5,15 Karp Slep; въззвратишж бо са жидове *ВЗСЛѢ* демонъ ἀπεστράφησαν γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι ὀπίσω τῶν δαιμόνων comPs43,11 Pog Bon; *ВЗСЛѢДЪ* цр<ъ>ковъ глаголетъ тзи бо възсежде народзи творатъ κατόπιν τῶν ἐκκλησιῶν λέγει comPs77,71 Bon; послоушан менке> ωгнемъ да разоумѣатъ людие си ѣко тзи еси г<о>сп<о>дъ вогъ тзи вбратишж еси ср<д>ца людие си хъ *ВЗСЛѢДЪ* тебе ἔστρεψας τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ τοῦτου ὀπίσω 3Rg18,37 Grig Vtš(bis), *ВЗСЛѢДЪ* (sine тебе) Hlud; погна *ВЗСЛѢДЪ* ихъ до дана кадедѡξεν ὀπίσω αὐτῶν ἕως Δαν Gn14,14 Grig Lobk Hlud|| слѣд<ъ> ихъ Vtš; и пакы глаголетъ привѣдоут се ц<а>рѣ дѣвы *ВЗСЛѢ* ее сирѣчь ѿ тебе и дасть се юже сътвори науало и быс<тъ> ц<а>рю м<а>ти ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς 175r24Krm — Cf. ЗА, ЗАДЪ, ПО, СЛѢДЪ

3. **ВЗСЛѢДЪ ГРАСТИ, ИЗИТИ, ИТИ, ПОНТИ, ПОСЛѢДЬСТВОВАТИ, ХОДИТИ, ТЕШИ** *среди, ѿследова, ѿрѣне ѿо некозо, нешѡо; иди следом, последовать кому-л., чему-л., за кем-л., за чем-л.; to follow sb, sth;* — *ἀκολουθεῖν (ὀπίσω), κατακολουθεῖν, ἐπακολουθεῖν, ἐξακολουθεῖν, πορεύειν ὀπίσω, ἔρχεσθαι ὀπίσω, ἀπέρχεσθαι ὀπίσω, συνέπεσθαι, συνέχειν:* • *adv.* наставьниче видѣхомъ етера ω имени твоёмъ изгонаша еѣсы и възбранихомъ емоу яко *ВЗСЛѢДЪ* не ходитъ с нами οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν L9,49 Rad Dbm Mkd, яко не ходити *ВЗСЛѢДЪ* с нами Dbj, яко *ВЗСЛѢДЪ* (praep.) насъ не ходитъ Krat|| не послѣдствоуетъ Krp(bis); и прѣдъходаши и

ВЗСЛѢДЪ гредѣшиєн въпїѣхѣ глаголющеи ѡсањна блѣгѣсѣлоуєнъ гради въ има гѣосподѣне ої ἀκολουθοῦντες Mc11,9 Rad, **ВЗСЛѢДЪ** гредѣшиєн Krp, **ВЗСЛѢДЪ** хоѡаще Dbm, **ВЗСЛѢДЪ** хоѡашиєн Kpatꝑ **ВЗСЛѢДСТВО**ашиєн Mkd; **ВЗСЛѢДЪ** же шедѣше жены ѡже вѣхѣ пришли с нимъ ѿ галилѣа катаκολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες L23,55 Rad Dbj Kpat Mkd, **ВЗСЛѢДЪ** же ншедѣша Dbm; и **ВЗСЛѢДЪ** градоуше боѡахоу се ої δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο Mc10,32 Dbm, **ВЗСЛѢДЪ** градѣшиєн Kpatꝑ послѣди ѡаще Rad, послѣдъ градѣше Krp, послѣдоуаще Mkd • *praep.* **КОГО**, **УЕСО**: иже хоѡеть по мнѣ ити да ѿвръжеть са себе и възметъ кръсть свон и **ВЗСЛѢДЪ** мене градеть καὶ ἀκολουθεῖτω μοι Mt16,24 Rad(bis) Mkd, **ВЗСЛѢДЗ** мене идетъ Dbj, **ВЗСЛѢДЪ** мене да градѣтъ Kpatꝑ по мнѣ градеть Krp(bis); **ИДѢШЕ** же **ВЗСЛѢДЪ** его народъ много людин ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος L23,27 Rad Dbm Dbj Krp Mkd Hlud, **ИДОШЖ** же **ВЗСЛѢДЪ** его Orbꝑ **ИДѢШЕ** же по немъ Kpat; и **ВЗСЛѢДЪ** его **ИДОСТА** ἠκολούθησαν αὐτῷ Mt20,34 Mkd Kpatꝑ по немъ **ИДОСТА** Jov Rad Krp; и по семь глаголюа **ИДИ ВЗСЛѢДЗ** мене ἀκολουθεῖ μοι J21,19 Dbjꝑ **ИДИ** по мнѣ Jov Rad Krp, π (sic) мнѣ иди Dbm; та **ВЗСЛѢДЗ** **ИДЖИ** павла и силзи въззпи глаголюшиєн си ὑλѣсѣѣци рави вѣога възшзѣго сѣтз аѣти катаκολουθοῦσα τῷ Παύλῳ A16,17 Ohr Slep Str Karp Verk; ѡко христоує за ны оумрѣть вамъ ѡставль ѡбразъ да **ВЗСЛѢДЪ** **ХОДИТЕ** стопы его ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ IP2,21 Karpꝑ послѣдоуиєте по стопамъ его Slep; паує же **ХОДАШЕ ВЗСЛѢДЪ** плѣтскыа скверньныа похоти и гѣосподѣство ѡбидѣше мάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμία μισμοῦ πορευομένους 2P2,10 Karp, **ХОДАШЖ ВЗСЛ(...)** Slep; приѣта же бысѣтъ въ монастырь и **ХОДАШЕ ВЗСЛѢДЪ** юѣ дѣтишь ѡтроуьскы поль ἠκολούθει αὐτῇ 140v24Stan; жени съ миромъ вѣогомѣдриѣ **ТЕКОШЖ ВЗСЛѢДЗ** тебе ὀπίσω σου ἕδραμον 169v25Zag 133v21Šaf 211b2Orb 138v19Hlud; по вса дѣньи кръсть его носаше еже юсѣтъ смрѣть **ПОНДѢМЪ ВЗСЛѢДЪ** его и тако прѣтърпимъ всѣкыѣ напасти

ἀκολουθῶμεν αὐτῷ ὀπίσω 4Ir14Les; **ВЗСЛѢДЪ** же сиѣхъ **ПОСЛѢДСТВО**уетъ вѣсмрѣтна жизнь оїς ἐξακολουθεῖ ἡ ἀθάνατος ζωὴ 20v15Les; **ВЗСЛѢДЪ** же сиѣхъ **ХОДИТЬ** невѣрствѣє непокоренїє неповинованїє **ВЗСЛѢДЪ** же всѣхъ злыхъ ѿ γαανїє ἐξακολουθεῖ ἀπιστία ... ἔσχατον δὲ πάντων τῶν κακῶν ἡ ἀπόγνωσις 20v11Les; поѡеннемъ вѣсѣлаше са пѣннимъ радоуѣше са ... възпимъ **ВЗСЛѢДЪ** христоа **ИДЖЕ** τῷ Χριστῷ συνεπόμειοи 35v9Bit 35r19Šaf 69d13Orb; ѡко азъ градѣше есмъ **ВЗСЛѢДЪ** вола вражиѣ и свазанъ есмъ ѡзамн аже самъ приносит ми ἐγὼ συνέχομαι θελήμασι τοῦ ἐχθροῦ μου 239r13Les ♦ **ВЗСЛѢДЗ** **ИТИ**, **ХОДИТИ** **КОМОУ**: и **ХОДАШЕ ВЗСЛѢДЪ** свѣтѣоמוу илии и бысѣтъ юмоу оуѣеникы ἠκολούθει τῷ ἁγίῳ Ἡλίῳ 66v18Stan; и **ВЗСЛѢДЪ** **ИДОШЖ** юмоу мнозы хрѣстиѣане 262v5Stan — Cf. **ВЗСЛѢДИТИ**, **ВЗСЛѢДОВАТИ**, **ВЗСЛѢДСТВОВАТИ**, **ВЗСЛѢЖДАТИ**, **ПОСЛѢДОВАТИ**, **ПОСЛѢДСТВОВАТИ**, **ОУСЛѢДИТИ**

♦ v. etiam грасти, ити, поити, ходити

KS(слѣдз) M

АГ

ВЗСЛѢДСТВОВАТИ, -СТВОУЖ,

-СТВОУЕТЪ ipf.

Dbm Mkd Karp comBon Zag Stan

сѣди некоѡо, нешїю; иди следом, следовать кому-л., чему-л., за кем-л., за чем-л.; to follow sb, sth; — ἀκολουθεῖν, ἐξακολουθεῖν: • КОГО: своего си агньца агниѣа зраши на заколенне вѣдома **ВЗСЛѢДСТВОУАШЕ** марна власи простерши сы инѣми женами ἠκολούθει 158v7Zagꝑ послѣдоуаше 179a15Orb • **КОМОУ**, **УЕМОУ**: петръ же **ВЗСЛѢДЗСТВО**уаше емоу ἠκολούθει αὐτῷ Mt26,58 Mkdꝑ **ИДѢШЕ** по немъ Dbj Jov(bis) Rad168c6 Krp123r11 Kpat, по немъ **ИДѢШЕ** Rad176d11 Krp128v23; вѣси и юлико им **ВЗСЛѢДЗСТВОУАШЖ** да навзикнѣтъ не по мнозѣ своѣ погзѣвѣлѣ ἐξηκολούθησαν comPs52,5 Bonꝑ послѣдствоуаша Pog; свѣтаѣа **АНАСТАСИѢ ВЗСЛѢДСТВОУА** свѣтомоу хроуѣсогноу и вниде къ свѣтымъ и цѣлова ихъ ἠκολούθησε 94v16Stan; не **ВЗСЛѢДСТВОУАВШЕ** ѡмышленнемъ васнемъ ἐξακολουθήσαντες 2P1,16 Karpꝑ

ВЗСЛѢДЪСТВОВАТИ

послѣдоваеше Str, послѣб(..) Verk ● *sine obj.* и обрациъ са **ВЗСЛѢДЪСТВОУЖШОУОУМОУ** на родоу рече τῷ ἀκολουθοῦντι L7,9 Dbm] послѣдѣствоужшомоу Jov Krat, послѣдѣствоужшомоу Krp, иджшомоу Rad, иджшомоу по нѣмь Mkd — Cf. ВЗСЛѢДИТИ, ВЗСЛѢДОВАТИ, ВЗСЛѢЖДАТИ, ГРАСТИ (~ ВЗСЛѢДЪ), ИТИ (~ ВЗСЛѢДЪ, ПО, ПОСЛѢДЪ), ПОСЛѢДОВАТИ, ПОСЛѢДЪСТВОВАТИ, ОУСЛѢДИТИ, ХОДИТИ (~ ВЗСЛѢДЪ, ПО)

KSM

ЛМ

ВЗСЛѢЖДАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

Karp

следи нешиѡ; следовать чему-л.; to follow sth; — ἐπακολουθεῖν: ● **ВЪ УЕМЬ:** аще въ вѣкомь дѣлѣ блазѣ **ВЗСЛѢЖАЛА** есть εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπικολούθησεν IT5,10 Karp] вѣкомоу дѣлоу блκгоу послѣдова Slep – EXH — Cf. ВЗСЛѢДИТИ, ВЗСЛѢДОВАТИ, ВЗСЛѢДЪСТВОВАТИ, ГРАСТИ (~ ВЗСЛѢДЪ), ИТИ (~ ВЗСЛѢДЪ, ПО, ПОСЛѢДЪ), ПОСЛѢДОВАТИ, ПОСЛѢДЪСТВОВАТИ, ОУСЛѢДИТИ, ХОДИТИ (~ ВЗСЛѢДЪ, ПО)

М

ЛМ

ВЗСЛѢПАТИ, -ПАЖ, -ПЛЕТЪ ipf.

Dbm Dbj Krp Grig Lobk parHlud

шече, сѡруи; течь, струиться; to flow, to stream; — ἄλλεσθαι, ἀναπηδύειν: бждеть в немъ истоуникъ водзи **ВЗСЛѢПАЖШАА** въ животь вѣуни ἀλλομένου J4,14 Dbj, **ВЗСЛѢБЛАЖШАА** (sic) Dbm, **ВЗСЛѢПЛАЖ** Krp] текжшаа Rad; рѣка же **ВЗСЛѢПЛЕТЪ** истоуникъ животоу ἀναπηδύει Pr18,4 Hlud Grig Lobk] вьслѣплѣеть Orb – EXH — Cf. ВЗСЛѢПЛѢТИ, ТЕЩИ

KSM

ЛМ

ВЗСЛѢПЛѢТИ, -ЛѢЖ, -ЛѢЕТЪ ipf.

parOrb

шече, сѡруи; течь, струиться; to flow, to stream; — ἀναπηδύειν: рѣка же **ВЗСЛѢПЛѢТЬ** истоуникъ животень ἀναπηδύει Pr18,4 Orb] вьслѣ[пл]ѣтъ Grig Lobk Hlud – EXH — Cf. ВЗСЛѢПАТИ, ТЕЩИ

Ø

ЛМ

ВЗСМРЪДѢТИ СА

ВЗСМИАТИ СА, -СМѢЖ СА, -СМѢЕТЪ СА pf.

Jov Rad Krp Krat Mkd Bon Rdm Dĉn Lobk parVtš Šaf Les Krm

1. *се насмее, се засмее, ѡчне да се смее; засмеяться, начать смеяться; to smile, to amuse oneself, to start laughing; — γελάν:* сѣветын же **ВЗСМІА** се мало и гκлагοла емѣ ἐγέλασεν 188r15Krm; оуззратъ праведзни и оубожтъ са и ω немъ **ВЗСМѢЖТЪ СА** и рекжтъ γελάσονται Ps51,8 Bon Rdm Dĉn, sim. 127r19Šaf] посмѣжт са Pog; и речѣ(е) гκосподѣ вогѣ авраамоу что еже **ВЗСМѢА СА** сарѣра в севѣ гκлагοлашын въ истинж ли рождѣ азъ ѡво старѣх са ἐγέλασεν Gn18,13 Lobk, **ВЗСМІА** се Vtš — Cf. ПОСМИАТИ СА, СМИАТИ СА, ОУСМИАТИ СА

2. *се ушешу, се закреѡи; утешиться, ободриться; to be comforted, to soothe; — παρακαλεῖν, γελάν:* блажені плауащен са ѡко ти **ВЗСМѢЖТЪ СА** параклѣтѣсονται Mt5,4 Rad] оутѣшжт са Stm Jov Krp Krat Mkd; блажені плауащен са нѣрнѣ ѡко **ВЗСМѢКТЕ СА** γελάσετε L6,21 Rad Krp(bis) Mkd, **ВЗСМѢЖТ СА** Jov, **ВЗСМѢКТЕ СА** Krat] оутѣшжт са Dbm; блажені рыдавшен зде и плакавшен са ѡко тамо **ВЗСМѢЖТЪ СА** и оутѣшжт са γελάσουσι καὶ параклѣтѣсονται 225r13Les — Cf. ТѢШИТИ, ОУТѢШИТИ (СА)

EXH

KSM

ЛМ

ВЗСМРЪДѢТИ СА, -ЖДЖ СА, -ДИТЪ СА pf.

Psalt comPog Bit Zag Šaf trOrb

засмрди; начать смердеть, начать вонять; to begin to stink; — προσόζειν, δυσώδης γίνεσθαι: **ВЗСМРЪДѢШ СА** и вггнишж ранзи мож ѡтъ лица безоумниа моего προσώζεσαν Ps37,6 Bon Pog Rdm, **ВЗСМРЪДѢШ** и-зггнишж са Dĉn; великы во вѣахж раны адамла врѣменемъ же многомъ сзггниша и **ВЗСМРЪДѢША СА** прѣслоушавъ вогла δυσώδεις ἐγένοντο comPs37,6 Pog] сзггнишж и вггнишж саса (sic) Bon; въ разбоиничьскыж мысли въпадъ и ѡазвиевѣ са **ВЗСМРЪДѢХЪ** врауо болашимъ подаждъ ми ржкж помощь προσώζεσα

48b2Orb 18r10Šaf, *се въсмрѣдѣхъ* 15r26Bit, *въсмрѣдѣхъ сѧ* 43r15Zag – ЕХН — Cf. ВЪЗВОНѢТИ, СМРЪДѢТИ
KSM ЛМ/ЗР

ВЪСПАЛЕННЄ, -нѧ п.

Krn

їламнување, восїаление; воспламенение, воспаление; inflammation; – ἀναψις: и тресавица есѣтъ вѣзжеженїе срѣдѣцѣ и хошеть творити *вѣспаленїе* и топлоти и сего ради врѣдѣ ἀναψιν 95v12Krn – ЕХН — Cf. ВЪЗЖЕЖЕННЄ, ВЪЗГРОРѢННЄ, ЖЕЖОСТЬ

Nota: male pro *вешїина, искусствѣо; искусство; experience; – ἐμπειρία:* и сѣборны разѣмь бываеть ѧкоже *вѣспаленїе вѣспаленїе* же есѣтъ *μνωσѣхъ* вѣсѣхъ безъсловеснь разѣмь καὶ καθολικῆ γνώσις εἶναι ὡσάν ἡ ἐμπειρία: ἐμπειρία δὲ εἶναι 95r21.22Krn; бываеть же сїе ѿ *вѣспаленїа* ѿ ѧвѣствъ и ѿ мѣзѣтанїе γίνεται ἡ αὐτῆ ἐμπειρία ἀπὸ τὴν αἴσθησιν καὶ ἀπὸ τὴν φαντασίαν 95v2Krn

∅

ЛМ/ЗР

ВЪСПАЛИТИ, -лѣ, -литѣ рф.

Krn

расїали, разгори; воспламенить, вспыхнуть, разжечь; to inflame, to burn; – ἀνάβω: ѧко да бы хотѣлъ быти единь огонь великыи *вѣспалень* ὅτι νὰ ἤθελεν εἶσθαι μία σῖα μεγάλη ἀναμμένη 118v20Krn – ЕХН — Cf. ВЪЗЖЕЖИ, ВЪЗГРОРѢТИ, РАЗГРОРѢТИ СѦ

Nota: lect. err. pro *νίπτω:* сїа мѣоляше сѣсѣсѣвѣтын сѣ слѣзѣми потѣмкѣ *вѣспали се* и просѣвѣте се и вѣсѣдѣ на конь нже имѣше и изыде вѣне из градѣ *ἐνίφθη* 216r12Krn

М

ЛМ/ЗР

ВЪСПАЛѢТИ СѦ, -лѣж сѧ, -лѣетѣ сѧ ipf.

Krn

се восїалува, се возбѣдува; воспаляться, возбѣждатѣсь; to become inflamed, to become excited; – ἀνάπτω: ● *fig.* и егда сѣблажнѣет се ѧловѣкѣ не ѧто крѣвѣ ѡна срѣдѣцѣ ѧнаа *вѣспалѣет се* и вѣзгарѣетъ и сѣмѣщѣетъ ѧловѣкѣ да желѣетъ ἀνάπτει 50v14Krn – ЕХН

М

ЛМ

ВЪСПАРѢТИ, -рѣж, -рѣетѣ ipf.

Les

се диѣа ѧгоре, одлѣйѣува; подниматѣсь вверх, парить, возноситѣсь; to fly up(wards), to fly away; – ἀνυψοῦν, ἵπτασθαι: ѧкоже дроѣгонци орелѣ егда видить ловца далѣе *вѣспарѣетъ* ἀνυψοῖ αὐτοῦ τὰς πτέρυγας 263v11Les ● *fig.* ѡ сило слѣзѣ како вѣ мгновени ѡчѣснѣмъ ѿ земла на кѣвѣсѣса *вѣспарѣешн* и своа прошенїа прїемлѣши ѿ вѣогѣ *ἀνάγη εἰς οὐρανὸν ἵπταμένη* 174r11Les – ЕХН — Cf. ЛѢТАТИ, ПАРИТИ

∅

ЛМ

ВЪСПИСАТИ¹, -сѧж, -сѧетѣ ipf.

trOrb

зѧишува, бележи, ѧрикажува; записывать, описывать; to inscribe, to write down; – : расмотренїа твоего хрїстѣ разоѣмѣвъ днѣвакоѣмъ тайно твое снитне прїшественїа твоего *вѣсписѧж* вѣпнѣше егда прїблїжѣт сѧ лѣта познанѣ бѣдѣши 8сбOrb] прописѧж 4r26Zag – ЕХН — Cf. ВЪСПИСОВАТИ, НАПИСОВАТИ, ПИСАТИ, ПРОПИСАТИ

∅

ЛМ

ВЪСПИСАТИ², -шж, -шетѣ рф.

Stan

наїише, одгѣвори со ѧисмо; ответить, написать ответ; to write back; – : оѣвѣдѣвъ се златооѣстець и написа к немоѣ ѧпифанїе зане сѣвѣщѣаль ѧси на потоѣенїе моѣ не сѣдѣши юже на прѣстолѣ своѣмъ ѡн же *вѣсписѧ* страдѣлѣе иѣване бнѣемъ ѡдолѣн 219r6Stan – ЕХН

М

НА

ВЪСПИСОВАТИ, -соѣж, -соѣетѣ ipf.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš

зѧишува, бележи, ѧрикажува; записывать, описывать; to inscribe, to write down; – ἀναγράφειν: ѧко изѣавлѣше сѧ ѿ золь блѣагѣдаренїе *вѣсписѣетѣ* ти градѣ тѣон вѣогородѣнїе нь ѧкоже имѣши дрѣжавѣж

to ask for alms; – ἐπαιτεῖν: движѡщее са да прѣселаѡт са κζρνове его и въсплауѡт са ἐπαιτησάτωσαν Ps108,10 Rdm] ВЗСХЛЗПАЖТЗ Вон, ВЗСХЖПАЖТЬ (sic) Pog, ВЪСХЛНПАЖТЬ Dĉn
KSM ЛМ/ЗР

ВЗСПЛАНЖТИ СА, -НЖ СА, -НЕТЗ СА pf.

Вон Pog

їламне, се зайїали, се разѡори; вспыхнуть, воспламениться; to burst into flame, to flare up; – καταφλογίζειν: • fig. и ωγνηз ωтз лица его възспланетз са катеφλόγισεν Ps17,9 Вон Pog – ЕХН — Cf. въжещи, възгорѣти, въсполѣти са, зажечи, ражещи, разгорѣти са
KSM ЛМ

ВЗСПЛЕСКАТИ, -ЩЖ, -ЩЕТЗ / -ЩАЖ, -ЩАЕТЗ pf.

psOhr psSlep psKarp psVerk Psalt Parim Triod Vtš Km
Formae: -щж, -щаетз in Ohr Rdm Šaf Orb Vtš Km

зайлеска, зайреїери (од радостї); заплескать, приїти в волнение; to start applauding, to shiver (with thrill); – κροτεῖν, ἐπικροτεῖν: мжжз безоумз въсплещетз и рад<оу>ет са себѣ ѡкв издржѣѡ издржѡнтз своего дроуга ἐπικροτεῖ Pt17,18 Grig Lobk Orb Hlud; въсплещимз в пѣснехъ г<осподо>ви вѣрни въскликнѣмъ > б<ого>ви крсть г<осподо>нъ с<ва>ты кротоѡντες 44v33Šaf, въсплещамъ 47v22Bit, въсплещѣмъ 81d16Orb • fig. вса дрѣѡ селнаѡ въплещоѣ вѣтвѣми ἐπικροτήσει τοῖς κλάδοις Is55,12 Vtš] въсколѣѡлатъ вѣтѡы своими Lobk; да потоуѡтз веселнѡ крѣпко горзи и вси хлзми и дрѣѡ лжнѡ въсплещате хрїстѡѡ хвалнте [ж]жзѡци ἐπικροτησάτω 81v17Hlud 134r3Zag 115v23Šaf, въсплещанте 154a28Orb; ѡто възвращаѡши свое воды їорданѡ ѡто въплещажши строуѡ и не прѣходнтъ еже по ѡс<т>ьствоу шьствїѡ 113b31Vtš
♦ **ВЗСПЛЕСКАТИ РЖКАМИ, РЖКАМА зайлеска со рацеїѡ, ѡочне да ракоїлеска; начать рукоплескать; to start applauding; – κροτεῖν χεῖρας, χειρί: взи жзѡци въсплещате ржками** кроτήсате χεῖρας Ps46,2 Вон

Pog Dĉn 8r14Slep-Plov 18v25Karp 13r18 et 33v10Grig, въсплещанте ржками Rdm, въсплещанте ржками 15v3Ohr; взи азѡци проуѡе въсплещанте ржками кроτήсате χεῖρας 96v14Km; ржками въсплещимз пѣвѣѡзкзи вкрѡсе хрїстѡѡ в<ог>ѡ нашз χεῖρας ψαλμικῶς кроτήσωμεν 148v11Šaf 236c16Orb, ржками въсплещамъ 158v19Hlud; гласы свое възвнсетъ роуками же въсплещоѣтъ въ славоу сыхъ прославльшаго те в<ог>ѡ 35d20Vtš

• *fig. рѣкзи въсплещате ржками* взоуѡпѣ кроτήсουσιν χειρί Ps97,8 Вон Rdm Dĉn, въсплещѣтъ ржками Pog — Cf. плескати
KSM ЛМ/ЗР

ВЗСПОЛѣТИ СА, -ЛЖ СА, -ЛНТЗ СА pf.

comPsalt

їламне, се расїали; вспыхнуть, воспламениться; to blaze up, to flame; – ριπίζεσθαι: • fig. огнемъ во завнстиж въсполѣшж са ἐρριπίσθησαν comPs139,11 Вон Pog – ЕХН — Cf. въжещи, възгорѣти, въспланжти са, зажечи, ражещи, разгорѣти са
SM ЛМ

ВЗСПОМННАНИЕ, -НН п.

Mkd Apost Вон Pog comPsalt Vtš Stan prolVtš Km

сїомен, секаѡанѡ, ѡомен; воспоминание, память; memory, commemoration; – ἀνάμνησις, ὑπόμνησις, μνήμη; ἐνθύμησις, τὸ ἐνθυμητικόν, μίμησις (Km): се творнте въ мое въспомннанїѡ eis tĉn ěmĉn ἀνάμνησιν L22,19 Mkd] ПАМАТЬ Dbm Dbj Rad(bis) Krp(bis) Krat Hlud; въспомннаннѡ прнмла твоеж нелнцемѣрнзж вѣрзи ὑπόμνησιν λαβῶν 2T1,5 Ohr(bis) Karp122v7 Verk, въспо(..) Slep] ПАМАТѣ > Karp78v29; сен ψαλѡм про<ро>уство естз ѡ хрїстѣѡ и въспмннаннѡ ѡ сжботѣ ѡнон ἀνάμνησις comPs37,tit Вон Pog; в конъцѣ > д<а>в<з>д<о>вз ψ<а>лѡмъ > въспомннаннѡ занѡ сп<а>се ма г<осподо>з eis ἀνάμνησιν Ps69,1 Pog] въ пѣнннхъ Вон, om. Rdm Dĉn; въ таково бѡ въспомннанїѡ нноуѡденѡ нзыдоше сз вѣтѡы въ рѣѣ своеи н оуерѣтоше его eis αὐτῶν γοῦν τĉν μίμησιν 75r8Km; въспомннанїѡ ѡ<вѣ>кж въ прзсѣхъ >

есѣтъ τὸ ἐνθυμητικόν 38r3Krn; проуеє тзѣюу елико **ВЗСПОМННАІА** ради толико да рекѣ διὰ ἐνθυμησιν 35r22Krn; мѣжѣуень бысѣтъ крѣпко и въ темници и ѡже ѡ немь **ВЗСПОМННАНИЕ** маркианъ възвѣсти дикѣю цѣсарю иже повелѣ поуцити свѣтааго непорѣганна ни мѣжѣуѣма 178r10Stan; въ тѣждѣ денѣ **ВЗСПОМННАНИЕ** свѣщенню вогородицѣ въ дияконисни 288v17Stan; и положень бысѣтъ близѣ гроба свѣтааго мѣжѣуѣжика василиска по лѣгѣхъ лѣтѣхъ **ВЗСПОМННАНИИ** ради патриарха прокла δι' ὑπομνήσεως 127r9Stan; мѣксѣца того **ВЗСПОМННАІЕ** вожствнагѡ прѣвбраженіа гѡспода вѡгда и спѣаса нѣшегѡ ісѣхриста 213b32Vtš; въ тѣждѣ дѣнь **ВЗСПОМННАІЕ** великааго троуса ἀνάμνησις 29a6Vtš] паматѣ 126r24Stan — Cf. ПАМАТЬ, ПОМИНАНИЕ, СЗПОМИНАНИЕ

KSM

ЛМ

ВЗСПОМНАТИ, -НАЖ, -НАЕТЪ ipf.

Apost comBon Grig Lobk parHlud Zag ŠaftrHlud Stan Km

1. *се секава, сѡменува* (некого, нешиѡ); *помнить, вспоминать* (кого-л., что-л.); *to remember, to mention* (sb, sth); — *ἀναμνήσκεσθαι, μμνήσκεσθαι, ὑπομνήσκειν, διενθυμείσθαι; ἐνθυμοῦμαι, ἀναθυμάμαι, ἐπιθυμοῦμαι, μνημονεύω* (Krn): ● **КОГО, УЪТО:** и сръдѣце бо его излнха въ вась есть **ВЗСПОМНАЖОУ** всѣхъ вась въспоминание ἀναμνησκομένου 2C7,15 Karp Slep; нь ѡстави слово нѣкое и оутѣшеніе ѡ свѣтые ты оусты да **ВЗСПОМНАЕМО** те вѣ ἐνθυμούμεσθεν 164r1Krn; понди въ оуготованное ти мѣсто и **ВЗСПОМНАИ** и насѣ и рѡдѣ нашѣ възъ госпожде вогородице ἐνθυμοῦ 166v14Krn; дасѣтъ вѡгѣз адамѣ ... да **ВЗСПОМНАЕТЪ** праведнаа вѣ ἐπιθυμῆ 12v11Krn; братие **ВЗСПОМНАИТЕ** прѣзѣж дѣни вашѣ въз наже просвѣщше сѣ ἀναμνήσκεσθε Hb10,32 Ohr Slep Str Karp Verk; и мажѡще насѣ сѣ свѣтое мѣро ... въз прѣси же да не **ВЗСПОМНАЕМЪ** лоукавые помысли мѣн ἐνθυμούμεσθεν 38r2Krn; прѣво блѣднаа жена внезапѣ мѣдраа ѡви сѣ

възненавидѣвши своего грѣха и сласти дѡушевниж и тѣлесниж **ВЗСПОМНАЖИЕ** вестоудна многа грозна мжѣениѣ иже възлоубишѣ блѣдѣ διενθυμούμενε 143v13Zag, **ВЗСПОМНАЖИИ** 121r17Šaf93v33Hlud] помышлѣжши 163d37Orb; тогда наѣетѣ старени и реѣе възсе вѣщы иже **ВЗСПОМНАШЕ** и ѡ сее разоумѣше авіе свѣеты и жена его ѡко сѣа вѣхоу ѣеда ихѣ ἐνθυμάτο 261v5Krn; тзѣюу толико **ВЗСПОМНАЮ** ѡко въззетѣ насѣ обѡи брати самѣхѣ ѡѣцѣ нѣашѣ и хождаше понапрѣдѣ ἐνθυμοῦμαι 260r4Krn; се **ВЗСПОМНАИ** за послоушание прѣдѣз вѡгоѡмѣ ὑπομνήσκε 2T2,14 Ohr Slep Str Verk, **ВЗСПОМНАА** Karp; — на стѣнахѣ твоихѣ ерѡусалѣиме оустроихѣ ст[р]ажѣ+ весѣ дѣнѣ и възса пощѣ иже до конѣца не мѣзѣнтѣ **ВЗСПОМНААШЕ** гѡсподѣѡви μμνησκομένοι Is62,6 Grig Lobk, **ВЗСПОМНАЖИИ** Hlud ● споменува, се моли за некого (при поменѡт на мртвите): аще хощѣши сѣтворити благаа ради оумрѣшаго сѣтвори мѣлѡстиню ради ѡ немь подаи нищѣимѣ въздовицамѣ страннимѣ въз тѣмницахѣ свѣщенникѡмѣ да мѡлѣтѣѣ дѣють ради ѡ немь въз црѣкѣвѣ да **ВЗСПОМНАЮТ** се вѣ μνημονεύεται 205v3Krn; сѣихѣ ради подѡбаетѣ да плаѣемѣ сѣе подѡбаетѣ да **ВЗСПОМНАЕМЪ** да не ѡскѣдеаеѣ ѡ насѣ никога слѣзѣи вѣ ἐνθυμούμεθα 204v6Krn — Cf. ВЗСПОМѢНОВАТИ Сѣ

2. *поисеѣува, оѡменува; напоминать* кому-л. о чем-л.; *to remind, to warn*; — *ὑπομνήσκειν, ἀναμνήσκειν, ἐπαναμνήσκειν, ἐντέλλεσθαι*: ● **КОГО, КОМОУ:** игѣмоноу прѣдѣставши въслѣдовавши вѡуѣени и фѡманда иже оутѣрьждаста свѣтѣжѣ и **ВЗСПОМНАСТѣ** прѣжде ѣѣа въ мѡлѣнии сконѣавших сѣ 255v6Stan; сеж бо ради винѣ **ВЗСПОМНАЖ** ти въздаѣти дарѣ вѡжжи іже есть въз теѣѣ ἀναμνήσκѡ се 2T1,6 Karp(bis) Ohr100v19 Slep, **ВЗСПОМНАЮ** те Verk, **ВЗСПОМНАТИ** (sic) Ohr50v14; тѣмже не ѡблѣноуѣ сѣ присно **ВЗСПОМНАТИ** вамѣ ѡ всемѣ ὑμᾶς ὑπομνήσκειν 2P1,12 Karp, вѣсѣ **ВЗСПОМНАТИ** Str, вѣ **ВСПО**(..) Verk; вѣрнѣимѣ людѣмѣ присно **ВЗСПОМНАЕТЪ**

ВЕЛИЧАТИ БОГА И КЛАНѢТИ СА ВЪ ГОРѢ
 СИΩΝΣΤѢ ἐντέλλεται comPs98,9 ΒοηΠ ΖΑΠОВѢДАЕТЪ
 Pog — Cf. ΖΑΠОВѢДАТИ

Cf. ВЗСПОМАНЖТИ, ПОМИНАТИ, ПОМАНЖТИ
 KSM ЛМ/ЗР

ВЗСПОМѢНОВАТИ СА, -НОУЖ СА,
 -НОУЕТЪ СА ipf.

Km

*se sekaва, si ciō.менува; вспоминать;
 to remember, to mention; — ἐνθυμοῦμαι:*
 ПОНДОШЕ НЕНАВИСТНИ ЮУДЕНЕ И РЕКОШЕ ПИЛАТЪ
ВЗСПОМѢНОУЕМ СЕ ГОСПОДИНЕ ЯКО ЛЗСТЦЪ ΩНЪ
 ЕГДА ЖИВЕШЕ РЕУКЕ ЯКО ВЪ ТРЕТИ ДЪНЪ
 ХОЩЕТЪ ВЗСКРСНЪТИ ἐνθυμούμεσθев 97r14Km
 — ЕХН — Cf. ВЗСПОМИНАТИ, ВЗСПОМАНЖТИ,
 ПОМИНАТИ, ПОМАНЖТИ

∅

ЛМ

ВЗСПОМѢНЖТИ v. ВЗСПОМАНЖТИ

ВЗСПОМАНЖТИ, -МАНЖ, -МАНЕТЪ,
 ВЗСПОМѢНЖТИ, -МѢНЖ, -МѢНЕТЪ pf.

Evang Apost Psalt Parim Stan prolVtš Les Km

Formae: ВЗСПОМАНЖТИ in Dbm Rad Krat Karp Verk
 Pog Dĉn Grig Orb Vtš Stan Km (in Rad Verk Dĉn Vtš Km
 scr. -ме-), ВЗСПОМѢНЖТИ in Dbj Jov Krp Krat Mkd Ohr
 Slep Str Bon Rdm Grig Lobk Orb Hlud Les Km

1. *se seiũ, (si) ciō.мене, (si) ciō.мне;
 вспомнить (кого-л., что-л.); to remember, to
 mention; — ἀναμνήσκεισθαι, μιμνήσκεσθαι,
 ὑπομνήσκειν, ὑπομνήσκεσθαι, ἀναλογί-
 ζεσθαι, λογίζεσθαι, ἀνανοεῖσθαι, κατανοεῖν;
 ἐνθυμοῦμαι, ἀναθυμίζω* (Km): РЕУКЕ ЖЕ
 АУРААМЪ УАДО **ВЗСПОМѢНИ** ЯКО ВЪСПРИАЛЪ ЕСИ
 БЛАГАА ВЪ ЖИВОТѢ ТВОЕМЪ ΜΝΗΣΘΗΤΙ L16,25 Krat
 Jov Krp MkdΠ ПОМЕНИ Rad; и **ВЗСПОМЕНЖ** ПЕТРЪ
 ГЛАГОЛА ЮМОУ РАВИ ВИЖДЪ СМОКОВНИЦЪ ЖЖЕ
 ПРОКЛАТ ОУСЪШЕ АНАΜΝΗΣΘΕΙΣ Mc11,21 Rad(bis),
ВЗСПОМАНЖЕЪ Dbm Krat, **ВЗСПОМѢНЖЕЪ** Dbj Krp
 Mkd; ТОГДА **ВЗСПОМѢНЪШЕ** ГЛАГОЛЕТЪ ОУЧЕНИЦИ
 ЕГО ЯКО ПИШЕТЪ ДАВЪРДЪ ЛЮБОВЬ ДОМА
 ТВОЕГО ПОАСТЪ МЕ ἐνθυμήθησαν 52r5Km; и
 ТРЕПЕЖТ МИ КОСТИ ЕГДА **ВЗСПОМѢНЖ** ЯКО

ГКОСПОДЪ НАШЪ ЗИЖДИТЕЛЬ ЮСТЪ ВЪХЪ
 κατανοήσω 96r14Les; **ВЗСПОМѢНИ** ЯКО ПРАВЕДНЫИ
 ЛОТЬ ВЪ СОДОМѢХЪ ЖИВѢШЕ НЖ НЕ ПОВИНЖ СА
 ГРЪДЫНИ ВЛЖДНѢИ ἀναλόγισαι 12r5Les ● **КОГО,**
УЪТО: СЕГО РАДИ АЩЕ ПРИДЖ **ВЗСПОМѢНЖ** ЕГО
 ὑπομνήσω 3J1,10 Slep; **ВЗСПОМѢНИ** САВЛА КАКО
 ВЪЗЕМЪ ПОСЛАНІЕ Ω АРХИЕРЕИ ИДѢШЕ ВЪ
 ДАМАСКЪ ГОНИТИ ВЪРОВАВШИХЪ ВЪ ХРИСТЪА
 ἀναλόγισαι 27v24Les; ПИРЪ СЪТВОРИ ВОЛЪРОМЪ
 СВОИМЪ И РАБОМЪ ВЪСѢМЪ **ВЗСПОМѢНЖ** ЖЕ
 ПОСРѢДѢ РАБЪ СВОИХЪ СТАРѢШИИИЖ ХЛѢВАРЕМЪ
 И СТАРѢШИИИЖ УРЪПΥІАМЪ ὑπεμνήσθη 265r18Les;
 И ВЪ ТЪИ УАС ВЪ НЪЖЕ ВИДѢ ВЕНЪАМИНА АБІЕ
ВЗСПОМѢНЖ ДОБРААГО СТАРЦА ІАКОВА ὑπεμνήσθη
 268r13Les; КТО ОУБО **ВЗСПОМѢНЕТЪ** ДЪНЪ СЖДНЫ
 И НЕ ОУЖАСНЕТ СА ἀναλογίζεται 39v8Les; и ГРѢХИ
 И БЕЗАКОННЕ ИХЪ НЕ **ВЗСПОМѢНЖ** К ТОМОУ ОУ ΜΗ
 ΜΝΗΣΘΗΣΟΜΑΙ Hb10,17 Slep; ЕГДА **ВЗСПОМѢНЖТЪ**
 СВОЖ ЛѢНОСТЬ И НЕПРИЛЕЖАНІЕ МИНЖЕШАГО
 ВРѢМЕНЕ ЖИВОТА ИХЪ ТОГДА ЛЮТѢ МЖУИТЬ
 ЛѢНОСТЬ СРДЦЕ УЛКОВѢКОУ ἀναμνήσκονται
 176r13Les; или ПАУЕ ПО УЛКОВѢУЧЕСТЕОУ
ВЗСПОМѢНИ РАБОТЖ АЖЕ ТРЪПНИИ ГКОСПОДА
 РАДИ λογίζη τὴν δουλείαν 13r25Les; **ВЗСПОМѢНИ** И
 ВЪУНЫИ ПЛАМЕНЬ ХОТѢЩІИ ПОАСТИ ГРѢШНИКИ
 ἀνανόησον 15v19Les ● *refl.* ПРЪВѢИЕ ВЪ НЕДОЖМѢНИ
 БИВЪ ВЪ ОУЖАСЕ И **ВЗСПОМЕНОУВ СЕ** ПРЪЛЪСТИ
 СВОЕИ ПОНОШАШЕ 165d5Vtš ♦ **ВЗСПОМАНЖТИ**
ЗЛОБЖ ΜΝΗΣΙΚΑΚΕΙΝ: ВИДѢВЪШЕ ЖЕ БРАТНІА
 ИУСИФОВА ЁКО УМРАТЪ ΩЪЦЪ ІХЪ РѢШЖ ВЪ
 СЕБІА ЕДА КОГДА **ВЗСПОМАНЕ** НАШЖ **ЗЛОБЖ**
 ИУСИФЪ И ВЪЗДАНИЕМЪ ВЪЗДАСТЪ НАМЪ ВЪСѢ
 ЗЛАѢ ЁЖЕ СТВОРИХОМЪ ΕΜЪ ΜΝΗΣΙΚΑΚΗΣΗ Gn50,15
 Grig, **ВЗСПОМѢНЕТЪ** ЗЛОБА ΝΑΨЖ Lobk Orb Hlud
 — Cf. ВЗСПОМѢНОВАТИ СА

2. *uoĩseiũ, oiō.мене; напомнить кому-л. о
 чем-л.; to remind, to warn; — ἀναμνήσκειν,
 ὑπομνήσκειν; ἐνθυμίζω, ἀναθυμίζω,
 ἐπιθυμέω* (Km): ● **КОМОУ УЪТО:** И **ВЗСПОМѢНЕТЪ**
 ВАМЪ ВСЕ ЮЖЕ РѢХЪ ВАМЪ ὑπομνήσει ὑμᾶς J14,26
 Jov Dbj KrpΠ ПОМЕНЕТЪ Rad, om. Dbm; НЪ НАДѢЮ
 СА ЯКО ВЪ МАЛѢ ВЗСПОМИНАТИ ХОЩЕТЕ ПРОУЕЕ
 ДА ВАМКЪ **ВЗСПОМѢНЪ** ἐνθυμίσω 36r24Km;
 ПОТΩМКЪ **ВЗСПОМѢНЪШЕ** ЕМОУ РАДИ ЖЕНЪ ЕГО И

ВЗСПОМАНЖТИ

РАДИ ΥΕΔΑ ΕΓΟ И РАДИ ΠΡΖΒΙΕ ΕΓΟ ΥΖΣΥΙ
ἀναθύμισάν τον 258r20Kπ; ВЗНИДЕ КЗ МНѢ
ВЗСПОМАНЖТИ НЕПРАВДЗИ МОА ТОῦ ἀναμνήσαι τὰς
ἀδικίας μου 3Rg17,18 Grig, **ВЗСПОМѢНЖТИ** Lobk
Hlud, **ВЪСПОМЕНΟΥ** Vtš] ПОМѢНЖТИ Orb

Cf. ВЗСПОМИНАТИ, ПОМАНЖТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСПОПЛАЗЗАНИЕ, -НΙΑ п.

Rdm

Ўодлизнување, ѱрејнување, сојнување;
поскальзывание, скольжение, оступь; sliding,
stumbling; – **ὀλισθήμα:** ЈАКО ИЗБАВИЛЪ ЕСИ ΔΟΥΨЖ
МОЖ ῶ СМРЪТѢ И ΩΥИ ΜΟΝ ῶ СЛЕЗЪ ΠΟΖѢ ΜΟΝ
ῶ **ВЪСПОПЛАЗЗАНИА** ἐξ ὀλισθήματος Ps55,14 Rdm] ῶ
ВЗСПОПЛАЗЗЕНИА Bon Pog, ῶ СПОПЛАЗЗНОВЕНИА
(sic) Dčn, sim. ῶ ВЪСПОПЛАЗЗЕ[НИА] 129r25Šaf; sim.
ῶ **ВЪСПОПЛАЗЗАНИА** ἀπὸ ὀλισθήματος Ps114,8 Rdm] ῶ
ВЗСПОПЛАЗЗНОВЕНИА Bon, ῶ ВЪСПОПЛАЗЗЕНИА
Pog Dčn – EXH — Cf. ВЗСПОПЛАЗЗЕНИЕ,
ВЗСПОПЛАЗЗНОВЕНИЕ, ПОПЛАЗЗЕНИЕ, ПОПЛАЗЗНОВЕНИЕ

Ø

ЛМ

ВЗСПОПЛАЗЗЕНИЕ, -НΙΑ п.

Bon Pog Dčn Šaf

Ўодлизнување, ѱрејнување, сојнување;
поскальзывание, скольжение, оступь; sliding,
stumbling; – **ὀλισθήμα:** ЈАКО ИЗБАВИЛЪ ЕСИ ΔΟΥΨЖ
МОЖ ῶ СМРЪТИ И ΩΥИ ΜΟΝ ῶ СЛЕЗЪ И ΠΟΖѢ ΜΟΝ
ῶ **ВЪСПОПЛАЗЗЕНИА** ἐξ ὀλισθήματος Ps55,14 Bon
Pog, sim. ῶ **ВЪСПОПЛАЗЗЕ[НИА]** 129r25Šaf] ῶ
ВЪСПОПЛАЗЗАНИА Rdm, ῶ СПОПЛАЗЗНОВЕНИА (sic)
Dčn; sim. ῶ **ВЪСПОПЛАЗЗЕНИА** ἀπὸ ὀλισθήματος
Ps114,8 Pog Dčn] ῶ ВЗСПОПЛАЗЗНОВЕНИА Bon,
ῶ ВЪСПОПЛАЗЗАНИА Rdm – EXH — Cf.
ВЗСПОПЛАЗЗАНИЕ, ВЗСПОПЛАЗЗНОВЕНИЕ, ПОПЛАЗЗЕНИЕ,
ПОПЛАЗЗНОВЕНИЕ

KSM

ЛМ

ВЗСПОПЛАЗЗНОВЕНИЕ, -НΙΑ п.

Bon (Dčn)

Ўодлизнување, ѱрејнување, сојнување;
поскальзывание, скольжение, оступь; sliding,
stumbling; – **ὀλισθήμα:** ЈАКО ИЗАТЪ ΔΟΥΨЖ

МОЖ ΩΤЪ СМРЪТИ ΟΥΙ ΜΟΝ ΩΤЪ СЛЗЪ И ΠΟΖѢ
ΜΟΝ ῶ **ВЪСПОПЛАЗЗНОВЕНИА** ἀπὸ ὀλισθήματος
Ps114,8 Bon] ῶ ВЪСПОПЛАЗЗЕНИА Pog Dčn, ῶ
ВЪСПОПЛАЗЗАНИА Rdm; sim. ῶ **СПОПЛАЗЗНОВЕНИА** (sic)
ἐξ ὀλισθήματος Ps55,14 Dčn] ῶ ВЗСПОПЛАЗЗЕНИА
Bon Pog, ῶ ВЪСПОПЛАЗЗАНИА Rdm, sim. ῶ
ВЪСПОПЛАЗЗЕ[НИА] 129r25Šaf – EXH — Cf.
ВЗСПОПЛАЗЗАНИЕ, ВЗСПОПЛАЗЗЕНИЕ, ПОПЛАЗЗЕНИЕ,
ПОПЛАЗЗНОВЕНИЕ

SM

ЛМ

ВЗСПОПЛАЗЗНЖТИ СА, -НЖ СА, -НЕТЪ СА pf.

Grig Lobk parOrb parHlud Bit

се ѱодлизне, се ѱрејне; поскальзнуться,
упасть, оступиться; to slip, to stumble;
– **ὀλισθάνειν:** **ВЪСПОПЛАЗЗНЖТЪ СА** ΖΛΙ ΠΡѢΔΖ
ΒΛΑΓΖΙΜИ ὀλισθήσουσιν Pr14,19 Grig Orb Hlud,
ВЪСПОПЛАЗЗЕТЪ СА Lobk ● *fig.* ΠΟΧΟΤΙЖ ΥΡѢВНОЖ
ВЪСПОПЛАЗЪ СА ΠΡѢΔѢΔЪ ЈΑΒИ СА 42r22Bit – EXH
— Cf. ПОПЛАЗЗНЖТИ СА

SM

ЛМ

ВЗСПОРИВЪ adj.

(Slep) Karp

кој се ѱрејнуа; сварливый; one who
argues; – **φιλόνεικος:** АЩЕ ЛИ КТО ΜΝΙΤЪ СА БЫТИ
ВЪСПОРИВЪ ΜΥ ΤΑΚΟ ΩΒΥΥѢΑ ΝΕ ΙΜΑΜΥ ΦΙΛΟΝΕΙΚΟΣ
εἶναι 1C11,16 Karp, **ВЪСПОРИВЪ** (sic) Slep – EXH

SM

ЛМ

ВЗСПОСТИГНЖТИ, -НЖ, -НЕТЪ pf.

Šaf

Ўосѱиѱне, досѱиѱне; достичь; to achieve,
to reach; – **φθάνειν:** ИС ТЛА ИЗБАВИТЕ И
ВЪСПОСТИГНѢМЪ ВЪСТАНИЕ φθάσωμεν ἐγερσιν
35v2Šaf] **ПОСТИГНѢМЪ** 59r11Zag 70a3Orb – EXH
— Cf. ПОСТИГНЖТИ

Ø

ЛМ

ВЗСПОСЪЛАТИ, -ЛЖ, -ЛЕТЪ pf.

trOrb

исѱраѱи ѱо некоѱо, ѱовика; послать,
ниспослать; to send, to call (together); – :
ΛΟΒΖΑΕШИ ЈУДО И ΠΡѢΔΑΕШИ ЦѢΛЮЕШИ ΝΕ

ВЪСПОСЪЛАТИ

ВЪСПОСЛЕШИ СА ЛЕСТИЖ И ПРИПАДАЖ КТО НЕПАВНДЪ ЦѢЛОУЕТЪ ТРЪШКАНЕНЬ 168b20Orb – ЕХН — Cf. ВЪСПОСЪЛАТИ, ПОСЪЛАТИ, ПОУСЪТИТИ, СЪЛАТИ, СЪПОСЪЛАТИ

∅

ЛМ

ВЪСПОСЪЛАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

Lobk

ѡрака ѡ некоѡо, ѡовикува; посылать, ниспосылать; to send, to call (together); – а̀по̀стѣ̀ллейн: и ѡко СКОУЧѢВАЖ СА ДЪВННЕ ПИРА *ВЪСПОСЛААШЕ* ИШВЪ И ШЦѢЩАШЕ А *а̀пѣ̀стѣ̀ллейн* Job1,5 Lobk] *послалаше* Grig Orb, *посла* Hlud – ЕХН — Cf. ВЪСПОСЪЛАТИ, ПОСЪЛАТИ, ПОУЩАТИ, СЪЛАТИ

М

ЛМ

ВЪСПРАШАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

Vtš

ѡрашува, расѡрашува; спрашивать; to ask, to question; – : ОУТВЕРЖДЪ СЕ БЛАГОДАТІЮ И ШГНЕМЪ РАСПАЛІАЕМЪ РЕВНОСТІЮ НЕ *ВЪПРАШАЮЩІ* ѡВН СЕ 147d25Vtš – ЕХН — Cf. ВЪПРАШАТИ sub 1

М

ЛМ

ВЪСПРИВЕСТИ, -ВЕДЖ, -ВЕДЕТЪ pf.

Vtš

ѡрифайи, ѡрими; привести, подвести, ввести; to accept, to receive; – : *ВЪСПРИВЕЛЪ* *ѡСН* СЕВЪ ТЕВЪ ДАВШОМОУ ПРѢБЛАЖЕННЕ ЖИЗНЬ СЪВРЪШЕННЪ ѡКО ВСЕПЛОДНОУ ЖИВОУ ШДОУШЕВЛЕНОУ И ЖРЪТВОУ 162d19Vtš; СЪНИДЕ НА ЗЕМЛЮ МКНЛОСТИ РАДИ ВЪ ОУТРОБѢ МОЕНИ КЪВННА АЩЕ И ПЛТЬ *ВЪПРИВЕЛЪ* *ѡ* 94b28Vtš – ЕХН — Cf. ПРИВЕСТИ

∅

ЛМ

ВЪСПРИЕМЪНИКЪ, -А m.

Krn

кум; кум, крестный отец; godfather; – а̀на̀до̀хо̀с: ССѢДИ ЖЕ ВДѢШЕ Ю КРЪЩЕНЪ ВЪПРАШАХЪ Е КТО ЕСТЬ *ВЪСПРИЕМНИКЪ* ТВОИ *а̀на̀до̀хо̀с* σου 247v11Krn – ЕХН — Cf. КОУМЪ

∅

ЛМ

ВЪСПРИМАТИ

ВЪСПРИМАТИ, -ПРИЕМАЖ, -ПРИЕМАЕТЪ et raro –ПРИИМАЖ, -ПРИИМАЕТЪ ipf.

Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb comPsalt Grig Lobk parHlud Šaf trOrb trHlud Vtš Les Krn

1. *ѡрима; приимать; to receive; – а̀по̀ла̀мб̀анейн, а̀пѣ̀чейн, а̀на̀ла̀мб̀анейн, ѐпѣ̀чейн, ѐпѣ̀ла̀мб̀анейн, ла̀мб̀анейн, ко̀мѣ̀зешаи, (дѣ̀до̀сшаі ти); пара̀ла̀мб̀анѡ, а̀на̀дѣ̀хо̀маи, дѣ̀хо̀маи* (Krn): ● *прима, прифака: ВЪСПРИЕМАШЕ* ЕГО БОГОУ И ШЖИДАЕ АДАМА ВЪВѢСТИ ЕГО ПАКЫ ВЪ РАИ ЕДѢЧЕТО 171v17Krn; НЕ СКОЗЪБИ НИУТОЖЕ УАДО МОЕ ТЪЗЪЮ РАДКОУИ СА ѡКО ХРИСТОУС МОИ КЪВНѢ МЕ *ВЪСПРИЕМЛЕТЪ* ТѡРА МѢ ПАРАЛАМБАНЕИ 188v21Krn; НЕ НА ЛИЦА *ВЪСПРИЕМЛА* УЛКОВѢКЫ РАЖЕ ТВОРАТЪКЪ ПРОУНІ УЛКОВѢЦИ ШЕГО ПРѢДПОУИТАЖ ШЕГОЖЕ ОУМАЛѢЖ МІ ЛАВѢН ПРѢСШПОН АНѢРѢПОУ 115r8Les; АЩЕ ШЖИШИ МА *ВЪСПРИЕМЛЕМА* ѡ ТЕБЕ БЖДЕТЪ ТИ ТАКО АЩЕ ЛИ НЕ ШЖИШИ НЕ ИМАТЪ ТИ БИТИ АНАЛАМБАНѢМОЕНОУ 4Rg2,10 Hlud Lobk, *ВЪСПРИЕМЛЕМЪ* Grig] *ВЪЗЕМЛЕИМА* Vtš116c17, *ВЪЗЕТА* Vtš198c29 ● *прима, добива: КААЖДО* БО ДОУША *ВЪСПРИИМАЕТЪ* СВОЕ ТѢЛО АПОЛАМБАНЕИ comPs103,30 Pog] *ВЪСПРИИМАЕТЪ* ВОИ; *ВЪСПРИИМААХЪ* БО ЛИЦЕ ХРИСТОУЕ ПРОКОРОЦИ АНЕЛАМБАНОН ГАР ТѢ ПРѢСШПОН ТѢ ХРИСТОУЕ comPs27,1 Вои, *ВЪСПРИИМААХЪ* Pog; ЕЛИКО БО СХРАНЪШЕ ЗАКОНЪ ВОЖЕН *ВЪСПРИИМАТЪ* І В ВѢКЪ ЕПѢЧУСИВ АУТѢНОУ comPs118,44 Вои Pog; МАЛА ПОДАЕШИ ВЪЗЛЮБЛЕНЕ И ВЕЛИКАА *ВЪСПРИЕМЛЕШИ* МЕГЛАА КОМІЗЕИ 13v8Les; ПРАВО ГЛАГОЛЪ ВАМЪ ѡКО *ВЪСПРИИМАЖЪ* МЪЗДАЖ СВОЖ АПѢЧУСИВ ТѢНОУ МИШѢНОУ АУТѢНОУ Mt6,16 Rad Krp, *ВЪСПРИИМАЖЪ* Jov] *ВЪСПРИИМАЖЪ* Stm, ѡЕМЛЪТЪ Krat Mkd; sim. *ВЪСПРИИМАЖЪ* АПѢЧУСИВ Mt6,2 Jov] *ВЪЗЪПРИИМАЖЪ* Stm Rad Krat, *ВЪСПРИИМАТЕ* Krp, ѡЕМЛЕТЪ Mkd; sim. *ВЪСПРИИМАЖЪ* АПѢЧУСИВ Mt6,5 Jov, *ВЪСПРИИМАТЪ* Krp] *ВЪСПРИИМАЖЪ* Stm Rad Krat, ѡЕМЛЪТЪ Mkd ● *прифака, почнува: ДОУХОВНО* БРАТНЕ *ВЪСПРИИМАШЕ* ПОСТА ЖЪКОМЪ НЕ ГЛАГОЛИМЪ ЛЖКАВЪСТВА АНАЛАБѢНОУЕ ВЪШТЕІАН 55c13Orb] *ВСИ* ПРИЕМШЕ 48r10Zag, *ВЪСПРИИМШЕ* 24r22Šaf ● *term. theol.* *прима* (некого), *посведочува* при криштаване како кум: и мы *ВЪСПРИЕМЛЕ*МЪ ВЛДНИЦЪ СІЮ БИТИ ХРЪТІАНИЦЪ АНАДЕХОМЕѢА 247v7Krn — Cf. ВЪЗИМАТИ sub 2, ПРИИМАТИ, ПРИАТИ

2. *σφακά, разбира; понимать, улавливать; to understand, to comprehend; – καταλαμβάνω, υπολαμβάνω* (Km): *взспрiемлѣ* слово еже слышнмъ и възсаждаемъ е καταλαμβάνομεν καὶ τοὺς λόγους 171r20Km; ἀγκέλυ ... не трѣвоγють езыкы или слышанiа нь кромѣ слово произносное и кромѣ слышанiа ѱюбастѣна *взспрiемлю* вожiе повелѣнiе καταλαμβάνουσι τοῦ θεοῦ τὸ πρόσταγμα 225v4Km • мисли, смета, насетува: *взспрiемлю* азъ ѱако сiе работи иже творить геωργiе не тзкмо ѱако есѣтъ мѣжьстена дѣла нь ωбладаетъ и ѱ в[л]зшьбныи+хытрости υπολαμβάνω 185r8Km – ЕХН — Cf. ВЗМѢЩАТИ sub 2, ВЗНИМАТИ sub 4, РАЗΟΥМѢВАТИ, РАЗΟΥМѢТИ

Cf. ВЗСПРИАТИ

KSM

НА

ВЗСПРИЛЕЖАТИ, -жж, -житъ ipf.

Les

δοῦναι; позволять; to allow; – ἔχειν: странни во пришелци есмы въ жити семь и аще же врѣма *взсприлежитъ* намъ дѣланмъ въ немъ оугоднаа г'осподо'ви ὡς καιρὸν ἔχομεν 211v4Les – ЕХН

Ø

ЛМ

ВЗСПРИАТИ, -примж, -приметъ pf.

Evang Karp comPsalt orDĕn Parim Triod Vtš Stan proIVtš Les Km

1. *ἄρими; принять; to receive; – ἀπολαμβάνειν, ἀπέχειν, ἀναλαμβάνειν, ἐπιλαμβάνειν, λαμβάνειν, ἀναδέχεσθαι, καταδέχεσθαι, προσδέχεσθαι, ὑποδέχεσθαι, δέχεσθαι, κομίζεσθαι, ἀντιλαμβάνειν, υπολαμβάνειν, ἀπολαύειν, βαστάζειν, ἐπαναιρεῖσθαι, αἵρεσθαι, περιβάλλεσθαι, ἐπισπᾶν, σπᾶν, εὐεργετεῖν; παίρνω, ἀνταποδίδω* (Km): • прими, прифати: не на соге во ѱловѣка *взсприжтз* нз на спасение вѣчное ἔλαβεν comPs23,4 Bon Rog; срѣѣз не прѣзрѣхъ адама нз *взсприемз* и помк'лобазъ βαστάσας τοῦτον comPs36,25 Bon Rog; добродѣтели же юго поутошж и персѣне и *взспришж* и паѣе αὐτὸν ... ὑπεδέξαντο

144r23Stan; *взсприать* ἱσ'ραιηλѣ отрока своего помѣнжти мк'л'ости ἀντελάβετο L1,54 MkdII прнать Dbm Dbj Krat; ѱсли готовет се *вѣпрнеи* животь вѣѣны 88d10Vtš; ти во ѱл'овѣ'жколювѣ плть нас ради *вѣпрнеъ* сп'асти хоте ѱл'овѣ'ѣѣствω 43b31Vtš; сего ради *взспримѣте* есѣ ωржжиѣ в'ожжиѣ да възможете противикти' са ἀναλάβετε E6,13 KarpII *взззмѣте* Ohr Slep Str Verk; ѱнелi во *взспрiаса* вѣрнiи пѣѣать именк'е х'ристо'ва ѱати са ѱ нх'ъ не можетъ в' вѣкы в род'ъ во и род'ъ ωбнавлет'ъ са ἐδέξαντο comPs44,18 RogII прижж Bon; вѣрж х'ристо'вж ѱако шить внатрз въ ср'д'ѣци си *взсприемз* противнж силж повѣди стр'а'с'ототр'пѣе ѳеωдоре λαβὼν 39r3Zag 6r28Bit 42c1OrbII *приемз* 12r33Šaf; ты же съпротивъ стани шить вѣры *взсприемше* и шлѣмъ оупованiа и *взсприни* меѣѣ д'о'ѣховныхи иже есѣтъ г'лаголь в'ожжи περιβαλοῦ ... σπάσαι 243r4.5Les; тѣмъ възопи х'ри'с'т'о'у мене ради распеньшаго са и раны волеж *взсприемши* ωслаби мнѣ сп'а'се сп'а'си ма μῶλωπας ἐκουσίως δεξαμένω 33r16Hud, *взсприемша* 107c18Orb; тзи же есѣтъ ц'арз нишетъ *взспрiеть* да ωбогатитъ насъ иже вѣх'омъ' ниши ѱ добрыи дѣтели πτωχείαν κατεδέχθη 13v21Km • прими, добие: и вѣ оубо въ правдѣ достоинна во ѱже дѣлааховѣ *взспримѣѣ* ἀπολαμβάνομεν L23,41 Rad182d11 Dbj KtpII *приемлѣѣ* Dbm, *взсприемѣѣ* Jov89r7, *взсприемлѣѣ* Jov109v21 Rad145a8 Krat Mkd Orb; трзпащен и ѱгаждащен м'о'л'н'теож в'ог'о'у *взсприимжтз* породж ἀπολαμβάνουσι τὸν παράδεισον comPs36,22 Rog Bon; придѣте постни подвижници мыздѣ *взспримемъ* ѱако в'ог'атъ есѣтъ податель μισθὸν ἀπολαύσωμεν 25v35Hud, *взспримѣте* 65r27ŠafII *приемете* 83v5Zag, *примѣте* 101a28Orb; ω дрѣво прѣѣ'н'стоѣ имже *взсприехѣ* въ ѱдемѣ в'есъмр'ьтнiе пише х'ри'с'т'а славецѣ 15a29Vtš; сзврзши теѣенiе м'ѣ'ѣ'нiа твоего и хощеши прiити кз г'оспод'ѣ да *взспрiимеш* оуготованни ти вѣнцъ νὰ πάρης τὸν ἑτοιμασμένον σοι στέφανον 219r22Km; и маломъ' показани бивше великаа *вѣпримѣ* μεγάλα

εὐεργετηθήσονται Sap3,5 Vtš] ПРИЕМАТЪ Grig, ПРИИМЖТЪ Lobk Hlud; в малѣ потроудивышимъ са **ВЗСПРИИМЕМЪ** δ'οὐ>шеβнжж мн'лостъ комисώμεθα τὸ τῆς ψυχῆς ἔλεος 65r29Šaf 25v36Hlud] ПРИМЕМЪ 83v7Zag 101a31Orb; крѣв же оусрьдно того ради свою излѣивъ **ВЗСПРИЕЛЪ** Ἰεσυ выше ѹюдесноу вл'агод'аТЬ 35c29Vtš; и къ вог'оу ωтнде **ВЪСЪПРИЕМЪ** животь вѣуны ἀπολαβὼν ζωὴν αἰώνιον 118r1Stan; посла вог'з сьб'на своего раждающа се ѿ жены раждающа се под'ъ законѡмъ да под'ъзаконные иск'питъ да сьб'ноположеніе мы **ВЗСПРИИМЕМЪ** ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν 23v4Krn (cf. G4,5) ● почне, започне: и **ВЗСПРИЕМЪ** ПРИУА СВОА и РЕУ'е) ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ Nu24,3 Grig Hlud Vtš; тебе ωдѣащаго са свѣтомъ ѡко и рызож снемъ иωсифъ сь дрѣва с никодимомъ видѣ мр'ѣтва нага непогрєбєна благосрд'уны плауъ **ВЪСПРИЕМЪ** рыдаж жалостно глаголаше εὐσυμπάθητον θρῆνον ἀναλαβὼν 196d14Orb 167r6Zag 124r25Hlud; монсеискжж пѣснь **ВЪПРИЕМШИ** δ'οὐ>ше мою взпн τὴν Μωσέως ὡδὴν ἀναλαβοῦσα 137r20Šaf 217c18Orb 143r11Hlud, sim. 70v24Vit] ПРИЕМШИ 177r2Zag ● *term. theol.* прими (некого), посведочи при крштаване како кум: призва патрїархъ клирики и глагола имъ вы ли крстисте бл'днициѸ глаголахѸ клирици мы вл'адыко мои глагола имъ кто и кто ю **ВЗСПРИЕШЕ** ѿвѣщаше клирици ѡнк'сица и ѡнъсица τίς τὴν ἀνεδέχθη 247v18Krn — Cf. ВЗЗАТИ sub 3, ВЗСПРИАТОВАТИ, ПРИМАТИ, ПРИАТИ, СЪПРИАТИ ♦ **ВЗСПРИАТИ ВЪ ОУМѢ** *обрне внимание на; принять в счет; to pay attention to; – εἰς νοῦν ἔχειν (var. λαμβάνειν):* и вѣрова х'рн'сто>вн и принде прьвое съ персы въ халкидонъ вожни страхъ **ВЪ ОУМѢ** си **ВЪСПРИЕМЪ** ωставивъ же воа и славж мирьскжж τὸν τοῦ θεοῦ φόβον εἰς νοῦν ἔχων (var. λαβὼν) 123r16Stan — Cf. ВЗМѢНИТИ sub 3, ВЗНАТИ sub 1 ♦ v. etiam оумъ ♦ **КОНЫЦЪ** **ЖИТИЮ** **ВЗСПРИАТИ** *ѡочине, умре; почитать, умереть; to pass away, to die; – :* и понеже максимъ кер'оус'а'лимьскы кп'а'ск'опъ **КОНЕЦЪ** **ЖИТ'ИЮ**

ВЪСПРИАТЬ то въ него мѣсто кп'а'ск'опьскаго дара спод'оби са 169r17Stan — Cf. оумрѣти ♦ v. etiam житие, коньць ♦ **КОНЫЦА** **ВЗСПРИАТИ** *заврши; закончить; to end, to be finished; – :* проповѣд'и пр'о'роуьскіе **конце** **ВЪПРИЕШЕ** егоже во прорєкоше въ сконуаніе лѣтѡмъ приде и яви се ѿ ѹистіе д'ѣвн вьплъщанемъ 85a5Vtš — Cf. коньчати (са), сзєрзшити, сзконьчати (са) ♦ v. etiam коньць ♦ **КРЪЩЕНИЕ** **ВЗСПРИАТИ** *се крстїи; креститься; to be baptized; – :* никостратъ и антїωхъ вѣроваше въ х'рн'ста і елєвнтїе епис[с]коупомъ **кръщенїе** **ВЪПРИЕШЕ** 192d23Vtš — Cf. крзстити ♦ v. etiam крзщєнне

2. **сфайи, разбере; понять, постичь; to understand, to comprehend; – καταλαμβάνειν; έννοέω, έπινοέω, πιάνω** (Krn): безднж же монхъ сждовъ не **ВЪСПРИЖЛЪ** еси ѹловѣуе оу κατέλαβες 182b34Orb] безднж же монхъ сждовъ недооумѣаль еси 159r17Zag, безднзи же монхъ сждовъ недохмѣлз еси 110v7Hlud; вьсакъ ѹловѣкъ не можетъ самъ вь себѣ **ВЗСПРИЕТИ** добро нь тревоуетъ оуцителѡ да его наоуцитъ кое ес'тъ вл'аго епєноше τὸ καλόν 156v9Krn; нь егда прїнде г'осподъ нашъ ксо>х'рн'сто>с и наоугї ихъ и наставї ихъ и показа имъ истинноу тогда ѡко доброразоумны и доброволны ѹловѣцы иже бѣхоу абїе **ВЗСПРИЕШЕ** добро ἐπίασαν τὸ καλόν 156v24Krn; ни самъ ѡ себе **ВЗСПРИЕМЪ** вл'аго ни же послъша ѿ αγαθόν 157r16Krn — Cf. ВЗМѢСТИТИ sub 2, **РАЗОУМѢТИ**

Cf. ВЗСПРИМАТИ

KSM

НА

ВЗСПРИАТИЕ, -иѡ п.

Šaf trOrb Vtš Les

ѡриманье, ѡрифаканье; приятие, получение; receiving, ascerting; – ὑποδοχή, μετάληψις, ἀπόλαυσις: ● прифаканье, прєчекуване госте: на **ВЪСПРИЖТІЕ** странногоу неоустроєнъ кс'тъ въ любовь лицемѣренъ кс'тъ ἐν ὑποδοχῇ ξένων ἀνεπιτήδειος 167r15Les ● прифаканье човечка

природа, лик; и БОГЪЬ УЛ<О>ВЪКОМЪЬ ѿ ДЪВИ
 ЯВИ СЕ ВЪВБРАЖЪ СЕ ИЖЕ ПО НАСЪЬ ШЕЖИВЪ
ВЪПРИЕТИЕ 93c1Vtš; СЛОВКО> ВЪПЛЬШЪ СЕ
 ПРЪБКО>ГАТНОЕ **ВЪПРИЕТИЕ** ЗАКОНΟΥ ШЕРЪЗА СЕ
 104b21Vtš; и **ВЪПРИЕТИЕ** ПРЪВБРАЗИ СЕ ПРЪД
 НИМЫ И ЯВЛЯЕШИ НАУЕЛОШБРАЗНІЕ ДОБРОТИ
 ВЛАГОЛЪПІЕ 210b33Vtš; ДОСТОИНИ БЖДЕМЪ
 АГНЬЦА **ВЪСПРИАТИЮ** ЗА МИРЪ ЗАКОЛЕНΟΥ ТΗΣ ΤΟΥ
 άμνου μεταλήψεως 32a13Orb] АГНЬЦА
 ПРИУЖЩЕНИЪ 31v23Zag 8v28Šaf; СЪВЛАЗНЬША СА
 ПРЪСТЖПЛЕНИЯ ДРЪВНАГО ВЪ РАИ ПИЩЖ И
ВЪСПРИАТИА СВЪДЪТЕЛИ БЫХОМЪ άπολαύσεως
 103c29Orb 67v7Šaf] ВЪ РАИ ПИЩЖ ВЪСПРИЖ (sic)
 28v32Hlud • ПРИФАКАНЕ НА ХРИСТИЈАНСТВО,
 КРШТАВАНЕ: ПО **ВЪСПРИАТИ** ЖЕ БЕУЕСТВЪЖЩИМЪ
 ѿБЪГНЕМЪ ЯДРЪЖАННЕМЪ И ПО СИТОСТИ
 СТРА>СТЕМЪ НЕ ПОВИНЕМ СА МЕΤΑ ΔΕ ΤΗΝ
 μεταλήψην άπμαζομένοις 39d24Orb] ПРИУЖЩЕНИЮ
 ГОТОВАЩЕ СЕ> 37r2Zag – ЕХН — Cf. ПРИАТИЕ,
 ПРИУАЩЕННЕ

SM

ЛМ/ЗР

ВЪСПРИАТОВАТИ, -ТОУЖ, -ТОУЕТЪ pf.

proIVtš

ЎРИМИ, **ЎРИФАЎИИ**; **ПОЛУЧИТЬ**, **ПРИНЯТЬ**;
to accept, to receive; – : ПРЪНЕСЕМЪ БЫСЪТЬ
 УЪСТНИМИ СРЪТЕНМИ И ВЕЛИКОЛЪПНО
ВЪПРИЕТОВАТЬ И ВЪ УЪСТНЕМЪ ПОДВИЖИ
 СВЕ>ТИХЪ> И ВСЕХВАЛНИХЪ> АПКО>СТО>ЛЪ
 ПОЛОЖЕНЪ БЫСЪТЬ> 157c4Vtš – ЕХН — Cf.
 ВЪСПРИАТИ sub 1, ПРИАТОВАТИ

M

ЛМ

ВЪСПРИАТЬНО adv.

trHlud

НЕОУДОВЪ ВЪСПРИАТЬНО ѿешко
ЎРИФАЎИЛИВО, **НЕСФАЎИЛИВО**; **НЕПОНЯТНО**;
hardly acceptable, incomprehensible; – **ДИС-**
ПАРАДЕКΤΟΝ: ПРЪСЛАВНАГО ТВОЕГО ГЛАСЪ
 НЕУДОБЫ **ВЪСПРИЖТНО** Д<ОУ>ШИ МИ ЯВЛЪЕТЪ СА
 БЕСЪМЕНАГО ЗАУАТИА Δισπαράδεκτόν μου τῆ
 ψυχῆ 53v23Hlud] НЕОУДОВЪ ПРИЖТНО 112r2Zag
 93r12Šaf 125b26Orb – ЕХН — Cf. ПРИАТЬНО

Ø

ЛМ

ВЪСПРОСИТИ, -ПРОШЖ, -ПРОСИТЪ pf.

Dbm Stm Dbj Rad Krp Krat Mkd Bon Pog Rdm Grig Km

1. **ЎБОРА**, **ЗАМОЛИ**; **ПОИСКАТЬ**, **ПОПРОСИТЬ**;
to ask for, to request; – **ΑΙΤΕΪΝ**, **ΑΙΤΕΪΘΑΙ**:

• **КОГО**, **УЕСО**: или аще рыбы **ВЪСПРОСИТЬ** ЕДА
 ЗМЫЖ ПОДАСТЬ ЮМОУ ΑΙΤΗΣΕΙ Mt7,10 Rad Krat]
 ПРОСИТЪ Stm Krp Mkd; и ВЪСЕГО ЮГОЖЕ
ВЪСПРОСИТЕ ВЪ МОЛИТВЪ ВЪРОУЖЩЕ ПРИМЪТЕ
 ΑΙΤΗΣΗΤΕ Mt21,22 Rad54b6 Krp45v31 Krat Mkd]
 ВЪПРОСИТЕ Dbj, ПРОСИТЕ Rad154a16 Krp115v25;
ВЪСПРОСИТЕ БРАШЕНЪ ДОУШАМЪ СВОИМЪ ΑΙΤΗΣΑΙ
 Ps77,18 Bon, **ВЪСПРОСИТИ** Pog, **ВЪСПРОСИШЖ** Rdm]
 ПРОСИШЖ Dēn; и РЕУ<Е> АΧΑΖЪ НЕ ИМАМЪ
ВЪСПРОСИТИ НИ ЖЕ ИМАМЪ ИСКОУСИТИ Γ<ОСΠΟ>ΔΑ
 ΑΙΤΗΣΩ Is7,12 Grig29r25] ПРОСИТИ Grig5r8
 Lobk(bis) Orb Hlud Vtš — Cf. ВЪЗИСКАТИ sub 1,
 ВЪПРОСИТИ sub 3, ИСПРОСИТИ, ПРОСИТИ,
 СЪПРОСИТИ, ТРЪБОВАТИ

2. **ЎРАША**, **ЗАЎРАША**; **СПРОСИТЬ** КОГО-Л.,
 ЧТО-Л.; *to ask, to question*; – **ΕΡΩΤΑΝ**: и ВО ТЪ
 ДЕНЬ МЕНЕ НЕ **ВЪСПРОСИТЕ** НИУЕСОЖЕ ΕΡΩΤΗΣΕΤΕ
 J16,23 Dbm Rad22a20 Krp24v16] ВЪПРОСИТЕ Dbj
 Rad22a8 Krp126v23, ПРОСИТЬ Jov22v21, ПОМОЛИТЕ
 Jov98r17, ПРОСИТЕ Rad173c24; ЕГДА ШЕРЪЩЕТ СЕ
 НЪКТО И **ВЪСПРОСИТЬ** ВАСЪ ЧТО СОУТЪ> СІА
 КАМЕНІА И РЪЦЕТЕ ИМЪ ΕΡΩΤΗΣΗ 32v4Krn – ЕХН
 — Cf. ВЪЗИСКАТИ sub 2, ВЪПРОСИТИ sub 1,
 ПРОСИТИ, СЪПРОСИТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСПРОСЛАВЛЪТИ, -ЛЪЖ, -ЛЪЕТЪ ipf.

Vtš

ЎПРОСЛАВУВА, **СЛАВИ**; **ПРОСЛАВЛЯТЬ**; *to*
celebrate; – : и ПРЪНДЕ СЛАВНО РАДОСТНО
ВЪСПРОСЛАВЛАМЪ (sic) И ВЕЛИЧАЕМЪ ХРИ>СТЪА
 171c31Vtš – ЕХН — Cf. ВЪСХВАЛЪТИ sub 1,
 ПРОСЛАВЛЪТИ, ПРЪВЕЗЖНОСИТИ, СЛАВИТИ,
 СЛАВЛЪТИ, ХВАЛИТИ

M

ЛМ

ВЪСПРОТИВИТИ СА, -ВЛЖ СА, -ВИТЪ СА pf.

comPsalt

СЕ СІРОИИВСІАВИ, **СЕ СІРОИИВИ** НЕКОМУ;
противопоставить, воспротивиться; to object,

ВЗСПРОТИВИТИ СΑ

to oppose sb; – ἀντιστέναι: кѣто лжкавнѣиѣзъ бѣсѣ ли γ<λ>ο<β>ѣжъ тѣгда **ВЗСПРОТИВИТИ СΑ** β<ο>γ<ο>υ ἀντιστήσεται comPs93,16 Bon Pog – EХН — Cf. противити сΑ, стати (противѣж ~), сзпротивити сΑ

М

ЛМ

ВЗСПРЬ v. ВЗІСПРЬ

ВЗСПРѢТИТИ, -прѣщж, -прѣтитѣ pf.

Les

ce zakani nekomu, ukori; prigrozitъ; to threaten sb, to reprimand; – ἀπονεύειν: ● **КОМОУ:** понеже прѣвое прог<лаго>лаж ти и ты **ВЪСПРѢТИ** ми азъ быти хощж с товож а ты высокомъ словомъ ѿмещеш сΑ ѿ мене πρὸς σὲ ἐλάλησα ἀπενεύθης μοι 1v20Les – EХН — Cf. запрѣтити, прѣтити

KSM

ЛМ

ВЗСПРАНОВЕНИЕ, -ниа п.

Les

будење, разбудување; пробуждение; awakening; – νῆψις: вьстани прилежно да лѣнан сΑ видить твое прилежное инод<оу>шине и въздвигнеть и свож д<оу>шж на **ВЪСПРѢНОВЕНИЕ** διεγείρη τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν πρὸς νῆψιν 22v25Les; **ВЪСПРѢНОВЕНИЮ** потраѣба ѣс<тѣ> възлюбленнѣи и смѣренѣи мждрости νήψεως οὖν χρῆ 30v6Les – EХН — Cf. вьстане sub 1

М

ЛМ

ВЗСПРАНЖТИ (СА), -пранж (СА),
-пранетѣ (СА) pf.

Apost comPsalt orPsalt Triod Stan Les

ce разбуди, ce расони, сѣиане; проснуться, пробудиться, встать; to wake up, to get up; – ἔξυπνος γίγνεσθαι: **ВЗСПРЕНЖВ** же темзниучнѣи стражж и видѣ ѿврзстж дври темзници ἔξυπνος δὲ γενόμενος A16,27 Ohr Slep Str Verk, **ВЪСПРАНЖЕ** же сΑ Карп; бѣше празд<ь>никъ хрн<с>товоа рождѣства и авнѣ **ВЪСПРЕНОУЕ** ѿ сна и възлѣзъ на амбонъ и науѣ пѣти ἔξυπνος γενόμενος 28v12Stan ● *fig. ce*

ВЗСПОУСТИТИ

ѡрибере, доjde на себе, ѡри себе; очнуться, прийти в себя; to recover, to pull oneself together; – διεγείρεσθαι, γρηγορεῖν, νῆφειν, ἀνανήφειν, ἐπιστρέφειν: ѡко снленз ѿ оупитниа и спанниа **ВЗСПРАНЖЕВ** главѣ трасжши сΑ зѣло ἀνανήψας comPs77,65 Bon; си сжтѣ о адамѣ ѣже ѣсть γ<λ>ο<β>ѣжъ ѡтѣ лзсти **ВЗСПРАНЖЕВ** и прнѣбѣзъ кѣ β<ο>γ<ο>υ ἀνανήψας comPs58,17 Bon Pog; аще ли еси брате лѣнивь ѡкоже азъ нж ѡбауѣ **ВЗСПРАНИ** и помысли дары иже ѡбѣща г<оспод>ъ даровати любашимъ его 4v1Rdm; ѡвесевзнѡмоу морю **ВЗСПРАНЖЕВ** хрн<с>тѣзъ запрѣти и вьстѣ (sic) тишина διεγερθεῖς comPs106,29 Bon] възбѣдъ (sic) Pog; покан сΑ и **ВЪСПРАНИ** въздихъни слезно постомъз γρηγόρησον 30r9Zag 7r6Šaf; **ВЪСПРАНѢМЪ СΑ** въ м<о>лн<т>вахъ ѡкоже пишеть и послѣдоуемъ житиемъ пострада<ь>вшомоу νήψομεν 32r14Zag] вьспримѣмъ 9r12Šaf, вьспримѣмъ 33a12Orb; блюди ѡбо и ты д<оу>ше моа сномъ не штаготи сΑ да смрѣ<т>ти не прѣдана бждеш нж **ВЪСПРАНИ** вьпижшии ἀνάνηψον 156c27Orb 137r19Zag 118r11Šaf 84r7Hlud, sim. **ВЪСПРАНИ ВЪСПРАНИ** 66d23Orb; разоумѣи ѡбога д<оу>ше ѣсть ежже ѡко в жрѣтвахъ приута ежже про<о>р<о>жъ прореуѣ хрн<с>тѣ прореуѣ **ВЪСПРАНИ** 160c11Orb; въ пжунѣ бо вьпадши въ напастъ равно же **ВЪСПРѢНЖЕ** и подвизав сΑ ни<у>тоже оуспѣ небѡнж вьставъ ѡвленно и възможе на нь ѣντηε 196r22Les; ПАЛ' ли еси **ВЪСПРѢНИ** м<о>ли сΑ и мил сΑ дѣи проси и принди пониши прими покаанѣе ἐπίστρεφε 237v20Les — Cf. вьзбоудити sub 1, вьзбзнжти, оубоудити

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСПОУСТИТИ, -поушж, -поуститѣ pf.

orDĉn

вознесе, ѡушѣи, насочи кон Госѡод; вознести, направить к богу; to let go, to direct to God; – : да ѡто ти въздамъ за вса ѡже твориши мнѣ или ѡто ти **ВЪСПОУШЖ** живжшомъ на к<е>в<е>сн 175v5Dĉn – EХН — Cf. вьзпоушати, испоустити, отзпоустити

KSM

ЛМ

ВЗСПОУЩАТИ

ВЗСПОУЩАТИ, -ТАЖ, -ТАЕТЪ ipf.

Vtš

испущаа; издавать, испускать; to let out; — : яко кринь яко цвѣти мисльни яко шипци доухомь оукрашены намь явисте се с(в)ѣтын бл(а)говоніе *ВЪСПУЩАЮЩЕ* 186c22Vtš; стenanіe ѿ срѣдѣца *ВЪСПОУЩАЕМЪ* и слъзы пролїиваемь 34d15Vtš — ЕХН — Cf. ВЗСПОУСТИТИ, НСПОУЩАТИ

KSM

ЛМ

ВЗСПЪХНЖТИ, -НЖ, -НЕТЪ pf.

Stan

удри, иурне; ударить, толкнуть; to strike, to push; — : мжѣчѣтелемь прѣдасѣтъ са и *ВЪСПЪХНЖЪ* трѣбище и сжшаа на немь провративь 309v19Stan — ЕХН — Cf. ПЪХНЖТИ

М

ЛМ

ВЗСПѢВАНІЕ, -НІА n.

Bit Zag Šaf trHlud Vtš

1. *иеење; пение; singing; — :* страстѣ твож просимь видѣти ѹловѣколюбѹе яко прославити в неи величїя твоа и неизреуѣное насѣ ради сзмотренне твое единомзислно *ВЗСПѢВАННЕМЪ* г(о)спод(а)и слава 74v33Hlud] славимь 129r22Zag, единомждрзно глаголаше 110r4Šaf, единомысльно въспѣваемь ѓмофрѓнѓс мелωδοῦντες 146b31Orb

2. *восїевање, ипрославување со иесна; воспевание, восхваление; glorify by singing, thanksgiving; — айнесис, (анесис):* поклоним са постоумь блѣсташе с(в) глагола *ВЪСПѢВАННЕ* εις δόξαν και айнесиv 73r15Zag] въ славж и хвалж 55v26Bit, в славѣ и в пѣни 53r25Šaf, въ славж и въ пѣнне 89c31Orb, въ славж пѣнне 15r26Hlud; свѣтоносны денкь дѣнесѣ црѣкви явлз са дарзи носатъ краситъ избраныж людѣ свож црѣковныж непрѣстано *ВЪСПѢВАННЕ* въскрѣсшаго 140v19Hlud] въспѣваемъ 173v3Zag, въспѣважше ανυμνουσα 135v7Šaf 214a6Orb; наслаждаюши се прѣчѣстаа твоихъ дарованен тебѣ хвално възсилаемь *ВЪСПѢВАНІЕ* знающе те прѣчѣстаа вожїю м(а)т(е)рь 19d2Vtš;

ВЗСПѢВАТИ

христъ градетъ оуготови са витаниж радостиж распространи си дворы свож ликви же веселно во ѹюдо зѣло велне в тебѣ створитъ въскрѣснѣв лазарѣ дрѣга си твое *ВЪСПѢВАННЕ* въпижша жинодавьѹе христѹе вожѣ слава ти 99r3Bit; да ти яко в тѹпанѣ оумрзшвензимъ тѣлеси побѣдно въспож *ВЪСПѢВАННЕ* 17v7Šaf] побѣдное пож въспѣваж 14v6Bit; огнь готовит са и ѹрьвь пригготовит са въ веселиѣ и славѣ *ВЪСПѢВАННЮ* η ανεις 12v27Zag — Cf. ПОХВАЛЕННЕ, СЛАВОСЛОВЕННЕ, СЛАВОСЛОВНЕ

ЕХН — Cf. ПѢННЕ, ПѢСНЬ

М

ЛМ/ЗР

ВЗСПѢВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

Slep Str Karp Verk comPsalt orDĕn Triod Vtš Les Krm

1. *иее, иочнува да иее; неть, начать неть; to chant, to start to sing; — ψάλλειν, συμψάλλειν, ᾄδειν, μελωδεῖν, ἀναμέλλειν, ἀναβοᾶν:* въ пс(а)лмѣхъ и пѣснѣхъ доуховныхъ поаше и *ВЪСПѢВАШЕ* г(о)спод(а)евн въ срѣдѣцехъ вашихъ ᾄδοντες και ψάλλοντες E5,19 Str] поаше въ срѣдѣцихъ вашихъ г(о)спод(а)евн Ohr Slep, поаше и прѣпоаше Karp Verk(bis); еда кое пѣсны и припѣла глаголаше егда его погрыбаше ѹто *ВЪСПѢВАШЕ* егда его ѡбвибаше τί να ἔψαλλες 84v20Krm; пѣсн же в(о)гови краснжж *ВЪСПѢВАШЕ СА* славень во яко прослави са ἀναμέλλετο 97v25Hlud 167c11Orb, *ВЪСПѢВАШЕ СА* 122v9Šaf] поаше 146r7Zag; пѣснѣ трѣсваѣтжж *ВЪСПѢВАЖШЕ* бл(а)гоговнѣте ἀναβοῶντες 128r3Zag] поахж 141d34Orb, в(с)нлажж 70r21Hlud; оуститѣ проркоуѣство яко да и цѣсаѣре поаше и *ВЪСПѢВАЖШЕ* в(о)гови поклонѣжт са ᾄδοντας και ψάλλοντας comPs67,33 Pog Bon; *ВЪСПѢВАТИ* присно пѣснми проркока д(а)вѣда συμψάλλειv 22v4Zag] пѣти 21c22Orb

2. *восїева, ипрославува со иеење; воспевать, прославлять; to chant, to praise with singing; — ὑμνεῖν, ἀνυμνεῖν, ὑμνολογεῖν, ἀναμέλλειν, μέλλειν; ἐγκωμιάζω (Krm):* ѹесныхъ мирносиць паматѣ твораще и

ΠΑΔΩΜΑ ΝΑ ΖΕΜΛΗ ΕΙΣ ΤΑ ΟΠΙΣΩ J18,6 Rad Dbm Dbj Jov Krp; ἡ ἰδούσα **ВЗ(СПАТЪ)** и) ΠΟΚΡΖΙСТА ΝΑΓΟТЖ ѠТЪ҂ЦА СВОЕГО (и ЛИЦЕ ЕЮ) **ВЗСПАТЪ** ὀπισθοφανῶς ... καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὀπισθοφανές Gn9,23 Grig] ѠПАКЫ Lobk Orb Hlud ... deest Lobk Orb Hlud; ѠНЕЛИЖЕ ПЛѢНИШЕ МѢСТА ЕЛИКА ХОТѢХ҆ ВЪЗВРАТИШЕ СЕ» ПОНТИ **ВЗСПѢТЬ** ВЪ РИМЬ ὀπίσω 261v21Krn; БѢЖИ ЯКО ЛОТЬ СОДОМА И ГОМОРА НЕУЧЕСТНА ЗАПАЛЕННА НЕ ВЪЗВРАЩАЮЩИ СЯ **ВЗСПА** ДА НЕ БЖДЕШИ СТЛЗПЗ СЛАНЪ ΕΙΣ ΤΑ ὀπίσω 103r27Šaf 121v29Zag 133c16Orb 61v10Hlud; ДА НЕ ВЪЗВРАТИТЬ СЯ ѠРОКОВИЦА **ВЪСПАТЬ** ΕΙΣ ΤΑ ὀπίσω 69r26Stan; ЯКО ВЪЗВРАЩАЕТЕ СЯ **ВЪСПАТЬ** И ПАКЫ ПЕЧЕТЕ СЯ ТВОРИТИ ПОГАНЬСКАА Пῶς στρέφεται τις εἰς τὰ ὀπίσω 189r15Les; ВЪЗВРАТИШЖ ВО СЯ **ВЗСПАТЪ** ПОСРАМЛЕНИ ЖИДОВЕ ΕΙΣ ΤΑ ὀπίσω comPs34,4 Bon Pog; ТЫ ЕГО ПРИВѢДИ ПАКЫ ЗДРАВА **ВЗСПЕТЬ** ЯКОЖЕ ТИ ЕГО ПРѢДАХѠМЪ» ΕΙΣ ΤΑ ὀπίσω 192v7Krn; И ПОВѢЖЕ И ѠВРАТИ СЕ **ВЪПЕТЬ** Ѡ ЛИЦА Г«»КО»ПОД»ННА 113b24Vtš; ТЗИ ЖЕ ВЪЗНЕНАВИДѢ НАКАЗАНИЕ I ИЗВРЪЖЕ СЛОВЕСА МОА **ВСПАТЪ** ΕΙΣ ΤΑ ὀπίσω Ps49,17 Bon Pog Rdm Dčn; ЯКОЖЕ ВИДѢ БО АВЛАВІЕ ЯКО И ВЪ ПОГ҆ВЛЕНІЕ ПОН҆ЖДАЮТЬ ЕГО БОАШЕ ЖЕ СЕ ЕДА КАКО ВЪЗМѢТЬ **ВЗСПѢТЬ** ИМѢНІЕ ЕГО ИЖЕ ЕМУ ДАШЕ ПРѢЗРА ВЪСА И БОГ҆А И Д«»Ш҆Х И ВЪСХОТѢ СЪТВОРИТИ ВОЛЮ ИХ҆ ὀπίσω 278r17Krn • одзади, одназад; и порази врагы ихъ **ВЪСПАТЬ** и поношение вѣѣное дастъ имъ εἰς τὰ ὀπίσω Ps77,66 Rdm Bon Pog Dčn — Cf. ОПАКЗИ, СЪЗАДИ

2. *сѣрошивно, обрашвно; напротив, наоборот; on the contrary; – τὸὐναντίον:* НЕ ВЪЗДААШЕ ЗЛА НИ КЛЕВЕТЖ ЗА КЛЕВЕТЖ **ВЗСПАТЪ** ЖЕ БЛАГОСЛОВОУАШЕ τὸὐναντίον 1P3,9 Slep – ЕХН — Cf. ПРОТИВНО, СЪПРОТИВНО

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСТАВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

Krn

сѣанува; вставать; to get up, to arise; – σηκῶνομαι: ПО ЯДЕНИ **ВЗСТАВАШЕ** ЕДИНЬ Ѡ АΠΚῶΣΤΟΛЬ И ВЪЗЫМАШЕ ОΥΚΡ҆Х҆» Εἰσηκῶνετο 167v23Krn – ЕХН — Cf. ВЗСТАТИ sub 1, ВЗСТАЯТИ sub 1

KSM

ЛМ

ВЗСТАВИТИ, -ВЛЖ, -ВИТЪ pf.

Dbm Dbj Rad Mkd evHlud Slep Str Karp Verk Rdm comPsalt orPsalt parVtš Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Krn

Forma: ВЪЗСТАВИТИ in Mkd

1. *шшкрене, шсшави; поставитъ, поднять; to rise, to place; – ἀνιστάναι, ἀνωρθοῦν, ἐγείρειν, διεγείρειν; σηκῶνω* (Krn); ЕГДА ВО ТЫ ПРѢВОЕ ВЪЗДВИГНЕШИ ДЕСНИЦЖ САМЬ ПРѢВОЕ ДЕСНИЦЖ ТИ ПОДАСѢТЬ ЯКО ДА ТА **ВЪСТАВИТЬ** ἀναστήσαι 236r5Les; ИСОУ҆СЗ ЖЕ ЕМЪ ЗА РЖКЖ И **ВЪСТАВИ** И ѠН ЖЕ ВЪСТА ἠγείρεν αὐτόν Mc9,27 Dbj] ВЪЗДВИЖЕ Dbm Jov Rad Krp Krat Mkd; ЛЮДЕ МОИ ЧТО ВИ СТОРИХЪ ИЛИ ЧИМЪ ВИ СТОУЖИХЪ СЛѢПЦА ВАШЕГО ПРОСВѢТИХЪ ПРОКАЖЕНИЖ У҆Ч҆СТИХЪ МОУЖА СОУ҆ЩА НА ѠДРѢ **ВЪСТАВИХЪ** ἠνωρθωσάμην 155r26Zag] исправихъ 129r5Šaf 177b9Orb 108r16Hlud • *fig.* ТЫ БО ЕСИ ИЗБАВИТЕЛЬ МИРОУ **ВЪСТАВИТИ** БЕЗЪ ИСТЛѢННА ПАДЪШАГО СЯ ВЪЗДВИГНИ ВЕЛИЖ РАДИ ТВОЖ МН҆Л«»СТЬ ἐγείραι ἐκ φθορᾶς 30r6Hlud] ВЪЗДВИЖЕ ИС ТЛА ПАДЪШИХЪ 69v24Šaf 87r22Zag 105a5Orb; ИЕВРЕИ ПРЪВѢЕ ВѢХ҆ ПРЪЛЗЩЕННЫИ (sic) И ИЗГНАНЫ Ѡ ЛИЦА БОЖІА ПОТОМЪ ПРІНДЕ МѠУСИ И **ВЪСТАВИ** ИХЪ Ѡ ПРЪЛЗЩЕНІА СЪ Ч҆ЮДЕСЫ И СЪ СЛОВЕСЫ И СЪ ОУ҆ЧЕНІЕМЪ СЪ ЗАКОНѠМЪ» τοὺς ἐσήκωσεν 41v6Krn; ТАКО И БОЖ҆ЬСТВОНЫЖ КНИГЫ **ВЪСТАВАТ** ТИ ПРИЛЕЖАНІЕ НА БЛАГОЕ И ОΥΚΡ҆ПАТ ТА НА СТРАХ҆СТИ διεγείρουσί σου 247v4Les — Cf. ВЪЗДВИГНЖТИ sub 1, ПОСТАВИТИ

2. *разбуди, освесшш, возобнови; разбудить, возродить; to wake up, to reinstate; – ἐγείρειν, διεγείρειν, ἀνιστάναι, ἐξανιστάναι:* ЖТРОВЖ ТВОИХЪ ШЕДРОТЬ НЕ ЗАТВОРИ МИ ВЛАД҆ЬКО НЖ ѠРАСИ МИ ШМРАЧЕНЫ ЗМЬ И Ѡ ГЛЖБОКАГО СНА **ВЪСТАВИ** МА И СЪ МЖДРЫМИ ДѢВАМИ СЪУЕТАИ МА ВЪ ЧРЬТОГЪ ТВОИ 159b5Orb 140r6Zag 119v3Šaf 87r9Hlud; ВЪЗЛЕГЬ ПОУЧИЕТЬ ЯКО ЛЬБѢ» И ЯКО СКИМЕНЬ КТО **ВЪСТАВИТЬ** И ἀναστήσει αὐτόν Nu24,9 Vtš] ВЪСКР҆СНТЗИ И Grig, ВЪСКР҆СНТЬ И Lobk, ВЪСКР҆СНТЬ Hlud • *fig.* АЩЕ КОМОУ БРАТЬ ОУМРЕТЬ ИМЫ ЖЕНЖ И ТЬ ВѢЩЕДА ОУМРЕТЬ ДА ПОНМЕТЬ ЖЕНЖ ЕГО БРАТЬ И **ВЪСТАВИТЬ** СѢМЕ БРАТА СВОЕГО ἐξαναστήση L20,28 Rad Mkd]

въскрѣснѣ Dbm Dbj Krp Krat; sim. **ВЪСТАВИТЬ** сема Mc12,19 Dbm] възскрѣснѣ Dbj Rad Krp(bis) Krat Mkd; sim. **ВЪЗСТАВИТЬ** сема ἀναστήσει Mt22,24 Mkd, **ВЪСТАВИТЬ** плема Hlud] възскрѣснѣ Dbm Rad(bis) Krp Krat • *spec. воскресне некоѡ, крене (од мрѣвиѣи); воскреситъ кого-л., поднять (из мертвых); to resurrect sb, to raise (from the dead); – ἐγείρειν, διεγείρεσθαι, ἀνίσταίναι, ἐξανίσταίναι*: послоушзствоваше народѣи же вѣ сз нимз егда лазара възскрѣси ѿ гроба и **ВЪСТАВИ** ѿ мрѣвиѣи ѿγειрен J12,17 Dbj] възгласи Jov, възскрѣси Rad Krp115v13 Krat, възскрѣси Krp119r16, om. Dbm; лазарѣ мрѣтваго въ витани **ВЪСТАВИЛЪ ЕСИ** ѱετερѣдневна 145d7Orb 74r9Hlud, **ВЪСТАВИВЪ** 110r27Šaf; что ѡбо придосте ѡвнѣи живота аще и на дрѣво възвиситъ животъ вы подасть аще ли въ гробъ ѿслете мрѣвѣцѣ **ВЪСТАВИТЬ** 176a1Orb 153r7Zag; не погребен ли бысѣтъ да ны **ВЪСТАВИТЬ** съ собож ѿ жзѣ вражен не ѡрѣши ли насѣвъ ἐγείρειν сὺν αὐτῷ 132r7Les; мрѣтва **ВЪСТАВИЛЪ** ѱсы вѣровавъ хрѣсѣтоѡви оумрѣтвѣтеля оуморилъ ѱси 204b11Vtš — Cf. ВЪЗДВИГНѢТИ sub 2, ВЪСКРѢСНѢТИ, ВЪСКРѣСНѢТИ, ВЪСТАВЛѢТИ sub 2, ВЪСТАТИ sub 1

3. **ἰοσιᾶναι, ἰοβικα (на должносѣи);** *установить, назначить кого-л.; to establish, to call (on duty); – ἀνίσταίναι, συνιστάίναι; σηκώνω* (Krn): вогѣъ гѡсподѣъ ѡвнѣи сѣ намъ **ВЪСТАВИТЕ** празники въ ѡсѣнѣжѣицѣхъ до рогъ ѡлтарныхъ сѡсѣтѣсаѡе Ps117,27 Rdm] сзставите Von Pog Dčn; вѡжственое все ѡроужѣе въсприемз идольскою прѣльстѣ низложз аггѣли **ВЪСТАВИЛЪ** ѱси въсхвалити подвиги твоѣ 164a23Vtš; ѡко прѡорока вамъ **ВЪСТАВИТЬ** гѡсподѣъ вогѣъ вашъ ѿ братѣжъ вашѣ ἀναστήσει A3,22 Karp] въздвигнетъ Str Vran; ты во танфален **ВЪСТАВИШЕ** своего сѣбѣ цара и ѿлѣчише сѣѣ ѿ покорѣство цара константина ἐσήκωσαν 275r25Krn — Cf. ВЪЗДВИГНѢТИ sub 2, ПОСТАВИТИ

4. **ἰοῖσιᾶναι** (некоѡ ἰροῖσιᾶναι некоѡ, кон нешѣи); *настроить (кого-л. против кого-л., определенным образом); to induce, to*

inspire; – ἐγείρεσθαι; παρακινέω (Krn): нь дѣаволь иже възсѣгда ненавидѣють добраа ѱловѣжѣ ... **ВЪСТАВИ** же два цара на хрѣстиѡны дѣѡклѣтѣиана глѡгола и маѣимѣиана сзпрѣженѣе дѣавольское свѣрѣе неогротими гонителѣе хрѣстиѡнѡмъ парекѣнѡе 271r16Krn; не ѡстави мене безъ мльвы и аще идж въ миръ каково хощеши **ВЪСТАВИТИ** на ма злѡе мѣллейс ἐγείρεσθαι κατ' ἐμοῦ κακά 32v22Les ♦ **ВЪСТАВИТИ КОТОРЪ** *ἰπредизвика караница; вызвать ссору; to pick a quarrel; – ἐγείρειν μάχας*: малыж ради веши **КОТОРЪ** **ВЪСТАВИТЬ** идеже нѣсѣтъ емоу потрѣбѣи тоу же себе ѡплѣѣаетъ сѣбѣ ненавистъ събираетъ μάχας ἐγείρει 163r18Les — Cf. ВЪЗДВИГНѢТИ sub 4, ВЪСТАВЛѢТИ sub 3

Notae: ВЪСТАВИТИ ἀφιέναι L4,39 Rad, ἐάν A14,16 Verk v. ОСТАВИТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСТАВЛЕННѢ, -НѢ П.

Vtš

spec. воскресение (од мрѣвиѣи); воскресение (из мертвых); resurrection (from the dead); – : свѣтлое свое дѡуѡше **ВЪСТАВЛЕННѢ** показоуѣ злѡчѣстивомъ 163d21Vtš; юношьско ти противленѣе имѣе и тврьдостѣю **ВЪСТАВЛЕННѢ** дѡуѡше стежавѣъ всакоу ѡзвѣ доблествнѣ прѣтрѣпѣ 205a13Vtš – ЕХН — Cf. ВЪСКРѢСЕННѢ, ВЪСКРѢСНОВЕННѢ, ВЪСКРѢШЕННѢ, ВЪСТАВЛЕННѢ, ВЪСТАВЛЕННѢ, ВЪСТАВЛЕННѢ sub 1

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСТАВЛѢТИ, -ВЛѢЖ, -ВЛѢТЪ ipf.

Mkd Karp comPsalt Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Krn

Forma: ВЪСТАВЛѢТИ in Mkd

1. **ἱραди; строитъ; to build; – οἰκοδομέω** (Krn): да не глѡголютъ и ты ѡко разбѡнникъ оуѣ разараен цркѡвъ и въз третѣи дѣнь **ВЪСТАВЛѢН** спѡси се самъ и наю оѣкодоѡѡн 146r3Krn – ЕХН — Cf. СТРОИТИ, СЗСТАВЛѢТИ

2. **ἰοδιᾶ, раздвижува; поднимать; to elevate; – κινέω** (Krn): животнаа сздобѣа глѡголютъ се ѡкоже гѣвѣ сыреѣѣъ свѡгарѣѣ иже имѡше ѣѡвѣствѣе проѡе не ходеѣе сами ѡ сѣбе ѿ мѣста на мѣсто тзѣю море ихъ

awakening; – *ἐγερσις, ἀνάστασις, τὸ ἐγερθῆναι, τὸ ἀναστῆναι; σηκωμός* (Krn): τῆς ποζνα сѣданіе мое и *ВЪСТАНИЕ* мое τὴν ἔγερσίν μου Ps138,1 Bon Pog Rdm Dĕn; се лежить на паденіе и на *ВЪСТАНИЕ* въ ἱκздранлы εἰς ἀνάστασιν L2,34 Krat Dbm Krp Mkd] *вЪСТАНИЕ* Dbj; sim. 41v1,25Krn, sim. на *ВЪСТАНИЕ* и на паденіе εἰς σηκωμόν 41v3Krn; ты оубо брате не лѣни са трѣзва са ѡ всѣхъ нѣси ли слышалъ писанна глаголашаго яко множицеж звань бысѣтъ пророкъ самоуиль и ни единож шелѣни са на *ВЪСТАНИЕ* нж яко Ѡроуа бесѣдова [и ни единож шелѣни са на *ВЪСТАНИЕ*] οὐδὲ ἀπαξ ὠκνησε τοῦ ἐγερθῆναι 24v20,22Les; по *ВЪСТАНИ* Ѡ сна оутѣрди ни въ твои благности 178v12Dĕn ● *spec. воскресение (од мртвѣхъ); воскресение (из мертвых); resurrection (from the dead)*; – *ἐγερσις, ἀνάστασις, τὸ ἐγερθῆναι*: ѡ *ВЪСТАНИ* же мрѣтвѣхъ нѣсте ли ули реуѣнное вамъ боꝝгомъ περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν Mt22,31 Mkd, *ВЪСТАНИ* Krat] о въскрѣшенни Dbm Dbj Rad(bis) Krp, ѡ въскрсени Hlud; мрѣтвѣхъ и живѣхъ боꝝгъ ѡмрѣтвѣхъ смрѣтъ и животъ *ВЪСТАНИЕ* подаждь тѣ ἔγερσει σου 63d22Orb 28v16Bit 29v14Saf] om. 53r20Zag; и къ немю възоупимъ царю всакон твары ѡнстоу свѣстію вѣрно достигнути твою из мрѣтв[ѣ]хъ свѣтоу тридневное *ВЪСТАНИЕ* 112c11Vtš; лазарево *ВЪСТАНИЕ* оуслышавше народи с вѣтвѣми кланѣше са славѣхъ тамѣлосрде г[осподи] 112v19Saf, *ВЪСТ[Е]НИЕ* 150a24Orb; оумрѣ лазарь дрѣгъ нашъ якоже лазаре греди взнѣ да навикнете потзнкѣ *ВЪСТАНИЕ* лазарово ἔγερσιν 52v11Krn — Cf. въскрсение, въскрсеновение, въскрѣшеніе, въставление, въстанение, въстаніе

2. *восѣание, ѡбуна; восстание, мятеж, бунт; uprising, rebellion*; – *κίνησις, ἐπανάστασις*: *ВЪСТАНИЮ* же тогда на хрѣстианы быешоу скоуѣомъ пришедѣшемъ и три франкнѣ плѣнѣшемъ 254r19Stan; провѣдѣшеш[е] во *ВЪСТАНИЕ* жидовско и прослзшааше неподобнааго ихъ свѣта τὴν ἐπανάστασιν comPs91,12 Bon Pog; съвышж с[а]

трѣси и гладове и страшилища по земли и азыкомъ *ВЪСТАНИЕ* снѣ въсѣ въмѣнат са намъ яко сынъ ἡ κίνησις 73r14Les ● *fig. измама; козни; deceit*; – *ἐπανάστασις*: въсе невѣрствѣне попалеваше са блждива *ВЪСТАНИЕ* въ вразѣхъ разарѣше и законъ хрѣстоу въ неподвижимъ съблюдаше 319r17Stan; тѣмже всѣхъ скрѣби и напасти и *ВЪСТАНИЕ* въселжаваго не въ болѣзнехъ имѣти нж въ добрѣ врѣмени трѣпѣніе желяше и г[осподи]на смрѣтъ всегда прѣдѣ оуима имаше ἀλλ' εὐκαιρως ὑπομένωμεν πᾶσαν τὴν τοῦ πονηροῦ ἐπανάστασιν 41r10Les

Nota: придж нареши тѣло г[осподо]ви прижто и денъ *ВЪСТАНИЕ* ἡμέραν ἀνταποδόσεως comPs64,12 Bon] recte въздааниа Pog

KSM

ЗР

ВЪСТАНЬЛИВЪ, -ДИИ adj.

Karp Lobk

ревносен, смел; ревностный, усердный; zealous; – *σπουδαῖος, ἀνδρείος*: послахомъ же с нима братѣа нашего егоже искоусихомъ ѡ мнозѣхъ множицеа *ВЪСТАНИЕ* сѣша нѣнѣ же зѣло *ВЪСТАНИЕ* надѣаннемъ многомъ еже въ вась спудаῖον ... спудαιότερον 2C8,22 Karp] *ВЪСТАНИЕ* ... *ВЪСТАНИЕ* Slep; ницета мѣжа смѣрнть рѣкы же *ВЪСТАНИЕ* шбогащѣть са ἀνδρείων Pr10,4 Lobk] *ВЪСТАНИЕ* Grig Orb; въ похотѣхъ есть всакъ нестажавъ рѣкы же *ВЪСТАНИЕ* въ прилежанне ἀνδρείων Pr13,4 Lobk] *ВЪСТАНИЕ* Grig Orb Hlud; жена *ВЪСТАНИЕ* вѣнецъ мѣжоу своемъ ἀνδρεία Pr12,4 Lobk] *ВЪСТАНИЕ* Orb Hlud, deest Grig – EXH — Cf. въдръ, въстаніе

SM

ЛМ/ЗР

ВЪСТАТИ, -СТАНѢ, -СТАНЕТЪ pf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Forma: възстати in Mkd

1. *сѣане, се крене; встать, подняться; to get up, to arise*; – *ἀνίστασθαι, ἀνίστασθαι, ἐξανίστασθαι, ἐξανίστασθαι, ἐπισπνίστασθαι, ἐγειρεῖν, ἐγειρεσθαι,*

διεγείρεσθαι, ἐξεγείρεσθαι, ἀναπηδᾶν, αἴρεσθαι; σηκώνω, προσηκώνομαι (Krn): и **ВЪСТАВЪ** запрѣти вѣтроу и реуе мороу мльчи оустани са и оулеже вѣтръ διεγερθεῖς Mc4,39 Rad Dbm Dbj Krp Krat, **ВЪЗСТАВЪ** Mkd; ωнь же ѿвергъ ризы своя **ВЪСТАВЪ** приде къ исουсоу ἀναπηδήσας Mc10,50 Rad(bis) Dbm Krp Krat, **ВЪЗСТАВЪ** Mkd; глагола тебѣ въ има исου христу **ВСТАНИ** на ногѣ своею простъ ἀνάστηθι A14,10 Str Ohr Slep Karp Verk; реуе те горѣ сен **ВЪСТАНИ** и вьсади се вь морѣ и бждетъ тако ἄρθητι 64v11Krn (cf. двигни са ἄρθητι Mt21,21 Rad54b3 Dbj Krp(bis), вьздвигни са Rad154a13 Krat Mkd, sim. двигъни са ἄρθητι Mc11,23 Dbm Dbj Rad78b18 Krp(bis) Krat Mkd, вьздвигни са Rad126c10.23); аще оубо и званъ бждеши на веуе ра мжа вогата дрьзньль ли еси **ВЪСТАТИ** изыти из срѣды вьсѣхъ сѣдацихъ с тобож ити вь домъ свон а не ли прѣбываѣ прѣбждеши дондеже вьси **ВЪСТАНИ** ἐτόλμας ἐγερθῆναι ... ἕως οὗ ἅπαντες ὀμοθυμαδὸν ἀναστῶσι 24r18.20Les; и вьсхотѣвъ князь проврътѣти патѣ юго и не вьзможе **ВЪСТАТИ** съ прѣстола своего припеншоу са заднию юго къ прѣстолау и ржкама къ оушима 227v17Stan; **ВЪСТАНИСТА** же авіе идоста вьсанив же на конь ведѣше ж и самъ прѣдъ неж идѣше радѣуѣ са ἀναστάντες ἐξῆλθον παραχρήμα 114r26Les; по вьзвеселени же реуе къ немѣ дѣвница господи **ВСТАНИ** и понди да вьниде вѣ на ложе и спивѣ тѣ ἀναστάς 112v26Les; не бждѣте вѣсомъ слоужителіе писано во ксѣтъ яко сѣдошж людіе юсти и пити и **ВЪСТАШЖ** играти и прогнѣваш вогла ἀνέστησαν 191r9Les; свѣты же николае якоже слиша сзмѣненіе **ВЪСТА** и понде вь пристанище ἐσηκώθη 275v17Krn; и прїноше и глаголаше ми **ВСТАНИ** ѿ zde прѣсвѣтаа вогородица дарова ти животъ твои и понди покаати се ш грѣсе твоемъ сѣкω 246v2Krn ● *fig.* аще седмькратъ паднеши дѣньемъ скоро **ВСТАНИ** и покааніемъ оумколи вогла σπούδαζε ἀνίστασθαι 236r10Les; по паденіи во **ВЪСТАТИ** не вьзмогж непослоушани во быша ἀναστήναι οὐκ ἴσχυσαν comPs17,42 Pog

Bon; іωсіѣ же идѣше ... миръ носа имь ѿ лица оубѣта ωни же тогда **ВЪСТАВШЕ** яко звѣріе лютии и съвлѣкошж съ него пьстржж рижж вь наже вѣшкѣ ωблѣченъ и скрежетаахж кждо ихъ зжбы своими пожрѣти его хоташе ἀναστάντες 256r18Les ● стане од сон, од постела, се разбуди: и леже и оуспе тоу подз дрѣвомъ и се етеръ коснж са емъ и реуе емоу **ВЪСТАНИ** і ѣждъ и пнї ἀνάστηθι 3Rg19,5 Grig Lobk Hlud Vtš; sim. **ВЪСТАНИ** и ѣждъ сѣкω 233r5Krn; легши ен спати видѣ аггѣла вожина показаша юи таинны христинянские и **ВСТАВШИ** пристрашна и сказа сестрѣ своен ἀναστᾶσα ἔμφοβος 32r23Stan; брат же **ВЪСТАΝЕТЪ** заоутра и сътворитъ мклинѣвж вь келии своен и потомъ вьзметъ ржѣное дѣло тогда ненавидан добра діаволь приведедѣ емоу ѣныніе ἀνίσταται 28r11Les; заоутра же якоже **ВЪСТА** дуемоу гоподинь ѿ постелю свою видѣ пакы и бѣ дрѣгы оубрѣсаць сз ина толнка злата ἐσηκώθη 267r20Krn — Cf. вьздвигнжти sub 1, **ВЪСТАВАТИ** ♦ **ВЪТОРНЦЕЖ** **ВЪСТАТИ** **μετασηκώνομαι** (Krn): тогда иліа **ВТОРНЦЕЮ** **ВЪСТАВЪ** и насити се добрѣ ἐμετασηκώθη 233r11Krn ● *ἰρῆνε, οἰῆλοισι; отправиться; to go, to move; – κινέω:* и заоутра **ВЪСТА** коравъ ωнь да пондетъ вь рамель ἐκίνησε 191r24Krn ● *fig. се разбранува; взволноваться; to become wavy; – ἀγριοῦσθαι:* и вьсхотѣ вѣжати и влѣзъ вь коравъ нь **ВЪСТА** море хотѣ пожрѣти коравъ и разоумѣвѣше коравници яко тѣх ради вьзмоути се море ἀγριοθεῖσα ἡ θάλασσα 22r4Stan — Cf. вьзвлзжити са, вьзмжтити sub 1 ● *spec. воскресне; воскреснуть, восстать из мертвых; arise from the dead; – ἐγείρεσθαι, διεγείρεσθαι, ἀνίστασθαι, ἀνίστασθαι, συνεγείρεσθαι:* христоу **ВЪСТА** из мртвѣхъ яко слѣнѣ събра растоуенаа вь единъ свазъ вѣры мира ἐγερθεῖς ἐκ νεκρῶν comPs103,22 Pog, **ВЪСТАВЪ** Bon; ω владѣко ты еси вогъ мон ѿ мрѣтвѣхъ **ВЪСТАВЪ** господи ὁ ἐκ νεκρῶν ἐγηγερμένος 215b36Orb, ѿ мртвѣхъ **ВЪСТАВЪША** 175v10Zag, ѿ мртвѣхъ ты еси **ВЪСТАВЪ** 142r10Hlud; и оубыжтѣ и и третѣ дѣнь

ѡмываєть емѡ нозѣ 182a2Orb 131r6Šaf 106v25Hlud • *fig.* бѣ бо и днаволъ князъ аггеломъ и за грѣдына спаде тако и всѣкъ князъ прѣзорївъ падаєтъ и не **вѣстаєтъ** οὐ στήσεται comPs81,7 Pog Bon; подобаєтъ во благовѣрнѡму въ ноши и въ дни къ воггюу **вѣстаети** ἐξάνιστασθαι comIs26,9/Ct Bon Pog — Cf. **вѣставати** • станува од сон, од постела, се разбудува: и **вѣстаетъ** изъ ноши и дастъ брашна и дѣла рабзинѣмъ ἀνίσταται Pr31,15 Grig Lobk Orb Hlud; горе **вѣстаащимъ** ζαογтра и квасъ гонащимъ ждѣщимъ вєуєра οἱ ἐγειρόμενοι Is5,11 Grig Lobk Orb, sim. 231v11Les; нж и **вѣстани** и дѣлаж аще и по морю плаваєши аще ли и рѣкѣ плаваєши въса ѡды свож животворащимъ крѣкѣстоу оутвѣрди и не прїстѣпнть к тебѣ зло καὶ κοιμώμενος καὶ ἀνιστάμενος καὶ ἐργαζόμενος 301r16Les; полѡноши **вѣстааще** аггелскѣ пѣснѣ приносим ти христѣ боже съ ѡтѣчемъ и сѣвѣтѣмъ доуѣхомъ 66b9Orb; яко сонне **вѣсташтааго** гѡсподѣи въ градѣ твоємъ иконѣ ихъ оумнѣннши ἐξεγειρομένου Ps72,20 Bon Pog Dēn] оуштаааго Rdm • *fig. се бранува; волноваться, вздыматься; to become wavy; — διεγειρεσθαι:* море же вѣтроу велию дыхаѣщюу **вѣсташе** διεγείρετο J6,18 Rad Dbm Dbj Krat] двнгоу Kp • *spec. воскреснува; воскресать, восставать из мертвых; to arise from the dead; — ἐγειρεσθαι, διεγειρεσθαι, συνεγειρεσθαι, ἀνιστάναι, ἀνίστασθαι, ἐξάλλεσθαι; ἀναστένω (ἀνασταίνω)* (Krn): яко тзи покажеш днвно и велико лазарѣ **вѣсташааго** изъ мртвѣихъ 100r27Šaf 132b9Orb; а ѡ мртвѣихъ бѣо **вѣсташъ** нѣсте ли ѡбли въ книгахъ монсинахъ ἐγείρονται Mc12,26 Rad Dbm, **вѣсташъ** Mkd] **вѣстанъ** Dbj Kp(bis), о мртвѣихъ **вѣстанїи** Krat; мртвѣи **вѣсташъ** и нышии влѣговѣстѣствоужътѣ ἐγείρονται Mt11,5 Rad Dbj, **вѣсташъ** Mkd] **вѣскрѣшаетъ** Kp; словом ти слово божнє лазарѣ кнѣнѣ **вѣстаетъ** къ житию пакы изъ гроба съ вѣтѣвми людне крѣпко та славать Λάζαρος νῦν

ἐξάλλεται 152a11Orb 114r18Šaf; видѣв же на крѣкѣстѣ хрѣкѣстоуѣ бивающаа ѡдѣса съ слѣнѣуноѣ помрачєннє и ѡврѣзачєнє се гробы **вѣсташе** мрѣтѣвѣце и каменнє распадающє се τοὺς ἐγερθέντας νεκροὺς 40v20Stan; якоже слѣнѣце сѣкрѣвает се и пакы **вѣсташаетъ** тако и ѡловѣкѣ оумираєтъ и пакы **вѣстаетъ** и мы бѡ иже вѣроуємъ яко ескѣ **вѣскрєсєнїє** мрѣтѣвѣмъ да не скрѣвѣмъ мнѡжає ἀναστένεται 200v17Krn — Cf. **вѣскрѣшати, вѣставити** sub 2, **оуштаати**

2. *се ѡявува, насѡанува; появляться, возникать; to appear, to set up; — ἀνίστασθαι, ἐγειρεσθαι:* и лише еше ѡвѣ естѣ аще бо по подобню мелхиседекоу инъ иерєи **вѣстаетъ** ἀνίσταται Hb7,15 Ohr Slep Verk] **вѣстати** жерцоу иному Karp; и бѣдетъ въ тѣ дѣнѣ корєнѣ несєвѣ **вѣсташ** властѣ азѣкомъ и на нѣ азѣци оуповаатъ и бѣдетъ покои єго ѡестѣ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν Is11,10 Grig Lobk55r14, **вѣсташ** властїи азѣкы Orb Hlud4r9, **вѣсташ** властїю єзыкы Vtš, **вѣстаетъ** властѣ жѣзкомъ Lobk3v10, **вѣсташетъ** властїи азѣкы Hlud181r23

3. **вѣстаети на кого, ѡто се крева ѡрошєв некоѡ, нешѡо; подниматься, выступать против кого-л., чего-л.; to rise up against sb, sth; — ἐπανίστασθαι, ἐπαίρεσθαι, ἐπεγειρεσθαι:** мнози **вѣсташъ** на ма єпанїстантаи єп' ємє Ps3,3 Bon Pog; ижми ма ѡ врагѣ монхъ и ѡ **вѣсташнхъ** на ма ѡми ма єк τῶν ἐπανιστανομένων єп' ємє Ps58,2 Rdm Bon Pog Dēn, ѡ **вѣсташї.** Grig76r7; грѣднї бо и велнѣвнї и прѣзоривнї **вѣсташъ** на нишаѣ горащаѣ пєчалиж яко ѡ огнѣ ἐπαίρεσθαι οἱ πτωχοί comPs9,23 Pog Bon; и бѣдєши снаж посрѣдѣ братнж и **вѣсташнхъ** на та вѣзвратитѣ гѡсподѣ тоӯс̄ єпєгєроуєм̄оӯс̄ єп̄ї̄ σου 39r3Les; и разроушитъ вогъ **вѣсташа(шѣ)** на горѣ сионѣскѣ и на єроуєсалѣмъ тоӯс̄ єпанїстанομένων Is9,10 Grig, **вѣсташе** на горѣ Lobk, **вѣсташѣ** на горѣ Orb • *fig.* **вѣнѣша** и **вѣсташа** на

земльское житѣиє и потаплѣшиа є ἐπιανιστάμενοι τῆ γῆϊνῆ πολιτεία comPs92,4 Pog Bon; се бо напасти и глѣмленіа лютаа прѣсно **ВЗСТАЖТЬ** на ма и не дадатъ ѡкааннѣи дѡуши моєи спѣсти са (καὶ οἱ μετεωρισμοὶ ἀνανεῦσιν ἀεὶ τὰ ἄδηλα τραύματα) 173v7Les

Cf. ВЗСТАТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСТЕКОВАТИ, -коуѣ, -коуєтѣ ipf.

Krn

оди кон, се движи кон, се доближува до, досѣиуѣнува; иди к чему-л., приближаться к чему-л., достигать чего; to go towards, to move towards, to approach, to reach; – паракивѣμαι: егда хвалит се и възспѣвает се мѡууѣникъ славит се вѡгъ и ѡловѣкъ **ВЗСТЕКЪЕТЪ** въ блѡготворѣніе паракивѣται еἰς ἀγαθοποιῶν 213r18Krn – ЕХН — Cf. ВЗСТѢПАТИ, ТЕЩИ, ХОДИТИ

Ø

НА

ВЗСТЕНАНИЕ per err. 150a24Orb

v. ВЗСТАНІЕ

ВЗСТЕНАТИ, -стенѣ, -стенєтѣ pf.

Zag Šaf trOrb trHlud Les Krn

засѣенка, заофка; застонать; to begin to moan, to groan; – στενάζειν; ἀναστενάζω (Krn): страхомъ възтрепетавъ и вельми **ВЗСТЕНА** στενάξας 129r29Zag 146c5Orb; и **ВЗСТЕНАТЬ** ташко глѡголаше оуви намъ како питахомъ са 12r18Zag; гласъ животенъ мрѣтвѣцоу вѣситъ и **ВЗСТЕНАВЪ** адз ѡпоусти сѣ страхомъ 74r11Hlud, **ВЗСТЕНАВЪ** 145d10Orb] стена 110r29Šaf; адз ни зѣ **ВЗСТЕНАВЪ** видѣв та испѣсти скоро мрѣтвѣца жже ѡ вѣка свазани сѣще єстѣнаѣ 156v6Hlud] въздыхнѣвъ 233b22Orb; сыреуѣ пакы ісѡуѣ **ВЗСТЕНА** и пондоше и на грѡбъ ἀναστενάξε 64v7Krn; слышав же ісѡіфѡво има іакѡвъ и **ВЗСТЕНАВЪ** и възплакав са и реує имъ єстѣнаѣ 271v10Les — Cf. ВЗЗДЗХНѢТИ, ВЗЗДЗІХНѢТИ, ПОСТЕНАТИ, СТЕНАТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСТЕЩИ, -тежъ, -теуєтѣ pf.

Šaf trOrb trHlud Vtš

ѡουῖα, се искачи; взойти, подняться наверх; to ascend; – : гѡсподъ въ гласѣ трѣвъ гласитъ въсклицажшь аггѣльскыѣ плзкъ єго дѣнескъ на висотѣ **ВЗСТЕУЄ** 149v20Šaf] възнесе са 240a21Orb 163v2Hlud; поємъ вси твоѡ уюдєса хрѣстѣ плѣнениа ѡловѣкъ єдга на висота **ВЗСТЕУЄ** 163v23Hlud 150r19Šaf 240b34Orb; тѣмъже всакъ прѣтрьпѣль єси видъ мѡууѣніа вѣнцѡносѣщъ къ вишнимъ ликостѡніемъ **ВЗСТЕУЄ** 190c15Vtš; прѣклонилъ єси вѡгъ вѣю оударєн же мѡуѣмъ ꙗкоже на колѣсници възседе своєю крѣвѣю и кз нѡму мѡууѣннѣ **ВЗСТЕУЄ** 193c26Vtš; сѣглѡсно вси вѣрни възъпнемъ ꙗкоже аваѡумъ поєтъ ѡ лица вѡга нашего говѣше трепетно въ црѣковъ бо сѡвтѣжъ **ВЗСТЕУЄ** 163v21Hlud 150r15Šaf 240b26Orb – ЕХН — Cf. ПОТЕЩИ, ТЕЩИ

SM

ЛМ/ЗР

ВЗСТОКЪ, -а m.

Evang tropOhr tropSlep tropStr Karp tropVerk Psalt comPsalt Parim Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan Les Krn

1. *изѣрев; восход (небесных светил); the rising of the sun / moon; – ἀνατολή, αἱ ἀνατολαί*: отъ **ВЗСТОКЪ** слѣнѣца до запада хвалѣно има гѡсподъ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου Ps112,3 Bon Pog, ѡ **ВЗСТОКА** Rdm Dčn; ꙗкоже нсаіа реує ни **ВЗСТОКЪ** мѣсауныи свѣтитъ ношиж нѣ єсѣтъ ти гѡсподъ свѣтъ вѣуныи ἀνατολή σελήνης 245v19Les ● *fig.* и пондѣтѣ цѣрне въ свѣтѣ твоємъ и азѣци въ зарн **ВЗСТОКА** твоего καὶ ἔθνη τῆ λαμπρότητι τῆς ἀνατολῆς σου Is60,3 Grig Lobk] свѣта Orb Hlud; ꙗко оутро ѡврѣте се оутрѣнеє въ житєнцѣи ноши дѣвѣства зарами сѣѡуши **ВЗСТОКЪ** слѣнѣца разоумнаго правѣ намъ ꙗвльши вѡгомѡти всеуѣнѣстаа 171b20Vtš ● *spec.* за Христѡс: блѡгѡсѡловєнь гѡсподъ вѡгъ нздранѣєвъ въздвигнѣвы рогъ спѣсеннѣ ꙗшего в домоу дѡвѣдѡвѣ ѡрока своего в нѣже посѣти насъ **ВЗСТОКЪ** свыше да сѣдащѡ въ тмѣ в сѣни смрѣтнѣи направл

ни еСТЬ НА ПЪТЬ МИРЕНЬ ἀνατολή ἐξ ὕψους 87c25 et 151c5Orb 113v20 et 131v21Šaf, посѣти насѣ» съвыше **ВЪСТОКЪ** 13r29 et 153v13Hlud; sim. посѣтиль еСТЬ СПА»СЬ КА»ШЬ **ВЪСТѢ ВЪСТОКОМЪ** 170a1.2Orb, СВЪШЕ **ВЪСТОКЪ ВЪСТОКОМЪ** 51r28Šaf; sim. посѣтиль ꙗСѢТЬ» съвыше СПА»СЬ НАШѢ» **ВЪСТОКЪ ВЪСТОКѢ** 100d23Vtš; исаниа ликоуи дѢ»ВАА БО ИМѢ В УРѢВѢ И ПОРОДИ СЪ»НА ЕНМАНѢИЛѢ **ВЪСТОКЪ** еСТЬ ИМА ЕМѢ ἀνατολή 100c32Orb 82v29Zag 25r36Hlud; sim. 136a31Orb 142a19Orb 3r30Hlud; оУМНАГО **ВЪСТОКА** радѣ»ѢИ СЕ ЕДИНА ЗАУЖЛИЦЕ ПОСАЩИ СВѢТѢ» ВСЕЛЕНѢИ 110v11Zag 118тро СВѢТЛОЕ РАДѣ»ѢИ СА ЕДИНА слѣ»нь»ѢИ ПОСАЩИ ὄρθρος φαεινὸς χαῖρε ἡ μόνη τὸν ἡλιον φέρουσα Χριστόν 125a13Orb 53r28Hlud, оУТРОЗНЕГО СВѢТА РАДѣ»ѢИ СА ЕДИНА слЗИЦЕ ПОСАЩИ 91v7Šaf; ꙗСѢ»ВО ꙗСѢ»ВѢ»СЫ ГѢ»СПОДО»ВЫ ЗЕМЛЮ ЖЕ ДАСѢТЬ» СЪ»И»НѢ»МЪ УЛѢ»ВѢ»У»СѢ»КѢ»МЪ ГѢ»ЛАГО»ЛЕТ СЕ **ВЪСТОКЪ** ἀνατολή 160v12Krn — Cf. ИСХОДЪ, СВѢТЪ!

2. *uscūok; vostok; the East; – ἀνατολή, αἰ ἀνατολαί, ἔξοδος*; и приджть ѿ **ВЪСТОКЪ** западѣ сѢ»ВЕРА и юга ἀπὸ ἀνατολῶν L13,29 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; и не глаголите на вѢ»ГѢ»А НЕПРАУДЖ ꙗКО НИ ѿ **ВЪСТОКЪ** НИ ѿ западѣ НИ ѿ поустыхѣ горѣ ꙗКО вѢ»ГѢ»А сѢ»ДИИ еСТЬ ἀπὸ ἐξόδων Ps74,7 Rdm Dĕn 118взсходъ ВѢ»ГѢ»А ИСХОДЪ Rog; ѡНА ЖЕ СТАВШИ НА **ВЪСТОКЪ** ИМѢШЕ мѢ»ЛѢ»ИТИ СЕ прострѣ»ВШИ роуцѣ и ѡ»НИ ВЪЗВЕДШИ НА ꙗСѢ»ВЕС(А) πρὸς ἀνατολάς 34v7Stan; и НАСАДИ вѢ»ГѢ»А РАИ ВЪ ЕДЕМѢ НА **ВЪСТОУЦАХЪ** и ВЪЗВЕДѢ» УЛѢ»ВѢ»ЖА ВЪ ꙗСѢ» ЕГОЖЕ СТВОРИ κατὰ ἀνατολάς Gn2,8 Grig, НА **ВЪСТОУЦѢ** Lobk Orb; ВЪЗРѢ»ВЪЗ ЖЕ ѡ»И»МА ВИЖДЪ ѿ мѢ»СТА ИДЕЖЕ ЕСИ ТЪИ НИ»НѢ КЪ сѢ»ВЕРѢ и ЛИВѢ и КЪ **ВЪСТОКОМЪ** морѢ ꙗКО ВЪСА ЗЕМА АЖЕ ТЪИ ВІ»ДІ»ШИ ТЕБѢ ДАМЪ и сѢ»МЕНІ ТВОЕМОУ ДО вѢ»КА πρὸς βορρᾶν καὶ λίβα καὶ ἀνατολάς Gn13,14 Grig Lobk Orb, и **ВЪСТОКОУ** Hlud; ВИДѢ»ХОМ БО ЗВѢ»ЗДАЖ ЕГО НА **ВЪСТОУЦѢ** ἐν τῇ ἀνατολῇ Mt2,2 Krat Stm Krp Mkd, НА **ВЪСТ(...)** Jov; ТЪ»У»Ю СЕДМЬ СВѢ»ЗДЫ ИЖЕ ХОДЕТѢ» ѡ»ПАКО ѿ западѣ» НА **ВЪСТОКЪ** и сЕГО РАДИ ИМѢ»НЮТ СЕ ПЛАНИТЕ сыреуѣ» лѢ»СТНЫЕ еіС τὴν ἀνατολήν 125r2Krn; ТОГДА ВЪСИ сѢ»ЩІИ НА

земли ѿ **ВЪСТОКА** НА западѣ побѣ»ГНЖТЬ ѿ МНОГАГО СТРАХА и ПАКЫ сѢ»ЩІИ НА западѣ слѣ»нь»ѢИ НА **ВЪСТОКЪ** побѣ»ГНЖТЬ ἐπὶ γῆς ἀνατολῶν ... ἐπὶ τὴν ἀνατολήν 287r16.18Les; сЪ ВЪЗПИВѢ НА крѢ»СТѢ ВЪСА ЗЕМА ПРИЗВА **ВЪСТОКЪ** БО и ЗАПАДЪ сѢ»ВЕРѢ и ЮГЪ ἀνατολή comPs49,1 Rog Bon; и БОУДЕТѢ сѢ»МЕ ТВОЕ ꙗКО ПѢ»СЬКЪ ЗЕМЛНИ и РАСПРОСТРАНІИТ СЕ НА МОРЕ и ЛИВѢ и сѢ»ВЕРѢ и НА **ВЪСТОКЪ** и БЛАГО»СЛО»ВЕНТ СЕ ѡ ТЕБѢ» ВЪСА КОЛѢ»НА ЗЕМЛНА и ѡ СЕМЕНИ ТВОЕМЪ ἐπ' ἀνατολάς Gn28,14 Vtš, НА **ВЪСТОКЪ** Lobk, НА **ВЪСТОКА** Hlud • fig. источна земѣ, Исток: сѢ»И ПРѢ»ПѢ»КѢ»ВНИИ ѿ»Ѣ»ЦѢ КА»ШЬ ВАШИАНЪ БѢ ѿ **ВЪСТОКА** сѢ»РСКЫИХѢ» СТРАНѢ ЕЖЕ ἀνατολῶν τῆς Συρίας 36r21Stan; сѢ»ВА»ТА»Я МѢ»У»КѢ»НѢ»ЦА ВАРВАРА ѿ **ВЪСТОКА** ДЪЩИ ДИ»ВѢ»СКО»РИ»ДА НѢ»КО»ЕГО ꙗСѢ»НА ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς 79r15Stan; БѢ НѢ»КТО НА **ВЪСТОУЦѢ** мѢ»ЖѢ ИМЕНЕМЪ еФРЕМЪ сѢ»РИНЪ СЫИ РОДОМЪ ἐν τῇ ἀνατολῇ 1r5Les; ХРѢ»СТІ»АНЫ ЖЕ БѢ»ХЪ НА **ВЪСТОУЦѢ** МНѢ»ЖЬСТВО МНѢ»ГО еіС τὴν ἀνατολήν 179v20Krn — Cf. ВЪСХОДЪ sub 3, ИСХОДЪ

Nota: pro Στοῖκός: ДРОУ»ЗИ ЖЕ ѿ еПИКОУ»РИА ѿ **ВЪСТОКЪ** ПРѢ»МѢ»ДРЪИХѢ СЪПРѢ»ШЖ СА С НИМЪ Στοῖκῶν A17,18 Karp 118 ѿ столзникъ (sic) философъ Ohr, ѿ стонкъ ПРѢ»МѢ»ДРЪИХѢ Slep, ѿ стоникъ (sic) философъ Str, ѿ истокъ (sic) философъ Verk

KSM

ЗР

ВЪСТОУЪНА f., ВЪСТОУЪНО n.

v. ВЪСТОУЪНЪ sub 3

ВЪСТОУЪНЪ, -зи adj.

Karp Bit Zag PilOrb typŠaf typOrb typHlud Vtš Stan Krn

1. *uscūochen, од сѢ»РАНАИ»А НА ИЗГРЕВОИ* на Сонцеи»о; *vostochnyj, расположенный к востоку; eastern; – τῆς ἀνατολῆς, ἑῶς*; се же НАПИСАНИЕ ВѢТХИИХѢ» ПРОШЕДѢ» И НИЕДИННОГО мѢ»СТА ПРОСТО **ВЪСТѢ»УНААГО** КОНЦЕ ВЕЗЪ» ИСПЫТАНИА ѡСТАВѢЛ ТѢ»ПОН мѢ»ДѢ»НА сѢ»ХЕ»ΔὸΝ τῆς ἑῶας καὶ ἐσπερίου λήξεως ἀνεξερεῦνητον καταλιπὼν 1r20Stan; и ВЪ ТРЕТИИ ЖЕ ДЕНЬ РАТНЫМЪ ВАРВАРОМЪ НАЛЕЖЖЕМЪ ѿВРЪ»ЗЕНОМЪ

ВЗСТОУЪНЪ вратомъ и изыдошъ воини изъ градъ и исѣкошъ множество варваръ много 295v9Stan; ѿко есѣтъ дръга мала фригїа ѿ оноу странѣ константина градъ кз **ВЗСТОУЪНЪ** странѣ тзи идеже имѣновахъ еллинѣ троадѣ прѣс тѣс ἀνατολῆς τὰ μέρη 275r21Krn • *fig.* ω тебѣ прѣорѣци прорѣшъ славнаѣ ѿбъ горъ несѣуенѣ инъ же дверѣ **ВЗСТОУЪНЪ** 36v25Zag 2r21Bit, **ВЗСТОУЪНЪ** дверѣ 98v16Bit

2. *исѣочен, од исѣочна ѿериѿориѿа; восточный; eastern, oriental; – ἀνατολικός, τῆς ἀνατολῆς* (Krn): поидоше вз **ВЗСТОУНОЕ** мѣсто вз мѣсто идеже имѣноует се веврикїа εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος 237v4Krn; павель апѣсѣтоль ѿко проповѣдаше кз горнымъ мѣстѣмъ **ВЗСТОУНЪ** сзниде вз ефесѣ тѣс ἀνατολῆς 36v24Krn; магдалинѣ же имѣноует се ѿко вѣше ѿ магдала ѿ едно село **ВЗСТОУНОЕ** ἀπὸ μίαν χώραν τῆς ἀνατολῆς 100r7Krn; дарн тебѣ принесыше сѣбнѣ цѣрїе придоше **ВЗСТЪНЪ** цѣрїа те вѣдѣше родити се 90d23Vtš; прѣдѣте видимъ вѣрнѣ гдѣ роди се хрїстоѣ послѣдѣствоимъ проуеѣ ѿможе идеть зѣбзда сѣ влѣхвн **ВЗСТЪНЪ** цѣрїа аггѣли поють непрѣстанно 97d11Vtš; азъ пилать поньски **ВЗСТОУНЪ** страны ѿвласть прѣдрѣжъ 179b2PilOrb; тогда ѿвѣшаше взи господїе **ВЗСТОУНЪ** и рекоше аминъ цѣрїю повелѣнїе твое да бждетъ ὅλοι οἱ αὐθεντάδες τῆς ἀνατολῆς 180r22Krn

3. *spec., adj. et adj.-subst. ВЗСТОУЪНО* n. sg., **ВЗСТОУЪНА** f. sg., saepe abbr. *Анаѿолиеѿа* (сѣихура); *Анаѿолиеѿа, восточная* (сѣихура); *Anatolikon* (type of sticheron); – : gr. ἀνατολικόν: *term. liturg. mus.* вид песнопение, стихири од октоихот што се пеат на вечерна, наречени Анатолиеѿи според нивниот автор, константинополскиот патр. Анатолиѿ: на стнхѣвно стнхѣрѿи **ВЗСТЪНЪ** гласъ • д̄ • по • в̄ • ри 21v10Hlud; на стнхѣвно **ВЗ** гласъ • д̄ • по • в̄ • ши 131c29Orb; стнхѣрѿи заѣѣтрѣ **ВЗСТОУНО** гласъ • в̄ • нскрѣ • д̄ • бv2Šaf; стнхѣрѿи **ВЗСТЪНЪ** гласъ • в̄ • нскрѣ • д̄ • 89r10Šaf; **ВЗСТЪ** гласъ • в̄ • нскрѣ • д̄ • заѣѣтрѣ 3r8Bit — Cf. АНАТОЛИ(Н)², АНАТОЛИКЗИ

Nota: ВЗСТОУЪНАѿ мѣста pro χῶρος: аще како можѣ прнставше ѣ финика ѿзимѣти въ

пристанци критѣстѣ зрашимъ кз ливѣ на **ВЗСТОУНАѢ** мѣста βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον A27,12 KapII кз ливѣ и кз мѣстѣ Str, кз ливоѣ и кз мѣстѣ Verk

KSM

ЗР

ВЗСТОУЪНЪ, -аго m., nom. progr.

Krn

Анаѿолиѿ; Анатолиѿ; Anatolius; – Ἀνατόλιος: војник во житието на св. Георги: два же ѿковѣжа тогда обрѣтоше сѣ **ВЗСТОУНЪ** и прѣваго левнѣ имѣнемъ тысѣще воинѣмъ господїе вѣроваше хрїста *Ἀνατόλιος καὶ Πρωτολέων τὰ ὀνόματά τους* 183r3Krn – ЕХН

0

ЗР

ВЗСТРЕПЕТАТИ, -пещъ, -пещѣтѣ pf.

orDĕn Triod Vtš Les Krn

Formae: imp. etiam вцстрепетан (semel) et вцстрепетанте (semel) in Krn

се сѣресе, заѿреѿери; содрогнутѣся, затрепенатѣ; to tremble, to shake; – τρομάζειν, τρέμειν, φρίσσειν: гори ѣжасошъ са и хльми **ВЗСТРЕПЕТАШЪ** ἐτρόμαξαν 24r9Zag 22c12Orb, **ВЗСТРЕПЕТАХЪ** 2r19Šaf; оужасе се кѣво и земля **ВЗСТРЕТА** и смете сѣ море 120b23Vtš; ω земле и слѣнѣ **ВЗСТРЕПЕТАТИ** зрѣши прѣславное ѿудѣо фрїзон 86v3Krn; землѣ всѣ ѿко вода морѣскаѿ **ВЗСТРЕПЕЩЕТИ** ѿ славы егѣ трѣмѣи 227v10Les, sim. 228r16Les; просльзи са доѣше моѿ и вцплаѿи са **ВЗСТРЕПЕЩИ** 194r17Dĕn; страхомъ **ВЗСТРЕПЕТАВЪ** и вельми вцстѣнавъ фѣѣ тромаѣзас 129r29Zag, **ВЗСТРЕПЕТА** 146c4Orb; тебе вѣсѣѣзнаго не **ВЗСТРЕПЕТА** прѣдати оѣк ѣфриѣ 149v17Zag 165d12OrbII не оѣстраши са прѣдати 124r23Šaf — Cf. ВЗСТРАСТИ СА, ТРЕПЕТАТИ, ОѣСТРАШИТИ СА

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСТРЪГАТИ, -гажъ, -гаѣтѣ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Grig Lobk parOrb Stan

оѿкинуѿа, корне; срывать, вырывать; to tear off, to pluck, to uproot; – τίλλειν, συλλέγειν, ἀποσπᾶν, ἀνασπᾶν: оѣчениѿи же

ЮГО ВЪЗАЛКАША СА И НАУАША **ВЪСТРЪГАТИ** КЛАСИ И ЯСТИ ἤρξαντο τίλλειν Mt12,1 Rad37c15 Dbj] НАУАШКА ВЪСТРЪЗАЖЩЕ Rad146d20, НАУАСА ВЪСТРЪЗАТИ Krp, НАУЕШЖ ВЪЗЪТРЪЗАТИ Mkd; ЮГА **ВЪСТРЪГАЖЩЕ** ПЛЪВЕЛЫ ВЪСТРЪГНЕТЕ КОУПНО СЪ НИМИ И ПШЕНИЦЖ συλλέγοντες Mt13,29 Rad Jov] ВЪСТРЪЗАЖЩЕ Dbj Krp Krat Mkd; И НАУАШЖ ОУЧЕНИЦЫ ЮГО ПЖТЬ СТВОРИТИ **ВЪСТРЪГАЖЩЕ** КЛАСЫ τίλλοντες Mc2,23 Jov Dbm Krp] ВЪСТРЪЗАЖЩЕ Dbj Krat, ВЪСТРЪСААЩЕ Mkd; РАЗГНѢВАШЖ СА НАУАШЖ **ВЪСТРЪГАТИ** ДРЪВО МАСЛИННОЕ И СМОКВИ ἤρξαντο ἀνασπᾶν 152v18Stan

● *fig.* се азъ **ВЪСТРЪГАА** ИХЪ ѿ зема ИХЪ И ДОМЪ

НОУДОВЪ ВЪЛАГАА ПО СРѢДѢ ИХЪ ἀποσπῶ Jg12,14 Grig Lobk Orb] ВЪСТРЪЗАЖ Hlud – EXH — Cf. ВЪСТРЪЗГНЖТИ, ВЪСТРЪЗАТИ, ИСТРЪЗАТИ, ИСТРЪЗГНЖТИ, ИСТРЪЗАТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСТРЪЗГНЖТИ, -НЖ, -НЕТЪ pf.

Dbj Jov Rad Krat Mkd Karp Psalt comPsalt Šaf Les

1. **исцърѣне, оцкорне; вырвать; to tear off, to pluck, to uproot; – ἐκριζοῦν, ἐκτίλλειν, ἐξαρπάζειν, ἐκσπᾶν:** ЮГА ВЪСТРЪГАЖЩЕ ПЛЪВЕЛЫ **ВЪСТРЪГНЕТЕ** КОУПНО СЪ НИМИ И ПШЕНИЦЖ ἐκριζώσητε Mt13,29 Rad Dbj Jov Krp Krat] ВЪСТРЪСАА Mkd; ПОДКОЕНО ЖЕ ЮСКТЪ СЕ КРѢПКОУ И ВЕЛИКОУ ωρῶλου κασαψου сА ВЫСОТАХЪ НЕВЕСНЫХЪ ИЖЕ ВИДИТЬ БРАШНО ВЪ СѢТИ ТОГДА КРѢПОСТИЖ КРИЛОУ СВОЕЮ ШЕДЬ И ОУСТРЪМИТ СА НА НЕ И **ВЪСТРЪГНЖТИ** ХОТАЩОУ БРАШНО И ОУДРЪЖАНЪ БЫСКТЪ ЗА КОНЕЦЪ НОКТѢ ВЪ СѢТИ καὶ βουλόμενος ἐξαρπάσαι τὴν θήραν 146r13Les ● *refl.* аще бисте имѣли вѣрж яко зръно гороушно глаголали бисте оубо ягодичуѣ сѣи **ВЪСТРЪГНИ СА** И ВЪСАДИ СА ВЪ МОРЕ ПОСЛОУШАЛА ВИ ВАСЪ ἐκριζώθητι L17,6 Mkd] ИСКОРЕНИ СА Dbm, ВЪЗДВИГНИ СА Dbj, ВЪЗДЕРИ СА Jov, ИСТРЪГНИ СА Rad Krat, ВЪЗДРЪВИ СА Krp ● *fig.* **ВЪСТРЪЗГНЕТЪ** ТА И ПРѢСЕЛИТЪ ТА ѿ села твоего ἐκτίλαι Ps51,7 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 127r11Šaf; **ВЪСТРЪЖЕ** ВО ЮДЖ ѿ МѢСТА СВОЕГО И ПРѢСТАВИ І ВЪ ГЕЕНЖ ἐξέσπασε comPs51,7 Pog Bon

2. *refl. ce ὑοδιῆνε, ce издиῆне; подняться; to lift, to raise; – ἀνασπᾶν:* И ПАКЫ **ВЪСТРЪГНЖШЖ СА** ВЪСЪ НА НЕУЕО ἀνεσπάσθη A11,10 Karp] ВЪЗАСЖ СЖ Ohr, ВЪЗАШЖ СА Slep Str, ВЪЗАТ СА Vran Verk EXH

Cf. ВЪЗДВИГНЖТИ sub 1, ВЪЗДЪРАТИ СА, ВЪСТРЪЗАТИ, ВЪСТРЪСАТИ, ИСКОРЕНИТИ, ИСКОРЕНОВАТИ, ИСТРЪЗГНЖТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСТРЪЖЕНИЕ, -ИЯ п.

Bon

искорнување, исцърѣнување; вырывание; uprooting; – τὸ ἐκσπασθῆναι: ДА БЖДЖТЪ ЯКО ТРѢВА НА ЗДАНИИ ЯЖЕ ПРѢЖДЕ **ВЪСТРЪЖЕНИЯ** ИСШЕ ПРѢ ТОУ ἐκσπασθῆναι Ps128,6 Bon] ВЪЗДРЪВАНИЯ Pog, ИЗДРЪВАНИЯ Rdm, ИЗДРЪВЕНИЯ Dĉn – EXH — Cf. ВЪЗДРЪВАНИЕ, ИЗДРЪВАНИЕ, ИЗДРЪВЕНИЕ SM LM

ВЪСТРЪЗАТИ, -САЖ, -САЕТЪ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd parHlud Les

куне, корне; срывать, вырывать; to tear (off), to pluck, to uproot; – τίλλειν, ἐκτίλλειν, συλλέγειν, ἐκριζοῦν, ἀποσπᾶν: И **ВЪСТРЪЗАЖЖ** ОУЧЕНИЦИ ЕГО КЛАСЫ И ЯДѢХЖ ИСТИРАЖЩЕ РЖКАМИ ἔτιλλον L6,1 Rad Dbm Jov Krat Mkd; ЕДА КАКО **ВЪСТРЪЗААЩЕ** ПЛЪВЕЛЫ **ВЪСТРЪСАА** КОУПНО СЪ НЫМЪ И ПШЕНИЦЖ συλλέγοντες ... ἐκριζώσητε Mt13,29 Mkd, **ВЪСТРЪЗАЖЩЕ** ... ВЪСТРЪЗГНЕТЕ Dbj Krp Krat] **ВЪСТРЪГЖЩЕ** ... ВЪСТРЪГНЕТЕ Jov Rad; ѿ ·βί·таго γаска НАУАТЬ ПРѢВРѢЖДАТИ И ВСАЖДЕНАА **ВЪСТРЪЗАТИ** ἐκτίλλειν 211r18Les ● *fig.* се азъ **ВЪСТРЪЗАЖ** ѿ зема ИХЪ И ДОМЪ ЮДОВЪ ВЛАГАЖИ ПО СРѢДѢ ИХЪ ἀποσπῶ Jg12,14 Hlud] ВЪСТРЪГАА Grig Lobk Orb — Cf. ВЪСТРЪЗАТИ, ВЪСТРЪЗГНЖТИ, ИСТРЪЗГНЖТИ, ИСТРЪЗАТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСТРЪБОВАТИ, -БОУЖ, -БОУЕТЪ pf.

Les

юбара, юсака; потребовать; to need; – χρήζειν: ГРАДЖЩОУ ЖЕ ТИ ВЪ МНИШСКИ УНИИ

ВЗСТРѢВОВАТИ

ДА НЕ **ВЗСТРѢВОУЕШИ** НИ ЗЛАТѢ НИ СРЕБРА ΟΥ
 χρήσις χρυσόν 10r6Les – EXH — Cf. ТРѢВОВАТИ
 М ЛМ/ЗР

ВЗСТРАСТИ СЯ, -СЖ СЯ, -СЕТЗ СЯ pf.

comPsalt orDĕn Zag Šaf trOrb trHlud Les Km

*ce uoīp̄rese, zaūpreīeri; codrognut̄sia,
 zamprenemat̄; to tremble, to shake, to get
 upset; – τρομάζειν, στροβείσθαι, σείεσθαι:*

ЕГДА НА КРѢСТѢ ПРѢДАСТЗ ДѠУХЗ ТОГДА
 ЗЕМЛѢ **ВЗСТРАСЕ** СЯ И КАМЕНІЕ РАСПАДЕ СЯ
 ἐσεισθη comPs17,8 Bon Pog; распинаемому ти
 христу ... гори **ВЗСТРАСОШ** СЯ КАМЕННЕ
 РАСПАДЕ СЯ ἐτρόμαξαν 158r8Zag 178d10Orb,
ВЗСТРАСОЖ СЯ 130v22Šaf, горзи же **ВЗСТРАСОЖ**
 И КАМЕННЕ РАСПАДЕ СЯ 109v36Hlud • *fig.* ТЗГДА
 СМАТЖТ СЯ И СТРАХОМ **ВЗСТРАСЖТ** СЯ στροβοῦνται
 comPs2,5 Bon Pog; слышитъ ѿрекуеиіе дѠуши и
ВЗСЪТРЕСЕТ СЕ τρομάσσει 202r21Km; **ВЗСТРЖСОЖ** СЯ
 И Ѡ СЕМЬ ВЪЛОЖИТИ СЛОВО ѸМЫСЛИХЪ ЕΤΡΟΜΑΞΑ
 302r4Les — Cf. ВЗСТРЕПЕТАТИ, ПОТРАСТИ СЯ,
 СЗТРАСТИ СЯ, ТРАСТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСТРЖБИТИ, -БЛЖ, -БИТЗ pf.

Stm Jov Rad Krp Krat Mkd Karp Psalt comPsalt Grig
 Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Les

*zaīrubi, razĕlasi; zatrubiti, nachat̄
 trubiti, vozvestit̄; to trumpet, to make
 known; – σαλλίζειν, ἠχεῖν, βοᾶν:* НИ ТРЖБАЩЕН
ВЗСТРЖБИШЖ ЯКОЖЕ ХОЩЕТЪ ѠНА ТРЖБА
ВЗСТРЖБИТИ И ОУБОУДИТИ Ѡ ВѢКА СПАЩИХЪ ОΥΤΕ
 οἱ σαλλίζοντες ἠχησαν καθὼς μέλλει ἡ σάλπιγξ
 ἐκεῖνη βοᾶν 244r12.13Les; **ВЗСТРЖБИТЕ** ТРЖБОЖ ВЪ
 СИОНѢ σαλλίσατε J12,15 Lobk Orb; И ГѠСПОДЗ
 ВѠГѠЗ ВЪСЕДРЖИТЕЛЗ ТРЖБОМ **ВЗСТРЖБИТЗ** И
 ПОНДЕТЗ ВЪ ШѠМѢ ПРЯЩЕННѢ СВОЕГО САЛПІЕІ
 Zch9,14 Grig, вѠ ТРЖБЖ **ВЗСТРЖБИ** Lobk Orb Hlud;
 ТАКО ВѢРНИИ **ВЗСТРЖБИШЖ** ЛЮДИЕ ТРЖБАМІ
 РАЗОУМНИМИ ЕВАГГЕЛЗСКЗИМИ ГЛАСЗИ ἠχήσατο
 comPs97,6 Bon, **ВЗСТРЖБАТЬ** Pog; **ВЗСТРЖБИВШЕ**
 ТРЖБОЖ ПОВЕЛѢННОЖ И ЕСА ЛЬСТЬ ИДОЛЬСКЖА
 НИЗВРЪГОШЖ σαλλίσαντες σάλπιγξι τῶν δογμάτων
 117a18Orb 88r26Šaf 44v12Hlud; ДА **ВЗСТРОУБЕТЪ**

ВЗСТАГНЖТИ

ТРОУБОУ ДѠУХѠВНОЮ 220a22Vtš • *fig.* ЕГДА
 ОУБОУ ТВОРИШИ МИЛОСТИНЖ НЕ **ВЗСТРЖБИ** ПРѢДѢ
 совож яко упокрити творать мѣ салπίσης Mt6,2
 Rad Stm Jov, **ВЗСТРЖБИТЕ** Krp Krat, **ВЗЗТРЖБИ**
 Mkd — Cf. ВЗСТРЖБЛѢТИ, ТРЖБИТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСТРЖБЛѢТИ, -БЛѢЖ, -БЛѢТЗ ipf.

trHlud

*ūrubi, razĕlasi; trubiti, vozvechat̄;
 to trumpet, to make known; – :* • *fig.* ЕСИ СВѠТИИ
 ВЪ МЗИСЛЕХѢ НАШИХѢ **ВЗСТРЖБЛѢТЬ** СЛОВЕСИ
 ДѠУХА 173r5Hlud – EXH — Cf. ВЗСТРЖБИТИ,
 ТРЖБИТИ

М

ЛМ

ВЗСТЗКНЖТИ, -НЖ, -НЕТЗ pf.

Bon Zag Šaf trOrb trHlud Stan

*naode, nadene, īodiĕne; nakolot̄,
 votknut̄, nasadit̄ na čto-l.; to stick, to
 erect; – πηγύναι:* ИШТЕЗЪ ѠТЗ РОЖДЕНИА СВОЕГО
 ОСТАВИХЪ ПРОУАА ЖИВОТА МОЕГО ИЗЗИДЕ И ШТИДЕ
 ѠТЗ МЕНЕ ЯКО ѠБАРѢЖИ КРОВЗ **ВЗСТОКЗ** πήξας
 Is38,12/Ct Bon • *fig.* ВЪЗНЕСЕ СЯ ДЛЪГОТРЪПѢЛІВЕ
 НА ДРѢВО И **ВЪСТЬУЕ** НА НЕМЪ СВОЕЖ СИ ЦРКѢВЗ
 ἔπηξας 131r25Zag 111v14Šaf ▯ ВЪЗДВИЖЕ 149b19Orb
 77v38Hlud ♦ **ВЗСТЗКНЖТИ НА РОГЪ** διακερατίζειν:
 НИИ ЗВѢРІЕ ПРІКОСНЖШЖ СЯ ЈЕИ ЈЕДИНЬ ЖЕ Ѡ
 ЮНЕЦЪ ТЕКЪ И **ВЪСТЬКНЖ** Я НА РОГЪ И РАСТРЪЖЕ Я
 НА ПОЛЫ И АБИЕ ИСПОУСТИ ДѠУХЪ διακερατίσας
 αὐτήν 130v22Stan – EXH — Cf. ВЗДРЖЖИТИ,
 ВЗДРЖЗИТИ sub 1 et 2, ВЪЗНИСТИ, ВЪНИСТИ,
 ВЪНОЗИТИ, ВЪНЪЗИТИ, ОУНИСТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСТАГНЖТИ, -НЖ, -НЕТЗ pf.

Psalt Šaf Vtš

*sīeĕne, zaūzdi, skroīiu; stianut̄,
 vnuzdat̄, uderzhat̄; to squeeze, to restrain,
 to tame; – ἄγειν, (πεζεύειν):* БРЪЗДАМИ И
 ОУЗДОЖ УЕЛЮСТИ ИХЪ **ВЗСТАГНЕШИ** ἄξαι, var.
 ἄξαις Ps31,9 Bon Pog Rdm Dĕn; РОЖДЪ СЕ
 НЕТЛѢННО Ѡ ВѠГѠА И ѠТЪЦА Ѡ ДѢВИ КРОМѢ
 СКЕРЪННЫ ВЪПЛЬЩАЮТ СЕ христоу емоу же

ВЪСТЕГЛЪ ἴже ѿ насъꝛ словеси съѹета кыръна рѣшиты неουδοβъ 121d29Vtš; раслабенѣж оутверзди болащѣж ицѣли **ВЪСТЕГНЪВЪ** море и дзждз проливаж ἐπέξευσας πέλαγος 143v8Šaf] запрѣтивъ морю 150r22Hlud – EXH — Cf. СЪТАГНЪТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСТАЖАТИ v. ВЪСТАСАТИ

ВЪСТАСАНИЕ, -иѣ n.

Karp Verk

исѣиѣување, расѣрашување; допрос, исследование; (re)search, inquiry; – про **ἀνακρίνειν**: и не можеть разоумѣти ꙗко доуѣховно **ВЪСТАЗАНИЕ** ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται 1C2,14 Karp] вѣстасаетъ са Slep; ѡ семь шправдаю се **ВЪСТАЗАНИЕ** (sic) же ме гѡсподъ ꙗсть ὁ δὲ ἀνακρίνων με 1C4,4 Verk] вѣстазѣж же ма Ohr, вѣстазан же ма Slep, вѣстазаа во ма Str, вѣстазаан же мене Karp – EXH — Cf. ИСПЪИТАНИЕ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСТАСАТИ, -саж, -саетъ ipf. /

-жж, -жетъ pf., **ВЪСТАЖАТИ**,
-жаж, -жаетъ ipf.

Dbm Apost Zag Šaf trOrb trHlud

1. ѡрашува, се расѣрашува, раззледува; спрашивать, исследовать; to inquire, to interrogate; – **ἀνακρίνειν**: вѣсе прѣдѣставлено вамъ ѣдите ниѹесоже **ВЪСТАЗААЩЕ** за свѣсти ἀνακρίνοντες 1C10,27 Str Ohr Karp, **ВЪСТАЗАЖЩЕ** са Slep] om. Verk; sim. **ВЪСТАЗАЖЩЕ** 1C10,25 Ohr Str Karp, **ВЪСТАЗАЖЩЕ** са Slep, **ВЪСТЕЖАЮЩЕ** се Verk • *spec.* **обвинува / обвини, оцени / оценува, ѡроцени / ѡроценува; обвинить, упрекнуть, осудить / осудить; to judge;** – **ἀνακρίνειν**: мон ѿвѣтъꝛ **ВЪСТАЗАЖШИМЪ** мене естъ се τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν 1C9,3 Ohr Slep Str] стезаѣшимъ Verk; мнѣ же велико естъ да ѿ васъ **ВЪСТАЖЖ** са ли ѿ дне ѹловѣжа ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ 1C4,3 Ohr Slep Karp Verk, **ВЪСТАЖАТЬ** са Str — Cf. ВЪПРАШАТИ sub 1 et 2, ИСПЪИТАТИ, ИСТАСАТИ, СЪТАСАТИ

2. ѡбарува, бара назад; требовать назад, взыскивать, отбирать; to require, to ask back; – **ἀπαίτειν**: и отемлѣшпоуоумоу твоѣ не **ВЪСТАЗАИ** μὴ ἀπαίτει L6,30 Dbm] истазан Rad Kp Mkd, вѣзбранѣи Kpat; мрѣтвѣж иѣже прѣжде прижть поглытивъ кырънѣ **ВЪСТАЗАЕМЪ** аде вѣздаждъ ми νῦν ἀπαιτούμενος ἄδης 219a36Orb – EXH — Cf. ИСТАСАТИ

3. скройува, зауздува; сдерживать, обуздывать; to tame, to restrain; – **χαλιναγωγεῖν, ἀναχατίζειν**: аще кто мнить са вѣре[н.] быти въ васъ не **ВЕСТАИ** (про **ВЪСТАЗАЖИ**) жзыка своего μὴ χαλιναγωγῶν Ja1,26 Karp] не вѣхластаа Slep; бездни шбоуздаваеть и морѣ **ВЪСТАЗАЕТЪ** вѡжнѣ мждросѣтꝛ ἀναχατίζουσα 147r3Zag 98v4Hlud, море же **ВЪСТЪЖАЖШИНА** 123r20Šaf, море **ВЪСТАЗАЖШИ** 168c10Orb; ꙗкобо и зема и бездны трасжт са море **ВЪВЪСТАЗАЕТ** са шгнь работаетъ и всѣ послоуш(а)жть тебе тронце свѣтаа 177v33Hlud – EXH — Cf. ВЪСХЛАСТИТИ, ВЪХЛАСТАТИ, ОБОУЗДАТИ, ОХЛАСТИТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСТЪЖЪ, -а m.

Dbm

ремен (на обувка); ремень; band; – **ἱμάς**: емоуже нѣсмь достоинъ отрѣшити **ВЪСТЪЖА** сапогоу его τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων L3,16 Dbm] ремене Dbj, ременъ Kp Kpat Mkd – EXH — Cf. РЕМЕНЬ
∅ ЛМ

ВЪСТЪЖИТИ, -жж, -житъ pf.

Slep Psalt

се најде во шѣшка ѡположба, во неволѣ; оказаться в тяжелом, горестном положении, в страдании; to find oneself in hard circumstances, to be in trouble; – **θλίβεσθαι**: и видѣ гѡсподꝛ егда **ВЪСТЪЖИШЖ** ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς Ps105,44 Bon Pog Rdm Dĉn; и вѣзвашъ кꝛ гѡсподꝛоу егда **ВЪСТЪЖИХЖ** и ѡтꝛ вѣдз иѣз спкасѣ ж ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς Ps106,13 Bon, **ВЪСТЪЖИША** Pog Rdm Dĉn, sim. **ВЪСТЪЖИХЖ** Ps106,6.19 Bon, **ВЪСТЪЖИША** Pog Rdm Dĉn, sim. **ВЪСТЪЖИШЖ** Ps106,28 Bon Pog Rdm Dĉn

БОЛѢЗНЬНО ѡ ВѢУНѢИ ЖИЗНИ И ѡ ТРОУДѢ
УРЬНЬУСТЬВА СВОЕГО ДА НЕ ШЕЛѢНИВ СА ШЕРАЩЕТ
СА **ВЗСОУЕ** ТЕКЫИ εις κενόν 152r20Les; кто те
повелѣваетъ свѣте оуима монма ѡкоже разоумѣю
ѡ ОКААНА **ВЗСОУЕ** ТЕ ВЗСПИТАХЪ И СЪХРАНИХЪ ТЕ
ματαιως 193r22Krn; и глаголахъ емъ ѡловѣуе
ѡТО ТРѢДИШИ СЕ **ВЗСОУЕ** И ТВОРИШИ ИЗНѢРЕНІЕ ВЪ
МОНАСТРОѢ ДА ЗНАЕШИ ВОДА ЕСЪТЪ ВЪ МОНАСТРИИ
ВЗНѢТРЪ εὐκαιρα 245r4Krn — Cf. АШОУТЬ,
БЕЗОУМА, ВЗБЕЗДОБЬ, ВЗТЪЩЕ, ПОУСТОШЬ (ВЪ
ПОУСТОШИ), ПОУСТЪ (ВЪ ПОУСТѢМЪ), СОУЕ,
ТОУНЕ, ТЪЩЕТА (ВЪ ТЪЩЕТЪ), ТЪЩЕТЬНО

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСХАЖДАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

comBon Zag

се искачува; всходитъ, подниматься; to climb, to ascend; – ἀνέρχεσθαι, συνανέρχεσθαι:
ИЖЕ БОГДА ДѢЛѢ ЖИВЕТ И НА ВЪСОТЪ БЛАГО-
ДѢТЕЛМИ **ВЗСХАЖДАЕТ** ἀνελθών comPs10,1 Bon] **ВЪСХОДИТЬ** Pog; ИСОУСЪ ЗА ВСЕЪ МИРЪ ПРИХОДИИ
ПОСТРАДАТИ ХОТАИ **ВЪСХАЖАЕТЪ** СЪ ОУЧЕНИКИ
СВОИМИ ВЪ ГРАДЪ ИЕРОУСАΛΗΜЪСКИ НА ВОЛНИЖ
МЖКИ ПРИДЕ ПОСТРАДАТИ θέλων συνανέρχεται
138r1Zag] ВЪХОЖДАШЕ 157a16Orb – EXH — Cf.
ВЗСХОДИТИ sub 1

M

ЛМ/ЗР

ВЗСХВАЛИТИ, ВЗСХВАЛИТИ СА,

-ХВАЛЖ (СА), -ХВАЛИТЪ (СА) pf.

tropOhr tropSlep tropStr tropKarp Verk Psalt comPsalt
Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Krn

1. *ѡофали, заблагодари, изрази бла̀о-
дарносѡ, ѡпрослави; восхвалить, возбла̀о-
дарить; to praise, to honour; – αἰνεῖν,
ἐπαινεῖν, ὑμνεῖν, ἀνευφημεῖν, διαφημίζειν,
καυχᾶσθαι, εὐλογεῖν; ἐγκωμιάζω (Krn):*
ИЖДА ТЕБЕ ДА **ВЗСХВАЛИТЪ** ВРАТИѢ ТВОѢ РЖЦѢ
ТВОИ НА ПЛЕЩѢ ВРАГЪ ТВОИХЪ ПОКЛОНАТЪ СА
ТЕБѢ СЪДНОВЕ ѡЦА ТВОЕГО αἰνεσαισαν Gn49,8
Grig, **ВЪСХВАЛАТЬ** Lobk Orb] ПОХВАЛИШЖ НЛУД;
НЖ МЫ ЖИВЫ **ВЪСХВАЛИМЪ** ГКОСПОДА εὐλογησομεν
Ps113,26 Rdm] БЛАГОСЛОВИМЪ БОН ПОГ ДѢН;
ПОСРѢДѢ ЦРЪКВИ **ВЪСХВАЛЪ** ТЕ ὑμνήσω σε

Hb2,12 Verk] **ВЪСПОЖ** Ohr Slep Str Karp Orb НЛУД;
СЪВРАВШЕИ І СЪБЕРЖ НА И **ВЪСХВАЛАТЪ** ГКОСПОДА
СЪВРАВШЕИ ІСПИАТЪ ВЪ ДВОРНХЪ МОИХЪ СВАТЪИХЪ
αἰνεσουσιν Is62,9 Grig Lobk НЛУД; ЛОВЫГНОВО
(sic, pro ЛОНЫГНОВО) ЖЕ ДОБРОДѢАННЕ **ВЪСЪХВАЛА**
УТЖ ЛОТОВЖ ДОБРИЖ ДѢТѢЛИЖ διαφημίζω
21v2Zag] **ВЪСХВАЛѢА** 20c34Orb; СТРАСТИ ТВОЖ
СПКОДОБИ ВИДѢТИ ДЪНЕСЪ РАБЫ ТВОЖ
ПРОСВѢЩАЩА СА ПОСТОМЪ СВѢТЛИМЪ И
ЖИВОНОСНЫМЪ СПАСЕНИЕМЪ И ВЪСКРЪСЕНИЕ
ВЪСХВАЛИТИ ЦѢСАРСЪТВИА ТВОЕГО ХРИСТЪ
ΒΟЖЕ ὑμνοῦντας 121d8Orb, **ВЪСХВАЛИМЪ** 107r28Zag,
ВЪСХВАЛИМЪ ТИ 89v4Saf; ЕДИНО ΒΟЖСЪТВО
ВЪСХВАЛИМЪ ВЪ ТРЕХЪ ОУПОСТАСЕХЪ РАВНО
СЛАВИМЪ БЕЗНАУЖНА ѡЦА И СЪДНА И ДОУХА
ὑμνω 67r8Zag 81c12Orb] **ВЪСХВАЛѢЩЕ** 47r22Bit,
ВЪСХВАЛѢМЪ 44v4Saf; И ВЪСИ ПРОРОЦЫ ТЕ
ВЪСХВАЛИШЕ ἐγκωμιάσαν 166v1Krn; ΒΟЖСТВОНЕ
ВСЕ ШРОУЖІЕ ВЪСПРИЕМЪ ИДОЛЬСКОЮ ПРѢЛЪСТЬ
НИЗЛОЖЪ АГГЕЛИ ВЪСТАВИЛЪ ЮСИ **ВЪСХВАЛИТИ**
ПОДВИГИ ТВОЕ 164a23Vtš — Cf. ВЪСПѢТИ sub 1 et 2

2. *refl. ѡочне да се фали; начать
хвастаться; to start boasting, to glory in
oneself; – καυχᾶσθαι, κατακαυχᾶσθαι,
ἐγκαυχᾶσθαι, σεμνύεσθαι:* ВѢРОВАВЪ БО
УЛОВѢКЪ **ВЪСХВАЛИ** СА НА БѢСЪИ КАТЕКАУХІСАТО
com1Rg2,1/Ct Bon Pog; ВЪСКРЪСНИ ГКОСПОДИ
ΒΟЖЕ МОИ РАСТОУИ ВРАГЫ ТВОЖ ЕДА КОГДА
ВЪСХВАЛАТ СА ІАКО ПОВѢДНШЕ КАУХІСΩΝΤΑΙ
comPs9,20 Pog Bon; **ВЪСХВАЛИШЖ** СА НЕНАВИДАЩЕИ
ТЕБЕ ἐνεκαυχῆσαντο Ps73,4 ДѢН Bon Pog Rdm, sim.
16b21Vtš; СЪДНЪ ѡ ОТЬЦИ ПОХВАЛЖ ПРИМЖТЪ
ѡ БОГДА И ѡ НЕМЪ **ВЪСХВАЛАТ** ἃ̄ σεμνυόμενος
comPs62,12 Pog] ВЪСХВАЛѢЖ СА ВЪСѢКЪ УЛОВѢКЪ БОН
Cf. ВЪСХВАЛѢТИ, ПОХВАЛИТИ, ХВАЛИТИ
KSM ЛМ/ЗР

ВЪСХВАЛѢТИ, ВЪСХВАЛѢТИ СА

-ЛѢЖ (СА), -ЛѢЕТЪ (СА) ipf.

comBon Triod Vtš Krn

1. *фали, забла̀одарува, изразува бла̀о-
дарносѡ, ѡпрославува; восхвалять, благодарить;
to praise, to honour; – ὑμνεῖν, ἀνυμνεῖν,
ἀνευφημεῖν, διαφημίζειν; ἐγκωμιάζω (Krn):*

въ дроуги же рани въходящъ дѣтѣмъ лз
славнихъ ѿцьць присно живоподателя да
вкоусимъ ихъ доушевнижъ пишжъ тепло
ВЗСХВАЛѢЖЩЕ ἀνευφημοῦντες 20v26Zag] тепло
похвалѣща ихъ 20a28Orb; хвала лаврентиевж
добрѣа вѣрж лонгинново же благодѣяние
ВЗСХВАЛѢА и ѹтѣ лотовы довродѣтѣли
διαφημίζω 20c34Orb] въсхвала 21v2Zag; едино
вожзство **ВЗСХВАЛѢМЪ** въ трехъ ипостасехъ
равно славимъ безнаѹжна штьца и сѣрна и
доуха спрѣстолзна ἑμνῶ 44v4Šaf, **ВЗСХВАЛѢЖЩЕ**
47r22Bit] въсхвалимъ 67r8Zag 81c12Orb;
ВЗСХВАЛЮТЪ ψαλλι въкѣпѣ и пѣснми твою
прѣславноюю память георгіе 149c14Vtš; ѡ
семь и по семь **ВЗСХВАЛѢМ** те поздравляхъ и
шбловызахъ тѣло прѣбѹюще еѹκώμια
ἀπεχαίρετσαν 167r5Krn; сѣ аггеломъ те
славимъ сѣ пророкомъ те **ВЗСХВАЛѢ**
еѹκώμιάζομεν 166r13Krn — Cf. ВЗСПѢВАТИ

2. *refl.* **ѹочнува да се фали; начинать
хвастаться; to start boasting, to glory in oneself;**
— **σεμνύνεσθαι:** похвалж приемъ ѿ вога и ѡ немъ
ВЗСХВАЛѢЖ СЯ въсѣкъ ѹловѣкъ σεμνυνόμενος
comPs62,12 Bon] въсхвалат са Pog — ЕХН

Cf. ВЗСХВАЛИТИ, СЛАВИТИ, ХВАЛИТИ

М ЛМ/ЗР

ВЗСХЛАСТИТИ, -щж, -ститъ pf.

Šaf Les

**скрошѣи, смири; обуздать, сдержать; to
tame, to calm;** — **δαμάζειν:** такожде и ѹрѣво-
шбьяденіе **ВЗСХЛАСТИМЪ** въдръжаннемъ сребро-
любіе ѹрньѹствоуимъ нищетож тѣν γαστριμαργίαν
δάμασον διὰ τῆς ἐγκρατείας 67r17Les; данилз въ
ровѣ зѣри оукротн въдръжаннемъ грозно и
мзи **ВЗСХЛАСТИМЪ** страсти поста са даμάσωμεν
34v5Šaf] въсхвалимъ стрѣсти 68a25Orb,
грознимъ сластиемъ постаще са 57r23Zag — ЕХН
— Cf. ВЗСТАСАТИ sub 3, ВЗХЛАСТАТИ, ОВОУЗДАТИ,
ОХЛАСТИТИ, ОУТОМИТИ

М ЛМ/ЗР

ВЗСХЛИПАТИ, ВЗСХЛЗПАТИ v.

ВЗСХЛЖПАТИ

ВЗСХЛЗПАТИ per err. comPs113,6 Bon v.

ВЗСЛЗПАТИ

ВЗСХЛЖПАТИ, -аж, -аетъ pf.

Bon Pog Dčn

**ѹочне да бара милосѣина; начать просить
милостыню; to beg for bread; — ἐπαίτειν:**
дѣвижщни са да прѣселатъ са сѣрнове его и
ВЗСХЛЗПАЖТЪ ἐπαίτησάτωσαν Ps108,10 Bon,
ВЗСХЛЖПАЖТЬ (sic) Pog, **ВЗСХЛИПАЖТЬ** Dčn] въсплауат са Rdm — ЕХН

KSM ЛМ/ЗР

ВЗСХОДИТЕЛЬ, -лѣ m.

Zag trOrb

**ѹој шѹо се вознесува (на небо);
возносящийся (на небо); the one who has been
elevated, ascendant (into heaven); — ἡνίοχος:** постѣ
воговидецъ показоуетъ илиа паки пламеньнаго
ВЗСХОДИТЕЛѢ φλογερὸν ἡνίοχον 43v24Zag 48d23Orb] илиж паки пламенновсходитель 18v32Šaf — ЕХН
— Cf. ПЛАМЕННОВЗСХОДИТЕЛЬ

Ø ЗР

ВЗСХОДИТИ, -ждж, -дитъ ipf.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd Karp Psalt comPsalt
Parim Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Stan prolVtš Les Krn

1. **се искачува, оди нагоре; всходить,
подниматься вверх, выходить; to ascend, to climb,
to come up; — ἀναβαίνειν, διαβαίνειν, ἐπβαίνειν,
ἐξέρχεσθαι, ἀνέρχεσθαι, εἰσέρχεσθαι,
πορεύεσθαι, λαμβάνειν, ἐξεγείρεσθαι:** и
ВЗСХОЖАШЕ на горж шлимбѣскжм и ѹасто
моуѣше са ἀνήρχετο 121v16Stan; ѹцѣмъ же
шбразомъ прѣжде съходаши въ глѣбинж ѹако
да шбрашѣтѣмъ многоцѣнныи бисерь егоже
шбрѣтше абіе съ многымъ троудомъ на
высотж **ВЗСХОДИТЬ** въсе же тѣло его шбнажает
са ѿ воды и вода же прѣбывааетъ на мѣстѣ
ἀνεισιν εἰς τὸ ὕψος τῶν ὑδάτων 147v22Les; и сьнь
видѣ и се лѣствница оутѣрждена на зѣми
еиже глава досажаше до кеѣѣсь и ангелы
вожжи **ВЗСХОЖАХЖ** и нисхождахж по неи и
господъ же оутѣрждаше са на неи ἀνέβαινον

Gn28,12 Lobk Hlud Vtš, sim. 177r17Krn; и **ВЗСХОДЕШЪ** ми по степѣнѣ обрѣте ме ѹловѣкъ вѣлострашнѣ каздеши на вѣла конѣа и вЗсхыти ме и ѹюждѣ се и азъ како обрѣтох се зде ἀναβαίνοντας 194v1Krn; **ВЗСХОДИТЬ** во и на вѣтрѣ егда хоцетъ ἐπιβαίνει comPs103,3 Pog Bon; хвалоу велегласноу влѣдѣицѣ вьспонте прнде яви се **ВЪСХОИТЬ** на воды и вьнажаѣт се нже небо вьлакы ѡдѣваѣ 111d16Vtš ● во царството небесно: се прозnamenоваше лествнннкъ ѱакѡвѣ яко рождства ради прѣвѣчнстыѣ ѹловѣцы **ВЗСХОДЕТЬ** вь царство кѣвексноѣ ἀναβαίνουσιν 24r11Krn; влѣженъ ходнвшен тѣснымъ пѣтемъ вѣнецѣ во носѣ на небеса **ВЪСХОДИТЬ** ἀνέρχεται 232v20Les ● се крева во висина: яко море **ВЪСХОЖДАШЕ** и вьзмѣщаше са пауѣ на на ἐξηγείρετο μᾶλλον ἐπ' αὐτούς, var. ἐπορεύετο Jon1,13 Orb Grig Lobk Hlud; яви са срациномъ ноцина пламень ѡгньны пожигаѣ всѣ горы нже **ВЪСХОЖДАШЕ** до кѣвексы ἀνέρχεται ἕως τοῦ οὐρανοῦ 112v26Stan; пламень великын **ВЪСХОЖАШЕ** и нисхождаше ѿ кѣвексы и гласъ слыша се сз кѣвексы ἀνέβαινε 215v22Krn; и видѣхъ дымъ и юще **ВЪСХОДАШЪ** кынѣ и зема палимѣ ѡгнемъ 206v4Stan ● *term.* се вознесува (за Христос, за пророците): аще оубо оузрите сърна ѹловѣѹа **ВЪСХОДАША** ндеже вѣ прѣжде ἀναβαίνοντα J6,62 Rad Dbm Krp Krat, **ВЗСХОДЖША** и нисходжша Dbj] сходаша Jon; мосѣа вѡговидца посѣтъ показѣ илина на колесници ѡгньнѣ **ВЗСХОДИТЬ** Ἡλίαν πυρίνῳ ἄρματι ἔλαβε 40v24Šaf 62r18Zag, **ВЪСХОДИТИ** 74c41Orb ● *spec.* се качува на крст: егда **ВЪСХОЖДАШЕ** на крѣсть рѣѹѣ хрнстоѡс ἀνέβαινε comPs37,17 Pog Bon ● *spec.* воскресува: та бо живѣа сѣши и повѣждьши **ВЪСХОЖДАШЕ** ѿ мрѣвѣицѣ и проѹамъ доѹша по немѣ идѣахъ ἀνέβαινε comPs21,30 Pog Bon ● *fig.* сирѣѹѣ комоу прѣсно на срѣдци **ВЪСХОДИТЬ** яже ѡ сждѣ ἀναβαίνει comPs83,6 Pog, на срѣдѣце **ВЪСХОДАТЬ** Bon; ѹѣто сьмѣщенн есте и поѹѣто помышленнѣ **ВЪСХОДЖТЬ** на срьдѣца вѣша ἀναβαίνουσιν L24,38 Dbm] вьходжтъ Dbj Jon Rad Krp Krat Mkd; тьгда видѣхъ покровѣ црѣквеннѣ ѿверсть и небеса явлѣжша са и

коегождо слово εὐχαριστεῖς ѡко ѡгнь **ВЪСХОЖАШЕ** до небексы (ὡς πῦρ ἐγίνετο ἕως τοῦ οὐρανοῦ) 193v11Les — Cf. вЗЗИТИ sub 1, вЗСХАЖДАТИ *spec.* **ВЗСХОДИ** Ἀνατέλλον име на манастир: прѣвѣчнбныи ѿкъць кѣашь игнатнѣ ... мнихъ вьскѣтъ игоумень моностырѣ миханлова тьгда глаголюмааго **ВЪСХОДЕШААГО** кынѣа же сатира ἠγούμενος τῆς μονῆς τοῦ ἀρχαγγέλου, τοῦ τότε μὲν ἐπιλεγομένου Ἀνατέλλοντος, νυνὶ δὲ Σατύρου 47r3Stan

2. *никнува, израснува; всходить, вырастать, прорастать; to sprout, to grow; — ἀναβαίνειν:* и егда вЗсѣано вждетъ **ВЪСХОДИТЬ** и бываѣтъ пауѣ вЗсѣхъ зелѣин болѣе ἀναβαίνει Mc4,32 Mkd] вьздрастетъ Dbm Dbj Rad Krp Krat; и дроугоѣ паде на земли добрѣ и даѣше плодъ **ВЪСХОДА** и растн ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα Mc4,8 Rad Dbm Dbj Krp, и **ВЪСХОДИ** и растын Krat, **ВЪСХОДАШИ** и расташи Mkd — ЕХН — Cf. вЗЗДРАСТИ sub 1, вЗЗДРАСТИТИ sub 1, вЗЗДРАЩАТИ sub 1, вЗЗИТИ sub 2, РАСТИТИ

3. *излеѹува, се ѿјавува; восходить; to rise out, to appear; — ἀνατέλλειν, ἀναβαίνειν:* егда оузрите вьлакъ **ВЪСХОДАШЪ** ѿ запада лбнѣ глаголете яко тоѹѹа градетъ ἀνατέλλουσαν L12,54 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; и лбнѣ **ВЪСХОДА** ѿ воды видѣ разводашаа са небеса и дѣхъ яко и голжѣ съходашъ на нь ἀναβαίνων Mc1,10 Krp(bis) Rad Krat Mkd, **ВЪСХОДЖИ** Dbj, sim. **ВЪСХОДЕ** 119c28Vtš; вь ѿдѣнь маѿа мѣксѣѣца и юще тмѣ соѹши вьнезапоу истекаѣтъ и **ВЪСХОДИТЬ** юже приходеши вьзнимаютъ кропеще себѣ на нзмѣноу вьсакон стрѣсти къ враѹѣствѣ доѹшевномѣ вь здравѣнѣ тѣлесное 154d9Vtš — ЕХН — Cf. нСХОДИТИ

4. *оди (некаде), заминува, се уѿаѿува (некаде); уходитъ, отправляться; to come out, to go (somewhere), to leave, to go away; — πορεύεσθαι:* и **ВЪСХОЖДАСТА** родителѣ его по всѣ лѣта вЗ ерѡѹсѣалнмѣ вЗ праздникъ паскы ἐπορεύοντο L2,41 Dbj] хождаста Dbm Krp Krat Mkd; нже ѿ синелинѣ **ВЪСХОДАШОУ** ѹтъ

БЫСЪТЪ Ꙗ идолослоужитель съ инѣми христіяны 162v4Stan – ЕХН — Cf. ВЪЗИТИ sub 3, ИСХОДИТИ, ХОДИТИ

5. *влеѣува; входить; to come in; – εἰσπορεύεσθαι*: никтоже во свѣтнльниѣ въжегъ поставлѣеть его съсоудомъ или подь шдромъ полагаеть нъ на свѣтилѣ поставлѣеть и да **ВЪСХОДАЩЕН** видать свѣтъ оі εἰσπορεύόμενοι L8,16 RadII приходащи Dbm, въходащи Jov Krp, въходаще Krat, въходащен Mkd – ЕХН — Cf. ВЪЛАЗИТИ, ВЪЗНИТИ, ВЪХОДИТИ, ПРИХОДИТИ
KSM ЗР

ВЪСХОДИЩЕ, -а п.

Vtš

искачување; восхождение; ascension; – : прѣподкоѣне штъѣе доброу шбрѣль еси лѣствицѣ юже възиде (sic) на висотоу юже шбрѣте іліа колѣсницѣ шгньноу ю нъ шнъ ѡво **ВЪСХОЊЩА** не шставіи инѣмъ ти же и по сьмръты имаши стлпъ свои 2b9Vtš – ЕХН — Cf. ВЪСХОДЪ sub 1, ВЪСХОЖДЕНИЕ

М

НА

ВЪСХОДЪ, -а м.

Karp comBon Grig Lobk parOrb Zag Šaf trOrb trHlud prolVtš

1. *искачување; восхождение, подъем; ascension; – ἄνοδος, ἀνάβασις, βάσις, εἴσοδος*: ● *fig.* да съсавше насладите са Ꙗ **ВЪСХОДА** славы еа ἀπὸ εἰσόδου Is66,11 Lobk OrbII Ꙗ въхода Grig, Ꙗ хода Hlud ● духовно издигање: инаковла лѣствицѣ слышала еси ш доуѣше моа ѡбленѣ Ꙗ зема до кѣвѣсѣ поуто ты не имаши **ВЪСХОДА** тврѣда блѣгоуестна τί μή ἔσχες, βάσιν ἀσφαλῆ, τὴν εὐσέβειαν 111b10Orb, поуто не имаши закона **ВЪСХОДА** (verisimiliter per еп. про **ВЪСХОДА**) творца блѣгоуестна 37v4HludII не имаши плода тврѣда и блѣговѣрна 77v8Šaf, еже иматъ крѣпостъ блѣговѣрна 92v21Zag; дѣти оубо јако ѡснованне степени **ВЪСХОДЪ** прѣмждрьно положивъ тоὺς παῖδας ὡς βάθρα τὰς βάσεις ὡς ἀναβάσεις πανσόφως ὑποθέμενος 38v17Hlud, **ВЪСХОДА** тврѣдѣ прѣдлаган 78v1ŠafII Ꙗ роки јако въ пропасть еходаще прѣмждриж положилъ

єсть 93v16Zag, въходъ прѣмждрости прѣложивъ 112b14Orb ● *spec.* *вознесување (на небо); вознесение (на небо); ascension (into heaven); – ἄνοδος*: кѣвѣснѣ **ВЪСХА** да вѣдѣвше июдеи растаѣт са τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον comPs5,9 Bon; на колесницѣ шгннѣ древле добродѣтѣлми въшедъ јако иліа Ꙗ зема на кѣво на висотѣ нестѣше са сего доуѣше моа **ВЪСХОДЪ** помышлѣн ἄνοδον 43v5Hlud 116b6OrbII въсхождениа 82v21Bit, възношенне 100r6Zag, въсхождение 84r5Šaf; ѡворскоѣ мѣсто прославленно бысѣтъ паѣе всеѣ земле **ВЪСХОДОМЪ** вѣжнѣмъ 213c3Vtš — Cf. ВЪЗИТИЕ, ВЪЗНЕСЕНИЕ sub 1, ВЪЗНОШЕНИЕ sub 1, ВЪСХОДИЩЕ, ВЪСХОЖДЕНИЕ, ВЪХОДЪ sub 3, ВЪХОЖДЕНИЕ sub 3, ВЪШЪСТВИЕ sub 2

2. *извор (на вода); вытекание (воды), источник; spring (of water); – διέξοδος*: и иззиде елисеи на **ВЪСХОДЪ** водѣ и въбрѣже тоу солъ ἐπὶ τὴν διέξοδον 4Rg2,21 GrigII исходы водныѣ Hlud, на исходъ водамъ Vtš – ЕХН — Cf. ИСТОУЬНИКЪ, ИСХОДЪ

3. *исѣок (сѣрана на свеіѣоі); восток (часть света); the East; – ἀνατολή, ἔξοδος*: ни Ꙗ **ВЪСХОДЪ** ни Ꙗ западъ ни Ꙗ горъ градеть сѣдъ ἀπὸ ἀνατολῆς comPs74,7 BonII въстокъ Pog; и не глаголѣте на вѣгѣ неправѣдѣ јако ни Ꙗ **ВЪСХОДЪ** ни Ꙗ западъ ни Ꙗ поустъ горъ јако богъ сѣдани єсть ἀπὸ ἐξόδων Ps74,7 BonII Ꙗ исходъ Pog, Ꙗ въстокъ Rdm Dĉn – ЕХН — Cf. ВЪСТОКЪ sub 2, ИСХОДЪ

KSM

ЗР

ВЪСХОДЪНИЦА, -а f.

Dbm Rad Slep

соба (одаја), ѣрна соба; верхнее помещение, горница; room, upper-room; – ἀνάγαιον, ὑπερφῶν: и тѣ вама покажетъ **ВЪСХОДЪНИЦѣ** великѣ постланѣ ἀνάγαιον L22,12 Rad164a11I горьницѣ Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd Hlud, въходъницѣ Rad141c18; sim. **ВЪСХОДЪНИЦѣ** Mc14,15 DbmII горьницѣ Rad Krp Krat Mkd Hlud; оумзвѣше же ж положишъ на **ВЪСХОДЪНИЦИ** ἐν ὑπερφῶ A9,37 SlepII въ горьницѣ Ohr Str Vran

Karp Verk; еґоже пришедѣша възведош на
взсходзніцѣ eis tò úperwvov A9,39 Slep|| въз
горницѣ Ohr Str Vran Karp Verk – ЕХН — Cf.
взходъница, горница

SM

ЛМ/ЗР

ВЗСХОДЪНЪ 37v4Hlud per err. v. **ВЗСХОДЪ** sub 1

ВЗСХОЖДЕНИЕ, -иѣ п.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd typOhr Psalt comPsalt
orDĉn Lobk parHlud Triod Vtš Stan

искачување, издиѣање, восхождение, подъем; ascent; – ἀνάβασις, εἴσοδος: гґосподѣ съхранитѣ **взсхоженіе** твоѣ τὴν εἴσοδόν σου Ps120,8 Dĉn Pog Rdm|| възхождение Bon; **взсхождение** въ срѣдѣѣци своемѣ завѣща ἀναβάσεις Ps83,6 Pog Bon, **взсхоженіе** Rdm, **взхождение** Dĉn ● *fig.* духовно издиѣање: лѣстница еґже видѣ великы патрїархѣ притѣа естѣ дѣше моа дѣтѣлнаго въшествїа и разѣмнаго **взсхождение** аще хоѣши дѣлеси и разѣмь и видѣніе ωυисти са и внидеши γνωστικῆς τυγχάνει ἀναβάσεως 112a23Orb 38v1Hlud, разоумномоу **взсхоженію** хоѣши разоумѣти 78r18Šaf|| вхождение разоумно 93r26Zag ● *spec.* *вознесување* (на небо); *вознесение* (на небо); *ascension* (into heaven); – *ἀνάληψις, ἄνοδος, ἐπίβασις, ἀνάβασις*: блаженѣ оубо иже снґж приноса полагаетѣ при **взсхоженіи** хґристоуѣ прѣсѣ епїбасиv comPs136,9 Bon|| при възношеніи Pog; үлѣвѣѣүбствоу на нѣвѣвѣса **взсхождение** ἄνοδov comPs15,11 Pog Bon; бысѣтѣ же еґгда сконѣавахґ са дѣнѣ **взсхоженію** ѣго и тѣ оутверди лице свое ити въ ерґоуґсґалґимѣ тѣс ἀναλήψεως αὐτοῦ L9,51 Rad Dbm Dbj Krat Mkd, **взсхождение** ѣго Krp73v29, **взсхоженіа** искоуова Krp163v31; мѣсаѣца тогґо ·к· (Jul.) ωґнзнокѣ **взсхождение** илиѣа въ проґроцѣхѣ великааго ἀνάβασις 280r25Stan; написа словеса дѣоуше-полезнаѣ и книги сложивѣ гґлаголемжѣ лѣстницѣ добродѣтѣли ради поучнѣ и въ **взсхоженіе** вышнеѣ кѣ вышнемоу вогґоу ωтнде 179r22Stan; на колесницѣ ωґнзнѣ илиа добротами въшедѣ якѣи на нѣво несѣше са

прѣжде надѣ земнзими сего дѣоуше моа
взсхоженіе помышлѣти ἄνοδov 84r5Šaf,
взсхождение 82v21Bit|| възношение 100r6Zag,
всходѣ 116b6Orb 43v5Hlud; да оутѣриши славное сѣмотреніе свое хґриґсґте вґоже ѣако си прѣжде вѣкѣ и тѣ же на ωблацѣ **взсхоженіе** положѣ на фаворѣ неґзреүеґнно просїаль ѣси 212b28Vtš ● *spec. liturg.* *крај; конец; end; –* : nз абне по **взсхоженіи** лити сґлѣвѣ рекґтѣ метѣ тѣс литѣс 106r16Ohr — Cf. въззитіе, възнесение sub 1, възношение sub 1, възходише, възходѣ sub 1, възходѣ sub 3, възхождение sub 3, възшествіе sub 2
KSM 3P

ВЗСХОТЪНИЕ, -иѣ п.

trHlud

желба; желание; wish; – θέλημα: сґднше страшно расматрѣти окаанаѣа дѣоуше моа шествїа присно **взсхотѣнію** сѣврши и кѣ избавителю приготован са прѣсѣ θελημάτων 29v26Hlud|| кѣ хотѣнію 87r2Zag 69r33Šaf 104d15Orb – ЕХН — Cf. похотѣ, похотѣніе, хотѣ, хотѣніе

S

HA

ВЗСХОТЪТИ, -хошѣ, -хошетѣ pf.

Evang (incl. evHlud) Apost Psalt comPsalt Grig Lobk
parOrb parHlud Triod Vtš Stan Les Krn

Formae: etiam възсхотѣти, -тѣх, -тѣетѣ pf. in Grig Lobk

1. *ἰσοκα, ἰοжелу; захотеть, воздедеть; to long for, to desire; – θέλειν, ἐθέλειν, ἐπιθυμεῖν, βούλεσθαι, ζητεῖν, ποθεῖν, ἀγαπᾶν, ζηλοῦν; μέλλω, (κινέω)* (Km): тѣгда раздѣливъ нмѣ сѣла подавѣ комоуґдо ѣакоже **взсхотѣ** и реүеґ нмѣ да идеть кѣждо васѣ на своґ үасѣтѣ и дѣлаеть на неи καθὼς αὐτὸς ἠθέλησε 26v18Les; коего домоу· въ нѣже вѣсели са въ на вогґь слово ѣако **взсхотѣ** и ѣакоже изволи ѡс ἠθέλησεν καὶ ѡс ἠβουλήθη comPs117,26 Pog Bon; **взсхотѣшоу** во емоу быхомѣ людѣе вѣрннн стадо хґриґсґтово θελήσαντος γὰρ αὐτοῦ comPs99,3 Pog Bon; и въззпїхѣ кѣ вогґоу и рѣшѣ никакоже да не погґибнемѣ дѣоушѣ ради үлѣвѣѣґа сего и не даждѣ намѣ крѣбе

ПРАВЕДНИ ЗАНЕ ТЪИ ГОСПОДИ **ВЗСХОТѢ** СТВОРИ
 ἐβούλου Jon1,14 Grig, ЗАНЕ ТЫ ГОСПОДИ ЯКО
ВЗСХОТѢ СТВОРИ Lobk Orb, **ВЗСХОТѢ** И СТВОРИ
 Hlud; ВЪЗЛЮБИ ГОСПОДА ѿ ВСЕЖ ДѠУШЖ ТВОЕЖ
 ЯКОЖЕ ТА И ТЪИ ВЪЗЛЮБИЛЪ ЕСЪТЬ И ДѠУША
 ТВОА **ВЗСХОТѢЛА** ЕСЪТЬ БЖДИ ЦРЪКВИ ВѠЖІА И
 ВЪСЕЛИТ СА ВЪ ТА ВѠГЪЗЪ ВЪШНІИ 186r3Les;
 ПОНЕЖЕ ТАКО САМИ **ВЗСХОТѢШЖ** УЛОВѢЦИ ѿ
 ВѠГЪА ѿСТЖПИШЖ А НЕПРІАЗНЬ ПРИЖШЖ ἤθελον
 286v6Les; сѠВНЕ ДА НЕ ПРѢЛЗСТАТЪ ТЕБЕ МАЖИЕ
 НЕУЗСТИВЗИ НИ **ВЗСХОТѢИ** АЩЕ МОѠЛИТЪ ТА
 ГЛАГОЛАЩЕ μηδὲ βουληθῆς Pr1,10 Grig Lobk, НЕ
ВЗСХОЩИ емѠ Orb ● **УЪТО:** **ВЗСХОЩЕТЕ** ЯВО Ѡ
 МЖЫ ПРѢМЖДРОСЪТЬ И ВЪЗЛЮБИТЕ И НАКАЖИТЕ
 СА ἐπιθυμήσατε Sap6,11 Lobk ѿ ВЪЖДЕЛѢИТЕ Vtš;
 КРОВЬ ЯКО ТѢЛЕСНЫ **ВЗСХОТѢВЪ** И ВЪСЕЛЪ СА ВЪ НА
 ΘΕΛΗΣΑΣ comPs41,5 Pog Bon; СКРЪБИ И ПОНОШЕНІА
 ТРЪПѢТИ ГОСПОДА РАДИ НЕ **ВЗСХОТѢЛЬ** ЕСИ
 ПРЪВОСѢДАЛИЩА ЖЕ И ПОХВАЛЫ СОУЕТНЫЖ
 ВЪЗЛЮБИЛЪ ЕСИ οὐκ ἠγάπησας 65v26Les; И УТО
 ХОЩЕТЪ СЪТВОРИТИ ИЛИ ДОБРО ВЪЗЛЮБИТЬ ИЛИ
 ЗЛО **ВЗСХОЩЕТЬ** Ѡ СЕМЬ ВѠГЪЗЪ ЕСЪТЬ ВЕЗЪ ВИНЫ
 ἐπιθυμίῃ 5r14Krn; НЕСКАЗАННО ЖІИТІЕ (sic) ИЗ
 МЛАДА ВЪЖДЕЛѢВШІИ НЕВІИДІИМІИЕ ПЛЪТЫ ВЪ
 ЗЕМЛИ ПОТАЕНІЕ **ВЗСХОТѢ** НЪ ОУДИВЛЕННАА ВЪСЪТЬ
 ЯВЪШМОУ ТЕ 24d21Vtš ● **УЕСО,** **УЕСОМОУ:**
 ВѠЖЕ ЦѢСАРЮ ИЖЕ НА ХЕРОУВИМСКЫХЪ
 СѢДАЛИЩИ ПОУИВАЖ ЗАКОНОМЪ ПЛЪТЪСКИМЪ
 ПОСТРАДАВЪ **ВЗСХОТѢЛЬ** ЕСИ ЯТѢШЕНІИ 154r28Hlud
 189v20Zag, **ВЗСХОТѢЛЬ** ЕСИ ЯТѢШЕНІИ 230d20Orb;
 НЕНАВИДИМА РАБА ИСАВА БРАТОВИ УРѢВО СТВОРИЛО
 ЕСТЬ НЕСМЫСЛЪНО ПОХОТЬ ЛАСКРДИИ БРАШНА
 НЕВЗДРЪЖАНІЕМЪ **ВЗСХОТѢВЪ** ПРОДАНЪ ВЪСЪТЬ И
 НЕ БЫТИ СТАРѢИШОМЪ БЛЮДИ ЯВО УТО ТВОРИТЬ
 УРѢВНАА ПОХОТЪ 22r19Bit; СРЕБРОУ ЛИ ИЛИ ЗЛАТОУ
 ИЛИ РИЗАМЪ И НИЕДИНОМОУ ЖЕ **ВЗСХОТѢХЪ**
 ἐπεθύμησα A20,33 Verk Str Karp; ЖРЪТВѢ И
 ПРИНОШЕНІИ НЕ **ВЗСХОТѢ** ТѢЛО ЖЕ СЪВРЪШИЛЪ
 ЕСИ ѠЛОКАФТОМАТЪ οὐκ ἠθέλησας Hb10,5 Slep; И
ВЗСХОТѢШЖ ХОТѢНИИ ВЪ ПОУСТИНЫИ ИСКОУСИШЖ
 ВѠГЪА ВЪ ВЕЗВОДНѢ ἐπεθύμησαν Ps105,14 Dčn Bon Pog
 Rdm; А ИЖЕ ОУКОРИЛ МА ЕСЪТЬ ТЪИ БЕСУЕСТІЕ
 ПРІИМЕТЪ НЕ **ВЗСХОТѢ** БЛАГОСЛѠВЕНІИ И ЯДАЛИ
 СА ѿ НЕГО οὐκ ἠθέλησεν εὐλογία 48r24Les;

ИСАВЛЕ НЕСЫТЪСТВО ВЪЗНЕНАВИЖДЪ ДѠУШЕ МОА
 ИАКОВЛИ ДОБРОТѢ **ВЗСХОЩИ** ѠБЛЗСТИ ВЕЛИУАВААГО
 ВЪДРЪЖАНІЕМЪ ѠБОГАЩЫИ СА БОЖЬСКИ ПОИ
 ХРИСТЪА ВЪ ВСА ВѢКЫ καὶ Ἰακώβ ζήλου τὰ καλὰ
 πτέρνισον τὸν Βελίαρ 18r26Šaf 48b29Orb ● cum inf.
 vel da-constr.: ХОТѢНИЕМЪ СЕ **ВЗСХОТѢХЪ** СИЖ ПАСКЖ
 ЪСТИ С ВАМИ ἐπεθύμησα L22,15 Rad141d3 ѿ ВЪЖДЕЛАХЪ
 Dbm Rad164a21 Krp106v7, ВЪЖДЕЛѢХЪ Dbj Krp120v2
 Krat Mkd Hlud; **ВЗСХОТѢ** ВО ВѠГЪЗЪ ПОГОУБИТИ Ж
 ἐζήτησε comPs105,23 Bon, **ВЗСХОТѢВЪ** Pog; НЕ
ВЗСХОТѢШЖ ВО ГОСПОДИ САВАТОВА ТВОРИТИ οὐ
 γὰρ ἠθέλησαν Is5,24 Grig Lobk Orb; ИЖАМИ
 ЗАДАВЛѢА СА БЕУИСЛЪНАМИ МОИМИ ЗЛОБАМИ И
 ПЖТЕИ ТВОИХЪ ХРИСТЪЕ СПѠСНЫХЪ ВОЛЕЖ
 РАЗЪМѢТИ НЕ **ВЗСХОЩЖ** НЖ ТВОИМ МА ѠБРАТИ
 КРСТОМЪ ἐκὼν ἐπιγῶναι οὐ βούλομαι 87c38Orb,
 НЕ РАЗОУМѢТИ НЕ **ВЗХОТѢ** 51v3Šaf; СЕ ВО ПРИКЛЮУИТ
 СА КОМОУ ѿ СВОЕГО НЕДОУМѢНІА ПОНЕЖЕ НЕ
ВЗСХОТѢ РАЗОУМѢТИ ДАРОВАВШАГО БЛАГОДѢТЬ
 ἐν τῷ μὴ συνιέναι τὸν δωρησάμενον αὐτοῖς τὴν
 χάριν 50v23Les; МЖЪ МОИ ПОСТАВИЛЪ ЕСЪТЬ ЕГО
 ГОСПОДИНА НАД ДОМОМЪ СВОИМЪ А ѠНЪ **ВЗСХОТѢ**
 БЫТИ СЪ МНОЖ ВЕСТОУДНО ἠθέλησε μετ' ἐμοῦ γενέσθαι
 263v25Les; ТОГДА ЯВИ СЕ КЪ ОУГЪЕНИКѠМЪ
 СВОИМЪ ПОНЕЖЕ **ВЗСХОТѢ** ТѢЛЕСНѢ ДА АДѢЛИТ
 СЕ (sic) ѿ НЫХЪ ѢМЕЛЛЕ σωματικῶς νὰ λείψη
 117r26Krn; НЕ ВОИ СА НАУАЛА ПРИЖТИ ДОБРАГО
 ВЕДЖШАГО ТА ВЪ ЖИЗНЬ ВЪУЫНЖЪ ТЪКМО
ВЗСХОЩИ ХОДИТИ ПО НЕМОУ И ѠБРАЩЕШИ СА
 ЕДИНОДѠУШЕНЬ θέλησον μόνον τοῦ βαδῖσαι 74r11Les;
 И **ВЗСХОТѢ** ВѢЖАТИ И ВЛѢЗЪ ВЪ КОРАБЬ НЪ ВЪСТА
 МОРЕ ХОТѢ ПОЖРѢТИ КОРАБЬ ἠβουλήθη φυγεῖν
 22r3Stan; ЪКО ВЪСІАКЖ ѠДЕЖДЖ СЪБРАНЖА ЛЕСТІА
 И РИЖЖ СЪ ПРИДОМЪ ИСТАЖТЪ И **ВЗСХОТѢАТЪ**
 ДА ВЪИШЖ ѠГНЕМЪ ПОЖЕЖЕНИ ВЪЛИИ θελήσουσιν εἰ
 ἐγενήθησαν πυρίκαυστοι Is9,4 Grig, **ВЗСХОДА** (sic,
 pro ВЗСХОТАТЪ) Lobk ѿ ВЪСХВАЛАТЬ (sic) Orb;
 ЕДИНЪ ЖЕ ДЪНЪ ПОЛОЖИШЕ ПЕРСИ СКАЛОСІЕ И
ВЗСХОТѢШЕ ВЪНИТИ ВЪ ГРАДЪ ѢМЕЛЛОΝ ΝΑ ΣΕΒΟΥΝ
 238v17Krn; — И **ВЗСХОТѢ** ПОНТИ ВЪ МѢСТО СВОЕ
 ἐκίνησε νὰ ὑπάγη 34r8Krn, sim. 260v26Krn ● imp.
 cum inf. (vel raro cum imp.): СИРѢУЪ НЕ НЕБРѢЖНО
 МЕНЕ СЛОУШАИ ЯКО ѠСКЕРЪЗНѢВША НЖ **ВЗСХОЩИ**
 СПѠССТИ МА θέλησον comPs16,6 Pog Bon; ЯКО

БЛАГОСЛОВЕНЬ ЯКО БЛАГЪ ЯКО ΜΦΙΛΟΨΤΙΒΕΝЬ
ВЗСХОЩИ НАУЧИ МА ΩΠΡΑΒΔΑΝΗΕΜЪ ТВОИМЪ
 θέλησον διδάξαι με comPs118,12 Pog, **ВЗСХОЩИ**
 ΠΑΟΥΥΗΤΗΤΗ ΜΟΛΛ (sic) Βοη; **ВЗСХОЩИ** ΠΡΗΧΤΗ
 ΧΡΙΣΤΑ ЦΨΕΑΥΡΨ ΒΕCΜΡΤΝΑГО ЖЕННХА НЕΒΕCНАГО
 ДА ВЪ ДЪНЬ ΠΡΗCΨΤΒΨΑ ΕΓΟ ΩΒΗΤΨΛ
 CΨΤΒΟΡΗΤΨ 8 ΤΕΒΕ CΨ CΒΟΙΜЪ ΩΤΨΨΕΜЪ ΚΑΙ
 πόθησον δέξασθαι ούρανιον νυμφίον, Χριστόν τόν
 βασιλέα 185v4Les ● imp. neg. cum inf. **немој:** εδα
 βη ты γρνεць былъ коли **не ВЗСХОЩИ** ογβω
 ΨCΕΛΨ CΤΡΑΔΑΤΗ ΒΡΑΤΕ ВCОУΕ μη ουν θέλε
 άρτι ταλαιπορεΐν εις μάτην 26r13Les; **не ВЗСХОЩИ**
 8βο κρομѣ лубве cΨтβοpиτι ннγтωже μη ουν
 βουληθΐς χωρις της άγάπης ποιησαΐ τι 299r6Les;
 τζγΐю βογδ **не ВЗСХОЩИ** ИCΠΗΤΑΤΗ ΚΑΚΟ ΒΥCΤΨ
 ΗΛΗ ΚΑΚΟ ΕCΤΨ νά μη θελήσης νά έρευνήσης
 12v26Km; Якоже ΨCΨΨ ΤΕΒΨ CΨΒΨΤΨЮ ДОВРЕНШЕЕ
 Η ΓΛΑΓΟΛЮ ΤΗ **не ВЗСХОЩИ** ΩCΤΑΒΗΤΗ ΥΗΝΨ
 ΤΒΟΗ Η ΥCΨΤΨ ΤΒΟЮ ΜΗΩΓΟЮ μη θελήσης νά
 άφήσης 181v9Km ● praes. cum inf.: etiam verbum
 auxiliare pro fut.: αΨε ποβѣждень бждеть мнихъ
 ποχοτιж πο cκονΐγανη βεζακονηѣмъ **ВЗСХОЩЕΤΨ**
 ΨΠΟУCΤΗΤΗ ж Ψ CΕΒΕ βουληθΐ έξαποcτεΐλαι αυτήν
 195v4Les ● praes.: etiam fut. ad **ΧΟΤΨΤΗ:** πpιδου
 же скоро к вамъ αΨε ΓCΨCΠΟΔЪ **ВЗСХОЩЕΤΨ** Η
 ΡΑΖΟΥΜѢЖ **не** CΛΟΒCΨ ΡΑΖΓΡЪΔΨΒΨΗХЪ ΗЖ
 CΗΛΟΥ εαν ... θελήση 1C4,19 Verk Ohr Slep Str
 Kap; αΨε βο μѣ **ВЗСХОЩЕΜЪ** ΗΖΒΑΒΗΜ CΑ CΑΜ ΒΟ
 ΓCΨCΠΟΔЪ ΡΕΥCΨ ΠΡΟCΗΤΕ Η ΔΑCΤΨ CΑ ΒΑΜЪ
 θέλωμεν 11v24Les; αΨε βο **ВЗСХОЩЕ** ΨΛCΨΒΨΚЪ ДА
 CΨΤΒΟΡΗΤΨ ΕΛΗΚΟ ΗCΨΕΤΨ ΤΨΛΟ ΗΚΟΓΔΑ ΠΟCΤΨ
 НЕ ΤΒΟΡΗΤΨ ЯΚΟ ΤΨΛΟ ΧΟΨΕΤΨ ДА ΜΗΩΓΟ ΗCΤΨ
 θελήση 77v19Km

2. ΚΟΓΟ, ΚΟΜΟΥ: *засака некоѡо, ѡокаже
 блаѡонаκλονейоcѡ, желно ѡоcака, зажели;
 полюбить, проявить благосклонность,
 почувствовать влечение; to start loving sb, to
 desire, to have a strong desire; – θέλειν,
 εθέλειν, επιθυμειν, εράσθαι:* Η ΒΖΨΒΕΔΕ ΜΑ
 ΗΑ ШΗΡΟΤЖ Η ΗΖΒΑΒΗΤΨ ΜΑ ЯΚΟ **ВЗCΨΧΟΤΨ** ΜΑ
 ότι ήθέλησέν με Ps17,20 Βοη Pog; ΜΟΥЖЪ КЕЯ ЯΚΟ
 ΒCΨΓΑΤЪ Η ΔΗΑΒΟΛΟΜЪ ΠΟΔΒΗΓ CΕ **ВЗCΨΧΟΤΨ** КЕЯ Η
 ΠΑΟΥΥΗ ЖЕНОУ ΝΕΚΟΥ Η ЖΕΝΑ ΟΥΓΟΤΟΒΛΗΕΝΝΑ
 CΤΒΟΡΗΤΗ ΓΡΨХЪ CΒΟΗ ΕΠΕΘΨΜΗCΕΝ αυτήν 12r20Stan;

ВЗСХОЩИ ΕΜΟΥ Η CΨΒΛЮДЕΤΨ ΤΑ έράσθητι Pr4,6
 OrbΨ ποχοщи Grig, om. Lobk

Cf. ΒΖЖДЕЛЪТИ, ΒΖΖΗCΚΑΤΗ sub 3, ΒΖΖΛЮБИΤΗ
 sub 2, ΗΖΒΟΛΗΤΗ, ΛЮБИΤΗ, ΠΟΧΟΤЪΤΗ, ΧΟΤЪΤΗ
 KSM 3P

ВЗCΧΡΑΝΗΤΗ, -ΗЖ, -ΗΤΨ pf.

Rdm

*зачува, зашѡиѡи; сохранить, сберечь;
 to save, to preserve; – (φυλάσσειν):* ΓCΨCΠΟΔЪ
 CΨΧΡΑΝΗΤΨ Η **ВЗCΧΡΑΝΗΤΨ** ВCΨΧΟЖΔΕΗΕ ΤΒΟΕ Η
 ΗΗCΧΟЖΔΕΗΕ ΤΒΟΕ ΚΨΡΙΟC ΦΥΛΑΨΕΙ ΤΗΝ ΕΐCΟΔΟΝ
 CΟΥ Ps120,8 RdmΨ om. Βοη Pog DΨη (verisimiliter
 repetitio err. pro ВCΨΧΟЖΔΕΗΕ] + [CΨ]ΧΡΑΝΗΤΨ) – ΕΧΗ
 — Cf. CΨΧΡΑΝΗΤΗ, ΧΡΑΝΗΤΗ

Μ

ΛΜ/3P

ВЗCΧΖΙΤΑΤΗ, -ΤΑЖ, -ΤΑΕΤΨ ipf.

Karp Grig

*ѡpѡpαβyβa, зема; бpαть, ποхицать; to snatch,
 to thieve; – άpπάζειν, άποcπάν:* ● *fig.* Η Ψ ΒΑCΨ
 CΑΜΨХЪ ВCΨΤΑΗЖТЪ ΜЖΗΕ ΓΛΑΓΟΛΑΨΕ ΡΑΖΒΡΑΨΕΝΑΨ
 Η **ВЗCΧΖΙΤΑΤΗ** ΟΥΥΕΗΗΚЪ ВCΨΨΔЪ CΕΒΕ ΤΟΥ άποcπάν
 Α20,30 KarpΨ ηcτpъзати Str, ηcтpъгати Verk;
 ΟΥΚΛΑΗΨΑΨΕ CЖДЪ ΗΨΗΜЪ **ВЗCΧΖΙΤΑΑΨΕ** CЖДЪ
 ΟΥΒΟΓΖΗΨ άpπάζοντες Is10,2 GrigΨ ВCΨΧΨΑЖΨΕ
 Lobk Orb Hlud – ΕΧΗ — Cf. ВЗCΧΖΙΤΗΤΗ, ВЗCΧΖΙΨΑΤΗ
 KSM ΛΜ/3P

ВЗCΧΖΙΤΗΤΕΛЪ, -ΛΨ m.

comBon

*оpαβyβaч, ѡpαβливaц; ποхицатель, гpабитель;
 tigger, greedy person; – άpπακτικόc:* **ВЗCΧΖΙΤΗΤΕΛЪ**
 ΒΟ CΨ Η ΜЖΥΗΤΕΛЪ ЖΗΒΟΤΟΥ ΠΡΗCΠΟ ΧΟΨΕΤΨ ΠΟЖРΖΤΗ
 ΨΛCΨΒΨΚΑ άpπακτικόν γάρ καΐ τυραννικόν τó ζΨον
 comPs7,3 Βοη – ΕΧΗ — Cf. ΡΑΖΒΟΗΗΚЪ, ΧΖΨΨΗΗΚЪ
 SM ΛΜ/3P

ВЗCΧΖΙΤΗΤΗ, -ΧΖΨЖ, -ΧΖΙΤΗΤΨ pf.

Dbm Dbj Jov Rad Kp Krat Apost Psalt comPsalt
 orDΨη Parim Triod VtΨ Stan prolVtΨ Les Km

Forma: ptc. perf. pass. etiam ВЗCΧΖΙΨΕΗΕΗΨ in Stan Les

**1. ѡpαбне, фaѡи, земе; взять, ποхитить,
 захватить; to snatch, to catch, to take; – άpπάζειν,**

лѣни са 117c19Orb 45r13Hlud, om. 101v20Zag; красен бо въ видѣни и добръ въ снѣдъ змръщевеи ма плодь да не **ВЗСХИТИМ** са ωυιμα нж да ѱладит са намъ грѣтанъ ѱестными брашны мѣ συναρπασθῶμεν τοῖς βλεφάροις 39d21OrbII да не сблазним са видѣниемъ 3r13Bit 36v31Zag

2. *υδοιῖνε, κрене ναῶρε, вознесе (на небо); поднять вверх, вознести (на небо); to lift up, to elevate, to go up (into heaven); – ἀρπάζειν; ἐξείρω* (Krn): и **ВЗСХИЩЕНИ** бжджткъ сѣвѣтти на шблацихъ свѣтлѣхъ на срѣтеніе емоу касажт же са ἀρπάζονται 121v12Les; кто оубо достоенъ ксѣтъ шбрѣсти са въ годинж ωнж **ВЗСХИЩЕНЫ** быти на шблацихъ съ радостиж великож въ срѣтеніе хрестоуво ἀρπαγήναι 121v18Les; такожде и дрѣзѣхъ апокстолехъ взсѣхъ облакъ **ВЗСХИТЫ** и принесе ихъ оу прѣхѣнстаа ἄρπαξε 162v16Krn; внезапапу ѱроуе посрѣдѣ множества **ВЗСХИЩЕНО** на въздоухъ възносимо бѣше ек мѣσου τοῦ πλήθους ἀρπαγὲν εἰς τὸν ἀέρα ἀνεφέρετο 24r9Stan; ннѣ де доухъ вѣры исплзни бесѣлїа (sic, pro Βεσελεήλ) и тз доухъ шбзшраен и доухъ **ВЗСХИТИ** илїа ἐξῆρε 131v17Krn; скрнжали божнж монси прижтѣ нлиа **ВЗСХИЩЕНЫ** бысть на колесници 98r4Bit; іже до третїаго небесе **ВЗСХИЩЕНЫ** бысѣтъ въ ран и бесѣдїн оуслишавъ божствнїе 14a16Vtš; вси бо достоини **ВЗСХИТАТ** са въ славѣ и вси неѱстивни шстанжткъ долѣ съ стоудомъ великымъ ἀρπάζονται 121v20Les; тѣмъже постим са ѱ злобъ на высотж бестрастїа и мы **ВЗСХИТИМ** са ἀρπαγησόμεθα 48d28Orb 43v27Zag 19r1Šaf — Cf. ВЗЗНЕСТИ sub 1

Cf. ВЗСХЗІТАТИ, ВЗСХЗІЩАТИ, ПОХЗІТІТИ
KSM ЛМ/ЗР

ВЗСХЗІЩАТИ, -щаж, -щаетз ipf.

Evang Psalt Lobk parOrb parHlud Zag trOrb trHlud Vtš Les Krn

1. *ἔραβα, φακά, зема; похищать, захватывать; to snatch, to catch, to take; – ἀρπάζειν, συναρπάζειν, ἐπισπᾶν; δειλιάω* (Krn): ѱ дѣнни же ишана крѣстѣтѣлѣ доселѣ цѣсѣарьствнїе небесноуе поудит са и поужднїци

ВЗСХИЩАТЬ ꙗ ἀρπάζουσιν αὐτήν Mt11,12 Rad Dbj Krp Mkd, sim. 233r2Les; всѣкъ иже слышитъ словеса цѣсѣарьствнїа и не разоумѣваеът приходит неприѣзнь и **ВЗСХИЩАЕТ** сѣаное въ срѣдѣци сего се ксѣтъ сѣаноеуе при пжти ἀρπάζει Mt13,19 Rad Dbj Krp Mkd; ихъже не **ВЗСХИЩААХ** тогда възздаахъ ἃ οὐχ ἦρπασα Ps68,5 Bon Pog Rdm Dčn; отзврѣса на ма оуста своа ѡко лзвз **ВЗСХИЩАЖ** и рзикаж ὁ ἀρπάζων Ps21,14 Bon Pog; и пастырѣ его ѱмещет са и влькъ его **ВЗСХИЩАЕТ** ἀρπάζει 232v18Les; прѣщалаше доуховы неѱнстомуу изыди ѱ ѱловѣка ѱ много бо лѣтъ **ВЗСХИЩААШЕ** и συναρπάκει αὐτόν L8,29 Krat Dbm Krp Mkd, **ВЗСХИЩААШЕ** Jon; въ годинж же покоа егѡ събра са мало не въсь градъ и каждо ихъ съ тышанїемъ приближаахъ са ѱнстомуу тѣлоу егѡ **ВЗСХИЩАЖШЕ** ѱ обоутѣли (sic) его на благокслобенїе себѣ ἦρπαξεν 115v9Les; что **ВЗСХИЩАЕШИ** себѣ тѣждаа злаа аще же ѱсели не ждрѣствѣши подѡбае–т–и въ глбениж въпасти злжж тї ἐπισπᾶση σεαυτῷ ἀλλότρια κακά 60r6Les; покаанїе братїе доуха сѣвѣтѣаго к себѣ **ВЗСХИЩАЕТ** покаанїе братїе исѡуѡа единоуадаго вселѣетъ въ ны 188r1Les; прїехъ его ѡко ѱловѣка и **ВЗСХИЩАЕТ** ме ѡкоже богуз δειλιῶ τον 87v14Krn ♦ **ПРѢЖДЕ ВЗСХИЩАТИ** проарπάζειν: ω доухше дври ѱберзшж ти са вишнѣго цаѡрствнѣ **ПРѢЖДЕ ВЗСХИЩАЖ** фарисен митарн прѣлюбодѣи покажше са проарπάζουσιν 101v3ZagII и разгравѣжт оуже фарисен ѱелони 84v6Šaf, и се расхыщажтѣ фарисене и мытарн 117b31Orb

● *fig.* оукланѣжше сждъ нишыхъ **ВЗСХИЩАЖШЕ** сждкъ оубогыхъ ἀρπάζοντες Is10,2 Lobk Orb HludII ВЗСХИЩААШЕ Grig; славы же не **ВЗСХИЩАЕТ** независтивы съ радѡушнми са радѡуѣт са съ добрѣ ходашнми беселит са οὐκ ἐπισπᾶται 167v14Les

2. *υδοιῖνα, κρεβα ναῶρε, вознесува (на небо); поднимать вверх, возносить (на небо); to lift up, to elevate, to go up (into heaven); – ἀρπάζειν:* въ годинж ωнж шблаци **ВЗСХИЩАЖТ** сѣвѣтжж ѱ земла на кѣво неѱстивыж же пакы аггѣли **ВЗСХИЩАЖТ** въбрѣши ихъ въ печь ωгнѣ негаснмаго ἀρπάζουσιν ... ἀρπάζουσιν 122r2.3Les;

и тако възнесе» са горѣ **ВЗСХЪИЩАЕМЪ** на шблаци христѣ тѣмже ликъ оученикъ радкоуѣж са възопи слава твоемоу възхождениу ѹловѣжколюбѹе 159r14Hlud 193r17Zag 236a16Orb; и апко«сто»ли по въздоуѣхъ **ВЪХЪИЩАХЪ** и по мирѣ расѣяннїе въз єдиноу лицѣмъ прѣдѣ»сташе прѣѹнѣстомѣ ти тѣлѣ еже погребоваше ѹбно 221b2Vtš ● *refl.* како съ славож многож **ВЗСХЪИЩАЖТЪ** са въз шблациѣхъ въз срѣтенїе г«спод»не ἀρπάζονται 136r2Les; ѹкоже мзи **ВЗСХЪИЩАЕМЪ** са на ке»б«снзи пѣть вл«дѣ»ко ш велнкаа ти мѣлостъ иже на насъ бысть 157v19Hlud] мы причастивше са иже на ке»во вшествїа ἡμεῖς μετασχόντες τῆ εἰς οὐρανοῦς ἀνόδω σου 234b35Orb — Cf. ВЗЪНОСИТИ sub 1

Cf. ВЗСХЪИТАТИ, ВЗСХЪИТИТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСХЪИЩЕНИЕ, -иѹа п.

Slep Karp Verk Psalt comPsalt Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb Les Km

1. *ограбување, грабеж; похищение, грабеж; robbery, plunder; – арпауѣ, диарпауѣ, арпауа, арпауѣс:* лвъ прїсно въз вртѣпѣ своемъ лаetz **ВЗСХЪИЩЕННА** тако и диаволь въз сзнѣмѣ жидовьстѣ ѹко въз шградѣ ловѣваше христѣа мна и проста ѹловѣжа сѣща ἐνεδρεύει ἀρπαγμα (var. ἀρπαγήν) comPs9,30 Pog Bon; азъ во есмъ г«спод»ъ любан правдъ и ненавидѣжи ѿ **ВЗСХЪИЩЕННА** неправды ἀρπάγματα ἐξ ἀδικίας Is61,8 Hlud] ненавидан хъищение ѿ неправды Grig, ненавидан хъищениѣ аще не ѿ правды Lobk, и аще ѿ неправды не ненавида ихъ Orb, и ненавидѣ хїищенїа ѿ неправды Vtš; еже зракомъ бо»жемъ сзи не **ВЗСХЪИЩЕНИЕМЪ** непшева бзти равенъ бо»гови οὐχ ἀρπαγμὸν ἠγήσατο Ph2,6 Slep Karp Verk] не възхищень Str; sim. не **ВЗСХЪИЩЕНИЕМЪ** быти 156d24Orb, не **ВЗСХЪИЩЕННЕ** быти 118r32Šaf] не възхищень бити 137v7Zag, не възсхъищено житие 84r31Hlud; sim. не **ВЗСХЪИЩЕННЕ** во непшева οὐχ ἀρπαγμὸν γάρ ἠγήσατο comPs118,71 Pog Bon, sim. comPs130,2 Bon Pog; ѹко быти имъ и вдовици въз

ВЗСХЪИЩЕННЕ и сиротѣ въз плѣнкѣ εἰς ἀρπαγήν Is10,2 Lobk Orb Hlud] въз расхъищение Grig; не оупванте на неправды и на **ВЗСЪХЪИШТЕННЕ** не желѣтите ἐπὶ ἀρπαγμα Ps61,11 Bon Pog Rdm Dēn; възвратиша бо са жїдове възслѣдѣ» демонъ врагъ волныхъ» **ВЗСХЪИЩЕННИУ** во данн быша εἰς διαρπαγήν comPs43,11 Pog] (въ расхъищение) Bon; понеже штавляете воины свое и твореть **ВЗСХЪИЩЕНІЕ** въз тръжище царское въз сзгрѣшаетъ κάμνουσιν ἀρπαγήν εἰς τὸ παζάρι 276r8Km — Cf. расхъищение, хъищение

2. *добывање, здобывање; получение; acquisition; – арпауѣ, τὸ арпауѣн:* блаженъ во тогда срѣтажи въз шблациѣхъ» цѣсарѣ ѹкоже ѹсѣтъ» шкаанъ лишеныи **ВЗСХЪИЩЕННИУ** томоу τῆς ἀρπαγῆς 297v4Les; въз годинъ же покоа егш сьбра са мало не възъ градѣ» и кождо ихъ съ тѣшаниемъ приближаахъ са ѹнѣстомоу тѣлоу егш възхищаше ѿ овоуѣли (sic) его на вл«гос»ловенїе себѣ иже **ВЗСХЪИЩЕНИЕМЪ** ѿ болашихъ приближааше са авїе ицѣленїе полоуѣлааше τὸ арπαуѣн 115v9Les

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСХЪИЩЕНЪ 7r13Zag per err. pro ВЗСХЪИЩЕНЪ
v. ВЗСХЪИТИТИ

ВЗСЪЮДИТИ СА, -ѹюждъ са,

-ѹюдитъ са pf.

Rad Lobk

се зачуди; удивиться; to wander; – θαναμάζειν, (καταλείπεσθαι): възъѹюдиша са г«лаг»лше къ себѣ кто оубо съ есть ἐθαύμασαν L8,25 Rad] ѹоуждѣахъ са Dbm, ѹюдишъ са Kp Krat Mkд; азъ **ВЗСЪЮДИХЪ** са єдинъ видѣхъ видѣнне то великое καταλείφθην Dn10,8 Lobk – EXH — Cf. ВЗЪДИВИТИ СА, ПОДИВИТИ СА, ПОѹЮДИТИ СА, ОУДИВИТИ (СА), ѹЮДИТИ СА, ОУЖАСНѢТИ

KS(въшоудити са) M(въсѹюудити са et въшоудити са)

ЛМ

ВЗСЪЗДАНИЕ per err. Ps102,2 Rdm

v. ВЪЗДАНИЕ

ВЪСЪЛАТИ, -СЪЛЖ, -СЪЛЕТЪ pf.

comPsalt Šaf trOrb trHlud Stan

īraīūi, uīaiūi kon boā; вознести, направить к богу; to send, to direct towards God; – ἀναπέμπειν, ἐκπέμπειν: понеже рече сеж ма скрзби и темницж испоустити похвалзнизж тебѣ **ВЪСЪЛА** пѣсни ἀναπέμψω comPs141,8 Вон Rog; памать твораще мжжъченикомъ господоу **ВЪСЪЕМЪ** хвалж днесъ вожсктвбно веселаще са ἀναπέμψομεν τοὺς ὕμνους 126d38Orb] **ВЪСЪЛАЕМЪ** хвалзи 92r29Šaf; хваление въздаемъ царсктвнию твоемоу и пѣние тебѣ **ВЪСЪЕМЪ** насъ ради на земли явльшоу са и миръ просквѣщшоу и адама шновльшомъ ἀναπέμπομεν 225b27Orb] пѣнию всилаемъ ти царсктвноу ти хвалж приносимъ 184v8Zag 149v17Hlud, посзилаж царсктвне си хвалж тебѣ въсхлаемъ 142v25Šaf; любовь с милостиж съуетавше на молитвж вѣрни христоу **ВЪСЛАТИ** потъшимъ са яко да въздвигнетъ нзи изъ гроба тинзихъ похотен нашихъ πιστοὶ ἐκπέμψαι σπουδάσωμεν 106v4Šaf] на молинтвж хрисктоу вѣрни вси да потъшим са 127v1Zag 141b35Orb 69v32Hlud — Cf. ВЪСЪЛАТИ, ПОСЪЛАТИ, ПОУСТИТИ, СЪЛАТИ ♦ **ВЪСЪЛАТИ ПРОТИВЖ ОДЪОВОРИ, īraīūi одъовор; ответить, дать ответ; to respond; – :** и оувѣдѣвъ яко свѣтааго ксѣтъ братоу уады възвѣсти юмоу яко аще велиши поушж и шпъ же **ВЪСЛА** юмоу **ПРОТИВЖ** испытан ѡ немъ аще достоюнь ксѣтъ смръти да оумреть аще ли ни яко хошешн творн 317v3Stan — Cf. ОТЪВѢЩАТИ KS M(въслати) ЛМ/ЗР

ВЪСЪЛАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

orPsalt Triod Vtš Stan Les

Forma: etiam възсзилати in Vtš

īrakā, uīaiūuva kon boā; возносить, направлять к богу; to send, to direct towards God; – ἀναπέμπειν, πέμπειν, ἀναβιβάζειν: пѣние **ВЪСХЛАЕМЪ** царсктвнию ти ἀναπέμπομεν 149v17Hlud 184v8Zag] посзилаж 142v25Šaf, въслемъ 225b27Orb; наслаждаючи се прѣуфстаа твонхъ дарованен тебѣ хвално **ВЪЗЪСХЛАЕМЪ** въспѣваніе знающе те прѣуфстаа вожію млаткѣрь 19d2Vtš;

пръвоображще мждро иконьнжж ѹестъ покланѣние **ВЪСХЛАЖЩЕ** ѹтемъ ἀναβιβάζοντες 12v28Bit 42r22Zag] покланѣние вси ѹтемъ 15v24Šaf, покланѣние възглашажще ѹтемъ 46b4Orb; тебѣ во **ВЪСХЛАЖ** въсе мое ѹюевствне 48v5Dēn 43v8Rdm; ти свѣттии славословление **ВЪСХЛААЖЖ** къ воггоу въ свѣтѣи цркькени съ христинани τὴν δοξολογίαν ἀνέπεμπον 70r28Stan; дроугы же въздыхання изъ глжбины **ВЪСХЛА** воггоу 8a15Orb] **ВЪЗДИХАННЕМЪ** изъ глжбини славж воггоу 4r6Zag; свѣтоносномоу крстоу покланѣжще са вса да просвѣтитъ слнкьѹными лоуѹтми спкасене **ВЪСХЛАЖ** есж освѣщаж стркстиж омраченыхъ съдрьжжще са σωτηρίας πέμπουσα 10r4Hlud] посзилаж 47v2Šaf, въздаж 84a15Orb — Cf. ПОСЪЛАТИ, ПОУЩАТИ, СЪЛАТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСЪИНЕННЕ, -ИНА n.

Ohr Slep Str Verk Zag trOrb trHlud

īосинување, īосвојување; усыновление; adoption (of a son); – υιοθεσία, υιότης: иже сжтъ изъдраилѣѹти имже **ВЪСЪИНЕННЕ** и слава и завѣти и законн ѣ υιοθεσία R9,4 Ohr Slep Str Verk] ѹсынение Karp; прижсте доуѹхъ **ВЪСЪИНЕННА** о немъже възпнетъ авва оѹтѹцъ υιοθεσίας R8,15 Slep25v17] спкасениа Ohr Str Karp Verk, оусъднениа Slep119r13; да подьзаконья искъпитъ да **ВЪСЪИНЕННЕ** примемъ υιοθεσίαν G4,5 Str Ohr Slep] ѹсынение Karp Verk; **ВЪСЪИНЕННА** ѡпадъ блждны азъ раволѣпно съ свинѣми жироуѹж и ни тѣхъ пища не насыщах са 75b24Orb] оусъднениа 41v31Šaf; sim. **ВЪСЪИНЕННЪ** ѡпадохъ блждни азъ 3r22Zag] сьновьства 7c16Orb; въ ѹести сзин **ВЪСЪИНЕННЕ** шѹтѹа благаго несмыслъны азъ не разоумѣхъ ἐν τμη ὧν υιότητος 3r34Hlud, въ ѹести и **ВЪСЪИНЕННА** 73a28Orb] ѹсинениѣ 61r6Zag, сыновства 39r33Šaf; и мзи въ себѣ сами въздзихаемъ **ВЪСЪИНЕНА** (sic) ѹажще изъбавениѣ тѣлоу нашемоу υιοθεσίαν R8,23 Slep] ѹсинениѣ Karp — ЕХН — Cf. ВЪСЪИНОВЛЕННЕ, СЪИНЕННЕ, СЪИНОВЛЕННЕ, СЪИНОВЬСТВО, СЪИНОПОЛОЖЕННЕ, ОУСЪИНЕННЕ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСЗИНИТИ, -нж, -нитъ pf.

Šaf trOrb

ἰοσινι, ἰοσβου; усыновить; to adopt;
– *ἰοθετεῖν: ВЗСЗИНИТЬ* МА БАМЕЖ КРЪЩЕННИА
ПРЪБЛАГЪИ ШЪТЪЦЪ БОГАТЪСТВОМЪ ВЗСЪЦЪМЪ
ОУКРАСИ МА ДОБРЪИМЪ ἰοθετήσας με 35r25Šaf
69d31Orb – ЕХН

Ø

НА

ВЗСЗИНОВЛЕНИЕ, -ниа п.

Karp

ἰοσинување, ἰοσвојување; усыновление;
adoption (of a son); – *ἰοθεσία:* прѣжде не
нарекы нж *ВЪСНОВЛЕННЕМЪ* нс(о)у(с)хрн(с)т(о)мъ
оу него по благословению и хотѣнию юго εἰς
ἰοθεσίαν E1,5 Karp] оу(с)з(н)ен(н)е Slep – ЕХН
— Cf. ВЗСЗИНЕНИЕ, СЗИНЕНИЕ, СЗНОВЛЕНИЕ,
СЗИНОВЪСТВО, СЗИНОПОЛОЖЕНИЕ, ОУСЗИНЕНИЕ

SM

ЛМ/ЗР

ВЗСЗИПАТИ, -плж, -плетъ pf.

Grig parHlud parVtš Zag Les

σιῦε, ἰური; всыпать, налить; to pour;
– *πιθέναι, ἐμβάλλειν, βάλλειν, συγκλείειν:* и
ρεу(ε) елисеи примяте ми водоносъ водзи и
ВЗСЗИПЪТЕ[ТЕ] тѣ солъ θέτε, var. ἐμβάλλετε,
4Rg2,20 Grig, *ВЪСЫПЕТЕ* Hlud, *ВЪСНПЪТЕ* Vtš; и
ѿвѣи плѣвель дѣлз монхъ и пышеницъ съберы
д(о)у(ш)и моен ѡставление въ небеснжъ житницъ
ВЗСНПАВЗИ и сп(а)си ма συγκλείων 3v5Zag; гроздїе
же егда объемлет са ѿ виноградъ и *ВЪСЫПАНО*
БЖДЕТЪ въ тоуило испрано и истоуитъ вино свое
и вълиано бждетъ въ съсжды блжтѣ ἐν τῇ ληνῷ
14r14Les – ЕХН — Cf. ВЗЗЛОЖИТИ, ВЗЛОЖИТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСЗИРИТИ СА, -рж са, -ритъ са pf.

Bon Pog Dčn

се зѣруйчи, се сосури (за млеко);
στωρομιστήσασα, σφηνύσασα (о молоке); to curdle;
– *τυρούσθαι:* ● *fig.* в(з)с(ж)ж непзшоюете горзи
ВЗСЗИРЕНЗИ ѡρη тетурѡμένα Ps67,17 Bon] хсырены
Pog, оу(с)и(р)еныж Rdm Dčn; гора в(о)ж(н)а гора т(ѣ)у(н)а
гора *ВЪСЗИРЕНА* гора т(ѣ)у(н)а ѡρος тетурѡμένον

Ps67,16 Bon] оу(с)и(р)ена Pog Rdm Dčn; *ВЗСЗИРН*
СА ѡко млѣко сръдъце ихъ ἐτυρώθη Ps118,70
Bon Pog Dčn – ЕХН — Cf. ОУСЗИРИТИ СА

SM

ЛМ/ЗР

ВЗСЪДАТИ, -даж, -даетъ ipf.

Rad Krat Šaf trOrb trHlud

седнува, се качува (на живоѡно, на
ἰревозно средсѡво); садиться, усаживаться; to
sit down, to get on (an animal, vehicle); – *καθίζειν,*
ἐπιβαίνειν, ἐποχοῦσθαι, ὀχοῦσθαι: и абие
въходаща въ нж ѡбращета ждрѣба привазамо на
неже *НЪСЪТЪ* никтоже *ВЪСЪДАЛЬ* и ѿрѣшьша приведаѣта
ἐκάθισεν Mc11,2 Rad Krat] *нѣсть* ... *ВЪСЪЛЬ*
Dbm, *ВЪСЪЛЬ* естъ Krp, не в(з)с(ѣ)де Mkd ● *fig.* два
ѡченика слета са привести подъаремники
ВЪСЪДАЖИМЪ на ѡблакы τῷ ἐπὶ ταῖς νεφέλαις
ἐπιβαίνοντι 145a20Orb 109r19Šaf 73v1Hlud; мн(а)ш(н)и(мъ)
намъ въ елеωνьстѣи горѣ възырашце на
нзбавителѣ на ѡблакы *ВЪСЪДААЩАГО* ѿт(ѣ)ждѣ
Г(о)спод(у) в(о)г(ъ) на н(е)в(е)са възыде καὶ ἀτενίξειν
τῷ λυτρομένῳ ἐπὶ νεφέλης ἐποχομένῳ 238b31Orb] на
ѡблакъ *ВЪСЪДЪШААГО* 150v16Šaf, на ѡблакы
вьшедашаго 161v14Hlud; два оу(ч)еника слема в(з)иваета
днескъ ждрѣба привести къ в(л)ад(з)ицѣ в(с)ѣхъ да
всадетъ на не *ВЪСЪДАЖИ* на ѡблакы скотъство
оукротити и ѡло(в)ѣ(у)зство днесъ хота сп(а)сти
ѡко в(о)г(ъ) родъ ѡло(в)ѣ(у)зскы (τὸν πῶλον
ἀγαγεῖν τῷ δεσπότη τῶν ἀπάντων ἔρχεται ἐπιβῆναι
ὁ ὀχοῦμενος σεραφὶμ πλήθεσιν) 108r24Šaf] сѣдан на
облацѣх си 72v28Hlud – ЕХН — Cf. ВЗСЪДЪТИ,
ВЗСЪСТИ, СЪДЪТИ

SM

ЛМ/ЗР

ВЗСЪДЪНИКЪ v. ВЗСАДЪНИКЪ

ВЗСЪДЪТИ, -сѣждж, -сѣдитъ ipf.

Krn

седу, жава; сидеть верхом; to be sitting, to ride;
– *εἶναι καβαλλάρης:* не гред(е)тъ величивїи и
грзделивы нь смѣрень и кроткъ и *ес(т)ъ ВЪСЪДЪИ*
на жрѣбѣ ѡслѣвѣ καὶ εἶναι καβαλλάρης 75v10Krn
– ЕХН — Cf. ВЗСЪДАТИ, ВЗСЪСТИ, СЪДЪТИ

Ø

ЗР

ПЛТЪЖ ЗАУЕНЫШИ ВЪ УРѢВѢ ИЗЪ ѠЦА ПРѢЖДЕ
ВѢКЪ **ВЪСѢАВЪШЕ** СЛОВѢО проекλάψαντα λόγους
29r9Zag] ПРѢЖДЕ ВѢКЪ ВЪСНАВШИ СЛОВО 6r19Šaf,
ПРѢЖДЕ ВѢКЪ ВЪСНАВШЕЕ СЛОВО 27c13Orb

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗСЖМЪНѢТИ СА, -МЪНЖ СА, -МЪНИТЪ СА pf.

Krp comPsalt

се ѡсомнева, се ѡколеба; усомниться, поколебаться; to doubt, to waver; – διακρίνεσθαι, διατάζειν: ꙗко нже аще речеъть горѣ сен двигни са и вверъзи са въ море и не **ВЪСОУМНИТЬ СА** въ срѣдыци своемъ нъ вѣрж иметь емоуже аще глаголетъ бываеъть бждеть емѡ еже аще речеъть мѣ διακριθῆ Mc11,23 Krp95v21, не **ВЪСЖМНИТ СА** Krp95v27] не оусжмнннть са Dbm, не оусъмни са Dbj, не оусоумнннть са Rad126c13 et 126d1, не размыслнть Rad78b19 Mkd, не оусжмнннте са Krat; **ВЪСЖМНѢСТА** во са мосини и аронъ ꙗкоже при крзетѣ апкостоли ἐδίστασαν comPs104,28 Bon, **ВЪСЖМНѢСТЕ** во са Pog – EHN — Cf. оусжмнннть са

M(взсоумнннть са)

ЛМ/ЗР

ВЪТАИ adv.

trOrb

ѡтайно, кришум; тайно, тайком; secretly, in secret; – ἐν κρυπτῷ: да не разоумѣеть шоуица десныа дѣла да не растоуитъ тыщеславиѣ плода сѣвѣтыннаго нж **ВТАИ** видащомѡ таниаа и възпнемъ ѡво шстави намъ дльгы кѡшж ꙗко мклѣордѣъ ἐν κρυπτῷ 47b31Orb] штан 14r23Bit 17r14Šaf – EHN — Cf. отан, тан, танино, танинѣ

∅

НА

ВЪТВОРИТИ, -рж, -ритъ pf.

parHlud

ВЪТВОРИТИ СЪВѢТЪ *се договори; договори- риться; to agree; – ποιεῖν βουλήν:* горѡ **ВЪТВОРАЩИМЪ** танинѣ сѣтѣъ и не гѡсподѡ ради горѣ **ВЪТВОРАЩИМЪ** танинѣ сѣтѣъ бждѣжтъ въ танинѣ дѣла ихѣъ βουλήν ποιоῦντες ... βουλήν ποιоῦντες Is29,15Hlud] горѣ творащимъ сѣтѣъ

штан а не гѡсподѡ ради горѣ творащимъ въ танинѣ сѣтѣъ и бждеть въ тмѣ дѣла ихѣъ Lobk, горѣ творащимъ въ танинѣ сѣтѣъ и бждѣжтъ въ тмѣ дѣла ихѣъ Orb – EHN — Cf. **ВЪЗЛОЖИТИ** (~ сѣвѣтѣъ), **ВЪЛОЖИТИ** (~ сѣвѣтѣъ), **СЪВѢЩАТИ**, **СЪТВОРИТИ** (сѣвѣтѣъ ~), **ТВОРИТИ** (сѣвѣтѣъ ~) • v. etiam сѣвѣтѣъ

∅

НА

ВЪТВРЪДИТИ (СА), -ждж (са),

-ДИТЪ (СА) pf.

comPsalt

уѡврди, зацврсиц, се уѡврди, се зацврсиц; укрепить, утвердить, укрепиться, утвердиться; to strengthen, to strengthen oneself; – ἀσφαλίζεσθαι: ꙗко сисара мзѡа **ВЪТВРЪДИ** (sic, pro **ВЪТВРЪДИТИ**) са оумрзщевнѣъ вѣистѣъ тако и ѡметащѣи са вѡгѡа погъиваатѣъ ѡ Σισαρά δοκῶν ἠσφαλίσεια ἐθανατώθη comPs82,10 Bon, **ВЪТВРЪДИ** (sic, pro **ВЪТВРЪДИТИ**) Pog – EHN — Cf. **ТВРЪДИТИ**, **ОУТВРЪДИТИ (СА)**

∅

НА

ВЪТОРИЦЕЖ adv.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Apost (exc. Vran) comPsalt Parim Les Krn

Scr. etiam фторицеж in Jov Krp Str Karp Orb

Abbr. ·в·рицеж

ѡ воѡор ѡаѡ, ѡвоѡорно; во второй раз, вторично; for second time, (once) again; – δεύτερον, ἐκ δευτέρου, ἐκ δευτέρας, δίς: и възѡа аѡгѣль гѡсподѣънѣ аврама **ВТОРИЦЕА** с кѣвѣсе δεῦτερον Gn22,15 Lobk Hlud, **·в·рицеа** Grig, **фторицеж** Orb; паки **ВЪТОРИЦЕЖ** шедѣ помолн са ἐκ δευτέρου Mt26,42 Rad Jov Krat, **фторицеж** Krp] второе Mkd; прѣжде даже **ВТОРИЦЕА** кѡра не възгласить трнкрати ѡврьжешн са мене δίς Mc14,30 Krp Krat] дващи Mkd, om. Dbm Rad; **ВТОРИЦЕЖ** пакъи сѣдѣтелзствоует сѣвѣтзи доуѡхъ зане люта вѣаше ꙗзва ежже оуѡзѡвишж са ѡковѣци ἐκ δευτέρου comPs13,3 Bon, **ВТОРИЦЖ** (sic) Pog; сего радѡ землю свою **ВТОРИЦЕЮ** наследѣть и вѣсѣлїе вѣуно надѣъ главою ихѣъ ἐκ δευτέρας Is61,7 Vtš, **·в·рицеа** Grig, **ВТОРИЦЕЪ** Lobk, **ВТОРИЦЕЖ** Hlud] om. Orb;

ТОГДА ЗАКОНОДАВЕЦЪ СВОИМЪ УЛОВѢЖКОЛЮБИЕМЪ ПРИИМЕТЪ ЕГО И ПОДАСѢТЬ ЕМУ РАЗΟΥМЪ И СИЛЖ БЛАГЖ ДѢЛАТИ ПАКЫ **ВТОРИЦЕЖ** ЗЕМЛА КСАТЪСТВА СКОЕГО ЕК ДЕУТЕРУ 130v22Les ● набројување: НЪ ПРЗВІИ ЖЕ КРАТКЪ МАЛОЕ **ВТОРИЦЕЮ** ЖЕ МНѠЖАЕ ТРЕТИЦЕЮ ЖЕ МНОЖАНШЕЕ И УИСТѢИШЕЕ И СВРЗШЕННѢИШЕЕ τὴν δευτέραν (sc. φράν) 131r14Krn

◆ **ВЗТОРИЦЕЖ ВЗСТАТИ μετασηκώνομαι** (Krn): ТОГДА ИЛІА **ВТОРИЦЕЮ** ВЗСТАВЪ И НАСИТИ СЕ ДОВРѢ Εμετασηκώθη 233r10Krn — Cf. ВЗТОРОЕ KSM ЛМ/ЗР

ВЗТОРОВАТИ, -оуѡ, -оуѢТЪ ipf.

Bit Šaf

їовїѠорува, удвојува; повтѠрять, удваивать; to repeat, to increase sth twofold; – δισσεύειν: ГКОСПОДЪИ ИСПРАВИ НАМЪ ПОСТЪ **ВТОРѠЖЩЕ** И СВѠАТЪИ НАМЪ ВСІА ПРОСВѢЩЕНИЕ τὴν νηστείαν δισσεύοντας 16v22Bit, **ВТОРОУЖЩЫ** 17r25 Šaf 1 ТВОРА СВѠАТЫНА 47c24Orb – EXH

Ø

ЛМ/ЗР

ВЗТОРОЕ adv.

Dbm Dbj Rad Mkd Apost comPsalt parOrb parHlud parVitš Zag Šaf trHlud Vitš Stan Les Krn

Scr. etiam Фторое in Orb

їо вїѠор їаїї, їовїѠорно; во-вторых, (во) второй раз, вторично; secondly, second time, (once) again; – (τὸ) δεύτερον, ἐκ δευτέρου, ἐν τῷ δευτέρῳ: ВЪЗВАША ЖЕ **ВЪТОРОЕ** УЛОВѢЖКА ИЖЕ ВЪ СЛѢПЪ ЕК ДЕУТЕРУ J9,24 Rad Dbj 1 ВЪТОРИЦЕЮ Dbm Jov Krp Krat; и **ВТОРОЕ** КОУРЪ ВЪСПѢ ЕК ДЕУТЕРУ Mc14,72 Rad Dbm Mkd 1 ФТОРИЦЕЖ Krp, ТРЕТИЦЕЖ Krat; и ОУДАРИ ВЪ ВОДЖ И РАСТЖПИ СА ВОДА **ВТОРОЖ** И ПРѢИДЕ ЈУЛИСЕН ПО СОУХЪ ЕК ДЕУТЕРУ 4Rg2,14 Hlud, и ОУДАРЫ ЕЛИСЕН ВОДИ **ВТОРОЖ** И РАЗДѢЛИШЕ СЕ) ВОДЫ Vitš116d2 1 сждоу и сждоу ἐνθα καὶ ἐνθα Grig Lobk, om. Vitš198d14; ДОНДЕЖЕ ПАКЪИ ГКОСПОДЪЗ ПРИДЕТЪ **ВТОРОЕ** СЖДИТИ ЖИВЪИМЪ И МРЪТВЪИМЪ ЕК ДЕУТЕРУ comPs93,15 Bon Pog; ѠВѢЩАВЪ МИ ГЛАКЪСЪ **ВТОРОЕ** СЪ КѢВѢСЕ ГЛАГОЛА ИЖЕ БОГЪ ОУИСТИЛЪ ЕСТЬ ТЫ НЕ ОСКВРНИ ЕК ДЕУТЕРУ A11,9 Vran 1 ВЪТОРИЦЕЖ Ohr Slep Verk, ФТОРИЦЕА Str

Karp; седмыи всеи вселенные съборъ бысѣтъ в никеи **ВТОРОЖ** при костандинѣ цѣсѣари иринѣ мѣтѣри него и при андрианѣ папежи римсѣтъмъ τὸ δεύτερον 37v13Stan ● како второ, потоа: помѣнжти же хошж вамъ единоп вѣдашемъ вамъ се яко богъ люди Ѡ зема египетскъа спѣсѣ **ВТОРОЕ** не вѣровавшжа погоуби τὸ δεύτερον Ju1,5 Slep Karp; оутврѣжено ми вжди срѣдѣце в вола твож христѣе боже иже над водами небо оутврѣждз **ВТОРОЕ** ѡсновавъ зема яко всемогы 22r11Šaf 46v5Zag, sim. 64c19Vitš; оувѣдѣна бысѣтъ и ѣта кнѣземъ кападокенскыимъ исповѣданниа же радѣи иже въ христѣа **ВТОРОЖ** повѣшена бывши и истръгана въ печь раждеженоу вѣръжена ек деуτέρу 46r19Stan ● набројување: шѣи положи богъ въ црѣкви прѣвое апѣстѣлы **ВТОРОЕ** прѣорѣкы третее учителя потомже силы потомже дарованне ицалениѣ деуτέρу 1C12,28 Str Ohr Slep Karp Verk; прѣвое же шклеветаемъ нѣси принесль трыпѣнїе **ВТОРОЕ** же яко стоудомъ помазал са еси и противж шклеветаль еси деуτέρу 52r14Les; и прѣвое взпросимъ поуто богъ не взплзти се самѣ безъ благовѣщенїе аггѣлово дѣвѣи **ВТОРОЕ** же поуто не посла дрѣгаго аггѣла нъ гаврїила третїе вз кон мѣсѣаць бысѣтъ благовѣщенїе деуτέρу 3r4Krn

◆ **ВЪ ВЗТОРОЕ:** слышав же инаковъ сжщее жито въ егѣптѣ и посла шѣтъцж нашж прѣжде и **ВЪ ВТОРОЕ** съпознанъ бысть ишсифъ брати своен ἐν τῷ δευτέρῳ A7,13 Vran; таже и христѣтъ единопю приведе се възнесе многимы грѣхи **ВЪ ВТОРЕ** (sic) безъ грѣха ѡвити се жидашимъ его вѣрою въ спѣсенїе ек деуτέρу Hb9,28 Verk 1 етеро Slep — Cf. ВЪТОРИЦЕЖ

KS

ЛМ/ЗР

ВЗТОРОНАДЕСАТЪ, -зи num. ord.

Stan Les Krn

дванаесейїїи; двенадцатый; the twelfth; – δωδέκατος: [дѣ]латель+ тыщитъ са дѣлашѣ весь дѣнь и ѡаетъ **ВТОРОНАДЕСАТЪЖ** годинж да съ троудомъ прииметь мѣзды свож и поуиеть τὴν δωδεκάτην ὥραν 220v8Les; да

реуѣмь и **ВТОРОНАДѢТОЕ** въпрошеніе τοῦ δωδεκάτου 152v12Krn; имамы и **ВТОРОНАДѢТОЕ** въпрошеніе τὸ δωδέκατον ζήτημα 153r9Krn; маѳеи во аще и приуѣтень бысѣтъ кь єдиномоу на десате и **ВТОРОНАДЕСАТОЕ** испльни уисло нж послѣди оубо призванъ бысѣтъ павель яко волеє всѣхъ потроуждавъ са 258r20Stan – ЕХН — Cf. \bar{B} sub 2

∅

НА

ВЪТОРОПРЪВЪ, -зи num. ord.

Mkd

πρῶτο ἰσο δεύτεροισι; первый после второго; the first after the second; – δευτερόπρωτος;

♦ **СЖБОТА ВЪТОРОПРЪВАЯ** прва сабота по вториот ден од єврејскиот празник Пасха: бысѣтъ же въ **САБОТЪ** **ВТОРОПРЪВАЯ** ити емоу скозѣ сѣаніа ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ L6,1 Mkd] въ сжботѣ вѣторѣжъ прьво Dbm, въ сжботѣ вѣторѣжъ Krat, въ сжботѣ Rad, om. Jov ♦ v. etiam сжбота – ЕХН

KSM

НА

ВЪТОРЪ, -зи num. ord.

Evang (incl. evHlud) Apost Bon Pog comPsalt orDēn Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

Ser. etiam фторъ in Dbj Jov Krp Str Pog Orb Hlud Stan

1. **вѣтор** (*ἰσο редослед*); **второй**; **second**; – **деуѣтерос**: яко въ **ВТОРЪМЪ** ψαλμѣ глаголеѣтъ сѣднь мон еси ты азъ днесъ родиѣ та ἐν τῷ ψαλμῷ ... τῷ δευτέρῳ A13,33 Vran; бѣ же въдана за седьмь братиа и прьвы шжень са оумреть не имы сѣмене и штавы женъ своа братоу своемоу такожде и **ВТОРЫИ** и третни и до седьмааго ὁ δευτερος Mt22,26 Rad(bis) Dbm Krp Krat Mkd, **ВРЪ** Hlud; и нареуѣ вогъ твьрдъ нево и видѣ вогъ яко добро и бысѣтъ вѣуѣр и бысѣтъ оутроу дѣнь **ВТОРЫ** ἡμέρα δευτέρα Gn1,8 Vtš, **ФТОРЫ** Orb] дѣнь **В** Grig; юноша бѣ нѣкто въ странѣ нѣкои и съѣта себѣ **В** дѣвы и штіде въ странѣ далеує и зкъснѣвшѣ емѣ тамо пожть єдина дѣвѣца мжжа и **ВТОРАА** такожде блждъ сътвори ἡ δὲ δευτέρα 56v2Les; нже въ єгиптѣ рѣкзи прѣврати въ

крвз и мртвѣжъ въскрѣсивъ знаменне **Горое** створивъ στήθειν τοῦτο δεύτερον τελείας 148v34Hlud 141v23Šaf, **ФТОРОЕ** 224b25Orb; тыи сѣвѣтын сѣвѣшкѣнномкоуѣнжкъ хрѣстоуѣ семешкѣ бѣше при цѣсарствѣ траниани **ВТОРЫИ** ἰπφρскоуѣ инероуѣсѣлѣмскыи по инаковѣ братѣ гокподни δευτερος 18r25Stan; прѣпкодѣбныи ѡцѣ каъшъ никыта исповѣдникъ бѣше ѡ пѣфлагонитскыи страны сѣднь григориєвъ и анны и оужикоу ѳеѡдоурыи цѣсарѣѣце ирины ѳеогоже и на никенскыи сборъ **ВТОРЫИ** в себе мѣсто посла τὸ δευτερον 33r18Stan; въ **ВТОРИ** уасъ ноши оударяѣтъ тежкаа желѣза и великоє събравшимъ се намъ въ цркѣуѣ поуинаемъ вѣуѣрнѣ 114c23Vtš; въ **ФТОРЪМЪ** уѣсѣ дѣне шблауит са єреи и днакѣ исходать съ литижъ 155d32Orb • друг: єдинои има сѣпфѣра а има **ВТОРЪИ** **ФЪ** τῆς δευτέρας Ex1,15 Lobk] дрѣзѣи Grig Orb Hlud ♦ **ВЪТОРЪИИ ДЪНЪ ИМѢТИ** **ДИШМЕРЕУЄИ**: **ФТОРЫ** дѣнь нѣнѣ **ИМАТЬ** лазаръ мрътвь въ гробѣ сы дѣшмереуєи σήμερον θανῶν ὁ Λάζαρος 141a27Orb, во **ВТОРЪИ** нѣнѣ дѣнь **ИМАТЬ** 106r20Šaf, **ВЪТОРЫ** нѣнѣ дѣнь **МАРТИНИ** и **МАРИНИ** лазаръ въ гробѣ мрътвь сы 127r13Zag, **ВТОРЪИ ДЕНЪ** нинѣ сзмрть и памжтѣ лазаръ мртвѣи въ гробѣ сзин 69v20Hlud — Cf. дзводьновати ♦ **ВЪТОРОЕ ЛѢТО** **ДИЕТИС** **ХРОНОС**: гостинникъ же реуѣ кь неи гокпожде маріє дѣньскѣ **ВТОРОЕ ЛѢТО** имашн зде съ нами и никогда же слышалъ есмь сего словесе и въздыханіа διετή χρόνον ἔχεις 112r18Les ♦ **ВЪТОРАА** **НЕДѢЛѢ** **ДЕУѢТЕРА** **ѢВДОМЪ**: втора недѣла на постот: гокподни боже направи пжтѣ нашъ **ВТОРЫИ** **НЕДѢЛА** пощенна просвѣти ны свѣтом си 16v16Bit, **ВТОРЪИ** **НЕДѢЛА** пощенна 17r19Šaf, **ФТОРАА** **НЕДѢЛѢ** пощенна 47c7Orb; подавъ намъ на сѣвѣтоє теуєнне **ВЪТОРЫИ** **НЕДѢЛА** вниѣти τῆς δευτέρας ἑβδομάδος εἰσελθεῖν 19r21Bit, и подавъ намъ сѣвѣтоє теуєнне **ВТОРЪИ** **НЕДѢЛА** вниѣти 19r28Šaf, **ФТОРАА** **НЕДѢЛЪ** видѣти 49c34Orb] **В** **НЕДѢЛА** **ВИТИ** 44r22Zag ♦ v. etiam **НЕДѢЛѢ** ♦ **ВЪТОРАА** **СЖБОТА** **ДЕУѢТЕРА** **САВВАТОУ**: вториот ден по сабота: въ **ВТОРЪИ** **СОБѢТЪ**

сздаѡа са спκαςениε δευτέρα γάρ σαββάτου comPs47,tit Pog Bon; пѣснѡ псалма сζιновѡ коревѡвѡ въ **взторѡжъ соботѡжъ** δευτέρα σαββάτου Ps47,tit Bon PogII въ ·В· сѡбѡтѡжъ Rdm, om. Dēn • v. etiam сѡбота ♦ **взторѡжинъ законъ** *Вѡторозаконие; Второзаконие; Deuteronomy; – Δευτερονόμιον:* Петта книга Мојсеева, Повторени закони: пѣснѡ мосеѡва въ **вторѡмъ законѣ** ἐν τῷ Δευτερονομίῳ Dt32,tit/Ct Bon Pog; ѡтѣ **второго закона** ὑτέκнє ·В· Δευτερονομίῳ 142v3Lobk, **второго закона** 81b15VtšII ѡ дефтеромиж (sic) 165v8Hlud; ѡ **второго закона** ὑтет се 1b1Vtš — Cf. δευτερονομια ♦ v. etiam законъ ♦ **взторая моуѡина** *Долна Мизиѡа* со гл. град Дуростор: римска провинциѡа расположена на териториѡата на денешна Бугариѡа и Србиѡа (Moesia Inferior, Ripa Thracia): ти сѡвѡтин мѡжѡуѡениѡци бѣшѡ при максимианѣ цѣсарѡи въ родостолѣ градѣ въ странѣ **вторыма месина** 292v23Stan; бѣахѡ же ѡ доростола **вторыма моуѡина** 203r17Stan • v. etiam моуѡина ♦ **взторое порождение палугенвесиѡа:** повторно раѡање, преродување: гκοςподѡи гласъ твоѡ раздроуѡши адово цѣсарѡскѡво словомъ и властѡи възведе ѡ гроба ὑετврѣдѡневнаго и бысѡтѣ лазарю **второе порождение** τῆς παλυγενεσιᾶς 146c36Orb, и бысѡтѣ лазарь **второмоу порождению** прошврази спκαςъ нашѡ 129v19Zag 110r18Šaf • v. etiam порождение ♦ **взторое пришьствєне ѡ δευτέρα парουѡиѡа:** второ доаѡање на Христа поради Страшниот суд; Судниот ден: во **вторѡм** ти страшиѣ **пришьствєни** влκαδςѡко с десными ѡвѡами сподоби ма грѣх ми прѣзрѣвѡ множество ἐν τῇ δευτέρα σου φρικτῇ παρουσιᾶ 120r21Šaf 89r14Hlud, въ **вторѡм** ти **пришьствєни** 141v7Zag 161b1Orb; паκы же ѡсѡтѣ конуѡаніе всемоу мироу **второе пришьствєние** гκοςподѡне ἐν τῇ δευτέρα παρουσιᾶ τοῦ κυρίου 301v19Les; и ты свѣдѣтель ми бѡдєши на **второе мое пришьствєне** егда хошѡ сѡднѡти живыми и мртвыми 181c17PilOrb; видѣниємъ възрѣвѡ дѡуѡховнимѡ древле даниль хрѡсѡтово ѡвѣ **второю пришьствєние** и въ немѡже страшнаа провъзвѣщаѡеть 84b11Vtš • v. etiam пришьствєне ♦ **взторъ ѡинѡ** втор гардѡиски полк: далмать бѡожѡствѡнынъ воннѡствѡваше

въ **вторѡмъ ѡиноу** при теѡдѡсинѡ цѣсарѡи 293r15Stan • v. etiam ѡинѡ

2. *сличен на ѡрвиоѡи, истѡзначен со ѡрвиоѡи, висѡински; такой же как первый, настоящий; like the previous, real; – δευτερος:* сѡи же **вторыи** авраамъ изыде на самого дѡавола на бранѡ и повѣди его ѡ δευτερος οὔτος Ἀβραάμ 111v14Les; не могѡ постигнѡти конєуѡнаго исповѣданіѡа ѡкоже би подѡѡба сказати вамъ доволно ѡ **вторѡмъ** семь аврамѣ иже бысѡтѣ въ лѣта κακѡша и пожитѣ на земли агκελскыми житіємъ стажа трыпѣниε κрѣпко и сподѡблєнѣ бысѡтѣ неѡκєснѣни блκαγοδѣти τὰ περὶ τοῦ δευτέρου Ἀβραάμ 100r4Les; раздрѡши са прѣѡчѡстаѡ црѡкѡкви падшѡа же сѡѡѡставиль еси сѡнѣ адамѡ прѡвомѡ **вторыи** же въ вышнихѡ живы Ἀδάμ γάρ τῷ προτέρῳ δευτερος 196a28Orb, **вторы** 123v24Hlud; **вторѡя** же евѡж егѡптѣнинѡ ѡвразѡ имы ѡврѣтѣ змен словєсы ради тыѡаше са ласκаниємъ запати иѡсѡфа δευτεραν Εὐαν τὴν Αἰγυπτίαν 158b28Orb, **втора** же ѡвѡж 86r2Hlud 139v17Zag

3. *вѡтор ѡо значєне; второй по значимости; the second by significance; – δευτερος:* ни сѡнѣ ни ὑєстѣ ни велиѡѡство ни еже помышлѣти быти старѡишомоу и по старѡишинѣ быти **второмоу** ни же егѡѡменоу ни еже слышати са славноу ни еже поѡѡсти искати ни еже оѡвѣреніе сѡновное въ цѣсарѡство неѡκєсное въѡводитѣ οὔτε τὸ λέγεσθαι πρῶτον ἢ δευτερον 91v3Les; и ѡвлѣѡе цѣсарѡ ѡсѡфа въ вѡсь и въ порѡирѡ и въсади его на своѡ колєсницѡ и вси велмѡжѡиε прѣди ѡκрѡѡсть колєсницѡ иѡжѡе паѡе еже бѣхѡ слышали ѡ оѡѡсть фараѡновѣхѡ **второмоу** цѣсарѡю быти надѡ егѡпѡтомѡ 266r18Les

Cf. В sub 2, дроуѡгѡ

KSM

3P

ВЗТОРЬНИКЪ, -а m.

titEvang titApost titGrig titLobk Triod typVtš

Saepe abbr.: В, ВТ, ВТо, ВТр, ВТрѣ, ВТор etc.

вѡторник; вторник; Tuesday; – ѡ трѡтѡ, ѡ ѡ: в **вторникѣ** ·Г· недѣла ѡ лѡѡкы тѡ трѡтѡ

68v30Krp, *оуторнѣ* 86r4Dbm/marg, в *втрѣ* 87a16Rad, *вѣ* 81r13Krat, *вѣо* 107v11Mkd; в *вѣо*·*а*· недѣла пѣнке) вѣ ·Г· тектзи глассъ ·*а*· тѣ γ 15v10Grig, вѣ *вѣо* 21r7Lobk; в *вторкѣ* ·*ла*· недѣла кѣ евреом тѣ трітѣ 82v24Slep, *вѣ* 85r4Karp; в *вѣ*·*в*· недѣла тѣ трітѣ 6rVran/marg, *вѣо* 6r14Str, в *втрѣ* 5v11Karp; вѣ прѣвж недѣла не ясти ни в покедѣлники ни в *вѣ* 25b17Orb; аще са прилѣтитъ ... или в покедѣлники или в *вѣ* или в ѹсѣрѣтѣжъ да ѹдатъ вариво соѹиво и зѣлие с масломъ и вина по красоволѹю 25c22Orb; во *вторникѣ* ·*а*· недѣла посѣта стихологисамъ ·*в*· каѹизмѣ 12v8Hlud 49v30Šaf, в *вѣ* 71r1Zag, в *вѣ* 86c13Orb; *взторнѣ* ·*в*· недѣла заѹтѣра 19v7Šaf, в *вѣо* 17r2Bit, в *вѣ* 44v6Zag, в *вѣ* 50c30Orb; *взторнѣ* вѣѹеръ стихиръ глассъ искрѣ ·*а*· 69v27Šaf, в *вѣ* 87r28Zag, в *вѣ* 105b27Orb, вѣ *вотрѣ* (sic) 30v13Hlud ♦ **ВЕЛИКЪИ ВЗТОРЬНИКЪ, ВЗТОРЬНИКЪ ВЕЛИКЪИ НЕДѢЛА Ѣ МЕУАЛЪ ТРІТѢ**: вторник на Светлата (Страсната) недела: аще ли боудеть вѣ велики *вѣрнѣ* блѹговѣщеніе прѣжде поютъ се стѣхирѣ дневни и такожде и ѹтенке) 144v26Vtš; в *вѣ* заѹтѣра *великнѣ недѣла* 140r22Zag; в *вѣ* *великѣа* недѣла на ѹтѣрѣни еѹаггѣлие ѿ маѹеа тѣ аѣа каі меуалѣ трітѣ 156d1Rad

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗТЪКНЖТИ, -нж, -нетъ pf.

Stan

забоде, забие; воткнуть, всадить; to stick, to thrust; — : и дошедъ мѣста идеже и ѹстьный ѹго монастырь мѣсто истрѣби и монастырь прѣтвори свои жезль на мѣстѣ *вѣткнжѣ* идеже призываніемъ свѣатыа трѹнѹж оѹкоренивъ са 279v18Stan — ЕХН

0

ЛМ/ЗР

ВЗТЪЩЕ, ВЗТЪЩЕЕ, ВЗТЪЩЬ adv.

Apost comPsalt Parim Zag Šaf trOrb trHlud Stan

Formae: вѣтѣщѣ in Karp (bis), вѣтѣщѣе in Šaf (semel) et Stan (semel)

ѹоѹсѣо, залудно; напрасно, впусую, вѣтѣщѣ; in vain, vainly; — *διακενѣς, διὰ*

κενѣς, εἰς κενόν, εἰς τὸ κενόν, ἐν κενοῖς, κενῶς, εἰκῆ: ни вѣси *вѣтѣщѣ* вѹгѹащѣ са тѣщѣама бо рѣкама ѡходатъ *διακενѣς* comPs48,18 Bon Pog; комѣ лютѣ комѣ млѣва комѣ сѣди комѣ скарадина и пра комѣ скрѣшениѣ *вѣтѣщѣ* комѣ сині ѡѹи диὰ *κενѣς* Pr23,29 Grig Lobk Orb] вѣ тѣщѣтѣ Hlud; и азъ сѣтворѣ сиѣе вамъ и не наведѣ на ви соѹхѣтоѹ и сѣѣте *вѣтѣщѣ* сѣмена ваша и зѣдетъ трѹди ваше прѹтивни ваше диὰ *κεнѣς* Lv26,16 Vtš Lobk; законъ не размѣжѣ неѹтѣвы гласомъ прѹрѹѹѣскимъ поѹаѣж са *вѣтѣщѣ* ѹко ѡвѣа вѣдѣж та хрѣстѣ всѣѹѣскимъ творца и влѹдѣѣж бес правды на заколенне *μελετῶντες διακενѣς* 182d33Orb] и сѣ тѣщѣники оѹаѣж са ѹко и ѡвѣа вѣдѣж та 159v4Zag, тѣщѣтно 110v20Hlud; и азъ рѣжѣ *вѣтѣщѣ* трѣдѣж са безѹмѣе и вѣ ѹтоже вѣздаѣж крѣпостъ *κενῶς* Is49,4 Grig Lobk, *вѣтѣщѣ* Hlud] в тѣжде Orb; и боудеть *вѣтѣщѣ* крѣпостъ ваша и зѣмля ва[ша] не дастъ семене своѣго и дрѣва сѣлнаа не дадетъ плода своѣго *εἰς κενόν* Lv26,20 Vtš; толико приасте *вѣтѣщѣ* аще же вѣ тѣщѣтѣ *εἰκῆ* G3,4 Karp] ашоѹтѣ Slep; *вѣтѣщѣе* сѣворнѣ безаконѣнъ и волеж беретъ са зловѣражноѣ ѡсѣждѣна и зѣбавитѣлѣ та ѹвити хрѣстѣ *ἐν κενοῖς* 121r1Šaf, *вѣтѣщѣ* 143r10Zag 163c26Orb, *вѣтѣщѣе* 93v11Hlud; ѹко не *вѣтѣщѣ* текоѣ ни *вѣтѣщѣ* трѹдиѣхъ са *εἰς κενόν ... εἰς κενόν* Ph2,16 Karp, *вѣтѣщѣ ... вѣтѣщѣ* Slep; и сѣѣнѣ амесинѣ оѹдари и колѹмъ *вѣтѣщѣе* ѹко ѡблиѹи сѣѣна амесина прѹрѹрѹѣ ѡ лаѣни ѹницѣ златѣхъ 246v24Stan — Cf. ашоѹтѣ sub 2, безѹма, вѣсоѹе, тоѹне, тѣщѣта (вѣ тѣщѣтѣ), тѣщѣтно ♦ **ВЗТЪЩЕ СѢТВОРИТИ ΚΕΝΟῦΝ**: гѹспѹди не *вѣтѣщѣ* стѣори нашего оѹпѣанна *μὴ κενῶσης* comPs30,2 Bon Pog — Cf. испра зѣдѣнѣти, и тѣщѣнѣти

KSM(тѣщѣ)

ЛМ/ЗР

ВЗТЪЩЕЕ v. ВЗТЪЩЕ

ВЗТЪЩЬ v. ВЗТЪЩЕ

156b35Orb; взыера вь адѣ нь дѣнькѣсь изъ ада взыера **ВЗХОДЕШЪ** ти долѣ и дѣнькѣсь гредѣшѣ ти горѣ πηγαίνοντας 96v13Km; аще видиши мжжа разоумиунаа оутрѣнюи къ немому и степенми въ двери его да **ВЗХОДИТЬ** нога твоа ἐκτριβέτω 249r8Les; весрамен бо ѣсктъ и вестоудень прѣдложеніемъ множицеж запрѣшаж емоу и вьнь его изгониши тон же вестоуда ѹасто **ВЗХОДИТЬ** τοῦ εἰσελθεῖν πυκτεύει 83v10Les; и къждо ѿ **ВЗХОДАШЪ** въ то пристанище въ своемъ боѣгатствѣ ѡ своемъ коупли хвалат са и радѣоуѣт са 128r12Les; **ВЗХОДАШЕН** въ море вь корабихъ творащен дѣланиа вь водахъ многахъ οἱ καταβαίνοντες Ps106,23 Bon, **ВЗХОДАШЕЖЕ** Dēn ̅ сѡдашени Pog, ходашени Rdm; пощенію вѣрма постимъ са вѣрно ѿ всѣкож похоти бесловесна въ жтробѣ вращно **ВЗХОДИТЬ** пощенне же к боѣгоу вьзводит ны 19v17Bit; и **ВЗХОДИТЪ** попѣ съ ѡалѣмомъ симъ 10r18Grig; п-о к-о-нзѣни гѣсподни вьзвахъ **ВЗХОДИТЪ** попѣ къ олтарю и рекѣтъкъ прокѣнменъ дѣнѣвнзи 5v15Grig; **ВЗХОДИТЬ** ерен и днакъ и станеткъ прѣдкъ сѡлѣтымъ олтаремъ и речеткъ 210a29Orb; по змывенкии **ВЗХОДИМЪ** на трапезѣ помѣе ѡсѣалмъ 172b26Orb; **ВЗХОИ** въ трапезоу сирѣ и ѡа не ѡаи тькмо масло и вно 114c21Vtš; **ВЗХОИ** въ цркѣвь поуще стѣхѣнрѣ пражѣникоу 143v11Vtš • *fig.* подз закономъ стрѣгомъ вѣахомъ вь ѡкрзити са вь **ВЗХОДАШЪ** вѣрѣ ѡвнѣти са εις την μέλλουσαν πίστιν G3,23 Ohr ̅ вь градѣшѣа вѣрѣ Slep Karp, вь хоташа вѣра Str; ѹто сзмѣшени есте поѹто помзшлениа **ВЗХОДѢТЬ** вь срьдьѣа ваша ἀναβαίνουσιν L24,38 Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd ̅ вьсходѣтъ Dbm; *sim.* кое помышленіе иже **ВЗХОДИТЬ** ἀναβαίνουσιν 104r10Km; *sim.* поѹто помышленіа **ВЗХОДИТЬ** ἀναβαίνουσιν 116v18Km; кое помышленіе иже **ВЗХОДИТЬ** βάνετε 117v22Km; слъзы мѣнить покааниа и ты бо вь десницѣ боѣжнѣ **ВЗХОДАТЬ** и рѣкзи же ѹювьствѣныа десницеж боѣжнѣж ѡхлашаѣт са εισέρχονται comPs88,26 Pog ̅ приходатъ Bon; сирѣѣ **ВЗХОДАШЕ** вь разоумѣ вѣра бо разоумѣ боѣжни рече съ нсповѣданиемъ **ВЗХОДИТЕ** εισέρχομενοι ...

εισερχεσθε comPs99,4 Pog Bon; **ВЗХОДАШЪ** въ радость гѣспода своего εισαγομένου 209v19Les; всакоу волѣзнь юже **ВЗХОДИТЬ** въ ѣгѹптѣни не наведеу на те πᾶσαν νόσον ἣν ἐπήγαγον τοῖς Αἰγυπτίοις Ex15,26 Vtš115d32 ̅ вьсѣкѣ волѣзнь аже наведе на егѹптѣнзи Grig Lobk, тыж волѣзни жже навѣса на ѣгиптѣны Hlud, всакѣ волѣзнь юже вьведеоу въ ѣгѹптѣне Vtš11d1

♦ **ВЗХОДИТИ ВЪ БРАНЬ** *влезѹва, сѡаѹва во борба; вступать в борбѹ; to join the battle;* – *ἰέναι εἰς πόλεμον:* ѡцѣм же ѡбразомъ коннь **ВЗХОДИТЬ** въ брань и щитить тѣло свое ѿ вьсѣдоу ѿ побѣды браннѣж блудет са и крѣпит са ἰόντι εἰς πόλεμον 143r22Les • *v. etiam* брань ♦ **ВЗХОДИТИ КЪ ЖЕНѢ (ЖЕНАМЪ), ВЗХОДИТИ КЪ ДЪЩЕРЪМЪ** *ѹловѣѹьскзимъ сѡаѹва во врска со жена; вступать в связь с женщиной; to have a relationship with a woman;* – *εἰσπορεύεσθαι πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων:* да хоташени лювоѣдѣнїе сътворити съ ѡнѣми женами сквернавыми прѣжде да жрѣтвы сътворатъ и потомъ да **ВЗХОДА** къ нимъ не мьзды бо прѣмажъ жены ѿ людеи нѣ пожрѣти нѣ нжждаахъ и потомъ **ВЗХОДИТИ** къ нимъ поставѣѣт же кназемъ кнажини такожде и боѣгатымъ боѣгатыж 289r5.8Les; и потомъ ѣкоже **ВЗХОДАЖЪ** сѣрнове боѣжнї *къ дъщерѣамъ ѹловѣѹьскзимъ* и раждахъ са вѣси ѡс ἄν εισεπορεύοντο ... πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων Gn6,4 Grig ̅ внидохъ ... къ дъщеремъ ѹловѣѹьскымъ Lobk, вндѣхъ (*sic*) ... къ дъщеремъ ѹловѣѹьскымъ Orb • *v. etiam* дъщи, жена — *Cf.* вьлазити, вьлѣсти, вьзнити, вьстѣпити sub 1, вьсходити sub 5, вьжаждати, грасти, приходити, ходити

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗХОДЪ, -а m.

Ohr tropSlep Str Karp Verk apOrb apHlud comPsalt orDēn Grig Lobk parOrb Triod Vtš Stan Les

1. *влез, влезѹване, доаѹване, ѹприсѡаѹ; вход, вхождение, приход; entrance, entry, entering, coming;* – *εἴσοδος:* • влез, место за влѣгуване: блѣажѣнъ мжжъ еже слоушаѣтъ

положилъ есть 93v16Zag, стопъи възходъи твердъи прѣдлаганъ 78v1Šaf, дѣти оубо яко шснование степенъи възходъ прѣмъдрьно положивъ 38v17Hlud – ECH — Cf. възходъ sub 1, възхождение, възхождение sub 3, възшествіе sub 2

KSM

ЗР

ВЪХОДЬНИЦА, -а f.

Rad

соба (одаја), ѓорна соба; верхнее помещение, горница; goot, irreg-goot; – ἀνάγαιον: ть вама покажетъ *въходницъ* великъ посланъ тоу оуготованта ἀνάγαιον L22,12 Rad141c18] горьницъ Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd Hlud, възходьницъ Rad164a11 – ECH — Cf. възходьница, горьница

M

ЛМ/ЗР

ВЪХОДЬНЪ, -зиn adj.

Zag Šaf trOrb

влезен, ἵρσιῖαιεν; входной; for entrance, admittance; – τῆς εἰσόδου: • *fig. adj.-subst.* **ВЪХОДЬНЪИ** тој што е подготвен да прими християнство: нъ да не с грѣхомъ приведена бждеши ошждена в похотнахъ ризахъ сѣдши внѣ *въходнѣ* нстазана бждеши и ѿ брака изгнана бждеши τὰς εὐθύνας τῆς εἰσόδου εἰσπραχθῆς 109v27Šaf 129r6Zag 145c31Orb] ѿвѣта възходоу не твориши 74r2Hlud – ECH

KSM

ЗР

ВЪХОЖДЕНИЕ, -ниа n.

tropOhr Bon compSalt typGrig Zag Šaf trHlud Vtš Km

1. *влегување, доаѓање, вхождение, приход; entering, coming; – εἴσοδος, ἀνάβασις, εἰσαναγωγή:* и мракъ ѿметаџше ѹестнымъ видѣниемъ и ѹдиногo да оузримъ христѹа ѹнстож добротѹж и вѹожествзинѹж (sic) таинъи вѹожна *въхожѣнїа* θεῖαις ἀναβάσεσιν 7r15Šaf 30r18Zag] om. 30a15Orb; прїеть възскоре адамово *въхожѣнїе* пакы въз ран vā τὸν βάλη 3v17Km • pro *συγκατάβασις:* црѹжкви снѹа бо полѣ сѹтъ яко всѣкого стрѹпѣтвѹства кромѣ сѹща яко имѹща снѹа *вѹхожѣнїе* христѹово συγκατάβασιν

comPs95,12 Pog] схождение Bon • влегување, вклучување во християнската заедница: пророѹство ѷалма сего сказаеѹъ новѹихъ людеи *въжѣнїе* кршенїемъ εἰσαναγωγήν comPs22,tit Bon Pog; на земли раждаеѹт се дѹньскѹ ѹванъ вѹго-вѹжелѣнни и христѹовѹ являєѹтъ зарѹвъстокъ сѹвнше вѹрнимъ же *въхожѣнїе* 179c13Vtš ♦ **Добро(е) възхождение εὐεπίβατος:** покажани (sic) ми дѹрї ѿврѹзи страстны ми възоды затвори развоиникоу възодъ явивъ *добримъ възхожѣнемъ* в ран христѹе твоимъ распатнемъ ὁ ληστῆ τὴν εἴσοδον δείξας εὐεπίβατον τοῦ παραδείσου Χριστέ 23r29Šaf 47r25Zag] до[вры]мъ възодомъ 54c20Orb ♦ **Возхождение и нсхождение** влегување и заминување • *fig.* за раѓање и смрт: гѹсподѹ сѹхранитъ *въхождение* твое и *нсхождение* твое ѿ селѣ и до вѣка τὴν εἴσοδόν σου καὶ τὴν ἔξοδόν σου Ps120,8 Bon] възхождение твое и ѹсхождение твое Pog, възхождение твое и нсхождение твое Rdm Dčn — Cf. възходъ sub 1, възшествіе sub 1

2. *вход; вход; entrance; – εἴσοδος:* • *term. liturg.* дел од црковната служба (литургија, вечерна) поврзан со влегувањето на свештеникот во олтарот: ingressus donorum ἢ μεγάλη εἴσοδος; ingressus minor ἢ εἴσοδος τοῦ εὐαγγελίου, ἢ μικρὰ εἴσοδος: въз сѹвѹтѹа сѹвѹотѹа заѹтѹра по трѹсѹвѹтѹемъ ютрѹници бѹвѹаетъ *въхождение* и по семъ въззидеѹъ ерен въз олтарѹ τὴν εἴσοδον 79r3Grig] възодѹ 119r1Lobk; и по семѹ *въхождение* архидиакоу прѣдидѹщю 106r5Ohr — Cf. възходъ sub 2 • *term. theol.* **Воведение на ἱρесеῖα Богородица; Введение во храм Пресвятой Богородицы; the Entry of the Mother of God into the Temple; – Τὰ εἰσόδια τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, Εἴσοδος τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου:** црковен празник, 21.Nov.: тобою вѹгѹови примирихѹмъ се тѣмъ ѹтемь твое въ црѹжковъ гѹсподѹню *въхожѣнїе* 60d24Vtš — Cf. възведение sub 2, възнесение sub 1, възходъ sub 2

3. *искачување; восхождение; ascent; – ἀνάβασις, ἄνοδος:* • *fig.* духовно издигање: тебе мыслыннъ доѹшевнѹ лѣствицъ на неже вѹгѹъ кѹашъ оуѹтѹрди са тобою бо на кѹеѹеса

вѣрѣтохомь **вѣхожѣнне** ἄνοδον 3r24Hlud||
вѣсхождєнне 39r17Šaf 73a9Orb, om. 60v24Zag;
лѣствицѣ ежже видѣ иногда велики в
патриархѣхъ вѣразѣ дѣоуше моѣ дѣанне
кѣсѣтъ **вѣхожѣннѣ** разоумно нарицаѣт (sic) сѣ
почитаѣшим сѣ аще хоѣши разоумѣти дѣаннемъ
и видѣннемъ жизнь ѡбновит сѣ γνωστικῆς
τυγχάνει ἀναβάσεως 93r26Zag|| разоумному
вѣсхождєнню 78r18Šaf, разоумнаго вѣсхождєннѣ
112a23Orb 38v1Hlud — Cf. вѣсходъ sub 1,
вѣсхождєнне, вѣходъ sub 3, вѣшьствєнє sub 2

ЕХН

KSM

ЗР

ВЪЦАРИТИ СѦ, ВЪЦѢСАРИТИ СѦ, -рѣ сѦ, -ритъ сѦ pf.

Dbm Dbj Krp Krat Mkd Apost Psalt comPsalt Parim
Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Km

**зацири, завладеє; воцаритѣся, начатъ
царствовать; to reign, to govern; – βασιλεύειν:**
вѣцари сѦ вогъ надъ вѣсѣми ꙗзыки ἐβασίλευσεν
Ps46,9 Bon Pog Rdm Dĕn; гѣсподъ **вѣцѣри сѦ** да
радѣоуѣт сѣ землѣ ἐβασίλευσεν Ps96,1 Pog Rdm
Dĕn, гѣсподъ **вѣцѣри** (sic) Bon; **вѣцѣритъ сѦ**
гѣсподъ посрѣдѣ тебе и не имаши видѣти зла
к томѣ βασιλεύσει So3,15 Grig(bis) Lobk Orb(bis)
Hlud; вѣзидѣмъ на идѣмѣ и да ѡзловимъ ѡ и
глаголавшє к нимъ ѡбратимъ ѡ къ себѣ и
вѣцѣримъ сѦ в нихъ сѣѣна тавелева βασιλεύσομεν
Is7,6 Grig Orb, **вѣцѣримъ** (sic) в нихъ Lobk;
полѣожъ стрєнзиѡ вѣ ѡстанзкъ и ѡринобензиѡ
вѣ ѡстанокъ крѣпокъ и **вѣцѣритъ сѦ** гѣсподъ
вѣ нихъ на горѣ сѣонзстѣи до вѣка βασιλεύσει
Mi4,7 Grig Lobk2r21 Hlud, **вѣцѣрит сѣ** вогъ
надъ нимъ Vtš|| цѣсарствоуѣт гѣсподъ
на насъ ѡ селѣ и до вѣка Lobk138v9; ꙗко
вѣцѣрьшоу сѦ надъ ꙗзыки неподвиженъ
прѣстолъ сирѣчь ненаслѣдимѣ цѣсарѣство
христово βασιλεύσαντος comPs44,7 Pog Bon;
дѣнкѣсь христоѣ **вѣцѣри сѦ** и дѣаволь порабѣти
сѣ ἐβασίλευσεν 97r3Km; ꙗко ꙗже христоѣ
вѣцѣрит сѦ надъ ꙗзыки ... мы же покараем сѣ
гѣсподѣмъ ἐβασίλευσεν 77r21Km; прѣсквернынъ
во не прѣстаєтъ ниꙗ вѣсждѣоу сѣвѣтихъ по

земли и по морю помышлѣж тако ꙗко **вѣцѣри
сѦ кѣсѣтъ** проуѣе на земли и вѣсѣмъ оустѣнтъ
ἐβασίλευσε 287v15Les • *fig.* да ꙗкоже цѣсарѣствова
сѣмрѣтиѡ тако и благодатъ **вѣцѣритъ сѦ**
правдоѣ вѣ жизнь вѣунѣ исѣоу сѣхристоѣмъ
нашимъ βασιλεύσει R5,21 Karp; не ѡбращєши на
земли люѣвє сѣврѣшенѣж вѣ истиннаго вогъ
нѣ ѡ вѣсѣхъ прогнана бысѣтъ ѡ вѣсѣхъ
невидѣнѣма бысѣтъ пауѣ ревностъ **вѣцѣри сѦ**
ревностъ сѣмѣшенѣе ниѣзновєнѣе неправедно
73v11Les • **вѣцарити сѦ сѣз цѣмъ
сѣмбасилеуѣин:** аще трѣпимъ и сѣ нимъ
вѣцѣримъ сѦ сѣмбасилеуѣομεν 2T2,12 Ohr Slep Str
Karp Verk; придѣтє вси вѣрни послѣшаємъ
гѣсподѣнѣ гласа хлѣбъ приназнихъ нишимъ
подажѣ ꙗко да сѣ нимъ **вѣцѣрим сѦ** 6c25Orb,
вѣцѣримє сѦ 2v22Zag — Cf. оуцарити сѦ,
царєвати, царовати, царѣствовати
KS(вѣцѣсарити сѦ) M(вѣцарити сѦ,
вѣцѣсарити сѦ) LM/ЗР

ВЪЦѢСАРИТИ СѦ v. ВЪЦАРИТИ СѦ

ВЪУИНИТИ, -нѣ, -нитъ pf.

Stan

**вклучи, вброи; включить, причислитъ;
to include, to count (in); – ἐντάσσειν:** понеже
во єдинъ ѡ седмы в тои єзычници оумрѣ
вѣуиннѣ сѣе вѣ того мѣсто сѣвѣтѣи доуѣрѣ и
разоумѣшоу ѡ сѣмъ игемоноу приведєнъ бысѣтъ
ἐντάσεν 48r22Stan – ЕХН — Cf. вѣуисти,
вѣуитати, приуисти, приуитати

KSM

LM/ЗР

ВЪУИСТИ, -уѣтѣж, -уѣтетъ pf.

Bit

**вклучи, вброи; включить, причислитъ;
to include, to count (in), to number (among); – :**
и взыши ѡвѣжтє заблѣждѣшаго и **воути** ма
вѣ стадо сѣое 85v5Bit|| приути ма вѣ стадо
твоихъ 103r31Zag, сѣетѣи ма сѣсѣ стадѣ
твоимъ 86r33Šaf, приуѣсти ма кѣ стадоу
твоємъ 119a26Orb 46v5Hlud — Cf. вѣуинити,
вѣуитати, приуисти, приуитати, сѣуѣтѣти

Nota: verisimiliter per err. pro УИСТИ: ДѢНЕСКЪ
ВЪНЕГДА [ВЪ]УЕТЕТЬ СЯ (sic) МОИСЕИ ПОКРИВАЛО НА
СРѢДЬЦИ ИМЪ ЛЕЖИТЬ ἤνικα ἄν ἀναγινώσκηται

2С3,15 Str] УТЕТЪ СА Ohr Slep Karp, УТЕ СЕ Verk

ЕХН

KSM

ЗР

ВЗУИТАТИ, -ТАЖ, -ТАЕТЪ ipf.

Karp

смейѡа некоѡо за неиѡѡо; считать кого-л.
кем-л.; to consider sb for sth; – καταλέγειν:

ВДОВИЦА ДА СА **ВЗУИТАЕТЪ** НЕ МЕНШЕЕ ·5· ДЕСАТЬ
ЛѢТЬ БЫВШИ ЕДИНОГО МЖА ЖЕНА ХІРА КАТАЛЕГЕΘΩ

1Т5,9 Karp] ПРИУѢТАЕТЪ СА Slep – ЕХН — Cf.

ВЗУИНИТИ, ВЗУНСТИ, ПРИУИСТИ, ПРИУИТАТИ

SM

ЗР

ВЗУЛОВЪУЕНИЕ, -НИА П.

comPsalt Zag Šaf trOrb trHlud Viš Stan Les Krn

οἰηλοῦιворување, ἱρεοобразување во човек;
воплощение, вочеловечение; incarnation,

assuming a human form; – ἐνανθρώπησις;

ἀνθρωπότης (Krn): прѣжде же вариста проѡрѡжа

АГГЕИ И ЗАХѡРИНА **ВЗУЛЪУЕНИЕ** ХРИСТОѡВО

ЛѢТ ·0҃҃·0· ТІН ἑνανθρώπησιν 87v7Stan; прозрѣаше

ПРОРОКЪЖ **ВЗУЛОВЪУЕНИЕ** ГОСПОДНЕ ТІН ἑνανθρώπησιν

τοῦ κυρίου comPs24,2 Bon Pog; И БЖДѢШАМ ВѢДЫ

СЪМОТРЕНИЯ ОУВѢРИТКѢ **ВЗУЛЪУЕНИЯ** СВОЕГО

ДА НИКТО Ѡ ИЕРИТКѢ ИМАТЬ ГЛАГОЛАТИ ЯКО ПО

ПРИЗРАУСТВОУ РОДИ СА ТІС ἑνανθρώπησεως

102r20Stan; ДѢНКѢСЪ ПРАВЕД(Н)И СѢДѢ БѡЖІИ

ЯВЛЯЕТ СЕ ѠКѡДѢ РАВНОУБРАЗЬЕ (П)РЗВОЗДАННАГО

СНРѢУѢ Ѡ **ВЗУЛЪУЕНІА** МИР ЖЕ (И)ЖЕ БЫШЕ

АГГѢЛИ СЪ УЛОВѢЖЫ И ДРЕВНАЯ ВРАЖДА

АДАМОВА РАЗДРѢШАЕТ СЕ ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα

1r15Krn; слова во выпльшеніа и **ВЗУЛЪУЕНІЕ** И

СТРАСТЫ БЛАЖЕНЕ ПРОПОВѢДАЛЬ ІЕСЫ 28с6Viš;

ЕСѢКО ЕСТСѢТВО А҃ГГѢЛСКОЕ ѢДИВИ СА ВЕЛИКОМѢ

ТВОЕМѢ **ВЗУЛЪУЕНИЯ** ДѢЛОУ НЕПРИСТѢПНАГО ЯКО

БѡГѢ ВИДѢВШЕ ЕСѢМЪ ПРИСТѢПНАГО УЛОВѢЖА

С НАМИ ѢВО ПРѢБЫВАЈЩА КАТЕПЛАГΗ τὸ μέγα τῆς

σῆς ἑνανθρώπησεως ἔργον 127b28Orb 56r30Hlud,

ТВОЕМОУ **ВЗУЛЪУЕНИЮ** ДѢЛО НЕПРИКОСНОВЕННО

95r28Šaf; ТѢМЖЕ И СПОДѡБИ СА БѡГѢ ПРИЖТИ И

ПРИАТИ ИСААКА ВЪ ВЪЗДААНІА МѢСТО СТРАННАГО

ЕЖЕ БЫСѢТЪ ѡБРАЗЪ И ПОДѡБІЕ ИСТИННАГО

ВЗУЛЪУЕНІА БѡЖІА И СПѢСѢСА 80r20Les; ПЛОУИТИ

СѢДНИИ УЛОВѢУЗСКЗИЖ ТАИИѢ **ВЗУЛОВЪУЕНІИ** (sic,

pro **ВЗУЛОВЪУЕНИИѢ**) τῆς ἐνανθρωπήσεως comPs144,12

Bon] ТАИИИ ВЪСКРѢСЕННА ПОГ — Cf. ВЗПАЗЩЕННЕ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗУЛОВЪУЕНЪ per err. comPs144,12 Bon

v. ВЗУЛОВЪУЕНИЕ

ВЗУЛОВЪУИТИ СА, -УЖ СА, -УИТЪ СА pf.

comPsalt orDĕn Triod Viš Stan Les Krn

се ἱρεобрази во човек, се οἰηλοῦιвори;

вочеловечиться, воплотиться; to incarnate;

– ἐνανθρωπεῖν, ἐνανθρωπίζειν, τὸν ἄνθρωπον

ἀναλαμβάνειν: НЪ ДА ЯВИТЪ ЯКО ПО ИСТИНѢ

ВЗУЛЪУИЛЪ СА ЕСТЪ ἑνηνθρώπισεν comPs55,4 Bon

Pog; **ВЗУЛЪУИ СА** БѡГѢ И СПѢСѢ РОДѢ

УЛОВѢУѢ И ЦѢСАУРѢСТВОУЕТЪ ВЪ ВѢКЫ ὁ

ἐνανθρωπισθεὶς θεὸς comPs43,5 Pog Bon; ОУѢУОУ

МОЛА СА И ГЛАГОЛА АЩЕ ЕСТЪ ВЪЗМОЖНО ДА

МИНЕТЪ МА УАША СИ ДА ПОКАЖЕТЪ ЯКО ВЪИСТИНѢ

ВЗУЛЪУИВЪ СА ВЪ СТРАХѢ ВЪПАДААШЕ ὅτι

ἀληθινῶς τὸν ἄνθρωπον ἀνέλαβε comPs25,11 Pog,

ВЗУЛЪУИ СА Bon; И ИЗВОЛИ СПѢСѢНІА НАШЕГО

РАДИ ВЗПАЗТИТИ СЕ Ѡ СВЕѢТЫЕ БѡГОРОДИЦЕ И

ПРИУНОДѢВЫ МАРИЕ НЕПРѢЛОЖНО **ВЗУЛЪУИ[ВИ]**

СЕ ἑνανθρώπησας 85r2Krn; ТЕБЕ РАДИ ВЪПЛЬТИ СА

ДА КЪ НЕМѢ ПРИСТѢПИ БЕ-СТРАХА И БЕ-СЪМѢНІА

ТЕБЕ РАДИ **ВЗУЛЪУИ СА ІЕСѢТЪ** ДА ТА ИЦѢЛИТЬ

Ѡ ЛЮТЫХЪ СТРОУПОВѢ СЪ МНОГОЖ ЛЮБОВИЖ И СЪ

МНОГОЖ БЛАГОСТЫНЕЖ ПРИЗЫВАЕТЪ ТА КЪ СЕБѢ

ἑνηνθρώπισεν 117r2Les; РОЖДЪ СЕ Ѡ СВАѢТЫНА

БѡГОРОДИЦѢ МАРИИ И **ВЗУЛЪУИ СА** БЕСѢМЕНЕ

НЕТЛѢННО 221v2Stan; ПРИЕМШИ ЦѢЛОВАНИЕ ЗАУЕТЪ

ТЕ ПРѢВѢУНАГО БѡГѢ НЕСКАЗАННО БЛАГОВОЛИВШАГО

ВЗУЛЪУИТИ СЕ ВЪ СПѢСѢНІЕ ДОУШАМЪ КАШИМЪ

139d31Viš; РОЖДѢСѢТВО ТВОЕ УНИСТАА СТРАШНО

БЫСѢТЪ БѡГѢ БО СЫ **ВЗУЛЪУИ СА** БЕЗНАУАЛНЫ Ѡ

УКѢУЦА РОЖДЕН СА ИС ТЕБЕ ПОСЛѢЖДЪ БЕЗЪ

СМѢШЕНИЯ МЖЪСКА ВЪПЛЬТИ СА ἑνανθρώπησας

104b26Orb 29r30Hlud, БѡГѢ БО **ВЗУЛЪУИ СА**

86r17Zag 68v2Šaf; sim. **ВЗУЛЪУИ СА** 60r13Zag,

ВЗУЛѢУИТИ СА 38r12Šaf 72b39Orb; χριστόςъ въ **ВЗУЛѢУИТИ СА** призваж къ покажанню грѣшникъ и блждникъ ἐνηθρώπησε 101v1Zag 117b28Orb] ВПЛЗТИ СА 84v5Šaf; вогъ **ВЗУЛѢУИТИ СА** плътиж ѡподо̀вѣмъ са всѣ елико по естествоу волеж сконуа кромѣ грѣха по̀до̀вѣне тебѣ доуше и вбразъ показа своего схождение 117b35Orb 45r2Hlud] χριστόςъ младенець вивъ плътиж вестѣмене Χριστός ἐνητίασε σαρκί προσομιλήσας μοι 101v5Zag, χριστόςъ бысть ѡловѣкъ плътиж ми приближи са 84v8Šaf; наже прѣжде слъвѣнца деньница вогъ вснавши плътиж к намъ пришедша из бокъ дѣвѣиую нечреу̀енно **ВЗУЛѢУИТИ СА** благословена ѡдѣстѣ тебѣ величаема 1v18Bi] изъ вокоу дѣвѣиуоу выпльщаема 36v5Zag, изволн дѣвѣиуескоу нечреу̀ено воснавши та 1r14Hlud, om. 39c11Orb — Cf. ВЗПЛЗТИТИ sub 2

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗУРѢДИТИ, -ЖДЖ, -ДИТЪ pf.

Vran

naōsōiui; угостить; to feast; – ξενίζειν: глагола̀но емъ бысть ѡ аггела̀ла свѣта призваши та въ домъ свои слышати глаголы ѡ тебе и призвав же а **ВЗУРѢДИТИ** αὐτοὺς ἐξένισεν A10,23 Vran] оуурѣди Slep Str Verk, угости Karp – EХН — Cf. оугостити, оуурѣдити

Ø

ЛМ/ЗР

ВЗУАТИ, -УЪНЖ, -УЪНЕТЪ pf.

Dbm (Jov) Krp (evHlud) Str Karp Verk Grig

1. **ἡσυχία, заиочне; начать; to begin, to start; – ἄρχεσθαι:** тогда **ВЗУАТИ** глагола̀ти горамъ падѣте на ны ἄρχοντα λέγειν L23,30 Krp136v12, **ВЗУАТИ** (sic, verisimiliter ВЗУАТИ] > науаши Hlud] науаши глагола̀ти Dbm Dbj Rad Krat Mkd Orb, (...)УАТИ глагола̀ти Krp109r18; и вѣстѣ ввнегда **ВЗУАТИ** ѡловѣци вѣвати мнози по земнѣ ѡнѣка ἤρξαντο ... γίνεσθαι Gn6,1 Grig] науаши ... вѣвати Lobk Orb — Cf. ЗАУАТИ

2. vb. auxiliare (futurum): ли единого држит са а ѡ дроуѣмъ неродити **ВЗУАТИ** καταφρονήσει Mt6,24 Krp] неродити науаши Stm Krat,

дроугаго прѣввидитъ Rad Mkd; sim. неродити **ВЗУАТИ** L16,13 Dbm Krp, **ВЗУАТИ** Jov] небрѣши науаши Dbj, дроугаго привидитъ Rad, не науаши радити Krat, нарадити (sic) науаши Mkd; аще же и ѡ цркви неродити **ВЗУАТИ** да вѣдетъ ти ѡко изыиуныи и мытаръ παρακούση Mt18,17 Krp] небрѣши науаши Dbj, не послушають Rad, нарадити науаши Krat, прѣслоушають Mkd; тако и мы въ ввновеие жизни ходити **ВЗУАТИ** περιπατήσωμεν R6,4 Karp Str Verk] ходити науаши Ohr — Cf. ИМѢТИ, ХОТѢТИ

Cf. НАУАТИ

EХН

KSM

ЗР

ВЗШОУМѢТИ, -МЛЖ, -МИТЪ pf.

psSlep psVerk Psalt comPsalt Lobk parOrb Zag

зашуми, зашумоли, одекне; зашуметь, раздаться, зашелесть; to rustle, to echo; – ἠχεῖν, ἐξήχεῖν, διηχεῖν: шми **ВЗШОУМѢТИ** въ ждоли пернѣи ἐξήχησαν J14,14 Lobk Orb; **ВЗШОУМѢТИ** и сѣмжтншж са водзи ихъ ἠχησαν Ps45,4 Bon Pog Rdm Dĉn, sim. 8r8Slep-Plov 13v16Verk; **ВЗШОУМѢТИ** же ѡдолз всѣка плауевнаѣ диηχῆσει 13r16Zag; глагола̀еть же и рѣкы благо̀дѣтныѣ **ВЗШОУМѢТИ** во вселенѣи благо̀говѣщенне ἠχησαν comPs92,3 Pog Bon; гласъ же мѣнитъ пропковѣдз словеснжж **ВЗШОУМѢТИ** во ѡко громъ ἠχησε comPs28,8 Pog Bon • fig. ѡко се врази твои **ВЗШОУМѢТИ** и ненавидѣши тебѣ ввзвѣгошж главж ἠχησαν Ps82,3 Bon Pog Rdm Dĉn; сѣтѣ жидове иже на христѣ вогъ **ВЗШОУМѢТИ** ἠχήσαντες comPs82,3 Bon Pog – EХН — Cf. ШОУМѢТИ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗШЬСТВІЕ, -ИѢ n.

titRad Verk comPsalt Šaf trOrb trHlud VtŠ Stan Les

1. **δοαίανье, влезуване, вхождение, приход; coming, entering; – τὸ εἰσελθεῖν, τὸ εἰσεῖναι:** азъ оуготовахъ **ВЗШЬСТВІЕ** твоѣ съ радостнж ἐγὼ ἡτοίμασα τοῦ εἰσελθεῖν σε ἐκεῖ μετὰ χαρᾶς 3v18Les; и прѣжде **ВЗШЬСТВІЕ** его ввнатрѣ срѣчетъ его нечреу̀енныи ѡнѣ смрадъ прѣ

τοῦ αὐτὸν εἰσιεῖναι ἔνδον 219v21Les ♦ ПЖТЬМЪ
ВЗШЬСТВІЕ *ūaiū*ување, *ūaiū*; *путешествие*;
travel, journey; – *ὁδοπορία*: створихъ *поутемъ*
ВШЕСТВІА множицею *πεποίηκα ὁδοπορίας πολλάκις*
2C11,26 Verk] пжтемъ шествіа Ohr, пжтемъ
шестввоѡа Karp — Cf. ПЖТЬШЬСТВІЕ, ШЬСТВІЕ

2. *искачување; восхождение, подъем*;
ascension; – *ἐπίβασις*: добротѣ диват са и
землѣ таинжъ окривааетъ ѡко разѡмѣти адамово
сьшествіе и пакы *ВШЕСТВІА* 236a37Orb ● *fig.*
духовно издиганье: лѣствица ежже видѣ великы
патринархъ прнтѣа естъ дѡше моа дѣтѣлнаго
ВШЕСТВІА и разѡмнаго въсходѣніа практикѣс
ὑπάρχει ἐπιβάσεως 112a22Orb, лѣтнаго (sic)
ВШЕСТВІА и разѡмнаго въсходѣніа 38r37Hlud
● *spec. вознесување (на небо); вознесение*
(*на небо*); *ascension (into heaven)*; – *ἀνοδος*,
ἀνάληψις: васіліе въшкѣль ѡсы моудрѣ
дѣаніемкѣ и дѣаніа *ВШЬТВІА* видѣніе
вѡжствѣнше показа и соѡще разѡмѣ наоѡчили
ѡсы ѡвѣ 104c6Vtš; то тѣмъ ѡдинѣмъ изъбывши
потопленіа и на горѣ възыти ѡвлѣмѡѡу
видѣнію морѣ ради страдѣніе и на нѣбо
ВШЕСТВІЕ 183v15Stan; и на нѣбекѣса *ВШЕСТВІЕ*
видѣвше не порадовашъ са *τὴν εἰς οὐρανοῦς*
ἀνοδὸν comPs34,24 Bon Pog; мы причастивше са
иже на нѣбо *ВШЕСТВІА* твоего влѣдѣко
великѡа твоа мнѣлѡстѣ вывѣшѡа на насъ
славимъ *τὴν εἰς οὐρανοῦς ἀνόδῳ σου* 234b37Orb]
мзи въсхѡщаем са на нѣбекѣснзи пжтѣ влѣдѣко
157v20Hlud; твоемъ вѡжѣсѣтѣвномъ *ВШЕСТВІЮ*
диваще са сѣвѣты ѡѡеници прѣдѣсташе ѡвѣ
апѡсѣтоли твои въпиаще ѡкоже видите
въсходащаго на нѣбо тако придетъ въ славѣ
сѡдити хотѣ всѣмъ 235d8Orb; на горахъ
прѣсѣвѣтихъ видѣшѡ (та) възвѣшаема христѣ
вѡже въсианне славзи шѣтѣѡжъ хвалимъ же ти
прѣславнзи лица образъ поемъ ти страданіе
ѡтем же ти воскресѣніе славное и *ВШЕСТВІЕ*
ти прославлѣще помѣнѡѡи насѣвѣ *ἀνάληψις*
149r19Saf — Cf. ВЗЖИТИЕ, ВЗЗНЕСЕНІЕ sub 1,
ВЗЗНОШЕНІЕ sub 1, ВЗСХОЖДЕНІЕ ● *term. theol.*
Вознесение Христѡво – Сѡасовденіе; Вознесение
gospodne; the Ascension of Our Lord Jesus Christ;

– *Ἀνάληψις*: црковен празник, четириесеттиот
ден по Велигден: на *ВШЕСТВІЕ* гѡсподѡа
вѡгѡа нашегѡ *ἰκοῦσα ἀχρῖστῶ εὐαγγελίῳ*
λοῦκῳ τῇ πέμπτῃ τῆς Ἀναλήψεως 18b11Rad] на
възнесеніе гѡсподне 17r17Jov, възнесеніе
гѡсподне 21r28Krp — Cf. ВЗЗНЕСЕНІЕ sub 1

ЕХН

Cf. ВЗХОДЪ, ВЗХОЖДЕНІЕ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗІАХАТИ, ВЗІАДЖ, ВЗІАДЕТЪ pf.

Krp

замине, се уіаіи, оііілови; отѣхатъ,
поехатъ, отплыть; to leave, to go over, to sail
off; – *ἀνάγεσθαι*: и реѡе къ нимъ прѣидѣмъ
на ѡн по[л] езера и *ВІАДЖ* *ἀνήχθησαν* L8,22
Krp] вѣндоша Dbm, прѣвѣхаша Rad, прѣвѣоша
Krat, пондошъ Mkd – ЕХН — Cf. *ВЗІАХАТИ,
прѣвѣти, прѣвѣхати, вѣхати

KSM

ЛМ/ЗР

ВЗІ pron. pers.

Evang (incl. evHlud) Apost apOrb apHlud apVtš Psalt
comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krm

Formae: nom. ВЗІЕ in Karp (semel) et Krm (bis); dat.
ВАМЪ, ВЗІ/ВН; acc. ВАСЪ, ВЗІ/ВН

вие; вы; you; – ѡмѣі; ѡсѣі; сѣі; (Krm): ● *nom.*
ВІ посласте къ иѡанѡѡу и сѣвѣдѣтельствоѡа
ѡ истинѣ ѡмѣі *ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην* J5,33
Rad Dbm Dbj Krp] *om.* Krat; *ВІ* же кого ме
мните сѡѡа ѡмѣі *δὲ τίνα με λέγετε εἶναι* L9,20
Rad Dbm Dbj Krp Mkd] *om.* Krat; не воите са
ВІН вѣмѣ бо ѡко *ἰκοῦσα* ищете распатаго мѣ
ѡбѣіσθε ѡмѣі Mt28,5 Krat, *ВІ* Jov Krp Mkd] *om.*
Dbj; коѡа силоа или въ ѡне нма сѣтвористе
ВІЕ сие *ἐποίησατε τοῦτο ѡмѣі* A4,7 Karp, *ВН* Str
Vran; нж *ВІ* ѡтидѣте кънждѡ васѣ идеже
можеть спѡсти са 265r10Stan; *ВІЕ* мѡроноснѡе
жены иже видѣсте зреніе аггѣльское на грѡбѣ
ѡсѣі ѡ Мѡроѡѡѡѡи *γυναῖκες* 104v11Krm ● *gen.*
хвала вѡгѡа ѡко ннединогѡ *ВАСЪ* крѡстнхъ
токмо крѡста и канѡа *οὐδένα ѡμῶν ἐβάπτισα*
1C1,14 Ohr Slep Str Karp Verk; не мене ради
выстѣ гласѡсѡ нж *ВАСЪ* ради *ἀλλὰ δι' ѡμῶν*

J12,30 Dbj Dbm Jov Krp119v6 Krp141r23 Krp141v13] народа ради Rad Krp20v19 Krat; възрадоушите се» яко **БА** ради распет се спашь **БА** ради грѣхъ **БА** ради копїе и гѣбѣ за адама христоу δια ἐσα̅ς ... δια ἐσα̅ς ... δια ἐσα̅ς 82r16.17.17Krn

• *dat.* и аще нѣж пакы прѣдъ и оуготованъ мѣсто **ВАМЪ** ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν J14,3 Rad(bis) Dbm Dbj Krp124v10] om. Jov(bis) Krp22r12; обауе о семь не радоушите са яко и доушы **ВАМЪ** повиноужт са τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται L10,20 Jov(bis) Dbm Dbj Rad Krp(ter) Krat Mkd; сего ради дастъ господа самъ **ВАМЪ** знаменне δώσει κύριος αὐτός ὑμῖν σημεῖον Is7,14 Grig(bis) Lobk(bis) Orb Hlud Vtš; **ВАМЪ** во дастъ исцѣленне вѣтъмъ 105r4Zag] **ВАМЪ** 87v15Šaf

• *dat. encl.* яко же христу простити **ВЗИ** тако и **ВЗИ** ѣхаришато ὑμῖν C3,13 Ohr] подастъ **ВАМЪ** Slep, дарова **ВАМЪ** Str Karp Verk; не имамъ трѣбованиѣ да **ВЗИ** пишеть оу хреїан ѣхете ὑμῖν γράφεισθαι 1Th5,1 Karp; люде мои что **ВН** створихъ или чинь **ВН** стоужихъ τί ἐποίησά σοι ἢ τί σοι παρηνώχλησα 155r23.24Zag 129r3.4Šaf 177b4.5Orb 108r13.13Hlud; прїимете братїе достоѣннаго **ВЗИ** пастыра прїимете архїереа иже **ВН** посла вогъ τὸν ἀξιόν σας ποιμένα ... ὅπου σας ἔστειλεν ὁ θεός 271r3.4Krn

• *acc.* нѣ идѣте и рѣцѣте оученикомъ юго и петрови яко вараетъ **ВЗИ** въ галїїан ὅτι προάγει ὑμῶς Mc16,7 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd; придетъ година да вѣтъ иже оубиеть **ВЗИ** мнїть са слоужбѣ приносити вогъ πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμῶς J16,2 Rad(ter) Dbm Dbj Jov(ter) Krp10v15 et 126r15, **БА** Krp24r7; и иже **ВЗИ** приємлетъ ма приєметь ὁ δεχόμενος ὑμῶς Mt10,40 Rad(bis) Dbj, **БА** Krp Mkd] а иже не вѣсприеметъ мене не вѣсприеметь пославшаго ма Jov; и аще лоубите любаша **ВН** каѣ вамъ хвала есть τοὺς ἀγαπῶντας ὑμῶς L6,32 Rad Jov Krp Krat Mkd, **ВАСЪ** Dbm; не вѣдѣ **ВАСЪ** ѿкждоу есте οὐκ οἶδα ὑμῶς L13,27 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; прославите збо ψалмзи и пѣнни спашьшааго **ВЗИ** τὸν σώσαντα ὑμῶς comPs65,2 Von Pog; не възмогъ азъ единъ водити **ВЗИ** μόνος φέρειν ὑμῶς Dt1,9 Lobk, **БА** Hlud Vtš; влѣажъ **ВЗИ** ѿ дроузи яко правымъ житїемъ и

простымъ дроузи са сътвористе вогъ ἰσχυροῦ и аггеломъ ἐγὼ μακαρίζω ὑμᾶς 156v21Les; и скрзблю зрещи **БА** иже плауete βλέποντας ἐσα̅ς 163r15Krn; ѿвръзете срѣѣца ваша да **ВН** просвѣтитъ вогъ νὰ σας φωτίση ὁ θεός 100v22Krn; се ѣсть тѣло мое даемое за **ВН** τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον L22,19 Rad(bis) Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd; и се азъ посылаю овѣтованне оѣѣца моего на **ВЗИ** ἐφ' ὑμῶς L24,49 Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd; вѣнниманте себѣ ѿ γλοуѣѣкъ вѣзложатъ на **ВЗИ** ржкы своа ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμῶς τὰς χεῖρας L21,12 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; се азъ напошъ на **ВЗИ** доушъ животенъ φέρω εἰς ὑμῶς πνεῦμα ζωῆς Ez37,5 Grig Lobk Hlud] om. Orb; и призроу на **ВН** и влѣагоуслѣоу влѣ **ВАС** и вѣзрашоу **ВВН** и оумножѣ **ВАС** ἐπιβλέσω ἐφ' ὑμῶς καὶ εὐλογήσω ὑμῶς καὶ αὐξανῶ ὑμῶς καὶ πληθυνῶ ὑμῶς Lv26,9 Vtš, на **ВАСЪ** ... **ВЗИ** ... **БА** ... **ВЗИ** Lobk

• *loc.* много имамъ ѿ **ВАСЪ** глѣагоулати и сждити περὶ ὑμῶν J8,26 Rad Dbm Dbj Krp Krat; вѣсте ѣко ѿ прѣвзихъ дѣвнени вѣ **ВАСЪ** и зѣра вогъ оусти мои ми слзшати жззикомъ слово евангелия и вѣровати ἐν ὑμῖν A15,7 Ohr Str Karp, **ВАСЪ** (sic, sine вѣ) Verk] вѣ насъ ἐν ἡμῖν Slep; сего ради мнѣгы недѣжные вѣ **БА** и спете доволне πολλοὶ οἱ ἄρρωστοὶ ἐν ὑμῖν 91r14Krn

• *instr.* нады вѣтъми сими и междъ нами и **ВАМЪ** пропастъ велика оутвѣрди са μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν L16,26 Rad Dbm Jov Krp Krat Mkd; реуе же їсоусъ еще мало вѣѣма съ **ВАМЪ** есмь μεθ' ὑμῶν εἶμι J7,33 Dbm Dbj Krat; видѣте прѣѣкъ прѣдѣ **ВАМЪ** землю вѣвѣше наслѣдїити землю ἐνώπιον ὑμῶν Dt1,8 Vtš] прѣдѣ лицы вашими Lobk, прѣдѣ лицамъ вашимъ Hlud; аще ме вѣставитъ вогъ мой хошѣ прїити съ **ВАМЪ** θέλω ἔλθει μετ' ἐσα̅ς 228v26Krn — Cf. **ВА**, **ТЗИ** KSM Af

*ВЗИВΕΣΤΗ, -вѣдѣ, -вѣдетъ pf.

Grig

изгони, исѣера; выгнать, изгнать; to cast out, to drive out; — ἐκβάλλειν; и вѣведе (sic, pro вѣведе) адама и вѣселн прѣмо раѣ пици и постави хероувимъ и пламено ѿржне

ВЗИНЖ adv.

Evang Apost Psalt compSalt orRdm Parim Triod Vtš
Stan prolVtš Les Krm

ὑποσῳјојано, секоζаи; постоянно, всегда; constantly, always; – δια παντός, διαπαντός, διηνεκώς, εἰς τὸ διηνεκές, ἀδιάλειπτος, ἀδιαλείπτως, ἐκτενώς, ἐνδελεχώς, ἀνελλιπώς, δι' ὅλου, ἀεί, καθ' ἡμέραν, ἀπαύστως: и **ВЗИНЖ** дѣнь и ношѣ въ гробѣ и въ горахъ бѣ въпна и тлькы са каменнемъ διὰ παντός Mc5,5 Dbm Dbj Krp Mkd, **ВННЬ** (sic) Rad] всегда во Krat; и грѣхъ мои прѣдъ множъ естъ **ВЗИНЖ** διὰ παντός Ps50,5 Pog Rdm Dčn] присно Вон; Петра же стрѣжахъ въ темници мѡлκнѣтва же бѣ **ВЗИНЖ** бывааши ѿ црѣкве къ вогѡу ѡ немъ ἐκτενώς A12,5 Karp Ohr Slep Str Vran Verk; хвалжъ имамъ вогѡви емоу же слоужжъ ѿ прѣродителъ ѡнѡтожъ свѣстижъ ѡко **ВЗИНЖ** имамъ твоє помннанне ѡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνεῖαν 2T1,3 Ohr(bis) Verk] непрѣстанно Karp78v26, всегда Karp122v4; ни наума дѣнемъ ни животоу конца имы оуподѡбленъ же сѣбноу вожню прѣбываеть же нерен **ВЗИНЖ** εἰς τὸ διηνεκές Hb7,3 Karp Slep; дѣвѣдъ бо глаголетъ ѡ немъ прѣдзрѣхъ гѡспѡда прѣдъ мноа **ВЗИНЖ** ѡко ѡ деснжъ мене естъ διὰ παντός A2,25 Vran] присно Karp, прѣдъ мноа ѣко ѡ десна мен–е–сть Str; сирѣчь да **ВЗИНЖ** вблжить клатвжъ зане възлюбивъ и ѡко прѣдатель да не тѣуинжъ вблжить ея нь да истазаемъ бждеть клатвожъ ἀνελλιπώς comPs108,19 Pog Вон; вѣрнааго и на вѡжнжъ подвижащааго са **ВЗИНЖ** взираете оуи срѣдѣуѣнѣи къ вогѡу да не пакы въ сѣтъ днавола вѣпадетъ ѡ ѡловѣкзъ блжда ди' ὅλου comPs24,15 Pog] присно Вон; праведзнии ти бо **ВЗИНЖ** вожтзъ са вогѡа comPs33,10 Вон] въ истѣнжъ πρὸς ἀλήθειαν Pog; людие нже ѿ жзѣркзъ спѡсѡени вогѡмъ **ВЗИНЖ** пожтзъ таинзи и диватзъ са ἀδιαλείπτως comPs88,2 Вон Pog; (обѣтъи можъ гѡспѡдеви вѣздамъ) жже вѣрнии на кзждо дѣнъ сѣврзшажтзъ **ВЗИНЖ** ἐνδελεχώς comPs115,9 Вон Pog; и ѡврзста бжджтзъ оуста твоѣ нерѡуѡлκнѣме **ВЗИНЖ** дѣнъ и ношѣ вѣвести к тебѣ силъ азъикъ и

цѣсаѡра нхъ вѡдомзи диὰ παντός Is60,11 Grig Lobk Orb Vtš, **ВЗИНЬ** (sic) Hlud; блѡжѣенъ мжжъ еже слоужаетъ мене и ѡловѣкзъ еже пѣти моа хранитъ вѣда прѣ моѣхъ дѣврѣхъ **ВЗИНЖ** стрѣгзи подзвоа моихъ[з] вѣходъ καθ' ἡμέραν Pr8,34 Grig Lobk Orb] всегда Hlud, deest Vtš(bis); плакаше се съ плаѡущими **ВЗИНОУ** изношаше слъзы на лицѣ своємъ ἀεί 18v15Stan; въ всемъ животѣ своємъ сѣщемъ вѣременнѣмъ въ пиши **ВЗИНЖ** наслаждажъ са 76r11Les; бжди же весь самъ око **ВЗИНЖ** вблюдажъ са вида непрѣязныныжъ напастѣ нападажша на ны присно искѡшенѣемъ непрѣязнынымъ диηνεκώς 82v23Les; **ВЗИНЖ** гѡспѡдоу мѡлκнѣте са за ни мжѡуѡеници ἀπαύστως 52r3Zag 26v19Bit] присно 28v14Šaf 62c21Orb ♦ **ВЗИНЖ** **ВЪСЕГДА** **ДИОЛУ**: идеже нѣсѣтъ ненависти ни враждъ нь **ВЗИНЖ** **ВЪСЕГДА** радѡсѣтъ и веселѣе и радѡванѣе диόλου χαρά καὶ εὐφροσύνη 137r12Les ♦ **ВЗИНЖ** (и) **ПРИСНО** **СЕЪА** и **СЕКОΖАИ**; **СРАЗУ** и **НАВСЕГДА**; **now and forever**; – : крѡсте прѣѡстнзи цѣсаѡрскаа лѣпѡта си ты и вѣрнымъ же застѣплѣнне застѣплннкъ бжди **ВЗИНЖ** **присно** и все же вѣрма постнааго теѡеннѣа спѡдѡби ны е добрѣ конъгати 8v11Šaf 31v6Zag, **ВЗИНЖ** и **присно** 31d21Orb — Cf. **вспрѣсмене**, **вспрѣстани(и)**, **вспрѣстано**, **вѣсегда**, **незакзснѣно**, **незѡмоудѣно**, **некзсно**, **непрѣста(нѣ)но**, **присно**

KS(взинж) M

ЗР

ВΖΙΠΙΤΙ κράζειν L18,39 Rad v. ВΖΠΙΤΙ

ВΖΙΠΟΒѢДѢТИ Ex14,15 Hlud(bis) per err. pro

ВΖΠΟΒΑΔΙΤΙ

ВΖΙCΗΝΑ, -ζι f.

parOrb parHlud Krm

висина; висота; height; – ὕψος; τὸ ὑψηλόν, τὰ ὑψηλά (Krm): и тако створиши ковѣегъ ѡт ѡлакѡтъ дльготжъ ковѣегѡу ѡнѣ в ширинжъ ѡлакѡтъ въ **ВИСИНЖ** емѡ τὸ ὕψος Gn6,15 Orb] въ вѣсотжъ Grig, вѣсотжъ емѡ Lobk; и въ низинжъ и въ **ВΖΙCΗΝЖ** страшни бѣхъ ὕψος Ez1,18 Hlud] на заднѣа нхъ и вѣсотѡа бѣа нмъ и страшни бѣахъ

Grig, и заданиа ихъ и высота имь бѣ и страшни бѣхъ Lobk, и заднѣя ихъ высотъ ихъ страшны бѣхъ Orb; сзтвори образъ злати въ **ВІСНОУ** лакти шестьдесеѣтъ τὸ ὕψος 234v3Krn; сыреуѣ видѣніе въ чрзности и въ бѣлости дѣнствоуютъ въ **ВІСНН** и нижннхъ εἰς τὸ ὑψηλόν 93v3Krn; оуи дѣнствують видѣнію въ наставленіе въ водніе въ соушъ въ **ВІСНН** въ нижннхъ εἰς τὰ ὑψηλά 92v8Krn – EXH — Cf. ВЗІСОТА sub 1

SM

ЛМ/ЗР

ВЗІСІТИ, ВЗІСІТИ СЯ, -шж (сА), -снтъ (сА) ipf.

Psalt comBon Les

1. **воздиѣа, вознесува; возвышати, возноситъ; to rise, to exalt; – ἀνυψοῦν, ὑψοῦν:** гѣсподъ оубожитъ и богатитъ сзмѣрѣтъ и **ВЗІСІТЪ** ἀνυψοῖ 1Rg2,7/Ct Bon Rdm Dĕn] deest Pog; прѣзоривзѣж низитъ и смѣрензѣж **ВЗІСІТЪ** ὑψοῖ com1Rg2,7/Ct Bon] deest Pog ● *fig. ἰοῦῖῖῖῖκνυα, ἰπρῖδῖδῖδῖκνυα; побуждати к чему-л., вызывать что-л.; to incite, to inspire; – φαντάζειν:* аще на величаніе **ВІСІТ** ны гѣсподне смѣреніе напишамъ ἐὰν εἰς ὕψος φαντάζη τοῦ κυρίου τὴν ταπεινωσιν διαγράψωμεν 94v21Les

2. *refl. fig. се вообразува, се издиѣа; проявлять заносчивость, высокомерие; to be haughty; – ἐπαίρεσθαι:* видѣхъ нечестивааго прѣвзносаша сА и **ВЗІСАША СЯ** яко кедрзи ливанзскзѣж ἐπαίρομενον Ps36,35 Bon Pog Rdm Dĕn, sim. 51r4Les

EXH — Cf. ВЗЗВЗІСІТИ, ВЗЗВЗІШАТИ, ВЗЗНОСИТИ sub 2

KSM

ЗР

ВЗІСОКОМЗІСІЛИТИ, -шлж, -слитъ ipf.

Karp trOrb trHlud

се фали, се иѣрчи; кичитъся; to boast, to be haughty; – ὑψηλοφρονεῖν: ѱадо тимоѣе богатымъ въ нкрнѣшьнемъ вѣце запрѣща[и] не **ВЫСОКОМЫСІЛИТИ** μὴ ὑψηλοφρονεῖν 1Т6,17 Karp] ВЗІСОКОМЖДРОВАТИ Slep; велерѣѣебы (sic) разоумомъ лжкавыѣхъ фарисеи всѣхъ гѣсподъ притъѣеж сего бѣжати наѣуи а не **ВЫСОКОМЫСІЛИТИ** паѣе же подоѣбаеъ мыслити всѣ наказа образъ и

нравъ самъ бѣвъ до распатна и смръѣти себе смѣривъ μὴ ὑψηλοφρονεῖν 8v19Hlud 3a15 et 82d33Orb] не ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОВАТИ 46r27Šaf – EXH — Cf. ВЗЗНОСИТИ sub 2, ВЗІСОКОМЖДРОВАТИ, ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОВАТИ, ВЗІСОКЪ sub 4, прѣвзносити М ЛМ/ЗР

ВЗІСОКОМЗІСІЛЬНО adv.

trOrb trHlud

надуено, надмено; высокомерно, надменно; haughty, arrogantly; – : смѣривше спѣси ма **ВЫСОКОМЫСІЛЬНО** живѣшаго рождеши възнесшаго смѣрено ество прѣчистаа 39v25Hlud 113b4Orb – EXH — Cf. ВЗІСОКОМЖДРЪНО

Ø

ЛМ

ВЗІСОКОМЖДРНЕ, -ня n.

Les

гордоси, надменоси; гордость, высокомерие; pride, arrogance; – ὑψηλοφροσύνη: и навѣкни ѿ нихъ испытно прѣвое ω неѣсннхъ ли помышлѣжъти или ω земныхъ ... или ω многостажани или ω нищетѣ и смѣреннѣи мждрости или ω **ВЫСОКОМЖДРН** περὶ ὑψηλοφροσύνης 129r20Les; тѣмже храни сА ѿ **ВЫСОКОМЖДРІА** и гѣсподъ дасѣтъ ти ѱасѣтъ съ всѣми сѣвѣтими ἀπὸ τῆς ὑψηλοφροσύνης 10v8Les; гдѣ тогда **ВЫСОКОМЖДРІЕ** и надменіе рекше гнѣвъ ἡ ὑψηλοφροσύνη 59r11Les; прїидетъ **ВЫСОКОМЖДРІЕ** и помѣнетъ яко ωгнь хошетъ прїити ὑψηλοφροσύνη 213r24Les; и положить на оумѣ своемъ прѣзорство и **ВЫСОКОМЖДРІЕ** и тыщеслакіе завистъ клеветъ чрѣевоѣбаденіе τῆς ὑψηλοφροσύνης 143v10Les – EXH — Cf. ВЕЛИЧАНІЕ, ВЗІСОКОУМЪСТВО

М

ЛМ/ЗР

ВЗІСОКОМЖДРОВАТИ, -дрогъ,

-дрогетъ ipf.

Slep Karp comPog Zag

се фали, се иѣрчи; высоко мнитъ о себе, кичитъся; to boast, to be haughty; – ὑψηλοφρονεῖν: ты же вѣрож стонши не **ВЫСОКОМЖДРОУИ** нж бон сА μὴ ὑψηλοφρόνει R11,20 Karp] не ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОУИ Slep; ѱадо тимоѣеѣѣ

ВЗІСОКОМЖДРОВАТИ

БОГАТΖΙΜΖ ВЗ ΝΖΒΝΉΣΖΝН ВΉΚΖ ЗАПРΉΣΑΙ НЕ ВЗІСОКОМЖДРОВАТИ НН ОΥΠΟΒΑΤΙ НА ΒΟΓΑΤΖΣΤΕВО НЩЕ ЗЪНОВЕНО μὴ ὑψηλοφρονεῖν IT6,17 Slep] ВЗІСОКОМЫСЛИТИ Καρ; ДА ЯВНТЬ ИМЪ ЯКО **ВЗІСОКОМЖДРОУЯЩЕ** МАЛЫМИ ЖИВОТЪНЫМИ СМѢРИША СА ὑψηλοφρονοῦντες comPs104,31 Pog] ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОУЯЩЕ Βοη; ПОМКОЛИМЪ СА ЯКО И МИТАРЬ СМѢРЕНΟЖ МЖДРОСТНЖ И НЕ **В(Н)ШКОМЖДРОУЕМЕ** ЯКО И ФАРИСЕН I v28Zag] ВЗІСОКОМЖДРЪСТВЕЪЕМЪ 4c33Orb – EXH — Cf. ВЗЪНОСИТИ sub 2, ВЗІСОКОМЗІСЛИТИ, ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОВАТИ, ВЗІСОКЪ sub 4

SM

ЛМ/ЗР

ВЗІСОКОМЖДРЪ, -ЪИ adj.-subst.

Les

надуен, надмен, високомерный, надменный; self-important, arrogant; – τῆς ὑψηλοφροσύνης: МНОГЫ БО ПРѢЛЪСТНЪ ЯСЪТЬ ПОМЫСЛЬ **ВЗІСОКОМЖДРЪХЪ** τῆς ὑψηλοφροσύνης 58v11Les – EXH — Cf. ВЗІСОКОПАРНЕВЪ, ВЗІСОКООУМЪНЪ

M

ЛМ/ЗР

ВЗІСОКОМЖДРЪНО adv.

Vtš

надуено, надмено; високомерно, надменно; haughty, arrogantly; – : СМѢРИШІА СЕ СПКАСѢИ МЕ **ВЗІСОКОМЖДРЪНО** ЖИВШАГО РОЖДЪШІА ВЪЗНЕСЪШАГО СМѢРШЕ СЕ ЕСЪТЬСТВО ПРѢУЧѢСТАА 160c13Vtš – EXH — Cf. ВЗІСОКОМЗІСЛЪНО

Ø

ЛМ/ЗР

ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОВАТИ, -СТВОУЖ, -СТВОУЕТЪ ipf.

Slep comBon Šaf trOrb

се фали, се ѱерчи; високо мнить о себе, кичиться; to boast, to be haughty; – ὑψηλοφρονεῖν: ТЪИ ЖЕ ВЪРОЖ СТОИШИ НЕ **ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОУИ** НЖ ВОИ СА μὴ ὑψηλοφρονεῖ R11,20 Slep] НЕ ВЗІСОКОМЖДРОУИ Καρ; ДА ЯВНТЪ ИМЪ ЯКО **ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОУЯЩЕ** МАЛЪИМИ ЖИВОТЪНИ СМѢРИШЖ СА ὑψηλοφρονοῦντες comPs104,31Bon] ВЗІСОКОМЖДРОУЯЩЕ Pog; ПОМКОЛИМЪ СА ЯКОЖЕ И МИТАРЬ СМѢРЕНΟЖ МЖДРОСТНЖ А НЕ **ВЗІСОКОМЖДРЪСТВЕЪЕМЪ** ЯКОЖЕ И ФАРИСЕН 4c33Orb] В[ИС]ШКОМЖДРОУЕМЕ I v28Zag; ВЗІСОКООУМНАГО

ВЗІСОКОРЪУИВЪ

НАЖКА ЗЛАГО ФАРИСЕУВА ВСЪХЪ ГКОСПОДЪ ПРИТЪАМИ ОУУИТЪ ОУКЛАНЪТИ СА ТЪХЪ НЕ **ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОВАТИ** ВЗСЪХЪ НАКАЗОУЖ ПИСАНИЕМЪ И ЗАКОНОМЪ СЪ СОБОЖ ВЪИВЪ ДО КРЪСТА И СМРТИ СЕБЕ ИЗЛИВЪЗ μὴ ὑψηλοφρονεῖν 46r27Šaf] ВЗІСОКОМЫСЛИТИ 3a15 et 82d30Orb 8v19Hlud – EXH — Cf. ВЗЪНОСИТИ sub 2, ВЗІСОКОМЗІСЛИТИ, ВЗІСОКОМЖДРОВАТИ, ВЗІСОКЪ sub 4

SM

ЛМ/ЗР

ВЗІСОКОПАРНЕВЪ adj.

Les

fig. вообразен, надмен; високомерный, надменный; self-important, arrogant; – : НЕПОТРѢБНА И РЪПТИВА И МНОГОРЪУИВА НАОУУИЛ МА ЯСЪТЬ ЗЛОУБЫУНА И **ВЗІСОКОПАРНЕВ** И ШЪПЕТНИКА НАОУУИЛ МА ЯСЪТЬ ВЪ УЪТЕНИИ И ПЪНИИ ГЛОУМНИКА НАОУУИЛ МА ЯСЪТЬ (ὀκνηρὸν καὶ γογγυστὴν καὶ πολύλαλόν με δεδίδαχε ἐν ἀναγνώσει καὶ ψαλμῶδιᾳ μετεωρίζεσθαί με μεμάθηκεν) 199r18Les – EXH — Cf. ВЗІСОКОМЖДРЪ, ВЗІСОКООУМЪНЪ

M

ЛМ/ЗР

ВЗІСОКОПРЪСТОЛЪНЪ, -ЪИ adj.-subst.

Vtš

високоѱресїолен, ѱрвоѱресїолен; високопрестолный, первопрестолный; first-throne; – : НЕБЕСНИХЪ НАУЕЛНІИУЕ И ПРѢДАСТАТЕЛЯ **ВЗІСОКОПРЪСТОЛЪННМЪ** И СТРАШНИХЪ И ВКОЖСТВЕНІЕ СЛАВЫ МЪХАНЛЕ АРХІНСТРАТИЖЕ АН[Г]ГКЕΛΛΩΜΚЪ УИНОНАУЕЛННУЕ 44a6Vtš – EXH — Cf. ПРЪВОПРЪСТОЛЪННКЪ

Ø

ЛМ/ЗР

ВЗІСОКОРЪУИВЪ adj.

Zag

кој се фали; хвастливый; boastful; – ὑψήγορος: ВЗІСОКОРЪУИВЪ ΝΚΒΝΉ ЯСЪМЪ РАДЪУЖ СА СРЪДЪЦЕМЪ ПРИСНО ВСОУЕ ὑψήγορος νῦν ὑπάρχω 93r30Zag] ВЕЛЕРЪУИВЪ 79r17Šaf 112d29Orb, ВЕЛЕРЪУИВЫ 39r28Hlud – EXH — Cf. ВЕЛЕРЪУИВЪ, ВЕЛИКОРЪУИВЪ

Ø

НА

ВЗІСОКОΟΥΜΒΝΖ, -ΖΙΗ adj.

Šaf

вообразен, надмен; високомерный, надменный; arrogant, haughty; – ύψηλόφρων: ВЗІСОКОΟΥΜΝΑГО НАЖКА ЗЛАГО ФАРИСЕУВА ЕСѢХЪ ГКОСПОДЪ ПРИТЪАМИ ОУУНТЪ ОУКЛАНѢТИ СА ТѢХЪ НЕ ВЗІСОКОМЖДРЪСТВОВАТИ τὴν ύψηλόφρονα γνώμην 46r26ŠafΠ велерѣуивы 82d30Orb, велерѣуевы (sic) 8v18Hlud – EXH — Cf. ВЕЛЕРѢУИЕВЪ, ВЕЛИУАЕВЪ, ВЕЛИУИЕВЪ, ВЗІСОКОМЖДРЪ, ВЗІСОКОПАРИЕВЪ, ГРЪДЗИНЪНЪ, ГРЪДѢЛИЕВЪ

М

НА

ВЗІСОКОΟΥΜΒСТВО, -Α π.

trOrb

ζορδοςῑ, надменосӣ; гордость, високомерие; pride, arrogance; – ύψηλόφρων γνώμη: ВЗІСОКОУМВСТВА БѢЖИМЪ ФАРИСЕУВА ЗЛАГО И СМѢРЕННЮ НАУУИМ СА МЫТАРЕУΟΥ НЕИЗРЕУЕННОУ ИМЖЕ ВЪЗНЕСЕМ СА τὴν ύψηλόφρονα γνώμην 5b21Orb, sim. 6d6Orb – EXH — Cf. ВЕЛИУАНИЕ, ВЗІСОКОМЖДРИЕ

Ø

ЛМ/ЗР

ВЗІСОКЪ, -ΖΙΗ adj.

Evang Apost Psalt comPsalt orDĉn Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

Formae comp. взишин, взишьшн, взише, in Krn etiam взиоуан, взиоуанши, взиоуае

1. висок; високий; high; – ύψηλός: ВОДА ... ПОКРЪИ ВЪСА ГОРЪИ **ВЗІСОКЪІА** τὰ ὄρη τὰ ύψηλά Gn7,19 Grig Lobk Orb, **ВЗІСОКЪІ** Hlud; ГОРЪИ **ВЗІСОКЪІЖ** ΕΛΕΝΕΜЪ ὄρη τὰ ύψηλά Ps103,18 Bon Pog Rdm Dĉn; ПРОНДЕ АВРААМЪ ЗЕМЛѢ ВЪ ДЛЪГОТА ΕΑ ДО МѢСТА СИХЕМЪСКА КЪ ДЖБОУ **ВЗІСОКОМОУ** ἐπὶ τὴν δρῦν τὴν ύψηλήν Gn12,6 Lobk Orb Hlud, **ВЗІСОК(..)** Grig; ТАМНЫ ЖЕ СЖТЪ ЯКОЖЕ ДРЪВІА СЖТЪ ДВѢ ТРИ ИЛИ ПЕТЪ ПЕДИ **ВНСОКА** ύψηλά 92v3Krn; ВЪЗЫДЕ НА СТЬПЬ **ВЗІСОКЪ** ἐπὶ στῦλον ύψηλόν 2v18Stan • издигнат високо, што се наога на височина: ИДОЛОМЪ ЖРЖЩЕ НА **ВЗІСОУѢХЪ** МѢСТѢХЪ ἐν τοῖς ύψηλοῖς comPs77,58 Bon; ВИДѢ УДРЪ **ВЗІСОКЪ** И ПОСТЛАНЪ И ВЪЗЛѢЗЕ ПРИЛЕЖНО И СѢДЕ НА УДРѢ ὄρᾱ κλίην ύψηλῶς ἐστρωμένην 113r3Les; ВАРНИ ДОМОВЕ СЖТЪ

ВЗІСОУИ ύψηλοῖ comPs44,9 BonΠ ВЕЛИЦИ ПОГ; НА ПРѢСТОЛѢ **ВЗІСОУѢ** И ПРѢВЪЗНЕСЕНѢ СѢДАЩА И СЖДАЩА ЖИВИМЪ И МРЪЗЪИМЪ ἐπὶ θρόνου ύψηλοῦ comPs49,21 Pog Bon; ВЪШЪДЪ ВЪ ГРАДЪ НА **ВНСОУѢ** ПРѢСТОЛѢ СѢДЪ 165c11Vtš • *comp.* ГОРЪ ГОЛГОТЖ ГЛАГОЛУЕТЪ ТА БО ВЪХЪ ГОРЪ ЗЕМНЪИХЪ **ВЗІШШИ** ЕСТЪ ύψηλότερον comPs131,7 Bon Pog; **ВНСОУАИ** СЖТЪ ДРЪВІА НИЖЪША ЖЕ СЖТЪ БЫІА ύψηλά 92r26Krn • *adj.-subst.* ПОВѢШЕННА ВИСЪТЪ НА **ВЗІСОУѢ** ἐφ' ύψηλοῦ 130v17Stan; НИСПОУЩЕНЪ **ВНСОКА** 206b8Vtš • *adj.-subst. n. pl.*

ВЗІСОКАИ: за небеските височини: СѢДЕ У ДЕСНЖ ВЕЛИУЕСТВЕНІА НА **ВЗІСОКЪІХЪ** ἐν ύψηλοῖς Hb1,3 Ohr(bis) Slep Str Karp Verk; КЪТО ЯКО ГКОСПОДЪ БОГЪ НАШЪ ЖИВЕЖИ НА **ВЗІСОКЪІХЪ** ἐν ύψηλοῖς Ps112,5 Bon Pog Rdm Dĉn; ДИВЕНЪ ВЪ **ВЗІСОКЪІНХЪ** ГКОСПОДЪ ἐν ύψηλοῖς Ps92,4 PogΠ ВЗІШНИХЪ Bon Rdm Dĉn; sim. 11v4Lobk, sim. 96c28 et 117a22Vtš; НА **ВНСОКАИ** ЗРАЩЕ ЯМЪ ВЪПЕРИМЪ ПОЖЩЕ БЛАГОУСЛОВИТЕ ВЪ ДѢЛА 34r20ZagΠ НА ВЗІСОТЪ 36c32Orb — Cf. ВЗІСОТА sub 2, ВЗІШЪНЪ sub 2 (взишьнѣи) ♦ **ВЗІСОКОЕ ОКО КРЕНАИ** ὕοῦλεδ; *поднятые глаза; look up; – μετέωρος ὀφθαλμός:* ЛУТЫИ БО ПРѢДАТЕЛЬ ИСЪТЪ **ВЗІСОКОЕ ОКО** ὁ ὀφθαλμός ὁ μετέωρος 55r11Les ♦ **ПѢНИЕ ВЗІСОКЪІХЪ, ПѢСНЪ ВЗІСОКЪІХЪ, ПѢНИЕ ВЗІСОКОЕ – ᾠσμα τῶν ύψηλῶν:** за псалмите 119–133 што се пееле при качувањето во ерусалимскиот храм: ТѢМЖЕ ПѢСНИ СТЕПЕНЪ РЕУЕ СИРѢУЪ **ПѢНИЕ ВЗІСОКЪІХЪ** ᾠσμα τῶν ύψηλῶν comPs119,tit Bon Pog, sim. **ПѢСНЪ ВЗІСОКЪІХЪ** comPs120,tit et comPs133,tit Bon Pog, sim. **ПѢНИЕ ВЗІСОКОЕ** comPs121,tit Bon Pog et comPs130,tit Pog — Cf. ПѢСНЪ (~ СТЕПЕННА(И)) • v. etiam ПѢНИЕ

2. возвишен; возвышенный; sublime; – ύψηλός: ГКОСПОДЪ ВЪ СИОНѢ ВЕЛЕН И **ВЗІСОКЪ** ЕСТЪ НАДЪ ВСѢМИ ЛЮДЪМИ ύψηλός Ps98,2 Bon Pog Dĉn, sim. 66v9VerkΠ СТРАШЕНЪ Rdm; sim. **ВЗІСОКЪІ** Ps112,4 Bon, **ВЗІСОКЪ** Pog Rdm Dĉn; ВЕЗНАУЖЛЪНЕ ГКОСПОДЪ **ВЗІСОКЪІ** ὑψαῖο 190r2Dĉn; АВРААМЪ БО УКТЪУЪ **ВЗІСОКЪ** СКАЗАЕТЪ СА УКТЪУЪ ЖЕ ВСѢМЪ ХРИСТЪ ЯКО ВЕЛЕН И **ВЗІСОКЪ** ύψηλός ... ύψηλός comPs46,10 Bon Pog • *adj.-subst.* **ВЗІСОКЪ(И):** СЕГО БО РАДИ **ВЗІСОКЪІ** НА ЗЕМНИ

Jon2,4 Grig Lobk Orb Hlud, Jon2,4/Ct Bon Pog Rdm Dĉn, sim. Ps41,8 Bon Pog Rdm Dĉn; ДИВЕНЪ **ВЪСОТЪ** моръскъѣ ДИВЕНЪ ВЪ ВЪШНИХЪ ГКОСПОДЪ ої метеωρισμοї τής θαλάσσης Ps92,4 Bon Pog Rdm 5r10 et 11v3Lobk 96c28Vtš, въ **ВЪСОТИ** моръскыѣ Dĉn 4v9Grig 183v34Hlud; прѣвъзньса бо са бѣси и паки снидоша въ безднѣхъ **ВЪСОТОЖ** влны крыщенна потоплени τῷ ὕψει comPs106,26 Pog Bon; есть же дивити са и үквзствѣноωμοу морю ꙗко велии веши и страшнѣ сѣши колѣми же **ВЪСОТѣ** морѣ разоумнааго сирѣчу крыщенна оно приємь үловѣка оумарѣть а се приємь үловѣка ωживлѣтъ и свѣтла вогови вѣдаеть что же **ВЪСОТЫ** сѣа дивнѣе τὸ ὕψος τής θαλάσσης ... τοῦ метеωρισμοῦ comPs92,4 Pog — Cf. ВЪСОТНА

2. *висина, височина, врв; высота, вышина, вершина, высъ; height, peak, top; — ὕψος, τὰ ὑψηλά:* ꙗко въ рѣцѣ его конъци земли и **ВЪСОТЪ** горъ того сѣтъ τὰ ὑψη τῶν ὀρέων Ps94,4 Bon Pog Rdm Dĉn; аще бо въ волѣзни страхѣ вожїи иматѣ доуша твоа то не имаша выпасти въ сѣти діавола нь бѣдеш ꙗко шрель на **ВЪСОТАХЪ** пара eis τὰ ὑψη 67v22Les; тако и христосъ на горѣ голготѣ на камен вшедъ на крѣстѣ ста на **ВЪСОТѣ** ἐν ὑψηλοῖς comPs17,34 Bon Pog; събрьжена высктъ съ **ВЪСОТѣ** и оумрѣтъ 241v8Stan; ꙗцѣмъ же ωбразомъ прѣжде съходаши въ глбннѣ ꙗко да ωбращѣтъ многоцѣннын бнсерь егоже ωбрѣтше авїе съ многымъ троудомъ на **ВЪСОТѣ** въсходить eis τὸ ὕψος 147v22Les • за небескитѣ височини: ꙗкоже бо невѣзможно үловѣкоу измѣрити **ВЪСОТЫ** некѣсныа тако невѣзможно ωмоу үловѣчю величѣства постигнѣти вожннѣ үловѣколюбннѣ еже створи на үловѣцѣ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ comPs102,11 Pog Bon; исконъзүастѣ бо са ωти мон възираѣштоу ми на **ВЪСОТѣ** небеснѣхъ eis τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ Is38,15/Ct Bon; ты мѣ поеше и възнесоше мѣ на **ВЪСОТѣ** некѣксною eis τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ 245v26Km; **ВЪСОТОУ** небеснѣю оүвѣдѣти и мора глбнноу испитаты дръзостно ꙗсктъ

20d10Vtš; ꙗко ѿ **ВЪСОТЫ** некѣсныѣхъ въ ровѣ сниде ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ οὐρανοῦ 113v11 Les; на колесницѣхъ ωгннѣхъ древе добродѣтѣльми въшедѣ ꙗко илиа на кево ѿ зема на **ВЪСОТѣ** несѣше са сего доуше моа въсходѣ помышлѣи 116b5Orb 43v4Hlud III добродѣтѣльми въсходан ꙗко и на кекеца въздвнже са на прѣвшнѣа иногда ѿ земннѣхъ ὡς eis οὐρανοῦς ἤγετο ὑπεράνω ποτὲ τῶν ἐπιγείων 100r5Zag, ꙗко на кево носѣше са прѣввыше древле надземнымъ 82v19Bit, ꙗкзи на кево несѣше са прѣжде надземнзими 84r4Šaf; блѣгооүхае блѣголѣпно по велѣни божственаго ты словесе ѿ глбннн зль еретичѣствоүщицѣхъ всѣхъ възведѣтъ прѣмоудре къ вишнѣи **ВЪСОТѣ** 50a19Vtš — Cf. ВЪСОКЪ sub 1 (ВЪСОКА), ВЪШННЪ sub 2 (ВЪШНѣа) • *fig.* врази гкосподни жидове егда бо мнѣша льже оудолѣше са хрестоу и на **ВЪСОТѣ** побѣды възлѣзше тѣгда ꙗко дымъ иүезнѣша eis ὕψος νίκης comPs36,20 Pog Bon; горзи сѣтъ пророчи за **ВЪСОТѣ** проповѣди ти же мира провъзгласиѣхъ всен вселенѣи διὰ τὸ ὕψος τῶν δογμάτων comPs71,3 Bon Pog; **ВЪСОТА** добродѣтели вставивше доуше моа къ глбннѣ бо грѣховнѣи сниде τὸ ὕψος τῶν ἀρετῶν 33r11Hlud 107c10Orb ♦ **ВЪ ВЪСОТѣ** днни во најдобрише зодини, во ѿлна сила; в преполовение моихъ дней; in my best years; — ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν: азъ рѣхъ въ **ВЪСОТѣ** днен монѣхъ идѣ въ врата адова вставла лѣта проуаа ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου Is38,10/Ct Bon

3. *возвишеностѣ, величественностѣ, совершенностѣ; величие, величественность, совершенство; majesty, highness, perfection; — ὕψος:* и люде мон оүзратѣ славѣ гкосподѣна и **ВЪСОТА** вожннѣ τὸ ὕψος Is35,2 Grig Vtš, **ВЪСОТОЖ** Hlud; по **ВЪСОТѣ** твоен оүмножилъ еси сѣдннѣ үловѣчю κατὰ τὸ ὕψος σου Ps11,9 Bon Pog Dĉn; по **ВЪСОТѣ** бо блѣгостына вожннѣ и много силож въплѣщенна придетъ егда придетъ сѣдити въсен земли μετὰ γάρ τὸ ὕψος comPs93,2 Pog Bon;

АГГЕЛЬСКОЕ ЖИТІЄ ПРИЕМ И ПРАВЖА ВЪРЖ
ИЗВОЛИЕВЪ И НА **ВЫСОТЖ** СВЯТИТЕЛСТВА
ВЪЗЪШЕДЪ БЛАГОДѢТНА ИСПЛНИ СА
ДКОУХОВНОМЪ 166r11Stan, sim. НА **ВЫСОТОУ**
ВЪШЪДЪ БОГОСЛОВІА 18a2Vtš; НЕ СРЕБРОЛЮБИИ
БО МИРОВИ СКРОВИЩЕ СНИСКАВЪ НЪ **ВЫСОТОУ**
НАМЪ ПОКОРЕНИИ ПОКАЗА ТО ΨΥΧΟΣ 62r11Stan, sim.
126v23Stan; ЯКО ПТИЦА ДОБРОПѢСНИВАИ ВСА
ПРИХОДАЩЖА СЛОВОМЪ ВЪЗВЕСЕЛИ САМЪ ОУМЪ
СВОИ НА **ВЫСОТЖ** ВЪЗВЫСИ БОЖЬСТВЕНЖА
256r4Stan; РАДКОУЧИ СА **ВЫСОТО** ДВОЕВХОДНАА
ΥΛΟΒΕΥΥΣΚΙΜΥ ПОМЫСЛОМЪ ΨΥΧΟΣ ΔΥΣΑΝΑΒΑΤΟΝ
125b9Orb 111r8Zag 92v20Šaf 53v14Hlud;
ПОВѢДИТЕ НЕИСТОВСТВО ТЪЗНАГО АРИА И
ЛЮТАГО ГЛАГОЛАВША НА **ВЫСОТЖ** НЕПРАВДАЖ
БОГОВИ ΕΙΣ ΤΟ ΨΥΧΟΣ 167r32Hlud 195r8Zag
153v21Šaf — Cf. ВЕЛИУНЕ sub 2, ВЕЛИУСТВОИЕ
sub 2, ВЕЛИУСТВО sub 2

4. **надменості, вообразеності; високо-
мерие; arrogance; — ΨΥΧΟΣ, ΨΥΧΟΜΑ:** И СМѢРИТЪ
СА ВЪСАКЪ ΥΛΟΒΕΥΚЪЖ И ПАДЕТЪ СА **ВЗІСОТА**
ΥΛΟΒΕΥΥΣΚΑИ И ВЪЗНЕСЕТЪ СА ГОСПОДЪ
ΕΔΙΝЪ ВЪ ДЪНЪ ΩΝЪ ΨΥΧΟΣ Is2,17 Grig Lobk,
ВЫСОТЖ Orb; ПОМЪСЛИШЖ И ГЛАГОЛАШЖ ВЪ
ЗЪЛОВѢ НЕПРАВДАЖ ВЪ **ВЗІСОТЖ** ГЛАГОЛАШЖ ΕΙΣ
ΤΟ ΨΥΧΟΣ Ps72,8 Bon Pog Rdm, въ **ВЫСОТѢ** Dčn; И
ВСТѢЖ **ВЫСОТЖ** ВЪЗЪДВИЖЩЖА СА НА ВѢДѢНИИ
БОЖИИ И ПОВИНОУЩЕ ВЪСЪ РАЗОУМЪ ΨΥΧΟΜΑ
2C10,5 Karp Slep; ГРЪДЫА ЯКО ВЫСОКЫ· ГЛАСОУ
ВО ТЪГДА ПОСЛОУШЬСТВОУЩОУ Ω СЪБНОУ
НЕВѢРНЫХЪ **ВЫСОТА** СКОУШИ СА ΤΟ ΨΥΧΟΣ
comPs28,5 Pog Bon — Cf. ВЕЛИУАННЕ,
ВЪЗВЪШЕННЕ, ВЪЗНЕСЕННЕ sub 2, ВЪЗНОШЕННЕ
sub 3, ВЪШЕННЕ, ГРЪДОСТЬ, ГРЪДИИ

KSM

ЗР

ВЗІСОЦѢ adv.

comPsalt

fig. **возвишено, чесно; возвышенно, в
чести; nobly, honestly; — ΨΥΧΛΑ:** СИРѢУЪ ДА
ВЗІСОУѢ ПОЖИВЖ ПОСРѢДѢ ЛЮДЕИ ПРИШЕЛЪСТВИИ
ЖИТЕНСКААГО ΨΥΧΛΑ ΠΟΛΙΤΕΥΟΜΑΙ comHab3,16/Ct
Bon Pog — EXH

S

ЗР

ВЗІСОУАЕ, ВЗІСОУѢ,**ВЗІСОУАИШЕ** adv. comp.

comPsalt Krm

**ΰовисоко, ΰοῶρε; выше; higher; — ΰψη-
λότερος:** ЛѢНА ЖЕ ЕСТЬ НИЖЕНШЕЕ СЛЪНЦЕ ЖЕ
ЕСТЬ **ВЗІСОУАИШЕ** И СЕГО РАДИ СТОИТЪ ЛОУНА
ПОНИЖЕ Ω СЛЪНЦА И ПОМРАУАЕТ СЕ СЛЪНЦЕ
ΰψηλότερος 125r15Krm • fig. **άνώτερον:** КЪДНѢ
ЖЕ ГЛАГОЛЕТЪ ИСЪ ПРОВОДЕНЪИХЪ РЕБРЪ
ΧΡΙΣΤΟΥ ИШЕДЪШЖ ТАИИЖ ЕЖЕ ЕСТЬ ВСТѢК[О]Ж
СЛАДОСТИ **ВЗІСОУАЕ** άνώτερον comPs80,17 Bon,
ВЫСОУѢ Pog; КЪТО БО СЕГО НАСЛѢДОВАИИ И
РАДОВАИИ **ВЗІСОУѢ** άνώτερον comPs118,111
Bon Pog; БЛАЖЕНИ БО КРОТЪЦИИ САМЪ ГОСПОДЪ
РЕУЕ И ЧТО СЕЖ ВЪСОТЪ **ВЗІСОУАЕ** ЕСТЬ
άνώτερον comPs149,4 Bon om. Pog • **ΰοζласно,
ΰосилно; громче, более громко; loudly, in a
loud voice; — ΰψηλότερον:** СИРѢУЪ ТРЪБИ
ВЗІСОУАЕ ВЪЗГЛАСИТЕ ПОЖЩЕ БОГА ΰψηλότερον
ήχήσατε comPs150,3 Bon, **ВЫСОУѢ** Pog — EXH
— Cf. ВЪШЕ sub 1, ПОВЪШЕ

Nota: ВЗІСОУАЕ 302v22Les verisimiliter per err.
v. ВЗІСОУЄ

0

НА

ВЗІСОУАИ adj. comp. v. ВЗІСОКЪ**ВЗІСОУАИШЕ** adv. comp. v. ВЗІСОУАЕ**ВЗІСОУЄ** adv., praep.

Str Grig Lobk parHlud Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les

1. adv. **ῶре, во височиниѡе; сверху, в
вышине; up, above, high; — άνω, έν τῶ ὕψει:**
И ДАМЪ ΥЮДЕСА НА НЕВЪСЕ **ВЗІСОУЄ** И
ЗНАМЕНИѢ НА ЗЕМИ НИЗЪ έν τῶ οὐρανῶ άνω
J13,3(J12,30) Grig Lobk144v3 Hlud om.
Lobk169v8; sim. НА КЕВЪСЕХЪ **ВНСОУЄ** A2,19
Str горѢ Vran Karp; ТОГДА ВЪСИ ВИДѢВШЕ
ВЫСОУ[А]Ѣ ЯВЛЪШЕЕ СА ЗНАМЕНІЕ СТРАШНОЕ
ЦѢСАРКОЕ СЕ И СТРАШНОЕ РАЗОУМѢЖТЬ КЪДО
ИХЪ ЯКО ЗА НИМЪ АБІЕ ЦѢСАРЪ ЯВЛѢЕТ СА έν
τῶ ὕψει 302v22Les; Ω ВЪСОУДОУ БОГОНОСНИ
ΑΠΟΚΤΟΛΙ ΩБЛАКИ **ВНСОУЄ** ВЪЗИМАЮМИ
ДОШЪШЕ ПРѢУИСТАГО ЖИВОНАУЕЛНАГО ТѢЛА

ВЗІСПРЬНѢА

χριστῆς положен морѣ прѣдѣль пѣськѣ и сдържен вса тебе поетѣ слѣнце те славити лоуна 9d23Vtš – ЕХН — Cf. ВЗІШЬНЬ sub 2, Горьнь

KSM(взиспрьнь)

ЗР

ВЗІСПѢТИ Mt26,30 Dbj v. ВЗСПѢТИ

ВЗІСТИНЬНЪ, -ЪИ adj.

Krp

висѣински; истинный; true; – ἀληθινός;

азъ есмь лозаа **ВЪСТИННАА** и ѡтъць мон дѣлатель естъ ἡ ἀληθινή J15,1 Krp125r28] винограда истиньныи Dbm Dbj Rad20d16, лоза истинна Jov21r9, лоза истиннаа Jov95r15 Rad171b9 Krp139v3, лоза истиннаа Krp23v17 – ЕХН — Cf. ИСТИНЬНЪ, ИСТИНЬСКЪ, ИСТОВЪ, РѢСНОТИВЪ, РѢСНОТИВЬНЪ

Ø

ЛМ/ЗР

ВЗІСТИНЖ v. sub ИСТИНА

ВЗІТИ, ВЗІЖ, ВЗІЕТЪ ipf.

comPsalt Zag

*завива, вика; выть, кричать; to howl, to wail; – ἐπιβρύχειν: ВЗІЖЖ и ВЗСТАЖЖ на земное житие и потаплѣжж ж оі ἐπιβρύχοντες comPs92,4 Bon Pog — Cf. ВЗПИТИ sub 1, КРИЧАТИ ♦ ВЗІТИ НА КОГО се нафрла на некоѡ; набрасываться на кого-л.; to attack sb; – χειμάζειν: яко води морьскиж ѡловѣколювѣ вьни житенскиж **ВЫЖТЬ НА МА** χειμάζει με 184v16Zag] МАТЖТ МА 143r3Šaf 225c11Orb, погржжжхть ма 149v27Hlud – ЕХН*

SM

ЗР

ВЗІШЕ adv., praep.

Dbm Dbj Jov Rad Krat Mkd Ohr Slep Str Karp comPsalt orDēn parOrb parVtš Triod Vtš Stan Les Krn

1. adv. *ѡре; наверху; above; – ἐπάνω (Krn):* иньже доспѣше вѣ адѣ иньже ѡсташе на земли **ВЫШЕ** εἰς τὴν γῆν ἐπάνω 226r21Krn; аще и на пепелѣ **ВЫШЕ** спиши εἰς τὴν στάκτην ἐπάνω 211r18Krn; кровь же оусрьдно того ради свою

ВЗІШЕ

излїавѣ въсприѣль юсы **ВЫШЕ** ѡудесноу влѡгодѣть 35c30Vtš — Cf. ВРЪХОУ sub 1, ВЗІСОУЕ sub 1, ВЗІСПРЬ, ГОРѢ • adv. comp. *ѡѡѡре; выше; higher; – ἀνώτερον:* дроуже посѣды **ВЫШЕ** ἀνώτερον L14,10 Rad Dbm Dbj Jov Krat Mkd] **ПОВЫШЕ** Krp — Cf. ВЗІСОУАЕ, ПОВЫШЕ • *ѡѡѡре, ѡреѡходно; прежде; above; – ἀνώτερον; παραπάνω (Krn): ВЫШЕ* ΓκΛΑΓΟΛΑ ἀνώτερον Hb10,8 Slep; **ВЫШЕ** ἰ κβϛκѣ бѡгороднѡ или крстовѡгороднѡ 52d16Vtš; вѣ пѣфлагонїю идеже повѣдахѡмъ **ВЫШЕ** мало бѣ храмъ великааго мѡжѡѡника геѡргїа ὅπου ἐδιηγῆθημεν ὀλίγον παραπάνω 195v17Krn

2. praep. cum gen. *над некоѡ, нешѡ; над кем-л., чем-л.; above, over sb, sth; – ὑπέρ, ἐπάνω, ὑπεράνωθεν τινός; ἐπάνωθεν, παραπάνω τινός (Krn):* егда во прѣстѡпи законъ заповѣди **ВЫШЕ** главѣи ѡловѣѡзскѣи вѣзнѣса са бѣси ὑπέρ κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου comPs37,5 Bon Pog; **ВЫШЕ** во серафимъ вѣзнесе са рождѣшна цѣсарѣ христѡа ὑπέρ γάρ τὰ Σεραφίμ 95v23Šaf 93v16Bit 128b19Orb] **ВЫШЕ** 115v12Zag, паѡе 57v18Hlud; и вѣзидѡу **ВЫШЕ** ѡблакъ и боудѡу подѡебнь вшнемѡу ἐπάνω τῶν νεφελῶν Is14,14 Vtš; sim. на кѡево вѣзидѡ **ВЫШЕ** свѣздѣ кѡеѡснѡихъ положѣ прѣстѡль мон и бѡдѡж подѡебнь вшнемѡу ἐπάνω τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ 226v12Krn; тако намъ подѡѡваше архiereи прѣподѡебень безловень ... **ВЫШЕ** неѡсѣ выѣв ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος Hb7,26 Str Ohr, **ВЫШЬ** (sic) Karp] **ВЫШЕ** Slep Verk; и се гласъ **ВЫШЕ** тврьды сѡжжѡ надъ главож ихъ ὑπεράνωθεν τοῦ στερεώματος Ez1,25 Orb] сѡвѣше тврьдї Grig Lobk Hlud; ходѣшѡ емоу обрѣте прѣѡѡстаа **ВЫШЕ** грѡѡа иже ходѣши сѡ тѣлѡмъ на кѡеѡса ἐπάνωθεν τοῦ τάφου της 167r14Krn; аѡѡгѡли днѡт са ѡловѣка вѡдѡѡе **ВЫШЕ** себе 159r34Hlud 192r13Zag 149r9Šaf 236b16Orb; законъ положи адѡмѡ бѡгѡ да знаѡтъ како имѡтъ **ВЫШЕ** сеѡѡ господина бѡгѡа адѡмѡ парѡнѡ του 13r17Krn; sim. 22v20Krn et 136v25Krn; **ВЫШЕ** вѣзѡранѣхъ неѡѡѡднѡааго

ВОННА И ВЪ БѢДАХЪ) НЕПОСТИДНА ЗАСТОУПНИКА ПѢСНИИ МЕРКОУРІА ПРОСЛАВИМЕ 227b6Vtš — Cf. ВРЗХОУ sub 2, ВЗІСОУЄ sub 2, ВЗІШИ, НАДЗ, ПАУЄ, СЗВЗІШЄ • *ἐπάνω εἰς* (Krn): ТОГДА ПОСЛА БОГЪЗ АРХІСТРАТИГА МИХАНЛА И **ВЫШЄ** ТРЕХЪ) УАСѢХЪ) ОУБЫ СЕДМЪДЕС(Е)ТЬ ТЫСѢЩЬ ЛЮДИ *ἐπάνω εἰς τρεῖς ὥρας* 232v4Krn • praep. cum gen. (cum acc. in Hlud semel) **насіроуи, сіроуиивно на, несоодвейіно со нешііо; вопреки, наперекор, в противовес чему-л.; contrary to, in spite of sth; — ὑπέρ τι: више** ОУМА РОЖДЬС(Т)ВО ТВОЕ ДѢВО МАТИ ὑπέρ νοῦν 123v4Zag 103r19Šaf 136b12Orb 64r26Hlud; коль СТРАШНА ДѢЛА ТВОА ВЛАДЬЮУЮЩЕ И ДИВНА **ВЫШЄ** ОУМА 199r4Dšp; **ВЫШЄ** ШБИУѢИ МКАТ(Е)РЬ И ПО ШБИУѢЮ ДѢВЖ ЕДИНЖ БЛАГОСЛОВЕНЖ ХВАЛАМИ ДЛЖНО ВЕЛНУѢЕМ ὑπέρ φύσιν 27r24Hlud, **ВНШЄ** ШБИУАМ 84v30Zag 66v32Šaf 102b32Orb; ТЗИ ВЪ ЖЕНАХЪ) ЕДИНА БЛАГОС(ЛОВЕ)НАМ ЈАКО **ВЫШЄ** ЕСТСТВА РОЖДШИ НЕШВИМЕННА БОГА 8v13Vit; ХРИСТОС И ХОЩЕТЬ ВЪ ВРЪТПѢ ВЪ ЯСЛЕХЪ) БЕСЛОВЕСНИХЪ) ПЛЪТІЮ РОДИТИ СЕ **ВНШЄ** СЪМНІСА 90a5Vtš; И АЩЕ ВЪЗЛОЖИШИ БРѢМА ОТРОУАТЮ (sic) **ВЫШЄ** СИЛЫ ВРѢДИШИ Є ὑπέρ δύναμιν 18v18Les ♦ **ВЗІШЄ МѢРЗИ** *ὑπερμερα, без мерка; сверх меры, без меры; beyond measure, out of measure; — ἀμέτρος: безъ* ІЕСКТЬС(Т)ВА ЖЕ И БЕЗ МѢРЫ ПАУЄ ПОУИВАЕТЬ КТО ПАКЫ ПО ІЕСКТЬС(Т)ВѢ НЕ НАРИУЕТ СА АЩЕ ВЪ МѢРЖ ПОУИВАЕТЬ АЩЕ ЛИ **ВЫШЄ МѢРЫ** ПОЗНАНЬ БЫВАЕТЬ ИМЖЕ РАСЛАБИВЬ СЕБЕ ПРѢДАС(Т)Ь СА СЬНОУ ПРѢДАС(Т)Ь ІЕСКТЬС(Т)ВО ПОВѢДЕНІЕМ И ШБИУАЕМЪ СЪННЫМЪ Εἰ μὴ ἀμέτρος καθεύδει 129v18Les — Cf. БЕЗМѢРЬНЪ (ВЗ БЕЗМѢРНА), ВЗІСОУЄ sub 2 ♦ v. etiam МѢРА ♦ **ВЗІШЄ ПИСАНИА** *неоіишан, кој не може да се оіише; неопикуемый; indescribable; — ὑπέριετρος: по сем же вьсемь стажа цѣломждрне* **ВЫШЄ ПИСАНИА** *ταπεινοφροσύνην ὑπέριετρον* 101r16Les — Cf. НЕИСПИСАНЪ, НЕОПИСА(НЬ)НЪ ♦ v. etiam ПИСАНИЕ

♦ ОТЪ ВЗІШЄ v. ОТЪВЗІШЄ adv. et praep. ♦ СЪ ВЗІШЄ v. СЪВЗІШЄ adv. et praep. ♦

KSM

НА

ВЗІШЕМѢРЬНЪ, -ЗИИ adj.

Les

ὑπερμερνο, мнооу важен; чрезмерно, очень важный; excessively, very important; — ὑπερβάλλον μέτρον: sententia corrupta: ТѢМЪЖЕ СЛЫШАВШЕ БРАТКНА **ВЫШЕМѢРНЖЖ** ЗАПОВѢДЬ БОГАТСТВО ДОВОРОЕ ПРИНЕСѢТЕ τὸ ὑπερβάλλον μέτρον τοῦ πλοῦτου τῆς ἐπαγγελίας 163v11Les — ЕХН
Ø НА

ВЗІШЕНІЄ, -НИА n.

Vtš

надменосі, надуеносі; надменность, высокомерие; arrogance, haughtiness; — : ПОЖИИНАЄ ВРЪГЪ (sic, pro врагъ) **ВНШЕНІА** И НИЗЛАГАЄ ВѢСОВСКАА ШЕТАНИА 29c17Vtš — ЕХН — Cf. ВЕЛИУАНИЕ, ВЗЗВЗІШЕНІЄ, ВЗЗНЕСЕНІЄ sub 2, ВЗЗНОШЕНІЄ sub 3, ВЗІСОТА sub 4, ГРЗДОСТЬ, ГРЗДЗИИ
KSM ЗР

ВЗІШИ praep. cum gen.

evHlud

над, на нешііо; над, на чем-л.; above, upon sth; — ἐπάνω τινός: нж иже аще кльнет са даромъ иже **ВЗІШИ** ЕГО ДЛЗЖЕНЪ ІЕСТЪ *ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ* Mt23,18 Hlud¶ ВРЪХОУ Dbm Dbj Rad(bis) Krp Krat Mkd; КЛАТЪЗИ БО СА ТРѢВНИКОМЪ КЛЗНЕТ СА ИМЗИ ВСѢМЪЗ ИЖЕ **ВЫШИ** ЕГО *ἐν πάσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ* Mt23,20 Hlud¶ ВРХОУ Dbm Rad(bis) Krp Krat Mkd — ЕХН — Cf. ВРЗХОУ sub 2, ВЗІШЄ sub 2, НАДЗ, ПАУЄ, СЗВЗІШЄ
Ø НА

ВЗІШИИ adj. comp. v. ВЗІСОКЪ

ВЗІШЬНЪ v. ВЗІШЬНЬ

ВЗІШЬНЬ, -НИИ adj.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt orRdm Parim Triod Vtš Stan Les Krn

Forma: raro etiam ВЗІШЬНЪ

1. *ἄνω; верхний; upper, higher; — ὁ ἄνω, ἀνωτερικός: и шпона цркъковнама раздра са*

НА ДВОЕ С НИЖНѢГО КРАЯ ДО **ВЗИШНѢГО** ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω Mc15,38 Dbj] отъ горы Dbm, съ выше Krp Krat Orb, ѿ выше Mkd, om. Rad; ΠΑΥΛΟΥ ΠΡΟΨΕΔΩΣΟΥ **ΒΖΙΩΖΝΖΙΧ** СТРАНЗИ ТΑ ἄνωτερικὰ μέρη A19,1 Ohr Slep Karp, **ВЫШНАА** СТРАНЫ Str, **ВШНЪ** СТРАНЪ Verk; ИΖΙΔΙ ВЗ СРΙΑТЕННЕ АΧΑΖОВО ТЗИ И УСТАВИ НЗИ АСОУВЗ СЪΩΝΖ ΤВОИ КΖ КЖПѢЛИ **ΒΖΩΝѢГО** ПЖТИ СЕЛА [Α]ΓΝΑΦΕΩΒΑ τῆς ἄνω ὁδοῦ Is7,3 Grig, **ВЫШНѢГО** ПЖТИ Lobk, **ВНЕГО** (sic, pro **В[ЫШ]НЕГО**) ПЖТИ Orb; ПРНДѢТЕ УВО ВΖΥΙΔѢМЪ ВѢРНИ НА **ВЫШНАЖ** ГОРЖ МАСЛИУЪНЖ ВРАТНЕ 235d29Orb 193r5Zag 159r5Hlud; ВЗНЕГДАЖЕ КРѢПКЗИ ТВОРѢШЕ **ВЫШНАА** УБЛАКЗИ ТΑ ἄνω νέφη Pr8,28 Grig Lobk Hlud Vtš • *fig.* ЛЮДЖЕ Евреистини не вбрѣтж за невѣрне пжти **ВЫШНѢАГ** ηερογυσαλιѣма еже есть црѣжкы вбрѣтж же людѣе їже ѿ ѣзыкы вѣровавшен τὴν ὁδὸν τῆς ἄνω Ἱερουσαλήμ comPs106,4 Pog Bon; а **ВЫШЬННИ** ηερογυσαλιѣмъ свобода ѣсть еже есть мѣсти всѣмъ намъ ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ G4,26 Karp Ohr Slep Str Verk

2. *najвисок, возвишен; высшій, возвишенный; highest, the most high; – ὑψιστος, ὁ ἄνω, ὁ ἄνωθεν, ὑψηλός, ἀνώτατος:* ѡко гкосподѣ **ВЗИШННИ** страшенъ цѣрѣ велен по възсеи земли ὑψιστος Ps46,3 Bon Pog, **ВЫШНИ** Rdm Dĕn; и възъпивъ гласомъ величїемъ глаголѣмъ что мнѣ и тебѣ искоусе съѣне вогѣ **ВЫШНѢГО** υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου Mc5,7 Rad Dbj Mkd, **ВЫШНѢАГО** Krp Krat; глаголанина прѣорорѣскаа и житиѣа сѣвѣтѣхъ ѿ **ВЫШНАА** влѣгѣдѣти напаяѣмъ ἐκ τῆς ἄνωθεν χάριτος comPs103,13 Pog] ѿ сѣвѣшзнаж влѣгѣдѣти Bon; прѣдлежитъ сѣвѣтѣе и ѣестное дрѣво имже христѣ неѣтнежж трѣпитъ смрѣтѣ ѣестъ полагаж **ВЗИШНЖ** прѣстѣплениемъ лютѣ оѣкоренжж τιμὴν ὑπερτιθεῖς ἀνωτάτην 55v16Šaf 74v1Zag 91b16Orb, **ВѢШНѢА** (sic) 16r28Hlud • *adj.-subst.* **ВЗИШЬННИ** – *ὁ ὑψιστος:* Господ: и ты отроѣе прѣорѣож **ВЫШНѢАГО** нареѣши са прѣдыдешн во прѣдѣ лицемъ гкосподѣнемъ оѣготовати пжть его прѣфѣтѣс ὑψίστου L1,76 Dbm, **ВЫШНѢГО** Dbj Krp Mkd, **ВЫШНААГО** Krat; цѣсарѣ оѣпваецъ на гкосподѣа и мнлостнж **ВЫШНѢГО**

НЕ ПОДВИЖИТ СА τοῦ ὑψίστου Ps20,8 Pog Bon; и свѣдѣтелѣствоѣе прѣорѣож дѣвѣдѣ измѣненїе десницѣ **ВШННАГО** глаголет се дѣнѣ и ношѣ τοῦ ὑψίστου 160v7Krn; въ жтробѣ ти всели са **ВЫШНИ** ὁ ὑψιστος 15v8Bit 43r19Zag 18r17Šaf 48b15Orb; дври вѣжнїа затворенаа ежже прѣнде **ВЫШНИ** направи ма на пжть вѣжсѣтѣвнѣи ὁ κύριος 60b31Orb 50v30Zag 27v1Šaf • *adj.-subst. n. pl.* **ВЗИШЬНѢА** – *τὰ ὑψιστα, τὰ ὑψηλά, τὰ ἄνω:* за небескитѣ височини: силж твож и правдѣ твож вѣже до **ВЫШНИИХЪ** ѡже створи величѣствїа вѣже кѣто подовенъ тебѣ ἕως ὑψίστων Ps70,19 Bon Pog Dĕn, вѣже **ВЫШНИ** (sic) Rdm; ѡви са ѣѣеникомъ вѣскрѣсѣ из грѣба и сїж възведѣ на горж елѣвнѣскж и тѣ вѣлакъ свѣтелѣ вѣзѣти са и въздвиже на **ВЫШНѢА** христѣ сѣ славож πρὸς τὰ ἄνω 235c28Orb 148v18Šaf, въздвиже христѣ **ВЗИШНѢА** 158v25Hlud; дивенъ вѣ **ВЗИШНИХЪ** гкосподѣ ἐν ὑψηλοῖς Ps92,4 Bon Rdm Dĕn, sim. 4v9Grig 5r11Lobk] вѣ вѣсокынѣхъ Pog; слава вѣ **ВЫШЬННИХЪ** вогѣоѣ и на земнїи мирѣ вѣ ѣлѣвѣцѣхъ благоволенне дѣѣа ἐν ὑψίστοις L2,14 Dbm Dbj Krp, вѣ **ВЫШНИИХЪ** Jon Krat Mkd, sim. 5v17Slep-Mosk; сѣвѣше же аггѣлы иже възываахъ слава вѣ **ВЫШНѢ** вогѣоѣ възплѣшѣомѣоѣ се дѣѣа ἐν ὑψίστοις 115r23Krn; аще во вѣскрѣснжстѣ сѣ христѣомъ **ВЗИШНИИХЪ** ищѣте идеже естѣ христѣсѣ о деснѣа вогѣа сѣдѣ **ВЗИШНѢА** мѣдрѣствѣоѣитѣ а не земнѣаѣ τὰ ἄνω ζητεῖτε ... τὰ ἄνω φρονεῖτε C3,1–2 Slep, **ВЫШНИИХЪ** ищѣте ... **ВЫШНѢА** смышлѣитѣ а не земнѣаѣ Karp; — едемъ затворены ѿвѣрѣѣ **ВЫШНѢА** и нижнѣа тварѣ и жѣзици вси спѣвѣсе поклонншж ти са τὰ ἄνω, τὰ κάτω, ἡ κτίσις 112c38Orb 39r11Hlud, **ВШНѢА** с нижннми твоимнн (sic) 94r24Zag] горнѣа тварѣ и долнѣа 79r4Šaf; аще ли не реѣвѣ можениѣ подалъ би вѣдрѣнѣи (sic, pro врен-) десницн како всазѣла мѣгы подвижаж са **ВШНѢА** и нижнѣа τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω 174v12Zag 136v7Šaf 214d3Orb 141v2Hlud • **ОТЪ ВЗИШЬНИИХЪ, СЪ ВЗИШНИИХЪ од небоѣо, одозѣора; с неба, свѣше; from heaven, from above; – ἐκ τῶν**

ἄνω, ἐκ τῶν ὑψίστων: ВѢ ОТЪ НИЖЬНИИХЪ
 есте а азъ отъ **ВЫШЬНИИХЪ** есмь ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω
 εἰμί J8,23 Dbm Dbj Rad Krp, **Ѡ ВЫШНѢИ** Krat;
 прнде на земла с **ВЫШНѢИ** спкасе оушедръ
 ранами ѡазвенаго ἐκ τῶν ὑψίστων 69v16Bit
 82v16Zag 64v10Šaf 25r28Hlud, **Ѡ ВЫШНЬИХЪ**
 100c14Orb

Cf. ВЗІСОКЪ, ГОРЬНЬ, ПРѢВЗИШЬНЬ,
 СЪВЗИШЬНЬ

KSM

ЗР

ВЗИИА, -А f.

Evang Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les
 Km

**вραιū, ииуја; шея, выя; neck, nape of the
 neck; – τράχηλος, αὐχέν; λαιμός** (Krn): и
 текъ нападе на **ВНЖ** его и шблбвиза и ἐπὶ τὸν
 τράχηλον αὐτοῦ L15,20 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat
 Mkd; гѡсподъ правдѣнъ сѣсѣе **ВЗИЖ**
 грѣшнзихъ аѡчѣнас Ps128,4 Bon Pog Rdm Dčn;
 вѣнецъ во[во] блѡгодѣти примѣши на врсѣ
 твоѣмъ и гривнѣ златѣ на своѣи **ВЗИИ** перѣ сѡ
 трахѣлѡ Pr1,9 Grig Orb, ѡ своѣи **ВЫИ** Lobk;
 водѣ же вѣзѣльнивьши са и ледови пробиваѡщюу
 са по малюу и дошедша до **ВЫИА** сѣвѣтѣхъ и
 Ѡ многыи лютошти прѣдашѣ сѣвѣтѣи и
 блаженѣи своѣи дѡгѡшѣ ѡс тоу трахѣлу
 121r22Stan; ѡже нюда на **ВЗИЖ** своѣ вѣзѣложи
 тѡ трахѣлѡ comHab3,13/Ct Bon Pog; приѣзаянъ
 быскѣтѣ ѡжемъ за **ВЫИА** и влаѡимъ вѣ по
 оулицамъ 220v13Stan; занѣ ѡимѣтѣ са иго
 лежѡщѣе на нѣхъ и палица ѣже на **ВЗИИ** ѣхъ ἐπὶ
 тоу трахѣлу αὐτῶν Is9,3 Grig, ѡ **ВЫИА** (sic) ихъ
 Lobk, на **ВЫИАХЪ** ихъ Orb; помѣни въ темници
 сѣдѡщихъ ѡко не тѣкмо затворѣни сѣтъ нѣ и
 желѣза имѡтѣ ѡ **ВЫИАХЪ** своихъ перѣ τὸν
 τράχηλον 204r25Les — Cf. ШИИА ♦ **ВЗИЖ**
ОЖЕСТИТИ, ОЖЕСТОУИТИ *се заинаеѡи,*
сѡиане ѡврдоѡлав; ожесточиться; to
oppose, to become stubborn; – σκληρύνειν τὸν
τράχηλον: и вбрѣжите срѣдѣца ваша и **ВНЖ**
 ваше не *ожестите* к томѣ τὸν τράχηλον ὑμῶν οὐ
 σκληρυνεῖτε ἔτι Dt10,16 Vtš, **ВЫИ** вашихъ не
ожесточите Lobk, **ВЫЖ** вашѣ не *ожестите* Hlud

♦ v. etiam ожестити, ожесточити ♦ **НЕПРѢ-**
ГЪВЕНА(И) ВЗИИА *ζορδοσιū, νεῖοκορносιū;*
высокомерие; pride, obstinacy; – ἀκαμπῆς
τράχηλος: срѣдѣцѣ **НЕПРѢГЪВЕНЖ** **ВЫИА** ихъ
 слацѣи клатвож законѣнож τὸν ἀκαμπῆ τράχηλον
 αὐτῶν comPs68,24 Pog, **НЕПРѢГЪВЕНЖ ВЗИИЖ** Bon ♦ v.
 etiam **НЕПРѢГЪВЕНЪ** ♦ **ОТАЖИЕЗИИ ВЗИЖ,**
ОТАЖЬНЕНАИА ВЗИИА *ὑερδοѡлав (човек),*
унаеѡчиуја; упрямый, упрямец; obstinate,
stubborn (person); – σκληροτράχηλος: **ОТАЖИИИ**
ВЗИЖ и необрѣзании срѣдѣцѣи и оушесѣи
 своими **ВЗИ** присно дѡгѡшюу сѣвѣтѡмоу противите
 са σκληροτράχηλοι A7,51 Slep, **ОТАЖИИИ** (per err.
 < **ОТАЖИ-ВИ-А**) Str, **ОТАЖИИИА ВЫИА** и необрѣзаныи
 срѣдѣцѣи Vran, *ѡ томѣже и ВЫ* (per err. pro
ОТАЖИИИ ВЫА) Karp ♦ v. etiam **ОТАЖИЕЪ,**
ОТАЖЬНЕНЪ ♦ **ПО ВЗИЖ СЪВАЗАНЪ** *вкочанеѡ*
(од сѡрав), ὑресѡрашен; испуганный; stiff
(from fear), frightened; – τετραχηλισμένος:
 зде готовъ вѣ злословѣи и каранѣи и тамо
 сѣвѣзанъ и оукараемъ зде готовъ на неправды
 и на вѣсхѣщенѣи нь тѣмо ѡсждѣнъ и *по вѣю*
сѣвѣзанъ ἐκεῖ καταδικασμένος καὶ τετραχηλισμένος
 199v23Krn ♦ v. etiam **СЪВАЗАТИ** ♦ **ПРѢКЛОНИТИ,**
ПРѢКЛАНѢТИ, ПОДЪКЛОНИТИ, ПОКЛОНИТИ,
ПОКЛАНѢТИ ВЗИЖ *се ѡкори / се ѡкорува;*
покориться / покоряться; to humble oneself,
to submit; – κλίνειν τὸν αὐχένα, ὑποτάσσειν
τὸν αὐχένα; σκύβω τὸν λαιμόν (Krn): ѡже
 добродѣанне еже похвала подѡбаѣтъ
 сѣвѣтымъ меѣемъ **ПРѢКЛОНИШИМЪ ВЫЖ** своѣ
 тебе ради прѣклоньшимъ кеѡѡса и образъ
 рабѣи приѣмша ἔκλιναν τοὺς αὐχένас 34r6Hlud,
ПРѢКЛОНИШЕ ВЫЖ своѣ 108b6Orb; **ПРѢКЛОНИИ**
КЕСИ слѡвѣнцѣ свою **ВѢЮ** 120c28Vtš; сыце мѡлещѣ
 се сѣвѣтѡмоу и сѣ радостѣю **ПРѢКЛОНИ ВѢЮ**
 свою и вонны ѡсѣкоше глаѡѡ емѣ ἔσκυψε τὸν
 λαιμόν του 190v21Krn, sim. 220r17Krn; вѣстаѣтѣ с
 вѣѡѡра лѡвнѣиѣмъ прѣпоѡса ὕρѣсла своѣ
 христѣ **ПРѢКЛАНѢТѣ** раѡскѣи петрѣ **ВЗИЖ**
 своѣ ѡмѣѡѣтѣ ноѣѣ емоу и лѡвнѣиѣмъ
 ѡтираѣтѣ 106v27Hlud 182a5Orb, **ПОКЛОНИТИ**
 петроу раѡскѣи **ВЗИЖ** своѣ 131r7Šaf, sim.
ПОКЛАНѢТИ раѡскѣи петроу **ВЫЖ** своѣ

173a21Orb, sim. *прѣклоннъ вѣж* 106v15Hlud; *подклоннъ вѣж* свож подѣ ѿрѣмь сладкаго влѣдѣкы ксѣхристѣа ὑπόταξόν σου τὸν αὐχένα 22v14Les • v. etiam *подзклонити*, *покланѣти*, *поклонити*, *прѣкланѣти*, *прѣклонити*
KSM 3P

ВЪДОВА, -зи f.

Evang Vran Psalt comPsalt Grig Lobk parHlud parVtš Les Krm

вдовица; вдова; widow; – *χήρα*: и егда прїидеть година мѣжа еж смрътнаа горшаа скръбь смрѣти женѣ ѿвлѣет са ѿко шво еже штаеть *ВДОВА* и ѿдѣ же сира χήρα 67v12Les; и се изношахъ оумерьша сѣрна единоѿада матери своен и та бѣше *ВДОВА* χήρα L7,12 Rad Dbm Jov Krp Krat Mkd; *ВДОВА* же бѣ въ градѣ томъ χήρα L18,3 Rad Dbm Mkd] *вдовица* Dbj Krp Krat; гѣсподѣ хранитѣ пришезѣцѣ сира и *ВДОВА* приметѣ χήρα Ps145,9 Bon Pog, *ВДОВА* Rdm Dčn; жена его *ВДОВА* сирѣѣ дѣоуша ѿвѣдовѣ ѿпадши законопрѣстѣпленнимъ χήρα comPs108,9 Pog Bon; и се тоу жена *ВДОВА* събираше дрѣва χήра 3Rg17,10 Grig Lobk Hlud Vtš] *вдовицѣ* Orb; сирѣѣ анна ѿна *ВДОВА* въ тзи ѿасѣ въ нѣже прїеть сїмешнъ христѣа на рѣкѣ ѿкоже млѣдѣнѣа възставши и глагола къ гѣсподѣоу и молаше сѣе χήра 46v9Krm • *spec. ученица, следбеница; ученица, последовательница; woman disciple, (female) follower*; – *μαθήτρια*: въ ѿпини же бѣ *ВДОВА* *ВДОВИЦА* (sic) именовъ тавита ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν μαθήτρια A9,36 Vran] *едина вдовица* Ohr Str, *нѣкаа вдовица* Slep, *вдовица едина* Kap, *етѣра вдовица* Verk — Cf. *ВДОВИЦА*, *ВДОВЗИ* (*ВДОВАЯ*)
KSM 3P

ВЪДОВАЯ v. **ВЪДОВЗИ****ВЪДОВИЦА**, -а f.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd evHlud Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan Les Krm

вдовица; вдова; widow; – *χήρα*: видѣвъ же единъ *ВДОВИЦѢ* оубогъ вѣмѣташѣж тоу

• *Вѣцѣтѣ* χήρα L21,2 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; иво двѣ мѣдници ѿнѣ *ВДОВИЦѢ* не ѿверже спѣсь тѣс χήρας 68v7Les; и сташи прѣд нимъ вса *ВДОВИЦѢ* плаѣшѣ са αἱ χήραι A9,39 Ohr Slep Str Kap Verk, *ГѣуВДОВИЦА* Vran; вѣра ѿнѣста и нескврзѣна ѿ вогѣа ѿтѣѣца се естѣ посеѣати сиротѣ и *ВДОВИЦѢ* въ скрѣбѣхъ ѿ христѣа χήρας Ja1,27 Slep, сироты и *ВДОВИЦА* Kap; влѣгѣсѣловы вогѣа домъ *ВДОВИЦѢ* ѿнон тѣс χήρας 212r13Krm; стрѣстѣ свѣтѣна нешнны *ВДОВИЦѢ* градѣа памфилиска тѣс χήρας 126r23Stan; и бысѣтѣ оубогимъ подадѣтель сирымъ помѣшникъ *ВДОВИЦАМЪ* застѣпникъ ѿвидимымъ изѣавѣтель нагимъ покровѣтель χηρῶν προστάτης 82v20Stan; не ѿскръѣѣет же добродѣтели не въсыѣаеть ниѣааго не насилоѣеть *ВДОВИЦѢ* не възѣранѣеть сирѣ оὐ βιάζεται χήρα 212v14Les; христѣа влѣхѣ спѣсе пастыра созѣа и млѣдѣнѣѣ съборѣ показа мѣжѣѣнѣкы и старѣца прослави и старѣж *ВДОВИЦѢ* имже не рѣвѣни дѣше ни дѣла ни житѣна и горе ти всждѣ γηραιάιν χήρα 84r4Bit 101v11Zag 84v12Šaf 117c1Orb 45r8Hlud; и въ единѣ градѣ бѣ *ВДОВИЦА* едина жена χήρα 191r15Krm • *spec. ученица, следбеница; ученица, последовательница; woman disciple, (female) follower*; – *μαθήτρια*: въ ѿнопѣ же бѣ едина *ВДОВИЦА* именовъ тавита ѣже сказаемаѣ глаголет са срна ἐν Ἰόππῃ δὲ τις ἦν μαθήτρια A9,36 Ohr Str, *нѣкаа вдовица* Slep, *ВДОВА ВДОВИЦА* (sic) Vran, *ВДОВИЦА едина* Kap, *етѣра вдовица* Verk — Cf. *ВДОВА*, *ВДОВЗИ* (*ВДОВАЯ*)
KSM 3P

ВЪДОВИУИНЪ adj. poss.

Krm

вдовички, на вдовицаѣа; вдовицѣ; pertaining to a widow, widow's; – *τῆς χήρας*: христѣос въскрѣсѣи и нынѣ мрѣтѣцы *ВДОВИУИНА* сѣрна и сѣтѣникова раба тѣс χήρας 74r13Krm – EHN — Cf. *ВДОВИУЪ*, *ВДОВЗИ*
0 ЛМ/3P

ВЪДОВИУЪ adj. poss.

Dbm Mkd orRdm Triod Vtš

*вдовички, на вдовицаѣа, на вдовициѣе; вдовиѣ; pertaining to a widow, widow's; — τῆς χήρας, τῶν χηρῶν: ꙗко сънѣдаете дома **ВЪДОВИУА** τῶν χηρῶν Mt23,13 Dbm Mkd] дома вдовиць Rad(bis) Dbj Krp Krat, домъи вдовицы Hlud; **ВДОВИУА** съѣна на погребенне несомѣ и ѹетверѣдневнаго лазарѣ адоу ис ѹелюсти истрыгшж 124r1Rdm; облиуае люди непокорѣвѣе гладемъ растлѣвае ѣереѣ все стоуднѣе посрами и **ВДОВИУА** съѣна [съѣна] словѣомъ въскрси 201c12Vtš; кто въздвиже мрътвѣца ѹетверѣдневнаго из гроба и **ВДОВИУА** съѣна и кто ѹкрѣпивъ ꙗко вогъ ослабена на шдрѣ аще не христъ бы былъ не бы мрътвѣцъ въставилъ τῆς χήρας 220a15Orb, **ВДОВИУЪ** съѣна 144v28Hlud; сего въскрѣси христѣ ꙗ прѣисподныхъ ꙗкоже и **ВДОВИУА** съѣна иже на шдрѣ 151d11Orb 114r10Šaf — Cf. ВЪДОВИУИНЪ, ВЪДОВЪИ*

*Nota: pro вдовица in Rdm: штъца сирыхъ сждина **ВДОВИУЪ** τῶν χηρῶν Ps67,6 Rdm] сждиѣ вдовицъ Bon Pog Dčn*

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪДОВОВАТИ, -воуѣж, -воуѣтъ ipf.

comPsalt

*вдовува; вдовствовать; to live in widowhood; — χηρεύειν: въ ѹисототѣ и не въ пороцѣ **ВЪДОВОУЖИЖ** сѣтъ же доушж жже швздовѣшж ꙗ христѣа χηρευούσας comPs131,15 Bon Pog; црѣжкве **ВЪДОВОУЖИЖ** ꙗ вогѣа оуневѣсти благодѣтиж χηρευούσαν comPs145,9 Bon Pog — EХН — Cf. ОБЪДОВѢТИ*

М

ЗР

ВЪДОВЪИ adj.

orDčn trOrb Vtš Les Krn

*вдовички, на вдовицаѣа; вдовиѣ; pertaining to a widow, widow's; — : ꙗко достоинъ прими пѣнѣе нѣиколае малѣе болѣзнѣе сее ꙗкоже христѣос приѣтъ **ВЪДОВѣЕ** двѣ цѣте не възгноушан се наѹинаѣа*

*любленѣемъ не искоушае бо трыблѣажѣенне дрѣзноуѣхъ 79b32Vtš — Cf. ВЪДОВИУИНЪ, ВЪДОВИУЪ • adj.-subst. **ВЪДОВАА**, -ѣа вдовица; вдова; widow; — χήρα: и та **ВЪДОВАА** соуѣи ꙗко лѣтъ шсзъмѣдесѣтъ и ѹетриры и не ꙗхождаше ꙗ црѣжкѣѣ χήρα 43v26Krn (cf. L2,37); прѣемын два пѣнѣѣа **ВДОВЫЖ** шнож и похваливѣ ж прѣими мѣоленѣе рава своего τῆς χήρας 150r10Les; се жизнь **ВДОВЫХЪ** ѣсѣтъ и сирыхъ τῶν χηρῶν 228v26Les; **ВДОВЫЖ** и дѣвѣци ꙗвѣшати наѹнжтъ ш дѣлѣхъ своихъ 194v12Dčn; на вѣсакъ дѣньнѣ нациѣаваше ниѣе шдѣѣаше нагые шкрзмлѣѣаше **ВЪДОВѣЕ** (ἐκυβέρνα τοὺς ὀρφανούς) 266r18Krn; из давѣда хвалими бѣдѣж прѣорѣоуѣицѣж вогородицѣж мѣарѣж и рожденицѣж еж елисаѣеѣе неплоды и мѣдра анна **ВДОВАА** 46c9Orb — EХН — Cf. ВЪДОВА, ВЪДОВИЦА*

*Nota: per err. pro июдовъ: и възѣиши въ домоу **ВЪДОВИЖ** саоуль родомъ тѣѣсѣннина Γουδα Α9,11 Verk] июдовѣ Ohr Slep Str Karp Vran*

M(sub ВДОВА)

ЗР

ВЪДОВЬСТВО, -ѣ п.

Stan

*вдовсѣво; вдовство; widowhood; — : съ мжжѣмъ поживши двѣ лѣтѣѣ и прѣѣысѣтъ въ **ВЪДОВЬСТВѣ** лѣтѣѣ ·κ̄ι· мжжѣ ѣѣа оумерьшж 263v20Stan; въ пощени и въ мѣолиѣтѣѣж прѣоѣждаше **ВЪДОВЬСТВО** ꙗко велиѣе прѣитѣжаниѣе въ дѣѣѣствѣѣ имѣши 285r18Stan — EХН*

SM

ЛМ/ЗР

ВЪЗДѢ v. ВЪСЪДЕ

ВЪРЪНИЕ, -ниѣ п.

Stan prolVtš

*вриѣж; кипение; boiling; — : вѣсилскѣ же вѣврѣжень ѣысѣтъ въ **ВРЪНИ** нѣкоѣмъ и тын сконѣа са 155v5Stan; ꙗѣы же се ѣмоу гѣосподѣ въ образѣ ермолаа старца и дрѣзати ѣмѣ повелѣ и въ **ВРЪНИЕ** слоѣе (sic, pro **ВЪРЪНИЕ** олове) и въ море такожде сѣ нимъ въшьдѣѣ 206b2Vtš — EХН*

S M(врѣниѣ)

КТ

ВЪРЪТИ, -рѣ, -рѣтъ ipf.

Stan Les

вриε; кипеть; to boil, to seethe; – καχλάζειν, κοχλάζειν: ραζβари мѣдъ *бращъ* и въръже въ на сѣвѣтѣ χαλκεῖον καχλάζον (var. κοχλάζον) 135v24Stan; въ коновъ *бращъ* въръжень бысѣтъ εἰς λέβητα καχλάζοντα 105v4Stan, sim. 236r11Stan; тауе въръжень въ сковрадѣ горащъ и авне въ коновъ *бращъ* εἰς λέβητα κοχλάζοντα 87v24Stan; въ грѣтанъ юмоу смолѣ *бращъ* вълиашъ 177r14Stan; биень бысѣтъ злѣ и сѣ свѣщами подѣжежень и въ шлово *браще* въсаждень бысѣтъ 287r9Stan ♦ **ТОПЛОТА ВЪРАЩАЯ жешиѣина; жара; heat; – βρύζων:** аще коснетъ са кто сладости стоуденѣи потомъ же коснетъ са *топлотѣ бращи* и топлота οὐκροпнаа поразишь стоудень воднѣи εἵπειτα ἦψατο βρύζοντος καὶ ἡ ζέσις τοῦ θερμοῦ ἠμβλυε τὴν ψυχρότητα τοῦ ὕδατος 55r25Les – EXH

KS M(врѣти)

ЗР

ВЪСАКАКЪ v. ВЪСѢКАКЪ

ВЪСАКО v. ВЪСѢКО

ВЪСАКЪ v. ВЪСѢКЪ

ВЪСАМЖДРЪ v. ВЪСЕМЖДРЪ

ВЪСАСЪЖЕГАЕМЪ v. ВЪСЕСЪЖАГАЕМЪ

ВЪСАСЪЖЕЖЕНЕ v. ВЪСЕСЪЖЕЖЕНЕ

ВЪСАУЪСКЪ v. ВЪСѢУЪСКЪ

ВЪСАУЪСКЪI v. ВЪСѢУЪСКЪI

ВЪСЕАДЪНЪ v. ВЪСЕАДЪНЪ

ВЪСЕАЛУЪ adj.

trOrb

нажалчен, најлаком; алчнейший, жаднейший; most greedy; – : словомъ истыщи

иъ несытныѣи жтробы твоеѣи *всееалуе* аде исѣоуѣсь на зарѣнинь въскрѣси ѿ мрътвыѣи егоже ты имѣ сѣвѣтана лазарѣ ѣтврѣдневна 148c32Orb – EXH — Cf. ЛАКОМЪ, НЕНАСЪТИМЪ, НЕСЪИТЪ, НЕСЪИТЪНЪ

∅

КТ

ВЪСЕБЕСУИСЛЪНЪ adj.

Šaf

бескочен; бескоченный; infinite; – πάς παράλογος: вѣжи содома и гомора вѣжи шгнѣ *всеебуслзна* горѣниа πάσης παραλόγου 77v16Šaf¶ вѣган пламенѣ иже ѣако гѣсподѣ прѣкословнѣ 92v28Zag, вѣган ѿ тла вѣожниа запалениа 111c3Orb 37v24Hlud – EXH — Cf. БЕСКОНЪУЪНЪ, БЕС(С)УИСЛЪНЪ

∅

КТ

ВЪСЕБЛАГОЛѢПНО adv.

Vtš

*великолеѣно; великоленно; magnificently; – : се храмъ ваю ѣюдѣсы *всеелѣголѣпно* ѣако зѣвѣздами свѣтозарнимы оукрашаѣтъ се 40b13Vtš – EXH — Cf. БЛАГОЛѢПНО, БЛАГОЛѢПНѢ, БЕЛЕЛѢПНѢ, ВЕЛИКОЛѢПНО, БЕЛЬЛѢПНО*

∅

ЛМ/ЗР

ВЪСЕБЛАГОРОДЪНЪ, -зи adj.

Vtš

*ѣреблаѣгороден, најблаѣгороден; все-благородный; highly grateful; – : шбразнѣю вѣагѣоуѣдѣтъ немѣуѣтноуѣю житѣемѣи сѣхраншы мѣоуѣѣнѣце непѣвѣдимаа дѣвѣства забраломѣ вѣоуѣвидно цѣвѣтъѣ есѣтъства *всеелѣгорѣны* 91a14Vtš – EXH*

∅

ЛМ/ЗР

ВЪСЕБЛАГОСЛОВЕНЪ, -зи adj.

trOrb

*ѣреблаѣословен, најблаѣословен; все-благословенный, благословляемый всеми; highly blessed; – παντευλόγητος: ● обраѣане кон Богородица: радѣоуѣси са *всеелѣбенаа* покрове и дрѣжаво стѣно и ѣтврѣждение*

ΥΦΙΣΤΑΑ παντελόγητε 128d50rb] БЛАГОСЛОВЕНАА
116r9Zag 96r23Šaf, ВСЕДГАВЛАГОСЛОВЕНАА
58r16Hlud – ЕХН — Cf. БЛАГОСЛОВЕНЪ¹ sub 1,
БЛАГОСЛОВЕСТВЕНЪ, ВЪСЕГДАБЛАГОСЛОВЕНЪ,
ПРЪБЛАГОСЛОВ(Л)ЕНЪ

Ø

ЗР

ВЪСЕБЛАГОУЪСТЪНО 1v13Stan per err.

v. БЛАГОУЪСТЪНО

ВЪСЕБЛАГЪ, -ЪИ adj.

prolVtš Km

ἰредобар, себлаḡ, ἰолн со блаḡосḡ;
всеблагой, преисполненный благости; all-
good, most good; – αὐτάγαθος: съ нимже и
приксно и непрѣходимою подкѣбаеть славу и
учьсты и благодареніе въсвинновнымъ и
въсеневиновнымъ и *всѣблḡ*^М штьцѣмъ
сзврзшенонаучалнымъ и невинновнымъ
доуѣхшмъ *αὐταγάθῳ πατρί* 79v23Km; *всѣблḡи*
υλοуѣжколювецъ вогъ каашь 154c23Vtš] *υλοуѣжколювецъ*
прѣблагын вогъ каашь 213v6Stan – ЕХН — Cf. БЛАГЪ, БЛАЖЕНЪ, ВЪСЕ-
БЛАЖЕНЪ, ВЪСЕМИЛОСТИВЪ, ВЪСЕМИЛОСТИВЪНЪ,
ПРЪБЛАГЪ, ПРЪМИЛОСТИВЪ, САМОБЛАГЪ

М

ЗР

ВЪСЕБЛАЖЕНЪ,

ВЪСЕБЛАЖЕНЪНЪ, -ЪИ adj.

Vtš Stan

Forma ВЪСЕБЛАЖЕНЪНЪ in Vtš

ἰреблажен, најблажен; всеблаженный,
ублажаемый всеми; blissful; – : ἰшане
всѣблḡене златкоуѣсте 57a29Vtš, sim. 57d25Vtš;
лоуко *всѣблḡене* оукрашень яви се
вожствнаго воголѣпіа зраами просвѣщень
27d8Vtš; анастасіе *всѣблḡннаа* того моли
шставленіе шблнстати се вожствноую
славою 88c32Vtš; рождьствѣ христовѣ
съликьствѣите и въ пѣснехъ вси праведни
въспонте отроци *всѣблḡенны* іже росю
доуѣховною оугасише пещни пламень ш насъ
молите се христови низпослати доушамъ
нашимъ штьцѣмъ велію мнлѣость

85b18Vtš ● *adj.-subst.* по семь оумрѣ мѣти юна
шставльши *всѣблаженѣи* имѣниіе своѣ 279r4Stan;
всѣблḡеннѣ^Х съборы съ лики моуѣуѣникъ јако
прѣстолю стрѣстми въдварае се и веселе се
вънѣ носе прѣдстою желаемомъ ѣшдооре
134d8Vtš; на горѣ въшьдъ *всѣблḡенне*
добродѣтеліи въсѣмъ еуѣггеліа царствіа
проповѣдалъ юсы 27b18Vtš; иззавлае ш
сьмрѣти јакоже яви се ніколае юноше
прѣподѣвне тако кьннѣ ме спѣси ш всакого
обстоѣніа и напастен и бѣдъ *всѣблḡене*
77b22Vtš — Cf. БЛАЖЕНЪ, ВЪСЕБЛАГЪ,
ПРЪБЛАГЪ, ПРЪБЛАЖЕНЪ, ПРЪМИЛОСТИВЪ

М

ЗР

ВЪСЕБЛАЖЕНЪНЪ v. ВЪСЕБЛАЖЕНЪ

ВЪСЕБОГАТЪ adj.

Vtš

ἰребѣгаḡ (со духовни дарови);
преизобилующий (духовными дарами); *highly*
blessed (with spiritual gifts); – : възздвиже
оумрѣшагш моуѣтвѣами твоими въсприѣтъ
некесною царство панделенмоне *всѣбгате*
203b9Vtš; съхраннн искъшеніе же скръбешимъ
свѣтителю *всѣбгате* 52c8Vtš ● *adj.-subst.* и
веселінемъ зовы *всѣбгате* благослоуевн вогъ
шчьцъ кашихъ 58b3Vtš – ЕХН — Cf. ВЪСЕБОГАТЪНЪ

М

ЗР

ВЪСЕБОГАТЪНЪ adj.

Vtš

ἰребѣгаḡ (со духовни дарови);
преизобилующий (духовными дарами); *highly*
blessed (with spiritual gifts); – : *всѣбгатна*
высктъ оутрѣба вожжію мѣткеръ јако приѣмши
словко 200c26Vtš – ЕХН — Cf. ВЪСЕБОГАТЪ

М

ЗР

ВЪСЕВЕЛИКЪ, -ЪИ adj.

Km

наḡѣлем, најисѣакнай; всевеликий;
eminent, very important; – παμμέγιστος: и
тогда хошоу прѣити и въ чюдеса

ВЪСЕВЕЛИКЪИ ^ХΥΙΝΟΝΑΥΕΛΝΙΚΨ ΜΙΧΑΗΛΑ И Гавріила τῶν παμμεγίστων ταξιαρχῶν Μιχαήλ καὶ Γαβριήλ 224r3Krn; мколю же и миль се дѣю **ВЪСЕВЕЛИКЪИ** ^ХΥΙΝΟΝΑΥΕΛΝΙΚΨ ΜΙΧΑΗΛΑ И СВѢТЛАГО ГАВРІИЛА τὸν παμμεγίστον ταξιαρχὴν Μιχαήλ 227r6Krn – EXH — Cf. ВЕЛИИ sub 4, ВЕЛИКЪ sub 4, ВЪСЕСЛАВЪНЪ, ПРЪСЛАВЪНЪ

М

ЗР

ВЪСЕВЕЩЪНЪ, -ЗИИ adj.

Vtš

земски, май̄еријален; всевещественный, материальный; *earthly, material*; – : попали **всѣщноуоу** и лювомирскоуоу твою дѣвѣице мисль желание боожствоноуе и тврѣдѣишоу показа мкоууѣницѣ 196d26Vtš – EXH — Cf. ВЕЩЪНЪ sub 2, ВЕЩЪСТВЪНЪ sub 1

Ø

ЗР

ВЪСЕВИДЪНЪ, -ЗИИ adj.

Zag Šaf trOrb

koj žleда сѣ; всевидящий; all-seeing; – **пантѣфорос**: дѣвнесѣ лазарь оумерь не оутан са **всевидноу** шүню хрѣстоуоу τὸ παντέφορον ὄμμα Ἰησοῦ 125r1Zag, **всевидноу** шүню 104r24Šaf 138a40Orb; ш страшное слышание ш зауатие страшное ш дѣвѣства ш нетлѣнна рождѣствѣ въ истынѣ пауе зма **всевиднаа** 182d20Orb – EXH — Cf. ВЪСЕВИДА

М

ЗР

ВЪСЕВИДЪЦЪ, -А m.

Vtš Stan

шюј шшо žледа (шредвидува) сѣ; всевидящий, всевидец; all-seer; – : епитет на Бога: бывши въ поустыни м̄з лѣтѣ подвижавши са безъ дома и безъ покрова нага ни єдиногo же үлѣвѣжа бога же имѣши **всевидца** и үлѣвѣуьскааго кества шстжпи 180v6Stan; шанне прѣмѣдре множѣствомъ теплоты къ хрѣстоуѣ любѣ множае былъ єсы шүеникѣ възлюбленъ **всевидцѣ** 22b1Vtš; трѣпѣ же **всевидуе** грѣха прѣвише 98c3Vtš – EXH

М

ЛМ/ЗР

ВЪСЕВИДА, -ДАИ ptc.-adj.

Les

koj žleда сѣ; всевидящий; all-seeing; – **ὁ πάντα ἔφορῶν**: имѣше же непрѣстанно бога сѣвѣтѣаго прѣдѣ оуима сѣоима **всевидѣаго** бога τὸν πάντα ἔφορῶντα 261v9Les – EXH — Cf. ВЪСЕВИДЪНЪ

KS

ЗР

ВЪСЕВИНОВЪНЪ, -ЗИИ adj.

Krn

koj e зачѣишник на сѣ, koj e шричина за сѣ; всевиновный, всему начало, являющийся причиной всего; who is the outset/cause of all things; – **παναίτιος**: сѣ нимже и прѣсно и непрѣходимоуе подоѣбаеть славѣ и үѣсты и блѣагодареніе **всевиновнѣ** и вѣсеневиновнымѣ и вѣсѣвѣагымѣ шѣтѣѣемъ сѣвѣршенонаүаллымѣ и невиннымѣ дѣоушомѣ прѣпей τῷ ἀναίτιῳ καὶ παναίτιῳ καὶ αὐταγάθῳ πατρί 79v22Krn; sim. сѣ безнаүелнымѣ и животворещимѣ и **всевиновнѣ** и невиннымѣ шѣтѣѣемъ καὶ παναίτιῳ καὶ ἀναίτιῳ πατρί 91v5Krn – EXH — Cf. ВЪСЕВИНЪНЪ

М

ЗР

ВЪСЕВИНЪНЪ, -ЗИИ adj.

Zag Šaf (trOrb trHlud)

koj e зачѣишник на сѣ, koj e шричина за сѣ; всевиновный, всему начало, являющийся причиной всего; who is the outset/cause of all things; – **πανταίτιος**: **всевиннѣ** и подателна животоу вѣсүислна мѣдрѣстѣ божна ш пантаітіа καὶ παρεκτικῆ ζωῆς ἢ ἀπειρος σοφία 122v10Šaf 146r12Zag, **везвинна** (sic, per err.) подателѣ животѣ 167c13Orb, **везвинна** (sic, per err.) подателѣ животоу 97v26Hlud – EXH — Cf. ВЪСЕВИНОВЪНЪ

М

ЗР

ВЪСЕВЛАДЗИУЪНЪ, -ЗИИ adj.

Zag Šaf trOrb

на Севладейшелош, севласшен; всевладетеля (gen.), всевластный; to the ruler of

πρῆξδε τῆλο твоε ᾧ κοῦμнра сего истинѣ его и проу҃ченіа бесѣдѣ же твора **ВЪСЕГДАЖЕ** каеши са **ВЪСЕГѦЖЕ** съзидоуеши и **ВЪСЕГѦЖЕ** разарѣши πάντοτε μεταμελεῖς, πάντοτε οἰκοδομεῖς, καὶ πάντοτε καθαριεῖς 85r15.16.17Les; зане не възсхотѣ ωнь злое никогдаже нз **взсеѦ** доброе нскы и любѣ ἀλλὰ ἀείποτε 11r22Krn; тогда възвратише сѣе въз іерουσάλλιμъ ἀποστόлы сз радостію великою и бѣхоу **взсеѦ** въз црѣкви хвалеше и благоусловеше бо҃га ἦσαν διαπαντός ἐν τῷ іερῷ 122r7Krn; сыреуѣ да възпоминаеть **взсеѦ** сзмртѣ свою и тогда да ми послѣдоуетъ καθημέραν 140r24Krn; аз же разѣмѣхѣ яко **взсеѦ** ме послѣшаеши ὅλον ἕνα με ἀκούεις 65r22Krn; проуеε χριστοῦс ни гоститѣ насѣ дѣнькѣсѣ якоже **взсеѦ** такожде и дѣнькѣсѣ не пишѣ тлѣнною и врѣменною нже дѣнькѣсѣ ямы и заουѣтра длуемѣсѣ нь пишѣ нетлѣнною и възсегдашною καθεκástην 68v20Krn; быеть же сіе **взсеѦ** дѣланіе и наставленіе ᾧ помышленіа и ᾧ οὔμα γίνεται δὲ αὐτῇ ἡ καθόλου τέχνη 95v19Krn; воини же нже бѣхѣ сз тысѣщники якоже имѣхѣ **взсеѦ** ωбычан таковаа творити възнидоше въз градѣсѣ ὡσάν τὸ ἔχουν πάντα συνήθειαν 275v12Krn • **ПО ВЪСЕГДА** καθ' ἐκάστην ἡμέραν; πρὸ πάντων (Krn): оу҃ааше же и **по** **всегда** приходащихѣсѣ к немоу глаголаше братиѣ бо҃га не забывайте καθ' ἐκάστην ἡμέραν 114r7Stan; равенство всѣко права мкнлѣостина во множаншжн твора **по** **всегда** и црѣкви доврѣ дѣлам 290v18Stan; и мкнлѣтвѣ же **по** **взсеѦ** да исправимѣсѣ въз врѣме постное τὴν προσευχὴν δὲ πρὸ πάντων ἃς κατορθώσωμεν 207v8Krn ♦ **ВЗИЖ** **ВЪСЕГДА**, **ПРИСНО** **ВЪСЕГДА** διόλου, διὰ παντός καὶ καθ' ἐκάστην: ндеже нѣсѣтѣ ненависти ни враждѣ нь **взыж** **взсеѦ** радосѣтѣсѣ и веселіе и радованіе διόλου χαρὰ καὶ εὐφροσύνη 137r12Les; людне же вѣрнини зратѣ бо҃га **присно** **всегда** διὰ παντός καὶ καθ' ἐκάστην comPs77,5 Вон, **взыж** **всегда** Ροg — Cf. **БЕСПРѢСМЕНЕ**, **БЕСПРѢСТАНИ(Н)**, **БЕСПРѢСТАНО**, **ВЗИЖ**, **ВЪСЪДЕ**,

ВЪСЪДЕ, **НЕЗАКЪСЪННО**, **НЕЗАМОУДЪНО**, **НЕКЪСНО**, **НЕПРѢСТА(НЪ)НО**, **ПРИСНО**
KSM АГ

ВЪСЕГДАБЛАГОСЛОВЕНЪ, -зиn adj.
trHlud

ἰοσιῶјано бла҃гословен, најбла҃гословен; всебла҃гословенный, постоянно благо-словаемый; highly blessed; – παντευλόγητος: радѣхѣсѣ са **всегдаблѣнаа** покрове и [н] дръжаво παντευλόγητε 58r16Hlud] **благословенаа** 116r9Zag 96r23Saf, **всевлагословенаа** 128d5Orb — ЕХН — Cf. **БЛАГОСЛОВЕНЪ**¹ sub 1, **БЛАГОСЛОВЕСТВЕНЪ**, **ВЪСЕБЛАГОСЛОВЕНЪ**, **ПРѢБЛАГОСЛОВ(Л)ЕНЪ**
Ø ЗР

ВЪСЕГДАЖЕ v. **ВЪСЕГДА**

ВЪСЕГДАТОУЪНЪ adj.

Krn
кој ѿече секоѣаш; всегда текущий; always flowing; – ἀεικίνητος: възсака вѣщѣ нже възсегда теуетѣ ωно есѣтѣ **всзмрзтно** яко еже и дѣхѣша ὑλѣвѣкѣсѣ понеже есѣтѣ самотоуно нѣуто понеже есѣтѣ **взсеѦтоуна** вѣщѣ есѣтѣ и **всзмрзтно** таково ἀεικίνητον 94v17Krn — ЕХН — Cf. **ПРИСНОТЕКЪЩИ**
Ø ЗР

ВЪСЕГДАШЪНЪ v. **ВЪСЕГДАШЪНЪ**

ВЪСЕГДАШЪНЪ, -ни,
ВЪСЕГДАШЪНЪ, -зиn adj.

Krn
секоѣашен, ἰοσιῶјан, вечен; всегдашний, постоянный, вечный; permanent, constant, eternal; – παντοτεινός, αἰδιος, ἀείποτεσινός, (ἀείποτε): не да похоуетѣ добротѣ соуетною и тлѣнною или землзнь и врѣменною нь да похоуетѣ вѣуны и **взсегдашню** добротѣ вѣжю παντοτεινά 51r8Krn; възмѣте врата кнесы ваши и възмѣтет се врата вѣунаа сыреуѣсѣ изыдете и раздрѣшите вы врати вѣуныи и

ВЬСЕГ^АШЬНЬЕ ἀειποτεσιναῖς 88r13Krn; ДА ВЪЗМЕТЪКЪ ВЪСАКЪ УЛОВѢКЪ ѿ ЕДИНОВОГО КОЛѢНА ПО ЕДИНЪ КАМЕНЬ ВЕЛИКЪ ДА ВЪЛОЖИТЕ ЗДЕ ВЪ НОЗЕ СВѢЩЕННИКѠМЪ РАДИ ДА ЕСЪТЪ ЗНАМЕНІЕ **ВЪСЕГ^АШЬНО** ἀείποτε 32v3Krn; НЪ ПИЩЪ НЕТЛѢННОЮ И **ВЪСЕГДАШЬНОЮ** идеже никогда не оупразнѣет се ἄδιον 68v22Krn; НЪ И ХРИСТОСЪ ИМЪ ВЪЗВРАТИ ТЫСОУЩОРИЦЕЮ И ПОДАСЪТЪ ИМЪ НАСЛѢДІЕ И ВЪСЕЛЕНІЕ ЦАРСТВО КЕ^ВКЕСНОЕ ВЪУНЫ ЖИВОТЬ **ВЪСЕГ^АШЬНОЮ** радости и радованіе παντοτεινήν 213v15Krn — Cf. ВЪУЬНЪ, ПРИСНОСЪИ, ПРИСНОСЪИЬНЪ

М

КТ

ВЬСЕГОУБИТЕЛЬ, -ЛѢ m.

Slep Karp Vtš

уцӣребувач, унишӣувач; губитель; destroyer; — ὁ ὀλοθρευών: ДА **ВСЕГОУБИТЕЛЬ** прѣвѣнцихъ нхъ коснеть ὁ ὀλοθρευών Hb11,28 Karp Slep; **ВЬЕГОУБИТЕЛЬ** ꙗко ѿ грома трѣсновень бивъ 106a29Vtš; срѣдѣкъ стоѣ крѣсть же въображъ се амалика **ВСЕГОУБИТЕЛМ** тѣмкъ христуа въспоемкъ вогда 13b2Vtš; трестемъ (sic pro стрѣстемъ) **ВСЕГОУБИТЕЛЬ** и доушамъ цѣлитель ꙗви се 202d6Vtš — EXH — Cf. ГРЪДОГОУБИТЕЛЬ, ГОУБИТЕЛЬ

SM

ЛМ/ЗР

ВЬСЕГОУБИТЕЛЬНЪ, -ЗИИ adj.

Vtš

ӣо̄губен, унишӣувачки; пагубный, губительный; destructive; — : рѣки истауаѣте унистихъ цѣлени ѿмивающе стрѣстеніи скверненіа и бѣсовъ зловоу **ВСЕГОУБИТЕЛНОЮ** 186b27Vtš; ѿкриваѣши погрѣбшее бѣси **ВЬСЕГОУБИТЕЛНІЕ** въ вѣки 157c32Vtš — EXH — Cf. ВЬСЕГЪИБѢЛНЪ, ВЬСЕПАГОУБЬНЪ, ПОГЪИБѢЛНЪ, ПОГЪИБѢЛНЪ

М

ЛМ

ВЬСЕГОУБИТЕЛЬСТВО, -А n.

Vtš

ӣо̄губел, ӣроуиасӣ; пагуба, пропасть; destruction, abyss; — : изредно шѣрѣте ахаавъ родоу блѣголтѣпие **ВСЕГОУБИТЕЛЬСТВО** пророжа

шблиуеніе сквернага оубиства извоубѣтеніе 200c10Vtš — EXH — Cf. ГОУБИТЕЛЬСТВО, ГЪИБѢЛЪ, ПАГОУБА, ПОГОУБЛЕНІЕ, ПОГЪИБѢЛЪ

М

ЛМ

ВЬСЕГЪИБѢЛНЪ adj.

Slep

ӣо̄губен, унишӣувачки; пагубный, губительный; destructive; — ὀλέθριος: еже сждъ примѣтъ **ВЬСЕГЪИБѢЛЕНЪ** вѣуенъ ὀλέθριον 2Th1,9 Slep] въ пагоубѣж (var. ѿлеθρον) Karp — EXH — Cf. ВЬСЕГОУБИТЕЛЬНЪ, ВЬСЕПАГОУБЬНЪ, ПОГЪИБѢЛНЪ, ПОГЪИБѢЛНЪ

SM

ЛМ

ВЬСЕГЪИБѢЛСТВО, -А n.

(Grig) Lobk parOrb parHlud

ӣроуиасӣ, гибел; пропасть, гибель; annihilation, destruction; — ὀλεθρος: **ВСЕГЪИБѢЛСТВО** НА НЕУЧЪСТИВЫЖ ѸСТРАНѦТ СА НЕ ХОТАТЬ БО ТВОРИТИ ПРАВЕДНАА ѿлеθρος Pr21,7 Orb Lobk Hlud, **ВЪ ГЫБМЛЪСТВО** (sic) Grig — EXH — Cf. ГЪИБѢЛЪ, ПАГОУБА, ПОГЪИБѢЛЪ

Ø

КТ

ВЬСЕДИВЬНЪ, -ЗИИ adj.

trHlud

чудесен, најдосӣоен за чудење; чудесный, достойный всякого удивления; excellent, wholly marvellous; — πανθαύματος: атрибут на Богородица: ● *adj.-subst.* радѣуи са **ВСЕДИВНАА** всѣхъкъ къ вогорѣу смирение блажѣшим та πανθαύμαсте 55v13Hlud] всеуюднаа 113v11Zag 126d8Orb, ѸЮДНАА 92r13Šaf — EXH — Cf. ВЬСЕУЮДЬНЪ, ДИВЬНЪ, ПРѢДИВЬНЪ, ПРѢКРАСЬНЪ, УЮДЕСЬНЪ, УЮДЬНЪ

Ø

ЗР

ВЬСЕДОБРЪ, -ЗИИ adj.

Vtš Krn

извоунреден, најдобар; превосходный; excellent, the best; — : радѣуи се вогородице ... **ВСЕДОБРАА** невѣсто 68b8Vtš ● *comp.* **καλλίτερος** (Krn): ꙗко прѣмѣдрѣиши уловѣкъ ѿ вогда

ВЪСЕДОБРЪ

БОУНСТВО ЕСЪТЪ СЫРЕУЪ **ВЪСЕДОБРЪШИ** РАЗУМЪ
ΥΛΟΒΕΒΗΧ ΝΗΣΤΥ ΝΗΥΤΟЖЕ ПРЪДЪ ВЪГОГЪМЪ
καλλιτερη 76r14Km – ЕХН — Cf. ДОВРЪ

∅

ЛМ/ЗР

ВЪСЕДОСТОИНО adv.

trHlud

ДОСЪОЈНО; ДОСТОИНО; worthy; – : и жены
ВЪГОГОЛЮБЦЖ И ПРЪПОДЪОБНИКЫ **СЕДОСТОИНО** (sic)
ОГНЕМЪ ИСКОУШЕНИ БЫВШИ НАПАСТИ 178r12Hlud
– ЕХН — Cf. ДОСТОИНО, ПОДОБИЕ (ПО ПОДОБИЮ),
ПОДОВЫНЪ

∅

ЛМ

ВЪСЕДРЪЖАВЪНЪ, -ЗИН adj.

orDĉn Šaf trOrb

**НАЈМОКЕН, КОЈ ИМА ВРХОВНА ВЛАСТЪ;
полновластный, располагающий верховной
властью; powerful, rectoral; – :** да и на мнѣ
ВЪЗВЕЛИУИТ СА **ВЪСЕДРЪЖАВНАА** ТВОА КРЪПОСЪТЪ
20v8Dĉn] ДРЪЖАВНАЖ 21v8Rdm; ТЫ ВСЕДРЪЖАВНОЖ
РЖКОЖ **ВЪСЕДРЪЖАВНАГО** ЦЪСАРЪ ПКАШЕГО НА ЗЕМИ
САМОВЛАСТЦА ХРИСТЪ ѿ ВСЪХЪ ИЗБАВИ 4c20Orb]
ВСЕДРЪЖЦА 54v3Zag 30v26Šaf; ТЫ **ВЪСЕДРЪЖАВНОЖ**
РЖКОЖ ВСЕДРЪЖЦА ЦААРЪ НАШЕГО НА ЗЕМИ
ХРИСТЪ ѿ ВСЪХЪ ИЗБАВИ 30v25Šaf 4c20Orb] ТЫ
ВСЕ РЖКОЖ ДРЪЖАВНОЖ 54v3Zag – ЕХН — Cf.
ВЕЛИКОДРЪЖАВЪНЪ, ВЕЛЬДРЪЖАВЪНЪ, ДРЪЖАВЪНЪ

М

ЗР

ВЪСЕДРЪЖИМЪ, -ЗИН adj.

Les

**СЕМОКЕН, НАЈМОКЕН; вседержащий, все-
могущий; omnipotent, almighty; – κραταιός:**
ОУДРЪЖИТЕ СА **ВЪСЕДРЪЖИМОЖ** РЖКОЖ БОЖНЕЖ И
ВЪЗНЕСЕТ ВЫ ὑπὸ τὴν κραταίαν χεῖρα 34v19Les – ЕХН
— Cf. ВЕЛИКОСИЛЬНЪ, ВЪСЕМОГЪИ, ВЪСЕМОЩЬНЪ,
ВЪСЕСИЛЬНЪ

∅

ЛМ/ЗР

ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЕВЪ adj.

Grig Lobk parOrb

**НА СЕВЛАДЕЙЕЛОЙ; всевладетеля (gen.);
of the Lord; – τοῦ παντοκράτορος:** ВЪЗЫСКАТИ

ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЬ

ЛИЦА ГОСПОДНЯ **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЕВА** ИДЖ И АЗЪ
παντοκράτορος Zch8,21 Grig Lobk(bis)] **ВСЕДРЪЖИТЕЛЪ**
Orb; ПРИДЖТЪ ЛЮДИЕ МНОЗИ І АЗЫЦІ МНОЗИ
ВЪЗЫСКАТИ ЛИЦА ГОСПОДНѢ **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЕВА** ВЪ
εφοῦσαλφῆμῆ παντοκράτορος Zch8,22 Grig Lobk18r14]
ВСЕДРЪЖИТЕЛЪ Orb, om. Lobk14r4; МОЛНИ СА
ЛИЦОУ ГОСПОДНЮ **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЕВЪ** (add.)
Zch8,22 Grig Lobk(bis) Orb – ЕХН — Cf.
ВЪСЕВЛАДЪИЪНЪ, ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЬНЪ

SM

ЗР

ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЬ, -ЛЪ m.

Ohr Str Karp Verk Bon orPsalt Parim Triod Vtš Les Km

**СЕВЛАДЕЙЕЛ, ГОСПОДАР НА СЕ; все-
держитель, всемогущий правитель; the
Almighty, the sovereign Lord of all; – παντο-
κράτωρ:** за Бога: и бждж вамъ въ штъѹца и взи
бждете мнѣ въ сѣѹнзи и дщера глаголетъ
ГОСПОДЪ **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЪ** пантократоръ 2С6,18 Ohr
Str Karp(bis) Verk; **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЮ** вожже вышнын
нижни твари създатель 123r5Rdm; РАДОУИ СА
БРАКОУНЕСКОУСНАА МАТИ **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЪ** 200r5Dĉn;
МИЛОСРЪДЕ ТРЪПАЛИВЕ И **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЮ**
ГОСПОДИ ПОСЛИ МНОЛОСТЪ ТВОА НА ЛЮДИ ТВОА
пантократоръ 58v30Grig; штъѹе **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЮ**
ЕДИНОУЖДИ СЪДНЕ И ДОУШЕ СВАТИ панто-
краторъ 57r1Zag 34r3Šaf 67d15Orb; НЕ ВОНШИ ЛИ СА
ЕДА КОГДА ШГНЬНЫИ СРЪПЪ ИЖЕ ПРОРОКЪ ВИДѢ
ШБИТАЕТЪ ВЪ ДОМОУ ТВОЕМЪ ДОНЪДЕЖЕ
ПОГОУБИТЪ ТА ПОДЪ НЕКЕСЕМЪ ВЪНЕГДА ЖЕ
ШТВРЪЗАЕШИ ОУСТА СВОА НА **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЪ**
КОГА КАТА ТОУ ПАНТОКРАТОРОС ΘΕΟΥ 214r10Les;
ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЪ БОГЪ И МНОГОМНОЛОСТИВЪ И
ТВОРЪЦЪ ВЪСЕМЪ МИРЪ ВЪ ТРЕХЪ УИНОХЪ
СЪТВОРИ ЗДАНІА ВЪСА ПАНТОКРАТОР 25r9Km;
СПАСЕ ВЪСЕМЪ И СТРОИТЕЛЯ И **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЯ**
ТВАРИЫ МОЛВАМИ БЕСЕМЪНЕ РОЖДШЕЕ ТЕ
МИРЪ МИРОВИ ТВОЕМЪ ПОДАЖЪ СЪБЛЮДАЕ
ЦРКОВЪ ВЪСЕГДА НЕДВИЖИМЪ 4d25Vtš; И РЕУКЕ
ИЛИѢ РЕВНА РЕВОВАХЪ ПО ГОСПОДИ
ВЪСЕДРЪЖИТЕЛИ ЪКО ШСТАВИШ ТА СЪДНОВЕ
ИЗДРАИЛЕВІ ПАНТОКРАТОРІ 3Rg19,10 Grig Lobk
Hlud, sim. 3Rg19,14 Grig Lobk Hlud; И ГОСПОДЪ
БОГЪ **ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЪ** ТРЪВОА ВЪСТРЪБИТЪ И

ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЬ

ΠΟΝΔΕΤΖ ВЪ ШЪМЪ ПРЪЩЕНИЪ СВОЕГО
παντοκράτωρ Zch9,14 Grig Lobk Orb Hlud — Cf.

ВЪСЕДРЪЖЬЦЬ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЬНО adv.

trOrb

семоќно; всемогуще; omnipotently; — :

ПРЪСЖИНАГО ПРЪЖДЕ БЕУИСЛЬНЫХЪ ВЪКЪ СЪИНОМ
ЖЕ И Д<ОУ>ХОМЪ С<ВА>ТЫМЪ **ВСЕДРЪЖИТЕЛНО**
Ц<ЪСА>РСТ<Т>ВОУЖИЕ 22a28OrbII БЕЗНАУМНАА
ДРЪЖАВА Ц<ЪСА>РСТВО ТИ ПРОСЛАВЛЪЕМЪ ВЛАДЪРКО
ἄναρχον τὸ κράτος τῆς σῆς βασιλείας δοξάζω εἰς
αἰῶνας 23r7Zag, СВЕЗНАУМНАА ДРЪЖАВА Ц<ЪСА>РСТВО
ЖЕ ТИ ПРОСЛАВЛА ВЪ ВСА ВЪКЪИ 1v4Šaf — EXH

Ø

КТ

ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЬНЪ adj.

Šaf Vtš

севладеѡелски; всегосподствующий; almighty, reigning; — παντοκράτωρ: ТРОИЦЕ
ЕДИНОСЖИНА **ВСЕДРЪЖИТЕЛНА** ѡ<ТЪ>ЦЪ И С<ВЪ>НЪ
БЕЗНАУМЛЕНЪ И ПРЪСТОЛЕНЪ В<ОЖ>Е И Д<ОУ>ХЪ
παντοκράτωρ 104r33ŠafIII вседръжитель 125r7Zag
138b12Orb 66v6Hlud; СЪДЪТЕЛНА И **ВСЕДРЪЖИТЕЛНА**
ВСАУЪСКИМЪ В<ОЖ>ИА СИЛА И МОУДРОСТЪ 218b25Vtš
— EXH — Cf. ВЪСЕВЛАДЪИУЪНЪ, ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЕВЪ

Ø

ЛМ/ЗР

ВЪСЕДРЪЖЬЦЬ, -А m.

Zag Šaf

Севладеѡел, ἰσῑοदार на сѣ; вседержатель, всемогущий правитель; the Almighty, the sovereign Lord of all; — : ТИ ВСЕ
РЖКОЖ ДРЪЖАВНОЖ **ВСЕДРЪЖЬЦА** КАШЕГО НА ЗЕМИ
САМОДРЪЖЬЦА ХРИС<Т>Е ИЗБАВИ Ѡ ВСЪХЪ ВРАГЪ
54v3Zag 30v26ŠafIII вседръжавнаго ц<ЪСА>РЪ
КАШЕГО 4c20Orb — EXH — Cf. ВЪСЕДРЪЖИТЕЛЬ

М

ЛМ/ЗР

ВЪСЕДОУШЬНО adv.

Vtš

со целайѡа душа; всей душою, чисто-сердечно; magnanimously; — : ПОРОУЧИТЕЛЬ

НАВИ СЕ СП<А>СЕНІА КАЮЩИМЪ СЕ ТОПЛЪ И
ВЪДАШЬНО Б<О>Г<О>ВИ ЗОВОУЩИХЪ БЛАГОС<ЛО>ВЕНЬ
ЮСЫ ГОСПОДИ В<ОЖ>Е 58a21Vtš — EXH — Cf.
ВЪСЕДОУШЬНЪ, ДОУША (ВЪСЕЖ ДОУШЕЖ)

Ø

ЛМ/ЗР

ВЪСЕДОУШЬНЪ adv.

Krn

со целайѡа душа; всей душою, чисто-сердечно; magnanimously; — ὀλοψύχως:
ТОГДА ЯКОЖЕ СЛЫШАХЪ С<ВА>ТЫ ГЛАСЪ СЪИ
ВЪСЕДЪШЬНЪ ПРЪДАШЕ СЕ ВЪ КОНОБЪ ѡНЪ
РАЖДЕЖЕНЫ ὀλοψύχως 263r10Krn — EXH — Cf.
ВЪСЕДОУШЬНО, ДОУША (ВЪСЕЖ ДОУШЕЖ)

Ø

ЛМ/ЗР

ВЪСЕДЪИСТВЪНЪ adj.

Šaf

сесилен, семоќен; всеильный, всемогущий; omnipotent, Almighty; — : ѡ<ТЪ>УЕ
ВСЕДЪИСТВЪНЕ И Д<ОУ>ШЕ В<ОЖ>ЕИ СБЛУДИ ВСЪ
МИРЬ 73r17Šaf — EXH — Cf. ВЪСЕДЪТЕЛЬНЪ,
*ВЪСЕДЪИАНЪНЪ, ВЪСЕДЪА, ВЪСЕМОГЪИ,
ВЪСЕМОУШЪНЪ, ВЪСЕСИЛЬНЪ, ВЪСЕСТРОИВЪ,
ВЪСЕСЪДЪАИ

Ø

КТ

ВЪСЕДЪТЕЛЬ, -ЛЪ m.

Triod Vtš

Творец, Создаѡел; Творец, Создатель; the Maker, the Creator; — παντοурγός:
ИМЕНУВАЕ НА БОГА КАКО ВРХОВЕН ТВОРЕЦ; ТЕБЕ
ВСЕДЪТЕЛЮ В ПЕЩИ ѠРОЦИ ВСЕМИРЕНЬ ЛИКЪ
СЪСТАВЛЪШЕ ПОУХЪ соὶ τῷ παντοурγῷ 82v14Zag
69v11Bit 64v9Šaf 100c10Orb 25r26Hlud, sim.
127v20Zag 106v28Šaf 141d8Orb 70r11Hlud; ИС ТЕБЕ
ВСЕДЪТЕЛЪ Д<Ъ>ВО ВПЛЪТИ СА ВГОРОДИЦЪ ТА
ВСЪМЪ ПЛЪТЬ В ЗАЕМЪ ДАВШИ СЕГО РАДИ СЛАВИМ
ТА ПОЖИЕ СЛАВА СИЛЪ ТВОЕИ 30v28ŠafIII ВОДИТЕЛЬ
54v5Zag; ПРОВАРИШИ ВЪ ВЕСУЕДЪСТВОВАНЫ
УЮДЕСА СЛАВНЕ ДАЕШИ БЛАГОДЪТІЮ
ВЪСЕДЪТЛЪ (sic) Д<ОУ>ХОМЪ БЛАЖЕННЕ
171d9Vtš — Cf. ВРЪХОТВОРЬЦЪ, ВЪСЕСЪДЪТЕЛЬ

М

КТ

ВЪСЕДѢТЕЛЬНЪ, -ѢН adj.

trOrb trHlud Vtš

кој создава сѣ, семокен; всесозидающий, всемогущий; all-creating, omnipotent; – : въпнемь ... единѣи въ трехъ съставѣхъ въспѣбаема тебе *вседѣтели* силѣ дръзѣще 179r37Hlud; трѣице едина естѣствомъ едина в три ѡпостаси въсхвалѣем ти силѣ *вседѣтели* 66b23Orb; и намкъ прѣмѣдростію врѣмена и лѣта положили еси славити *вседѣтельною* благодѣтельствою твою господи 5b23Vtš; пожни яко вогъ оутѣшителю доуше *вседѣтели* въ црѣкви христовѣ 170d24Vtš – ЕХН — Cf. въседѣствѣнъ, *въседѣяньнъ, въседѣа, всемогъи, всемоушьнъ, всестронѣвъ, всесздѣан

М

ЛМ/ЗР

*ВЪСЕДѢЯНЬНЪ adj.

Šaf

кој создава сѣ, семокен; всесозидающий, всемогущий; all-creating, omnipotent; – παντοурѣος: трислзнеунаа и всесвѣтнаа (sic, рго всесвѣтлаа) вогонѣжанице едина славнаа и единопрѣстолаа естѣствомъ штъуе *вседѣяние* (sic) сзѣне и доуше вожѣи сзблуди весь миръ патѣр ѡ пантоурѣос 88r31Šaf] штъуе вседѣж 105v27Zag – ЕХН — Cf. въседѣствѣнъ, въседѣтельнъ, въседѣа, всемогъи, всемоушьнъ, всестронѣвъ, всесздѣан

Ø

ЗР

ВЪСЕДѢА ptc.-adj.

Zag Šaf trOrb

кој создава сѣ, семокен; всесозидающий, всемогущий; all-creating, omnipotent; – παντοурѣος: штъуе *вседѣа* сзѣне и доуше свѣати сзблуди весь миръ патѣр ѡ пантоурѣос 105v27Zag] вседѣяние (sic) 88r31Šaf; тронце прѣсвѣтлаа штъуцъ же и сзѣнъ и доушъ *вседѣа* καὶ πνεῦμα τὸ παντοурѣον 108v25Šaf 144d10Orb] всесздѣжи 73r17Hlud – ЕХН — Cf. въседѣствѣнъ, въседѣтельнъ, *въседѣяньнъ,

всемогъи, всемоушьнъ, всестронѣвъ, всесздѣан

Ø

НА

ВЪСЕЖДЕ v. ВЪСЪЖДЕ

ВЪСЕЖИВОТЪНЪ, -ѢН adj.

trOrb

кој дава живоу на сѣ; дающий жизнь всему; who gives life to everything; – πάνζωος: едина проста прѣсвѣтла науалнице едина всесилаа и *всеживотнаа* вожѣе господи πάνζωε 26d24Orb] едина прѣсвѣтла и всеуестѣнаа 28r20Zag – ЕХН

Ø

КТ

ВЪСЕЖИТЕЛЬ, -ЛѢ m.

Vtš

жиѣел на свейоу; гражданин мира; inhabitant of the world; – : трифѣне *всежителю* свѣтоу прѣсно свѣен свѣтль въсѣ бнѣв 129d10Vtš – ЕХН — Cf. житѣль

Ø

КТ

ВЪСЕЗЛАТЪ, -ѢН adj.

Triod Vtš Krn

злаѣен, од чистѣо злаѣо, ѡпрекрасен; сделанный из одного золота, сияющий как золото, прекрасный; golden, be made all of pure gold, glorious; – πάχρυσος; ὀλόχρυσος (Krn); и авѣе подасѣи нмъ едино *всезлато* ενκαργκελιε и единѣ кадилницѣ и таа вса злата ὀλόχρυσον 281v9Krn ● *fig.* добротѣ инаковла влагалице *всезлато*е и мостъ матеръ зиждигелѣ ежже блажѣще благословимъ людие и прѣвзносимъ τὴν στάμνον τὴν πάχρυσον καὶ γέφυραν 36v11Šaf, (лѣс)твицѣ же и моста рѣуькѣ *всезлатѣ* 35v3Bit, влагалице *всезлато*е монисто 59v24Zag, влагалице *всезлатѣ* мостѣ 70c26Orb; *везлато*а оуста слова никенскаго похвала вселеныѣ шзарение прилежно моулюте са о доушахъ 168r32Hlud; радѣуи са прѣстоле шгныи радѣуи са свѣтилнѣе *всезлатѣ*

ВЪСЕЗЛАТЪ

ρ<α>δ<ο>υ<ι> σα свѣтлы шблаує λυχία πάχρυσε 228b31Orb] свѣщниує шгньни 187r8Zag, свѣщниує златы 152r15Hlud; тѣмь вѣнць ѿ нетлѣннихъ цвѣтъць исплетшии пѣснмы свѣщениѣн твоѣи приносеть памет ти всебл<а>женне и **всезлате** д<о>ушею съ ѣзыкѡмъ ѿωне (sic) в<о>гомодре 59b11Vtš; уашоу **всезлатоу** излѣнбающѣ рѣки оуѣени медотѡнихъ 53b12Vtš; поканїа (sic) проповѣдателя гоубоу (sic) **всезлатоу** мокротоу лютоу невѣдѣнїа въземлющѣ 53b21Vtš – ЕХН — Cf. ЗЛАТЪ

М

ЗР

ВЪСЕЗЪЛОБЪНЪ, -ЪИ adj.

Krn

најзлобен, злонамерен; неисполненный злости, коварный; utterly evil, malevolent; – παγκάκιστος: оувы тебѣ злобѣ и **всезлобны** ὑλοβѣує παγκάκιστε 81v13Krn
● *adj.-subst.:* ѡ права неѡнста иже имѣше **всезлобны** ὁ παγκάκιστος 80v24Krn – ЕХН — Cf. ВЪСЕЗЪЛЪ, ЗЪЛОБИВЪ, ЗЪЛОБЪНЪ

0

ЗР

ВЪСЕЗЪЛЪ, -ЪИ adj.

Zag (Šaf) Les Krn

најзлобен, злонамерен; неисполненный зла, коварный; utterly evil, malevolent; – παμπόνηρος, πάγκακος: тои нареуєнь нюда ретивъ во ѡко тои просѣде сѣ **всезли** ὁ παμπόνηρος 194v11Zag, ѡко тои просѣде (*..ε*)**злви** 153r31Šaf; ѡ **всезлаго** неѡнстаго змїа къзни како шмрауилъ ѣскты оумь вѣсѣхъ насъ τῆς παγκάκου τέχνης 182r1Les ● *comp.* ѡ родѣ злын и **всезленши** понѣ ѡкоже каменїе иже распадоше се не бысте и вы παγκάκιστον 86v10Krn – ЕХН — Cf. ВЪСЕЗЪЛОБЪНЪ, ЗЪЛОБИВЪ, ЗЪЛЪ

М

ЗР

ВЪСЕНЗРАДЪНЪ, -ЪИ adj.

Vtš

извонреден, ѡпревосходен; превосходный, выдающийся; excellent, exceptional; – ѿъць

сирїимъ помощникъ въ скръбехъ **всензрѣнь** 77d15Vtš; вѣсакихъ лютихъ недоугъ врауъ **всензрѣнь** оуѣе нїколаѣ ѡвль се д<о>уше мое немощь исцѣлы 78c22Vtš; канѡнкъ свѣт<о>мъ творенїе ѡѡфаново емоу же краєгранасїе сицево пантеленмона **всензреднаго** пою 203c11Vtš; вогословїа воды на прѣсы възлегъ прѣмоудросты поурѣплъ ѣсы и миръ напоилъ ѣсы ѿωанне **всензрѣне** тронъскимъ разоумомъ море исоушилъ ѣсы 22b20Vtš – ЕХН

0

ЛМ/ЗР

ВЪСЕНМЕНИТЪНЪ, -ЪИ adj.

proIVtš

ѡрочуен, славен; известный, знаменитый; famous, celebrated; – събрьшаѣт же се съборъ ѡго въ **сенменитнѣи** (sic) ѡго црѣкѡвн 206b24Vtš – ЕХН — Cf. ВЕЛИКОМЕНИТЪ, ДОСТОМНОМЕНИТЪ, ИМЕНИТЪ

0

ЛМ/ЗР

ВЪСЕНИСТИНЪНЪ, -ЪИ adj.

Vtš

вистїински, реален; настоящий, подлинный; real, true; – землю израсти **всенистиннаа** проповѣдника гласъ вѣсмъ проповѣда соущии ѣзыкѡмъ д<о>ухѡвнимъ дѣвїе сѣна правдѣ съ некѣсь 177c8Vtš; положи г<о>сподѣ **всенистиннаа** те свѣтилника свѣтоу вѣсѣхъ просвѣщающа 177c13Vtš – ЕХН — Cf. ИСТИНЪНЪ, ИСТОВЪ, ИСТОВЪНЪ, РѢСНОТНВЪ, РѢСНОТИВЪНЪ

0

ЛМ/ЗР

ВЪСЕКОРЕНЪ, ВЪСЕКОРЕНЪНЪ, -ЪИ adj.

Zag trOrb trHlud

најѡрочуен, совршено славен; громкий (о славе); famous, celebrated; – ἀρίζηλος: тебе всесвѣтлѣж свѣщж и мати свѣтоу **всекорейнѣж** слави прѣвѣшеши во всеж тварн пѣснми величаемъ τὴν ἀρίζηλον δόξαν 175r14Zag, **всекоренѣа** славж 215a24Orb, **всекоренѣ** славж 141v28Hlud – ЕХН

0

ЗР

ВЪСЕКРАСЪНЪ

ВЪСЕКРАСЪНЪ, -ЪИ adj.

Zag Šaf trOrb trHlud

īprekrasen, cjaen; прекрасный; glorious, marvellous; – ὁμόστολος, πανδερκέστατος, θεοτερπής: встраши са ѿрокъ ѷестны **всекрасны** д<о>ушеж нескврѣнно тѣло τὸ ὁμόστολον ψυχῆς ἄσπιλον σῶμα 157b16Orb, ѡтроки славы **всекрасны** 138r17Zag, ѿрокъ славы **взсекрасенъ** д<о>уше 118v17Šaf, ѡтрокъ ѷестны **всекрасенъ** д<о>ушеж 84v32Hlud; βεζναϣαλλα βсна тръсвѣтлы свѣтъ **всекраснаа** дрѣжава равь свож свободи τὸ πανδερκέστατον κράτος 144d12Orb, **всекраснаа** дрѣжава 108v27Šaf, **всекраснѣж** дрѣжавѣ 73r19Hlud; пѣскнъ же бо<г>оу **всекраснѣ** въспѣваше са ῥδῆ δὲ θεοτερπῆς ἀνεμέλετο 167c11Orb] пѣсна же бо<г>оу весела въспѣвааше са 122v9Šaf, пѣскнъ же бо<г>ови краснѣж въспѣваше са 97v24Hlud, пѣскнъ поаше г<о>спод<о>у 146r7Zag — Cf. прѣкрасънъ

М

ЗР

ВЪСЕКРЪМИТЕЛЬ, -ЛѢ m.

Bit Zag

восѣиѣувач; воспитатель; educator; – : и не ѡстѣпи ѡ насъ **всекрѣмителѣ** и снѣме пасѣж х<р>ист<о>еж свашеннѣж 37r5Zag, и не ѡстѣпите насъ **всекрѣмителѣ** и снѣмы пасѣж х<р>ист<о>еж свашеннѣж въ сп<а>сенне д<о>ушамъ нашимъ 3r19Bit] и встрашит са к<а>шь гвѣитель и снѣмы х<р>ист<о>еж пасѣж ѡс<а>шеннѣж καὶ οὐ μὴ θίγη ἡμῶν ὁ ὀλοθρευτής 39d31Orb – EXH — Cf. крѣмителѣ

Ø

ЗР

ВЪСЕЛИКЪСТВЪНЪ, -ЪИ adj.

Šaf

многу свечен, ѣразнуван од сиѣе; всеми праздуемый; wholly festal, all celebrated; – πανέορτος: въ истинѣ св<а>таа и **въселикѣствнаа** сп<а>снаа же ношъ свѣтозарна свѣтоносноу д<ь>ню πανέορτος 133v26Šaf] всепраздна ношъ 170r6Zag, всепразднѣ сп<а>снѣа ношъ 211b12Orb, всеи

ВЪСЕЛЮБЪЗНЪ

разнѣж (sic) ношъ 138v27Hlud – EXH — Cf. въсепразднъ, въсепразднѣствнъ

Ø

КТ

ВЪСЕЛИУЪСКЪИ adv.

Slep Les

секако, на секој начин; всячески, вообщее; anyhow, by all means; – παντί τρόπῳ, πάντοθεν: аще **въселнѣскѣ** аще ли внож аще ли истинож παντί τρόπῳ Ph1,18 Slep] всеа каръ; послоушанте братѣе разоума иѡсѣфова како **въселнѣскѣи** (sic) βεζ вѣсти страхъ имъ сътвори πῶς πάντοθεν εἰς δειλίαν αὐτοῦς ἄγει 268v19Les – EXH — Cf. въсѣуѣскѣи

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСЕЛѢТЬНЪ, -ЪИ adj.

Krn

кој се случува во ѣекоѣ на целѣиа ѣодина, целоѣодишен; случающийся в течение всего года; year-round; – ὀλοχρονικός: св<а>таа ѷетрирд<е>сетница сѣа ес<т>ъ ѡд<е>сетованѣе въсего лѣта понеже ѷловѣжъ въсе лѣто творить сзгрѣшенѣа и грѣхы бо<г>ъ сего ради избра се сѣа св<а>таа ѷетрирд<е>сетница ради да сздръжѣствѣют се ѷловѣѣцы сз бо<г>омъ ради да искъпеть **въселѣтнѣе** грѣхы ὀλοχρονικαῖς ἀμαρτίας 211v22Krn • transl. mech. *ѣосѣојан, не-ѣрекинаѣ; постоянный, беспрестанный; constant, continual; – ὀλόκαιρος* (per egr. pro ὀλάκερος): мѣс<а>ць егда ес<т>ъ сзврѣшенѣе и неѣпрѣзленѣе ес<т>ъ же **дѣ** д<ь>ны бо<г>ъ же **дѣ** д<ь>нь реу<е> и быс<т>ъ емѣ сзврѣшенѣе **въселѣтнѣи** какоже ес<т>ъ въ ѷетврѣти на десети д<ь>нь ὀλόκαιρη (sic, per egr. pro ὀλακέρη) 7r15Krn – EXH

М

КТ

ВЪСЕЛЮБЪЗНЪ, -ЪИ adj.

Vtš Krn

најсакан, најмил; особо почитаемый, дорогой; very loved, beloved; – παμφίλτατος, παμφιλημένος: сь<ь>ноу мои **вселюбѣзны** не

ВЪСЕЛЮБЪЗНЪ

прѣзри мене 163c5Vtš; ω υέδο мое ω κρινον
 мои любыми и **ВЪСЕЛЮБЪЗНЕ** παμφίλημενε
 85r7Krn; ω любьзне мои и **ВЪСЕЛЮБЪЗНОЕ** мое
 υέδο где вставляеши мѣтѣрь твою единѣ
 παμφίλτατον 85r8Krn — EXH — Cf. ДОБРО-
 ЛЮБЪЗНЪ, ЛЮБЪЗНЪ

М

ЗР

ВЪСЕЛЮДЬСКЪ, -ЗИИ adj.

Stan

**сеοῖσιῑ, сенароден; всеобщий, все-
 народный; common, belonging to all the
 people; — πάνδημος:** по семь въ акироу идеже
 презвитерь сонкратъ ѣлиномъ **вселюскын**
 праздникы стваряюще и вѣсомъ покланящем
 се имъ τῶν ἐλλήνων πάνδημον ἑορτήν τελούντων
 τοῖς δαίμοσιν 46r24Stan — EXH

S

ЗР

ВЪСЕЛЖКАВЪ, -ЗИИ adj.

Vtš Les

**најлукав, злонамерен; преисполненный
 коварства, коварный; crafty, malevolent; — :**
 изравнити се желаніем и вѣложъ змӣи
вселоукавы съдѣтелю 76c16Vtš • *adj.-subst.*
ВЪСЕЛЖКАВЗИИ *spec. ѡвол; дьявол, лукавый;
 devil; — повнѣрос:* и единопѣшно повѣдимъ
 съпротивнаго тѣмже всѣкыж скръби и
 напасти и вѣстаніа **вселжкаваго** не въ
 волѣзнех имѣти нѣ въ добрѣ врѣмени
 трыпѣніе желажше πάσαν τὴν τοῦ повнѣροῦ
 ἐπανάστασιν 41r10Les; по ·н̄· ψ[с]калмѣ стѣхѣра
 глааскѣ ·с̄· плеса оу҃еница **вселоукаваго**
 ниши назадь 222b27Vtš — EXH — Cf. ЛЖКАВЪ,
 ПРѢЛЖКАВЪ, ПРѢЛЖКАВЪНЪ

М

ЛМ/ЗР

ВЪСЕМИЛОСРЪДЪ adj.

trOrb

**ѡремилосрден, ѡреисѡлней со
 милосрдие; преисполненный милосрдием;
 merciful, charitable; — :** смотран прѣглѣбинѣ
 мждростна **всемлрде** подаж на ползж всѣмъ
 едине съдѣтелю покои г҃осподи дѣу҃шж рабѣ

ВЪСЕМИЛОСТИВЪНЪ

своихъ 20c8Orb — EXH — Cf. МИЛОСРЪДЪ,
 МИЛОСРЪДЪНЪ

М

ЛМ

ВЪСЕМИЛОСТИВЪ, -ЗИИ adj.

Triod Vtš

**ѡремилослив, ѡреисѡлней со милосѡӣ;
 всемилостивый, преисполненный милости;
 most gracious, all-merciful; — πανοικτίρων:**
 расѣде са камень твоимъ распатнемъ
 штаготѣхъ безъ ѡубьства ѡкамѣнѣ ѡко
всемлѣтивъ сподѡби ма и скводи
 πανοικτίρων 51r13Zag] всемогыи мѣлостиве
 27v23Šaf, мѣлѡстѣвѣ 60c26Orb; панделеимоне
 вѡг҃омоудре подѡвникъ же **семлѣтвомъ** (sic)
 вѡг҃оу мѣлоуѣши миръ въскѣ 208a12Vtš;
 спѣси наскѣ дѣво **всемлѣтваа** 176a21Vtš
 • *adj.-subst. m.:* за Бога: каменъ ташкѣи ѡ моего
 срѣца възати помолите са **всемилостивомоу**
 τὸν πανοικτίρωνα 106v30Šaf 141d12Orb 70r14Hlud]
 всемѣлѡстивомоу 127v23Zag; ѡрганъ ѡвлъ
 мрзѣвимъ живонснзи крсть имже мира
 спѣсе **всемилостиве** томоу покланѣжше са ѡ
 скѣати 45v5Šaf, крсть имже мира спѣсе
всемлѣтивы 48v8Vit, крѣсть имже миръ спѣсе
всемлѣтвомоу 82a31Orb] имже мира спѣсе
 мѣлѡстиве 67v31Zag • *adj.-subst. f.:* за
 Богородица: вѡгатноую блѣгѡстѣ теке
 хр҃истоу дароуѣтѣ скровище исцѣленіемъ
 намкѣ дарѣи **семлѣтва** (sic) 207b13Vtš — Cf.
 ВЪСЕБЛАГЪ, ВЪСЕБЛАЖЕНЪ, ВЪСЕМИЛОСТИВЪНЪ,
 МИЛОСТИВЪ, МИЛОСТИВЪНЪ, ПРѢМИЛОСТИВЪ

S

ЗР

ВЪСЕМИЛОСТИВЪНЪ, -ЗИИ adj.

Zag

**ѡремилосѡив, најмилосѡив, ѡре-
 исѡлней со милосѡӣ; всемилостивый,
 преисполненный милости; most gracious, all-
 merciful; — πανοικτίρων:** камень ташки ѡ
 моего срѣдѣца възми мѡлиме ти са
всемлѣтвомоу τὸν πανοικτίρωνα 127v23Zag]
 всемилостивомоу 106v29Šaf 141d12Orb 70r14Hlud
 — EXH — Cf. ВЪСЕБЛАГЪ, ВЪСЕБЛАЖЕНЪ,

ВЪСЕМНОСТИВЪ, МИЛОСТИВЪ, МИЛОСТИВЪНЪ,
ПРЪМИЛОСТИВЪ

Ø

ЛМ/ЗР

ВЪСЕМНОРНО adv.

Vtš

низ целиоӯ свеӣ; всемирно; worldwide, all over the world; —; великааго фѣилипе свѣта млы̄на раждег се *всемрно* въсѣаль нesȳ яко свѣтило 59c24Vtš — ЕХН

Ø

ЗР

ВЪСЕМНОРНЪ, -зиn adj.

comPsalt orRdm Triod Vtš

свейски, вселенски; всемирный, относящийся ко всему миру; worldly, worldwide; — παγκόσμιος: въ дѣнь ѡнъ велен бо и *всемрн* тѣгда съворъ *παγκόσμιος* comPs21,26 Bon Pog; приводима доуше моѡ въ *всемрное* сждище 43r9Rdm; въ водахъ ѿ ѿрданскихъ въ нихже *всемрное* съдѣа спѣсенне 124b29Vtš, sim. 124c4Vtš; дѣлатель ѿже и зижитель посрѣдѣ стою̄ яко єдинъ всѣмъ срѣца испитоӯють шѣӣненѣа же лопатѣ роукою приємъ *всемрноу* гоумно прѣмоӯдро разлоӯуае неплодѣе пале блѣагоплоднимъ въбунн животъ дароӯе 121c27Vtš; *вземрнаа* радостъ ѿ праведнихъ въсѣа намъ ѿ ѿакима ѿ анни 6c25Vtš; радкоӯн се елено *вземрнаа* ѡже крсть хрѣстоӯвъ на земли ѡвльша егоже безаконни ѿоуденѣ съкрише 155a29Vtš; водноӯ+ зѣбры въ ѡтробѣ дланы ѿвна крстоӯбразно прострѣ спѣсноӯю̄ страсть прошбразаше ѡвѣ тѣмъ тридневно изышьдѣ *вземрноу* въскр̄сенѣе прошбразова 13d8Vtš; дѣньскъ съзива̄ють насъ страсотръпца *вземрноу* трѣжьство прѣдѣте оубо празнолюбцы свѣтло празноӯемъ память єго 29c25Vtš; радкоӯн са стѣно вѣрнымъ радкоӯн са браконенскѣснаѡ радкоӯн са *вземрнаѡ* славо ежже всна намъ вспѣты 7r22Bit; тебе вседѣтелю въ печи ѡгньнѣи ѿроци *всемрнн* ликъ съставляше поахъ 141d9Orb, *всемрнень* 127v21Zag, *всьмирнзи*

70r12Hlud, sim. *всемрнень* 82v15Zag 64v9Šaf, *всемрнн* 100c12Orb, *всьмирны* 25r27Hlud, sim. *всьмирны* 42v21Bit 77b16Orb 3r10Hlud, sim. *всемрнн* 239c10Orb, sim. 36d2Orb, sim. 241a4Orb — Cf. *всьмирнскъ*

SM

ЗР

ВЪСЕМНОРНСКЪ, -зиn adj.

comPsalt

свейски, вселенски; всемирный, относящийся ко всему миру; worldly, worldwide; — παγκόσμιος: въ денъ ѡнъ *всьмирнскзи* нюдешмъ и єлнномъ глаголетъ τῆ ἡμέρᾳ τῆ παγκοσμῖῳ comD132,43/Ct Bon Pog — ЕХН — Cf. *всьмирннъ*

S

ЛМ/ЗР

ВЪСЕМОГЪИ, -зиn adj.

comPsalt orPsalt tropGrig tropLobk Triod Vtš Les

семокен; всемогущий; almighty; — παντοδύναμος, παντοδύνατος: блѣагоӯсклоӯвн ма вкожѣ *всьмогѣн* створнбы ма 120r10Dēn; яко вкогъ *всьмогѣн* на небесехъ живешн *παντοδύνατος* comPs91,9 Bon Pog; възнесениемъ си раздрѣши брани и шѣтѣцоӯ си спѣсѣз прнведе за нзи крвз свож пролина съдѣтелю тѣмже та славнмъ яко вкога *всьмогѣща* *παντοδύνατον* 61v3Šaf 79r29Zag] изъавителѣ всемъ мироӯ 97a26Orb; шбрати са и покаи са ѿкрзи си сквр̄знениа и повѣждз вкогъ *всьмогѣщомоу* 82v31Šaf] и глаголи вкогъ всѣ свѣдащомоӯ λέγει θεῶ τῷ τὰ πάντα εἰδῶτι 116a16Orb, а глаголи вкогъ свѣдащомоӯ 43r22Hlud; въста хрѣстъ вкогъ нѣашъ изъ мрѣтвыхъ яко *всьмогѣн* подаваж всѣмъ намъ нетлѣнне и животъ и просвѣщение и велиж мнѣлоустъ 216d29Orb; не хоцетъ смрти грѣшникомъ ѡловѣколюбець и многомнѣлостивъ блѣагыи доӯшелюбець *всьмогѣн* спѣсѣ всѣмъ ѡловѣжкомъ 284r7Les, sim. 312r11Les • *adj.-subst.* нѣвннѡ к тебѣ прнбѣгаю прѣӯнѣстаѡ спѣсѣи ме мѡлѣнѣтвѡми си и съблуди єлико во хоцешн и можешн яко мѣти *всьмогѣщагъ* 148c13Vtš — Cf. *всьдѣнствнънъ*, *всьдѣтельнънъ*,

иже въ тебѣ зароу доуѣха не стрѣпѣ василіе
106a31Vtš – EXH — Cf. МЖУИТЕЛЬ

∅

ЛМ/ЗР

ВЪСЕНАПРАВЛѢАН ptc.-adj.

Vtš

koj uŕavuvā cē; управляющий всем; who controls everything; – : вси въспоємъ людиѣ
ВСЕНАПРАВЛЯЮЩА невестествѣнїе лїнкы вишняго
УИНОПАУЕЛІАА (sic) тронцѣ несъзданноую 43c20Vtš – EXH

∅

ЗР

ВЪСЕНАУАЛЪНЪ, -ЪИИ adj.

trHlud Vtš

ŕpvoŭiočēŕen; всеначальный; all-sovereign (of Logos), all-ruling; – πάνταρχος; да исцалѣть оубо смыслъ ѿ грѣхъ себѣ стварѣть апокѣстоули боуослово
ВСЕНАУАЛНОЕ и прѣсваути домъ единомошнѣ же и сщїества кыднѣ веселѣть свѣтлостнѣ θεός λόγος πάνταρχος 170v14Hlud; некъсноую двѣрь и ковчегъ въсесквѣтоую гороу свѣтозарни шблакъ въспоимъ нешпалнмоую коупїнноу словесны рани евжино възванїе въселенїе
ВСЕНАУЕЛНОЕ скровище яко спкасєнїе въ неи съдѣи се мирови и шставленїе древнихъ прѣгрѣшенїи 56a14Vtš – EXH — Cf. НАУАЛЪНЪ

М

ЗР

ВЪСЕНЕВИНОВЪНЪ, -ЪИИ adj.

Krn

koj ŭosŕioui sam od sebe, nesozdađen od druŕ; всегда существующий; self-existent; – ἀνάτιος; съ нимже и приусно и непрѣходимое подѣобаеть славу и уѣсты и благодаренїе въсевиновнымъ и
ВЪСЕНЕВИНОВНЫ и въсєблѣгымъ штъѣемъ τῷ ἀνατίῳ καὶ πανατίῳ καὶ αὐταγάθῳ πατρί 79v22Krn – EXH — Cf. НЕВИНОВЪНЪ

∅

ЗР

ВЪСЕНЕГАСИМЪ, -ЪИИ adj.

Les

neuzāsliv; неугасимый; everlasting; – : да не ревности ради и зависти шсждєни

бждємъ страшнымъ и *ВСЕНЕГАСИМЫМЪ* шгнемъ (εις τὴν φοβερὰν γέενναν) 91r22Les – EXH — Cf. НЕГАСИМЪ, НЕГАСАН, НЕОУГАСААН, НЕОУГАСИМЪ

∅

ЛМ/ЗР

ВЪСЕНЕПОРОУЪНЪ, -ЪИИ adj.

Vtš

Forma ВЪСЕНЕПОРОУЪНЪ bis

besŭorochen, совршено нейорочен; совершенно безгрешный, непорочный; most pure, most innocent; – : епитет на Богородица:

вса добра єсы дѣвице и нескврьннаа явила се єси вса нетлѣнна *ВСЕНЕПОРОЪНАА* 195d10Vtš; дѣво *ВСЕНЕПОРОЪНАА* яже прѣвоуатагш вогра рождши съ мкоууѣницею того непрѣстанно мколи шставленїемъ прѣгрѣшенїе 195c8Vtš; яко *ВСЕНЕПОРОЪНАА* неѣста творцоу яко не-искоусомоужнаа мкати избавителя приетлище яко соуци оутѣшитѣлѣ въсѣптаа 168c22Vtš; прѣдѣте всемирное оуспенїе *ВСЕНЕПОРОУНИЕ* богородице празднѣемъ дѣнъсь 215d8Vtš; мкатуер те вожїю вѣдѣще мколимъ вси дѣвоу въ истиноу въ шедроти твоє въпїемъ любовїю приѣгающе въ твою благостъ тебѣ во имами грѣшнн застоупннцоу и тебѣ стежахомъ въ напастехъ спкасєнїе єдиноу *ВСЕНЕПОРОУОУЮ* 147a20Vtš, sim. 203b23Vtš ● *adj.-subst.* Богородица: къ съвнѣ бо своємоу мколиби носиши *ВСЕНЕПОРОЪНАА* и спкасєши ѿ [ѿ] бѣды иже вѣрою и любовїю богородицѣ унствю те вѣдєшихъ 223b4Vtš; ти вожѣствоу высты прѣвнвалище *ВСЕНЕПОРОЪНАА* 166c28Vtš; мколи гспода же спкаса си злоби вражїе избавити ме *ВСЕНЕПОРОУНАА* 20b26Vtš; гавруль посланъ высты к тебѣ *ВЪСЕНЕПРОУННѢ* пицоу приносе тебѣ 61b5Vtš — Cf. ВЪСЕУИСТЪ, НЕПОРОУЪНЪ

М

ЗР

ВЪСЕНЕУИСТЪ adj.

Krn

nečisŭ, целосно одвращен; нечистный, отвратительный, противный; utterly abominable; – παμíαρος; ● adj.-subst. въ истиноу лѣкавствомъ єси жилище неуѣстивѣ по

ВЪСЕНЕУИСТЪ

ИСТИНЕ СЪДЪНЪ ДЪЛАТЕЛЬ ЕСИ **ВЪСЕНЕУИСТЪ**
παμιάρε 217v9Krn – EХН — Cf. НЕУИСТЪ

Ø

ЗР

ВЪСЕНОСЪНЪ adj.

Krn

сезнаен, сеїрисуїен; всепроникающий;
overseeing all things (of God); – παντέφορος:

ВЪЖСТВО ЖЕ БЪ ЕСЪТЪ СВОИСТВО ИАКО ЕСЪТЪ
НЕПОСТИЖИМО СЫРЕУЪ НЕ МОЖЕТЪ НИКТО ДА
РАЗЪМЪЕТЪ ЕГО ЕСЪТЪ **ВЪСЕНОСНО** СЫРЕУЪ ВЪСА
НАЗЫРАЕТЪ εἶναι παντέφορος ἤγουν ὅλα τὰ
ἐπιτηρεῖ 73v6Krn – EХН

Ø

ЛМ/ЗР

ВЪСЕНОЩЪНЪ, -ЗИИ adj.

Vtš Stan prolVtš

целноокен; всенощный, продолжающийся
всю ночь; the whole night long; – : оубѣдѣвша
яко укътынаа риза вожина млатѣрь лежить тоу
*и испросивша на томъ мѣстѣ **всенощное** стояние*
стояти и възаста мѣрж ковѹежьцоу 259v7Stan
*189c4Vtš; **всенощніи** тїи мколѣтвामी и крѣп-*
кїи мы стоянмы прѣблѣженнаа тїымѣнїа плты
оубѣдѣла юсы движенїа блѣженнаа 24c12Vtš – EХН

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСЕОБРАЗОВАТИ СМ Ph3,10 Karp

v. СЪОБРАЗОВАТИ (СМ)

ВЪСЕОБРАЗЪНО adv.

Vtš

сликовийо, како ѱример; многообразно,
всеобразно, как образы; symbolically, as an
example; – : въсь ѱскѣщень вѣгѣви и
***всѣобразно** ѱ дѣнства (sic pro дѣтъства)*
възложенъ моудростїю прѣвѣжественѹю
106c16Vtš – EХН — Cf. ОБРАЗЪНО, ОБРАЗЪНЪ

Ø

ЗР

ВЪСЕОРЪЖИЕ, -ИИА n.

Zag

вооруженосї, оклой, зойовносї за
борба; вооруженность, всеоружие (допнехи),

ВЪСЕПЛОДИЕ

готовность к борьбе; armour, suit of armour,
armament; – πάνοπλος: • fig. приспѣ врѣма
дѣоуховетнхъ подвигъ наѹжтокъ на демони
*побѣда **всѣорѣжне** непобѣдимое ангѣлскаа*
*лѣпота ἡ πάνοπλος ἐγκράτεια 27r16Zag] **всѣмъ***
орѣжне въдрѣжа.. 5v4Šaf, всеорѣжное въдрѣжанне
25b1Orb – EХН

М

ЗР

ВЪСЕОРЪЖЪНЪ, -ЗИИ adj.

trOrb trHlud

целосно вооружен; вполне вооруженный;
armed; – πάνοπλος: • fig. на бѣсы побѣдѣ
***всѣорѣжное** въдрѣжанне агѣломъ блѣголѣпне*
*ἡ πάνοπλος ἐγκράτεια 25b1Orb] **всѣорѣжне***
*непобѣдимое 27r16Zag, **всѣмъ** орѣжне въдрѣжа..*
*5v4Šaf • adj.-subst. **паноплїтѣс:** исъше глѣбина*
таже коупно безъ орѣжнїа прїшественемъ и
***всѣорѣжнїм** гробъ паноплїтїа 97v24Hlud*
167c9Orb] орѣжнѹмъ гробъ 146r6Zag 122v8Šaf
– EХН — Cf. ОРЪЖЪНЪ

М

ЛМ/ЗР

ВЪСЕПАГОУБЪНЪ, -ЗИИ adj.

Zag Šaf trOrb Vtš

наїюгубен, унишїувачки; пагубный,
гибельный, несущий всем гибель; utterly
*destructive; – πανόλεθρος: смрты **всѣпагоубнаа***
пожди раздрѣшение панόλεθре 128v3Zag 107v6Šaf
*142b20Orb; навнкохомъ прѣвѣ **всѣпагоубни***
потопъ мнѣкоствено те всѣхъ въ тлю привести
122d12Vtš; не трыплю ѹѣдо не видеши те
въдростъ всѣмъ даѹщаго на дрѣвѣ оѹсыпша
яко да древле прѣствлєнїа плодѹмъ спомъ
***всѣпагубнїмъ** оѹсыпшенѣ вѣжственѹю и спѣсноу*
въдростъ поноси 163c20Vtš, sim. 194b24Vtš – EХН
— Cf. ВЪСЕГОУБИТЕЛЪНЪ, ВЪСЕГЪИВЪЛЪНЪ,
ПОГЪИВЪЛИВЪ, ПОГЪИВЪЛЪНЪ

М

ЗР

ВЪСЕПЛОДИЕ, -ИИА n.

Vtš

жрїѹва шїо се сосїоу од ѱлодови;
жертва, состоящая полностью из

плодов; *sacrifice of fruit offerings*; — : gr. ὀλοκάρπωσις: ● *fig.* себѣ принесль ꙗсы **ВЪСЕПЛОДИЕ** ЧИСТО 167с18Vtš — ЕХН — Cf. ВЪСЕСЪЖАГАЕМЪ (*adj.-subst.*), ВЪСЕСЪЖЕЖЕНИЕ, ОЛОКАВТОМА, ОЛОКАВТОМАТЪ, ОЛОКАВТОСЬ, ОЛОКАРПОСЬ, СЪЖЕЖЕНИЕ

SM

ЛМ/ЗР

ВЪСЕПЛОДЪНЪ *adj.*

Vtš

принесен како жрѣва од ѿлодови; приносимый в жертву состоящую из плодов; offered as sacrifice of fruits; — : въспривель ꙗси себѣ тебѣ давшомоу прѣблѣженне жизнь съвршениѣ како **ВЪСЕПЛОДОУ** живоу ѡдоушевленоу и жрѣтвоу 162d22Vtš — ЕХН — Cf. ВЪСЕСЪЖАГАЕМЪ, ОЛОКАВТОСЪНЪ

KSM

ЛМ/ЗР

ВЪСЕПЛОДЪСТВОВАТИ,

-воуѣ, -воуѣтъ *ipf.*

Vtš

ѣи собира сиѣе ѿлодови, користиѣи нешѣо; собирать все плоды, пользоваться чем; to pick all fruits, to make use of sth; — : вѣогословію чѣстномоу оучим се **ВЪСЕПЛОДЪСТВОУИ** блѣгнѣхъ приѡбрѣтѣниѣ и зловны ѡвѣгаемъ врѣдъ 58b12Vtš — ЕХН

M

НА

ВЪСЕПОДОБЪНЪ *adv.*

Vtš

во целосна соѣласносѣи, соодвейѣно; подобно; analogous, suitable; — : ѡтѣчѣ дѣоуѣхъ твои цѣвниѣ оудараѣ **ВЪСЕПОДЪНЪ** и дѣвѣрѣдовѣ подѣоѡбе се еѡже възглашаѣ вѣожѣственими пѣснми все прѣвлѣѣе (*sic*) 69a8Vtš — ЕХН — Cf. ПОДОБЪНЪ

Ø

ЗР

ВЪСЕПРАЗДЪНЪ, -ѣи *adj.*

Zag trOrb (trHlud)

мноѡу свечен, ѿразнуван од сиѣе; всеми празднуемый; very festive, celebrated by

all; — *πανέορτος*: въ истинѣ свѣтаа и **ВЪСЕПРАЗДЪНА** ноѣз свѣтозарна и свѣтоноснааго дѣвни въстанию сѣши провьзѣвѣстница *панέορτος* 170r6Zag, **ВЪСЕПРАЗДЪНЪ** спѣснѣа ноѣз 211b12Orb, **ВЪСЕН ПРАЗДЪНЪ** (*sic*) ноѣз 138v27Hlud] въселикѣствѣнаа спѣснѣа же ноѣз 133v26Šaf — ЕХН — Cf. ВЪСЕЛИКѣСТВЪНЪ, ВЪСЕПРАЗДЪНЪСТВЪНЪ

Ø

КТ

ВЪСЕПРАЗДЪНЪСТВЪНЪ, -ѣи *adj.*

Vtš

мноѡу свечен, ѿразнуван од сиѣе; всеми празднуемый; very festive, celebrated by all; — : и вса чѣстнѣхъ бѣдъ изѣбавити се мѡлѣт се иже вѣрно твореще **ВЪСЕПРАЗДЪНЪСТВЪНОУ** памѣтъ вашоу 197d19Vtš; не прѣстан мѡлѣ се хрѣстѣ вѣогу ѡ иже вѣроу и лѡвѡбѣю чѣтѣшихъ присно памѣтно и **ВЪСЕПРАЗДЪНЪСТВЪНОУ** (*sic*) памѣтъ твою 73d20Vtš — ЕХН — Cf. ВЪСЕЛИКѣСТВЪНЪ, ВЪСЕПРАЗДЪНЪ

Ø

КТ

ВЪСЕПРѣПОДОБЪНЪ, -ѣи *adj.*

Vtš Stan

прѣподобен; преподобный; saint; — : неправѣдно есть чѣстномоу и **ВЪСЕПРѣПОДЪНОМОУ** въ патриарсѣхъ никѣфороу за непороуѣнѣа вѣрѣ свѣтѣлѣства съ прѣстола съгнанноу 164v23Stan; и спѣси хрѣстѣ вѣожѣ **ВЪСЕПРѣПОДЪНАГО** ѡтѣѣа нѣшего и оуѣитѣлѣа съ свѣтимъ храмомъ симъ въ вѣкы 94с7Vtš — ЕХН — Cf. ПРѣПОДОБЪНЪ

Ø

КТ

ВЪСЕПЪТЪ, -ѣи *adj.*

Šaf trOrb Vtš Krm

прѡславуван, величан, восѣван од сиѣе; препрославленный, всеми воспетый, прославленный; praised by all, worthy of all praise; — *πανύμνητος*: за Богородица: поѣт та чини дѣгѣлѣсти прѣчѣстѣа блѣгѡсѣловѣнаа вѣогородиѣе **ВЪСЕПЪТАМ** дѣво *панύμνηте* 90b10Orb] вѣогородиѣе дѣво прѣ[прѣ]пѣтаа 54r4Šaf; ѡ **ВЪСЕПЪТАА** вѣогородиѣе

МАТИ ПОРОЖДЪШИА ВЪСѢХЪ СѢВѢТЪХЪ СЛОВА И СѢВѢТАГО ПРИЖТИЛИША КЪЗЪНѢШНѢ ПРИНОШЕННА Ѡ ВЪСѢКОЖ ИЗБАВИ ЗЛОБЪ ВЪСѢХЪ πανύμνητε 94v31Šaf] прѣпѣтаѣ 115r4Zag 128a25Orb 57r30Hlud; ПЛОДЪЪ ВСЕУЪСѢТЪНЪ ІАКИМА ІАНЫ **ВЪСЕПѢТАА** ДѢВАА Ѡ ПРАВЕДНИХЪ ДЪНЬСЪЪ ПРОИЗИДЕ 6d2Vtš; ВЪСЕУЪСТНИ ЛКЪЗ ПРѢМОУДРИХЪ АПѠСѠТОЪЛЬ СЪВРА СЕ УЮДНО ПОГРЕСТИ СЛАВНО ТѢЛО ТВОЕ ПРѢУЪСТНОЕ БОГОРОДИЦЕ **ВЪСЕПѢТАА** 217c26Vtš; ДѢВО **ВЪСЕПѢТАА** И НЕЗРЕУЄННА πανύμνηте 168r23Krn; И КОА ДРЪГАА НАСТАВЛЯЕТЪ И СЪХРАНЯЕТЪ РЪДЪЪ ХРЪНЪСТІАНСКИИ ЯКОЖЕ СІА **ВЪСЕПѢТАА** τὴν πανύμνητον 169r11Krn — Cf. прѣпѣтЪ

М

ЗР

ВЪСЕРАЖДИГАЕМЪ adj.

Zag

на/за жртѣва сейаленица; для все-сожжения; burnt offering; — ὀλοкарπούμενος: ИСАКА ѠКАЯННА ДѠУШЕ МИ РАЗОУМѢИ НОВЪ ЖРѢТВЪ ѠБРАЗЪ **ВЪСѢРАЖИГАЕМА** ΓΟСПΟΔѠВИ РЕВНОУИ ТОГОВѢ ДОБРѢИ ВОЛИ МУСТИΚΩΣ ὀλοкарπούμενον 92v10Zag] ѠБРАЗА ВЪСЕ-СЪЖАГАЕМА 77r33Šaf — EXH — Cf. ВЪСЕСЪЖАГАЕМЪ, ВЪСЕСЪЖЕЖЕНЪ

Ѡ

ЗР

ВЪСЕРАЗОУМЪНЪ 30r13Stan per err.

v. РАЗОУМЪНЪ

ВЪСЕРОДЪНЪ, -ЗИИ adj.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš

зачейнички во однос на човечкиоѡ род, кој се однесува на целиоѡ човечки род; давший начало всему роду, относящийся ко всему человеческому роду; primordial of all kinds; — παγγενής: И СЪВСКРѢСИЛЪ ЕСИ **ВЪСЕРОДНА** АДАМА ВСКРЕСѢЪ Ѡ ГРОВА ПАΓΓΕΝΗ 169v1Zag 138r32Hlud 133v3Šaf] ВСЕГО РОДА (sic) 210d34Orb; АДАМЪЪ (ВЪЗ)ВЕДѢЪ Ѡ КЛАТВИ **ВЪСЕРОДНИЖ** ПАΓΓΕΝΗ 189v12Zag 230d2Orb 154r17Hlud; ВРАГЪ БО И АДЪ

ИСПРОВРЪЖЕ СА СЪ ПОМАЗАННЕМЪ ЖИЗНЬ СРѢТАЖТЬ АДАМА БО Ѡ ТЛА ИЗБАВЕНЪ И **ВЪСЕРОДНА** И ТРЕТИ ДЕН ВЪСТАТИ ИМАТЪ 123v38Hlud 196c4Orb; ИЗЪЫХЪИТИ **ВЪСЕРОДНАА** АДАМА ПАДШАГО СА παγγενή 170v27Hlud; ОУПРАЗДНІИ СЕ ДЪНЬСЪЪ ИБО ПРѢМКАТѢРЪНАА **ВЪСЕРОДНАА** КЛЕТВА 14d31Vtš — EXH

М

ЗР

ВЪСЕСВѢТЪЛЪ, -ЗИИ adj.

orDčn Triod Vtš

блескав, сјаен, fig. ѡресвейѡл; весь светлый, блистающий светом, fig. пресветлый; all-shining, radiant, fig. honourable, highness; — ὀλόφωτος, παμφαής, φαεινός: РАДѠУЧЪ СА КЪПИНО НЕѠПАЛИМАА РАДѠУЧЪ СА ѠБЛАУЕ **ВЪСЕСВѢТЪЛЪ** ВѢРНЫЖ ѠСѢНѢЖИИ НЕФѢЛЪ ὀλόφωте 126d33Orb 92r24Šaf 55v29Hlud; ТЕВЕ **ВЪСЕСВѢЛЖ** СВѢЩЪ И МАТИ СВѢТОУ ВСЕКОРЕНЪНЖ СЛАВИ ПРѢВЪШЕДШИ ВО ВСЕЖ ТВАРИ ПѢСНМИ ВЕЛИУАЕМЪ ФАЕИНЪ 175r13Zag, sim. **ВЪСЕСВѢТЛЖ** И НЕГАСИМЖ СВѢЩЪ СЖЩЖ БОГОРОДИЦЪ 52r27Bit] СВѢТЛЖА СВѢЩЪ 215a23Orb, СВѢТЛЖ СВѢЩЪ 141v27Hlud; РАДѠУЧЪ СА УНСТОЕ МѢСТО ѠСѢВЪЩЕНЪНОЕ СЛАВѢ ОУМРЩЕВИЕ АДОВО И УРЪТОЖЕ **ВЪСЕСВѢТЛЪИ** νυμφών ὀλόφωте 92r6Šaf 126c30Orb 55v1Hlud 201r15Dčn] УРЪТОЖЕ СВѢТЛИ 113v4Zag; ТРЪ-СЛЪЪНУНАА И **ВЪСЕСВѢТЛАА** БОГОПАУЖЛИНУЕ ЕДИНА СЛАВНАА ЈЕДИНОПРѢСТОЛНА ЈЕСТЪСТВОМЪ ѠТЪУЕ ВСЕДѢЖ СЪДНЕ И ДѠУШЕ СѢВѢТИ СЪБЛЮДИ ВЕСЬ МИРЪ ТРИСІЛИЕ ПАМФАΗΣ ΘΕΑΡΧΙΑ 105v25Zag, **ВЪСЕСВѢТНАА** (sic) 88r30Šaf; ТЕВЕ СВѢТЛАГО ДЪНЕ И ПРѢСВѢТЛАГО ХРЪИСТѢ **ВЪСЕСВѢТЛАА** БЛАГОДѢТЬ ВЪ НЖЕ УАСЪ КРАСНЫ ДОБРОТОЖ ЯУЕНИКОМЪ ПРѢДСТА τὴν ὀλόφωτον χάριν 215a31Orb, **ВЪСЕСВѢТТЛА** БЛАГОДѢТЫ 175r16Zag, **ВЪСЕСВѢТЛЖ** БЛАГОДѢТЬ 141v31Hlud; **ВЪСЕСВѢТЛЖ** ДѢВЪЖ БОГЪ ИЗБРАЛЪ ТА ЕСТЬ 63v24Zag 5r8Hlud, **ВЪСЕСВѢТЛЖА** ДѢВЪЖ 77b11Orb; СВѢТИЛНИУЕ НЕОУГАСИМИ ЖЕНИХОВЪ **ВЪСЕСВѢТЛИ** ὀλόφωте 61v27Zag 40r25Šaf 74b41Orb; ДѢВОЖЪ ЕДИНА РОЖДЕШИА ПРѢБЫСѢТЪ НЕТЛѢНЪНА ЗРАЩИ ТА ПОЕМЪ УНСТАА ПРѢСТОЛЪ И ГОРЖ И ДВЕРЪ

оумна свѣтилника жезла **ВѢСВѢТЛА** вожина и скинниж и мждрость и кивота и стамнж и трапезж και νοητήν λυχνίαν νυμφῶνα ὀλόφωτον τοῦ θεοῦ 152v36Hlud 188r9Zag] мыслъны свѣтилникъ вожина скинниа 229b26Orb; пѣснми нкъннѣ ликъ аггелъски поунтають те **ВЕСЕВѢТЛЮ** и неискоуспою мкѣтѣрь радѣуи се ликѣють рождѣствомъ твоимъ 92d31Vtš; ѿврѣстоу небѣ **ВЕСЕВѢТЛИ** писанни оученикъ зрить 122a21Vtš; въспонте людѣиже мкѣтѣри вогѣа нашего въспонте дѣнькъсь во **ВЕСЕВѢТЛОУЮ** свою доушѣ въ устнѣи длани иже из неѣ възплъшшаго се весемене прѣдають ѣгоже мѣолитъ непрѣстанно даровати въселеннѣи миръ и велію мнѣлость 217a16Vtš; врытп же и прѣстоль царствоующаго и гора вожіа и градъ избранни слкъуни ѡблауе **ВЕСЕВѢТЛИ** просвѣти доушѣ мою мьглоу ѿгонеще безаконей многихъ вогѣо-вкѣженнаа 137b22Vtš; свѣтилника въсѣаста въселеннѣи два **ВЕСЕВѢТЛИ** іліа и елісеи 197c1Vtš; пророкомъ врѣховники и **ВЕСЕВѢТЛІЕ** свѣтилники въселеннѣе въ пѣснѣхъ поутѣмъ 201c18Vtš — Cf. прѣсвѣтълъ, свѣтълъ

0

ЗР

ВЪСЕСВАТЪ, -зи adj.

Vtš Km

пресвѣй, најсвѣй; преисполненный святости, пресвятой; most holy, blessed; — *πανάγιος*: емоуже слава усть и поклонаніе съ безънаучнымъ его шѣтѣемъ и **ВЗЕСѢТЪМЪ** и вкѣгымъ и животвореціимъ доушѣмъ *παναγίω* 49v12Km; радѣуи се мосте всѣхъ прѣводеще къ нескѣсы едіна вкѣгоскѣвѣнна **ВЕСѢТАА** вкѣдѣуице 179d33Vtš; незаходими свѣтильниче **ВЕСѢТИ** прѣдѣтѣуа стрѣстен мьгли насъ градъ въскъ и люди избави 162b10Vtš; **ВЕСѢТИ** ніколае прѣдвары изми нас настоящее ноужде и спѣси стадо свое 80a22Vtš; тѣмже аггелъсціи съборы и рѣди улѣвѣуѣсціи достоинно славимъ **ВЕСѢТОЕ** рождѣство твоѣ 77b9Vtš; и смѣреномъ срѣдцемъ царѣа

прѣвисоки прѣстолъ прославимъ **ВЕСѢТОЮ** ѿроковнѣю обрадованною 189d4Vtš; **ВЕСѢТОЮ** ти паметъ радостно твореще всакого прѣшеніа 193c32Vtš — Cf. прѣсватъ, сватъ

S

ЛМ/ЗР

ВЪСЕСВАЩЕНЪНЪ, -зи adj.

Vtš Stan

пресвѣй, најсвѣй, ѿолн со свѣтѣи; священный, преисполненный святости; most holy, sacrosanct, sacred; — : *УБСѢТНЫИ* и *ВЪСѢЩЕНЪНЫИ* моши его въземше нѣци ѿ вѣровавшихъ 287r22Stan; **ВЕСѢЩЕННИ** доушѣ твои приемъ въ себѣ 220c6Vtš; **ВЕСѢЩЕННИ** праздникъ твои величѣемъ 171b11Vtš; **ВЕСѢЩЕННОЕ** прѣставленіе вѣжствнѣи ти и нетлѣннѣи мкѣтѣре прѣмирнѣи вишнихъ силъ съвѣкопи уни веселити се съ соущими на земли 220a29Vtš — ЕХН — Cf. прѣсваще(нъ)нъ, сваще(нъ)нъ

0

ЛМ/ЗР

ВЪСЕСИЛЬНЪ, -зи adj.

comPsalt orDĉn Triod Vtš Km

најсилен, семокен; всесильный, всемогущий; almighty, omnipotent; — *παντοδύναμος, δυνατός; πάντα δυνάμενος* (Km): по възкрсени во рѣзгна ж христъ яко вогъ **ВЕССИЛЕНЪ** по всен земли *παντοδύναμος* comPs58,12 Bon Pog; **ВЕССИЛНОЖ** ти ржѣжъ въсѣгда захищѣж ма ѿ ловеннѣа лжѣваго 177r8Dĉn; днесъ спѣсеніе мироу яко воскресѣ христъ яко **ВЕССИЛЕНЪ** *παντοδύναμος* 168v22Zag 210c17Orb 138r1Hlud] въсемо.. 133r11Šaf; рѣцы ми іѡсифе кого дрѣжшики на рѣцѣ твоѣи силнаго крѣпкааго вогѣа егоже видѣ нсаіа оужасе се страшнаго сждѣж егоже видѣ даніиль и възтрепета **ВЗЕССИЛНААГО** непостижимаго невидимаго видѣ нешсезаемаго шсеза *παντοδύναμον* 84v10Km; якоже филиппъ иже глаголѣть къ еврѣхъ вѣрѣши ли ѿ възсѣхъ и павель вѣрѣши ли въ **ВЪССИЛНАГО** вогѣа ἐπὶ τὸν πάντα δυνάμενον θεόν 61v25Km; есѣтъ самосильнъ яко иматъ своинствоу силѣ есѣтъ **ВЗЕССИЛЬ** яко вѣса можетъ яко вогъ иже есѣтъ *παντοδύναμον* 130v5Km;

ВЬСЕЦАРЕВАТИ

ВЬСЕЦАРЕВАТИ, ВЬСЕЦЪСАРЕВАТИ,
-роуѣж, -роуѣтз ipf.

Vtš

влaдeе, ġocġoдapи нaд вcелeнaġиa; господствовать над всем; to reign, to rule as universal sovereign; - : • ptc.-adj. ѡкo дoвлaдa cтpaдaлцa и вoннa крѣпкa вcецрoуѡцaгo хрġcтoвa вьзывaемь 32d14Vtš - EХН — Cf. влaдaти, влaдзġуьcтвoвaти, влaствoвaти, влacти, гocпoдьcтвoвaти, цaрeвaти, цaрoвaти, цaрьcтвoвaти

Ø

ЛМ/ЗР

ВЬСЕЦАРИЦА, ВЬСЕЦЪСАРИЦА, -а f.

Vtš

term. theol. ceцapицa, влaдeġeлкa нa вcелeнaġиa; цapицa вcелeннoй, нaд вceми гocпoдcтвoвaющaя; queen of all, universal sovereign; - : gr. пaцвaсġлeтa, зa Бoгoрoдицa: ѡврьзe нaмь нeвкeснoнe цaрcтвġe прoнaрeчeннaa вcецрцa 62c11Vtš; вcецрцa вoгoвтpoкoвнцa пpидe 216b27Vtš - EХН — Cf. влaдзġуцa, цapицa

М

ЗР

ВЬСЕЦАРЬ, ВЬСЕЦЪСАРЬ, -рѣ m.

Vtš

term. theol. ceцap, цap нaд cиġe, влaдeġeл нa вcелeнaġиa, вpxoвeн влaдeġeл; цapь вcелeннoй, нaд вceми гocпoдcтвoвaющġй; king of all, universal sovereign; - : gr. пaцвaсġлeуc, зa Бoгa: вьшннġ вcецѣ вeлġкo-дpъжaвнe мoлġтвaми вeлġкaгo пacтġpa и пpѣпoдoбнaгo жġзнь oумġpы 79a3Vtš; вьcтpoуѣбġмь тpoуѣoу пѣcнeн пpѣклoншġ вo ce cьвġшe вcецрцa мaлти дѣвa 80a28Vtš; дьньcь вь црѣкoвь пpġвoдġт ce вceнeпoрoунaa дѣвa вь шбġтѣлцe вcецрцa и вoгa 68c30Vtš; дьньcь вьceуѡcтaа дѣвa вьзлoжġ ce вь црѣкoвь вoжġю вcецрeвнġ нaшeмoу вoгoу ѡдġнoмoу 65d5Vtš; твoġ мoуки cьвькoупльшġ ньнa вcецрю жeнġнх хрġcтoу блġcтaющġ ce вaрвaрo вoжьcтвeнaгo cвѣтa вь нeкeснġхь урьтoзѣхь вѣнцe cвoġe нaзьpаġшġ cтpаcтeн ġзмѣнaющġ и пpġвoдeшġ

ВЬСЕУЬСТЬНО

ЖИВОМѢ ВOГOУ 72b8Vtš - EХН — Cf. влaдзġġкa, влaстeлġнз sub 1, нaуaльнġкz, цaрь

М

ЗР

ВЬСЕЦЪСАР- v. ВЬСЕЦАР-

ВЬСЕУИСТЪ, -зиn adj.

Vtš

term. theol. ġpечġcġġ, нaġчġcġġ, нeġoрoчeн; пpечġcтġġй, нeпoрoчнġġй; pure, unblemished; - : нe пoдoбaшe тġ тoгв вceуġcтġ вpѣхь пpѣвeзaкoннѣнġ жe клeтвġ плeсaнġa пpѣдaти вѣднѣ 221c16Vtš; мoлġм ce o вьceхь рaвeхь cвoġхь нeпpecтaнo пoушġнх тe вoгoрoдġцe вcеуġcтa мoлeщġнх cġ 199b28Vtš; тѣмжe тe вcеуѣoу вoгoрoдġцѣ блaгoуьcтнo пpoпo-вѣдaġмz 197a12Vtš; cвeщeннġe cлaвнoġe и cвeщeннoġe пpġнoшeнġe дьньcь вcеуѣa дѣвa вьзлoжġ ce вь црѣкoвь вoжġю 65d3Vtš • adj.-subst. f. Пpечġcġġa (Бoгoрoдġцa): тoгo мoлġ вcеуѣa cпacтġ ce дoушaмь нaшġмь 10c30Vtš; нaпpавлaющġ вcеуѣa мoю жġзнь кь твoġeмoу блaгoуѡтнġнoмoу пpġcтaнġщġ 170c22Vtš; вġдeшġ рѣкaмa cвoнa дpъжġцaмa вcеуѣa твoрцa вѣщaшe чeдo cлaдкoġe кaкo тe мaдeнцa зрѣ и рaзѣмѣтġ нe мoгѣ 87b29Vtš; пpѣнecквpнoġe пpġнeтġлġцe вcеуѣa cлoвo шбpѣт тe вoжġġe вь твoġa вьceлġн ce лoжecнa 32b19Vtš — Cf. вьce-нeпoрoуьнz, пpѣуġcтz

М

ЗР

ВЬСЕУЛОВЪУЬСКЪ, -зиn adj.

Vtš

oġġġoчoвeчġкġ, ceoġġġġ; oбщeчeлoвe-чecġġġй, вceoбġцġġġй, nаtġoнwġde; - : вeceлġe пoуcтġнġe ѡжe пpѣждe жeждoушġa ѡcтьcтвo вcеуѣвьѡкe ньнa жe ѡвн ce пoтoкь пġщġны 111a3Vtš - EХН

Ø

ЛМ

ВЬСЕУЬСТЬНО adv.

Zag Šaf trOrb

ġpечecнo, нaġġoчġġġувaнo, co ocoбeнa ġoчġġġġй; вceчecтнo, c уважeнġeм; venerable,

— Cf. ВЬСЕДИВЬНЪ, ДИВЬНЪ, ПРѢДИВЬНЪ,
ПРѢКРАСЬНЪ, УЮДЕСЬНЪ, УЮДЬНЪ

М

ЗР

ВЬСЕЩЕДРИТЕЛЬ, -ЛѢ М.

Šaf

*ш̄ој ш̄ио е особено ш̄иш̄едар; в высшей
степенѣ щедрыѣ; one, who is the most
generous; —* : мнѣлостиве влѣдѣрѣко едине
господи ѡтѣуе и *всещедрителю* помнѣлоуи
нзи 19r22Šaf] оуш̄едри и помнѣлоуи ни
44r16Zag, щедрителю помнѣлоуи ны 49c25Orb
— ЕХН — Cf. прѣщедритель, щедритель

Ø

НА

ВЬСЕЩЕДРЪ, -ЗИ Аdj.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš

*ш̄реш̄иш̄едар, најмилос̄иив; всещедрыѣ;
all-merciful; — πανοικτίρων:* эпитет на Бога:
приспѣтѣ уловѣколювѣць *всещ̄ери* господѣ кѣ
ѡвѣи кжпѣли ицѣлѣти недѣгы панοικτίρων
182v12Zag 223c12Orb] уловѣколювѣзѣ господѣ
140r31Šaf, вседръжителѣ господѣ 148r3Hlud;
сѣнь вѣожѣ всесѣврѣш̄енны влѣгонѣзволѣвѣ
за мнѣлѣосрѣдѣе зѣвати се и сѣнь
уловѣцьуьскы *всещедры* 83c6Vtš; вѣпиж кѣ
влѣгосрѣдноу и *вещедроу* ѡцоу на нево
3r20Zag] om. 7c12Orb • *adj.-subst.* слѣпа
иногда ѡ рожд̄еннѣ припадѣжѣа ти ицалн
вещедре ἰάσω πανοικτίρων 155r31Hlud 232a28Orb;
всемѣ мироу хѣта сѣжити стож̄шимѣ тмамѣ
дѣгѣльскымѣ вѣсоумнѣннѣ хр̄истѣ тогда
прѣдѣстати спѣдѣоби прѣставленѣж *всещедре*
покои панοικτίρων 62c29Orb] щедре 52r7Zag,
прѣщедры 28v19Šaf; господи грѣхѣ монхѣ
множѣство по множѣстоу милости твож
ѡцѣсти твоими щедротами *всещедре* и крстоу
ти спѣдѣоби уистож дѣоушеж вѣрѣти и
припадати в постѣ и вѣдръжани панοικτίρων
46v9Šaf, *всещедры* 83c22Orb] щедре 69v7Zag
— ЕХН — Cf. вѣсемилостивѣз, вѣсемилостивѣнѣз,
милосрѣдѣз, милостивѣз, прѣмилостивѣз,
прѣщедрѣз, щедрѣз

М

ЗР

ВЬСЕАДЬНЪ, -ЗИ Аdj.

Zag Šaf

*кој сѣ ш̄рог̄ол̄иува, униш̄иува; по-
едающий, уничтожавающий все; all-
devouring; — παμφάγος: всеадынаго*
растрѣгѣ жтробѣ адови исхитивѣ своеж
влѣсѣтѣнѣж панφάγον 132r10Zag, *всеадынаго*
растрѣзѣж жтробѣ адовѣж 112v3Šaf — ЕХН

М

ЛМ/ЗР

ВЬСЛАДИ 174v14Hlud per err. v. ВЪСЛѢДЪ

ВЬСЬ¹, ВЬСИ F.

Evang Slep Str (Vran) Karp Grig Lobk parOrb
(parHlud) Triod Vtš Stan Les Krn

1. село, населба, населено мес̄ио;
деревня, селение; village, settlement,
habitation place; — κώμη, χωρίον, χώρα,
σκηνή: и ѡвѣходѣше *вѣси* οῡχα τὰς κώμας
Mc6,6 Rad Mkd] градѣца Dbm, градѣи Dbj
Krp Krat; и шедѣше вѣнидошѣ вѣ *вѣсь*
самарѣнѣскѣ εις κώμην L9,52 Rad Dbm Dbj
Krp74r1 Krat Mkd] вѣ градѣѣ Krp163v34; и
имѣ за рѣжѣ слѣпаго и изѣведе и вѣнѣ изѣ
вѣси ἔξω τῆς κώμης Mc8,23 Rad Dbm Dbj Krp
Krat Mkd; вѣзѣвратѣста са вѣ ерѣоу-
сѣлимѣз многѣи же *вѣси* самарѣнѣскѣи
влѣговѣстѣствовѣста κώμας A8,25 Slep
Karp, *вѣ* (sic pro *вѣси*) самарѣскии Str, *вѣ* (sic
pro *вѣси*) самарѣи Vran; вѣзѣвѣсѣли са
поуѣстѣине и *вѣси* еѣ двори и живѣшѣи вѣ
кидарѣ αἱ κώμαι Is42,11 Grig Lobk Orb, *вѣсѣж*
(sic) двори Hlud; филоѣи прѣзѣвѣтерѣ
вѣашѣ ѡ *вѣси* глѣголѣжѣмыѣ маврѣннѣи κώμης
δὲ λεγομένης Μύρμηκος 15v7Stan; вѣ нѣкы
уловѣжѣ глѣголѣе лѣзарѣ именѣмѣѣ ѡ
вѣси вѣфанѣе ѡ коеже село вѣ марѣа и
марѣа сѣстра еѣ ἀπὸ τὴν χώραν 53r9Krn (cf.
J11,1); ѡслишѣте гори и х̄льми и ѡкрѣстнѣе
вѣси ἰοудѣнскѣе ἵαко грѣдѣѣтѣ хр̄истоѣ да
спѣсѣѣтѣ югоже сѣзда уловѣѣка ἵако
уловѣѣколювѣць 82a1Vtš; вѣ единѣ же дѣнь
сѣбравѣше са вѣси вѣкоупѣѣ живѣшѣи вѣ *вѣси*
тон ѡ мала даже и до велика τῆς κώμης

ВСЕМОУ по под<о>вьствоу развѣ грѣха κατὰ πάντα καθ' ὁμοίότητα χωρὶς ἀμαρτίας Hb4,15 Karp, ω **ВСЕМЪ** Verk] искоушена же всѣузскѣмъ подобно Ohr, искоушена (sic) же всѣузскѣмъ по под<о>бию Slep, искоушена же всѣуески по под<о>бию Str; вогъз юскътъ творецъ кевоу и земли и **ВСЕМОУ** иже на нѣн καὶ πάντων τῶν ὄντων 104r26Les; се мы вставихомъ **ВСѢ** и по тебѣ идохомъ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια L18,28 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; имжшомоу во **ВЬСЕ** дано вждеть и извждеть τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται Mt25,29 Jov(bis), **ВСЕ** же Krp61v30 Krat] възсждѣ Dbj Krp118v8, въздѣ Rad77b10, всегда Rad161d4, всѣкомоу Mkd; еже естз адамз ѿ лица христова прокожз впиетз ѿкоже христосъз ѿ лица адамлѣ **ВСЕ** творитз πάντα ποιεῖ comPs37,2 Bon Pog; и втервднтъ васъ въ **ВСЕМЪ** словѣ и дѣлѣ влззѣ ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀγαθῷ 2Th2,17 Karp] въз всѣкомз Slep; ѿко надз **ВСѢМЪ** имѣнемъ своимъ поставитъ и ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ Mt24,47 Dbj Jov Rad(bis) Krp117v22 et 143r29 Krat Mkd, въ **ВСЕМЪ** имѣни своемъ Krp49r19; христоумз во быша **ВСѢ** и силы кеѣкесныя τὰ σύμπαντα comPs32,6 Pog] всѣузскаа Bon; постыдѣша са зѣло **ВЬСИ** же жидове comPs69,3 Pog] възсждоу τὸ δὲ ὄλον Bon; едино во дѣло сътворихъ и **ВЬСИ** үюдисте са πάντες θαυμάζετε J7,21 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat; ожасоша са **ВСИ** ѣко истазати са къ себѣ глаголющемъ үто естз се ἐθαμβήθησαν ἅπαντες Mc1,27 Rad Dbj Krp Krat Mkd; **ВСИ** во иже ѿ дѣлесь законныхъ сжть подь клатвоа ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου G3,10 Karp] елико Ohr Slep Str Verk; елико доухоомъ вожнемъ вьводат са **ВЬСИ** сьѣнове вожни сжтъ оὔτοι υἱοὶ εἰσὶν θεοῦ R8,14 Str Verk] си Ohr Slep(bis) Karp; ни ли разоумѣжть **ВЬСИ** твораштей безаконнѣ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν Ps52,5 Bon Pog Rdm Dēn; не ли сѣтъ ты **ВЬСИ** взнѣ ѿ вогъа аутѣ тоιαυтѣ ἔξω τοῦ θεοῦ 45r7Km; вждете ненавидими ѿ **ВСѢХЪ** имени моего ради мисоүмѣни ὑπὸ πάντων L21,17 Rad Dbm Dbj Krat Mkd, вждете ненавидими **ВСѢМН** Jov Krp; цаѣрствѣ твоѣ

цаѣрствѣво **ВСѢХЪ** вѣкз πάντων τῶν αἰῶνων Ps144,13 Bon Pog, въ **ВСѢХЪ** вѣкз Dēn] въ всѣкз вѣкз Rdm; сѣрани ѿ **ВСѢ** противнихъ неповѣдно φύλαττε ἐκ παντοίων πολεμίων 56r26Zag 33r14Šaf 67b24Orb; ѿко вогъз свѣдѣтелствоует се ѿ **ВСѢ** ради познанѣ вожкестеное ὡς θεὸς μαρτυρεῖται παρὰ πάντων 138v4Km; самз даж **ВЬСѢМЪ** животз пᾶσι ζωὴν A17,25 Ohr(bis) Slep Str Karp(bis) Verk(bis); тои во єдинз юскътъ сждани **ВСѢМЪ** критѣ πάντων comPs74,8 Bon Pog; ѿтъць во любитъ сьѣна и **ВСА** показоуетъ емоу ѿже самъ творитъ πάντα δείκνυσιν J5,20 Rad Dbm, **ВСѢ** Dbj Krp Krat; нь си **ВЬСѢ** твораътъ вамъ за има мое πάντα ποιήσουσιν J15,21 Rad(bis) Dbm, нж се **ВСЕ** Dbj, **ВСА** Jov Krp(bis); и сказа имз **ВСѢ** посла ж въ иопз ἐξηγησάμενος ἅπαντα A10,8 Ohr Slep Vran Karp, **ВСА** Verk] om. Str; и азъ аще възнесъ са ѿ земли **ВЬСА** привлѣкж къ себѣ πάντας ἐλκύσω πρὸς ἑμαυτόν J12,32 Rad Dbm Dbj Jov Krp20v22 et 119v8, **ВСѢ** Krp141r25 et 141v16, **ВСЕ** Krat; носъ же **ВСѢ** глаголомъ силъ своа съ совоа τὰ πάντα τῷ ρήματι Hb1,3 Str Ohr57v10 Karp Verk] всѣузска Ohr93r20, възсѣузскаа Slep; ѿко єдинз за **ВСА** приемлеша волеж мжжз εἰς ὑπὲρ πάντων 94v29Hlud 108v17Lobk 165b10Orb] om. 71v17Grig; испразни адова **ВСѢ** цаѣрства кенώσας πάντα ἄδου τὰ βασίλεια 181v6Zag 146v31Hlud] испразнивь адово цаѣрствѣво 222b2Orb; да та хвала въ вѣкы **ВѢ** εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας 28r28Zag] въ вѣкы 27a24Orb; поүто же мы вѣды страждѣмъ по **ВСА** үѣсы пᾶσαν ὥραν 1C15,30 Karp] на възсѣкз үас Slep; въз **ВСА** родзи и родзи прѣдзвождааше люди жидовзскзж καθ' ἐκάστην γὰρ γενεάν comPs89,2 Bon Pog; изгнавз же вонз **ВСА** петрз ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας A9,40 Ohr Slep Str Karp Vran, **ВСѢ** Verk; азъ во за **ВСА** оумрѣхз да ѿроствз оҗкрошж сжшж на үловѣцѣ ἐγὼ γὰρ περὶ πάντων ἀπέθανον comPs87,8 Bon, за **ВСѢХЪ** Pog; нь и **ВЬСА** мисльнна зданѣа вожѣа сьѣранѣа дьнѣсз пражноүемъ ὄλων τῶν νοητῶν κτισμάτων 223v19Km; прѣдз **ВЬСАМН** сьѣновези ἰζδранлѣвзи да разоумѣатз κατενώπιον

πάντων υἱῶν Ἰσραὴλ Jos3,7 Grig Lobk Hlud Vtš; ВЪЦАРИ СА ВКОГЪЗ НАДЪ **ВЪСЪМНИ** ЖЪЗИКИ ἐπὶ τὰ πάντα ἔθνη Ps46,9 Bon Pog Rdm Dčn; ЕДИНА ВЛАСТЬ НАДЪ **ВЪСЪМНИ** ВЛАДАЩИНА τὴν τῶν ἀπάντων δεσπόζουσαν 68v5Zag 49r28Bit 46r15Šaf 82c16Orb 8r30Hlud; и съ **ВЪСЪМНИ** ЛЮДМИ съ СЛЪЗАМИ КРСТЫ НОСАЩЕ καὶ τοῦ λαοῦ παντός 126v9Stan; въ **ВЪСМАХЪ** ПЖТЕХЪ ПОЖИРОУИТЕ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς Is49,9 Grig(bis) Orb Hlud(bis) Vtš, на **ВЪСЪХЪ** Lobk; ВИДЪВЪ И ДОБРОУРАВНА ВЪ **ВЪСЪ** ДЪЛЪХЪ» ДНЕВНЫХЪ» СНАМЩА И СВЪРЪШЕННА СЪТВОРИ И ἐν πᾶσι τοῖς πνευματικοῖς ἔργοις 135r21Stan; и СВЪТЪ» СЪИ ЛЮБЫМИ ВЪ **ВЪСЪ** БЫВАЕТЪ ВЪ ОНЪХЪ» ЗАБЫВАЮЩЕ εἰς ὅλους 200r7Krn; ПРОПОВѢДАТИ СА ВЪ ИМА ЮГО ПОКАЯНННА ВЪ ѠПОУЩЕНННЕ ГРѢХОВЪ ВЪ **ВЪСЪХЪ** СТРАНАХЪ И АЗЫЦѢХЪ НАУЕНЫШЕ Ѡ ΕΡΟУГСАКЛИΜΑ εἰς πάντα τὰ ἔθνη L24,47 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd ♦ **ПРѢЖДЕ ВЪСЕГО ѡпред сѣ; главным образом, больше всего; above all; – прѡтѡн πάντων, прѡ πάντων:** мко»ла **ПРѢЖДЕ ВЪСЕГО** ТВОРИТИ мко»ленинн молъбзи и мко»лнит»взи прѡтѡн πάντων 1T2,1 Ohr(bis) Slep Karp(bis)¶ **ВЪСЕГДА** Str; **ПРѢЖДЕ» ВЪСЕГО** же вратѣ не клънѣте са ни не»бомъ ни земиж прѡ πάντων Ja5,12 Ohr Str Karp Verk ♦ **ПРѢДЪ ВЪСЪМНИ оѡворено, јавно; открито, јавно, публично; openly, publicly; – δημοσία; παρρησία, εἰς τὸ φανερόν** (Krn): не прѣстаж во иудеа ѡблнчѣше **ПРѢДЪ ВЪСЪМНИ** διακατηλέγχετο δημοσία A18,28 Karp¶ **ПРѢДЪ** ЛЮДЪМИ Ohr Slep Str Verk; ксоу»с оуѣω не **ПРѢДЪ» ВЪСЕМНИ** ХОДѢШЕ ВЪ ЮУДЕИЕ Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παρρησία περιεπάτει 71r12Krn; и пожры **ПРѢДЪ» ВЪСЕМЫ** БОГѡМЪ» θυσίασε εἰς τὸ φανερόν τοῖς θεοῖς 217r8Krn ♦ **ВЪЗДАТИ/ОТЪДАТИ ВЪСЪМЪЗ ПО ДЪЛОМЪ ἀποδοῦναι πᾶσιν κατὰ τὰ ἔργα:** χριστος»ъ јако сѣдини вког»ъ **ВЪЗДАСТЪ ВЪСЪМЪЗ ПО ДЪЛОМЪ** ὁ Χριστὸς ὡς κριτῆς δίκαιος comPs61,13 Bon¶ om. Pog; югда женихъ взнндеть **ВЪСЪМЪ ѠДАСТЪ» ПО ДЪЛОМЪ** ихъ пᾶσιν ἀποδοῦναι κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ 19v29Zag, **ВЪСЪМЪ ѡДАЖ** (sic) **ПО ДЪЛОМЪ** 18d1Orb ♦ v. etiam **ДЪЛО** ♦ **ВЪСЪ ДЪНЪ секој ден, везден, ѡсѡјојано; все время; all the time; – ἐν**

παντί, ἐκάστην ἡμέραν, ὅλην τὴν ἡμέραν, πάσας τὰς ἡμέρας: **ВЪСЪ** ДЪ»НЪ ЈАВЛЪШЕ СЕ ἐν παντί φανερώσαντες 2C11,6 Verk¶ **ВЕСЪДЕ** Ohr Slep(bis) Karp(bis), **ВЪСЕЖДЕ** Str; ПОХВАЛЕНННЕ ВКО»ЖНЕ ВЪРНЪИХЪ **ВЪСЪЗ ДЪНЪЗ** СНОРЪУЗ ДО ВЪКА ὅλην τὴν ἡμέραν comPs43,9 Bon Pog; ЗОВЖИΟΥ МИ **ВЪСЪЗ ДЕНЪЗ** ὅλην τὴν ἡμέραν Ps31,3 Bon Pog Rdm Dčn; жидове **ВЕСОТЪЗ ДЪ»НЪЗ** мжкзи его не прѣсташж ржгажше са сп»ас»оу» ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην comPs55,3 Bon, **ВЪСЪЗ** ДЪ»НЪ Pog; ВЪСЪКЪЗ УЛ»ВЪКЪЗ ПОМЪИШЛѢЕТЪ ВЪ СРДЪ»ЦИ СВОЕМЪ ПРНЛЕЖНО НА ЗЛАѢ **ВЪСА ДЪ»НИ** πάσας τὰς ἡμέρας Gn6,5 Grig, **ВЪСЪЗ** ДЪ»НЪ Lobk Orb; а слъзы хоше»ть да имат»ъ **ВЪСЕ** ДЪ»НЪИ ЖИВОТА СВОЕГО εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν 37v4Krn ♦ **ПО ВЪСА ДЪНИ καθ' (ἐκάστην) ἡμέραν, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, κατὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἐκάστης ἡμέρας:** и вѣ оу»а вѣ цр»ъквн **ПО ВЪСА** ДЪ»НИ и искажж его пог»вбити ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ L19,47 Rad Dbm Dbj Krp Krat; се же творѣаше **ПО ВЪСЖ** ДЪ»НИ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας A16,18 Ohr Slep Str Karp Verk; нж оу»тѣшаните себе **ПО ВЪСА ДНИ** ДОНДЕЖЕ ДЪ»НЪСЪ НАРЕУЕ»ТЬ СА ПАРАКАΛΕΙ»ТЕ ἑαυτοῦς καθ' ἐκάστην ἡμέραν Hb3,13 Karp(bis)¶ **НА** ВЪСЪКЪЗ ДЕНЪ Ohr Slep Str, **НА** ВЪСАКЪ ДЪ»НЪ Verk; прѣзримы быважж вдовнцж ихъ **ПО ВЪСА ДНИ** нжждеж A6,1 Vran¶ **ПОВЪСАДЪЗНЕВНЪИЖ** τῇ καθημερινῇ Slep Str Karp; лзсти пооу»аж са иуда **ПО ВЪСА** ДЪ»НИ **НА** ХРЪСТА И **НА** ВКОГ»А κατὰ πᾶσαν ἡμέραν comPs49,19 Bon Pog; въ црквн гл»агол»етъ јако **ПО ВЪСА** ДЪ»НИ живзи в неи ὡς ἐκάστης ἡμέρας comPs131,14 Bon Pog; не тъу»ю хлѣба и ина **ПО ВЪСЕ** ДЪ»НЪИ ПИЩА НЪ И ЛЪЖА καὶ ἄλλων καθημερουσίων φαγητῶν 207v6Krn; да вѣспо»менемъ житїа и мк»у»«нїа св»а»тынхъ» иже у»зтемъ **ПО ВЪСЕ** ДЪ»НЪИ ка»тека»στηн ἡμέραν 221r8Krn ♦ **НА ВЪСА ДЪНИ ἐκάστης ἡμέρας:** не»вслабна во болѣзнь моа **НА ВЪСА** ДЪНИ ἐκάστης ἡμέρας comPs12,3 Pog¶ **НА** ВЪСЪКЪЗ ДЕНЪ Bon — Cf. **ВЪСЪДЕ** ♦ v. etiam **ДЪНЪ** ♦ **НА ВЪСА ВРѢМЕНА κατὰ καιρόν, НА ВЪСА ЛЪТА κατὰ καιρόν, κατ' ἐνιαυτόν:** АНГ»ЕЛЪ ВО Г»о»с»ПОД»НЪ **НА ВЪСА** ЛЪТА мнѣше се вѣ коу»пѣли и

παντί γάρ τῷ κόσμῳ comPs39,11 Bon Pog; не о нашихъ же тына грѣсѣхъ нѣ и ω **ВСЕМЪ МНРѢ** περι ὅλου τοῦ κόσμου IJ2,2 Karp Slep; **ΖΑΝΕ** ѡко ωнь есть и ми есме во **ВСЕМЪ МНРѢ** ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ IJ4,17 VerkI] **ВЗ МНРѢ** Ohr Str, **ВЗ МНРѢ** семъ Slep Karp; во **ВСЕМЪ МНРѢ** κρ<с>τз в<з>истз ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ comPs9,15 Bon Pog; **ВѢРА** ваша повѣдаетз са **ВЗ ВСЕМЪ МНРѢ** ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ R1,8 Ohr Slep Str Karp(bis) Verk; **ВЕСЬ** во **МНРѢ** каплѣ вод<о>носнаа възмѣнѣет са ὅλος γάρ ὁ κόσμος comPs89,5 Pog, **ВЕСЬ** во родъ Bon ♦ **ВЪСѢ ТВАРЬ КѠСМОС:** ѡкоже изберанни ω немъ прѣжде сътворениѣ **ВСЕА** твари прѣжде сложеннѣ мира Slep — Cf. **МИРЪ** ♦ **ВЪСѢ ЗЕМЛѢ ПѠСА ГѢ, ὀлѣ ГѢ, ἡ сѹмпаса:** **ВЗСѢ** во **ЗЕМЛѢ** и γ<л>ο<в>ѣ<ц>и еж мазватз **ВЗ** γ<α>ς<з> κ<ρ>υ<ψ>η<ν<н>α пѠса γάρ ἡ γῆ comPs97,7 Bon Pog; **ΖΑΝΕ** наплзнит са **ВСА** **ЗЕМЛѢ** познати γ<ο>ς<п>ο<д>α ἡ сѹмпаσα Is11,9 Lobk Vtš, **ВЗСА** **ЗЕМѢ** Grig Hlud; и **ЗЕМЛѢ** **ВСѢ** ѡко вода морскаа възтрепещеть ѿ славы егѡ ἡ γῆ пѠса 227v9Les; **ΟΤΖ** лица γ<ο>ς<п>ο<д>α **ВСЕЖ** **ЗЕМΛΑ** πάσης τῆς γῆς Ps96,5 Bon Pog Rdm Dčn; **ВЗ** **ВЗСА** **ЗЕМΛΑ** иззидж вѣштаниѡ ихз еῖς пѠσαν τὴν γῆν Ps18,5 Bon Pog; и тѡма быс<т>ъ по **ВЪСЕН** **ЗЕМΛИ** до годины дебатыѡ ἐφ' ὄλην τὴν γῆν L23,44 Rad(bis) Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd OrbI] om. Hlud; о҃ни҃ни҃женіи во взишж по **ВСЕН** **ЗЕМІ** πανταχοῦ γῆς comPs2,4 Bon Pog; **ΥЮДНО** има твоє по **ВСЕН** **ЗЕМΛИ** ἐν πάσῃ τῇ γῆ Ps8,2 Bon Pog Dčn; **ВЗ** **ВѢ**стите **ВЗСН** по **ВЗСЕН** **ЗЕМІ** ἐν πάσῃ τῇ γῆ Is12,5 Grig, се по **ВСЕН** **ЗЕМΛИ** Lobk Hlud, сѡа по **ВСЕН** **ЗЕМΛЫ** Vtš; и ѿ него растоуени взишж по **ВСЕН** **ЗЕМΛИ** еῖς пѠσαν τὴν γῆν comPs27,4 Bon Pog ♦ **ПО ВЪСЕМОУ ЛИЦΟΥ ЗЕМΛΑ:** створз ѿ единож крзви **ВЕСЗ** жззкз γ<л>ο<в>ѣ<ц>ъз жити **ПО ВЪСЕМОУ ЛИЦΟΥ ЗЕМΛЖ** πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ παντός προσώπου τῆς γῆς A17,26 Ohr14v10 Slep Str, **ПО ВЪСЕМОУ ЛИЦΟΥ ЗЕМΛИ** Ohr80r11 Karp110v10 Verk69v11, **ПО ЛИЦѢ ВСЕА** **ЗЕМΛΑ** Karp18r21, **ПО ВЪСЕМѢ** **ЛИЦИ** **ЗЕМΛЮ**

Verk13r3; **ВЗСКРѢСН** **МА** и **ВЗЗДАМЪ** **ИМЪ** **ПО ВЪСЕМОУ ЛИЦΟΥ ЗЕМΛΑ** ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς comPs40,11 Bon, **ПО ВЪСЕМΗ** **ЛИЦΟΥ ЗЕМΛИ** Pog ♦ **ВЪСѢМЪ** **СРЗДЫЦЕМЪ** ἐν ὄлѣ **КАРДІΑ**, ἐξ ὄλης τῆς καρδίας, εἰλικρινῶς; **ΜΕ** **ПѠСАН** **КАРДІΑΝ** (Krn): **ИСПОВѢМЪ** са **ТЕВѢ** γ<ο>ς<п>ο<д>ι **ВЪСѢМЪ** **СРЗЦЕМЪ** **ΜΟИМЪ** ἐν ὄлѣ **КАРДІΑ** μου Ps9,2 Bon Pog; **ΚΤΟ** бждетз **ДОСТОИИЪ** **ΖΑΠОВѢДЕΜ** **ТВОИМ** **ВѢРОВАВЪ** **ВЪСѢМ** **СРЗЦЕМ** **ΠΙΣΤΕΥΣΑΣ** εἰλικρινῶς comPs14,1 Bon Pog; **ΠΡΗΜШИ** **ВЪСѢМЪ** **СРЦЕМЪ** **МИРЪ** **ΧΡΙΣΤΟ** **ВЪ** **ΕΓΔΑ** **ΡΕΥΕ** **МИРЪ** **ΜΟИ** **Ω** **СТАВЛѢЖ** **КАМЪ** οἱ δεξάμενοι ἐν ὄлѣ **КАРДІΑ** comPs34,27 Bon Pog; и **ТѢМИ** **Ω** **БРАЩАЖИМЪ** са **ВЪСѢМЪ** **СРЗЦЕМЪ** ἐν ὄлѣ **КАРДІΑ** comPs84,9 Bon Pog; **ΝΕΜΟШИ** **ЕСМИ** **ДА** **ΠΟΥΖΣΤИМЪ** **НЪ** **ТЗ** **ΥЮ** **ВЪСѢМЪ** **СРДЦЕМЪ** **НАШИМЪ** и **ΠΡΟИΖΒΟΛΕΝΙЕМЪ** **ΜΕ** **ΠѠСАН** **ΜΑΣ** **КАРДІΑΝ** 169v24Krn ♦ **ВЪСЕЖ** **ДОУШЕЖ** ἐν ὄлѣ **ΨΥΧῆ**, ὀλοψύχως: **ВЗ** **ЛЮБИШИ** **Γ<ο>ς<п>ο<д>α** **ΒΟΓ<д>Α** **ΤΒΟΕΓΟ** ... **ВСЕЖ** **Δ<ο>Υ<ψ>Η** **ΕΝ** ὄлѣ **τῆ** **ΨΥΧῆ** σου L10,27 Rad Dbm Jov Krp Krat MkdI] om. Dbj; **ИСТИНОЖ** **ВО** и **ВСЕЖ** **Δ<ο>Υ<ψ>Η** **ΠΟЖ** **Υ<л>ο<в>ѣ<ц>кз** **НЕ** **ПРѢСТАКЪ** **ΕΝ** ὄлѣ **ΨΥΧῆ** comPs70,22 Bon Pog; **НИКОЛИЖЕ** **ВСЕЖ** **Δ<ο>Υ<ψ>Η** **ВѢРОВАШЖ** **ΧΡΙΣΤΟ** **ΒИ** οὐδέποτε ὀλοψύχως ἐπίστευσαν comPs77,8 Bon Pog ♦ **ВЪСЕ** **ОРЖИЕ** **ΠΑΝΟΠΛΙΑ:** **ВСЕ** **ΩΡЖИЕ** **ЮГО** **ВЪЗМЕТЪ** **НА** **НЕЖЕ** **ΟΥПЪВАСΗ** **τῆν** **ΠΑΝΟΠΛΙΑΝ** αὐτοῦ L11,22 Rad Mkd, **ВЪСѢ** **ОРЖИѢ** Dbm Dbj Krp Krat; и **ПРИМЕТЪ** **ВСЕ** **ΩΡΟЖИЕ** (sic) **РЪВЕНІΑ** **ЮГО** **ΠΑΝΟΠΛΙΑΝ** Sap5,17 VtšI] и **ПРИМЕТЪ** **РЪВЕНИЕМЪ** **ΩΡЖИЕ** **СВОЕ** Lobk, **ПРИМЕТЪ** **ΩΡЖИЕМЪ** **РЪВЕНИЕ** **СВОЕ** Hlud173v15, **ПРИМЕТЪ** **РЪВЕНИЕ** **ΩΡЖИЕ** Hlud187v18; **Ω** **ВЛѢЦѢТЕ** са **ВЗ** **ВСѢ** **ΩΡЖИИ** **Β<ο>ЖИИ** **ΜΟШИ** **ΒΑΜЪ** **СТАТИ** **ΠΡΟΤΙВѢЖ** **ΚΖΙΖΝΕМЪ** **ΝΕΠΡΗΝΑΖΗΝΗΖΗΜЪ** **τῆν** **ΠΑΝΟΠΛΙΑΝ** E6,11 Ohr Slep Str Karp, **ВО** **ВСА** **ΩΡΟЖИИ** Verk ♦ **ВЪСЬ** **ЦѢЛЪ** **ὀλάκαιρος:** и **ΠΟЖРЕΤЪ** **ΕΓΟ** **ВЗСА** **ЦѢΛΑ** ... **ИЗЕРЪЖЕ** **ΕΓΟ** **ΠΑΚΥ** **ΡΥΒΑ** **НА** **СОУШЪ** **ВЗСА** **ЦѢΛΑ** и **ЖИΒΑ** ὀλάκαιρον ... ὀλάκαιρον καὶ ζωντανόν 107v3.5Krn

Cf. **ВЪСѢКОВЪ**, **ВЪСѢКЪ**, **ВЪСѢУЪСКЪ**, **КЪЖДО** ♦ **ВЪСЕА** **ВЪСЕΛΕΝΖΙΑ** v. **ВЪСЕΛΕΝΑЯ** sub 1 ♦ **ВЪСН** **СВАТИ** v. **СВАТЪ** ♦

ВЬСЬДЕ adv.

Rad Apost comPsalt orDĕn Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les

Scr. etiam ВЪЗДЕ Str Karp Hlud Vtš Les, ВЕЗДЕ Verk Dĕn Orb Hlud, ВЪЗДѢ Rad Vtš, ВЪЗЬДЕ Karp Bon, ВЪЗЬДѢ Karp

1. loci: *секаде, насекаде; всюду, везде; everywhere*; – *πανταχοῦ*: ꙗкоже и *всѣзде* въ всѣхон црѣкви оуѣа *πανταχοῦ* 1C4,17 Ohr, *ВЪЗДЕ* Karp, *весь дѣнь* (sic) Str] *всѣжде* Slep Verk; ꙗков бо *всѣде* христѣъ сказаѣтъ сѧ *πανταχοῦ* comPs43,5 Bon, *всѣде* Pog; аще и на мѣстѣхъ крѣстѣхъ вѣдрѣженъ естъ нѣ слѣтъ *всѣде* люѣжъ своѣхъ вѣсего мира просвѣтоважъ 9r28Šaf] *всѣдѣ* 32r29Zag; пріемлетъ ѡвласть анѣтихристѣ прѣльститі *весь* мирѣ зане ѡмножи сѧ безаконіе въ мирѣ и *вѣзде* и *вѣсждоу* злаа дѣаніа *πανταχοῦ* 286v2Les; вѣрнимъ людемъ ꙗви се въ напастехъ крѣпкъ свѣте нѣколае свѣтнтелю христѣовъ *вѣзѣ* бо призиваемъ 73b21Vtš

2. modi: *секоѣаш, во секој случај, во сѣ; всегда, во всех случаях, во всем; always, in any case*; – *ἐν παντί, παντί*: ꙗко *всѣде* ѡбогатисте сѧ ѡ немъ *ἐν παντί* 1C1,5 Ohr, *всѣзде* Slep(bis), *вѣзѣде* Karp, *везде* Verk] *всѣжде* Str; имѣшомоу бо *вѣзѣдѣ* дано вѣдетъ и извѣдетъ *панті* Mt25,29 Rad77b10] *всѣсжде* Dbj, *всѣ* Jov(bis), *всѣгда* Rad161d4, *всѣжде* Krp118v8, *всѣ* же Krp61v30 Krat, *всѣкомоу* Mkd; ѡкаанень и стрѣстенъ *вѣзде* льжи вынѣ ꙗко испрѣва дѣаволь льжѣ естъ ѡ *панті* *ψεύδει ἐνδελείζων* 165r20Les; аще бы тогда зде былъ не бы ѡмрьль лазарь нѣ ꙗко неразлжѣнмъ *везде* сего намъ вѣзгласи и вѣскрѣси *панті* 149a8Orb 77v9Hlud, *всѣде* 130v22Zag, *всѣзде* (sic) 111r21Šaf

3. temp.: *секоѣаш; всегда; always*; – : въ ноци и въ дѣни и на всако вѣрма *везде* призиваѣшому призри ѡ дѣвѣнѣце мѣлѣостивыма ѡнима 199v9Dĕn – EXH

Cf. ВЬСЕГДА, ВЬСЬЖДЕ

KSM

ЗР

ВЬСЬДѢ v. ВЬСЬДЕ

ВЬСЬЖДЕ adv.

Dbj Krp Slep Str Verk comPsalt Zag trHlud Stan

1. loci: *секаде, насекаде; всюду, везде; everywhere*; – *πανταχοῦ*: *всѣсжде* бо книгѣ днѣвола грѣшника нарицаѣтъ *πανταχοῦ* comPs139,9 Bon Pog; вѣсть намъ естъ ꙗко *всѣжде* вѣпрѣки глаголюеть *πανταχοῦ* A28,22 Verk] *всѣ* Str, *зѣде* Karp; доуше моа доуше моа вѣстанн ѣто дрѣмлеши конѣцъ приблиѣет сѧ и мѣвыты имашн нѣ вѣзѣ[ни]кни вѣпижши да пощѣдитъ та *всѣже* вѣсѣска испльнѣемъ ѡ *панταχοῦ* *παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν* 41v8Hlud] *всѣ* сдрѣжши *всѣ* конѣѣважъ 97r15Zag, *иже* *всѣсѣ*ѣскаа *всѣ* ти зде плѣнѣжъ 81r24Šaf, *везде* *всѣсѣскаа* испльнѣжъ 114c40Orb; сѣшаа бо бѣста ѡ градѣ андиѡхинскааго и писидиѣи и *всѣже* дрѣзно-влениемъ приходити има истинноу слово проповѣдаа христѣа вога *всѣмъ* *πανταχοῦ* 69v17Stan

2. modi: *во секој случај, секако; во всех случаях, во всем; in any case, anyway*; – *ἐν παντί, παντί*: имѣшомоу же *всѣсжде* дано вѣдетъ *панті* Mt25,29 Dbj, *всѣсжде* Krp118v8] *всѣ* Jov(bis), *вѣзѣдѣ* Rad77b10, *всѣгда* Rad161d4, *всѣ* же Krp61v30 Krat, *всѣкомоу* Mkd; ꙗко *всѣсѣ*ѣ ѡбогатисте сѧ ѡ немъ *ἐν παντί* 1C1,5 Str] *всѣде* Ohr, *всѣзде* Slep(bis), *вѣзѣде* Karp, *везде* Verk; гѣсподѣ близь да ни ѡ ѣемъ пѣцѣте се нѣ *всѣсжде* мѣлѣнѣтвою и мѣлѣнѣнемъ сѣ хвалоу прошеннѣа *ваша ἐν παντί* Ph4,6 Verk] *всѣгда* Ohr Karp103v13, на *всѣсѣ* дѣнѣ Str, ѡ *всѣмъ* Karp65v16, *lac.* Slep; симѣнова скинне невѣмѣстимаго *всѣсжде* вѣмѣсти тебе нѣсѣсѣ цѣсѣрю и жена грѣшнаѣ мирѣомъ помаза та *панті* 143r25Zag] *невѣмѣстимаго* *вѣзвѣдѣ* 93v19Hlud

3. temp.: *секоѣаш; всегда; always*; – *πάντοτε*: вѣслѣдоваше же ѣмоу *всѣсѣ* голжѣи и глагосомъ ѣлѣвѣѣнмъ *всѣсѣ*доваше с нимъ *πάντοτε* 121v12Stan – EXH

Cf. ВЬСЕГДА, ВЬСЬДЕ

KSM

ЗР

ВЬСЬМА adv.

PilOrb prolVtš Les

сосема, целосно, воо̄ишӣо; совсем, полностью, вообще; at all, totally; – ὅλως, παντελῶς, πάντως, πάνυ; и тма бысѣтъ по всен вселенѣи и слѣнѣце помръкнж *весма* и все нѣво темно бысѣтъ въ полюдне 179d18PilOrb; ѿвѣщаѣт же имь праведнии глаголаше *весма* на земли единого дѣне кашого исправленїа добра не вбращеть въ насѣ панτελῶς 187r9Les; аще корень искоренит са *весма* παντελῶς 83r22Les; никто во тоу видѣ когда въ недѣлю спеши или къ комоу *весма* бесѣдоуши 161b21Vtš • *cum neg.* воопшто не, никако: сицебыи во не помнитъ ниуѣсоже *весма* нж и ѣже мнит са помна и тѡ тако забыти хошетъ οὐδὲν ὅλως μνημονεύει 249v20Les; понеже своеж лѣностиж нерадан *весма* не шѣдитъ себе πάντως 45v12Les; ѡцѣсти ма недостоннаго иже *весма* сѣпроста досажденїа или слова не хота за тж слышати τῷ μηδ' ὅλως 57v10Les; ѡблекѣам са ѡ тжготы и пѣуални земныхѣ не пѣши са ниѣтоже *весма* на земли παντελῶς 73v5Les; не высоуе мѣры наѣннан высокыхѣ еда не моши наѣнешн конѣати ни паки же *весма* хождьшихѣ да оумножи[жит] са мѣзда твоа μητε εις τὰ πάνυ εὐτελή 141v25Les; и како нѣсѣтъ страшнаа и скръбьнаа година смрѣтна ѣловѣкоу грѣшнику не ѡпоустит во емѣ *весма* ѣто ѡвѣщати παντελῶς 176v5Les — Cf. вѣхѣма, вѣшиж, вѣсѣко, вѣсѣкое, вѣсѣѣскѣзи, отѣнжѣ

SM

ЗР

ВЬСЬМИРЪНЪ v. **ВЬСЬМИРЪНЪ**

ВЬСѢВѢДЪ v. **ВЬСѢВѢДЪ**

ВЬСѢКАКЪ, -зи pron.-adj.

Vtš

секој, сӣе; каждый, всякий; whole, all; – : ♦ вѣсѣкакѣзи хѣ царь сецар, цар над сӣе, врховен владеӣел; царь вселенной,

*над всеми господствующий; king of all, universal sovereign; – : gr. παμβασιλεύς; вѣ нѣвѣсныхѣ ликогѣши (с)лавне п(рѣбы)вѣеши въ славѣ *вѣсакакѣи* царя хрѣста мѣоли се ѣмоу ѡ насѣ ѣтоуши хѣ те 228c5Vtš • v. etiam царь – ЕХН — Cf. владѣика, властелинѣ sub 1, вѣсецарь, вѣсѣѣскѣ (вѣсѣѣскѣзинмѣ царь), наѣальникѣ*

Ø

ЗР

ВЬСѢКО adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Slep Karp trOrb trHlud Stan Les Km

на секој начин, секако, сосема; всячески, всеми способами, совсем; wholly, entirely, in any case; – πάντως; παντελῶς, κίολα, ἄμποτε (Km); мнѣше се все поле ѣко мнѣти вѣмь ѣко дѣждеви снити ѡ таѣхѣде ѡблѣкѣ *вѣсѣко* ѡгнѣви быти и пламены пожиганѣ πάντων, var. πάντως 56v8Stan; и рѣуе к нимь *вѣсѣѣ* рѣуе те ми при хѣ сиж πάντως L4.23 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; о братѣ же аполосѣ много моли хѣ са емоу да придетѣ кѣ вамѣ сѣ братнеж и *вѣсѣко* не вѣ волѣ да нѣнѣ придетѣ придетѣ же едга оупразнитѣ са πάντως 1C16,12 Slep Karp; нѣнѣ поустит ма да са покаж *вѣсѣко* рѣуе те кѣ намь самь тыи πάντως 38v9Les; *вѣсѣко* ѣслыша дѣоуше како хрѣсѣтъ вѣогѣ ѣченикомѣ своимѣ провѣзглашаше глагола сконѣанне πάντως 161a8Orb 88v38HludII вѣсѣкое слиша 141r16Zag; сїа рѣуе мѣоуѣеникѣ и оумлѣуе *вѣсако* παντελῶς 219r11Km; аще бы хотѣль видѣти вѣогѣ ѣко мы ходимь хрѣсѣтианѣскы и ѣкоже есѣтъ ѣни хрѣсѣтианскы насѣ бы хотѣль помиловати *вѣсако* занѣ и пророкѣ исаїа тако повелѣ ѡ оустѣ вѣожнѣхѣ κίολα 248v6Km; ты же вѣнидоше вѣ црѣковѣ хрѣсѣтианскоуѣ вѣноутрѣ кѣ архїерею и сказаше емоу видѣнїе иже видѣвше и обои иска хѣ крѣтити се *вѣсако* κίολα 253r19Km; — рѣци ми поѣто лице свое оумывѣеши водою *вѣсѣко* того ради да ближикамѣ своимѣ годѣ бѣдѣши τί νίπτεις τὸ πρόσωπόν σου ὕδατι ἵνα τῷ πλησίον σου

ἀρέσης 144v24Les; **ВЬСѢКО** же БЫЕШОУ ВЪПЛУ ТОМОУ И РЕУЕШИ БРАТНІА ДАРОУИТЕ МИ МАЛО МАСЛА γενομένης δὲ τῆς φωνῆς 140r17Les; ВЪ ТАИНЫХЪ ЛОБИТЬ ПО ВСА ДНИ ПРОНОРЛИВЫ **ВСѢКО** ИЩЖ МЕНЕ ОУЛОВИТИ И СНѢДИ СТИВОРИТИ ἐν ἀποκρύφῳ ἐνεδρεύων καθ' ἡμέραν ὁ παμπόνηρος ἐπιζητεῖ με συλλαβεῖν 29r36Hlud II ВЪ ТАИНЫХЪ ЛАЕ ПО ВСА ДЪНИ ПРОНОРЛИВЕЗІ ИЩЕТЬ МЕНЕ ОУЛОВИТИ 68v11Šaf • *cum neg.* никако, во никој случај: УТО ОУВО ПРѢСПѢЛИ БЫХОМЪ НЕ **ВСѢКО** ПРѢЖДЕ БО РѢХОМЪ ВЫИЖ ОУ ПΑΝΤΩΣ R3,9 Kapr, НЕ ПРѢЖДЕ **ВЗСѢКО** Slep; ВЪ ТѢХЪ ОУ ПНѢХЪ ТРЕХЪ ОУ ПИИШЕХЪ **ВЗСАКО** НИЕДИНЪ ОУ ХРИСТІАНИНЪ ДА НЕ ОУВРѢТЕТ СЕ ОУМОТЕ 157r18Krn — Cf. ВЪХЪМА, ВЪШИЖ, ВЪСЕЛИУЪСКЪЗІ, ВЪСЪМА, ВЪСѢКОЕ, ВЪСѢУЪСКЪЗІ, ОУТЪИЖДЪ

Nota: per egr. pro Ѣко: оуповажше во всегда и вѣдаше оубо **ВСѢКО** хоодаше въ тѣлѣ ОУХОДИМЪ ОУ ГОСПОДА θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι 2C5,6 Kapr II ДРЪЗАЖШЕ ОУВО ВЪСЕГДА И ВѢДАШЕ ѢКО ХОДАШЕ ВЪ ТѢЛѣ Ohr Verk, ДРЪЗАШЕ ШЕ ВО ВСЕГДА И ВѢДАШЕ ѢКО ВЪ ТѢЛѣ ХОДАШЕ Str

KSM

ЗР

ВЬСѢКОВЪ pron.

Verk

секој; всякий; everyone; — пѣс: ВСѢМЪ БИХЪ **ВСѢКОВЪ** ДА ВСѢКНЮ ЕТЕРОУ СПАКОУ ТОІС ПѢСІН ГЕГОΝΑ ΠΑΝΤΑ 1C9,22 Verk II ВСѢМЪ ВЪИХЪ ВСѢКЪ Ohr Slep Str Kapr — EXH — Cf. ВЪСЪ², ВЬСѢКЪ, ВЬСѢУЪСКЪ

Ø

ЗР

ВЬСѢКОЕ adv.

Zag

на секој начин, секако; всячески, всеми способами; wholly, entirely, in any case; — пѣс: **ВСѢКОЕ** СЛИША ДОУШЕ КАКО ХРИСТОУСЪ КЪ ОУЕНИКОМЪ СИ ПРОВЪЗГЛАШАШЕ ГЛАГОЛА КОУАНИЕ ПΑΝΤΩΣ 141r16Zag II ВСѢКО 161a8Orb 88v38Hlud — EXH — Cf. ВЪХЪМА, ВЪШИЖ, ВЪСЪМА, ВЪСѢКО, ВЪСѢУЪСКЪЗІ, ОУТЪИЖДЪ

Ø

ЗР

ВЬСѢКЪ, -А, -О pron.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt compPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

Scr. etiam свак- Vtš, свѣк- Bon Pog

сиоу, сиуе, секој, секаков, каков и да е; весь, всякий, каждый, всяческий, любой; all, every, everyone, everything, of every sort and kind; — пѣс, σύμπας, ἕκαστος, ὅλος; καθένας, καθείς, κάθε (Krn): **ВЬСАКО** БО ДРѢВО ОУ ПЛОДА СВОЕГО ПОЗНАЕТЬ СА ἕκαστον L6,44 Rad, **ВЬСѢКО** Dbm Krp Krat Mkd; ЯКО **ВСѢКЪ** ВЪЗНОСИ СА СМѢРИТ СА И СМѢРѢЖИ СА ВЪЗНОСИТ СА ПѢС L14,11 Krat Dbm Jov Krp Mkd II om. Dbj Rad; НА МНѢ ЛИ ГНѢБАЕТЕ ЯКО **ВСѢКОГО** УЛОУВѢЖКА ЗДРАВА СЪТВОРИХЪ ὅλον J7,23 Dbj II ВЬСЕГО Dbm Jov Rad Krp, om. Krat; ЯКО **ВЗСАКЪ** УЛОУВѢЖЪ ТРѢВЪЕТЬ ДА ИМАТЪ И СЛОВО ὁ καθείς ἄνθρωπος 49v26Krn; БОГУЪ БО МНѢКОУ СРЪДІА РАДИ СВОЕГО ПРИМЕТ ТА И ЗАЩИТИТ ТА И **ВСѢКО** же ОУ ВСЕГО СРЪЦА ИМАШИХЪ ЕГО ПΑΝΤΩΝ δὲ 141r18Les; ДА ВИДѢМЪ БО И ДА ИСПРАВИМЪ **ВЗСАКЪ** САМЪ СЕБѢ И ГРѢХЫ НАШЕ ДА ВЪЗНЕПАВИДИМЪ КѢШЕ ἕνας τὸν ἑαυτὸν του 48v24Krn; И ВЛАДЪИУЪСТВО ТВОЕ БО **ВСѢКОМЪ** РОДѢ И РОДѢ ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ Ps144,13 Bon Pog Rdm, ВЪ **ВСАКОМЪ** ДѢН, sim. ВЪ **СВАКО** 94d24Vtš; ПОУТО И МЪИ БѢДЪ СТРАЖДЕМЪ НА **ВЗСѢКЪ** УАС ПО ВСА ДЪНИ ОУМИРАЖШЕИ ПѢСΑΝ ὄραν 1C15,30 Slep II ПО ВСА УѢСЫ Kapr; ПОВИИТЕ СА ШЕ **ВЗСѢКОЕМЪ** УЛОУВѢЖЪСКОМОУ СЪЗДАНИЮ ГОСПОДА РАДИ ПѢСῃ ἀνθρώπινη κτίσει 1P2,13 Grig, **ВСАКОМОУ** Lobk Vtš, **ВСѢКОМОУ** Kapr II О СЕМЪ Hlud; СИРѢУЪ ОУТАИ СА ОУ **ВСѢКОГО** ПОМЪШЛЕННІА УЛОУВѢЖЪСКА ПѢСῃс comPs91,6 Bon, ОУ **СВѢКА** Pog; ОУ **ВСѢКЪ** ПАТИ ЗЛА ВЪЗБРАНИХЪ ПОГАМА МОИМА ἐκ πάσης Ps118,101 Bon Pog Dčn; ИЗОВРАТЕ **ВЗСѢКЪ** ПЪТЪ ХЪДОЖЪСТВОУ И ДАСТЪ И ѢКОВОУ ШТРОКОУ СВОУЕМОУ (sic) ИЗЪДРАНИЛЮ ВЪЗЛЮБЕНОМОУ СВОЕМОУ ОУ НЕГО ПѢСΑΝ Bar3,37 Grig Lobk, **ВСА** Vtš II ВСА ПЪТИ Hlud; НЪ СЪТВОРИ ЯКОЖЕ ВѢ ШЫУАИ ИЮДЕНСКИ ПО МЪ БО ДНЕИ **ВСѢКО** ШТРОУА ЖИДОВЪСКОЕ ПРИНОШАТЕ РОДИТЕЛѢ ИЕГО ВЪ ЦРѢКОВЪ ПΑΝ παιδίον 132r6Stan; **ВЬСѢКО**

ПИСАНИЕ ИМЬ СКАЗА *πάσαν* 133v4Stan; ИГО
 ѿложъ злож мыслиж волномъ же грѣхъ сам са
 поработихъ **ВСѢКО** врѣма ми живота похотыми
 иждихъ 30v12Bit; жена въ мльубни да са
 оучити съ **ВСѢЦѢМЬ** покорениемъ ἐν πάση
 IT2,11 Karp Slep; — рѣхъ же никакоже г^лосподи
 ѣко **ВСѢКО** скврзнно или нечисто никакоже
 взниде въ оуста моѣ ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον
 A11,8 Ohr Str Vran Karp, **ВСако** Verk • **разновиден,**
сезвозможен; разнообразный, всевозможный;
of all kinds, of every kind, various; — πάς,
παντοῖος, παντοδαπός: избави ѿ мжи
ВСѢКИЖ вожже κ^лα^шз πάσης 7v26Zag; аще во уни
 по плъти нареуенїи воини **ВСѢКО** тыщанїе
 показоужть яко да згодать побелѣвшихъ
 имь *πάσαν* 57v5Les; пострад^лавъше перьси и
 безъ оуспѣха сътворишж ѿст^лжпление понеже
 во къ цѣса^лрьскомоу граду **ВСѢКАМ** ѿвсждоу
 съвькоуплѣхж са добрама 305r4Stan; бестра^лстно
 оумершимъ връжениемъ **ВСѢКОГО** връжениѣ
 желѣза **ВСѢКА** ї камене по^лкон х^лрист^ле
 зсопшихъ ἐκβολῆς παντοδαπῆς ρίφεισης σιδήρου
 ξύλου παντοίου λίθου 8v5Zag; на дрѣвѣ
 протежаемъ и мьчемъ зсѣкаемъ и **ВЬСАЦѢМИ**
 коварьстен болѣзнен шкроуженз неоуязвленъ
 и непо^лвдимъ явѣ си сілою на крстѣ
 пригвождьшаго се 163b1Vtš; свѣтло про-
 важдаше пространное тржзство вззпиемъ
 вса с^лблуди въ мирѣ г^лосподи **ВСѢКЗИЖ** кзизни
 вражиж избавлѣнїи πάσης τῆς μηχανίας τοῦ ἐχθροῦ
 37v15Šaf, **ВСѢКОЖ** кизни 58v21Zag, **ВСѢКЖ** кззнь
 72a26Orb • *adj.-subst.* **ВЬСѢКАМЪ, ВЬСѢКА** n. pl.,
 raro **ВЬСѢКО** n. sg. *σειῶ* создание, *σειῶ*
работи; сотворение, создание, все; essence,
all things; — τὰ πάντα, τὰ σύμπαντα, τὰ
ἅπαντα: апостоли ѿсвѣтиша проповѣдъ
 еу^ла^лг^ле^лк^лск^лж^ла тѣми во просвѣтиша са
ВСѢКАА τὰ πάντα comPs96,4 PogII всѣу^лска^л
 Bon; помиловавз **ВСѢКАА** силож велиемъ τὰ
 σύμπαντα comPs71,18 PogII всѣу^льска^л
 Bon; ѣко ни^лесоже имже а **ВЬСѢКА** съдрьжше πάντα
 2С6,10 StrII все сздрьжше Ohr, взсѣ дрьжше
 Slep, всѣ же у^лк^лвѣу^лска дрьжше Karp,
 всау^льска^л дрьжеще Verk; свѣтила явлѣхж са

СВѢТА ТВОЕГО ВИДАШЕ НА ДРѢВѢ ПРИГВАЖДАЕМА
 ѿ беззаконикы праведное едине длготрпе и
 лжкабаго ѿмрауенїи **ВСѢКАА** шблиуѣж
 вл^ла^лгостиж дрьжавнож καὶ τοῦ πονηροῦ τὰς
 ζοφεράς σῶτερ δειγματίζοντα 20v28Hlud, **ВСѢКА**
 шблиуаж 78v5Zag 96b28Orb, **ВЬСѢКО** шблиуниж
 60r30Šaf; днесъ на н^лк^лв^леса възиде слабож
 къ науалникъ шцоу ти и мироу створи **ВСѢКАА**
 157v38Hlud 234d2Orb; творецъ шбдрьжжи
ВСаКАА м^лк^лл^лосрдїѣ ради въ виѣаниж приде
 въздви^лгн^лти лазара τῶν ἀπάντων 134r24 Zag,
ВСѢКЖ тварз 113v1Šaf; — ї сждвы истин^лзи
 сътвори^лль еси по **ВСѢКЫМЬ** яже навед^ле на ны
 κατὰ πάντα Dn3,28/Ct PogII по всѣу^лзск^лимъ Bon
 Grig Orb, по всемъ Rdm, по всѣу^льск^лихъ Dĉn
 Hlud, по всау^льск^лимъ Lobk; пауе дльжни есмы
 оубо мы прѣтрьпѣти **ВЬСѢКАА** г^лоспод^ла ради
 πάντα 11v16Les — Cf. вьсь², вьсѣковъ,
 вьсѣуьскъ, кзждо

• на вьсѣко врѣма, въ вьсѣко врѣма κατὰ
 καιρὸν, ἐν παντὶ καιρῷ v. врѣма • на вьсѣкъ
 днь καθ' ἡμέραν, καθ' ἐκάστην ἡμέραν v. днь •
 на вьсѣкж ношь κατὰ νύκτα, καθ' ἐκάστην νύκτα
 v. ношь • по вьсѣцѣи vпостати κατὰ πάντα
 τρόπον v. vпостась • на вьсѣкж празд^лникъ
 καθ' ἑορτήν v. празд^лникъ •

KSM

ЗР

ВЬСѢРАЖДИГАЕМЪ v. ВЬСѢРАЖДИГАЕМЪ

ВЬСѢСЗЖАГАЕМЪ v. ВЬСѢСЗЖАГАЕМЪ

ВЬСѢУЬСКЪ, -зи adj.

Apost Bon Rdm Dĉn comBon Grig Lobk parOrb
 parHlud Triod Vtš Stan Les

сиоу, сиуе, секој, секаков; весь, всякий,
всяческий; all, everyone, of every sort and
kind; — πάς, σύμπας: къ гръуьстѣи зєми
 приближишж са **ВЬСѢУЬСКЫМЪ** страсти ѿбѣгахж
 305r15Stan; **ВЬСѢУЬСКЫА** твари съдѣтелю
 врѣмена и лѣта своеа швластна положи
 вл^ла^лг^лос^лло^лен рѣнецъ лѣтоу πάσης κτίσεως
 δημιουργέ 105r27KarpII възсен твари съдѣтелю
 102r17Slep 2b28Vtš 1v22Stan; живоносними

ДѢИСТВЕН **ВЬСАУЬСКИИ** ДАМАНИ СЪМРЪТНОСНІЕ СТРАХЪСТИ УЛОВѢЖИМЪ ИСЦѢЛЯЕТЕ 185b31Vtš; НИКТОЖЕ УИСТЬ ѿ СКВРЬНЫ АЩЕ И ЄДИНЬ ДѢНЬ ЖИТІА ЕГО НИКТОЖЕ НЕПОВИНЕНЬ **ВЬСѢУЬСКИИ** ВЪ УЛОВѢЖИМЪ ТЪУИЖЪ ВЪОГЪ ЄДИНЬ 312r4Les

● *adj.-subst.* **ВЬСѢУЬСКАА** n. pl., raro f. sg. *вселена, сеішо создание; вселенная, сотворение, создание; universe, essence; — τὰ πάντα, τὰ σύμπαντα, τὰ ἅπαντα, τὰ ὅλα; sg. ἡ σύμπασα, τὸ πᾶν:* прошедъ подзневеснжа и прохождъ **ВЬСѢУЬСКАА** приидъ τὴν σύμπασαν Job2,2 Grig Hlud похождъ землѣ придохъ var. τὴν γῆν Lobk, похождъ земли придохъ Orb; ѣже естъ тѣло его исплзнение исплзнѣжшомъ **ВЬСѢУЬСКАА** о вѣсемъ τὰ πάντα E1,23 Slep61r24, **ВЬСѢУЬСКАА** о вѣсемъ Slep-Sar2v19, **ВЬСѢУЬСКАА** ѿ немъ Str, **ВЬСАУЬСКАА** ѿ немъ Verk по вѣ ѿ вѣсемъ Ohr, вѣсмъ исплнѣшаща Karp58v27, вѣ исплнѣшшомоу Karp80r26; отъврзъшшоу тебѣ ржкѣ **ВЬСѢУЬСКАА** исплзнатъ са благостзина τὰ σύμπαντα Ps103,28 Bon Rdm Dĕn по вѣскаа Pog; апкостоли шсвѣтишъ проповѣдъ еваггелъскѣ тѣми бо просвѣтишъ са **ВЬСѢУЬСКАА** τὰ πάντα comPs96,4 Bon по вѣскаа Pog; егда придеши боже съ славою на земля трепещитъ **ВЬСѢУЬСКАА** τὰ σύμπαντα 12r6Zag 2c26Orb-Vjaz124/10; ѿ скрѣви ѿножъ многыжъ смѣтишъ бо са **ВЬСѢУЬСКАА** море же нсьше τὰ σύμπαντα 293r9Les; єдинь єсть вѣогъ истинны сътворен **ВЬСѢУЬСКАА** 162r25Stan; ѣко о немъ създана бышъ **ВЬСѢУЬСКАА** ѣже на неѣсехъ и на земли τὰ πάντα Cl,16 Str Slep Karp Verk по вѣ Ohr; слѣнѣе и лоуишъ просвѣщающе **ВЬСѢУЬСКАА** τὰ σύμπαντα comPs91,5 Bon по вѣскаа Pog; ѣко праведенъ єси ѿ **ВЬСѢУЬСКИИ** ѣже створи намъ и вѣсѣ дѣла твоѣ истинна ἐπὶ πᾶσιν Dn3,27 Grig Lobk, Dn3,27/Ct Bon Dĕn по вѣсхъ Pog Rdm Hlud, om. Orb; вѣмѣстна єси невѣмѣстимаго єскѣствомъ носила єси носѣщаго **ВЬСѢУЬСКАА** и доила єси уистаа питащаго тварь хрѣстѣа жизнодавца πάντα 44v7Hlud, **ВЬСѢУЬСКАА** 73r8Šaf 117a11Orb, sim. **ВЬСѢУЬСКАА** πάντα 111r11Zag 92v24Šaf 125b15Orb 53v18Hlud; благъ гѣсподъ **ВЬСѢУЬСКИИ** τοῖς σύμπασιν Ps144,9 Bon Rdm,

ВЬСАУЬСКИИ Dĕn по вѣсмъ Pog; **ВЬСѢУЬСКИИ** вѣсѣ дѣнѣ нас ради пострадавша τῶν ἁπάντων 77b42Orb 42r17Šaf, **ВЬСѢУЬСКИИ** вѣсѣ дѣнѣ 64r6Zag; ꙗко породѣ хрѣстѣа **ВЬСѢУЬСКИИ** творца τῶν ὅλων 120v4Zag по вѣсмъ творца 100v1Šaf 132b21Orb; — и сѣдъзѣ истовѣишъ сътворишъ єси по **ВЬСѢУЬСКИИ** ꙗже наведе на нзи κατὰ πάντα Dn3,28/Ct Bon Grig Orb, по **ВЬСАУЬСКИИ** Lobk, по **ВЬСѢУЬСКИИ** Dĕn Hlud по вѣсѣмъ Pog, по вѣсемъ Rdm — Cf. ВЬСѢ², ВЬСѢКОВЪ, ВЬСѢКЪ, КЪЖДО ♦ **ЗА ВЬСѢУЬСКАА** *целосно, во сѣ; целиком; entirely; — διὰ πάντων:* отъврзгошъ бо са вѣогъа и идоломъ поклоншъ са **ЗА ВЬСѢУЬСКАА** оубо съгрѣшишъ διὰ πάντων comDn3,29–30/Ct Bon ♦ **ВЬСѢУЬСКИИ** *царь сецар, цар над сише, врховен владеиел; царь вселенной, над всеми господствующий; king of all, universal sovereign; — παμβασιλεύς:* вѣсѣ земѣ съ страхомъ колѣбаше са **ВЬСѢУЬСКИИ** цѣсарю волежъ зраши та распинаема паμβασιлеу 107a42Orb 88v19Zag 71r26Šaf 32v20Hlud ♦ v. etiam царь — Cf. владѣика, властелинъ sub 1, вѣсецарь, вѣсѣкакъ (вѣсѣкакъшихъ царь), науальникъ

KSM

ЗР

ВЬСѢУЬСКИИ adv.

(Ohr) Slep Str trHlud Vtš Les Krn

Scr. etiam **ВЬСѢУЬСКИИ** in Les Krn

на секој начин, во секој случај, целосно; всячески, всеми способами, целиком; in all ways, by all means, totally; — πάντως, κατὰ πάντα, ἐν πᾶσιν; παντελῶς, ὅλως διόλου, κιόλα (Krn): не имате спѣсѣтелѣ немошна попещи са немошми вашими искоушена же **ВЬСѢУЬСКИИ** по подобию развѣ грѣха κατὰ πάντα Hb4,15 Str Slep, **ВЬСѢУЬСКИИ** (sic, pro **ВЬСѢУЬСКИИ**) подобию Ohr по вѣсемоу Karp, ѿ вѣсемъ Verk; нѣ потыши са пауе съврѣшенжъ доводѣтѣль стажати и зкрашенъ **ВЬСѢУЬСКИИ** ꙗкоже любитъ гѣсподъ τὴν κεκοσμημένην πᾶσιν 145v10Les; вѣсѣмъ вѣсѣхъ вѣсѣкъ да **ВЬСѢУЬСКИИ** етерѣи спѣсѣ ѱνα πάντως τινὰς σώσω 1C9,22

Slep] въсѣуъскъи етеръи var. (τοὺς) πάντας τινὰς σώσω Ohr, въсѣкъ етеръ Str, да въсѣкыя спѣсѣж Karp, да въсѣкню етероу спѣсѣсоу Verk; послоушаніе имѣи възлюбленне **ВЪСЪУЪСКЪИ** о гѣсподѣи κατὰ πάντα 18v5Les; ѡ лютѣ мнѣ проуѣе не вѣмъ что сътвори се оуже **ВЪСЪУЪСКЪИ** повѣди ма еси ἐν πάσιν 107v22Les; покорила еси неработны саны тѣлоу твоемоу дроугаго фитофела (sic) обрѣтши врага доуше кто во свѣтомъ приложи са нж снж расипа хрискѣтъ да ты **ВЪСЪУЪСКЪИ** спѣсѣши са πάντως 42v24Hlud] авне 99r8Zag 82v2Šaf, om. 115c35Orb; нѣсмъ азъ реуѣе видѣль въ лѣта моа сицеваго мжжа събрьшена въ вѣско дѣло благо оукрашенна **ВЪСЪУЪСКЪИ** ѡкоже богуъ любить ѡкоже гѣсподѣи авраміе ἐν πάσιν 102r1Les; егда же състаре сѣе **ВЪСАУЪСКЪИ** и проуѣе не можаше ходити толико иже приспѣ ·р̄и· лѣтъ παντελῶς 40r25Km; ни же да се являемъ ѿ възнѣшныхъ сѣвѣты и добры и възноуѣ да есмы **ВЪСАУЪСКЪИ** грѣхы исплзнены ὅλως διόλου 221v18Km; вѣдѣи ѡцдре немошь нашоу и поплъзновенноу **ВЪСАУЪСКЪИ** и неисправленноу ѡслабы гнѣвъ и سموуѣніе оуѣтиши и твоюю мнѣкоустию оуѣдрѣи миръ 35b28Vtš; ѡко ескѣтъ **ВЪСАУЪСКЪИ** пѣсть домъ его ὅτι εἶναι παντελής ἐρημία 254v20Km — Cf. ВЪХЪМА, ВЪШИЖ, ВЪСЕЛИУЪСКЪИ, ВЪСЪМА, ВЪСѢКО, ВЪСѢКОЕ, ОТЪНЖДЪ

KSM

ЗР

ВЪСЖДОУ adv.

Evang Ohr Karp Verk comPsalt Bit Zag Šaf PilOrb Vtš Stan prolVtš Les

seкаде, насекаде; всюду, везде; everywhere, all over; – πανταχοу: исходаше же проходахъ скозѣ вси благовѣствоуеще и ицѣлѣхъ **ВЪСЖДОУ** πανταχοу L9,6 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat Mkd; ѡкоже не именовати са имъ ни въ жъзицѣхъ **ВЪСЖДОУ** во по земи растоуенъ въистъ жъзикъ жидовскъи πανταχοу comPs105,27 Bon] въсждѣ Rog; ѿ третнаго часа ноши сльнѣе вси-я-ко нѣсть снѣло никогдаже и просвѣти всѣ вселеная **ВЪСЖДЪ** и все нево

просвѣтѣ са 180a26Orb; великимъ даромъ сподоу больше сѣе прѣхвалны въ смѣренѣ жити на земли поживше и приходеше **ВЪСЖДОУ** тѣне волешии стрѣсти исцѣляюще 187b15Vtš; изыдоста же искаста его **ВЪСЖДОУ** блаженнаго пантахоу 100v5Les; зане множи са безаконіе въ мирѣ и възде и **ВЪСЖДОУ** злаа дѣаніа пантахоу παντοῖα δεινὰ κατερύσσεται 286v2Les; хотащоу повѣды ради жрѣти идоломъ възвѣстишъ **ВЪСЖДОУ** сънити са въсѣмъ на поклонение идоломъ πανταχοу 99r16Stan; **ВЪСЖДОУ** же бывшоу въплю семоу и изыдѣт же на срѣтеніе емоу παντὶ δέ 227v25Les ♦ **ПО ВЪСЖДОУ:** егдаже понскавше его *по вѣсждѣ* и не обрѣтошъ егѡ зѣлѡ печални бывше пантахоу 105v2Les; слово же пронесе са *по вѣсждоу* πανταχοу 100v22Les; таже иде къ ѡстроуоу александрскоу и ѡтоудѣ въ пентаполи *по вѣсѡу* ѡюдоуѣнствоуе и хрискѣтоуви црѣкѣи оукрашае 151a31Vtš

од секаде, од сѡиѣ сѡирани, целосно; со всех сторон, полностью; from everywhere, all around, completely; – πανταχοуθεν, πανтоуθεν, τὸ ὄλον: **ВЪСЖДОУ** же жидове постыдѣшъ са и посрамншъ са τὸ δέ ὄλον comPs69,3 Bon] вси же Rog; **ВЪСЖДОУ** оубо въздыхахъи и недооумѣхъи глаголеши πανταχοуθεν οὖν 228r19Les; ѡко придѣтъ денне и ѡбложатъ и врази твои ѡкрѣжъ ѡ тебѣ и ѡбидѣтъ та и ѡкроуатъ та **ВЪСЖДОУ** πανтоуθεν L19,43 Rad Dbm Krp Krat] om. Dbj; уьскѣнымъ и сѣвѣщеннымъ моуѣмъ него вънатрѣ не быти костандина градѣ и самого того повиннѣша са приносашъ послашъ въ скорѣ с тѣмиже великыи методіе мнѣхъ принде и ѡбрѣтше и **ВЪСЖДОУ** цѣлы и уьскѣны 165r5Stan ♦ **ОТЪ ВЪСЖДОУ:** и приходаахъ къ немоу ѿ **ВЪСЖДОУ** πανтоуθεν Mc1,45 Krat Dbj Mkd; ѡцѣмъ же ѡбразомъ воинъ възходитъ въ брань и щититъ тѣло свое ѿ **ВЪСЖДОУ** ѿ повѣды браннѣи влудет са и крѣпит са и подвижает са πανтоуθεν 143r23Les; пострадѣавше перси и безъ оуспѣха сътворишъ ѡстѣпление понеже во къ цѣсарьскомоу градѣ вѣскаю ѿ **ВЪСЖДОУ** съвѣкоуплѣхъ са добраа 305r4Stan; тѣмъ же и ѿ

ВЪСОУ БОЖСТЕНОУЮ СІЛЮ СЪБРАВШЕ СІОУНЬ ДОСТИЗАХОУ 216c21Vtš; СИЛЫ ГЛАГОЛѢТЬ ЯЖЕ Ѡ БОГА ИМЖТЬ СВѢТНИ ШБОЖДОУ ЖЕ ШСТРИ ЯКО Ѡ **ВЪСЖДОУ** ЛЬЩАЩЕ СА πανταχόθεν comPs149,6 Pog, **ВЪСЖДОУ** Bon

Cf. ВЪСЖДЬ, ВЪСЖДѢ

Notae: per err. pro εν ταύτη: **ВЪСЖДѢ** (sic) БО ПАРАКЛИТЬ СНИДЕ НА ΖΕΜΑ 170r17Hlud] В СИА БО ѠГ[НЬ] ПАРАКЛИТОВЪ СНИДЕ НА ΖΕΜΛΛΑ εν ταύτη γάρ τὸ πῦρ τοῦ παρακλήτου εὐθὺς κατέβη ἐπὶ γῆς 196r26Zag; — pro κρίνειν: **ВЪСЖДѢ** (sic) ЖЪЗЫКОМЪ И ШБЛАДАЖТЬ ЛЮДЬМИ Sap3,8 Hlud] СЖДИТЪ КРИНОУСИ Grig Lobk, СОУДЕТЬ Vtš

KSM

ЗР

ВЪСЖДЬ adv.

Vtš

секаде, насекаде; всюду, везде; everywhere, all over; — : ѠУИ ИЗБАДАЕМЪ И НА ДРѢВѢ ВИСИМЪ И СВѢЩАМИ **ВЪСОУ** ПОДЖИЗАЕМЪ И СВѢРѢПСТВОМЪ СОУДЕЩАГО ЖИИ ПРѢРѢЗАЕМЪ И МЪУЕМЪ ГЛАГОУ ѠСѢКАЕМЪ РАДОВАШЕ СЕ ВИКТОРЕ СЛАВНЕ СТРАДАЛУЕ СПАСОВЪ 46c5Vtš; ЦѢСАРСТВОУЮЩИМЪ ЕСИ ЦѢСАРЬ ПРѢКРАСНЬ ИЖЕ **ВЪСОУДѢ** ВЛАДѢЩИМЪ ГОСПОДѢ СИЛНИКЪ БЛАЖЕНЬ И ВЪ СВѢТЪ ЖИВИ И НЕПРИСТОУПНѢМЪ ЮМЪЖЕ ОУЧЕНИЦИ ОУДИВЛШЕ СЕ ВПІАХУ МОУСЕН ЖЕ ІІІА СВЕЩЕННИ 214c1Vtš — EXH — Cf. ВЪСЖДОУ, ВЪСЖДѢ

Ø

ЗР

ВЪСЖДѢ adv.

Jov Slep (Str) comPsalt Zag trOrb Stan prolVtš

секаде, насекаде; всюду, везде; everywhere, all over, all around; — πανταχού, διὰ πάντων: ОНИ ЖЕ ШЕДШЕ ПРОПОВѢДАШ **ВЪСЖДѢ** πανταχού Mc16,20 Jov] ВЪСЖДОУ Dbm Dbj Krp(bis) Krat Mkd; ѠСТЖПИШ **Ѡ** ХРИСТА И РАСЪПАШ СА **ВЪСЖДѢ** ПО ΖΕΜΙ πανταχού comPs1,4 Bon Pog; ВЪ ОНЫ ДЪНИ ВЪСТЪ ПЕТРОУ ПРОХОДАЩОУ **ВЪСЖДѢ** И СЪНИТИ КЪ СВѢТЪМЪ ЖИВЩИМЪ ВЪ ЛУДѢ διὰ πάντων A9,32 Slep] ПОСѢЩАЖЩОУ ВСѢХЪ Ohr Str Vran Karp Verk; СЛАВНА ГЛАГОЛАШЪ Ш ТЕВѢ **ВЪСЖДѢ** ЯКО ПОРОДИ ХРИСТА ВСѢМЪ

ТВОРЦА БОГОРОДИЦЕ МКАРНЕ ПРѢПѢТАА БРАКОУ-НЕИНСКОУСНАА πανταχού 132b20Orb] ВЪСЖДОУ 120v4Zag 100r33Šaf; ЗАТВОРИШЪ ГРОВЪ ТВОИ ЗАТВОРМИ И СЕ ВЪТРѢЖДѢ ШТВЕРЬЖДЪШЕ И ВЪБАДѢ СТРѢГЖЩЕ **ВЪСЖДѢ** ПЕУАТЫ ШТВЕРЬЖДЕННИ И КАКО ВЪСТА УЮДНО ВЪУЕСКАА СЪДРЪЖИ 207d22Orb; ВЪ МЕЛЕНТИНЫ ГРАДѢ АРМѢНСЦѢМЪ ГОНѢНИЮ ЖЕ БЫВШОУ НА ВСЕ ХРИСТИАНИИ И **ВЪСОУДѢ** ОУБИВАЕМОМЪ πανταχού 57r22Stan; ПРѢХОДА ПРОПОВѢДАШЕ **ВЪСЖДѢ** ХРИСТА БОГА НАШЕГО ИСТИННАГО СЪДѢТЕЛѢ ВСЕМОУ 185r15Stan; БЫСѢТЬ СЪСОУДѢ ИЗБРАННИ ПРОПОВѢДА **ВЪСОУДѢ** 182d31Vtš] ВЪСЖДОУ 258r1Stan

од секаде, од сише сирани, целосно; со всех сторон, полностью; from everywhere, all around, completely; — πανταχόθεν, πάντοθεν: ЗЛАТА ИМАШИ КАНДИЛНИЦА И КИВОТЬ ЗАВѢТА **ВЪ[СЪ]САДѢ** ШКОВАНА ЗЛАТОМЪ πάντοθεν Hb9,4 Str] ВЪСЖДОУ Ohr Karp Verk, om. Slep; ЯКО СЪЛИТИ И КОВАНИ СЖЩЕ И **ВЪСЖДѢ** ПОУСТОШЪНИ ПАНТАХОѢВ comPs113,12 Bon] ВЪСЖДОУ Pog ♦ **ОТЪ ВЪСЖДѢ:** ПОМЫСЛИША БО МНОГО И ВЪ ИДОЛѢХЪ И ВЪ СЛАСТЕХЪ НЕУЪСТЫХЪ И **Ѡ ВЪСЖДѢ** ЛЮБОДѢЯНИА СТВОРИША πανταχόθεν comPs105,39 Pog] ѠСЖДѢ Bon; ВѢАХЪ БО **Ѡ ВЪСЖДѢ** ШТВЕРЬЖДЕНИ πανταχόθεν comPs143,14 Pog] Ѡ ВЪСЖДОУ Bon

Cf. ВЪСЖДОУ, ВЪСЖДЬ, ОТЪСЖДѢ

KSM

ЗР

ВЪУЕРА adv.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Apost Grig Lobk parOrb parHlud Triod Stan Les Krm

вчера; вчера; yesterday; — έχθές, χθές: РЕКОША ЖЕ ЮМОУ ЯКО **ВЪУЕРА** ВЪ ГОДИНЪ СЕДМЖЖ ШСТАВИ И ШГНЬ έχθές J4,52 Rad Dbm Dbj Krp Krat; ПОДКОБИТЕ СА ВѢРОЖ ИСОУХРИСТОУВОЖ **ВЪУЕРА** И ДЪНКЕСЪ ТЪЖДЕ И ВЪ ВѢКЫ έχθές Hb13,8 Karp(bis) Ohr(bis) Slep Str(bis) Verk(bis); ЕДА ОУБИТИ ТЪИ МА ХОЩЕШИ ЪКОЖЕ ШБИ ЕГЮПТѢНИНА **ВЪУЕРА** έχθές Ex2,14 Grig Lobk Orb Hlud, sim. A7,28 Vran; **ВЪУЕРА** СЪРАСПИНАХЪ ТІ СА ХРИСТѢ СЪВЪСТАЖ ДНЕСЪ ВЪСКРСЪШОМОУ ТИ СПОГРѢВАХЪ ТІ СА **ВЪУЕРА** САМЪ МА ПРОСЛАВИ СПАСЕ ВЪ

ψαυραστῶν τι χθές ... χθές 133r2.4Šaf 168v8.9Zag 210b31.33Orb 137v26.27Hlud; ГРАДЪТЕ ПРИПАДѢМЪ ГКОСПОДОУ С ПОЩЕНИЕМЪ ВЪ ВѢРѢ ЯКОЖЕ УСЛАВЛЕНЪ ЕГОЖЕ ВУЕРА ХРИСТЪ ИСЦѢЛИ И ВСИ ПРИМѢМЪ АБНЕ ПРОЩЕНИЕ ГРѢХОВЪ 34r21Bit; ѿ НЫХЪЖЕ И АМВЛИХЪ ВЪЗМЪ ЗЛАТИЦΟΥ СОУЩΟΥ ПРИ ДИКЕН И ШЪДѢ ВЪ ГРАДѢ КОУПИТИ ПИЩΟΥ ЯКО СЕ ВУЕРА СТАВЪ (sic, pro спавъ) ПОЗНАНЪ БЫСѢТЬ И ПРИВЕДЕНЪ БЫСѢТЬ КЪ ЮПИСКОПОУ ѡς ἦδη χθές κοιμηθεῖς 46v22Stan; СЕ ОУВО НЫНѢ РАЗОУМѢИ ДѢНШЕНѢА КАКОВАА БѢШЪ ВУЕРА ДѢНШѢСЪ ЖЕ ЯКО И ЦѢТЬ ОУТРЪНИИ ПРѢИДОШЪ ХΘΕΣ 133r5Les; ВУЕРА ПОЗНА СЪМРЪЗЪ КОГО УЖИДАТИ ДѢНШѢСЪ ПОЗНА АДЪ КОГО ПОЖДАТИ ѣхθές 69v12Krn

KSM

ЗР

ВЪУЕРАШЪНЪ, -НИ adj.

Psalt orPsalt Krn

Forma въуерашънъ in Krn

вчерашен; вчерашний; yesterday's; — ѡ ѣхθές; ѣхθεσινός, χθεσινός (Krn): ЕДА ВО ГЕУРГІЕ НИУТОЖЕ ПРІИДЕ ВЪ ПОКААНІЕ ѿ ВЪУЕРАШНОЕ НЕПОКОРЪСТВО ИЛИ ПАКЫ СТОИШИ ВЪ ТОМЪ ЕΙΣ ΤΗΝ ѣхθεσινήν ἀπόφασιν 182r14Krn; ПАКЫ ЯВИ МИ СЕ УЛОВѢКЪ ВЪУЕРАШНЫ И ТЕЦИ ВЪСКОРѢ ДА ВИДѢШИ ЕГО ѡ ἄνθρωπος ѡ χθεσινός 231v2Krn ● saepe in iunctione ВЪУЕРАШЪННИ ДЪНЪ *вчера:* ЯКО ДѢНЪ ВЪУЕРАШЪННИ ИЖЕ МИМОНДЕ И СТРАЖА НОЩНА ἢ ἡμέρα ἢ ѣхθές Ps89,5 Bon Pog Rdm Dĉn; СЛАВѢА ТЕБѢ ВЛАДѢКО УЛОВѢКОЛЮБЕ ЯКО ТРОУДИВШОУ МИ СѢ ВЪУЕРАШНИ ДѢНЪ И ВЪ СИХЪ НОЩЬ ПРѢПОКОИЛ МА КЕСИ СЪНОМЪ 177r15Dĉn, ВЪ ВѢРАШНЫ ДѢНЪ 132v11Rdm; НЕ ЯКО ВЪУЕРАШНЫ ИЛИ ВЪ ПРѢШЪДШИ ДѢНЪ НЪ ПРАЗДНИКЪ ВЕЛИКЫИ И УЮДНЫИ ѦХИ ѡς τὴν ѣхθεσινήν 168v23Krn; ЗАКОУТРА ЕГДА ДѢНЪ БЫСѢТЬ СѢДЕ ПАКЫ ЦАРЪ НА ПОЛѢ УНО ИДѢЖЕ СѢДЕШЕ ВЪУЕРАШНЫ ДѢНЪ И РЕУѢ ДА ПРИЗОВѢТЬ ВЛЪХЪВЪ ТΗΝ χθεσινήν ἡμέραν 185v6Krn; ЗАНЕ ВЪУЕРАШНЫ ДѢНЪ[СѢ] ВИДѢХЪ АЗЪ ЗЛАТОУ ГЛАВОУ БОГА АРТЕМИДА ВЪ ЕДИНОМѢ ОУВОГОУ РЪЦѢ ТΗΝ ѣхθεσινήν ἡμέραν 217r13Krn — EXH

KSM

ЗР

ВѢ pron. pers. I. du.

Dbm Dbj Jov Rad Krp Krat Mkd evOrb Ohr Vran Karp Verk Grig Lobk parOrb parHlud Zag Šaf trOrb Stan Les Krn

ние (двајца); мы (два); the two of us; — ѡιμεῖς: ● *nom.* И ВѢ ОУВО ВЪ ПРАВДА ДОСТОИНАЯ ... ВЪСПРІЕМЛЕВѢ ѡιμεῖς μὲν δικαίως L23,41 Rad(bis) Dbm Dbj Krp Krat Mkd Orb] И ВѢРОУИ ОУВО Јов89r6, И ВѢСИ ОУВО Јов109v21; И ВѢ ПОДОВНА ЕСВѢ ВАМЪ ѡιμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν A14,15 Ohr Karp Verk] НЪИ Slep Str; И ВѢ ВАМЪ БЛАГОВѢСТВЕВѢ УВѢТОВАНИЕ БЫВШЕЕ КЪ УКТЪЦЕМЪ καὶ ѡιμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα A13,32 Vran] НЫНѢ Str, МЫ Karp, М(..) Verk; ДЕСНАѢ ДАШЪ СѢ МНѢ И ВАРНАЕѢ УПЩЕНІЕ ДА ВѢ ВЪ АЗЫКЫ А ОНИ ВЪ УВРѢЗАННЕ ἵνα ѡιμεῖς εἰς τὰ ἔθνη G2,9 Karp] КЪИ Slep ● *gen.* ГКОСПОДЪИ АЩЕ ВИ ЗДЕ ВЪИЗЪ ТО НЕ ВИ ОУМРЪЛЪ НАЮ ВРАТЬ ѡιμῶν ѡ ἀδελφός 115r9Šaf 153b32Orb, sim. 114r26Šaf; ДА ОУТВРЪЖДАЕТЪ СѢ НАЮ СЛОВО ТВОЕМЪ СРѢДѢЩИ ѣρειδέτω ѡ ἡμέτερος λόγος Pr4,4 Grig Lobk Orb; ЯКО АЩЕ МОЖЕШИ ПО ОУМРѢТНЮ НАЮ СЕДМИЩИ ВЪСКРѢСИТИ НИ ТАКО ѿЛОУЧИШИ ѿ ЛЮБВЕ ХРИСТОУВИ МЕТА ТѢ ΘΑΝΑΤΩΣΑΙ ἡμᾶς 68r15Stan; ДѢНШѢСЪ УБА КЪЖДО НАЮ СЪНА ВИДѢХОВѢ И ВЪ ПЕУАЛИ ЕСВѢ ЯКО НѢСѢТЬ МОГЪЩАГО СКАЗАТИ НАЮ СЪНА ЕЖЕ ВИДѢХОВѢ ѢНУПНИА ἴδομεν καὶ Ѣν λύπῃ ἐσμεν διότι οὐχ' ὑπάρχει ѡ δυνάμενος φράσαι τὰ Ѣнупνια ἡμῶν 264v12.13Les ● *dat.* ОУУИТЕЛЮ ХОЩЕВѢ ДА ЕГОЖЕ АЩЕ ПРОСНЕВѢ СЪТВОРИШИ НАМА ПОИΗΣИ ἡμῖν Mc10,35 Dbm Jov Rad Krat] НАМЪ Mkd; УАДЪ УТО СЪТВОРИ НАМА ТАКО ТІ ѢПОИΗΣΑΣ ἡμῖν οὕτως L2,48 Krat Dbm Dbj Krp Mkd; НИКТОЖЕ НЕ СМѢТЬ ВЪНИТИ КЪ НАМА εἰσιέναι πρὸς ἡμᾶς 262r25Les ● *acc.* ПО НЕМЪ ИДОСТА ДВА СЛѢПЪЦА ЗОВЪЩА И ГЛАГОЛЪЩА ПОМИЛОУИ НА ΙΣΟΥΣΕ СЪННОУ ДАВЫДОВЪ Ѣлѣησον ἡμᾶς Mt9,27 Rad] НЫ Јов Krp Mkd ● *instr.* ТЪКМО НЕ ѿ СЕБЕ УКЛЕВЕТАЛ МА КЕСѢТЬ НЪ ВРАГЪ СЕ ПРИГОТОВИЛ ЕСѢТЬ ЯКО ДА ВРАЖДЪ ВЛОЖИТЬ МЕЖДОУ НАМА МЕΤΑΞῶ ἡμῶν 52r2Les; ЕГДА ГЛАГОЛЪАШЕ СЪ НАМА НА ПЪТИ ѢЛѢЛΕΙ ἡμῖν L24,32 Dbm, ГЛАГОЛЪШЕ НАМА Dbj Krat Mkd, ГЛАГОЛЪАШЕ КЪ НАМА Krp(bis) ● *loc.* И РѢСТА КЪ СЕБѢ НЕ СРДѢЦЕ ЛИ НАЮ ГОРЕ БѢ ВЪ НАЮ ἢ καρδία ἡμῶν καιομένη

ἦν ἐν ἡμῖν L24,32 Krat Dbm Dbj Krp(bis) Mkd — Cf.
AZZ, MZI
KSM AГ

ВѢДАТИ, -АЖ, -АЕТЪ ipf.

Dbm Vtš

1. *знае; знать; to know sth; – εἰδέναι:* и рѣста **ВѢДАЕВѢ** ѣко съ естъ сѣднѣ наю оїдаѣв J9,20 Dbm] вѣвѢ Dbj, знаевѢ Rad, вѣмы Krp, знаемъ Krat; како же нѣднѢ видѣти не **ВѢДАЕВѢ** или кто емоу ѡврѣзе ѡуи вѢ не **ВѢДАЕВѢ** оук оїдаѣв ... оук оїдаѣв J9,21 Dbm] не вѣвѢ ... не вѣвѢ Dbj, не вѣдѢ ... om. Jov, не знаевѢ ... om. Rad, не вѣмы ... не вѣмы Krp, не вѣвѢ ... не знаемъ Krat — Cf. ВѢДѢТИ, ЗНАТИ, ПОЗНАТИ, РАЗОУМѢВАТИ, РАЗОУМѢТИ, СЗВѢДѢТИ

2. *управува; ведать, управлять чем-л.; to govern; – :* иже езыкомъ вьсоу льскты попалїнль есы яко вещь оудовѣ палимѣ яко травоу земельноу **ВѢДАЮЩ** надѣ вьсѣми же влѣдѣжкѣ и господѣ хрїстѣ вьселеннѣи проповѣдалъ есы фїлиппе вьогласе 59c19Vtš — Cf. ВЛАДАТИ, ВЛАДЗІУЬСТВОВАТИ, ВЛАСТВОВАТИ, ВЛАСТИ, ГОСПОДЬСТВОВАТИ, ОБЛАДАТИ

EXH

SM

ЗР

ВѢДИМЪ per err. 204d22Vtš v. *ВѢДИМЪ

ВѢДОМО adv.

comPsalt typVtš proIVtš

adv.-praed. ВѢДОМО (ЕСТЪ) ѡзнаѡ е; известно, ведомо; it's well known; – ἰστέον (ἔστίν): **ВѢДОМО** же яко вьзноситъ са на уловѣуьства лице молитва ѡтз лихонмавшааго сотонѣ егоже избавити са молнтз пришествиемъ единомуждааго ἰστέον dé comPs142,tit Вон Rog; **ВѢДОМО** яко трїе сьпрѣзи соутз нарицаѣми козма и дамїанъ иже ѡ аравіе посѣуени прї [ди]шклитѣианѢ 186b18Vtš; **БУДИ** (sic) **ВѢДОМО** аще ескты посѣты на господѣи вьзвахѣ ѡсѣтавимъ сѣтихѣ ·Г·

143b2Vtš – EXH — Cf. ВѢСТО, ВѢСТЪ, ВѢСТЬНО, ИЗВѢСТО, ИЗВѢСТЬНО, СЗВѢСТЬНО, ЯВѢ
KS(sub ВѢДОМЪ) M(sub ВѢДѢТИ) ЗР

ВѢДОМЪ, -ЗИН adj.

comPsalt Šaf trOrb trHlud

знаен, ѡзнаѡ; известный, осознанный; known; – γνωστός: волнѣж спѣсе и неволнѣж грѣхы мож явленѣж таинѣж **ВѢДОМЪЖ** и неВѢДОМЪЖ вса просвѣтивѣ яко вогъ ѡцѣсти и спѣси ма καὶ τὰ φανερὰ καὶ κρυπτά καὶ γνωστὰ καὶ ἄγνωστα πάντα συχωρήσας 75r7Šaf, прѣгрѣшениа моа явленая и таинаа **ВѢДОМА** вѣ прости 109d4Orb 35v30Hlud
♦ **ВѢДОМЪ БЗІТИ ѡзнаѡ е; быть известным; it is known; – γνωστός εἶναι:** вьпроси ма и оувѣжди пѣти мож аще и пауе **ВѢДОМИ СЖТЪ** тобож γνωσταί εἰσι παρὰ σοῦ comPs138,23 Вон Rog – EXH — Cf. ЗНАЕМЪ

KS M(sub ВѢДѢТИ)

ЗР

ВѢДЬЦЬ, -А m.

trOrb trHlud

зналец, ѡзнавач; знаток; one familiar with; – γνώστης: испытникъ истинѢ и таинимъ **ВѢДЕЦЬ** господѣи γνώστης 97b13Orb 21v11Hlud] таинамъ видець 79v15Zag, таинѣхъ вѣстелю 61v21Šaf; сжди избавителю мои **ВѢД** уе пощди ма и спѣси ма хрїстѣе яко единъ мѣлѣсѣтѣв γνωστα 112a17Orb 38r34Hlud] сжди мои здѣтелю избавителю 93r19Zag, сжди вьсе сьвѣдзи избавителю 78r14Šaf – EXH — Cf. ВѢСТЕЛЬ

M

ЗР

ВѢДѢНИЕ, -НИА n.

(Dbm) (Str) Karp orDĕn (trHlud) Les Krn

знаенѣ; знание; knowledge; – γνώσις: и вѣкѣж вьсотѣж вьзѣдвижѣща са на **ВѢНЕ** вѣожие и повннѡуѣще вьсь разоумъ вь послоушание хрїстово κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ 2C10,5 Karp] разоумъ Slep; нж вьсѣ влѣгаа сжть прѣдѣ разоумѣважшими прѣмь ѡврѣтажшими **ВѢДѢНІА** ὀρθὰ τοῖς εὐρίσκοισι γνωσῶν 251r12Les; прости моа вьса прѣгрѣшениа

волныхъ мож грѣхы и неволныхъ вѣса яже въ **ВѢДѢНИ** и невѣдѣни яже сыгрѣшихъ словомъ или дѣломъ или помышлениемъ ѿпоустити и прости ма 128v2Dĉn; господинъ мѣста нашего евстатіе неправедно повелѣ погубити ѿ рода нашего тріе мѣжи кромѣ ннедино сыгрѣшеніе кромѣ **ВѢНІЕ** никое неправедно χωρίς να ἤξεύρουv 276r25Krn, sim. вѣз (sic) **ВѢНІЕ** никое безъ знанія никое сыгрѣшеніе χωρίς να ἤξεύρουv τίποτε πταισίμων 281r14Krn – EXH — Cf. ЗНАНИЕ, РАЗОУМЪ, РАЗОУМѢНИЕ, СВѢДѢНИЕ, ОУВѢДѢНИЕ

ВѢДѢНИЕ pro ВИДѢНИЕ: ни гласа его нигдеже слышите ни **ВѢДѢННА** его видѣсте J5,37 Dbm] ни видѣнна его видѣсте оуте εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε Dbj Rad Krat, ни видѣсте его Krp; вѣромъ ходимъ а не **ВѢДѢННЕМЪ** 2C5,7 Str] видѣнниемъ διὰ εἶδους Ohr Verk, [...]мъ Karp; двѣ оубо женѣ разоумнѣн дѣло и разоумъ **ВѢДѢННЕ** и лиа во дѣломъ яко многоуднж рахиль же разоумомъ яко волѣзнии и безъ волѣзни безъ дѣла и безъ разоума видѣние доушж не исправитъ са 38v6Hlud] разоумъ видѣние τὴν γνῶσιν ἐν θεωρίᾳ 93v7Zag, разоумъ и видѣние 78r24Šaf 112a38Orb

KSM

ЗР

ВѢДѢТИ, ВѢМЪ et ВѢДѣ, ВѢСТЪ ipf.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt compSalt orRdm Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

знае; знать что-л.; to know; – εἰδέναи, γινώσκειv, ἐπίστασθαι, γνωρίζειv, neg. ἀγνοεῖv; ξέρω, ἐνθυμάομαι (Krn): аще **ВѢСТЕ** яко правдивъ есть разоумѣнте яко всѣкъ творан правдѣ ѿ негоже рождень есть εἰδῆте 1J2,29 Karp] оувѣдѣсте Slep; кто **ВМСТЪ** аще покаетъ са и оумколенъ вѣдетъ богуъ и въззвератитъ са ѿ гнѣва брости своеа и не погубнемъ оἶδεν Jon3,9 Grig Lobk Orb Hlud; лицѣмѣрии лице оубо нежекъси расждати **ВѢСТЕ** а знаменія вѣмкѣнь не можете ли искоушати γινώσκετε Mt16,3 Mkd] оумѣте Rad Krp Krat; яко богуъ во всѣхъ помышленна **ВѢСТЬ** и дѣла видитъ ἐπίσταται compPs32,15

Pog] свѣстъ Bon; и пакы лоука глаголетъ не **ВѢДИ** еже глаголеши сыреуъ не знаше что да реуеуъ ни же разоумѣ что глаголетъ петръ μη εἰδῶς ὁ λέγει 143v22Krn; се **ВѢЖЪ** яко еликоже тръпиши и подвижаеши са богуоу работахъ толико оуищаетъ ти са оумъ и помысль τοῦτο δὲ γίνωσκε 14r5Les; яко вѣши праздника нашего нѣсѣтъ что неразумно възси **ВѢСТЕ** яко рождество христово есѣтъ ἤξεύρετε 22r17Krn; да прїидемо и въз ѡсмое възысканіе и **ВѢСТЕ** ли кое есѣтъ или ѿ честыхъ словесъ забысте ἐνθυμάσθε 21r23Krn; **ВѢАНТЕ** аще слоуцитъ се блѣговѣшеніе въз соувкотоу или въз недѣлоу глаголють пареміа ᾠ̄ 139d13Vtš; на немъ же написано имж невѣдома бога егоже оубо не **ВѢДЖЕ** благоутете сего азъ повѣдаж вамъ ἀγνοοῦντες A17,23 Ohr(bis) Slep Str Karp(bis) Verk12v18, не **ВѢДЕЖЕ** Verk69v2; не вела же вамъ не **ВѢТИ** братѣе яко шѣтѣци каши вси подѣ облакомъ вѣшж ἀγνοεῖv 1C10,1 Karp] разоумѣвати Ohr Slep Str Verk; иного же бога не **ВѢМЪ** μηδὲ ἤξεύρω 262r17Krn; развѣ во тебе иного не **ВѢМЕ** οὐκ οἶδαμεv Is26,13/Ct Rdm, не **ВѢМЪ** Pog] не знаемъ Bon Dĉn; аще ли житъ въз плъти се мнѣ плодъ дѣлоу или что извола не **ВѢ** οὐ γνωρίζω Ph1,22 Karp Slep; посрѣдѣ же васъ стоить егоже вы не **ВѢСТЕ** οὐκ οἶδατε J1,26 Dbm Dbj Krp(bis); аще и **ВѢДѢХОМЪ** по плъти хрѣста нж ныне яже не разоумѣемъ ἐγνώκαμεv 2C5,16 Karp] разоумѣхомъ Slep; зане **ВѢДѢХЪ** ѣко тзи милостивъ еси и шедръ ἔγνων Jon4,2 Grig Lobk Orb] знаахъ Hlud; не знаа ни **ВѢМЪ** что глаголеши оуте οἶδα оуте ἐπίσταται Mc14,68 Mkd Krat] свѣмъ Dbm Rad Krp; како раждаеши дѣта искоушениа мжъска не **ВѢДАШИ** καὶ ἀγνοεῖς πεῖραν ὅλως ἀνδρός 20r24Šaf 45r6Zag, sim. 71v9Zag ● *ptc.-subst.* **ВѢДАЩЕН:** се же во влагаетъ са любимыи мои не тъкмо **ВѢДАЩИМЪ** истинж нж и не **ВѢДАЩИМЪ** οὐ μόνον τοῖς μη ἐπιστάμενοις τὸ ἀναγινώσκειv, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐπιστάμενοις 249r10Les; и **ВѢДЕЖЕ** въз память проводитъ се и не **ВѢДЕЩЕН** наоуцити се имаютъ оἱ μὲν εἰδότες ... οἱ δ' ἀγνοοῦντες 1v7Stan; кз сѣднъ во

Rad; сѢ **ВѢНЕМ** ТА И ВѢТМИ (sic) ХВАЛѢХЖ ЦѢСКОРОУ МЕΤΑ ΒΑΪΩΝ 134v19Zag 154c6Orb] сѢ ВѢТЪМИ ТА ХРИСТѢ ЦАРОУ И ЦВѢТЬЦЗИ 116r31Šaf; ТѢМЪ ОУГОТОВИМЪ **ВѢНЕ** ДОБРИХЪ ДѢТѢЛЕН И ВѢТВИ ЦВѢТНИЖ τΟΥΣ ΚΛΑΔΟΥΣ 119v13Zag, **ВѢНА** 99v5Šaf 131c23Orb 60v27Hlud; финниково **ВѢНЕ** ИСПЛЕТЪШЕ РАЗΟΥМНО УЮВЗСТЪЕНО СРѢТЕНИЕ ВЛАДЪЦИЦѢ СЪТВОРИМЪ ГРАДАЩОМОУ КЪ НАМЪ τΩΝ ΦΟΙΝΙΚΩΝ ΒΑΪΑ 67r18Hlud 105v6Šaf 139a10Orb] финниково ВѢТНЕ (sic, pro ВѢТВЕНЕ) 126r9Zag; ОУВѢДѢШИ ЖЕ ЖЕНЫ ТОѢ ПРѢСТАВЛЕНИЕ И ПОДАНИЖА КИ **ВѢНИА** финника еже юсть поучсть и плакаж са 302r15Stan — Cf. ВАН, ВАНЕ, ВАНЯ, ВѢТВЕНЕ, ВѢТВЬ, ВѢЯ, ЛѢТО-РАСЛЬ, НОВОРАСЛЬ, ОТЪРАСЛЬ

KSM

ЗР

ВѢНИЪ adj.

trHlud

spec. на фиданкаїа; побега (gen.); of sapling;

— : символ на победа: и дѢТЕН МНОЖЕСТЪВА СЪ **ВѢНИАМИ** ЦВѢТЬМИ УСАНА ВЪПИАХОУ ГРЕДИ ГКОСПОДЪ ПАКЫ ПРИХОДЕН 79v12Hlud/marg — EХН — Cf. ВѢТВЪНЪ

Ø

НА

ВѢНСКЪ, -ЪИ adj.

trOrb

ВѢНСКЪИ ПРАЗДНИКЪ ЦВЕИНА НЕДЕЛА, ЦВЕИНИЦИ; Вербное воскресенье, Неделя ваий; The Palm Sunday; — εορτή τῶν βαΐων:

● *term. liturg.* празник Влегување на Исус Христос во Ерусалим: **ВѢНСКЫ ПРАЗНИКЪ** срашимъ вѢРНИ ПРѢДПРАЗНОВАЩЕ ВСИ Ѡ ДНЕС СВѢТЛО ДА ЖИВОНОСНЫЖ СТРАСТИ ХРИСТОУКИ СПКОДОУБИМЪ СА ВНАДѢТИ ТИ τῶν βαΐων εορτή ὑπαντήσωμεν 132a38Orb] ВѢТВЕНЕ ПРАЗНИКЪ ЗРАЩЕМЪ ВѢРНИ 120r24Zag, ВАНСКИ ПРАЗДНИКЪ 100r17Šaf + v. etiam ПРАЗДНИКЪ ♦ **ВѢНСКАЯ ХВАЛА ὕμνος τῶν βαΐων** ● *term. liturg. mus.* восхвално песнопение за празникот Влегување на Исус Христос во Ерусалим: шестжа недѢла ПРѢУКНСТАГО ПОСТА ВРАТКЕ СЕ НАУЕНШЕ ХРИСТОУКИ ПРѢД-ПРАЗДНИЖА ХВАЛЖ **ВѢНСКА** ПРИНЕСѢМЪ ГРАДЖИѢ

СЪ СЛОВОЖ ВЪ ЕРКОУСКОУЛИМЪ ΠΡΟΕΟΡΤΙΟΝ ὕμνον τῶν βαΐων ἄσωμεν 131c19Orb] ПРѢДПРАЗНОВАЕМЪ ХВАЛАМИ И ВѢНЕ ПРИНЕСѢМЪ 119v11Zag, ВЗСѢКЖЖ ХВАЛЖ ПРИНОСАЩЕ 99v3Šaf, ХВАЛА ВАНСКЖ ПРИНЕСѢМЪ 60v25Hlud — EХН — Cf. ВАНСКЪ, ВѢТВЕНОСЪНЪ

Ø

ЗР

ВѢКО, -А n.

Psalt Grig Lobk parOrb Šaf

очен каїак; веко; eyelid; — βλέφαρον:

ВѢЦѢ ЕГО ИСПЫТАЕТЕ СЪДНЫ УЛКОУВѢУА τὰ βλέφαρα Ps10,4 Pog] ВѢЖДИ ВОН ДѢН; АЩЕ ДАМЪ СОНЪ УИМА МОИМА И **ВѢГКОМА** МОИМА ДРѢМАНИЕ ΤΟΙΣ ΒΛΕΦΑΡΟΙΣ Ps131,4 ВОН, **ВѢКОМА** Rdm ДѢН] ВѢЖДАМА Pog; sim. **ВѢКОМА** СВОИМА Pr6,4 Lobk Orb; НИ ДА ВЗСХЪ[ПТИТЪ ТЕБЕ **ВѢКОМА** СВОИМА ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλέφαρον Pr6,25 Grig Lobk Orb; И **ВѢЦѢ** ДА ПОМАВАЕТА ПРАВНИЖ τὰ δὲ βλέφαρά σου Pr4,25 Grig Orb] ВѢЖДИ Lobk; ВРѢМА ВЗДѢТИ ВРѢМА ТРѢЗВИТИ СА ДА ВЗДЗИЧАЕТЪ СРѢДЦЕ ДА ПРОСЛЪЗИТЕ СА **ВѢЦѢ** ΨΑΛКОМЪ ДА ВДИТЬ ΔΑΚΡΥΕΤΩΣΑΝ ΒΛΕΦΑΡΑ 132r18Šaf — EХН — Cf. ВѢЖДА

KSM

ЗР

ВѢКЪ, -А m.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt orPsalt Parim Triod Vtš Stan proVtš Les Krm

1. век, вечносї, бескраїносї; век, вечность, бесконечность; eternity, aeon, endlessness; — αἰών: УБЛАДАУЖЩАГО **ВѢКЫ** ВСА ГКОСПОДИ СОЗДАЕИ МА ВОЛЕЖ СИ ὁ δεσπόζων τῶν αἰῶνων πάντων 26r14Zag, УБЛАДАЖ **ВѢКЫ** ВСѢМИ 4r5Šaf, УБЛАДАИ **ВѢКЫ** ВСѢМИ 24b18Orb; ВСѢХЪ **ВѢКЪ** ВЛАДЗИКА И ГКОСПОДЪ СЛОВО ЕЖЕ ЮСТЪ ХРИСТЪЗ ПΑΝΤΩΝ τῶν αἰῶνων δεσπότης comPs65,7 ВОН Pog; ЦАРОУСЪТВО ТВОЕ ЦАРОУСЪТВО ВЗСѢХЪ **ВѢКЪ** ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΠΑΝΤΩΝ τῶν αἰῶνων Ps144,13 ВОН Pog, ВЪ ВСѢКЪ **ВѢКЪ** Rdm, ВЪ ВСѢХЪ **ВѢКЪ** ДѢН; ЦАРОУ ЖЕ **ВѢКОМЪ** НЕИСТЛѢНЗНОМОУ И НЕВИДИМОУ ЕДИНОМОУ ПРѢМЖДОУ ВКОГОУ τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰῶνων 1Т1,17 Ohr Karp, **ВѢКЪ** Slep Str Verk ♦ **ВЪ ВѢКЪ/ВѢКЪИ, ВЪ ВѢКЪ ВѢКА/ВѢКОУ, ВЪ**

во сѣи мимоходитъ и похоть его и слава его
 τοῦ αἰῶνος τούτου 21v13Les; НАКАЗОУЩЕИ НЫ ДА
 ѠВЕРГЪШЕ СЯ НЕУЕСТИѢ ПЛѢТЬСКИХЪ ПОХОТЕН
 ЦѢЛОМЪДРЬНО И ПРАВЕДЬНО И БЛАГОВѢРНО
 ПОЖИВЕМЪ ВЪ *КЪДНѢШНИМЪ ВѢЦѢ* ἐν τῷ νῦν
 αἰῶνι Tt2,12 Karp Ohr Verk; вѢ *КЪДНѢШНѢМЪ*
ВѢЦѢ Slep; вѢ *КЪДНѢШНИМЪ ВѢЦА* Str; ТАКОВИИ
 БО И ВЪ *КЪДНѢШНИМЪ ВѢЦѢ* БЛАЖЕНИ И ВЪ
БЖДЖИМЪ ХВАЛАЩЕ БО СЪ АГГЕЛЪИ НЕ ПРѢ-
 СТАЖТЪ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι μακάριοι καὶ ἐν τῷ
 μέλλοντι comPs83,5 Bon Pog; и вѢ *СЕМЪ* и вѢ
БЖДЖИМЪ ВѢЦѢ ПРАВЕДНИИ СПАСѢНИ БЖДЖТЪ
 ἐν τούτῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι comPs85,12 Bon
 Pog; и НЕ ВЪЗЛЮБИ *ВѢКА СЕГО* ЗАПЪНЕТ БО
 ЛЮБАЩИМЪ ЕГО ВЕСЕЛИТЬ ВЪ УАСКЪ И НАГЫ
 ПОСИЛАЕТЪ ВЪ *ОНЪ ВѢКЪ* τὸν αἰῶνα τοῦτον ... εἰς
 ἐκεῖνον τὸν αἰῶνα 225r23.25Les; ЯКО ИЗБАВИТЬ НИ
 Ѡ *НАСТОЮЩАГО ВѢКА* ЛОУКАВНА ПО ХОТѢНИЮ
 БОГЪА ѠКЪТЪЦА НАШЕГО ἔκ τοῦ αἰῶνος τοῦ
 ἐνεστώτος G1,4 Verk Ohr Slep Str Karp74v4] Ѡ
 НАСТОЮЩАГО ГНѢБА ЗЛА Karp53r8; А СПОДОБЛШЕН
 СЯ *ВѢКЪ* ТЪ ОУЛОУИТИ И ВЪ ВЪСКРѢСЕННЕ
 МРЪТВИХЪ НИ ЖЕНАТЬ СЯ НИ ПОСАГАЖТЬ ТОУ
 αἰῶνος ἐκεῖνου L20,35 Rad Dbm Krat Mkd, *ВѢКЪ*
ОНЪ Dbj, *ВѢКОТЬ* Krp; НАР(І)ЦАЕТЪ СЯ ИМА ЕМЪ
 ВЕЛІКА СВѢТА АНЪГЕ(ЛЪ)УЮДЕНЪ СВЯТНИКЪ
 БОГЪЪ КРѢПОКЪ ВЛАС(ТЕ)ЛИНЪ ЦѢСАЪРЪ МНРЪ
 ѠЦЪ *ГРАДЖИМОМЪ ВѢКОУ* ТОУ МЭЛЛОНОС ΑΙΩΝΟΣ
 Is9,5 Grig31r23, ѠЦЪ *БЖДЖИМО ВѢКА* Grig4v15
 Lobk Orb Hlud Vtš; ТАМО ВЪ *БЖДЖИИ ВѢКЪ* ДА
 СПОДОБНИМ СЕ ВѢУНОЮ ПАСХЪ ВѢУНЫЕ РАДОСТИ
 εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα 68v1Krn ♦ *ПО ВѢКОУ ВО*
ѠШЕКОИ НА; в течение чего-л.; during sth;
 – *κατὰ τὸν αἰῶνα:* в нихъже прѣжде ходисте
 по *ВѢКОУ* МИРА СЕГО κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου
 τούτου E2,2 Karp Slep

3. *свеӣ, вселена; мир, вселенная; world, the cosmos;* – *αἰών, χρόνος:* ЖАТВА КОНЪУАНИЕ
ВѢКОУ ЮСТЬ А ЖАТЕЛѢНЕ АНГЕЛИИ СЖТЬ СУН-
 ТЭЛЕИА ΑΙΩΝΟΣ Mt13,39 Rad Mkd, *ВѢКА* Dbj Jov Krp
 Krat; ЕГДА ПРИДЕ КОНЪИНА *ВѢКОУ* ПОСЛА БОГЪ
 СЪИНА СВОЕГО ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου
 G4,4 Str] ЛѢТЪ Ohr, ЛѢТОУ Slep Karp Verk; НА
 СКОУАНИЕ БО *ВѢКЪ* ЯВИ СЯ БОГЪЪ ἔπι

συντελείᾳ γὰρ τῶν αἰῶνων comPs4,tit Bon, *ВѢКОМЪ*
 Pog; А ПОДОВАШЕ ЕМОУ МНОЖИЦЕЮ ПРИЕМАТИ
 МОУКЫ Ѡ СЛОЖЕНИА ВСЕГО МИРА КЪДНѢ ЖЕ
 ЕДИНОЮ ВЪ КОНЪИНѢ *ВѢКА* ἐπὶ συντελείᾳ τῶν
 αἰῶνων Hb9,26 Verk; вѢ КОНЪИНЪ *ВѢКЪ* Slep;
 СМОТРЕНИѢ ТАИНАМЪ ЗАКОНОМЪ ПРОРОКЪИ
 БОЖЕИ ПЖТЪ НАРЕКОШЪ НАСЪ РАДИ В КОНЦЪ
ВѢКА ПОСТАВИВШЕ И ЗЛОУИШЪ СЕГО
 ПРОСВѢЩЕНИ РАЗОУМЪ ЖЕ БОЖЕИ ВЪСПРИШЪ ΕΙΣ
 τὰ τέλη τῶν αἰῶνων 41v30Zag; вѢ КОНЕЦЪ *ВѢКА*
 12r20Bit 45d12Orb] в КОНЕЦЪ ПОСТАВЛШЕ
 15r29Šaf; КЛЕПЛА БЕЗНАУЖЛНА И НА СВРЪШЕНИЕ
ВѢКЪ ЯВЛѢЖ И НА СКОУАНИЕ ἔπι συντελείᾳ τῶν
 αἰῶνων comPs2,7 Bon Pog; и ПРѢХОЖДААХЪ Ѡ
 СВРЪШЕНІА СКАЗОВААХОУ ЛѢТОУ И *ВѢКЪ* αἰῶνος
 127r15Krn ♦ *ПРѢЖДЕ (ВЪСѢХЪ) ВѢКЪ* *од*
искони, одамна; искони, издавна; from a
preordial time, since a long time ago; – прѣ
(πάντων) τῶν αἰῶνων, ἀχρόνως, πρόοδος:
прѣжде всѣхъ ОУБО *ВѢКЪ* ЦАЪРСТВОАШЕ
 ХРИСТОСЪЪ ПРѢ ПАНТѢН ΜΕΝ ΑΙΩΝΩΝ comPs92,1 Bon
 Pog; ВИДИТЕ ВИДѢТЕ ЯКО АЗЪ ЕСМЪ БОГЪ ВАШЪ
 ИЖЕ *ПРѢЖДЕ ВѢ* РОЖДЕНЪ БЕЗ МАТЕРЕ ὁ πρὸ τῶν
 αἰῶνων 19v19Šaf 44v16Zag; ПРѢКЪСЪТЪСТВЕНАЯ
 ПЛѢТЬИЖ ЗАУЕНЫШИ ВЪ УРѢВѢ ИЗЪ ѠКЪЦА
ПРѢЖДЕ ВѢКЪ ВЪСѢАВШЕ СЛОВѢ ἔκ πατρὸς
 ἀχρόνως 29r9Zag 6r19Šaf 27c13Orb; БЕЗНАУЖЛНА
 РОДИ СЯ СЫ *ПРѢЖДЕ ВѢКЪ* ѠКЪЦОУ КЛАНѢЖ СЯ
 РОЖДШОМОУ ПРѢДѢ 128r8Zag] сѣн прѣжде
 107r13Šaf, сы прѣжде 142a6Orb 70r27Hlud;
 НЕИЗГЛАГОЛАНИМЪ ДѢВО ѠБРАЗОМЪ ВЪ ТЕ
 ВЪСЕЛ СЕ УЛОУКѢКЪ ВНЕАЕТЪ ИЖЕ *ПРѢЖДЕ ВѢ* Ѡ
 ОКЪЦА ВЪСІАВЪ УЛОУКѢКА Ѡ ТЛѢ ИЗ-
 БАВЛАЕТЪ И КЪ ЖИЗНИ НЕТЛѢННѢИ ВЪЗВЕДИ ЯКО
 МКИЛОУСРЪДЪ 49c28Vtš ♦ *ОТЪ ВѢКА од*
искони, одамна; изначально, издавна; from
a preordial time, since a long time ago; – ἀπὸ
τοῦ αἰῶνος, ἔκ τοῦ αἰῶνος: ХРИСТОСЪЪ ЯКО
 БОГЪЪ Ѡ *ВѢКА* И МИЛОУЕТЪ И ПИТАЕТЪ ἀπὸ τοῦ
 αἰῶνος comPs36,26 Bon Pog; Ѡ *ВѢКА* ДНЕСЪ
 ГОСПОДИ ПРИЛЕЖНО ВЪПИЕМЪ ВСѢХЪ ПОКОН ВЪ
 СВАТИХЪ ТИ ἔκ τοῦ αἰῶνος 7v20Zag; СПО-
 ДОБЛШЕ СЕ СЪ ВЪСѢМИ СВЕТИМЫ ИЖЕ Ѡ *ВѢКА*
 БОГЪОВИ БЛАГОУГОДИВШИМИ ХОДИТЫ 71b15Vtš

♦ МРЪТВЪ(ИН) ВѢКА/ВѢКОУ/ВЪ ВѢКЪ/ВЪ ВѢКЪИ одамна умрен: посадил ма есть въ тьмныхъ яко *МРЪТВЫ ВѢКОУ* ὡς νεκροὺς αἰῶνος Ps142,3 Pоg, *МРЪТВА ВЪ ВѢКЪ* Βοη, *МРЪТВЫИ ВѢКА* Rdm, *МРЪТВА ВЪ ВѢКЫИ* Dсh ♦ **ОТЪ ВѢКА** cum neg. *никогдаш; никогда; never; — ἐκ τοῦ αἰῶνος: ѿ ВѢКА* нѣсть слышано яко кто ѿврѣзе ωυη слѣпоу рожденоу ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη J9,32 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat

4. *илјадалеѣиѣ, милениум; тысячелетие; millennium, chiliad; — αἰών: ♦ СЕДМЪИИ ВѢКЪ* term. theol. сегашниот век на илјадагодишното владеене на Христа на земјата, **ОСМЪИИ ВѢКЪ** очекуваниот век на трајно царство Божје во небесниот Ерусалим: на конуинѣ вѢКЪ ω бждѣшим вѢЦѢ *СЕДМЪИИ* во настожи *ВѢК ѿСМЪИИ* же бждѣшии ἔβδομος γὰρ ὁ παρὼν αἰὼν, ὄγδοος δὲ ὁ μέλλων comPs6,tit Βοη — ЕХН

Cf. ЛѢТО, МИРЪ¹, СВѢТЪ²

KSM

ЗР

ВѢНИТИ, ВѢНЖ, ВѢНИТЪ ipf.

Dbj Jov Rad Krp Krat

*ѿроценува, ѿродава; ценить, продавать; to estimate, to sell; — πωλεῖν: не двѣ ли птици на асүрии **ВѢНИМѢ** ѣстѣ πωλεῖται Mt10,29 Rad Jov Krp, **ВѢНМА** еста Dbj] цѣтоа мѣнимѣ есте Mkd; не патъ ли птиць **ВѢНИТЬ СЯ** пѣназма двѣма πωλοῦνται L12,6 Jov Krp Krat, **ВѢННЪ ЦА** (sic) Dbj] цѣнитъ сѧ Dbm Rad Mkd — ЕХН — Cf. МѢНИТИ², ЦѢНИТИ*

KSM

ЗР

ВѢНЬЦЕНОСЬЦЬ v. ВѢНЬЦОНОСЬЦЬ

ВѢНЬЦОДАТЕЛЬ, -лѣ m.

Šaf

*fig. кој дава венец, кој овенчува; тот, кто венчает венцом; the one who gives a garland; — στεφοδότης: и самъ **ВѢНЦОДАТЕЛЪ** х[рист]ъ приде богатнѣиѣ дарзи вѢНЦЪИ десницеѣж подати ὁ στεφοδότης Χριστός 13v7Šaf — ЕХН*

М(вѢнЬцедатель)

ЗР

ВѢНЬЦОНОСИЦА, -ца f.

Stan

*fig. која носи маченички венец; носящая мученический венец; garlanded with martyr's wreath; — στεφανηφόρος: влѣдѣвѣцѣ и вогорѣу **ВѢНЦОНОСИЦѢ** прѣдстастѣ приѣмше присносоущеѣ и нестарѣющеѣ се присносоущество στεφανηφόροι 27v18Stan — ЕХН*

М(вѢнЬценосица)

ЗР

ВѢНЬЦОНОСЬЦЬ,

ВѢНЬЦЕНОСЬЦЬ, -а m.

Vtš Stan

Formae: вѢнЬцо- saepe, вѢнЬце- bis in Vtš

*fig. кој носи маченички венец; носящий мученический венец; garlanded with martyr's wreath; — στεφανηφόρος: ти тако сконуавши сѧ влѣдѣвѣцѣ и вогорѣу **ВѢНЦОНОСИ** прѣдѣсташѣ въсприѣмше прѣсносоущеѣ и нестарѣющеѣ сѧ блаженство στεφανηφόροι 95r15Stan; вожственоу вѣроу и любовію прижеающеѣ те моруѣннѣу христоуѣ и **ВѢНЦЕНОУЕ** γεωργіе 147b23Vtš; и веліаръ пауе въс постидѣ се оуѣзвѣлаше сѣу **ВѢНЦОНОУА** те зре юноше 149d20Vtš; **ВѢНЦОНОСЕЦЬ** и непобѣдимъ воинъ ѣвель се г[оспод]а κ[α]σ[ι]ε[ρ]ω 201d19Vtš — Cf. ВѢНЬУЬНИКЪ*

М

ЗР

ВѢНЬЦЬ, -а m.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krm

*венец, круна; венюк, венец, корона; wreath, crown; — στέφανος, στεφάνωμα, στεφάνη, στέφος, διάδημα, мітра, στέμμα: положилъ ѣси на главѣ его **ВѢНЕЦЪ** ѿ камене драгааго στέφανον Ps20,4 Pоg Βοη; јакоже **ВѢНЕЦЬ** цѣсарьскыи безъ каменіа драгааго и висра уьстнаго исплетень можетъ быти διάδημα βασιλικόν 145v15Les; јако шбѣшно имахоу земельнагѣ ц[ар]ст[в]іа **ВѢНЦЬ** имають небѣснѣи **ВѢНЦЬ** общи 156d10.11Vtš; не зааплѣвени сѣтѣѣ ѣвазоша сѧ **ВѢНЦЕМЪ** творить во высокыи низькыи и низькыи высокыи јакожеу дѣвѣи да ѣцѣсарни ἐφόρεσαν διαδήματα com1Rg2,8/Ct Pоg*

Вон; и зыде же ксоуꝝсь вьнь носѧ трьновьнь **ВѢНЬЦЬ** τὸν ἀκάνθινον στέφανον J19,5 Rad Dbm Dbj Jov Krp Orb Hlud; и воини съплетьше **ВѢНЬЦЬ** ѿ трьнниѧ възложиша на главѧ емоу στέφανον ἐξ ἀκανθῶν J19,2 Rad Dbm Dbj Jov Krp Orb Hlud; нынѣ пострададимъ ѧко храбри христоуви еликоже бо врьма приходитъ **ВѢНЬЦЬ** плетъть са подвижащим са οἱ στέφανοι πλέκονται 18v28Šaf 48d15Orb, **ВѢНЬЦЬ** плетѣтъ са 43v21Zag; и ѡдѣянемъ веселиѣ ѡдѣѧ ма и ѣко женихъ възложи ми **ВѢНЬЦЬ** μίτραν Is61,10 Grig Lobk Orb Hlud • *spec.* венец кај животни одредени за жртвување: нерен же диевъ сѧшоу емоу прѣдъ градомъ юнъцѧ и **ВѢНЬЦЬ** на врата принесе с народомъ хотѣаше жрѣти στέμματα A14,13 Ohr Slep Str Karp] юнъце и юница на врата приносе Verk ♦ **ВѢНЬЦЬ** **НОСИТИ** **СТЕФАНЕ-ФОРΕΪΝ**: да вси христѣта ѧко повѣдителѣ **ВѢНЬЦЬ** **НОСАЩЕ** оузращемъ стефанефорѡντες 55v14Zag, **ВѢНЬЦЬ** **НОСАЩЕ** бба3Orb; сего п(рисно) на главѣ носаше (**ВѢ**)**НЬЦЬ** **НОСАТЪ** стефане-форѡυσι comPs5,13 Вон • *fig.* **награда, ѡфалба, ѡочесѡ; вознаграждение, награда, похвала, почестъ; reward, prize, homage; – στέφανος, στέφος, βραβεΐον, διάδημα, κλέος**: не вѣсте ли ѧко текъше на позорище вси текътъ единъ же въземлетъ **В(Ѣ)НЬЦЬ** тако тецате да постигнете τὸ βραβεΐον 1C9,24 Karp] вравнѧ Ohr Slep Str Verk; съ люво[во]виж вожни пригвождъ са вогѧ вышнѣго и сььна едино-ѡдадо воинъ бывъ ѳеодоре блажене и **ВѢНЬЦЬ** непогрѣшивъ βραβεΐων οὐ διήμαρτες 41d25Orb, воинъ выскътъ **ВѢНЬЦЕМЬ** непогрѣ[шнимъ] 38r3Zag 5r2Bit; жена встанлиѧ **ВѢНЬЦЬ** мжжѡу своемъ στέφανος Pr12,4 Lobk Grig Orb Hlud; помнитъ заповѣди спѧсовы и раждизаетъ доуꝝхъ свон ѿ нихъ и скръви проганѣеть и прѣходитъ плътьскаѧ болѣзнь и радѡуетъ са ѧко близъ юскътъ **ВѢНЬЦЬ** ὁ στέφανος 213r15Les; **ВѢНЬЦЬ** бо [во] влѧгодѣти примеша на врьсѣ твоемъ и гривнѧ златѧ на своен възѡ στέφανον γάρ χαρίτων Pr1,9 Grig Lobk Orb; **ВѢНЬЦЬ** прѧмждрзѧхъ вогѧтѣствене ѡхъ житне везѡυmnzѧхъ зло στέφανος σοφῶν Pr14,24 Grig

Lobk Orb Hlud; сего ради примжъть цѧрствене красотѣ и **ВѢНЬЦЬ** доброты ѿ рѧжы гѡспѡдна τὸ διάδημα τοῦ κάλλους Sap5,16 Lobk Hlud(bis) Vtš; и понеже не повѣдисте се прѡидете да полъчите **ВѢНЬЦЬ** повѣднѡе и въз мѣсто малое ради сѡе злострадаѡнѡе да полъчите вѣуюно радѡскътъ στέφανους 263r8Krn; сьврзши теуенѡе мѡуꝝхѡнѡѧ твоего и хоѣеши прѡити къ гѡспѡдѡу да възспрѡимеша оуготованни ти **ВѢНЬЦЬ** στέφανον 219r22Krn; блаженъ мжжъ иже прѣтрзпитъ напастъ ѧко искоушенъ вьивъ приметъ **ВѢНЬЦЬ** животѧнзи τὸν στέφανον τῆς ζωῆς Jal,12 Slep, sim. 9r23Les; противнѧ силѧ повѣди стрѡскѡтрѡпѡе ѳеодоре и **ВѢНЬЦЕМЬ** небеснимъ вѣнѡа са στέφει 39r5Zag 6v1Bit 12v2Šaf 42c4Orb; радѡуи са мжжѡуеникомъ великѧ **ВѢНЬЦЬ** χαῖρε μαρτύρων τὸ μέγα κλέος 49v21Šaf 85d12Orb, радѡуи се мжжѡуеникомъ **ВѢНЬЦЬ** 70v19Zag; тѣмже шѧдитъ ми са **ВѢНЬЦЬ** правѣдѧ иже ми въздастъ вогѧ въз дььнъ ѡнъ праведнѧ сѧднѡ ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος 2T4,8 Ohr Str Karp Verk; сѧвѡтнѡи кѣтѣци бывшен вѡголюбвнѡи въ скръбехъ и въ напастехъ бывшѧ влѧгонскоусни и **ВѢНЬЦЬ** прѡисночьѣтѧ ѿ вогѧ съ небѡсе прижшѧ στέφανον ἀμάραντον 241r3Les; прокопнѡе въ мжжѧхъ сѧвѣтель **ВѢНЬЦЬ** прижъть 267r4Stan; попра вьса крѣпоскътъ грѣховнѧ и сѧвѣломъ **ВѢНЬЦЕМЬ** оубазе са 254r22Les • *spec.* **круж; круг; circle; – στεφάνι** (Krn): и ѧкоже въз прѡитъи да хоѣеши възложити въз единъ **ВѢНЬЦЬ** много мравѡе да ходетъ и да хоѣеши врьтетѡи **ВѢНЬЦЬ** ѡнъ единъкратъ елико да ѡбзврьтит са **ВѢНЬЦЬ** колико поуѣтъ хоѣетъ ходити мравѡе тако и кѡвѡса εις ἕνα στεφάνι ... τὸ στεφάνι ... τὸ στεφάνι 124v7.8.10Krn ♦ **ВѢНЬЦЬ** **ЛѢТОУ** **КРУЖ** **НА** **ГОДИНАИѡА**, **ЦЕЛА** **ГОДИНА**; **КРУГ** **ЛЕТА**, **ЦЕЛЫЙ** **ГОД**; **A FULL YEAR**; – **στέφανος τοῦ ἐνιαυτοῦ**: благословиши **ВѢНЬЦЬ** **ЛѢТОУ** благости твоеѧ и полѣ твоеѧ насчитатъ са тоуѧка τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ Ps64,12 Вон Pog Rdm Dĉn — Cf. вравнѧ, динадѡма, кроуѧа, коуѧуѧа

ВѢНЬУАВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ ipf.

Triod Vtš Les Km

fig. овенчува, на̀градува; увенчивать, вознаграждать; to crown, to garland; – στεφανοῦν; στεφανώνω (Km): **ВѢНУАВААХУ** ЕГО СЪ ВѢТВЫ ДИВНЫЕ МАСЛИЦЫ *ἐστεφάνωναν* 75r5Km; ОЛЕ КРѢПОСТЬ БЛАГА ОЛЕ СЛАДОСТЬ БЕ-С-ЫТОСТИ ОЛЕ ХВАЛЕНИЕ СВЯТЫИХЪ ПРѢСВАТОЕ ПОЩЕНИЕ **ВѢНУАВАЖ** РАВЫ СВОЖ 88v8Bit; СЕ ШЕРЬЗАЕТ СА УРЬТОГЪ ЦАРЬСКИ ПРИЕМЛА ИСТИНЬНИЖ ПОДВИЖНИКЫ И **ВѢНУАВАЖ** ДѢЛАНИѢ ИСТИНЬНАГО ВНОГРАДКА 117v18Zag 97v3Šaf 130b16Orb 59r26Hlud; ВЪСТРОУВЫМЪ ТРОУБОУ ПѢСНЕН ПРѢКЛОШИ БО СЕ СЪВИШЕ ВСЕЦАРЯ МКАТИ ДѢВА БЛАГОСЛОВЕННИ **ВѢНУАВАЕТЪ** ВЪСПѢВАЮЩИХЪ ЮЮ 80a29Vtš; ПРАВЕДНИЦЫ ЖЕ **ВѢНУАВАЕМИ** ГРѢШНИЦЫ ЖЕ ОСЖДАЕМИ *στεφανόμενοι* 199v11Km; sim. ПРАВЕДНИЦЫ **ВѢНУАВАЮ** СА *στεφανώνονται* 204v1Km; ШПАДЖ САМ СА ШМѢТАЕТЪ А ПОВѢЖДАЖИ САМЪ **СА ВѢНУАВАЕТЪ** *στεφανοῦται* 15v2Les ● *украсува со цушови; украшать цветами; to decorate with blossom; – ζωγραφεῖν, στεφανοῦν*: ОУВАЗЕ БО СА ВѢНЕЦЪ ОУКРОЕНИѢ ЗЕМЛА **ВѢНУАВАЖИ** ЦВѢТЬЦИ *ζωγραφήσας* 161v16Zag II ЗЕМЛА ВѢНУАВЪ ЦВѢТЫ 191c34Orb, ЗЕМА ВѢНЗУФВЕИ ЦВѢТЪ 119v9Hlud; ПРАВЕДНА СЕ ОУЖЕ ДЪЖДЪ ПИТАЕТЪ ПЛОДЫ И ДРѢВО **ВѢНУАВАЕТ** СА ПЪСТРЫМЪ ЦВѢТОМЪ ТА ДЕНДРА *στεφανοῦνται τοῖς ποικίλοις ἄνθεσιν* 150v20Les – ЕХН — Cf. ВѢНЬУАТИ

М

ЗР

ВѢНЬУАНИЕ, -НИА п.

Šaf trHlud Les

fig. овенчување, на̀градување; увенчивание, вознаграждение; coronation; – στεφάνωμα: РАДОУЧИ СА ПОХВАЛО СТРАКОТРОПЦЕМЪ **ВѢНУѢНИЕ** РАДОУЧИ СА ВСѢМЪ ВѢРНЫМЪ БОЖЕСТВЕННОЕ УКРАШЕНИЕ *χαῖρε τὸ καύχημα τῶν ἀθλητῶν στεφάνωμα* 58v2Hlud II РАДОУЧИ СЕ ПОХВАЛЕНИЕ МЖУЧЕНИКОМЪ ВѢНЕЦЪ 116v16Zag, РАДОУЧИ СА ПОХВАЛЕНИЕ МЖУЧЕНИКОМЪ ВѢНУОЕ 96v21Šaf, РАДОУЧИ СА МЖУЧЕНИКОМЪ ВѢНУЕ 129a19Orb; ГЛАГОЛИ ЖЕ ТЫ ДЫЩЕРЕМЪ СОЛОМОНЕ

σινωνῆμα ИЗЫТИ И ЗИЖДИТЕЛѢ ПОЗОРОВАТИ ВѢНЦЕМЪ ЖЕ МАТИ ЗАСВЕРѢПѢВЪШЕ А ЗЛѢ ОУВАЗЕ И ТРЬНОВНЪИМЪ ОЛЕ СТРАШНОЕ **ВѢНУАНИЕ** ДНЕСЪ АГНЦΟΥ ВЕСЕЛАЩОУ СА 132r31Šaf; ИШЕИФЪ ВЪ ТЕМНИЦѢ ВЪВРЪЖЕНЪ ВЫСЪТЪ ДО УАСА **ВѢНУАНИЮ** 254r26Les – ЕХН

М

ЗР

ВѢНЬУАТИ, -АЖ, -АЕТЪ pf., raro ipf.

Apost Psalt comPsalt Triod Vtš Stan Les Km

1. *fig. овенча, овенчува, на̀гради, на̀градува; увенчать, увенчивать, вознаградить, вознаграждать; to crown, to garland; – στεφανοῦν, στέφειν, στεφφορεῖν*: pf. СЛОВОЖ И УЪСТИЖ **ВѢНУАЛЪ** И *εσθ* *ἐστεφάνωσας αὐτόν* Ps8,6 Pog Bon Dčn, sim. Hb2,7 Ohr Slep Str Karp Verk, sim. 25v7Km et 112v2Km; МЖУЧЕНИЦИ **ВѢНУАЖТ** СА АПКОСКОЛИ И ПРОРОЦИ ПРОСЛАВЛѢЖТ СА *στεφανοῦνται* 135v24Les; ЯКОЖЕ ДѢЛАЛЪ ЮСЪТЪ ТАКО И **ВѢНУАНЪ** БЖДЕТЬ ЯКО ПОВѢДИЛЪ ЮСЪТЪ ЕСТЬСТВО *στεφανοῦται* 131r4Les; И ПРАВЕДНОЕ ДѢЛАЖЕ ПРИСНО **ВѢНУАНИ** БЖДЖТЪ ТИ И ПРОСЛАВЕНИ *στεφανοῦνται* comPs105,3 Bon Pog; СЪ ТРЪНІЕМЪ **ВѢНУА** СЕ РАДИ ДА СВОБОДИТЬ АДАМА Ш КЛЕТВЫ *ἐστεφάνωθη* 82v7Km; И ВѢНЦЕМЪ НЕБЕСНИМЪ **ВѢНУА** СА ЯКО НЕПОВѢДИМЫИ] *ἐστέφθη* 39r5Zag II ВѢНЦЕМЪ (...) 8(В)АЗЕ СА 6v2Bit, ВѢНЦЕМЪ С КЕВЕСЪ 8ВАЗЕ СА 42c5Orb 12v2Šaf; ЮНОШЬСКИ ПРѢТЕЦѢМЪ СВЯТОЕ СЕ ТЕУЕННЕ ВРАТИЕ И **ВѢНУАНИ** БЖДЕМЪ ХРИСТОМЪ *στεφφορήσωμεν* 102a15Orb 84v12Zag 66r32Šaf 27r1Hlud; ГЛАГОЛЕТ ЖЕ И МЖУЧЕНИКЫ ТИ БО ВЪ СКРЪЗЪ ШЛОЖИША СА **ВѢНУАНИ** БОГОМЪ *στεφανωθέντες ὑπὸ θεοῦ* comPs33,21 Pog Bon; ЕЛНКО ВЫ МЖКЪ ПРѢСТРАДАСТЕ МЖУЧЕНИЦИ КТО ИСУСТИ ВЫ МОЖЕТЪ ЗА ХРИСТА БОГА ТѢМЪ **ВѢНУАНИ** *εστε* 67v20Bit; — ipf. ИЗБАВЛѢЖШААГО ШТЪ ИСТЛѢННИА ЖИВОТЪ ТВОИ **ВѢНЗУАЖШААГО** ТА МИЛОСТИЖ И ШЕДРОТАМИ ТОН *στεφανοῦντά σε* Ps102,4 Bon Pog Rdm Dčn; — pf./ipf. АЩЕ НЕ МОУКЪ КТО ПРИЕМЛЕТЪ НЕ **ВѢНУАЕТЪ** СЕ АЩЕ НЕ ЗАКОНОНО МОУЧЕНЪ ВОУДЕТЬ ОУ *στεφανοῦται* 2Т2,5 Verk Ohr Slep Str Karp ● *украси; украситъ; to beautify, to decorate; – ζωγραφεῖν,*

στεφανοῦν: *pf.* οὐβαζε бо са вѣнцемъ зкоренниа зема **ВѢНЪУѢВЪ** ЦВѢТЪ ѡкронницеж ѡбрѣгаемъ ζωγραφήσας 119v9Hlud, зема **ВѢНУАВЪ** ЦВѢТЫ 191c32Orb] **ВѢНУАВАЖИ** ЦВѢТЪЦИ 161v16Zag; мы же ѹкѣстнаго и животворащаго крѣста **ВѢНУАНМЪ** гл҃аголаше съ апѣстоломъ стефанѡσμεν 301r4Les; кѣбо вида зѣвѣздами **ВѢНУАНО** слѣдѣнѣ и лоуѣж просвѣлаше всѣкаа ἐστεφανωμένον comPs91,5 **Рог Вон** ♦ **ВѢНЬУАТИ** **ПѢСНЬМИ** *воспѣјува, ѡпрославува со ѡсна; воспевать, восхвалять; to extol; – καταστέφειν ὕμνοις:* *ipf.* мжѣѹкеникъ паматѣтвораше ѹесѣтно стрѣсѣтотрѣпцѣ прѣдѣте възрадоуеме са **ПѢСНЬМИ ВѢНУАЕМИ** свѣтодавца хрѣста бл҃агоуолаше ὕμνοις αὐτοῦς καταστέφοντες 52r2Zag, **ПѢСНЬМИ ВѢНУАЕМЪ** 26v14Bit, **ПѢСНЬМИ** ИХЪ **ВѢНУАНМЪ** 28v8Šaf, **ПѢСНЬМИ** ИХЪ **ВѢНУАЕМЪ** 62c13Orb

2. се омажи, се мажи; вступити, вступати в брак; to marry; – στέφειν: *pf.* славыи василии цѣсарѣ въсхотѣ дати женѣ прѣмждромоу сѣрноу своемуу львоу цѣсарю и пауе томъ лоуѣшжѣ не ѡбрѣтъ и дасѣтъ ѡнѣмоу **ВѢНУАНА** же бывши и цѣсарствовавши ѡбауе нишихѣ не забываши стѣφθεῖσα 88r20Stan; — *ipf.* кто можетъ вълюбленнѣи прѣстрадѣти срамотѣ и стоудѣ ѡко жены **ВѢНУАЖТ** са въ ѡнѣ ѹасѣ а мнози мжѣе посрамат са нѣсѣтъ бо тоу мжѣска полоу познати или женѣска нѣ кѣждо своѣ мѣздж прѣиметь протѣж своемуу трѣдѣ 282v11Les

KSM

ЗР

ВѢНЬУЪНИКЪ, -А m.

Vtš Les

fig. кој носи маченички венец; носящѣи мученический венец; garlanded with martyr's wreath; – στεφανίτης: себе многожди бо пад са страсѣтотрѣпѣцѣ послѣди же **ВѢНУНИКЪ** ѡвѣит са стѣφανίτης 199v14Les; дѣмѣтрѣа[а] поутемъ моудраго въ оуѣенихѣ и **ВѢНУНИКА** въ моуѣеницѣ иже крѣвѣю сконѣавшаго страдѣнѣаа 37b5Vtš; томъ възоуѣнемъ **ВѢНУНИУЕ** ѡѣдѣоре моули ѡ спѣсѣни за доуше кѣше

135a18Vtš; вѣроу хрѣстоуоу ѡко шѣтъ въноуѣрѣ прѣнемъ въ срѣци соупрѣтѣвнѣи сили попраля ѡси многострадѣлнѣ и вѣнѣемъ съ некѣсе вѣнѣа се **ВѢНУЪНЪ** (sic) ѡко непѣдѣмнѣ 134b23Vtš – EXH — Cf. **ВѢНУОНОСЪЦЪ**

M

ЗР

ВѢНЬУЪНЪ, -ЗИ adj.

Zag trOrb

*fig. овенчан (со венец на бесмрѣносѣа); венчанный (венком безсмертия); garlanded (with wreath of immortality); – : тѣмъ въпѣемъ ти **ВѢНУЪНЪ** ѡѣдѣоре моули са ѡ спѣсѣ[ннѣ] 37v20Zag; страдѣннѣа похвалож и **ВѢНУНОЖ** поуѣстѣа славыи стрѣсѣтотрѣпцѣ шдѣше са тобож гѣспѣди трѣпѣнемъ раны беззаконнѣкѣ повѣдишж 76d41Orb, sim. 121b41Orb et 131d22Orb – EXH*

Ø

ЗР

ВѢНЬУЪСТВО, -А n.

Bit Zag trOrb

*украсување со маченички венец; увенчѣвание мученическим венком; garlanding with martyr's wreath; – : **ВѢНУЪСТВО** мжѣѹкениа ти боуѣи ѡѣдѣоре желаннѣ 8r22Bit 42d29Orb, **ВѢНУЪСТВОМЪ** мжѣѹениѣ 39v8Zag] ващѣство мжѣѹкениа ὕλη μαρτυρίου 13r8Šaf; тѣмже и **ВѢНУЪВО** ти бысѣтъ тѣлѣси вѣнѣанѣ тѣмъ к боуоу изыде радѣ мжѣѹкениѣе слѣжитѣлю хрѣстоуѣ ѡѣдѣоре сѣвѣте 42d30Orb] тѣмже и вѣнецѣ ти бысѣтъ тѣлѣси вѣѣѣствѣннѣ ѡгнѣ τῷ ἐνύλῳ τὸ σῶμα πυρί 8r23Bit, тѣмъ и въ ѹѣстѣтѣ бысѣтъ вѣѣствѣннѣ ѡгнѣ 39v9Zag, тѣмже и ващѣство ти бысѣтъ тѣлѣси вѣѣствѣннѣ ѡгнѣ 13r9Šaf – EXH*

Ø

ЗР

ВѢРА¹, -ЗИ f.

Evang (incl. evOrb evHlud) Apost (incl. apHlud apVtš) Psalt comPsalt Grig Lobk parOrb parHlud Triod Vtš Stan prolVtš Les Krm

1. вера, верување, увереносѣ, доверба; вера, уверенность, доверие; faith, belief, trust,

confidence; – *πίστις*: ω жено велина есть **ВѢРА** твоѣ бжди тебѣ якоже хоцеши η πίστις Mt15,28 Rad Dbj Krp Krat Mkd; аминь глаголаж вамь ни въ издранили толики **ВѢРЫ** ωбрѣтохъ τοσαύτην πίστιν Mt8,10 Rad Stm Krp Mkd, sim. L7,9 Dbm Jov Rad Krp Krat, толикж **ВѢРЖ** Mkd; видѣвъ яко иматъ **ВѢРЖ** σπλᾶστι сж ὅτι ἔχει πίστιν A14,9 Ohr Slep Str Karp Verk; ношъ и дѣнь прѣ-изълиха мѡлаще са видѣти лице ваше и съвршнѣти лишенье **ВѢРЫ** вашеα τῆς πίστεως 1Th3,10 Karp; мжжъ благъ исплзньз доуѣха сѡвѣта и **ВѢРЫ** πίστεως A11,24 Ohr Slep Str Vran Karp Verk; аще кто болѣши приходяше сз **ВѢРОЮ** исцѣлеваше μετὰ πίστεως 240v26Krn; вѣси яко штроци еже съ азариж **ВѢРОЖ** си ωгнь печи горащж ѡгасишж τῇ πίστει 82r8Bit 83v6Šaf 43v35Hlud] om. 100v6Zag; видѣвше ѣко не шправдѣти са ѡлоубѣжъ ѡ дѣль закона аще не **ВѢРОА** исѡуѣхрѣстоѡвоа и ми въ хрѣстѣа вѣровахомъ διὰ πίστεως G2,16 Str Ohr Slep(bis) Karp(bis) Verk; вѣрнии и вси праведзнии вселатъ са **ВѢРЖ** въ црѣкве τῇ πίστει comPs68,37 Bon Pog; послоушествоуа июдеом же и елиномъ къ вогѡу покаѣние ω **ВѢРѢ** ѡже къ гѡспѡдоу нашемоу исѡуѣсѡу хрѣсѣтоу πίστιν A20,21 Karp; схраншж пжтз гѡспѡдзньз и въ неѡуκλονѣ прѣвзѣшж **ВѢРѢ** ἐν τῇ πίστει comPs17,22 Bon Pog; сзсѣдѣние жззѣкзѣ сѣдилище жрѣба прошвбражаше ѡ невѣрствне въ **ВѢРЖ** прѣтзварѣше ἐξ ἀπιστίας εἰς πίστιν 83r7Hlud 117r13Šaf 155b37Orb; гора бо **ВѢРА** естз яко неподвижима ὁρος γὰρ ἡ πίστις comPs42,3 Bon Pog; на камени ма **ВѢРѢ** ѡтерѣди τῆς πίστεως ἐν πέτρᾳ 163c22Orb 143r8Zag 93v9Hlud, sim. 124d19Vtš, **ВѢРЫ** 120v34Šaf; къ кладенѡу приде гѡспѡдн самарѣннѣи въпниаше мѡлоуѣсрѣде подаждъ ми водж **ВѢРЫ** да въспримж калнжж (sic, pro кжпѣлнжж) строуѣж веселннѣа избавленнѣа τὸ ὕδωρ τῆς πίστεως 151v36Hlud, водж мѡлоуѣсрдннѣа **ВѢРЫ** 227d26Orb, sim. водж **ВѢРН** τὸ ὕδωρ τῆς πίστεως 189r23Zag, водж **ВѢРЖ** 153v37Hlud] om. 230c30Orb; кто швращет са **ВѢРОЖ** ѡграждень прѣбываеть неподвижимъ τετειχισμένος 286v18Les ● верност, ветување: имаще грѣхъ ѣко прѣвжа

ВѢРЖ ποχοулила естз τὴν πρώτην πίστιν 1T5,12 Karp, прѣвзѣж **ВѢРЫ** Slep ● веродостојност, вистина: яко право слово гѡспѡдзне и вѣсѣ дѣла его въ **ВѢРѢ** ἐν πίστει Ps32,4 Bon Pog Rdm Dčn; мрѣзѡстъ гѡспѡдѣвн ѡустны льстивы творан же **ВѢРЫ** прижть имь ὁ δὲ ποιῶν πίστεϊς Pr12,22 Lobk Grig Hlud, **ВѢРЖ** Orb; не сѣдѣатъ мѡлѡсти ѣ **ВМРЫ** дялателе зломз мѡлѡстзѣна же и **ВМРЫ** при дѣлателехз доврзѣхз πίστιν ... πίστεϊς Pr14,22 Grig Lobk Orb, om. ... **ВѢРЫ** Hlud; естз црѣквеа вогѡа жива и стльпъ ѡтерѣжденье **ВѢРѢ** 1T3,15 Str] истинѣ τῆς ἀληθείας Ohr(bis) Slep Karp106r1, истинны Karp94v28, истиннѣнѣи Verk — Cf. вѣрѡвание ♦ **ВѢРЖ** **ИМАТИ**, **ИМѢТИ** ipf., **АТИ** pf. *верува, ѡверува; веритъ, верѡвать, поверитъ; to believe, to have confidence*; – *πιστεύειν, πείθεσθαι*, neg. *ἀπιστεῖν*: да и муръ **ВѢРЖ** **ИМЕТЬ** яко ты ма послаа πισтеуѣ J17,21 Rad(bis) Dbm Dbj Jov100r17 Krp(bis)] радѡуѣт са Jov23v22; аще не **ИМЕТЕ ВѢРЫ** не имате радзѣмѣти ἐὰν μὴ πιστεύσητε Is7,9 Grig Orb, не **ИМАТЕ ВѢРН** Lobk; ѡнждъ **ВѢРЫ** не **ЕМЛЕМЪ** οὐ πιστεύομεν 288r18Les; аще и слышжтъ слово тѡ не **ЕМЛЕТЬ ВѢРЫ** ἀπιστεῖ 295r7Les ● **КОМОУ**, **УЕСОМОУ**, **ВЗ УЪТО**: **ВѢРЖ** ми **ИМѢТЕ** любннѣи ми πιστεύσατέ μοι 154v23Les; **ВѢРЖ** **ИМѢТЕ** ми идеже ѡ злѡстрадѡнѣе ихъ и нищѣта ихъ желающе и ищѡуѣе сзѡрзтъ πιστεύσατέ ме 200r2Krn; мытарнѣе же и лювѡдѣнѣа **АША** емоу **ВѢРЖ** ἐπίστευσαν αὐτῷ Mt21,32 Rad(bis) Dbm Dbj Krp116r15 Krat, **АШЖ** емоу **ВѢРЫ** Krp46r27] вѣрѡвашж въ нь Mkd; и ѡвиша сѡ прѣдѣннѣи яко блади глаголы ихъ и не **ИМѢХЖ** имь **ВѢРЫ** ἠπίστουν αὐταῖς L24,11 Krat Dbm Dbj Jov Krp Mkd; хрѣсѣтоу **ВѢРЫ** не **ЖШЖ** τὸν Χριστὸν μισήσαντες 307v10Les; и **ВѢРЖ** **ЖШЖ** кнѣгамъ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ J2,22 Dbj, **ВѢРЖ** **АСА** Krp] вѣрѡвашж Dbm; и **ВѢРЖ** **ЖШЖ** словеси его ἐπίστευσαν ἐν τοῖς λόγοις Ps105,12 Bon Dčn, **ВѢРЖ** **МАСИ** Pog, **ВѢРЖ** **ЖША** Rdm; дѣломъ монмъ **ВѢРЖ** **ИМѢТЕ** τοῖς ἔργοις πιστεύετε J10,38 Dbm Dbj Rad Krp Krat] дѣломъ монмъ вѣроуѣте Jov; sim. аще словесемъ ми не вѣрѣете жидѡе дѣломъ ми **ВѢРЖ** **ИМѢТЕ** τοῖς ἔργοις πείσθητε 224c37Orb]

ДѢЛОМЪ МИ ВѢРОУИТЕ 142r10Šaf; ЗАПОВѢДЕМЪ БОЖИМЪ **ВѢРЖ** ЕМШЕ НАСЛАДАТ СЯ ЛΕΙΘΕΝΤΕΣ 120r16Les; ДА **ВѢРЖ** ИМЕМЪ ВЪ ИМА СЪДНА ЕГО ΠΙΣΤΕΥΣΑΜΕΝ τῷ ὀνόματι 1J3,23 Slep] ДА ВѢРОУЕМЪ Karp Lobk Hlud Vtš — Cf. ВЗВѢРОВАТИ, ВЗЗВѢРОВАТИ, ВѢРОВАТИ, ПОВѢРОВАТИ • v. etiam ИМАТИ, ИМѢТИ, АТИ ♦ **ВЗДАНАТИ СЯ ВЪ ВѢРЖ** КОМОУ СЕ ДОВЕРУВА НЕКОМУ; *веряться кому-л.; to confide in sb;* — *πιστεύειν*: САМЪ ЖЕ Ἰσοῦς не ВДААШЕ СЕБѢ ВЪ ВѢРЖ ИХЪ ЗАНЕ САМЪ ВѢДѢАШЕ ВЪСѢ οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς 1J2,24 Dbm] не ВДААШЕ СЕБѢ ВЪ РЖЦѢ (sic) ИХЪ Dbj • v. etiam ВЗДАНАТИ sub 3 ♦ **ПОСЛОУШАТИ ВѢРЪ** СЕ ἰοκορυва, се ἰοκορι на вераῖα; *покоряться, покориться вере; to obey, to become obedient to the faith;* — *ὕπακούειν τῇ πίστει*: УМНОЖАШЕ СЯ УИСЛО УЧЕНИКЪ ВЪ ЕРΟΥСАЛИМѢ ЗѢЛО МНОГЪ ЖЕ НАРОДЪ ЖРЕУЬСКИ *ΠΟСЛОУШАХЖ ВѢРЪ* ὑπήκουον τῇ πίστει A6,7 Karp Vran, *ΠΟСЛАШАА ВѢРЪ* Str, (...) *(В)ѢРЪ* Slep; ИДОУМѢН БО СΚΟΝΖΥΑΒΑЖИИ СКАЗАЕТЪ СЯ НЕ *ΠΟСЛОУШАШЖ ВѢРЪ* οὐδὲ ὑπήκουσαν τῇ πίστει comPs82,7 Вон Rog • v. etiam *ΠΟСЛОУШАТИ* ♦ **СКРИЖАЛИ ВѢРѢ**: за Символот на верата запишан од св. Григориј Неокесарски Чудотворец, каде е изложена догмата за Светото Тројство: *НОВЫ ТЫ БЫСѢТЬ МОИСИ ДѢЛ(О)МЪ СΚРИЖАЛИ ВѢРѢ* сκωσшениѣ горѣ таино боꝑгоꝑвлениѣ приеъмъ въ законъ людемъ богоуестиеѣ тронуныѣ таины григорие славне 114v11Karp • v. etiam *СКРИЖАЛЬ*

2. *вера, религија, вероисповед; вера, религиа, вероисповедание; faith, religion, worship;* — *θησκεια, δεισιδαιμονια, πιστις*: АЩЕ КТО ВЪ ВАСЪ МЗНИТ СЯ ВѢРЕНЪ СЪИИ НЕ ВЪХЛАСТАА АЗЫКА СВОЕГО НЪ ЛЪСТА СРЪДЪЦЕ СВОЕ СЕГО СОУЕТНА **ВѢРА** μάταιος ἡ θησκεια 1a1,26 Slep Karp; СТАЗАНИѢ ЖЕ НѢКОѢ ω СВОЕИ **ВѢРѢ** ИМѢХЪ περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας A25,19 Karp Verk, Ὡ СВОИХЪ **ВѢРН** Str • християнска вера: *ЕДИНЪ ГКОСПОДЪ ЕДИНА ВѢРА* ЕДИНО КРЪЩЕНИЕ *μία πιστις* E4,5 Ohr Str Karp Verk] om. Slep; sim. *ЕДИННОГО ГКОСПОДА БОГА ВСѢМЪ В ТРЕХЪ СЪСТАВѢХЪ* ПОКЛАНѢМААГО И ТОМОУ

ЕДИННОМУ СЛОУЖИМЪ ЕДИНА **ВѢРА** ЕДИНО КРЩЕНИЕ ИМЖИЕ *μίαν πίστιν* 15r33Šaf 12r24Bit 42r3Zag, *ЕДИНЪ ВѢРЖ* 45d18Orb; и елико длъжни сѣтѣ мниси *ВЛАГАТИ* *ΜΕΤΑΝΕΙ* В КЕЛИАХ СЯ ЕДИНО ЗА СЕБЕ ... А ДРУГО ЗА ПРѢСТАВНІВШИХЪ СЯ КРСТИАНЫ ПОУИВШИХЪ В **ВѢРѢ** 25c15Orb; вѣше же пощеніемъ *ТРЪПѢЛНЬ* И **ВѢРОМ** *ПРАВОВѢРЕНЪ* τὴν πίστιν ὀρθοδοξότατος 142v2Stan • *МНОГУБОШТВО*: УТО ТЕ ШВРѢТЕ *ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ* ЯКО ПРИЛѢПИ СЯ ВЛЪХВОУ СЕМЪ И ИЗЫДЕ Ὡ **ВѢРЪ** *ΒΟΓОВЪ* ἀπὸ τὴν πίστιν τῶν θεῶν 190r12Krn; вѣше же и тѣ еллинъ въ **ВѢРѢ** И *ВЕЛИКЫИ* *ВРАГЪ* *ΧΡΗΣΤΙΑΝΩΜΚ* ἔλληνας εἰς τὴν πίστιν 261v24Krn ♦ **БЛАГА(Я) ВѢРА** *βλαῖочесῖивосῖи, ἰοβοжносῖи; βλαῖочесῖιе, ναοοжносῖт; piety, devotion;* — *εὐσεβεια, εὐπισῖια*: АЩЕ ЛИ КТО ИНАКО УЧИТЪ И НЕ ПРИСТЖПАЕТЪ КЪ ЗДРАВІМЪ СЛОВЕСЕМЪ ГКОСПОДА НАШЕГО КСОУХРИСТА И ОУЧЕНИОУ ЕЖЕ ПО *ΒΛΑΖѢИ ВѢРѢ* καὶ τῇ κατ' εὐσεβειαν διδασκαλίᾳ 1T6,3 Slep] КЪ *ΒΛΑῖГОУЕСТНЕМОМУ* УЧЕНИОУ Karp; *ВЕЛИКА* *ΜΑῖУЧЕНИКЪ* ТВОИХЪ *ΧΡΗΣΤΕ* СИЛЖ ... ПОДВИГШЕ СЯ ПО *ΒΛΑΖѢИ ВѢРѢ* ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας 29c9Orb, sim. 44v3Zag 50c25Orb et 53b37Orb; ВЪ ЗАКОНѢ ОУМЕРЬШИХЪ ἰ ВЪ *ΒΛΑΖѢИ ВѢРѢ* И ВСѢХЪ ПОМАНИ СПАСЕ *Εὐπισῖια* 7v2Zag; СКАТЫ *ΜΑῖУЧЕНИЦИ* НАПАСТИ И ВѢРА ПРѢТРЪПѢСТЕ ... *ωСНОВАННЕ* *ΒΛΑΖѢИ ВѢРѢ* *НА* ВІСТЕ СЯ 29d21Orb; ТРОИЦЖ ПРОВОѢДАШЖ УЧАЩЕ НАСЪ *ΒΛΑΖѢИ ВѢРѢ* 59c31Orb; ОТРОЦИ ВЪ *ΒΛΑΖѢИ ВѢРѢ* ВЪСПИТАНИ НЕУЕСТИВА *ВЕЛѢНИА* *НЕВРѢГШЕ* 172v4Hlud, sim. 99d17Vtš, ВЪ *ΒΛΑΖѢ ВѢРѢ* 78d7Vtš — Cf. *БЛАГОВѢРЕНЕ, БЛАГОВѢРЬСТВЕНЕ, БЛАГОВѢРЬСТВО, БЛАГОУѢСТІЕ, БЛАГОУѢСТЬ* • v. etiam *БЛАГЪ* ♦ **ЗЪЛА(Я) ВѢРА, СРАЦИНЬСКАЯ ВѢРА**: СКАТЫ ШВЛОЖЕНЫ ВЪ ВСЕМЪ МИРѢ *ЗЛОА ВѢРЖ* *ВЕЗАКОННИКЪ* *ШБЛИУИШЖ* *ТѢХЪ* *ЛЪСТЬ* *РАЗДРЪШИШЖ* 50d7Orb; *ШТЦЪ* *ЯГО* Ὡ *ВѢСОВЪ* *ПРѢЛЪСТИ* СЯ *НА* *СРАЦИНЬСΚЖМ* *СРАМНЖМ* *ВѢРЖ* *ПРѢЛОЖИ* СЯ И ШПОГАНИ СЯ СЪТВОРИ ДѢТЕН СЕДМОРО И ВЪСПИТА Я ВЪ ТОИ *ЗЛОИ ВѢРѢ* πρὸς τὴν τῶν Σαρακηῶν μετετέθη αἰσχροὺν πίστιν ... ἐπὶ τῇ ὁμοίᾳ κακῇ πίστει 89v11.13Stan ♦ **ИСТИ(НЬ)НА(Я), ПРАВА(Я), ПРАВЪДЬНАЯ, ТРОИУЬНАЯ, ТРОИУЬСКАЯ, ХРИСТИАНЬСКАЯ, ХРИСТОВА ВѢРА** — *ἀληθῖς*

πίστις, ἀληθινῆς πίστις, ὀρθοδοξία, ὀρθή πίστις, πίστις τῆς Τριάδος, εἰς Χριστὸν πίστις: оврѣтохомь **вѣрж истинж** не раздѣланѣи тронци кланѣжше са πίστιν ἀληθῆ 171r31Hlud; кз истиннѣи **вѣрѣ** вса нзи настави много-мѣлѣостиве гѣсподѣи прѣс τὴν ἀληθινὴν πίστιν 16v8Ohr 9v17Slep-Plov, кз истиннѣи **вѣрѣ** 25v10Str 166r27Hlud; послалше на наоуѣенине истинныи и правыи **вѣры** 167v21Stan; **правж вѣрж** имѣше к вогѣу сиж вогѣ всѣлѣеть вѣ црѣкѣвѣ ὀρθῶς ἔχοντας comPs67,7 Вон Рог; дрѣжавж законоу цѣрѣкѣвнѣмь вѣжнѣмь приемше рекнителне **правѣи вѣрѣ** 23a25Orb; многыи ѿ поганыхѣ вращаѣмь к **правѣи вѣрѣ** и крѣщаѣмь са ἐπὶ τὴν ὀρθὴν πίστιν 121r11Stan; вѣ тѣжде денѣмь паматѣмь ѣвѣдоуры цѣсарѣнѣцѣ створивши **праведнжм вѣрж** τὴν ὀρθοδοξίαν 139v20Stan; наоуѣень же быскѣть ... истиннѣи же **вѣрѣ хрѣстианьсѣи** ермалаемѣмь (sic) призывитеромь (sic) 206a8Vtš, наоуѣи же са и **вѣрѣ хрѣстоуѣѣ** ѿ ѣрмолы презвитера 286v22Stan; мѣлаше вѣгѣа ѣко да разоритѣ са идольскѣа льскѣть до конца и всинаѣть **хрѣстианьскѣа вѣра** вѣ всемь мирѣ 239v9Stan; ѣт же быскѣть ипѣтомь и вѣпрошенѣ быскѣть и исповѣда **хрѣстоуѣоу вѣроу** τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν 25v23Stan; оупразнишж вражне вѣладьѣуѣство **вѣрож тронѣнож** τῆ πίστει τῆς Τριάδος 44v2Zag, **вѣрож тронѣуѣскож** 50c23Orb, sim. 29c7Orb et 53b36Orb

♦ **ПРАВОВѢРЬНА(Я), ПРАВОСЛАВЬНА(Я) ВѢРА** – *ὀρθόδοξος πίστις*: отоуждзивѣ ариа вола безоумнжж **правовѣрнжж вѣра** шѣмѣ сѣдомѣ изгнанѣ быскѣть изѣ црѣкѣве ѣко юдѣи сѣгниль двоенимениты τὴν ὀρθόδοξον πίστιν 166v27Hlud, **правовѣрноу вѣроу** 194r16Zag, **правовѣрнжж вѣрж** 153r7Šaf; по вѣсоудѣоу архѣереѣ вѣ никен сѣбравѣ имиже **православна вѣра** проповѣдана быскѣть ἡ ὀρθόδοξος πίστις 157b14Vtš; храмь свѣдѣннѣа шѣразѣ прописалѣше и **православнжж вѣрж** сѣдрѣжжше τὴν ὀρθόδοξον πίστιν 43d2Orb] **правовѣрниж слави** 40v5Zag

3. **ВѢРОЖ** adv. *со вера, ѿбожно, блаѣочесѣиво; с верой, набожно, благочесѣиво; with faith, piously, religiously*; – *πιστῶς*,

εὐσεβῶς, πίστει, (προθύμως): приведе **вѣрож** аврамь нсака искоушаемь πίστει Hb11,17 Karp Slep; тѣци вари **вѣрож** взопи πίστει 10r29Zag; скврьни шѣишаѣмь грѣховниж постащимь са **вѣрож** πιστῶς 69v27Zag 47r23Šaf 83d10Orb 9v25Hlud; **вѣрож** кланѣемь са πιστῶς 71r17Zag] **вѣрни** 50r17Šaf 86d29Orb 12v21Hlud; тѣи смрѣти и живѣтоу гѣсподѣу си и вогѣу прѣставленѣж **вѣрож** вѣдвигни εὐσεβῶς 62v13Šaf 80v12Zag; вса ни сподѣоби постное теуѣенине сконѣати **вѣрож** стрѣасти хрѣстоуѣж достижнжти 33r7Zag] **вѣрно** 10r24Šaf; маки хрѣстоуѣи волеа приемь и сего **вѣроа** испивѣши ѣаша проѣумѣс 68r25Str 105r19Slep — Cf. **БЛАГОВѢРЬНО, БЛАГОГОВѢИНО, БЛАГОУѢСТЬНО, БЛАГОУѢСТЬНѢ, БОГОВѢРЬНО, ВѢРЬНО** sub 2, **ВѢРЬНѢ, УѢСТЬНО**

Notae: per err. pro вѣ рѣи: вѣ вѣкы вѣкомь **вѣрож** (sic) питаемь са и покоимь ἐν παραδείσῳ 187r21Les; — pro мѣра: вѣи исплзните **вѣрѣи** ѣтѣцѣ вашнѣх Mt23,32 Hlud] мѣрж τὸ μέτρον Dbm Rad(bis) Krp Krat Mkd; **вѣрож** (sic, pro **мѣрож**) правож и оуправленѣемь правымь оуѣстави себе да сѣврѣшенѣ вѣдѣши вѣ всемь мѣтрѣ οὐν καλῶ 142r15Les; — pro ἀπιστία: каковѣ завнѣсть и каковѣ **вѣрѣ** (sic, pro **невѣрѣ**) имѣхѣ шѣааннѣи ἀπιστίαν 64r16Krn

KSM

НА

ВѢРА², -ѣ f., nom. propr.

kalKrp kalSlep Stan

Вѣра; Вѣра; Faith; – *Πίστις*: св. мѣца, кѣрка на Софиѣа, сѣстра на Надеж и Лѣубов, †137 во Рим при имп. Адриѣан, 17.Sept.: вѣ тѣжде денѣмь (17.Sept.) паматѣмь сѣвѣтѣи мѣжѣѣеници прѣмѣдрѣсти и трѣмь дѣщѣремь ѣж **вѣры** надеждж лѣубы τῶν τριῶν αὐτῆς θυγατέρων Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης 142v22Krp; ·ѣи· сѣвѣтѣи мѣжѣѣеницѣ **вѣрѣи** лѣубѣве и надеждж τῶν ἁγίων Πίστεως, Ἐλπίδος καὶ Ἀγάπης 105r14Slep, sim. 17v5Stan; прѣвѣоѣ оуѣбо сѣвѣтѣа **вѣра** ·ѣи· лѣтѣмь соѣщни разлѣчнѣо мѣоуѣѣна быскѣть ἡ ἁγία Πίστις 17v14Stan – EXH — Cf. **ВѢРЬНА**

S

НА

ВѢРЕНІЕ 206b2Vtš v. ВЪРѢНІЕ

ВѢРІТИ v. ВѢРЪНЪЗ¹ sub 5

ВѢРОВАНИЕ, -нѡ n.

Stan Les

вера, верување; вера, верование; faith, belief; – τὸ πιστεῦσαι: лѣто же все блѡ-женныи съ ними сътвори по *вѣрованню* же ихъ оуѣа ихъ словоу вѡжию метѡ τὸ πιστεῦσαι αὐτοῦς 104v24Les; покланѣннѡ же ради и же въ христѡ *вѣрованнѡ* приведень бысктъ къ игемону максиму 247r7Stan; по *вѣровани* въ христѡ метѡ τὸ πιστεῦσαι 30r11Stan; по явлѣни чѡстнааго и животворещааго крѡста по *вѣровани* и по крѡщени бысктъ юпкископъ иероуѡскѡ-лкимскыи метѡ τὸ ... πιστεῦσαι 50r2Stan – EXH — Cf. ВѢРА¹ sub 1

S

НА

ВѢРОВАТИ, -роуѡ, -роуѡтъ ipf./pf.

Evang Apost (incl. apHlud apVtš) Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Krn

верува, ѡверува; верить, веровать, поверить; to believe, to have confidence, to trust (in); – πιστεῦειν, πείθεσθαι, ἐμπιστεῦειν, neg. ἀπιστεῖν, δυσπιστεῖν, ἀρνεῖσθαι: ндѡ и ѡкоже *вѣрова* бѡди тебѡ ѡс ἐπίστευσας Mt8,13 Mkd Stm Rad Krp; рекохъ вамъ и не *вѣроуѡете* оу πιστεύετε J10,25 Rad Dbm Dbj Jov Krp(bis) Krat; да егда бѡдетъ *вѣроуѡите* ѡко азъ ѡсмъ ѡна πιστεύητε J13,19 Dbm] вѣрж имете ѡко Dbj, вѣрж емѣте ѡко Krat; вы мене възлюбисте и *вѣровасте* ѡко ѡ вѡгда изыдохъ пелпстѡкате J16,27 Rad(bis) Dbm Dbj Jov(bis) Krp(bis); что се ѡжасе старѡе что не *вѣрѡеши* 176c19Vtš; елико бо ѡ издранлѣ *вѣровашж* спѡсѣни вѡшж comPs106,2 Bon] ѡбратнеше са ἐπιστρέψαντες Pog; все възможно *вѣроуѡшюмоу* τῷ πιστεύοντι Mc9,23 Rad Dbj Krp Krat Mkd, *вѣроуѡшюгоумоу* Dbm Jov; невѣрныа и хоудыа члѡвѣкы досаждѡша ѡзыкомъ *вѣровавшинмъ* τὰ ἔθνη πιστεύσαντα

comPs65,12 Pog Bon; не *вѣроуѡштен* и глаголаштен лѡжж на христѡ δισπιστοῦντες comPs58,8 Bon, не *вѣроуѡше* Pog • cum inf.: *вѣроуѡемъ* спѡсти сж ѡкоже и ѡни πιστεύομεν σωθῆναι A15,11 Ohr Slep Str Karp Verk; *вѣроуѡ* видѣти блага гѡсподьнѣ на земѡ жившнихъ πιστεύω τοῦ ἰδεῖν comPs36,3 Bon Pog; азъ не *вѣрѡю* быти семѡ δὲν τὸ πιστεύω ἐγώ 40r7Krn • **КОМОУ, ЧЕСОМОУ, ВЪ КОГО, ВЪ ЧѢТО, НА КОГО, КЪ КОМОУ:** сзлѣзи сз крѡста и *вѣроуѡемъ* ти ѡко тзи еси христѡ πιστεύομεν σοι comPs34,11 Bon Pog; и *вѣровашж* вѡговѡи и моисевѡи оугодникѡ его ἐπίστευσαν τῷ θεῷ Ex14,31 Grig Orb] вѣрж жшж богѡвѡи Lobk, вѣрж жжж гѡсподѡвѡи Hlud; безаконьни что невѣрно видѣсте и не *вѣровасте* христѡу οὐκ ἐπίστεύσατε Χριστῷ 138v25Šaf 219c26Orb 144v11Hlud; ѡ снхъ вещен *вѣроуѡи* ми πιστεύεται 200r13Les; оузриши же и паданне *вѣроуѡшнихъ* нмъ како възспрнжтѡ ѡ вѡгда τῶν πειθομένων αὐτοῖς comPs90,8 Bon Pog; чѡсо ради ... понѡждаете христѡианы да *вѣрѡютъ* идоломъ вѡ πιστεύουν τὰ εἰδῶλα 181r5Krn; гѡсподѡи кто *вѣрова* слоухѡ нашемѡ ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν Is53,1 Grig Hlud, *вѣрова* слѡхома нѡшнма Lobk] разѡмѣ слѡхѡ нѡшемѡ Orb; sim. *вѣрова* слоухѡу нашемѡу ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν J12,38 Dbm Dbj Rad Krp21r12 Krat, *вѣрѡжи* слѡвоу нашемѡу Jov] вѣрж ѡ слоухѡу нашемѡу Krp119v20; sim. *вѣрова* слоухѡу нашемѡу ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν R10,16 Slep Karp; длзготрѡпѡю бо вѡжию не *вѣровакше* жидет бо ихъ ѡгнъ геѡнзи τῇ μακροθυμίᾳ ... μὴ πεισθέντες comPs38,4 Bon Pog; показа емоу поущенныж книги ѡ ѡсѡфа и тогдаже *вѣрова* словесемъ венѡамновѣмъ ἐπίστευσε τοῖς ῥήμασι 271v20Les; възсѡе жнзни его не *вѣроуѡете* ἀρνεῖσθε τὴν ὄντως ζωὴν 142v4Šaf] ѡмѣтаете са истиннаго живота 225a18Orb; ты *вѣроуѡеши* ли в сѡна вѡжнѡ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν J9,35 Rad Dbm Dbj Jov Krp Krat; ѡко подобаетъ всѣмъ *вѣровати* въ христѡ πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ comPs95,11 Bon Pog; и *вѣроуѡан* в ма не иматъ въздѡдати са

НИКОГДАЖЕ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ J6,35 Rad Dbm Dbj Krp Krat; сї же ρεϋε ω δουϋсѣ иже вѣше ПРИАТИ **ВѢРЖИИМЪ** въ нь ої πιστεύσαντες εἰς αὐτόν J7,39 Rad, **ВѢРОУЖИЕН** во нь Dbm Krat, **ВѢРЖИИМЪ** въ него Dbj, **ВѢРОУЖИ** въ нь Jov, **ВѢРОУЖИИ** въ него Krp; ПОКАИТЕ СΑ И **ВѢРОУИТЕ** въ εϋαγγελίῳ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ Mc1,15 Krat Dbj Rad Krp Mkd; ПРИШЕСТВИЕ ΧΡΙΣΤΟΥ ΒΟ ΓΛΑΓΟΛУЕТЪ въ неже не **ВѢРОВАВШЕ** πογγιβж ἐν ἡ ἀπιστήσαντες comDt32,35/Ct Bon, въ неже не **ВѢРОВАВШЕН** Pog; ΓКОСПΟΔῶ же сϋαϋтын се ΓΡΑΔΕΤЪ сѣ неϋесе сѣДИТИ въсѣмъ **ВѢРОВАВШИМЪ** въ знаменіе ΑΝΤΙΧΡΙΣΤΟΥ παντάς τοὺς πειθομένους αὐτοῦ τοῖς σημείοις 294v1Les; ΜΝΟΖИ **ВѢРОВАШЖ** на ΓКОСПΟΔῶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον A9,42 Ohr Vran Karp, **ВѢРОВАШЖ** къ ΓКОСПΟΔΟΥ Slep Str, **ВѢРОВАШЕ** въ ΓКОСПΟΔῶ Verk; и ПАКЫ **ВѢРОВАШЖ** къ ΓКОСПΟΔΟΥ 227v19Stan; ΓΛΑΓΟΛῶ же κουϋсѣ къ **ВѢРОВАВШИМЪ** къ немоу нюдеωмъ πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους J8,31 Rad Krp, къ **ВѢРОВАВШИМЪ** в него Dbj, къ **ВѢРОВАВШИМЪ** въ нь Krat] къ ПРИШЕТЬШИМЪ къ немоу Dbm; къ БОГОУ **ВѢРОУЖИЩААГО** ὕλѡвѣка присно БОГЪЗ ПОСЛОУШАЮТЪ тоῦ κατὰ θεὸν πιστοῦ ἀνθρώπου comPs60,6 Bon Pog ● **КОГО, УЪТО** (Krn): **ВѢРЖИ** тзγίю истиннаго БОГА ΧΡΙΣΤῶ πίστευε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν 188v25Krn; мы же иже **ВѢРЖЕМЪ** БОГА истинна да не пѣуем са πιστεύομεν θεὸν ἀληθινὸν 79r22Krn; нь егда оумре како да те **ВѢРЖЮТЪ** елици слышѣтъ слово то ᾧ οϋсѣтъ твою πῶς νὰ σὲ πιστεύουσιν 54r8Krn; аще свѣдѣтельство ωтъϋеε не **ВѢРЖЮТЪ** εἰὰν τὴν μαρτυρίαν τοῦ πατρὸς δὲν πιστεύουσιν 35r9Krn — Cf. ВЗВѢРОВАТИ, ВЗЗ-ВѢРОВАТИ, ВѢРА¹ sub 1 (ВѢРЖ ИМАТИ, ИМѢТИ, АТИ), ПОВѢРОВАТИ

ВѢРОВАНЪ БЗІТИ комоу *e доверен не-кому; быть ввереный кому-л.; to be committed unto sb;* — **ΠΙΣΤΕΥΕΣΘΑΙ**: видѣвше ѣко **ВѢРОВАНО** ми *εστз* εϋαγγελіе ακροϋουστιν πεπιστευμαι τὸ εὐαγγέλιον G2,7 Slep] **ВѢРНО** ми *εсть* Karp — Cf. ВѢРЪНЪ¹ sub 5

KSM

НА

ВѢРОВЪНЪ, -ЪИ adj.

comBon

adj.-subst. n. pl. **ВѢРОВЪНАМ** *вера; вера; faith;* — τὰ τῆς πίστεως: лежѣше во жзѣѣци вѣсташж и прѣдашж ѣждомъ своимъ **ВѢРОВНАМ** и не искоузѣахтъ са τὰ τῆς πίστεως comPs77,6 Bon] **ВѢРНАА** Pog — EXH — Cf. ВѢРА¹, ВѢРЪНЪ¹ sub 4

KS

НА

ВѢРЪНА, -ЪИ f., nom. propr.

trHlud

Вера; Вера; Faith; — : gr. Πίστις, св. мѣца, ќерка на Софија, сестра на Надеж и Љубов, †137 во Рим при имп. Адријан, 17.Sept.: **ВѢРНА** НАДЕЖДА И ЛЮБОВИ сѣ мѣтериж софнеж ... БОГА ЗА НЫ МОУЛИТЕ 177r25Hlud — EXH — Cf. ВѢРА²

Ø

НА

ВѢРЪНИКЪ, -А m.

comPsalt

верник; верующий; believer; — ὁ πιστός: **НАМЪ** ДАСТЪ СΑ ѣСТИ ΧΡΙΣΤῶ ѣако **ВѢРНИКЪМЪ** БОЖИЕМЪ ὡς πιστοῖς θεοῦ comPs26,2 Bon Pog — EXH — Cf. ВѢРЪНЪ¹ sub 2

SM

НА

ВѢРЬНО adv.

Slep tropStr tropKarp orDĕn Triod Viš Stan prolViš Les Scr. -нн- Šaf (semel)

1. **верно, ѣредано; верно, преданно; faithfully, trustily;** — **ΠΙΣΤὸν**: вѣзлюбевеѣ **ВѢРЪ** творишкѣ еже аще сѣдѣши въ брати и въ странънѣихъ πιστὸν ποιεῖς 3J1,5 Slep — EXH

2. **со вера, ѣобожно, благочестиво; с вероѣ, набожно, благочестиво; with faith, piously, religiously;** — **ΠΙΣΤῶς, εὐσεβῶς, πίστει, ἐν πίστει, (ἀπαύστως)**: покѣи ΓКОСПΟΔῶи всѣхъ оϋсопышихъ **ВѢРНО** εὐσεβῶς br23Zag; вѣожсѣвъноу наоϋѣнию послѣдоуѣще ΧΡΙΣΤῶу **ВѢРНО** вопнемъ πίστει 42r23Zag 13r2Bit] вѣрож 15v25Šaf, om. 46b7Orb; всѣмъ вѣрнимъ хранитель ωкрѣпи ἰ ωсϋαϋти **ВѢРНО** кланѣжшихъ ти са πιστῶς 78v9Zag 60v4Šaf

96b35Orb; рад<о>уи са помощнице **ВѢРНО** мко>лашимъ ти са 201r17Dcp; възлюбивъ людие **ВѢРНО** възпижше слава> силѣ твоєи господ>и ἐν πίστει 81v29Hlud 134r9Zag 115v30Šaf 154b2Orb; крѣ>сте прѣ>естнзи вса ны сподобѣ постное теуєние конуати **ВѢРНО** 10r24Šaf|| вѣрож 33r7Zag; свѣте дѣимитріє покри насъ **ВѢРНО** почитаю<ю>щихъ те любовію въсегда 29c21Vtš; подає исцѣлєние **ВѢРНО** приходящимъ тоїс πιστῶς αὐτῷ προσερχομένοις 43v22Stan; недаги исцали ѿгона присно вѣрныа съблазнь зовашим та **ВѢРНО** сп<а>си ны господ>и ἐκ τῶν βοώντων απαύστως 83r13Str 131r14Karp — Cf. БЛАГОВѢРНО, БЛАГОГОВѢИНО, БЛАГОУЪСТЬНО, БЛАГОУЪСТЫНѢ, БОГОВѢРНО, ВѢРА¹ sub 3, ВѢРНЫѢ, УЪСТЬНО

Nota: per err. pro ВѢУНО: на водахъ поконща кыиѣ поучиваете **ВѢРНО** (sic, pro **ВѢУНО**) свѣти оучителиє δι' αἰῶνος 194v5Zag 153r24Šaf|| om. 167r4Hlud

KSM

НА

ВѢРНЫ¹, -зи adj.

Evang Ohr Slep Str notVran Karp Verk apOrb apHlud Psalt comPsalt Parim Triod Vtš Stan prolVtš Les Km

Scr. -нн- Stan (semel)

1. **верен, ѿредан; верный, преданный; faithful, trustworthy**; – **πιστός; ἐμπιστεμένος** (Km): кто оубо естъ **ВѢРЕНЬ** рабъ и смзисленъ егоже приставиль естъ господ>и>нь его ѡ сѣм<є>ни своєи ὁ πιστός δοῦλος Mt24,45 Krp49r15 Jov Krat, **ВѢРНИ** Dbj Rad(bis) Krp117v17 et Krp143r26 Mkd, sim. **ВѢРНЫИ** L12,42 Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd; ѡже ѡ мнѣ всѣ скажетъ вамъ тѣхикъ възлюбєнзи братъ и **ВѢРЕНЗ** слоужителъ и клеверѣтъ ѡ господ>ѣ πιστός διάκονος C4,7 Ohr Slep Str Karp68r22, **ВѢРНЫ** Karp111r31 Verk, sim. **ВѢРЕНЗ** E6,21 Slep Karp; въздвиге дроуга своєго **ВѢРНААГО** въздвѣже лазарѣ φίλον σου πιστόν 107r22Šaf 128r16Zag 142a25Orb 70r37Hlud; ѡ>вѣ>че в<о>жи **ВѢРНИ** рабе слѣжителю г<о>спод>и>нь 75d1Vtš; слоужж и работамъ ѡмоу ѡко пр<и>сны и **ВѢРНЫИ** оученикъ ѡго 167v18Stan; ѡ тебе **ВѢРНИ**

цѣса>рне к<а>ши хвалат са ѡко твоєѡ силѡж противниа люд<и> дръжавно повѣждааще οἱ πιστότατοι βασιλεῖς 83b1Orb 69r9Zag 46v29Šaf 9r24Hlud, sim. 62r19Bit; прѣваго пастира ѡко ѡвѣе **ВѢРНО** х<р>и<с>то>во василѣиє живѡноснимъ стопамъ послѣдоваль ѡсы 106a20Vtš; ц<а>рь поуздтѣ его и прослави понеже ѡви се **ВѢРНЫ** ἐμπιστεμένος 164v3Krp; менѣ ме имѣше **ВѢРНЫША** ѿ в<с>ѣхъ ἐμπιστεμένωτερον 147r10Km

● *adj.-subst. ὁ πιστός, ὁ ἐκ πίστεως*: надѣющи се на нь разоумѣють истинѡу и **ВѢРНИ** въ любви прѣбоудеть ѡ немъ οἱ πιστοὶ ἐν ἀγάπῃ Sap3,9 Vtš Grig Lobk Hlud; тѣмъже **ВѢРНИ** благословать са съ вѣрнымъ авраамомъ οἱ ἐκ πίστεως G3,9 Karp|| сжшии ѿ вѣрзи Ohr Slep Verk, сжще ѿ вѣры Str

2. *кој верува; верующий; believing*; – **πιστός**:

простри ржкж твож и вложи въ ребра моа и вжди не невѣренъ нж **ВѢРЕНЗ** πιστός J20,27 Dbj Dbm Krp, sim. вжди ми **ВѢРЕНЬ** γίνου μοι πιστός 216b5Orb, вжди **ВѢРЕНЬ** 142r35Hlud; аще не вѣроуємъ ѡнъ **ВѢРЕНЗ** прѣзвиваетъ ѿверѣши во са себе не можетъ πιστός 2T2,13 Slep Ohr Str Karp Verk ● **ѡбожен, благодєстивъ; набожний, благодєстивый; pious, religious**; – **πιστός, θρησκός**: **ВѢРНИ** ѡ>вѣ>жъ на в<о>г>а присно надѣетъ са ὁ πιστός ἄνθρωπος comPs55,9 Bon Pog; **ВѢРНОМУ** и на в<о>жиж сжщомоу ѡ>вѣ>коу сила и прнѣжшиє и избавитель в<о>г>ь тоу πιστοῦ καὶ κατὰ θεὸν ἀνθρώπου comPs17,3 Pog Bon; людемъ **ВѢРНИМЗ** еже естъ издранлз тѣ ѡѡ тѣ πιστῷ comPs80,5 Bon Pog; ѡко оупвахомъ на в<о>г>а жива иже естъ сп<а>сителиз всѣмъ ѡ>вѣ>жомъ паує же **ВѢРНИМЗ** μάλιστα πιστῶν 1T4,10 Ohr Slep Verk, **ВѢРНЫ** (sic) Str|| паує же и вѣры ихъ Karp; аще кто въ васъ мзнит са **ВѢРЕНЗ** сзи не възхластаа азъика своєго θρησκός εἶναι Ja1,26 Slep Karp; помять же и женъ в<а>гоговѣинж и **ВѢРНЖ** πιστὴν 109v17Stan; денъъ ѡ>вѣ>ныа ихъъ моци ѡже **ВѢРНЫИИ** ѡ>вѣ>кы и в<о>г>а боущими са положєны бышж въ црѣ>кви 293r3Stan — Cf. БЛАГОБОЖНИЕЗ, БЛАГОВОЖЗНЫЗ, БЛАГОВѢРНЫЗ, БЛАГОГОВѢИЗ, БЛАГОГОВѢИНЫЗ, БЛАГОУЪСТИЕЗ,

ВѢСТО adv.

comPsalt Grig Lobk Stan

adv.-praed. **ВѢСТО** (ЕСТЪ) *ἰοзнаῖο, ясно, разбирливо е; известно, ясно, понятно; it is known, it is clear; – γνωστόν (έστιν), δῆλον, δηλαδή, δηλονότι: ВѢСТО* БО ЕГДА НАВЗИУЕТЪ ВѢРНЗИ ΥΛΟВѢЖЪ ПЖТИ Γ<ОСΠΟΔ>НЮ ВЕС ПЕΥАЛИ ХОДИТЪ δῆλον comPs118,33 Вон Рог; ОТЪ ΥΑΣΑ БО **ВѢСТО** ВЗСКРЪЗ>СЕНИИ ΖΑΟΥΤΡΑ БО ВЗСКРЪЗ>СЕНИЕ ВЗИТЪ δηλαδή comPs129,6 Вон Рог; АЩЕ ЛИ НИ **ВѢСТО** ДА ТИ *εστὶ* ЦѢСА>РЮ ЁКО В<О>ГОМЪ ТВОИМЪ НЕ СЛѢЖИМЪ γνωστόν ἔστω σοι Dn3,18 Grig] **ИЗВѢСТО** Lobk, **ВѢСТНО** Orb, om. Hlud; **ВѢСТО** БО ЯКО ПОМАЗАЕМИ МИРОМЪ И ВЗНЖТЪЖДОУ И ВЗНѢЖДОУ ДОБРОВОННИ СЖТЪ δῆλον comPs132,2 Вон Рог; **ВѢСТО** ЯКО ЛЮДИЕ Евреистни БЛЖДААХЪ ВЪ ПОУСТЪИНИ δῆλον ὅτι comPs106,4 Вон Рог; **ВѢСТО** ЯКО ПОМОЩЬ ИМѢЖЪ БОЖИЖ ИНОДѢИ δηλονότι comPs118,117 Рог Вон

♦ **ВѢСТО ВЗИТИ** *ce javi, ce οῦικрие; явиться, открыться; to come to light, to uncover oneself; – : ВИСѢТЬ* же **ВѢСТО** ЯВѢ ПРѢДЪ ИГЕМОНОМЪ И ПРѢДЪСТА ЮМОУ С<В>АТѢИ И ХР<И>СТИИНИНА СА НАРЕКШИ БИЕНА ВИСѢТЬ КОЛИЕМЪ ΖѢЛО 273v8Stan

♦ **ВѢСТО ВЗИТИ** ОТЪ КОГО *ἰρεῖοзнаен е од некоѡ; узнаннымъ быти от кого-л.; to be known by sb; – γινώσκεισθαι παρά τινι:* ПОХВАЛА ПРАВЕДНИКОУ ВЕСЕЛИЕ ЛЮДЕМЪ ВЕСЬМРЪТЬНЫ ЕСТЬ ПАМАТЬ ЕГО ЯКО Ὡ БОГА **ВѢСТО** *εστὶ* И Ὡ ΥΛΟВѢЖЪ παρὰ θεῷ γινώσκεται καὶ παρὰ ἀνθρώποις Sap4,1 Lobk] ПОЗНАВАЮТЪ СЕ Vtš — Cf. ВѢСТЪ, ВѢСТЬНО, ИЗВѢСТО, ИЗВѢСТЬНО, СЗВѢСТЬНО, ЯВѢ

♦ **ДОБРѢ ВѢСТО** *мноῦ ясно, очизледно; явно, очевидно; plainly, obviously; – εὔδηλον:* НА ЛЮДИ ЖИДОВЗСКЪИЖ **ДОБРѢ ВѢСТО** ПРОСТРѢ БОГЪЗ РЖКЖ СВОЖ И ὩЖТЪ Ὡ НИХЪ ВСА СЛАВЖ ИХЪ Εὔδηλον comPs137,7 Вон] **ДОБРѢ ВѢСТЬ** Рог; О ПРАВЕДЗНИХЪ ТЪГДА **ДОБРѢ ВѢСТО** ТѢХЪ БО ТЪГДА ОУТѢШИТЪ ВЗЗДАНИЕ Εὔδηλον comPs134,14 Вон] **ДОБРѢ ВѢСТЬ** Рог — Cf. БЛАГОВѢСТЬНО, БЛАГОЯВѢ, ВѢСТЪ (ДОБРѢ ~)

S(ВѢСТЪ)

НА

ВѢСТЪ adj.

Str Vran Verk comPsalt

adv.-praed. **ВѢСТЪ** (ЕСТЪ) *ἰοзнаῖο, ясно, разбирливо е; известно, ясно, понятно; it is known, it is clear; – γνωστόν έστιν, δῆλον:* О ЕРЕСИ СЕИ **ВѢСТЬ** НАМЪ *εστὶ* ЯКО ВСЕЖДЕ ВЪПРѢКИ ΓΛ<ΑΓΟΛ>ЖЕТЪ γνωστόν ἡμῖν έστιν A28,22 Verk Str] **СВѢСТЬНО** БО ЕСТЬ Karp; **ВѢСТЬ** ЯКО ДА **БЖДЕТЬ** ВАМЪ МЖЖИЕ И БРАТНѢИ ЯКО СИМЪ ВАМЪ УСТАВЛЕННЕ ГРѢХОМЪ ПРОПОВѢДАЕТ СА γνωστόν οὖν ἔστω ὑμῖν A13,38 Vran; **ВѢСТЪ** ЯКО ВЗС-ПРИИМЕТЪ ΖЕМЛѢ ΖЕМЛА δῆλον comPs103,29 Вон] **МѢСТО** (sic, pro ВѢСТО) Рог — Cf. ВѢСТО, ВѢСТЬНО, ИЗВѢСТО, ИЗВѢСТЬНО, СЗВѢСТЬНО, ЯВѢ ♦ **ДОБРѢ ВѢСТЪ** *мноῦ ясно, очи-зледно; явно, очевидно; plainly, obviously; – εὔδηλον:* НА ЛЮДИ ЖИДОВЗСКЪИЖ **ДОБРѢ ВѢСТЬ** ПРОСТРѢТЬ РЖКЖ СВОЖ И ὩЖТЪ Ὡ НИХЪ ВЪСА СЛАВЖ ИХЪ Εὔδηλον comPs137,7 Рог] **ДОБРѢ ВѢСТО** Вон – ЕХН — Cf. БЛАГОВѢСТЬНО, БЛАГОЯВѢ, ВѢСТО (ДОБРѢ ~)

SM

НА

ВѢСТЬ, -и f.

Dbm Stm Dbj Rad Krp Krat Mkd Slep Str Karp Verk Grig Lobk parOrb parHlud Bit Vtš Les

веси, злас, извесиување; весть, слух, известие; message, news, report; – φήμη, φάσις, ἀγγελία: И ИЗИД<Ε> **ВѢСТЬ** СИ ПО ВЪСЕИ ΖЕМЛИ ТОН φήμη Mt9,26 Rad Krp] **ПОВѢСТЬ** Jov, СЛОУХЪ Mkd; ИЗЫДЕ ЖЕ **ВѢСТЬ** КЪ ТИСАЩЬНИКОУ ВОИНСКОМОУ ЯКО ВЪЗЪМЖТИ СА ВЕСЬ КЕРΟΥ-С<Α>ΛΙΝИМЪ φάσις A21,31 Karp Str] **РѢУЪ** Verk; СТРАШНО СЛОВО СМЖЩАЕТЪ СРЪДЪЦѢ МЖЖОУ ПРАВЕДНОУ **ВѢСТЪ** ЖЕ БЛАГАЯ ВЕСЕЛИТЪИ И ἀγγελία δὲ ἀγαθή Pr12,25 Grig Lobk Orb Hlud

● **зайовед; приказ; command; – ἀγγελία:** ЁКО СИ ЕСТЬ **ВѢСТЬ** ЁКО СЛЫШАСТЕ ИСПРЪВА ДА ЛЮБИМЪ СА ἀγγελία 1J3,11 Karp Slep — Cf. **ПОВѢСТЬ, РѢУЪ, СЛОУХЪ, СЗВѢСТЬ** ♦ **БЕЗ ВѢСТИ** *неизвестен, неизознай; неизвестный, неведомый; unknown; – : послоушанте братіе* РАЗΟΥМА ΙΩСІΦОВА КАКО ВЪСЕЛИУЬСКИИ **БЕЗ ВѢСТИ** СТРАХЪ ИМЪ СЪТВОРИ ΠΩΣ πάντοθεν εις

δειλιαν αὐτοῦς ἄγει 268v20Les; ДАЖДЬ МИ ПОКАЯНИ ВЛАДЫИЦЕ (...) **БЕЗ ВѢСТИ** ἀμαρτίας βυθὸν ἀφανίζουσα 15r2Bit] ГРѢХЫ ПОТАПЛѢЖЩЕ БЕЗВѢСТ[Н]ИЕ+ 47d34Orb, om. 17v22Šaf — Cf. БЕЗВѢСТЬНЗ sub 1, БЕСЗВѢСТЪ, БЕСЗВѢСТЬНЗ, НЕВѢДИМЪ, НЕВѢДОМЪ, НЕЗНАЕМЪ, НЕЯВИМЪ ♦ **ВѢСТЬ ВЗІСТЪ**: и **ВѢСТЪ ВЗІСТЪ** ВЪ ДОМѢ ДАВЪДОВОЕѢ ГЛАГОЛАЩЕМЪ ἀνηγγέλη Is7,2 Grig Lobk Orb ♦ **ВѢСТЬ ПРИАТИ ДОБИЕ, ѿрими весѣ, оѡкровение** (bibl.); **получить вестъ, откровение** (bibl.); **to receive news, revelation** (bibl.); — **χρηματίζεσθαι**: азъ речеъ пророки испитаѡ и **ВѢ** **принеъ** ѡ аггелла яко бога родить мариа несаказанно 93d29Vtš; **ВѢСТЬ** же **принеъ** въ снѣ ѡтиде въ странѡ галиленскоу χρηματισθεῖς δὲ κατ' ὄναρ Mt2,22 Krat Stm Krp Mkd ♦ v. etiam ПРИАТИ

Notae: per erg. pro въ сласть: **ВѢСТЬ** (sic, pro **ВЪ СЛАСТЬ**) во приемлетъ несмыслыныхъ смыслыни сѡще 2C11,19 Karp] въ сластѡ ѡдѡс Slep; — pro възвѣстити: ѡць съвише свѣдѣтельствоѡють рождышаго се **БЕЗ ВѢСТИ** (sic, pro **ВЪЗВѢСТИ**) даоухомъ голыбниимъ зракомъ 123d15Vtš

KSM

НА

ВѢСТЬНИКЪ, -а m.

Dbj Rad Krp Krat Mkd Karp Parim trHlud Vtš Km

1. **вѣстник, ѡласник; вѣстник, посланник; herald, messenger**; — **ἄγγελος, κήρυξ**: посла же няковъ **ВѢСТНИКЫ** прѣдъ совожъ ἀγγέλους Gn32,4 Hlud Vtš, **ВѢСТЬНИКЪ** Lobk; ѡшедьшема же **ВѢСТНИКОМА** иѡановома τῶν ἀγγέλων L7,24 Krp] оученникомъ Dbm Rad Mkd, оученникомъ Krat; такожде же и равъ влждыница не ѡ дѣлесь ли са ѡправадъ приемши **ВѢСТЬНИКЫ** и инѣмъ пжтемъ изъведыши τοὺς ἀγγέλους Ja2,25 Karp] аггеллы Slep; пламень горан дѣти мнѡлостивно ѡпросишѡ (sic, pro ѡросишѡ) пещъ **ВѢСТНИКЪ** ѡудеси не опалѣж ни жегжщѣ пѣскнѣно слаѡвѣжжъ бога ѡкъцьцѣ нашнхъ кѣруъ τοῦ θαύματος 156r24Hlud] проповѣдници ѡудесь 233a23Orb; прѣльсктною пещъ погасиль еси **ВѢСТНИКЪ** гоосподьнѣ свѣщеннопро-

повѣдникъ богомѡудре бывы 28a8Vtš; прѣдтеки прѣдъкъ рождыствомъ ты и божстенаго стрѡданѣа въ прѣнсподнихъ мьѡемъ биваетъ и прѡрокъ и **ВѢСТНИКЪ** тамошнаго прѣншѡствѣа ти 224b24Vtš — Cf. АНГЕЛЪ¹ sub 1, *ВѢЩЬНИКЪ, ПРОПОВѢДАТЕЛЬ, ПРОПОВѢДЬНИКЪ, СЪЛЪ

2. *term. theol.* **анѡел; ангел; angel**; — **μηνυτής**: во ангелолошкиот систем назив на 9-тиот разред (хор) кој спаѡа во III степен од хиерархијата: третн же естъ наѡчела архаггеллы и аггеллы ... аггелльско же имѣ хошетъ рѣшы ѡбщѣ **ВѢСТНИКЪ** сирѣчь како аггелль възвѣщаеть повелѣнѣе божѣе ἄγγελος ὄνομα θέλει νὰ εἰπῆ κοινῶς μηνυτής 226r5Km — EXH — Cf. АНГЕЛЪ¹ sub 2

KSM

НА

ВѢСТЬНО adv.

parOrb Les

adv.-praed. **ВѢСТЬНО** **ЕСТЪ/БЖДИ ѡзнаѡо, ясно, разбирливо е/биде; известно, ясно, понятно; it is known, it is clear, let it be known**; — **γνωστόν ἐστίν, γινώσκειν**: аще ли ни **ВѢСТНО** да ти е цѣсарю яко богомъ твоимъ не послоужимъ γνωστόν ἐστω σοι Dn3,18 Orb] вѣсто Grig, извѣсто Lobk, om. Hlud; аще ли прѣбждешъ въ прѣвѣмъ непокорствѣ и въ бестрашнѣмъ помыслѣ **ВѢСТНО** **БЖДИ** ти яко не забждешъ постѣуень быти гѣноске ѡти оу хропиѣс ѡккопѣнаи 210v7Les ♦ **ВѢСТЬНО** **ВЗІСТЪ** **сѡане ѡзнаѡо, ясно; стать известным, явным; to become known, clear**; — **(ἀκούεσθαι)**: по двою же лѣтѡ **ВѢСТНО** **БЫСТЬ** ѡ неи гдѣ живеть ἡκούσθη αὐτῷ ποῦ ἐστι καὶ ποῦ διάγει 111r19Les — EXH — Cf. ВѢСТО, ВѢСТЪ, ИЗВѢСТО, ИЗВѢСТЬНО, СЗВѢСТЬНО, ЯВѢ

Ѧ

НА

ВѢТВЕНОСЬНЗ adj.

titMkd

недѣлѣ вѣтвеносьна Цвейна недѣла, Цвейници; Вербное воскресенье, Недѣла вауѣ; The Palm Sunday; — : ● *term. liturg.*

празник Влегување на Исус Христос во Ерусалим;
gr. Κυριακή τῶν βαΐων: *недѣлѣ ВѢТВЕНОСНА* на
8тpни 37v/margMkd – ЕХН — Cf. *ВАНСКЪ, ВѢИСКЪ*
Ø НА

ВѢТВЕНЕ, -иѣ n.

Evang Slep Karp Zag Šaf trOrb trHlud Vtš Les Km

вѣѣки, ѣранки, фиданки; ветви, побегу; branches, saplings; – βαΐα, κλάδοι, κλάδος, στιβάδες, (στελέχη); κλαδία (Km): и югда въсѣяно бждеть възрастетъ и бждеть боле въсѣхъ зелни и створить *ВѢТВЕНЕ* велие κλάδους μεγάλους Mc4,32 Rad Krat, *ВѢТВЕНА* велиа Dbj] *ВѢТВЕН* велиа Dbm, *ВѢТ(ВН)* велиж Krp, *ВѢТВЕН* великы Mkd; егда юже *ВѢТВЕНЕ* юа бждеть младо и прозавнетъ листвие вѣдите юко близъ есть жатва о κλάδος αὐτῆς Mc13,28 Rad Dbm Krp] *ВѢНЕ* Krat, *ВѢТВЖ* Mkd; sim. *ВѢТВЕНЕ* еж Mt24,32 Krp158v9 Mkd] *ВѢНЕ* ѡ Dbj Krat, *ВѢѣ* еж Jov, *ВѢТВѢ* юж Rad(bis) Krp49r6; дроусни ломлѣхъ *ВѢТВѢ* ѡ дрѣвз и постилаахъ по пѣти στιβάδας Mc11,8 Mkd] *ВѢНЕ* Dbm Rad Krp Krat; sim. *ВѢТВЕНЕ* 153b1Orb 80v22Hlud, *ВѢТНЕ* (sic) 114v25Šaf; sim. *ВѢТВЫЕ* κλαδία 75r18Km ● *fig.* сревролюбіе во корень юсѣтъ въсемоу злоу стьбло же на немже въсажденно юсѣтъ злобное *ВѢТВѢ* τὰ τῆς κακίας στελέχη 206r18Les ● *spec.* симбол на победа: и приаша *ВѢТВЫѦ* ѡ финикъ изыдоша противъ емоу τὰ βαΐα J12,13 Rad] *ВАНѢ* Dbm, *ВѢѦ* Dbj, *ВѢНЕ* Jov Krp Krat; югоже ююдеси створъ жидовы днелѣхъ са съ вѣнемъ и съ *ВѢТВЕНЕМЪ* его сращемъ метὰ βαΐων καὶ κλάδων 129v3Zag] съ вѣнемъ и вѣтьвьми 146c8Orb; людие оуготовите са прижти съ страхомъ вѣсѣхъ цѣсаѣ с *ВѢТВЕНѢ* юко повѣдителз смрти метὰ βαΐων 107v11Šaf] съ вѣнемъ 142b31Orb 70v14Hlud; тѣмъже и ми *ВѢТВЕН* масльбно носаше вѣне хвално вопиень ѡсана въ вишнихъ благоуслѡвен еси спѡсе κλάδους ἐλαίων 135v23Zag] *ВѢТВЕН* маслинѣнж 115r2Šaf 155b24Orb; юко съ гори елешньскы съ висоти мѣлѡстинѣми дѣтѣльми людие *ВѢТВЕНЕ* посѣкажше придѣте оуготовимъ иже к намъ

ραζοῦμνο пришествие христѡво ἀρετῶν κλάδους 125v2Zag 104v30Šaf] *ВѢТВѢ* 138c19Orb; сева- стински въспитѣнникъ власіе дѣньскѡ юко *ВѢТВЕН* бѡгосаднїе и юко *ВѢТВѢ* бѡгоданно рани же мѡуѣнѣтѣлеви всѣмъ прѣдпоказѡе 133b8Vtš; ваїа же мекѣкы *ВѢТВЫЕ* назнаменѡ (sic) повѣдѡ стрѡстемъ τὰ δὲ βαΐα ἤγουν οἱ ἀπαλοὶ κλάδοι 77r19Km; ѡ вѣѦ и *ВѢТВЕНЕ* ѡ бѡжсѣтѣвнѡго празника въ бѡжсѣтѣвни при- шедъ праздникъ къ юсѣтѣннимъ христѡвѣмъ стрѡстемъ вѣрни сътъѣм са жрьтѣж спѡсѣнжж ѣк βαΐων καὶ κλάδων 136v13Zag, отъ вѣѦ *ВѢТВЕНА* 83v5Hlud] ѡ вѣѦ *ВѢТВЕН* 156b7Orb ♦ *ВѢТВЕНЕ* носити – *κλαδηφορεῖν*: ѡ сжшихъ (sic pro съсжшихъ) хвалж приемла христѣ *ВѢТВЕНЕ* носаше дѣти стрѡсти проовразоужше твоего бѡжсѣтѣва ѣк θηλα- ζόντων τὴν αἶνεσιν κλαδηφορούντων προσδέξη 141c9Orb 127v4Zag] *ВѢТВЕН* ти носаше 106v10Šaf ♦ *ВѢТВЕНЕ* праздникъ *Цвейѣна неделя, Цвейѣници; Вербное воскресенье, Неделя ваиѣ; The Palm Sunday; – τῶν βαΐων ἑορτή*: ● *term. liturg.* празник Влегување на Исус Христос во Ерусалим: *ВѢТВЕНЕ* празникъ зращемъ вѣрни прѣдпразноуемъ вси днесъ свѣтло да живо- носниж сподѡбим са стрѡсти христѡви видѣти τῆ τῶν βαΐων ἑορτῆ ὑπαντήσωμεν 120r24Zag] *ВАНСКЪ* праздникъ сращемъ вѣрни 100r17Šaf, *ВѢИСКЪ* празникъ 132a38Orb ♦ v. etiam праздникъ — Cf. *ВАН, ВАНЕ, ВАНѦ, ВѢНЕ, ВѢТВѢ, ВѢѦ, ЛѢТОРАСЛЬ, НОВОРАСЛЬ, ОТЪРАСЛЬ*

KSM

НА

ВѢТВЬ, -и f.

Evang Slep homRdm Lobk parVtš Triod Vtš Stan Les Km

вѣѣка, ѣранка, фиданка; ветвь, побег; branch, sapling; – βαΐον, κλάδος, βλαστός; κλαδί (Km): и птицы невѣсныж в[ѣ]селншж са въ *ВѢТВЕХЪ* ѣего ἐν τοῖς κλάδοις L13,19 Jov] въ вѣтвие его Dbm Dbj Rad Krat Mkd, вѣ вѣтвин его Krp; реуеши же ли оубо отъломи са *ВѢТВЕН* да азъ приѣпла са οἱ κλάδοι R11,19 Slep] *ВѢТВЕНЕ* Karp; вса дрѣва лжнаѦ въсколѣблатъ *ВѢТВЫ*

своими τοῖς κλάδοις Is55,12 Lobk, **ВѢТВЬМИ** Vtš; жезль тльсть **ВѢТВИ** шстры имжшь 180r14Stan; кто во повѣдѣше въ таковыя петъь игри вѣнѣвааахъ его съ **ВѢТВЫ** дивыя маслицы мѣ κλάδι ἀγριελαίας 75r5Km • *fig.* ωнь аще и **ВЕТВЫ** погъблз ѹеда своа нь поне имѣше корень женх свою κλάδους 256r21Km; ѿ мене раждают са родити са искоуъсь не прѣсѣкаи корень да процъвтѣть **ВѢТВИ** мож 168v12Rdm; аще ли вожъкъсѣвъныхъ книгъ дасѣтъ са емоу разоумъ и сила тѣ дѣтѣли блѣгъин подасѣтъ емоу своихъ **ВѢТВЕН** ѹако да присать сътворити ѿ дрѣва своего късѣтѣства ѣк τὼν οἰκειῶν κλάδων 130r20Les; истиннаа же **ВѢТѢВЪ** прѣподѣвѣнаго сѣмене и праведнааго авраама нсаака ѹакова растѣше въ добродѣтели и въ мнозѣ оустроени въ домоу пендефрѣиннѣ ὁ δὲ ἀληθῆς βλαστός 261v2Les • *spec.* симбол на победа: слышаахъ ѹако гредѣтъ искоуъс въ иероуъскалкнмъ прѣемше **ВѢТВЫ** финиковы и изыдоше на срѣтение емоу τὰ βῆτα τῶν φοινίκων 74v6Km; иоудене изыдоше съ **ВѢТВЫ** въ рѣцѣ свои и оусрѣтоше его ѹако повѣдителя сзмрзти мѣ κλάδια 75r9Km; **ВѢТВИ** цѣломждриа принесѣмъ хрѣстоуви βῆτα σωφοσύνης 109v6Šaf 145b17Orb 73v13Hlud; се блѣготворащими **ВѢТВАМИ** ѹнсто[то]тѣ ѹвлѣжше оуготовимъ са взи хрѣстоуви на срѣтение сὺν τοῖς εὐποῖας κλάδοις καὶ ἀγνείας φέροντες βῆτα 101r26Šaf] съ блѣготеоращими вѣтвениемъ 132d33Orb; тѣмже и мзи **ВѢТВИ** маслиньнзиж и вѣие носаше хвално ти вѣпнемъ осаньна въ взиныхъ κλάδους ἐλαιῶν 115r2Šaf 155b24Orb] вѣтви масльньно 135v23Zag; съ **ВѢТВЬМИ** младенци хвалѣхъ та хрѣсте ѹако повѣдителя впижше ти днесъ ѡсана сѣбноу давудовъ βαῖοις 116r18Šaf 154c5Orb, съ **ВѢТВИ** 134v6Zag, съ **ВѢТВЪЗВИМИ** 82r17Hlud; съ **ВѢТВЬМИ** людие крѣпко та славатъ ѹако до конца погоуби ада смрѣтиж своеж метὰ κλάδων 152a12Orb 114r19Orb; ѿ вѣниа **ВѢТВИ** вожсѣвънаго празника въ вожсѣвъныи пришедше празникъ къ ѹестнымъ хрѣсѣтоувамъ стрѣстемъ вѣрни сътецѣмъ са жрѣтѣж спѣкснѣа ѣк βαῖων καὶ

κλάδων 156b7Orb] ѿ вѣниа и вѣтвие 136v13Zag, отъ вѣниа вѣтвниа 83v5Hlud ♦ **ВѢТВИ** носити — *κλαδηφορεῖν*: ѿ сѣсѣжихъ хвалж приемла хрѣсте **ВѢТВИ** ти носаше дѣтми страсти ѡбразоужше твоего вожсѣства ѣк θηλαζόντων τὴν αἶνεσιν κλαδηφορούντων προσδέξη 106v10Šaf] вѣтвие носаше 127v4Zag 141c9Orb — Cf. ван, ване, ваниа, вѣие, вѣтвие, вѣя, лѣторасль, новорасль, отърасль

KSM

НА

ВѢТВЪНЪ, -зиn adj.

Zag trOrb trHlud

spec. на *φιδанкаῖα*; *побега* (gen.); *of sapling*; — *κλάδος*: симбол на победа: тѣмъ зготовимъ вѣниа днесъ добрыхъ дѣтѣли и вѣтви **ВѢТВЪНЫЖ** ѡсана выпжше тѣѣ цѣсарю славы διὸ ἐτοιμάσωμεν εὐσεβῶς, τὰ τῆς νίκης σύμβολα, τοὺς κλάδους τῶν ἀρετῶν, τὸ, ὡσαννὰ ἐκβοῆσαι 60v28Hlud] вѣтви цѣтннж 119v14Zag 99v6Šaf 131c23Orb; дѣтѣльми **ВѢТВЪННМИ** срѣтение хрѣсѣтоу оуготовавшимъ τῶν ἀρετῶν τοὺς κλάδους 123r5Zag 135d26Orb] дѣтѣлми и вѣтвѣми 102v18Šaf — EXH — Cf. вѣннз

M

НА

ВѢТНИ, -на m.

Bit Zag Šaf trOrb Vtš Stan

ѡговорник, *реѡор*, *ораѡор*; *ритор*, *оратор*; *rhetorician*, *orator*; — *ρήτωρ*: сѣвѣтын мжъѹенѣкъ мина ... посланъ бысѣтъ цѣсаремъ раздрѣшити пра ѹако мждрии **ВѢТНИ** ѡс софѡс καὶ ρήτωρ 83r1Stan; истиннаго блѣготуъстѣа проповѣдника и танаго мензглаголѣанихъ **ВѢТѢЮ** зѣздоу црковноу лоукоу вожсѣвнаго въсхвалимъ 27c14Vtš; ѹако бесплѣтнн въ мнрѣ апкоуѡли и въ плѣти ѹако ангѣли слово едино к томъ въ жити семь ѡбноваше привѣкосте жзъыкы въ ѣдинж вѣрж **ВѢТНЖ** мждри посрамисте софѡс καὶ ρήτορας ѡс μωροὺς ἀπελέγξαντες τῇ γνώσει 24r14Bit, **ВѢТИ** 49r31Zag, **ВѢТВИЕ** (sic) 26r5Šaf, прѣмждриа **ВѢТИ** (sic) ѹако града (sic) 57c19Orb; плетениа словомъ прѣмждрихъ раздрѣшьше

ВѢТНИАМЪ соугоубествиа и числа звѣздоуецецз тѣмже апко̀столи хресто̀ви единнѣвисте са оу̀чителне всен вѣселенѣи рѣторѡν τὰς διπλόας 41v11Šaf, **ВѢТНИА** 62v23Zag, **ВѢТІЕМЪ** 75a34Orb; **ВѢТНЖ** и мѣдрѡж ѡбѣвисте 40v8Bit — Cf. риторз

KSM

НА

ВѢТНИСКЪ, -зиn adj.

Vtš Stan Krn

1. *ῥωροнички, реѡроски, ораѡроски; риторский, ораторский; rhetorical, oratorical*; — : **ВѢТНСКОЮ** лютостъ прѣмоудрости твоѣ пламенемъ бѡгомавленне варнаво ѡвѣ погасиль ѡсы 171b7Vtš; **ВѢТНСКОЕ** ѡложь и лютое моудръцз проу̀ченіе хресто̀вѣмъ призваніемъ лютихъ̀ стра̀стени ис кореніа постѣкаешн исцѣлае хресто̀та поущее въ вѣки въсе 206d21Vtš; пастырскы сопль бѡго̀словнѣ твоѣго **ВѢТНСКЫА** повѣди трѣбы 125r24Stan — Cf. риторьскъ

2. **ИСТОУ̀НИКЪ ВѢТНИСКЪИ** — *βρῦσις τῆς ῥητορικῆς*: превод на Вриоритор, ‘извор на красноречивост’, именување на св. Теодор Стратилат: свѣтын моу̀у̀кѡникъ ѡѡдѡрь ... толико иже ѡ блѡгѡезычїе его и разоумъ его имѣноваше его вриѡритора срѣу̀ *ИСТОУ̀НИКЪ ВѢТНСКЫА* βρῦσιν τῆς ῥητορικῆς 214v8Krn — Cf. вриориторз

ЕХН

М

НА

ВѢТОВАНИЕ, -ниn n.

comPog

красноречивосї; красноречие; eloquence; — *ῥητορεία*: **ВѢТОВАНИЕ** ψαλμα сѣде и онѣде ѡкрѣплѣжт са улѡвѣжа ἢ γὰρ ῥητορεία τοῦ ψαλμοῦ comPsl 18,tit PogII ѡвѣтование Βον — ЕХН

Ø

НА

ВѢТОВАТИ, -тоу̀ж, -тоу̀етз ipf.

Zag Šaf trOrb trHlud Vtš

зборува красноречиво; говорить красноречиво; to speak eloquently; — *ῥητορεύειν*:

петрь **ВѢТОВАЕТЪ** платонъ ѡмльуе рѣторѣуеи 75a39Orb 62v25Zag 41v14Šaf • *pic.-adj.* **ВѢТОВАЮЩИ** жзыкь не можетъ влѡдѡу̀ѡце пѣснѣно словословим та нбо пауе серафимъ вѣзвыси са рождеши цѣсарѣ хресто̀та рѣторѣуѡса οὐ σθένει γλῶσσα δέσποινα ὑμνολογήσαι σε 57v17HludII риторь 91v15Bit 115v11Zag 95v22Šaf 128b18Orb; **ВѢТОВАЮЩИ** кзыкъ твоа величїа не можетъ провѣшати ѡко дръже животь оубо и сьмрѣтїю влади прѣдставилъ еси на ѡворсцѣи горѣ моу̀сеа и ілію свѣдѣтельствѡующъ твоѣмъ бѡжствѡу 212d24Vtš — ЕХН

М

НА

ВѢТРИЛО, -а n.

Krn

едро; парус; a sail; — *ἄρμενον*: егдаже вѣздвигоше **ВѢТРИЛА** и видѣвше ѡко творит се имъ доврїе ветри ради плаванїю положише сзвѣтъ междѡ собою прїнти вѣ мѣсто свое ἄρμενα 269r26Krn — ЕХН — Cf. армено

М

НА

ВѢТРОТЪЛѢНЪ adj.

Grig Lobk parOrb

унишїен од веѡроѡ; разрушенный ветром; blasted by the wind; — *ἀνεμόφθορος*: спѡсет са ѡ зноа сьнѣ разоумивъ **ВѢТРОТЪЛѢНЪ** же на жтѣѣ бываеѣт сьнѣ законопрѣстѣпникъ ἀνεμόφθορος δὲ γίνεται ἐν ἀμῆτῳ Pr10,5 Lobk Grig Orb — ЕХН

SM

НА

ВѢТРОЪ, -а m.

Evang Slep Str Karp Verk Psalt comPsalt orRdm Parim Triod Vtš Stan Les Krn

веѡар; ветер; wind; — *ἄνεμος, πνεῦμα, αὔρα, λαίλαψ; φουρτούνα* (Krn): тогда вьставъ запрѣти **ВѢТРОУ** и морѡу і бысѣтъ тишина велиа τοῖς ἀνέμοις Mt8,26 Rad, **ВѢТРОМЪ** Stm Jov Mkd, **ВѢТРОВИ** Krp; корабль посрѣдѣ мора мѡуа са вльнами бѣ во противѣнъ **ВѢТРЪ** ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος Mt14,24 Rad Dbj Jov Krp Krat Mkd; и не приѣмлюещю насъ **ВѢТРОУ**

πρῆδοχομῶς въ критъ по салмини мῆ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου A27,7 Verk Str Karp; ꙗко прахъ егоже възмѣтаетъ **вѣтръ** ωτὸς лица земла ὁ ἄνεμος Ps1,4 Bon Pog Dĉn; εἰς ἀέρα во мѡлѣтѣ съ слъзѣми тако та женеть ꙗкоже женеть **вѣтръ** прахъ καθὼς διώκεται χοῦς ὑπὸ λαίλαπος 107v7Les; тогда истрѣше сѧ зало скѡдѣлз желѣзо мѣдз сребро и злато и быскѣтъ ꙗко прахъ ѿ гоумна лѣтна и възать и прѣмногы **вѣтръ** и мѣсто не вѡрѣте сѧ ихъ» τὸ πλῆθος τοῦ πνεύματος Dn2,35 Lobk Grig Hlud; дѣхновенїа Vtš; абїе вѣра велїа на ныхъ» възыде и что такови **ветръ** ꙗко стлзпъ коравльны сѣтръ сѣ тоиꙗтѣ фуртѡна 269v6Krn; падѡють листїе ѿ дрѣва ѿ велицѣхъ» **ветрѣ** въз есени а̀по мѣгалон ἄνεμον 272r24Krn; по семь възыде на стлпъ и быскѣтъ» стлпникъ да ни мразъ ни **вѣтръ** ни варъ повѣдитъ трпѣнїе ꙗго ἄνεμος 83v11Stan; по семь врьжень быскѣтъ» въ морїе **вѣтръ** же ꙗго льгъкъ на соушоу цѣла спѡсе а̀ра дѣ галїнїης 13r28Stan; вѡрѣ во **вѣтръ** есть золз ἄνεμός ἐστι κακός comPs68,3 Bon Pog; сирѣчь мжжзскжж мждростъ възпринмѣте вѣрнїи и юже к томоу не разнашаѣми вѣцѣмъ **вѣтромъ** бѣдете παντὶ ἀνέμῳ comPs30,25 Bon Pog; глбїна страстна вѣста на ма и вѡрѣ прѣпротивень **вѣтръ** нж прѣдиварн ма ты спѡси христѣ изми ис тла ζάλη ἐναντίων ἀνέμων 26v9Bit, противень **вѣтръ** 51v29Zag, противнзїхъ **вѣтръ** 28v5Šaf 62c8Orb, sim. 181v12Zag 222b26Orb 147r3Hlud; **вѣтромъ** твоего срздолубїа и ѡвѣи плѣвель дѣлз монхзи (sic) и пышеницъ съверы дѡуши моиѣ вѣставленїе τῷ ἀνέμῳ 3v2Zag; дѣньскъ» възвѣѡше **вѣтры** спѡсенїа 5d23Vtš • *fig.* страна на светот: и сбержть извраньнїа ꙗго ѿ чѣтырь **вѣтръ** ѿ коньць небесъ до коньць ихъ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων Mt24,31 Rad(bis) Dbj Jov Krp(bis) Krat Mkd; sim. Mc13,27 Dbm Rad Krp Krat Mkd — Cf. въздоухъ, доухъ ♦ **въ вѣтръ глаголати** — *εἰς ἀέρα λαλεῖν*: такожде и вы аще азъкомъ не дасте разоумна слова то како разоумѣать глаголемое бѣдетъ во **въ вѣтръ**

ГЛАГОЛАШЕ ἔσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες IC14,9 Karp; въз аеръ глаголаше Slep — Cf. аеръ¹

Nota: per err. pro сѣвѣтъ: створихомъ завѣтъ съ адомъ и съ сьмрътїа и съ **вѣтрѣ** (sic, pro **сѣвѣтѣ**) Is28,15 Lobk; сѣвѣтѣ сунтїкас Grig Orb, сѣвѣтъ Hlud

KSM

HA

ВѢТРЪНЪ, -ЗИ, ВѢТРЪНЬ, -НИ adj.

Dbm Rad Krp Krat Mkd Psalt Krn

Formae: вѣтрънъ in Dbm Rad Krp Krat Mkd Bon Krn, вѣтрънъ in Krat Pog Rdm Dĉn Krn

од веѡар, на веѡроѡ; ветренный, ветра (gen.); *of (the) wind; — (тоу) ἀνέμου, (тоу) ἀνέμων:* и быскѣтъ» боурѣ **вѣтръна** велика гїветѣ лаїлаш мѣгалл ἄνεμου Mc4,37 Mkd Dbm Krp, **вѣтрънѣ** Krat; боурѣ ꙗко вѣтръ великъ Dbj, боурѣ велика Rad; и снїде боура **вѣтръна** въ езеро лаїлаш ἄνεμου L8,23 Rad Dbm Krat Mkd, **вѣтрънамъ** Krp; летѣ на крїлоу **вѣтръноу** ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων Ps17,11 Bon, **вѣтръню** Pog, sim. **вѣтръноу** 115v4Krn, sim. **ветрню** 115v9Krn; ходан на крїлоу **вѣтръноу** ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων Ps103,3 Bon, **вѣтръню** Pog Rdm Dĉn; ѿ страхѡ его и ѿ сѣмѡшенїа **ветръна** паде на главоу срѣдѣ» кораблїа и оумретѣ» ἀπὸ τὴν тарахїн тоу ἄνεμου 268v24Krn — EXH

KSM

HA

ВѢТРЪЦЬ, -А m.

Str Karp Verk

веѡрец; ветерок; (light) breeze; — πνεούσα (sc. *а̀ра*), var. *пвої:* въздвїгъше же меньшѣ ѡдрїноу дїхѡѡшоу же **вѣтръцю** везѣхоу сѣ тї пнеоусї (var. пвої) A27,40 Verk, **вѣтръцъ** Str Karp — EXH

SM

HA

ВѢТЬНЪ, -ЗИ adj.

(Zag) trHlud

красноречив; красноречивый; eloquent; — (рїтра): непостїжно есть вѡгопѡѡлїе

взсприхѣтъ нъ на спасение **ВЪУНОЕ** αἰώνιω comPs23,4 Bon Pog; и порази врагъи ихъ възспатъ поношение **ВЪУЗНО** дастъ имъ αἰώνιου Ps77,66 Bon Pog Rdm Dĉn; и постави инаковоу въз повелѣнїи и ичъдранїлеви въз завѣтъ **ВЪУЕНЪ** αἰώνιου Ps104,10 Bon Pog Rdm, **ВЪУНЫИ** Dĉn; радѣхъ се ѡржже **ВЪУНОЕ** ἀήτητον 70v18Zag 49v19Šaf 85d8Orb; възшомитъ же долъ всѣка плачевнаѣ страшна скрежетаниѣ видаши грѣшники въ **ВЪУНИЖ** мжкы αἰωνιζούσαις 13r18Zag; како лютаѣ нестѣ тьма ѡна **ВЪУНАА** и кромѣшнѣа прѣснопрѣбыващаα αἰώνιου 246r23Les; прѣдѣте въсы езыцїи въжъственномѣ дрѣвоу поклонїимъ се имже высѣтъ **ВЪУНАА** правда 11b26Vtš; азъ есмь свѣтъ всемоу мироу ходан по мнѣ не имать ходити въ тьмѣ нъ имать свѣтъ **ВЪУНЫИ** τῆς ζωῆς J8,12 Rad8d25, свѣта **ВЪУНААГО** Krp13r7] животъныи Dbm Dbj Rad24d3 Krp26r30 Krat — Cf. бесконъуънъ • **исконски, одамненен; исконный, давний; primordial, ancient; – αἰώνιος:** помзислихъ дѣни прѣвзиж и лѣта **ВЪУЗНАА** поманжхъ и побухъ са αἰώνια Ps76,6 Bon Pog Rdm Dĉn ♦ **ВЪУЪНАА ВРАТА:** тогда адъ ѡтверзеть **ВЪУНАА** врата) своа и смрътъ) оупразднит са τὰς αἰωνίους αὐτοῦ πύλας 135v7Les ♦ **ВЪУЪНЗИИ КРОВИ:** и азъ вамъ глагола) створите себе дроугы ѡ мамонныи неправды да югда ѡскждѣете примжть вы въ **ВЪУНЫА** кровыи αἰώνιους σκηνάς L16,9 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd ♦ **ВЪ ДЪНЪ ВЪУЪНЗИИ вечно; вечно; eternally; – εἰς ἡμέραν αἰώνος:** растѣте же въ благодѣти и въ разоумѣ господа нашего спѣса неѡхрѣстѣа томоу слава и кьднѣ **ВЪ ДЪНЪ ВЪУНЫ** амннѣ) εἰς ἡμέραν αἰώνος 2P3,18 Karp

KSM

КТ

ВЪУЪНѢ adv.

comPsalt

засекоѡаш, вечно; навсегда, вечно; for ever, eternally; – αἰώνιος: възцѣри са оубо прѣжде вѣкъ възцѣри же са и плзтиж **ВЪУЗНѢ** αἰώνιος comPs145,10 Bon Pog; хрїсто)сѣ) во

спѣ)сѣ) ѡловѣжа **ВЪУНѢ** помилова на не)вѣ)са възведъ и αἰώνιος comPs138,24 Pog Bon; възсприемлаще ѡбитѣли тзгда беселиемъ радоужше са **ВЪУЗНѢ** αἰώνιος comPs149,5 Bon Pog; на иерѡсүнии їзбираеми и црѣ)жкы да исповѣдажть бла)гостынж) вѡ)жж) ѣко вѣуень бо сы **ВЪУНѢ** и мѣлоуетъ αἰώνιος comPs117,3 Pog Bon, sim. comPs135,4 Bon Pog, sim. comPs135,26 Bon Pog; бесъ прѣстанни сирѣ)уз) небеснзж) силзи не прѣстажтъ пожштж) и славаштж) вѣ)уз)наа)го **ВЪУНѢ** αἰώνιος comMan15/Ct Bon – ЕХН — Cf. вѣуъно

0

КТ

ВЪУЪСТВЪНЪ 8r24Bit v. **ВЕЩЪСТВЪНЪ****ВЪШЪНЪ** per err. 16r28Hlud v. **ВЗИШЪНЪ****ВЪЩАВАТИ, -ВАЖ, -ВАЕТЪ** ipf.

Dbj Zag trHlud

зборува, вели; говорить; to speak, to tell; – διαλέγεσθαι, φθέγγεσθαι, βουλεύεσθαι: ѡна же ѡко простоу ѡловѣ)коу **ВЪЩАВАШЕ** а не вѡ)га) бити мнаши διαλεγομένη 189v3Zag] вѣщажши 145r2Šaf 230c15Orb 154r7Hlud; ѡко мрѣ)тва) въ грѡвѣ) ннѣ) ищете възкрсе же ѡкоже рѣ)сѣ) а)н)гѣ)ль) женамъ **ВЪЩАВАШЕ** ε)φ)θ)ε)γγ)ε)το 155r28Hlud] гла)гола)ше 232a25Orb; — не сѣд) ли прѣ)жде) **ВЪЩАВАТЬ** аще силенъ есть сз десятиж) тысащъ) βουλεύεται L14,31 Dbj] сѣвѣщ)в)аетъ) Dbm Mkd, свещ)аетъ) Rad Krp Krat – ЕХН — Cf. вѣщати, глаголати

KSM

КТ

ВЪЩАННЕ, -ННА n.

tropOhr Slep psStr Karp psVerk Bon Pog comPsalt Šaf trOrb Vtš Stan Krm

злас, звук; голос, звук; voice, sound; – φθόγγος, φθογγή, φθέγμα: въз възса земла иззидж) **ВЪЩАННА** ихъ φθόγγος Ps18,5 Bon Pog, sim. R10,18 Karp Slep, sim. иззиде **ВЪЩАНІЕ** ихъ) 120v8Krm; прѣдъ) всѣ)ми) кь)дн)ѣ) посла) всеи) вьселеннѣи) **ВЪЩАНІЕ** празновати свѣтло и поклонати се ѡ)д)сѣ)сѣ)мъ) твоимъ) врѣ)ховне

αποστολε 127b26Vtš; сирѣчь ѿ срѣдъца
 поите г҃сли во срѣдъце естѣ яко ѿтждѣ
ВЪЩАНИЕ оуста приемлаща φθόγγους comPs146,7
 Bon Pog; веплѣмь дѣоу҃ха **ВЪЩАНИЕ** твоѣ
 вѣщають 27r12Stan; глаголють твоихъ **ВЪЩАНИЕ**
 дарь божии на всеслишаніи 51d23Vtš; про-
 року҃ьскы бо изиде **ВЪЩАНИЕ** прѣданіи твоихъ
 прѣподѣоубне шкѣтѣ 55c2Vtš; твоимъ шгньнымъ
ВЪЩАНИЕМЪ апо̀столи якоже попалишъ всѣкѣ
 с[к]врнѣхъ лестнѣхъ φθογγήν 59v6Šaf, твоими
 шгньными **ВЪЩАНИ** 94d27Orb] вѣщеніемъ
 77v16Zag — Cf. ВЪЩЕНИЕ, ГЛАСЪ

Notae: pro ὑπόστασις; и еже сирѣниѣ славы
 шбразь **ВЪЩАНИѢ** его Hb1,3 Str] лица τῆς
 ὑποστάσεως Ohr57v9 Verk, оупостаси Ohr93r19
 Karp; pro μαρσίπιον: **ВЪЩАНИ**-ε-дино μαρσίπιον
 ἐν Pr1,14 Grig v. вѣрѣтише

KSM

КТ

ВЪЩАНИЕМЪ per err. 160c32Orb v. СВАЩЕНЬМЪ

ВЪЩАТИ, -аж, -аетъ ipf.

tropKarp comPsalt introdRdm Lobk Zag Šaf trOrb
 trHlud Vtš Stan Les Km

*зборува, раскажува, соопишѣува; гово-
 ритъ, рассказывать, сообщать; to speak, to
 tell, to inform; — λαλεῖν, φθέγγεσθαι, ἀπα-
 γέλλειν, λέγειν, σκέπτεσθαι; βούλομαι* (Km):
 отроу҃зскы бо **ВЪЩАЖТЪ** ѿ старости и
 ни҃чесоже съставна φθέγγονται comPs89,10 Bon
 Pog; вѣса бо оубо и сѣ живѣшими глаголетъ
 же и бѣдѣшж҃ якоже и апо̀столаз ричетъ (sic)
 ω ненже **ВЪЩАЕМЪ** λαλοῦμεν comPs88,12 Bon Pog;
ВЪЩА бо вѣжѣсѣтѣвѣны апо̀столаз ихже
 око не видѣ и оу҃хо не слзша 4v5Rdm; лоу҃тое
 свѣтилише безаконьно **ВЪЩАЕТЪ** вѣгопорно
 дѣоу҃шеж си яко неогодна праведна шсоудити
 хри҃сѣта σκέπτεται 143r13Zag 121r4Šaf 93v14Hlud]
 свѣщаеть 163c32Orb; елисаветь радѣоу҃ет се и
 захаріа **ВЪЩАЕТЪ** паки 177b21Vtš; веплѣмь
 дѣоу҃ха вѣщание твоѣ **ВЪЩАЕТЪ** 27r12Stan;
 дѣнствоуетъ елика хошетъ разделаетъ
 якоже **ВЪЩАЕТЪ** дарованіа βούλεται 130v14Km
 ● **КОМОУ, КЪ КОМОУ:** **ВЪЩАЖ** вамъ ἀπαγγεῶ

ὑμῖν Sap6,22 Lobk] **ВЪЗВЪЩАЮ** вамъ Vtš; на
 горѣ елешньстѣи с плѣтыж҃ словѣ слишах҃
 ангѣла **ВЪЩАЖЩА** к нимъ 192r2Zag] вѣпижша
 к нимъ 234b15Orb 157r38Hlud; постиже ихъ
 домодрѣжець іосіфѣвь и ташкаа словеса
ВЪЩАШЕ нимъ λέγων αὐτοῖς 269r23Les — Cf.
 ВЪЗВЪЩАВАТИ, ВЪЗВЪЩАТИ, ВЪЩАВАТИ,
 ГЛАГОЛАТИ

Nota: per err. pro πρᾶγμα: **ВЪЩАЕМО** Hb10,1
 Karp] вѣшенъ τῶν πραγμάτων Slep

KSM

КТ

ВЪЩЕНИЕ, -ниа n.

Zag Vtš

*ѣлас, звук; голос, звук; voice, sound;
 — φθογγή:* твоимъ шгнемъ и **ВЪЩЕНИЕМЪ** апо̀-
 столи попалиште всѣкѣхъ скверньнѣхъ
 φθογγήν 77v16Zag] вѣщаниемъ 59v6Šaf, вѣщани
 94d27Orb; глаголомъ гаврила захаріа слшавъ
ВЪЩЕНІА вѣжѣствнаго яви се не вѣровавъ
 176c3Vtš — EХН — Cf. ВЪЩАНИЕ, ГЛАСЪ

∅

КТ

***ВЪЩЬНИКЪ**, -а m.

Vtš

*весник, ѣласник; вестник, посланник;
 herald, messenger; — : ВЪЩЬНИКЪ* (sic) мина яви
 се враги крста г҃оспода твоѣго низложив бо
 посрами и вѣпѣаше блѣжѣнне вса дѣла
 г҃оспода 50d10Vtš — EХН — Cf. АНГЕЛЪ¹ sub 1,
 ВѢСТЬНИКЪ sub 1, проповѣдатель, пропо-
 вѣдьникъ, сѣлз

M

КТ

ВЪЩА, -а f.

Jov

*ѣранка, вейка; ветвь, ветка; branch;
 — κλάδος:* югда же юже **ВЪЩА** еж бѣдетъ млада
 и листвию прозжветъ вѣсте яко близъ юсть
 жтвѣж о κλάδος Mt24,32 Jov] вѣне Dbj Krat,
 вѣтвь Rad(bis) Kp49r6, вѣтвене Kp158v9 Mkd
 — EХН — Cf. ВАИ, ВАИЕ, ВАИА, ВѢИЕ, ВѢТЕНЕ,
 ВѢТВЬ, ЛѢТОРАСЛЬ, НОВОРАСЛЬ, ОТЪРАСЛЬ

KSM

КТ

приати πλείον Mt20,10 Rad Dbj Krp II вещьше Krat, вѣщъшее Mkd; **ВАЩЕ** любезно вогрѣтствѣо любѣщее житие нестѣжаниемъ спѣхѣ прѣложивѣ и кѣрнѣ ташкымъ брѣменемъ ѡбложенъ быхѣ φιλόυλον καὶ φιλοκτήμονα βίον 110a40Orb 36r27Hlud • **ἰοβεκέ од, над (ἰωοα); более (того), сверх; above, more than; – πλείον, πλείω, ἐπάνω:** ли мниши ꙗко не могоу кѣрнѣ оумолити ѡтѣца моего и приставитъ мнѣ **веще** ли вѣ-те легешна анѣгѣль πλείω Mt26,53 Rad Dbj Jov Krp Krat, **ВАЩЕ** Mkd; не имамъ здѣ **ВАЩЕ** χλῆββ и рыбоу двою πλείον L9,13 Rad Dbm Dbj Krp Krat Mkd; можаше во се помазание продано быти **ВАЩЕ** трни сътъ мѣдънницъ ἐπάνω Mc14,5 Rad(bis) Dbm Dbj Krp(bis) Hlud II ващъшее (sic) Mkd, om. Krat – EXH — Cf. БОЛЕ sub 1, БОЛЬМИ, БОЛЬШИМИ, ВЕЛЬМИ, МЗНОГО, МЗНОЖАЕ, ПАУЕ

KS M(ВАЩИИ)

КТ

***ВАЩЕСЛАВЪНЪ** adj.

Zag

многѹ славен, ἰροчуен; очень славный, знаменитый; very glorious, famous; – ἀριστοκλέος: свѣтило мнрови снѣж и разори ѡнь (sic, pro иларнонъ) гора разоумнаѣ велиоустинъ ѣще ѣрархъ хвалимъ бѣди и вистъѡнь **защеславень** (sic, pro **ВАЩЕСЛАВЕНЪ**) сы иѡсѣфъ οἱ ἀριστοκλέοι 21r27Zag II и ристокли (sic) 20c25Orb – EXH — Cf. (A)РИСТОКЛИ, СЛАВЪНЪ

Ø

КТ

ВАЩИИ, ВАЩЬШИ, ВАЩЕ adj. comp.

Dbm Dbj Rad Krp Krat Mkd Ohr Slep Str Karp Verk comPsalt Grig Lobk parOrb Bit Šaf trOrb Stan Les

1. ἰοζοлем; больший; bigger; – μείζων, μέγας, πλείων, μειζότερος: вогъ свѣтѣи и праведныи и истинныи дарова имъ свое цѣсарство и еще и **ВАЩЬШЖ** славѣ дасѣтъ имъ μείζονα 120r26Les; видиши ли ꙗко не единож ни двашѣди нь многашѣди дѡушѣ оуститъ на бѡжнѣ члѡвѣкъ блѣгѡссловити гѡспѡда ꙗко нѣсѣтъ иного **ВАЩЬША** спѣсеннѣ μείζων comPs102,22 Rog Bon; и речѣ [и] каннъ кѣ гѡспѡди вогѡу **ВАЩЬШИ** вѣна моя ѡпѣщеннѣ

ми μείζων Gn4,13 Grig Lobk Orb; волъшни во славѣ спѡдови са пауе монсеа елзми **ВАЩЬШЖ** чѣстѣ храма иматѣ створен его πλείονα Hb3,3 Ohr Karp Verk, **ВАЩЬШИ** Str, (...)ШЖ Slep; зѣло во належитъ врагъ на правѡвѣрныи и на праведныи нѣ попираемъ бываеѣтъ вѣрными подѡбаеѣтъ во **ВАЩЬШИИ** ѡбразомъ быти меншимъ вѣткымъ правомъ аще и вини не иматѣ μειζότερους 17v11Les; свѣтѣи сава ѡ страны кападокинскыѣ ... бысѣтъ мнихѣ желѣѣ же большихъ подвигъ и **ВАЩЬШЖ** добродѣтели μείζονος 79v22Stan — Cf. БОЛИИ sub 1, МЗНОГЪ

2. ἰοзначаен, ἰоважен; более значительный, более важный; greater, very important; – μέγας, μείζων, πρότος: иже аще хоцетъ **вещи** бити въ васѣ да бѣдетъ вашъ слоуга μέγας Mt20,26 Mkd, **ВАЩИИ** Krp II старѣи Krat; sim. **ВАЩЕН** μέγας Mc10,43 Dbm, **ВАЩИИ** Rad, **ВАЩЬШИ** Mkd II болии Jov, старѣи Krat; а иже хоцетѣ **вещи** быти въ васѣ да бѣдетѣ вѣтѣмъ рабѣ прѡтѡс Mt20,27 Krat II прѣвыи Krp, старѣиши Mkd; иже мьниѣ есть въ вѣтѣхъ васѣ съ есть **ВАЩИИ** μέγας L9,48 Rad Dbm Dbj Krp, **ВАЩИ** Krat Mkd • **adj.-subst. ВАЩЬША** n. pl.: монсеѡвъ жезль поревноуи ѡ дѡуше ѡдарѣши въ море и раздѣлѣвши безднѣ ѡбразомъ крста твоего имже ты възмогы **ВАЩЬША** съврѣшити μεγάλα 113d15Orb 80r16Šaf II велнка 40v4Hlud — Cf. БОЛИИ sub 2, ПРЪВЪ, СТАРѣИ

KSM

КТ

ВУВЪЛЪ, -А m., nom. propr. loci

Stan

Вивлос; Библ; Vyblos; – : гр. Βύβλος: г. во Палестина (денешен Дубаил во Либан): анкилина хрѣстова мжѣчѣнѣца бѣаше въ цѣсарство транане (sic) ѡ градѣ **ВОУВАЛА** палестиньскаго дѣши волимнѣ нѣкоѣго мжѣ славна 244v21Stan – EXH

Ø

КТ

ВУЗАНЪТНѦ v. **ВИЗАНТИѦ**

ВУСЪЗ v. **ВИСОНЪ**

SUPPLEMENTA

*БѢДИМЪ, -зиn ptc.-adj.

Vtš

ВЪСЕ БѢДИМОЕ сѣ шїо нанесува беда, мака, сїрадање; все наносящее беду, муку, страдание; *everything that causes trouble, misery, suffering*; — : ТВРДО ШПЛЬУИЛЬ СЕ ЮСИ КЪ БОЛѢЗНЬНИМЪ ТРОУДОМЪ ВЪСПРИЕТЬ ВО БѢДОУ И СЛАВУ БЛАЖЕННЕ ВЪУНОУЮ ТѢМЖЕ БОЛѢЗНИ И **ВСЕ БѢДИМОЕ** (sic, pro **БѢДИМОЕ**) ШБЛЬГУИ МОУУЧЕНИУЕ ХРИСТОУВЪ СПАСАЕ МЕ 204d22Vtš — ЕХН

Ø

НА

*ВТАСАТИ, ВТАСАМЪ, ВТАСА pf.

Km

вїаса, сїиїне; достичь; to reach; — **φθάνω**: И ТОЛИКО ПОМОЖЕ ИМЪ МОЛЧІТВАМИ СВАТКАГО ЯКО ВЪСѢХЪ **ЗАСА** (sic, pro **ВТАСА**) ОБРѢТАЮЩИХ СЕ ЁФΘАСЕ 194v13Km — ЕХН — Cf. ВТАСОВАТИ, ДОСТИГНЖТИ, ДОСАЩИ

Ø

НА

ВТАСОВАТИ, -соуѡ, -соуєтЪ ipf.

Km

вїасува, сїиїа; достигать; to reach; — **φθάνω**: СЪ ЕДИНОЮ ЖЕ РѢКЪ ОУХВАЩАХ СЕ ЕДИНЬ ДРЪГЕГА И СЪ ДРЪГОЮ ОУДАРАХ СЕ ВЪ ЧЕЛЕ И ВЪ ЛИЦѢ И ГДЕ ЕГО **ВТАСЪШЕ** ὅπου τὸν ἔφθανε 75r3Km — ЕХН — Cf. *ВТАСАТИ, ДОСТИСАТИ, ДОСАГОВАТИ, ДОСАСАТИ

Ø

НА